UIT DE DIEPTE

1886-1887.

LIBRARY OF PRINCETON
THEOLOGICAL SEMINARY

KUYPER BX9426.A1 I38 1887
Uit de diepte

548

UIT DE DIEPTE.

1886-1887.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

http://www.archive.org/details/uitdediepteleerr01kuyp

A. Leusden 24.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM (DOLEERENDE)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

1886—1887.

LIBRARY OF PRINCETON
MAR - 3 2010
THEOLOGICAL SEMINARY

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

INHOUD.

		Bladz.
I. II.	Dr. A. Kuyper. Alzoo zal het onder u niet zijn . . .	1
III.	H. Malcomesius. Het lied uit de diepten	33
IV.	D. J. Karssen. Het onderscheiden oordeel Gods . . .	49
V.	W. F. A. Winckel. Bedreigd maar gered.	69
VI.	F. P. L. C. van Lingen. „Ik ben Uwe."	85
VII.	B. van Schelven. Vervallen en weer opgericht. . . .	101
VIII.	H. Feijkes. Geen leven zonder bezit van den Zoon. .	117
IX.	T. H. Woudstra. Jehovah, de Herder zijner schapen .	133
X.	A. van Veelo. De Heere zal opstaan	149
XI.	H. W. van Loon. Een toevlucht voor de bedrukten .	165
XII.	Dr. W. Geesink. Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra?	181
XIII.	F. P. L. C. van Lingen. Wijnstok en ranken	201
XIV.	Dr. A. H. de Hartog. De bron der sterkte	217
XV.	J. W. H. Kalkman. God de Heere, een zon en schild .	233
XVI.	C. A. Renier. Geeft eere den Heere, uwen God . . .	249
XVII.	J. Langhout. De vermeende genezing	269
XVIII.	W. F. A. Winckel. Bartimeüs.	285
XIX.	J. C. Sikkel. Jakobs nacht, Israels morgenrood . . .	301
XX.	N. A. de Gaay Fortman. Een arm en ellendig volk. .	317
XXI.	P. van Son. De Heer des huizes en zijne huisgenooten.	333
XXII.	K. W. Vethake. De overwinning verzekerd.	345
XXIII.	F. P. L. C. van Lingen. Geest, ziel en lichaam . . .	361
XXIV.	J. Post. De schare voor den troon	377
XXV.	H. van Grieth uijsen Antz. Door lijden tot heerlijkheid.	393
XXVI.	H. H. Veder. Die God van Bethel	409
XXVII.	B. van Schelven. „De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan."	425

Bladz.
XXVIII. D. J. Karssen. Van vreemde heerschappij verlost. . 445
XXIX. H. Hoekstra. Altijd bereid tot verantwoording. . . 461
XXX. Dr. F. L. Rutgers. De tegenstand tegen Christus in het licht van Simeons profetie. 473
XXXI. XXXII. Dr. A. Kuyper, P. van Son, C. A. Renier en Dr. F. L. Rutgers. Neemt mijn juk op u . . 489
XXXIII. A. van Schelven. Een ernstig rechtsgeding 521
XXXIV. C. A. Renier. „Niet in het vleesch, maar in den geest te zijn.". 537
XXXV. F. P. L. C. van Lingen. De slavernij geëindigd . . 553
XXXVI. H. W. van Loon. Wordt van het kwade niet overwonnen. 569
XXXVII. H. Hoekstra. Hij gedenkt in der eeuwigheid aan zijn verbond 585
XXXVIII. J. J. Westerbeek van Eerten. Daniëls open vensteren. 601
XXXIX. Dr. A. H. de Hartog. „Heb Ik het u niet bevolen?" 613
XL. K. W. Vethake. Het kruis, de eere des Zoons en des Vaders 625
XLI. H. W. van Loon. Jezus voor Annas. 641
XLII. N. A. de Gaay Fortman. Verlossing en verzadiging. 657
XLIII. B. van Schelven. De hierarchie en de overheid tegenover den Heere 669
XLIV. A. van Schelven. De steen mijns liefsten 685
XLV. H. van Griethuijsen Antz. Op Golgotha. 697
XLVI. B. van Schelven. Van het karakter en het goddelijk recht der doleerende kerken. 713
XLVII. Dr. A. H. de Hartog. Reizen en rusten 733
XLVIII. J. J. A. Ploos van Amstel. De strijd van Israel tegen Benjamin in betrekking tot den strijd dezer dagen. 749
XLIX. F. P. L. C. van Lingen. Opwassen 769
L. W. F. A. Winckel. Het leven in de doodsbeenderen. 789
LI. F. P. L. C. van Lingen. De Pinksterdoop. 809
LII. C. A. Renier. „Door Gods genade". 825

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

I EN II.

ALZOO ZAL HET ONDER U NIET ZIJN.

OP 11 JULI 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

Dr. A. KUYPER.

AMSTERDAM. J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Zoo is het dan toch ertoe gekomen, M. H.! Gekomen tot wat nog geen jaar geleden geen onzer voor denkbaar had gehouden: Afgezet zijn uw Leeraren, én Opzieners, én Armverzorgeren; afgezet na overgeleverd te zijn door hun eigen broederen.

Afgezet! Ontzet uit ambt en bediening, uit toekomend recht en levenspositie, vijf van uwe beste Leeraren, die in niets anders van hun ambtsbroeders verschilden, dan hierin dat ze onverzettelijk vasthielden aan het Woord en minder nog dan zij voor menschelijke ordinantiën wilden buigen.

Afgezet! Ontzet uit kerkelijke ambten en bedieningen heel een breede schare van Opzieners der gemeente, die in niets anders zich van hun voorgangers en ambtgenooten onderscheidden, dan dat ze ijveriger voor het recht des Heeren bij zijn hoogheilig Sacrament en trouwer voor het recht der gemeente tegenover ingedrongen heerschappijen pal stonden.

En afgezet! Ontzet uit roeping en bediening heel een reeks van Armverzorgeren, op wier inzamelen en beheeren en uitdeelen van uw liefdegaven geen rechter iets aan te merken had, en wier kerkelijke eer alleen daarom door de hoogste straf geschonden moet, omdat ze ook als Kerkbeheerders zich geen oogenblik uw gemeente denken konden gescheiden van Gods Woord.

En die Bedienaren des Woords en die Opzieners en die Armverzorgeren heeft men durven afzetten en ontzetten uit hun dienst in een Kerk, die wel verre van de Tucht deze zeventig jaren in eere en hoog te houden, veeleer alle tucht derwijs rusten en alle instrument van macht derwijs roesten liet, dat de ongerechtigheid voortat als de kanker en de afval roekeloos voortsloop, tot afval zelfs van den levenden God.

Tot edele, heilige oefening van tucht was de Kerk van Christus ook hier ter stede en ook in deze provincie geroepen, en nu zie rondom u in deze groote stad die veel volks heeft, en waar, bid ik u, is de hoereerder, de dronkaard, de gierige, de lasteraar, die deze zeventig jaren lang ooit de snijdende scherpte van deze kerkelijke tucht gevoeld heeft?

Liet men ze niet vloeien over den akker des Heeren alle wateren van zedelijke verlaging en oneerbaarheid?

Nooit, nooit heeft men deze zeventig jaren lang de harde roede van deze straffe tucht opgeheven tegen de predikers van het ongeloof, tegen de ondermijners van Jezus' Koningschap, tegen de verwoesters der gemeente. Eer zijn alle afvalligen geëerd, is alle aangeklaagde steeds vrijgesproken. En nóg laat men ze in volle kerkelijke macht en ambt en eere, zoo in stad als in provincie, de mannen die van hun afval geen geheim maken, maar openlijk hun algeheele verwerping uitspreken van alle mysteriën des geloofs.

Ja, ik heb ze gekend, gekend onder eigen bekenden en vrienden, die openlijk in deze zelfde provincie van den kansel tot zelfs de hope des eeuwigen levens verworpen hadden, leerende dat er geen opstanding na den dood is, en toch geen derzulken is ooit gemoeid.

Die allen heeft men vrijgelaten!

Een Bedienaar des Woords, die heel het Woord en den God van dat Woord verwierp, dát mocht!

Ja, sterker en gruwelijker nog, M. H.! in het ambt en als leeraar onzer Kerk zijn ze gestorven, die in diepe onzedelijkheid verstrikt, en afgestompt voor alle hooger leven, eindelijk aan delirium tremens bezweken zijn.

En toch, zelfs tegen dezulken is niet gewoed.

Zelfs zúlke mannen zijn als „overleden leeraars" met eere herdacht geworden in ons Kerkelijk Orgaan!

Hén trof de kerkelijke banbliksem niet.

Niet wijl de macht om te treffen ontbrak of het wapen om kerkelijk te dooden nog niet gesmeed was. Want heel deze wapenrusting lag reeds gereed in den jare 1816. Met het verrijzen der Synode verrees op een zelfden dag haar arsenaal of tuighuis. En al deze zeventig jaren heeft én het Classicaal én het Provinciaal Bestuur vrijelijk en ongedeerd over even dezelfde onbeperkte heerschappij kunnen beschikken. Elk lid of dienaar der Kerk was als een vogelvrije in hun hand.

Maar zie, terwijl men nu zeventig jaren lang in deze stad en in dit gewest deze macht bijna altoos ongebruikt liet, en zoo in uw Kerk van Amsterdam als op tal van dorpen aan alle onzedelijkheid vrij spel is gelaten, en alle loochening van de waarheid ongedeerd bleef, en allerlei ambtsverzuim en ambtsonteering ongestraft bleef, heeft men nu deze volle, onbeperkte, alles vernielende macht eens met haar volle zwaarte geworpen op de leden van den Amsterdamschen Kerkeraad. Op mannen die men te lijf gaat en uitwerpt, niet omdat men klachte heeft over hun persoonlijken wandel, want allen zijn

mannen van goeden naam en faam. Niet omdat er klachte viel over hun ongeloof, want alle mysteriën der heilige waarheid belijden ze blijmoedig. En ook niet omdat ze in hun ambt niet ijverig waren, want aller kerkelijk getuigenis is zonder blaam. Neen, maar eeniglijk en uitsluitend, omdat ze weigeren, tegen hun Heer en Koning in, voor de Synode te bukken, en de gemeente met haar ambt en geestelijk en stoffelijk goed aan den band van het Woord Gods bleven binden.

Dit, dit is het ontzettende waaraan we thans toe zijn, M. H.!

En daarom hebbe uit de verbloeming en valle elk bewindsel.

Vrijuit dient van nu af ook tot de schare gesproken te worden, en waar zulk een tirannie in de Kerke Christi indringt en het heilige verwoest, mag de kreet van diepe zedelijke verontwaardiging niet langer teruggehouden.

Het vonnis dat viel is voor onze Kerk onteerend. Ze verlaagt er zich zelve zedelijk door. Ze begaat er meê een schreiende zonde!

Een zonde, waaraan — o Kerke Gods! waarom moest ook deze druppel in den beker uwer schande gemengd? — een zonde, waaraan belijders des Heeren meêzondigden, waartoe ze hebben aangezet.

o, Haast wil het mij niet over de lippen, en toch, het moet.

In dit zelfde Frascati, dáár in dat zelfde ruim waar gij thans neerzit, stond vóór drie jaren een bestuurstafel, en om die tafel was ik met toen nog trouwe broederen gezeten, om den nood onzer Kerken saam te bespreken en saam den Heere op te dragen.

En thans die zelfde broederen met de Synodale machthebbers tegen ons!

Ik noem geen namen.

Maar bij zulk een breken uwer hope die ge op broederen gesteld hadt, weent mijn hart.

o, M. H.! we zijn zoo verre, en zeer verre afgegleden!

Men krenkt ons, men kwetst ons.

„Heerschappij" is het, die in willekeur tegen ons opwaakt; „Geweld" dat zich niets sparend tegen ons verheft; een „Macht" die in de Kerk niet hoort en die tegen ons misbruikt wordt.

En nu God zal oordeelen!

Maar in afwachting van wat Hij doen zal dien die op Hem vertrouwt, willen uw Opzieners u bij het Woord en bij dat Woord alléén houden.

En daarom ook nu dat Woord opengeslagen, en uit dat Woord u verklaard, wat ons overkwam, en bij wat over ons kwam onze ziele uit dat Woord getroost.

Slaan we daartoe op wat staat beschreven in Matth. 20 : 25—28

een woord door onzen Koning in den kring zijner toekomstige apostelen gesproken, en dat, juist van die „Macht" handelend, aldus luidt:

> En als hen Jezus tot zich geroepen had, zeide hij: Gij weet dat de Oversten der volkeren heerschappij voeren over hen en de Grooten gebruiken Macht over hen.
> Doch alzoo zal 't onder u niet zijn: maar zoo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar.
> En zoo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht.
> Gelijk de Zoon des menschen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen.

Dat er een kring is waarin die macht hoort;
dat in de Kerke Christi deze macht niet mag zijn;
en door wat macht de Kerke Gods deze valschelijk ingeslopen macht weer bannen kan;
ziedaar van mijn toespraak het beloop.

I.

De pijn, M. H.! die ons innerlijk bewustzijn gevoelde, bij het gerucht dat deze week ons oor bereikte, ontstond doordien we ontwaarden, hoe er zich „Verdrukkers" tegen ons opmaakten, en met den Prediker ook wij ervoeren: „Aan de zijde onzer verdrukkers is macht" (Pred. 4 : 1); hoe, om met Asaf te spreken, „het geweld deze mannen als een gewaad bedekte (Ps. 73 : 6); en hoe het nu als in Amos' dagen „de stoel des gewelds, in steê van den stoel des rechts is, dien men nabij brengt (Amos 6 : 3) om de getrouwen te vertreden.

Maar, hoor, in zulk een oogenblik van pijnlijke spanning en ontroering is er Eén, wiens oog ons gadesloeg en die ons roept. „En als Jezus de discipelen tot zich geroepen had", zoo lezen we in Mattheus' verhaal, en zoo moet het steeds, moet het ook nu onder ons zijn. In elke Bijbellezing een „geroepen worden door onzen Heiland" om naar zijn woord te luisteren. Niet een opkomen om in klanken ons te wiegelen of in wat prikkelt ons te vermeien; neen, maar wij, als discipelen en discipelinnen naar onzen Heere toegaande, om naar Hem te luisteren, en van Hem te vragen: „Heere, hebt Gij niet een woord voor ons hart en voor den strijd, dien ons hart doorworstelt?"

En als ge zoo luisteren wilt, dan zult ge het antwoord bekomen, want waarlijk, M. V.! ook in de vervolging die ons nu overkomt, overkomt geen vreemde zaak aan wie leeft bij het Woord des Heeren.

Luister slechts toe, en ge zult als zien met uwe oogen hoe vanzelf, en hoe natuurlijk zich dit kwaad boven ons saampakt.

Met de Macht geraakten we in botsing, M. H.! en onze conscientie zegt ons daarbij, dat niet wij voor die macht, maar die macht voor onzen Koning moet wijken.

Maar hoe is dit te verstaan?

Is dan de macht in zich zelve zondig?

Dat zij verre!

Of looft niet alle ziel in heiligen jubel den Heere tegen: „Gij hebt een arm met macht, uw hand heeft groot vermogen"; en is niet de eerste klank waarmeê de Kerk van Christus den Drieëenige belijdt, het kinderlijk en eerbiedig getuigenis: „Ik geloof in God den Vader, den Almachtige."

Hij „de Almachtige!" Bewonder in dat ééne woord heel de volheid onzer Christelijke, onzer Gereformeerde belijdenis!

Want Hij de Almachtige beduidt, dat er voor het zichtbare zoomin als voor het onzichtbare, dat er geestelijk zoomin als stoffelijk, in den hemel onder de engelen en onder de menschenkinderen op aarde geen macht is of zijn kan, die niet uit Hem vloeit, aan Hem hoort, en zijn welbehagen dienen moet.

Hij alleen de Machtige, en niemand machtig dan Hij.

En alzoo ook onder de kinderen der menschen niet een enkele mensch macht over zijn medemensch hebbend, maar allen saâm onderling onafhankelijk en enkel saâm volstrekt afhankelijk van den almachtigen God.

In het Paradijs ziet gij het dan ook zoo, en als er eens geen zonde meer zijn zal, op de nieuwe aarde, zal er evenmin macht van mensch over mensch bestaan, en niets openbaar worden dan de heerlijkheid van de vrijheid der kinderen Gods.

Want wel was in het Paradijs aan den mensch macht gegeven en een uitnemende heerschappij hem toebetrouwd, maar een heerschappij uitsluitend over de dieren. „Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde, en hebt heerschappij!" Waarover? Over elkander onderling? o, Neen, dat in het minste niet. Maar „hebt heerschappij over de visschen en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat op de aarde kruipt!"

En vraagt ge, of dan toch Eva niet aan Adam onderworpen was, zoo luidt het antwoord: Vóór den val (en alleen over dien toestand spreken we vooralsnog) vóór den val stellig niet. Lees maar, het staat er met zooveel woorden in Gen. 3 : 16, eerst na den val, als straf, wierd het tot Eva, en in haar tot heel het vrouwelijk geslacht gezegd: „Tot uw man zal uw begeerte zijn en hij zal over u heerschappij hebben."

En zichier nu de van God gegevene tegenover de eigendunkelijk en zondig genomene Macht.

Adam ontvangt heerschappij over Eva, maar als er straks twee broeders saam in het veld wandelen, is er één die Kaïn heet en die macht over den ander, die Abel heet, wil nemen.

En als Abel nu niet goedschiks wil, o, al is dan Abel duizendwerf de minder schuldige, dan tast Kaïn toch door, en hij grijpt een steen of een tak, en als Abel niet voor hem buigen en bukken wil, dan moet Abel dood.

Zoo dronk de aarde het eerste bloed des menschen in en zag die bange worsteling aan tusschen de heilige macht die eerlijk aan God ontleend en door Hem verleend was, en die andere macht, die de geweldige zich stal door roof.

Dan meende die geweldige te heerschen, en toch wierd hij feitelijk zelf overheerscht. Zie het aan Kaïn maar. Als Abel daar aan zijn voet ontzield neerligt, acht hij overwonnen te hebben. Maar de Heere heeft het hem vooruit anders gezegd. Neen, Kaïn, er was een macht die op uw ziel aanviel. De zonde lag voor de deur, en zij was het die over u zou heerschen.

Genade was het dus, dat God de Heere tegenover die moordzuchtige, geroofde, diep zondige macht, een heilige macht onder menschen oprichtte, om een menschelijk leven op aarde mogelijk te maken.

En zoo was het van Hem, dat Adam macht ontving over de vrouw en over de kinderen hem uit die vrouw geboren. En van Hem eveneens, dat allengs de gezinnen zich tot stammen en deze zich tot natiën en volken uitbreidden, en dat er dus voor allen een overheid was, een macht die heerschappij had, en recht ontving van Godswege om desnoods te dwingen met geweld.

Ding daar niets op af, torn daar nooit aan. Zoolang er zonde op aarde heerscht, moet er in den Staat een dwingende macht bestaan en moet elk leeren gehoorzamen.

In den Staat niet de op dat terrein ongoddelijke leus van „vrijheid, gelijkheid en broederschap!" maar een dwingende macht naar het Woord des Heeren: „Gij weet, dat de oversten der volken heerschappij gebruiken over hen."

Doch de Heere voegde hieraan nog een tweede macht toe, niet een dwingende, maar toch ook een overheerhende macht, als Hij aldus voortgaat: „en de grooten ebruiken macht over hen."

Nevens de macht in den Staat dus ook een macht in het leven der Maatschappij, de macht van de Grooten.

Ook hier ongelijkheid, verschil en allerlei onderscheid. De een m e e r dan de ander, s t e r k e r dan de ander, g r o o t e r dan de ander, en tusschen deze meerderen en minderen, sterkeren en zwakkeren, grooteren en kleineren een rustelooze worsteling en strijd.

Over de dieren zou de mensch heerschappij hebben, maar zie, nu de zonde heerschappij over hem kreeg, maakt hij het niet anders in zijn eigen maatschappij dan het in de samenleving der dieren is. Ginds een grommende bandrekel die het kleine keffertje van zijn kluif verjaagt en die zelf vermaalt in zijn sterke tanden; daar hoog in dien toren een sperwer die de woudduif moordt; in de wateren de stekelbaars die het tamme vorentje inslokt; en zoo ook onder menschen een herculisch man die in het woud roover wierd en den zwakken reiziger overvalt, moordt en uitschudt. Onder mensch en dier één hartstocht, bloeddorst door hebzucht gewekt.

En verafschuwt een ieder dit als het de grooten in l i c h a a m s k r a c h t tegenover de zwakken in spierkracht geldt, dit belet niet dat op elk ander terrein de Grooten eveneens m a c h t gebruiken tegenover de kleinen.

Hier een groote in verstand, die sluw en listig tegenover de onnoozelen zijn garen spant, en zijn strik uitzet, en in dien strik hen opwacht, tot hij straks hen geheel in zijn macht krijgt en hen klemt, gelijk de Schrift zegt, in zijn sterke pooten.

Ginds een groote in geld en goed, die den minderen zijn overmacht doet gevoelen en, omdat hij heeft, nog meer neemt en o n t neemt aan wie nauwlijks had.

Dan weer een groote die macht bezit van invloed en maatschappelijke positie, en door die macht aan zich afhankelijk maakt wie onvrij en gebonden niets kunnen buiten hem.

Altoos en op elk terrein in het maatschappelijk leven de grooten die macht hebben, en die macht, helaas, niet alleen g e bruiken, maar ook . . . m i s bruiken.

Ook dat zegt Jezus u.

Want er staat in het oorspronkelijke voor dit woord een voorzetsel, dat precies hetzelfde beteekent als ons voorzetsel v e r-, in „zijn tijd v e r praten," „zijn geld v e r spelen," „zijn kracht v e r doen," en waarin altoos ligt uitgedrukt, dat een zaak die in zichzelf goed is, door misbruik ten verderve wordt geleid.

Zelfs zegt de Heere dit ook van „de oversten der volken die heerschappij over hen gebruiken". Ook dit toch drukt de Heere uit door een woord waar dat zelfde voorzetsel aan is gehangen. Het is of Jezus zei: „De oversten v e r heerschen de volken (κατακυριεύειν) en de grooten v e r doen ze met hun macht."

En vraagt ge hoe dit dan kan, daar toch de macht op S t a a t-

*

kundig terrein van God ingezet is, en het verschil tusschen grooten en kleinen in de Maatschappij van God zelven gewild, zij er u dan op gewezen dat de Heere hier van de heidensche volken spreekt. „De oversten der volken" heeten in het oorspronkelijke de oversten der Ethnoi, en de Ethnoi, dat is niet Israel, en dat zijn niet de gekerstende natiën, maar dat zijn juist die volken, die het sacrament van Doop en Besnijdenis missen.

Op dit verschil dient scherp gelet, want hier komen we met Satan in aanraking. Met hem, dien Jezus zelf „den Overste der wereld" noemde, en die op den berg der verzoeking het tot den „Verzochte om onzentwil" uitsprak: „Al deze koninkrijken zijn mij gegeven en ik geef ze aan wie ik wil."

De macht van Satan is geen sproke, maar een ontzettende werkelijkheid, want zij wijst op het onloochenbare feit, dat overal waar op menschen macht of heerschappij gelegd is, de zonde in het hart van die menschen er toe neigt en dringt en perst, om die hun verleende macht op zondige wijze te misbruiken.

Dit is niet de persoonlijke schuld van den enkele, maar rechtstreeksch gevolg van onzer aller zonde. Zonder die bijvoeging van het booze is geen macht in een zondig mensch denkbaar. Zeker, genade kan ook hier redding aanbrengen. Maar aan zichzelf overgelaten, vindt elk zondig mensch, dat met macht bekleed wordt, in die macht zelf een ontzettende verleiding tot zondigen.

En zoo is dan ook de Heerschersmacht schier in elke eeuw en onder alle volk, o, in zoo menig opzicht een instrument van Satan geworden, en alle macht der Grooten in wijsheid en lichaamskracht en bezit van goed en invloed in Satans dienst misbruikt.

Vandaar dat Jezus er zoo aangrijpend bijvoegt: „G ij weet, o, mijn jongeren! dat de Oversten der wereld misbruik maken van hun heerschappij en de Grooten misbruik van hun macht."

Deze droeve, harde waarheid, helaas, ze behoefde ook aan de jongeren des Heeren niet aangepreekt, ze behoefde ook hun niet bewezen te worden. Zij wisten er van. Ze wisten het zelven uit die droeve ervaring, waaruit het klaaglied der ellendigen door alle eeuwen opging, der verdrukten en ongerechtig bejegenden, die in hun tranen zuchten leerden: „Heere, andere heerschers hebben over ons geheerscht!"

Hier is de lijdzaamheid der heiligen.

Hier de gloriekroon voor de zachtmoedigen die het aardrijk zullen beërven.

Maar ook, hier is de beschadiging van die door hartstocht

en heerschzucht verleiden, van wie de ziener op Pathmos riep: „Hun macht is in hun mond en in hun staarten; want hun staarten zijn aan de slangen gelijk; om de menschen te beschadigen."

En toch, wordt niet verleid, M. H.! om deswege ooit de Macht tegen te staan, of het bestaan der Grooten uit de Maatschappij te willen wegnemen.

Dat te willen is opstand tegen de ordinantiën Gods. Alle ziel moet de macht over haar gesteld onderdanig zijn. En niet de Gereformeerden, maar de Dooperschen vanouds en de Anabaptisten van alle gading waren het, die, de van God gestelde orde omkeerend, riepen alsof het in den Staat kon wezen zooals het in de Kerk moet zijn. Ze brachten de ordinantiën van het Koninkrijk der hemelen gedachteloos op de koninkrijken der aarde over, en eindigden dies met gansch gewetenloos in een helsche boosheid uit te breken, die onzer vaderen doortastend optreden ternauwernood bedwong.

Voedt gij dien Dooperschen zuurdeesem nooit. Het misbruik mag het gebruik niet opheffen. En al weten we en geven we toe, dat alle macht aan mensch over mensch gegeven, om en door de zonde, misbruikt moet worden, toch staat door het Woord des Heeren de macht der Oversten onaantastbaar en kan door geen kracht op aarde de macht der Grooten in talent of goed worden vernietigd.

In Staat en Maatschappij moet die macht geëerbiedigd, moet ze in stand gehouden, moet ze ontzien worden. En ook tegen het kwaad dat heerschzucht brouwen kan, is onder menschen geen andere toevlucht gegeven dan tot Christus onzen Heere.

Want ziet, M. H.! zooals het onder de heidensche volken met hun ruw geweld en slavernij toeging, zoo ging het nooit toe onder Israel. En toen Israel viel en de Kerk des Nieuwen Verbonds optrad en de natiën gekerstend en de Oversten der natiën gedoopt en de Grooten der aarde naar het Kruis gelokt waren, toen is, óók in Staat en Maatschappij, door den Christus een der werken van den duivel verbroken en het zoo heilig karakter van de Macht op aarde hersteld.

Wel, ik weet het, heeft men nog een ander medicijn pogen aan te dragen, en als de wateren tot aan de lippen kwamen, in een uitbarsting van volkswoede en rauwe Revolutie heil gezocht.

Maar het volk des Heeren dronk dien medicijnbeker nimmer.

Ook tegen die revolutie kent het alleen het Evangelie.

Laat dát weer onder de volken en onder de standen der Maatschappij heerschen, en vanzelf worden de machthebbers beteugeld en de hartstocht van wilkeur en heerschzucht getemd!

II.

Zoo moet er dan in den Staat heerschappij zijn, M. H.! en macht geoefend worden in de Maatschappij. In die beide komt het op sterkte aan.

Zwakheid op Staatkundig erf verderft, en wie in die Maatschappij zijn horen niet verhoogen kan, wordt in den hoek gedrongen en komt om.

Heerschappij en macht kunnen in onze politieke en sociale verhoudingen niet gemist worden.

Maar, en ziet hier de tweede vraag, die ik u ga toelichten: „Hoort deze heerschappij en zulk een macht daarom nu ook thuis in de Kerk van Christus?"

En als we op deze, vooral thans zoo overgewichtige vraag het antwoord zoeken, niet in een kerkelijk reglementenboek, noch bij menschelijke opiniën, maar bij den Koning der Kerk zelven, hoort hier dan, hoe zijn antwoordt luidt.

En dan zegt Hij u en mij: Heerschappij bij de oversten in den Staat, en Macht bij de grooten in de Maatschappij, maar onder u, d. i. in mijn Kerk, zal het alzoo niet zijn.

En met dit ééne woord is de zaak beslist, M. H.!

Als de Koning der Kerk gesproken heeft, zijn we aan het einde van alle tegenspraak.

Heerschappij en macht in Staat en Maatschappij, maar alzoo zal het onder u, d. i. in de Kerk, niet zijn.

In de Kerk dus geen Macht en in geen kerk die Kerk van Christus wil zijn voor Heerschappij eenige plaats.

Want let wel, de Heere zegt niet: In de Kerk minder heerschappij of een andere heerschappij, maar kortaf: „Onder u niet alzoo."

En als de Heere ons nu dit: „Niet alzoo in mijn Kerk!" nader toelicht, dan gaat Hij nog verder en toont aan hoe in de Kerk vlak het tegendeel van heerschappij en vlak het tegenovergestelde van macht moet bestaan.

Zoo toch zegt Hij: „Onder u, in de Kerk, niet alzoo, maar zoo wie in mijn Kerk een eerste, d. i. een overste zal willen zijn, die zij aller dienstknecht, en wie onder u, d. i. in mijn Kerk, een der grooten zou willen wezen, zij aller dienstknecht of slaaf.

Krasser kan de Heere het toch niet zeggen.

En waar het dan vandaan komt, dat men er dat toch zoo zelden in las?

Hiervandaan M. H.! dat men deze woorden meest altoos

misverstond, en waande, dat „onder u niet alzoo" enkel zeggen wil: „Zoo onder u in den onderlingen omgang."

Men vergeet, dat de Heere hier zijn discipelen tot zich had geroepen; dat zijn Kerk hier om Hem stond; dat Hij voor zich had die zelfde mannen, die straks zijn heilig apostolaat en daarmeê de opperherders over zijn Kerk zouden uitmaken; en dat de Heere tot déze mannen dit „Onder u niet alzoo!" uitsprak in tegenstelling juist met de geaardheid van het leven in staatkundigen niet alleen, maar ook in maatschappelijken zin. Immers Hij sprak van de Volken en de Grooten!

Niets minder dan een rechtstreeksche tegenstelling is het; die de Heere Jezus hier tusschen den Staat en de Kerk, tusschen de Maatschappij en zijn Gemeente vaststelt.

In zijn Kerk niet als in den Staat, maar vlak anders dan in den Staat. En evenzoo in zijn Gemeente niet als in de Maatschappij, maar juist gansch anders dan in het maatschappelijk leven.

En alzoo in den Staat overheden, heerschappijen, maar in de Kerk nooit eenige overheid noch heerschappij hoegenaamd. En evenzoo in de Maatschappij grooten en kleinen, machthebbenden en machteloozen, maar in zijn Gemeente allen als broeders gelijk!

Een ander maal heeft de Heere deze zelfde grondwaarheid, die heel het leven der Kerk beheerschen moet, als in een levend beeld aan die zelfde jongeren voorgesteld. Het was bij de voetwassching. Toen allen daar aanlagen, en Hij, hun Heer en Meester, met het slavenkleed om de lenden geslagen, rondging, en een iegelijk hunner de voeten waschte. En toen onder dit, o, zoo diep beschamend en toch zoo aangrijpend schilderij het opschrift plaatst: „Een exempel u nagelaten, opdat gelijkerwijs ik u gedaan heb, gij malkanderen doen zoudt."

Onder hen, in den organischen levenskring der discipelen van Jezus, en dus in de Kerk, niet als in den Staat, de een een heer en de ander een meester en onder dien heer en onder dien meester de overigen als onderhoorigen bukkende en geroepen tot gehoorzaamheid, maar omgekeerd, tegenover al deze valsche voorstellingen en onheilige verzinsels, de ééne machtige levensgedachte: „Eén is uw Meester, en gij zijt allen broeders!"

Wel rangorde, ook in zijn Kerk, en de hoogsten in rang zijn apostelen, voor wie Hij in het hoogepriesterlijk gebed eer Hij Gethsemane inging bad, dat heel zijn Kerk door hun woord in Hem gelooven mocht. Maar ook die apostelen, zelfs die hoogsten in rang, luide en met blijdschap betuigend:

„Niet dat we heerschappij over u voeren, maar we zijn uw medewerkers."

En evenzoo staat het met de Macht.

In Staat en Maatschappij is de sterke alleen machtig.

Vandaar dat de koning een leger heeft van soldaten, die met wapengeweld voor vorst en vaderland kunnen strijden. En dat moet. Want als straks een machtig koning van over de grenzen ons land binnentrok en onze erve aanviel, en er was bij ons geen macht en geen sterkte om met even machtig geweld het ons aangedaan geweld te weerstaan, zoo ging ons volksbestaan met smaad en oneere onder.

In den Staat macht, en daarom de Overheid gesteund door een sterke politie.

Want het getal der kwaadwilligen houdt niet op, en als die kwaadwilligen hun vuisten willen gebruiken, zou een ieder onzer zelf met eigen hand voor lijf en veiligheid worstelen moeten. En juist om dát kwaad te mijden, is onze politiemacht de sterke arm der Maatschappij, om, tot bescherming der goedwilligen, de kwaadwilligen desnoods met vuist en stok en sabel te weerstaan.

En evenzoo komt het op macht in de Maatschappij aan.

Op macht van geld, want zonder geld kan niets in het openbare leven tot stand komen. Op macht van talent, want een knapper concurrent haalt u de broodkast leeg en doet de uwen van zorg en kommer omkomen. Op macht van invloed zelfs en tact, want de ontblooten worden omgestooten en de onnoozelen verkwijnen in het stof.

Op dát terrein, op dát erf dus niet een valsche geestelijkheid, die daar misplaatst en laf zou zijn.

Geen roepen dat de „dubbeltjes" het niet doen, en op de „guldens" smalen. Geen verwaarloozen van zijn beroep en nering, om op geestelijke paden te zwerven. En evenmin een roepen dat de Christen den Staat maar aan anderen moet overlaten.

Neen, neen! M. H.! niets van dien Dooperschen zuurdeesem mag onder Christenen geduld, maar evenals onze dege, vrome, vroede vaderen betaamt het ook ons van elk dezer machten het ons toekomend deel, mits niemands recht gekrenkt worde, op te eischen voor de beginselen die ons heilig zijn.

Dat zou zijn een overbrengen op Maatschappelijk en Staatkundig gebied van de heilige leuzen, die alleen gelden op het geestelijk erf. Dat liepe uit op een verkerken van den Staat en een verkerken van het maatschappelijk leven.

Schijnbaar hoog geestelijk, maar om straks, als eens de Wederdoopers, in het vleesch te eindigen.

Maar juist omdat onder de Oversten der volken en de Grooten in de Maatschappij naar Jezus' eigen woord deze macht niet slechts geduld maar gezocht moet, juist daarom mag het onder u, d. i. in de Kerk van Christus, alzoo niet zijn.

Een koning moet sterk zijn. Dan alleen is hij machtig. Maar in de Kerk roept een apostel juist omgekeerd: „Machtig dán als ik zwak ben!"

Niet de sterke en hooge en machtige, maar alleen de nederige ontvangt toevoer van die heilige macht die enkel genade is.

En in de Gemeente des Heeren is niet hoog en groot, wie sierlijk in kleeding en rijk in schatten is, maar hij alleen die arm is in zich zelven en daarom rijk in zijn God.

Vlak het tegenovergestelde dus.

In de Maatschappij de gang van zaken te beter naarmate er minder armen en meer machtigen en edelen zijn. Maar in de Kerk van Christus een roepen van den apostel: „Niet vele machtigen en niet vele edelen, maar hetgeen niets is heeft God uitverkoren."

Den rijken en den grooten wordt gezegd: „Lichter een kemel door het naaldenoog dan gij in het Koninkrijk Gods ingaan!"

En op den berg der zaligsprekingen is het wederom niet: „Zalig zijn de gegoeden!" en „Zalig zijn de beschaafden en ontwikkelden!" en „Zalig zijn de braven van gedrag en de wijzen van talenten!"; — maar omgekeerd de armen van geest en de zachtmoedigen, zij die hongeren en dorsten naar gerechtigheid, en die vervolgd en verdrukt worden! En als het Evangelie zijn loop heeft, jubelt de Koning onzer Kerk: „Ik dank U, Vader, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt ze den kinderkens geopenbaard!"

En zoo blijkt dan de tegenstelling zoo klaar en beslist te zijn, als ze slechts te trekken is.

Heerschappij in den Staat en Machthebbenden in het Maatschappelijk leven, maar in de Kerk onzes Heeren allen broeders, zonder heerschappij van iemand over iemand, en geweerd alle verschil van standen, of het moest zijn, dat de arme nog iets voorhad bij onzen Vader die in de hemelen is.

Immers de apostel Jacobus zegt het duidelijk: „Weet gij niet, dat God de armen der wereld heeft uitverkoren om erfgenamen te zijn in het Koninkrijk" (Jac. 2 : 5).

En toch, hoe duidelijk de Schrift op dit punt ook zij, toch gevoel ik welke bedenking gij juist op grond van die Schrift tegen mijn beweren zult inbrengen.

Moet er dan, zult gij vragen, in de Kerk van Christus ook geen tucht zijn, en eischt tucht niet een Kerkbestuur dat tucht oefene, en tot dat einde een macht, waarmeê dat Kerkbestuur bekleed is, om aan die geoefende tucht klem bij te zetten?

En ge vermoedt op mijn vraag het antwoord reeds. Natuurlijk moet er tucht in de Kerke Christi zijn, en al onze klacht was juist dat die tucht ten eenemale ontbrak, en al onze moeite en strijd kwam uit geen andere oorzaak voort dan dat men óns het oefenen van leertucht heeft willen beletten.

Zeer gewisselijk moet er tucht in de Kerk des Heeren zijn. Tucht gaande over een iegelijk persoon. Tucht over elk belijder. Tucht over elks wandel. Een houden van de Gemeente bij de beproefde godzaligheid.

Niet een tucht in schijn noch voor den naam, maar een tucht die doel treft en, om dat te kunnen, doortast.

Macht om te binden en te ontbinden gaf de Heere aan zijn apostelen. Der Kerke moest de zonde worden aangezgd. En wie voor de uitspraak der Kerk niet week ten slotte uitgebannen als een heiden en uitgeworpen als een tollenaar.

Edoch, en hier nu komt al het verschil uit tusschen de waarachtige van den Heere gewilde tucht en de dwingelandij der geweldhebbers, die thans onder den naam van tucht inbrak, die Schriftuurlijke tucht raakt altoos de uitsluiting van of insluiting in het Koninkrijk der hemelen.

Sleutelen des hemelrijks zijn het, die aan de Herders en Opzieners zijn toevertrouwd, en alle tucht die ze oefenen, moet daarom altoos één van deze beide dingen uitwerken, óf dat de met tucht getroffene er nader door aan het Koninkrijk komt, óf wel dat hij door de tucht uit het Koninkrijk der hemelen wordt uitgesloten.

Dus altoos een tucht van geestelijken aard, die rechtstreeks het wel of wee van den betrokkene voor eeuwig raakt. Een tucht die onveranderlijk den geoordeelde voor de poorte des hemels plaatste en de vraag aan zijn conscientie stelt van ingaan of buitenstaan, van rijk begenadigd te worden of van de gemeente, die zalig wordt, te worden uitgesloten.

Zoo geeft Paulus den echtbreker aan den Satan over tot verderving des vleesches, opdat de persoon behouden worde.

Petrus doet Ananias en Sapphira dood nedervallen, dat het geld hun ten verderve zij.

Kortom, altoos is het in de Schrift de oefening van geestelijke macht, die den schuldige van den geestelijken kant aanvat, en eeniglijk zijn geestelijk wel of wee bedoelt.

Maar het denkbeeld ook maar van een heerschappij of macht

in de Kerk, die tucht zou oefenen en straf zou opleggen, alleen om kerkelijke hoogheden onschendbaar te maken of, geheel buiten de Sleutelen des Hemelsrijks om, enkel ter wille van de sleutels der kerkdeuren den broeder zou treffen, is voor heel de Schrift onbestaanbaar en rechtstreeks door het Woord des Heeren als het tegendeel van wat der Kerke voegt, geoordeeld.

Ook van de tucht der Kerke geldt het, dat ze niet alzoo zijn zal, gelijk de tucht van den Staat en de tucht der Maatschappij is.

Ook haar karakter is en moet in overeenstemming blijven met het eigen karakter der Kerk zelve, en deze weer op haar beurt mag geen ander karakter vertoonen, dan hetwelk ze ontleent aan haren Koning en Heer.

De Kerk is in haar zelve niets, heeft uit haar zelve geen gelaat en vertoont uit zich zelve geen gedaante.

Slechts een kristalheldere spiegel wil ze wezen, toegekeerd naar haar hemelschen Bruidegom, om in aardschen vorm zijn heilig heerlijk beeld te weerkaatsen.

Dat is het wat de Heere ten slotte in vers 28 zegt. Alzoo onder u niet, maar wel alzoo „gelijk het was met den Zoon des menschen."

En nu volgt die heerlijke teekening van het beeld van Immanuel, dat zoo hemelsch rein tegen het beeld van den Staat en van de Maatschappij overblinkt.

Dáár in den Staat, oversten en heerschappijen om zich te laten dienen en gediend te worden, maar hier in den Zoon des menschen „een komen om anderen te dienen". En evenzoo ginds, in de Maatschappij, een streven om, kan het, anderen zich ten slaaf te maken; maar hier in den Zoon des menschen „een geven van zichzelven als rantsoen voor velen" om anderen uit de slavernij van Satan te verlossen.

En daarom ook in de Kerk bestuurders, o, gewis, maar bestuurders, die goeden opgang verkrijgen niet door de Macht waarmeê ze over anderen heerschen, maar door de liefde, waarmeê ze den minsten der broederen dienen willen.

En voorts alle macht van boven komende, en de Kerk zelve niets anders dan een Maria, die in dank het uitjubelt: „Groote dingen heeft aan mij gedaan Hij die machtig is, heilig is zijn naam!"

Maar, helaas, M. H.! hoe vloekt nu niet dit prachtig ideaal der Heilige Schrift met de werkelijkheid die we om ons zien!

Het moest een tegenstelling zijn: Aldus in de wereld, maar onder u, d. w. z. in uw Kerk, niet alzoo. En zie, ontrouw aan heilige roeping geworden, heeft heerschzucht en hoogheid nu toch de Kerk van Christus aan de wereld gelijkvormig gemaakt.

Het moest zijn: „Niet als de wereld, maar gelijk de Zoon des menschen", en het wierd: „Aan den Zoon des menschen ongelijk en gelijk aan de wereld!"

o, Wereldgelijkvormigheid, is ze niet al de zonde der Kerk!

Er is maar één zonde: ongeloof, maar ongeloof wat is het anders, dan het aangezicht afkeeren van den Zoon om het toe te keeren aan het zichtbare? En omgekeerd, geloof wat is het anders dan van de wereld durven afzien, om alleen op Immanuel te staren, zoo te staren, datz ijn beeld inga in ons gemoed?

En zoo nu is het ook met de Kerke Gods, én in haar innerlijk bestand, én in haar Kerkregeering.

In dit laatste ook. Zie het maar aan wat van onze eens zoo heerlijke Gereformeerde Kerken onder de hand der Machthebbers onzer eeuw geworden is.

„Heerschappijen moeten er wel in de wereld, wel in den Staat zijn, maar niet in de Kerk; en die waren er dan ook niet tot in het begin dezer eeuw. Maar wat men in 1816 in onze Kerken heeft opgericht, dat zijn juist „Heerschappijen," gelijk ze in de wereld rechtens bestaan en bestaan moeten. In de wereld was een „Overheid," en zoo zou er dan nu voortaan ook een „Overheid" in de Kerke Gods op aarde komen. Er was in de wereld een Macht, waarvan de apostel roept dat we alle Machten onderdanig zouden wezen, en zoo nu ook moesten er in de Kerk „Machten" worden ingevoerd, voor wie men eischen kon dat alle ziel de Machten die over haar gesteld zijn zou gehoorzamen.

In drie trappen voerde men toen die „heerschappijen" in. Over enkele Kerken, die bij elkander lagen, een „heerschappij," genaamd: „Classicaal Bestuur." Over de Kerken van een heel gewest een heerschappij, die heeten zou: „Provinciaal Kerkbestuur". En over al de Kerken saam een Opperheerschappij betiteld met den naam van „Synodaal Bestuur".

Drie Heerschappijen in de Kerk van Christus voor één.

Er waren onder de volken Oversten die heerschappij over hen gebruikten, en zoo ook moesten er nu Oversten in de Kerk zijn die heerschappij over haar gebruikten.

Eén hiërarchie van machten bei in Kerk en Staat.

Toch mag aan dat werk van 1816 niet eenmaal de roem van oorspronkelijkheid worden toegekend.

Immers Koning Willem I, die onze Kerken met deze „wereldgelijkvormigheid" begiftigde, kopieerde slechts wat hij onder de Episcopalen en Territorialen gezien had; iets dat op zijn beurt slechts verbleekte kopie was van het Roomsche origineel.

Immers aan Rome, en niet aan onze Machthebbers komt de eer toe, van met talent zulk een wereldgelijkvormig stelsel van Kerkregeering met wereldsche „heerschappijen" en „machten" te hebben uitgedacht; en het is dit Roomsche voorbeeld, dat men ook in onze Synodale Organisatie heeft nagebootst.

Ware men openhartig te werk gegaan, men zou dan ook ten onzent evenals bij de Episcopalen en Territorialen eenvoudig weer Bisschoppen hebben ingevoerd.

Een Bisschop over een streek, een Aartsbisschop over een gewest, en een soort Pauselijk Bestuur over al onze landpalen.

Maar dat dorst men niet aan.

Dat zou achterdocht hebben gewekt en reactie hebben in het leven geroepen.

De zaak wel, maar de naam moest er niet komen.

Tegen den naam van Bisschop zou al ons volk te hoop zijn geloopen en daarom versierde men zijn keurig nabootsel met onschuldiger etiket.

Niet een Bisschop, maar een Classicaal Bestuur. Wat scheelde het weinig op den klank af van onze oude Classis!

Niet een Aartsbisschop, maar een Provinciaal Bestuur; immers herinnerend aan onze oude Provinciale Synode!

En zoo ook niet een Pauselijk Bestuur, maar een Algemeene Synode, de heugenis weer oproepend van onze Synode van Dordt.

En zóó ging het er in. Zoo is ons volk misleid geworden. Zoo boog het den hals onder het juk. Natuurlijk niet in dien zin alsof Koning Willem I ons opzettelijk op doolpaden voerde; daar dacht onze goede Vorst niet aan; eer zal hij er God voor gedankt hebben; maar zóó dat hij zijns ondanks instrument wierd van dien listigen Raadslager, tegen wiens aanslagen op de Kerke Christi ons volk, helaas, het bidden had verleerd.

En toen, hoe kon het anders, moest op deze nabootsing van den wereldschen regeeringsvorm, vanzelf de nabootsing van de wereldsche maatschappelijke toestanden volgen.

Omdat de Staat „Heerschappijen" had, Heerschappijen ook in de Kerk van Christus, maar dan ook, omdat in de wereld de hoogere standen boven de lagere uitmuntten, ook in de Kerk van Christus „de smalle gemeente" achteruitgezet en de „aanzienlijken" om hun aanzienlijkheid in hooger eere.

Reeds in onze betere dagen sloop dit kwaad ten deele in.

Zie het maar aan onze „gedistigueerde banken" in onze kerkgebouwen.

Wát had de heilige apostel des Heeren van het samenzijn van rijken en armen in de Kerke Christi getuigd?

o, Herlees nog eens dat roerende woord van Jacobus in hoofdstuk 2 van zijn zendbrief:

„Mijne broeders, hebt niet het geloof onzes Heeren Jesu Christi, des Heeren der heerlijkheid, met aanzien des persoons.

„Want zoo in uwe vergadering kwame een man met een gouden ring aan den vinger, in een sierlijke kleeding, en daar kwam ook een arm man met een slechte kleeding;

„En gij zoudt aanzien dengene die de sierlijke kleeding draagt, en tot hem zeggen: Zit hier op een eerlijke plaats; en zoudt zeggen tot dien armen: Sta gij daar, of: Zit hier onder mijne voetbank;

„Hebt gij dan niet in u zelven een onderscheid gemaakt, en zijt rechters geworden van kwade overleggingen!"

Zóó, zóó moest het zijn. De Schrift eischt het, en ons hart zegt er Amen op. Maar hoe hebben wij en hoe hebben onze vaderen het door zondig begeeren g e m a a k t?

Maar immers allerlei o n d e r s c h e i d is weer in de Kerk ingevoerd. Voor ieder die maar iets was, een eigen soort bank; en een ander een hooger; en die een nóg hooger bank. En de armen der Gemeente, o, het schreit naar God, maar het moet beleden worden, nu reeds eeuwen lang zijn de armen der Gemeente hier te Amsterdam feitelijk u i t g e s l o t e n geweest, verdrongen en uit de Kerk gejaagd. Want de plaatsen verhuurde men voor geld, en voor meer geld een nog kostelijker plaats. Altoos de man met den gouden ring die voorging; en de arme man met de slechte kleeding feitelijk op de stoep gezet voor Gods huis.

En dat terwijl op den kansel gestadig het apostolisch woord lag: „Mijne geliefde broeders, heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld?" En meent ge dan dat God de Heere over dezen gruwel geen wrake doet? En komt het ook u niet voor, dat in een verbijstering als thans onze Kerk overvallen is, dit achteruitzetten van de armen des Heeren en dit invoeren van standsverschil in de Kerk zichzelf straft?

o, Dat smalen dat men zoo telkens uit den mond van predikanten hoort: „De menschen van de Eilanden loopen meê, maar de Heeren- en de Keizersgrachten zijn óns!" — Ze verraden op zoo bange wijze, hoe deze wereldgelijkvormige trek uit de zonde onzer vaderen ook hier het Clericalisme wortel deed schieten, en hoe onafzienbaar ver we afraakten van dien eenigen goeden toestand der Kerken, met Dienaren in liefde dienende

om den wille des Heeren en het niet vele machtigen, niet vele edelen een eeretitel bij God!

„Alzoo zal het onder u niet zijn!" het zieldoordringend gebod des Heeren, en toch zijn Dienaren er tegen in roepende: „Alzoo zal het onder ons wél zijn: Wij óók Heerschappijen, bij ons óók de Machtigen!" — en natuurlijk, waar eenmaal die heerschappij komt, daar sluipt dan ook de heerschzucht meê binnen, en als het wordt: „Wel vele edelen en wel vele machtigen, dan willen die machtigen ook machtig zijn.

Vandaar dat juist tengevolge van deze wereldgelijkvormigheid onze Synodale Organisatie de zonde wakker heeft gemaakt in de machthebbenden.

Zonde van hartstocht, zonde van heerschzucht, zonde van standshoogheid school in hen zoogoed als in ieder uit vrouwe geboren; maar die zonde kon in ons sluimeren zonder te worden gewekt.

Maar dit nu had de Synodale Organisatie, dat ze in de mannen, die op het gestoelte van haar macht gingen zitten, die zonde juist wakker riep en prikkelde. Zulk een grootwaardigheidsbekleeder veranderde van lieverleê van karakter. De bureaulist werd zijn model; de rijksambtenaar zijn voorbeeld; hoogheid ophouden zijn lust.

En wat hiermeê saamhing, eenmaal dien zondigen weg opgedreven, moest men wel, de wereld nabootsende, tot veel erger vervallen dan waartoe die wereld zelve verviel.

Ook de Oversten der wereld onder de volken hebben gezondigd en door heerschzucht de volken vertreden, maar toch op staatkundig gebied waren aan deze zondige lusten nog altoos perken gesteld.

Reeds door het besef van verantwoordelijkheid. Reeds door het constitutioneele staatsleven, dat waakte voor onze burgervrijheden. Reeds bovenal door een onafhankelijke rechtsbedeeling, die niet vroeg wat den vorst geviel, maar ook tegen de machtigsten het recht van den ellendige beschermen dorst.

Maar in de Kerk ontbraken deze waarborgen natuurlijk geheel.

Van geen roeping bij de gratie Gods zich bewust, verliep men in geesteloos bureaucratisch geknutsel. De rechten der gemeenteleden hangen zelfs voor wat het stemrecht betreft aan den dunnen draad van hooger wilkeur. En wat de kerkelijke rechtspraak betreft, behoeft het thans na het stuk kerkhistorie dat we nog bezig zijn te doorleven, waarlijk geen betoog meer, hoe ze aan allen heiligen rechtsdrang ganschelijk is gespeend.

En dat verwondere u niet, M. H.!

Omdat in den Staat „heerschappijen" thuis hooren, hoort er in den Staat ook een rechtsbedeeling en heeft God de

Heere aan den Staat en aan de volken een machtig rechtsbesef ingeplant en een milde gave van rechtstalent geschonken.

Zelfs de heidensche volken blonken hierdoor uit en zijn nog, op dit heilig terrein de leidslieden der natiën.

Maar aan de Kerk schonk God de Heere dit talent niet.

Zij wilde dus recht plegen en recht bedeelen, maar zonder er de gave, het talent, de intuitie voor te bezitten; en zoo misbruikte ze eenvoudig de geschonden rechtsvormen als instrument voor eigen heerschappij.

Bij haar is het niet de rechter die over de vervolgden en geplaagden waakt, maar partij tegen partij, om zittend in den rechterstoel de ellendigen te vertreden.

Een drijven waakt op, dat niet steunt op besef van sympathie met de hemelsche heirscharen, maar steun zoekt in de wereldsche dagbladpers, die tegen den Heere en zijn Gezalfde strijdt.

Niet de goeden worden gesteund, zoodat de boozen beven; maar de loochenaars van 's Heeren Godheid zetelen in eere, de dronkaards en ontuchtigen gaan vrij uit; terwijl juist de getrouwe getuigen des Heeren met den kerkelijken dood bedreigd worden.

Zoo voleindigt dit diep zondig, ongeestelijk, wereldgelijkvormig streven zijn loop in eigen schuldige ontwikkeling.

En wat het ontzettendst is, dan moet zulk onheilig bedrijf zich nog dekken met het bewindsel der vroomheid.

Want, natuurlijk, een veldheer kan nog tot den kogel veroordeelen met een vloek op de lippen; een politieagent den weerspannige nog voortsleuren onder misbruik van den naam des Heeren; maar een kerkelijke heerschappij die ten doode doemt, kan dit niet anders doen dan zeggende te handelen in den naam des Heeren.

En zoo zoomt men dan ten slotte de Farizeesche gedenkcedelen om den tabberd dezer ongoddelijke en van God geoordeelde heerschappij.

---

o, Dat men toch nuchteren wierd en opwaakte uit de ongeestelijke zelfverblinding waarin men voortholt.

Zekerlijk ook wij zijn geroepen om als koningen te heerschen, maar naar het schoone woord van den Catechismus openbaart zich die koninklijke heerschappij op aarde slechts daarin, dat we „tegen de zonde, den duivel en zijn gansche rijk strijden mogen."

Zekerlijk er is heerschappij ook in de Kerk van Christus, maar onder allen uit vrouwe geboren, is er maar één van

wien de profeet zong: „Gij Bethlehem Efrata, zijt gij klein om te wezen onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen, die een Heerscher zal zijn in Israel, wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid!"

Alle macht moet in de Kerk van Christus altoos tot den Christus herleid.

Hij, Hij alleen is onze Koning.

Hem alleen is alle macht gegeven in hemel en op aarde.

En gelijk er een zonne gesteld is, als dat groote licht om heerschappij te hebben des daags, zoo ook schittert daarboven de Zonne der gerechtigheid om heerschappij te hebben over de strijdende Kerk op de aarde.

Hij, de Immanuel, en niemand om naast Hem te noemen!

Nu Heerscher in Israel, maar na eerst zich te hebben laten vertreden, toen Hij zijn ziele als een rantsoen voor velen gaf in zijn bloed.

III.

Zoo heb ik u dan verklaard, M. H.! hoe er in den Staat „heerschappijen" bestaan en „machten" in de Maatschappij, en hoe deswege in Staat en Maatschappij beide „alle ziel aan de machten die over haar gesteld zijn onderdanig heeft te wezen"; maar óók u verklaard waarom het onder u, d. i. in de Kerk des Heeren, niet alzoo mag zijn.

In den Staat en in de Maatschappij de ééne mensch met macht bekleed over den anderen mensch, maar in de Kerk niet alzoo.

In de Kerk voor Christus de heerschappij, voor Christus de macht, voor den Christus alle knie zich buigend, maar voor de menschen onderling geen andere meerderheid dan die der dienende, toewijdende, zichzelf verloochenende liefde.

En ook heb ik u verklaard, hoe de Kerk, door tóch Heerschappijen op te richten en tóch Machten in te stellen en tóch onderdanigheid van alle ziel aan die Machten te eischen, wereldgelijkvormig wierd, van zonde tot zonde verviel, en ons, haars ondanks, het stuitende schouwspel moest vertoonen, dat ons thans ergert en grieft.

Maar hierbij mag ik niet blijven staan. Ook het vermaan, ook de vertroosting moet bij zulk een droefenisse in ons midden uitgaan; en daarom roep ik u in de eerste plaats toe: Gedenkt aan het woord tot Pilatus: „Gij zoudt geen macht tegen mij hebben, zoo u die niet van boven gegeven ware."

Een hond bijt in den steen, dien men hem nawerpt, en ziet de hand waaruit die steen geworpen wierd voorbij.

Laat het onder u alzoo niet zijn.

Geen kwaad in de stad of de Heere doet het, en zoo ook geen kwaad in uw Kerk of van Hem gaat het uit.

Zelfs de Heilige in Israel overgeleverd en gerekend met de misdadigen „naar den bepaalden raad en de voorkennisse Gods."

En zoo blijven we ook thans immers aan de beproefde belijdenis onzer Gereformeerde vaderen vasthouden, dat „a l l e schepsel en dus ook de machthebbers in de opgeworpen Kerkelijke Heerschappijen, „alzoo in z i j n e hand zijn, dat ze zonder zijn wil zich noch roeren noch bewegen kunnen."

Ook deze schorsing en ook deze afzetting overkomt ons onder zijn toelating en naar zijn altoos heilig bestel!

En daarom zie van menschen af en ban uit uw ziele alle persoonlijke bitterheid.

Ook ik voel in mijn ziel diep, en z e e r diep zelfs, de verontwaardiging die Juda roepen deed naar den Hooge, als Efraïm zijn broeder, met de Syriërs rustte tegen het volk van God.

En wel verre van te vergen dat ge dit gevoel van verontwaardiging bedwingen zult, is het mij veeleer oorzaak van zeer groote vreugde dat deze prikkel nog bij u werkt.

Een volk dat niet meer verontwaardigd kan worden, wierd ondiep en glijdt machteloos weg.

Daar ding ik dus niets op af. Veeleer heb ik zelf onomwonden aan dat gevoel van verontwaardiging lucht gegeven en het ergerlijk bedrijf, dat ons krenkt en ontroert, in zijn diepliggenden karaktertrek geteekend.

Maar juist omdat ik niets verbloemde, dringt mijn Zender mij te ernstiger, om u toch toe te roepen, dat ge uw verontwaardiging h e i l i g moogt houden, en niet z o n d i g e n moogt in uw toorn.

Dies maan ik u van alle bitterheid tegen d e p e r s o n e n af.

Drijvende worden zij gedreven, en de zonde der Heershappij en der Wereldgelijkvormigheid, die ze te kwader ure eenmaal in zich opnamen, stuwt hen voort en voort, veel verder dan ze zelven wilden.

Gegrepen uit uw eigen zielservaring, nietwaar?

Zij het ook onder anderen vorm, de prikkel der zonde werkte ook in óns gemoed; en wien onzer overkwam het dan niet, dat hij voelde: „Ik mag niet!" en tot zich zelven zeide: „Ik w i l niet!", en dat toch de macht der zonde hem overmande en voortdreef en bracht tot wat hij straks zelf verfoeide en als schuld beleed voor zijn God.

En zoo is het ook met deze mannen.

Hun fout was dat ze in den verkeerden trein plaats namen. Maar eenmaal in dien trein gezeten, helpt geen klagen, helpt geen anders willen meer. En voort, al voort moeten ze, zoo-

ver als het stoompaard, waarover ze alle stuur verloren, hen trekt.

Maar juist daarom mag geen onzer de personen verachten.

Ook een Petrus verachten we niet, den man die met zweren en vloeken tot driemaal toe zijn Heer had verloochend, en het ook niet had gewild, en tegen zijn wil in door dien wachtpost en dat kolenvuur en die dienstmaagd en die omstanders van erger tot erger was gedreven.

Onze ziel veracht Petrus niet, omdat de Heere hem niet verachtte, maar weer trok met liefdekoorden, en zijn hartverscheurend berouw aanzag; en toen het toen in zijn ziel weerklonk: „Simon, Jona's zoon, hebt gij mij lief?" toen was het toch waarheid in het hart van dien Petrus, dat hij, onder al deze verloochening en deze vervloeking door, toch op den bodem zijner ziel aan zijn Heiland in geloof en liefde was verbonden gebleven.

En zoo zou het immers ook hier kunnen zijn? Kunnen zijn, dat wie nu immers niet ons, maar in ons den Heere vervolgen, en wild doorgaan, en niet kunnen rusten, zooals ze door den prikkel hunner eigen zonde gedreven worden, toch van achteren bittere tranen des berouws weenden; en nu reeds in de consciëntie drang tot beter dingen gevoelden; en eens nog komen zullen tot het beschaamd en toch waarachtig belijden: „o, Heere, al heb ik meê uit lafheid uw Gemeente vervolgd en de broederen vertreden, Gij, die alle dingen weet, weet toch dat ik U liefhad!"

Zie van den mensch af op 's Heeren doen, M. V.! en merk dan op, hoe nu reeds zelfs te midden van onze droefenissen dat doen des Heeren heerlijk uitkomt.

Of, antwoord mij, is er dan te midden onzer krenking, bij al de macht die tegen ons aanwoelt, en het geweld dat zich aan ons maakt, ook niet een roepen als bij Zacharia: „Vrees niet, o, Zerubbabel, voor het aangezicht van die u geweld aandoen, want niet door kracht noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden!"

Dat woord had men tegen ons gebruikt, en ons gelasterd als wilden wij geweld plegen en heil zoeken in ruwe kracht.

En nu, wierd het thans niet openbaar, hoe het juist onze wederpartijders zijn die aan de Macht zich klemmen, en door de Heerschappijen kracht oefenen, en heil zoeken in Geweld?

En daarom roep ik ook tot u, o, Volk des Heeren, gij, andere Zerubbabel, zoon van Sealthiël, o, vrees niet, want zie reeds

geschiedt het door den Geest des Heeren, en al hún kracht wordt beschaamd en al hún geweld ontwapend.

Of, oordeel zelf, is er dan in wat achter ons ligt en om ons geschiedt niet reeds een heerlijk getuigenis van de triomfeerende macht waarmeê de Geest des Heeren doortrekt?

Of had niet lange dagen de Arminiaan de overhand, dat de belijder van de vrije souvereiniteit des Heeren schier geheel onderlag? Roemde niet de Arminiaan er in, dat de oude sproke van Dordt was doodgepraat en doodgezwegen, en hadden ze niet het land in, de mannen die riepen: „God de Heere is veel machtig, maar aan mij de macht over mijn eigen ziel!"

En nu wat ommekeer in zoo korte jaren! Hoe leefde niet het oud-belijden weer op! En hoe is niet het roepen van: „God de Heere Al machtig óók in het genadewerk," weer als een stemme veler wateren geworden!

Tegen het Woord van God ging men in. Van dat Woord moest de autoriteit gebroken worden. Voor 's menschen woord in zijn critiek gesproken moest dat hoogheilig Woord des Heeren onderdoen. En ja het scheen, of het roepen voor dat Woord zou zwijgen. Maar ook hier welk een ommekeer niet! Hoe fier verheffen zich niet de belijders van dat Woord onzes Heeren! Hoe hoog blinkt niet zijn glorie weer! Hoe dwepen weer de duizenden bij duizenden met die Heilige Schriftuur.

Hoe heette het niet, dat bij u zelven uw hangen aan uw kerkgebouwen, uw hangen aan de bestaande organisatie een macht over u was geworden, die u elke vrijer beweging onmogelijk zou maken! Ge waart gekleefd, zoo riep men, aan uw geld en uw kerkegoed, en kwaamt er nooit van los. En zie, de Geest des Heeren is gekomen en heeft geblazen, en in nog geen maand tijds weekte al dit valsche cement los, en opendet ge mild de hand om uw goud en zilver te geven en wierden de tinnen en transen van al uw kerkgebouwen met hun wereldsche indeeling tot een walging die u de ziel stak, en u thans roemen doet in herwonnen vrijheid en verkregene genade.

In verkregen genade, voeg ik er bij, want Satan dacht in den aanvang dezes jaars de macht des Heeren in zijn Kerk te knakken, en hoe omgekeerd kwam het niet uit! Of zegt zelven, hebt ge aan uw eigen ziel ooit zooveel teederheid, in uw kringen zooveel lieflijkheid en vrede, in ons samenzijn ooit zulk een eenheid des Geestes gevoeld als sinds dien vierden dag des jaars?

Satan waande Jezus in zijn koninklijke heerschappij te treffen en zie in lange blonk die koninklijke macht van Koning Jezus over de harten niet zoo uit als juist in deze dagen.

Niet Jezus maar Satan heeft moeten bukken in het eind.

Of wat was het fijne punt waar het op aankwam, M. V.? Was het niet de eenige vrage of uw Leeraars al dan niet het hoofd in den schoot zouden leggen, en even, even slechts, het is zoo, maar even dan toch, het hoofd zouden buigen voor de Synode in steê van voor Jezus hun Heer?

Haar alleen en niet aan anderen is het dus opgedragen heerschappij in de Kerk te oefenen.

Alles liet ze gaan, en alle wateren der ongerechtigheid vloeien, mits men maar in onderwerping kwam.

Iets van haar macht hoefde men maar even, desnoods schoorvoetend, te erkennen en aanstonds wierd men met gejuich ingehaald en „in volle eere", zoo het heette, hersteld.

De monnik die met het crucifix bij den martelaar op de houtmijt stond! Raak even slechts dat crucifix met uw lippen aan en ge zijt gered. Daarna kunt ge desnoods uw lippen weer met logen bezoedelen!

En zoo ook hier: Buig even; erken heel even dat de Synodale Organisatie aanspraak op uw onderwerping kan maken, ook waar gij zegt dat Jezus het verbiedt, en, o, het teeken is u opgedrukt en eere zal u beiden, en alle hoogheid der wereld met u gaan.

Vooral op de Predikanten was het daarbij aangelegd. Wat gaf men om Ouderlingen, wat om Armverzorgeren? Maar de Predikanten! In hun hand was alle macht geconcentreerd. Zij waren de heerschappijvoerenden in Jezus' Kerk geworden, maar deswege dan ook gehouden om uit dank voor deze heerschappij die op hun schouders was gelegd, te allen tijde het beeld dier nagebootste Macht te kussen.

En daar zou het, en moest het ook nu toe komen!

Want daar had men voor gezorgd. Een leek kon tegen een Predikant niets; maar ook een Predikant, als hij kwaad wilde, was aan de volslagen willekeur der Machthebbers overgeleverd.

Voor hem het doodvonnis. Wee u, gij, vermetele, die afvallen dorst. Uw ambt, uw beroep, uw levenspositie, uw brood, ja uw pensioen, alles zou men u op eenmaal ontnemen. Men maakte u met „la mort sans phrase" eenvoudig kerkelijk dood.

En dat, zoo zei men, dat zou geen enkel Predikant ooit wagen. Daarvoor waren ze veel te sterk verkleefd aan hun positie en te gesteld op hun geld. o, Ze lagen zoo prachtig aan de zilveren keten gekluisterd!

En dat was ook zoo, M. H.!

Want het is ontzettend, als een man en vader op eenmaal gesteld wordt tusschen de harde keus: Even een kleine kniebuiging of heel uw bestaan verloren!

En de uitkomst heeft het dan ook jaren lang geleerd, hoe loodzwaar die dreiging drukte, en hoe velen bezweken, en hoe menigeen, na even een man te zijn geweest, toch weer inboog als een kalken wand.

En ja waarlijk, als de Geest des Heeren niet tusschenbeiden was gekomen, zouden we dat zelfde smadelijke schouwspel ook nu weer hebben beleefd.

Want, o, bedenkt het toch, Broeders en Zusters! ook uw Leeraren, die men thans in den kerkelijken dood drijft, zijn mensehen van gelijke beweging als die anderen, die bezweken. Ook in hun binnenste fluistert de stem van den verzoeker. Ook zij hebben hun ambt en hun positie zoo innig lief.

En zie, dat het desniettemin er nu toch toe gekomen is, dat vijf, ik zeg niet slechts vijf, neen maar dat er v i j f, straks zes Leeraren in deze ééne Kerk van Amsterdam gevonden zijn, die het beeld der Synodale Organisatie n i e t hebben gekust; die geen ure met onderwerping geweken zijn; en die liever dan ook maar één oogenblik de eere van hun Koning prijs te geven, het offer van al de vrucht van hun vroegeren arbeid hebben gebracht, dát is van den Heere geschied, dát is als een wonder in onze oogen, en dáárin heeft niet de wederpartijder, maar Jezus onze machtige Heerscher, getriomfeerd.

Dat knakt meer dan iemand gelooven durft de hoogheid der Synodale Hiërarchie!

Immers, het is nu weer gezien, dat er nog belijders van onzen Heere waren, die n i e t bukten.

Er is dan weer een macht aan de zielen openbaar geworden, waartegenover al het machtsvertoon der Synodale hoogheid volslagen m a c h t e l o o s bleek.

Het Clericalisme is met een doodelijke wonde geslagen!

Er was voor I m m a n u e l triomf!

En dat nu juist was het heerlijke! Een heerlijkheid die ik liefst aldus omschrijf, dat tegenover d e ongoddelijke macht die in de Kerk inbrak, d e m a c h t d e s G e e s t e s d i e i n d e K e r k t h u i s h o o r t, weer opwaakt.

En hieraan eenmaal toegekomen, scheid ik uw afgezette Leeraren en Opzieners niet meer van uzelven af, maar is het één zelfde heilige roeping die ons allen wenkt, én om de onheilige macht onzer eigen zonde te belijden, én om saam te grijpen naar die heilige macht, die groeien en bloeien doet in de voorhoven des Heeren.

Want s c h u l d b e l i j d e n i s wat is het anders dan u zelven

los te maken van de medeverantwoordelijkheid die ge zelven aan deze zonde der verdrukking draagt?

Niet, dat spreekt vanzelf, alsof bij Gods kinderen ooit de roede die over hen komt, een straf in eigenlijken zin voor hun zonde kon zijn.

Wie dat zegt, doet te kort aan de alverzoenende kracht van het bloed van Golgotha. Dáár i s alle schuld verzoend! Door Hem die daar stierf ál de toorn Gods en dies ál onze straf gedragen.

Straf in dien zin kent het kind van God niet meer.

Maar wel is er een l o s m a k e n van de zonde door kastijding, een oordeel dat Gods kinderen van de m e d e s c h u l d afscheidt.

Want ziet, Broeders en Zusters, aan dat doen opkomen in de Kerke Gods van haar vreemde Heerschappijen en onpassende Machten is een ieder onzer mede schuldig geworden.

Hadde al het volk des Heeren ook in dezé stad steeds hoog gehouden de macht des Heeren; alle Macht en Overheid alleen om 's Heeren wil geëerd; zelf de hun toevertrouwde macht stipt gehandhaafd, maar ook geen hun n i e t toekomende macht zich aangematigd — er zou allerwegen helder, klaar besef hebben bestaan van het onderscheid, dat zulk een valsch indringende macht afscheidt van de machten die door God zijn gesteld.

Maar dit was zoo niet.

Hoe weinig hebt ook gij u niet vaak om 's Heeren Almacht bekreund! Hoe hebben niet ook wij vaak de Overheid gehoorzaamd, niet om der consciëntie wil, maar enkel uit vreeze v oor haar zwaard. Hoe slap lieten we niet vaak de banden van de tucht hangen in eigen huis en kring! En ook hoe zondigde niet een ieder onzer door heerschzucht; hoe waren de vooraanzittingen niet gemind; hoe gretig dronk men niet in elken kring, tot zelfs onder onze kinderen, uit den beker van aanmatiging en aangegrepen macht!

Welnu, daardoor is het rechtsbesef in ons goede land vervalscht.

Daardoor hebben wij zelven, ieder voor ons, water aangedragen en doen invloeien in dien stroom van machtsaanmatiging, die thans tegen de fundamenten onzer Kerk aanspoelt.

Wij zelven hebben door onze uitademing den dampkring helpen bederven, dat de macht om weerstand te bieden ontbrak.

En daarom roept nu eens niet van aller algemeene zonde, maar belijdt thans bovenal deze bijzondere zonde op het Machtsterrein als uwe zonde voor den Heere uwen God.

En richt u dan op in zijn kracht,en keert weder, en geeft Gode de eere, en zondigt in de zaken van Macht en Heerschappijen niet meer.

Laat af van wilkeur ook in huis en hof, en handelt weer naar recht.

Staat af alle macht die ge u hadt aangematigd, en eert weer de van God gestelde invloeden en krachten.

Weest weer om Gods wille uw Overheid onderdanig, ook uw heer en vrouw, ook uw leermeester en leermeesteresse.

Zij er weer eere en eerbiedenisse en ontzag in ons midden. En ook, handhaaft uw eigen gezag, d. i. dát deel van het gezag des Heeren dat aan u in huis of kring is toevertrouwd. Gij man! heb heerschappij over uwe vrouw. Gij ouders, over uwe kinderen.

G e h o o r z a m e n, waar „gehoorzamen" door God gewild is, is zoo zedelijk machtig, staat geestelijk zoo hoog, is zoo h e m e l s c h schoon. Schoon zooals het schoon der engelen is, die dienende geesten, die gehoorzamen het hoog bevel uit zijnen mond.

Slaat dien weg zelven in en lokt er uw kinderen op, en ervaren zult ge het, hoe juist uit zulk gehoorzamen u de macht geboren wordt, om de v a l s c h e heerschappij, die u tot onderwerping dwingen wil, fier en manlijk te weerstaan. Dan vliedt de huurling, maar de geroepene des Heeren blijft moedig standhouden, en in zijn beslist w e i g e r e n v a n g e h o o r z a a m h e i d aan valschelijk opgeworpen Machten oefent zulk een juist de h o o g s t e gehoorzaamheid aan zijnen Koning en Heer.

En dan komt over de Gemeente vanzelf en ongemerkt weer die betere, die edeler, die heiliger m a c h t, die geen sterkte in het geweld zoekt, maar haar leuze heeft in het apostolisch roepen: „Als ik z w a k ben, dán ben ik m a c h t i g."

Want niet tot m a c h t e l o o s h e i d doemt, maar tot m a c h t roept de Heere de zijnen. Tot een macht waar geen geweld iets tegen vermag, en waar geen heerschappij op aarde tegen bestand is.

Dan merkt Hij uit den Hooge op het zaad der Kerk, en ziet er onder onze jongen en kleenen, die nog verre omdoolden en niet grepen naar hun eeuwige erfenisse, en aan dezulken geeft Hij dan ook macht, maar m a c h t o m k i n d e r e n G o d s t e w o r d e n, doordien zij in zijn naam gelooven.

En zijt ge reeds van zijn kinderen geworden, ook dan nog geeft Hij u macht, maar m a c h t a a n d e n B o o m d e s l e v e n s, dewelke Immanuel is en alle kruisverdienste zijn bloesem en alle genade zijn vrucht. En die vrucht bloeit twaalf malen telken jare en is met elke nieuwe maan nieuw. Niet een stroom die nu eens vloeit en dan weer opdroogt en verzandt, maar een Fontein des levens die u altoos bereid is, en waar al den dag en al den nacht uit gedronken wordt door den kenner van zijn heil.

Zoo geeft H ij macht. M a c h t om tot Hem te komen aan wie nog van verre stond. M a c h t om bij Hem te blijven voor wie

tot Hem kwam. Maar verder nog gaat dit schenken van macht en heerschappij, want ook macht geeft Hij om de onreine geesten uit te werpen en anderer ziele te ontbinden.

o, Die goddelijke macht des Geestes, ze teekent haar gouden spoor op alle paden des levens. Machtig om te behouden. Machtig om te erbarmen. Machtig om tranen te drogen. Machtig om wonden te verzachten. Machtig om Satan van verre te bannen. Machtig ook om de eigen tong in toom te houden, en te triomfeeren over eigen vleesch!

En dan gaat die goddelijke, die heilige, die hemelsche Macht voort en verder, en na de kinderen geroepen en de uitgegledenen weer opgericht, en de gebondenen losgemaakt, en de bedroefden getroost te hebben, slaat die Macht dan ten slotte zelfs op onze vijanden over, en ge krijgt macht om zelfs voor uw vijanden te bidden.

o, God, worde die heiligste aller machten ook in deze dagen mildelijk in uw volk betoond!

Want, Broeders en Zusters! strijden is wel; en verslonden te worden van ijver voor het huis des Heeren is treffelijk; en niet te bukken voor een ingeslopen macht eert den fieren worstelaar; maar koninklijker nog dan die allen overwint de held des Heeren, die zegenen kan wie hem vloekt en bidden kan voor wie hem geweld aandoen of hem vervolgen.

o, Het is niets, zulks in dagen van vrede te loven als schoon, of ook in vlagen van gramschap als zelfvertoon van vroomheid te koop te dragen.

Maar nu, nu het op de praktijk aankomt, nu er weer wezenlijke verdrukkers en vervolgers en die ons geweld aandoen opdaagden, nu wordt het voor elk teeder kind des Heeren een hoogst ernstige vraag: „Ben ik, ik, ook reeds zoo ver, dat ik voor hen die mij thans vervolgen, in oprechtheid voor mijn God, bidden kan!

Er is in deze dagen ook soms een toon beluisterd, die riep van een „nemen met geweld", en „dat men wel duizenden op den Dam of voor onze kerkdeuren kon saambrengen", en dat klonk krachtig, maar was het niet geestelijk machteloos en zwak?

Want immers bij zulk een machtsbetoon zou het alleen op de spier van uw arm en de kracht van uw vuist aankomen, en dán ware allicht een ruwaard uit de heggen en stegen u nog te sterk af.

Maar als ge geestelijke macht verwerft, de macht ook om voor uw vijanden te bidden, dan, B. en Z.! werkt en perst in u een heilig dringen, dat geen kind der wereld u nabootst en waardoor ge elken tegenstand verwint.

Want zekerlijk de Schrift wraakt nooit de M a c h t, maar altoos slechts het v a l s c h e s o o r t van macht. Zwak zijn wil Gods kind niet om het z w a k w e z e n, maar juist wijl dit hem m a c h t i g maakt'!

Evengelijk ook de Zoon des menschen zwakker dan allen wierd en zich wegwierp onder aller zwakheden, niet omdat het machtelooze Hem aanlachte, maar overmits door dat zwakke Hem de weg ging naar de hoogste, heerlijkste M a c h t.

En vraagt ge nu bij dien uit zwakheid verrezen Koning een eereplaats, o, dan is die plaats der eere er wel gewisselijk; maar slechts op dit ééne beding, dat ge, om waardig geacht te worden nabij Hem te wezen, ook het pad inslaat, waarop Hij u voorging: Door lijden tot heerlijkheid! en Door zwakheid tot macht!

En dáár, dááraan hangt dan ten slotte dan ook al onze hope op zegepraal in den strijd die ontbrand is.

Want dit, Mannenbroeders, zeg ik u in den naam des Heeren.

Indien niet kan en mag gezegd worden, dat bij ons meer dan bij onze verdrukkers v a n d e n C h r i s t u s gezien wordt, dan zal er geblazen worden in onze slagorden en in rook zal ons enthousiasme vergaan.

Maar is het daarentegen, dat Hij die de harten kent en de nieren proeft, weet en ziet, dat op ons meer dan op hen het Beeld des Zoons rust, en de Christus niet maar op onze banieren, maar ook in onze slagorden is, dan m o e t en z a l het einde vrijmaking en triomf voor 's Heeren volk wezen.

Een kring van geloovigen, in wier midden waarlijk het Beeld van den Christus gezien werd, i s nog nooit overmocht en z a l ook nu niet ten onder komen. Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

III.

HET LIED UIT DE DIEPTEN.

OP 18 JULI 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

H. MALCOMESIUS,

PREDIKANT TE MAASSLUIS.

AMSTERDAM. J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Ik werd benauwd van alle zijden,
  En riep den Heer ootmoedig aan;
De Heer verhoorde mij in 't lijden,
  En deed mij in de ruimte gaan.
De Heer is bij mij, 'k zal niet vreezen,
  De Heer zal mij getrouw behoên.
Daar God mijn schild en hulp wil wezen,
  'Wat zal een nietig mensch mij doen?

Psalm 118 : 3.

„Maar bij U is vergeving."

Psalm CXXX : 4a.

Wanneer de reiziger in Italië de vermaarde St.-Pieterskerk te Rome op den stillen Goede-Vrijdagavond bezoekt, dan ziet hij eene schoone symbolische verlichting. Slechts één kruis van alle zijden verlicht, werpt zijn licht door de donkere ruimten van dezen tempel en predikt hierdoor, dat het offer van Calvarië alleen in staat is om in iedere donkerheid van het leven, ja zelfs in den nacht des doods licht en vroolijkheid te brengen. En dat is ook zoo: want Jezus zelf heeft gezegd: „Wie Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben." Licht, dat altijd leven meêdeelt, al is de ziel in zichzelve ook nóg zoo koud, zoo dor, zoo dood; licht, dat leven weet te brengen zelfs tot in de diepste afgronden en de verste schuilhoeken, en dat door elke duisternis weet door te breken, hoe dik en hoe zwart ze ook zij. En als Paulus daarom naar Corinthe schrijft, dat hij niet voorgenomen heeft iets te weten onder hen, dan Jezus Christus en Dien gekruisigd — dan schrijft hij dit, wijl hij bij bevinding weet, dat het Kruis een algenoegzamen Zaligmaker predikt, die in de nooden van een in zich zelf verloren zondaar op volkomene wijze kan voorzien. En al wie nu aan dezen Jezus vastligt in kinderlijk geloof, weet dat er zonder het Kruis nachtelijke donkerheid heerscht, waarin weening en knersing der tanden wordt gehoord;

maar door het Kruis gerechtigheid en vrede neêrdaalt en daardoor een heerlijk, zalig licht wordt verspreid. Dat ervaart het hart, als het de verzoening gevonden heeft en in het genadeverbond door den Heiligen Geest is ingezet; maar dat blijft ook zijne dagelijksche ervaring, zoolang hij in dit leven verkeert. Want komt er in het hart opstand en murmureering, omdat de leidingen Gods tegen vleesch en bloed ingaan; is de hoop beneveld en weet men niet, wat men van zijnen God hebbe te denken; stuit het oog op zwarte wolken van angst en vreeze en verbergt de Almachtige Zijn aangezicht voor ons — wáárheen voert dan de Geest ons anders, dan naar het Kruis van Golgotha, om bij dat Hoofd, vol bloed en wonden, weer de zekerheid te ontvangen, dat in dien Christus alle Godsbeloften ja en amen zijn en dat wie Hem toebehoort, ook eeuwig Zijn eigendom blijft.

Maar ook in de dagen van het Oude Verbond werd de vrome in Israel bij het offer van den Messias dagelijks bepaald, daar toch elk geslacht offerdier een schaduw was van het Lam, dat de Vader Zichzelven beschikt had tot een zoenoffer voor de zonden Zijns volks. God had al Zijn uitverkorenen de schuld vergeven; al hunne zonden verzoend; al hunne ongerechtigheden uitgedelgd — ter wille van den Zoon, die in de eeuwigheid op Zich genomen had voor Zijn volk te boeten en hun Borg en Middelaar te zijn. Daar was dus voor het vrome volk in Israel vergeving bij God, maar enkel om het bloed van dat éénige slachtoffer voor de zonde, waarvan de offerdienst op Zion een schaduwbeeld was.

Dat wist het kind van God, maar de zekerheid dier zaak stond niet altijd bij hem even vast; die kennis was wel eens voor tijden en oogenblikken weg. Dan stond men niet op de blinkende hoogten der verlossing, maar lag men in diepten van ellenden en angsten terneder. Doch ook daaruit behaagde het den Heere Zijn kind te verlossen, Die het deed pleiten op de borggerechtigheid van Immanuel, en het opnieuw liet indrinken de zoete wateren der vertroosting, die uit de Fontein der genade voor den amechtige ontspringen.

Dat leert ons „het lied uit de diepten", gelijk de Oude Kerk den Optochtspsalm heeft genoemd, die thans voor ons opgeslagen ligt; want verzonken in diepten van ellenden en zorg, spreekt de dichter tot God. Indien hij eens kon spreken, deze tolk van schuldbewustzijn en Godsbetrouwen, wat heerlijke geschiedenissen zou hij kunnen verhalen. Op de bergen van Palestina en in de valleien van Piemont; op het slachtveld en in den tempel; in paleizen en hutten; in rampspoed en bestrijding; in nooden der ziele en angsten des doods werd dit lied gehoord,

dit gebed ontboezemd. Wij zien hier bij den dichter een diepe verslagenheid over den toestand, waarin hij zichzelven aanschouwt, maar hooren ook een ootmoedige belijdenis van schuld, die roept om straf en wrake. Doch ook een stil vertrouwen waakt in de ziele op, dat hem doet hopen op het heil des Heeren, dat zeker komen zal. Laat ons dit lied aandachtig herlezen, waaruit wij een geloofsgebed hooren, ten dage van zelfbeproeving uitgestort voor den Heere. Trachten we den zin en de beteekenis van dezen psalm recht te vatten, om daarna meer bepaald bij de bede om vergiffenis stil te staan, en ten slotte te wijzen op den eisch en den zegen van aldus tot God te mogen spreken. Letten we dan op den rijken inhoud, de hooge waarde en den krachtigen drang van het gebed om vergeving van zonden. En geve ons de Heilige Geest, dat onder de bepeinzing van de weldaden der verlossing, het licht des heils ook over onze ziele verrijze en het bij ons tot de belijdenis kome: „In Uw licht alleen, Heere! zien wij het licht!"

I.

Een der kerkvaders schreef ergens: „Het gebed delgt de zonden uit; stilt de vervolgingen; vertroost de kleinmoedigen; geleidt de reizenden; brengt de golven tot bedaren; bestuurt de rijken; richt de gevallenen op; houdt de wankelenden staande en is de muur des geloofs." Wij hebben het dus wel te betreuren, dat dit geneesmiddel voor vele kwalen, waaraan Tertullianus ons herinnert, door zoo menigeen en dan nog door dezen zoo zelden wordt aangewend, en van menig gebed die uitwerking niet gezien wordt, als in zijne woorden wordt geschetst. Ofschoon „nood" wel „bidden" leert, zoo is elk bidden in nood het rechte bidden nog niet. Wilt gij daarom weten, hoedanig gebed uit het verbrijzeld en geloovig hart oprijst, wanneer de Geest in ons zucht en roept, volgt ons dan, als wij bij den rijken inhoud van onzen psalm u allereerst bepalen.

„Uit de diepten roep ik tot U, o Heere!" — De toon der smart laat zich hier aanstonds hooren. Bij het woord „diepten" hebben wij toch te denken aan groote gevaren, waarin de dichter zich bevond; aan angsten en benauwdheden, waarvan hij zoozeer was overstelpt, dat hij bijna wanhoopte aan hulp en redding. Het woord „diepten" kan gebezigd worden ter aanduiding van lichamelijk zoowel als geestelijk lijden, maar uit het verband blijkt, dat wij aan het laatste te denken hebben. — Daar voert de Heilige Geest hem terug naar den afgrond, waarin God hem vond, toen Zijne vrije ontferming

tot de ziele sprak: „Leef!" — en hij leert nu den aard en het misdrijf van zijn diepen val beter kennen dan te voren. Die Bondsbreuk in het Paradijs, waardoor hij in zonden ontvangen en geboren werd; die last van erfzonde en erfschuld, vermeerderd met wat hij door gedachten, woorden en werken gedaan heeft tegen God en Zijne Wet; vermenigvuldigd met die zonden, die hem altijd blijven aankleven, nadat hij reeds vrijspraak had ontvangen — al die zwarte gestalten komen aanvliegen op zijne ziele en nu wordt het hem o, zoo benauwd! Als roofvogelen slaan die zonden hun klauw in zijn vleesch; knagen aan zijn leven; richten den scherpen snavel op zijn hart en — nu is de adelaar zelf, die voorheen staan mocht op de hooge rots van Christus' gerechtigheid en zich baden mocht in de heerlijkheid van de Zon der genade, een worm gelijk, wriemelende in het stof, die elk oogenblik door een menschenvoet kan doodgetrapt worden. Hij, die zoo veilig woonde in de vriendelijke hut van Gods gunst, ligt nu in een moeras, met slijk overdekt en dreigt te stikken door de verpestende dampen, die daaruit opstijgen. Maar uit die diepten kan en mag hij nog kermen: „Heere, hoor mijne stem en laat Uwe ooren opmerkende zijn op de stem mijner smeekingen" (vs. 2). Het leven is er nog niet uit, al dreigt hem ook de dood der verstikking; het vonkske der hope gloort nog even, maar het is er toch nog, en met al wat in hem is, krijt zijne ziele tot Hem, die immers het gebed Zijner ellendigen hoort? En nu kan hij niets aanbieden aan zijnen God, dat eenige waarde heeft — want wat hij heeft en ziet en voelt, dat zijn: zonden, misdaden, gruwelen. Al wat hem nog verdienstelijk toescheen is weg en al zijne gerechtigheden zijn een wegwerpelijk, een vuil, een onrein kleed. 't Is alles slijk, 't is alles vuil, 't is alles modder, waarvan hij in deze diepte is omringd. Hij voelt den toorn Gods en den vloek, die op dien gruwelijken doodstaat rust, zoodat hij moet uitroepen: „Zoo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere! wie zal bestaan (vs. 3)?" Nooit had hij zulk een gezicht in den gruwel van zijn onrecht en in de onkreukbaarheid van Gods recht, gelijk nu, en daarom voelt hij: 't is eene verlorene zaak om met God te pleiten, als Hij den zondaar vergeldt naar zijn werk, maar — daar is een Verbond, in alles welgeordineerd en vast; een Verbond van genade en verzoening, en op dat Verbond waagt hij het te pleiten en te zeggen tot zijnen God: „Maar bij U is vergeving".... ô Aanschouw het Verbond, Heere, Heere! dat van voldoening en dus van volkomene betaling voor de zonden Uws volks spreekt, en wil met het bloed der vergeving mijne onreine ziel opnieuw besprengen; zie mij aan in den Borg Immanuel! Er

is immers vergeving? o Gedenk dan aan het woord, gesproken tot Uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven. Gij zijt wel heilig, o God! en schrikkelijk in Uwe oordeelen, maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt" (vs. 4). Gevreesd met kinderlijke vreeze; gevreesd, zooals de vriend, die den kranken broeder helpt, huivert om ook maar iets te doen, wat dezen hinderen kan; gevreesd met stille onderdanigheid, die zich kenbaar maakt aan een leven tot eer van zijnen Redder.

Aan die smeeking ligt een hartelijke droefheid over de zonde ten grondslag. Niet in eens kwam het bij den dichter tot een roepen om ontferming; veel ging er vooraf eer de rechte behoefte aan vergeving weder werd gevoeld. Eerst gaat het langs een pad, ons zoo treffend juist door een onzer vaderen geteekend: „Terwijl de ziel in het rijk der duisternissen verkeerde, de duivel haar bestierde, het vleesch haar aanprikkelde en de wereld haar verleidde, stortte zij met eene losgelaten drift in alle soort van zonden, zijnde zij ondertusschen onwetende van haar zelve, en onkundig waar zij henenging, en waarlangs, „zich omkeerende in haren loop, gelijk een onbesuisd paard in den strijd" (Jer. 8 : 6). Gelijk een os ter slachting gaat en gelijk een dwaas tot de tuchtiging der boeien (Spreuk. 7 : 22), en door de slaapzucht in diepen slaap gevallen, voedde zij zich met ik weet niet welk droombedrog, en als het gewisse een weinig scheen te ontwaken, was zij moeielijk over dat ontijdig wakker worden, zijnde „gelijk een die in het harte der zee slaapt, en gelijk een die in het opperste van den mast slaapt" (Spreuk. 23 : 24). Maar wanneer de ure der genade aankomt, wekt die de conscientie krachtiger op, hetzij door eenige rede der Schrifture, hetzij door ziekte, hetzij door een ongewoon oordeel, enz. Waaruit het dan gebeurt, dat zij met een nieuw licht bestraald, nu met andere oogen haarzelve en haar bedrijf opmerkt; haarzelve als zeer onrein en haar doen als zeer kwaad; lettende op het getal der misdaden en op alle derzelver bezwarende omstandigheden, die alle als met een ijzeren griffel, met de punt eens diamants in de tafel van haar harte geschreven zijn. Hieruit oordeelt zij, dat zij zeer schandelijk en ten hoogste verfoeielijk is, onwaardig om tot de gemeenschap des menschen, ik zwijge van God, toegelaten te worden. Dat komt haar steeds, dag en nacht voor. Daarenboven overweegt zij w a t en h o e v e e l zij door hare zonden verdiend hebbe, en wordt bijwijlen van God als tot de poorten der helle henengeleid, om in die angsten door het gevoel des Goddelijken toorns verschrikt te worden."

Aan dien weg door H. Witsius in zijne P r a k t i k a l e G o d g e l e e r d h e i d voorgeteekend, is niemand vreemd, bij

wien het door genade kwam tot het pleiten op Gods ontferming in Christus. Daar weet ieder van, die door den Heiligen Geest heeft leeren zeggen: „Maar bij U is vergeving!" De leidingen Gods zijn ongetwijfeld verschillend; in de gevangenis kwam Manasse tot de erkentenis dat de Heere God was, maar in eene stille samenkomst greep de Heere eene Lydia in het hart onder de prediking des Woords. Aan wanhoop ter prooi leerde een stokbewaarder naar de zaligheid vragen, terwijl in een Timotheus het zaad der wedergeboorte zich bijna onmerkbaar ontwikkelde. De een, dit is zeker, gaat dieper onder het Recht Gods door dan de ander; niet bij elk volgen de weeën die de geboorte vergezellen met gelijke tusschenruimten elkander op — maar onder dat Recht gaan allen door, die om vergeving leerden zuchten en uit de diepten riepen tot hunnen God. Dat mogen wij ons wel gedurig te binnen roepen in eenen tijd, waarin men de gewoonte heeft om de zonde meer als zwakheid dan als schuld aan te merken; en meer als ziekte dan als rebellie tegen het hoogste Gezag gewoon is te karakteriseeren. En o, de Overste dezer wereld is zoo machtig de zinnen te verblinden, ook voor een tijd dergenen, die aan de vergevende liefde Gods niet vreemd zijn. Dan noemen dezulken eene prediking, waarin met het goddelijk Recht gerekend wordt, wat hard; dan durft men u zeggen, dat ge zóó nooit de menschen voor God zult winnen; dat het oplichten van een slip van den mantel der Majesteit des Heeren Heeren de gemoederen wél versteent maar niet verteedert — en dat het dus niet gewaagd is om in dier voege voort te gaan. En dat is dan voor velen: taal naar het hart; zóó wil men het wel hooren en men vindt geen bezwaar om aan de zonde haar ware karakter te ontnemen en zijn eigen Godsbegrip voor de Openbaring van het driemaal heilig Wezen in de plaats te stellen. Totdat het den Heere behaagt, deze afgedoolden met Zijn krachtige hand van hun hoogte neer te slingeren en hun afgodsbeeld, waarvoor zij met de wereld sinds eenigen tijd neerknielden te verbrijzelen. Dan ontvangt men een nieuw besef van de heiligheid Gods, waarvoor men beeft en siddert voor zichzelven; dan bemerkt men de oorzaak van den donkeren, den gevoelloozen, den onverschilligen toestand der laatste tijden; dan ziet men wat van de verachtering in het gebed de oorzaak is; dan komt er een gezicht in de ellende en een roepen tot Hem, die alleen uit die diepten verlossen kan.

En nu voelt deze ellendige die riep, dat de Heere hoorde. Een onzichtbare hand trekt hem zachtkens met koorden der liefde uit de diepten op. Het licht breekt krachtiger bij hem door; daar komt geloofsvertrouwen, dat aldus zich uit: „Ik

verwacht den Heere; mijne ziel verwacht en ik hope op Zijn Woord" (vs. 5). Wat hij verwacht, blijkt uit het achtste vers: „verlossing van alle ongerechtigheden." ó, Hij wist wel, dat hij zondaar was: een verloren zondaar óók; maar dat de kuil zóó diep, de nacht zóó zwart, de ellende zóó afzichtelijk, de wonde zóó stinkende was — tot die mate van kennis was het nu eerst gekomen. Maar het Wóord, waarop hij hoopt; het Verbond waarop hij pleit — spreekt van verlossing, niet van enkele maar van alle ongerechtigheden; van kwijtschelding, niet van éénige maar van alle schulden. Volkomen rantsoeneering is hem verzekerd; albetalend losgeld is voor hem voldaan; geen vlek, geen smet kan hem worden toegerekend, en die toezegging staat vast en op die rots steunt daarom zijne hope. Wat wordt het verlangen naar die volkomene verlossing sterk en hoe krachtig spreekt nu het heimwee naar zijn Verbonds-God in deze woorden zich uit: „Mijne ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen" (vs. 6). De tempelwachter op zijn post ziet met reikhalzend verlangen uit naar de eerste lichtstrepen van den dageraad; maar nog sterker verbeidt zijne ziel den dag der verlossing, en hij twijfelt niet of die dag komt, voor hem en voor al Gods volk. En nu wordt hem eene tong gegeven om zijn volk op te wekken, want bij bevinding heeft hij wederom iets verstaan van de trouw van Jehovah: „Israël hope op den Heere, want bij den Heere is goedertierenheid en bij Hem is veel verlossing" (vs. 7). Van de hand des Heeren heeft Israel toch dubbel ontvangen voor al zijne ongerechtigheden; hoog stond wél de schuld, maar nog hooger de kwijtschelding; in de zee der genade zijn al zijne zonden gedompeld en al zijne ongerechtigheden verzwonden. En dat hieraan geen twijfel is, maar de Heere op Zijnen tijd dat onuitsprekelijke heil schenken zal — die verwachting spreekt zich uit aan het slot van zijn lied: „En Hij zal Israel verlossen van al zijne ongerechtigheden" (vs. 8).

Dit lied noemde Luther: een Paulinische psalm, omdat gelijk bij Paulus, de doemwaardigheid van den mensch, de vrije genade en het verlossingswerk door den Heiligen Geest, hier krachtig wordt uitgedrukt. Het werd voor eeuwen gezongen, als Israel uit den vreemde optrok naar de stad des grooten Konings, maar past steeds op de lippen van den vromen pelgrim, wiens reis naar boven gaat. Het middelpunt van alle gedachten, die hier zijn uitgesproken, ligt in de belijdenis: „Maar bij U is vergeving", en hoe in die belijdenis een smartkreet over de zonde, maar ook een hoopvol Hallelujah! zich doet hooren, daarvan willen we nu getuigen zijn.

II.

„Maar bij U is vergeving!" — Dit pleiten op Gods goede gunst is ons ten bewijze, dat de dichter een diep inzicht had in het onrecht voor God en in die Verbonds-verbreking de oorzaak zocht van alle ellenden en rampspoeden. Hij vraagt niet om wegneming van de gevolgen der zonden; om bevrijding van vreeze en angst der ziele; maar hij vraagt om de wegneming van de oorzaak. Zijn de zonden weg, dan vlucht ook al het andere; is de schuld betaald, dan kan de gevangenis hem niet langer houden. Dan is er licht in de donkerheid; dan drogen de tranen op; dan komt voor den winter de lente, waarin de zangtijd genaakt en de bloemen gezien worden in den lande. En als de Heilige Geest hem daarom doet zuchten, wordt zijn gebed een ladder Jakobs, waarlangs de engelen Gods afdalen, om den hemelschen vrede in het hart van Gods kind te leggen. Hij weet, dat het niet baat of het doodsgevaar voor een tijd wijkt, als hij de kwaal waaraan hij ter ieder uur sterven kan, nog met zich omdraagt; dat het niet baat of de dorre tak al wordt afgesneden, indien het sap, waardoor de boom wordt gevoed, even bedorven blijft als voorheen; of voor eene spanne tijds verademing komt, indien er nieuwe golven kunnen aanrollen, waarvan één hem eene eeuwige verwoesting brengt; maar — vergeving te hebben, dat is: alle zonden, alle vervloekingen, heel de rampzaligheid kwijt te zijn; kwijt voor eeuwig — en deel te hebben aan de verzoening, dat is: het reddingskoord te hebben gegrepen, dat ons op den oever des behouds brengt.

Maar die vergeving gaat niet uit van ons. „Bij U", zegt de dichter, „is vergeving." Gij, o God, hebt gedachten des vredes over ons gehad; Gij hebt het eerst liefgehad; Gij hebt in den Vrederaad een weg tot verlossing ontworpen en gebaand en den Middelaar besteld, die aan Uw heilig Recht zou voldoen, waardoor het U mogelijk was, met een verdorven Adamskind in verbond te treden. Daarom geschiedt zijn smeeken in diep ootmoedige stemming. Bij Geesteslicht ontdekt hij, hoe nietswaardig, hoe verdoemelijk hij is voor God. Zoo de Heere de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal bestaan? Zoomin als het kaf voor den gloed des vuurs en het was voor de hitte der zon, kan de zondaar bestaan in het gericht voor een heilig en jaloersch God. Met al zijn deugd, met al zijn werken, is hij niets dan een gepleisterd graf, vol verrotting en verderf, en hoe gunstig hij ook over zichzelven moge denken — zijn vonnis ligt beteekend en de uitvoering is slechts eene kwestie van tijd. Toen hij dáár ingeleid werd, voelde hij zich gansch ont-

ledigd en uitgeschud; hij had niets meer om Gode aan te bieden; al zijne gestalten en bevinding; al zijne tranen en gebeden; al zijne bewegingen en aandoeningen, zag hij nu met schuld bedekt en door duizend zonden misvormd. Bij zichzelven vond hij het niet meer — bij God moest hij wezen; van God moest hij het verwachten; bij dienzelfden Heilige en Rechtvaardige, Wiens oogen vuurvlammen zijn, maar in Wien de Heilige Geest thans geeft te zien een Rechter, maar die voldaan is; een Wreker, maar die verzoend is; een Schuldheer, maar die betaald is en die voor hem een Vader wil zijn, bij Wien, om het offer van het Godslam, vergeving is, altijd is, voor elk kind Gods is, hoe diep het ook zij gevallen. Als het maar kan komen tot het rechte inzicht van de snoodheid van het kwaad, van den gruwel van onze Bondsbreuk, van het verdoemelijke van onzen doodstaat, dan leert men eerst verstaan wat „genade" beteekent. Daar wordt veel over ootmoed gesproken, maar de ware ootmoedigheid wordt slechts gekend, als de ziele zich verbrijzeld gevoelt door den hamer der Wet en door den gloed van het Recht Gods; als al hare kransen en bloemen, al haar opschik en tooi, die zij nog hare gerechtigheden noemt; als heel de arbeid van natuur en kunst afvalt, uitvalt, wegvalt en er niets anders overblijft dan ongerechtigheden, die haar doen uitroepen: „Heere, wie zal bestaan?"

Eene ziel, die aan zichzelve ontdekt is, vraagt dus om vergeving, want dat is haar de hoogste weldaad; zij vraagt er om in ootmoedige gestalte, want zij weet dat het enkel genade is, die haar dat heil schenkt. Doch waarom is haar dat nu het hoogste? Omdat de angst dan weg is; het oordeel krachteloos is; de hemel verzekerd is? Neen, daar is nog iets anders. De dichter zegt niet: „Maar bij U is vergeving, opdat wij een gerust leven en een zalig sterfbed zullen hebben"; neen, maar hij voegt er aan toe: „opdat Gij gevreesd wordt". Dat God niet gevreesd wordt, kwelt de ziel van Gods kinderen het meest; dat er nog niet is die volkomene gehoorzaamheid; die gewilligheid om Zijne geboden te doen; die éénswillendheid om met Hem te gaan langs de wegen, waarop Hij ons wil zien; die beslistheid om van elke zonde afstand te doen en heel het vleesch, met al zijne bewegingen en al zijne begeerlijkheden te kruisigen; die standvastigheid, om niet af te wijken ter rechter- noch ter linkerhand; dat dit er nog niet is, blijft oorzaak van gestadige droefheid. Want als God, toen zij in de diepten lag, alles geweest is voor de ziele; als God nog alles voor haar is en eeuwig voor haar blijven wil, dan moet de ziele immers alles zijn voor haren God? Dan moge Psalm honderddertig wel door genade hare belijdenis wezen, maar Psalm

honderd één en dertig moet hare toepassing uitmaken en het beeld van haar leven zijn. „Maar bij U is vergeving!" Dat mag het geloovig hart zeggen tot zijnen God, maar als die God nu antwoordt: „Ja, dat is bij Mij, maar wat is bij u? Bij Mij vergeving, maar bij u ook liefde? Bij Mij verlossing, maar bij u ook vreeze? Bij Mij uitredding, maar bij u ook dankbaarheid?" ò. Als die vraag gedaan wordt, dan moeten wij verstommen, want elk antwoord, dat wij zouden willen geven, is eene aanklacht tegen ons. De hemelsche Vader verhoedt echter, dat Zijne kinderen door al dat hartewee niet wanhopig worden; niet ondergaan in hun troosteloosheid, maar mogen blijven hopen op hunnen God. En roepen zij het bloed der verzoening over zich in, dan spreekt uit dat roepen de innige begeerte der ziel, om den Heere steeds inniger, vuriger, krachtiger te dienen en in alles Hem te verheerlijken, die als de groote Schulduitdelger zich levend geofferd heeft voor hen.

ò Heer! sla toch op mijn geschrei uw oog;
Wil naar Uw Woord mijn geest verstandig maken:
Zie gunstig op mij neder van omhoog;
Laat mijn gebed voor Uwen troon genaken:
Red, daar mij 't leed zoo diep ternederboog,
Red mij naar Uw belofte, en richt mijn zaken.

Dan vloeit mijn mond steeds over van Uw eer,
Gelijk een bron zich uitstort op de velden.
Wanneer ik door Uw Geest Uw wetten leer,
Dan zal mijn tong Uw redenen vermelden;
Want Uw geboôn zijn waarlijk recht, o Heer!
Gij zult de vlijt van die U zoekt vergelden.

Psalm 119: 85, 86.

III.

„Ik ben gewoon", schrijft Calvijn in zijne inleiding op het Boek der psalmen — „dit boek eene ontleding van al de deelen der ziel te noemen.... De Heilige Geest heeft hier al de smarten, droefheden, vrees, ja de vermengde aandoeningen, waardoor de geest der menschen gewoonlijk wordt geschokt, treffend voorgesteld." — Is dit zóó, en waarlijk de Hervormer schreef hier niets te veel, dan zal ook het lied dat wij bepeinsden, de spiegel moeten zijn van onze eigene ziel, zullen wij iets geleerd hebben uit de prediking van dit uur. Dan moeten, hetzij in meerdere of mindere mate, de diepten van ellende ons niet vreemd zijn; het klagen aan God geen vreemde klank; het pleiten op de zoenverdiensten van Immanuel geen onbekend werk wezen. Doch hieraan hebben alleen kennis, zij,

wier pad evenals van den dichter, naar boven loopt. 't Is toch een Hamaäloth-lied, dat wij voor ons hebben, en wie dat zingen kan, is op reis naar het Jeruzalem, dat boven is; naar het hemelsche Zion, waar de verlosten uit de vier hoeken der aarde tezamen komen. Doch hoevelen zijn op den breeden weg, die uitloopt op het eeuwige verderf. En nu is het zeer goed mogelijk, dienaar der wereld! dat gij aan vergeving gelooft; dat gij dagelijks om vergeving vraagt; dat ge u onmogelijk een God zoudt durven denken, die zich over den schuldige niet ontfermt; dat gij den mond vol hebt van een God, die liefde is — terwijl gij toch aan verlossing de rechte behoefte niet kent. Zie eens den tekst na. Daar leest ge: „M a a r bij U is vergeving." Dat eerste woord veronderstelt eene wereld van gedachten. Het geeft te kennen: ofschoon wij den toorn, den vloek, de rampzaligheid verdiend hebben — nochtans is er bij God vergiffenis. Wie dus het woord weglaat in zijn gebed om vergeving, erkent het recht van God niet om den zondaar te veroordeelen, en van dat recht — beken het zelf — hebt gij nog zoo weinig besef. Vergeving wilt ge wél, niet opdat God door u gevreesd worde, maar opdat gij het vonnis der verdoemenis niet ontvangen zult. Gij wilt schulduitdelging, om weer opnieuw schuld te kunnen maken. Gij zijt gelijk aan den Roomsche, die als hij van den priester absolutie heeft ontvangen, met een verruimd hart den biechtstoel verlaat en opnieuw de zonde gaat dienen. En als het dan op sterven aankomt, dan maar weer om vergeving gevraagd — denkt gij — en God is zóó goed, dat Hij ook dan van schuld u ontslaat.... ò, Verblinde! hebt gij dan nooit gelezen, dat God de zondaars niet hoort, en dat wie vergeving vraagt, zich eerst moet leeren kennen in zijn diepen val en zich doodschuldig moet weten voor Gods Wet? Is het u dan nooit aangezegd: „Onze God is een verterend vuur"? En meent gij zóó voor God te kunnen naderen, zonder diep besef van wat voor uwe rekening ligt? Ach, gij kent de zonde niet en daarom bleef de vergeving zoo verre; nooit zijt gij afgedaald in de diepte, maar altijd blijven drijven op de oppervlakte, en vandaar dat het nooit bij u kwam tot een: „M a a r bij U is vergeving"! Dat die vergeving een wonder is en eene genadegift, hebt gij nimmer verstaan; gij vindt het natuurlijk dat God vergeeft, omdat God liefde is en gij wilt tot die weldaad den Heere bewegen door uw roepen en uw werken, en gij twijfelt er niet aan of van zulk een goeden God hebt gij, deugdzame mensch, niets te vreezen. En daarom: den eisch van het gebed om schuldvergiffenis kunnen en moeten wij u brengen; het gebod om voor die zaak des Heeren aangezicht te zoeken, moeten wij u voorleggen; maar u tot dat bidden

zelf te brengen, vermag de krachtigste prediking niet. „Die gezond zijn hebben den Medicijnmeester niet noodig, maar die ziek zijn," en nu is het met u zóó, dat ge u gezond gevoelt en daarom den Medicijnmeester thuis laat; terwijl ge u daarenboven verbaast, dat die groote zondaars, die zware kranken, niet naar den dokter vragen. Den splinter, die in het oog uws broeders is ziet ge wél, maar voor den balk in eigen oog zijt ge blind. Mocht de Heilige Geest u de oogen doen opengaan, opdat ge eene nieuwe wereld ontdekt vol boosheid en ongerechtigheid, maar binnen in u. Mocht gij de noodzakelijkheid leeren inzien van een Borg voor uwe schuld, een Rantsoenneerder voor al uwe gruwelen; en mocht ge kennis krijgen aan Hem, die gekomen is om zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen!

De kennis der zonde is, helaas! bij de meesten zoo oppervlakkig, en de weldaad der schuldvergiffenis wordt daarom niet gezocht, veel minder gewaardeerd; maar zóó is het niet met u, die aanvankelijk aan uzelven ontdekt, niet bij God durft pleiten op Zijn Woord, noch durft zeggen: „Maar bij U is vergeving"! — integendeel juist zucht en klaagt: „Zou er wel vergeving voor mij zijn?" Doch waarom voor u niet, bekommerde? Omdat uwe ongerechtigheden zoo onnoemelijk veel en uwe schulden zoo hemelhoog gestegen zijn? Was dit dan niet het geval bij de anderen, die de verzoening in Christus hebben gevonden en nu juichen mogen: „Mijn beker is overvloeiende"? Wat waren zij anders dan lieden, die van zichzelf moesten erkennen, de voornaamsten der zondaren te zijn, en die ontdekt aan hun staat, met den profeet moesten uitroepen: „Wij liggen in onze schaamte en onze schande overdekt ons; want wij hebben tegen den Heere onzen God gezondigd, wij en onze vaderen, van onze jeugd aan tot op dezen dag; en wij zijn der stemme des Heeren onzes Gods niet gehoorzaam geweest" (Jer. 3 : 25). Zij hadden allen gezondigd en derfden de heerlijkheid Gods en zijn om niet gerechtvaardigd door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is. Dat „om niet" moet gij nog leeren verstaan; dat het enkel genade is, kunt ge nog niet vatten. Waart ge wat minder zondaar, meent ge, dan was er hope; maar nu gij zóó diep verdorven zijt, weifelt ge. En nu zijt ge nog slechter dan ge uzelven beziet; God heeft nog veel meer te vergeven dan gij in u aanschouwt; de helft uwer ellendigheden kent gij nog niet..... o, geef het maar op, om de vergeving afhankelijk te stellen van het meerdere of mindere kwaad, dat bedreven is; want alles is verwerpelijk voor God, en wat blijft er dan over om in te roemen? Ach, niets. De roem is buitengesloten. De Middelaar moet alles doen; laat Hem dan

alles voor u betalen. Laat varen het zoeken naar schilden, die toch niet beveiligen, en het uitwegen van geld voor hetgeen toch geen brood is. Gelijk de herder het geschoren lam tegen den fellen wind beschut, zoo wil de Heilige Geest ook u in veiligheid brengen onder de schaduw van vrije genade. Laat u leiden in die richting. Jezus weet wel, wien en wat Hij in u ontvangt. Hij verwacht geen druiven van doornen noch vijgen van distelen; Hij verwacht geen braaf mensch van u, die in het verderf ligt. Geef u dan over aan Hem, zonder éénig voorbehoud. Zijn genadescepter reikt ver, zóó ver, dat hij reikt tot de diepte, waarin gij verzonken zijt. Raak in den geloove dien scepter aan; gij moogt het, want zijn aanbod is zoo welgemeend.

Omdat er bij God Verbondstrouw en daarom steeds vergeving is, kon de dichter ook zijn volk opwekken tot blijde hope en standvastig vertrouwen op den Heere zijnen God. Een geloovige, die gesmaakt en gezien heeft hoe goed de Heere is, is niet gelijk aan de vogelen, die in het vallen van den avond den zwarten nacht aankondigen, maar aan de Zon en aan het Kruis, die in het donker licht- en vreugdestralen werpen; daarom heet het: „Israel hope op den Heere"! Dat moet dan ook de vrucht zijn van het werk der vergevende liefde Gods in ons, dat ook wij de Kerke Gods opwekken tot stil vertrouwen, omdat zij een God heeft, gaarne vergevende en een Middelaar, die voor het aangezicht des Vaders altijd leeft om voor haar te bidden. Met Jeremia zucht thans die Kerke: „Hij heeft mij geleid en gevoerd in de duisternis en niet in het licht; Hij heeft zich immers tegen mij gewend. Hij heeft Zijne hand den ganschen dag veranderd. Hij heeft tegen mij gebouwd en mij met gal en moeite omringd. Hij heeft mij toegemuurd, dat ik er niet uitgaan kan; Hij heeft mijne koperen boeien verzwaard. Ook wanneer ik roep en schreeuw, sluit Hij de ooren voor mijn gebed" (Klaagl. 3 : 2) enz. En toch roept de Heilige Geest die Kerke toe: „Israel hope op den Heere, want bij den Heere is goedertierenheid en bij Hem is veel verlossing."

De ongerechtigheden dier Kerke worden gereinigd door het bloed van Christus, het waschvat van den grooten Ontfermer. Mocht het maar tot schuldbewustzijn, tot een roepen „uit de diepten" komen, dan is de verlossing nabij. Uit de geschiedenis weten wij, dat deze Psalm het eerst is gezongen, toen Utrecht zich losmaakte van het pauselijk juk. 't Was bij gelegenheid, dat de laatste aartsbisschop in zijn praalgraf werd neergelegd, dat de toen saamgevloeide schare onder het aanheffen van den 130^{en} Psalm, de Domkerk veroverde voor de prediking van het zuivere Woord van God. Zoo werd de Boetpsalm vanouds,

het Hervormingslied voor lateren tijd, en hij blijft het tot op dezen stond. Als de Heilige Geest ons den Boetpsalm in de ziel legt, dan zinkt pauselijke Hiërarchie in het stof des doods en het Licht komt weer op den kandelaar der Kerk. Als op de bazuin van den Ootmoed die Psalm mag gezongen worden, vallen de muren van Jericho om, want daartegen is geen sterkte des Satans bestand. Geve de Geest ons dan dit lied te verstaan en te zingen. Hij zij ons reislied en onze levenspsalm!

Aan het: „Maar bij U is vergeving" — hebben wij genoeg onder alles wat ons smarte aandoet en bijna in twijfel brengt aan de trouw van onzen God. Gelijk het donker sparregroen in den winter zijn kleur niet verliest, al zweept de wind ook zijne takken, zoo blijve de hoop leven op eenen God, die eene volkomene verlossing geeft op Zijnen tijd. Die hope mag het volk koesteren, welks God de Heere is; het volk dat Hij zich ten erve verkoren heeft. Want

„Al waren uw schulden nog zoo veel,
Gij kreegt een erfenis ten deel,
Van 's hemels zaligheden.
Het was u eertijds onbekend,
Maar nu weet ge uit Gods Testament,
Dat gij moogt plaats betreden."

Dat Testament wordt nooit gewijzigd; nimmer vernietigd; want de Testamentmaker is de God des Verbonds, en deze God blijft eeuwig Zijn Kerke getrouw. Amen.

Hoopt op den Heer, gij vromen!
Is Israel in nood,
Er zal verlossing komen;
Zijn goedheid is zeer groot:
Hij maakt op hun gebeden
Gansch Israel eens vrij
Van ongerechtigheden;
Zoo doe Hij ook aan mij!

Psalm 130 : 4.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

V.

BEDREIGD MAAR GERED.

OP 11 JULI 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

M. H.! Toen ik vóór een paar maanden mij aan een mijner geschorste ambtgenooten opgaf, als bereid te zijn om hen te helpen in hunne zware taak in deze moeilijke dagen, en te weten kwam dat mijne hulp eerst in de maand Juli gewenscht werd [1]), dacht ik: »Wie weet of het nog wel noodig zal zijn." Het kwam ons voor, dat zekere teekenen recht gaven tot de onderstelling, dat de z. g. Synodale partij, die de vervolging van de meerderheid van uwen Kerkeraad dreef, tot bezinning begon te komen. Ik had althans niet gedacht, dat een z. g. hooger Kerkbestuur de driestheid zoo ver zou drijven van het te bestaan 75 Ouderlingen en Diakenen en 5 Predikanten af te zetten, wien men geen ander vergrijp kan toedichten, dan dat zij getracht hebben de zelfstandigheid der Kerkelijke gemeente in het bestuur harer goederen, tegenover de z. g. hoogere besturen, te handhaven.

Het vonnis is echter geveld! Zullen wij deswege de Synodale partij voor Gods rechterstoel aanklagen?

Zullen wij woorden van verontwaardiging en toorn laten hooren, over besturen, die geduld hebben dat jaren achtereen de Christus in de prediking en in de bediening van het Sacrament naar de kroon gestoken werd, doch in den laatsten tijd gingen woeden tegen mannen die den Christus naar de Schriften prediken of belijden?

Zullen wij met den psalmist klagen: »De goddeloozen hebben het zwaard uitgetrokken en hunnen boog gespannen om te slachten die oprecht van weg zijn?"

---

[1]) Deze Bijbellezing is gehouden den 11den Juli des voorm. in het lokaal voor den Werkenden Stand, nadat in den loop der voorgaande week de Afzettingsbul bekend was geworden.

Zulk een klagen ware alleszins verklaarbaar, want om kerkelijk »afmaken" schijnt het den tegenstanders te doen.

Maar gij weet, dat David eenmaal ook den vloek van Simeï heeft verdragen. Waarom? Hij wist maar al te wel, dat hetgeen hem overkwam door den opstand van Absolom een oordeel was over zijn overspel en doodslag.

David wilde niet dat Abisaï den kop van Simeï zou wegnemen, al vloekte hij hem, daarbij met stof en steenen werpende. Hij sprak: »Zie, mijn zoon, die van mijn lijf is voortgekomen, zoekt mijne ziel, hoeveel te meer deze Benjaminiet."

Treffende overeenstemming met wat u thans wedervaart, afgezette Broeders! Zij, die van uw lijf zijn voortgekomen, — mannen die mede door u zijn beroepen, van welke gij veel goeds voor deze gemeente verwachttet, zij hebben de verzenen tegen u opgeheven.

Is dit niet veel grooter oorzaak van smart, dan de vloek der Simeï's van het Prov. Kerkbestuur?

Mocht gij nu ook met David zeggen: »Misschien zal de Heere mijne ellende aanzien en de Heere zal mij goed vergelden voor zijnen vloek te dezen dage." Mannen broeders! dit »misschien" zal voor u een »zekerlijk" worden, indien gij in waarheid u verootmoedigt en in oprechtheid erkent dat wat u overkwam een rechtvaardig oordeel Gods is. Beware de Heere u voor de zelfverheffing, alsof gij tot de »getrouwen" en de tegenstanders tot de »ontrouwen" te rekenen zijn. Ach, als wij eens een inzicht krijgen, dat de kerkorde, van wier tegen-schriftuurlijk karakter wij tegenwoordig overtuigd zijn, jaren aan jaren door onze mannen, ja door ons zelven is vergoelijkt, o, dan beseffen wij hoeveel ontrouw er aan ons kleefde. Had de Heere naar de zonden van Zijn Huis gedaan, als Sodom en Gomorra zouden onze kerken geworden zijn!

De Kerk des Heeren ook van deze plaats heeft, onder de tegenspraak van slechts weinigen, zich gekromd onder het juk van eene kerkorde, die niet overeenstemt met hare belijdenis; men heeft, al was het dan ook soms zuchtende, de hoogere kerkbesturen maar laten geworden, om het pand ons toebetrouwd te verwoesten.

Mocht maar het bedenken van al die ontrouw ons tot ware verbrijzeling des harten zijn, en laat dan het woord van den profeet ons toespreken: »Wascht u, reinigt u, doet de boosheid van uwe handelingen van voor Mijne oogen weg, laat af van kwaad te doen. Komt dan en laat ons te zamen richten, zegt de Heere; al waren uwe zonden als scharlaken,

zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol."

In elk geval de Heere is Souverein, en dit belijden wij niet enkel in het stuk der bekeering, maar ook in de leidingen met Zijne Kerk. En nu zijn wij niet hier samengekomen om enkel de groote gebeurtenis van de laatste week te bespreken; immers al kunt gij niet opgaan in de kerkgebouwen, waarin weleer uwe leeraars u voorgingen, toch blijft de behoefte voor de Gemeente des Heeren om gevoed te worden door het Woord des levens, evenzeer bestaan. Wij meenen daarom niet te mogen zwijgen over hetgeen in deze dagen van strijd tot bemoediging dienen kan, en wij meenen ook geroepen te zijn als een huisbezorger Gods, om een iegelijk zijn bescheiden deel spijze, zij het dan ook in veel gebrek en zwakheid, te beschikken. Welnu, wij meenen dit te kunnen vereenigen als wij spreken over de bekeering van Saulus. Daaruit is niet alleen te leeren, dat Gods vrijmacht den zondaar bekeert, maar ook kunnen wij er uit opmerken, hoe de machtige arm des Heeren de vromen beschermt en hunne zielen uit den nood redt. Wij vinden haar beschreven in Handelingen 9 : 1—20.

Wat zijn de kenmerken eener oprechte bekeering? Op deze vraag wordt zeer verschillend geantwoord. Wij hebben echter toe te zien, dat wij vooral in deze niet pleisteren met looze kalk en ook niet wijs zijn boven hetgeen geschreven is.

Hier houdt men iemand voor bekeerd, als hij, die te voren naar geen kerk omzag, den weg naar het bedehuis leerde, lief ging medespreken over de dingen van Gods Koninkrijk, belang leerde stellen in Christelijke instellingen, onderwijzer geworden is eener Zondagsschool; terwijl dáár aan iemand de handen worden opgelegd, die weet te spreken van een plotselingen ommekeer in zijn leven. Er zijn er, die de bekeering zoeken in eigen kracht, anderen daarentegen blijven in lijdelijkheid afwachten wat hun van Boven zal gegeven worden, soms daarbij naar hartelust wereld, zonde en Satan dienende. Sommigen achten zich bekeerd als zekere ervaringen of bevindingen, waarvan het volk Gods weet te spreken, ook eenmaal hun deel mochten worden, terwijl anderen zich verre van het Koninkrijk Gods achten, omdat men vruchteloos op deze stemmen en stemmingen wacht.

Het is met het oog daarop niet ondienstig, dat een iegelijk zijn staat keure aan den eisch van Gods Woord.

Welnu, laat ons in deze ure de bekeering van Saulus beschouwen; zij is het aan welke elke andere mag worden ge-

toetst. Dus handelende zijn wij niet wijs boven hetgeen geschreven is; immers Paulus heeft dertig jaren na den ommekeer, die beslissend was voor zijn geheele volgend leven, aan Timotheüs geschreven: »Mij, den voornaamste der zondaren, is barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijne lankmoedigheid toonen zou, tot een voorbeeld dergenen, die gelooven zullen ten eeuwigen leven."

Niet alleen om zijnentwil is hij dus in zijn woeden tegen de Gemeente Gods tot staan gebracht, maar in tweeërlei zin ook voor de Kerk van Christus, zoowel tot leering als tot bemoediging.

Heere, zend Gij Uw licht en waarheid neder, opdat onze overdenkingen zijn mogen tot eere van Uwen naam en tot onze zaligheid!

Wij zien in Saulus een mensch afgekeerd van God. Dit is voor ons, die de Schrift eenigermate mogen verstaan, duidelijk, maar voor de groote menigte in het Joodsche land was niemand grooter ijveraar voor de éénheid van de Joodsche kerk en voor de eere Gods, dan juist Saulus; was niemand vuriger in zijn ijver om te verhoeden dat er scheuring gemaakt werd in de nationale kerk.

Ach, hoe weinigen in die dagen zagen het in, dat de Rabbijnen en Wetgeleerden den weg Gods hadden verkeerd, en dat het pit en de kern van de inzettingen van Mozes niet door Farizeën en Schriftgeleerden, maar door de belijders van den gekruisigden Messias nog heilig gehouden werd. Hoe zal Saulus door velen beschouwd zijn geweest als de man der toekomst, die aan zooveel wanorde, twist en tweedracht, door het optreden van Jezus van Nazareth gesticht, een einde zou maken. Hij was nog jong en had reeds met zooveel vrucht aan de voeten van Israëls vermaardsten leeraar Gamaliël gezeten, ja, hij bleek reeds grooten invloed op den Joodschen raad te oefenen.

Hij staat als Farizeër zoo hoog boven de schare die de Wet niet weet, dat hij die kleine kudde van volgers van den valschen Messias wel zal kunnen bedwingen! Willen zij niet naar hem luisteren, hij zal hunne huizen binnendringen om hen te binden en in de gevangenis te doen werpen.

Daarbij denkt Saulus dat hij de zaak des Heeren redden zal; meent hij alleen gedreven te worden door ijver voor het Huis Gods; het komt niet in hem op dat hij schandelijk zijne macht gaat misbruiken.

De storm van vervolging heeft het zaad der Kerke Gods

wijd en zijd verspreid; maar Saulus is er niet mede tevreden, de volgers van den gehaten Nazarener te Jeruzalem in banden te slaan; hij moet en zal ze vervolgen tot in de buitenlandsche steden.

Zie, daar staat hij op, om zich aan het hoofd te plaatsen van eene bende lieden, die zich willig onder zijne bevelen stellen, omdat zij opzien tegen een man, die zooveel veerkracht weet te ontwikkelen. Zij rukken uit de poort van de Heilige stad; de geduchte brieven dragen zij bij zich, die hun vrijheid geven om de schapen van Jezus' kudde in boeien te slaan. Zij toonen niet op te zien tegen eene reize van zes dagen over bergen en door de woestijn; als roofdieren moord en dreiging blazende tegen de schapen van Christus, dragen zij de hitte des daags.

Welk een strijden voor de eere Gods! En toch, hoe jammerlijk blind is die gansche bende, en hoe is het vooral de Farizeër en Farizeërszoon Saulus, naar de rechvaardigheid die uit de Wet is zoo onberispelijk.

Het kán immers niet anders, omdat alle menschen den gevallen Adam tot eenen vader hebben, waarom de natuurlijke mensch d o o d is in zonden en misdaden. De meest prijzenswaardige mensch heeft een keel die »een geopend graf" moet genoemd worden en »voeten die snel zijn om bloed te vergieten". Bij den eenen mensch komt dat meer aan den dag dan bij den anderen. De een is iemand, die zijne vijandschap openbaart door zich niets aan te trekken van hetgeen den belijders des Heeren wedervaart; terwijl anderen zich doen kennen als lieden, die langs reglementairen en fatsoenlijken weg deze naakt aan den dijk zoeken te zetten; hoe gruwen zij van elke handeling die naar revolutie maar zweemt; vóór alles zijn zij ordelievende burgers! Maar ook zijn er mannen met meer karakter, en deze openbaren dat op den bodem van het menschelijk hart de bloeddorst van een tijger gevonden wordt. Saulus laat zien wat er in ieder menschelijk hart sluimert of woelt, kookt en bruist. Wellicht was hij van inborst goedhartig, en in het dagelijksche leven meegaande. Maar als er schapen van de kudde van Christus in het gezicht kwamen, dan ontwaakte de zucht om deze te verscheuren.

De mensch, die niet geleerd heeft te buigen voor Koning Jezus, is een blind werktuig in de handen van Satan, en deze is een menschenmoorder van den beginne en heeft een eeuwigen haat gezworen aan den Gezalfde des Heeren. Welke goede hoedanigheden hem mogen sieren, hoe prijselijk hij zij van leven: hij staat met het aangezicht van God af. Hij zegt: »Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek,"

en weet niet dat hij „arm, ellendig en blind en naakt" is.

Voor de rechtbank der menschen zou wellicht voor Saulus ter verontschuldiging kunnen gezegd worden, dat hij streed voor hetgeen hij in oprechtheid voor den weg Gods hield. Maar toen Saulus bekeerd was, en toen licht had om den toestand van zijn hart te leeren kennen, noemde hij zich den voornaamste der zondaren, o m d a t hij de Gemeente Gods had vervolgd. Hij had het k u n n e n weten, dat hij de Kerk Gods tegenstond.

Kan al niet aangetoond, dat Saulus getuige geweest is van de daden en woorden des Heeren, toch had hij het getuigenis der Apostelen vernomen. Was hij er niet zelf bij tegenwoordig, toen de stervende martelaar Stefanus een prediker was geweest van de heerlijkheid van den gekruisigden Messias? Dien prikkel had hij wel gevoeld, maar wederstaan; wederstaan met de taaie veerkracht van het hoogmoedige, eigengerechtigde, menschelijke hart.

Het eigen ik zat bij den vurigen Saulus op den troon, en dit is bij een iegelijk koning, zoolang het niet door Gods genade onttroond wordt. Merkwaardig, dat Saulus niet stad en land omreist om onder heidenen proselieten te maken, maar het zwaard der overheid leent om 's Heeren Kerk te verdelgen! Het eigen ik kán ook niet anders, dan zich tegen Christus en Zijne Gemeente stellen, al meent men ook er een Gode welgevallig werk mede te doen.

Wie is machtig om een ander hart te geven?

Wie vermag een hoogmoedige in het stof ter neder te werpen?

De bedienaar des Woords kan slechts van Christuswege bidden: „Laat u met God verzoenen", maar een v e r keerde te b ekeeren, gij weet het staat niet in de macht van een mensch.

De gemeente te Damascus kon ook niet anders doen dan bidden, dat de Heere het dreigend gevaar van Zijne Kerk afwenden mocht. Wij kunnen het ons voorstellen, hoe de kudde van Christus in die buitenlandsche stad in grooten angst verkeerde, toen de tijding tot haar kwam, dat de meest gevreesde ijveraar van de vijandige Farizeën in aantocht was. Zij dachten niet anders dan dat het kwaad ten volle over haar besloten was; zij zagen het reeds gebeuren, dat de woesteling de stad binnenstormde, hunne huizen openbrak, om allen gevangen te nemen, die van den weg van Jezus van Nazareth waren!.... Hoe menig vader en moeder zal gesmeekt hebben, dat de Heere zich toch ontfermen zou over hunne kinderen, Zijne lammerkens. Welke bange benauwdheden zullen zijn doorworsteld door de vrees, dat men in de handen

vallen zou van den man, die reeds getoond had geen genade te kennen voor hen, die de rechtvaardiging niet in de werken der Wet zochten!

Die angst duurde dagen lang.

In hunne gedachten zagen zij hem reeds trotsch te paard gezeten hunne stad binnenrijden, om hen in alle schuilhoeken na te jagen..... en de Heere Jezus scheen zich niet om hen te bekommeren!.... Zekerlijk zijn er ook wel geweest, die zich reeds op het ergste hadden voorbereid, die zich sterkten in den Heere hunnen God. Maar wie der geloovigen heeft niet eens, als een slag dreigde, angstig gevraagd: »Zou de Heere het weten, zou er gedachtenis zijn bij den Allerhoogste?"

Ja, de Heere weet waar Zijne schapen wonen; als hun toestand hopeloos schijnt, zal Hij toonen dat Hij afgesneden zaken doen wil. Hij zal den ruiter in zijn dolle vaart stuiten, en hem verhinderen de Gemeente Gods te vertrappen. Voor Hem is geen ding te wonderlijk.

Eindelijk is dan door Saulus en zijne metgezellen de woeste vlakte doorworsteld; hoe steenachtig, hoe ledig, dor en brandend heet is die woestijn van Damascus aan den voet van den Anti-Libanon zich uitstrekkende, waarin slechts hier en daar een schier verzengde struik het hoofd opheft.

Daar krijgt het reisgezelschap Damascus te zien, de schoone, volkrijke stad, het oog der woestijn, gelegen als een groen eiland in een zee van zand! Waarlijk, het is een bekoorlijk gezicht, zooals die oude stad daar lag, omringd door lusthoven en bosschages! Maar Saulus kan daar thans geen oog voor hebben; slechts ééne gedachte bezielt hem: hoe zal ik het samengespannen rot van de verachters van Jehova's naam het doen ondervinden, dat zij niet slapen die zich met de Nazareensche verleiding niet lieten medeslepen!....

Het is stil in de natuur. Helder staat de zon aan den hemel. Maar wat is dat? Is er dan nog een licht b o v e n den glans der zon? Wat doet op eenmaal het licht der middagzon verbleeken?

Er is een straal van de ongeschapen Zon der gerechtigheid op aarde gevallen, en bij dat licht moet zelfs de glans der zon tanen. Saulus valt verpletterd ter aarde, zijne volgers eveneens. Daar spreekt eene stem: »Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij!"

Hoe! zou de Nazarener dan toch nog leven? Zou Hij, die krachtig bewezen is de Christus te zijn, dan nog aan Zijn bittersten vijand willen verschijnen?

Saulus wil zekerheid hebben en vraagt: »Wie zijt Gij, Heere?" en krijgt ten antwoord: »Ik ben Jezus, dien gij vervolgt."

Ja, het is de Heere, die in Zijne discipelen vervolgd wordt, die als het ware van de plaats der verheerlijking aan de rechterhand Zijns Vaders is opgestaan, om een vervolger te treffen met een pijl om hem ter aarde te doen storten, opdat de oude mensch zou sterven. Het is de Heere, die opgestaan is tot den strijd om Zijn bitter vervolgde Gemeente te beschermen, die tegelijk een werk van opzoekende liefde doet, door nog de ontdekkende woorden te spreken: »Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan."

Dit woord kon Saulus niet wederstaan. Hoe dikwijls ook geroepen, nu werd hij het krachtdadig. Hoe menigwerf hij den drijvenden prikkel van Gods Woord gevoeld had, het was hem niet hard geweest dien te wederstaan. Maar nu zal het u hard vallen, Saulus! Gij zult het niet vermogen, langer tegen Mij te strijden; gij zult pijn hebben, indien gij als een onwillige os uw hiel tegen den prikkel van uw meester slaat, en die pijn zal u tot Mij uitdrijven.

Hoe heerlijk blinkt hier des Heeren vrije, alles overklimmende genade uit. Ook de anderen, die met Saulus waren, hoorden eene stem, en toch verstonden zij niets van hetgeen des Heeren mond tot Saulus sprak. De genade van onzen Heere roept juist hem, die zich als de grootste rebel tegen Zijne macht heeft leeren kennen. Saulus is op het punt de stad binnen te dringen, als een roofdier moord en dreiging blazende, en op dit oogenblik, zonder dat tevoren door hem tranen zijn geweend of berouw bij hem werd gevonden of boete was gedaan, grijpt de sterke God die in den hemel is hem aan, laat Zijne pijlen in hem dalen, eenvoudig door te zeggen: »Ik ben Jezus, dien gij vervolgt."

Misschien vergissen wij ons niet als wij beweren dat er wel onder ons zullen zijn, die zuchtend in zichzelven zeggen: »Ach! mocht ik ook zoo gegrepen worden en zekerheid krijgen dat de Zaligmaker zich mijner ontfermt!"

Legt men aldus niet te veel gewicht op hetgeen Saulus z a g? Wat had meer uitwerking op hem, 's Heeren v e r s c h i j n i n g, of het gehoorde W o o r d?

Het licht boven den glans der zon wierp Saulus zoowel als zijne metgezellen ter aarde. Saulus ziet den verheerlijkten Jezus en valt neder, en als hij opstaat, is het met verblinde oogen.

Zou het echter geen spel der verbeelding geweest zijn? Tot die gedachte kan Saulus niet vervallen, door het woord,

dat hij niet meer van zich af zal kunnen zetten: »Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij; het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan!"

Geliefden! Het zou verklaarbaar zijn, indien onder u de begeerte opkwam, dat God een machtig teeken ten goede zou doen, om het te laten zien dat Hij aan uwe zijde staat. De macht die tegen u staat is zoo groot!

Wellicht zijn er onder u, die een kennelijk teeken zouden willen hebben, om daaruit af te kunnen leiden, dat men op den rechten weg is. Het zou ons niet verwonderen als sommigen op de overvolle lokalen, op de groote opbrengsten der collecten in deze samenkomsten wezen, om aan te toonen, dat het volk Gods niet verleid werd, maar de zijde der afgezette Broederen heeft gekozen, en daaruit afleidden dat deze de zaak des Heeren voorstaan.

Maar laten wij ons toch enkel aan het Woord vasthouden. Sion blijft Sion, al is het overgebleven als een nachthutje in den komkommerhof, als eene belegerde stad. Aan het Woord alleen hebben wij vast te houden tegen alle stemmen van vleesch en bloed in.

Toen de geloovigen te Damascus hoorden, dat de man die vooraan stond in de rijen van de lasteraars, smaders en vervolgers, op weg was naar hunne stad, wat bleef hun toen anders over dan te bidden en te pleiten op de beloften Gods? Van 's Heeren beschermende hand ontwaarde men niets. Zij zullen elkander vermaand hebben, bij alle smeeking om uitredding, om op a l l e s voorbereid te zijn, omdat het toch niet anders door den Heiland gezegd was: »In de wereld zult gij verdrukking hebben." Doch ook hadden zij zekerlijk troost in de woorden die daaraan waren toegevoegd: »Hebt goeden moed, want ik heb de wereld overwonnen."

De Heere wilde Zijn volk in Damascus ditmaal verrassen. Paulus wordt ter aarde geworpen en als een blinde in Damascus geleid. Zijn kracht was gebroken, en toen die tijding van mond tot mond ging, was de deur der hope om het dreigend gevaar te ontkomen, voor de discipelen opengezet, al wisten zij niet wat er met dezen man geschied was.

Geliefden! Wie weet of God nu niet reeds doende is, om langs geheel ongedachten weg, verlossing uit den treurigen toestand, waarin de kerken dezer landen gezonken zijn, te geven!

Dit doet God meermalen, opdat het duidelijk zijn zou, dat Hem alleen de eere toekomt der redding, en een iegelijk die oogen heeft om te zien zou zeggen: »Het is van den Heere geschied, het is een wonder in onze oogen!"

Paulus ligt in het stof en spreekt: »Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" De woedende stier is getemd, hij is willig om het juk van zijn meester te dragen, en voortaan is hij bereid om den ploeg te trekken door den akker der wereld, al moet het hem zijn zweet, ja zelfs zijn bloed kosten. Neen! gij hebt niets meer van hem te vreezen, twijfelmoedige belijders des Heeren; uw vijand is ontwapend; zijn trots, zijn hoogmoed, zijn eigen wil is gebroken. Het is die blinde, die bij de hand moet geleid worden, door de versufte bende zijner handlangers, die niet weet wat er gebeurd is en niet begrijpt hoe de kracht van hun leidsman zoo opeens vernietigd werd.

De stoet houdt stil in de straat genaamd »de Rechte." Paulus betreedt stilzwijgend het huis van zekeren Judas, hij verlangt er zoo naar om alleen te zijn met zijnen God. Hij is de oude Saulus niet meer; hij wil en kan geen eten of drinken nuttigen, zijne tranen zijn hem tot spijze dag en nacht. Daar in de Rechte straat — hij was van de kromme wegen afgebracht — in het huis van een eenvoudig discipel, ging Saulus weenen, omdat hij Jezus en Zijne Gemeente zoozeer vervolgd had. Die Christus troonde zoo hoog boven hem; dat had hij gezien; geen wonder dat de baren des Allerhoogsten over hem gingen. Of hoe pijnigde het hem, toen hij het bedacht, dat hij het bloed van den eersten martelaar met zooveel welbehagen had zien vloeien.

Wie kan ook maar bij benadering schetsen hoe de ziel van Saulus daaronder temoede moet geweest zijn! Het licht des Heeren had hij gezien, maar het had hem verblind; Gods opzoekende liefde was hem voorgekomen, maar hij kon die genade niet aannemen. Altijd banger en benauwder werd het hem.

Wij kunnen het ons voorstellen dat Saulus (maar laten wij hem toch Paulus noemen, want hij was reeds geheel omgekeerd), dat Paulus gedacht heeft: »Hier in deze straat zou mij gezegd worden, wat ik doen zal, en zie, ik wacht reeds bijna drie dagen, en nog komt niemand tot mij. Zou de Heere mij zoo troosteloos en blind laten als een rechtvaardige straf voor mijn woeden tegen de kudde van Christus?" Begrijpelijk is het hoe ook zijn lichaam onder dat weenen en zuchten moet geleden hebben, zonder dat het door het nuttigen van spijze werd gesterkt.

Maar Hij die in den hemel troont, weet hoe lang en hoe heet Hij het vuur onder den smeltkroes moet stoken, om Zijn zilver te louteren.

Geliefden! Hebt gij zulke oogenblikken ook doorleefd? Er zijn er zoo velen, die uit kracht van opvoeding of onderwijs,

tot verstandelijke kennis gekomen zijn van hun ellendigen zondaarsstaat, maar tot hiertoe niet waarlijk verbrijzeld werden van hart. Er zijn er, die als zij maar een oogenblik van vrees voor dood en oordeel doorleefden, meenen dat dit bewijst dat hun hart door God onrustig is gemaakt. Maar dit kan nog in iemand gevonden worden, ja hij kan door zijne conscientie gedrongen worden om vele dingen te doen, zonder dat hem genade bewezen is. Velen denken aldus: »Gods Woord zegt dat ik een zondaar ben, ik moet toestemmen dat dit waar is, en daarom mag ik gelooven dat ik een gekochte des Heeren ben, daar de Christus voor zondaren gestorven is."

Maar men bedenke, dat niemand zal om een traan in den hemel komen, maar zonder een traan ook niet. Het moet tot die oprechte droefheid naar God komen, die eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt: dan wordt het een zuchten en roepen om genade, dat op 's Heeren tijd verhoord wordt. God helpt de ziel die radeloos schreit.

En vrage nu een iegelijk onzer het zich af, of het bij hem tot een bidden met een verbrijzeld hart voor zijn behoud en voor de redding der Kerk is gekomen. In de Schrift vinden wij geen bepaling hoe diep die smart moet gaan, of hoe lang zij moet duren, maar dat iets op ons moet drukken van wat Paulus in die drie dagen zoo bitter benauwd maakte, dat hij er schier in stikte — durft gij het ontkennen?

En hoe zal het met de Gemeente des Heeren in die drie dagen gesteld zijn geweest? Zij greep moed. Zij zal wel vernomen hebben, dat de jonge geweldige ruiter, die zoo vast in den zadel zat en in wiens hand het zwaard reeds flikkerde toen hij op de stad aanrende, in het stof neergevallen was. Judas zal verhaald hebben hoe dat fiere hoofd was gebogen, hoe Paulus gebroken scheen aan al zijn leden. Zij is ruimer gaan ademhalen, toen zij van de Joodsche mannen, die Paulus' metgezellen waren, hoorde wat er gebeurd was, en van Judas vernemen mocht hoe die geweldige wederpartijder worstelde met God, en heeft gedacht: welnu, als 't het werk des Heeren is, dan zal hij weldra uit het stof opstaan. Wij kunnen het ons zoo begrijpen, dat zij voor dien Paulus ging bidden....

»De Heere opent de oogen der blinden, Hij richt de gebogenen op." De drie dagen zijn in de eenzame bidcel voorbij gekropen. Paulus heeft inwendige oogen ontvangen om een man met name Ananias te zien, die zijn kamertje binnen-

treedt, om de hand op hem te leggen, opdat hij het gezicht zou wederkrijgen.

En ook Ananias ontvangt een bevel om naar »de Rechte" straat te gaan, ten einde Paulus ziende te maken, »want zie, hij bidt", zoo zegt de Heere tot hem. Daaruit kon Ananias genoeg opmaken wat er met Paulus gebeurd was; maar ook discipelen des Heeren zijn zoo geneigd om het werk Gods te wantrouwen, en daarom spreekt hij: »Heere! ik heb uit velen gehoord van dezen man, hoeveel kwaad hij Uwen heiligen in Jeruzalem gedaan heeft en heeft hier macht van de overpriesters, om te binden allen die Uwen naam aanroepen." Maar daar wordt hem aangekondigd dat juist Saulus een uitverkoren vat is, om den naam des Heeren te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls. Nu is de tegenstand van Ananias gebroken en hij begeeft zich naar het huis van Judas.

Hoe liefelijk zullen in de ooren van den blinde de voetstappen van dien boodschapper van het goede geklonken hebben! De gesloten deur wordt geopend; Paulus kan niet twijfelen of dát is de man, die hem zeggen zal wat hij doen moet; hij voelt een zachte hand op het gebogen hoofd; zijne oogen worden geopend .... maar nu is hij, o wonder! niet enkel genezen van zijn lichamelijke, maar ook van zijne geestelijke blindheid; hij staat op en zal aanstonds in den doop het zegel van Gods genade en trouwe jegens hem, ontvangen.

Hoe is nu zijn hart vervuld met vroolijkheid, ja, nu kan hij wederom spijze nuttigen. Paulus gelooft dat het bloed van Jezus Christus ook hem gereinigd heeft van a l l e zonden. De schuld, die als lood op zijne ziel drukte, is opeens uitgedelgd. Datgene, waarop hij zich te voren zoo verhief, zijne eigene gerechtigheid, is hem uit de hand geslagen, en hij wil zich nu voegen bij de gemeente, die hij nog zoo kort geleden als een pest haatte, en voor een groot deel uit geroepen hoeren en tollenaars bestond, op welke hij nog zoo kort geleden verachtelijk had neergezien. En hij moest aanstonds dien Zaligmaker, welke hem zoo dierbaar geworden was, aan zijne nog blinde stamgenooten in de synagoge verkondigen.

Dit was wel voor de belijders des Heeren in Damascus een bewijs dat Saulus Paulus geworden was. Een kerkvader noemde onder de dingen die hij gaarne had willen aanschouwen, ook Paulus in zijne welsprekendheid. Maar wie had dezen leeraar niet eens gaarne beluisterd, toen hij voor het eerst, met het vuur der eerste liefde, het in de synagoge van Damascus verkondigde: »Mij is barmhartigheid geschied.".

Wie schetst de verbazing van de Joden, toen zij het ver-

namen dat hun voornaamste man tot den vijand was overgeloopen, na eerst op wonderbare wijze buiten gevecht te zijn gesteld? Wij verstaan het, dat toen in de nederige verzamelplaats van de zonen van Israël Paulus begon het Woord te verkondigen, aller blikken op hem waren gevestigd; dat men hem volgde met ingehouden adem, en dat vooral de Christenen aan zijn lippen hingen, toen hij daar als een krachtig prediker der gerechtigheid, niet door de werken der Wet, maar door het geloof, zich kennen deed.

Hoe zullen zij God hebben geloofd en gedankt voor de genadige ongedachte uitredding, die hun in plaats van een beul een lieven broeder gezonden had, die hen kwam versterken in plaats van verderven! Hoe zullen zij ook later, toen zij het hoorden dat Paulus zulk een uitnemend werktuig was tot uitbreiding en bevestiging der Gemeente, God hebben geprezen, die gezorgd had dat het water niet over de lippen gekomen was!

Paulus zou daarna nog dertig jaren lang met het zwaard des Geestes slaan en veroveringen maken voor zijnen Koning, door in de kracht Gods in het gevoel van zijne nietigheid, de banier des kruises te planten. De liefde van Christus drong hem, en hij kon het dankbaar getuigen, dat de zaligheid niet is desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods. Vandaar dat geen der apostelen de leer der vrije genade zoo duidelijk heeft geleerd, als deze apostel.

En nu is bij het einde van onze overdenkingen onze bede, mocht het tot uwen troost geweest zijn, dat wij opnieuw hebben geleerd uit Gods getuigenis: »Veel gedachten zijn in het hart eens mans, maar de raad des Heeren bestaat."

Het is een moeilijke zaak om dit van harte te gelooven. Merkt het op aan Ananias. De Heere roept hem om naar Paulus te gaan, hij herkent door den Heiligen Geest de stem zijns Heeren, maar toch schroomt hij te gehoorzamen, al was hem verzekerd dat Paulus bad. Hij ziet slechts op de groote macht van den tegenstander. Had men hem gevraagd: »Gelooft gij dan niet dat den Christus alle macht in hemel en op aarde gegeven is?" dan zou hij geantwoord hebben: »Ja gewisselijk," maar hij dacht er heimelijk bij, dat de Koning der Kerk zich weinig bekommerde over hetgeen Zijnen discipelen wedervaart. Paulus was met macht bekleed, was een geweldenaar, had een zwaard; maar de Heere Jezus laat alles maar toe. Hij dacht niet dat de Heere ook dezen bevelen

kon: »Steek uw zwaard in de scheede." En zoo is het met een discipel die gewoon schijnt zijn Heere te ontmoeten! Hoe zal dan een ongeloovige op des Heeren macht betrouwen?

Wij vragen het u allen, die gemeend hebt niet te mogen buigen voor menschelijke macht, toen gij opkwaamt voor de heiligheid van het Sacrament en de rechten dezer gemeente wildet verdedigen, en allen die u aan de zijde van de afgezette Broederen schaart, niet of gij geloof hebt voor de zaak, die gij voorstaat, maar of gij er een ig geloof voor hebt. Dat kunt gij niet hebben, indien gij niet de macht van den Koning der Kerk op uwen levensweg hebt leeren kennen. Hoe jammerlijk zou het zijn, als wij hier op aarde voor het oog der menschen gestreden hadden voor de vrijmaking der gereformeerde Kerken, terwijl wij buiten het Koninkrijk Gods waren blijven staan..... Daar zal een tijd komen dat het witte pleister dat ons graf wellicht dekt, daarvan wordt afgerukt.

Ontzettend zal het zijn, indien wij in den dag der dagen zullen moeten hooren: »Gij hadt den naam dat gij leefdet, maar gij waart dood." Is dan geen zwaarder oordeel te wachten, dan hen zal treffen, die openlijk den Christus verwierpen?

In de dagen van Saulus waren het Schriftgeleerden en Farizeën, die de Kerk Gods met alle macht zochten te verwoesten. De Heere Jezus had tot Zijne discipelen gezegd: »Tenzij uwe gerechtigheid overvloediger zij dan van Schriftgeleerden en Farizeën, gij zult in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan."

Nu staat ook in deze dagen eene groote schare de Gemeente des Heeren tegen. o, Mocht dit »Tenzij" van den Oversten Leidsman ons hart doordringen, opdat wij daaraan ons zelven beproeven. Is het bij u al reeds gekomen tot dien inwendigen strijd, waarbij het eigen hoogmoedige ik worstelde tegen de macht, die de Behouder van zondaren op u deed gelden? Kwam het reeds tot eene belijdenis, dat de Heere u te machtig was, dat Hij had overmocht? Leerdet gij, uwen Koning te kennen in al uwe wegen, met Paulus vragende: »Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Dan zult gij het ook eenmaal ervaren, dat Hij de tranen der Zijnen vergadert in een flesch. Misschien moogt gij dan eenmaal nog hier op aarde juichen: »God is opgestaan om Zijne vijanden te verstrooien," en het met een traan van dankbaarheid erkennen: »Hij deed ons niet naar onze zonden en vergold ons niet naar onze ongerechtigheden!" Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

IV.

HET ONDERSCHEIDEN OORDEEL GODS.

OP 11 JULI 1886 IN „DE VREDE" UITGESPROKEN

DOOR

D. J. KARSSEN,

AFGEZET PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Zoo is dan eindelijk, eindelijk het vonnis over ons geveld, Gel.! en zijn wij, leerende en bedienende leden des Kerkeraads dezer Gemeente, ontzet uit ons hoogheerlijk ambt, waarmede de Koning der Kerke ons heeft willen bekleeden, en voor onbepaalden tijd beroofd van alle onze rechten en voorrechten, aan het lidmaatschap der Ned. Herv. Kerk verbonden. Zoo hebben dan eenige moderne heeren, die als bedienaars des Goddelijken Woords, dienaren der Kerke Christi, wachters op Sions muren erkend worden, maar dat Woord Gods verwerpen, den Koning der Kerke onttronen en Sions muren verwoesten, als leden van een zoogenaamd Provinciaal Kerkbestuur, op voordracht en op aandrang van een lager bestuur, welks leden voor een deel voorgangers dezer gemeente zijn, zich het recht durven aanmatigen, de door genade getrouwe wachters van Sions muren te verdrijven en buiten de muren te bannen, waarmede Sion omheind geworden is. En om welke reden is dit ontzettend vonnis over ons voltrokken? Enkel en alleen vanwege het handhaven van het gezag van onzen Souvereinen Koning en de rechten der Gemeente, zoo lang en ongestraft juist door hen vertreden, die ons hebben durven veroordeelen. Konden wij niet langer gedoogen, dat Gods heiligheden ontheiligd, de sacramenten misbruikt en de sleutelen des Hemelrijks verworpen werden, en hebben wij van het gebruik des H. Avondmaals — dat op dezen dag, onder zulke omstandigheden, deels door hen, die ons hebben overgeleverd, gevierd wordt! — trachten te weren, die daaraan volgens Gods Woord geen deel mogen nemen; men heeft de door de Kerk verwaarloosde sleutelmacht tegen ons durven misbruiken, om ons buiten te sluiten, ten einde met te grooter willekeur binnen de erve des Heeren over Gods erfdeel te heer-

---

Hoewel de hoofdgedachten, in deze rede weergegeven, zijn uitgesproken, zal de lezer, die de rede gehoord heeft, er veel in vinden, wat hij zich niet herinneren kan.

schen. Vreeselijk, ontzettend is het vonnis, dat men over ons geveld heeft; en dat niet zoozeer ten opzichte van onze personen, die slechts onwaardige schepselen, nietige instrumenten in de hand onzes Gods zijn, wier rechten echter zijn verkracht, wier eere is vertreden, wier bestaan ontroofd is; maar vreeselijk, ontzettend is dat stuk, door die moderne heeren bedreven, in betrekking tot onzen verheerlijkten Koning, wiens Majesteit, recht en gezag aangerand, bespot, vertreden is, maar ook evenzeer in betrekking tot de gemeente, wier belangen, wier rechten, wier eischen mede vertrapt, verkracht, bespot zijn. Door het vonnis over ons geveld, heeft men in de Kerke Christi, die de draagster van de waarheid en het recht onzes Gods moest zijn, de eerste beginselen van waarheid en recht vertreden, ja alle besef van waarheid en gevoel van recht dermate uitgeschud, dat zelfs tegenstanders der waarheid, doch onpartijdige rechtsgeleerden, vrijwillig voor onze rechten zijn opgekomen en met totale veroordeeling en algeheele vernietiging van de rechtspleging over ons gehouden, ons recht in het helderst licht gesteld. Desniettemin heeft men in blinde woede en fellen haat een vonnis over ons geveld, dat tot den rechtvaardigen Rechter om wrake schreit ten hemel. Doch, Gel! laat ons, hoe ontzettend en onrechtvaardig ook de misbandeling is, ons aangedaan, laat ons ons zelven niet wreken, noch hen veroordeelen, maar naar het voorschrift van Paulus (Rom. 12 : 19) en naar het voorbeeld onzes Heeren Jezus (1 Petr. 2 : 23) hen den rechtvaardigen Rechter overgeven, die ons recht en hun onrecht eens volkomen in het licht zal stellen. o, Als wij iets van het vreeselijk oordeel Gods over den zondaar hebben leeren kennen, sidderen wij bij de gedachte aan hetgeen hun te wachten staat en zullen wij gedrongen worden, in steê van het oordeel Gods over hen in te roepen, nog voor die ellendigen te bidden, dat God hun nog te eeniger tijd bekeering gave, tot erkentenis der waarheid en zij wederom ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen zijn tot zijnen wil (1 Tim. 2: 25b, 26). Zoo heeft de Heere Jezus Zijne Kerk geleerd aan het kruishout, waar Hij voor Zijne vijanden, die Hem op de meest onrechtvaardige en wreedaardige wijze mishandelden, bad: »Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!" Zoo heeft de eerste martelaar der Kerk, Stephanus, in navolging van zijnen dierbaren Verlosser, omtrent zijne vijanden, die knersetandden van woede tegen hem, gebeden: »Heere! reken hun deze zonde niet toe!" Zoo past het ook ons, die om 's Heeren wil vervolgd worden en die rechtvaardig Gods oordeel verdiend hebben, dat door ons eigen schuldig

toedoen, over ons voltrokken wordt. Moet diepe verontwaardiging ons vervullen, vanwege den smaad, den hoon, de schande, den Koning Zijner Kerke in die Kerk zelve aangedaan, zij moet gepaard gaan met diepe verootmoediging en hartelijk berouw, dat wij zelf daaraan deel hebben, zelf daartoe aanleiding hebben gegeven. Die vijanden zijn slechts de fiolen, waardoor God de Heere Zijn gramschap over zijn Kerk uitgiet, de geeselen, waarmede Hij Zijn volk tuchtigt vanwege hunne zonden. En wanneer Hij Zijne oordeelen over Zijn volk geëindigd en Zijn doel daarmede voor Zijn volk bereikt heeft, keert Hij Zijne oordeelen tot in eeuwigheid tegen hen, die Zijn volk uit vijandschap tegen Hem en Zijn Gezalfde verdrukt en vervolgd hebben. Dit wenschen wij thans nader te overwegen, naar aanleiding van het woord der H. Schrift, te vinden in den eersten algemeenen zendbrief van den apostel Petrus, H. 4 : 17:

> „Want het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods, en indien het eerst van ons [begint], welk zal het einde zijn dergenen, die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn?

Reeds was in de dagen, waarin deze heerlijke zendbrief geschreven is, de vervolging tegen de Kerke Christi in felle woede uitgebroken. Eerst de Joden en weldra de Heidenen beijverden zich, om de teedere spruite des Heeren uit te roeien. Het lijden, waarvan in onzen brief sprake is, was echter nog maar een „beginsel der smarten"; daar nog slechts op smaad, verdrukking, berooving, verbanning schijnt gedoeld te worden, en nog geen martelaarsbloed schijnt gevloeid te zijn, waarmede de Kerk gedoopt en waarin zij bevestigd moest worden. Tot vertroosting en versterking in het reeds te verduren, en tot voorbereiding van het aanstaande en nog heviger lijden, schrijft de apostel Petrus, als tolk des Heiligen Geestes, zijn herderlijken brief aan de verstrooide schapen van Jezus' kudde, waarin hij hen tevens vermaant, om niet alleen onderworpen, gewillig, geduldig hun lijden om 's Heeren wil te dragen, maar ook in 's Heeren kracht zich te bewaren voor die uitwendige zonden, die hun rechtvaardig het vonnis van de wereldlijke rechtbank zouden waardig maken.

Moesten zij nu om 's Heeren Naam smaadheid lijden en werd die Naam door de vijanden gelasterd, Hij mocht niet door hen gesmaad, maar moest steeds ook door hun lijden ver-

heerlijkt worden. Dit is de hoofdinhoud van de verzen 12—16, aan ons tekstvers voorafgaande, waarin de apostel op de dieper liggende beteekenis van het lijden wijst, als een oordeel Gods over Zijn volk, dat slechts het heil van Zijn Kerk bedoelt, en dat door de vijanden dier Kerk, als instrumenten Gods, in dezen tijd voltrokken, straks tot in eeuwigheid op hen zal terugkeeren. Is Gods toorn tegen Zijn Kerk ontstoken, die Hij liefheeft met een eeuwige liefde, en gerechtvaardigd, verlost, geheiligd heeft door het bloed van Christus, vanwege de zonden, die binnen haar nog wonen, wat zal dan het einde zijn dergenen, die het Evangelie Gods ongehoorzaam zijn en door de vertreding van het bloed Christi, geen genade, geen vergeving, geen verlossing deelachtig zijn! Moeten wij, die uit genade door het bloed Christi gerechtvaardigd en de rechtvaardigmaking door het geloof deelachtig zijn, in dezen tijd zooveel lijden, zoodat wij nauwelijks, d. i. (volgens Calvijns verklaring) langs een bezwarenden, moeitevollen weg, zalig worden, wat zal dan het einde, het lot zijn dergenen, die als goddelooze en onbekeerde zondaars voor de vierschaar Gods moeten verschijnen? Zoo wijst de apostel in onzen tekst het kenmerkend onderscheid in het oordeel Gods aan, welk onderscheid wij eerst nog nader willen overwegen; om vervolgens met toepassing op den tijd, waarin de Kerke Gods zich thans bevindt, te letten op de noodzakelijkheid, op den tijd en op de werktuigen van het oordeel Gods.

Moge de Heilige Geest ons de ontzaglijke, maar ook troostvolle beteekenis van ons tekstvers doen verstaan, opdat in dezen tijd van hernieuwde verdrukking in de Kerke Christi, waarin zoo groote behoefte wordt gevoeld aan waarschuwing, vermaning en vertroosting, deze ons krachtig door Gods Woord worden geschonken!

Alle lijden is een openbaring van Gods oordeel, teweeggebracht door de zonde, die de bron van alle ellende is. Zonder zonde zou geen lijden, zonder zedelijk, geen natuurlijk kwaad bestaanbaar zijn. Maar al is dit lijden de wrange vrucht der zonde, het noodwendig gevolg der oorzaak, in de zonde gelegen, toch mag het niet als een fataliteit, maar moet het wel degelijk als een bepaald oordeel, als een rechterlijke straf, als een openbaring van den heiligen toorn Gods beschouwd worden, dien Hij van den hemel reeds nu, en straks eeuwig over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen openbaart. Maar om Zijn volk, dat mede schuldig en verdoemelijk voor de vierschaar Gods

staat, van dien toorn Gods te verlossen, heeft de Zoon Gods dien vollen toorn Gods op zich geladen en door zich tot zonde te laten maken, zichzelven laten veroordeelen; door het aannemen van onze vleeschelijke, doch zondelooze natuur, de zonde in Zijn vleesch veroordeeld, en het oordeel Gods in den dood ten volle aanvaard, en daardoor voor eeuwig van al Zijn volk weggenomen. Hij stelt zich nu als Middelaar tot Voorspraak van Zijn volk in de vierschaar Gods, waar wij, schuldig en veroordeeld in onszelven, door Hem onschuldig en vrij voor 's Vaders aangezicht verklaard worden. Maar waar Hij aan het kruishout het oordeel ondergaan, den vloek gedragen en de zonde in zijn vleesch veroordeeld en vernietigd heeft, daar moet dat oordeel hier in dit vleesch over den mensch voltrokken, die naar het eeuwig welbehagen Gods, krachtens het raadsbesluit van Gods verkiezende liefde, deel aan Christus en Zijne gerechtigheid hebben en daardoor onschuldig en onstraffelijk voor Gods vierschaar staan mag. Heeft Christus als de tweede Adam, de Adamsnatuur in zichzelf veroordeeld aan het kruis: die natuur, onze oude mensch, ons eigen i k moet gekruist, moet gedood en niet slechts veroordeeld, maar te niet gedaan worden, opdat het leven van Jezus in ons sterfelijk vleesch en eens in volle heerlijkheid geopenbaard worde (vgl. Gal. 2 : 20; 2 Cor. 4 : 10, 11). Daartoe strekken de tijdelijke oordeelen, kastijdingen, beproevingen in dit vleesch, die een kind Gods worden opgelegd. Het kind Gods is een kruisdrager achter den Heere Jezus, die langs het kruis ter heerlijkheid is gestegen, om alle de zijnen langs den kruisweg achter Hem aan ten hemel te leiden. Maar is dit kruis wegens de zonde noodzakelijk, ter veroordeeling en dooding des vleesches, nu Christus het kruis der vervloeking heeft gedragen, nu is de v l o e k uit het kruis weggenomen en in een z e g e n verkeerd; nu groeien de bloemen aan ieder kruis, door Jezus opgelegd, die vruchten des eeuwigen levens voortbrengen. Door de dooding des vleesches, onder het kruis, door Jezus opgelegd, wordt het geestelijk leven, door Jezus verworven en uit Hem door den Heiligen Geest in de ziele gewerkt, gesterkt, gevoed en bereid tot de eeuwige heerlijkheid.

O o r d e e l e n beteekent in den grondtekst s c h e i d e n, s c h i f t e n, a f z o n d e r e n van wat n i e t b i j e e n b e h o o r t. Waar dit oordeel nu hier in den mensch voltrokken wordt, daar brengt het scheiding in hem te weeg en strekt tot verwijdering en vernietiging der zonde in hem, tot bereiding der ziel tot de volle heerlijkheid in Gods heilige, zalige gemeenschap. Het tijdelijk oordeel Gods over Zijne kinderen is een

vaderlijke kastijding en daardoor juist een blijk van Zijne eeuwige liefde, die daarom toornt, omdat zij geen zonde gedoogen kan (vgl. Hebr. 12 : 6—9). Maar dit kruis is drukkend zwaar, en smartelijk voor het vleesch, ja zou doodelijk zijn, indien de barmhartige Hoogepriester het niet voor Zijn volk had gedragen, die medelijden heeft met onze zwakheden, alzoo Hij in alles is verzocht geweest, doch zonder zonde (Hebr. 4 : 15). Elke kastijding, als zij tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn, doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door dezelve geoefend zijn (Hebr. 12 : 11). En zoolang die kastijding tegenwoordig is, bespeurt Gods kind niet die vrucht, ervaart hij niet Gods liefde, beseft hij niet het heilrijk doel; maar onder het gevoel van Gods toorn, gebogen onder de zware hand, die op haar drukt, schreeuwt de ziel tot haar God om genade en ontferming, en roept met David uit: »o, Heere, straf mij niet in Uwen grooten toorn en kastijd mij niet in Uwe grimmigheid; want mijne ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden" (Ps. 38 : 1, 5). En juist dit erkennen van het kruis als een kruis der zonde, die de ziel nog zwaarder nederdrukt dan het kruis zelf, en dit roepen uit de diepte, van onder dat kruis gebogen, om ontferming en om verlossing, is een bewijs dat het doel Gods bereikt is, waartoe Hij het kruis opgelegd heeft. Elk kruis toch moet de ziele verbrijzelen, opdat zij om genenezing roepe tot Hem, die zich zelven aan het kruis heeft laten verbrijzelen, opdat uit Zijne wonden het bloed der genade zou stroomen, waarmede Hij, als de groote Medicijnmeester, de ten doode gewonde en verbrijzelde ziel voor eeuwig geneest. Zoo hier langs een moeitevollen, bezwaarlijken pelgrimsweg, doch onder rijke ervaringen van Gods goedertierenheden, verkwikkingen en vertroostingen, reizen Gods kinderen door de woestijn naar Kanaän voort, totdat zij voor God in Sion verschijnen, waar zij het loflied der Kerk, dat hier zoo vaak met nokkende stem geuit werd, in blijde jubeltonen zullen aanheffen: „Ik dank U, Heere, dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd en Gij troost mij" (Jes. 12 : 1).

Maar is het oordeel Gods hier op aarde Gods kinderen ten nut, het strekt den goddeloozen — dit zijn zij, die zonder God in deze wereld zijn — ter veroordeeling en verdoemenis. Ieder kruis, dat niet de gelijkenis van Jezus' kruis draagt strekt ter vervloeking. De zondaar, die hier niet in zijn zie geoordeeld en onder dat oordeel gebogen, tot God om genade roept, hij moet zelf het oordeel voor eeuwig dragen. De Heere

God bezoekt ook hier de goddeloozen voorzeker wel met Zijne oordeelen en gerichten: »want de toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, als die de waarheid door ongerechtigheid ten onder houden" (Rom. 1 : 18), en dat niet alleen door uiterlijke oordeelen, maar ook door innerlijke, in de schuldige conscientie, die hen rusteloos, beangst, wanhopig maakt. Doch volstrekt niet altijd worden Gods vijanden zwaarder gestraft dan Gods lievelingen; integendeel langs veel gemakkelijker, aangenamer weg mogen zij dit leven doorwandelen; doch die weg is de breede weg ten eeuwigen verderve; de bloemen, waarmede hun weg bezaaid is, brengen gifvruchten voort, die een eeuwigen dood berokkenen. God laat Zijn vijanden hier in dit leven vaak in voorspoed voortgaan, de wereld, waartoe zij behooren, naar hartelust dienen, het gif der zonde met volle teugen indrinken, opdat zij Gods toorn in de verdoemenis voor eeuwig dragen. Wegens hun verharding, hun verblinding en hun verwerping en vertreding van het bloed Christi, waardoor zij alleen gerechtvaardigd en van het oordeel verlost kunnen worden, blijft de toorn Gods rechtvaardig in al zijn kracht voor eeuwig op hen rusten (vgl. Joh. 3 : 36). Eens zal Hij, wien de Vader het oordeel heeft gegeven over levenden en dooden, komen in al Zijn heerlijkheid met de engelen Zijner kracht, om met vlammend vuur wrake te doen over degenen, die God niet kennen en het evangelie Christi ongehoorzaam zijn, welke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte (2 Tess. 1 : 8, 9). o, Zondaren, vijanden Gods en van Zijn Gezalfde, eer dat die groote en vreeselijke oordeelsdag des Heeren voor u aanlichte, kust toch den Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden (Ps. 2 : 12)!

Wordt dus het oordeel Gods tijdelijk vaak zwaarder over Gods kinderen dan over Zijne vijanden voltrokken, wij zien dat het juist Gods wijze en liefderijke beschikking is, die de van nature verblinde en hoovaardige mensch onmogelijk begrijpen en verdragen kan. Zelfs Asaf kon den voorspoed der goddeloozen tegenover zijn eigen tegenspoed niet begrijpen, noch verdragen en durfde zelfs tegen den Heere daarover te murmureeren, zoolange tot God hem in het heiligdom deed ingaan om op het einde der goddeloozen te wijzen, die in een oogenblik tot verwoesting komen en te niet worden van verschrikkingen. En bij dat ontzettend gezicht, dat hem tot vertroosting mocht strekken, leerde hij zich als een groot

beest voor den Heere kennen, dat niets verstaan en beseffen kon van wat God in Zijn ondoorgrondelijken raad heeft bepaald (zie Ps. 73). Neen, »een onvernuftig man weet er niet van en een dwaas bemerkt het niet, dat de goddeloozen groeien als het kruid en alle werkers der ongerechtigheid bloeien, opdat zij tot in eeuwigheid verdelgd worden" (Ps. 92 : 7, 8). Zoo worden Gods kinderen, als zij op aarde geoordeeld worden, van den Heere getuchtigd, opdat zij met de wereld niet zouden veroordeeld worden; zoo gaan zij hier onder het kruis gebogen, dat eeuwig op den onbekeerden zondaar ter verdelging blijft drukken, maar hun een trap ter eeuwige heerlijkheid mag zijn, waarlangs zij achter Jezus als den Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, ten hemel mogen stijgen.

Mag uit onze beschouwing het kenmerkend onderscheid duidelijk zijn geworden tusschen het oordeel Gods over Zijne kinderen en dat over Zijne vijanden voltrokken, dan hebben wij den sleutel gevonden tot nadere verklaring van onzen tekst, die niet over Gods oordeel in 't algemeen, maar meer bepaald over die tijdelijke bezoeking spreekt, welke de Heere over Zijn Kerk en over hare vijanden brengt.

Die Kerk wordt hier, gelijk meermalen, een huis, een geestelijk huis genoemd, dat nu eens beschouwd wordt naar zijn uitwendige gedaante, in welk geval de leden der Kerk de steenen worden genoemd (1 Petr. 2 : 5); dan weder naar zijn inwendige gestalte, in welk geval de leden der Kerk als vaten worden aangeduid (2 Tim. 2 : 20); en eindelijk wordt door »huis" het geestelijk huisgezin bedoeld, waarvan de leden der Kerk de kinderen zijn (Hebr. 3 : 6). In dezen laatsten zin moet »huis" ook hier worden opgevat. Maar in welke van deze drie beteekenissen opgevat, het zal ons duidelijk worden, dat er oordeelen over Gods Kerk moeten komen, om haar in die ware gestalte te brengen, waarin zij voor God moet staan. Immers, gelijk de steenen gebeiteld, geschaafd en pasklaar gemaakt moeten worden, om, gelegd op het fundament, wél saamgevoegd, tot een wélgeordend, doelmatig, sierlijk gebouw te verrijzen, zoo ook moeten de ware leden der Kerk door God den Heiligen Geest bewerkt worden, om, verbonden met het fundament en den levenden Hoeksteen Jezus Christus, tot een tempel Gods te verrijzen, die beantwoordt aan het heerlijk doel, door den geestelijken Bouwheer, d. i. den drieëenigen God, bepaald (vgl. Eph. 2 : 20—22). En waar de steenen van het geestelijk huis ruw, ongevormd, weerbarstig en dood in zichzelven

zijn, om met den levenden, volmaakten Hoeksteen Jezus Christus verbonden te worden, daar gaat dit levend, pasklaar, gewillig en sierlijk maken met moeite en pijn gepaard, ja er moet een geheele verbreking, verbrijzeling, vernietiging van de oude steenen plaats hebben, om als nieuwe, levende, sierlijke steenen van het geestelijk huis met den Hoeksteen Jezus Christus verbonden, te strekken tot verheerlijking Gods. En waar die steenen ingevoegd zijn, daar blijven zij immers van nature onwillig om met den Hoeksteen en met elkander verbonden te blijven en zoeken zich immer weer uit te dringen, los te maken en tot den ouden vorm terug te keeren, waardoor het huis ontsierd, uit zijn verband gerukt, ja met vernietiging bedreigd wordt. Vandaar die aanhoudende zorg des Heeren voor Zijn huis, dat door degenen, die Hij als medebouwheeren verkoren heeft, verwaarloosd wordt. Vandaar die aanhoudende bestraffingen, oordeelen, gerichten, zoo noodzakelijk tot instandhouding en volmaking van Zijn huis, dat Hij gegrond heeft in Zijn eeuwig, onveranderlijk raadsbesluit in Christus, en daarom niet ten verderve kan doen gaan. Rechtvaardig zou God Zijne oordeelen over Zijn huis tot verderving en vernietiging moeten brengen, maar naar Zijn eeuwige liefde en onwankelbare trouw blijft Hij Zijn huis in stand houden, verzorgen en voltooien, naar Zijn eeuwig raadsplan, tot verheerlijking van Zijn eigen Naam.

Zien wij alzoo, dat tot voltooiing en volmaking van het huis uiterlijk beschouwd, Gods oordeelen en gerichten noodig zijn, niet minder wordt ons de noodzakelijkheid er van duidelijk, bij de beschouwing van het inwendig gehalte van het huis. De Kerk, als huis of tempel Gods, heeft telkens en telkens weer reiniging, zuivering noodig. Allerlei onreine, nuttelooze, schadelijke en verderfelijke vaten worden in dat huis gevonden, die daar niet behooren en met verdringing van de ware vaten, hun plaats innemen, die helaas! door de wettige vaten hun wordt ingeruimd. Kunnen wij niet altijd de ware van de valsche onderscheiden, omdat de aarden en de houten vaten met zilver en goud zich hebben overtogen, toch mag dit den verzorgers van Gods huis niet beletten, met den toetssteen van Gods Woord de vaten te keuren en met de tuchtroede des Woords buiten het huis te drijven. Het huis moet worden gereinigd, wat voorzeker tijdelijke wanorde veroorzaakt, maar juist tot een geordenden, behoorlijken toestand leiden moet. En waar dit wordt nagelaten en de valsche vaten in vermenigvuldigd aantal binnen Gods huis toegelaten worden, zoodat de ware vaten geen plaats daarbinnen kunnen vinden, daar komt

de Heere God zelf met Zijn oordeelen over Zijn huis, om Zijne vaten te keuren in den smeltkroes der ellende, waardoor de gouden van de vergulde, de ware van de valsche vaten onderscheiden en degenen die niet binnen Zijn huis behooren, verdreven worden. Zoo treedt de Heere God zelf scheidend en reinigend op door het uitoefenen van Zijne oordeelen, die een zegen voor Zijn huis, maar een vloek voor Zijne vijanden teweegbrengen. En waar immer die scheiding op aarde onvolkomen blijft, daar zal zij eenmaal in den grooten dag des oordeels volledig plaats vinden; als wanneer de ware vaten, gereinigd, gelouterd en volmaakt in het hemelsch huis hier boven worden geplaatst en de valsche vaten met den ijzeren hamer des Woords voor eeuwig vermorzeld zullen worden (Ps. 2 : 9; Openb. 2 : 27).

Het huis Gods kan in zijn derde beteekenis als h u i s g e z i n opgevat worden, welke beteekenis, hier vooral bedoeld, wel de voornaamste mag heeten. De w a r e leden van dat huisgezin zijn de k i n d e r e n G o d s, die wedergeboren door den Heiligen Geest, met Christus als hun Hoofd door het geloof vereenigd, God den Vader mogen kennen, liefhebben, verheerlijken. Behooren tot dit huisgezin ook kleine, zwakke, hulpbehoevende kindertjes, ook kranke, gewonde, verminkte, gebrekkige leden, zoowel als de mannen en de vaders, die genezen, versterkt, bekrachtigd zijn: er zijn ook hier op aarde binnen dat huis Gods, zoovelen, die zich slechts als leden opwerpen, die de zegeningen, de weldaden, de voorrechten van het huis verachten, verwerpen, vertreden, en zelfs de ware kinderen des huizes tergen, benauwen, verdrukken, vervolgen en zoo mogelijk uit hun eigen huis verdrijven, om daarbinnen als wettige kinderen te heerschen. Zij zijn de kinderen der vreemde, der slavin, bastaarden en niet zonen, die zich als de wettige kinderen der vrije gedragen en deze in banden trachten te sluiten, om ze aldus geboeid buiten te werpen. In zulk een toestand heeft het huisgezin, d. i. de Kerke Gods, op aarde gedurig verkeerd, in zulk een toestand verkeert zij ook t h a n s op de meest ergerlijke wijze. En dit door onze eigen schuld, omdat de Kerk zelve die bastaarden heeft erkend als haar eigene kinderen, die ze niet alleen in haar midden geduld, maar wien ze ook recht en gezag heeft gegeven, om over haar erve te heerschen, hare goederen en bezittingen te misbruiken en te vertreden en hare eigene kinderen te berooven, te verdrukken, te vervolgen. In plaats van zorgvuldig de deuren des huizes te sluiten en te bewaken, de vijanden te weren en met de sleutelen des Woords en der sacramenten buiten te sluiten, hebben de ver-

zorgers des huizes, de wachters op Sions muren, geslapen, de ware sleutelen ongebruikt gelaten en met eigen sleutelen de poorten opengesloten, om de vijanden binnen te laten, die zich nu als wettige bewoners, wettige erfgenamen, wettige beheerschers binnen Sion gedragen, ja muren om Sion hebben getrokken, waarachter zij zich schuilen en beveiligen, en waarbuiten zij nu zelfs met eigen sleutelen de door genade trouwe wachters en de wettige kinderen en erfgenamen wederrechtelijk en onrechtvaardig sluiten. Is die treurige toestand der Kerk veroorzaakt door de trouweloosheid, wakeloosheid, biddeloosheid der ware bewoners des huizes, die niet geluisterd hebben naar de roepstemmen en vermaningen des Heeren, zoowel de herders als de schapen, zoowel de verzorgers als de kinderen des huizes hebben Gods tuchtigingen rechtvaardig verdiend, die dan nu ook op ons met kracht nederdalen.

Het huis Gods is geheel onkenbaar geworden, doordien het door vijanden wordt bewoond, met afgoden en hoererijen wordt vervuld, en naar menschelijke, anti-Christelijke wetten en inzettingen geregeerd wordt. De heiligheid, Gods huize sierlijk, is ontwijd, het zuivere goud der waarheid is verdonkerd, de sieraden en schatten des huizes zijn vertreden, de gewijde vaten worden misbruikt door de vijanden; voorwaar Gods oordeelen zijn noodzakelijk, om Zijn huis weder in den waren staat terug te brengen, noodzakelijk om de ware leden des huizes te kastijden wegens hun afval, trouweloosheid, onverschilligheid enz., maar ook om de verborgen vijanden openbaar te maken en buiten het huis te drijven. Zoo langen tijd hebben de bastaarden zich als de kinderen des huizes voorgedaan, de wolven zich met schaapskleeren getooid, de vijanden zich als herders aangesteld, dat het voorwaar tijd wordt, dat die vermomden ontmaskerd, die verborgen vijanden, welke veel gevaarlijker zijn dan de openbare, ontdekt worden. En deze juist betoonen zich nu de grootste vijanden van Gods kinderen, van de ware bewoners des huizes, te zijn.

Maar het is de vraag of zoovelen, die nu nog binnen het huis zich bevinden, wel in waarheid de rechte kinderen zijn. Nu nog zijn de oordeelen Gods draaglijk; nu nog is het vuur der beproeving niet verzengend; of zoo ook al de kleederen een weinig gezengd worden, het lichaam blijft nog onaangeroerd en ongeschonden. Maar als straks dat vuur feller begint te branden, en het lichaam begint aan te raken, en gevangenis, lijden, ellende en dood het deel der getrouwen wordt, zullen dan allen, die nu nog getrouw schijnen, staande blij-

ven? Ziet, d a a r o m zijn die oordeelen Gods óók zoo noodzakelijk, opdat de getrouwen en de hypocrieten openbaar en van elkander gescheiden worden. Wat geen menschelijk oordeel vermag, m o e t en m a g ook alleen het oordeel Gods uitwerken, dat reeds hier bij aanvang tot zuivering en eens volkomen tot volmaking zijner Kerk wordt voltrokken. Door het vuur der beproeving worden, gelijk we reeds zeiden, de valsche vaten van hun klatergoud en versieringen beroofd, om der vertering en verderving te worden overgegeven, maar worden ook de ware vaten van het aanklevend vuil gereinigd en van de valsche en overtollige versierselen gezuiverd, om als zuiver goud te voorschijn te treden en eens in volkomen glans hierboven te prijken. De Heere, de God der waarheid, is als het vuur van een goudsmid en als zeep eens vollers, die zit, louterende en het zilver reinigende, die de kinderen Levi's reinigt en doorloutert als goud en zilver (Maleachi 3 : 2, 3). Ziet, zoo zegt de Heere, Ik zal ze smelten en Ik zal ze beproeven, want hoe zou Ik anders doen ten aanzien van de dochter mijns volks (Jer. 9 : 7)? Zal de Heere Zijn volk niet ten e e u w i g e n oordeel overgeven, dan moet Hij h i e r Zijn oordeel over hen brengen, tot hunne kastijding en beproeving, om hen voor het eeuwig oordeel te bewaren. Die kastijdingen zijn noodig om Zijne afkeerige kinderen weer tot Hem te brengen; die verdrukkingen zijn noodig, om hen van onder dien druk, tot Hem te doen roepen; die beproevingen zijn noodig, om hen van hunne verkeerdheden en ongerechtigheden af te brengen en hen van hunne verdorvenheid te reinigen. Hoe meer nu het goud wordt verhit, des te zuiverder komt het uit den smeltkroes te voorschijn; hoe harder het staal wordt geplet, des te vaster wordt het en te beter geschikt tot het doel, waartoe het is bestemd; hoe zwaarder de slagen zijn op den rotssteen, die moet verbrijzeld, des te sneller vloeit het water daaruit; zoo ook zijn de zwaarste verdrukkingen en de felste beproevingen het meest gezegend voor Gods kinderen, heeft de Kerk juist in de dagen van de zwaarste vervolgingen in haar besten toestand verkeerd. Worden door de verdrukkingen en vervolgingen de onoprechten openbaar, die zich ergeren en afvallen van het geloof, uitvallen uit de vastigheid, waarin zij schenen te staan; de ware Kerk, wier fundament ligt in de Rots der eeuwen, blijft niet alleen te midden van de felste brandingen en geweldigste orkanen staande, maar wordt te vaster geworteld in den eeuwigen Rotssteen Jezus Christus, te nauwer verbonden met haar eeuwig verheerlijkt Hoofd en, te reiner gelouterd door het vuur der verdrukking, te zekerder tot hare

heerlijkheid voorbereid. Neen, voorwaar de dagen van voorspoed der Kerk zijn niet de gezegendste tijden voor de Kerk geweest. De Kerke Christi is niet van de wereld, waaruit zij is uitverkoren en mag zich ook niet met die wereld vereenigen, mag niet het beeld, het kleed, den glans dezer wereld dragen.

Hier in een woestijn gesteld, moet zij de ontberingen der woestijn verduren en, bestemd voor den hemel, moet zij, als vreemdelinge door deze wereldwoestijn voortreizende, die haar burgerschap in den hemel bezit, haar schat, haar heil, haar zaligheid alleen in de dingen des hemels vinden. Zoo moeten de ware leden der Kerk door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, zoo moet het scheepje der Kerk door de brandingen heen naar de haven zijner bestemming gevoerd worden. En waar velen stranden op de klippen en schipbreuk lijden, daar landen de ware reizigers naar Sion zeker ter plaatse, hun van God verordineerd, in de haven der eeuwige ruste aan. Hoe fel ook het vuur der verdrukking woede, de Kerk is gelijk het braambosch, dat brandt en niet wordt verteerd, en de ware leden dier Kerk zijn gelijk de jongelingen in den vurigen oven, die onbeschadigd, frisscher en schooner uit den vuuroven uittraden. Heeft dus de Kerke Christi zich immer diep te verootmoedigen onder de oordeelen Gods, die vanwege hare zonden noodzakelijk zijn, zij mag hieruit troost putten én dat die oordeelen kastijdingen zijn van een Vaderhand, die nog in liefde tot haar is uitgestrekt, én dat die hand haar onder alle beproevingen en gevaren zeker leidt en bestuurt op den weg naar het Kanaän harer eeuwige erfenis.

Ja, Gel.! het is een krachtig bewijs van Gods onwankelbare trouw en vaderlijke ontferming, dat Hij nog met Zijne oordeelen Zijne Kerk bezoekt, om haar van den doolweg op den weg der waarheid te leiden; dat Hij Zijn straffende hand tot haar uitstrekt, om haar tot zich te trekken en met verootmoediging en berouw, onder haar schuldenlast gebogen, tot Hem weder te brengen. Is het hoog tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods, vanwege de ongerechtigheid en verdorvenheid, die daar binnen heerschen, die tijd van Gods wrake over de zonden Zijns volks is toch een tijd van Gods welbehagen jegens Zijn volk, dat Hij liefheeft met eene eeuwige liefde. Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat Zijne barmhartigheden over ons geen einde hebben; zij zijn elken morgen nieuw, Uwe trouw o God! is groot" (Klaagl. 3 : 22, 23).

o, Als wij letten op den tijd, dien de Kerke Gods doorleeft, voorwaar dan moeten wij onzen God danken, dat Hij nog

Zijn kastijdende hand haastig tot ons uitstrekt, om ons van den weg des verderfs af te brengen en in de paden der waarheid en des rechts te leiden. Ja, voorzeker, het is wel tijd, dat God Zijn Kerke met Zijn tuchtroede bezoekt. Immers, wij zagen het reeds, wij hebben geheuld met den vijand, wij hebben de dierbare panden en kleinoodiën, ons geschonken, de kinderen, de schapen, de lammeren ons ter verzorging toevertrouwd, aan zijne roofgierige handen overgegeven; wij hebben Gods dierbaar Woord laten verdraaien, vervalschen, uiteenrukken; wij hebben het licht der waarheid onder, en het valsche licht der menschelijke rede op den kandelaar laten plaatsen; wij hebben het brood den kinderen laten onthouden en hun het gif van menschelijke wijsheid laten toedienen; wij hebben de sacramenten laten ontheiligen en het oordeel Gods over de onwaardige gebruikers laten komen; wij hebben dat alles stille laten begaan, wij, die door Gods genade tot wachters op Sions muren gesteld zijn. Voorwaar, het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods en kome in de eerste plaats over de trouwelooze wachters, om ze weder naar de hun van God aangewezen plaats heen te drijven en daarop vast te stellen. En schijnt het nu, alsof die wachters, die door genade getrouw geworden zijn, juist van hun plaats verdreven zijn, dit is onder de toelating Gods door de vijanden juist daarom geschied, om ze te tuchtigen voor hunne langdurige trouweloosheid en nalatigheid in het gebruik van de sleutelen Sions, die de vijanden nu misbruiken om ons uit te sluiten; maar niet te sluiten buiten Sion; neen, dit vermogen ze in eeuwigheid niet; dit vermag alleen Hij, die den sleutel Davids heeft, die opent en niemand sluit en die sluit en niemand opent; neen, slechts te sluiten buiten de muren, die de Synode door reglementen rondom Sion getrokken heeft. Maar hebben wij mede binnen die muren ons laten dringen, met openstelling van de poorten Sions voor die vijanden, die de ware muren der Kerk, in onze heerlijke belijdenisschriften gesteld, hebben omvergeworpen en vertreden; nu zij ons met hunne sleutelen buiten de Synodale muren sluiten, nu juist worden die muren doorgebroken en omvergetrokken en Sions muren weer uit het puin verheven, waarbinnen wij ons met alle getrouwen mogen verschuilen en waarop wij weder door God als trouwe wachters mogen verheven worden. Laten de vijanden Gods getrouwen verdrukken en buitensluiten, zij vermogen niets zonder de toelating van dien God, die alle dingen werkt naar den raad Zijns willens. Is het de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods, die tijd der bezoeking is door God bepaald en duurt

zoolang als noodig en Hem behaaglijk is. Heeft de Vader de tijden en gelegenheden in Zijn eigen hand gesteld, ook de tijden der beproeving Zijner Kerk; niemand kan die tijden vaststellen, noch veranderen, verkorten, noch verlengen; precies zooals zij door Hem bepaald zijn, zullen zij komen. Dit is tot troost voor de Kerke Gods te allen tijde, ook in dezen tijd. Is de Heere Jezus tot verlossing Zijner Kerke juist in die ure in de macht des vijands overgegeven, als door den Vader bepaald en door Hem gekozen is, zoodat die vijanden slechts instrumenten waren, om Gods raad ook wat den tijd betreft uit te voeren, ook Zijn volk kan niets worden aangedaan, dan wat te voren bepaald en juist in den tijd der bezoeking verordend is. Die tien dagen der verdrukking kunnen niet met één seconde verkort of verlengd worden. Laten dan de goddeloozen booze raadslagen bedenken en in den tijd, door hen gewild, uitvoeren, God de Heere, die Zijn volk van eeuwigheid verkoren heeft, doet hen in den tijd juist al datgene en op dien bepaalden tijd ondervinden, wat hun noodig is, om hen te formeeren tot dat doel, dat Hij met hen beoogt. »God kent hun tijd; zij zien in spijt der boozen, hun erfenis bewaard in eeuwigheid."

Maar niet alleen de tijden, ook de vervolgers en verdrukkers zijn door den Heere aangewezen, ja zelfs de tuchtroeden door Hem besteld, waarmede Hij door die vijanden Zijn volk bezoekt. Heeft de Heere vijandschap gezet tusschen het zaad der vrouwe en dat der slang reeds in het paradijs, die vijandschap heeft zich op steeds driester en feller wijze geopenbaard en het toppunt bereikt in den dood van het ware vrouwezaad, dat daardoor de slang, d. i. den Satan, den kop heeft vermorzeld. Maar nu gaat de Satan voort dat zaad, uit het vrouwezaad voortgesproten, d. i. de Kerke Christi, te vervolgen, te verdrukken en kon hij, te vernietigen. Doch gelijk den Heere Jezus niets anders is aangedaan door de vijanden, dan wat in den bepaalden raad en naar de voorkennisse Gods was beschikt, evenmin vermag eenig vijand iets tegen Zijn Kerk uit te voeren, dan wat God de Heere over haar besloten heeft. Die vijanden zijn door God als geeselen gebruikt, tot tuchtiging en kastijding van Zijn volk, zijn als 't ware de honden, door den Herder uitgezonden, om de afgewekene en weerspannige schapen tot den goeden Herder te voeren, gelijk we reeds in den aanvang hebben gezegd. Maar zoomin als de moordenaars van den Heere Jezus onschuldig zijn gebleven, omdat zij slechts bewerkt hebben, wat God te voren had bepaald, doch wegens hun moedwillige vijandschap en fellen haat tegen den Heere,

rechtvaardig verdoemd zijn, evenmin zullen ook die vijanden, die de Kerke Christi in deze dagen vervolgen, onschuldig worden gehouden, maar Gods oordeel voorzeker tot in eeuwigheid moeten dragen, tenzij zij zich nog haastig tot God bekeeren en met ons in liefde en vrede zich vereenigen. Het is louter vijandschap tegen den Heere en Zijn Gezalfde, die zich in die vervolging en verdrukking van Gods volk openbaart; het is de tegenstand tegen de waarheid, die den zondaar verneêrt en God als Souverein verhoogt, welke ook thans onze tegenpartij tot vervolging en verdrukking drijft. o, Wij willen niet beweren, dat allen door denzelfden prikkel tot vervolging worden gedreven; wij gelooven, dat velen te goeder trouw dwalende, meenen Gode een welbehaaglijken dienst te doen in ons te vervolgen. Maar achtte een Paulus zich minder schuldig, omdat hij door blinden ijver voor den Naam des Heeren de Gemeente Christi vervolgd had? En waar wij die ongelukkigen, die meenen zich om Gods wil tegen ons te moeten stellen, van harte beklagen en opdragen aan de rommelende ingewanden van Gods barmhartigheid, daar moet het hun tot zware zonde en schuld worden voor hunnen God, dat zij broeders en zusters, die door genade mogen trouw blijven, deswege vervolgen, en daarin mede behulpzaam zijn.

Doch velen nog in hunne dwaling met mededoogen beschouwende, kunnen wij toch niet anders dan de meesten onzer tegenstanders als vijanden Gods en der waarheid erkennen, die uit hetzelfde beginsel ons verdrukken en vervolgen, als reeds in het paradijs is geopenbaard. Het is dezelfde oorzaak, waaruit de Koning der Kerke is gehaat, is vervolgd, is gedood, waaruit elke vervolging, ook de tegenwoordige, voortvloeit. De Heere Jezus heeft alle verdrukkingen, ook deze, Zijne Kerk aangedaan, voorspeld, als Hij zegt: »Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen, alle deze dingen zullen zij u doen, om mijns Naams wil; zij zullen u overleveren in verdrukking en zullen u dooden en gij zult van allen gehaat worden, om mijns Naams wil." 't Is waar: de verdrukking, nu ons aangedaan, is nog niet ten doode. Maar wie zal ons verzekeren, dat zij het niet worden zal? De tijdsomstandigheden en gelegenheden mogen verschillen: de oorzaken waaruit, de personen door wie deze verdrukkingen komen, zijn nog geheel dezelfde als voorheen. Neen, de beschaving en verlichting dezer eeuw heeft de menschheid niet veranderd, veel minder verbeterd, integendeel, in driester vijandschap en feller haat tegen de waarheid en hare belijders doen ontvlammen. En moge nog de bloedstroom voor een tijd gestopt worden, omdat Satan,

die vroeger Gods Kerk in bloed gedoopt heeft, thans op listiger wijze die Kerke Gods tracht te verdrukken; wie zal zeggen, wat hij, als hij zijn doel op deze wijze niet bereikt, weer tot verdrukking der Kerke beproeft; wie zal durven beweren, dat hij zijn zwaard in de scheede laten en de wreedaardige middelen voorheen aangewend, nu ter zijde stellen zal? De Kerk, die door het bloed des Lams gekocht en in dat bloed gevestigd is, is in het bloed der martelaren gedoopt en bevestigd, en die stroom des bloeds zal niet gestopt worden, vóór de Bruid des Lams, wier kleederen in het bloed des Lams wit gewasschen en in het bloed harer martelaren rood geverfd zijn, uit de groote verdrukking in de eeuwige heerlijkheid hierboven zal zijn ingegaan. Daarom, Gel.! hebben wij ons wel voor te bereiden voor de donkere tijden, die aanstaande kunnen zijn en onszelven wel ernstig te onderzoeken, of wij waarlijk in het geloof zijn en door dat geloof de kracht tot getrouwheid tot in den dood mogen deelachtig wezen. Dit is gewis, dat de door God gestelde vijandschap tusschen het zaad der vrouw en dat der slang steeds grooter worden en de woede der hel tegen Jezus' Kerk steeds feller ontbranden zal, gelijk in het boek der Openbaring van Johannes ons duidelijk wordt geleerd. Maar hoe fel ook de woede der hel tegen Gods getrouwen moge ontbranden, de schapen van Jezus' kudde blijven in Zijne hoede veilig bewaard. Het lichaam moge gedood, de ziel kan niet verdorven worden; het gebouw moge tijdelijk in puin gestort, het fundament kan niet vernietigd worden; de boom moge afgekapt, de wortel kan niet uitgeroeid worden in eeuwigheid; de poorten der helle kunnen Jezus' Gemeente niet overweldigen. o, Laat ons dan niet vreezen, al veranderde de aarde van hare plaats, al werden de bergen verzet in het hart der zeeën, Gods Kerk blijft eeuwig op haar rots beveiligd. Dat toch de vreeze voor vervolging, de Kerke Gods in deze dagen niet tot ontrouw verleide en weder van den rechten weg afvoere! Nu de haat der wereld, de woede der helle tegen haar ontbrandt, wordt het openbaar dat er nog een Kerke Gods is, door den Heere geliefd, verkoren en gescheiden van de wereld, die in het booze ligt. Het is juist toch ter oorzake dier vermenging met die wereld, ter oorzake van de wereldgelijkvormigheid der Kerk, dat het oordeel Gods over Zijn Kerk komt. Israël werd tot straf voor zijn vermenging met die volken, die naar Gods bevel moesten uitgeroeid worden, door die volken, als geeselen in Gods hand, getuchtigd, opdat de door God gestelde en gewilde scheiding steeds scherper getrokken en doorgevoerd zou worden. Zoo ook komt de Heere nu, gelijk immer, met het zwaard

des oordeels, om de scheiding tusschen Zijn Kerk en de wereld tot stand te brengen. Nog gebruikt Hij de Pharao's, de Nebucadnezars, de Heidenen, die binnen en buiten Zijn Kerk zijn, om die Kerk te tuchtigen tot afkeering van de wereld en terugkeering tot Hem.

Is alzoo het oordeel Gods, dat begint van het huis Gods, en geoefend wordt door de vijanden, als geeselen Gods, een rechtvaardig verdiende straf, die ons tot den Rechter om genade moet doen roepen; het is toch een heerlijk bewijs van Gods eeuwige ontferming, onwankelbare trouw, onveranderlijke genade. 't Is dezelfde God, die den smid heeft geschapen, om het instrument ter verderving voort te brengen, en den verderver heeft geschapen, om te vernielen, die tevens verklaart: »Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen. Dit is de erve der knechten des Heeren en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere" (Jes. 54 : 16, 17). Laat de Heere in Zijn toorn die vijanden tegen Zijn afgekeerd volk los, om hen te bezoeken met Zijn rechtvaardig verdiende oordeelen, Hij laat die vijanden niet vrij in het verdrukken van Zijn volk, maar keert Zijne oordeelen op ontzettende wijze straks tegen hen, want »die ulieden aanraakt, zoo getuigt Zijn woord, raakt Zijn oogappel aan" (Zach. 2 : 8). »Ziet, zoo zegt de Heere, uw HEERE, o volk van God! en uw God, die Zijns volks zaak twisten zal: ziet, Ik neem den beker der zwijmeling van uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid; gij zult dien voortaan niet meer drinken. Maar Ik zal hem dien, die u bedroefd hebben, in de hand zetten, die tot uwe ziel zeiden: Buig u neder, dat wij over u gaan, en gij leidet uwen rug neder als aarde, en als een straat dengenen, die daarover gaan" (Jes. 51 : 22, 23).

En mag de gedachte aan die wrake Gods geen zoete druppel gieten in den bitteren kelk ons ingeschonken, toch mag zij ons tot troost zijn in alle ellende, die ons nu reeds wordt aangedaan en misschien in ontzettender mate te wachten staat. Mocht ook dit vuur der beproeving, dit zwaard der vervolging slechts strekken, om scheiding te maken tusschen Christus en Belial, tusschen geloovigen en ongeloovigen, tusschen het licht en de duisternis, tusschen de schapen en de bokken. Eens zal die scheiding volkomen zijn, wanneer de Koning der Kerk als Richter verschijnt, om de schapen van de bokken te scheiden en de schapen, aan Zijn rechterhand geplaatst, in het eeuwig Koninkrijk des Vaders in te leiden, dat hun bereid is van de grondlegging der wereld; maar de bokken, aan Zijn linkerhand gesteld, in het eeuwig vuur te werpen,

waar zij gepijnigd zullen worden in alle eeuwigheid. Het oordeel, dat begint in den tijd op aarde van het huis Gods, duurt slechts een korten tijd; maar het einde van degenen die buiten zijn en dat huis Gods ontreinigen, bestrijden, vertreden, het zal juist dan zijn, als de dood hen overgeeft aan dat rechtvaardig oordeel Gods, dat tot in eeuwigheid ter vervloeking op hen zal rusten. Geliefden! aan welke zijde van den Heere Jezus staat gij, welk zal uw einde, uw lot zijn? o, Dat het tijdelijk oordeel Gods, over de Kerke in deze dagen gebracht, ons allen tot ernstige beproeving strekke, om ons diep voor onzen God in het stof te verneêren en onder dat oordeel te buigen, door de verzegelende werking des Heiligen Geestes en wij, voor onszelven overtuigd, te mogen behooren tot dat geliefde volk des Heeren, tot de ware Kerke Christi, die Hij gekocht en verlost heeft met Zijn dierbaar bloed en als Zijn erfdeel bewaren zal tot de heerlijkheid, haar bereid; ootmoedig, volgzaam en getroost in Zijn Naam, ook langs dezen kruisweg door de woestijn voortgaan, totdat wij voor onzen God in Sion mogen verschijnen, waar geen vervolging, geen strijd, geen lijden, geen zonde meer zal heerschen, maar verlost van alle vijanden, zoowel geestelijke als natuurlijke, in vrede, in vreugde, in reinheid, in heerlijkheid met onzen God zullen wonen. Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

VI.

„IK BEN UWE."

OP 25 JULI 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Ondanks het ware woord van een Massillon: »God alleen is groot" blijft altijd nog de sprake van »groote mannen" en »groote daden." Dat »groote en grootsche" wordt u gemeld niet alleen op het gewijde blad, maar ook op het ongewijde papier. Wilt gij het onderscheid weten, beschouwt dan eerst dat metalen gedenkteeken door het »dankbaar nageslacht" opgericht voor den held, die zijn vaderland van den overheerscher bevrijdde, en daarna dien eenvoudigen gedenksteen met »Eben Haëzer" ten opschrift. Wie voelt het onderscheid niet tusschen een Kanaän, ontvangen uit de hand des Heeren, en »de vettigheden der aarde" aan een Ezau voorzegd met een »op uw zwaard zult gij leven?"

Het is niet te ontkennen, ook in de heidenwereld hadden daden plaats, welke ons bewondering afpersen, daden van macht en zelfopoffering, groote daden. Wat den heiden daartoe dreef zegt ons zonder verontschuldiging Romes grootste redenaar (Cic pro Archia 26 en 28): »Wij worden allen gedreven door de zucht naar roem. De deugd verlangt geen ander loon voor moeiten en doorgestane gevaren, dan dat van roem en eer. Neemt dit weg en wat blijft er, waarom wij ons in dit korte leven in zoo vele moeiten zouden begeven?" Wat dunkt u, M. H.! zou niet diezelfde roemzucht nog heden menigeen, die geen Damaskusweg betrad, of die dat huis in de straat, genaamd de Rechte, kon vergeten, kunnen drijven tot schorsing en ontzetting, tot lasteren en vervolgen, terwijl men zoo gaarne zich diets maakt Gode er mede een dienst te doen? Er is al wat helsch onrecht gepleegd; er zijn al wat »ketters" gemarteld onder de leuze: »In majorem Dei gloriam." Maar gloriekransen van het Sanhedrin verbleeken ras, en de naam van »redders der Kerke," al gaf hem ook een Synodale macht, wordt straks in het tegendeel veranderd, als Epifanes Epimanes of Bethel Bethaven wordt geheeten. De »gloria", waarnaar met verkrachting van recht en wet, met toeschroeiing des gewetens werd gezocht, wordt tot »invidia" als de kruitdamp van den strijd opgetrokken is.

»Vervloekte dorst naar goud! waartoe beweegt gij de harten er stervelingen al niet!" roept een Virgilius uit (Aen. III : 56).

Hij had ten tweeden male in onze dagen kunnen dichten: »Vervloekte dorst naar Synodale eer! waartoe brengt gij zelfs den broeder niet!"

Toch leerde een Cicero wat hoogers kennen dan menschelijken roem. Toen Scipio Aemilianus, zoo verhaalt of verdicht hij ons in het schoonste zijner philosophische stukken (Somnium Scipionis), den avond bij Masinissa had doorgebracht, sprekende over de daden van den gestorvenen Scipio Africanus, verscheen hem zijn voorvader in den droom. Als hij in hoogere gewesten opgevoerd zijnen vader omarmt en de zaligheid daar genoten hoort roemen, begeert hij naar den dood, maar Paullus leert hem, dat alleen de weg ten hemel openstaat voor hen, die gerechtigheid en vroomheid hebben nagejaagd. Hem wordt getoond de geheele inrichting van het heelal, en hij hoort de harmonie der sferen. Die wonderbare muziek, die heerlijkheid doet hem opgetogen staan, maar toch de blik wordt weder naar de aarde gekeerd, en zijn hart neigt opnieuw naar hier beneden. Nu wordt hij gewezen op de nietigheid der aarde. Uit die hemelstreken en van den Melkweg gezien is zij zoo klein, slechts twee deelen zijn bewoonbaar, en die bewoonde streken zijn nog van elkaar gescheiden door woestijnen. De roem van den mensch verbreidt zich niet eens over de geheele uitgestrektheid van dat stipje. Omkeeringen hebben plaats, en de geheele tijd is slechts een kort bestek, zoodat van een roem gedurende een zoogenaamd groot jaar niet eens sprake kan zijn. Bovendien de menschengeslachten, die vroeger leefden, vernemen van al dien vroegeren roem niets. Daarom moet Scipio niet naar loon van menschen zoeken, maar naar den waren onvergankelijken roem. De onsterfelijkheid der ziel wordt hem voorgehouden, en de vermaning daaraan verbonden om al zijne krachten te wijden aan het welzijn des vaderlands, opdat zijne ziel in die zaligheid met zijne voorvaderen verkeeren moge, terwijl zij, die goddelijk en menschelijk recht met voeten treden, die heerlijkheid niet bereiken. Hier ontwaakte hij uit den droom.

Wat dunkt u, Gel.! zou het woord van den heiden Cicero: »Richt dan den blik naar boven, vestigt het oog op dit eeuwig huis, in plaats van het oor te leenen aan de redenen des volks of uwe hope te stellen op menschelijk loon" (S. S. 17) nog wel niet heden een beschamend woord zijn voor menigeen, die den Naam van Christus noemt? Zou die Romein nog niet heden voor menig Christus-belijder mogen staan als een Abimelech voor een Abraham?

Denkt gij hier niet aan die vergadering, die, vergetende het woord van Jesaia (33 : 22): »De Heere is onze Wetgever," zichzelve de hoogste wetgevende macht in de Kerke Christi

toeschrijft, maar eens staan zal voor den rechterstoel van Hem, die gezegd heeft (Zach. 2 : 8): »Die Mijn volk aanraakt, raakt Mijn oogappel aan", — aan dat college, dat, zich de rechtsprekende macht aanmatigend, slechts artikelen verdraait van Synodale reglementen, maar voor hetwelk geen beroep op Gods Woord geldt, voor hetwelk het »Zou de Rechter der gansche aarde geen recht doen?" een ongelezen woord schijnt te zijn, — aan die samenspanning om het ongeloof ten troon te verheffen en de belijders des Heeren Jezu Christi uit te werpen, die tegenover het woord van Efez. 2: »Christus het hoofd der gemeente," durft stellen: »Bij de Synode de hoogste besturende macht," — denkt gij niet aan hen? En, als gij aan hen denkt, is het dan niet alsof het »Dies irae, dies illa" u in de ooren klinkt, als aankondiging van den dag, op welken de Heere komt, om gerichte te houden? Maar — denkt gij ook wel aan uzelven? Dat dient in de eerste plaats. Richten wij wel onzen blik naar boven en niet op de martelaarskroon? Vestigen wij wel het oog op dat eeuwig huis en niet op een kerkgebouw? Gel.! hebben wij wel eens allen de vraag gedaan: »Wat moet i k doen om zalig te worden?" Een Jehu kan ijveren voor de zaak des Heeren, maar een Jehu's-ijver ontsluit de hemelpoort niet. Er kunnen duivelen worden uitgeworpen in den Naam des Heeren, en de toegang ten hemel door diezelfde duivelen versperd blijven. Wij zouden de waarheid als een klank kunnen belijden, zonder ervaring van hare zaligende macht, onszelven kunnen misleiden tot onze eeuwige schade. Vragen wij dan eens met ernst den Heere of het woord op onze lippen komen mag, het woord van David,

Ps. 119 : 94: »I k b e n U w e".

Geen liederenboek als dat van 't oude Israël. Heeft uwe ziel behoefte aan lof- of klaagzang, aan bede of hymne, onze bundel geeft altijd meer dan wat in eigen hart leeft en zingt op hooger toon, wat u daarbinnen beweegt. Zelfs een Renan, een apostel des ongeloofs, getuigt van dezen liederenschat: »Er is een geschikte psalm voor iederen levenstoestand, en in den kreet uit de diepste diepten der droefheid is een toon van hoop, die de levenwekkende kracht dezer oude Hebreeuwsche gedichten verklaart". Toch kent het volk van God alleen de waarde, de beteekenis van dien schat, en, gelijk Luther van den 118en psalm zeide: »Dat is mijn psalm", zoo meent weer van een anderen psalm een ander geloovige, dat de Heilige Geest dien expresselijk voor hem ingegeven heeft. Er zijn eenige, welke gij gedurig in de tente der vromen hoort weergalmen. En onder die is zonder twijfel de onze te rekenen, het gouden A. B. C. der wet, een kunstpsalm van even zoovele deelen

als het Hebreeuwsche alfabet letters telt, terwijl met elk van deze in volgorde een achttal verzen aanvangt.

De heerlijkheid, de uitgebreidheid, de noodzakelijkheid, de zegen der wet aan Israël gegeven, is het onderwerp van dit lied; of wilt gij het thema u hooren noemen met woorden der Schrift, dan kan de 19e psalm u dat aangeven met het woord: »De wet des Heeren is volmaakt; in het houden van die is groote loon". Maar meent niet, dat als de Israëliet door het heerlijke der wet gedrongen zich bij eede verbond haar te houden, hij de kracht in zichzelven zocht. Dat weerspreekt de gedurige bede: »Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest"! Geen rechte Abrahams-zoon beeldde zich in, dat stierenbloed de zonde kon uitwisschen, maar ook evenmin, dat hij uit de wet kon leven. Evenals een Jesaia zag het oog het Lam Gods en met een David bad mond en hart: »Genâ, genâ, o God!" Het gebod des Heeren: »Bekeer u", werd beantwoord met het gebed: »Bekeer Gij mij, en ik zal bekeerd zijn", en de belofte: »Doe dat, en gij zult leven", werd achtervolgd door een »Maak mij levend naar Uwe goedertierenheid, dan zal ik de getuigenis Uws monds onderhouden". Schreef een Paulus zijn arbeid, uitnemender dan die van een der andere apostelen, toe aan de genade Gods, welke in hem was, een David staat bij hem niet achter in het geven van alle eere alleen aan God, als hij van al zijn troost en heil, als hij van al zijn liefde tot en wandelen naar de wet des Heeren, den grond vindt in dit: »Ik ben Uwe".

Men heeft den naam, door den lateren Hebreër aan ons liederenboek gegeven, afgekeurd, omdat niet elk van deze zangen een hymne schijnt, maar terecht is geantwoord, dat ook zelfs elk klaaglied, zooals het hier wordt gelezen, ter verheerlijking Gods is. En welke naam, aan eenigen heiligen zang gegeven, zou op dit enkel woord niet passen: »Ik ben Uwe." Wie die dat eerste woord uitspreekt, vindt daarin niet een diepen toon der klachte? Een groote geschiedenis ligt in dit drietal woorden verborgen. Op wonderbare tusschenkomst wijst het ons. Van groote zaligheid en vaste hope tintelt daarbij het hart, en in het »Uwe" hooren wij een »Magnificat", welks tonen voortklinken in eeuwigheid.

Met een »welgelukzalig" vangt de psalmenrij aan, met een »welgelukzalig" ons lied. Hier in onzen tekst herhalen wij dat woord voor den heiligen zanger zelven: »Welgelukzalig gij, die zeggen moogt tot den Koning en Zaligmaker: »Ik ben Uwe." Is dat niet meer dan alle roem, dan elke schat, dan ieder genot der aarde?

Mijn hoorder, mijne hoorderes! is die zegen de uwe? — Of vraagt gij misschien: »Is in 's Vaders liefdehart ook plaats

voor mij?" Vraagt gij misschien: »Wat moet ik doen om zalig te worden?" Och, of gij dat vraagdet met al dien drang der begeerte, waarmède de discipel van Christus u toeroept: »Wij dan, gezanten van Christus' wege, bidden u, alsof God door ons bade. Wij bidden u van Christus' wege: »Laat u met God verzoenen." De behoefte aan, de begeerte naar de gemeenschap des Heeren is de aanvang der zaligheid.

I.

Als de Heere Jezus aan den discipel die Hem had verloochend, vraagde: »Simon, Jona's zoon! hebt gij Mij lief?" dan bleef de Heere vragen, totdat de Petrus met droefheid betuigde: »Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb." Petrus had gedwaald, gelijk het schaap dat onbedacht zijn herder heeft verloren. Teruggebracht op de schouders van den goeden Herder, mocht er wel een traan van smarte, van verootmoediging vloeien uit dat oog. Zonder die heeft het lied der dankbaarheid den vollen klank niet in de ooren Gods. Of wat dunkt u, Mijne Broeders! Kan uit Rom. 7 het »Ik ellendig mensch!" worden gemist, zonder dat het »Ik dank God door Jezus Christus onzen Heere" van zijne kracht verliest? In de oogenblikken als bij het kind aan 's vaders hand, aan 's moeders hart de liefde het sterkst gloeit, dan wordt ook de afdwaling, al werd die vergeven, het meest betreurd, en elke ongehoorzaamheid het innigst met liefdebetuiging beleden. Zoo gevoelt ook Gods kind het meest zijne zonde en het diepst zijne schuld, als het vrijmoedigheid bezit om van 's Heeren genade te gewagen, omdat naarmate de liefde Gods meer wordt gevoeld, de zonde ook te verschrikkelijker zich in haar bloedrood vertoont. Ja ook, waar op den arbeid des geloofs de getuige Christi zien mag met een »Ik dank Hem, die mij bekrachtigd heeft", daar wordt het behoefte om er bij te voegen: »Mij, die de voornaamste der zondaren ben." »Ik ben Uwe". Neen, dat kan, dat mag niet worden getuigd, zonder dat het heilig, ondoorgrondelijk wonder wordt gedacht, dat God aan de ziele heeft verricht, zonder dat het »Ik" vergezeld gaat van de taal der ziele: »En wie ben ik, Heere!"

»Ik ben Uwe", zoo was het niet altijd. Helaas neen! »Eer ik verdrukt werd dwaalde ik", heeft de psalmist betuigd, en nog eens moet het van zijne lippen: »Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest", en toch kan hij zijn psalm niet eindigen zonder nogmaals te belijden: »Ik heb gedwaald als een verloren schaap". Wat dunkt u, zal dat eerste woord »Ik" niet met gebroken hart zijn uitgesproken, en niet in zich hebben

bevat: ellendig mensch, voornaamste der zondaren, hel en verdoemenis waardig!

Israël droeg eenmaal den naam van Jakob. Paulus had den Saulusnaam, en wie van ons, BB. en ZZ.! moet het niet een M'Cheyne nazeggen met diepe smart: »Eens was ik een vreemdeling voor God en mijn hart." Ik weet het, er zijn Johannessen, die met den Heiligen Geest vervuld werden van hun eerste begin, maar toch ook van d i e lippen moet het nog: »Ik ben niet waardig den schoenriem Zijner voeten te ontbinden"; maar talrijker zijn de Johannessen, die van een tiende ure hebben te spreken, meer worden gevonden de Petrussen herhaaldelijk getrokken om menschen te vangen, de Levi's, die het tollenaarsboek moeten dichtslaan om als Mattheussen van Jezus te melden. Wel klinkt soms het »Ik dien den Heere van mijne jongheid aan", maar de stemmen zijn menigvuldiger, die verhalen hoe bij den zwijnendraf eerst het »Ik heb gezondigd" zich uitte. En die eersten? Och, zelfs de rechtvaardige Jobs moeten vaak een harden lijdensweg door om te leeren instemmen met het algemeen »de profundis" der gemeente Gods, en te betuigen: »Ik verfoei mij en ik heb berouw in stof en assche."

Mijn Broeder! Ziet gij niet met mij terug op zooveel dat u doet buigen in 't stof? Kunt gij gelooven, dat er in eenig harte meer zonde woelt, in eenig vleesch meer begeerlijkheid opwelt, het leven van eenig mensch de redding Gods wonderbaarder maakt dan het uwe? Zegt ge niet met mij: »Als een brandhout uit het vuur gerukt", of: »Ik lag vertreden in mijn bloed, naakt en afzichtelijk." Maar wat ook ons vroeger leven was, als van den rijken jongeling in eigen gerechtigheid, of als van den verloren zoon in de uitspattingen der jeugd, toch stemmen wij samen in het »dood door de zonden en de misdaden", toen Hij over ons riep: »Leeft!" Of Jaïrus' dochtertje nog onverbleekt en warm daar ligt, het is even dood als Lazarus, toen hij riekte.

En dat willen, dat mogen wij niet vergeten. Hoe diep het ons vernedert, het maakt Zijne genade te grooter. Op de donkere wolken onzer schuld teekent de Zonne der gerechtigheid het verbondsteeken, en worden de werkingen des Geestes met zevenvoudige kleuren zichtbaar. Wij kunnen het niet vergeten. Onze dagelijksche zonden, welke als boeien ons knellen, zijn daar om ons te herinneren, wie wij van nature zijn en om ons te doen uitroepen: »o, Heere! waar waren wij gebleven, indien Uw hand niet had gered, indien Uw hand niet steeds bewaarde en leidde!"

Bekend is het woord van den Kerkvader, die verwachtte dat hij zich over drie dingen in den hemel verwonderen zou, en het

meest van die daarover, dat hij zelf in den hemel zou zijn. Maar die verwondering is zeker reeds op aarde aangevangen, zoo dikwijls Gods kinderen in het volle licht Zijns aangezichts mogen staan; zoo dikwijls zij met het oog op de melaatsche hand in het stof worden gebogen, maar uit dat stof het oog mogen opslaan naar boven, en met tranen den jubelzang mogen aanheffen: »Ik afschuwelijk en doodschuldig, ik, die van dat »ik" mijn God heb gemaakt, ik, in wien nog altijd duizenderlei begeerlijkheden woelen, ik, in wiens vleesch niets dan zonde woont, hoe is 't mogelijk Heere! ik de Uwe!"

Ps. 116 : 2, 3 en 5.

II.

»Ik ben Uwe", zegt dat woord niet lichtvaardig, noch eigent uzelven toe wat u niet toekomt, opdat het u niet ga als de zeven zonen van Sceva, die den naam des Heeren Jezus ter duivelbanning op de lippen namen, maar wien de booze geest antwoordde: »Jezus ken ik, maar gijlieden wie zijt gij"? en naakt en gewond moesten vluchten. Och, men maakt soms zichzelven wat diets, men zoekt soms door lippengeloof voordeel of eere, men wordt soms aan die sprake gewoon door opvoeding of omgeving, men dringt zichzelven op wat niet op den bodem van 't harte ligt. Dat ijdel droombeeld vervliegt. Een Scipio's-droom moge hem een tijdlang in den hemel verplaatsen, hij ontwaakt en hij is in de diepte. Men windt soms zichzelven op, en de Jona's-wonderboom verdort in éénen nacht. »Ik bezweer u dan, gij dochteren van Jeruzalem, dat gij die liefde niet opwekt noch wakker maakt, totdat het haar luste." Geene toeëigening, vóór de Heere zelf ons het recht heeft gegeven. Immers de bruid heeft geen vrijheid den bruidegom tot den hare te verklaren, voordat hij haar als zijn eigendom heeft verklaard en omhelsd. De Hemelsche bruidegom Jezus Christus neemt degenen, die Hem van den Vader gegeven zijn, en Hij voegt hun toe: »Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren."

Zal ik het u aanwijzen uit den Woorde Gods, den toetssteen van alle waarheid? Tot aan Pniël spreekt een Jakob van den God van zijnen vader Abraham en van zijnen vader Izak, maar als hij te Sichem is gekomen bouwt hij een altaar en nu is het niet meer »de God mijner vaderen", maar hij roept als naam voor het altaar uit: »De God Israëls is God". Op Pniël had hij zich vorstelijk gedragen met Hem, die den strijd had aangebonden, Zich had laten overwinnen en Izaks zoon had gezegend. De profeet Hosea ontvangt een drietal kinderen. Jizreël — »hij zal worden gezaaid" — zoo wordt de een genoemd naar de bloedschulden van Israëls

koningen, welke God over Jehu's huis bezoeken zou. Lo Ruchama — »geen ontferming" — is de naam der tweede. Lo Ammi — »niet Mijn volk" — moet volgens Gods bevel de derde heeten. Maar God heeft gedachten des vredes over Zijn volk, door Hosea's kinderen afgebeeld, en Hij zegt: »Ik zal ze Mij op de aarde zaaien, en zal Mij ontfermen over Lo-Ruchama, en Ik zal zeggen tot Lo-Ammi: »Gij zijt Mijn volk", en dat zal zeggen: »o, Mijn God!" Merkt op, Gel.! eerst 's Heeren woord tot de ziele: »Gij zijt de Mijne", en dan het dankend juichen der bruid: »Ik de Uwe, Heere!"

Of wilt gij het hooren van onzen psalmist, leest dan hoe hij getuigt van »de toezegging," welke de Heere Zijnen dienaar heeft gedaan, en wederom: »Gij hebt bij Uwen knecht goed gedaan, Heere! naar Uw woord", en nogmaals: »Uwe handen hebben mij gemaakt en bereid". Of vraagt gij naar de dagen des Nieuwen Verbonds, dan rijst daar aanstonds een Paulus voor ons oog, wiens levensgeschiedenis en gansche leer het cor ecclesiae onzer vaderen predikt, die namens de gansche Nieuw-Testamentische gemeente ons toeroept: »Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad". Toen de Heere Jezus aan het Avondmaal van een verrader had gesproken, vraagde elk der discipelen in droefheid: »Ben ik het, Heere?" Waar van het grootste heil, dat eens menschen deel kan worden, sprake is, o, buigt u daar in ootmoed neêr en vraagt met innig zielsverlangen: »Heere! ben ik de Uwe?"

De Heere de eerste, Hij de Heilige, Wiens oogen te rein zijn om het kwade te aanschouwen, de Onveranderlijke in rechtvaardigheid, die Zijn vloek bij Sinaï hooren deed! Hoe kan het bestaan? Dezelfde apostel, u straks genoemd, zal het ons verklaren met het woord: »Christus voor ons gestorven, als wij nog zondaars waren" (Rom. 5 : 8). In Eden juichte Satan: »Het gansche menschdom naar den beelde Gods geschapen, is mijn". Dat duldde de eere Gods niet, en de tienmaal tienduizenden werden met Gods eigen vinger geschreven in het boek des levens, op grond van het voornemen Gods, om alle die tot één te vergaderen in den Zoon Zijner liefde. Ach! wij waren slaven der zonde, want die de zonde doet is een dienstknecht der zonde, overgegeven aan den zielenmoorder van den beginne, geboeid met ijzeren ketenen, welke in ons beneveld oog fluweelen banden der versiering waren. Wij waren als Catilina's volgelingen door dien booze omringd met alle wellusten en begeerlijkheden om tot begeerlijkheden het vleesch te verzorgen, opdat ons deelgenootschap zou zijn in het goddeloos oproer tegen God en Zijnen Gezalfde. Maar ziet, wij werden verlost uit onze ijdele wandeling. Wij zijn duur gekocht naar lichaam en ziel, niet door vergankelijke dingen,

zilver of goud, maar door het dierbaar bloed van Christus, het onstraffelijk en onbevlekt Lam. Christus kocht ons tot Zijn eigendom, en vraagt men daarom aan de Kerke Gods: »Welke is uw eenige troost in leven en in sterven?" dan antwoordt zij: »Dat ik met lijf en ziele niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor alle mijne zonden volkomenlijk betaald en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft."

Op Zijn tijd kwam Hij, de goede Herder, om het gekochte op te eischen, en de groote Davids-Zoon redde het schaapje uit den muil van leeuw en beer. Wij hebben, BB. en ZZ.! de plaats onzer redding, ons Golgotha, bezocht; van dien heuvel naar de diepte, waar God ons ternederboog. »Het is volbracht!" zoo klonk het op Calvarië, »Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij!" op Damaskus' weg. Gij herinnert u zulk een woord, dat niet uit te bannen was, niet weg te denken. De tegenstrever was gedwongen tot een: »Genâ, genâ, o God!" 't Is bange geworden in de ziele, donkerder en al donkerder. 't Scheen voor eeuwig verloren; de afgrond gaapte, de bliksemschicht van Sinaï flikkerde, het laatste steunsel ontzonk, de laatste vonk werd uitgebluscht. God dank! dat was het oogenblik der redding. Hij, dien wij een spooksel waanden, riep ons toe: »Vreest niet, Ik ben het, uw Redder en Koning!" Storm en aardbeving waren voorbij, daar was de Heere in 't suizen der zachte koelte, en wij konden slechts uitroepen: »Barmhartig en genadig is de Heere!" Zóó legde Hij de hand op ons en sprak: »Gij zijt Mijne!"

III.

En nu — van de eene dienstbaarheid in de andere overgegaan? Slechts van Meester verwisseld? Indien gij wilt, ja, maar dan in eene dienstbaarheid, waarbij wij zeggen: »Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdroten"; maar dan tot een Meester, van wiens liefde wij getuigen: »Vele wateren kunnen haar niet uitblusschen, ja de rivieren zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten eenemaal verachten" (Hoogl. 8 : 7). Ach! wat vroeger ons bekoorde had alleen aantrekkelijkheid vanwege onze verblinding. Aan 't nachtgedierte gelijk, ontvloden wij de zon, om in 't kaarslicht van menschelijke wetenschap of genot den brand des toornvuurs te vinden. Het scheen zoo schoon eigen meester te zijn, onszelven alleen en niemand anders eigen te zijn, maar 't was een vrijheid om ons te storten van verderf in verderf. Wij arme, maar schuldige misleiden, zochten overal, maar toen het blindgeboren oog zich opende, toen was het bijna reeds meer dan wij durfden

vragen: »Maak mij een Uwer dienstknechten." En nu wij weten wat het buiten Christus is, nu liever eeuwig een dorpelwachter, dan weer de ijdele vreugde in, liever een slaaf in 't Koninkrijk Gods, dan een koning in het rijk der wereld. Want tot dezen Salomo mag met recht de stemme uit Scheba komen: »Welgelukzalig zijn deze Uwe knechten, die gedurig voor Uw aangezicht staan." Maar neen! Toch ook geen knechten, Hij geeft den ring aan den vinger, Hij zegt tot de Zijnen: »Ik heet u niet meer dienstknechten, Ik heet u Mijne vrienden," en die verbintenis wordt nooit verbroken. Dat huwelijk is vast, waarvan geen scheidbrief kan worden gegeven. God is met ons door de stukken van het offer heengegaan. Hij heeft met ons een zout-verbond gemaakt. Vraagt Hij, de Heere, Zijnen discipelen: »Wilt gijlieden niet heengaan?" dan is het antwoord van allen: »Heere! tot wien zouden wij heengaan, Gij hebt de woorden des eeuwigen levens!" En zoo er een jaar der vrijlatingen aanbreken kon, wij gingen niet heen, wij hebben ons oor gegeven en Hij heeft het vastgehecht aan de posten Zijns huizes, en in gerustheid zingen wij David na: »Gij hebt mij naar Uw woord, mijn ooren doorgeboord, en 't lichaam toegerust." En toch, die zich hebben gezet op de wagens van zijn vrijwillig volk, zij wijzen niet op hunne liefde, als gij naar 't onverbreekbare der gemeenschap vraagt, maar op de liefde, de trouw, de bewaring huns Gods. Ach, waar eigen deugd ons schragen moest, daar werd het: »Ik ben Uwe, o, Heere!" zoo ras veranderd in een: »Ik ben uwe, o, wereld!", maar Hij verlaat de Zijnen niet. De goede Herder heeft het gezegd: »Mijne schapen hooren Mijne stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit Mijne hand rukken. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders." Zóó is de stemme des bruidegoms, en daarop is het Amen der bruid de zegezang: »Noch dood, noch leven, noch engelen, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere!"

Maar straks keert vaak bij het kind van God de vreeze weer; het gezicht van zijne zonde, de gedachte aan zijne krachteloosheid doet hem soms vragen: »Wie zal ik straks zijn?" Dan zoekt hij kracht in 't gebed en doet als deze zelfde 119e psalm, welke negenmaal deze zelfde woorden inhoudt: »Maak mij levend naar Uw Woord," en den inhoud daarvan gedurig met andere woorden herhaalt. Met het oog op God psalmzingt hij, met het oog op eigen ellende is hij in 't gebed. Biddend

vertrouwen, en vertrouwend bidden is het leven van 's Heeren eigendom, en het wordt nooit verlaten. Gij kent wellicht Newtons droom. Met den kostbaren ring, van den vinger genomen, had hij gepronkt, gespeeld, en zijn schat verdween in de diepte der zee. Een engel daalde van boven neer. Van den bodem werd het kleinood gered en hem getoond. Maar als hij het grijpen wilde trok de hand zich terug, en het woord werd gehoord: »Eenmaal hebt gij hem verloren, nu zal ik hem voor u bewaren." Gel.! gij wordt in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid, en daarom is uw roemtaal, neen uw danklied: »Ik ben mijns Liefsten, en mijn Liefste is mijn, die onder de leliën weidt."

Hij toch is het leven der ziele. Op Hem wijzen wij en zeggen zonder vreeze voor verbreking van dien band: »Al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk. Zulk een is mijn Liefste, ja zulk een is mijn vriend, gij dochters van Jeruzalem". Een kort verbergen van Zijn glans maakt het reeds zoo duister, en de nacht valt zoo lang, al vertrouwen wij ook dat de zon er nog is, en morgen weêr opgaan zal. Ach! al te veel wordt op het woord: »Doe Mij open, Mijne vriendin, Mijne duive, Mijne volmaakte", geantwoord: »Ik heb mijnen rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?" Maar als de hand des Heeren teruggetrokken is, dan wordt het ingewand ontroerd, al is ook ten teeken der liefde de mirre aan de deur achtergelaten; en geslagen en gewond roept de Kerke, dat Hem moet worden aangezegd, dat zij krank is van liefde. En wat zou het dan zijn, indien de ziele voor altijd Hem missen moest?

Men nam de zon uit het leven weg, zegt Cicero, indien men de vriendschap wegnam. Dat is waar van dezen onzen Vriend. Bij de Hiskia's-ervaringen zegt men zelfs van de dagen, dat het aangezicht zich wendde naar den wand: »Heere, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijnen geest." Wie zou kunnen noemen wat kracht en troost van dat eene »Ik ben Uwe" uitgaat? Wij weten niet wat wij uit die onafzienbare rij van zaligheden, uit dien onuitputbaren schat van zegeningen hier voor u zullen leggen, en toch — niet getuigen van het heil, dat Hij ons schenkt, mogen wij niet. »Ik ben Uwe", dat is de zoete taal der liefde, en liefde zaligt. Waar is 't kindeke liever dan op moeders schoot, en waar de vriend van Christus liever dan in Zijne nabijheid, als op den berg der verheerlijking het goddelijk licht door 't kleed der aarde heen breekt, en hij de heerlijkheid van zijnen Heere mag aanschouwen, of als men, als een Johannes aan het Avondmaal, soms aan het Middelaarshart mag liggen om daar uit te weenen, om daar troost te vinden, en de Heere

fluistert ons toe: »Gij zijt de Mijne" en wij het dan wagen te antwoorden: »En ik de Uwe, Heere!" Ziet, dan smelt de ziele weg van zaligheid. Of als wij soms, gelijk een Johannes, uit ons Patmos geopende hemelen mogen zien, wat heil! De krijgsknecht is 't schoonst als hij met de litteekenen zijner wonden overdekt is, de Christus het schoonst wanneer Hij gezien wordt als het Lam, staande als geslacht. Dan, als die Hoogepriester de doorboorde handen opheft tot de bede voor Zijn volk, als de gapende wonden Zijner voeten worden gekust, dan roept de ziele, in zaligheid verloren, uit: »Ik ben Uwe!"

Niet altijd zijn wij daar, de Meester roept tot den arbeid, de groote Held tot den strijd. Er is geen geld om den toren te bouwen, en wie zal met 10,000 tegen 20,000 durven optrekken? Zullen wij dan als Jona vluchten? o, Al was de laatste penning verdwenen en één steentje nog maar in onze hand, met een »Ik ben Uwe" zullen wij dat ten fondamentsteen leggen, en de wereld toeroepen: »God van den hemel zal 't ons doen gelukken;" al was het minder dan een Gideonshoopje, Zijn volk is gewillig ten dage Zijner heirkracht, en het loopt met Hem door een bende, wetende het Zijne te zijn. Geen vader roept zijn kind tot te zwaren arbeid, geen Zone Gods legt een last op die te zwaar is; al schijnt Zijn juk soms hard, Zijn last is licht. Men verhaalt van Romeinen, die te midden der pijnigingen bleven roepen: »Civis Romanus sum". Gel.! in de smarten der wereld is het »Ik ben van Christus" de groote troost, en een troost, welke alle lijden licht maakt. Bij die overtuiging zingt een Paulus met Silas in den kerker; in dat geloof voelt een Stefanus de steenen niet meer neervallen op zijn lichaam, en verheugt zich de schare van voorgangers, waardig geacht om Christus' wille smaadheid te lijden. o, Als wij tegenover het schelden van Edom en Moab, de broedervolken, tegenover het Pilatus en Herodesverbond, tegenover den Erasmus-geest: »Ik wil liever in enkele stukken dwalen dan onder zulk een tumult voor de waarheid het zwaard te trekken," tegenover schorsingsbrief en afzetting door het Sanhedrin der Ned. Herv. Kerk, bij de klachte: »Het is geen vijand, die mij hoont, anders zou ik het hebben gedragen; het is mijn hater niet, die zich tegen mij groot maakt, anders zou ik mij voor hem verborgen hebben. Maar gij zijt het, o mensch, als van mijne waardigheid, mijn leidsman en mijn bekende, wij die te zamen in zoetigheid heimelijk raadpleegden; wij wandelden in gezelschap ten huize Gods:" als wij tegenover dat alles op de knieën kunnen vallen met een »Ik ben Uwe," dan wordt op het donker een zilveren schrift gelezen: »Zij hebben Mij vervolgd, zij zullen

ook u vervolgen." Dan roept die lijdensbeker zelf ons door zijn randschrift toe: »Ja! van Christus", en hebben wij dat verstaan, dan stemmen wij met onzen Willem den Zwijger in, als hij tot Marnix zeide: »Laat ons dulden, dat men over ons heen loope, indien wij de Kerke Gods maar kunnen helpen."

Wij verkeeren in duizenden gevaren van allerlei aard. Er zijn vijanden, die op de Daniëls loeren; Sanballats, die niet willen dat de tempel uit het puin worde opgericht; Herodessen, die om 't volk te believen, de kerkerdeuren voor de Gods-getrouwen openen; Sanheribs verschrikken met brieven. o, Vreest niet, maar breidt ze voor 't aangezicht des Heeren uit. Hij verlaat de Zijnen niet. Wat is er veel te wachten voor onze getrouwe broeders, die om de zake Gods vervolgd worden, als zij vrijheid vinden om van lager op hooger kerkbestuur zich te beroepen, omdat zij meenen, waar zij r e c h t e n s deze Synode niet erkennen, toch haar f e i t e l ij k bestaan niet te kunnen ontkennen? Wie der onzen heeft het niet begrepen, dat in Provinciale afzetting reeds het Synodale woord gesproken is? Wat ook, indien zij bij niet kerkelijke macht recht zoeken? Doch uwe leeraren vreezen niet. Al blijven ze uit de bediening gestooten, zij zeggen tot hun Heere: »Wij zijn Uwe!" Wat zal er worden van die Kerke, als die belijden durft wordt uitgeworpen en de bestrijder met professoralen mantel omhangen? De Heere zal Zijn volk niet verlaten, maar uitleiden, opdat de heilige band der gemeenschap door geen ban van 't ongeloof langer bezoedeld worde. En niet alleen in dezen, in elken maatschappelijken en huiselijken en persoonlijken nood geeft dit troost: »Ik ben Uwe".

In den nood der zonde 't meest. Van die verzekerdheid gaat kracht uit tot den strijd. De wereld lokt den armen pelgrim, eigen vleesch wordt vaak zoo machtig, de duivel gaat rond als een brieschende leeuw. En als het u soms van alle kanten zoo aangrijpt, en alle helsche machten vereenigd op u aanstormen, als tevergeefs is gestreden, geklaagd, gezucht? o, Gij hebt het wel ondervonden, mijn broeder! het neerwerpen voor Hem met een: »Ik ben Uwe", die geloofsoefening, dat wij voor rekening liggen van Hem, Wien alle macht is gegeven in hemel en op aarde, doet als een wolk, een schaduw het zielsgevaar wijken, en opnieuw zingt gij: »Hij redt mij keer op keer." Gij gevoelt u dan niet meer een verjaagde uit het huis Gods, maar verplaatst in de binnenkameren van uwen Heiland, niet meer een afgezette door helsch geweld, maar door uwen God gezet in de ruimte.

Is het gebed de polsslag des levens, van het gebed is het »Ik ben Uwe", de ziel, de kracht. Waarop zou een zoon beter kunnen pleiten dan op het: »Gij zijt mijn vader, ik uw kind?"

Ja, als wij niet weten wat wij bidden zullen, dan roept de Heilige Geest in ons met onuitsprekelijke zuchtingen: »Abba, Vader, ik ben Uwe!"

De tijd kort op, mijn broeder. Wat op den uurwijzer te Navarra stond te lezen: »Transeunt et imputantur", staat ook ook op den onzen. Laat ze voorbijgaan die uren. Laat de Rechter van elke ure rekenschap vragen, Hij heeft voldaan en wij zijn de Zijnen. Zegt, zal die stervenssponde niet zacht zijn, waar de verbleekende lippen nog het: »Ik ben Uwe" kunnen fluisteren?

De dag des oordeels nadert; de Rechter komt. Maar Hij komt voor Zijn volk niet als Koning der veroordeeling. Hij komt en roept: »Ik ken de Mijnen, en word van de Mijnen gekend".

En heb ik dan voor u geen woord, kinderen der wereld, want Gode zij dank! nog trekt de macht des Woords ook onbekeerden van harte ten tempel heen. 't Is goed dat gij hier zijt. o, Hoort. Aan een Rebekka werd gevraagd, met heenwijzen naar een Abrahams-dienstknecht: »Wilt gij met dezen man trekken?" Ik wijze u op den Man van Smarten, ik wijze u op Hem, aan Wien alles begeerlijk is; op Hem, die niet een bruid voor een ander zoekt, maar voor Zichzelven om uw harte vraagt; voor Zichzelven, die alleen rijk, die alleen zalig maakt, en vrage u: »Wilt gij met dezen Man trekken?" Ziet uw verloren toestand en ziet het Lam Gods, maar ziet ook gij naar dat uurwerk, dat het snel verloop des tijds u meldt, en hoort hoe het eentonig geluid van dien slinger niets anders roept dan: »Nu of nooit; nooit of nu."

En zou ik geen woord hebben voor u, die daar snakt naar verademing, Kananeesche, biddende om een kruimeltje van de tafel, op wier lippen het gedurig zweeft: »Gelijk het hert schreeuwt naar de waterstroomen, zoo schreeuwt mijne ziele naar God!" Geliefden! het schreiend kind is reeds een geboren kind; het leeft, al heeft het nog geen bewustzijn er van; maar laat mij u dit herinneren. Toen een Augustinus in benauwdheid der ziele riep: »Heere! hoe lang zult Gij tegen mij toornen? wanneer mij de zonde vergeven? wanneer? morgen? overmorgen? waarom niet heden? waarom is deze zelfde ure niet het eind mijner schande?" toen hoorde de Hoorder des gebeds en Augustinus was verlost. o, Mijne geliefden! spoedig zij ons gezamenlijk danken wat onze nabuur zingt in het: »Ik ben de Uwe", spreek daarop Uw Amen! Liefste Jezus! Gij zijt mijn.

Dan strijden en bidden wij niet alleen meer samen, maar wij danken en juichen ook samen: »Wij zijn verlost!" En dan door dankbaarheid gedreven, zingen wij verder met onzen

psalm: »Ik zal Uwe bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt. Ik ben Uwe, behoud mij, want ik heb Uwe bevelen gezocht. — Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid. — Wijkt van mij, gij boosdoeners! dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren".

Ja bij het »Ik ben Uwe" voegt een »Zie, Heere, hier ben ik"; bij de overtuiging een uitverkorene Gods te zijn behoort een leven, waarvan deze klank uitgaat: »Menschen, die hunne zielen hebben overgegeven voor den Naam van onzen Heere Jezus Christus". Het »Laat mij verteerd worden, indien ik maar ten zegen mag zijn", moet en zal dan ook in ons hart geschreven zijn.

Hij doe wat goed is in Zijne oogen. Hij geve kruis naar Zijne wijsheid. Hij zende, waarheen Hij wil. Hij behoude in 't leven of doe ons sterven, maar alleenlijk dit bidden, dit begeeren wij, dat Zijn Geest ons gedurig het woord van gehoorzame overgave, van volkomen geloofsvertrouwen, van waarachtige liefde in 't harte legge, het woord: »Ik ben Uwe"! Amen.

Psalm 59 : 10.

Omdat de Bijbellezingen in „de lokalen" te Amsterdam niet zijn een gevolg van het stemmen der afgezette Kerkeraadsleden, maar van de belijdenis der waarheid, waartegen Herodes (uit het broedervolk Edom) en Pilatus (de heiden) met het Sanhedrin samenspannen, — niet van Dr. Kuypers schrijven en werken, maar van de genade van den éénigen Koning der Kerke in de harten der Zijnen, verheug ik mij tot deze mede te mogen arbeiden.

In onze „lokalen" wordt gevoeld, dat de ban is weggenomen, welke door het onheilig verband op de Synodale gemeenten drukt; wordt ervaren, dat de Heere zegenend in het midden Zijner belijders is. Voorzeker: de Heere is op weg Zijn volk uit de zeventigjarige ballingschap te verlossen.

Hoewel sedert jaren geene leerrede meer door mij werd geschreven, deed ik dit nu, omdat iets te weigeren aan mijne afgezette Broederen mij zwaar vallen zou. Indien echter tusschen dit woord en het gesprokene slechts zakelijke, geene woordelijke gelijkheid wordt gevonden, vinde dat om bovengenoemde reden verontschuldiging!

Worde ook dit geringe door den Heere gezegend!

F. P. L. C. VAN LINGEN.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

VII.

VERVALLEN EN WEER OPGERICHT.

OP 18 JULI 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

AFGEZET PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Te dien dage zal Ik de vervallene hutte Davids weder oprichten; en Ik zal hare reten vertuinen, en wat aan haar is afgebroken weder oprichten, en zal ze bouwen, als in de dagen vanouds.

Amos 9 : 11.

Van Davids hutte wordt hier gehandeld. De één moge meenen dat hier gezinspeeld wordt op het koninklijk geslacht, uit David gesproten; de ander denken dat juister hier verklaard wordt, wanneer het wordt geduid op het gebouw voor den priesterlijken dienst, wel niet door David gebouwd, maar toch door hem voorbereid; bij allen staat vast: hier wordt gedoeld op den geestelijken zegen aan die groote Spruit van David verbonden, in wien alleen maar ook geheel saamvallen én wat in 't koninklijk huis èn wat in den tempel is afgeschaduwd. De hutte Davids is die nederdaling Gods onder de menschen, waardoor Hij met keur van barmhartigheden onder hen zich openbaart.

Reeds vóór David was dit begonnen. Terug moeten wij daartoe naar den tijd, toen door 't woord des Almachtigen de chaos was geordend, waarin de wereld toen verkeerde. Orde had de verwarring, onderscheid de vermenging vervangen. Maar ach, hoe kort reeds daarna ontstond een geestelijke chaos, erger dan die der natuur. Wel bleef Gods zonne schijnen; wel lichtte 's nachts de maan, maar in geestelijk opzicht trok een floers des doods over de aarde heen. Donkerheid spreidde over al Adams nakomelingen zich uit en voor hen werd naar recht de aarde niet meer dan een voorportaal van de plaats des verderfs.

Toen reeds had de Heere een licht doen schijnen in den nacht. Begin daarvan was de profetie van den kamp tusschen het zaad der vrouwe en de slang. Dat woord werd later nader verklaard aan en door de patriarchen en profeten, tot het ten leste in den grooten Profeet zelven werd vervuld. Dat woord was en bleef van den aanvang af het middelpunt,

waarom de Heere zijn verkorenen vergaderde en waardoor Hij hunne harten bewerkte tot geloof en bekeering.

Zoo liep de lijn, langs Henoch en Noach, langs Abraham en Isaäk en Jacob; de eeuwen en geslachten ging het door, tot de ure kwam, waarin wat eerst verbreed was tot gansch een volk, weer inkromp tot een stam en tot een geslacht, ja eindelijk tot een persoon, van wien nu met juiste bepaaldheid de lijn kon getrokken, die uitloopen moest op den vanouds beloofden Verlosser.

Davids Zoon, dat is dan ook de staande uitdrukking geworden om Hem te noemen, die op Davids troon eens zitten zou als Messias; zóó nauw is de band tusschen beide gelegd, dat ééns zelfs kortweg onder den naam David wordt aangeduid, niet Jesses zoon, maar de geborene uit de maagd Maria.

Davids hutte, dat is dan ook niet anders dan die geestelijke gemeenschap des heils, door den Heere zelven, naar zijn eeuwig voornemen, onder en met zondaren gesticht, op het eenig en eeuwig fundament van den Zoon zijner liefde. Zij is de gemeente des Heeren, de Kerk van Christus, gelijk zij in onderscheidene bedeelingen op aarde bestond en nog is.

En merkt op hoe zinrijk deze benaming mag heeten. Eene hutte is eene plaats der toevlucht: Hij zal mij versteken in zijne hutte, zoo roemt immers de dichter des Ouden Verbonds. Toch roept zij ook weêr niet voor den geest de gedachte aan kracht en onoverwinnelijke sterkte; wat planken en eenige palen op ruwe wijs aan elkander verbonden, 't is wel eene bedekking; maar eene vesting tegen vijandelijke aanvallen schutsweer biedend, is zij niet. Eindelijk is de hutte eene plek, waar men slechts tijdelijk toeft; haar bewoont een herder, die met zijn kudde zwerft, verwijderd van zijn woning; een wijngaardenier slaat ze op, om als rustplaats te dienen gedurende den tijd dat hij aan zijn arbeid in zijn gaarde zich wijdt. Groot is altijd en voor allen het onderscheid tusschen de hut en het huis.

Breede aanduiding is wel overbodig van de juistheid dezer vergelijking. Of is Gods Kerke op aarde niet de vrijstad, waar veiligheid wordt gevonden voor een ieder, die geleerd heeft te vlieden van den toekomenden toorn, wijl het woord des vredes daar den moede wordt verkondigd? En toch is zij in zichzelve niets: hoe licht breekt de vijand er niet in door en hoe zou de wolf niet de schapen hebben tot zijn wisse prooi, indien al hare veiligheid niet lag alleen in den meerdere dan David, die zijn beschermende hand over haar uitbreidt. Maar ook heeft zij niet hare bestemming hier beneden; in tabernakelen woont de gemeente des Heeren, waarvan de

pinnen niet te vast mogen gestoken; het huis, het stevige, wél bevestigde, van alle behoeften rijkelijk voorziene huis, dat is hier niet, maar daarboven.

En toch kwam niemand in zijn verwachting van die hutte ooit bedrogen uit. Hoe bros en zwak er ook alles uitzag, niettemin is het er goed. Metterdaad wordt daar gevonden beveiliging van den toekomenden toorn. Daar woont de Heere, die zijne genaderijke gemeenschap aan arme zonderen boven bidden en denken vaak doet smaken. Daar zijn de fonteinen, waaruit vloeien de wateren des heils, die alleen zondaren en zondaressen kunnen verkwikken en in staat stellen om tot den einde toe te volharden.

Of wij recht hebben alzoo van Davids hutte te spreken als van Christus' Kerk? Die vraag wijzen wij niet af. Er is een zoogenaamd geestelijk verstaan der Heilige Schrift, helaas! maar bij al te velen in zwang, dat door Gods Woord ten stelligste wordt veroordeeld. Eerbied voor den Heere noopt tot andere gedragslijn. Niet wat wij van Gods Woord kunnen maken, maar wat de Heere wezenlijk heeft gesproken, daarop komt het aan, voor wie naar een Woord des Heeren verlangt. Want met dien eerbied valt ook de profijtelijkheid samen. Immers, niet wat ons vernuft van Gods Woord weet te maken, brengt ons zegen. Een troost die alleen hangt aan het weefsel van ons eigen denken, is niet bestand tegen de schokken en stooten des werkelijken levens, en ontvalt ons, juist wanneer wij dien het meest zouden behoeven.

Doch hier staan wij in dit geval op vasten bodem. Deze plaats hoort tot die plaatsen uit het Oude Testament, voor welker authentieke uitlegging de Heere rechtstreeks heeft gezorgd. In Handelingen 15 vinden wij dit woord terug. Te Jeruzalem was de eerste Christelijke synode bijeen, bestemd om een belangrijk keerpunt te duiden in den loop der geschiedenis van de gemeente des Heeren. Uitwendig was deze nog zich openbarend in den Kerkstaat van Israël. Als vanouds kwam men saam in de synagoge om het Woord des Heeren te lezen. Toch was sinds de ure dat het voorhangsel scheurde, dat alles alleen maar in schijn meer bestaande. De breuke was geslagen en moest nu nog maar doorwerken tot den einde toe. De schaal van Israël als volk moest gebroken, opdat de gemeente als kern daaruit zou voortkomen.

Zoo is het dan ook op den langen duur geschied. Wel moesten den oppervlakkigen beschouwer de verschijnselen misleiden. Door te loopen scheen juist Israël: dát bleef in bezit van tempel en synagoge. Uit dien tempel werden verjaagd

en uit de volksgemeenschap gebannen, de mannen die na Golgotha's offer van geen offers meer wilden weten; die geleerd hadden Gode meer te gehoorzamen dan den menschen, waar het aankwam op het staan voor den Naam des Heeren. Maar niet zij waren de afgescheidenen en afgewekenen. Eer omgekeerd had Israël zichzelven losgemaakt van zijn eigen wortel. Ofschoon uitwendig de oude plaats bezettende, zelfs in de oude gebouwen zijn samenkomsten houdende, was het evenwel het ware Israël niet meer.

Hoe ook verjaagd en verstooten, toch waren de mannen der opperzaal en niet het volk van den tempel de gemeente des Heeren. Dat drong door in het bewustzijn, dat voorgelicht werd door den Heiligen Geest. Onder die leiding neemt een Jacobus het woord en, rondziende op de vergadering van hen die in Christus geloovende waren geworden, ziet hij in hun bijeenzijn de vervulling van het woord: »Na dezen zal Ik wederkeeren, en weder oprichten den tabernakel Davids, die vervallen is, en hetgeen daarvan gebroken is, weder opbouwen, en Ik zal denzelven wederoprichten."

Van verval en wederoprichting spreekt dit woord. Voor des zieners oog staat Davids hutte daar in droef verwaarloosden toestand: de planken lieten los, de bindten zijn verschoven, de palen vermolmd, i. é. w. alles is verzakt en verwrongen uit zijn verband geraakt. Geen beschutting biedt zij meer tegen regen of brandende zonnewarmte; de wind giert door alle reten en maakt het koud; 't roovend gedierte kan lichtelijk de beloerde prooi bemachtigen. Dat is beeld van den staat, waarin 's Heeren gemeente op aarde verkeert. Bijna in het tegendeel omgeslagen, althans alles missend wat bij haar wezen hoort.

Doch ziet, als het met die Kerke zoover nu is gekomen, dat zij bijna wegzinkt in haar verval, dan, zoo belooft Hij zelf, zal de Heere komen. Zelf zal Hij de hand uitstrekken om alle gebreken te verhelpen, om alle schade weg te nemen, om de reten te vertuinen, om alles vast te zetten en te voegen in elkander. Als vanouds zal Hij dan weêr zich neêrbuigen over zijn volk en het bouwen door de kracht zijner genade.

Zou zulk een woord ons niet aantrekken? Niet nu aantrekken, met het oog op wat onder en door ons wordt doorleefd? Een verval, als hier geteekend wordt, valt het onder ons niet te belijden? Eene weêroprichting, als hier wordt voorspeld, zou het hart van Gods volk daarnaar niet verlan-

gend uitzien? Moge de Heere ons het eene doen zien en met het andere troosten!

Van verval sprekende, doelen wij niet op gemis van uiterlijken glans en luister. Op dergelijke omstandigheden is dit woord voorzeker niet toepasselijk te verklaren.

Uitwendig onaanzienlijk en inwendig rijk gesierd met geestelijke glansen, ging het niet vaak samen? En welk Christen roemt niet de Kerk des Heeren bijna meest in de tijden, waarin zij saamkwam op deel of in werkplaats, in de spelonken der aarde of verscholen in de woestijn? Dat toch waren meest de tijden, waarin de getuigen des Heeren van goederen werden beroofd, onder de scherpte des zwaards, of in den rook der brandstapels het leven lieten ter bezegeling van hun belijdenis van den Heere.

Verval is het toepasselijke woord tot aanduiding van den toestand der Kerk, wanneer zij voor het uitwendige verkeerde in bloei en aanzien, maar metterdaad de waarheid Gods in haar midden was verdonkerd geworden. Een tijd als die van 's Heeren omwandeling op aarde. Toen schitterde Jeruzalems tempel na de langdurige en kostbare herstellingswerken van Herodes, met zulk een luister, dat de discipelen een kreet van bewondering eens niet konden terughouden. En daarbinnen ging geregeld de eerdienst zijn gang: de offerdieren werden gedood; het reukwerk rookte; alle dagen en gezette tijden werden onderhouden. En toch als de Heere het gordijn even wegschuift waarachter de werkelijkheid schuilt, dan is het graf, vanbuiten schitterend wit gepleisterd maar vanbinnen vol onreinheid en doodsbeenderen, het beeld, waardoor Hij dien toestand u teekent.

En was het anders eenige eeuwen in Europa en in ons eigen vaderland? Wel was de geheele natie gekerstend en ver reikte de invloed der kerk. Ziet slechts wat gebouwen in die dagen voor den eerdienst werden opgericht in alle stad en dorp; nog staan wij verbaasd over de moeite en kosten daaraan vaak tientallen van jaren achtereen besteed. Leest slechts hoe de stempel van haar invloed op heel het leven van klein en groot was gedrukt. En toch elk kind, op eene school met den Bijbel in de geschiedenis der Reformatie onderwezen, weet ons te zeggen, hoe jammerlijk het met Davids hutte toen was gesteld.

Nu zelfs zijn de toestanden nauwelijks anders. De oude historische kerken in onze landen zijn nog niet van een zekeren glans ontbloot, al taande reeds veel haar roem. Zij bezitten bijna alom de gebouwen, die stout en fier toren en dak

zelfs verheffen boven alles rondom. Op haar naam staan de meeste stichtingen, die in vroeger en later eeuw door de voorgeslachten aan den dienst der barmhartigheid zijn gewijd. Voor wat den uiterlijken vorm aangaat bleven zij de plaats nog innemen door haar in vroeger eeuwen bekleed. Het bederf dat insloop is door zoo velen nog niet bemerkt, en wijl Zondag op Zondag, jaar op jaar alles nog als vanouds wordt verricht, is de meening nog veelvuldig verbreid, dat metterdaad het met die kerken nog niet zoo droef is gesteld.

En toch, hoe moet het oordeel anders uitvallen bij een iegelijk, die door 's Heeren Geest verlicht een blik ontving om scherper te onderscheiden! Wie weet niet hoe veelvuldig en hoe onderscheiden de listen zijn des Satans! Niet steeds waagt hij zich aan een kamp met open vizier. Zoo doet hij wel meest, wanneer voor het eerst de banier van Koning Jezus wordt geplant of na tijden van verval bij vernieuwing opgeheven. Maar als met dat eerste bespringen het niet lukt; als het dan den Heere behaagt, desniettemin zijn Kerke daar te grondvesten, ziet dan neemt aanstonds tot andere middelen hij de toevlucht. Het zwaard wordt opgeborgen; de brandstapel gedoofd; de kerkerdeuren ontsluiten zich niet meer. Listiger wordt de toeleg beraamd. In die hutte zelf in te sluipen, daarop spitst hij zich. Want die hutte heeft juist onder zijn druk een zekeren naam verworven; aan het woord dat daarvan uitgaat geven de conscientiën der menschen nog eenige getuigenis; de arbeid der barmhartigheid heeft de harten eenigszins te haren gunste gestemd. Welaan dan, die hutte veroverd en haar tot uitgangspunt van zijn werkzaamheid gemaakt!

Is dat niet het kenmerk van den huidigen toestand? Voor den oogenschijn bleef alles zooals het voor eeuwen is gereformeerd. Geen mispriester trad binnen om een misvormd avondmaal te bedienen. Geen ijle ceremonies werden ingevoerd om bij het doopwater den doop te sieren. Op den kansel ligt nog steeds het aloude exemplaar des Bijbels. En toch: het gaat in de aloude hutte Davids niet meer toe zooals het behoorde en, wij voegen er bij, zooals het was. Vreemden drongen in in 's Heeren huis. Andere heerschers dan de eenige Vorst uit Juda's stam bestegen den troon en voeren den scepter. Wetten worden uitgevaardigd en gehoorzaamd, die niet zijn de wetten door den rechtmatigen Souverein gegeven.

Geen breed betoog geven wij ten bewijze. Slechts een enkelen blik op Hem, die in die hutte wonen en heerschen moet, om te vergelijken wie Hij is en hoe Hij erkend wordt. Als profeet is de Christus vanouds gehuldigd in zijne ge-

meente. En naar het heerlijk antwoord van onzen Heidelberger is Hij dat, daar Hij ons den vollen raad Gods van onze zaligheid verkondigt. Zoo deed Hij eer Hij kwam, door zijn profeten; dat deed Hij zelf, in de volheid des tijds verschijnende; dat voltooide Hij door zijne apostelen door den Heiligen Geest te bekwamen om de leste verborgenheden te onthullen. En zelfs ging nog verder zijne liefdevolle zorge, daar Hij het geprofeteerde en gepredikte in vasten vorm zijner Kerke naliet in de Heilige Schrift, onder de ingeving des Heiligen Geestes beschreven. Doch waar bleef nu daartegenover de belijdenis van dien éénigen leeraar? Hoeveel andere profeten werden nevens Hem reeds niet van Hervormde kansels gehuldigd? Bereikte niet onlangs zelfs het bericht ons oor, dat in ethische kringen er reeds zijn, die het aandurven om te verklaren, dat in de boeken der Veda de waarheid soms klaarder ons tegenstraalt, dan in wat zij noemen de boeken der Christenen? En wat is ooit daartegen gedaan? Wat snelwerkende macht synodale besturen bezitten om zich te keeren tegen wat hun mishaagt, het is dan nu de laatste maanden in onze geplaagde kerk duidelijk gebleken; maar wanneer werd ooit zelfs iets daarvan gebezigd om zulk een lasteren van den Heilige in zijn eigen huis te weerstaan?

Jezus' gemeente belijdt haren Middelaar als haren Hoogepriester. Hij is de ware Aäron, waarvan deze met al zijn opvolgers slechts de voorafschaduwing waren; en daarin boven een Aäron nog verheven dat Hij tevens is dat heilig Offerlam, waardoor de zonde wordt verzoend. Met ééne offerande heeft Hij in eeuwigheid voldaan, en daarom is dat offer en al wat er aan herinnert en er meê in verband staat, de heiligheid der heiligheden in het huis des Heeren. En nu? Wel is waar is de ontaarding en afgoderij der paapsche mis niet opnieuw verschenen. Maar haast erger dan dat, wordt schaamteloos de leer verkondigd dat geen offer van dien aard noodig was ter voldoening aan Gods heilig recht. Verbleekte bij ethische predikers de beteekenis van het lijden en sterven van den Christus Gods niet al meer en meer? En vallen daar niet meer tonen te beluisteren, die van een voorbeeld in zelfverloochening gewagen, dan van een schulduitdelging door de gerechtigheid van den Borg? Ja ging de heiligschennis en onteering van den Hoogepriester en zijn offer niet zoo ver, dat rechtzinnig geachte leden van een Classicaal Bestuur en van een kerkeraad zich ijverig betoond hebben met een ijver eene betere zaak waardig, om attesten uit te reiken aan loochenaars van 's Heeren zoenverdiensten en daarom vertreders van zijn bloed?

De Kerk des Heeren belijdt haren Christus als haren Koning. En zij vat dat op, naar Gods Woord, in den meest werkelijken zin van dat woord; een koning, als aardsche vorsten, bindend aan de bevelen zijner wet. En dat niet alleen over ons hart en in ons huis; maar in zijn Kerk ook Daar is Hij de Souverein, die zelfs geen vertegenwoordigend lichaam nevens zich heeft ter handhaving van de verkregen rechten zijner onderdanen. Wat bij een aardschen vorst gewenscht moge zijn als correctief tegen misbruik van macht, daaraan kan en mag bij Hem, die heilig is en goed, zelfs niet gedacht worden. Doch ziet nu, hoe daar tegen Hem over zich verheft een lichaam, dat voor zich opeischt de hoogste besturende, wetgevende en rechtsprekende macht; eene Synode alzoo die het waagt, als tegenkoning tegen Jezus over, de hand uit te strekken naar zijn kroon en scepter.

Dat nu zien wij geschieden, helaas, niet buiten de hutte Davids, maar daarbinnen; door dezulken die geacht willen worden daarvan rechtmatige bewoners te zijn. o Moet niet het gelaat van allen, die tot Jezus' Kerke behooren door schaamte gekleurd worden? Is het oog van ons allen reeds voldoende geopend om deze ellende te zien? Ach, hoe velen zijn nog zoo kortzichtig. Als er sprake is van onzen jammer, keert de blik van menigeen zich maar alleen naar den 4en Januari of den 1en Juli dezes jaars, terwijl sinds April 1816 die kanker reeds knaagt aan de gezondheid van het lichaam des Heeren. Het georganiseerde oproer tegen Jezus Christus is er reeds sinds zeventig jaren, maar nog steeds was het voor zoo veler oog verborgen gebleven.

Het voordeel van de laatste maanden is, dat nu voor aller oog ontbloot is geworden, wat zeventig lange jaren is geduld; dat wij nu leeren inzien, dat wij in onze verdwaasheid dat meê gekweekt en meê in stand gehouden hebben, door ons ijverig medewerken om den strijd te voeren over de vraag wie op die zetels zou zitten, in steê van die zetels zelven, als in Jezus' kerke gevloekt, te veroordeelen.

En daarom, M. H.! zij er geen oppervlakkig klagen slechts over leed, dat men ons aandoet, en smaad, waarmeê men ons overlaadt. Zij er geen botvieren aan een wilden hartstocht, die in den belager vloekt, niet de zonde die hij bedrijft, maar den persoon die den doren ons steekt in de ziele. Veeleer worde in ons hart iets gevonden van wat er was in den profeet, toen de bittere klacht aan zijn lippen ontgleed, dat onze ongerechtigheden tegen ons getuigen en onze zonden scheiding maken tusschen onzen God en ons.

Of zou niet verootmoediging ons betamen? Zit de oorzaak

van al dit afwijken niet in eens iegelijks harte? En wie zal de hand rein uit den boezem te voorschijn kunnen brengen?

Zegt mij, belijders: is het niet omdat bij onszelven ontbreekt betamende ijver om te zitten aan de voeten des Heeren, om door Hem te worden geleerd? Wordt niet daarom zoo betrekkelijk kalm het geduld, dat zijne ordinantie wordt versmaad en vertreden? Is er geen gegronde aanklacht tegen ons, dat niet genoeg door onszelven de heiligheid en dierbaarheid wordt gevoeld van dat bloed, waarmeê alleen onze zielen vrij gekocht zijn van den eeuwigen dood? Komt niet daaruit voort, dat wij zonder afgrijzen de vertreding van dat bloed kunnen aanschouwen? Herinnert ons eigen hart ons niet aan zoo menige schuld van weerspannigheid tegen het koninklijk gezag aan onzen Heer? Is door de eigen ongehoorzaamheid niet innerlijk de kracht gebroken om tegenover anderen voor dat souvereine recht des Heeren op de bresse te staan?

Hoe klaagt ons aan voor een alwetend God dat gebrek aan liefde, zoo blijkbaar in onze ijverloosheid tot bidden en waken! Hoe beschuldigt ons dat tekort aan vreeze voor den Heilige en drang om zijn eere boven alles te zoeken! En daarom, neen, geen klacht over het verval van Davids hutte, die niet verder gaat dan tot een jammeren over wat anderen ons aandoen; maar een klacht die de eigen ziele neerwerpt in ootmoedige schuldbekentenis voor het aangezicht van den Heere!

Toch spreekt ook van iets anders nog het woord van onzen tekst. Van een doen des Heeren, wanneer de uiterlijke toestand van Davids hutte zoo droef zou zijn. Dan zou immers juist het woord in vervulling komen: »Ik zal te dien dage de vervallene hutte Davids weder oprichten: en Ik zal hare reten vertuinen, en wat aan haar is afgebroken weder oprichten, en zal ze bouwen, als in de dagen vanouds." Dat woord is vervuld in den tijd, toen op Jeruzalems Kerkvergadering het werd aangehaald. 't Is waar gemaakt in de dagen der Reformatie. En wat ons oog rondom aanschouwt, wat wijzelven meê doorleven vervult onze harten van blijde hoop en stille verwachting, dat de Heere bezig is weêr aan dit woord te gedenken, om het waar te maken ook aan ons.

Ja, op Hem staart in dezen ons oog. Van Hem kan alleen onze verwachting wezen. Zegt ons niet het Woord: »Niet door kracht noch door geweld, maar door Mijnen Geest zal het geschieden." Niet in den zin waarin het zoo vaak is misduid geworden. Jaren lang is het alzoo misbruikt door heel het heirleger der irenischen. Elk geroep dat de wachters op

de muren van Sion hadden te waken; dat de sleutels van de poorten van Gods huis niet ongebruikt mochten gelaten, is telkens weersproken met een beroep op dit woord uit Zacharia's profetische schrift. Maar ai ziet, hoe zijn zij ontmaskerd in onze dagen! Hoe is het gebleken dat het bij velen slechts diende als een slaapdrank om elken ijver voor de hutte Davids te blusschen. Of is het niet zonderling, M. H.: telkens dat woord ons voor de voeten geworpen, als het er op aankwam pal te staan voor de geestelijke bezittingen van Jezus' Kerke, om die ongeschonden te bewaren. Maar juist omgekeerd in deze dagen, nu er sprake is van stoffelijk goed ook, nu niet meer de Geest, maar wel degelijk kracht en en geweld, politie en soldaten, om de plaatselijke kerk van hare rechten te berooven ten bate van een ongoddelijk synodaal genootschap.

Niet zoo ongeestelijk worde door ons dat woord verstaan. Niet dat Zerubbabel stil zal zitten, is de bedoeling van dit vermaan. Eer het tegendeel. Voort moet hij varen met den bouw van tempel en stad, niettegenstaande al de vijandschap, die tegen dat werk zich verheft. Al rijzen de bergen voor zijn oog, geen nood! want de uitslag wordt niet bewerkt door zijne kracht en zijn geweld; maar de Heere zelf zal op het beslissend oogenblik dien berg effenen tot een vlakken weg voor zijn voet. Want wél bedient zich de Heere van instrumenten; doch zijn hand alleen doet den arbeid dier instrumenten slagen. De hutte die gebouwd wordt, is zijn werk. Hij heeft daarvan gelegd het eenig en eeuwig fundament, Jezus Christus. Hij behouwt de steenen, die uit den poel des verderfs te voorschijn worden gehaald, om door Hem gereinigd voor den opbouw der muren te dienen. Aanvang en einde worden beide door Hem bewerkt, opdat als alles voltooid is, ook Hem alleen worde gebracht de lof en de dank.

En is het ons dan niet alsof wij zijn voetstap hoorden ruischen? Immers de weg dien Hij inslaat, als Hij zich opmaakt om zijne hutte weêr te bouwen, is voor het uitwendige meest benauwing door vijanden, die Hij bezigt als eene roede om de zonde thuis te zoeken; en daarmeê gepaard voor het inwendige eene verwakkering van zijn volk door den Heiligen Geest. Hij zorgt dat er weêr komt eene getrouwe prediking, die niets terughoudt van al wat de Heere in zijn Woord openbaarde. Hij wekt het oor zijner kinderen, dat zij hooren wat de Geest tot de gemeente zegt. zijne genade geeft een hart om een welgevallen te hebben aan Sions steenen en medelijden met haar gruis. Hun oog wordt ontsloten om weêr het gewicht te zien daarvan, dat den Heere in zijn eigen hutte

de eere gebracht worde, die Hem toekomt. En nu, speurt niet ons oog daarvan althans iets? Komt er niet een roepen tot den Heere en een inslaan van den weg der bekeering en der aanvankelijke losmaking van de knoopen der ongerechtigheid? Is er niet alzoo al een uitzicht der hope, dat zich opent voor het oog des geloofs?

Zoo verhaalt ons het hoofdstuk van onzen tekst en Israëls historie in en na de gevangenschap in Assur en Babel. Zijn toorn wordt door Amos aangekondigd. 's Heeren hand zou ze van daar halen, al groeven zij tot in de hel; en klommen zij in den hemel, Hij zou ze van daar doen nederdalen. Hij zou zijn oog tegen hen zetten ten kwade en niet ten goede. Het land zou Hij doen versmelten; allen die daarin wonen, zou Hij doen treuren. Van zijn oogen, zegt de Heere, dat zij zijn tegen dit zondig koninkrijk dat Hij het van den aardbodem verdelge. Het huis Israëls zou onder al de heidenen geschud worden, gelijk als zaad geschud wordt in eene zeef. Ja, alle zondaars zijns volks, die meenden veilig te zijn voor de wrekende hand Gods, zouden sterven door het zwaard.

Doch daartusschen door loopt de lijn der belofte: Ik zal het huis Jakobs niet ganschelijk verdelgen. Hoe hard Israël ook geschud worde, niet één steentje zal er ter aarde vallen. En als later in Assur en Babel de verdrevenen zitten, dan worden zij gedachtig aan Zion. Dan wordt de harp aan de wilgen gehangen en de stem stokt in de keel om een van de liederen Zions te zingen. Juist in den weg van Gods oordeelen wordt een liefde geboren, die vele wateren niet kunnen blusschen en komt de betuiging van de lippen: indien ik u vergeet, o Jeruzalem, zoo vergete mijne rechterhand zich zelve! En als dan Kores regeert en Gods belofte vervuld wordt, als leidslieden verwekt worden om de Joden terug te voeren, dan blijft wèl veel van Jakobs zaad achter, dat van huizen en akkers niet kan scheiden; maar ook trekken duizende nakomelingen van Israël op om stad en tempel te gaan bouwen. En al maken de vijanden en tegenstanders zich op, toch wordt het werk volvoerd; want het hart des volks, zoo kon er van getuigd, was om te werken.

En zijn nu niet dergelijke de leidingen des Heeren met ons?

In vroeger eeuw reeds brak de zonde van den Heere te verlaten in zijn kerke door. Niet zoo lichtelijk hadden in 1816 de banden gesmeed kunnen worden, indien niet innerlijk reeds door de zonde van afval het lichaam van Christus verzwakt was geworden in zijn kracht. Daarom heeft de Heere zijne hand teruggetrokken en den roover toegelaten de

ziele van zijn tortelduive te benauwen. Van uit de hoogte daalt deze op haar neêr. Al enger worden de kringen, die hij om haar beschrijft. Reeds menige wonde bracht hij haar toe. En niet verre is de tijd, dat zij geheel omstrikt een prooi van hem zou zijn, die hem niet meer kan ontgaan; misschien wel onder de hier en daar gehoorde leus, dat der gemeente nooit zooveel vrijheid van beweging werd gegeven.

Maar ziet, het schijnt wel alsof des Heeren ontferming nog een dageraad voor zijn arme kerken wil doen aanlichten. Hij geeft eenigszins een oog om de schuld te zien en de zonde te belijden. Hij leidt tot dieper en beter inzicht van den omvang niet alleen, maar vooral van de diepte der kwaal. Hij bewerkt meer en meer de overtuiging, dat het kwaad niet alleen zit in een enkel reglement, in eene min goede of verkeerde bepaling. Hij leert verstaan, dat geheel het kerkelijk verband — indien verband het heeten mag! — rust op den grondslag van revolutie tegen den eenigen hemelschen Koning. Hij breekt de tooverformule, waarmede zoovelen zijn gevangen gehouden, alsof het ware een ontloopen aan de roede, wanneer men de banden aan de Synode als kerke breekt. Bekeering, wederkeering tot den weg der gehoorzaamheid aan God en zijne ordinantie kan nooit eene zonde zijn voor God. Vleien wij ons met overdreven verwachting, wanneer wij zeggen blijde te zijn over dat inslaan van den weg der bekeering, van het aanvankelijk losmaken van de knoopen der ongerechtigheid? O, de Heere geve, dat het uitzicht der hope, dat zich opent voor ons oog, ditmaal eens niet moge worden beschaamd!

Dat er moeite ontstaat en twist en verdeeldheid, kan niet gelden als bewijs van het tegendeel. Is ooit op andere wijs een werk van reformatie aangevangen en voltooid? Niet eens als het ging door uitzuivering; hoeveel minder dan nog, wanneer het gaat langs den weg van breuke, gelijk nu wel schijnt te zullen geschieden. Evenmin werpe men ons tegen de schifting die er plaats grijpt. Niet al wat afweek werd in zijn geheel ook weêr teruggebracht. Niet al de stammen waren rondom den tweeden tempel vereenigd. Slechts een deel van Israël ging meê in de Kerk des Heeren, nadat zij ook was uitgebreid tot het omvatten der heidenen. Niet alle kerken en alle gedoopten scheurden zich los van den paus om kerken van Christus te kunnen blijven. En zoo zal het ook nu niet anders gaan. Een breuke wordt geslagen tusschen hen die als leden van het lichaam van Christus, vast verbonden zijn aan hun Hoofd, en hen die wel nog van de Kerk heeten maar innerlijk geheel van haar zijn vervreemd. Ach!

zelfs de droefste ervaring wordt ons in dezen weg niet gespaard. Staan niet in de eerste rijen der bestrijders van Jezus' koningschap en van de gehoorzaamheid aan zijn souverein gezag mannen, die als belijders zich voordoen en met des Heeren naam op de lippen de getrouwen vervolgen en de tirannie der Synode over het lichaam van Christus in de hand werken en schragen met alle macht?

Zij er echter geen zelfverheffing aan de zijde der getrouwen! Wat wij zijn, zijn wij door Gods genade! In die hutte evenmin als in ons zelven is iets, dat ons dien zegen des Heeren zou doen waardig zijn. Eer is alles verbeurd en hebben wij ons allereerst aan te klagen vanwege onze ontrouw en zonde. Geen andere grondslag is er dan ook van hope; geen andere pleitgrond voor het gebed, dan alleen de vrije gunst die eeuwig Hem bewoog. Zijn ondoorgrondelijk erbarmen van voor de grondlegging der wereld en de onwankelbaarheid van zijn voornemen, dat alleen kan de oorzaak zijn, dat zijn verbond, niettegenstaande onze schuld, niet wordt verbroken.

Doch dan klinkt zijne toezegging ten leste aldus: »Ik zal ze bouwen als in de dagen vanouds." Niet slechts herstel van wat bedorven was en gebroken, wordt daarmeê aangekondigd; maar ook eene vernieuwing van de gemeenschap op duurzame wijze. In die hutte zal Hij weêr wonen en zijn zegen uitdeelen, aan wie Hem daar omringen. Daar zal zijn volk weer gespijzigd worden met het brood des levens en daar zal het water der lafenis weêr rijkelijk worden gedronken. Dan zal het Woord weêr zijn heerlijke werking doen tot verbreking van wat verkeerd is en tot opbouwing op het allerheiligst geloof. Daar zullen de moeden worden verkwikt, de bedroefden getroost en de nedergebogenen opgericht. Daar zullen worden gesmaakt de gewisse weldadigheden Davids. Laat daarbuiten de stormen dan gieren en de vijanden razen, de stad Gods zal uit de volheid zijner genade met zegen worden verrijkt.

Dan zal ook eene zegenende werking kunnen uitgaan naar buiten. De hutte Davids moet zijn als een stad op een berg, als een licht op den kandelaar, ook ten goede van allen, die daaromheen wonen. Ach, hoe weinig, hoe niets bijna wordt daarvan gezien. Omdat zij het veld braak liggen liet, wedijveren in grooten getale de verschillende vereenigingen en genootschappen, kleurloos en gekleurd, die zich werpen, op wat der Kerke naar Godes bestel als taak is toebedeeld. Wat deze zijn kan, leert het niet de geschiedenis, als zij ons meldt wat zij is geweest? Hoever zij daarvan is afgeweken, prediken het ons niet de toestanden rondom ons? Het volk gaat verloren omdat de kennis ontbreekt. Om haar onmacht wordt

Gods Kerke gesmaad. Verwondere dat u niet, M. H.! Waaraan toch is nu zoo vele jaren lang alle kracht besteed moeten worden? Is 't niet om telken jare toch vooral te zorgen, dat niet de leugen maar de waarheid de overhand zou hebben bij de stembus? En dát in een lichaam, dat als eene aaneengesloten legerschaar moest staan om voor de waarheid te strijden!

In gewichtige dagen heeft de Heere de zaak zijner kerke in ons vaderland ter hand genomen. Booze, helsche machten woelen openlijk om ons volk meê te sleepen in den kring der volkeren, die openlijk en stout het uitroepen: van God en Zijnen Gezalfde willen wij niets weten! Zal daartegen, naar menschelijke berekening, nog een dam kunnen worden gelegd? Zal er nog een kentering komen in dien schrikkelijken vloed? Dan zal het alleen zijn, wanneer de Kerk des Heeren, uit de doodelijke omarming met den leugen en de goddeloosheid, zich weêr zet tot haar taak om kennis te verspreiden van het Woord des Heeren en den priesterlijken dienst in zijnen naam te verrichten aan wat arm is en ellendig.

Mochten de dagen als vanouds nog eens weêr worden gezien! Mocht een later geschiedschrijver, terugziende op dezen tijd, het nog eens kunnen verhalen, dat de Heere, gedachtig aan zijn verbond, in Nederland de vervallene hutte Davids weêr was gaan bouwen en dat daarmeê een tijdperk ware geopend, waarin als vanouds de Heere werd gevreesd en de eere zijns naams met ijver werd gezocht! Al gaat het dan nu door moeite en lijden, met dragen van smaad en van schade, wat nood! Indien dit ook maar tevens in waarheid kan worden betuigd: de Heere heeft zijn volk bezocht en is in zijn hutte ingekeerd om ze te bouwen als vanouds! Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

VIII.

GEEN LEVEN ZONDER BEZIT VAN DEN ZOON.

OP 18 JULI 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

H. FEIJKES,

PREDIKANT TE BAAMBRUGGE.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

ô, God! mijn God! Gij aller vorsten Heer,
Ik zing, verheugd, uw grooten naam ter eer.
Ik zal den roem van uwe majesteit
Verhoogen tot in de eindlooze eeuwigheid.
'k Zal dag aan dag U eer en dank bewijzen.
De Heer is groot; al 't schepsel moet Hem prijzen:
Zijn grootheid streeft het kloekst begrip te boven.
Laat elk geslacht zijn werk en almacht loven.

Psalm 145 : 1.

De bezoldiging der zonde is de dood, zegt ons Paulus in zijn brief aan de Romeinen, en verzekert ons in dienzelfden brief, dat die dood is doorgegaan tot alle menschen, om de even evenvoudige als treurige reden, dat allen hebben gezondigd en nog voortdurend zondigen met gedachten, woorden en werken, dervende de heerlijkheid Gods.

Een treurig getuigenis voorwaar en niet ongeschikt om in zak en assche neer te zitten en te klagen: »Het eene geslacht »gaat en het andere geslacht komt; wat voordeel dus heeft »de mensch van al zijnen arbeid dien hij arbeidt, onder de »zon?"

Dat treurig getuigenis staat evenwel onomstootelijk vast, wordt door Schrift en ervaring als om strijd bevestigd, in het leven der natuur zoowel als in het leven des geestes, en ten slotte niet het minst in het toekomende leven »waar hun »worm niet sterft en het vuur niet uitgebluscht wordt."

In het leven der natuur laat die dood zich nu eenmaal niet wegdenken, veel minder met zich spotten, maar wenkt integendeel allen en een iegelijk, en wel ieder uur.

In het leven des geestes is hij, ofschoon onder een anderen vorm, bij boozen en bij goeden, bij rechtvaardigen en onrechtvaardigen, helaas, maar al te veel waarneembaar, tot niet geringe schade van het geestelijke leven.

Liggen de haters van God en van zijn zielzaligenden dienst nog onbewust dood in zonden en misdaden, de liefhebbers des Heeren roepen met volle bewustheid tot den God huns levens: »Gun leven aan mijne ziel, dan looft U mijn mond!"

Bij beiden dus in beginsel een zelfde verschijnsel, n. l. gebrek aan waarachtig leven, voor beiden gelden dezelfde wetten, echter niet de wet der evolutie of ontwikkeling, maar de vaste wet der bio-genesis of tweede schepping, wedergeboorte dus, bij aanvang of bij voortgang.

Voor beiden geldt dan ook het woord des Heeren, waarmede Johannes tot ons komt in deze ure, ons bewaard in zijn 1en Brief het 5e Hoofdstuk het 12e Vers, waar Gods Woord aldus luidt:

> »Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet."

Naar dit ons tekstwoord: geen leven zonder bezit van den Zoon,

die het leven is krachtens zijne eeuwige generatie;

die het leven aanbrengt krachtens zijn volbrachte Middelaarswerk;

die het leven mededeelt aan de ziel krachtens zijn verlossende liefde.

Gods Geest zij bij de bepeinzing van deze waarheid zoo met uwen als met mijnen geest! Hij leide u bij het hooren, mij in het spreken, en geve ons allen, voor het eerst of bij vernieuwing, iets van dat leven door den Zoon, aan onze zielen te ervaren! Zoo zij het!

I.

Geen leven, zoo zeiden wij, zonder bezit van den Zoon, die het leven is krachtens zijne eeuwige generatie, en indien wij geroepen werden om de stelling te verdedigen: »Geen leven zonder aanraking met leven", dan biedt Gods Woord, dat toch altijd krachtig is, als een tweesnijdend scherp zwaard, ons een doeltreffend wapen in het woord van onzen tekst. Daar toch wordt aan voor- en tegenstanders van de leer der ontwikkeling niet onduidelijk gezegd: »Die den Zoon heeft, die heeft het leven". En vraagt iemand welk leven hier bedoeld wordt, hij raadplege slechts het woord dat voorafgaat en volgt. Vooraf toch, in het voorgaande vers, spreekt Jo-

hannes van »het eeuwige leven ons door God gegeven", en zegt, dat dit leven is in den Zoon van God.

In het woord dat volgt op onzen tekst zegt Johannes, dat hij deze dingen den geloovigen geschreven heeft, opdat zij zouden weten dat zij het eeuwige leven hadden. Dat eeuwige leven, waarvan hier sprake is, berust en is in den Zoon van God, niet als gifte, ook niet bij wijze van toerekening, wordt evenmin door deze of gene oorzaak Hem van buiten af aangebracht, maar krachtens zijn eeuwige generatie bezit Hij het in zichzelven, ja is Hij het eeuwige leven in persoon.

Tot Hem zegt de Vader in de nooit begonnen eeuwigheid: »Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd." Van Hem getuigt Johannes, »dat Hij in den beginne was, bij God was, ja God zelf was, en dat in Hem was het leven, en dat leven weer het licht der menschen." Waar Hij, die het leven is, zichzelven sprekende invoert, daar bevestigt Hij zijn eeuwige Godheid, zijn onbegrijpelijke geboorte uit den Vader, en zijn eenheid met Hem, aldus, door te zeggen: »De Heere bezat mij in het beginsel zijns weg;" »Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest;" »Ik was geboren als de afgronden nog niet waren."

Naar luid dezer aloude heilige oorkonden werd het leven den Zoon niet van buitenaf toegevoegd, maar droeg Hij het dus in zich, reeds vóór de grondlegging der wereld, en openbaarde het toen ook al, »want alle dingen," zegt ons Johannes, »zijn door hetzelve gemaakt, en zonder hetzelve is geen ding gemaakt dat gemaakt is." Geen wonder dus, dat wie Hem heeft ook het leven bezit, wie Hem niet heeft dientengevolge het leven derft. Zijn toch uit Hem, en door Hem, en tot Hem alle dingen, dán ook het leven, en voorwaarde om er in te deelen is, Hem te bezitten, die het leven is krachtens zijn eeuwige generatie, gelijk zoo even kortelijk is aangetoond. Hij is, en kan juist daarom zijn, de bron van alle leven, voor zijn gemeente in het algemeen, en in die gemeente voor iedere ziel in het bijzonder, die verwaardigd mag worden tot deze levensbron te komen, een bron, waaruit levend water welt voor dood- en doemschuldige Adamskinderen, en zalig wie er bij mag vertoeven; want wie er zich aan laaft, na als een hijgend der jacht ontkomen hert, schreeuwend naar de waterstroomen, te hebben gedorst naar den God des levens, en dies den Zoon heeft, die heeft het leven, maar zulk een ook uitsluitend, want die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet.

Ach, vanwaar mag het toch wel komen, dat er zoo weinig leven wordt ontdekt en waargenomen, zelfs in de gemeente

des levenden Gods? Zou het niet hier vandaan komen, dat er zoo weinig aanraking is met de bron, en men in plaats van tot de levensbron te gaan, liever zelf zich bakken uithouwt, en dan nog wel dezulke, die geen water houden?

Gewis, want het einde hiervan is achteruitgang op het gebied des geestelijken levens. Dan blijft de wasdom der ziele achterwege, dan is er stof tot klagen, reden om bezorgd te zijn, oorzaak om zich te onderzoeken voor het aangezicht des Heeren, wegens gebrek aan leven, en dies gemis van den Zoon, want alleen hij of zij, die den Zoon heeft, die heeft het leven. Een door dorst gekweld reiziger, in het midden eener barre zandwoestijn, heeft er niet veel aan, te weten dat er een bron in zijn nabijheid is, tenzij hij met die bron in aanraking komt, van zijn kemel afstijgt, en het frissche bronwater met volle teugen geniet tot lessching van zijn dorst. En wat te zeggen van zulk een reiziger, die met de wetenschap: er is hier een bron, achteloos en gedachteloos zijn weg vervolgt zonder eenmaal tot die bron te gaan? Doch wat te zeggen van die reizigers op den breeden weg des verderfs, en hun aantal is niet gering, die het woord van onzen tekst gelooven, en zeer goed weten dat Christus de bron is van het leven, doch onverschillig Hem voorbijgaan en niet begeeren met Hem in aanraking te komen, maar veeleer, hetzij luide of bedekt, uitroepen: »Wijk van ons, want aan de kennis uwer wegen hebben wij geen lust!"

Maar wat dan wel te zeggen van de gemeente des Heeren, die naar die bron zich noemt, en desniettemin er zich van verwijdert, gelijk de Heere klaagt bij Jeremia: »Mij, de springader des levenden waters, hebben zij verlaten." Zou daaraan, zoo niet geheel, dan toch voor het grootste gedeelte, te wijten zijn de geesteloosheid onzer dagen? Zou dat niet meê de oorzaak zijn, dat het oordeel begint van het huis Gods? o, Indien de inwoners dan maar gerechtigheid mogen leeren, door weer opnieuw, nauwer zelfs dan te voren, in aanraking te komen met de bron van 't leven, wat stroomen des levenden waters zouden dan niet vloeien in het midden der gemeente, wat groeikracht zou haar dan geworden, in wat bloei zou zij zich dan mogen verheugen, wat leven dan naar buiten openbaren; want ook van de gemeente des Heeren geldt, even als van iedere ziel: »Die den Zoon heeft, die heeft het leven."

II.

Of er dan buiten Hem geen leven is? Laat Johannes ons het antwoord geven. »Die den Zoon van God niet heeft," zegt hij,

»die heeft het leven niet.". Maar Godlof, Hij, die het leven heeft, en het leven is, krachtens zijn eeuwige generatie, brengt het aan, krachtens zijn volbrachte Middelaarswerk.

Daar was eenmaal een tijd, dat zulks gansch niet noodig was: alles ademde leven, een leven heilig, rein en onbesmet, want zonde was er niet, ongerechtigheid werd niet gekend, »God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed."

In dien uchtendstond der schepping, toen de Drieëenige God zeide: »Laat ons menschen maken naar ons beeld, naar onze gelijkenis," toen schiep ook immers Hij, die het leven is, den mensch naar zijn beeld, zoo man als vrouw, en dies bezield met leven uit Hem. Toen was er dus leven, en heerschte er geen dood, nóch lichamelijk nóch geestelijk; ziel en lichaam beide waren tempelen des Heiligen Geestes. Maar ziet, toen in den tempel van Gods heerlijke schepping het pronkjuweel dier schepping, de mensch, zich moest verbergen voor het aangezicht des Heeren, verborg ook het leven zich en ging onder, om in en door Christus, den Zoon van God, als de star uit Jacob, weer heerlijk op te gaan, en zich naar buiten te openbaren. Wel heerschte er stilte, maar als die van het graf, want priester en priesteres lagen naakt en uitgetogen, in het midden van het geboomte des hofs.

Wél werd er nog geen stem des bloeds vernomen van den aardbodem tot God, vanwege Abels dood, maar tóch was alreede de geestelijke dood tusschenbeide gekomen, en uit was het met het leven. Dood in zonden en misdaden was het droevig einde van dat eenmaal zoo reine leven, en het kort begrip van 's menschen toestand voor God, na moedwillige ongehoorzaamheid en overtreding van het gebod des Heeren.

Met het verlies van Gods gunst en gemeenschap ging tevens gepaard het verlies van het leven dat uit Hem is. Maar, o wonder van genade en ontferming, als wij het woord van onzen tekst inzien; want wat heuglijke tijding en voorwaar een bron van hartverblijding, is dit Evangeliewoord, dat »die den Zoon heeft óók het leven heeft," dat hij door de zonde derft.

Dat verloren leven in Edens hof wordt weer aan het licht gebracht door den Zoon, die het leven is, en dat wel krachtens zijn volbrachte Middelaarswerk.

Daardoor alléén was het mogelijk; want wél had men na Adams dood de geboorte van een Noach begroet met de woorden: »Deze zal ons troosten;" maar ach, ook hij bracht het leven niet aan, want met uitzondering van hem en de zijnen, kwam alle vleesch, waarin een geest des levens was, om in den vloed.

Neen, eerst toen het licht en het leven was neergedaald uit den hemel in Bethlehems kribbe, het Middelaarswerk hier op aarde een aanvang nam, toen kon een Simeon, terwijl zijn armen voor een wijle de dragers waren van het vleeschgeworden Woord, van Hem die het leven is, uitroepen: »Laat nu, Heere, uwen dienstknecht gaan in vrede naar uw woord, want mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien," namelijk het leven.

Toen, door zijn komst in 't vleesch, werd het leven weer aangebracht, dat vruchteloos was verwacht bij offer en wet, maar niettemin heilbegeerig werd verbeid door de Simeons en de Anna's, en door zoo velen als er »verwachtende waren de vertroosting Israels".

Het was Hem, die het leven is, er echter om te doen, dat leven volkomen aan te brengen in al deszelfs heerlijkheid en luister, waarom terstond het aangevangen Middelaarswerk krachtig werd voortgezet, meê hierin bestaande, dat Hij, die met eer en heerlijkheid gekroond was, voor een wijle tijds geen gedaante noch heerlijkheid zou hebben, evenmin eenige gestalte, dat wij Hem zouden begeeren, naar Jesaia's profetie.

Na alzoo dat Middelaarswerk onverpoosd te hebben voortgezet, heeft Hij het ten slotte heerlijk voltooid, toen Hij uitriep op het vloekhout: »Het is volbracht!" Toen was de dood verslonden tot overwinning, tot zelfs de schaduwen des doods, en het leven en de onverfelijkheid weer aangebracht.

Aangebracht door Hem, die het leven is in eigen persoon, de kiem en wortel van alle geestelijk leven zijner kinderen, en daarom volkomen weer aangebracht. Trouwens, al wat Christus ten behoeve van zijn duurgekochte gemeente, in zijn hoogheerlijk Middelaarsambt heeft gewrocht, dat juicht tot zijn eer, daarop ziet God de Vader met welgevallen neer, naardien Hij alleen kan verheerlijkt worden door zijn eigen werk, maar ook, omdat hetgeen de Zoon aanbrengt gansch volkomen is. Geen wonder, want Hij was dat Lam, hetwelk God zelf zich ten brandoffer had voorzien, waaraan niet een enkel gebrek kleefde, dat door geen priester behoefde onderzocht, geen altaar van noode had, dewijl Hij gave en altaar te gelijk was, ja priester tevens, zichzelven in zijn Middelaarsgestalte Gode opofferende, tot eenen welriekenden reuk.

Aan Hem, den meerdere dan Abel, en aan zijn offer had God de Vader een welbehagen. In Hem, den geestelijken Izak, heeft God zichzelven een lam ten brandoffer voorzien. Door Hem, die meer is dan Abel en Izak beiden, meer dan heel de schare van priesters en profeten des ouden Verbonds, is,

in de dagen zijns vleesches, onder de nieuwe bedeeling, als vrucht van zijn volbracht Middelaarswerk, het leven volkomen aangebracht.

Wat der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, heeft God de Vader, zijnen Zoon zendende, in en door dien Zoon tot stand gebracht. »Wie zal eenen reine geven uit den onreine?" zegt Job, en het antwoord is: »Niet één". Vragen wij thans: Wie zal het verloren leven weer volkomen aanbrengen? en het antwoord is: Niet één der gevallen Adamskinderen, maar de Middelaar Gods en der menschen, Christus Jezus, onze Heer, heeft het aangebracht, en wel krachtens zijn volbracht Middelaarwerk.

III.

In Edens hof dus het leven verloren, op Golgotha weer volkomen aangebracht, door Hem, die het leven is.

o, Diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennisse Gods! Tóch is die rijkdom hiermeê niet in al zijne diepte gepeild, is het zalig te weten, dat er te midden van allen nood en dood leven is aangebracht door den Middelaar Gods en der menschen, die het leven is en heeft krachtens zijn eeuwige generatie.

Driewerf zalig is de wetenschap, dat diezelfde Middelaar dat leven niet alleen heeft aangebracht krachtens zijn volbracht Middelaarswerk, maar ook meêdeelt aan de zielen zijner gunstgenooten, en wel krachtens zijn verlossende liefde.

In dat mededeelen van het leven aan de zielen van Gods kinderen, wordt de Zoon verheerlijkt. Beluistert Hem maar in zijn geheel eenig Hoogepriesterlijk gebed: »Verheerlijk, o Vader," zoo bidt Hij daar, »verheerlijk uwen Zoon, opdat Hij aan degenen, die Gij Hem gegeven hebt, het eeuwige leven geve!"

In dat mededeelen van dat leven ligt de troost voor de gemeente des Heeren, die buiten dat leven dood is, gelijk zij buiten het licht dat van Gods aanzicht haar toestraalt, in het duister daarhenen gaat, een lederen zak gelijk is, die al zijn schoon heeft verloren in den rook.

Vandaar dat zij zoo gaarne belijdt: »Bij uw licht, o Heere, zien wij alleen het licht," en door de genadige mededeeling van het leven komt er leven in de van nature doode ziel van hem of haar, die ervaren en beleden heeft, het leven niet in eigen hand te kunnen houden, want eerst dán, maar ook niet eer, is de ziel vatbaar om dat leven te ontvangen, en door Hem te bezitten, die de weg, de waarheid en het leven is,

komt dit alles tot stand, niet door ontwikkeling, maar op geheel eenige, gansch wondere wijze.

Bekend toch is, dat in het dagelijksch leven de sterkere wel eens den zwakkere te hulpe komt met een deel van zijn bloed, als laatste redmiddel voor het bedreigde leven.

Christus echter geeft niet alleen zijn bloed, maar laat ook zijn leven voor zijne schapen, als de goede Herder bij uitnemendheid.

Hij deelt dat leven mede aan dood- en doemschuldige zondaren, die verzonken liggen in diepte van leed en ellende, als droeve vrucht van erf- en dadelijke zonde, door zich neer te laten in die diepte. En, o wonder van genâ en verlossende liefde, dán breidt Hij de vleugelen zijner barmhartigheid uit, dán voert Hij op die vleugelen de tot stervens toe benauwde ziel opwaarts uit de diepte, dán is het ten slotte, als de verloste ziel, door 's Hoogsten arm het geweld onttogen, eindelijk op den oever ligt: »Ik leef, en gij zult leven."

Dan ademt de bange ziel weer vrij, want zij is overgegaan van den dood tot het leven, en dat leven wordt voorts onderhouden door Hem, die het der ziele mededeelt, krachtens zijn verlossende liefde.

Dit te weten bewaart zulk een verloste ziel voor hoogmoed, doet instemmen met deze waarheid, dat niet zij den wortel draagt, maar de wortel haar, en leert voorts in diepe afhankelijkheid stille zijnde en wachtende op het heil des Heeren, den weg en de reize naar de eeuwigheid vervolgen, met de bede in de ziel: »Gun leven aan mijn ziel, o God, opdat mijn mond U love!"

Gunt Hij dat leven, o dan g e e f t Hij ook telkens en gedurig opnieuw een danklied tot zijn eer. Amen! zegt dan het geloof, »ik zal U loven, heffen het gansche hart naar boven, en uwen Naam en uwe Majesteit eeren tot in eeuwigheid," omdat Gij het hebt gedaan, n a m e l ij k leven gegeven, onder de dorre doodsbeenderen.

Komt daar achteruitgang in dat leven, dan zoekt een kind van God weer nabij de bron van het leven te komen. Dáár is het der ziele dan weer goed, en zoet, en zalig; dán is er weer sprake van voort te gaan in de mogendheid des Heeren, dán wordt de pelgrimsstaf weer in de hand genomen, en de harp van de wilgen; dán is er zelfs een reizen van zijn weg met blijdschap, en met een »Laat uw geboôn op reis mij niet ontbreken, want ik ben een vreemdeling hier beneên," gaat het nú eens door bezaaide, dán langs onbezaaide wegen, nú eens door de diepte, dán over de blinkende berghoogten des

geloofs, nú eens vernachtende te Bethel, dán weer te Pniël, naar het land Kanaän der ruste; want leven ontstaat alleen door aanraking met die bron. Die bron droogt nimmer op eenigerlei wijze uit, maar geeft naar het gemaakt bestek, van God den Vader, te allen tijde levend water aan doode zondaren, van wat ziekte of kwalen zij ook bevangen zijn. Dit juist maakt die bron zoo heerlijk voor de kranke ziel, en maakt dat men nimmer tevergeefs komt, want »Die tot Mij komt," zegt Hij, die de bron van het leven is, »dien zal Ik geenszins uitwerpen."

Integendeel, alle ziel die een schuldeischer heeft, alle ziel die bitterlijk bedroefd is, alle ziel die heeft leeren hongeren en dorsten naar de gerechtigheid van Christus, zal verzadigd worden met het goede van zijn huis, het vette van zijn paleis; om niet, dus uit genade, deelt de Zone Gods het door Hem aangebrachte leven meê, krachtens zijn verlossende liefde.

Wat zou Hem ook anders, zoo vragen wij, bewegen, iets van dat volle, rijke, heerlijke leven mede te deelen aan verloren zonen en dochteren, die, na het deel huns goeds totaal te hebben opgemaakt, gansch hulpeloos daar staan, of liever liggen in den dood.

Niets hebbende om aan te bieden dan hunne zonden, op niets kunnende wijzen dan op een berg van schuld, en om die schuld te delgen geen enkele penning bezittende, maar integendeel die schuld nog dagelijks grooter makende, wordt door niets ter wereld het leven aan den van nature dooden zondaar medegedeeld, dan krachtens de verlossende liefde van den Middelaar Gods en der menschen, Christus Jezus, onzen Heer. Vandaar dat door de beweldadigde ziel in niets anders valt te roemen, dan in het kruis van Christus, als de levensboom voor de hongerige ziel, die dan ook, ten einde raad, op niets anders durft en weet te rekenen, dan op de verlossende liefde van Christus.

Een eigenschap der liefde is, dat zij niet zichzelve zoekt, maar een ander, niet zoekt te heerschen, maar te dienen, niet zoekt te ontvangen, maar te geven. Zóó zoekt ook Christus niet zijn eigen eer, maar die des Vaders, is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, zendt rijken ledig heen, doch deelt aan armen uit genâ, gedreven door niets dan vrijmachtige ongehoudene zondaarsliefde, het leven meê, en zijn hulpe ter verlossing.

Ter verlossing uit de banden der zonde en des doods, hier van een dochter Abrahams, achttien jaar door Satan gebonden, ginds van een kranke, die acht en dertig jaar gelegen heeft vleeschelijk verkocht in het Bethesda der zonde, elders van

een die vaak meende, en daarom klaagde, dat zijn weg voor den Heere verborgen was, en dat zijn recht van voor zijn God voorbijging, dat hij wel riep, maar dat er geen antwoorder was.

De Heere is recht in al zijn weg en werk, niet het minst in het slaken van de banden der zonde en des doods, en in het mededeelen van het leven aan de zielen zijner gunstgenooten, naardien zulks geschiedt krachtens zijn verlossende liefde, en dus aan niets gebonden, ook niet aan den tijd wanneer, nóch aan de wijze waarop.

Ook die tijden en gelegenheden heeft God de Vader in zijne eigene macht gesteld. Zalig te weten, dat die Hij te voren gekend heeft, Hij die ook tevoren verordineerd heeft den beelde zijns Zoons gelijkvormig te zijn, waartoe ook het leven behoort. Zalig te weten, dat dit leven niet verkregen wordt door onze goede werken, want die zijn alle onvolkomen en de beste er van nog met zonden bevlekt.

En gesteld eens dat wij dit willen ontkennen, waartoe wij, helaas, maar al te veel geneigd zijn, maar gaarne met den rijken jongeling bekennen dat wij alle geboden Gods hebben onderhouden van der jeugd af aan, dan komt de Heiland ons zeggen: Wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zoo zegt: »Wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen." Dat is nu wel niet streelend voor het gevoel, maar dat is de vraag niet, als het gaat om de eere Gods en de zaligheid van den zondaar. Diep vernederend is dit Schriftwoord voor den van nature hoogmoedigen, eigengerechtigen mensch, en gaat tegen vleesch en bloed, maar de weg naar het Koninkrijk der hemelen, de overgang van den dood in het leven, gaat altijd tegen vleesch en bloed, kost immer strijd, en komt nimmer zonder zelfverloochening tot stand, want nog altijd wordt door de worstelaars naar Sions oord ervaren, dat er veel strijd moet gestreden, en veel leed geleden. Maar wat nood, eindelijk op 's Heeren tijd is het vrede.

Hoe, zegt gij, het leven wordt meêgedeeld, krachtens de verlossende liefde van Hem, die is de weg, de waarheid en het leven, en dan nog strijd en dan nog lijden? Ja gewis! want zoodra komt God de Heilige Geest niet het hart des menschen vat- en ontvangbaar maken voor het nieuwe leven door te overtuigen van zonde, of er ontstaat strijd, want de Heilige Geest, die naar Johannes' woord uitgaat van den Vader en den Zoon, is de Geest des levens, die zich niet vereenigen kan met hetgeen Hij vindt in het hart des menschen, maar gaat van stonde aan er tegen in, met macht, en kracht, en heerschappij.

Dan moet de hand of voet die ergert onverbiddelijk afgehouwen, het oog dat ergert zonder verschooning uitgetrokken, met boezemzonden terstond gebroken, en dat alles kost pijn, veroorzaakt smart, doet leed geboren worden, vernedert den mensch op het diepst, verheerlijkt God den Heere op het hoogst, en doet genade komen tot haar recht. Maar dan komt ook langs dien weg de Zoon van God het leven meêdeelen aan wie vertreden ligt in zijn bloed op het vlakke des velds, en zie, waar dan priester en Leviet meêdoogenloos voorbijgaan, en de wet niet verder brengt dan tot de kennis der zonden, daar komt Hij, de medelijdende Hoogepriester, de Vervuller der wet, brengt het leven aan, deelt het meê, en roept in zijn verlossende liefde zoo ontfermend der ziele toe: »Leef, ja leef!"

Dat roept Hij de enkele ziele toe, waar zij ligt in den dood, dat roept Hij zijn duurgekochte gemeente toe in het strijdperk van dit leven, niet het minst in de hitte der verdrukking. Hoemeer het goud wordt beproefd, en het zilver gelouterd, des te zuiverder komt het uit het vuur. Moge het zoo ook zijn met de gemeente des Heeren, dan geen nood, al moet die gemeente nog meer in de diepte; want dan zal zij niet alleen er door beproefd, maar ook geoefend worden, gereinigd van zooveel dat tot heden niet was naar de reinheid des heiligdoms, en geheiligd om meer in geloofsvereeniging met haar verheerlijkt Hoofd te leven, meer om zijns naams wille zoo noodig te lijden, en telkens en telkens weer meer van dat leven te genieten, door Christus aangebracht, en door Hem medegedeeld aan de ziel.

Zalig te weten, maar nog zaliger te ervaren, dat het leven der ziele wordt medegedeeld, door Hem die het leven is en heeft krachtens zijn verlossende liefde, en daarom, »Bij U, Heer, is de levensbron," zegge ook onze ziele, door aan te heffen van Psalm 36 het 3e vers.

Bij U, Heer, is de levensbron;
Uw licht doet, klaarder dan de zon,
  Ons 't heuglijk licht aanschouwen.
Wees die U kennen mild en goed,
En toon de oprechten van gemoed
  Uw recht, waar ze op vertrouwen.
Dat mij nooit trotsche voet vertrapp',
Noch booze hand in ballingschap
  Ellendig om doe zwerven!
Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
  Waarin zij hulploos sterven.

Bij U, Heere, is de levensbron, zegge nog eenmaal onze ziel, maar dan ook beleden, dat bij ons het leven niet is, tenzij wij den Zoon bezitten. Immers die den Zoon heeft, die heeft het leven, die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet! Ontzettende tegenstelling! In weinige woorden wordt ons hier verkondigd het leven en de dood, de zegen en de vloek. Of is het geen zegen, Hem te bezitten, die het leven is, en heeft, en meêdeelt? Zoo neen: o, dan verwondert het ons niet, dat er nog altijd, helaas! zoo velen gevonden worden, die Hem niet begeeren voor hun hart, zoo velen, die daar beweren te leven, zonder Hém te kennen, en de kracht zijner opstanding.

Maar gij die zoo spreekt in uw hart, gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt; gij weerspreekt het woord van onzen tekst, en het woord van Jezus zelven, gesproken tot den Vader: »Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt." Die Jezus, de Zaligmaker van zondaren, die Christus, de gezalfde des Vaders tot Profeet, tot Priester en tot Koning, staat in deze ure in ons midden en roept tot allen die nog geen zegen zien in zijn bezit: »Och, of gij bekendet ook nog in dezen uwen dag hetgeen tot uwen vrede dient." Als Profeet van God gezonden wil Hij u onderwijzen en leiden in het spoor der gerechtigheid. Als Priester naar Melchizedeks ordening door zijn eenig en eeuwig geldend offer u het leven aanbrengen. Als Koning over Zion, den berg van Gods heiligheid, wil Hij u den naam van Zions kinderen doen dragen, na eerst in dat Zion te zijn geboren uit onvergankelijk zaad. ô, Gij, die Hem dan nog niet kent voor uw hart, gij mist het beginsel des eeuwigen levens, en dies het leven voor uwe ziel; en kent gij Hem nog niet, o dan bezit gij Hem nog niet, en derft het leven, en ligt dus nog middenin den dood.

Hoe daaruit te geraken? Wel eenvoudig door aanraking met het leven, door Hém te zoeken, die het leven is, door Hem te vinden, die het leven geeft, en vindt gij Hem, o, dán hebt gij ook het leven. Hoort maar de belofte uit het Woord des Heeren: »Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den Heere." Vandaar dat een Amos in zijne dagen den volke reeds toeriep: »Zoekt den Heere en leeft."

ô, Mocht de wetenschap, dat die den Zoon van God niet heeft, óók het leven niet heeft, ú, die Hem nog mist, een spoorslag zijn, Hem te zoeken met smeeking en gebeden. Zoekt Hem dan langs dien weg, terwijl Hij nog te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nog nabij is de ziel die tot Hem zucht. Houdt aan, worstelt in den gebede, en roept uit

het diepst uwer ziele: »Geef mij Jezus of ik sterf," want, o weet het wel, buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Zalig dit te weten en vastelijk te gelooven; want dat doet aanhouden, leert hopen tegen hope. Vandaar die worstelingen om het leven bij eene bekommerde ziel, óm toch met Hem in aanraking te komen, die het leven is.

Zijn ook in ons midden zulke bekommerde, als door een onweder voortgedrevene zielen? o, Laat Hem, die het leven is, toch niet los, tenzij Hij u zegent. Zegent, door iets van zijn leven als in uwe ziel over te storten. Kunt gij Hem zoo moeielijk benaderen, d. w. z. is de hemel schijnbaar voor u als van koper, wil uw gebed er maar niet door, o, raakt dan maar van verre, in zijn kracht, den zoom zijns kleeds aan.

Van dien zoom zijns kleeds spreekt de Heilige Schrift zoo vertroostend, zij het ook voor uwe ziele: »Zoo velen als er Hem aanraakten, werden gezond."

Merkt gij wel, geliefden, in de aanraking met Hem die het leven is, ligt de kiem voor het leven uwer ziel. Dit gelooft gij dan ook, niet waar, sedert God de Heere u aan uzelven ontdekte, nadat gij met Efraïm op de heupe hebt geklopt, schaamrood geworden zijnde, en uit uw door schuldbesef verbroken hart de tollenaarsbede opsteeg naar boven: »o God! wees mij zondaar genadig."

Welnu, een verbroken hart, een verbrijzeld en bedrukt gemoed, is God de Heere te allen tijde nabij en goed. En is Hij, de Heere, uwe bekommerde ziel nabij, dan houdt de Zoon zich niet verre van u, dan mijnt gij Hem straks door het geloof u als een gave Gods geschonken; en hebt gij eenmaal den Zoon, o, hoort het nog eenmaal, dan hebt gij, naar Johannes' woord, het eeuwige leven.

Daar was het u ten slotte toch om te doen, niet waar? gij die des Heeren zijt, gij die wedergeboren zijt niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, tot eene levende hope.

Vandaar die worstelingen om het leven, en die kreet uwer ziel weleer: »Heere, doe mij spoedig ademhalen, en wil mijn bezweken geest bestralen," en beleedt gij alzoo het leven uwer ziel niet te zoeken door ontwikkeling, maar door een tweede schepping.

Gij dan, die des Heeren zijt, »u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart in de zonden en misdaden, in welke gij eertijds gewandeld hebt."

Maar nu gij dan ook gekomen zijt tot Hem die is het leven en het licht der menschen of, wilt gij, Hij tot u is gekomen,

»wandelt dan ook als kinderen des lichts en volbrengt de begeerlijkheden des vleesches niet." »Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen," zegt ons Johannes. o, Volk van God, laat het onder ú alzoo niet zijn, opdat Hij, die de zeven geesten Gods heeft, tot u niet behoeve te zeggen: »Ik weet uwe werken, dat gij den naam hebt dat gij leeft, en gij zijt dood," want zie, dat is niet goed voor u, mijn broeder, niet goed voor uwe ziel, niet goed voor onzen God.

Kinderen des Koninkrijks, gij zijt een stad op een berg. »Zijt dan wakende en versterkt het overige dat sterven zou", in de mogendheid des Heeren Heeren.

En is in u kleine kracht, en de macht des vijands zoo van binnen als buiten zeer groot, dan sterke u te midden van den strijd des levens het woord onzes Gods, »dat zijn kracht in zwakheid wordt volbracht en zijn genade u genoeg is."

Genoeg, o volk van God, om te lijden, genoeg om te strijden, te dulden en te dragen, om zijns naams wille, die het leven uwer ziele is.

Genoeg om straks te sterven, en daarna eeuwig te leven in den tempel van Gods glorie, en eeuwig te ervaren, na van den dood te zijn overgegaan in het leven, wat geen oog heeft gezien, geen oor heeft gehoord, in geen menschenhart is opgeklommen, om Hem die u het leven gaf, eeuwig te verheerlijken.

Amen, zegge onze ziele, Amen!

Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp: stier mij in rechte sporen:
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren.
Ai, zoek uw knecht, schoon hij uw wetten schond;
Want hij volhardt naar uw geboôn te hooren.

Psalm 119 : 88.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

IX.

JEHOVAH, DE HERDER ZIJNER SCHAPEN.

OP 15 AUG. 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

T. H. WOUDSTRA,

PREDIKANT TE OUDEMIRDUM C. A.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Wie heeft lust den Heer te vreezen,
't Allerhoogst en eeuwig goed?
God zal zelf zijn leidsman wezen;
Leeren hoe hij wandlen moet;
't Goed, dat nimmermeer vergaat,
Zal hij ongestoord verwerven,
En zijn godgeheiligd zaad
Zal 't gezegend aardrijk erven.

Gods verborgen omgang vinden
Zielen, daar zijn vrees in woont;
't Heilgeheim wordt aan zijn vrinden,
Naar zijn vreêverbond, getoond.
D' oogen houdt mijn stil gemoed
Opwaarts, om op God te letten;
Hij, die trouw is, zal mijn voet
Voeren uit der boozen netten.

Psalm 25 : 6 en 7.

Gij nu, o, mijne schapen, schapen mijner weide, gij zijt menschen; maar Ik ben uw God, spreekt de Heere Heere.
Ezech. 34 : 31.

Er is in onze dagen zooveel dat pijnlijk aandoet. Bovenal dit, dat de Kerk van Christus op straat is geworpen te midden van 't gejoel op beurs en markt. Dat wij daar gesmaad worden, is 't ergste niet, maar dat daar den Koning der Kerk oneer wordt aangedaan — dat is het schrikkelijke.

Dat wij hier vergaderd zijn, och, dat hebben we om onze zonden ons wel waardig gemaakt. Daar hebben we dan ook niets tegen. Maar dat we dáárom deze plaatse moesten kiezen, omdat 75 mannen uit uw midden »Gode meer eere gaven

dan den menschen" – dat doet pijnlijk aan. Pijnlijk — omdat er uit blijkt, hoe ver men in onze Kerk van den rechten Evangelie-weg is afgegleden; pijnlijk — omdat belijders met bestrijders der waarheid tot éénzelfde werk saamspannen.

In deze ure des gebeds betaamt 't ons niet snaren aan te raken, die nijd en bitterheid kunnen doen opwellen. Dat mag niet. Daarom roepen wij u niet te binnen, wat er al niet in dit jaar op kerkelijk gebied heeft plaats gegrepen. Veel meer hebben we behoefte, om u te wijzen op Gods oneindige trouw over het volk, dat Hij zich geformeerd heeft. Dat volk treft druk naar het woord: »In de wereld zult ge verdrukking hebben." En is er een oog voor eigen ontrouw, dan wil 't woord wel uit het hart: Wij lijden rechtvaardig. Dat God alleen groot is, komt dan daarin uit, dat Hij 't der ziele te verstaan geeft: Ik, Ik ben 't, die u troost.

Moedeloos inzinken, ellendig zich gevoelen, benauwd zijn — en dan dit te mogen vernemen, is oneindig heerlijk. En zoo doet de Heere in rijke erbarming, opdat zijn volk 't niet moedeloos opgeve. 't Woord maakt er melding van in onzen tekst. Wij vinden daarin drie punten van overdenking. Vooreerst staan we stil bij den naam, waarmeê de Heere de zijnen noemt; vervolgens willen we er op letten, wat zij in zich zelven zijn; en laat ons eindelijk overwegen, wie de Heere voor hen is en zal zijn.

I.

Wij letten dan eerst op den naam, waarmeê de Heere zijn volk noemt. Dit ligt in de woorden: Gij nu, o, mijne schapen, schapen mijner weide. In algemeenen zin hebben we onder »schapen" het oude Godsvolk te verstaan, dat door Jehovah in onderscheiding van alle volkeren der aarde zijn eigendom genoemd wordt. In bijzonderen zin is het de gemeente der geloovigen, die één lichaam in Christus uitmaakt. Want al is 't waar, dat de voorrechten groot zijn, waaronder wij leven, zoo is dit geenszins voldoende, om ons een schaap van Christus te noemen. Gewis, de hand Gods was goed over ons, dat wij onder zijn Woord geboren, in zijnen naam gedoopt zijn, maar dat maakt ons nog geen schaap. Christus noemt de zijnen schapen en zichzelven hun Herder. Hierdoor onderscheidt Hij ze van anderen, die zijne schapen niet zijn, omdat ze in Hem niet gelooven.

Zij kunnen alzoo slechts schapen genoemd worden, die tot Christus gebracht zijn. Dat zegt wat! Dat is rijke ontfer-

ming des Heeren over genadeloozen, die als melaatschen en onreinen, begeerig gemaakt zijn naar des Heeren heil. Waar nu de geloovigen »schapen" genoemd worden, ziet dit op de overeenkomst tusschen beide. Schapen toch zijn reine dieren, die door hunne natuurlijke zuiverheid een afkeer van alle onreinigheid hebben. Maar ook zijn ze volgens de wet rein (Lev. 11). Zij herkauwen. Het eerste ziet op de zuiverheid des harten door de genade des Heiligen Geestes, tengevolge waarvan de geloovigen een afkeer van de zonde hebben. 't Laatste ziet op de ijverige poging om de waarheid, die naar de godzaligheid is, te kennen. Daartoe is 't herkauwen der waarheid, d. i. hare overweging en beoefening, door den Heiligen Geest, zoo noodig. 't Is er bij hen dan ook verre vandaan, om zich met allerlei voedsel tevreden te stellen, gelijk dit 't geval is met den onreinen mensch, die het zoo nauw niet neemt. Deze ziet de schaduw voor den man aan, 't loof voor de vrucht. Maar alzoo is het niet met den door den Heere onderwezene, die 't snoode van 't kostelijke mag onderscheiden.

Daarbij teekent de eenvoudigheid der schapen ons de oprechtheid der geloovigen. Die oprechtheid hebben ze van den Heere ontfangen. Naar haar staan ze, omdat ze van niets meer afkeerig zijn, dan van geveinsdheid. Zij wenschen zich niet rijker te vertoonen, dan God hen gemaakt heeft, die waarheid in hen heeft uitgestort. Maar in zoo menig opzicht nog onkundig aan 't eigen arglistig hart, bidden ze daarom ook met den dichter: Is er nog een schadelijke weg bij mij, leid mij op den eeuwigen weg.

't Geduld van 't schaap ziet op de lijdzaamheid der geloovigen. Aan die genade zijn ze niet geheel vreemd. 't Is dat berusten in de wegen, die de Almachtige belieft te houden. 't Is dat zeggen: Zullen wij 't goede van den Heere ontfangen en 't kwade niet? 't Is dat Gode te zwijgen en stille te zijn, wanneer kruisen worden opgelegd, ongelijk treft. 't Is dat zonder murmureeren aanvaarden van den drinkbeker, dien de Heere op de hand zet. I. é. w., 't is dat zalige buigen, waarbij 't schepsel geheel wegvalt, om niets in te brengen.

Er is nog meer van dit beeld te zeggen. 't Schaap is zich tegenover den vijand zijn eigen zwakheid bewust. Middelen tot verweer heeft het niet. Vandaar dat 't haastig bevreesd is. Dit mag ook overgebracht op de levende kudde Gods en is een uitvloeisel van goddelijke genadewerking. Kracht om zich te verweren is er niet. Niet één vijand kan men door eigen vermogen onderbrengen. De bewustheid daarvan doet gedurig vreezen en beven. »Hoe zal het komen, als God niet

genadig is!" Van deze schapen zegt de Heere: »Mijne schapen." o, Wat zijn ze met al hunne ellendigheid, die zij in zich bevinden, toch rijk gezegend! Dat is niet te waardeeren, niet te meten, noch te weten. Met lichaam en ziel zijn ze, beide in leven en sterven, des Heeren eigen.

Dat »mijn" in »mijne schapen" ziet eensdeels op de eeuwige verkiezing, 't vaste, onwankelbare genadebesluit Gods, waardoor zij in 't verbond des vredes en der genade, dat nooit wankelt, zijn opgenomen. Anderdeels ziet het daarop, dat zij door den Vader aan Christus gegeven zijn, die hen met zijn bloed kocht Hij gaf er heerlijkheid en eere aan, werd ten diepste vernederd, gaf aan den smadelijken en bitteren dood des kruises zich over. Hij liet zich tot zonde maken, om alle gerechtigheid te vervullen. »Gij zijt duur gekocht," roept de apostel daarom den geloovigen toe. »Niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, maar door 't dierbaar bloed van Jezus Christus."

Welk een prijs! Maar hierdoor verwierf Hij zich 't recht hen »de zijnen" te mogen noemen. De Heere koopt zijne vijanden, om hen erfgenamen des levens te maken!

Wat al een arbeid moest er om u geschieden, die gelooven moogt, of nog ten leven zult gebracht! Hoeveel moest er daarna, of moet er nog plaats hebben! Dat noemt de apostel der heidenen zeer treffend: een »trekken" uit de macht der duisternis en een »overzetten" in 't Koninkrijk van den Zoon zijner liefde (Col. 1). En elk, die tot hooger leven is gebracht, weet dat het zoo toegaat. Want de Farao laat Israël niet gaan vóórdat 't einde der plagen, »de dood des eerstgeborenen" is gekomen. Dat is in geestelijken zin »de oude mensch met zijne werken", die zóó lang tegenhoudt, totdat alle wegen in den dood eindigen, zoodat hij het opgeeft.

Zulk eene erbarming Gods — ik heb er geen woorden voor — moest ons doen wegzinken voor den Heere, en opwekken om meer ons zelven te verloochenen en Hem na te wandelen. Daar recht bij bepaald, zal de eeuwigheid niet te lang zijn om 't Lam Gods voor deze genade groot te maken. Gij waart geen rechtvaardige, geen heilige, geen edele, geen vriend, maar juist 't tegenovergestelde.

Tot u heet 't: »mijne schapen." Zoo noemt de Heere hen, in wie Hij met zijne genade en zijn Geest woont, die Hij zelf is komen zoeken, die nu naar Hem vragen, in Wien ook eenmaal hun oog niets zag. Dit was dat treurig eertijds. o, Welk een genade mogen zij uit Jezus genieten. Die in Hem gelooven, worden de zijnen voor eeuwig. Hij noemt ze »zijne" schapen; doch als we daartoe nu niet behooren, dan zijn we nog wereldsch

en hebben met alle onboetvaardigen, onrechtvaardigen en ongeloovigen geen deel aan 't heil des Heeren. Wie ten einde toe volhardt in zijne zonde, Christus' gerechtigheid niet leert aangrijpen, doch het bij zichzelven zoekt, die zal in Hem vinden een wreker zeer grimmig. Want niet de zijne te zijn, dat is onder oordeel en doem liggen. Mocht al 't ontzaglijke van dien toestand op uwe harten aankomen en gij in onreinheid en diepe schuld verlegen worden, omdat ge uzelven niet meer kunt helpen noch reinigen en de zonden vergeven. Dan komt er nood, die doet roepen om erbarming, dan is 't om Jezus' dierbaar zoenbloed te doen, dan is het een goddelooze om verzoening van zware schuld te doen. Zoo maakt de Heere die de zijnen niet zijn, tot zijne schapen. Voor zooverre gij nog vreemd zijt aan dien weg, leere God hem u kennen. Mocht Hij daartoe uwe blinde oogen openen en er zich een wolkske opdoen, waarbij uwe hope begint te tanen. Dan worde 't een wolk, dan zinke uw gelukszon geheel weg, dan klinke 't ook uit uw harte: »o, God! wees mij arme zondaar genadig"!

Maar wie als een gansch onheilige bij Zions Verlosser heil mogen zoeken, die noemt Hij nu ook nog: »schapen mijner weide." Van nature hebben we onze eigene weide. In die weide zijn zonde en ongerechtigheid, bedenkingen des vleesches en het najagen van booze begeerten ons voedsel. Er is ook een herder bij ons in die weide. Dat is Satan, die rusteloos achter die ongelukkigen aangaat. Komt er eene stem met macht, dan kan men in zijn weide wel eens opschrikken en geweldig beven. Dan staat men stil; maar Satan, die bang is één der zijnen te verliezen, zegt dan: Och, ge moet dat zoo zwaar niet opnemen, 't komt wel goed, God is barmhartig. En als hij dan de schoonheden opsomt, die er in de ziel zijn, dan is dat immers ook zoo! Van den schrik bekomt men, is weer gerust en nu gaat het diezelfde weide verder in. Als God het niet verhoedt, dan gaat dit zoo lang voort tot men in de hel zijne oogen opslaat. Mocht elk 't rampzalige van die weide leeren kennen. o, Wat is het schaap van des Heeren weide dan gelukkig! In die weide komt 't niet om; want zijn brood is zeker, zijn water gewis. De Heere verzorgt het, beschermt het, en straft Hij zijne ongehoorzaamheid, in 't gevaar is Hij het nabij. Voor schapen is de weide in deze wereld een weide van genade, ja de Heere zelf is Weide en ook Herder. Daarom zegt ook de Heere even te voren: »En Ik zal hun een Plante van naam verwekken, n. l. Christus, en zij zullen niet meer weggeraapt worden door honger in den lande" (vs. 29). In die weide gaat het nu niet naar den wensch

van 't vleesch. Druk treft, smaad valt den geloovige ten deel, die menigmaal zucht: »'k Heb mijn tranen, onder 't klagen, tot mijn spijze dag en nacht." Er zijn smeltovens, opdat men te meer vertere en 't eigen »ik" weer iets van zijne kracht verlieze. Een doorn in 't vleesch hebben alle schapen, opdat ze toch maar bewaard zullen worden voor verheffing des harten, waartoe ze zoo geneigd zijn. Zulke wegen houdt de Heere, opdat Hijzelf in glorie blinke en zij zijner heiligheid zouden deelachtig worden.

Er komen vele tegenheden opdagen, opdat men leere hoe afhankelijk men zij, opdat men niet zegge: Onze arm heeft ons heil beschikt. Ook verbergt de Heere zijn aangezicht, houdt de uitlatingen zijner liefde en genade in. Deze tuchtigingen acht Hij noodig, opdat men 't vleesch doode en zichzelven reinige van alle besmettingen des geestes en des vleesches, voleindigende de heiligmaking in de vreeze Gods.

o, Welk een genade, een schaap van Jezus' weide te zijn, want wie dat waarlijk is, die komt er. Zij schuilen in leven en sterven niet onder eigene heiligheid, maar onder 's Heeren gerechtigheid. Met geen andere dan de tollenaars-belijdenis kunnen ze ooit voor Hem verschijnen, doch Hij, die hun alle dingen doet medewerken ten goede, zal ze eindelijk in de weide eener eeuwige zaligheid en heerlijkheid opnemen. Dan zullen ze Hem zien, gelijk Hij is. Zoo zal 't einde van een menigmaal schrale weide, maar wijzen weg, de zaligheid der ziele zijn. Dan volgt na lijden verblijden eeuwig en altoos.

Maar rampzalig ziet het er uit, geen schaap te zijn van Jezus' kudde. 't Einde van dien man zal 't eeuwig verderf zijn, dat allen werkers der ongerechtigheid wacht. Laat niemand zich inbeelden, dat uiterlijk tot de kudde van Christus te behooren, genoeg is. Al geven we ons lichaam over om verbrand te worden en de liefde niet hebben, dan blijven we buiten. Wij zijn dan nog in onze verlorenheid en om Christus is 't ons niet te doen, zoo God ons niet bestraalt met hooger licht. Ach, mocht dat allen, die 't geklank niet kennen, aangaan, opdat ze de zaligheid hunner ziele mochten zoeken bij Jezus Christus en dien gekruist.

Tot twee malen toe gebruikt de Heere hier 't woord »schapen". Dat doet Hij tot hunne bemoediging en opwekking. In het vervolg van ons tekstwoord stelt Hij zich voor, ze te bepalen bij wat ze eigenlijk in zichzelven zijn. Dat gezicht moet met kommer vervullen, omdat men zoo diep schuldig is voor God, omdat men zoo onrein en zoo onheilig is van harte. Daarom komt nu vooraf de trouwe Leidsman den zijnen

tot twee reizen toe verzekeren, dat ze, niettegenstaande dit alles, toch vastelijk zijne schapen zijn. Hij weet wat zij behoeven. 't Is alsof we Hem hier hooren zeggen: Vrees niet, onreine van hart, die met schuld zijt bedekt, want Ik verander niet. Ik, de Heere, word niet veranderd, daarom zijt gij, kinderen Jacobs, niet verteerd.

De Heer is God; erkent, dat Hij
Ons heeft gemaakt (en geenszins wij)
Tot schapen, die Hij voedt en weidt,
Een volk, tot zijnen dienst bereid.

Want goedertieren is de Heer;
Zijn goedheid eindigt nimmermeer;
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht
Tot in het laatste nageslacht.

Psalm 100 : 2 en 4.

II.

Wij willen nu in de tweede plaats overwegen, wat die schapen in zichzelven zijn. De Heere zegt: « Gij zijt menschen." o, De Heere heeft wel middelen om ons klein te houden. Onze natuurlijke en geestelijke gaven mogen groot zijn, zij bieden ons geen enkelen waarborg voor de toekomst, zijn aan verandering onderworpen, en duren niet langer dan 't God behaagt. Als God dan zegt: »Gij zijt menschen", dan wil Hij ons daarmeê bij onze nietigheid en geringheid bepalen. »Gij zijt menschen", d. i. kinderen des stofs, eindige, vergankelijke en brooze schepselen. Zoo dan: gij zijt aarde, verdorvene aarde, door den vloek, die om der zonde wil op u rust, wijl het verderf uit Adam in u is overgegaan, en daarom zijt gij onrein en walgelijk voor den Heere. Maar ook geeft de Heilige met dat woord te kennen, dat zijne schapen volstrekt geene heiligen in zichzelven zijn, maar ellendigen, onvolmaakten. De zonde kleeft hun nog aan, zij dragen een onrein bestaan om, dat geen lust kan hebben om 't goede te betrachten, maar op niets anders uit is, dan 't goede te verderven. Dat ervaren ze zoo menigmaal de verdorvenheid hen overvalt, de zonde en wereldschgezindheid hen in heur strikken vangt. Hoe valt er niet te klagen: Wie zal de afdwalingen verstaan, reinig mij van de verborgen afdwalingen! Tot hinken en zinken is men gereed bij de ondervinding van eigen krachteloosheid en onvermogen.

»Gij zijt menschen." o, Er komen oogenblikken in 't leven, dat dit zoo krachtig uitkomt. Als Absalom den scepter zwaait en David in ballingschap moet omzwerven, als de waarheid verdrukt wordt en het onrecht en de leugen zegeviert, als Petrus in de gevangenis is gesloten en Herodes op den troon is gezeten, dan wordt 't soms krachtig openbaar, dat we menschen zijn. Gingen we dan naar ons bestaan te werk, dan grepen we met den Rotsman naar 't zwaard. Zelf zouden we rechter willen zijn. Mannenbroeders! dat mag onder ons zoo niet wezen. Gevoelt ge niet den geest, die niet uit God is, in u woelen? Laat ons God bidden, dat Hij ons behoede. Onze Rechter toch woont in den hemel. Hij is de Heere, geweldig in 't strijden. Dat onze hulpe sta in zijnen Naam!

»Gij zijt menschen". Zoo teekent ons 't Woord en dat leert de ondervinding. Menschen zijn we, zondige menschen, veel schuldiger dan wij zelven 't gelooven. Ons verstand is niet alleen verblind, maar ook geheel bedorven en onbekwaam om de waarheid te verstaan. Onze wil is afkeerig van God en al wat goddelijk is. Die wil is op het kwade gericht en dat zóó diepgaand, dat we, als Hij ons zijn wet voorschrijft, dit als iets vreemds achten. Dat gaat ons volstrekt niet aan. Ons hart is de zetel en bron van alle verkeerdheid, is een bittere gal, eene samenknooping van ongerechtigheid. In plaats van dit boetvaardig te belijden en bij Christus berging te zoeken, verheft zich dat hart tegen den Heere, zijn dienst, zijn Woord, zijn volk.

En als God ons schapen heeft gelieven te maken, o wat worden we dan niet telkens daaraan herinnerd. Als we 't goede willen doen, ligt het kwade ons bij. Is de lust gewekt om naar des Heeren wet te leven, is 't ook: »Hoe lief heb ik uw wet", nochtans is er maar een klein beginsel van die gehoorzaamheid. Hoe zinkt men niet gedurig in, bij tal van smartelijke ervaringen. Dan heet het: Zou God mij genadig zijn, waar ik zulk een opstandig hart omdraag? Dan schijnt wel alle hope afgesneden, wijl men niet zóó zich bevindt als men behoorde te wezen.

Schapen, hoort het: »gij zijt menschen." Niets vóór uwe bekeering, maar ook niets nu Gods ontferming u heeft gezocht en toegebracht. Dat wordt al meer openbaar, bij de ervaring, dat men zichzelven tegenvalt, dat men niets kan bewaren, zichzelven niet kan levend maken. Waarlijk, gij zijt menschen.

Nog eens, M. H.! »gij zijt menschen." Geloof het, o volk! dat ons dit nooit te veel in gedachtenis kan gebracht wor-

den. Zoo weinig is men zich daarvan nog bewust. Och ja, er is wel een belijden, doch dat is het rechte niet, waarop het aankomt voor het aangezicht des Allerhoogsten. Daarom is het ook dat men in den regel zoo weinig buit voor zijne ziele wegdraagt. Om in alles ellendig te worden voor God is een zaak, waarmeê een arme Christen heel zijn leven wel werk zal hebben. Daar woelt en blijft in hem woelen een verdorven en boos beginsel, dat het nooit met genade eens zal worden. Dat beginsel brengt ook vruchten voort. Vruchten, die nederig stemmen, ootmoedig maken. Dit wordt op de school der genade geleerd, opdat men versta dat de hemelsche schat in een aarden vat gedragen wordt. Zoo bewaart de Heere, die zijne eere aan geen ander geeft, noch ook zijne genade laat verspillen, zijne heiligen voor heel veel jammer en ellende. Diepe wegen moet men bijwijle in, ter helle neerdalen. Dat is de weg, dien de Heere houdt, om steeds meer de ingeleiden van hun »mensch zijn" te overtuigen. Zoo worden zij door schuld vernederd en nederig, zoowel in 't verborgen als in het openbaar.

Zulke beschouwingen zouden ons licht wankelmoedig kunnen stemmen, want hoe groot is niet eigen geringheid en onwaardigheid! o, Als God ons menschen maakt, dan worden we zoo klein en komen er zoo vele vragen. Kan God nu nog wel met zulken te doen hebben? Zou Hij zijn erbarming nog wel aan hen willen bewijzen? Dat zeker: want nooddruftigen wil Hij verschoonen, aan armen uit genâ zijn hulpe ter verlossing toonen. 't Heil is voor armen, die Hij met goederen wil vervullen. Hij weet, wat maaksel zij zijn, gedachtig, dat zij stof zijn. Daarom moet deze waarheid ons ootmoedig stemmen, op den Heere doen hopen, waar Hij niet ophoudt dezen tot zijne gemeenschap te noodigen. Hij ziet om naar die naar Hem niet vragen en zal ze geleiden tot den dood toe. Doemwaardigen zijn ze in zichzelven, maar beminden om des Heeren wil en erfgenamen des levens.

En wisten we nu allen maar in oprechtheid, dat wij menschen zijn, zondige, doemschuldige menschen. We willen dat van nature nog wel belijden, maar met onaandoenlijkheid spreken we 't uit en het laat ons koud. Zóó zorgeloos zijn we door de zonde in het onmisbaar noodige geworden. o, Wat is een onbekeerd mensch toch een ongelukkig wezen! Hij meent dat niet. Gij zoudt dat ook niet zeggen, als ge hem in hoogheid des harten op de tinne van zijn dak, vol pracht en praal, ziet wandelen. Maar God doet het in zijn Woord ons hooren, en zijn Geest doet het in 't harte verstaan. Mocht ge tot zulk een kennis gebracht worden en uw diep ellen-

digen toestand leeren kennen. God zegt dat wel, maar gij meent, dat Hij ten eenenmale is, gelijk gij. Mocht Hij u de oogen openen en te verstaan geven dat gij menschen zijt, onreine en schuldige menschen, die de hemel zoo niet kan ontfangen. Dat het indruk op u mocht maken, in uw harte ingaan, opdat niet de verderving naar lichaam en ziel in de hel uw deel worde.

Och, mijn arme medestervelingen, is het niet alsof die verderving naar lichaam en ziel de meesten niet aangaat? Merkt ge het niet aan veler zorgelooze gerustheid, dat men zich niets van deze dingen aantrekt? Waarlijk, als men de wegen van de kinderen der menschen gadeslaat, dan zou men haast zeggen, dat het zoo erg niet gesteld is. Maar bedrogen zullen uitkomen allen, die op een andere gerechtigheid steunen, dan die van Christus Jezus, den Heere. Dat God de Heilige Geest u het jammerzalige van uwen toestand op het harte binde en gij als gansch goddeloozen tot Hem toevlucht leert nemen, in Wien de heilige en rechtvaardige God de genadige voor den zondaar kan zijn. Dien gezegenden weg eener eeuwige behoudenis uit genade ontdekke u des Heeren Geest, opdat gij in zoeken en begeeren uitgaat tot Hem, die alleen van dood en verderf kan verlossen.

Mocht de Heere, u ten goede, om zijns naams en zijner goedheid wille dit woord zegenen aan uw harte!

III.

Maar vrees gij niet, gij wormke Jacobs. Gij zijt een ellendig mensch, hebt veel te klagen over u zelven, over uwe verdorvenheid. Dat merkt de Heere ook wel, wiens lust aan u is. Daarom willen we in de laatste plaats overwegen wie de Machtige voor dezulken wil en zal zijn.

Hij zegt: Maar ik ben uw God. In algemeenen zin is Hij uit kracht van schepping en onderhouding de God van alle menschen; maar in bijzonderen zin noemt Hij zich de God der zijnen alleen.

Van nature hebben wij vele goden, waarop wij ons vertrouwen stellen. Geld en goed, gezondheid en krachten, een deugdzame wandel en goede werken zijn onze goden. Wanneer het zoo met ons is gelegen, dan is dit treurig, want met dat alles moeten we omkomen. Voor God toch geldt niet onze gerechtigheid, die uit de wet is, maar die uit het geloof van Christus Jezus is. Wezenlijk arm zijn we nog met al die goden, omdat we 't hier nog in ons zelven zoeken. En die

in 't vleesch roemen, kunnen Gode niet behagen. Komt de dood, dan moet dit huis vallen, omdat het niet op een rots gegrond is. Zijn val zal groot zijn, wijl men met een ingebeelden hemel ten verderve zal gaan. Och, leerde men den dood op eigen goden schrijven, leerde men ze als ijdelheid kennen — er zou eene hope geboren worden. Maar helaas! God, den levenden God, kent men niet anders dan bij name. Dat Hij alleen een God van zaligheid is, die het eeuwige leven om niet kan schenken, gelooven we van nature niet. Zóó heeft de zonde ons verblind, dat we van nature goden noemen, die geen goden zijn. Zij zijn stomme afgoden, die geen troost in leven en sterven kunnen geven. o, Dat daarvoor 't oog mocht open gaan, opdat men den levenden God mocht zoeken met een verbrijzeld hart en verslagen geest, die aangenaam zijn den Heere.

In onzen tekst noemt God zich der zijnen God, opdat Hij hen onderwijze, dat zij niet door eigen kracht iets zijn, maar dat zijne genade alleen alles schenkt. Hij is de Heere, die hen zoekt, rechtvaardigt, heiligt en zaligt. Hij kent hunne zwakheid, de verdorvenheid hunner natuur, maar zal hun sterkte zijn, opdat ze niet bezwijken.

In dit woord ligt een opwekking voor allen, die Hem vreezen. 't Is alsof Hij hun hier toeroept: Och, mijn arme! laat het maar op Mij aankomen. Ik zal het maken en voor u voleinden; want Ik ben uw God.

De driemaal Heilige noemt zich hier der zijnen God. God de Vader is hun God, waar Hij hunne harten vernieuwt in Christus Jezus door den Heiligen Geest. De Zoon is hun God, die door het geloof in hen komt wonen, hen tot zich trekt en met zijn genade vervult, waardoor ze van zichzelven leeren afzien en op den Heere hun vertrouwen leeren stellen. De Heilige Geest is hun God, die krachtig in hen werkt en maakt dat ze met berouw voor God den Heere hunne zonden komen te belijden, met een walg aan zichzelven. Hij openbaart hun Jezus aan het harte, geloof in het gemoed en maakt dat ze Hem oprecht begeeren en zoeken.

Dat Hij hun God wil en kan zijn, ligt in het aangebrachte werk van Christus, in zijn dierbaar zoenbloed. Zijn volmaakte gerechtigheid wordt hem, die gelooft, toegerekend. Zij is de mantel, die den zondaar volkomen dekt voor God, die nu niet meer op hem zal schelden en toornen in eeuwigheid.

»Ik ben uw God." Dit is een woord voor armen en behoeftigen, aan wie Hij zich als een Leidsman en Verzorger voorstelt; voor zwakken, in welke Hij zijne sterkte openbaart; voor blinden, wien Hij den weg wil wijzen; voor die in den

kuil zijn neergezonken, want Hij zal ze opheffen uit modder en slijk. Dit M. H.! is een woord voor allen, die niets zijn, in welke Hij alles wil werken naar den rijkdom zijner genade, want: »al wat u ontbreekt, schenk Ik, zoo gij 't smeekt, mild en overvloedig." Uit den beker der genade wil Hij hunne zielen drenken, opdat ze niet bezwijken op den weg. »Verblijdt u dan in den Heere, gij rechtvaardigen! en zingt vroolijk, gij oprechten van harte!"

»Ik ben uw God". Die God zal zijn volk niet verlaten in het midden der gevaren. Hij zal het wel maken en uw honger en dorst, verlangen en begeeren, zal eenmaal geheel vervulling erlangen. Want er is geene verdoemenis meer voor die in Christus Jezus zijn. Hij, die van Sittim tot Gilgal heeft geholpen, zal zijn volk eenmaal opnemen in heerlijkheid.

Zeker, gij zijt menschen, onwaardige en onmachtige menschen, maar 's Heeren goedertierenheid zal van u niet wijken. Dat we dat steeds inniger en teederder mochten verstaan door den Heiligen Geest. Dan zoudt gij, zouden wij heerlijker ervaren, wat we aan Hem hebben, die zich over armen erbarmt. Laat ons niet meenen, dat wij zonder Hem iets vermogen, maar ook weten, dat we door Hem tot alle dingen bekwaam zijn. Brenge de Heilige Geest ons dit gedurig in gedachtenis, opdat onze hulpe meer mocht zijn in den Naam des Heeren, die den hemel en de aarde gemaakt heeft.

Maar nu dien God niet anders te kennen, dan bij name, Hem niet toe te behooren, wat zal dat vreeslijk zijn voor alle onboetvaardigen en onrechtvaardigen, die in eigen wegen wandelen. Voor hen komt er een dag, brandende als een oven. Dan zullen alle hoogmoedigen en al wie goddeloosheid doet, een stoppel zijn en de toekomstige dag zal ze in vlam zetten, die hun noch wortel noch tak zal laten.

Maar het heil zal zijn voor die den Heere vreezen, de kleinen met de grooten. Want de God aller genade, die de verhevenen van verre kent, verheerlijkt zijne liefde aan hen, wier harten Hij ter zaligheid toebereidde. Dauwdroppelen der eeuwige vertroostingen geeft Hij te smaken aan allen die Hij in Christus heeft liefgehad vóór de grondlegging der wereld. In spijt van het eigen »ik" en tal van hinderpalen, die zich voordoen, zal de trouw des Heeren over zijne kudde blijven.

De grond dezer oneindig rijke erbarming moet in den God Jacobs alleen gezocht worden. Hij zal haar ook bevestigen. Dat Hij dit gewis zal doen, ligt in de slotwoorden van onzen tekst opgesloten.

»Gij nu, o mijne schapen, schapen mijner weide! gij zijt

menschen; maar Ik ben uw God, spreekt de Heere, de Jehovah."

Over dat laatste: »spreekt de Heere, de Jehovah," lezen wij vaak zoo oppervlakkig heenen. En toch dat telkens herhaalde: »spreekt de Heere, de Jehovah," is zoo rijk aan beteekenis. Hij toch, aan wiens macht als »Heere" alle dingen onderworpen zijn, spreekt hier. Maar niet slechts doet de hooge God zich als »Heere" hier kennen, ook als »Jehovah." In dien »Jehovah-naam" drukt de Almachtige, wiens werk volkomen is, zijne getrouwheid en onveranderlijkheid uit. Zoo dan: mijne schapen, gij zijt menschen, maar Ik ben uw God, die als Jehovah zorge voor u zal dragen. Niets zal u nu ooit buiten den hemel kunnen houden. Ik zelf zal mijn Zion tegen verdienste, uit vrije genade zaligen.

Zoo beurt de Heere in en door zijnen Naam zijn volk op! Hij zal het niet begeven en Hij zal het niet verlaten. In alle benauwdheden en verdrukkingen zal Hij het bewaren, behoeden, beveiligen.

Komt dan, moed gehouden, mijne geliefden! welke stroomen wij ook moeten doorwaden; de Heere zal met ons zijn. Hij zal ons nooit begeven noch verlaten. En is Hij aan onze zijde, o! dan zal alles wel zijn en al des vijands pogen mislukken; want »zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?"

Voor u, schuldige, die alle goeds onwaardig zijt, zal de Almachtige zelf zorge dragen. Welk een geduld en lankmoedigheid oefent Hij met zijne schapen! Want ik ben overtuigd, dat zoo Hij der zijnen ongerechtigheden gadesloeg en met hen handelde naar hunne verdienste, dan zou Hij ze al lange hebben afgesneden. Hoe groot is Gods goedgunstigheid, die geringen uit het stof verhoogt. En waarom zal zooveel rijkdom voor u, zijne schapen, zijn? Het is alleen om het eeuwig welbehagen. Nog is er geklag in uwe tente, waar gij er zoo diep van doordrongen zijt, dat gij zulke rijke beloften van goedertierenheid en getrouwheid gansch onwaardig zijt. Maar, »wacht op den Heer, godvruchte schaar, houd moed, Hij is getrouw, de bron van alle goed." En wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. De Heere Jehovah heeft het gesproken en zal het bevestigen.

Dan zullen de schapen eeuwig zalig zijn en voor Hem hunne kronen neerwerpen, die hen Gode kocht met zijn bloed, zeggende: Gij, Heere! zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eere en de kracht!

Maar tot de goddeloozen, voor wie de Heere een verterend vuur is, zal Hij te dien dage zeggen: Gaat weg van

Mij, Ik heb u nooit gekend! Ach, welk een lot! Ook het uwe? Dat verhoede God door Jezus Christus, onzen Heere!

AMEN.

'k Zal dan gedurig bij U zijn,
In al mijn nooden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door uw raad,
o, God, mijn heil, mijn toeverlaat!
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in uw heerlijkheid.

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
Vergaat eerlang, en wordt vervloekt;
Gij roeit hen uit, die afhoereeren
En U den trotschen nek toekeeren;
Maar 't is mij goed, mijn zalig lot,
Nabij te wezen bij mijn' God:
'k Vertrouw op Hem, geheel en al,
Den Heer, wiens werk ik roemen zal.

PSALM 73 : 12 en 14.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

X.

DE HEERE ZAL OPSTAAN.

OP 22 AUG. 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

A. VAN VEELO,

PREDIKANT TE KLUNDERT.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

G. T.! Aandoenlijk is het voor mij, die in uwe gemeente opgevoed, en op belijdenis als lidmaat aangenomen werd, onder de tegenwoordige omstandigheden en te dezer plaatse voor het eerst tot de bediening des Woords voor u te moeten optreden.

Hoe menigmaal hebben wij in deze goede, doch diep gezonken, stad samen getreurd over het diep verval van onze vaderlandsche Kerk; hoe dikwerf kwamen we openlijk bijeen of trokken we ons in het verborgene terug, tot het bestormen van den troon der genade, om de heeling van de breuke der dochter onzes volks!

En nu zitten we hier neder, verdreven uit ons vaderlijk erfgoed, verstoken van den opgang naar Gods huis, en dat met het grievende bewustzijn, dat deze smaad ons vooral door broederen werd aangedaan.

Wijten we echter deze teleurstelling aan niemand dan aan onszelven. Wij en onze vaderen hebben gezondigd. Wij hebben door onze lauwheid en ontrouw de gezuiverde Kerk onzer vaderen zoo diep laten zinken, dat thans de waarheid struikelt op hare straten, en voor de gerechtigheid in haar midden geene plaats meer schijnt te zijn.

Zoo ver is het gekomen, dat 's Heeren getrouwe dienaren worden uitgeworpen, en ons geene andere keuze wordt gelaten, dan met verkrachting van onze conscientie voor den ongerechtigen afgod harer voorschriften te buigen óf, al geschiedt dit met innig leedgevoel, met haar en hare ongerechtigheden te breken, ter wille van de eere onzes Konings.

De keuze tusschen deze beide nu is, dunkt mij, voor de dienaren en dienaressen des Heeren niet twijfelachtig. Voor hen geldt altoos, het koste wat het wil, het wachtwoord: »Wij moeten Gode meer gehoorzamen dan den menschen." Nimmer mogen zij bij deze keuze aarzelen, daar zij den Heere hebben te volgen met verloochening van zichzelven en met een bereidwillig opnemen van hun kruis.

Of dit voor hen zoo bedenkelijk is? De wereld moge het wanen, menige twijfelende ziel moge het vreezen; het verootmoedigde Godskind echter weet, dat de Heere zich op den weg der gerechtigheid doet vinden, en dat, wanneer de vijand aankomt als een stroom, de Geest des Heeren de banier opricht.

Komt versterken we ons ook heden in deze bewustheid door de overdenking van het Woord des Heeren, dat we lezen in het veertiende tot het achttiende vers van den honderdtweeden Psalm.

„Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Zion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen.
Want uwe knechten hebben een welgevallen aan hare steenen, en hebben medelijden met haar gruis.
Dan zullen de heidenen den naam des Heeren vreezen, en alle koningen der aarde uwe heerlijkheid,
Als de Heere Zion zal opgebouwd hebben, in zijne heerlijkheid zal verschenen zijn,
Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed."

»Een gebed des bedrukten" ligt daar voor ons, G. T.! Uit welken tijd, van welken dichter het is, heeft den Heiligen Geest goedgedacht voor ons verborgen te houden; van welken Geest het is bleef echter voor degenen, die verstand van kermen mochten verkrijgen, geen geheim.

Vermoedelijk is het uit den tijd der Babylonische ballingschap, of van een dichter uit vroegeren tijd, die in profetisch vergezicht de jammerlijke verwoesting van stad en tempel aanschouwend, in overstelpende droefheid zijne klacht uitstort voor het aangezicht des Heeren.

De aanschouwing van Zions ellende grijpt hem diep in de ziel. Jehova, de God zijner vaderen, heeft door de wegneming van zijn openbaren dienst zijn aangezicht, zijne gunstvolle tegenwoordigheid, aan den dichter en zijn volk onttrokken, waarom hij smeekt, dat de Heere zijn vriendelijk aangezicht vertoone en zijn oor verhoorend neige tot hem ten dage zijner benauwdheid.

Zions smaad en ondergang baart hem zoo groote zielsmart, dat hij naar lichaam en ziel er onder lijdt, zijne kracht bezwijkt, en alle hoop op Zions verlossing en herstelling hem ontzinkt, wanneer deze ook maar eenigszins heur steun behoefden in hem.

Toch geeft hij deze hoop niet op, en verlevendigt zelfs zijne verwachting bij de herinnering aan de onveranderlijkheid des Heeren, waarom hij zich gedrongen gevoelt deze verwachting uit te spreken in de woorden, die ik u voor onze tegenwoordige overdenking voorlas.

Zij bepalen DEN TIJD VOOR HET ONTFERMEND OPSTAAN DES HEEREN OVER ZION, en noodigen ons in dezen moedbenemen-

den tijd tot onze bemoediging te peinzen op HET ONTFERMEND OPSTAAN DES HEEREN OVER ZION, DE KENTEEKENEN, DIE HET DOEN VERWACHTEN, DE ZEGENINGEN, DIE HET VERGEZELLEN.

Volgt mij bij deze overdenking met uwe belangstellende en heilbegeerige aandacht. En geve ons de Heere onze God door den Heiligen Geest de kracht en den zegen van het Woord des levens te ervaren. Heere! bestraal ons met uw goddelijk licht, leid, heilig ons in uwe waarheid, amen.

I.

»Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Zion." Met deze belangrijke woorden spreekt de dichter zijne geloofsverwachting uit voor den herbouw van de verwoeste stad des grooten Konings, en vooral voor de wederoprichting van het Jeruzalemsche heiligdom.

Zion, de berg van Gods heiligheid, de plaats des tabernakels van Gods eer, de aanspraakplaats van Jehova, is door de heidensche Babyloniërs verwoest, omdat Juda voor de afgoden der heidenen zich heeft nedergebogen. Het goddelijk heiligdom ligt in puin en is eene bespotting der voorbijgangers geworden, niet als toevallig gevolg eener willekeurige verovering, maar als een oordeel Gods, dat van het huis Gods begon, omdat 's Heeren dienaren Hem, de Springader der levende wateren verlaten hebben, om zichzelven bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden.

Dit oordeel kan alleen door Jehova zelven worden opgeheven. Geene menschelijke krachtsinspanning kan het overwinnen. Heel Juda zit machteloos te weenen aan Babels rivieren, ter prooi aan de bespotting zijner vijanden, zoolang de tijd van het welbehagen des Heeren niet gekomen is. Zelfs van den wil van een Nebukadnezar, of Darius, of Cyrus hangt het niet af om de kinderen van Juda naar hun land te doen wederkeeren en het verwoeste heiligdom te herbouwen, maar van het verlossend opstaan des Heeren, die den geest van Kores, koning van Perzië, verwekte, dat hij eene stem liet doorgaan door zijn gansche koninkrijk, zeggende: »Zoo zegt Kores, koning van Perzië: De Heere, de God des hemels, heeft mij alle koninkrijken der aarde gegeven; en Hij heeft mij bevolen Hem een huis te bouwen te Jeruzalem."

Zou Jeruzalem weder worden herbouwd, en 's Heeren tempel in eere hersteld, dan moest Jehova opstaan en zich over Zion ontfermen, dan moest de Heere de schuld zijns volks verzoenen, zijn oordeel opheffen en de tuchtroede intrekken, waarmede Hij het rechtvaardig had getuchtigd.

Hierop heeft de dichter dan ook hoop, meer zelfs dan hoop. Hij is er zeker van, dat de Heere zal opstaan en zich over Zion ontfermen. Jehova, Israels Bondsgod heeft haar eenmaal tot de plaats zijner woning verkozen. Tuchtigen kan Hij haar wel, haar ook diep vernederen, haar onder de roede zijner verbolgenheid doen doorgaan; maar vergeten kan Hij haar zoo weinig als zichzelven, veel minder dan eene moeder haar zuigeling. Hij is er zeker van, de zanger Israels, dat de Heere zich over zijn Zion ontfermen zal, nu de bestemde tijd voor Israels verlossing gekomen is. Het oude Zion was een type, het schaduwbeeld van de Kerke Gods aller tijden, waarin de Heere woont, waarover Hij om den Verbondsmiddelaar zijne verbondszegeningen uitstort.

Dit Zion Gods, over de geheele aarde verspreid, ontving door de goede hand onzes Gods in verschillende deelen der aarde bijzondere vrijsteden, waar de Heere zijne elders verdrukte en vervolgde gunstgenooten verzamelde. Ook ons vaderland werd in deze zoo rijk gezegend, dat onze vaderen, zonder schroom voor tegenspraak, konden gewagen van Neerlands Zion.

Ook onder ons volk heeft de Heere zijne tente willen oprichten. Onze vaderlandsche Kerk, uit de Reformatie geboren, werd eene plaats van de zegenende tegenwoordigheid des Heeren, en een veilig toevluchtsoord voor alle verdrukten en vervolgden om der gerechtigheid wil.

Neêrlands Zion heeft echter in navolging van het oude Zion haar getrouwen Bondsgod, de Springader der levende wateren verlaten, en zichzelven gebroken bakken uitgehouwen. Evenals het oude Israel, keerde ook Neêrlands Zion zich af van den levenden God, om te knielen voor de afgoden harer moderne verbeelding. De machtige afgod eener valsche wijsbegeerte [1]) doemde uit het zuiden op en poogde alle denken en leven los te maken van het oude, beproefde en onfeilbare Godswoord. Neêrlands volk liep te hoop, niet om de hulp van den Koning der koningen tegen dezen vijand der waarheid in te roepen, maar om zich voor dezen Moloch neder te buigen en zijne kinderen vrijwillig hem te offeren.

Wel was door den Heere nog een overblijfsel naar de verkiezing der genade overgelaten, en bleven er enkele uitverkorenen, die het gevaar zagen opkomen; wel waren er steeds eenige getrouwe wachters op Zions muren, en onder hen inzonderheid vader Voetius, die de kudde des Heeren tegen dezen wolf trachtten te verdedigen, maar hunne stem was

[1]) Het Cartesianisme.

als van een roepende in de woestijn, werd luide overstemd door eene menigte misleide of opzettelijk ontrouwe herders, die 's Heeren kudde van de grazige weide des eeuwigen Woords afvoerden naar de pestwalmende moerassen eener valschelijk genoemde wetenschap.

Toen men eenmaal de vastigheden des Woords verlaten had, doolde ons eenmaal door den Heere zoo rijk bewelddigde volk hoe langer hoe verder af, totdat het in kerk en staat en maatschappij al het heilige had ten offer gebracht, en het gezag van den Koning der Kerke had prijs gegeven aan de willekeurige beslissing van de goden dezer eeuw, die alles losmaakten van de onderwerping aan Koning Jezus en ontrukten aan den invloed van zijn Koninklijk Woord.

Nu echter bleef het oordeel Gods niet uit. De Heere onze God laat niet straffeloos zijne eere smaden. Gelijk het Jeruzalemsche heiligdom door de aanbidders der Baälims werd verwoest, zoo werd ook Neêrlands Zion van zijne vastigheden en heiligheden beroofd door de dienaren van den afgod der rede; gelijk de vereerders van Jehova, die te Zion woonde, werden weggevoerd in eene zeventigjarige ballingschap, zoo werd ook Gods Kerk in ons vaderland van hare rechten en vrijheden beroofd, om nu reeds een zeventigtal jaren te zuchten in de Babylonische ballingschap eener alle leven doodende organisatie.

Neêrlands staatkundige bevrijding werd de aanleiding tot deze gevangenschap der Kerk, wier ontstaan zoo weinig af hing van de willekeur der menschen, dat Neêrlands eerste koning, met de edelste bedoelingen, zijns ondanks het instrument moest zijn, om dit oordeel Gods uit te voêren.

Door den Heere is dit oordeel over zijne Kerk in ons vaderland gebracht, en in plaats van uit de hoogte op onze vervolgers neer te zien, voegt het ons uit de diepte van ons schuldgevoel het lied van den ouden dichter op de lippen te nemen: »Hoe zit die stad zoo eenzaam, die vol volks was! Zij is als eene weduwe geworden. Zij, die groot was onder de heidenen, eene vorstin onder de landschappen, is cijnsbaar geworden. Zij weent steeds des nachts, en hare tranen loopen over hare kinnebakken; zij heeft geen trooster onder al hare liefhebbers; al hare vrienden hebben trouwlooslijk met haar gehandeld, zij zijn haar tot vijanden geworden. Juda is in gevangenis gegaan vanwege de ellende, en vanwege de veelheid der dienstbaarheid; zij woont onder de heidenen, zij vindt geene rust; al hare vervolgers achterhalen ze tusschen de engten. De wegen Zions treuren, omdat niemand op het feest komt; al hare poorten zijn woest,

hare priesters zuchten; hare jonkvrouwen zijn bedroefd, en zij zelve is in bitterheid. Hare tegenpartijders zijn ten hoofd geworden, hare vijanden zijn gerust, omdat haar de Heere bedroefd heeft vanwege de veelheid harer overtredingen."

De Heere onze God heeft om hare zonden dit oordeel over zijne Kerk doen komen. Hij alleen bezit dus ook het recht en de macht dezen ban van haar op te heffen. Alle pogingen tot hare bevrijding aangewend, voordat 's Heeren doel met zijn oordeel bereikt en de tijd der verlossing gekomen is, kunnen dus niet anders dan tot teleurstelling leiden en Zions ellende verergeren. De verlossing der Kerk behoort ook niet tot onze taak. Zij is een werk Gods. Zoodra de Heere onze God zijn oordeel van haar opheft is zij vrij. Maar hare schuld ligt voor onze rekening en voor hare zonden zijn wij verantwoordelijk. Zoolang wij blijven volhouden met 's Heeren wet te verlaten, zal de Heere ook blijven voortgaan ons met zijne roede te bezoeken en onze ongerechtigheid met plagen; doch zoodra leeren we ons niet schuldig kennen voor Hem, of Hij gedenkt over ons aan zijn verbond, bedeelt ons weer met zijne verbondszegeningen en verkwikt ons met zijne verbondsvertroostingen, zoodat ook wij, met den dichter acht gevende op de teekenen der tijden, in blijde verrukking mogen uitroepen: „G ij z u l t o p s t a a n. Gij zult U ontfermen over Zion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen!"

II.

En vraagt ge nu naar de verschijselen, die den dichter deze hope deden voeden, naar DE KENTEEKENEN, die steeds aan 's Heeren verlossend opstaan voorafgaan, of liever, die het begin van de verlossingen Zions kenmerken? Dan antwoordt de dichter: „W a n t u w e k n e c h t e n h e b b e n e e n w e l g e v a l l e n a a n h a r e s t e e n e n, e n h e b b e n m e d e l i j d e n m e t h a a r g r u i s", gelijk hij ook uit zijn vervolg getuige bleek van „h e t g e b e d d e s g e n e n, d i e g a n s c h o n t b l o o t is."

Daar is een lijdelijk bukken onder de oordeelen Gods, waarbij men in het algemeen klaagliederen zingt over de straffen der zonden, zonder levendig besef van hare strafschuldigheid. In zulk een toestand mist Gods Kerk het ware inzicht in de breuke Zions, en daardoor ook den lust en den moed om met hare ongerechtigheden te breken. Dan blijven de verlossingsteekenen uit, omdat het oordeelsdoel nog niet

bereikt is, en geldt de ernstige berisping: „Ik heb hen wel geslagen, doch zij hebben geen pijn gevoeld."

Daar is ook een zeker gevoel van de krankheid der Kerke, waarbij men wel geneesmiddelen zoekt, doch meent de kranke langs gewonen medischen weg nog wel te kunnen herstellen, zonder te beseffen dat alleen eene almachtige verlossingsdaad des Heeren haar vermag te redden. Dan verkeert Gods Kerk in een toestand, waarvan de Heere spreekt: „Dit volk zegt wel: Ik ben ziek, maar het is nog niet buiten hope."

Van beide deze wangestalten, hoezeer zij daaronder ook bij den aanvang harer ballingschap moge geleden hebben, was Gods Kerk in de dagen, waarin de dichter ons verplaatst, reeds verlost geworden; want 's Heeren knechten hadden een welgevallen aan Zions steenen, medelijden met haar gruis, en in hunne bede tot Israels God en Koning bleken zij ten einde raad, zoodat ze als gansch van hulp ontblooten de redding der Kerke alleen verwachtten van de trouw en ontferming huns Gods.

Een welgevallen aan Zions steenen hadden Gods knechten in de ballingschap, eene zoo sterke begeerte naar de heiligheden en den herbouw van Zion, dat ze bereid waren alles prijs te geven wat daarmede streed of daaraan ook maar eenigszins in den weg stond. Een Daniël had zoo veel behagen in Zions herstelling, dat hij zijn gebed om hare bevrijding niet verloochenen kon, al had hij hierom ook den kuil der leeuwen te duchten; de jongelingen konden voor niemand buigen dan voor Zions Opperheer, al wachtte hun voor de trouw aan den God hunner vaderen ook de vurige oven. Zoo groot behagen had Nehemia in den herbouw van Zion, dat hij innige deernis had over zijne vertraging, en terstond bereid was zijn aanzienlijk staatsambt vaarwel te zeggen, om zich te scharen onder de verdrukte bouwlieden aan den verwoesten tempel des Heeren.

Dit welgevallen aan Zions steenen was bij deze knechten des Heeren vrucht van hun medelijden met Zions gruis. Zoozeer was Zions ellende de hunne, en werden zij door haar nedergedrukt, dat zij zonder hare herstelling weigerden getroost te worden, en ze, hunne indrukken in de ballingschap later ontboezemende, getuigen: „Aan de rivieren van Babel daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Zion. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn. Als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd, zeggende: Zingt ons een van de liederen Zions! — zeiden wij: Hoe zouden wij een lied

des Heeren zingen in een vreemd land? Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zoo vergete mijne rechterhand zichzelve. Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik aan u niet gedenke, zoo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!"

Dit welbehagen nu in Zions steenen en dit medelijden met haar gruis maakte deze knechten des Heeren niet hooggevoelend tegenover hen, die er van verstoken bleven, maar bracht hen in de diepte van verootmoediging voor God. Hoe hooger hun welbehagen in Zion steeg, hoe krachtiger hun medelijden met hare vernedering werd, des te levendiger gevoelden ze zich gedrongen tot diepe verootmoediging voor 's Heeren aangezicht over hunne schuld en zonden, en des te machtiger werden ze aangegrepen door het besef hunner onwaardigheid, om ook maar een steen te mogen aandragen bij den herbouw van 's Heeren huis. Daarom hadden ze bij hun naderen tot den Heere in zichzelven geen enkelen pleitgrond, maar steunde heel hun vertrouwen en al hunne verwachting alleen op de trouw en ontferming van hun Bondsgod, die gesproken heeft: „Ik, de Heere, word niet veranderd, daarom zijt gij, kinderen Jakobs, niet verteerd."

Hoe diep verootmoedigd de knechten des Heeren verkeerden voor het aangezicht Gods kan blijken uit Daniëls gebed (9 : 4—9): „Och, Heere! Gij groote en verschrikkelijke God, die het verbond en de weldadigheid houdt dien, die Hem liefhebben en zijne geboden houden. Wij hebben gezondigd, en hebben onrecht gedaan, en goddelooslijk gehandeld, en gerebelleerd, met af te wijken van uwe geboden en uwe rechten. En wij hebben niet gehoord naar uwe dienstknechten, de profeten, die in uwen naam spraken tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot al het volk des lands. Bij U, o Heere! is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten, gelijk het is te dezen dage; bij de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem en geheel Israel, die nabij en die verre zijn, in al de landen, waar Gij ze heengedreven hebt, om hunne overtreding, waarmede zij tegen U overtreden hebben. o, Heere! bij ons is de beschaamdheid der aangezichten, bij onze koningen, bij onze vorsten en bij onze vaders, omdat wij tegen U gezondigd hebben. Bij den Heere, onzen God, zijn de barmhartigheden en vergevingen, alhoewel wij tegen Hem gerebelleerd hebben."

Bij het aanschouwen nu dezer teekenen van welbehagen, medelijden en ontblooting in het gebed, schepte de dichter hoop en verwachting voor Zion, omdat ze voor hem waren de beginselen van het verlossingswerk des Heeren.

Ze zijn dit nog steeds voor allen, die gelooven. Daarom mogen ook wij voor de Kerk des Heeren in onze dagen in ons vaderland hope hebben, wanneer ook nu deze verschijnselen haren toestand kenmerken.

En waarlijk, tot onze bemoediging zij het herinnerd, de vergelijking van den tegenwoordigen toestand onzer Kerk met den door den dichter beschrevenen schijnt mij geene al te gewaagde onderneming.

Velen onzer kennen den tijd nog, waarin men ons kinderen der nachtschool schold, omdat wij durfden opkomen voor de leer en de rechten onzer vaderlandsche Kerk, waarin de belijdenis onzer vaderen en de rechten van Koning Jezus werden gekend noch erkend en schier geen man van aanzienlijke geboorte of capaciteiten den moed had zich te scharen onder degenen, die medelijden hadden met het gruis van Zion.

Hoe is het sedert veranderd! Is het ook verbeterd? Helaas, het is gebleken dat eenige dienstknechten des Heeren de kosten niet hadden overrekend, waarom zij terstond terugdeinsden toen er eenige verwachting van vervolging en verdrukking kwam; maar toch juist die vervolgingen door de macht der duisternis georganiseerd pleiten voor het opleven in de Kerk van het besef harer roeping.

Wie ooit meende de verlossing der Kerke Gods zonder verdrukking te zullen aanschouwen, zal groote teleurstelling vinden. Reeds het persoonlijk ingaan in het Koninkrijk Gods geschiedt door vele verdrukkingen, hoeveel meer dan hebben we op verdrukking en vervolging te rekenen, wanneer de geheele Kerk zich in de mogendheid des Heeren moet losmaken van velerlei ongoddelijke banden.

Ook de herbouw van het oude Zion geschiedde niet zonder strijd en beproeving. Alle machten kwamen in beweging om den tempelbouw te beletten; van de tweeslachtige Samaritanen hadden de zonen Abrahams het meest te verduren; maar dit alles moest slechts dienen om het erfvolk des Heeren te zuiveren van alle elementen, die, met hoeveel schijn ook toch niet behoorden tot het Israel Gods, en door wier gemeenschap het heiligdom des Heeren bij vernieuwing zou zijn ontwijd geworden.

Ook wij hebben op strijd en verdrukking te rekenen; ook onze verlossing zal zijn als door vuur, en ook onze reiniging als in den smeltkroes der ellende. Indien wij rekenen op de hulp van de machthebbers der wereld bij onzen strijd voor de rechten der Kerk, dan zal onze rekening falen; maar als we met afzien van onszelven en alle schepsel alleen steunen op den Heere onzen God, dan mogen we met hope voor

Gods Kerk de toekomst tegengaan; want ook wij mogen voor het aangezicht des Heeren getuigen: Uwe knechten hebben een welgevallen aan Zions steenen en hebben medelijden met haar gruis.

Niettegenstaande al de macht en den invloed, waarover de schijnwetenschap te beschikken heeft, en haar onvermoeiden ijver om alle welbehagen aan Zions steenen uit de harten onzer jongelingen te verwijderen, en om hen zich te doen verblijden over de puinhoopen van het verbrijzelde Zion, leeft dat welgevallen in vele jeugdige knechten des Heeren steeds meer op, wordt het medelijden met Zions gruis dieper dan ooit gevoeld, mochten we door 's Heeren ontferming onze kinderen reeds aan dien verwoestenden Moloch ontrukken, en is er althans een aanvang gemaakt met onze jongelingschap af te manen van de paden der menschelijke doling.

Tegenover den zondevloed, die onze Kerk tot afval met zich voerde, is reeds een dam opgeworpen, die, hoe jeugdig nog, reeds te weerstaan had en verduren mocht de stormen en het golfgeklots van de geheele macht des ongeloofs, en die reeds door den Heere onzen God gesterkt werd, om de wiegelende wateren der wetenschappelijke en godsdienstige onzekerheid te keeren van de conscientiën veler knechten des Heeren, zoodat zij zich nu met zekere overtuiging en vasten gang keeren naar de oude paden, waardoor zij een innig welgevallen ontvangen aan de steenen van het zoozeer belaagde en verachte Zion Gods, ja zelfs zoo groote deernis met haar gruis, dat zij met het ernstige voornemen des harten bezield zijn, om, ieder op zijne wijze en naar de mate der genade Gods hem geschonken, niet te rusten voordat het Zion des Heeren op zijne oude en onwankelbare grondslagen is herbouwd, al is daaraan dan ook de opoffering van hun persoonlijk belang verbonden.

En wanneer dit alles nu gepaard ging met een zeker behagen in zichzelven en hunne daden, dan zou het meer reden tot vrees dan tot hoop geven, maar, ofschoon vijanden en halve vrienden het tegendeel lasteren, strekt alles wat tot hiertoe van de voor de rechten van Koning Jezus strijdende broederen is openbaar geworden tot bewijs, dat zij diep gevoelen schuldig te zijn met de geheele Kerk aan den afval onzer dagen, dat de verlossing der Kerk alleen het werk Gods is, en dat dus voor al wat reeds tot stand kwam of nog tot stand komen zal, de bede betaamt: »Niet ons, o, Heere! niet ons, maar uwen naam geef eere, om uwer goedertierenheid, om uwer waarheid wil," overtuigd dat de verlossing der Kerk nimmer zal zijn dank te weten

aan eenige onzer handelingen, maar alleen daaraan, dat de Heere, ofschoon dit rechtvaardig zou zijn wegens onze langdurige ontrouw, ons gebed niet versmaadt, maar zich wendt tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is.

Dit nu, dat het met Gods knechten alzoo gesteld is, geeft ook ons, hoe donker op dit oogenblik uitwendig onze kerkelijke horizon moge zijn, hoop en verwachting, dat de Heere zal opstaan om zich over Zion te ontfermen, en dat de bestemde tijd om haar genadig te zijn gekomen is.

En als de Heere zich dan over zijn Zion ontfermt, wat 's Heeren knechten dan mogen tegemoet zien?

III.

De zegeningen, die het vergezellen, en waarvan de dichter op de volgende wijze getuigenis geeft: „Dan zullen de heidenen den naam des Heeren vreezen, en alle koningen der aarde uwe heerlijkheid, als de Heere Zion zal opgebouwd hebben, in zijne heerlijkheid zal verschenen zijn, zich gewend zal hebben, tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is, en niet versmaad hebbben hunlieder gebed."

Men heeft ons van verschillende zijden wel eens tegemoet gevoerd, dat wij door ons kerkelijk streven de uitbreiding van het Koninkrijk Gods belemmeren. Deze beschuldiging is gevolg van een geestelijk ziekteverschijnsel, waarbij men bijzonder geestelijk meent te zijn door de zaligheid van zondaren te stellen voor de heerlijkheid des Heeren, alsof niet nog steeds als hoogste levenswet gold: God lief te hebben boven alles en eerst daarna en daaraan ondergeschikt den naaste als onszelven.

De dichter althans, en door hem spreekt de Heilige Geest, acht de opbouwing van Zion en de verschijning van de heerlijkheid des Heeren niet als gevolgen, maar als oorzaken van de toebrenging der heidenen.

Als de Heere Zion zal opgebouwd hebben, als Israels Bondsgod weer in zijn eigen huis, overeenkomstig zijn eigene voorschriften en vrij van alle heidensche onderdrukking, door zijn gunstvolk zal worden gediend; als bovendien de Heere Zions tempel weder met zijn goddelijk Chechina verwaardigt, in de wolk zijner heerlijke tegenwoordigheid weer woont onder zijn volk, wanneer Hij zijn gunstvolk weer innerlijk zegent met zijne heerlijke genadebedeeling en in zijne heerlijkheid naar buiten optreedt, om zijn Zion tegen

iederen vijandelijken aanval te verdedigen; dan zullen de heidenen zoozeer van Jehova's heerlijkheid, en de vorsten der aarde in zoo hooge mate van de rechten van den Koning overtuigd worden, dat zij alle verdere pogingen om Zion tot afgoderij te verleiden zullen opgeven, en zelven, met verzaking van hunne niet-goden, zich komen neerbuigen in het paleis van Jehova's heiligheid, om Hem naar zijn Woord te eeren.

Dit verwachtte de dichter op grond der trouwe van Jehova. En is het ook geschied? De Heere heeft de verwachting van zijn dienaar niet beschaamd. Reeds bij de voltooiing van den ringmuur der stad kon Nehemia getuigen (Neh. 6 : 16): „En het geschiedde, als al onze vijanden dit hoorden, zoo vreesden al de heidenen, die rondom ons waren, en zij vervielen zeer in hunne oogen; want zij merkten, dat dit werk van onzen God gedaan was." Deze verwachting des dichters verkreeg hare volkomene vervulling toen de Heere, Israels gerechtigheid, in Zions tempel verscheen en daar, ofschoon nog in den staat zijner vernedering, toch reeds zijne Middelaarsgrootheid en heerlijkheid openbaarde. Hij verbrak niet het gekrookte riet en bluschte de rookende vlaswiek van den tempeldienst niet uit, voordat Hij het heil den heidenen had voortgebracht tot overwinning. Rondom onzen Heere Jezus Christus, den Koning der koningen, werden de heidenen verzameld; vele koningen der aarde brachten Hem reeds hunne hulde, en Hij staakt zijnen Messiasarbeid niet, voordat de aarde vol is van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken, voordat alle knie zich voor Hem buigt en alle tong Hem belijdt, tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Deze hoopvolle verwachting des dichters mag ook het hart der kinderen Gods van onze dagen vervullen; ook wij mogen, al geschiedt de verlossing der Kerke ook nu, gelijk steeds, door diepe wegen van druk en beproeving, met blijmoedige verwachting de toekomst tegengaan, wetende niet alleen, dat, wanneer de vijand aankomt als een stroom, de Geest des Heeren de banier zal oprichten, maar dat ook van de redding der Kerk de overwinning der wereld de vrucht zal zijn.

Het werk der zending onder Israel en de volken, tot hiertoe in ons vaderland niet zonder zegen door particuliere belangstelling verricht, kan eerst recht tieren wanneer het door de Kerk ter hand genomen wordt, en dus als eene levende loot uitschiet uit zijn natuurlijken wortel.

Thans is dit nog onmogelijk, omdat de Kerk zelve wegens hare verdorvenheid de levenskracht mist, om als eene macht in de wereld op te treden, haar als een licht te bestralen

en als een zuurdeeg te doorzuren, daar zij veeleer tegenover Jood en heiden over eigen ontrouw en misvormdheid moet blozen. Maar wanneer zij weder door den Heere onzen God op den ouden grondslag harer belijdenis is herbouwd; wanneer door de toepassing der tucht overeenkomstig Godes Woord de openlijk verdorvene leden van het lichaam des Heeren zullen zijn afgesneden; wanneer de rechten van Koning Jezus weer door haar zullen zijn erkend, en Hij weder onder haar komt wonen, dan straalt zijne heerlijkheid weer in haar en van haar uit; dan trilt de liefde des Konings weer door in de harten zijner onderdanen, zoodat ze niet langer met den woorde alleen, maar inderdaad en waarheid, zich zoo krachtig tot wederliefde jegens Hem gedrongen gevoelen, dat ze alle dingen schade achten, om de uitnemendheid zijner kennis; dan gevoelen 's Heeren onderdanen, alle onderlinge grieven en feiten vergetend, zich weer één in hun Hoofd en Koning, en door deze eendracht machtig tegenover den gemeenschappelijken vijand; dan komen Gods kinderen tot hernieuwde en krachtiger ervaring van de barmhartigheden over hen van hunnen getrouwen en medelijdenden Hoogepriester, waardoor ook hunne ziel in ontferming bewogen wordt over de dienaren der zonde, en de Kerk zich bewust van hare heilige roeping, om niet te rusten met te doen wat hare hand te doen vindt, zoolang niet de geheele aarde onzes Heeren is, en alle levensgebied aan Hem onderworpen.

De toekomst der Kerk is verzekerd. Zij behoeft deze dus niet schroomvallig in te gaan, wanneer zij wakende en biddende en strijdende bevonden wordt; want haar Heiland en Koning zal niet gedoogen, dat de poorten der hel haar ooit overweldigen, en zij mag den strijd des Heeren voortzetten met de zalige verzekering, dat ze straks meer dan overwinnaar zal zijn door Hem, die haar heeft liefgehad en met Zijn hartebloed gekocht.

Komt, spreken ook wij deze verwachting uit door te zingen van den honderd-tweeden psalm het zevende en het achtste vers.

G. T.! aan het einde onzer overdenking gekomen, schijnt het mij toe van dringende noodzakelijkheid, dat wij onszelven onderzoeken aangaande deze overtuiging en verwachting des dichters.

Wat mij persoonlijk betreft, het was mij behoefte haar in uw midden uit te spreken, omdat ik mij vroeger slechts schoorvoetend op den weg van den strijd der Kerke liet medevoeren, en wel eens den schijn op mij laadde van eene tegenovergestelde meening te zijn.

De strijd voor het recht der Kerk is goed, desnoods met prijsgeven van al hare goederen, beter dan hare rechten te laten vertreden voor de genieting van haar bezit. Maar de strijd, dien we strijden, moet een heilige zijn, uit persoonlijke overtuiging, met diep besef van onze schuld voor God, innigen drang tot het heilig houden van de heiligheden des Heeren, geheele ontblooting van eigen kracht, en onvoorwaardelijken steun op de ontfermingen onzes Gods.

Indien gij dus nog in de zonde leeft, indien uw hart nog is in de ijdelheden des levens, indien gij nog geen lust hebt in de kennis van 's Heeren wegen, dan vrees ik dat gij u onder Gods worstelende gemeente op den duur niet thuis zult gevoelen, ja dat ge haar zelfs tot last zult worden, in het eind zult bevonden worden tegen haren Koning te strijden, om Hem in den grooten gerichtsdag als uw Rechter te ontmoeten, die, hoeveel gij ook moogt voorgeven voor zijn naam te hebben verricht, u het ontzettende woord zal doen hooren: »Gaat weg van Mij; Ik heb u nooit gekend."

Misschien zijn er ook, die nog al wat verwachten van hun strijden, die zich vele opofferingen getroosten, met vertrouwen op zichzelf en hunne inspanning voor de redding der Kerk. Wat ik u bidden mag, laat af van uw zelfbetrouwen, want gij zult niets dan teleurstelling vinden.

De eerste schrede op den weg van persoonlijke en kerkelijke verlossing wordt gezet in de diepten van schuldgevoel en schuldbelijdenis voor het aangezicht des Heeren. In dat spoor is alleen verwachting voor de redding uwer ziel en de bevrijding uwer Kerk; want eerst wanneer ge u schuldig kent, gedenkt de Heere over u aan zijn verbond; eerst dan zult ge een welgevallen hebben aan Zions steenen en medelijden met haar gruis.

Daarom zij u allen ernstig geraden alle bijoverwegingen en bijbedoelingen te verlaten en den Heere dringend te smeeken om de ontdekkende genade des Heiligen Geestes, opdat ge uwe schuld voor God leert kennen, en bij den strijd der Kerke moogt beginnen met de bestrijding uwer eigene zonden en dwaasheden.

Zijn er onder u, die aarzelen zich bij den strijd voor het heilige aan te sluiten, omdat zij de middelen, daartoe gebezigd, minder doeltreffend en den weg, daarbij ingeslagen, minder practisch oordeelen, hun zij het mij vergund toe te roepen: Laten we toch niet onze kracht versnipperen door het twisten over eene te volgen gedragslijn. Ieder handele naar omstandigheden, en naar het licht, dat de Heere in zijn Woord hem schonk. Alleen vrage niemand naar de

uitkomst onzer handelingen, maar naar onze heilige roeping, om de heiligheden des Heeren heilig te houden, omdat de Heere onze God dit wil, ook al leidde het nimmer tot de redding der Kerk. Zijt ge ontmoedigd door de reeds ondervondene verdrukking en de nog dreigende vervolging; hebt gij gehoopt, dat het scheepke van Gods Kerk zonder stooten of slingeren in de haven der bevrijding kon worden binnengeloodst, dan hebt ge u op nog grootere teleurstellingen voor te bereiden, want zonder druk en lijden werd Gods Kerk nog nooit gered. Tot uwe bemoediging mag ik u echter herinneren, dat onder al deze schokken en slingeringen een volmaakt vertrouwbare Stuurman aan het roer staat, die door al de stormen der menschelijke vijandschap zijne Kerk in de haven der verlossing veilig zal binnensturen.

Dit is de troost en bemoediging voor hen onder ons, die zich tot den strijd des Heeren aangorden, maar dagelijks levendiger overtuigd worden, dat er van de redding der Kerke niets zou kunnen komen, indien zij afhing van hunne trouw of beleid; die gevoelen dat zij voor de rechten van Koning Jezus moeten opkomen, maar daarin gedurig belemmerd worden door de overtuiging hunner persoonlijke schuld aan Zions ellende, daar Satan niet ophoudt hen aan te vechten en hen te wijzen op hun verontreinigd priestergewaad.

Gevoelen we dat onze belangstelling in Zions steenen en ons medelijden met haar gruis maar al te gering is, ook zelfs daar, waar de halve broeders ons van overdrijving beschuldigen, dit verhindere ons niet de reeds ontvangene genade des Heeren, waardoor onze oogen voor Zions jammerstaat geopend werden en ons hart met deernis vervuld, te erkennen; want daarin hebben we de bewijzen, dat de Heere op weg is, om zijn Zion te verlossen. Als de Heere met ons in het gericht wil treden over onze schuld aan Zions verwoesting, over ons aarzelend opkomen voor de rechten onzes Gods, over de beste van onze verrichtingen, dan kan niemand onzer voor zijn heilig aangezicht bestaan; maar van zijne onkreukbare trouw mogen we Zions redding verwachten, verwachten dat Hij het goede werk, onder ons begonnen, voleindigen zal. »Gij, die des Heeren doet gedenken, laat dan geen stilzwijgen bij ulieden wezen, en zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige en Jeruzalem stelle tot een lof op aarde"; want de Heere is getrouw, Hij zal zijne beloften vervullen, Hij zal opstaan, en zich ontfermen over Zion. Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XI.

EEN TOEVLUCHT VOOR DE BEDRUKTEN.

OP 22 AUGUSTUS 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

H. W. VAN LOON,

AFGEZET PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Gods Woord, Gods Woord geheel, Gods Woord alleen, ziet-daar de leuze van elke Kerk, die een Kerk onzes Heeren Jezus Christus wil zijn.

Dáár eene prediking van het Woord, een regeeren met het Woord, een dienen naar het Woord.

Als zij die in het ambt gezet zijn dat doel beoogen, mag men het er voor houden, dat zij getrouw zijn in het aanbevolen werk en dat de Kerk, die hen riep, aan hare roeping beantwoordt.

Wanneer daarentegen een Kerk naast den dienst des Woords nog eene andere prediking duldt, bij het regeeren menschelijke voorschriften stelt boven het goddelijk getuigenis en in het werk der barmhartigheid zich door willekeur laat leiden, dan is haar val gewis, tenzij de Heere haar herstelt. Al heeft zij dan nog zoo vele leeraren die het Woord recht verkondigen, al is het getal harer levende leden dan nog zoo groot, zulk een Kerk verliest het heilig karakter, dat een Kerk moet dragen.

Waar dit bederf zich openbaart, zullen allen die voor het Woord beven daartegen de stem verheffen, en zoo ontstaat een strijd in eigen boezem, als waarin ook wij thans zijn gewikkeld.

Die strijd is zoo oud als de Kerk zelve en zal in deze tegenwoordige bedeeling niet ophouden, omdat de wereld de Kerk niet met rust laat, maar daar steeds binnendringt.

Die strijd wordt verschillend beoordeeld en zeer veroordeeld door hen die, met of zonder protest, in het bestaande berusten, omdat zij zich een verkeerd denkbeeld maken van de oordeelen Gods of omdat zij vreezen door verzet, positie en invloed te zullen verliezen.

Men schrijve Gode toch niets ongerijmds toe.

Zeer zeker om onze zonden brengt Hij zijne oordeelen over ons, maar een oordeel om te zondigen beschikte Hij nooit. Integendeel God wil dat wij Hem tot elken prijs zullen gehoorzaam zijn, al komt dat ons ook te staan op het verlies van veel, ja van alles wat ons lief is.

God wil dien strijd. Hij zelf heeft hem verklaard toen Hij in Eden de vijandschap aankondigde, die Hij zetten zou tusschen het zaad der vrouw en dat der slang. En als Hij den Verlosser, in Eden beloofd, de wereld inbrengt, dan zien wij dezen tot tweemaal toe met een geesel van touwtjes hen uit den tempel drijven, die zijns Vaders huis tot een moordenaarshol hadden gemaakt.

De beteekenis van dien strijd hangt niet af van het hooghartig oordeel der menschen, die meenen dat vrede en rust het kenmerk van een Kerk moeten zijn, maar uitsluitend van den geopenbaarden wil Gods. 't Is niet de vraag hoe wij ons een Kerk denken of wat wij van een Kerk maken, maar wat God wil dat een Kerk zijn zal. En op die vraag geeft zijn Woord ons het rechte bescheid, dat vooral in deze dagen van verwarring niet te dikwijls kan worden gehoord.

Wij bepalen ons thans bij hetgeen wij lezen in Jes. 14 : 32:

> Wat zal men antwoorden den boden des volks? Dat de Heere Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten zijns volks eene toevlucht daarin hebben zouden.

Naar de voorstelling des profeten zijn er gezanten voor Jeruzalems poorten verschenen. Zij komen uit Filistea. Te vroeg heeft men daar gejuicht, meenende van het juk der dienstbaarheid bevrijd te zijn, omdat een overheerscher was gevallen. Nieuwe verdrukkers waren opgestaan. Uit het Noorden trokken de vijandelijke heiren het land der vijf steden binnen. Wel mochten hare poorten huilen, want de vijand voerde dood en verderf mede in zijn gevolg.

Schier bezweken onder het geweld, wil Filistea thans van Israel haar ouden erfvijand vernemen, van waar hulp en uitkomst zijn te verwachten. En de profeet, die al de oordeelen vooruit gezien en aangekondigd heeft, laat in onzen tekst op de vraag der vertwijfeling het antwoord hooren: Voor de verdrukten des volks geen heil dan van Sion, den berg, welken de Heere zich tot eene woning heeft verkoren, zeggende: Dit is de plaatse mijner rust.

Het is niet noodig de meening te bestrijden van hen, die bij deze profetie slechts aan Juda willen denken, dat ge-

spaard blijft als Filistea ondergaat. De boden zouden dan ongetroost zijn weggezonden en de tolk der gedachten Gods zou voor hen geen woord hebben gehad. Al is het waar dat deze godspraak in de naaste toekomst hare vervulling vond, toen Asdod door de Assyriërs werd vernield en Jeruzalem op het gebed van Hiskia en Jesaia ongedeerd bleef, ja tot een toevlucht voor het geplaagde landvolk mocht dienen, naar den aard der profetie wordt hier een oneindig heerlijker verschiet ontsloten. Kennelijk schetst hier de Godsman den tijd des Nieuwen Verbonds, waarin Sion niet slechts voor Israels bedrukten, maar voor Gods volk uit alle volken, een toevlucht zal zijn, tegen sterker vijanden dan de Assyriërs, door wie Filistea werd benauwd.

Met deze verklaring komt overeen wat door een der meest bekende uitleggers van het boek der profetieën van Jesaia werd geschreven: „De Kerk duurt en zal duren in de wereld tegen alle stormen en veranderingen der eeuwen en ellenden der tijden, welke aan zoo vele andere heerschappijen, koninkrijken en republieken den ondergang toegebracht en dezelve ten eenenmale verstoord en verdelgd hebben; en het zal nooit geschieden dat de poorten der helle haar zullen overweldigen, omdat de stad gegrondvest is van God, niet van menschen, en door zijne voorzorg, voorzienigheid en bescherming en niet door eenige menschelijke hulp bewaard wordt, als een haven en toevlucht voor alle uitverkorenen, die daarin en in derzelver gemeenschap zullen behouden worden. Laten zij zich onder hare vleugelen begeven, die hun heil beminnen en den ondergang, die de wereld boven het hoofd hangt, zoeken te ontvlieden."

Sion is de heuvelenrij waartoe de tempelberg behoort, waarop de Heere het teeken zijner bijzondere tegenwoordigheid gevestigd had.

Sion was Israels roem en sterkte.

Het volk uit Abraham gesproten was niets in zichzelf. Niet om zijn afkomst: Terach was een afgodendienaar; niet om zijn uitnemendheid: andere volken overtroffen het schier in ieder opzicht; maar om het eeuwig welbehagen had de Heere Jacobs kinderen uitverkoren om de Kerk, tot de volheid des tijds als in het verborgene te bewaren en tot hare ware gestalte te brengen.

Geformeerd door den Heere is Sion zijn bijzonder eigendom. De wereld baart geen Kerk. Ware Sion uit de wereld, de wereld zou het hare liefhebben, maar thans duldt zij Sion niet en werkt zij haar tegen als een macht, die op beteugeling van haar boos geweld is aangelegd.

Tusschen de beide stroomen van zonde en ellende vloeide er van het begin af tot nu toe, onafgebroken maar veilig, een liefelijk beekje van Sion, Gods genaderaad geheeten, waar de geloovigen van den ouden dag, te midden van gedurigen strijd een toevlucht hadden, totdat zij door den dood ingingen in de rust, die er overblijft voor het volk van God.

Sion blijft alle eeuwen door de zinnebeeldige aanduiding voor de gemeente des levenden Gods ook onder de nieuwe bedeeling. Was hare beteekenis heerlijk in den tijd der schaduwen, toen haar taak zich tot één volk bepaalde, hoeveel te meer thans, nu zij, naar de groote verborgenheid die alle eeuwen verborgen geweest maar nu geopenbaard is, uit Joden en Heidenen wordt vergaderd.

Als de stad des levenden Gods, als het hemelsche Jeruzalem, kan van haar met verhoogden nadruk het woord van den psalmist gelden: »God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen," en wordt haar roeping omschreven in onzen tekst: »De Heere heeft Sion gegrond, opdat de bedrukten zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden."

Bij deze bedrukten, beter gezegd nooddruftigen, denken wij niet aan allen, die moeite en verdriet kennen, aan treurenden om elk leed: waar is de mensch die er vreemd aan bleef? maar aan de geloovigen, die in druk en tegenspoed zijn vanwege de wreedheid der boozen, die niet ophouden Gods volk te benauwen. De scepter der goddeloosheid komt dikwerf te liggen op het lot der rechtvaardigen, en daarom worden zij arm en ellendig genoemd.

En die naam is alleszins gepast.

Let slechts op hun uiterlijken toestand. Zij eten vaak het brood der bedruktheid, behoeftig als zij veelal zijn in dit leven. Niet zonder oorzaak zegt de apostel: »Hoort, mijne geliefde broeders, heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij belooft dengenen, die Hem liefhebben" (Jac. 2 : 5). En waarlijk de ervaring leert dat er meer vreeze Gods onder de luiden van kleine middelen dan onder de groote lieden gevonden wordt.

Maar bijzonder zijn ze arm in 't geestelijke, hunne gerechtigheid buiten zich zoekende, in God en in de genade, door Jezus Christus geopenbaard.

Zij zijn nooddruftig sedert de Heilige Geest door het Woord Gods hen aan hunnen verloren en verdoemelijken toestand kwam ontdekken. Voorheen leefden zij met de meeste menschen rustig en gemakkelijk in deze wereld voort; hadden zij een grooten dunk van zichzelven; overleiden zij bij zich-

zelven dat zij rijk en verrijkt waren en geens dings gebrek hadden en vleiden zij zich met een ijdele hoop voor de eeuwigheid, — totdat zij leerden verstaan dat zij ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt zijn; dat God wel goed en genadig, maar tevens heilig en rechtvaardig is; dat Hij van zijn recht niet kan afstaan en den schuldige niet kan onschuldig houden.

Zij zijn nooddruftig ook al kennen zij de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om hunnentwil arm is geworden daar Hij rijk was, opdat zij door zijn armoede rijk zouden worden (2 Cor. 8 : 9). Niet zelden toch hebben zij te worstelen met ongeloof en moedeloosheid. o, Als de Heere het aangezicht voor zijn knecht verbergt, als de vijand der zielen hem hevig bestrijdt en de zonde bij hem vanbinnen woelt, dan vreest hij wel eens in zijn druk te zullen vergaan en klaagt hij met den dichter: „Ik ben ellendig, diep in nood, gansch van heul en hulp ontbloot."

Ja, noem ze vrij bedrukten, de kinderen Gods hier beneden.

Met een Noach vreezen zij het verderf dat een veroordeelde wereld wacht; met een Lot kwellen zij dag aan dag hunne zielen door het zien en hooren van zoo vele ongerechtige werken; met een David voelen zij zich eenzaam en verschoven in het land der levenden.

Om voor dezulken een Ark, een Zoar, een Toevlucht te zijn, heeft de Heere zijn Kerk op aarde gegrond.

Dit ga ik u nader aanwijzen als wij gezongen zullen hebben:

Zingt, zingt den Heer, die eeuwig leeft,
Die Sion tot zijn woning heeft;
En laat voor aller volken ooren,
Met psalmgezang, zijn daden hooren.

o, Heer! jaag hun vervaardheid aan,
En doe de heidenen verstaan,
Dat zij, die Sions rampen wenschen,
Geen goden zijn, maar brooze menschen.

Ps. 9 : 11 en 20.

Als draagster van Gods Verbond en Woord heeft Sion alles wat zij behoeft om haar taak te vervullen.

En zij beantwoordt daaraan door den dienst van hare organen. Immers het behaagde den Heere haar een eigen inrichting te geven en door enkele personen haar te doen werken. Hij, die opgevaren is verre boven alle hemelen opdat Hij alle dingen vervullen zou, heeft gegeven sommigen

tot apostelen en sommigen tot profeten, en sommigen tot herders en leeraars: tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening tot opbouwing des lichaams van Christus" (Ef. 4 : 11 en 12).

Er is verscheidenheid der bedieningen.

De buitengewone ambten dragen een voortdurende vrucht sedert het woord der profeten en apostelen in schrift gebracht is, en tot de gewone ambten is zoowel het diakonaat te rekenen als dat der herders en opzieners.

In hare tegenwoordige gestalte volbrengt de Kerk door het leerambt, het regeerambt en het ambt der tafelen haren heiligen dienst.

Tot haar is evenals tot den profeet gezegd: »Spreek naar het hart van Jeruzalem en roep haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al hare zonden" (Jes. 40 : 2).

Aan haar is beloofd om het te roepen uit de keel: »Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! Zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uwe glasvensters zal Ik kristallijnen maken en uwe poorten van robijnsteenen en uwe gansche landpalen van aangename steenen. En al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd zijn en de vrede uwer kinderen zal groot zijn. Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden, wees verre van verschrikking, want zij zal tot u niet naken" (Jes. 54 : 11—14).

De Kerk moet het Evangelie tot alle volken brengen. Het bevel van haren Koning mag zij niet ongehoorzaam zijn. Aan anderen mag zij niet overdragen wat haar is opgelegd. De zending is haar werk. Hoe zullen zij hooren, zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? Gelijk geschreven is: »Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen die vrede verkondigen, dergenen die het goede verkondigen" (Rom. 10 : 15).

Maar ook in eigen kring heeft de Kerk den dienst des Woords te onderhouden. Van de prediking wil de Heere zich bedienen tot versterking der zwakken, tot onderwijzing der onkundigen, tot vertroosting der bedroefden, tot opwekking der zorgeloozen en gerusten.

De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn en onder de prediking des Woords in het menschenhart worden gewerkt. Maar dikwijls doet de Heere, tot wien David zegt: »In het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend" (Ps. 51 : 8), zijn volk ervaren dat Hij medewrocht.

Als het Woord recht gepredikt wordt, is het spreken des dienaars een spreken van Christus, waarmakende wat Hij te voren, door den Heiligen Geest, gesproken heeft: »Ik boodschap de gerechtigheid in de groote gemeente; zie, mijne lippen bedwing ik niet; Heere! Gij weet het" (Ps. 40 : 10).

Het Sacrament bezegelt het Woord.

Woord en Sacrament behooren bij elkaar als de van God geschonken genademiddelen.

De Kerk alleen mag beide bedienen.

Daarin ligt hare beteekenis.

Het Sacrament is niet ingezet om iets nieuws te onderwijzen, maar om de beloften des Evangelies te beter aan onze uiterlijke zinnen voor te stellen en ook om ons geloof te voeden en te onderhouden.

Woord en Sacrament hebben denzelfden inhoud.

Zij leeren ons dat God uit genade vergeving der zonden en het eeuwige leven schenkt, en dit niet willekeurig, maar alleen vanwege het eenig slachtoffer van Christus aan het kruis volbracht.

Doop en Avondmaal worden beide als Sacramenten, met dezelfde waardeering behandeld. 't Eene is niet in meerdere mate een Sacrament dan het andere. Beide zijn het zichtbare waarteekenen en zegelen van eene inwendige, onzienlijke zaak, dewelke God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes. Met onze geloofsbelijdenis, Art. 33, zeggen wij: »Zoo zijn dan de teekenen niet ijdel noch ledig, om ons te bedriegen; want Jezus Christus is de waarheid van dien, zonder wien wij niet met allen zijn zouden."

De heilige Doop verzegelt ons de afwassching der zonden door het bloed en den Geest van Jezus Christus. Zoo dikwijls het teeken der inlijving in het midden der gemeente, aan de kleine kinderen der geloovigen, wordt bediend, spreekt God tot ons: »Ik zal mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uwen zade na u in hunne geslachten tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God en uwen zade na u."

Het heilig Avondmaal betuigt ons dat Christus onze zielen met zijn gekruiste lichaam en vergoten bloed spijst en laaft ten eeuwigen leven. Bij de teekenen van brood en wijn wordt door ons de dood des Heeren verkondigd en verzekert de Heiland tegelijk, dat Hij in gunst en liefde aan de zijnen blijft denken.

't Is waarlijk geen geringe zaak, dat men ons, nu acht maanden lang, het Nachtmaal houden onmogelijk heeft gemaakt.

Al stemmen zij het Luther toe, »dat men wel zalig kan

worden zonder het Sacrament, maar niet zonder het Testament," de geloofsversterking van God beschikt, wordt noode door de bedrukten gemist, al erkennen zij met smart dat ze voorheen daarvan dat gebruik niet hebben gemaakt, dat men verwachten zou bij dezulken, die waarlijk wenschen op te wassen in Hem, die het hoofd is.

Aan den disch des Nieuwen Verbonds toch wordt het den nooddruftigen verzekerd, »dat al is het dat zij nog zoo vele gebreken en ellendigheden in zich bevinden, namelijk dat zij geen volkomen geloof hebben, dat zij ook met zulken ijver om God te dienen niet begeven, als zij schuldig zijn, maar dagelijks met de zwakheid van hun geloof en de booze lusten van hun vleesch te strijden hebben, nochtans overmits hun door de genade des Heiligen Geestes zulke gebreken leed zijn en zij van harte begeeren tegen hun ongeloof te strijden en naar alle geboden Gods te leven, zij gewis en zeker zullen zijn, dat geen zonde noch zwakheid, die tegen hun wil in hen is overgebleven, hen kan hinderen dat God hen niet in genade zou aannemen en hun de goederen van Christus, het eeuwige leven, de gerechtigheid en heerlijkheid deelachtig maken."

Opdat de dienst des Woords en der Sacramenten van kracht blijve moet de tucht geoefend worden.

Zonder tucht kan Sion niet bestaan.

Zij mag niets onreins, niets zondigs dulden.

Zij moet de dwaling bestrijden en het booze uit haar midden wegdoen.

Zij kan de kwaden niet verdragen, zal zij een toevlucht voor de bedrukten wezen.

Evenmin als tusschen licht en duisternis kan er tusschen waarheid en leugen, tusschen heiligheid en zonde een verbond des vredes bestaan. De Kerk is geroepen om tegenover de wereld te doen uitkomen, dat er een onderscheid is, dat er een klove gaapt tusschen hen, die tot Sion behooren, en hen, die daar buiten zijn, en dat dit onderscheid niet een kleinigheid maar de zuiverheid van leer en leven betreft.

Omtrent het inwendige beslist de Kerk niet.

Zonder zich een oordeel aan te matigen dat alleen God, den Kenner der harten toekomt, heeft zij den tweeden sleutel te gebruiken haar door Christus geschonken, om hen die van hunne dwalingen en schandelijk leven niet afstaan willen buiten de gemeente te sluiten, maar ook om hen die waarachtige beterschap beloven en bewijzen, wederom als lidmaten van Christus aan te nemen.

Het is haar niet te doen om te verderven, maar om te behouden.

Ook bij het oefenen van tucht is de Kerk gebonden aan Gods Woord. Met dat Woord in de hand wil zij tegenover het drijven eener ongoddelijke leer, van een medische behandeling niet weten, maar treedt zij op om de bedorven leden af te snijden opdat het geheele lichaam niet gesloopt worde; is zij niet tevreden met eene prediking der waarheid, op voorwaarde dat ook de leugen geduld worde; acht zij het onbetamelijk alle ketterij toe te laten, onder het vroomklinkend voorgeven dat men van de tucht des Heiligen Geestes alleen herstel moet verwachten. Alsof die Geest in het Woord ook niet wat anders leerde; alsof Hij die de Kerk een eigen inrichting schonk, sommigen niet tot opzieners en ouderlingen heeft gegeven om op de zuiverheid der leer en op de vromigheid des levens toe te zien.

De Heere heeft wachters op Sions muren besteld, die al den dag en al den nacht niet zullen zwijgen van zijne rechten; die als de vijand komt niet de hand voor de oogen mogen houden, maar den toegang moeten ontzeggen aan alles wat het goddelijk toevluchtsoord tot een Babel, het liefelijk Bethesda tot een Mara, de eenige vrijstad tot een moordenaarshol zou maken.

Reeds spraken wij van het leer- en regeerambt, waardoor Sion aan hare roeping beantwoordt om een toevlucht voor de bedrukten te zijn. Maar gij gevoelt het, dat wij in dit verband niet mogen zwijgen van het ambt der diakenen, die den dienst der barmhartigheid in Gods Kerk hebben te volbrengen.

Dat ambt is waarlijk niet gering te achten, al heeft het voornamelijk te doen met het stoffelijk belang der noodruftigen.

Onze Heere Jezus Christus heeft gedurende zijne omwandeling op aarde aan de prediking van het Evangelie des Koninkrijks steeds den arbeid der dienende liefde gepaard. Als Petrus in het huis van den hoofdman Cornelius, met enkele woorden het werk van den Meester wil schetsen, zegt hij: „Welke het land doorgegaan is goeddoende" (Hand. 10 : 38), en wij weten, door het Evangelie, hoe de ellende van kranken, hongerigen en armen Jezus steeds ter harte ging.

In den eersten tijd werd te Jeruzalem het ambt der tafelen door de heilige apostelen zelven bediend. En niet omdat zij zich later boven dien arbeid verheven achtten, maar alleen omdat bij de uitbreiding der Kerk, onder dien dubbelen dienst de prediking des Woords schade moest lijden, maakten zij het diakonaat tot een afzonderlijk ambt en droeg de Gemeente op hunnen raad, dezen arbeid aan anderen op. Was in de dagen

van Mozes de instelling van oversten over duizenden, honderden, vijftigen en tienen geboren uit de behoefte van den man Gods aan hulp, bij zoo overstelpende werkzaamheden te midden van een talrijk volk, in den aanvang van Christus' Gemeente zien wij op gelijksoortige wijze een nieuwe ordening teweeg gebracht, door den drang der omstandigheden. Om de tafel der behoeftige weduwen in de gemeente te dienen werden hier gekozen niet eenige van de minsten in haar midden, maar van de uitnemendsten; mannen niet alleen begaafd met wat men thans practische kennis pleegt te noemen en dies geschikt om de inkomsten te vermeerderen en te administreeren; maar dezulken, die vóór alle dingen getuigenis hadden van te zijn vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, vol van geloof, genade en kracht (Hand. 5 : 3, 5 en 8). Wel een bewijs dat de vergadering der geloovigen te Jeruzalem van hare diakenen nog wat meer verlangde dan het inzamelen van liefdegaven en het bedeelen van behoeftige menschen.

Van dien tijd af is deze dienst der barmhartigheid als een afzonderlijk ambt, in de Kerk onderhouden, waarom ook Paulus, in zijne brieven, niet alleen de opzieners vermaant hun treffelijk ambt wél waar te nemen, maar ook tot de uitdeelers of behulpsels in 't bijzonder zich richt.

De geschiedenis verhaalt ons van de wijze, waarop de eerste Christenkerken het heerlijk orgaan hebben gebruikt, door den Heere haar tot het werk der barmhartigheid geschonken. Hoe zij hare diakenen hebben uitgezonden naar de hospitalen om de kranken te verkwikken, naar de gevangenissen om de verdrukten te bezoeken, naar de stranden om de schipbreukelingen op te nemen. Toch hield de ambtelijke werkzaamheid geen gelijken tred met den steeds toenemenden arbeid op het gebied der philanthropie. Zij liet zich verdringen door een tal van genootschappen en vereenigingen, die meer of minder of in het geheel niet aan het Woord zich gebonden achten. En in onze dagen is het zoo ver gekomen, dat het diakonaat zich bepaalt tot een vaak hoogst gebrekkige zorg voor weduwen en weezen, maar naar blinden en krankzinnigen, naar idioten en vreemdelingen, om niet meer te noemen, geen hand uitstrekt.

o, Zeker, er wordt nog handreiking gedaan aan behoeftigen, maar de willekeurige eischen, waaraan soms de ware huisgenooten des geloofs niet voldoen, maar wel zij, die om Gods Woord en dienst zich niet bekreunen, geven den gaarne getrouwen armverzorger vaak reden om zijn ambt al zuchtende waar te nemen.

't Is daarom dat wij, die ook in de Kerk weer tot de wet

en de getuigenis wenschen terug te keeren, dit woord als tot ons gesproken, gedurig hebben te betrachten: „Hij heeft u bekend gemaakt, o, mensch! wat goed is: en wat eischt de Heere van u dan recht te doen en weldadigheid lief te hebben en ootmoediglijk te wandelen met uwen God" (Micha 6 : 8).

Reeds bleek het onderscheid tusschen een Kerk zooals God haar wil, en zooals onze oogen haar thans aanschouwen.

Een toevlucht voor de bedrukten zou ze wezen, en ze is geworden het tooneel, waarop de verdrukkers hun lust bot vieren.

Een uitdeelster der verborgenheden van het Koninkrijk Gods moet ze zijn, en ze ontneemt het brood aan de kinderen om het aan de honden te geven.

Het beeld van den barmhartigen Samaritaan heeft ze te vertoonen, en ze gaat vele ellendigen meêdoogenloos voorbij.

God wil dat het leven der Kerk tegenovergesteld zij aan dat der wereld, en ziet ze is schier in alles der wereld gelijkvormig geworden.

En dat niet eerst sedert het begin dezer eeuw. o, Neen, veel vroeger sloop het bederf in.

Neêrlands Sion, waaraan zooveel was toevertrouwd, heeft slechts kort gebloeid.

Toch lijdt het geen tegenspraak, dat nu zeventig jaren, de gereformeerde Kerken in deze landen, gebukt gaan onder eene heerschappij, welke haar verhindert aan hare roeping te beantwoorden. Naar den wil van een aardschen koning, dien wij geen verkeerde bedoelingen mogen toedichten, zijn haar eischen gesteld, welke haar beletten aan den hemelschen Koning in alles gehoorzaam te zijn. Een bestuur is haar gegeven dat alleen voor eigen hoogheid waakt en het aan de getrouwe opzieners onmogelijk maakt de geestelijke discipline te oefenen. Immers het is de toeleg dier heeren en regeerders om den tweeden sleutel des hemelrijks te laten roesten. Vrij kan men het Woord Gods en de heilige Sacramenten aanranden. Geen leeraar die daaraan zich schuldig maakte had ooit schorsing of afzetting te vreezen. Maar zij, die voor de heiligheden Gods en voor het recht der gemeente opkomen, worden op allerlei wijze bemoeilijkt en gelijk wij het onder ons hebben zien gebeuren, als oproerigen ruw ter zijde geschoven. Ja, die het waagt eigengemaakte en eigenmachtig opgelegde reglementen te weerstaan, voelt aanstonds de ijzeren hand der machthebbers op zich neerkomen.

Zoo wordt het middel door den Heere beschikt om zijn Kerk zuiver te houden en een toevlucht voor de bedrukten te doen zijn, door de verdrukkers gebruikt om de belijders der waarheid te slaan en de loochenaars te handhaven.

Als zulk een tirannie in een Kerk heerscht en haar dreigt te verwoesten, mag er geen lijdelijk toezien zijn bij hen tot wie de heilige Apostel zegt: „Trekt niet een ander juk aan met de ongeloovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? en wat samenstemming heeft Christus met Belial? of wat deel heeft de geloovige met den ongeloovige? of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levenden Gods; gelijkerwijs God gezegd heeft: Ik zal in hen wonen en Ik zal onder hen wandelen en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mij een volk zijn. Daarom gaat uit het midden van hen en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is en Ik zal ulieden aannemen. En Ik zal u tot een Vader zijn en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige" (2 Cor. 6 : 14—18).

De stemme Gods in dit woord weerklinke in veler harten! Geen zucht naar valsche rust mag er de kracht van zoeken te breken.

Onze Heiland heeft buiten de poort geleden, zoo laat ons dan tot Hem uitgaan, buiten de legerplaats van rust en gemak, van voordeel en gewin. Vergeet het niet, het pand aan Sion ter bewaring gegeven is meer waard dan alle schatten der aarde, en niet door het kerkelijk goed, maar alleen door het geestelijk goed dat zij bezit, kan zij in de behoeften van nooddruftigen en bedrukten voorzien.

Wij willen niet scheiden van de Kerk, maar slechts van hen die van de Kerk niet zijn.

De scheuringen ontstaan niet door hen die godzalig willen leven en naar het Woord Gods zich gedragen, maar door zoo velen als de eere van Christus niet zoeken en de leer van den hemelschen Meester niet bewaren.

Laat men ons naroepen dat wij scheurmakers zijn.

Wij zullen het verdragen.

De eenige reden dat wij tegenover de meesten staan ligt hierin, dat zij de zuivere belijdenis der waarheid niet kunnen verdragen. Christus heeft zijnen discipelen voorzegd, dat zij uit de synagoge zouden geworpen worden om zijns naams wil. Die synagogen, waarvan onze Heiland sprak, waren toen de wettige vergaderingen der Joden.

Ook ons werpt men uit, en 't valt niet moeilijk te bewijzen dat zulks om den naam van Christus geschiedt.

De strijdende Kerk heeft de belofte : In deze wereld zult gij verdrukking hebben.

En nu, zijt gij waarlijk in Sion geboren?

Gij stelt u toch niet met het uiterlijke tevreden?

De Heere weet wie de zijnen zijn, en naar den aard der liefde, gelooven wij het beste van hen, die met hun wandel niet weerspreken wat zij met hunnen mond belijden, maar toch zouden wij voor God geen vrijmoedigheid hebben, indien wij u niet ernstig herhaalden: niemand bedriege zichzelven.

Neen, gij zijt geen burger van Sion, indien gij nog niet boven alles over uwe zonden leerdet treuren; indien gij er niet op bedacht waart u in veiligheid te stellen tegen een wrekende rechtvaardigheid en strafvorderende wet; indien gij nimmer bedrukt waart voor den goddelijken toorn en uit de diepte uw stem nooit ophieft naar omhoog; indien het u niet te doen is om Christus, het Hoofd en den Koning van zijn Kerk, den Verlosser en Zaligmaker van zijn arm en ellendig volk.

Wie onder ons waarlijk bedrukt is behoeft niet te vreezen. Voor hem is Sion gegrond.

De vrijsteden in Kanaän waren open voor allen, zonder onderscheid, die tegen de hand van den bloedwreker een toevlucht zochten. Ook de vreemdeling en de bijwoner die den dood wilden ontkomen, konden zich daar veilig rekenen. Hoeveel te meer zullen zij, die hunne zielen willen behouden, er van verzekerd zijn, dat de Kerk ook voor hen de draagster is van de belofte des eeuwigen levens.

Gij, die deze zekerheid hebt, verblijdt u in den Heere, die een God van volkomene zaligheid is.

Zoekt veel den verborgen omgang met Hem, maar oefent ook de gemeenschap der heiligen. De eerste Christenen waren volhardende in de leer der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden (Hand. 2 : 42).

Strijdt voor het geloof dat eenmaal den heiligen overgeleverd is (Jud. : 3), en laat u daarvan door niemand afbrengen, maar wacht u voor twist en tweedracht, waardoor de broeders verdeeld worden. „Weest eensgezind, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den anderen uitnemender dan zichzelven. Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is" (Filipp. 2 : 3 en 4).

Laat toch een ieder, naar de mate der gaven hem geschonken, de belangen der Kerk ter harte nemen en gedurig om den vrede van Jeruzalem bidden.

Bedrukten! wij weten niet wat ons wacht, maar dit woord is gewis en zal altijd bevonden worden waarheid te zijn: „In het houden van de rechten des Heeren is groote loon" (Ps. 19 : 12). Stelt uzelven zonder eenig beding in den weg der gehoorzaamheid aan den geopenbaarden wil van God.

En voorts, wandelt waardiglijk der roeping waarmede gij geroepen zijt, opdat gij moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen van God, zijnde onbestraffelijk te midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welken gij schijnt als lichten in de wereld (Filipp. 2 : 15). Amen.

Nooddruftigen zal Hij verschoonen;
Aan armen, uit genâ,
Zijn hulpe ter verlossing toonen;
Hij slaat hun zielen gâ.
Als hen geweld en list bestrijden,
Al gaat het nog zoo hoog:
Hun bloed, hun tranen en hun lijden
Zijn dierbaar in zijn oog.

Ps. 72 : 7.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XII.

Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra?

OP 15 AUGUSTUS 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

Dr. W. GEESINK,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Op U betrouw ik, Heer der heeren!
Op U, gelijk 't betaamt;
Ai! laat mij nooit, beschaamd
Van uwen troon teruggekeeren;
Help mij, op mijn gebeden,
Door uw gerechtigheden.

Och! neig tot mij uw gunstig' ooren;
Schiet haastig toe, dat mij
Uw naam een rotssteen zij;
Een huis, een welgesterkte toren,
Die, op een klip verheven,
Mij veiligheid kan geven.

Psalm 31 : 1 en 2.

Wanneer — M. H.! onze Bijbelvertalers Paulus' vermaan tot de Kerk van Thessalonica tegen oneerlijkheid in handel en bedrijf, overzetten met de woorden: dat niemand zijnen broeder vertrede, noch bedriege in zijne handeling, dan nemen zij, ook naar uitwijzen van de kantteekening, vertreden in den zin van overtreden, d. i. de grenzen van wet of recht te buiten gaan, »hem meer afnemen dan behoorlijk is."

Waar nu de Apostel op deze waarschuwing voor zonde tegen den broeder op het gebied van handel en bedrijf, reeds zoo ontzettend laat volgen: want de Heere is een wreker over dit alles, hoeveel te meer geldt dit dan bij het vertreden der broederen in den zin van hun den voet op den nek zetten, vertrappen, verdrukken.

En zijn ook van zulk vertreden der broederen in de historie der Kerk niet droeve bladzijden te lezen?

Zie, dat de wereld Gods volk vertreedt, het is haar zonde, maar deze is te begrijpen; omdat gij van de wereld niet zijt, daarom haat u de wereld, heeft de Chris-

tus gezegd. Maar dat een broeder zijn medebroeder haat en vertreedt, het is niet te verstaan.

God alleen kent de harten, maar een broeder, die dus handelt, wekt door zijn eigen daden de zeer pijnlijke vraag: of de broederband wel ooit anders dan uitwendig, of wat ge voor w e z e n hieldt wel ooit anders dan s c h ij n is geweest.

Israël en Edom waren ook broeders.

Zonen uit één zelfde huis, door Jacob en Ezau afstammelingen van één zelfden vader, in de besnijdenis — althans voor langen tijd — dragers van één zelfde bondsteeken, en toch hoe heeft Edom zijn broeder Israël gehaat! De Edomieten doen meê met Babel in het vertreden van Israël, juichen over Israëls val en zetten Babel aan tot Israëls verdrukking.

De broederband w a s dan ook maar een uitwendige. De hoogere, de geestelijke gemeenschap ontbrak.

Bozra's paleizen vielen voorlang in puin en de Edomiet woont niet meer in de rotskloven van Seïr.

Toch bleef Edom.

Bleef in al wat s l e c h t s met uitwendige banden van bloedverwantschap, van doop, van belijdenis aan 's Heeren volk vastligt.

En voorzeker als ge broederen tegen broederen ziet handelen als eens Edom tegen Israël, dan dringt zich de vraag bij u op of die broederen ook als Edom zijn.

Toch moet deze vraag naar eisch der Christelijke liefde bij al wat aan het »van nature tot haten geneigd" in eigen hart is ontdekt, zoo lang mogelijk en tot het uiterste toe ontkennend beantwoord.

Het is zoo schrikkelijk te zeggen, dat uw broeder Edom i s.

Ge hoopt nog het beste.

Ge bidt nog voor hem.

Ge roept nog bij den Troon om ontferming.

Zie, men kan als David zondigen, zonder nog als David te zijn en dus zou het ook kunnen, dat iemand a l s Edom zondigt, zonder dat hij nog Edom i s.

Niettemin een kind van God, zelfs een David zondigt niet goedkoop, en ook van de Edomszonde geldt: D e H e e r e i s e e n w r e k e r o v e r d i t a l l e s.

Zoo leert het onder de nieuwe bedeeling een Paulus, zoo niet anders onder de oude een Jesaia.

Komt, slaan wij het woord zijner Godspraken op, waar hij tot Israël spreekt van de wrake zijns Gods over Edom.

Een woord van vertroosting en vermaan beî voor al 's Heeren volk, dat van de Edomszonde heeft te lijden.

Ge vindt het Jesaia 63 : 1—6.

Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra? deze, die versierd is in zijn gewaad, die voorttrekt in zijn groote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen.

Waarom zijt gij rood aan uw gewaad? en uwe kleederen als van eenen, die in de wijnpers treedt?

Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volken met Mij; en Ik heb hen getreden in mijnen toorn, en heb hen vertrapt in mijne grimmigheid; en hunne kracht is gesprengd op mijne kleederen, en al mijn gewaad heb Ik bezoedeld.

Want de dag der wraak was in mijn hart, en het jaar mijner verlosten was gekomen.

En Ik zag toe, en er was niemand, die hielp; en Ik ontzette Mij, en er was niemand, die ondersteunde, daarom heeft mijn arm Mij heil beschikt, en mijne grimmigheid heeft Mij ondersteund.

En Ik heb de volken vertreden in mijnen toorn, en Ik heb hen dronken gemaakt in mijne grimmigheid; en Ik heb hunne kracht ter aarde doen nederdalen.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt de eere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen de eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.

Psalm 89 : 8.

Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra? Zoo vragen met den profeet ook wij; laat ons zien hoe wij hem, die van Edom kwam, uit het antwoord, dat werd vernomen, leeren kennen.

In de stilte der eenzaamheid kwam de Geest over Jesaia Amos' zoon den Ziener, en hij schouwde in een gezicht, wat Israëls God hem wilde openbaren. Van het Zuiden, uit het land van Edom, van Bozra, de hoofdstad der Edomieten, ziet Jesaia een machtige, indrukwekkende gestalte opkomen.

Het is een krijgsman. Zijn hoogrood, onze vertalers hebben besprenkeld, kleed is de scharlaken mantel eens veldheers en schittert reeds van verre. Sierlijk golven hem de plooien van zijn gewaad om de forsche leden, terwijl hij met teruggebogen hals in het hoog gevoel zijner kracht nadert.

Wie is deze? zoo vraagt verwonderd de Ziener. De gestalte zelf antwoordt; een antwoord dat nog niet zoozeer het

wie als wel het hoedanig te kennen geeft. Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen. Reeds hier wordt iets van het wezen des geheimzinnigen krijgsmans ontsluierd. Machtig is hij naar dit zijn zeggen in woorden en daden. Groot van raad en machtig van daad. Rechtvaardig in het spreken zijner oordeelen en machtig om die te voltrekken, en dus zijne verdrukten te verlossen.

Dan, deze trek doet ons reeds vermoeden wie hij is, die zich hier aan den profeet vertoont. Wie kan het anders zijn dan Jehova, dan de Heere zelf? Dit vermoeden toch wordt zekerheid, indien wij Jesaia's boek op andere plaatsen opensla an. Wij doen het bij het 42e hoofdstuk en lezen: De Heere zal uittrekken als een held; Hij zal den ijver opwekken als een krijgsman; Hij zal juichen, ja Hij zal een groot getier maken; Hij zal zijn vijanden overweldigen; — of wel bij het 59e: Want Hij trok gerechtigheid aan als een pantsier en den helm des heils zette Hij op zijn hoofd en de kleederen der wraak trok Hij aan tot kleeding en Hij deed den ijver aan als een mantel.

Altemaal plaatsen waaruit u dezelfde gedachte toespreekt, als uit Mozes' lied aan het strand der Schelfzee op den morgen van Israëls verlossing gezongen: De Heere is een krijgsman.

De heldengestalte is inmiddels naderbij gekomen. Jesaia speurt nu, wat hij eerst niet heeft gezien, dat de prachtige mantel en de sierlijke kleeding bezoedeld zijn. Er zijn vlekken op. Vlekken, rood als het sap der druiven, aan het kleed van een die in de wijnpers getreden heeft.

Weer onderwindt zich de Ziener te vragen.

Waarom zijt gij rood aan uw gewaad? En uwe kleederen als van eenen, die in de wijnpers treedt?

Dit is de laatste vraag. Het viertal verzen, dat nu volgt, (3—6) is antwoord van Jehova.

Ja, Hij de Heere heeft een pers getreden. Hij heeft het alleen gedaan, er was niemand van de volken met Mij, zoodat al het druivensap op Hem is gespat. Het beeld van de wijnpers, ge voelt het, door den Ziener gekozen, wordt volgehouden door den Heere.

Gelijk de Oostersche landman ijverig de druiven treedt en vertreedt met zijn voeten, zoodat het roode sap tegen zijne kleederen spat en die bezoedelt, zoo ook — ontzettende ge-

dachte — heeft Jehova in zijn toorne en in zijn grimmigheid menschen, volken vertreden, vertrapt.

Hij zelf heeft een slachting onder hen gehouden, en geen druivensap, maar menschenbloed bezoedelt zijn prachtig gewaad. Hun kracht, d. i. hun bloed, waarin de kracht des natuurlijken levens zetelt, is gesprengd op mijne kleederen en al mijn gewaad heb Ik bezoedeld.

Wat Jehova juist nu tot zulk een strafgericht bewoog, zegt ons het volgende: Want de dag der wrake was in mijn hart en het jaar mijner verlosten was gekomen.

De Heere toch ziet van uit den hemel zeer wel de verdrukking zijns volks en hoort hun geschrei vanwege hunne drijvers. Als zijn volk dan denkt, dat zijn God het vergeten heeft, klinkt het juist zoo innig teeder en diep beschamend: Want Ik heb huune smarten bekend. Daarom ben Ik NEDERGEKOMEN, dat Ik het verlosse.

De dag der wrake was bepaald en geen oogenblik langer, dan tot op dien dag kon en mocht men zijn volk verdrukken. Toen die dag aanbrak, toen het eens beslotene naar buiten trad en de vergelding over de vijanden losbrak, was daarmeê tevens het jaar der verlossing gekomen.

Het kon dan ook niet langer. De ellende was tot het uiterste. Niemand wilde zich over Gods arm volk ontfermen. En Ik zag toe en er was niemand, die hielp. Niemand wilde helpen om zijn arm volk recht te verschaffen tegenover zijne onderdrukkers, zijne vertreders. Niemand, die in gewilligheid zich Gode ten dienste stelde door het op te nemen voor zijn volk. Over zoo schrikkelijk gemis aan rechtsbesef, over zooveel onaandoenlijkheid tegenover het onrecht ontzette Hij zich: en Ik ontzette Mij, en er was niemand, die ondersteunde.

Doch de Heere, die ALmachtig is, heeft ook in het voltrekken zijner gerichten de hulp en den steun der menschen niet noodig. Hij heeft het alleen gedaan. Ik heb de pers alleen getreden. Niemand hielp; daarom, zoo spreekt Hij, heeft mijn arm Mij heil beschikt en omdat niemand ondersteunde, heeft mijne grimmigheid Mij ondersteund.

Dus heeft Jehova zijn strafgericht voltrokken. En Ik heb de volken vertreden in mijnen toorn en dies hen doen zwelgen in hun eigen bloed, want dit is naar ik meen, uit vele de eenig juiste verklaring van het: en Ik heb hen

dronken gemaakt in mijne grimmigheid. Terwijl eindelijk het: en Ik heb hunne kracht ter aarde doen nederdalen, gevolg van het strafgericht, evenals in vers 3 van het ter aarde doen vloeien van het bloed der vijanden moet worden verstaan.

Wie deze vijanden zijn? zoo vraagt ge, en mijn antwoord is op het voetspoor van Calvijn: zeer zeker allereerst Edom. Van daar toch ziet Jesaia Jehova komen. Deze profetie vindt dan ook haar gedeeltelijke vervulling in wat Maleachi ons verhaalt, in zijn eerste hoofdstuk, van dat gericht over Edom, waarbij Jehova Ezaus bergen gesteld heeft tot een verwoesting, en zijn erve voor de draken der woestijn; in wat later Makkabeesche Vorsten en nog later Joodsche Zeloten over Edom brachten.

Edom is vertrapt en vertreden.

Met opzet spreek ik van gedeeltelijk vervulde profetie. Immers niet van één volk, maar van volken is hier sprake, en dit wijst er op, dat het strafgericht hier bedoeld, niet alleen over Edom gaat, maar ook alle volk treft, dat deelt in Edoms schuld. Deelt in Edoms schuld óf door onaandoenlijk te blijven en werkeloos toe te zien bij al wat Edom tegen Israël misdoet, óf door op dezelfde wijze als Edom, met uitwendige banden aan Israël verbonden, zijn broeder Israël te verdrukken, te vertreden.

De Heere, de Overwinnaar van Edom, van het historisch Edom allereerst, maar dan ook van al wat den geest van Edom heeft, ziedaar dan hoe wij Hem, die van Edom kwam met besprenkelde kleederen, van Bozra, uit het antwoord, dat Jesaia vernam, leeren kennen.

Ik vermoed, dat er onder u zijn, die zich hierover verwonderen en iets gansch anders hadden verwacht.

Sedert de dagen toch van Origenes is men gewoon in de heldengestalte van Jesaia 63 niemand anders dan den lijdenden Christus te zien. De wijnpers hier en de naam Gethsemané, die Olijvenpers beteekent; het »Ik heb de pers ALLEEN getreden" uit onzen tekst en het eenzaam lijden des Heeren in den Olijvenhof moesten dan deze opvatting steunen.

Toch gaat men hier slechts op den klank af en speelt met de woorden.

Voor zoo kras beweren vraagt ge bewijs?

Het zij u geboden.

Vergun mij u daartoe eerst voor te leggen wat Calvijn op deze plaats aanteekende: »De Christenen, — zegt deze

even nuchtere als gezalfde Schriftverklaarder — de Christenen hebben dit hoofdstuk geweldiglijk verdraaid door het op den [lijdenden] Christus toe te passen, terwijl de profeet hier toch eenvoudiglijk van God zelf spreekt; en zij hebben hier een Christus uitgedacht donkerrood, dewijl Hij met zijn eigen bloed, dat Hij op het kruis gestort heeft, zou besproeid zijn. Doch de profeet wil zoo iets volstrekt niet. De eenvoudige zin is: de Heere treedt hier ten aanschouwe van het volk met donkerroode kleederen te voorschijn, opdat alle zouden verstaan, dat Hij zelf een wreker en beschermer der zijnen is."

Verder, wat een onzer vaderlandsche Schriftverklaarders, Vitringa, in zijn beroemden Commentaar op Jesaia neerschreef. Ook hij wil evenmin, dat men deze plaats van Jezus' lijden en dood versta, maar wil haar opgevat hebben van »de verlossing der Kerk van hare vijanden, met een groote slachting van deze en een uitstorting van veel bloed."

Hij ontleent zijn gronden aan het gezicht zelf.

Zie toch, heel de gestalte van Jes. 63 is niet een lijdende maar een doende. Deze held is bovendien niet besprengd met zijn eigen bloed, maar met dat zijner vijanden; en treedt daarbij niet op gelijk de Christus in Gethsemané en op Golgotha, als genoegdoende aan de wrake Gods voor de zonden der uitverkorenen, maar wel als uitvoerende de wrake Gods in het straffen der vijanden; terwijl men eindelijk van het dierbaar bloed van Jezus, dat juist reinigt, toch nooit kan zeggen, dat het bezoedelt, gelijk van het bloed uit Jesaia 63, in vers 3 wordt gezegd.

En mocht ge nu na dit alles nog twijfelen, zie dan, om een einde te maken aan alle tegenspreken, wat ten laatste God zelf in zijn Woord er van zegt.

In het 19e hoofdstuk der Openbaring treedt de verheerlijkte Christus op als de uitvoerder der gerichten Gods, en daar vindt ge Hem geteekend met letterlijk dezelfde trekken als in Jesaia 63. Johannes ziet Hem op het witte paard, zijn naam is Getrouw en Waarachtig en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. Ook daar is Hij gekleed met een kleed, dat met bloed geverwd was, terwijl wij eindelijk lezen: en Hij treedt den Wijnpersbak van den wijn des toorns en der gramschap des almachtigen Gods.

Ge ziet Gods Woord beslist.

Elke opvatting, die bij Jesaia 63 aan den lijdenden Christus wil gedacht hebben, heeft het Woord tegen zich.

Jesaia 63 moet toegelicht worden door Openbaringen 19. Edoms Overwinnaar is Jehova, de Heere, ja bepaalder het

Woord, de Zoon, die, wijl Hij God is, met Goddelijke namen wordt genoemd en daarom ook Jehova heet, — de Heere, de richtende Messias.

Wie is deze die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra? Zoo vragen wij wederom en willen trachten Edoms Overwinnaar, in wien de Schrift zelf ons den richtenden Messias leerde kennen, in dit zijn doen te verstaan.

Roept u dan de gestalte, die Jesaia aanschouwde, voor den geest, den krijger in zijn scharlaken mantel, bezoedeld met het bloed zijner vijanden.

Voorwaar een ontzettend beeld.

Hoe, vraagt ge, is dit het beeld van den Christus?

Zeer zeker, ook dit.

Met deze trekken teekent hem niet een mensch, maar God zelf in zijn Woord. Dies hebt ge hier zijn beeld even goed in te zien als in dat van den prediker aan Gallilea's meer, van den vriend der kinderen, van den slaaf die — heerlijk symbool der dienende liefde — de voeten der zijnen wascht, van den »worm en geen man" in Gethsemané, van den kruiseling op Golgotha, van den.... kortom, ge hebt u den Christus te denken, niet zooals gij Hem u denken wilt, maar zooals Hij waarachtig is.

Zooals de Schrift Hem u teekent.

Heel die Schrift is vol van Hem en ge moogt niet met willekeurige terzijdestelling van wat u niet behaagt, slechts vragen wat een deel van Hem zegt.

Zoowel het Oude- als het Nieuwe Testament; zoowel Profeet als Apostel; zoowel plaatsen, die van zijn verhooging, als die, welke van zijn vernedering; zoowel zulke, die van zijn richten als die, welke van zijn lijden handelen, komen in aanmerking waar een antwoord op de vraag wordt gezocht: Wat dunkt u van den Christus?

Daarom hebt ge Hem zoowel in het: de Heere is een krijgsman, als in het: de Heere is mijn Herder te zien.

Doch ik weet het, er zijn, die als ge hun spreekt van de Heere is mijn Herder nog wel willen luisteren, doch het oor afwenden, als ge van de Heere is een krijgsman durft spreken.

Er zijn, die met Jesaia 63 geen weg weten, of ja toch..... ze geven het een plaats in een museum van oostersche oudheden. Als gedenkstuk van joodsch-nationale literatuur is het hun hoogst interessant, maar voor de godsdienstige behoeften van hen en hunne kinderen onbruikbaar.

Toorn, grimmigheid, wraak toegeschreven aan den Christus, aan God, zie, dat zijn voorstellingen waar hun »meer zuiver" Godsbegrip aan ontheven is.

Broeders, onder ons is dit niet zoo.

Ook wij stellen prijs op zuivere, ware begrippen. Doch voor ons staat vast, dat alle ware kennisse Gods, alle ware Theologie hier op aarde, geput moet zijn uit de Schrift. Uit de Schrift is haar volheid en geheelheid, en juist omdat die Schrift ons van Gods toorne, grimmigheid en wrake spreekt, zijn voor ons deze begrippen zuiver; begrippen van ontzettende werkelijkheden.

Echter niet om een vruchteloos pleidooi tegenover den waarschijnlijk toch afwezigen tegenstander te houden — ach, dergelijke apologie in de Gemeente deed meer kwaad dan goed! — maar wel om tot Gods eere en uwe zaligheid iets van de wondere schoonheid dezer werkelijkheden te doen uitschitteren, sta ik er nog even bij stil.

Zie, de God der Schrift is een God, die denkt en wil, die de waarheid en de goedheid zelf, eeuwiglijk het ware denkt en het goede wil.

Hij, de hoogheerlijke is niet een onpersoonlijke, starre, onaandoenlijke macht; een oppermachtige Gallio »die zich geen van deze dingen aantrekt," maar de levende God, en terecht spraken onze oude Theologen dan ook van de aandoeningen Gods.

Dus noemden zij, zijn liefde: te willen hetgeen met Hem overeenkomt; zijn haat: niet te willen hetgeen Hem strijdig is. Dus ook: te willen verstooten, hetgeen Hem strijdig is, door het te straffen: zijn toorne.

Strijdig is Hem, wat anders is of doet dat zijn gebod, heilig, rechtvaardig en goed, — zijn geopenbaarde wil — voorschrijft, en wijl er nu minder of meerder overtreding van zijn gebod, m. a. w. kleiner of grooter zonde is, zoo is er ook in zijn toorn een minder en meerder.

De Schrift wijst daarop.

Zij spreekt én van zijn toorn én van zijn grimmigheid en bedoelt dan met het laatste een hooger trap van toorn.

Zijn wrake eindelijk is óf het voornemen om de zonde te straffen en valt dan samen met zijn toorn, óf wel de uitvoering van dat voornemen in zijn oordeelen of openbaring van zijn toorn.

Zie, deze God is onze God en in dit zijn toornen wordt juist verheerlijkt zijn waarheid en goedheid. Deze God is onze God, en dus Hem te kennen is het eeuwige leven. Want die Hem dús kent, wordt bewogen door den schrik des Heeren en verstaat straks ook zijn doen op Golgotha's kruisheuvel.

Ziet in deze Godsdaad de luistervolle ontsluiering zijner heerlijke deugden en is zalig in de verzekerdheid, dat ook voor hem in en door den Gekruisten de toorn Gods daar gedragen is.

o, Dat men weer ernst make met wat de Schrift ons leert van den levenden God. Ja een ijverig God en een wreker is de Heere, een wreker is de Heere en zeer grimmig; een wreker is de Heere aan zijne wederpartijders en Hij behoudt den toorn zijnen vijanden.

Een wreker aan zijn wederpartijders, ziet het aan Edom.

Edom had zich tegen Hem gesteld.

Ondankbaar had dit volk vergolden wat het uit de goedheid Gods had ontvangen. Hoogmoed schoot op in het hart van Edom.

Edom, die daar woonde in de kloven der steenrotsen, in zijn hooge woningen, had in zijn hart gezegd: Wie zou mij ter aarde nederstorten?

In onverzoenlijke erfhaat had Edom zich tegen Gods volk als een vijand en een wederpartijder getoond, en vijandschap tegen Gods volk is vijandschap tegen Hem.

Edom heeft Israël vertrapt en vertreden.

Het zou te lang zijn u dit alles in bijzonderheden te verhalen.

Beluistert slechts een Obadja, als hij u van Edoms wreedheid jegens Israël verhaalt uit de dagen, toen Filistijn en Arabier onder Joram Jeruzalem plunderden. Toen verheugde zich Edom in den ondergang zijns broeders en was hem als een der vijanden. Ja, leende er zich zelfs toe om de krijgsgevangen broederen in slavernij te verkoopen.

Hoor wat Joël u zegt van het onschuldig bloed door Edom in Israël vergoten.

Bezie hun houding bij de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeën. In dienst van den vijand leveren zij de vluchtelingen uit of stooten ze neêr. Wat toen is geschied en wat toen werd gesproken, kan Israël niet vergeten en had zoo diepen indruk gemaakt, dat de ballingen aan Babels stroomen er nog van zingen: Heere! gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag van Jeruzalem; die daar zeiden: Ontbloot ze, ontbloot ze tot haar fundamenten toe.

Dus meende Edom straffeloos te kunnen handelen.

De trotschheid zijns harten had hem bedrogen.

Doch daar is nog een God in den hemel, Brs.! en deze is een Wreker van wat men tegen zijn volk misdoet.

»Al verhieft gij u gelijk de arend en al stel-

det gij uw nest tusschen de sterren, zoo zal Ik u van daar nederstorten," zoo klinkt het woord van dien God; en als Edom sterk en groot door zijn aardsche macht, Gods volk vertreedt, dan spreekt de God van dat volk zoo ontzettend tot Edom: Ik heb u klein gemaakt.

Edom, dat vertrapte en vertrad, is zelf door den Heere vertrapt en vertreden.

Wreker Israëls is Hij, dien Jesaia van Edom zag komen.

God heeft zijn volk gewroken en in dit zijn doen, gelijk in alle wraak over al wat den geest van Edom heeft, de deugden zijner gerechtigheid en getrouwheid op het luisterrijkst verheerlijkt.

De Heer is aan de spits getreden
Dergenen, die mij hulpe biên;
Ik zal, gered uit zwarigheden,
Mijn lust aan mijne haatren zien.
't Is beter, als w' om redding wenschen,
Te vluchten tot des Heeren macht,
Dan dat men ooit vertrouw op menschen,
Of zelfs van prinsen hulp verwacht.

Psalm 118 : 4.

Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde klederen, van Bozra? — zoo vragen wij nog eenmaal en willen u in ons antwoord wijzen op het doel van dit visioen.

Nog eens roep ik u de gestalte, die Jesaia aanschouwde, voor den geest: den krijger in zijn scharlaken mantel, bezoedeld met het bloed zijner vijanden. Wij leerden hem reeds kennen als Edoms overwinnaar, de richtende Messias, de wreker Israëls.

Vraagt ge nu waarom juist dit visioen aan den Ziener te beurt viel, zoo is mijn antwoord, dat het naar 's Heeren kennelijk bedoelen tot vertroosting moet strekken voor zijn volk.

Het komt dan ook voor in het tweede gedeelte van Jesaia's Godspraken, dat naar ge weet, met hoofdstuk 40 begint en naar zijn aanhef Troost, troost mijn volk, terecht Israëls troostboek is genoemd.

»De Heere treedt hier ten aanschouwe van het volk met donkerroode kleederen te voorschijn, opdat — naar het schoone woord van Calvijn — allen zouden verstaan, dat Hij zelf een wreker en beschermer der zijnen is."

En zie nu de liefderijke en teedere zorg van God.

Lang voor Babels ballingschap vertoont de Heere zich reeds dús aan Jesaia, laat hem het »gezicht" onder de inwerking des Geestes straks in schrift brengen en dat alles opdat zijn volk getroost zou worden.

Wanneer toch dat volk dan eindelijk neerzit aan de rivieren van Babel en weent als het gedenkt aan Sion, aan wat ook Edom Sion gedaan heeft, zie dan hebben ze wondere vertroosting aan dit stuk schriftuur. Dan klinkt de stem des Heeren hun tegen van dit heilig blad: Ik ben het die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen.

En niet slechts voor Gods volk daar in Babel, maar voor heel de Kerk, in alle tijden van vertreding en verdrukking, is de Heere, in Jesaia 63, de vertroosting zijns volks.

Zoo was het in de dagen der Hervorming, toen Rome Edom speelde en de broederen verdrukte en vertrad.

Bij hun laatsten gang naar den brandstapel of het schavot zal onder andere plaatsen der Schriftuur, den vromen martelaren ook deze zijn voorgekomen en de gedachte aan Edoms Overwinnaar en Israëls Wreker hun ziel hebben getroost. En als dan de beul zijn werk verrichtte en het lichaam schier onder de martelingen bezweek, klonk het daarbinnen in de ziel: Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen.

Zoo was het ook later in den tijd van het remonstrantisme, toen de Arminiaan Edom speelde, en gesterkt door den »wereldlijken arm," in vele steden en op tal van dorpen in ons vaderland, de broederen verdrukte en vertrad.

Wat had Israël toen van Edom te verduren!

Als Gods volk door den druk van het Arminiaansche Kerkbestuur van zuivere prediking en sacramentsbediening beroofd, langs beslijkte wegen, in gure winterkoude, elders gaat zoeken wat de eigen woonplaats niet meer biedt, scheldt de Arminiaan hen voor »slijkgeus." Als libertijnsche magistraten den Gereformeerden winkelier gebieden zijn winkel te sluiten, zoodat hij zijn brood verliest en tot den bedelstaf komt, jubelt de Arminiaan. Als de doleerende kerk, »de claegende Gemeynte" in gehoorzaamheid aan Koning Jezus zich inricht en straks de Libertijn haar vergaderingen verhindert, haar zolders sluit en haar schuren dichtspijkert, dan hitst de Arminiaan zulk een Overheid op en juicht om het kruis dat zij over de broederen bracht; Edom zet Babel aan tot Israëls verdrukking.

Maar zie ook dan is weer deze held, die van Edom komt, met besprenkelde kleederen, van Bozra, zulk een uitnemende

vertroosting voor de naar God klagende Kerke, voor de naar God klagende ziel. Ook dan klinkt het weer zoo zalig bemoedigend: Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen.

En nu, gij verstaat het, waarom ik heden, waarom ik ook met u juist deze bladzijde der Schriftuur heb opengeslagen, Broeders! Ook in deze dagen toch, ook hier in de Kerk van Amsterdam wordt het droeve schouwspel gezien van broederen, die hun medebroeders vertreden.

Broederen, die ik zeg niet: Edom zijn, maar toch als Edom handelen.

Broeders! het heeft ook mijn ziele gesmart, wat zij, die met u denzelfden Heer minnen, met u in een zelfden troost jubelen en met u voor een zelfde Belijdenis strijden, in verbond met loochenaars van 's Heeren Godheid en verachters van zijn dierbaar zoenbloed, nu reeds schier negen maanden lang u hebben aangedaan.

Uw leeraren en oudsten en armverzorgers in hun heerlijk ambt geschorst, ja uit dat ambt ontzet, zoodat zij nu naakt..... neen, daar zal God voor zorgen; voor zorgen, doordat Hij zelf u de koorden van de beurs opent en gij in gewilligheid geeft, opdat van het Evangelie leven, die het Evangelie verkondigen.

En dat alles omdat deze uw opzieners met u en gij met hen het Sacrament zuiver en het recht der Gemeente hoog hebben willen houden.

Ziet, daarom heb ik uw aandacht bij den held, die van Edom komt met besprenkelde kleederen, van Bozra, bepaald, opdat gij, laat Calvijn het nog eenmaal zeggen, »zoudt verstaan, dat de Heere, dat Hijzelf een wreker en beschermer der zijnen is."

Bepaaldelijk dus tot uw vertroosting, Br.!

Evenwel weest op uw hoede. Arglistig is de Satan en zelfs Gods vertroostingen weet hij te misbruiken. Daarom nog eens, weest op uw hoede, opdat ook deze vertroosting Gods, door Satan bedorven, uw ziel niet doe verdorren in steê van te verkwikken. Immers niet uw persoonlijk wraakgevoel over wat men u aandeed, mag door u worden gevoed en daarover moogt ge niet dorsten naar vergelding. En ziet, M. B.! waar men door Gods genade niet langer vreemdeling is in eigen hart, weet men maar al te goed, hoe juist dit op den bodem van het hart ligt. Doch, dat is uit de oude natuur, uit het inwonend verderf, en innig zij daarom — niet het minst in dagen als deze — de bede tot onzen Jezus, dat Hij met zijn Geest juist dit onderhoude, opdat het niet in wilden hartstocht uitbreke.

God verhoede, dat mijn woord dit bij u uitwerke.

Neen, dat zou ons gebed verhinderen, Brs.! en de vreugde van ons kindschap verstoren, want immers in zich te bevinden, dat ons gansche voornemen is aan onze naasten van harte te vergeven, is een getuigenis, dat Gods genade over onze van nature hatende en hatelijk zijnde ziele kwam.

Neen, dat zou alle merkteeken rooven van discipel te zijn van Hem, die den Vader nog op zijn kruis om vergeving voor zijn vijanden smeekte.

Te prikkelen het persoonlijk wraakgevoel, omdat men zelf in zijn eigen lieve Ik, en zijn eigen lieve eer en zijn eigen lieve goed is getast, bedoelt dan ook Jesaia's visioen ganschelijk niet.

Niet om wat men u persoonlijk aandeed — voorwaar hij ware een booze dienstknecht, die nadat hém tien duizend talenten kwijtgescholden was, geen lankmoedigheid en ontferming had tegenover den mededienstknecht met zijn honderd penningen — hebt ge dan ook om wrake te roepen, maar om wat men uw Heere, uw Jezus deed in u.

Ziet, de gebeurtenissen der laatste maanden, op kerkelijk gebied zijn vol beteekenis en niet voor hem, die slechts staan blijft bij de oppervlakte der dingen, maar voor wie doordringt tot de beginselen, die ook dit kerkelijk leven beheerschen, wordt de beteekenis dier feiten ontsluierd.

Sedert de laatste jaren heeft de Heere in dit goede land zijn volk weer bezocht. Heerlijk toont Hij Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid, dat Hij nog is in het midden van zijn volk.

Schrikkelijk was de verwoesting om de schuld van dat volk, door Satan in de Kerke Christi aangericht.

Het eens zoo prachtig gebouw van de Kerk des Heeren in deze landen lag verwoest, tot de fundamenten toe waren gescheurd.

En ziet, nu gaf de Heere een belofte en in zijn ontfermingen vervult Hij die ook aan ons: de oude verwoeste plaatsen zullen weer gebouwd en de fundamenten van geslacht tot geslacht verwoest, weer opgericht en de bressen toegemuurd.

Er kwam in de laatste jaren iets van dit alles te zien.

God schonk ons Nehemia's en er werd weer aan Sions muren gebouwd.

Doch, de Satan houdt van ruïnen.

Sion in puin, — is hem de schoonste.

Vandaar dan ook, dat de hel wordt losgelaten, als de Heere in zijn getrouwheid weer handen geeft om aan Sions muren te bouwen.

Daartegen jaagt Satan dan letterlijk alles op.

Listiglijk is daarbij zijn doen. Ook broeders jaagt hij op tegen broeders, want juist deze broeders — hij weet het maar al te goed — kunnen zoo oneindig veel meer kwaad doen, dan de openbare vijanden van 's Heeren volk.

Dit werd ook nu weer gezien.

Uw eigen broederen traden tegen u op en trachtten het werk te verstoren, waaraan zij lange jaren met u en gij met hen hadden gearbeid.

Als Edom handelden plotseling zij, die met u voor de eere van Israëls Heilige pal stonden.

Doch ziet, nu is dit juist de vertroosting, die voor u in Jesaia's visioen ligt, dat de Heere zelf dit zal wreken en niet zal aflaten zijn Kerk te bouwen.

De Edomszonde wekt zijn toorne en zijn grimmigheid, en Hij, de Koning der Kerke, die dit alles ziet, zal ook nu weer toonen, dat Hij het is die in gerechtigheid spreekt, die machtig is te verlossen.

Onrecht komt altijd terecht en het onrecht dat men in u Hem aandeed, zal de Heere zelf terecht brengen.

Hij toornt over het doen als Edom. Als de scheur niet wordt geheeld, die nu tusschen u en deze broederen werd getrokken, dan zal zijn woord dat Hij hun kracht ter aarde zal doen nederdalen, schrikkelijk worden vervuld.

Vervuld in dezen zin, dat zij, die één met u in belijdenis, maar zich nu als Edom tegenover u gedragend, of wel lafhartig u laten vertreden, straks, als de scheiding tusschen u en hen — wat God verhoede — is voltrokken, hun geestelijke kracht zullen zien verlammen, hun levensbloed zullen zien wegvloeien om eindelijk, tot een conservatieve club te verstijven.

Maar de Heere gaat voort.

Hij moet en zal het ook doen, Hij alleen.

Alle mensch is maar instrument in zijn hand.

Veel schonk Hij u, waarvoor gij Hem ootmoedig hebt te danken.

Doch ook al moest het, dat de mannen van talent, van invloed, van geld, die nu aan uw zijde staan, eens wegvielen; al moest het, dat Overheden noch rechters een oor hadden voor uw klacht en dat er onder de mannen van wetenschap geen enkel pleitbezorger voor uw recht was te vinden; al moest het zoover komen, dat er niemand was die hielp, ook dan, M. B.! niet versaagd.

Ik ben het, die machtig ben te verlossen. Hij

zal het doen ten spijt van Satan en Edom. Ik heb de pers alleen getreden.

Hij zal zijn Kerk weer oprichten uit hare versmaadheid.

Mocht het zijn, door wat ik voor mij nog altijd hoop, de harten uwer tegenstanders weer te leiden in de paden van billijkheid en recht en ook hen tot de overtuiging te brengen, dat kerkelijk saamleven voor wat op het stuk van belijdenis derwijs uiteengaat, onmogelijk is. Staat dit maar bij allen vast, dan kan een voorloopige schikking getroffen, een »modus vivendi" gevonden, waarbij »soort bij soort gaande" naar drang des harten zich inricht en aan de drie of vier groepen gebruik en genot van kerkgebouwen en ander stoffelijk goed wordt verzekerd, om na eenige jaren tot een definitieve regeling te komen.

Zoo zou er verademing zijn.

Broeders zouden broeders niet langer als Edom vertreden.

Het gereformeerde volk zou als Kerk zijn God weer op gereformeerde wijze kunnen dienen.

Wellicht is dit echter niet naar zijn bestel.

Wellicht zal straks, wat zelfs in de dagen der Remonstranten niet is geschied, in ditzelfde Amsterdam, dat toen én in zijn Overheid én in zijn Kerkbestuur aan de zijde der Gereformeerden stond — een klagende Gemeente, een doleerende Kerk ontstaan. Doch ook dan mag de doleerende Kerk van Amsterdam, mits zij zich in gehoorzaamheid aan den Koning der Kerk inricht, zich verzekerd houden, dat de Heere haar klaaglijke klacht zal hooren en verhooren.

Verhooren, misschien eerst na tien, twintig jaren, maar eenmaal zal zij Hem zien, als Edoms Overwinnaar en Israëls Wreker; eenmaal zijn woord vernemen: De dag der wrake was in mijn hart en het jaar mijner verlosten was gekomen.

Tot vertroosting allereerst, maar ook tot vermaning zij mijn toepassing van Jesaia's Schriftwoord tot u, Broeders!

Tot vermaning, om niet in Edoms zonde te vervallen.

Een ieder, maar gij niet het minst in deze dagen, loopt daar gevaar voor.

Gevaar dat de wortel der bitterheid opschiete in uw hart tegenover die broederen, die zich als Edom tegenover u hebben gedragen.

Gevaar, dat gij in uw haasten reeds Edom zegt te zijn, wat nog maar als Edom doet.

Brs.! God alleen is de hartenkenner en weest gij niet lichtvaardig in uw oordeel. Denkt in deze dagen veel aan dien Petrus, die eens vloekend van zijn Heer sprak, zooals geen

vijandige Fariseër het hem zou hebben verbeterd en toch zijn Heer liefhad.

Ach, Br.! ge weet immers zelf maar al te goed, hoe de d a d e l ij k h e i d des geloofs kan ontbreken en hoe ge juist dan tot lage kleinzieligheid en armzalige verloocheningen komt, maar dat de h e b b e l ij k h e i d des geloofs ook dan nog wel terdeeg aanwezig is in uw ziel.

Daar in Kajafas' paleis geloofde Petrus niet, al had hij er ook het geloof, en ziet toen sloop de bange vrees in zijn hart, dat hij, tenzij hij dús handelde, n i e t z o u k u n n e n b l ij v e n l e v e n. Zeker was dit alles diep schuldig, was het een zonde die niet mag worden goedgepraat, doch de Heere heeft Petrus vergeven.

Brs.! hoedt u voor de Edomszonde, wilt niet kwaad met kwaad vergelden en vertreden, die u vertreden.

Waar Satan uw broederen heeft verstrikt, zoodat zij o n b e w u s t, gelijk wij vastelijk verzekerd zijn, zich door hem laten gebruiken, daar zij uw gebed ook voor hen. Uw gebed, dat zij in deze aan zich zelf mogen worden ontdekt; hun conscientie weer spreke; zij hun onrecht leeren inzien en zij straks — ach was het oogenblik reeds daar, — na verzoening ook voor deze zonde te hebben gevonden, met u weer pal staan als vanouds voor de heiligheden des Heeren.

W i e i s d e z e, d i e v a n E d o m k o m t m e t b e s p r e n k e l d e k l e e d e r e n, v a n B o z r a?

Gij weet, wie Hij is.

Doch ik laat u niet van mij gaan voor ik in Zijn naam de vraag voor ieders hart en geweten in het bizonder heb gelegd: W i e z ij t g ij v o o r H e m?

Reeds Israël of nog Edom?

Slechts als Edom met uitwendige banden verbonden aan de broederen en dies ook aan Hem, of ook door inwendige banden: door den Heiligen Geest en het zaligmakend geloof vastliggend aan uw Jezus; een l e v e n d lidmaat der Kerk?

Broeders! ook ter beantwoording van deze vraag heb ik u te vermanen.

Bedrieg u zelf niet.

Ontzettend, indien gij in zelfmisleiding hier als troostwoord zoudt nemen wat voor u, onbekeerde mensch, ter verdoemenis staat geschreven.

Neen, niet uw zitten hier en evenmin uw strijden voor 's Heeren recht in zijn Kerk rechtvaardigen u voor God.

Indien ge straks bij uw sterven Edom blijkt te zijn geweest

voor Hem, zal Hij als de Richtende Messias van u wederkeeren, gelijk Jesaia Hem zag komen van Edom.

Daarom bekeer u en word oprecht tegenover uw God.

En gij, mijn Br.! bij wien het tot bekeering kwam, die van Edom tot Israël gemaakt zijt, die nu strijdt voor 's Heeren recht in zijn Kerk juist o m d a t gij het recht des Heeren in uw ziel hebt gevoeld; wien het zoo wonder zalig is te leven i n Gods wet — en dus ook kerkelijk gehoorzaamheid betoont — omdat gij leeft u i t het geloof, dat de Borg uwer ziel aan Gods wet ook voor u heeft voldaan — gij, M. B.! houd goeden moed.

Uw zaak is de zaak des Heeren.

Hij is niet als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten; Hij is niet als een versaagd man, als een held, die niet kan verlossen; neen! Hij is de held, die van Edom kwam met besprenkelde kleederen, van Bozra, sprekend in gerechtigheid en machtig om te verlossen, Jehova de God Israëls, die den volke sterkte en krachten geeft. Amen.

Hoe groot, hoe vreeslijk zijt Ge alom,
Uit uw verheven heiligdom,
Aanbiddlijk Opperwezen!
't Is Israels God, die krachten geeft,
Van wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God, elk moet Hem vreezen.

Psalm 68 : 17.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XIII.

WIJNSTOK EN RANKEN.

OP 29 AUGUSTUS 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

De roeping, welke ik, M. H., heden onder u te vervullen heb, is een heerlijke en heilige. Er is toch geen grooter eere, dan als gezant van den grooten Koning eene boodschap van Hem te mogen overbrengen, en wel een boodschap van zooveel heil. Maar er is ook geen arbeid, waarbij zoozeer de genadige leiding des Heiligen Geestes behoefte is, opdat wij getrouw mogen bevonden worden. Immers wij zijn van gelijke bewegingen als gij, uwe medezondaars, en gij weet, dat vleesch en bloed zichzelven niet verloochent uit zichzelven, en 's menschen hoogmoed het »Niet ons, maar Uwen naam geef de eere!" wel op de lippen, maar nooit in 't harte legt. Wij mogen niet vragen, wat de begeerte der schare is of welk haar oordeel zal zijn. Van het Woord Gods mag geen tittel of jota ter aarde vallen, daaraan geen letter worden toegedaan. Zoo sta ons het woord van den apostel Paulus aan de gemeente der Galaten voor den geest: »Predik ik nu de menschen of God? Of zoek ik menschen te behagen? Want indien ik nog menschen behaagde, zoo ware ik geen dienstknecht van Christus." En niet minder dat andere, door de Corinthiërs gelezen: »Wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus den Heere, en onszelven, dat wij uwe dienaars zijn om Jezus' wil." »Wij hebben dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God en niet uit ons." Indien eenig prediker, indien ik in deze ure mijzelven of mijn werk u voorstelde, met recht zouden de stemmen uit uw midden zich verheffen: »Houd op," en indien iets anders in ons harte ware dan het »Ik heb mij voorgenomen niets onder u te weten dan Christus en dien gekruist," naar recht zou Hij, die de nieren proeft, onze lippen met stomheid slaan. Het »Broeders! bidt voor ons!" van denzelfden apostel

mag wel tot de Aärons en Hurs door den prediker worden gericht, want verloochening van het ik, want ootmoed komt van boven, en slechts met Jezus' geest bezield kan Hem worden nagezegd: „Ik zoek niet mijne eer, maar de eer Desgenen, die Mij gezonden heeft." En ziet, juist deze alleen, die dat in volle waarheid kon zeggen, die dit niet bezat als medegedeelde gave of inwerking van buiten, maar ook dit leven in Zichzelven had, ging het land door predikende Zichzelven, en zond Zijne apostelen uit, om alleen Hem te prediken. Zelfprediking was het werk des Heeren Jezus, als Hij riep: „Ik ben het licht der wereld; Ik ben de weg, de waarheid en het leven; Ik ben het brood des levens; Ik ben de goede Herder; Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien; Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt; Ik en de Vader zijn één." Dat kon de Christus getuigen, en niemand, die uit de waarheid was, kon als van eigen roem het oor afwenden; integendeel hij moest het „Amen" der ervaring juichend en dankend uitspreken, omdat Hij is de Christus, de Zoon des levenden Gods. Zoo moest de Heiland getuigen, want dit was de zending Hem gegeven, opdat de Vader in den Zoon zou worden verheerlijkt, en het aan de harten openbaar zou worden, dat God alzoo lief de wereld had, dat Hij Zijnen eeniggeborenen Zoon heeft gegeven. Dat deed Hij, die in waarheid kon getuigen: „Leert van Mij, dat Ik nederig van harte ben" uit liefde voor den zondaar, die geene redding kan vinden dan door het Lam Gods, en in wiens ziele geen beeld der heiligheid kan worden afgedrukt dan door op dat Lam te zien, dien Gids te volgen, te gelooven in Hem, die alleen kan brengen tot de zaligheid der vrijheid der kinderen Gods, tot de erve der heiligen in het licht.

Christus predikte Zichzelven niet om Zichzelven, maar tot verheerlijking van Hem, tot Wien Hij als met stervende lippen sprak: „Ik heb Uwen naam verheerlijkt op de aarde", en tot heil der zondaren, tot wie Hij heeft gezegd: „Niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijne vrienden", en die Hij Zijnen Vader heeft voorgesteld met het: „Ik in hen en Gij in Mij, opdat zij volmaakt zijn in één." Eene dier verklaringen des Heeren omtrent Zijn persoon en Zijn zegen wilde ik u uit des Heeren Woord herinneren. Immers, hoewel Hij van Zichzelven getuigt, zoo is nochtans Zijne getuigenis waarachtig. Hij is het, die van Zichzelven getuigt, en de Vader, die Hem gezonden heeft, getuigt van Hem. De door mij bedoelde uitspraak leest gij in:

Joh. 15 : 5a.

Ik ben de wijnstok en gij de ranken.

De apostel Paulus spreekt in zijnen brief aan de Corinthiërs van onderscheidene gaven, van verscheidene werkingen des Geestes, gaven van gezondmakingen en werkingen der krachten, profetie en onderscheiding der geesten, menigerlei talen en uitlegging der talen, en hij voegt er aan toe: »Deze dingen alle werkt een en dezelfde Geest, deelende aan een iegelijk in het bijzonder gelijkerwijs Hij wil. Gelijk Johannes in zijn evangelie de drie vorige als aanvult, zoo geeft hij in het vorig hoofdstuk met de woorden van zijnen Heere eene toevoeging aan de lijst der Geestesgaven door Paulus genoemd, als hij ons des Heeren belofte laat lezen: »De Trooster, de Heilige Geest, welken de Vader zenden zal in Mijnen naam, die zal u alles leeren, en zal u indachtig maken alles wat Ik u gezegd heb." Dat die belofte vervuld is, bewijst de schrijver zelf, die in 't bijzonder met die Geestesgave werd bedeeld. Geen ander man bewaarde zóó (als onder de vrouwen eene Maria) al die woorden, ze overleggende in het harte, gelijk hij, de discipel dien Jezus liefhad, de jonger, die in des Heeren schoot zat, de vriend, die aan de borst van Jezus vallen durfde.

Onder het Oude Verbond vertegenwoordigen de aartsvaders de drie blijvende schatten van 1 Cor. 13: Abraham het geloof, Izak de liefde, Jacob de hope. Zoo vinden wij een Paulus, in wien het geloof, een Petrus, in wien de hope 't meest schittert, maar is de liefde het meest, dan is ook een Johannes de meest aantrekkelijke gestalte, omdat hij vooral de apostel der liefde is. Gelijk het leven van Abraham en Jacob, zoo was ook het leven van Paulus en Petrus een veelbewogen leven, maar op het voetspoor van een Izak, doch in hoogeren zin, gaat Johannes' leven en werken in stilte voort. Onze apostel wordt niet geroepen tot moeielijken strijd, maar tot stille werkzaamheid, niet tot de eerste prediking op den Pinksterdag noch om op den Areopagus te staan, maar om de profeet van Patmos te wezen, en om het wijsgeerig, om het pneumatisch evangelie te schrijven, de diepgevoelde grootheid des Heeren Heeren ons te schetsen. Liefde gevoelt het eerst en het meest. Johannes roept op Genesareths meer het eerst: »Het is de Heere!" Liefde luistert met de meeste aandacht. Liefde, niet die opgewonden liefde, maar die van den stillen, bij God zoo kostelijken geest, prent het diepst in 't hart, en onvergetelijk blijft daar, wat Salomo

„gouden appelen in zilveren gebeelde schalen" noemt. Ziet, zoo stemmen overeen de aard van Johannes en de gave des Heiligen Geestes. En als dan Paulus van die verscheidene gaven en werkingen sprekende, diensvolgens van zwakke, van eerlijke, van sierlijke en onsierlijke leden des lichaams Christi spreekt, daar geven wij zeker, Johannes' woorden en vooral de hoofdstukken in de nabijheid van onzen tekst lezende, aan dezen discipel de getuigenis van groote genade en grooten zegen. Ja, Johannes was een lid der gemeente Gods, gelijk wellicht geen ander, rijk in vertroostingen en zegeningen, een discipel, dien de Heere liefhad, maar dien ook de geheele Christelijke gemeente liefheeft, en voor wien zij den Heere dankt als voor een rijke gave.

De vrome Spener waagde het in zijn gansche leven niet over het zeventiende hoofdstuk te prediken, dat hij zich op zijn sterf bed drie malen voorlezen liet. Wij zouden bijna omtrent al deze hoofdstukken, waarin onze Evangelist 's Heeren laatste redenen ons meldt, gelijk die prediker doen, en toch, tot spreken geroepen, openen wij ook weder zoo gaarne dit deel der Schrift, al weten wij ook, dat wij, slechts hier en daar iets aanwijzende, al den inhoud dier schatten niet noemen, en straks weer moeten belijden, dat wij slechts een klein deel der uiterste omtrekken aanwezen, in plaats van in de diepten te zijn ingedaald. En alzoo zal het u en mij wel wederom zijn bij de overdenking van dit woord, maar wanneer zou dat ook niet? Immers de Heilige Schrift, zooals een kerkvader zeide, is gelijk een stroom waarin een olifant zwemmen kan. Toch troost het bijgevoegde ons: „maar ook een beekje, waarin het lam zich kan baden." Beschouwen wij dat woord van onzen Christus: „Ik de wijnstok, gij de ranken."

I.

„De wijnstok", of zooals in het eerste vers staat, „de ware wijnstok", zoo noemde zich de Heere in onderscheiding van dat Israël, dat zoo dikwerf met dien naam in de Schriften des Ouden Verbonds was aangeduid. Palestina was niet alleen een land overvloeiende van melk en honig, maar ook was het volk, waaruit „de Zaligheid" voortkomen zou, gezegend met den overvloed des wijns. De vele hoogten en bergzijden maakten het voor den bouw van den wijnstok bijzonder geschikt, terwijl het klimaat aan zijn vrucht bijzondere zoetheid en aangenaamheid verleende. Het was vooral Juda, de leeuwenwelp, van wien de scepter niet zou wijken,

totdat Silo kwam, die niet alleen wit van tanden was door de melk, maar ook roodachtig van oogen door den wijn. „Hij bindt," zoo is in de profetische landkaart van Palestina te lezen, „hij bindt zijnen jongen ezel aan den wijnstok, en het veulen zijner ezelin aan den sorek; hij wascht zijn kleed in den wijn en zijnen mantel in wijndruivenbloed." De bergen van Engedi met Hebron, de omgeving van Sichem, de Karmel en de Libanon met de velden van Jizreël, ja geheel het Heilige land draagt die boomen, welke de Israëliet zelfs boven zijn vijge- en olijfboomen roemde. Bijna in elke profetische belofte worden wij op den wijnstok gewezen, en veelvuldig verschaft hij dichter en profeet de beelden, om het Koninkrijk Gods, zijne krachten en zijne zegeningen af te malen. Die stam verheft zich niet trotsch als de eik of de cederen van den Libanon, maar verschuilt zich nederig onder de bladeren der ranken. Hij brengt geen takken voort met inwendige kracht; de ranken worden vertreden en afgeweid door het gedierte, indien niet het zwakke wordt vastgebonden en geleid. En toch hoeveel schaduw schenken die bladeren, zoodat als teeken van den heerlijken tijd des vredes, de mannen Gods voorspellen, dat een iegelijk zijnen naaste zal noodigen onder den vijgeboom en onder den wijnstok. Vrede wordt genoemd met het woord, dat een iegelijk van zijnen wijnstok eten zal. Uit dien onaanzienlijken stam gaat een overvloed van sappen uit om ranken voort te brengen en de heerlijkste vruchten te scheppen, vruchten, die den dorstige verkwikken, en den kranke laven, die gedroogd het voedsel der rozijnen bieden, of als door Potifars schenker in den beker geperst, een aangenamen en koninklijken drank verschaffen.

En de wijn? Ja, ik weet het, Satan maakte de goddelijke gaven ook tot een vloek, zoodat een Jesaia moet klagen: „Zij dwalen van den wijn, zij dolen van den sterken drank; de priester en de profeet dwalen van den sterken drank; zij zijn verslonden van den wijn, zij dolen van sterken drank; zij dwalen in het gezicht, zij waggelen in het gericht; want alle tafels zijn vol van uitspuwsel." Aan geen priester was geoorloofd den wijn te smaken, als hij in 's Heeren huis zou gaan, en de Nazireërs, de zonen van Jonadab, die den wijn van Jeremia weigerden, worden Israël tot een beschamend voorbeeld gezet. Toch mocht de Psalmist spreken van den wijn, die het hart des menschen verheugt, en het plengoffer Gode worden gegeven Hem ter eere. Zoo wordt de begeerige ziele geroepen, om zonder prijs den geestelijken wijn te ontvangen uit de hand haars Gods. Ik weet het, dat er ge-

schreven staat: „Wordt niet dronken van wijn, waarin overdaad is", dat het den diaken ten eisch gesteld is, zich niet tot veel wijn te begeven, en van den „opziener" moet kunnen worden gezegd: „niet g e n e g e n tot den wijn." Bij de kruisiging werd de gemirrede wijn geweigerd, maar op het „Mij dorst!" de edik, de zuivere wijn, den Heere aangeboden, genomen. Hij dronk dien aan 't Avondmaal, en getuigde dien nieuw te zullen drinken in het Koninkrijk Gods. Er is „een wijn des toorns harer hoererij, waarmede Babylon de volken drenkt," maar de Middelaar des Nieuwen Testaments heeft, waar die des Ouden Verbonds als eerste teeken geeft de verandering van water in bloed, daartegenover als zijn eerste teeken gesteld het wonder van Kana's bruiloft, en van de zoetigheden, welke de ziele van 's Heeren volk geniet, noemt het nog altijd Eskols druiven als een geliefkoosd beeld.

Die boom is het beeld van het oude Israël. Psalm 80 zingt: »Gij hebt eenen wijnstok uit Egypte overgebracht." Jesaia heeft in zijn vijfde hoofdstuk het lied van den wijnstok. Jeremia (2 : 21) en Ezechiël (17 : 6 v.v.) beiden noemen het met dien naam. Diensvolgens stond op de Makkabeesche munten een druiventros als Palestina's beeld, en was boven de poort aan den voorhof van den Herodiaanschen tempel de ontzaglijk groote gouden wijnstok aangebracht, welks trossen ter grootte van menschen daarvan afhingen En terecht mocht Israël zoo worden genoemd; dat volk klein en onaanzienlijk, alleen tot vruchtdragen in staat, door leiding en steun, door vruchtbaren grond en zonnewarmte, en toch inwendig van groote kracht als drager der heerlijkheid Gods, als koninklijk volk en priesterlijk heiligdom.

Toch is Israël niet zoozeer in zichzelven die wijnstok, maar veeleer als type. Al wat in dat volk wordt aanschouwd, elke inrichting, elke plechtigheid, al wat daar gewijd is, wijst op iets hoogers, iets toekomstigs; tot zelfs in de getallen vinden wij ten duidelijkste symboliek. Elke rank, welke uit Israël voortkomt, een David als krijgsman, een Salomo in zijn wijsheid, een Elia als profeet, een Mozes als middelaar schaduwen een Meerdere af. En zoo is Israël in zijn geheel, met al wat daarin door Gods genade groots en heiligs werd gelegd, in zijn geheele geschiedenis een wijnstok der voorafschaduwing, en als de ware, op wien alles zag, en van wien alles vertelde, niet uit Egypte, maar uit den hemel der hemelen op Israëls bodem was geplant, om de takken tot aan de einden der aarde uit te breiden, hield spijsoffer en zoenoffer op, en zonk de tempel in puin.

Israël was niet een wijnstok der onvergankelijkheid, omdat het dit niet was in volkomenheid. Ach! goede vruchten had de Heere verwacht, en stinkende waren voortgebracht. Doornen en distelen waren gezaaid en gekweekt, waar de hof Gods moest zijn, en deze hadden de vruchtbaarheid verteerd. Hand over hand nam het onkruid toe, vermeerderde de afweiding en vertreding, verergerde het uitschieten der wilde loten, en nu de Christus is opgestaan van den disch des Avondmaals, is de mate volgemeten, is het oordeel der verharding ingetreden. Het Sanhedrin heeft den dood besloten van Israëls Koning, het Judas-verraad heeft plaats gehad, de teerling is geworpen, de Christus is een opgeschrevene ten doode en wel ter kruisdood. Maar nu ook is de tijd daar, waarvan Jesaia profeteerde: „Ik zal ulieden bekend maken, wat Ik Mijnen wijngaard doen zal: Ik zal zijnen tuin wegnemen, opdat hij zij tot afweiding, zijnen muur zal Ik verscheuren, opdat hij zij tot vertreding. Ik zal hem tot woestheid maken, hij zal niet besnoeid noch omgehakt worden, maar distelen en doornen zullen er in opgaan, en Ik zal de wolken gebieden, dat zij geen regen daarop geven. Want de wijngaard van den Heere der heirscharen is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn eene plant Zijner verlustigingen, en Hij heeft gewacht naar recht, maar ziet het is schurftheid, naar gerechtigheid, maar ziet, het is geschreeuw."

De Heere Jezus is opgestaan van het Avondmaal, zijne elf jongeren omringen Hem nog, de lofzang is gezongen, en daarin van „den steen, dien de bouwlieden verworpen hebben"; men staat gereed voor den gang naar den Olijfberg en Gethsemané en — Hosea's woord is bewaarheid: „Israël is een uitgeledigde wijnstok". Of zoo gij wilt, zie dan een anderen boom, den vijgeboom nabij Jeruzalem, beeld van Jeruzalem en Israël. Vol bladeren is hij, maar geen vrucht vindt de Zoon des menschen, en over dien onnatuurlijken toestand, die leugen der bladeren, verheft zich de stemme des rechtvaardigen Rechters. Hij vloekt dien boom en zegt: „Niemand ete van u meer eenige vrucht tot in eeuwigheid". Een enkele dag nog en — de boom is verdord.

De wijnstok Israël is overgegeven ten vure.

Heeft dan de Heere vergeten genadig te zijn? Is het Koninkrijk Gods vernietigd van de aarde en een prooi des Satans geworden, een hel? Neen! er zijn geloften Gods, die Ja en Amen zijn. Geen Israël verworpen of vervloekt vóór Israël zijn roeping heeft vervuld, en het waarachtige Israël geworden is. De oude muren van den tempel konden niet worden afgebroken dan met de stichting van den nieuwen

tempel Gods. Die wijnstok moest een zegen worden voor alle geslachten der aarde, de Davidszoon eeuwig regeeren, en uit den afgehouwen tronk is het rijske voortgekomen en eene scheut uit die wortelen. Terwijl Israël het doodvonnis teekent, in waarheid een eigen doodvonnis, staat daar de Vorst des levens en roept: »Ik ben de ware wijnstok". Terwijl de smartelijke profetie van Psalm 80 wordt vervuld: »Het zwijn uit het woud heeft hem uitgewroet en het wild des velds heeft hem afgeweid," wordt de bede, welke aan die klacht werd vastgehecht, vervuld, de bede: »o, God der heirscharen! keer toch weder, aanschouw uit den hemel en bezoek dezen wijnstok, en den stam, dien Uwe rechterhand geplant heeft, en dat om den Zoon, dien Gij U gesterkt hebt". En hooren wij andermaal den klaagzang zich verheffen: »Hij is met vuur verbrand, hij is afgehouwen; zij komen om van het schelden Uws aangezichts", dan wordt het Amen Gods gehoord op de bede: »Uwe hand zij over den man Uwer rechterhand, over des menschen zoon, dien Gij U gesterkt hebt. Zoo zullen wij van U niet terugkeeren; behoud ons in het leven, zoo zullen wij Uwen naam aanroepen. o, Heere, God der heirscharen! breng ons weder; laat Uw aanschijn lichten, zoo zullen wij verlost worden."

II.

Israël, bestemd om een volk der heerlijkheid Gods te zijn, geroepen om een zegen te worden voor alle volken, beantwoordde aan die roeping niet. Het werd tot een volk der verwerping, en niemand zal van dien boom vrucht eten, voordat het Jodendom een Pniël vindt, waar het den naam van zijn Koning verkrijgt, gelijk een Jacob, toen hij Israël werd. En toch de belofte aan Abraham gedaan, het verlossingsplan des Heeren werd vervuld. Op den avond, waarop Israëls oversten den laatsten slag aan hun wijnstok toebrachten, stond daar de Christus Gods, de ware Israëliet, in het midden der jongeren en riep: »Ik ben de ware wijnstok." Dat woord werd bezegeld door den Vader in den hemel, die daar van boven riep: »Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken", die krachtig bewezen heeft, dat deze Zijn Eeniggeborene is door de opstanding uit de dooden, die Hem verhoogd heeft aan Zijne rechterhand tot een Vorst en Zaligmaker om te geven bekeering en vergeving der zonden, die Hem een naam heeft gegeven boven allen naam, en op kleed en dije schreef: »Koning der koningen en Heere der heeren, opdat in den naam van Christus zich

buigen zou alle knie dergenen, die in den hemel en op de aarde zijn." Wat de oude wijnstok in zijne tienduizenden ranken niet wezen kon, was in den persoon van Christus in volle heerlijkheid en goddelijke volheid. Wat dat oude volk in beloften en beelden bezat, in enkele personen afschaduwde, evenals de hemel in sterren de zon doet lichten, werd in Hem vervuld. Het koninklijk volk had in Davids huis den vertegenwoordiger dier majesteit, maar van Juda week de scepter, en de Silo stond op als Koning der aarde en Koning van het Godsrijk en Koning des hemels. Het priestervolk toonde zijne heerlijkheid in Aärons zonen, maar als een Kajafas het doodvonnis had uitgesproken, stond Hij daar als het Lam van God, dat door niemand werd ontzield, maar dat tevens Hoogepriester naar Melchizedeks ordening Zichzelven Gode offerde tot schuld- en zoen- en reinigings- en dankoffer. Alle Godskennisse van het volk der openbaring, in profeten en wijzen en zangers nu en dan heerlijk lichtende, ging ten onder in Sadduceesch ongeloof en Farizeesche letterzifterij, maar het licht werd niet uitgeblusscht, want meer dan Elia en meer dan Salomo was hier, een licht, dat niet zou worden verdonkerd, maar waaraan de vervulling van de laatste tonen van Debora's lied zou worden aanschouwd »de zon opgaande in hare kracht", de Simeons-profetie »een licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van het volk Israël." De ware wijnstok. Ziet het onaanzienlijke van dien stam. »Hij had geene gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zoo was er geene gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten en verzocht in krankheid". De wijnstok zoekt geen eigen heerlijkheid te openbaren, maar wordt bedekt door de ranken met hare bladeren. En de Christus schittert niet voor het oog der wereld. De Herrezene uit het graf wordt niet al den volke openbaar, maar alleen Zijnen getuigen, alleen een weenenden Petrus, een twijfelmoedigen Thomas, een Johannes, met het zielsverlangen der liefde. Zij aanschouwen Hem en genieten van Hem en omringen Hem. Wil een Herodes Zijn wondermacht aanschouwen, hij wenscht en dreigt tevergeefs, terwijl de arme Kananeesche meer dan kruimkens opvangt; als Grieken zeggen: »Wij wilden Jezus wel zien", dan spreekt Hij van het tarwegraan, dat in de aarde sterven zal; en waar onder ons nog de vraag wordt gehoord: »Toon ons Hem, die gezegd heeft: »Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien", daar hooren wij als de stem eener vrome landgenoote: »De beste beeltenissen van den Christus zijn de ware Christenen". Ziet, de vrucht-

dragende ranken openbaren de wonderbare kracht van den wijnstok.

De jonge ezel, door Juda aan den wijnstok gebonden, en het veulen zijner ezelin aan den edelsten wijnstok werd ontbonden om Hem naar de bloedstad te dragen, die arm en nederig was, maar Zions dochter zag ook in Hem haar Koning komen en haar Heiland, van Wien dezelfde profeet (Zach. 9) getuigt: »Hoe groot zal zijn goed en hoe groot zal zijne schoonheid wezen! de most zal de jonkvrouwen sprekende maken." Geplant in onwankelbare bergen Gods, trekken die wortels en vezelen de spijze der ziele en den drank des levens uit de aarde, welke met het bittere roet der verdrukking en des lijdens is gemest, en van het afzichtelijke bloed der marteling en des doods is doortrokken. Welk een volheid van levenssappen in dat zwak en onaanzienlijk hout, waardoor het de ranken voortbrengt en draagt en haar leven geeft. Het is door de werking van dien stam, dat de bladeren de geloovigen beschaduwen tegen de hitte van den toorn Gods, en de vruchten verkwikking geven aan de dorstenden naar gerechtigheid en de smachtenden naar de gemeenschap en de vertroostingen Gods. o, Vraagt het aan die opgestanen in het dal der doodsbeenderen, wie hun leven gaf, en zij noemen u den dierbaarsten naam. Vraagt aan die genezenen naar hun Heelmeester, en zij noemen Hem, Wiens kleederzoom zij hebben aangeraakt. Vraagt aan die ijverende Paulussen, wie hun kracht geeft, en zij antwoorden: »De liefde Christi dringt ons." De levenden zij roepen: »Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij", en de stervenden: »Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door Jezus Christus, onzen Heere!" En op alle vragen aan alle kinderen Gods naar alles wat goed en zalig is, klinkt slechts Zijn naam alleen, en als het oog tintelt van liefde en van verlangen, dan leest ge er de sprake in van den vrome: »Er, nur Er" [1]). Jezus is het een en het alles. In Hem het leven, het bewegen, het zijn, Jezus is de ware wijnstok, de bron van het leven der gemeente. Ja, hun leven zelf, ons uitgangspunt en middelpunt, en wit, ons begin en ons einde, onze verwachting en vreugde, Jezus ons geloof, Jezus onze liefde, Jezus onze hope, Jezus onze hemel.

III.

»En gij de ranken", zoo sprak de Heere, als Hij daar stond met zijne ontzette elven vóór zich, en gelijk zij daar stonden

[1]) „Hij alleen", (een woord van graaf von Zinzendorf).

stelden zij als het ware dat beeld ook in 't uitwendige voor oogen. Gemeente des Heeren! zie dan u zelve, zie tot uwe verootmoediging uwe eigene geringheid. Wat is een rank in zichzelve? Dat Ezechiël ons het antwoord geve (15), waar hij ons uit 's Heeren mond het woord doet hooren: „Menschenkind! wat is het hout des wijnstoks meer dan alle hout of de wijnrank meer dan dat onder het hout eens wouds is? Wordt daarvan hout genomen om een stuk werks te maken? Neemt men daarvan een pin om eenig vat daaraan te hangen? Ziet, het wordt aan het vuur overgegeven, opdat het verteerd worde; het vuur verteert beide zijne einden, en zijn middelste wordt verbrand. Zou het deugen tot eenig stuk werks?"

Wat is het kind van God buiten de levensgemeenschap met zijn Heer?

Ongeschikt voor de wereld, waar het geweten hem plaagt, zonder opgeruimdheid in de kringen waar hij zich niet tehuis gevoelt, bevangen overal met vreeze des doods. o, Gel.! de geheele afsnijding heeft een uitverkorene Gods nooit geheel ondervonden, maar wel heeft hij de klachte geuit: „Ik ben afgesneden voor Uwe oogen", wel den klaagzang gezongen: „Zou God Zijn genâ vergeten?" en dan heeft God hem in die tijden van verlatenheid laten zien, wat maar al te veel wordt vergeten, dat de levensgemeenschap met Hem behoefte is, en elke hindernis in het doortrekken der sappen is evenals wanneer in de pijp der lamp eene verstopping komt voor het doorvloeien der olie. Zonder die olie des Heiligen Geestes dampt en walmt de lampe, zonder vrije doorvloeiing van de sappen des wijnstoks kwijnt de rank. Welk eene zwakheid! De Christen is geen tak, maar een rank, welke de liefderijkste verzorging behoeft. Zij kan zichzelve niet omhoog houden, maar heeft een vastheid noodig tot steun; zij is niet eens als de klimop, welke zelve als het ware handen heeft, om zich vast te klemmen, maar zij moet worden geleid en vastgehouden en gebonden.

B.B. en Z.Z.! gij gevoelt hoe terecht dat beeld is gebezigd, gij, die weet, dat wij vernieuwd moeten worden van dag tot dag, die ervaart, hoe wij in de kracht Gods moeten bewaard worden tot de zaligheid. Niet alleen de oude kerk heeft gezongen: „'k Ben tot hinken en tot zinken ieder oogenblik gereed", maar het is de belijdenis van alle kinderen Gods, dat elke blik op eigen bestaan slechts de wanhoop zou vermeerderen, zoo de ziele in de trouwe Gods niet haar kracht vond, niet haar heil, en hare zekerheid kende in het: „Mijn Vader is de landman."

Er is geen boom waaraan zoo wild de takken voortschie-

ten als de rank aan den wijnstok, daar zij zoo vaak den rijkdom van sappen misbruiken zou tot te weelderigen groei, voor de vrucht zoo schadelijk. Zoo is het ook bij den geloovige. Het snoeimes van den landman is zoo noodig, en ook dit belooft de Heere aan Zijn volk: „Al wie vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage." Dat snoeimes doet pijn, maar onmisbaar is voor ons het lijden, de verdrukking. Door verdrukkingen gaat men het Koninkrijk der hemelen in. Abrahams geloof moet op Moria beproefd en Davids uitspattingen door rusteloosheid en lijden worden bedwongen, en Job door den vuuroven der smarten geleid, om zijne lippen te sluiten voor het aangezicht des Heeren. „Allen, die in Salem wonen, droegen hier hun doornen kronen." Gezegend dan dat kruis, hier op onze schouders gelegd! Geloofd zij de Heere, die voor ons onleerzamen, ons verkeerden van harte, de onfeilbare Landman wil zijn!

En niet alleen besnoeit de hemelsche Landman de vruchtdragende, maar Hij neemt ook weg, die de vruchten missen. Wilde loten schieten onophoudelijk op, en zouden de goede ranken overvleugelen en verstikken, zoo de Heere niet waakte. Ach, op den Christelijken bodem zelven groeit zooveel verkeerds, hier een uitwassen boven de Schrift, en daar een voortwoekeren nevens de Schrift; hier de afwijkingen van de leer en daar een uitzijgen van de mug; hier een steunen op ingebeelde openbaring, daar een miskennen van alle bevinding. Honderden richtingen, alle zich tooiende met den naam van Christus, eigengemaakte vroomheid, zelfgemaakte gerechtigheid, steunen op dorre verstandsbegrippen, en — elke ketter heeft zijn letter. Wij zouden begraven en verstikt worden onder al die Christelijke -anen en -ismen, maar de Vader is de Landman. Hij kent de Zijnen en Hij zondert ze af, en bevrijdt ze van al die wilde onvruchtbare loten, en Hij doet dat op Zijn tijd. Hij bracht Zijnen wijnstok over uit Egypte, en later uit het Babel der verdrukking. Hij leidde zijn Abraham uit het land der Chaldeën, en zonderde hem straks af van den begeerigen Lot, die de geheele Jordaanvlakte eischt. Hij dreef den zoon der dienstmaagd uit, en liet Ketura's zonen niet in eenheid met den zoon der belofte. Wederom wordt een Jacob van Edom afgezonderd, en zoo zorgt onze God voor de zijnen, om ze onbesmet en afgezonderd van de wereld te doen zijn. Hij leidde zijne Kerke uit het verbasterd Jodendom, en wederom uit Romes werkheiligheid. Hij dreef den Remonstrant uit de erve onzer vaderen, en God de Heere is op weg om weer Zijne belijders tot één te vergaderen, Zijne belijders, die al te lang hebben gekwijnd

onder machten als der wereld, wier leven zou verstikken onder de wilde uitspruitsels. En dat is de troost der gemeente Gods. Maar daarom dan ook, Gel.! het hoofd gebogen en kleinheid erkend en zonde beleden! In onze geringheid ligt onze grootheid, in ootmoed onze kracht, in „niets wezen" ons „alles zijn." „Hij geeft den moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geene krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen. Maar die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen loopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden" (Jes. 40 : 29 v.v.).

IV.

Diep ootmoedig betuigen wij: „Wij niets", maar ook in heiligen trots roepen wij uit: „Wij zijn des Heeren." Wij zijn wel slechts ranken, maar — ranken van den waren Wijnstok, en onder de zorgen van den Landman en onder het koesteren van de zon des Heiligen Geestes, vruchten dragende ten eeuwigen leven.

Stelt u een wijnstok voor zonder ranken, en wat is die dan, en wat nut die dan? Wat is een koning zonder rijk, een priester zonder gemeente, een profeet zonder hoorders? Denkt u de gemeente weg, en de naam des Heeren is weggestorven van de aarde, en daarboven wordt geen Lam gezien omringd door de schare, die niemand tellen kan en die de kronen voor Zijne voeten neerlegt. Dan is de Zone Gods geen Middelaar, geen Borg, geen Heiland, geen Herder, geen Zaligmaker. Dan liegen al die heerlijke namen, welke de Heilige Schrift den Verlosser geeft, en die de gemeente zoo gaarne en met zielsgenot daarin leest. Dan staat de Christus daar eenzaam, als die tevergeefs riep, tevergeefs op aarde kwam, tevergeefs leed en stierf. Dan staat Satan tegenover Hem juichende, en niet het „De Heere schelde u, gij Satan; gij die Jeruzalem verkiest" wordt gehoord, maar de grijnzende lach van den menschenmoorder wordt gezien, die niet één uit zijn adderengebroedsel verloor.

Maar neen! de Wijnstok staat met ranken omgeven, en pronkt met de breede bladeren, de teekenen des vredes, en is schoon door den purperen glans der vruchten. Nu wordt het woord van den Psalmist vervuld (45 : 12): „De Koning zal lust hebben in uwe schoonheid". Hoort Zijne stemme: „Mijn liefste is Mij een tros van Cyprus in de wijngaarden van Engedi. Zie, gij zijt schoon, mijne vriendin! Zie gij zijt

schoon, mijn liefste!" (Hoogl. 1). Nu noodigt Hij zoo vriendelijk en dringend: »Kom, mijn liefste! laat ons uitgaan in het veld, laat ons vernachten op de dorpen. Laat ons vroeg ons opmaken naar de wijnbergen, laat ons zien of de wijnstok bloeit, de jonge druifjes zich opendoen, de granaatappelen uitbotten; daar zal Ik u Mijne uitnemende liefde geven. De dudaïm geven reuk, en aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude. o, Mijn liefste! die heb Ik voor u weggelegd."

Wat zou een lichaam zonder hoofd, maar wat ook een hoofd zonder lichaam, en de leden van dat lichaam van Christus, Gel.! zijt gij, die wedergeboren zijt door den Geest onzes Gods, die ingeënt zijt in dien goddelijken wijnstok. Hoort welk heerlijk woord de Heilige Schrift van den Koning en Zijne gemeente zegt: »De Vader heeft alle dingen Zijnen voeten onderworpen, en heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen, welke Zijn lichaam is en de vervulling Desgenen, die alles in allen vervult." De gemeente het lichaam en alzoo het pléroma [1]) van Christus. Zonder de gemeente is de Christus niet vol, niet volkomen. De gemeente moet er zijn om Hem volledig te doen zijn als Christus. Christus heeft haar noodig tot Zijne eere, heeft behoefte aan haar voor Zijne liefde, en gelijk de bruidegom geen leven vindt dan in gemeenschap met zijne uitverkorene, buiten haar geen bruidegom is, en gelijk de wijnstok zonder ranken daar nutteloos staat, maar met de vruchtdragende ranken zegen verspreidt en heerlijk is om te aanschouwen, zoo staat de Zone Gods in het midden der Zijnen heerlijk voor Gods troon. De hoogepriester wijst op de ranken en zegt: »Ziet degenen, die Gij Mij gegeven hebt", en de rank wijst op den wijnstok en getuigt: »Alles alleen door U."

Nu dan, volk van God, geene vreeze, al blinkt ook het snoeimes, ware ranken worden niet afgesneden, slechts gereinigd, maar alleen het woord van het Hooglied bedacht: »Laat ons zien of de wijnstok bloeit, de jonge druifjes zich opendoen." De Heere zoekt naar vrucht, ook wij hebben

---

[1]) = aanvulsel. In N°. VI bleven er vele uitdrukkingen tot mijn leedwezen onvertaald. Pag. 86: in majorem Dei gloriam = ter verheerlijking Gods; Epifanes = heerlijke; Epimanes = razende; gloria = roem; invidia = ongenade. Pag. 88: Dies irae, dies illa = die dag des gerichts (begin van een bekend kerklied). Pag. 89: Magnificat = lofzang. Pag. 91: de profundis = uit de diepte. Pag. 93: cor ecclesiae = hart der kerk (d. i. de verkiezing). Pag. 97: civis Romanus sum = ik ben Romeinsch burger. Pag. 99: transeunt et imputantur = zij gaan voorbij, doch worden toegerekend.

die te zoeken bij onzelven. En — vergeten wij het niet — het zijn „de kleine vossen, die de wijngaarden verderven" (Hoogl. 2 : 15).

Och! dat wij den Heere meer mochten leven, opdat het van ons waar zij: „Salomo had een wijngaard te Baäl Hanon; Hij gaf dezen wijngaard aan de hoeders; een ieder bracht voor deszelfs vrucht duizend zilverlingen. Mijn wijngaard dien ik heb, is voor mijn aangezicht; de duizend zijn voor u, o Salomo!" „Ontwaak dan, o, Noordenwind! en kom gij Zuidenwind! doorwaai mijnen hof, dat zijne specerijen uitvloeien. o, Dat mijn liefste tot Zijnen hof kwame, en ate zijne edele vruchten!" (Hoogl. 4 : 16).

Maar ook een woord tot u, die nog niet in dien kring u gevoelt als de Heere zegt: „Ik ben de wijnstok en gij de ranken," een woord niet van mij, maar van den Heere zelven. Misschien vindt gij daarin uw beeld: „Een zeker man had een vijgeboom geplant in zijnen wijngaard, en hij kwam en zocht vrucht daarop, en vond ze niet. En hij zeide tot den wijngaardenier: „Zie, ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op dezen vijgeboom en vind ze niet; houw hem uit, waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde?" En hij antwoordende zeide tot hem: „Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben; en indien hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan, maar indien niet, zoo zult gij hem namaals uithouwen!"

Mijn medesterveling, mijn vriend, mijne vriendinne! zegt, hoeveel tijds is er al van de drie jaren om? Hoeveel wellicht reeds van het jaar der lankmoedigheid?

o! Ik bid u, haast u om uws levens wil!

En voorts bij al de moeite en den strijd en de ellende der Kerke Gods, mijne Broeders, de bede: „o, God der heirscharen! keer toch weder; aanschouw uit den hemel en zie en bezoek dezen wijnstok." Amen!

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XIV.

DE BRON DER STERKTE.

OP 12 SEPTEMBER 1886 IN „DE VEREENIGING" UITGESPROKEN

DOOR

Dr. A. H DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE „VRIJE UNIVERSITEIT" TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Geloofd zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, die naar Zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot eene levende hope, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden,

Tot eene onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenisse, die in de hemelen bewaard is voor u,

Die gij in de kracht Gods bewaard wordt door het geloove, tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd.

In welken gij u verheugt, nu een weinig [tijds] (zoo het noodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoekingen:

Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof, en eere, en heerlijkheid, in de de openbaring van Jezus Christus.

1 Petr. 1 : 3—7.

Als er tijden van druk en kommer over Israel kwamen, en het volk hoorde niet, maar voegde nog overtreding bij overtreding, en schuld bij schuld, zoo werden er toch altijd nog gevonden, die uitkomst zochten naar omhoog: 'tzij een Daniël in de eenzaamheid, of die tot David kwamen in de droefheid hunner ziel, of de zeven duizend van Elia, die hunne knie bogen tot den levenden God. En de Heere betoonde zich een machtig Helper, en schonk uitkomst in den nood.

Als er vanouds tijden van druk en kommer over ons kwamen, zie, dan hoorde het dwaze volk niet, en maakte nog schuld bij schuld. Maar, gelijk de profeet onder het welkend

blad nog een druiventros vindt, en er een zegen in ziet, zoo werd ook in die dagen een overblijfsel naar de verkiezing gevonden, een arm volk dat verstand had van kermen, en dat uitkomst zocht naar omhoog. En die, 'tzij in de eenzaamheid, of te zamen in hagen, velden, schuren, zich sterkten in den Heere hunnen God. En de Heere deed het hun kennelijk ervaren, dat Zijn naam heerlijk onder hen was

En nu? o, Voorzeker! 't zijn bange tijden, die wij beleven, zóó bang, dat een begenadigde van hart wel eens moet verzuchten: »Hoe lang kan dat donker nog duren!" En zie, de menigte lacht er wat mede. En het volk kent geen anderen eisch dan brood en spelen. En in de tochtige koude kerken zet men de deuren steeds wijder open voor den killen wind van ongeloof en »synodalen" overmoed. Gel.! als het ons bij dit alles benauwd wordt, en onze ziel in druk en kommer verkeert, o, laat het zijn onder gedurige verootmoediging; want het is ook onze schuld, dat zooveel donkerheid ons overdekt. Maar dan ook — en daartoe nemen wij het woord van onzen tekst op — moge ons hart gedurig in hope uitgeleid worden tot onzen God en Helper, bij Wien licht en waarheid is, en bij Wien uitkomsten zijn zelfs tegen den dood.

Hoe dat kan, en waartoe dat noodig is? Langs deze twee lijnen wenschen wij de gedachten van ons tekstwoord voor u te ontwikkelen. Zij het onder dien zegen, dat het »altiora sapere" — wijs zijn naar boven! — voor ons de bron der sterkte en der vertroosting zij!

»In tijden van tribulatie en kommer", zegt Augustinus, »past het den Christen de harp op te nemen, en God te loven; want ook als de verdrukking over ons komt, het is Zijne loutere trouw die dit weet en wil." Voorzeker heeft de kerkvader dit woord van den apostel Petrus ontvangen, waar hij den Christenen in de verstrooiing, in de verdrukking, in diepen kommer aanstonds in het begin van zijn brief een psalm des lofs voorzingt: Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus! En Petrus, gelijk ook Paulus, en alle jongeren hebben dit woord ontvangen van den Heere, die, toen het tot de doornenkroon en het kruis ging, »den lofzang" gezongen heeft.

Hoe dat kan? o, Reeds in dien Vader-naam om Jezus' wil ligt het zalig geheim. Het geldt dien God, die de Vader is, dien Vader, die God is, de almachtige God en getrouwe Vader, die om Christus' kruis en kroon, Zijnen kinderen ook kruis en kroon wil beschikken. Dat is het wat den apostel, als in één teneur, den lofpsalm doet vervolgen, dat Hij het is, die naar Zijne groote barmhartigheid ons

heeft wedergeboren tot eene levende hoop. Daar hebt gij de gansche oplossing, hoe het kan, dat een Christen, ook in kommer en verdrukking, de harp neemt en God love! o, Indien wij het in den oorspronkelijken tekst kunnen lezen, het zal ons aanstonds treffen, hoe woord bij woord de nadruk valt (naar het vele, het vele van Zijn zelfs barmhartige liefde). Indien wij alleen maar dat ééne woord »barmhartigheid" (dat in het Grieksch de vertaling is van het Hebreeuwsche »chesed") ontleden, zoo bedoelt dit enkele woord in zijne grondbeteekenis die barmhartige liefde des Heeren, die zich keert tot zwakken, onwaardigen, ellendigen, die het zoeken niet moede wordt en blijde is in het vinden, die zichzelve vindt juist in het zoeken van zondaars.

o, Indien het de barmhartigheid wâre, die ons het leven en den adem, en alle dingen schenkt, het ware reeds veel. Indien het de barmhartigheid ware, die ons zooveel vriendelijks bereidt, en wat een schat is voor ons hart en onze oogen, het ware reeds veel. Indien het de barmhartigheid ware, die den moed, den lust en ijver sterkt, het ware reeds veel (veel meer, dan wij verdienen)! Maar toch, het leven sterft weg; de adem is slechts als een doortocht door onze neusgaten; alle dingen zijn maar als een droom; en het liefste lieve kunnen wij toch niet houden; en al die moed en opgewektheid ligt als in een oogenblik verslagen. Neen, maar het is die barmhartigheid Gods (»chesed"), die ons heeft wedergeboren tot eene levende hoop; die uit zonde, schuld en dood ons heeft overgezet in verzoening, vergeving, vrede; die uit het sterven heeft uitgeleid tot het leven; die uit den diepen kuil ons heeft uitgevoerd op eene vaste rots en tot Zijn zalig licht; die onzen twijfel en mismoedigheid en het ongetroost zijn des harten heeft doen versterven op den levenswortel der hoop. Waar die wortel ligt? In de opstanding van Jezus Christus uit de dooden. Het kruis van Christus is het zaad des levens; in Zijne begrafenis is dat zaad in de diepte gelegd; in Zijne opstanding stoelt dit zaad tot een wortel des levens, die uitbreekt, en bloeit om rijke vrucht te dragen, die wij ingeboet hadden door de zonde, maar die nu, uitgebot door genade, de vrucht der levende hoop gezet heeft.

Eene levende hoop. Wat hoort men veel en gedurig: hoop doet leven, — waar leven is daar is hoop, — hoop is de glans van het leven. Maar alle andere hoop vleit slechts, en stelt te leur en gaat meê sterven; en het gaat er meê gelijk dien ongelukkige, die aan het eind van het leven

moest zeggen: Ik heb altijd gehoopt en nimmer verkregen! Doch de levende hoop vleit niet, en stelt niet te leur, en gaat niet meê sterven. Die hoop beschaamt niet. Die hoop is vast en weggelegd in de hemelen. Die hoop maakt al Gods kinderen rijk en zalig als erfgenamen des eeuwigen levens. Want — o, schat der zaligheid! — het gaat tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis. De levende hoop is als de deur tot de schatkamer, als de poort van het Vaderhuis, als het zonnig pad naar het land der belofte. Daar, waar de wijnstok bloeit; waar de erve des lichts in alle heerlijkheid Gods volk zal omringen; en allen, die uit de vreemdelingschap thuis komen, zien zullen wat geen oog gezien, en hooren wat geen oor gehoord heeft, en overvloeien van hetgeen in geen menschenhart opgekomen is, en dat om God eeuwig te loven!

Het is een eigenaardig kenmerk in de Heilige Schrift, dat van die erfenis meestal in ontkennende bepaling gesproken wordt. Zoo bijv. Hebr. 12 : 28: een onbeweeglijk koningrijk; 2 Cor. 12 : 4: onuitsprekelijke woorden (die Paulus in het Paradijs gehoord heeft); 2 Tim. 1 : 10: het leven en de onverderfelijkheid. Zoo ook hier. Onverderfelijk en onbevlekkelijk en onverwelkelijk wordt die erfenis genoemd. Dit verwondere ons niet, Gel.! Immers het is daar alles geestelijk; en het kan ons, die hier aan het stof gebonden zijn, het best in negatie voorgesteld worden, hoedanig die erfenis zijn zal. Het is daar alles eeuwig; en wij, die in den tijd leven, kunnen dat zoo niet vatten. Het zal daar alles zijn in het vriendelijk aanschijn des Heeren; en in het vreemde land kennen wij daarvan den toon niet. Maar toch, ook in zulk eene ontkennende bepaling wordt het ons aangaande die erfenis zoo heerlijk te moede. Onverderfelijk is zij: geen roest noch mot kan haar verteren, geen verderf haar verslinden, geen dood noch doodsgevaar haar vernietigen. Onbevlekkelijk is zij: geen zonde noch schuld kan haar deren, geen leugen haar schaden, geene gruwelijkheid haar verontreinigen. Onverwelkelijk is zij: geen winter meer, maar altijd lente; geene aanvechting meer, die ook het groene hier nog dor zou maken, maar alles heerlijk; geen gemis meer, maar louter overvloed." Was Freude gibt, dem Herzen lieb, die Augen fült, das Sehnen stillt, steht da in voller Blüthe" [1]). Of laten wij het zeggeu met de eigen troostwoorden des Heeren (Openb.

---

[1]) Angelus Silesius.

21 : 4): »De dood zal niet meer zijn, noch rouwe, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn;" (Openb. 22 : 3): »geene vervloeking zal er meer zijn;" (Openb. 22 : 3): »en aldaar zal geen nacht zijn, en zij zullen geene kaars noch licht der zon van noode hebben;" (Openb. 21 : 27): »in haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt, en gruwelijkheid doet, en leugen spreekt; maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams."

Waar dit zijn zal? Waar dit land der erfenis zijn zal? Niet in deze vreemdelingschap; niet over zee noch bergen; niet in uw oog noch in uw wandelen. Neen, gelijk de apostel met een enkelen trek dit land beschrijft, in de hemelen, het Vaderhuis, daar waar Immanuel de kroon op het hoofd bloeit, voor den troon des lichts en der heerlijkheid. En dit ééne nog zegt de apostel er bij, dat die erfenis daar bewaard wordt; en daarom zoo zeker is, omdat zij reeds van eeuwigheid bereid is; en daarom zoo veilig, wijl zij in 's Heeren hand is; en daarom zoo heerlijk, want zij blijft bewaard en eindigt nimmermeer. Zalig, wiens hart in hope uitgeleid wordt tot die schoone erfenis, wiens snoeren gevallen zijn in lieflijke plaatsen. o, Dat ook ons, door Gods genade, dat enkele woord, waarmeê die matelooze heerlijkheid als op één punt gezet wordt: voor u, als het wachtwoord onzer hoop toegebracht worde. Opdat wij zoo, gelokt in de woestijn, getrokken in de voetstappen van den oversten Leidsman, gewonnen door genade, gelouterd in de beproeving, gesterkt door Zijne trouw, in het vreemde land het lied der hope zingen:

> Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
> Waarvan, in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;
> Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
> Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
> De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
> Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.
>
> Ps. 16 : 6.

Hoe het kan dat een Christen, ook in kommer en verdrukking, de harp neemt om God te loven? Hij is, door de groote barmhartigheid des Heeren, wedergeboren tot eene levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke

en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is.

De erfenis, die bewaard is in de hemelen; en de erfgenaam die bewaard wordt op aarde. De erfenis, die den erfgenaam niet ontgaan zal in der eeuwigheid; en de erfgenaam, die der erfenis niet zal ontbreken. Een zeker en zalig thuis wacht Gods kinderen; maar ook in den vreemde zal hunne tent veilig wezen. Schoone havens zijn in het zicht, maar in het scheepken is het ook rustig, zelfs bij storm en baren. Die gij in de kracht Gods bewaard wordt, zegt de apostel, en dat is: vreugde daar en veilig hier.

Eigenlijk is dit woord bewaard in de oorspronkelijke taal ontleend aan het militante leven, en wordt gebruikt van de militaire macht, die stad en vesting bewaart. Maar, evenals in iedere vergelijking, is het toegepaste woord veel rijker dan het ontleende. Want de macht voor de poort kan nog overrompeld worden, en de wachters der stad kunnen nog gevangen en gedood worden. Maar voor 's Heeren volk is geen nood; Zijne stad, Zijne erve, Zijne knechten zijn wel bewaard. Niet in zich zelven — neen, dan ware het elken dag en ieder oogenblik eene verloren zaak. o, Wat zou de vijand spoedig bres in den muur geschoten hebben, en de nood het hart nijpen om te capituleeren, en de moed wegzinken in het barnen der gevaren! Neen, niet in eigen kracht. Maar in de kracht Gods; dan gaat het er toe, en »ze zullen u niet hebben!" »Drie dingen", zegt Bernardus, »zijn er waarop mijne hoop vast gaat: op de vrijmachtige liefde Gods, die mij als Zijn kind verkoren heeft; op Zijne trouw, die mij de zalige erfenis beloofd heeft; en op Zijne almacht, die mij tot de erfenis bewaart. En in het geloof (gelijk de apostel hier ook schrijft: door het geloof) volg ik nu maar stil en vertrouwend mijnen Heere en Koning." Het is Jozua's afscheid: »De Heere heeft ons bewaard op al den weg" (Joz. 24: 17). En Samuels welkomst: »Hij zal de voeten Zijner gunstgenooten bewaren" (1 Sam. 2 : 9). Als Jobs ziel verdrietig is, zegt hij nochtans: »Uw opzicht heeft mijnen geest bewaard" (Job. 10 : 12). En Jesaia zingt in het lied van 's Heeren wijnstok: »Ik de Heere zal hem bewaren nacht en dag" (Jes. 27 : 3). Het is der psalmen gedurige lof en troost: »De Heere bewaart de vreemdelingen" (Ps. 146 : 9). »Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenooten" (Ps. 97 : 10). En, opdat we er dit ééne nog bijvoegen (en daarmeê is alles gezegd), het is de bede van den barmhartigen

Hoogepriester: »Heilige Vader! bewaar ze in Uwen naam" (Joh. 17 : 11).

De bede, ja maar ook het heilig, heerlijk beding: »Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen" (Joh. 17 : 24). Dat is Zijn jus regale – Zijn koninklijk recht. Daarom ook kan de apostel zoo troostrijk zeggen: Gij wordt bewaard tot de zaligheid — tot de erfenis en tot de zaligheid — of, gelijk het naar de volle beteekenis van den oorspronkelijken tekst luidt — als een bonum privativum en een bonum positivum — ter uitleiding uit allen kommer, ter inleiding tot alle vreugde; ter uitredding uit alle gevaren, ter inkomst in Zijne heerlijkheid; ter verlossing ook van den laatsten vijand, ter vervulling desgenen, die alles in allen vervult (Efez. 1 : 23). Heerlijk! En dan nog, als die profetie nog komen moest om vervuld te worden; of als het van ons komen afhing! Maar neen, die zaligheid is er: die bereid is, die gereed is, waartoe al de betere dingen gevoegd zijn (Heb. 6 : 9). Waarlijk, hier geldt het: Alle dingen zijn gereed, komt tot de Bruiloft! Zie, de Koning is gezeten aan Zijne ronde tafel. Gij hebt niet op Hem te wachten, Hij wacht u, o volk in smart! Totdat de dag aankomt en de schaduwen vlieden, en die zaligheid zal geopenbaard worden in al den luister Zijner Majesteit.

De profeet getuigt van den dag die komen zal, als het licht der zon zevenvoudig zal zijn (Jes. 30 : 26). Maar dat zal zeker wezen in de openbaring van die zaligheid. Gel.! er wordt in de Heilige Schrift in tweeërlei zin van openbaring gesproken; in negatieven zin, gelijk hier, als een uitbreken door nevelen en donkerheid, als eene zalige ontdekking; in positieve beteekenis als een uitstralen van glans en glorie van den troon der heerlijkheid. Toch, die twee zijn één; hier nog onderscheiden in hare werking, daar één in haar wezen. Want het is alles uit en door en tot den naam en de glorie en de heerlijkheid van God Almachtig, Vader, Zoon en Heiligen Geest. En het zal wonder zalig zijn daar, waar eene groote schare, die niemand tellen kan, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen staat voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen, en palmtakken zijn in hunne handen. »En zij riepen met groote stem, zeggende: De zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam!" (Openb. 7 : 9 en 10).

Wanneer dat zijn zal? In den laatsten tijd, zegt de apostel; hetgeen hier beteekent »én in den grooten dag van

's Heeren toekomst", én in de laatste ure, als het sterven komt voor de kinderen Gods, die de doodschaduw verandert in den morgenstond. Die bepaling »in den laatsten tijd", in de laatste tijden, in de laatste der tijden, heeft onderscheiden beteekenis in de Heilige Schrift. Nu eens worden bedoeld de tijden in hunne ontwikkeling, sinds de komst des Heeren tot hare voleindiging in Zijne wederkomst. Dan weder de dagen, die onmiddellijk de wederkomst des Heeren zullen voorafgaan. Dan ook Zijne parousia (tegenwoordigheid) zelve. Dan ook de doxa (de glorie der majesteit), gelijk die in de bedeeling der tijden zijn zal. En bij dit alles, gelijk ook hier, als het sterven komt; als 's Heeren volk zal uitgeleid worden uit allen kommer, zal uitgered zijn uit alle gevaren, zal verlost zijn van alle vijanden; als het einde der vreemdelingschap en der woestijnreize zijn zal, en de blijde morgen aanbreekt; als de gouden poort ontsloten wordt, en het licht van 's Heeren aangezicht heerlijk zal lichten; als Zijne lieve kinderen zullen ontwaken voor Zijn troon, en zij ontwaakt Gods lof ontvouwen, Hem in gerechtigheid aanschouwen, verzadigd met Zijn godlijk beeld! Wat zal dat eene zaligheid zijn!

Vraagt dan niet meer, hoe het kan dat een Christen, ook in kommer en verdrukking, de harp neemt en God looft! Immers, indien zelfs in droevige tijden het arme hart zoo verkwikt kan worden door de hope des wederziens; indien zelfs in den donkersten nacht de blijde zekerheid, dat de morgen uitkomst brengt, nog kan doen zingen in het donker; hoeveel te meer zal het blij vooruitzicht, dat hen streelt, de vreemdelingen, die in de verstrooiing zijn, Gods uitverkorenen en beminden, die wedergeboren zijn tot eene levende hope, met blijden moed en dankbre vreugde vervullen. Van die zalige overtuiging moet wel een glans op het aangezicht komen, en eene hooge blijdschap in het hart dalen. In welke gij u verheugt, zoo besluit de apostel den troostrijken aanhef van zijn schrijven. Of eigenlijk, waarin een glans over u komt, en waarbij het hart van vreugde mag opspringen. Verheugd over »den uittocht en de hutten" (Deut. 33 : 18). »Verheugd in zijn heil" (1 Sam. 2 : 1). »Geleid met verheuging" (Ps. 45 : 16). Ja zoo, — opdat wij ons beperken in al dien overvloed — dat zelfs »voor hem de droefheid van vreugde opspringt" (Job 41 : 13). Blijde, ook al zijn zij droevig. Zonneschijn in het hart, al hangt er een regenvlaag in het oog. Een excelsior in de stemme des lofs, wat hun ook moog' treffen. En zelfs, al hadden zij tranen tot spijs,

zoodat de benauwde ziel dreigt te versmelten, nochtans zal de vreugde het winnen, als zij zich voor oogen stellen, hoe zij, onder stem en snaren, feest zullen houden met Gods blijde scharen!

> Dan zullen daar de blijde zangers staan,
> de speellîen op de harp en cymbel slaan,
> en binnen U al mijn fonteinen wezen.

En, als in omgekeerde reden, komt nu als vanzelf het antwoord tot ons op de tweede vraag, waarop wij licht verwachten van onzen tekst: Waartoe het noodig is, dat het hart gedurig in hope uitgeleid wordt tot onzen God en Helper, bij Wien licht en waarheid is, en bij Wien uitkomsten zijn zelfs tegen den dood? Waartoe dit noodig is? Omdat de volgers van het kruis in dit vreemde land allerlei kommer en droefenis, allerlei druk en smaadheid, en moeite en verdriet en vervolging te wachten hebben. o, Daar moeten wat verzuchtingen geslaakt, wat regenvlagen in het oog gezien, wat tranen tot spijze bereid worden! Maar dat moet zoo zijn: nu een weinig tijds, zoo het noodig is, bedroefd zijnde. Toch, let hier vóór alle dingen op, het is maar »een weinig tijds", eene nachtwake, het gaat voorbij. En het lijden dezes tegenwoordigen tijds is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid die aan ons zal geopenbaard worden (Rom. 8 : 18). Het is eene lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat (2 Cor. 4 : 17). Echter, het »bedroefd zijn" moet komen. »Zoo het noodig is." Dat is niet voorwaardelijk gezegd, alsof het evengoed zijn kon, dat het niet kwame. Immers naar het taaleigen van het N. T. wordt een voegwoord van voorwaarde met een voorwaardelijken zin geconstrueerd ter versterking der bepaling van hetgeen werkelijk is. Wij zouden op onze wijze zeggen: Voorzeker is het noodig, het kan niet anders, het moet zoo komen. En toch ook weer staat dat woord daar in een tusschenzin, als om het er uit te lichten, en maar telkens weer in de toepassing aan 's Heeren wil en wijsheid over te laten.

Zeker, het bedroefd zijn moet komen. Door menigerlei verzoekingen. Als de wereld haat en verdrukt, en de verleiding nog komt vleien, en het verderf, dat in de wereld is, spot met het arme hart. Als het eigen vleesch nog zoo telkens in zijne booze bedoelingen verrast, en pijnlijk vast aan het stof kan kleven. Als tegenspoed ter deure inkomt, en het liefste lieve ter deure uitgaat. Als allerlei verlies

zulk een smartelijk proces in het verlies van het eigen leven brengt. Als de wijsheid dezer eeuw nog zoo'n vat kan hebben, en hoogmoed gedurig nog verwart, en twijfelmoed overal voedsel wil vinden. Als de dienst der heilige dingen zoo onheilig kan gemaakt worden. Als menschenheer voorgesteld wordt boven, ja tegen de eere Gods. Als menschen-inzettingen uwe liefde en ijver voor den naam en het woord des Heeren levend zouden willen begraven. Als..... maar waartoe meer! noemt ze maar met den apostel in één woord: »menigerlei" d. i.: zoo menigvuldig als door verschillende vermengingen velerlei kleuren worden, en toch weer zoo eenerlei, dat in alles één grondstof ligt, het scharlakenrood der zonde.

En daarbij rust de Satan niet om dit alles naar zijne wijze tot v e r z o e k i n g e n te maken, »verzoekende die op de aarde wonen" (Openb. 3 : 10), trachtende de nieren zelfs te verontrusten met zijne giftige pijlen, telkens gereed om de vraag in het hart te slingeren: Zou God het weten? — en gereed zijnde om de arme ziel in het graf te trekken met den raad: Groet God en sterf!

o, Geen wonder dan, dat benauwdheid en droefenis gevonden worden, en het hart bittere droefheid kent. Want toch ook eens Christens hart is zoo teergevoelig. En die uit tranenzaad geboren is, smaakt er ook naar in de vrucht. En als het dan daarbij de tijd der verberging schijnt te zijn, en Immanuel voor een tijd is geweken, en er gaat zoo'n bange trek door het diepst der ziele, o, geen wonder dat dan droefheid op droefheid komt, en klacht bij klacht in de overleggingen des harten oprijst.

Maar toch, geen nood. De apostel zegt het ons zoo heerlijk: wat de wereld, en het eigen hart, en 's menschen zelfbehagen, en de Satan verzoekt, bereidt Gods genadige hand tot beproeving. Het is alles eene b e p r o e v i n g d e s g e l o o f s. En dat is kostelijk. Zonder beproeving geene louteringe, en zonder loutering blijft het goud verdonkerd, en het goede fijne goud zoo veranderlijk. 's Heeren hand zet de verzoekingen om in beproeving, opdat het geloof gekeurd en gelouterd worde, en uit den smeltkroes der beproeving de kostelijkheid des geloofs te voorschijn worde gebracht.

In de proef wordt het goud gekeurd, dat het goud is. Klatergoud, en al wat namaaksel is, en hout, stroo en stoppelen teren weg in het vuur. Maar het goud niet. Alzoo het geloof. Juist in de beproeving wordt het geloof gekeurd, opdat het zich zelf bewust worde dat het niet vergaan kan. Het goud v e r g a a t nog wel, want het slijt toch eindelijk weg: annulus usu teritur. Maar het geloof niet. Wel het valsche, en wat

namaaksel is, en wat in onheiligen ijver voor schakel wegzinkt. Maar het ware geloof niet. o, Juist in bange tijden, en in de vuurproef blijkt het, door Gods genade, hoe onveranderlijk Zijne trouw over het ontrouwe hart waakt; en wat ook valle of zinke, tegen stormen en baren in blijft de oprechte ziel nochtans op den Heere hopen; en bij het vuur der beproeving komt Zijn goud er uit. En het wordt eene zalige ervaring om met Job te mogen betuigen: »Hij beproeve mij, als goud zal ik uitkomen" (Job 23 : 10).

Gekeurd en gelouterd. »Om hen te louteren en te reinigen" (Dan. 11 : 35). Ja, ook daartoe wendt de Heere de verzoekingen om tot eene beproeving des geloofs. Want gelijk het goud in het vuur zijn mengsel afzet, en het onzuivere uitgescheiden wordt, en de rechte glans over het louter metaal te voorschijn komt; zoo moet ook in de beproeving des geloofs het schepsel ten onder, opdat de scheppende hand des Heeren haar heerlijk werk toone. Wat uit de wereld en uit het vleesch is, wat eigen wijsheid nog wil weten en eigen willen nog mocht trachten; wat de zinnen bekoort en het oog streelt, en alle vermengsel der zonde, het moet afgezet en uitgezuiverd worden. En eer de ziel het nog weet, en zonder dat ze het weet, trekt Gods genade in Zijn werk door, en brengt den rechten glans aan, ook door den doffen aanslag heen. En iedere beproeving moge als een vuurgloed over de ziel gaan, zij laat er het teeken van 's Heeren trouw achter; iedere beproeving moge als eene uitbranding zijn, die doorgaat tot in het merg, zij leidt steeds dieper in tot de zalige ervaring dat de genade des Heeren genoeg is; en dat de beproeving des geloofs bevonden wordt te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus. Laat dan een Christen de harp nemen, ook in de vuurproef des lijdens, en God loven: »Ik weet, Heere, dat Gij mij uit getrouwigheid verdrukt hebt" (Ps. 119 : 75).

En dan nog een zegen van de beproeving des geloofs: dat namelijk uit dien smeltkroes de kostelijkheid des geloofs te voorschijn gebracht wordt. Immers, de kostelijkste schatten der sterkte en des vertrouwens worden juist in het lijden gekend; de zoetste wijn der vertroosting vloeit onder den druk van den persbak; de geurigste specerijen verspreiden haren geur bij het ontwaken van den noordenwind, terwijl de zuidenwind der genade den hof doorwaait (Hoogl. 4 : 16). o! De eeuwigheid zal het eerst openbaren, wat heerlijke vruchten gevonden worden in den hof der beproeving, die voor ons op het noorden ligt, maar voor God op het zuiden. Hier, in den tijd der

droefenis zelve, kunnen reeds de beste en zaligste oogenblikken genoten worden, hetzij in de eenzaamheid om de nabijheid des Heeren te ervaren, hetzij te zamen om den lof des Heeren, in eenigheid des harten en der hope, te zien bloeien en groeien. Hier reeds — o, het klinkt zoo paradoxaal, en toch, het is zoo! — kan het onder het kruis zoo zalig zijn, en zou het hart geen dag, geene ure willen missen van die pelgrimsreize door het lage dal, waar, uit de verte ja, en toch zoo van nabij het »jubilate Amen!" gehoord wordt. Hier reeds vertolkt de hardste handdruk de liefde van het Vaderhart op het heiligst; en in den donkersten tijd wordt vervuld het woord, dat geschreven staat: »Het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal wezen" (Zach. 14 : 7). En als de laatste avond komt, zal, bij de laatste proef, het laatste woord blijven van hetgeen gezegd is: »Kostelijk is in de oogen des Heeren de dood Zijner gunstgenooten" (Ps. 116 : 15). En Hij zelf zal den laatsten band doen losvallen, en voeren in het midden van Jeruzalem — Hallelujah! (Ps. 116 : 16 en 19).

Dan zal het blijken hoe de beproeving des geloofs bevonden wordt te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus. De tranen van al Gods lieve volk, nu in Zijne flesch bewaard, en in Zijn register gelegd, zijn daar tot kostelijke parelen geworden voor onzen Immanuel. De myrten des lijdens en der beproeving heeft Hij om Zijn gezegend hoofd gelegd, maar zie, daar bloeit de kroon op Zijn hoofd. Het gebed des Heeren, dat hier volmaakt werd in het: »Uw wil geschiede"! zal daar eerst waarlijk in doxologie opgaan: »U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid". En als een Christen hier reeds in kommer en verdrukking de harp mag nemen en God loven: o, wat zal het zijn, als de stem veler wateren gehoord zal worden, zeggende: »Hallelujah, want de Heere, de almachtige God, heeft als Koning geheerscht. Laat ons blijde zijn, en vreugde bedrijven en Hem de heerlijkheid geven: want de bruiloft des Lams is gekomen, en Zijne vrouw heeft zichzelve bereid; en haar is gegeven, dat zij bekleed worde met rein en blinkend fijn lijnwaad, want dit fijn lijnwaad zijn de rechtvaardigmakingen der heiligen" (Openb. 19 : 6—85).

Die Koning van Gods heerlijkheid
Blijft heerschen zonder eind van dagen!
En gij, o volk dat Hem verbeidt!
Hij ziet u worst'len, lijden, klagen.
Houd moed, klein kuddeke! houd moed!

't Heelal is Hem gegeven!
En Hij, Hij gaf voor u Zijn bloed;
Hij leeft, en gij zult leven. [1])

Moge dan de bron der sterkte, die wij ons aangewezen zagen in ons Schriftwoord, ook voor ons tot vertroosting en verheuging ontsloten zijn! Zonder het Woord kunnen wij die bron niet vinden; zonder den Heiligen Geest hare lafenis niet smaken. Gods genade geve ons dat wij genoeg hebben aan Zijn woord, en Zijn goede Geest geleide ons in den weg der eenvoudigen! Iedere verklaring, elke prediking en Bijbellezing kan gemist worden. Alleen daartoe wil de Heere het leiden, dat wij Zijn Woord maar verstaan mogen, en dat de Geest der wijsheid zelf ons leere. o, Dat wij dan niet bevonden worden ons zelven bakken te willen uithouwen, gebroken bakken die geen water houden. Want zoo te dwalen, en in het dorre te wonen, en in de woestijn te sterven, is het deel der wijzen dezer wereld, die dwaas zijn voor God. — Maar ons aangaande, de Heere zelf zij ons tot eene heilige beschutting in dit vreemde land; Hij versterke ons op den weg door de levende hope der zalige erfenis; Zijne vertroostingen mogen onze ziel verkwikken. Zijn Woord zij er borg voor, Zijn Geest zij ons het onderpand van onze erfenis. En al moeten wij het dan ook door onze tranen heen lezen, geen nood, het staat er, het is zoo:

Die hier bedrukt met tranen zaait,
Zal juichen als hij vruchten maait;
Die 't zaad draagt dat men zaaien zal,
Gaat weenend voort en zaait het al;
Maar hij zal, zonder ramp te schromen,
Eerlang met blijdschap wederkomen,
En met gejuich, te goeder uur,
Zijn schoven dragen in de schuur.

(Ps. 126 : 3).

En voorts nog, Gel.! als het ons, in deze tijden van kommer en marteliën, wel eens bang om de ziel wordt, en angstigheid zich om het hart legert bij de klacht, wat er toch »van den nacht" is? — o, laat het maar voor ons zelven tot eene gedurige verootmoediging strekken; want wij zelven hebben den bitteren wortel der beroering geplant door eigen zonde, het

[1]) Da Costa.

allermeest door de verborgen afdwalingen des harten. Maar dan ook, laat ons gedurig den Heere aanloopen, die zelfs door woestijn en zand Zijn volk aan Zijne hand geleidt, die Zijn licht en Zijne waarheid zendt, die de eer van Zijnen naam zelf hebben zal, ook in de uitredding van Zijn volk. En boven alles, opdat alle beproeving — in lijden en loutering — bevonden worde te zijn tot lof en eere en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus. Moge het gebed ons op reis niet ontbreken; het is eene gedurige verkwikking uit de bron der sterkte. En als de Heere komt om te redden en te richten, zult gij te dien zelven dage zeggen: Dankt den Heere, vermeldt dat Zijn naam verhoogd is, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan (Jes. 12 : 4—5).

Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XV.

GOD, DE HEERE, EEN ZON EN SCHILD.

OP 12 SEPT. 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

J. W. H. KALKMAN,

PREDIKANT TE MONSTER.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

»Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heere is; het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft"; zoo heeft een dichter onder Israël gezongen. Gods Woord is in al de boeken, die het bevat, er op uit om te toonen, hoe diep rampzalig het jammerlot der goddeloozen is, en hoe heerlijk en gelukkig het lot is van het volk van God. Het kan ook niet anders of Gods volk moet welgelukzalig zijn. Immers dat volk ligt aan God vast met eeuwige banden van vrije verkiezing; de Heere heeft zich met dat volk op het allernauwst en allerinnigst vereenigd in den bloede Zijns Zoons; en nu is de liefdesbetrekking tusschen God en Zijn volk zóó teeder, dat Hij dat volk zelfs Zijn oogappel noemt (Zach. 2 : 8). Zelfs is het den Heere niet genoeg hen, die Hij in den vrederaad aan Zijnen Zoon heeft gegeven, Zijn volk te noemen, waarover Hij Koning is; neen, Hij noemt zich bovendien naar een der nauwste betrekkingen, die er tusschen menschen op aarde onderling is; Hij zegt: »Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn" (2 Cor. 6 : 18). Deze Koning en Vader is de volzalige, de algenoegzame God, die, gelijk de goede ouders op aarde, Zijn kinderen van alles geeft, wat Hij zelf heeft. Alles, wat God heeft, krijgt Zijn volk ook. De Heere heeft een volmaakte heiligheid; maar heeft Zijn volk, hoe zwart het ook in zich zelf moge zijn, die ook niet in zijnen Middelaar en Borg? De Heere heeft een zaligen hemel om eeuwig te bewonen; maar krijgt Zijn volk dien hemel ook niet, als de strijd op aarde gestreden is, en de raad des Heeren hier beneden is uitgediend? Niet waar, dan genieten ouders pas recht, als zij de blijde gezichten van hun kinderen zien, die zich verheugen in hun gaven. Nu, zoo is het ook bij God: de Heere geniet, en is o, zoo volzalig, als Hij Zijn arme volk van Zijn rijke gaven geeft, en de verheffingen Gods in hun keel komen. Daarom is het waar, dat het volk, wiens God de Heere is, welgelukzalig is.

Wel staat daar iets tegenover, dat een oppervlakkig mensch een oogenblik in de war zou kunnen brengen. Het is zoo: alle goeds stort de Heere over Zijn erfdeel uit; maar God, de Heere, heeft groote, en machtige, en bittere vijanden, en die erft Zijn volk ook van Hem. De Catechismus laat den Christen ergens spreken van »Zijne vijanden en mijne vijanden" (Zondag 19 vr. 52), omdat, zoodra iemand door de genade tot zaligheid wordt overweldigd, hij van vrienden en vijanden wisselt; die vroeger

zijn vrienden waren, worden dan zijn vijanden; en allen, die God en Zijn volk haten, haten hem bitter. Maar wat nood is dat! Gelooft gij niet, dat de Heere, tronend in den hooge, dat ballen der vuisten, en dat stampen der voeten, en dat grootspreken met den mond van nietige, onmachtige aardwormen belacht? De Heere Jezus zei dan ook, opdat de zijnen moed zouden grijpen: »Vreest niet, ik heb de wereld overwonnen" (Joh. 16 : 33). En Jezus heeft dat voor Zijne kerk gedaan, en die kerk zal triomfeeren, als haar strijden op aarde uit heeft, eeuwiglijk en altoos met Hem. o, Die vijanden kunnen de vreugde en de rust wel eens rooven, en maken dat de kerk, die anders een lofpsalm den Heere zou aanheffen, zich in haar stil en somber klaaghuis terugtrekt, om, in het stof gebukt, te zuchten, te treuren en te weenen; nochtans, dewijl de Heere den kop Zijns vijands verslaan zal (Ps. 68 : 22), en het zeker is, dat Hij, zegt diezelfde Catechismus, al Zijne en mijne vijanden in de eeuwige verdoemenis zal werpen, blijft juist daarom, trots al die vijanden, het volk, wiens God de Heere is, welgelukzalig.

Komt, laat ons in dagen, waarin de vijand aanrukt als een stroom, nagaan, wat God, de Heere, voor Zijn arme volk op aarde is, en wie Hij voor Zijne ellendigen zijn wil. Zoo zal het ons blijken, dat met recht het volk des Heeren welgelukzalig genoemd mag worden, omdat de Heere zelf tegen dien bruisenden stroom de banier zal oprichten (Jes. 59 : 19).

Tekst: Psalm 84 : 12*a*:

»God, de Heere, is een Zon en Schild".

I.

Laat ons toch, mijne vrienden! niet aardschelijk gedenken van het hooge Wezen, welks naam is God en Heere! Die iets van de majesteit des Heeren verstaat, mag het misschien wat vreemd, maar zal het zeker niet ongepast noemen, dat een beroemd man gewoon was zijn hoofd te ontblooten, zoo dikwijls hij den naam des Heeren hoorde uitspreken. God is dat hooge en heilige Wezen, dat in de eeuwigheid woont; grootelijks geducht in den raad der heiligen, en vreeselijk boven allen, die rondom Hem zijn; schrikkelijk als slagorden met banieren; die spreekt, en het is er, Hij beveelt, en het staat er; die werkt, en niemand zal het keeren; die met het heir des hemels en de inwoners der aarde doet naar Zijn goddelijk en vrij welbehagen; die in Zijne rechterhand

alleen meer macht heeft dan al de engelen, al de menschen, en al de duivelen te zamen, en daarom zoo terecht van zich zelf zegt: »Ik ben God de Almachtige" (Gen. 17 : 1), wijl Hem geen ding onmogelijk of te wonderlijk is.

Van dien God staat nu beschreven, dat Hij is een Zon en Schild. Een zon, die alle goed toebrengt; en een schild, dat alle kwaad afweert; maar voor wie? daar komt het op aan. Het is een kostelijke wetenschap, dat de Heere van alle goed verzorgen, en alle kwaad weren, of ten beste keeren wil, gelijk onze vaderen zich uitdrukken; maar het is de vraag: aan wie doet de Heere dat? en wie hebben aan die weldaden deel?

Het besliste antwoord is: niet alle menschen. God in Zijn Woord maakt altijd schifting en scheiding, en dat moeten wij ook doen. God, de Heere, is een zon en schild alleen voor Zijn arme volk, dat Hij vrijmachtig heeft uitverkoren, hoewel Hij niets aan hen vond, waarom Hij hen boven anderen zou liefhebben, want alle menschen zijn in zich zelf even walgelijk en even verwerpelijk in Gods oogen; zij liggen toch allen in bondsbreuk en in wetsovertreding. Maar de uitverkorenen uit hen brengt Hij in den tijd, een elk van hen op zijn eigen uur, het uur der minnen (Ezech. 16 : 8), en op zijn eigene wijze, van den dood tot het leven; Hij maakt ze tot Efraïms, die zich van ontzetting op de heup kloppen, roepend: »Wat heb ik gedaan!"; Hij maakt ze als dien tollenaar, die van schaamte niet op durfde zien, en achter in den tempel de woorden uit de borst sloeg: »o, God! wees mij, zondaar, genadig!"; Hij maakt ze den stokbewaarder gelijk, die kermde: »Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Zoo worden zij door vreeze des doods tot den Borg en Middelaar uitgedreven, die met open armen gereed staat om rust te geven den vermoeiden en belasten, die toevlucht tot Zijn schaduw mochten nemen; waarop de Zoon hen aan den Vader overgeeft, opdat zij in de vierschaar Gods gerechtelijk zouden worden gevonnist, en, om des Borgs wil vrijgesproken; na welke gerechtelijke daad God, de Geest, hen in het welgeordineerde en vaste genadeverbond inlijft, waardoor zij van nu voortaan zijn bondelingen, die het snoer en erfdeel van een drieëenig God zijn. Voor allen nu, die genadiglijk op dezen weg zijn geleid, hoe klein of groot zij ook mogen zijn in de genade, voor allen, maar ook voor deze alleen, geldt het woord, dat God, de Heilige Geest, zelf aan de kerk heeft gegeven: »God, de Heere, is een Zon en Schild."

Toen de Heere Jezus op aarde leefde, was Hij de onwaardigste onder de menschen, en de glans van goddelijke heerlijkheid lag wel inwendig in Zijn hart, maar niet uitwendig

op Zijn gedaante; maar de enkele maal, dat Hij op den berg der verheerlijking stond, en de hemel als het ware op den bergtop tot Hem afdaalde, toen, schrijft de Evangelist, blonk Zijn aangezicht gelijk de zon (Matth. 17 : 2); — en later, toen op het eenzame Patmos de balling Johannes met goddelijke openbaringen verwaardigd werd, zag deze het aangezicht van den Zoon des menschen, gelijk de zon schijnt hare kracht (Openb. 1 : 16). Nu onderwijst ons het Woord, dat de Zoon is het afschijnsel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld van Gods zelfstandigheid (Hebr. 1 : 3). De beeltenis dus, die de Zoon vertoont, is de beeltenisse Gods, waaruit het alzoo klaar blijkt, dat God, de Heere, waarlijk een zon is.

Men is gewoon over twee eigenschappen van de zon te spreken: over haar lichtgevend vermogen en over haar warmteuitstraling. De zon geeft licht en warmte. Ziet alles ligt van nature in de duisternis der zonde en in den nacht des doods. De zonde en de duisternis dat is hetzelfde. Daarom wordt de plaats, waar alle zonde en ongerechtigheid overdacht en uitgebroed wordt, de plaats, die satan en zijn demonen bewonen, »de buitenste duisternis" genoemd. En Johannes, als hij spreekt over een »wandelen" in de duisternis, over een »zijn" in de duisternis (1 Joh. 2 : 11), heeft op niets anders het oog dan op de ontzettende macht, die alle menschenkinderen heeft aangegrepen en overrompeld, en die al wat leeft, van nature in haar banden en boeien houdt, de macht der zonde. Maar God is een licht, en in Hem is gansch geene duisternis. Het licht staat tegenover de duisternis. Zoodra de zon met den morgen ter Oosterkim rijst, rolt de nacht zijn donker kleed ineen, en vlucht. Waar de zon komt, komt licht, en waar het licht komt, komt leven. Daarom was het eerste woord, dat de Heere over de aarde riep, toen er nog duisternis over de afgronden zweefde: »Er zij licht"! Dat is nu ook het woord, dat de Heere over doode zondaars roept, die Hij met hartveranderende genade bezoekt: »Er zij licht!" Want de fout bij de onontdekte zondaars is maar, dat zij, gelijk Job zegt, het licht niet kennen (hoofdst. 24 : 16). Diep goddeloos zijn wij in Gods oogen, verwerpelijk en verdoemelijk. Maar dit wordt niet verstaan met verbrijzeling des harten vóór God, de Zon, over ons opgaat. Niets anders doet de Heere dan de nevelen van zonde en onkunde verdrijven. En daarom is het zulk een groot genade-wonder, als Jesaia's woord in vervulling treedt: »Over u zal de Heere opgaan, en Zijne heerlijkheid zal over u gezien worden" (hoofdst. 60 : 2). o, Als de Heere de blinde oogen met oogenzalf bestrijkt, dan

bemerkt de een dat hij in een donkeren kerker ligt, aan handen en voeten gebonden, door het licht, dat van boven af in die duistere gevangenis valt; nu ziet hij zijn ketenen, en hij voelt ze knellen; hij bemerkt, dat zijn zonden hem als bergen omringen; hij is ver, onbeschrijflijk ver van God; en als de verloren zoon, die tot zich zelf kwam, jammert hij, en weeklaagt, en weent; — en dan bemerkt een tweede, die door den vloek der wet wordt voortgejaagd, de gewilligheid van Jezus, om een zondaar, die vergeefs de oogen heeft roodgeschreid, en de keel heesch gebeden, louter om niets, enkel uit vrije genade, een gerechtigheid te schenken, die voor God bestaan kan; en het licht, dat God voor dien bedrukten man op Jezus werpt, maakt dat men in Hem den hemelschen Salomo ziet; en ja, daar stort de muur, waarachter de Bloedbruidegom stond, ineen, en de traliën, die Hem van de ziel verwijderd hielden, smelten (Hoogl. 2 : 9); — en dan bemerkt een derde, die in het eeuwig vaste genadeverbond gezet is, dat zijn diepe verdorvenheden, waarover hij zelf in het zwart gaat, dat verbond niet te niet maken; maar integendeel, als de zonde heeft doen struikelen en vallen, dat Gods gevallen kind dan juist uit het verbond moet beginnen te werken, en te pleiten op de vastheid en wel-geordineerdheid van dat verbond, wijl het toch niet aan onze ontrouw, maar aan Gods onwrikbare trouw is vastgemaakt. Ja, Gods vriendelijk aangezicht verspreidt vroolijkheid en licht; en zalig, die het over zich mag zien opgaan!

Maar de zon, die licht geeft, geeft ook warmte. Als in den wintertijd de zon laag aan den hemel staat, en met haar bijna koude stralen ons maar enkele uren van den dag bereikt, dan staat het woud des Heeren zonder blad, met kalen tak. Naarmate de zon evenwel hooger komt, en hare stralen warmer worden, naar die mate ontkiemt het leven, en het groene blad wringt zich uit het harde hout. In den winter zijn de boomen echter niet dood, zij leven wel, maar er wordt van dat leven maar niets gezien. Daarom hebben wij er niet genoeg aan, dat God, de Zon, met Zijn licht komt, Hij moet ook met Zijn warmte komen, om het nieuw gewerkte leven te koesteren. Ach, al heeft de Heere goedgunstig met Zijn licht een mensch beschenen, het kan nog zoo somber, en koud, en doodig zijn. Dan vliegen de uitgeworpene zonden als bijen de ziel weer in; het verbond, weleer met de oogen gemaakt (Job 31 : 1), ligt verbroken; de wacht, die vroeger voor de deur der lippen stond (Ps. 141 : 3), is in slaap gevallen; men keert zich van Gods heerlijk manna af, en hurkt neer bij den vleeschpot van Egypte. Het volk des

Heeren ligt doodig in zijn graf. Er wordt met den Heere geen gemeenschap geoefend, en het Godsgemis wordt niet eens betreurd. Men kust de wereld, en het vleesch heeft vrij spel. Dan is Gods volk zwarter dan de heidenen, omdat zij tegen meer licht, grootere liefde, en sterkere geloften gezondigd hebben. Het verval van land en volk wordt aangezien, hoogstens met een zuchtenden mond, in elk geval met een koel hart. De verbreking van Jozefs tent raakt de ziel niet, en terwijl de vijand Zions muren tegen den grond rammeit, nadat hij brullend zijn krijgsbanieren van goddeloos ongeloof ter plaatse van het gebed tot teekenen zette, staat men op zijn best met een traan in het oog toe te zien. Er wordt veel geredeneerd, en veel onheilig vuur aangestoken, en men bespreekt de zaken liever met duistere vromen, dan met vromen, in wier ziel leven woont.

Maar als de Heere Zijn volk uit hunne graven doet opkomen (Ezech. 37 : 12), en de disselboomen huns juks verbreekt (Ezech. 34 : 27), dan heffen zij hun aangezichten op uit de gebreken (Job 11 : 15); zij keeren weder tot hun vorigen man, want zij erkennen: toen was ons beter dan nu (Hosea 2 : 6), en zij roepen met macht uit de keel: »Wat hebben wij meer met de afgoden te doen!" Nu is het wachtwoord: »reformeeren", reformeeren in hart, in huis, en in kerk, waardoor het tot alle zonden heet: henen uit! (Jes. 30 : 22). Met hun afhoereerîngen beroeren zij zich uit hunne sloten, en met vervaardheid komen zij als kruipende dieren der aarde tot den Heere, hunnen God (Micha 7 : 17), en zij vallen voor hunnen God in de schuld, belijdende de misdaden. Dan worden ze weer voorbidders voor een zinkende natie. Dan beklimmen ze met lijfsgevaar Zions invallende muren; en ze werken zoo zuiver, zoo nederig en diep afhankelijk; want nu meenen zij niet de kerk te redden, maar zij bieden zich zelf den Heere aan, of Hij hen ook gebruiken wil als onwaardige instrumenten in Zijn waardige hand. Zoo staan zij voor Gods aangezicht in de bresse voor een kerk, die naar Dan en Bethel trekt, om voor de kalveren zich te buigen. En zij zijn zoo nuttig voor anderen! Zij liggen voor de duistere vromen in het verborgen te zuchten tot God, en daar wordt weer iets gevoeld van de zoete banden, die hen binden aan des Heeren lieve volk.

Dat is de zomertijd voor het volk van God, als hun zon ter middaghoogte is gerezen. Als hun Zon hun ten licht en ter warmte strekt, worden hun zielen in brand gezet, in een zaligen liefdebrand; en hoeveel wateren van verkoeling Satan dan ook al tegen deze liefde uitspuwt, ze kunnen haar niet blusschen, wijl het vlammen des Heeren zijn (Hoogl. 8 : 6, 7).

o, Ik begrijp het, dat een welgestelde vrome, over wien de Zonne der gerechtigheid opgegaan is, en die bij haar glans en gloed in een overloopende beek van allerlei zaligheden gedompeld wordt, zoo van heeler harte zingen kan:

Want God, de Heer, zoo goed zoo mild,
Is t' allen tijd' een zon en schild.

II.

Maar die zon aan den hemel daalt opeens neer op de aarde, en roept: Ik ben ook een schild! Let er op, God geeft Zijn volk geen schild; Hij houdt niet, zooals dat vroeger placht te geschieden, een groot en breed schild, dat den geheelen krijgsman bedekte, voor Zijn volk; neen, Hij is zelf hun schild. Hier is een groot onderscheid. Het is immers niet hetzelfde, als iemand zegt: „God houdt mij zijn schild voor," en een ander roemen mag: »God is mijn schild." Houdt de Heere mij zijn schild voor, zoo zal mij niets kunnen schaden, en het onheil, al vrees ik het ook, treft mij niet. Maar wil God mijn schild zijn, dan mag ik in den donkersten tijd, als der goddeloozen vreeze als een wervelwind komt, het hoofd opsteken, daar de Heere beloofd heeft: »Mijn volk zal in een woonplaats des vredes wonen, in welverzekerde woningen, en in stille geruste plaatsen. Terwijl het zal hagelen, waar men afgaat in het woud, en de stad laag zal worden in de laagte" (Jes. 32 : 18, 19). Petrus, toen hij vrij en ongehinderd uit de gevangenis ging, kon juichen op zijn weg: »Het schild des Heeren is rondom mij." Stefanus, terwijl de vijanden hem doodsteenigden, kon zeggen: »God is mijn schild." Ziet, als de stormen loeien, en de bliksemen vlammen rondom aan den hemel mijner ziel; als het geweten aan het murmureeren, en het vleesch in oproer is; als de booze vijanden met vurige pijlen in de handen op mijn ziel aanrukken, om mijn vleesch te eten; dan, niet achter een schild van God te kruipen, b. v. achter een belofte, hoe goed een mensch het er ook bij hebben kan, maar achter God zelf te schuilen; dat geeft moed, dat geeft kracht; en dan roept een in zich zelf niets vermogende mensch: »Daar God mijn hulp en schild wil wezen, wat zal een nietig mensch, ja wat zullen duizend nietige menschen mij doen!"

o, Wat was David veilig, al joeg Saul hem ook zoo na, dat hij zei: »Ik zal hem naspeuren onder alle duizenden van Juda." En wat was Daniël veilig, zelfs toen hij midden tusschen brieschende leeuwen stond! Zij konden hun muilen niet openen, en hun klauwen niet uitstrekken. Waarom niet? Omdat

diezelfde God, die als een schild voor David stond, zich als vurige bergen rondom Daniël in den leeuwenkuil had gelegerd. Waarlijk, als een mensch, gelijk eertijds Abraham, uit 's Heeren mond de verzekering mag hooren: »Ik ben u een schild" (Gen. 15 : 1), dan heeft hij genoeg. Onvermogend is hij in zich zelf, dat is zoo. Immers juist in de roemtaal: »God, de Heere, is mijn schild", ligt deze belijdenis opgesloten: in mij is de kracht niet. Maar hier ligt de sleutel van het raadsel: »als ik zwak ben, dan ben ik machtig (2 Cor. 12 : 10).

De Heere is een Schild. Dit kan men licht zeggen; maar of ik nu ook zeggen mag: »De Heere is mij een schild", ziet, dat is een andere zaak. Daar hoort geloof toe. Van nature heeft de mensch ook een schild, en hij heft dat op tegen God. Elifaz spreekt zelfs van meer dan één schild, en zegt, dat de mensch met dikke, hoog verhevene schilden tegen den Heere inrent (Job 15 : 26). Zoo staat nu de zondaar tegenover den Heere, als man tegen man. De mensch echter, gelijk de wakkere soldaat, laat zijn schild zich niet ontnemen, want hij weet: ben ik mijn schild kwijt, dan ben ik weg. Daarom strijdt hij met mannenmoed en leeuwenkracht, want hij wil zich zelf niet verliezen. Uit zich zelf de wapens overgeven en het schild neerleggen, doet hij in eeuwigheid niet. Maar wat gebeurt? De Heere trekt tegen dien man in Zijn onwederstandelijke kracht op. Die man is vijand van God; maar hij is een uitverkoren vat, en dus bestemd om vriend te worden; zoo rukt de Heere hem zijn schild uit de vuist, en werpt het voor zijn voeten, gelijk glas, tot gruis. Daar staat hij nu, onbedekt en naakt voor God, terwijl het heilig recht voor de hooggerezen schuld voldoening eischt, en met de wanhoopskreet op de lippen: »Wie is er, die bij een verterend vuur, en wie, die bij een eeuwigen gloed wonen kan?" (Jes. 33 : 14), billijkt de gansch ontbloote zijn eigen verdoemenis, en onderschrijft met de hand zijn doodvonnis. Nu kan die ontwapende niet anders dan kermen: »Genade en geen recht"! Maar de Heere roept: »Genade? en dan het recht geschonden? Hoe, op wat wijze, zal Ik u onder de kinderen zetten, en u geven het gewenschte land? (Jer. 3 : 19). Daar treedt echter de Borg als Middelaar tusschen beiden, en Hij eischt op grond Zijner rantsoeneerende verdiensten: »Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik vond verzoening voor hem" (Job 33 : 24). Dat is voldoende, meer dan voldoende. Men geeft den Heere de hand, en de Heere geeft ook de hand, en leidt den man, die voorheen met zijn schild voor Hem stond, achter zich, en deze begint te zingen: Ik heb mijn eigen schild niet meer, de Heere is mij een schild.

Vroeger tegenover God, tegen Hem in; nu achter God, volgend, waar Hij voorgaat.

Maar is men nu zelf zoo gearresteerd door den Heere, dan vreest men de aardsche machten minder. Gods volk roept het Korachs kinderen na: »De schilden der aarde zijn Godes" (Ps. 47 : 10). Mag men met deze waarheid gestaltelijk werkzaam worden, zoo ziet men over alle hellemacht en menschenmachten heen. Evenwel wijl de Heere het schild is, zet men daar niet eigen kracht tegenover, maar enkel en alleen het geroep: »Werp ze neder, o Heere, ons Schild!" (Ps. 59 : 12). En dan trekt David tegen Goliath op met het woord: »Gij komt tot mij met een zwaard en schild, maar ik kom tot u in den naam van den Heere der heirscharen, den God der slagorden van Israël"; met dit gevolg, dat straks David den voet op den nek zijns vijands zet, zoodat het voor ieder zichtbaar wordt, dat der helden schild smadelijk weggeworpen is (2 Sam. 1 : 21), terwijl Israël een volk is, verlost door den Heere, het Schild hunner hulp (Deut. 33 : 29).

In oude tijden gebruikten de krijgslieden zeer dikwijls koperen, gepolijste schilden. Die even nadenkt, zal begrijpen om welke reden. Ten eerste is koper een hard en sterk metaal, en dus recht geschikt om de puntige lansen en vurige pijlen af te weren. Maar dan ook nog om een andere reden. Daar staat een krijgsman, die strijden zal. Op vele plaatsen van zijn lichaam is hij echter kwetsbaar, en dus schuilt hij achter zijn schild. Maar voor hem staat zijn vijand met lans en pijl. Die pijlen zullen van den boog snorren, en die lans zal uit de hand vliegen, maar het koper van het schild blinkt en schittert zóó, vooral als de zon er op schijnt, dat de vijand er zijn oogen niet op kan richten, en op hetzelfde oogenblik, dat hij zijn boog spant en af wil schieten, worden zijn oogen verblind; het is zwart voor zijn gezicht; hij ziet niets meer; en zoo blijft de man, die achter het schild staat, vrij. Daarom is die samenvoeging, dat de Heere een zon en een schild is, zoo opmerkelijk. Als men ze beide afzonderlijk neemt, en er over gaat spreken, dat God een zon is, en dan, dat Hij ook voor Zijn volk een schild is, dan liggen in beide die stukken diepe, heerlijke en zielvertroostende waarheden. Maar als men ze samenvoegt, gelijk ze ook in Gods Woord bij elkaâr staan, dan wordt het nog heerlijker. Dan is God het schild, dat voor Zijn volk staat, en Hij is tegelijk de zon, die op dat schild schijnt, waardoor dat schild tweemaal meer Gods volk beschut, en tweemaal meer verderfelijk is voor den vijand.

Maar nu dan de Heere zich zelf voor Zijn volk ten schild geeft, verschijnt het woeden der vijanden tegen het volk des

Heeren in een vreeselijk daglicht. God geeft geen schild, God is het schild; dus komen alle pijlen, die op het hart van Gods vromen gericht worden, op niemand anders dan op God, den Heere, zelf aan. Die pijlen treffen Gods volk niet, ze treffen den Heere. Maar neen! Een koperen schild wordt door geen pijl doorboord. De pijl stoot er op af, en wordt vertreden in het stof. Evenwel, ze zijn op Gods volk gemikt, maar tegen den Heere aangevlogen.

Och, of de vijanden van des Heeren volk dit leerden verstaan! Want zou menigeen niet sidderen, die nu zijn hart verstijft, als hij in de kerk als een woedende wolf losstormt tegen de schapen, die zich aan Gods Woord en Jezus' inzettingen willen houden; als hij in het dagelijksch leven dat volk drukt, en lastert, en scheldt, alleen omdat zij buigen voor den God, die hen gemaakt heeft; omdat zij op Jezus' zoenofferande hopen en bouwen, en beven voor het hoog gebod en heilig bevel van den Heere, hunnen God? Al de pijlen, die zij schieten, vliegen tegen God in, die een verterend vuur is; die macht heeft het lichaam te verderven, en de ziel, ter genoegdoening aan het geschonden recht, te werpen in de vlammen der hel.

Maar o, wat is het volk des Heeren veilig en wel bewaard, als zij achter hun schild mogen schuilen. Als ze dat kunnen doen. Want ziet gij, de Heere zegt zoo: »Ken Mij in al uwe wegen, en Ik zal uwe paden recht maken" (Spr. 3 : 6). Maar als het volk van God nu eens op een verkeerden weg loopt; als zij te goeder of te kwader trouw dwalen, en de vijand rukt dan op hen aan, neen, dan kunnen zij, ze gevoelen het, dan kunnen zij niet achter den Heere schuilen; en dan is het best, wat er te doen is, voor God vlak in de schuld te vallen; den Heere te billijken, dat Hij de vijanden tegen hen losliet; ja Hem te danken, dat Hij de vijanden nog wilde gebruiken, om hen, afgewekenen, tot Hem terug te voeren.

Maar anders zit Gods kind verzekerd achter zijnen God. Gij weet zijn drie doodvijanden, die zoo listig, machtig zijn en sterk: »duivel, wereld en eigen vleesch", waartegen niemand in eigen kracht iets vermag; waarmeê wij, dat is nog wat anders, gaan heulen tegen God in. Elk een van deze drie heeft ons in een oogenblik onder den voet; wat moet het dan niet zijn, als zij alle drie, loopend vlak naast elkaâr, gezamenlijk tegen ons optrekken! Daarom tegen hen moet Gods volk zich in zijnen God sterken. Uit Hem moet het putten haat tegen de zonde, lust tot heiligheid, en kracht tot overwinning. Want dan ligt het volk des Heeren biddend op de knieën, hulp puttend uit zijn Verbonds-Jehovah, afziend

van die groote menigte, die tegen hen opkomt, met de betuiging: »Ons aangaande, onze oogen zijn op U, o Heere!" Zien zij op zich zelf, dan zijn zij minder dan niet en ijdelheid; maar zien zij op hun geduchten God, met Wien zij in een welverordineerd verbond staan, dan moeten zij erkennen: »Wij zijn onverwinnelijk"; en op het stil gebed: »Gord Uw zwaard aan de heup, o Held! Uwe majesteit en heerlijkheid", verwachten zij, dat hun God, welgewapend, voor hen uit zal trekken, en hun vijanden verpletteren en verdelgen zal. Gewis, als Gods volk door den vijand besprongen en overmeesterd dreigt te worden, ligt er een goudmijn van troost, en van sterkte bovendien, in deze dubbele waarheid, die alle rondassen en beukelaars der vijanden in splinters slaat: God, de Heere, is eene Zon en Schild.

Want God, de Heer, zoo goed, zoo mild,
Is t' allen tijde een zon en schild;
Hij zal genade en eere geven;
Hij zal hun 't goede niet in nood
Onthouden, zelfs niet in den dood,
Die in oprechtheid voor Hem leven.
Welzalig, Heer! die op U bouwt,
En zich geheel aan U vertrouwt.

Psalm 84 : 6.

»God, de Heere, is een Zon en Schild," maar dat beteekent nog iets meer dan wat wij reeds bespraken. De Heere brengt het leven in den dooden zondaar, gelijk de zon op de koude aarde leven toovert. Maar leest vers zeven van onzen psalm eens, en gij zult zien, dat de zon nog meer doet. »Als zij door het dal der moerbeziënboomen doorgaan, stellen zij Hem tot eene fontein; ook zal de regen hen gansch rijkelijk overdekken." Diezelfde zon maakt het dal der moerbeziënboomen zoo heet, dat het bijna niet door te trekken is. Diezelfde zon schept de woestijnen, waar alle leven verschroeid en verbrand wordt. Welnu, zulk een zon is de Heere ook, n. l. voor de goddeloozen, voor de onbekeerden van hart, die nog aan den ouden stam Adam vastzitten, en nog niet zijn overgeplant in den nieuwen stam Christus. Ja ook voor een elk van ons, die zijn natuurlijk leven nog leidt, zal de Heere zich zulk een verschroeiende zon betoonen. En zoo geheel naar recht, zoo billijk! Want wij, die naar Gods beeld en gelijkenis geschapen zijn, zijn én door Adam én door onszelf van het heilspoor afgegaan; tegen alle reden, en licht, en beterweten in; tegen ons eigen heil in; want dit kan een kind verstaan, dat iemand, die God verlaat, niet anders

dan smart op smart te vreezen heeft, en de verschrikkingen des Almachtigen heeft te duchten. o, Dat de menschen die denken, dat zij het zoo goed met zich zelf meenen, zulke bittere vijanden van zich zelf zijn! Zij kiezen den dood voor het leven. Wat zal het u te zeggen zijn, als die God, die Zijn volk een koesterende zon is, maar ook voor de onverzoenden met Hem te Zion vuur en te Jeruzalem een oven heeft, in al Zijn grimmigheid op u aanvalt! Denkt er toch aan, dat onze God ook een verterend vuur wordt genoemd (Hebr. 12 : 29). Hij, die Zijn Israël een licht is, zal den goddeloozen tot een vuur zijn, ja Zijn Heilige zal tot een vlam zijn, welke in brand steken en verteren zal de doornen en distelen op éénen dag (Jes. 10 : 17).

De Heere een zon, die brandt, maar in haar fellen gloed ook verblindt. Hoe langer gij hardnekkig tegen de zon inziet, te blinder worden uw oogen, zoodat gij ten laatste niets, niets meer ziet. Farao werd met den dag blinder en harder. Komt tot u zelven, mijne vrienden! o, Mocht de Heere uw oogen nog eens openen! Begeert gij dan, dat Gods vlam en gloed u vertere? Dat begeert God niet, want Hij zweert bij zichzelven: »Zoo waarachtig als Ik leef, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen; maar daaraan heb Ik lust, dat de goddelooze zich bekeere en leve" (Ezech. 33 : 11). Met opene armen staat de Heere in ons midden, roepend: »Wendt u tot Mij, alle gij einden der aarde! en wordt behouden" (Jes. 45 : 22). Zondaar en zondares! zoudt gij Hem laten noodigen, en uw hart verstokken en verzwaren? Bedenkt dan, dat gij middelen beraamt tegen uw eigen leven. o, Gods genade en liefde is ondoorgrondelijk! Hij laat den verschen en levenden weg nog aanwijzen, opdat gij daarlangs den eeuwigen toorn ontvlieden zoudt. De Heere komt met een eisch tot u, en ik mag dien eisch u overbrengen: »Leg de wapenen af, werp uw schild uit de hand, en geef u over." Mocht gij er eens toe gebracht worden! Nu hebt gij God tegen u. Dat zal slecht voor u uitkomen. Gij staat v o o r zijn schild, in de naaktheid van uw goddeloosheden, of met het kleed uwer eigengerechtigheid aan, dat u straks, door den gloed van God, de Zon, verbrand, van het lijf zal vallen. Gij zijt, of gij het gelooft of niet, vloekwaardig, doemwaardig, helwaardig. Nu, mijne lieve vrienden! het is nog mogelijk, dat iemand, die v o o r het schild staat, er a c h t e r kome. In den levenstijd, in het heden der genade is daar nog mogelijkheid toe; maar als straks de boom gevallen is, dan is die mogelijkheid voorbij. Dat die zijne doodschuldige ziel liefheeft, er acht op geve!

Welzalig is de mensch, wien 't mocht gebeuren, dat de Heere zijn hart opende om acht te geven op wat tot zijn eeuwigen vrede dient. Bekommerd volk van God! ik weet, gij dorst naar het volle licht, meer dan het moêgejaagde hert naar den koelen waterstroom. Uw oog is geopend om uw eigen duisternis en om Gods heiligheid te zien. En o, u brandt de zon in het gelaat, dat gij opheft naar boven. Gods recht is zoo heilig en zoo streng! Met Paulus moet gij erkennen, dat als de Heere op u aan gaat houden, een licht boven den glans der zon op u valt, dat u ter aarde werpt (Hand. 26 : 13). Hoe zult gij toch nog eens verlost worden? Roept uit, roept uit! want op het echte noodgeschrei doet God groote wonderen. Roept uit, opdat de Heere al het uwe van u afneme, u alle okselen van onder de armen uitsla, en gij recht ontbloot voor Hem neer moogt vallen. Dan zult gij zien, dat hoezeer gij ook voor uwen Rechter vreest, Zijn woord toch waar is: »Grimmigheid is bij Mij niet" (Jes. 27 : 4).

Neen, de Heere verstoot het geringe niet, en het kleine werpt Hij niet weg. Integendeel, Hij sluit het kleine in, en opmerkelijk is dan ook, dat een groot deel der beloften in Gods Woord juist voor de gekrookte rietjes en de rookende vlaswieken is.

Daar zijn ook bekommerden, bij wie reeds veel meer gebeurd is dan zij wel weten. Zij hebben slechts meer licht noodig om recht te bezien wat de Heere voor, en aan, en in hen reeds gedaan heeft. De morgenster is wel opgegaan in hunne harten, maar de dag is nog niet aangelicht. Dat voelen zij, en vandaar hun troosteloosheid. Vandaar hun uitzien meer dan wachters naar den morgen, hun smeeken en worstelen. Vrienden! voor wie zóó wachten mag, zal het volle dag worden; God, de Zon, zal het licht voor hem doen rijzen!

Als er maar geen verslapping bij u gekomen is! Enkelen zijn al zóó lang door den Geest van zonden overtuigd, zonder dat Jezus' bebloede hand hun het zondenpak afnam, dat ze met hun zuchtende en klagende gestalte van lieverleê vrede kregen. Het is nu eenmaal niet anders; zóó is hun staat; ze vragen wel, maar ze rekenen eigenlijk zelf niet meer op antwoord. o, Verachterde in de genade! denk er aan, dat de Hoorder ook een Verhoorder der gebeden is. En weet gij niet, dat de profeet zoo zieldoordringend roept: »Doorzoek u zelf nauw, ja doorzoek nauw, gij volk, dat met geen lust bevangen wordt!" (Zef. 2 : 1). Zoek uwe ziel aan 's Heeren voeten te krijgen, opdat Hij u toetse, en u de reden openbare van uw geesteloozen stilstand. Vóór gij den Koning gezien hebt in Zijne schoonheid (Jes. 33 : 17) kan er toch nooit vrede bij u zijn. Zoo lang moet er onrust en benauwd-

heid zijn. Want bekommerd zijn wil zeggen diep ontrust en geschokt zijn, daarom kan en mag een bekommerd mensch niet zoo tamelijk vredig en rustig leven. Och of dan de ongevoeligen over hun ongevoeligheid gevoelig werden, behoefte kregen aan behoefte, en leerden zuchten om een zucht!

Ziet uw onwaardigheid in het oog te krijgen! Want gij zult met het leven in uw hand moeten komen. Als Benhadads knechten. Als een Esther, die het maar waagde, omdat er voor haar toch niets te verliezen was, en met haar woord: »Kom ik om, dan kom ik om" tot den stoel des konings ging. Dan zult gij zien, dat er bij den Man Jezus eene verberging is tegen den stormwind van Gods oordeelen, en eene schuilplaats tegen den vloed van Gods toorn (Jes. 32:2).

Die ervaring mocht Gods verder gebracht volk opdoen. Toen zij onder het recht van God lagen, en laag leerden werken, den Heere rechtvaardigend als Hij geen genade gaf, en de zaak gansch afgesneden en hopeloos stond, toen ging hun het licht op in de duisternis, en zij ontvingen den vredekus van Jezus, vóór zij het vermoedden. De Heere bracht hen onder den band des verbonds, zette hen achter zich, plaatste zich zelf ten schild voor hen. En daar hieven zij hun krijgszang aan, die duivel, wereld en eigen vleesch in de ooren dreunde: »Zoo God met ons is, wie zal tegen ons zijn!"

Wie? Ik, schreeuwt de duivel. Ik, schreeuwt de wereld. Ik, schreeuwt het eigen vleesch. En daar komen ze hand aan hand tegen Gods volk, dat wel veilig achter zijn schild is, maar als het slechts even het hoofd ter zijde van het schild steekt, om de kracht des vijands te meten, kwetsbaar is. Dan wondt hen de vijand, en zij schreeuwen van pijn. Die listige, overmoedige en machtige vijanden!

Zij bestormen de vesting van het hart, en meer dan eens rukken zij, victorie roepend, binnen, om het gemeenschapsleven met den Heere te verbreken, en den hemel uit de ziel te bannen. Maar als het volk dan welgesteld mag zijn, schreeuwt het tegen die zonden in, en brengt die vijanden aan Jezus' voeten, opdat Hij ze met zijn ijzeren staf verpletteren zou; en het zoekt in al zijn ellende en verdorvenheden achter het schild van Christus' gerechtigheid te schuilen.

Zij bestormen Gods Zion, en dringen, verwoed, de kerk binnen, om de heiligheden te ontheiligen, de vastigheden omver te rukken, Dagon boven de ark te zetten, Gods trouwe volk uit te werpen, en te heerschen ter plaatse, waár de groote Koning zelf regeeren wil. Maar als het volk dan welgesteld mag zijn, komen ze voor de eer huns Konings op; en als ze moeten kiezen tusschen het buigen voor het beeld of het geworpen

worden in een oven van verdrukking, dan kiezen zij het laatste, zelfs al schijnt alles dan verloren. De Heere toch is niet zoo nu en dan, neen Hij is »t' allen tijd'" een schild dengenen, die op Hem betrouwen. En daarom weerklinken de tenten der rechtvaardigen van het psalmgezang: »Gij huis Aärons! gij Priesterschaar! vertrouw op den Heere; Hij is hunne hulp en hun schild. Gijlieden, die den Heere vreest! vertrouwt op den Heere, Hij is hunne hulp en hun schild" (Ps. 115 : 10, 11).

Dat vertrouwen beschaamt niet. Want de Heere verlost het bedrukte volk. Hij laat hun vijanden toe hen te vertreden, maar geeft Zijn keurlingen de troostbelofte mêe: »Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken" (Jes. 43 : 2). o, Neen, de druk schaadt u niet, hij wordt u door Gods bestel ten zegen; hij schaadt alleen de vijanden, die mede helpen om de waarheid zelfs op de straten Jeruzalems te doen struikelen.

Houdt u niet vreemd over de hitte uwer verdrukking! Het is altijd zoo geweest, dat als de Heere Zijn volk met licht en zonnewarmte bezocht, waardoor de haat tegen de zonde in hart en huis en kerk brandend groot werd, den weerpartijders de harten barstten. Bij grootere getrouwheid grootere druk, dat is de regel.

Beklagenswaardig volk van God, dat met een weinig handvouwens op uw rustkoetsten ligt! Nog beklagenswaardiger volk van God, dat uw hand aan Egypte verkoopt, en uw kracht aan Babel, om met de heidenen uw eigen maagschap te trappen!

o, Dat de Heere overal Zijn volk als uit graven, als uit een Basan, als uit diepten der zee mocht wederbrengen! Dan wordt het meer en meer wat het zijn moet, zelfs terwijl het schijnt te worden doodgedrukt, het heilige zaad, het steunsel van land en kerk.

Mochten allen, die toegang tot God hebben, er om vragen! Mochten zij de handen uitbreiden naar het Oosten, roepend: Zonne der gerechtigheid! toef niet langer, maar ga op over Uwen hof, en bezoek Uw volk met getrouwmakende genade!

Laat dan de vijand nog meer tieren en woeden! Achter zijn schild is de krijgsman veilig. Achter den Heere is het volk wel bewaard. Hij redt het uit nood en dood! Amen.

Psalm 97 : 7.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XVI.

GEEFT EERE DEN HEERE, UWEN GOD.

OP 19 SEPTEMBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

C. A. RENIER,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Psalm 34 : 1, 2, 3.
Jeremia 9 en 13.
Psalm 80 : 9, 10, 11.
Psalm 99 : 1, 2, 8.
Psalm 79 : 4.

„Hoort en neemt ter oore, verheft u niet; want de Heere heeft het gesproken. Geeft eere den Heere, uwen God, eer dat Hij het duister maakt."

Jerem. 13 : 15, 16a.

De vermaning, welke wij in onzen tekst lezen, is voor wie haar ontvangt geenszins vereerend, en toch hoe tegenstrijdig zulks klinke, een uitnemend voorrecht. Immers zoo wij haar beschouwen in verband met hetgeen daaraan voorafgaat, dan bemerken wij aanstonds, dat zij spreekt van zonde en schuld, maar ook van genade en ontferming.

Om Hem te zijn tot een naam en tot lof en tot heerlijkheid (vs. 11), had de levende God het zaad van Abraham uit alle volkeren der aarde tot Zijn bijzonder eigendom verkoren en aangenomen. Dientengevolge had Hij het allerhande zegenrijke wetten en inzettingen gegeven, en daarmeê aan Zich verbonden, gelijk een gordel kleeft aan de lenden eens mans (vers 11). Israël echter achtte dit voorrecht niet. Het weigerde naar de woorden zijns Gods te hooren. Het wilde liever wandelen in het goeddunken zijns harten, en koos zich daarom andere goden om die te dienen en voor die zich neder te buigen (vs. 10). Dit verzaken van den levenden God mag en zal niet ongewroken blijven, want het is eene verwerping van Hem, die heilig is, en met Zich niet spotten laat. Hij wil en zal tot dit zondig volk met ontzettende oordeelen naderen. Hij zal niet verschoonen noch sparen, noch Zich ontfermen, dat Hij hen niet zou verderven (vers 14).

Eene algeheele verdelging ligt alzoo in het oogmerk des Heeren! Maar neen! Nog in Zijnen toorn gedenkt Hij des ontfermens, en daarom, voordat het besluit baart, laat Hij nog eene ernstige roepstem tot boete en bekeering hooren, welke van Zijne groote lankmoedigheid en verschoonende goedheid getuigt. Geeft eere den Heere, uwen God,

eer dat Hij het duister maakt. Zoo klinkt het uit Zijnen mond; en daarmeê wijst Hij het redmiddel aan, dat voor oordeelen behoedt, en, als zij zijn neergekomen, daarvan bevrijdt. Als zij Hem eeren en in Zijn heilig recht eerbiedigen, dan zal Hij het niet duister maken. Als zij schuldbelijdend Hem te voet vallen en alzoo tot Hem wederkeeren, dan zal Hij niet straffen of verderven, maar zegenen en welvaart schenken, gelijk te voren. Aldus verzekert de profeet namens zijnen God in onzen tekst, en dit bedenkende, zult gij verstaan en erkennen, dat de vermaning welke wij hier lezen, spreekt van zonde en schuld bij Israël, maar ook van genade en ontferming bij den Heere God, en als zoodanig voor wie haar ontvangt geenszins vereerend is, en toch ook weer een uitnemend voorrecht.

Deze veelbeteekenende vermaning nu is wel in de eerste plaats, doch niet uitsluitend voor Israël bestemd. Zij komt tot ieder volk, dat de rechten en inzettingen des Heeren kent, maar daarvan afwijkt, verkiezende in het goeddunken van zijn eigen hart te wandelen. En omdat ook op ons volk de ontzettende aanklacht van toepassing is: Mij, de springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelven bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden (Jer 2 : 13). En vooral, omdat wij de treurige gevolgen van dezen afval alomme aanschouwen, niet het minst in onze Kerk, waar de zoogenaamde hoogere besturen thans een buitengewonen ijver betoonen om uit te werpen en weg te doen, niet wat en wie tegen Gods onfeilbaar Woord strijdt, maar al wie daarvoor bukt en daarnaar leeft. Daarom M. H.! achten wij het niet ongepast u de vermaning te herinneren, welke wij in onzen tekst lezen, en een ieder onzer voorhoudt, wat ons in deze dagen van afval en verdrukking betaamt.

Geeft eere den Heere, uwen God. Zoo wordt ook ons toegeroepen, en om nu dit woord van vermaan goed te verstaan, laat ons dan acht nemen:

1°. op den mond, die het sprak;
2°. op den eisch, dien het stelt;
3°. op den zin, dien het vraagt, en
4°. op de hoop, die het wekt.

Goed zij het ons om naar zulk een woord te luisteren. En Hij, wiens goedheid perken kent noch palen, de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Hij zegene deze overdenking, opdat onze harten onder schuldgevoel verbrijzeld, maar ook door genade vertroost worden, dat zij zoo!

I.

Als eenig woord tot ons komt, dat ons iets verbiedt of beveelt, dan is het geenszins overbodig, M. H.! te letten op den persoon, die het spreekt. Niet alsof zulks iets veranderen kon aan deszelfs beteekenis, maar omdat daarvan grootendeels de indruk afhankelijk is, dien het op ons uitoefent. Luisteren zal ik naar eenig bevel of verbod, als het komt van iemand, die boven mij staat en dus het recht bezit om te gebieden; maar is er dat recht niet, dan laat zijn woord mij onverschillig en ik denk er niet aan om te gehoorzamen. Reeds daarom is het noodig om betrekkelijk het woord van vermaan, dat wij in onzen tekst lezen, ook te letten op den mond, die het sprak. En zulks te meer, omdat het woord zelf daartoe verplicht. Op dien grond toch vraagt de profeet een open oor voor wat hij zegt. De Heere heeft het gesproken, verzekert hij met ernst en nadruk, en daarom hoort en neemt ter oore. Hooren wij hem dan eerst in deze betuiging, en letten wij dus op Hem, die in en door den profeet ook tot ons spreekt.

Geeft eere den Heere, uwen God. Zoo luidt de vermaning in onzen tekst, en deze vermaning kwam tot Israël door middel van een mensch; door een mensch van dezelfde bewegingen als wij; door den profeet Jeremia. Zijn mond sprak het uit, en zijne hand schreef het daarna in de rol zijner profetieën. Ook wij erkennen zulks zonder eenig voorbehoud, maar ook erkennen wij dat hetgeen die mond sprak en die hand schreef, nog iets anders was dan de vrucht van een geloovig inzien in de dingen Gods; nog iets meerders en hoogers dan de uitspraak van een verlicht of geheiligd verstand, gelijk ook nu nog de ware Christen bezit. Neen! de Heere God heeft het gesproken. Op gansch buitengewone wijze heeft Hij Zijn Woord den profeten in den mond en in de pen gegeven, en daarom niet hunner, maar Zijns is het woord dat zij spraken en schreven.

Als dus eene zekere Schriftbeschouwing, welke zich nog wel den naam van geloovig aanmatigt, ieder specifiek onderscheid loochent tusschen de profeten van den ouden en de ontwikkelde Christenen van den tegenwoordigen tijd, dan achten wij zulks in lijnrechte tegenspraak met wat ons hier en elders aangaande het optreden der profeten wordt vermeld. Niet alleen verzekeren zij ons met ronde woorden, dat zij al, wat zij spraken, van den Heere ontvangen hebben, maar ook het hoog gezag, waarmeê zij optraden, en elken twijfel aan hun woord bestrijden, pleit daarvoor. De meest

geloovige Christen is en blijft een feilbaar mensch, wiens woorden en uitspraken, hoe schoon zij klinken, nooit beslissend gezag hebben, omdat zij elken waarborg missen, dat zij de waarheid zuiver en volkomen voorstellen. En toch zulk een beslissend gezag kennen de profeten aan hunne woorden toe. Zij eischen onbepaalde gehoorzaamheid aan hetgeen zij zeggen, en verzetten zich tegen allen, die hen durven tegenspreken. Zoo ook de profeet Jeremia blijkens onzen tekst.

Als hij toch vermaant om den Heere eere te geven, opdat zij mochten ontkomen aan Zijne naderende oordeelen, dan wil hij niet slechts, dat men hoore naar deze ernstige vermaning, maar ook dat men zich daartegen niet verzette. Verheft u niet, roept hij Israël toe, bedoelende daarmede, dat men zich niet zou laten verleiden door den hoogmoed des harten, noch door de uitspraken van menschelijke wijsheid, om zijn woord tegen te staan en tegen te spreken. Zijn woord mag niet betwijfeld, het moet geloofd en gehoorzaamd worden. En dat waarom? Heeft dan de profeet eerst alle denkbare tegenredeneeringen tegen zijn woord breedvoerig weerlegd, en de waarheid daarvan met vele wetenschappelijke en onwederlegbare bewijzen gestaafd? Geenszins! Hij eischt gehoor en geloof voor wat hij zegt, om geen andere reden dan omdat de Heere het gesproken heeft. Hij meent niet slechts, maar weet en is verzekerd, dat in en door hem de levende God spreekt, en dat alzoo Zijns het woord is, dat hij Israël hooren laat. En zulks nu bewijst hij niet, want dit ware eene beleediging aan den hoogen God; omdat hij, die Zijn Woord wil bewijzen, zich boven dien God stelt om Hem aan de uitspraken zijner rede te onderwerpen. Het gezag, waarmeê dat Woord optreedt; de kracht, welke het op de conscientie oefent, en de zegen, dien het afwerpt als het wordt gehoorzaamd, geeft duidelijk genoeg te kennen dat het Gods Woord is.

Niet het woord van een mensch hebben wij alzoo in onzen tekst, maar het Woord van Hem, die de Schepper is van de einden der aarde, en die als zoodanig gebied voert over al wat is en bestaat. Hij, wiens gezag onbetwistbaar, en wiens macht onweerstaanbaar is, Hij heeft het gesproken. Gesproken niet in oneigenlijken, maar in den letterlijken zin des woords. Onze God toch, dien wij uit genade mogen kennen en belijden, is geen God, die Zich binnen de onmetelijke ruimte van Zijnen hemel heeft opgesloten; of die als de alles omvattende wereldziel in het geschapene woont, en die als zoodanig het menschenkind naar Zich zoeken laat zonder eenigen waarborg om Hem te tasten en te vinden. Onze God, die geëerd wil worden

van het schepsel, dat Hij daartoe schiep naar Zijn beeld, Hij heeft Zich aan dat schepsel op klare wijze geopenbaard, opdat het weten zou, wie Hij is en wat Hij wil. Hij heeft gesproken, en aldus Zichzelven en Zijnen heiligen wil bekend gemaakt. Gesproken niet alleen vóór den val, toen de reine mensch in volkomen gemeenschap met Hem leefde, Hem kende en verstond; maar ook daarna, nadat de zonde in de wereld gekomen was en ons den wil en de bekwaamheid ontroofd had om Hem te kennen, te zoeken en te vinden. Door de zonde toch werd de mensch dermate verkeerd en verdorven, dat hij alle kennis van God derft, welke meer is dan een bloot vermoeden. Er is niemand verstandig; er is niemand, die God zoekt. God nochtans, willende bekend en gekend zijn, heeft gesproken en Zich bekend gemaakt. Gesproken vele malen en op velerlei wijzen. En wat Hij gesproken heeft tot openbaring van Zijn naam en wil, heeft Hij daarna laten beschrijven door menschen, die ja in zichzelven feilbaar waren, maar voor feilen behoed werden door de buitengewone leiding des Heiligen Geestes, die hun ingaf en toebracht wat zij schrijven moesten, opdat alle volgende eeuwen weten zouden, dat en hoe de levende God wil gedient en geëerd worden. »De profetie is niet voortgebracht door den wil eens menschen, maar de heilige menschen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken en geschreven."

En daarom nogmaals, M. H.! niet eens menschen woord, maar Gods Woord is het, dat wij ook in onzen tekst lezen en u thans voorhouden. Hij, de Allerhoogste. Hij, de eeuwige en onveranderlijke God. Hij, de Heilige, die met zich niet spotten laat. Hij, wiens gezag over alles en over allen gaat, en dit gezag ook handhaaft. Hij gebiedt Hem eere te geven, opdat Zijne ontzettende oordeelen ons niet treffen zouden. Hoort het en neemt het ter oore, want wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad? Legt af allen hoogmoedigen tegenstand! Vernedert u, en geeft alle gedachten daaronder gevangen! Hij heeft gesproken en spreekt ook thans tot u en tot mij! Heden dan, zoo gij Zijne stemme hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden! Ja, hoort en neemt ter oore, verheft u niet, want de Heere heeft het gesproken!

II.

Zoo eischt dan de profeet gehoor en geloof voor zijn woord, omdat hij daarvan zeggen kan en mag, dat de Heere het ge-

sproken heeft. Maar wat heeft de Heere gesproken? Wat gebiedt Hij door den mond van den profeet? Op deze vraag M. H.! willen wij nu het antwoord geven, en zien daartoe ons tekstwoord verder in, opdat wij acht nemen op den eisch, dien het stelt. Aan de ontwikkeling van dezen eisch zij het tweede deel onzer rede gewijd.

Geeft eere den Heere, uwen God! Zoo luidt de eisch, welke van Godswege ook tot ons komt. Maar als ons nu daarin bevolen wordt om Gode eer te geven; dan meene niemand, dat wij den Allerhoogste iets kunnen of moeten geven, wat Hij nog niet bezit. Hij toch is in Zichzelven algenoegzaam en volzalig, en wat Hij is, dat is Hij van eeuwigheid zonder eenige verandering of volmaking. En daarom evenmin als eene brandende kaars eenig licht aan de zon kan verschaffen, even zoomin vermag de nietige mensch, die minder dan niets en ijdelheid is, Gode ook maar de geringste heerlijkheid toe te brengen. Neen! Gode eer te geven zegt geenszins Hem iets te geven wat Hij niet bezit, maar Hem te erkennen, te eerbiedigen en te gehoorzamen in wat Hij is en gezegd heeft te zijn. Wie den koning eere geeft brengt hem geen gezag toe, maar hij erkent en eerbiedigt hem in het gezag, dat hij bezit en oefent. En evenzoo wie Gode eer geeft, hij doet niets anders dan Hem erkennen en eerbiedigen in Zijn hoog gezag en onbeperkte heerschappij.

Maar is dit zoo: hebben wij God te erkennen en te eerbiedigen zooals Hij is en gezegd heeft te zijn, dan volgt hieruit, dat wij zulks moeten doen in overeenstemming met Zijn heilig en onbedrieglijk Woord. Daarin toch heeft Hij Zichzelven bekend gemaakt; daaruit alleen kunnen wij weten, wie en wat Hij is. En daarom ook, al wat daarvan afwijkt is geen eeren, maar smaden van Hem. Gelijk Israël in vers 10 een boos volk genoemd wordt, omdat het de woorden Gods weigerde te hooren, en verkoos te wandelen in het goeddunken zijns harten, zoo is het nog. Wat met het Woord Gods niet overeenstemt; al wat daarvan afwijkt en daarmeê strijdig is, — hoo schoon het schijne en hoe goede bedoeling het voorwende, — het is boosheid en zonde, het is eigenwillige godsdienst, waarover de Heere den vloek heeft uitgesproken. Israël, dansende in de woestijn rondom het gouden kalf, bedoelde het zoo goed. Het bedoelde daarmeê niets anders dan Hem te eeren, wiens naam Jehovah is, en die het uit het diensthuis van Egypte had uitgeleid. Maar hoe goed de bedoeling was, de levende God toornde over deze daad met eenen grooten toorn, omdat zij in strijd was met Zijne heilige wet, welke het maken van een beeld verbiedt.

De farizeën in de dagen van 's Heilands omwandeling op aarde waren vol ijver in de waarneming van allerhande godsdienstige verrichtingen. o, Zij meenden het zoo goed; zij meenden den Heere God te eeren; maar omdat zij leeringen van menschen volgden en Gods gebod te niet deden, daarom werden zij geveinsden genoemd, en zelfs met de helsche verdoemenis gedreigd. Mitsdien zullen wij Gode eer geven, dan moeten wij Hem erkennen en gehoorzamen, zooals Hij zich in Zijn Woord geopenbaard heeft. Wat daarmeê niet overeenstemt, is zondig en verkeerd, en mag niet worden geduld.

God te eeren naar Zijn Woord, — dit is alzoo de eisch, welke in onzen tekst wordt gesteld. Een gansch rechtmatige eisch, omdat hij tot Israël kwam als het volk, dat de Heere tot het Zijne had aangenomen. De profeet toch spreekt met nadruk: Geeft eere den Heere, UWEN God. En zóó mocht hij spreken, want blijkens vers 11 had de Heere dit volk aan Zich doen kleven gelijk een gordel kleeft aan de lenden eens mans. Daarom ook moest al wat mannelijk was, besneden worden, en alzoo het teeken en zegel der bondsbelofte ontvangen, waarmeê Hij het aan Zich gebonden had: Ik ben uw God en uws zaads God. Maar diezelfde belofte is ook aan ons beteekend en verzegeld; wel niet door de bloedige besnijdenis, welke getuigde van het zoenbloed, dat nog vergoten moest worden, maar door het water des Doops, die de besnijdenis heeft vervangen, ten bewijze dat het bloed is uitgestort, hetwelk van alle zonden reinigt, en als zoodanig alle andere bloedstorting onnoodig maakt. Het teeken is veranderd; het is in overeenstemming gebracht met de bedeeling der vervulling waarin wij leven, doch de belofte is gebleven. Ook in den Doop, gelijk in de besnijdenis, betuigt de Almachtige: Ik ben uw God en uws zaads God. En omdat wij allen het teeken en zegel dezer belofte hebben ontvangen. Omdat ons volk eene gedoopte natie mag genoemd worden, welke, evenals Israël, met den Drieëenigen God in een heilig verbond staat, daarom komt ook tot ons gelijk tot Israël de eisch om dien God te gehoorzamen en Hem te eeren naar Zijn Woord.

Als gedoopte natie hebben wij dus dezen eisch te erkennen, en zulks in alles, wat tot het leven van ons volk behoort. Die uitgebreide strekking, dit algemeen verbindend karakter, wordt door den profeet duidelijk aangewezen. Als hij toch in vers 13 de naderende oordeelen Gods aankondigt, dan noemt hij ook de personen, die zij treffen zullen. Zij

zullen komen over de koningen, de priesters, de profeten en alle inwoners van Jeruzalem, omdat zij allen geweigerd hebben Gods Woord te hooren. En als hij nu daarop volgen laat, wat wij in onzen tekst lezen, dan volgt hieruit, dat ook hun allen de hier bedoelde eisch geldt. En dat niet alleen voor hunne personen, maar ook voor hunnen werkkring, want laat het onze aandacht niet ontgaan, dat zij genoemd worden naar het ambt of de betrekking, welke zij onder het volk waarnemen.

God te eeren naar Zijn Woord, is alzoo een plicht, waaraan niemand zich onttrekken mag. Een iegelijk, van welken staat of rang hij zij. Vorsten en overheden, hooge en lage standen, allen hebben deze heilige roeping te erkennen. En zoo men nog eenig onderscheid wilde maken, men zou alsdan moeten zeggen, dat hoe hooger iemand stijgt in eer en aanzien, des te meer is hij gehouden om zijnen God te eeren. Want alle gaven en talenten zijn niet anders dan gaven Gods; dan afstraling van de heerlijkheid en majesteit des Heeren, die naar Zijne vrijmacht den eenen mensch met meerdere heerlijkheid bekleedt dan den anderen. Het is de majesteit Zijner macht en opperheerschappij, waarvan Hij iets op ons legt, zoodra Hij ons in hoogheid en gezag boven anderen plaatst. Het is de heerlijkheid Zijner oneindige wijsheid en volmaaktheid, waarin Hij ons eenigermate deelen doet, als Hij ons, gelijk een Aholiab en Bezaleël, geeft te schitteren op kunstgebied, of met een Salomo doet uitmunten in wetenschap en verstand. Ja waarin Hij ons stelt of boven anderen doet uitblinken, alles is een glans, welke van Hem op dien mensch is neergedaald. Niet opdat die bevoorrechte daarin en daarop zichzelven verheffe, maar opdat hij zulks gebruike alleenlijk om den Koning der eere te roemen, en Zijnen nooit volprezen naam te verheerlijken. Wien veel is gegeven, van hem zal veel geëischt worden.

God te eeren naar Zijn Woord, is dus aller plicht, maar alzoo, — en laat ons dit niet vergeten! — dat wij denzelven hebben te erkennen in alles wat wij zijn en doen. Neen, niet alleen in de kerk en in de binnenkamer, maar op iedere plaats en in iedere betrekking geldt de eisch: Geeft eere den Heere, uwen God. Gelijk een goed soldaat zijnen koning eert en eeren moet niet slechts in de uren van dienst, maar overal en ten allen tijde; zoo ook kent de man, wien het uit genade gegeven is om zijnen God naar Diens Woord te eeren, geen enkele plaats en geen enkel terrein, alwaar hij zulks mag nalaten. Den Heere God te kennen op al zijne wegen, is de noodzakelijke vrucht van het geestelijk leven

dat in de wedergeboorte ontvangen wordt. En daarom de man, die dat leven bezit, hetzij hij in hoogheid is gezeten of wel een nederig handwerk uitoefent, — hij heeft daarin zijnen God te eeren, en Hem te dienen naar Zijn Woord. Al wat hij doet, moet hij doen ter eere Gods (1 Cor. 10: 31).

De koning op zijn troon, maar ook in zijne regeering; de overheid in hare raadzalen, maar ook in haar bestuur; de geleerde op zijn studeerkamer, maar ook in zijne wetenschap; de onderwijzer in zijne school, maar ook in zijn onderwijs; de koopman op zijn kantoor, maar ook in zijn handel; de werkman in zijne werkplaats, maar ook in zijnen arbeid; de dienstknecht en de dienstmaagd in magazijn en keuken. Een ieder, en dus niet alleen de man, die arbeidt in de kerk; een ieder in zijne roeping heeft den eisch te gehoorzamen om den Heere God te eeren naar Zijn Woord. Niemand en niets mag daaraan onttrokken worden. De Heere God, die met Zich niet spotten laat, eischt het van ons, omdat wij gedoopt zijn in Zijnen driemaal heiligen Naam. Onze natie, als gedoopte natie, heeft op ieder gebied met dezen eisch te rekenen. Zij moet leven en opgevoed worden in de vreeze Gods.

Wie dat verstaat, en o, mocht een ieder het verstaan! Wien deze eisch door genade op de ziel gebonden is; voorzeker de zoodanige zal niet langer twijfelen aan welke zijde hij zich in den kerkelijken strijd heeft te plaatsen. Hij zal niet langer de schouders ophalen voor het streven, dat in de stichting der Vrije Universiteit zich openbaart, om ook in de wetenschap Gods eere te zoeken en Zijn Woord te laten gelden. Hij zal niet langer afkeuren, maar naarstigheid aanwenden, dat ons land alomme scholen bekome, waarop de bijbel niet geweerd, maar geëerd en geleerd worde. En daarom, dat wij allen letten op dezen eisch! Dat Gods genade een iegelijk geve hem steeds beter te verstaan en steeds ernstiger te behartigen! Geeft eere den Heere, uwen God! o, Land, land, land! hoort dit Woord des Heeren! Hoort het en neemt het ter oore! Verheft u niet, want de Heere heeft het gesproken! Heden dan, zoo gij Zijne stemme hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden.

III.

Onze God te eeren naar Zijn Woord, — ja waarlijk, M. H.! het is de eisch, waaraan ook wij, als gedoopte natie, hebben te gehoorzamen. Maar hoe staat ons volk tegenover dezen eisch en wat betaamt ons als wij hieraan herinnerd

worden? Tot het stellen ook van deze vraag geeft ons tekstwoord aanleiding, gelijk ons blijken zal, als wij nu willen letten op den zin dien het vraagt. Dien zin ofte wel deze gezindheid u nader aan te wijzen, ziet hier wat wij in het derde deel onzer rede willen doen.

Schuldbelijdenis of verootmoediging. In dit ééne woord kunnen wij den zin of de stemming weergeven, welke in ons tekstwoord gevraagd wordt. Want als hier gezegd wordt: Geeft eere den Heere, uwen God; dan bedoelt dit woord hoofdzakelijk ons te vermanen tot een ootmoedig belijden van zonde en schuld, of een schuldbelijdend wederkeeren tot onzen God. En daarmeê komen wij niet in tegenspraak met wat wij zooeven hebben geleerd. Want Gode eer te geven is een veelomvattende eisch, welke verschillende verplichtingen en gezindheden in zich besluit, al naardat wij onszelven aanmerken tegenover Hem, dien wij moeten eeren.

Als gedoopten, die in Zijn heilig verbond zijn opgenomen, geven wij Hem eer, indien wij ons gewillig en met vreugde aan Hem onderwerpen, doende in alles naar Zijnen wil en wandelende in de vreeze van Zijnen Naam. Als beweldadigden, die elken dag voedsel en kleeding en alles, wat tot het leven behoort, uit Zijne hand ontvangen, geven wij Hem eer door de geloovige erkenning, dat Hij de bron is van iederen zegen, de zeer overvloedige fontein van alle goeden; als wij dankbaar zijn voor al, wat wij hebben, en van Hem alleen verwachten al, wat wij behoeven. Maar nu ook, als wij indenken en erkennen, wie wij tegenover Hem zijn; als zondaren, die Hem verlaten en Zijnen heiligen eisch verloochend hebben, geven wij Hem eere, zoodra wij onze zonden Hem oprecht belijden, Zijne oordeelen billijken, en op Zijne genade in Christus tot vergeving en bekeering pleiten. Ziet het in de geschiedenis van Achan; den man, die, in strijd met het uitdrukkelijk verbod des Heeren, zich een en ander had toegeëigend uit den buit van Jericho. Als deze misdaad was ontdekt, dan wordt hij door Josua tot schuldbelijdenis vermaand met deze woorden: Geef toch den Heere, den God van Israël, de eer en doe voor Hem belijdenis; en geef mij toch te kennen, wat gij gedaan hebt, verberg het voor mij niet (Jos. 7: 19). En datzelfde nu verlangt de Heere in onzen tekst van Israël, omdat het Hem verlaten heeft, en andere goden navolgt om die te dienen en voor die zich neder te buigen. Deswege had het Gods verdervende oordeelen zich waardig gemaakt; maar alvorens die zonder verschooning te doen uitbreken, gedenkt Hij in Zijnen toorn des ontfermens, en roept dit wederspannige volk

nog in Zijne ondoorgrondelijke lankmoedigheid tot verootmoediging en schuldelijdenis.

Doet boete! Belijdt uwe zonden! Erkent Gods recht om u met Zijne oordeelen te verdelgen! Keert berouwvol tot Hem weder! Pleit op Zijne genade, welke tot wederkeeren den wil en de bekwaamheid verleent! Kortom vernedert u onder Zijne krachtige hand! Dat is het, waartoe Israël in onzen tekst wordt vermaand om te ontkomen aan de oordeelen, welke het met verderf en ondergang bedreigen. Maar diezelfde vermaning laat de Heere ook ons hooren. Diezelfde gezindheid wil Hij, dat ook wij voor Hem betoonen. En daarmeê vraagt Hij niets, wat onbillijk en ongerijmd is. Of hebben wij Hem niet verlaten? Hebben wij niet geweigerd naar Hem te hooren? Wordt in ons midden Zijn eisch getrouwelijk behartigd, en Hij waarlijk geëerd naar Zijn Woord?

Maar wat vraag ik? Waarhenen wij ons oog wenden, overal aanschouwen wij de verzaking van den Heere en Zijn Woord. Let op de Kerk onzer vaderen, welke aan ons volk zijn zelfstandig bestaan en zijne roemrijke geschiedenis gegeven heeft, maar nu machteloos is, een spot en aanfluiting. Gebouwd op het fondement der apostelen en profeten, en mitsdien de roeping hebbende om God te eeren naar Zijn Woord, mag zij geen ander gezag eerbiedigen, dan van Hem, die haar tot een Heere en Hoofd gegeven is. Hij, de mensch geworden Zone Gods, die haar met Zijn bloed heeft gekocht en verlost. Hij is haar Koning, die, om haar te regeeren, bekleed is met alle macht in hemel en op aarde. Bij Hem berust alzoo de hoogste wetgevende, rechtsprekende en besturende macht. En deze macht oefent Hij over Zijne gemeente door en naar Zijn Woord, hetwelk de onveranderlijke grondwet van Zijn Koninkrijk is, zoodat alles daarnaar moet ingericht worden. Maar met die macht en met dat Woord wordt niet gerekend. Onze Kerk is losgemaakt van haar eenig en wettig Hoofd. Zij zucht onder de opgedrongene organisatie, welke, omdat zij naar aard en inrichting gansch stijdig is met den Woorde Gods, nooit anders gedaan heeft en nooit anders doen kan, dan steeds verder van dat Woord te vervreemden. Moet ik zulks nog staven? Maar is het dan niet tegen den uitgedrukten wil des Heeren, dat onze kansels moeten openstaan ook voor hen, die Zijn Woord bestrijden en Zijn zonden-reinigend bloed vertreden? Is het niet in lijnrechten strijd met Zijn bevel, dat de lidmatenregisters jaarlijks gevuld worden m e t, en de Avondmaalstafel alzoo toegankelijk gesteld wordt v o o r de zoodanigen, die niet schromen hun ongeloof als van de daken te verkondigen? Is het

niet in volkomen weerspraak met al, wat Hij bevolen heeft, dat Zijne getrouwe knechten, die bukken voor en leven naar Zijn Woord, smadelijk uitgeworpen en iedere bediening onwaardig gekeurd, maar de loochenaars en ongeloovigen daarentegen geëerd en gehandhaafd worden? Is het niet....? Maar waartoe meer? Gij weet het, M. H! dat de besturen die wederrechtelijk onze Kerken beheerschen, er niet aan denken om God naar Zijn Woord te eeren. Geeft eere aan mij en aan mijne reglementen, — ziet hier hunne leuze, om welke te handhaven niets ontzien wordt. Dat Gods Woord wordt tegengesproken, achten zij niets, maar wee dengene die hun gezag betwist, en handelen durft tegen wat zij voorschrijven!

En als wij op onze maatschappelijke toestanden acht nemen. Als wij opmerkzaam luisteren naar wat in de verschillende overheidszalen wordt gesproken en besloten; naar wat op hoogere en lagere scholen wordt geleeraard; naar wat op de straten wordt gelasterd en in de huisgezinnen wordt verhandeld. Zegt, M. H! wie kan dit alles rijmen met hetgeen de Heere eischt van een volk, dat gedoopt is in Zijnen driemaal heiligen Naam?

En op hoeveel meer nog konden wij wijzen, dat indruischt tegen dezen eisch? Maar genoeg reeds ten bewijze, hoeverre ons volk is afgevoerd en afgedwaald op den weg van ongeloof en Godverzaking. En daarom niet onbillijk, maar gansch rechtmatig is de vermaning, welke tot boete en bekeering roept. Evenals Israël, behooren ook wij ons voor den Heere God te verootmoedigen en Zijne slaande hand te eerbiedigen. Zijne ontzettende oordeelen hebben wij duizend- en tienduizendmaal verdiend. Ja moeten wij niet erkennen, dat zij reeds in ons midden zijn?

Of zijn u de klachten onbekend, welke alomme gewagen van stilstand en achteruitgang in bijna alle zaken? Hebt gij het nog niet opgemerkt, dat de uitgietingen der ongerechtigheid als bij den dag vermeerderen, en steeds treuriger gedaante aannemen? Zijt gij de droevige tooneelen vergeten, welke nog zoo kort geleden in de stad onzer woning zijn gebeurd, en die bewijzen, dat een geest van verzet en ontevredenheid ons volk heeft aangegrepen, welke het ergste voor de toekomst vreezen doet?

Ach! ons volk is losgemaakt van den Heere en Zijn Woord, en daardoor zijn alle booze hartstochten ontketend, want steeds zal het waarheid zijn en blijven, dat de Christus niet kan verworpen worden, of ge moet ook Barabbas loslaten, die een oproermaker en een moordenaar was. En daarom,

o volk, dat reeds nu zulke ernstige en bange dagen doorleeft, mocht ge nog bijtijds inzien, waar de oorzaak van dit alles ligt, en van waar alleen uwe genezing komen kan. Gij hebt de wegen des Heeren verlaten, en zoolang gij tot Hem niet wederkeert met boete en bekeering, kunt gij geen verbetering wachten.

Geeft eere den Heere, uwen God, eer dat Hij het duister maakt.

Nog ervaren wij slechts het begin Zijner oordeelen; maar zoo wij voortgaan Hem met onze zonden te vertoornen, dan zal Hij het volkomen duister maken. Hij zal verderven zonder verschoonen, want Hij is geen God, die met Zich spotten laat. En wat wij alsdan beproeven tot redding en ontkoming, het zal vruchteloos zijn. Luisteren wij niet naar Hem, die nu nog roept om tot Hem weder te keeren, ziet dan wacht ons een verderf, waaraan geen ontkomen is. Als Hij het duister maakt, dan zal het duister zijn. Ook het licht, dat onze menschelijke wijsheid tracht te ontsteken, zal niet verhelderen, maar zal Hij stellen tot eene groote donkerheid. Reddeloos te niet maken zal Hij iedere poging om een beteren staat van zaken in het leven te roepen, welke buiten Hem en Zijn Woord omgaat, en dus niet begint met schuldbelijdenis en verootmoediging. Er is geen ontkomen dan door Hem. Gij moet kiezen tusschen de stikdonkere duisternis en het schuldbelijdend wederkeeren tot Hem.

Doet boete en geeft alzoo eere den Heere, uwen God! Keert u tot Hem en Zijn Woord! Laat dat Woord weer, gelijk te voren, heerschen op ieder gebied! o, Dat het hiertoe komen mocht! Dat koning en overheid, dat aanzienlijken en geringen, dat ons volk mocht gegeven worden in de schuld te vallen voor onzen God, en zich diep voor Hem te verootmoedigen! Dringend noodzakelijk is zulks om te ontkomen aan de oordeelen, welke met verderf en ondergang dreigen. En daarom nogmaals, o land, land, land, hoort des Heeren Woord! Geeft eere den Heere, uwen God, eer dat Hij het duister maakt! Vernedert u onder Zijne krachtige hand! In Zijne ontferming laat Hij u nog deze roepstem hooren. Hoort dan en neemt ter oore! Verheft u niet, want de Heere heeft het gesproken! Heden, zoo gij Zijne stemme hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden!

IV.

Neen, verhardt u niet, maar laat u leiden! Hoort naar de stemme Gods, welke tot boete en bekeering roept! Ach, dat

men hooren mocht! Dat deze ernstige roepstem doordringen en weerklank vinden mocht in elk huis en in elk hart! Nog is het niet te laat, Nog zijn wij in het heden der genade. Nog is het oor van onzen God niet zwaar geworden om te hooren. Of zou iemand daaraan twijfelen? Maar dat hij dan ons tekstwoord nogmaals inzie, en opmerke dat het niet alleen gewaagt van zonde en schuld, maar ook van genade en ontferming, en als zoodanig het uitzicht opent op verlossing en ontkoming. Op dat uitzicht, hetwelk ons tekstwoord opent, of wel op de hoop, die het wekt, vestigen wij ten slotte uwe aandacht.

Voorzeker, M. H.! hoeverre ons volk is afgedwaald. Hoe rechtvaardig de oordeelen tot verdervens toe kunnen uitbreken, nog is er hope. Nog heeft onze God Zijne barmhartigheden niet door toorn toegesloten. Hij wil ons nog niet verstooten, maar aannemen en zegenen, zoodra wij tot Hem wederkeeren. Of volgt dit niet uit het feit, dat Hij ons nog tot boete en bekeering vermaant en alzoo den weg aanwijst, waarop wij aan Zijne verdervende oordeelen kunnen ontkomen? Is dat vermanen niet het onloochenbaar bewijs, dat bij Hem nog gedachten des vredes zijn? Laat de geschiedenis van Amazia zulks getuigen.

Toen deze koning van Juda tot gruwelijke afgoderij vervallen was, zond de Heere in Zijne ontferming een profeet om hem tot bekeering te vermanen. De koning echter wilde naar deze vermaning niet luisteren; ja gebood den profeet te zwijgen, en dreigde hem met zijne geduchte wrake indien hij niet aanstonds aan dit bevel voldeed. Toen hield de profeet op, maar voordat hij zijnen mond sloot, gaf hij deze veelbeteekende verklaring van zijn zwijgen: Ik merk, dat God besloten heeft u te verderven, dewijl gij dit gedaan en naar mijnen raad niet gehoord hebt (2 Chron. 25 : 16). Let op deze woorden. Zij leeren ons, dat alle vermaan eindigt, als ons verderf onherroepelijk besloten is. Dat als het besluit des Heeren vaststaat om een volk vanwege zijne zonden rechtmatig te verderven, Hij de stem der profetie laat ophouden, en tot zulk een volk geene vermaning meer richt.

Maar tot dit uiterste is het bij ons nog niet gekomen! De stem der profetie, de stemme Gods is nog niet verstomd, of tot zwijgen gebracht, maar gaat voort te vermanen en te waarschuwen. Al zijn zij niet velen in getal, nochtans ontbreken ons de mannen niet geheellijk, die óf in de zalen der overheid, óf in de tenten der geleerden, óf op andere wijze hunne stem verheffen tegen de ontkerstening onzer natie, en

ons volk en ons volksleven zoeken terug te brengen tot de gebondenheid aan Gods Woord. En vooral in onze Kerk hebben wij ze nog, die niet alleen den vollen raad Gods tot zaligheid verkondigen, maar ook genade ontvangen hebben om smaadheid te lijden voor den Naam des Heeren, en zich liever eer en naam en brood laten ontnemen, dan te handelen tegen Zijnen uitgedrukten wil

Door den Heere God nu zijn ons deze mannen gegeven, en daarom mogen wij op hen wijzen; niet om ons op hun bezit te verheffen of hunne trouwe te roemen, maar om de goedheid en barmhartigheid van onzen God te prijzen, die hen verwekte, en aldus toont, dat Hij nog met een oog van ontferming op ons nederziet. Door hen ons vermanende om onzen dwaalweg te verlaten en tot Hem weder te keeren, bewijst Hij klaarlijk, dat Hij nog geen lust heeft om ons ganschelijk te verderven, maar integendeel dat Hij ons nog wil verschoonen en aannemen.

Neen, M. H.! nog is ons verderf niet onherroepelijk besloten. Nog is er hope op redding en ontkoming; omdat onze God voortgaat ons te vermanen tot boete en bekeering. Nog laat Hij ons de stem Zijner opzoekende liefde hooren, welke niet slechts van zonde en schuld gewaagt, maar ook van genade en ontferming. Geeft eere den Heere, uwen God, EER DAT Hij het duister maakt. Zoo klinkt het nog uit Zijnen mond. Een ieder lette op dat »eer dat" want dit enkele woordje verlevendigt niet weinig onze hoop. Het leert ons toch, dat de tijd, welke aan de stikdonkere duisternis of de verdervende oordeelen voorafgaat, door onzen God gegeven wordt om Hem eere te geven. Het wijst ons op den dag der genade als een dag, die nog niet geëindigd is, en waarin wij kunnen bekomen, wat van oordeelen bevrijdt. Het geeft te kennen, dat wij te doen hebben met een God, die nog niet moede is geworden om te zegenen, en, schoon zwaar getergd, ons nog Zijne vriendschap biedt. Kortom, het zegt dat Hij Zijne barmhartigheden nog niet door toorn heeft toegesloten, maar dat Hij nog elken dag Zijne handen ontfermend uitbreidt naar een wederstrevig volk.

o, Welk eene bemoedigende gedachte! Hoe verre ook afgedwaald, nog wil de Heere ons niet verderven. Nog spreekt Hij van genade en ontferming, die bereid is om te redden en te verschoonen. Nog is er alzoo hoop; maar eene hoop, welke wij niet bouwen op de onmogelijke verwachting, dat ons volk uit zichzelven zijnen dwaalweg zal inzien en verlaten; doch welke wij ontleenen aan niets dan aan de onbegrijpelijke barmhartigheid des Heeren, waarvan Hij ons

in onzen tekst verzekering doet. Op Hem is dus ons oog! Van Hem alleen onze verwachting!

En daarom ook, gij allen die des Heeren doet gedenken, laat toch geen stilzwijgen bij ulieden wezen. o, Gij volk, dat in de redding uwer ziel het grootste bewijs hebt van den rijkdom der barmhartigheid Gods; dat mitsdien door genade geleerd hebt voor uwen God in de schuld te vallen; dat het bij eigen ervaring weet, wat het is als een doodschuldige uit de diepte van ellende te roepen; dat het ondervonden hebt hoe zalig het is om uit die diepte te worden gered, en als zoodanig een God voor uw hart te kennen, met Wien gij zijt verzoend, en tot Wien gij in elken nood de toevlucht nemen moogt. Kinderen Gods, die den toegang tot den troon der genade hebt en kent, o buigt gij toch uwe knieën en roept gij toch tot uwen God, dat Hij zich ontferme over ons arme volk! Hij, Hij alleen kan het tot Zich wederbrengen! Hij, Hij alleen kan het trotsche hart vernederen!

Hoort wat de profeet zegt in het vers, dat op onzen tekst volgt. Daarin zegt hij, als Israël naar zijne ernstige vermaning niet wil hooren, zoo zal zijne ziel in verborgene plaatsen weenen vanwege dien hoogmoed, en zijn oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen. Dat wij hem volgen op dezen weg! Dat wij weenen over de afwijking van ons volk! Dat wij in verborgene plaatsen het aangezicht zoeken van Hem, die ons Zijne groote barmhartigheid laat verkondigen! Dat wij als een waterstroom Hem aanloopen, en Hem smeeken om Zijnen Geest, die van zonde en schuld overtuigt.

Dat wij dien Geest vragen, eerst voor ons zelven, die mede schuldig staan aan het diep verval van ons land en van onze Kerk. Want als wij indenken, hoedanigen wij zijn, en wie wij daarentegen behoorden te wezen, neen, dan kunnen wij niet roemen op onze trouw, maar moeten wij klagen over onze ontrouw, welke juist in ons te verfoeielijker is, aan wie reeds zooveel genade is verheerlijkt. En daarom, Gods volk vergete niet zichzelven aan te klagen en om de genade te smeeken, welke het eerst recht verootmoedigt en verbrijzelt. Maar dan ook ga ons gebed op voor ons huis, voor onze kerk, voor geheel ons volk, opdat ons allen de Geest der verootmoediging geschonken worde, die leert in de schuld te vallen en geeft te pleiten op de zoenverdiensten van onzen Heiland tot vergeving en bekeering.

Ja, verdiend hebben wij de oordeelen Gods. Als Hij naar recht met ons wil handelen, dan kunnen wij niet bestaan. Maar groot is Zijne ontferming! Vele zijn Zijne barmhartigheden! Dat verzekert Hij ons in onzen tekst en in geheel Zijn Woord!

En hieraan gedachtig, gebruiken wij vrijmoedigheid om niet te versagen, want nog is er hoop. Broeders en zusters in onzen Heere Jezus Christus! houdt dan vast aan deze hoop! Vertroost elkander daarmeê! Laat zij uwen ijver aanvuren om in het gebed niet te vertragen. En hoort daarom nog wat u de dichter toeroept, die ons het lied uit de diepte mocht vermaken.

Gezeten in diepten van ellenden, roept hij daaruit tot zijnen God. Maar als hij zulks doet, dan komen hem zijne zonden voor den geest, en hij erkent ze als de eenige oorzaak van wat hem thans drukt en benauwt. Hij moet zichzelven aanklagen en veroordeelen! Hij moet Gods slaande hand als verdiend erkennen, en Zijn onkreukbaar recht eerbiedigen om hem te verdelgen! Zoo stelt hij zich voor den Heere, en uit zijn door schuldbesef verslagen hart komt de diep ootmoedige belijdenis:

Zoo Gij in 't recht wilt treden,
o, Heer! en gadeslaan
Onze ongerechtigheden:
Ach! wie zal dan bestaan?

Maar terwijl hij aldus treurt en klaagt, ziet, daar daalt een lichtstraal in zijn verbrijzeld hart. Hij denkt aan de beloften die van vergeving spreken. Hij staart op de verzoening, welke in de bloedige offers wordt afgeschaduwd. En aanstonds jubelt zijne ziel de taal des geloofs:

Maar neen, daar is vergeving
Altijd bij U geweest;
Dies wordt Gij, Heer! met beving,
Recht kinderlijk gevreesd.

En nu getroost door de ervaring van Gods barmhartigheid, wordt hij de blijde trooster van anderen. Hoopt op den Heere, zoo roept hij gansch Israël toe, dat met hem in zonde en schuld verloren ligt. Maar van die hoop wijst hij tevens den hechten grondslag aan, als liggende buiten ons, alleen in de ontferminge van onzen God. Hoopt op den Heere; gij moogt het doen, gemeente des Heeren! maar niet om uwe tranen en gebeden; niet om uwe gestalten en bevindingen. Hoopt op den Heere, want, — en zie hier den eenigen grond uwer hope, — bij den Heere is goedertierenheid en veel verlossing. In Hem dus, in Zijne goedheid en barmhartigheid stelt ook deze dichter de eenige oorzaak, waarom een zondig volk mag hopen. En daarom, dat ook wij voor ons volk tot dien God

de toevlucht nemen! Nog is er hope, want Zijne goedertierenheid laat Hij ons ook in dezen oogenblik verkondigen! Omhoog dan het hart, en naar boven het oog! Wij hebben een God, die oneindig is in barmhartigheid! Hij hoort het geroep van ellendigen! Help ons dan, o God onzes heils! ter oorzake van de eer Uws naams; en red ons, en doe verzoening over onze zonden om Uws Naams wil. Zoo zullen wij, Uw volk en de schapen Uwer weide, U loven in eeuwigheid, van geslacht tot geslacht; wij zullen Uwen roem vertellen. Amen!

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XVIII.

BARTIMEUS.

OP 26 SEPTEMBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Laat ons, o God der legermachten!
Niet vrucht'loos op Uw bijstand wachten;
Ga onze haatren zelf te keer;
Getrouwe Herder! breng ons weêr:
Verlos ons; toon ons 't lieflijk licht
Van Uw vertroostend aangezicht!

Behoud ons, Heer der legermachten!
Zoo zullen w' ons voor afval wachten;
Zoo knielen w' altoos voor U neêr.
Getrouwe Herder! breng ons weêr:
Verlos ons; toon ons 't lieflijk licht
Van Uw vertroostend aangezicht.

Psalm 80 : 5 en 11.

Als wij het voorrecht genieten voor eene Christelijke vergadering te spreken, dan mogen wij toch wel aannemen, dat wij eene schare voor ons hebben, die aan de wonderen in den Bijbel verhaald, gelooft. De Christelijke Kerk is immers op het wonder van de opstanding des Heeren Jezus gebouwd.

Maar welke beteekenis moet aan het wonder in de heilsopenbaring gehecht worden?

Gij begrijpt, dat deze vraag niet beantwoord is, als wij zeggen, dat de Christus, de profeten en de apostelen wonderen moesten doen, om hunne hemelsche zending daarmede te bewijzen. Wij willen dit niet ontkennen; schoon gebleken is, dat Israël den Messias verwierp, niettegenstaande de wonderen waarvan het getuige geweest was; ja dat eenmaal de Joden in hunne boosaardigheid zóó ver gingen, dat zij den Heiligen Geest lasterden, zeggende, dat de Heere Jezus de duivelen uitwierp door Beëlzebul, den overste der duivelen.

Het wonder heeft eene diepere beteekenis. Het was het

tastbaar bewijs, dat Christus het paradijs, door Adams zonde verloren, herwonnen heeft.

Wij hebben het paradijs verloren. Is er één onder ons aan wiens geluk niets ontbreekt?

Wie mag zeggen: Ik heb een paradijs op aarde?

»Ik niet," zegt hij, die in het zweet zijns aanschijns een schamel stuk brood moet eten, en aan vrouw en kinderen soms niet vermag te geven, wat tot de allereerste levensbehoeften kan gerekend worden.

»Ook ik heb geen levensgeluk meer," zegt een ander, »want mij werd door den dood van het hart gescheurd, wat mij lief en dierbaar was."

Een derde zal spreken: »Ach, ik draag een ziekelijk lichaam rond, en dat bederft mij alle levensgenot."

Hij, die geen vreemdeling is in de wereld, weet dat het paradijs noch in de paleizen der grooten, waar men zich in allerlei weelde baadt, noch in de hutten der armen, waar men zijn kruis door murmureeren verzwaart, gevonden wordt.

En al was het leven van menigeen tot hiertoe onbewolkt en schoon, al had men zich tot hiertoe mogen koesteren in vroolijken zonneschijn; eenmaal zal er een onweder losbarsten, waardoor elk mensch wordt voortgedreven, totdat hij aangegrepen wordt door de ijskoude hand van den dood. Waar is de mensch die, buiten genade, het zonder huivering kan indenken, dat het den mensch g e z e t is te s t e r v e n?

Waar is het paradijs?

Is het bij hen, die in wanhoop roepen, gedreven door satan als zij zijn, dat hunne zonden g r o o t e r zijn, dan dat zij vergeven zouden worden?

Is het bij hen, die het zoo zwaar op de ziel drukt, dat zij eenmaal in de eeuwigheid een nooit te betalen s c h u l d hebben te voldoen, g e e n p e n n i n g hebben om te betalen?

Wordt het gevonden bij die menschen, die gedrukt worden door de overtuiging, dat zij te doen hebben met een heilig en rechtvaardig God, terwijl zij hebben leeren treuren over hunne zonden?

Is het paradijs bij het volk Gods?

Wie zou daarvan vooral in den tegenwoordigen tijd hoog durven opgeven? Het s c h i j n t ten minste, dat het tooneel van v e r b i t t e r i n g tusschen Paulus en Barnabas veel meer het beeld is van de onderlinge verhouding van de kinderen Gods, dan wel de beschrijving van het heerlijke liefdeleven van de Jeruzalemsche gemeente, waarin blijkens het boek der Handelingen, de menigte die geloofde, als één hart en één ziel wordt voorgesteld. Hoe is de liefde van velen koud ge-

worden! Hoe doet zelfs alles ons vreezen, dat de Ezausgestalte, schoon uitwendig behoorende tot de gemeente Gods, onder ons in die mate de overhand kreeg, dat de Jacobs moeten vluchten uit het hun wettig toekomend huis; vluchten nog wel met eene bezwaarde conscientie.

Maar toch durven wij beweren, dat het paradijs bij het volk Gods is, al wordt er hier beneden slechts een klein deel van genoten. Ja de kinderen Gods weten dat hun Verlosser leeft, en dat Hij bij machte is, al zuchten zij thans menigmalen bezwaard zijnde, om hen eenmaal a l l e tranen van de oogen te wisschen, en hen geheel over te zetten in het paradijs.

Dat de Heere Jezus deze macht heeft, bewijzen Zijne wonderen.

In den hof Eden werd het eerste menschenpaar gespijzigd, zonder in het zweet van zijn aanschijn te hebben gearbeid; Christus vermenigvuldigt het brood der schare, en den wijn op de bruiloft te Cana, zonder dat die arbeid Hem moeite kost.

In het paradijs heerschte geen ziekte; Jezus maakte de zieken gezond, die tot Hem kwamen gevloden.

In het paradijs ruischten de vleugelen des doods niet; de Christus gaf tot drie malen toe een doode aan het leven weder.

Zoo bleek het dan, dat Christus macht heeft het paradijs weder te geven. Daarom is het ook uit Zijne wonderen gebleken, dat Hij een v o l k o m e n Zaligmaker is.

Uit dit oogpunt bezien zijn daarom de wonderverhalen ons dubbel heerlijk.

Laat ons er één van overdenken, en slaan wij dat op, wat uwe gewijde aandacht opgeteekend vindt in Marcus 10: 46—52.

„En zij kwamen te Jericho; en als Hij en Zijne discipelen, en een groote schare, van Jericho uitging, zat de zoon van Timeus, Bartimeus de blinde, aan den weg, bedelende.

En hoorende, dat het Jezus de Nazarener was, begon hij te roepen en te zeggen: Jezus, gij Zone Davids, ontferm u mijner.

En Jezus (stil)staande, zeide, dat men hem roepen zoude; en zij riepen den blinde, zeggende tot hem: Hebt goeden moed, staat op, Hij roept u.

En hij zijnen mantel afgeworpen hebbende, stond en kwam tot Jezus.

En Jezus antwoordende zeide tot hem: Wat wilt gij dat ik u doen zal? En de blinde zeide tot Hem: Rabboni, dat ik ziende mag worden.

En Jezus zeide tot hem: Ga henen, uw geloof heeft u behouden. En terstond werd hij ziende en volgde Jezus op den weg."

De plaats, waarop wij hier den Heiland aantreffen, is eene merkwaardige. 't Is in den omtrek van Jericho, dat Hij zich beweegt. Die stad was de aanzienlijkste van Judea na Jeruzalem, waarvan zij slechts een zestal uren verwijderd was. Zich niet minder dan anderhalf uur in den omtrek uitstrekkende, was zij koning Herodes meermalen tot een verblijfplaats. Men vond er dan ook een koninklijk paleis, terwijl Herodes, om niet verstoken te zijn van wereldsch vermaak, er een renbaan en een schouwburg had doen bouwen.

Wel was Jericho een lustoord, en niet ten onrechte was haar naam de welriekende. De balsemstruik verspreidde er zijn liefelijken en zachten geur, de stad was als omkranst door lommerrijk geboomte, de olijfboom en de wijnstok tierden er welig, en gelijk de rozen van Saron, de cederen van Libanon en de eiken van Bazan, zoo waren de ranke palmboomen van Jericho wereldberoemd.

In deze schoone omgeving treffen wij den blinden Bartimeus aan.

Hij is gezeten aan den weg, waarover de sierlijke palmboomen wuiven; maar hij geniet er niets van. Hij mag er zich niet in verlustigen, dat het heerlijke landschap als het ware met goud is overgoten door een Oostersche zon. Duizend wonderen in het rijk der natuur mocht de hand des Heeren op Israëls erve hebben gewrocht, doch voor hem was er geen Karmel, geen Thabor en geen Sion met zijn prachtigen tempel. Maar niet alleen, dat hij het vermogen mist om iets te zien van de schoone schepping Gods om hem heen, hij is daarbij ook nog arm. Hij moet bedelen om in zijn nooddruft te voorzien; hij hangt af van een, die hem leidt. Sommige voorbijgangers zullen hem nu en dan wel een klein geldstuk hebben toegeworpen, maar velen schijnen niet eens op hem te letten. Waar vindt men op de wereld oprecht medelijden?

Bartimeus, de blinde, is, daarom wel ongelukkig.... doch niet alleen omdat hij blind is, maar bovendien omdat hij het ééne noodige mist, — al mag zijne ziel daarnaar hijgen.

In zeker opzicht mogen wij zeggen, dat Bartimeus een getrouwe spiegel is, die den waren toestand van den mensch weergeeft.

't Is waar, de meeste menschen hebben het voorrecht van te mogen zien, en zij behoeven geen gebedeld brood te eten. Zij kunnen gaan waarheen zij willen, zij mogen de wonderen van Gods hand in het rijk der natuur zien.

Doch hoe worden die voorrechten misbruikt! De mensch

bewandelt, indien hij aan zichzelven overgelaten is, wegen die hem niet anders dan diep rampzalig kunnen maken.

Wat dunkt u, is hij, die zien kan, maar zijne oogen gebruikt om te begeeren, en daardoor leert benijden, eigenlijk niet ellendiger dan Bartimeus? Is het met hem, die vrij gaan kan waar hij wil, maar zijne vrijheid misbruikt om te wandelen in den raad der goddeloozen, om te staan op den weg der zondaren, en om te zitten in het gestoelte der spotters, niet treurig gesteld?

Het schijnt menigmaal anders. Het komt soms voor, alsof de spotter en wellustige, die niets heeft wat zijne driften weerstand biedt, zoo vrij is en blijde. Maar het is niets meer dan een armzalige schijn. Want hij blijkt te zijn een slaaf van de zonde; van kwaad tot erger valt hij, ten slotte wordt hij tot een aanfluiting voor de menschen, laat zijne conscientie hem niet met rust, terwijl vrees voor den dood hem komt benauwen.

Ach, als er onder ons zijn, die zich als openbare zondaars kennen, laten zij het eens zich afvragen, of zij er wel beter aan toe zijn dan deze arme blinde?

Daar zijn er echter, wien men geen grove uitspattingen kan verwijten, die zelfs ingetogen en prijselijk zijn van leven, maar wier ziel toch evenzeer blind is, als die van den meest verwilderden zondaar. Zij zien niet in, dat het begeerige oog voor den hemelschen Rechter even schuldig maakt, als de booze daad. Voor hoe velen is het leven een aaneenschakeling van teleurstellingen, omdat het geluk voor hen uitvlucht, als eene schaduw, welke zij niet kunnen grijpen. Dezulken zijn ongedurig in hunne jeugd, onrustig en woelig op rijpen leeftijd en moedeloos in den ouderdom. Ach, zij weten niet, dat het ééne noodige hun ontbreekt, vandaar hunne blindheid.

Maar daar is een soort menschen, Gallio's-naturen, op welke het Woord geen vat schijnt te hebben. Gij weet, Gallio zag de Joden te Corinthe slagen krijgen, zonder er zich iets van aan te trekken. Er zijn menschen, die onverschillig blijven, zoowel bij eigen leed als bij dat van anderen.

Dit kan zóó ver gaan, dat iemand blijkt gevallen te zijn onder het oordeel der verharding! Maar als wij weten dat er eenmaal uit zulke oogen tranen zullen worden geperst, tranen van wroeging en vertwijfeling; als wij weten dat hunne plaats eenmaal zal zijn, daar waar weening en knersing der tanden gehoord wordt, is het dan niet duidelijk, dat die verharden schellen op hunne oogen hebben, zoodat zij niets zien, niets bemerken?

Ten slotte zijn we, wie we ook zijn, allen dezelfden, indien geen licht voor ons is opgegaan. We zijn b l i n d, we zijn z o n d a r e n, in wie het verderf werkt en woelt. Gelijk de teringlijder, wien alles aanzegt, dat zijn einde nabij is, en die toch nog hoopt op beterschap, zoo vleit zich de natuurlijke mensch. Voorwaar de e r g s t e kwaal, door welke de mensch bezocht kan worden, is niet, dat hij blind en arm is, neen, dat hij n i e t z i e t dat hij melaatsch is van het hoofd tot de voetzolen toe, en daaromdikwerf dartelend de eeuwige rampzaligheid te gemoet gaat.

Noodlottige vrucht van Adams zonde!

Aanschouwt de slachtoffers der ontucht, ziet de ellendigen, die aan den jenevergod offeren, ziet hoe het zondigen tegen zijn eigen lichaam vele levens verwoest, merkt op de huizen waar nijd en twist heerschen, gaat ieders leven na, overdenkt vooral uwe eigene zonden — hoe is het mogelijk, dat velen er nog zoo gerust onder kunnen zijn en droomen van vrede, vrede en geen gevaar — en gij zult het mij toestemmen, dat de wereld g e e s t e l i j k b l i n d is, gelijk Bartimeus, wien geen enkele lichtstraal in zijn donkeren nacht tegenblinkt.

En als wij zien op den toestand van de Kerke Gods in deze landen, hoe wordt dit dan bevestigd. Wij mogen wel uitroepen: »Hoe is het mogelijk, dat wij zoo lang blind konden zijn." We dachten, dat we voortdurend aan het w i n n e n waren; dat de rechtzinnigheid in ons goede land, ook in deze groote stad, hand over hand terrein won.

We meenden, als wij het synodale juk maar eenigen tijd bleven dragen, wij dan wel eenmaal zoo krachtig zouden zijn, om het te kunnen afschudden. Maar velen zagen niet, dat in een anderen vorm het ongeloof ook in die Kerken, welke wij reeds op den vijand veroverd waanden, weder was opgekomen. Ja, sommigen b l i j v e n daarvoor blind, zelfs nu zij, die men broeders noemt, hen die zich willen buigen voor den Koning der Kerk, het hittigst gingen vervolgen.

En toch is de Kerk des Heeren in hare verblinding niet gelijk aan de wereld. In den nood gaat zij altijd evenals Bartimeus om o n t f e r m i n g smeeken.

Wij kunnen het ons zoo goed voorstellen, hoe deze blinde aan den weg van Jericho gezeten, zijn ongelukkig lot heeft overdacht. Geen middel wist hij om zich daaruit te redden. Bij andere gebreken kan men nog hopen op beterschap en zich eenigen moed inspreken door de gedachte: na regen komt wel zonneschijn. Maar Bartimeus vleit zich met niets, en het is zoo hard gebedeld brood te moeten eten.....

Maar opeens worden zijne sombere gedachten op iets anders gevestigd. Zij, die van het gezicht beroofd zijn, hebben gewoonlijk een zeer fijn gehoor. Hij verneemt in de verte eenig geruisch, een gegons als van eene voorttrekkende menigte. Het komt steeds nader bij; blijde klanken vervullen de lucht; het is zeker een menigte bedevaartgangers, die naar Jeruzalem opgaat tegen het naderend Paaschfeest. Maar te midden van het geraas van eene voorttrekkende schare heeft hij een naam gehoord; een naam, die hem moed doet grijpen; die hem hope geeft. Hij heeft gehoord, dat Jezus van Nazareth voorbij gaat. En nauwelijks heeft hij dien naam vernomen, of op eenmaal begon hij om ontferming te smeeken.

Maar wat deed hem dan iets van den Heiland verwachten? Wat gaf hem grond om te hopen, dat die Jezus zich wellicht ook zijner zou willen ontfermen? Wij weten het niet. Doch dit weten wij, dat God in Zijn aanbiddelijk bestier, dikwijls eenige dingen zendt, om de ziel die Hij verlossen zal, te kwellen; dat Hij soms een knagenden worm beschikt, die alle levensvreugde wegneemt. Zoo was het met de Cananeesche vrouw, wier dochterke deerlijk van den duivel was bezeten; zoo was het met Bartimeus, die door zijne blindheid gepijnigd werd. God zendt dikwijls plagen en oordeelen, waardoor de conscientie ontwaakt, zoodat de mensch rusteloos en radeloos gemaakt wordt.

Hoe vele broeders hebben het reeds lang ingezien, dat het met de Kerk des Heeren in deze landen niet goed ging, ja dat het oordeel ging over Gods huis, al werd er oppervlakkig gejubeld, dat een regen des Geestes de dorre velden nat maakte. Hoe hebben deswege die enkelen uit Gods volk, die de schuld der Kerken als de hunne hadden leeren kennen, de knieën gebogen, omdat zij geen uitweg wisten. Kon men maar opmerken, dat God dan op weg is, om sieraad te beschikken voor asch, het zou voor moedeloosheid bewaren.

Wat Bartimeus aangaat, hij is gedrukt door den ellendigen toestand waarin hij verkeert, en weet dat hij ontferming van noode heeft, en daarom gaat hij aan het roepen: »Jezus, gij Zone Davids, ontferm U mijner." Het is hem ter oore gekomen, dat die Jezus, welke het land doorging goeddoende, zoo barmhartig was voor kranken; maar dat Hij zich ook over hem, ellendige, zou willen ontfermen, dat wist hij niet bij geruchte, dat hoopte hij, door dien geheimen drang des harten, welken de Heiland legt in hen, in wie Hij Zijne reddende macht wil verheerlijken. Daarom kan hij niet aflaten van te roepen: »Gij zone Davids, ontferm U mijner," al willen de discipelen des Heeren hem het zwijgen opleggen."

Toehoorders, onderzoeken wij toch ons zelven, of er in ons hetzelfde gevonden wordt, wat in Bartimeus werd aangetroffen. Gij geeft toch toe dat ieder zijn kruis heeft. Maar drukt de ellende u wel? Zijt gij er al eens mede in de engte gedreven? Gij stemt het zeker toe, dat gij volgens Gods Woord een zondaar en daarom diep rampzalig zijt. Maar heeft u dit wel waarlijk ontrust? Is er al eens bij u benauwdheid der ziel geweest bij die ontzaglijke gedachte, dat de dag zal komen, wie weet hoe spoedig, waarin het witte pleister dat uw graf thans dekt, er zal worden afgerukt, en het zal openbaar worden voor Gods rechterstoel, hoeveel afzichtelijks er in uw binnenste woelde?

Ach, hoe menigeen zou een slapeloozen nacht doorbrengen, wanneer hem hedenavond werd aangezegd, dat hij morgen uit zijn huis en bedrijf zou worden gejaagd! Maar heeft het u ook al eens een nacht wakens gekost, omdat gij gevoeldet, dat gij voor den almachtigen God niet kunt bestaan?

Hebt gij het al eens kunnen opmerken, hoe in den zomer alle gevogelte, dat vrij in de lucht vliegt, zeer schuw is? Doch in den winter, als het aardrijk met een sneeuwlaag overdekt is, wordt het gansch anders, dan durven zij dicht tot onze woningen naderen, ja, als de honger erg gaat nijpen, zouden ze uit uwe hand het graan pikken.

Alzoo is het ook met den mensch, wanneer zijne ellende hem als lood op het hart drukt, dan zal hij wel roepen; en voorwaar geen heilbegeerig gebed wordt door Hem versmaad, wiens lust het is alle treurigen te troosten, want het is door Zijnen Geest verwekt. Dit blijkt uit hetgeen Bartimeus mocht gebeuren. En Jezus Christus is heden en gisteren dezelfde tot in eeuwigheid. Na op aarde gezocht te hebben hetgeen verloren was, is de goede Herder te huis gekomen, om van uit zijn hoogen hemel zich te ontfermen over degenen, die verbrijzeld Zijn van harte.

Het is gelijk het in Psalm 146 vers 6 en 8 wordt uitgedrukt, welke verzen wij te zamen willen zingen:

't Is de Heer, wiens mededoogen
Blinden schenkt het lief'lijk licht.
Wie in 't stof lag neêrgebogen,
Wordt door Hem weêr opgericht.
God, die lust in waarheid heeft,
Mint hem, die rechtvaardig leeft.

't Is de Heer van alle heeren,
Sions God, geducht in macht,

Die voor eeuwig zal regeeren,
Van geslachte tot geslacht.
Sion! zing uw God ter eer;
Prijs zijn grootheid: loof den Heer!

Doch anders is het bij de menschen. Het geroep van den blinden Bartimeus klinkt aan de schare discipelen zoo onaangenaam in de ooren. Zij waren immers met den grooten profeet medegegaan, om de liefelijke en aangename woorden te hooren, die van zijne gezegende lippen vloeiden; daarom konden zij maar niet verdragen, dat Jezus' aandacht zou afgeleid worden, door den eersten den besten blinde, die aan den weg bedelde. Dat die ongelukkige allereerst de hulp van Jezus behoefde, daar schijnen zij niet aan te denken. Zij vinden het eenvoudig ongepast, dat hij het den Meester door zijn roepen zoo lastig maakte. Daarom bestraften zij den blinde, en wilden hem het zwijgen opleggen.

Hoe blijkt het hier opnieuw, hoe weinig wij van menschen kunnen verwachten. Juist op een oogenblik, dat de blinde hen het meest noodig heeft, laten zij hem in den steek. Nietwaar, iedereen kon het zien, dat, wilde Bartimeus iets van den Heiland genieten, al was het slechts, dat hij een woord van Hem opvangen mocht, hij tot Hem moest gebracht worden. Hij kon niet tot den Heere gaan; nog minder kon hij, als de schare, met Hem reizen. Maar aan dat alles wordt niet gedacht; zijn geroep is hinderlijk, daarom moet het uit zijn met dat bidden om ontferming. Niet dat deze lieden met opzet zoo hardvochtig zijn; maar niemand is er, die zich voor een oogenblik eens verplaatsen kan in den ongelukkigen toestand van den blinde, en daardoor wordt men onbarmhartig en liefdeloos. Voorwaar, als hij door menschen had moeten gered worden, hij zou in zijne blindheid gebleven zijn, want het ontbreekt hun zoowel aan de innerlijke ontferming, als aan de macht van den Zone Gods.

Denken wij eens hier over na!

Wat wordt er op de wereld niet gedaan, gebedeld, gekropen, om toch maar in de gunst der menschen te komen, en ten slotte, wat baat het? Wanneer het ons al gelukt is te mogen bogen op een heirleger van vrienden, zijn wij dan daarmede ook maar één stapje nader tot God? Wat deert het ons wel beschouwd, indien de geheele wereld ons tegenstaat?

Zeker is het liefelijk, te gevoelen, dat de gemeenschap der heiligen bestaat. In dagen van strijd vooral, is het te begrijpen, dat broeders zich aaneensluiten; maar als wij nederliggen op

het ziekbed, terwijl de dood ons bedreigt, en wij niet weten, dat voor ons is weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, dan kan ons een vriend wel wijzen op den eenigen troost in leven en in sterven, maar ons dien geven — dat niet.

Maar de arme blinde mag ook dat niet ondervinden, ja, zelfs het tegendeel. Men wil hem van den Heere Jezus afhouden. Doch het geloof laat zich niet afschrikken. Er was reeds een onzichtbaar snoer, dat Bartimeus naar zijn Zaligmaker trok, dat hem deed blijven roepen om g e n a d e en geen recht.

En de Heere Jezus heeft het geroep van den blinde gehoord, en H ij s t a a t s t i l.

Hoeveel beminnenswaardigs doen deze eenvoudige woorden in den Heiland zien. Hoe aandoenlijk is deze korte mededeeling, als wij weten, onder welke omstandigheden Hij stilstaat.

Hij reisde voor de laatste maal naar Jeruzalem en wist welk lot Hem daar wachtte. Zooeven had Hij het voorspeld, dat Hij den overpriesters en schriftgeleerden zou worden overgeleverd, dat Hem geeseling en dood wachtten. En nu betreedt hij een weg, waarop Hij met elken stap nader gebracht wordt tot het ijselijk kruis; Hij is thans nog het voorwerp van de bewondering en de hulde der schare; maar Hij weet het, hoe weldra de volksgunst keeren zal.

Reeds is die p e r s i n g der ziele bij Hem aangevangen, die niet eindigen zal voordat het v o l b r a c h t is.

En nu zou de vroomste martelaar, die zulk een lot te gemoet ging, bezig zijn met zichzelven, al zijn gedachten zouden werkzaam zijn om zich te sterken in den Heere zijnen God, zonder voor iets anders hart of oog te hebben. Maar Jezus staat stil op den weg; daar is in Zijne nabijheid iemand, die lijdt; het is een zondaar, die om hulp roept; het is een Zijner schapen, die Zijn machtwoord, ja Zijn kracht noodig heeft; dit verdringt de gedachte aan Zijn naderend lijden, en aanstonds opent Hij Zijnen mond om te troosten en heft Hij Zijne handen op om te zegenen. M. H. het is niet genoeg deze liefde des Heeren te bewonderen, wij behooren haar te a a n b i d d e n. En indien de Heere in zulke oogenblikken eene ziel uit den nood wilde redden, hoeveel te meer hebben wij het tegenwoordig nog te verwachten, nu Hij verhoogd, gezeten aan Gods rechterhand, alle lijden en strijden te boven is en daar Boven leeft met eer en heerlijkheid gekroond.

En zou de Heere Jezus in dezen tijd voorbijgaan, nu Zijn Sion roept om hulp, daar het door de vijanden belegerd is?

»En Jezus stilstaande, zeide, dat men hem roepen zoude," zoo lezen wij in onzen tekst. De omstanders gevoelen het aanstonds, dat aan Bartimeus heil beschoren is, en zij zeggen hem: »Heb goeden moed, sta op, Hij roept u."

Hoe heerlijk blinkt hier de Souvereiniteit van Koning Jezus! De discipelen hebben eerst willen verhinderen, dat Bartimeus zijn nood aan den Heiland zou bekend maken; maar nu is het door één woord bij hen geheel anders geworden, zij moeten nu hem aanmoedigen, om te komen op de roepstem des Heeren.

Hoe bemoedigend is dit voor u, broeders! die den goeden strijd in deze gemeente aangebonden hebt. Gij zijt begonnen, er zijn toch wel bidders onder u, om uwen nood bekend te maken voor den troon der genade, en wel zóó dat discipelen des Heeren het hebben gehoord. Men wilde u doen zwijgen, want anders zou de goede orde van dingen verstoord zijn. Maar gij hebt u aan die booze aangezichten, zelfs van hen, die gij voor discipelen des Heeren houden moest, niet gestoord. En gij leert hier opnieuw: één woord van den Heere der gemeente, en zij die thans vijandig tegenover ons staan, moeten ons helpen om de vergruizelde muren van Sion te herbouwen. Zelfs de aartsvijand van de gemeente Gods, satan, is gelijk een hond aan een ketting; hij kan niet verder rond zich bijten dan zijn keten lang is. Wij hebben daarom niet te vreezen, al worden menschen ook als woedende honden tegen ons losgelaten.

Welk een vreugde zal het gemoed van Bartimeus doortinteld hebben, toen hij dat woord der discipelen hoorde, al was het eene verheuging met beving. Aanstonds geeft hij daaraan gehoor. Hij twijfelt niet: »zou Jezus wel macht hebben om m ij te redden"; hij komt als een ellendige, als een zondig mensch, om ontferming aanhoudende. Hij heeft g e l o o f, en dit maakt den mensch bedelarm en doet gewillig ontvangen o m n i e t. In zijn haast om tot zijn Heiland te snellen, is zijn mantel hem een beletsel, hij werpt dien af, ja ook den mantel der eigengerechtigheid heeft hij van zich gedaan.

En ziet! daar staat een blinde, tegenover het Licht der wereld; daar staat een ongelukkige tegenover Hem, die verzadiging van vreugde geeft; daar staat een arm zondaar, tegenover den rijken Christus!

Hij mag van die gezegende lippen de uitlokkende vraag hooren: »Wat wilt gij dat ik u doen zal." Uit die liefelijke stem kan hij reeds opmaken, dat zijne bede zal verhoord worden, en hij antwoordt: »Raboni, dat ik ziende mag worden."

M a g w o r d e n .... hoe ootmoedig! Hij geeft daarmede

te kennen: »Sta mij toe om te zien. Het is in Uwe hand. Spreek slechts een enkel woord en ik zal genezen zijn van mijne blindheid." o! Zijne ziel weet waarom zij komt, wat zij van noode heeft. Gij begrijpt toch, Toeh.! dat Bartimeus meer hinderde, meer drukte dan lichamelijke blindheid alleen; dit blijkt uit het woord des Heeren: »Ga heen, uw geloof heeft u behouden"; dit antwoord was niet naar de bescheiden vraag die uit hem kwam, maar naar den grooten nood die in hem was.

Daar worden zijne oogen geopend; hij mag Jericho's beemden aanschouwen in heur zomergloor. Hij ziet de opgetogen aangezichten der discipelen, den Meester bewonderende; maar meer nog, hij aanschouwt zijn Redder in al Zijne majesteit; het liefderijk oog op hem geslagen houdende; meer nog, hij ziet zijn Heiland, omdat de geestelijke blindheid van hem werd weggenomen, en hij het gevoelen mag, dat al wat aan Hem is, gansch begeerlijk is.

Is het te verwonderen, dat hij Hem aanstonds gaat volgen, aan Wien hij behoud én naar het lichaam én naar de ziel heeft te danken?

Vergissen wij ons, als wij aannemen, dat er wellicht nog velen hier zijn, die nog ronddolen als schapen zonder herder? Mocht gij van Bartimeus eens den blik afwenden, om uwen eigen toestand te beschouwen. Gelijk hij blind was, zoo zijn wij het ook. Onze tekst wijst u aan, wie u alleen kan verlossen. Hebt gij Jezus' ontferming reeds eens mogen inroepen?

»Ik heb reeds genoeg gebeden en gesmeekt," zoo roept men ons toe, »maar mijn gebed werd niet verhoord". Is dat waarheid? Het kan niet waar zijn. Toon ons in Evangelische verhalen één voorbeeld, van iemand, die met een heilbegeerig gemoed tot Jezus geroepen heeft, om uitkomst voor zijne arme ziel, en is afgewezen.

Veronderstel eens, dat in deze dagen de Christus leefde en Hij wandelde door de straten dezer stad, en gij kwaamt met al uwe nooden tot Hem gevloden, en gij geloofdet: »De Heere Jezus kan mij helpen, Hij alleen", — zoudt gij denken, dat gij zoudt worden afgewezen, met een: »Ga weg van mij, gij werker der ongerechtigheid?" Gij bidt en ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt. Zijt gij reeds willig om te ontvangen om niet? Het strijdt immers tegen onze natuur om ontferming te roepen. Maar als het u nauw gemaakt, als ge benauwd wordt, hetzij door tegenspoed in uw bedrijf, of door ziekte, of door de gedachte aan uwe vloekwaardigheid, of

als ge gevoelt strijd te hebben tegen de geestelijke boosheden in de lucht, — dan is Gods Geest aan het werk, om uwe ziel aldus te persen, dat uw eigen ik wordt gedood, en de Christus in u gaat leven. Zoo ging het Bartimeus, die in het drukkend gevoel van zijn ellendigen staat niet kon aflaten met te smeeken om redding, en die zoo heerlijk mocht ondervinden, dat juist voor de benauwden het gewaad des lofs is.

Ja, daarmede werd Bartimeus omhangen. Hij moest Jezus' naam groot maken. Kan het anders als men ondervonden heeft, dat een dubbele blinddoek van de oogen is afgenomen? Is het te verwonderen, dat zijn jubelen, blijkens het verhaal van een anderen Evangelist, zoo aanstekelijk was, dat de schare er mede ging instemmen?

Maar laat ons ten slotte nagaan, wat middellijk de aanleiding was van Bartimeus' redding. Hij zat aan den weg, waar Jezus van Nazareth voorbijging. Zoo behoort een iegelijk zich nog in den weg te stellen, om redding voor zijne ziel van Jezus te ontvangen. Wel is Gods genade gansch vrij, wel gebeurt het, dat Hij in Zijne ondoorgrondelijke barmhartigheid zondaren roept, die zich zelfs van den geordenden weg met weerzin hebben afgekeerd; maar een z e g e n kunnen wij alleen dan met vrijmoedigheid afsmeeken, indien wij in den weg zijn. Daarom is het een verblijdende zaak, dat de afgezette broeders den strijd hebben aangebonden om in zake de regeering der Kerk, in den door Gods Woord verordenden weg te wandelen.

Doch vergeet ook niet, dat Bartimeus eerst tot den Heiland kwam, toen hij g e r o e p e n was. Maar Jezus roept elkeen, wien Hij bidden geleerd heeft. Ja, die Ontfermer brengt nooit in de diepte, of Hij daalt er met ons in af, en als gij er in denkt te verzinken, dan gevoelt gij, dat Zijne armen u dragen.

Dat heeft Bartimeus mogen ondervinden. Hij, die te voren moedeloos nederzat, staat op, werpt elk beletsel van zich, en wat het zwaarste voor hem was, wordt het lichtste.

o! Welk een zaligheid heeft in dien weg het hart van den armen blinde doen opspringen van vreugde.

Hebben wij reeds iets dergelijks mogen smaken? Of gelijken we wellicht op die menigte, die medeging met den Heere Jezus, ja, met Bartimeus medejubelde, zonder een bestendigen zegen te ontvangen? o! Mocht dan de weldaad, die aan dezen blinden mensch geschiedde, u opwekken tot eene heilige jaloerschheid, en u leiden tot een ernstig onder-

zoek, welke mantels er nog zijn, die nog niet werden afgeworpen en u hinderen, om aan de voeten des Heeren neder te vallen. Mocht gij maar geen vrede hebben met den toestand waarin gij zijt, die zoo uiterst gevaarlijk is.

Voor Gods rechterstoel te verschijnen, zonder bij den Middelaar te kunnen schuilen, zal vreeselijk zijn! Wat heeft zulk een anders te wachten dan het e e u w i g v e r d e r f?

En gij, die blijde moogt zijn, omdat gij juichen kunt: »Ook mij is barmhartigheid geschied," waar is de d a n k, dien gij uwen Redder betaalt? Waar is de lof? Ach, hoe maakt deze blinde, die zijn Heiland grootmaakte, onder de schare van vrienden en vijanden, menig Christen beschaamd!

Daarom kan een kind Gods, omdat zijn ondankbaarheid en ijverloosheid hem zoo dikwijls neerdrukt, ja, soms doet twijfelen aan zijn genadestaat, in sommige oogenblikken zoo verlangend uitzien naar de verlossing uit het ellendig lichaam dezes doods, om in v o l m a a k t h e i d den naam des Heeren groot te mogen maken. Dan zal ook die droefenis en zuchting, dat men zijn Heiland zoo weinig verheerlijkt, terwijl men toch uit zijne volheid genade voor genade mocht ontvangen, wegvlieden. Amen.

'k Ben gewoon, in bange dagen,
Mijn benauwdheid U te klagen;
Gij toch, die d' ellenden ziet,
Hoort mij, en verstoot mij niet.
Heer, wat goôn de heid'nen roemen,
Niemand is bij U te noemen;
Daden, als Uw groote daân,
Treft men nergens elders aan.

Psalm 86 : 4.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XVII.

DE VERMEENDE GENEZING.

OP 1 AUGUSTUS 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

J. LANGHOUT,

PREDIKANT TE ANJUM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Sinds de satan het waagde zich tegen den Heere en Zijnen Gezalfde te verzetten, heeft hij het tevens aangedurfd, zijn woord tegenover het Woord des Heeren te stellen. Ziet het in hetgeen voorviel in het Paradijs, alwaar hij tot Eva komt, om, zoo mogelijk, Gods gebod voor haar krachteloos te maken en haar in zijn garen te vangen. Eerst zoekt hij, op sluwe wijze, twijfel omtrent Gods gebod te wekken, maar alras komt hij er toe, om als een, die volleerd is in de boosheid, onbeschaamd en hardnekkig Gods Woord te niete te doen en het eigen woord daarvoor in de plaats te zetten. »Gijlieden zult den dood niet sterven," klinkt door den lusthof Eden, op eene wijze, alsof er geen God meer is, die Zijn Woord in eeuwigheid doet bestaan. Dit feit teekent ons slechts de ontzettende onbeschaamdheid van den verleider, toen voor 't eerst, maar later telkenmale op aarde gebleken. De stemme uit Edens hof wordt gedurende alle uur in de wereld herhaald, het satanische woord is nog immer voor elke eeuw en ieder geslacht hetzelfde; nog wordt, nu eens fluisterend, dan met kracht het woord gehoord: »Gijlieden zult den dood niet sterven." En ach! als toen wordt het ook heden geloofd, vandaar de drieste ontkenning van Gods oordeelen over een iegelijken mensch, die afwijkt van des Heeren heilige wet. Het is om van te beven, dat de mensch zich zoo vlijtiglijk laat misleiden, ja in die misleiding meêdoet om rust en vrede te vinden bij het volgen van eigen boozen lust; het is om van te huiveren, dat de wereld, ongerechtig als ze is, een gewisselijk bedreigde straf tegengaat, en dit door verregaande verblinding niet ziet of ook zelfs nog durft te loochenen. Hoe vreeselijk het is, wordt door Paulus, al is het naar zijn eigen woord, ook slechts ten deele, gevoeld en dit

doet hem betuigen in zijn tweeden Korinther-brief: »Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen tot het geloof." Ook David gewaagt hiervan in den 119den Psalm in deze woorden: »Gij doet alle goddeloozen der aarde weg als schuim, het haar mijns vleesches is te berge gerezen van verschrikking voor U, ik heb gevreesd voor Uwe oordeelen." Vreeselijker is echter nog het kwaad, gruwelijker nog de driestheid, wanneer dat verleidende woord des satans wordt geuit en beluisterd in de gemeente des Heeren, in den kring van het volk dus, dat de Heere zich ten erve heeft verkoren. Zou men niet rechtmatig kunnen verwachten dat satan op dit door God herwonnen en heilige erf, niet durfde te treden? En toch die verwachting, hoe rechtmatig, zien we beschaamd, want ook daar verheft hij zijne stem, niet eens nu en dan, maar elk oogenblik, al wordt het ook niet altijd terstond of ook duidelijk bemerkt. Petrus, de apostel, heeft daarvan reeds getuigd in deze woorden: »Uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden."

De Christus zelf heeft het tevens voorzegd, Hij sprak: »Er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan en zullen groote teekenen en wonderheden doen, alzoo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden."

Onder den dag des Ouden Testaments was dit euvel reeds niet onbekend; vele getuigenissen uit Mozes, de profeten en psalmen, staven het ons. Naar aanleiding van een dier vele, wenschen we u er meer breedvoerig op te wijzen; gij vindt het in

Jeremia 8 : 11:

Zij genezen de breuk van de dochter mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede! doch daar is geen vrede.

De toon van Jesaia's profetieën wordt ook in die van Jeremia vernomen, het is die van de klachte Gods over de zondige afwijking van Zijn volk. Jesaia had op Gods bevel hemel en aarde beide opgeroepen om getuigen te wezen van Gods rechtshandel met Zijn volk. We vinden in Jesaia 1 : »Hoort, gij hemelen! en neem ter oore, gij aarde! Want de Heere spreekt: Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden. Een os kent zijn bezitter en een ezel de krib zijns heeren; maar Israël heeft geene kennis, mijn volk verstaat niet." Bij Jeremia missen we het

eerste, maar vinden we het tweede volkomen terug. Wel zijn het niet dezelfde dieren, die genoemd worden, de beeldspraak is echter evengelijk. We lezen in vers 7 van ons tekst-hoofdstuk: »Zelfs een ooievaar aan den hemel weet zijne gezette tijden, en eene tortelduif en kraan en zwaluw nemen den tijd hunner aankomst waar; maar mijn volk weet het recht des Heeren niet." — »Mijn volk weet het recht des Heeren niet", en dat niettegenstaande het de woorden Gods waren toebetrouwd; het wijkt geduriglijk verder af van den Heere, ofschoon Hij het heeft gezegend boven alle volken der aarde en ofschoon in den Heere alleen Israëls heil is. Daarenboven hoort men naar Zijne terechtwijzingen niet, weshalve de Heere door Zijnen profeet laat betuigen in vers 4 tot 6: »Zal men vallen en niet weder opstaan? Zal men afkeeren en niet wederkeeren? Waarom keert dan dit volk te Jeruzalem af met eene altoosdurende afkeering? Zij houden vast aan bedrog, zij weigeren weder te keeren. Ik heb geluisterd en toegehoord, zij spreken wat niet recht is, er is niemand die berouw heeft over zijne boosheid, zeggende: Wat heb ik gedaan? Een ieder keert zich om in zijnen loop, gelijk een onbesuisd paard in den strijd." Hiervoor is echter reden: de valsche pen der schriftgeleerden werkt, naar 's Heeren woord, »tevergeefs," en — wie zal het loochenen? Zij werkte »tevergeefs" in zake het behoeden des volks voor Gods oordeelen; doch helaas! n i e t »tevergeefs" betreffende het volharden des volks in zijne boosheden. Het volk heeft het woord der valsche profeten gehoord en geloofd, en d a a r o m is het, dat het zich niet bekeert. Het volk, op deze wijze handelend, heeft zich Gods oordeelen waardig gemaakt, en die oordeelen zullen komen al roepen allen gezamenlijk, de breuke op het lichtste genezende: Vrede, vrede! Ontvouwen we u, wat dit zegt, wij wijzen u daartoe d i e v e r m e e n d e g e n e z i n g aan, als

ontoereikende voor de kwaal,
misleidende voor het volk,
schuldig voor den Heere,

en geve de Heere ons, naar den rijkdom Zijner genade, door Zijnen Heiligen Geest geleid te worden bij hooren en spreken beide. Amen.

I.

Er is sprake van de genezing van de breuke van de dochter m ij n s volks, van Gods volk, het uitverkoren volk

des Heeren dus. De eigenaardige benaming van dit volk, hier aangetroffen, is in de Heilige Schrift geliefd; meermalen wordt er gesproken van »de dochter mijns volks" of »de dochter Zions." Jesaia maakt van hare verstoring melding in hoofdstuk 22 van zijne profetieën in de uitdrukking: »Dringt niet aan, om mij te troosten over de verstoring van de dochter mijns volks;" maar ook van hare blijdschap, hoofdstuk 52, in de woorden: »Schud u uit het stof, maak u op, zit neder, o Jeruzalem! maak u los van de banden van uwen hals, gij gevangene dochter van Zion!" Wie denkt hier niet aan de bekende godspraak van Zacharia: »Verheug u zeer, gij dochter Zions! juich, gij dochter Jeruzalems! zie uw Koning zal u komen" enz. Waarom Israël aldus wordt genoemd is niet moeilijk te gissen. De Oostersche spreekwijze bracht dit meê. Ook is er, naar ons dunkt, eene meer bijzondere reden. We vinden haar bij Hosea 2 vers 18 en 19, alwaar de Heere spreekt: »Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid, ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheld en in gericht en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof, en gij zult den Heere kennen." De Heere is de Bruidegom en »de dochter Zijns volks" de uitverkorene bruid. Hij heeft Zich haar voorgesteld en zij is met Hem in een verbond getreden, Hij heeft Zich haar geëigend, zij behoorde Hem. Dit geeft ons Ezechiël 16 te verstaan, waarin we lezen de welbekende, maar daarom niet minder aangrijpende zinsneden: »Als Ik u voorbijging, zoo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef, ja Ik zeide tot u in uw bloed: Leef! Als Ik nu u voorbijging, zag Ik u en ziet, uw tijd was de tijd der minnen: zoo breidde Ik mijnen vleugel over u uit en dekte uwe naaktheid; ja Ik zwoer u, en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere Heere, en gij werdt de mijne." De dochter Israëls heeft echter dit verbond verbroken, zij is van den Heere afgegaan. Er was een breuke in het verbond, anders gezegd, in den band, die beiden omsnoerde, gekomen. Zij leefde in overtreding, en keerde niet terug, uit vers 4 tot 6 is ons dit reeds gebleken. Hierbij kan men ook vergelijken het eerste vers van hoofdstuk 3, waar de Heere Zijn volk aldus aanspreekt: »Men zegt: Zoo een man zijne huisvrouw verlaat, en zij gaat van hem en wordt eens anderen mans, zal hij ook tot haar nog wederkeeren? Zou datzelfde land niet grootelijks ontheiligd worden? Gij nu hebt met vele boeleerders gehoereerd, keer nochtans weder tot Mij, spreekt de Heere." Israël evenwel heeft geen lust tot den Heere weder te keeren, ofschoon het daartoe verplicht blijft. Het bemint het afzwerven van den

Heere, het wandelen op eigen paden, het doen van eigen lust. Alzoo staat het schuldig voor zijnen Maker, zijnen Man, het heeft Diens wraak te duchten en wordt van Zijnentwege dan ook bedreigd met straf. Van deze straf vinden we in het 10de vers melding gemaakt. Wat zal het doen? Zal het zich laten gezeggen en terugkeeren tot zijnen God en ervaren dat het waarachtig is, wat Hij sprak: »Die zijne zonde bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen?" Och! neen, het gaat zich troosten op valschen grond. In plaats van de straf te aanvaarden en te bekennen dat het zich die dubbel waardig maakte, roept het met luide stem: Vrede, vrede! Het meent of maakt zichzelven diets, dit kwaad zal ons niet genaken. Ei, lieve! beantwoordt dit geneesmiddel aan de kwaal? Wordt zoo de breuke van de dochter van 's Heeren volk genezen? Neemt deze vermeende genezing de kwaal weg? Immers, neen! Israël houdt uiterlijk het verbond vast, het bevlijtigt zich aan de uitwendige wetplichten te voldoen en roemt dan op eigen vroomheid, in zijne verregaande verblinding, meenende, dat de Heere zich op deze wijze tevreden laat stellen. Ontzettend is dit — maar waarheid tevens, leest slechts in hoofdstuk 7 de woorden Gods: »Vertrouwt niet op valsche woorden, zeggende: Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze." De Heere ziet niet aan, wat voor oogen is; maar merkt op het harte, en spreekt dies in vers 3: »Maakt uwe wegen en handelingen goed, zoo zal Ik ulieden doen wonen in deze plaatse." Alleen in wederkeering tot den Heere, den Bondsgod, is behoudenis, in vernieuwing van het verbond na ernstige belijdenis van schuld. Wat baat het, dat men zich aanstelt alsof des Heeren weg wordt bewandeld, terwijl toch het hart niet recht is voor God? Om het hart, van hetwelk de uitgangen des levens zijn, is het den Heere te doen. Of zegt niet Jacobs God: »Mijn zoon, mijne dochter, geef Mij uw hart?" Wordt het hart niet omgebogen, dan is elke terugkeering slechts schijn, dan heeft de Heere recht tot de klachte: »Dit volk nadert tot Mij met zijnen mond, en zij eeren Mij met hunne lippen, doch hun harte doen ze verre van Mij," dan wordt de breuke niet genezen. Zal dit plaats hebben, dan moet volgen, noodwendig volgen, een geheel zich overgeven aan den Heere, een opnieuw aan Hem verbonden worden, zoodat het harte geheel en alleen op Hem is gericht. Tot deze terugkeering kan echter de mensch uit zichzelven niet geraken, al beseft hij, dat daarin alleen alle heil, alle zaligheid gelegen is. Vandaar, dat we dan ook de bede der kerke Gods vernemen gelijk die in Hooglied 1 te beluisteren valt:

»Trek mij — wij zullen U naloopen." Naar luid van Psalm 68, rijdt de Heere door de vlakke velden en wanneer nu in ons hart de baan wordt geëffend, dan, maar ook dan alleen gebiedt de God Jacobs daar zijnen vrede. Het is de Geest onzes Gods, die de harten bereidt, en die ze terugvoert tot de volzalige gemeenschap des Heeren; komt nu deze Geest overwinnend, dan volgt de genezing der breuke, dan wordt alle verwijdering weggenomen en de afgedwaalde en dolende hervindt in zijnen God het rust- en steunpunt des harten, en zingt met Asaf gelijk ons in Psalm 73 werd berijmd:

Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, daar ik in kan rusten.

II.

Het volk misleidt zichzelven, het meent dat het ijverig is in het waarnemen van het recht zijns Gods. Zij durven nog te zeggen: »Wij zijn wijs en de wet des Heeren is bij ons." Menigeen zou de vraag op de lippen kunnen komen, hoe is het mogelijk? Dit echter zou onkunde verraden. In eene vormelijke wederkeering wordt niet zelden alles gezocht, doch de door den Heiligen Geest verlichte mensch kan daarin niet rusten. Het is toch niet genoeg dat wij wederkeeren, de Heere moet tot ons zich neigen en ons terugbrengen gelijk we even te voren kortelijk bespraken.

De dichter van Psalm 119 bidt dan ook: »Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond Uw trouwe hulp; stier mij in rechte sporen." David kent dit door bevinding, zijne psalmen toonen ons zulks. Roerend is de bede van Psalm 51; doch vergeten we niet, dat er in den aanvang staat geschreven: »Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen." Hoelang heeft David in onboetvaardigheid gewandeld na de overtreding met Bathseba? Heeft hij in al dien tijd niet gebeden? Wij meenen te mogen vooronderstellen dat hij zijn aangezicht ophief ten hemel. Zou hij dan in zijn gebed die zonde nimmer hebben gedacht? Is het wellicht niet beter te vragen, of hij die ongerechtigheid wel vergeten kon? En wat beteekent het dan, dat Nathan eerst tot hem moest komen, vóór en aleer hij begon te zuchten uit den diepsten grond zijns harten: »Wees mij genadig, o God!"

Er is onderscheid tusschen een verstandelijk overreed zijn van misdrijf, en het verbroken en verslagen zijn van harte,

van hetwelk in het laatste gedeelte van Psalm 51 wordt melding gemaakt. Het eerste is een vrucht van het verlichte oordeel, dat in den geloovige immer inblijft, het andere eene vrucht van de zaligmakende werking des Heiligen Geestes, die ook de geloovige elk oogenblik moet ontvangen. Het eerste zoekt naar allerlei uitvluchten om de zonde te vergoêlijken, doet naar middelen omzien om het misdrijf te herstellen en zich Gode aangenaam te maken, of Gods gunste voor zich te herwinnen, terwijl in het tweede alleen de genezing ligt. Het eerste keert zich tot wettisch werk en moet niet anders genoemd dan een dolen buiten den weg van genadige vergeving, het tweede daarentegen doet afzien van zichzelven en van alle vermeende gerechtigheid, om eenig en alleen in Christus Jezus te vinden uit loutere ontferming, wat noodig is om onbevreesd het oog en hart op te heffen tot den God en Vader, die over de zonde heiliglijk toornt, maar ook oneindig is in vergeving. Gods volk kent dit verschil, al moet toegestemd, dat Satan en eigen hart, arglistig als het is, in verbinding met elkander, in dit opzicht en op dit gebied verdervend werken. De oprechte wordt het gewaar door het gemis of door de verkrijging van innerlijken zielevrede of hij zich hecht aan een woord, een klank, of dat de waarheid Gods kracht doet in zijn harte. En toch moet erkend, dat er vele sterkten worden aangegrepen, die later blijken ijdel te zijn geweest. De Schrift is vol beloften, daarin is van Godswege een schat gegeven; maar elke ziele heeft noodig dat ze haar worden toegepast door den Heiligen Geest, zullen ze voor haar van kracht zijn. En hier nu ligt juist het verschil. Er is in Psalm 37, berijmd, sprake van een ingebeelden zegen, en deze is niet anders te achten, dan dat men de beloften Gods aanvaardt met het verstand, zich troost met haren inhoud, en toch de sterkte daarvan mist. Men meent te kunnen zeggen: Vrede, vrede! doch daar is geen vrede, men misleidt zichzelven, want ook hier geldt het woord des Heeren: »Al mijne kinderen zullen van den Heere geleerd zijn." De Heere leert Zijne kinderen; maar in dat onderwijs is gang, het is volgens een vaste methode. Veel hiervan te zeggen, ligt buiten onze bedoeling, maar ei, lieve! wat dunkt u, zoude de Heere leeren en geven, vrede aan te grijpen, zonder dat het harte uitgeledigd werd in zichzelven? Dat immers nooit. Gods genadewerk is nimmer dat het overbodig wordt bevonden, maar het wordt voor elk noodzakelijk, de Heere maakt dit zoo. Hij ontdekt aan schuld, snijdt alle eigen genezing af en maakt alzoo Christus Jezus in al zijne volheid en algenoegzaamheid noodzakelijk en dientenge-

volge dierbaar. Let slechts op hetgeen Simon Jona's-zoon gebeurt. In Kajafas' zaal verloochent hij den Heere. Hij zegt, Hem niet te kennen, hij bezwoer dit met eenen eed, en toch had hij in vroeger dagen getuigd: »Wij hebben geloofd en bekend dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods". Lukas geeft ons eene kleine aanwijzing, hij schrijft in hoofdstuk 22 vers 61: »En de Heere zich omkeerende zag Petrus aan". Geeft dit te kennen dat de Heere even een blik op Petrus wierp, vluchtiglijk naar hem keek? Lukas schrijft: »De Heere zag Petrus aan." Zal het moeten worden genomen in dien zin, dat het was om hem te verwijten? We lezen verder: »En Petrus werd indachtig."

Ziedaar, de vrucht van dien blik. Het was niet zonder beteekenis, het was evenmin om te verwijten, dat Jezus Petrus aanzag; maar het was omdat Petrus geheel en al van den rechten weg was geweken, omdat hij met rassche schreden op eigen zondigen weg voortspoedde. »De Heere zag Petrus aan, en dat aanzien — die blik des Heeren bracht Petrus tot staan, tot indenken; die blik doorboorde hem geheel, hij kwam daardoor tot zichzelven en zoo tot erkentenis van groote schuld, hij ging naar buiten en »weende bitterlijk". Dit was alles voorbereiding voor wat de Heere ten goede over Simon Jona's-zoon besloten had, en dat ons wordt geopenbaard in het woord op den eersten dag van 's Heeren opstanding den jongeren van Emmaus toegeroepen: »De Heer is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien!" Het eene zien maakte plaats voor het andere, zonder het eerste kon het tweede niet intreden, en zoo blijkt, dat beide waren een vrucht der genade; maar, het eene tot verbreking en het andere tot genezing; het eene tot nederwerping van Simon Jona'-szoon, het andere tot opbouwing van Petrus, den nieuwen mensch, den Apostel tevens, door herscheppende genade in den ouden Simon Jona's-zoon gewrocht. Wij kunnen hieruit duidelijk zien dat het zeker is, dat wie God niet kent in Zijn toorn over de zonde, Hem onmogelijk kan kennen in Zijne rijke liefde. »De Heere is een wreker, en zeer grimmig," vinden we bij Nahum, en ieder van Gods kinderen leert dit in meerdere of mindere mate kennen, want de wet is nóg de tuchtmeester tot Christus. De vrede volgt de onrust, de vrijspraak het doemvonnis, en daarom, waar onrust en doemvonnis onbekend blijven, zijn vrijspraak en vrede onmogelijk. Over de breuke heen te glijden kan nimmer tot vrede leiden; meent men vrede te kunnen erlangen, zonder dat men in heilige onrust wordt gezet, men bedriegt zichzelven. En wat zal men dan oordeelen van eenen vrede, dien men zichzelven heeft geëigend,

omdat men weigerde in de diepten der schuld en verlorenheid af te dalen! Valsch moet hij heeten, hij zal blijken niets meer dan eene inbeelding te zijn; als rook zal hij verdwijnen, juist op dien oogenblik, wanneer hij het meest van noode zal wezen. Vrede, vrede! te roepen terwijl er geen vreeze Gods is, is de ontzettendste misleiding van zichzelven zoowel als van anderen. De Heere zegt dan ook van Israël: »Zij genezen de breuke op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede! doch daar is geen vrede."

III.

En dit is schuldig voor den Heere. Het is eene miskenning van Zijn recht, eene verloochening van Zijne gerechtigheid, en eene verachting van Zijnen vrede. Uit kracht van het verbond, dat God stelde en het volk aanvaardde, had God recht op den geheelen mensch. De natuur leert ons reeds deze dingen. Wanneer toch eene vrouw in verbond is getreden met eenen man, in het echtverbond n.l., dan heeft de man recht op de vrouw in haar geheelen persoon. De vrouw geeft aan den man haar alles, zelfs haren naam, omdat ze zichzelve geeft, en ontvangt van den man, wat haar als vrouw toekomt. Zij kan nu niet meer eens anderen mans zijn, ze mag zich ook niet gedeeltelijk aan den man onttrekken, zijns is hare kracht, haar tijd, zijns is alles wat zij bezit. Dit is het recht des mans. Gaat nu echter de vrouw eigenwillig beschikken over iets van het hare, dan stelt ze zich in de plaats van haar hoofd, vergrijpt zich aan zijn recht en wordt schuldig. Zoo nu is ook Israël schuldig voor den Heere, omreden het Hem ontrooft wat Hem behoort. Het was Gods recht dat Israël zich van den morgen tot den avond, evenals van den avond tot den morgen den Heere wijdde, het dagelijksch morgen- en avondoffer toonde dit aan. Bleef het hieromtrent in gebreke, dan viel het in overtreding; het voldeed niet aan het verbond, en dan was het evenzeer Gods recht dat het volk schuld bekende en zich verootmoedigde voor 's Heeren aangezicht. De Heere zegt dan ook in hoofdstuk 3 vers 13: »Alleen ken uwe ongerechtigheid." Israël deed dit echter niet, het wilde de breuk verhelpen, zonder die te erkennen, en dit haatte de Heere. Het meende niet schuldig te zijn, niet verstaande dat het zijn hart den Heere ligstiglijk had ontstolen. Dit was voor Jacobs God niet te dragen; wat zou ook zelfs een man, een zondig mensch, oordeelen van zijne vrouw, als zij in alles hem ten dienste stond, zich bevlijtigde te doen wat hij eischte, maar hem haar harte, d. i.

hare liefde onthield, en zich dan als van geen kwaad bewust aan hem voordeed! Ware dit niet onuitstaanbaar te achten? Welnu, wat was het dan voor den Heere, die aan Israël betuigt in hoofdstuk 31: »Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid?"

Is het in te denken, hoe schuldig Israël voor den Heere was? Het zag om naar andere steunsels, andere goden, en eerde deze, daar toch de Heere hem alles was. En ware het tot erkentenis gekomen, had het de oprechtheid betracht; maar in plaats van aan eigen inzicht en wijsheid te vertwijfelen, roept het: »De wet des Heeren is bij ons" — en daarom: Vrede, vrede en geen gevaar! Zoo wordt de bedekking van de breuke eene loochening van Gods gerechtigheid. Zij miskent de heiligheid des Heeren. Een erkenning van Gods heiligheid noopt immer tot volkomenheid. Wanneer de mensch eenigen indruk van Gods vlekkelooze heiligheid bekomt, zal hij zich terstond veroordeelen, en beijveren aan deze zooveel mogelijk te beantwoorden. Men heeft dit wel eens genoemd »eene bekeering tot de wet." Doch wanneer de Heere geestelijk geeft te verstaan, wie Hij is, als »den schuldige geenszins onschuldig houdende," en »te rein van oogen, dan dat Hij het kwade zou zien", en, dat Hij ook maar het geringste gebrek veroordeelt, dan is de mensch terstond bevreesd voor zelfmisleiding. Wat al zielen, die daarom geduriglijk vreezen, dat haar werk niet zal worden vol gevonden voor God. De Heere oordeelt ook het beginsel der daden — en dit is het juist, dat haar tot vreeze brengt. Wanneer men nu van den Heere is afgeweken, het hart den Heere heeft onttrokken, en onder een schoonen schijn anderen goden rookt — moet dit dan niet heeten een verloochenen van Gods gerechtigheid? Al houdt men vast aan de uitwendige plichtplegingen en reiniging, maar het harte is niet recht voor God; wordt dan niet ontkend — we zeggen niet in de belijdenis, maar in de praktijk des levens, dat de Heere de roerselen des harten gadeslaat en die proeft, of ze zijn overeenkomstig Zijn heilige wet? Alleen het zaligmakend geloof, het aangrijpen van den Heere Jezus Christus als onze gerechtigheid voor God, omdat Hij eene volkomene verzoening heeft te weeg gebracht, eert Gods gerechtigheid, die volkomenheid bij waarheid eischt, en dies is alle zelfzuchtige poging om den Heere te behagen eene verloochening van die gerechtigheid. De breuke op het lichtste te genezen is God met zichzelven te vergelijken, d. i. den Heere van Zijne vlekkelooze heiligheid te berooven, zich aan Zijne waarheid te vergrijpen en Zijnen vrede te verachten. Vergeten we vooral dit laatste niet. Gods vrede is alleen

de vrede, alle andere vrede is valsch, en ziet, de vermeende genezing bootst den vrede na. Zij schenkt ze niet. Zij kan dit niet. God alleen is machtig vrede te bestellen.

De Heere Christus zegt dan ook tot zijne jongeren: »Mijnen vrede geef Ik u: niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u." Die echter in de zonde valt, door den Heere in onze tekstwoorden Israël voor oogen gesteld, doet zich voor alsof hij spreekt: Ik zal mijzelven vrede scheppen, buiten den vrede des Heeren kan ik het stellen; en ach! die vrede is ijdel. We zeggen: »alsof hij spreekt," want velen doen zulks onbewust; het is er hun niet om te doen, den vrede des Heeren te versmaden en den Heere te verachten; maar uit onkunde heeft dit toch plaats. De Heere zegt: »Mijn volk is uitgeroeid omdat het zonder kennis is," en velen ontbreekt de kennis om klaar en duidelijk te onderscheiden tusschen wezen en schijn. Niet tevergeefs worden we er op gewezen, dat ook zelfs de satan zich vertoont in de gedaante van een engel des lichts. God heeft vrede besteld, Paulus schrijft aan de gemeente van Efese: »Hij", nl. Christus Jezus, »is onze vrede," of gelijk we vinden in Jesaia 32: »Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn," en nu dezen vrede te veronachtzamen, zich met eene van eigen maaksel tevreden te stellen, is eene verachting van wat God wil schenken. Er moest geene ruste het harte worden gegund, en, gelukkiglijk! God gunt ook dat geene ruste, voordat die vrede ware gevonden, die door het geloof in Christus is. Niet te rusten, voordat die zoete vrede wordt gesmaakt, is eene verheerlijking van Gods werk, een prijzen van Zijn heil. Daardoor wordt toegestemd, dat die vrede alleen goed is, dat met dezen te missen, bij al wat de mensch aan deugd en vermeende godsvrucht ook moge bezitten, de zaligheid niet wordt gesmaakt. Wat erger is; dat de ziele nog omkomt, geene afdoende redding vindt, maar zich behelpt met gebrokene bakken, die geen water houden.

En daarmede, mijn Toeh.! keere een iegelijk onzer nu tot zichzelven in. Er is bij allen eene breuke, al kan ze niet genoemd worden »de breuke van de dochter mijns volks." In Adam hebben allen zonder onderscheid het verbond verbroken, al spreekt ook de Schrift van zoodanigen, »die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam." Ieder mensch is van den Heere afgeweken en doolt op paden, die hij zichzelven kiest, zonder te vragen naar wat hij als schepsel zijnen Schepper is verplicht. In Psalm 14 vinden we de droeve teekening daarvan. Ook lezen we op eene andere plaats: »Er is geene vreeze Gods voor hunne oogen."

Naar het verbond wordt niet gevraagd, veeleer moet beleden, dat niet weinigen ontkennen, dat er van een verbond sprake kan wezen. Moet dan niet de vraag gesteld, ja met ernste een ieder onzer aan de conscientie gelegd: kent gij die breuke? Er is een verstandelijk toestemmen van hetgeen ons Gods Woord leeraart, maar is dit afdoende? Dat te meenen, zou het niet zijn, de breuke op het lichtste genezen! Dit toont toch, dat men geen ernst maakt met het behoud; dat ook zelfs niet het minste wordt gedaan om aan het gewis dreigend eeuwig verderf te ontkomen. Het is vreeselijk; maar ach! wat al menschen leven op deze wijze voort en storten bij den dood in de plaatse der eeuwige rampzaligheid. Mijn Toeh.! moet ook gij onder dezen gerekend? Is het ook van u waar: »Zij weigeren schaamrood te worden?" Nog is het h e d e n. »Heden" dan, »indien gij Zijne stemme hoort, verhardt uw harte niet."

Velen trekken zich wellicht dit woord niet aan, meenende, dat zij boven dezen toestand verheven zijn; zij zijn niet onverschillig in zake het heil hunner onsterfelijke ziele. Let slechts op hunne gangen, en zij toonen u, dat ze zich inspannen om de breuke te heelen. Zij zijn ijverig in hun dagelijksch werk, ijveren zelfs voor de waarheid Gods, betoonen zich verstoord, dat Gods volk binnen de grenzen van ons goede land wordt verdrukt; zij offeren ook hunne gave, wat meer zegt, hun zuurverdienden penning, om oud en jong in de gelegenheid te stellen den weg des behouds te vernemen, en dies mag hun niet aangewreven, dat zij achteloos verkeeren omtrent de schatten des eeuwigen levens. Zou dit waar zijn? Het rechte achten op wat God in den rijkdom Zijner erbarming voor verloren zondaars heeft bereid, is, in stille verwondering te aanvaarden wat de Heilige Geest neemt uit hetgeen van Christus is en toepast aan de ziele. Niet in het brengen, maar in het ontvangen is het heil. En daarom is dat geslacht, dat we zooeven beschreven, niet in den rechten weg, zijn toestand is beschreven in dit profetische woord: »Gij zegt niet: het is buiten hoop; gij hebt het leven uwer hand gevonden, daarom wordt gij niet ziek." Het geneest de breuke op het lichtste, zeggende: »Vrede, vrede!" doch daar is geen vrede. Geen vrede, wanneer de valsche ruste zal worden verstoord en de Heere hun zal openbaar worden als volkomen overeenstemming eischende met Zijne heilige Wet.

We zouden zoo voort kunnen gaan; maar wie is bij machte alle toestanden te schetsen, waarin de mensch zich kan bevinden, hopende op een zalig ontslapen, zonder dat het harte

werd veranderd uit genade! Zelfmisleiding wordt overal en in allerlei vorm aangetroffen; de mensch haakt naar deze, omreden hij niet gaarne den laatsten grond zijner hope verliest. Hij tracht naar het leven, niet vattende den diepen zin van het woord des Heeren: »Die zijn leven zal willen verliezen, die zal het behouden; en die het zal willen behouden, die zal het verliezen." In het verliezen ligt juist het behouden; doch de natuurlijke mensch kan dit niet verstaan. En ach! dat Gods volk in de praktijk der godzaligheid dit steeds in beoefening had. Moet ook niet van dat volk beleden, dat het zich immer op zelfbehoud richt, in eigen vroomheid den grond van hope tracht te vinden, zoodra het de inwerking des Heiligen Geestes mist om Christus Jezus geloovig te omhelzen? Vanwaar anders dan juist hiervan komt het, dat men vooral in den tegenwoordigen tijd zooveel naar de »kenmerken" zoekt. Och! dat de gemeente het weêr leerde verstaan, dat Christus Jezus alleen alles is. De bediening des Woords moet daartoe leiden. Paulus predikte Christus en Dien gekruisigd; dat allen er om zoo te zeggen »nota van nemen."

In het 6de hoofdstuk van Jeremia vinden we eveneens sprake van »de breuke op het lichtste te genezen," maar dan volgt in vers 16: »Staat op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de o u d e p a d e n." De oude paden, zijn ze niet de gangen van Gods Woord? niet, de paden waarop in de eerste plaats op bevalligheid, maar op waarheid wordt gelet. Nooit zal het anders zijn, dan wanneer Christus Jezus in Zijne algenoegzame Borggerechtigheid voor het oog des geloofs zich vertoont, dan vraagt men niet naar kenmerken, dan heeft men h e t kenmerk, »het eene noodige." Daarop dient gelet; maar dan ook naar de oude paden gevraagd, en de breuke niet op het lichtste genezen! Ook wat betreft de regeering der kerken.

Gedurende vele jaren heeft men op kerkherstel gezonnen, omdat dit dringend noodzakelijk bleek. Het belijdend deel der gemeente kon zich niet meer vinden in den toestand, die allengs was geworden. Het geweten deed zijne eischen gelden, en men toog aan het werk, het bestuur der kerk moest omgezet. Uitzuivering, door Gods Woord geëischt, zoude plaats hebben, en dat wel langs den zoogenoemden »medischen weg." Op het lichtste zou de breuke der dochter Zions genezen. Doch ziet! de Heere heeft de overleggingen van ons menschen verijdeld, en, genoodzaakt, bevinden we ons in de hoofdstad des lands, niet in de vergaderplaatsen vanouds bestemd, om de gemeente Gods daar het Woord te

bedienen; maar in »lokalen." Er is oorzaak van droefenis, want de Heere bezocht onze zonden. Maar toch is er ook reden van dank, hoeveel beroering ook worde gevonden, en hoeveel verdeeldheid tusschen broederen werd gezaaid.

God heeft Zijn volk bezocht, het volk is opgeschrikt. Wij zochten vrede in o n z e n weg, en de Heere toont dat o n z e weg de Z ij n e niet is, doch daarmeê gaat de hoop op het verkrijgen van den vrede niet verloren. Die vrede naakt, naakt in Gods weg. Geve de Heere ons genade om Zijn weg te weten en te wandelen, en d e genade, dat wij mogen aanschouwers zijn van het heil, dat Hij om Christus' wille over Zijn Zion brengt. In Hem is ook alleen deze onze genezing, daarom doe Hij ons op Hem zien, op Hem wachten. Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XIX.

JAKOBS NACHT, ISRAËLS MORGENROOD.

OP 24 OCTOBER 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE HIJLAARD.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Doch Jakob bleef alleen over; en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.

En toen Hij zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewricht zijner heup aan, zoodat het gewricht van Jakobs heup verwrongen werd, als Hij met hem worstelde.

En Hij zeide: Laat mij gaan, want de dageraad is opgegaan. Maar hij zeide: Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent.

En Hij zeide tot hem: Hoe is uw naam? En hij zeide: Jakob.

Toen zeide Hij: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de menschen, en hebt overmocht.

En Jakob vraagde, en zeide: Geef toch uwen naam te kennen. En Hij zeide: Waarom is het, dat gij naar mijnen naam vraagt? En Hij zegende hem aldaar.

En Jakob noemde den naam dier plaats Pniël! Want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijne ziel is gered geweest.

En de zon rees hem op, als hij door Pnuël gegaan was; en hij was hinkende aan zijn heup.

Genesis 32 : 24—31.

Jakob in Pniël, dat is: Jakob voor het aangezicht des Heeren!

Gij kent, Gel. H.! de geschiedenis van den aartsvader Jakob, gij kent het verhaal van onzen tekst; moge de Heere door Zijnen Heiligen Geest ons Z ij n W o o r d doen verstaan, gelijk dat in dit ons tekstverhaal tot ons komt!

Wij lichten met deze bede in het hart in de eerste plaats het gebeurde in Pniël toe, en trachten daarna de openbaring Gods te doen hooren die ons hierin gegeven is.

I.

Jakob is de zoon van Izaäk.

Izaäk was het zaad, door God aan Abraham beloofd en geschonken, het hoofd en voorbeeld van het volk, dat »niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren is."

Uit God geboren, verwekt door Zijne vrije genade! Dat volk juicht met en in Izaäk: »Hij heeft ons gemaakt en geenszins wij, — Zijn volk en de schapen Zijner weide."

Dat volk, door Gods vrije ontferming verwekt, moest nu ook uit die vrije ontferming leven. Hun leven stond onder een eigen wet, de wet van hun leven moest de genade zijn: de genade heerscht over hen tot het eeuwige leven" (Rom. 5 : 21).

Daarom werd Izaäk op Moria's top op het altaar gelegd, en op het bevel des Heeren alleen weer ontbonden. »Niet ons, o Heere! niet ons, U w Naam alleen zij de eere!" »Door Zijne genade ben ik, die ik ben!" Wij zijn »een verkregen volk, opdat wij zouden verkondigen de deugden Desgenen, die ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht!"

Jakob is de zoon van dezen Izaäk.

Jakob is reeds vóór zijne geboorte de van God aangewezen erfgenaam van het heil, door Gods ontferming geschonken; hij moest na Izaäk de stamhouder van des Heeren volk wezen, in hem was dat volk.

»De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk." Het stond onomstootelijk vast, dat de Heere Jakobs God was, maar daarmeê stond eveneens onomstootelijk vast, dat Jakob niets van den Heere bezitten zou, of hij zou het in den weg van vrije gunst ontvangen. De genade moest over hem heerschen. Ook hij moest als een onwaardige, als een verwerpelijke voor des Heeren aangezicht vergaan, en over hem moest het woord van het vrije welbehagen klinken: »Leef in uwen bloede, leef!" »Ik doe het niet om uwentwil, maar om mijns grooten Naams wille!"

En nu, — daar was in Jakob nog een ander beginsel. Ging door genade van zijne geboorte af zijne ziele uit naar het heil des Heeren; was het er hem om te doen, dat de zegen van Abraham en Izaäk z ij n deel mocht zijn, dat de Heere z ij n God wezen mocht, — toch wilde zijn vleesch en bloed het niet verstaan, het niet aanvaarden, dat het »n i e t is desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods."

Listig koopt hij van Ezau het eerstgeboorterecht; bedrieg-

lijk weet hij den zegen des vaders aan Ezau te o n t s t e l e n, en moet hij daarom vluchten naar Paddan-Aram, — hij is tevreden, dat zijn d o e l bereikt is: nu is Kanaän immers zijn eigendom, nu is de Heere immers zijn God!

Als de Heere hem op zijne reis in Bethel verschijnt, en spreekt uit vrije goedheid en niet naar recht: »Ik ben de Heere, de God van uwen vader Abraham, en de God van Izaäk, en ook uw God: Ik zal u Kanaän geven en Ik zal u geleiden en Ik zal u bewaren en Ik zal u zegenen!" — dan beeft Jakobs harte er al bij: »Deze plaats is vreeselijk!" Hij gevoelt, dat dit toch iets anders is dan de gestolen vaderzegen, en het besef, dat hij toch van den Heere afhangt, mengt zich onder zijn vertrouwen op eigen overleg: »Zoo de Heere mij geleiden en bewaren en zegenen zal en in Kanaän wederbrengt, zoo zal Hij mij tot een God zijn; en van alles, wat Gij mij geven zult, zal ik U voorzeker de tienden geven!"

Zoo gaat hij dan verder als de man, die zich beroemen kan in de verzekering, dat de Heere zijn God is: immers hij bezit zijn eigen ijver, den zegen des vaders en ook nog de belofte des Heeren! Hij komt bij Laban. Hij woont daar twintig jaren. Hij krijgt vrouwen en kinderen, »en die man brak gansch zeer uit in menigte en hij had vele kudden en dienstmaagden en dienstknechten en kemelen en ezelen."

Toen beval hem de Heere: »Keer weder tot het land uwer vaderen." En hij keert weder. Wilde Laban hem nog terughalen, de Heere verhindert dit. Jakob trekt verder. Wien zou hij vreezen? De Heere is immers zijn God? Aan des Heeren belofte wordt hij herinnerd, want twee legers van engelen trekken aan beide zijden van Jakob en de zijnen voorbij.

Zoo nadert hij het geliefde land. Z i j n land immers? Daar is hij immers z e k e r van?

Doch, daar is Ezau! en Jakob voelt al zijne rechten zinken. Nu Jakob op den grond, dien hij onder de voeten heeft, s t e u n e n wil, nu hij zichzelven wil versterken door de gedachte: Kanaän is mijn, want ik heb er altijd alles voor over gehad, ik heb het gekocht, ik heb den zegen veroverd, ik heb immer den Naam des Heeren beleden, Hij is mijn God, dus is ook Zijn land het mijne, — ach! nu gevoelt Jakob, dat Ezaus zwaard machtiger is dan al deze aanspraken; dat Ezaus zwaard over Jakobs welverzekerde rechten zegepralen zal.

Nog doet Jakob eene poging om dat zwaard af te keeren. Hij zendt boden, om tot Ezau te zeggen: »Ik laat u weten

dat ik wederkeer, opdat ik genade vinde in uwe oogen;" — doch de boden kwamen terug met de boodschap: »Ezau trekt u te gemoet met vierhonderd man."

Toen vreesde Jakob zeer en hem was bange! Maar hoe? Is de Heere dan niet zijn God? Die zekerheid, daar kwam het juist op aan, Gel. De zekerheid niet der berekening of des verstands, maar des harten. Dat waarlijk te genieten: »De Heere is mijn God!"

Gewis, daar was het Jakob om te doen geweest, en daarom had hij zich immers gebogen voor den Heere: »Gij zijt mijn God!" En daarom had hij list noch last ontzien. Dat was zijn troost geweest in Paddan-Aram: »Ik zal in Kanaän wederkeeren, want het is mijne, de Heere is mijn God." En hij had ook immers nadrukkelijk de belofte des Heeren ontvangen, en hij was toch immers in des Heeren weg, de Heere had hem bevolen: »Keer weder tot het land uwer vaderen en Ik zal met u zijn!" — en toch! nu het er op aan komt, nu heeft Jakob er niet aan of hij al bij zichzelven zegt en herhaalt: »Gij zijt mijn God!" Hij gaat gevoelen: Hij is mijn God alleen, als het Hem behaagt mijn God te zijn. Ieder ander steunsel begint hem te begeven. Jakob verstaat, dat al het eigenmachtige ijdel is, dat het maar niet aan hem ligt zoo eens te zeggen: »Gij zijt mijn God!" of te maken, dat de Heere zijn God is, — dat het er enkel van afhangt of de Heere zeggen wil: »Ik ben uw God!" en of Hij dat door Zijne trouw waar wil maken. Dáármeê alleen kan Jakob het doen, dáár kan zijne ziel bij leven, daarin alleen is troost, is rust, is ontkoming. Al is hij in des Heeren weg, toch moet de Heere zelf hem in dien weg ruimte maken door Zijne ongehouden gunst. De Heere moet Zijn vertroostend en verlossend aangezicht ontdekken, dan is er vrede, dan is er hoop.

Jakob begint dat aangezicht te zoeken: »o, Heere, Gij hebt toch gezegd, dat ik zou wederkeeren! Gij zijt toch mijn God, want met mijnen staf ben ik over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden. Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die Gij aan Uwen knecht gedaan hebt! Ruk mij nu toch uit mijns broeders hand, uit Ezaus hand, waarin ik besloten ben. Ik zelf ben machteloos en in mijzelven zonder recht tegenover hem. Wees Gij mijn God, Gij, die toch gezegd hebt: »Ik zal wel bij u doen!"

Zoo daalt de avond, — straks de nacht!

Jakob telt de uren. Zijne benauwdheid neemt toe. Hij zendt geschenken Ezau te gemoet, om hem te verzoenen. Hij doet zijne vrouwen en kinderen en al wat hij heeft, over

het veer van den Jabbok trekken, maar hijzelf blijft alleen over.

Alleen! Waar is nu zijn God?

Verborgen is des Heeren aangezicht voor hem. Is hij Gods dienstknecht? Is de Heere zijn God? Is hij de rechtmatige eigenaar van Kanaän? Ach! hij gevoelt zich nu niet een eigenaar, maar een dief van de belofte, die de vermetele hand naar des Heeren heiligheden uitgestoken heeft. Hij gevoelt zich niet één, die den Heere vreest, maar één, die zijn weg geheel voor den Heere verdorven heeft. Zijn zondige, eigengerechtige, zelfzuchtige, goddelooze weg vliegt hem in het aangezicht. Een drager van het heil gevoelt hij zich niet, maar een drager van de zonde.

't Was tot heden toe gemakkelijk, maar immer voort te leven, roemende: »De Heere is mijn God; ik ben gezegend, ook zal ik gezegend zijn; mijne zaak is Zijne zaak; ik zal Zijne eere dienen, en Zijne eere ontvangen: Kanaän is mijn!" 't Was gemakkelijk zoo maar in Zijne sterkte voort te gaan, alsof er geen wolkje tusschen den Heere en hem ware, alsof zijne zonde er niet was! — Nu hij echter Kanaän moet binnentrekken, en zijne ziel behoefte heeft door des Heeren aangezicht de zekerheid te smaken, waarvan de lippen zoo vaak roemden, — nu hij dat aangezicht zoekt, — nu aanschouwt zijn oog, wat het altijd heeft willen voorbijzien: zijne zonde. Het aangezicht des Heeren is door eene zwarte wolk voor Jakob verborgen.

Zijn gebed wil er niet doorheen. De Heere keert zijne bede af. Daar komt een gevoel van verlating over Jakob. Al zijne grootheid smelt, al zijne kracht ontzinkt hem. Hij moet aan allen roem sterven en schuld belijden: Heere! ik heb gezondigd tegen U! Waardig ben ik hier te schande te worden, openlijk door U te worden verworpen!

Al het gestolene, al het eigenmachtig gegrepene moet hij neêrleggen; alles aan Ezau overlaten, zelfs zijne vrouwen en kinderen en have, indien het den Heere zou behagen het aan Ezau te schenken. Al wat Jakob heeft behoort in Kanaän, maar Jakob zelf heeft op Kanaän geen recht, hij mag over het veer van den Jabbok niet trekken. Hij mag den voet in het land van Abraham, in het land des Heeren niet zetten. Hij moet alleen overblijven.

Een man worstelt met hem. De Heere zelf werpt hem terug, den geheelen nacht.

En toch! — toch kan Jakob niet zonder Hem! Nu juist niet, nu in het geheel niet!

Nu de Heere zelf hem tegenkwam, nu hij Jakobs ongerech-

tigheden voor zich stelde, Jakobs heimelijke zonden in het licht Zijns aanschijns! o, Wie zou Jakob redden uit dezen grootsten nood, indien niet zijn Bestrijder zelf!

En ook! Het kind der belofte moest Jakob zijn. Niet om Jakob, maar Hij, die het beloofd heeft, is getrouw.

Zoo moet dan die Worstelaar zelf Jakobs Redder zijn.

Ja, waar de Heere Jakob terugsloeg en neêrsloeg; waar Hij hem in de diepte wierp en allen grond onder de voeten deed verzinken; waar Hij hem onder de zonde besloot, — daar deed Hij tegelijk het leven der genade in Jakob doorbreken, om tot de genade de toevlucht te nemen: »Ontneem mij, o, Heere, alles, en alle recht, maak al mijn roem tot schande, toch: U kan ik niet missen, in eeuwigheid niet!" Werp mij terug en in de diepte: toch zijt Gij het, op wien ik hoop!

Raakt de Worstelaar zijne heup aan, zoodat deze verwrongen wordt, en Jakob niet langer staan kan, dan slaat hij in het vallen de armen om zijnen tegenpartijder heen. Jakobs eenige hoop, Jakobs eenige troost, Jakobs eenige kracht is: biddend, smeekend aan zijn Bestrijder te blijven hangen.

»Laat mij gaan!" zegt deze; maar Jakob moet antwoorden: »Ik laat U niet gaan, tenzij dat Gij mij zegent: ontferm U mijner!"

En Hij zeide tot Jakob: »Hoe is uw naam?" En het antwoord is vol beschaming: »Jakob": eigenmachtige, berekenaar, onwaardige, verwerpelijke!"

Toen antwoordde de Machtige: »Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël, want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met menschen, en hebt overmocht!"

Zegenend strekt Hij de handen over den diep verootmoedigden Jakob uit.

»Geef mij Uwen Naam te kennen?" zoo vraagt op zijn beurt ook de neêrgeworpene.

Het antwoord heeft hij echter niet noodig, daar hij des Heeren vriendelijk aangezicht aanschouwt, en de zegen over hem daalt, waarbij hij leeft: »Ik, de Heere, ben uw God, en gij zijt Israël mijn vorst!"

De bestrijder is verdwenen.

Jakob is in den nacht ondergegaan; de trotsche, de welberadene komt hinkende uit Pniël. Jakob is in den bangsten nacht overgegeven in den dood. Maar in dien dood is Israël geboren. Het morgenrood verlicht Pniël. Jakobs doodsnacht is Israëls morgenrood geworden. Als hij door Pniël gegaan is, gaat de zon op. Hoort dien stillen psalmtoon van aanbidding en lof: »Pniël!" Aangezichte Gods! Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijne ziel is gered ge-

weest! Israël ben ik, in spijt van Ezaus zwaard en van Jakobs verwerpelijkheid. Israël ben ik, door des Heeren ontferming: »wij steken 't hoofd omhoog, en zullen de eerkroon dragen: door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen!"

Ootmoedig, maar zonder vreeze trekt Jakob nu Ezau te gemoet en 't geliefde land binnen, en als hij (Gen. 33 : 20) te Sichem aankomt, koopt hij een stuk grond, bouwt een altaar, en noemt het: »De God Israëls is God!"

Zoo Gij in 't recht wilt treden,
o, Heer! en gadeslaan
Onze ongerechtigheden:
Ach! wie zal dan bestaan?
Maar neen, daar is vergeving
Altijd bij U geweest:
Dies wordt Gij, Heer! met beving
Recht kinderlijk gevreesd.

Ik blijf den Heer verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop in al mijn klachten
Op Zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
Wacht sterker op den Heer
Dan wachters op den morgen;
Den morgen! Ach, wanneer?

Psalm 130 : 2 en 3.

II.

Vragen wij, Gel.! naar het Woord Gods, dat ons uit Pniël tegenklinkt, dan verstaan wij bij dezen Jakob in Pniël hetzelfde, wat wij bij Izaäk op Moria verstaan: »De bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegifte Gods is het eeuwige leven."

Daar is een volk Gods, een eigendom des Heeren, dat door Hem de krone draagt, maar dan ook door Hem alleen, omdat Hij hen bij hunnen naam geroepen heeft en gezegd: »Gij zijt de mijne!"

Maar juist, omdat Hij dat gezegd heeft, kunnen zij het alleen verstaan en genieten, indien Hij het hun zelf verzekert, — en die verzekering kunnen zij eerst recht ontvangen, indien zij beseffen, dat zij in zichzelven gansch onwaardig zijn.

De genade wordt gesmaakt, als er voor ons niets dan genade overblijft, om in te rusten.

Gods volk is een volk, dat in zichzelven Jakob heet, maar dat van den Heere in den donkersten nacht den naam Israël heeft ontvangen, en daarmeê het morgenrood van een heerlijken dag ziet aanbreken. Die nacht en dat morgenrood behooren bij elkaâr.

Gelijk het bij Hosea heet: »Ik, zegt de Heere, zal over Lo-Ruchama, over de niet-ontfermde, Mij ontfermen; en tot Lo-Ammi, die mijn volk niet is, zal Ik zeggen: Gij zijt mijn volk" (2 : 22)!

Of bij Jesaia: »Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijnen Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik!" (63 : 1).

Of bij Petrus: »Gij, die eertijds geen volk waart, maar nu Gods volk zijt, die eertijds niet ontfermd waart, maar nu ontfermd zijt geworden" (1 Petr. 2 : 10).

Het licht van Gods vriendelijk aangezicht schijnt slechts, waar ons licht is veranderd in duisternis. En de Heere laat daarom ook het licht der zijnen in duisternis veranderen, opdat Zijn licht over hen opga.

De wet van de heerschappij der genade, de wet van het leven der kinderen Gods is: »gedood in het vleesch en levend gemaakt door den Geest."

Dat komt uit in Hem, die het eeuwige en ware Hoofd der gemeente is, de Middelaar en Koning van Gods volk, van wien Izaäk en Jakob slechts schaduwbeelden waren, onze Heere Jezus Christus, Gods Zoon in het vleesch. Hoewel Hij geene zonde gekend heeft, werd Hij zonde gemaakt voor al de zijnen, en moet ook Hij alleen achterblijven op Golgotha. Hij, het ware Zaad van Abraham, de drager der belofte, de eigenaar van Kanaän, van Israël en van den tempel, van hemel en aarde, Hij moet alles neêrleggen, Hij heeft geen steen, geene plaats! Hij moet in het vleesch alles verliezen, alles aan Ezau overlaten, zelfs het kleed, ja het leven! Hij moet in de benauwdste aller uren staren op die donkere wolk des toorns: »Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten!" Hij moet worstelen, terwijl Hij Zijne ziel tot een schuldoffer stelt, uitgiet in den dood. »Die in de dagen Zijns vleesches gebeden en smeekingen tot Dengene, die Hem uit den dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vreeze, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden; en geheiligd zijnde, is Hij allen,

die Hem gehoorzaam zijn, eene oorzaak van eeuwige zaligheid geworden" (Hebr. 5: 7—9).

In den nacht van Zijnen dood, als Hij in het vleesch alles verloren heeft, breekt het morgenrood van den dag des levens door. Nu wordt Hij onverderfelijk opgewekt en ontvangt den nieuwen Naam boven alle namen, en maakt al de zijnen tot koningen en priesters.

In den nacht van Jakob, breekt het morgenrood van Israël door. Dit is zoo geschied op Golgotha en dit blijft de regel, waar de vrucht van Golgotha's kruis gesmaakt zal worden. »In de diepte geboren!" dit is de stempel van het leven van Gods kerk, van Gods volk.

Telkens als het verlevendigd zal worden in des Heeren wegen, teruggevoerd naar het Kanaan van des Heeren gemeenschap; telkens als het weer, als des Heeren erfdeel, als het afgezonderde uit de volken der aarde openbaar zal worden, moet het door den nacht heen. De Heere geeft dan den zijnen bevel, om terug te keeren uit de afzwerving. En zij keeren terug; maar hun weg begint donker en donkerder te worden. Het is alsof de Satan losgelaten is en hen tegenkomt op den weg, om het terugkeeren tot het land der vaderen hun te betwisten. Gods kerk *mag* niet meer Gods kerk worden: de machten van den overste der wereld trekken uit haar te gemoet.

Maar zij vreest immers niet? Zij is immers des Heeren! Zij heeft immers den Heere *beleden* en voor de ooren der menschen uitgeroepen: »Gij, o, Heere! zijt mijn God!" Zij heeft immers het *verbond en de belofte*, zij heeft immers het *bevel* des Heeren, zij is immers in Zijn *weg*. Niemand zal haar deren! Ach, M. H., een oogenblik, en de schrik slaat door de zielen heen! Bij het naderen van den vijand, die vrijelijk in ons Kanaän woont en ons den toegang met het zwaard betwist, — o, hoe gaarne zouden allen hem met een geschenk verzoenen!

Hoe komt het, dat straks de moed vergaat, de handen slap gaan hangen en de knieën beginnen te knikken?

o, Het is omdat de *zekerheid*: »Wij zijn des Heeren!" zoo weinig de *éénige* kracht der zielen is. 't Is omdat het zoo weinig *waar* is: »Onze hulp is van den Heere *alleen*!"

Daarom moet eerst alle eigen verwachting beschaamd, alle kracht tot zwakheid worden. Zelf vergaande in kracht tegenover Ezaus grootheid, moet ons *niets anders* overblijven dan de genade om er in te vluchten. *Dan*, als wij het vertroostend aangezicht zoeken, dan wordt onze eigen *zonde*

aan ons oog ontdekt, en dan is er geenerlei recht of aanspraak meer. Dan wordt het huis Israël beschaamd en schaamrood. Dan erkent het den Heere in zijn recht, als Hij Jakob verwerpen, en Jakobs deel aan Ezau geven zou. Dan durft het, dan mag het, dan kan het Jabboks veer niet overtrekken, maar blijft alleen achter.

o, Als het maar zoo wezen mag: achterblijven óf de Heere zich ook ontdekken wil in ontferming. Alleen achterblijven in 't stof gebogen, om allen roem en grootspraak te verliezen, om de beschuldiging te billijken, om de vervloeking te erkennen, om teruggeworpen, om nedergeslagen te worden Asch voor sieraad te ontvangen en een benauwden geest voor het gewaad des lofs. Om den Jakobsnaam voor des Heeren aangezicht uit te spreken, alle Jakobswegen te bekennen. Om verwrongen te worden aan de heup: ontsierd, ontkracht, ontledigd! Dan bekent Gods kerk al hare zonden en bedekt die niet, want in het zwijgen sterft zij, maar zij spreekt: »Ik zal belijdenis doen van mijne overtredingen voor den Heere!" Dan laat zij al hare wegen los, zij is die alle ten einde: »Ten ware de Heere nu bij ons zij, — als Gomorra, als Sodom worden wij!" Och, Heere, wij hebben gezondigd en hebben onrecht gedaan, en goddelooslijk gehandeld en gerebelleerd! Bij U, Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid des aangezichts! En toch! Hoor naar onze smeekingen, en doe Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom dat verwoest is: om des Heeren wil! o, Heere, hoor! o, Heere, vergeef! o, Heere merk op en doe het! Om uws zelfs wil, o, mijn God!" »Verwerp mij niet van Uw aangezicht!"

In dien nacht houdt de Heere de wacht. Hij is nabij de ziele, die tot Hem zucht. Ja, Hij geeft Zijne eer niet aan een ander, en daarom zal Hij Jakob ook nu niet toelaten vermetel en in eigen kracht voort te trekken, maar — bij het flikkeren van Ezaus opgeheven zwaard en bij de vernedering onder des Heeren eigen hand, geeft Hij Zijne kerk genade, om Hem als een waterstroom aan te loopen. In dien nacht zal Hij Zijn vriendelijk aangezicht ontdekken en tot haar spreken: »Gij zijt de mijne! Israël, mijn volk, Ik ben uw God! Vrees niet, want Ik ben met u!" — Als de kerk des Heeren in den nacht harer beschuldiging en vernedering, maar waarlijk voor Hem mag komen zooals zij is, Hem ontmoeten van aangezicht tot aangezicht, dan zal zij het smaken, dat hare ziele gered is; dat de laatste strik is gebroken, dat niemand één vinger op haar leggen kan; dat Kanaän, des Heere erve, hare woning is, dat de vijanden overwonnen zijn, en door Pniël henen zal haar de zon

opgaan: »Wie zal mij scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere!" »Wij hebben overwonnen door het bloed van het Lam!" Maar dan ook komt zij uit Pniël verootmoedigd. Dan stort des Heeren kerk niet langer, zichzelve vergetende, bitterheid over Ezau uit, noch verheft zich vleeschelijk tegenover hem. Als hare wegen den Heere behagen, zoo zal Hij ook hare vijanden met haar bevredigen. Hij zal verhinderen, dat Ezau aan Jakob zou ontrooven, wat de Heere aan Jakob geschonken heeft, doch er zal voor Jakob geen andere roem overblijven dan deze: »Niet ons, o Heere! niet ons: Uw Naam alleen hebbe de eere! Wij werpen onze kronen voor Uw voeten: ontferm U onzer!"

In de diepte geboren! In den dood levend gemaakt! In den nacht verlicht! 't Is de levenswet van alles, wat tot Jakob behoort; van allen, die van den Heere Jezus Christus zijn. Zij zijn uit God geboren. Door Zijne vrije, ongehouden ontferming! Omdat het Hem behaagde!

Zij kunnen aan den Heere deel hebben, zonder dat zij dit nog zóó verstaan; zonder dat zij nog beseffen of gelooven kunnen, dat het waarlijk zulk eene vrije daad des Heeren is; dat Hij hen wezenlijk eeuwig in Zijne handpalmen gegraveerd heeft, omdat het Hem behaagde! Zij kunnen meenen, dat zij het er toch ook altijd zelven op toegelegd hebben Zijn eigendom te worden. Zij kunnen roemen, dat zij Hem ijverig zoeken, Hem trouw belijden, Hem overal volgen, moedig strijden voor Zijnen Naam. Dezulken kunnen des Heeren zijn, maar zij smaken dit niet, hoewel zij het misschien meenen.

Zij hebben dan ook geen diep besef van zonde, geen diepen blik in hun verderf. Daar komen echter voor allen, over wie de genade heerscht, tijden, waarin het er op aankomt. Beproeving, verdrukking, lijden, bestrijding: de ziele wordt geschud, zij wordt satan en zijne macht gewaar en hare vroegere kracht vergaat er bij. Des Heeren vertroostend aangezicht wordt gezocht, en niet gevonden. Van Gods heiligheid wordt iets gezien, Gods rechtvaardigheid komt hen tegen, Gods toorn gaat uit. o, Dan verstaat men wat zonde is. Onze zonde in 't licht van Zijn aangezicht. Dan, o, gij allen, die des Heeren zijt, al deedt gij het nooit eerder, dan bekent gij uwen eigen naam: »o, God! wees mij, den zondaar, genadig!" Door Gods ontferming en trouw alleen zal het u dan gegeven worden te worstelen met Hem, die u tegenstaat. Dan zult gij smeeken als Daniël, dan zal uwe ziele verstaan, dat slechts Zijn welbehagen over u beschikt;

maar dan ook, als Hij uwe eenige hope is, zult gij genade drinken: »de rivier Gods is vol water!" Dan zult gij Hem kennen, die u geboren heeft, en Zijne ontferming proeven. Dan zult gij uwen Middelaar en Koning kennen en Zijne dierbare wonden kussen. Dan zal Zijn bloed u dierbaar zijn, waarmeê Hij u uit het eeuwig verderf gekocht heeft, en een eeuwig leven heeft aangebracht. Dan zult gij het morgenrood van de eeuwige zaligheid begroeten: het hemelsch Kanaän zal voor u door het liefelijkst morgenrood gekleurd worden, uw Kanaän! Dan smaakt gij bij het aanschouwen des Heeren van aangezicht tot aangezicht, dat uwe ziele gered is. Dan geniet gij uwen nieuwen naam, u door Gods eeuwige Liefde in den Heere Jezus Christus geschonken. Gods Geest getuigt met uwen geest dat gij Gods kind zijt; en gij, in diepen ootmoed bewogen, roemt vrijmoedig: »Ik ben Uwe, Heere, want Gij hebt mij verlost!"

In de diepte geboren. In den doodsnacht getroost!

o, Zij het u tot waarschuwing, gij, die nog alleen den dag kent van uw eigen kracht. Gij, die uit de hoogte en schouderophalend neerziet op Jakob, op den veraehten, den zuchtenden, schreienden, worstelenden, verbrijzelden Jokob. Daar is in uwe kracht en gerustheid eene stem, die u toeroept: »Onderzoekt uzelven of g ij misschien E z a u zijt!" Gij leeft mogelijk tevreden met uzelven, u in uzelven verlustigende; gij vergadert misschien met eigen hand het goede der aarde en kunt het best stellen op uwen weg: gij hebt uwe kracht, uwe gezondheid, uw geld, uw genot, uw deugd en uwe vroomheid. Gij hebt aan geen ding gebrek!

Ach, uw leven draagt het Ezaus-merk, én: »Ezau heb Ik gehaat!" spreekt de Heere. »God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade." Gij hebt nog geen deel aan den Heere Jezus Christus, geen deel aan het eeuwige Leven. De Heere is uw God niet en zal u eeuwig buiten moeten werpen. Dán zult g ij kermen, maar er is geen helper; dán zult gij worstelen, maar vertreden worden; dán zult gij schreien, maar zonder vertroosting, arme, verlorene, rampzalige!

Onderzoekt uzelven of gij misschien Ezau zijt! Gij ook, die u beroemt in den Heere; die daar roept: »Vrede, vrede en voor m ij geen gevaar: ik woon in Kanaän, ik ben zeker van mijne zaligheid!"

o, Bedenkt het, terwijl Jakob aan het veer van den Jabbok teruggeworpen werd, wandelde Ezau, het zwaard in de vuist, ongedeerd rond en kon zich beroemen, dat hij vrijelijk over

het land der vaderen te beschikken had; het scheen, dat Kanaän voor Ezau was en Jakob buitengeworpen. — En toch! Ezau was de verworpene!

Spiegelt er u aan, gij eigengerechtige zielen, die uzelven in uwe vroomheid behaagt, en er rustig op sluimert; het zal u niet baten, of gij al in uwe hooghartigheid volhoudt, dat gij op de eeuwige zaligheid stellig rekent: »Ezau heb Ik gehaat!" spreekt de Heere.

Spiegelt er u aan, gij eigenmachtigen, die van geloof durft spreken, terwijl gij toch waarlijk den zegen van den God der ontferming niet zoekt, en niet eenmaal verstaat, dat gij ontferming noodig hebt. o, Dat het van u nog eens openbaar mocht worden: dat de Heere u kent. Dat het nog eens openbaar mocht worden in uwe vernedering, in uwe verbrijzeling. Dat gij nog eens genade leerdet begeeren en geen recht, dat gij nog eens uwe zonde, uwe ongerechtigheid, uwe vervloeking leerdet verstaan. Dan zult gij met Jakob alleen achterblijven aan de overzijde van het veer. Dan zult ook gij verstaan, dat de Heere eerst vernedert, dien Hij verhoogt. Dan zult gij voor het eerst een oog krijgen voor den gekruisigden Zaligmaker en verstaan, dat Hij Redder heet. Dan, als gij den Heere van aangezicht tot aangezicht ontmoeten moogt, dan wordt op u en het uwe voor altijd de dood geschreven, maar dan ook zult gij in den Heere Jezus Christus door het geloof den naam van Israël ontvangen en met Israël roemen: »De Heere is mijn God!"

Hoopt op den Heere! gij, die uzelven als onwaardigen, als verlorenen kent; gij, die Zijne verootmoedigingen smaakt; die verbroken wordt en nedergeworpen! o, Hij die u tegenstaat, Hij is uw God! Gedraagt u vorstelijk. Erkent Hem in Zijn recht en majesteit, maar klemt u ook aan Zijne ontferming vast: »Ik laat u niet gaan, tenzij dat Gij mij zegent!" o, Hij zal het doen! Niet om uwentwil, maar om Zijns Naams wil! Ook in u zal Hij verheerlijkt worden!

Verheerlijkt worde Hij steeds in u, die Zijne kinderen zijt, die Zijne wegen kent. Hij make u altijd geringer in uzelven, om Zijnen Naam in u te doen wonen. Hij loutere het zilver tot Zijn beeld er heerlijk in gezien wordt. Hij vernieuwe u van dag tot dag in de wegen der verootmoediging, dat uw Koning en Heere Jezus Christus eene gestalte in u verkrijge, dat gij komen moogt tot den volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus; en Hij geve u zoo overvloedig genade, om altijd hier op aarde te blijven bouwen aan dat altaar, waarvan tot in eeuwigheid

het reukoffer Gode tot heerlijkheid opgaat: »De God Israëls is God! De God, die ons heeft verkoren en bereid, en geleid en bewaard, en die ons ook in den jongsten nood ruimte zal maken door Zichzelven, door Zijne vrije, maar onwankelbare gunst. Amen.

Maar de Heer zal uitkomst geven,
Hij, die 's daags Zijn gunst gebiedt:
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.
'k Zal Zijn lof, zelfs in den nacht,
Zingen daar ik Hem verwacht,
En mijn hart, wat mij moog treffen,
Tot den God mijns levens heffen.

Psalm 42 : 5

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XX.

EEN ARM EN ELLENDIG VOLK.

OP 11 JULI 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

God is 't verbroken hart,
't Verbrijzeld en bedrukt gemoed,
Ten allen tijd' nabij en goed,
In tegenheid en smart.
Veel wederwaardigheên,
Veel rampen zijn des vromen lot;
Maar uit die alle redt hem God;
Hij is zijn heil alleen.

De Heer verlost en spaart
Zijn volk, dat op Zijn hulp vertrouwt;
Het zal, door Hem in gunst beschouwd,
Niet schuldig zijn verklaard.

Psalm 34 : 9 en 11.

Uit het aanzien en de macht van aardsche vorsten besluit men gewoonlijk tot het aanzien en de macht hunner volkeren. En terecht. Heeft toch de vorst weinig of geene beteekenis in den raad der wereldsche machthebbers, van zijn volk kan men evenmin veel denken. Daarentegen zal 's konings invloed op den gang der gebeurtenissen (wij spreken naar den mensch), zijn groote macht ons tot het besluit wettigen, dat zijn land aanzienlijk en machtig is. De val des vorsten sleept ook den val zijns volks na zich. Daarentegen doet de toenemende voorspoed des konings de welvaart van zijn land wassen. Te loochenen, dat koning en natie zoo nauw met elkaâr samenhangen, dat wat de een is de ander ook is, is niet mogelijk. Toch verkondigt het Woord Gods ons dat er één rijk is, waarin het volk gansch wat anders is dan de vorst. Misschien is deze tegenspraak van den regel, die onder ons menschen heerscht, mede een oorzaak van de minachting en verwerping van de Heilige Schriften. Dit neemt echter niet weg, dat

het Woord onzes Gods blijft bestaan, wanneer het 't Koninkrijk van Jezus Christus noemt het rijk, waarin het anders toegaat dan in de aardsche rijken. Hier toch zien wij den Koning in eere en heerlijkheid, gezeten aan de rechterhand Gods, terwijl Zijn volk in deze wereld een arm en ellendig volk is. Desniettemin is niets in staat, deze twee ooit van elkaâr te scheiden. Dit toont de Schriftuurplaats, welke gij geschreven vindt in Zefanja 3 : 12:

> „Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk: die zullen op den naam des Heeren betrouwen;"

een tekst, die waard is, overpeinsd te worden in de Gemeente Gods.

Dit woord werd uitgesproken in de dagen van Josia, den bekenden godvruchtigen koning van Juda, die ijverig gestreefd heeft naar de vernietiging der afgoderij en de volkomen herstelling van den dienst Gods over geheel Palestina. Reeds in het begin zijner regeering verbrak hij de Baäls en de zonnebeelden, vernielde de hoogten en bosschen. Zelfs Bethels altaar deed hij verwoesten. Daarna herstelde hij het teruggevonden Wetboek in eere en nam de breuken des tempels weg. Zoo gaf hij aan zijn volk een goed voorbeeld van terugkeer tot en gehoorzaamheid aan des Heeren Woord. Werd het nagevolgd door het volk, aanzienlijken en geringen? Een blik in onze profetie overtuigt ons van het tegendeel. Wel oefende des konings ijveren voor de eere en den dienst des Heeren invloed uit op velen van het volk, vooral op verscheidene hovelingen, zooals ons klaar blijkt uit het boek der Chronieken (2 Chron. 34 : 22—28) en de profetie, waaruit onze tekst genomen is, die slechts een enkele maal over de priesters en de vorsten of aanzienlijken klaagt. Doch niet minder vast staat, dat de meerderheid der natie God bleef verlaten en de afgoden dienen.

Natuurlijk heeft men deze zonden aan Josia's blikken onttrokken, wel vreezende voor zijnen toorn. Doch wat den koning verborgen gehouden kon worden, lag naakt en geopend voor de oogen des Alwetenden. Hij wist, wie daar middenop het dak, zoodat zij van de straat niet gezien konden worden, zich nederbogen voor het heir des hemels, wie terugkeerden van achter den Heere, wie den Heere niet zochten en naar Hem niet vroegen. Daarom zond Hij Zijnen dienstknecht Zefanja om op de straten en aan den tempel Israël zijn zonde en schuld voor oogen te houden en des Heeren oordeelen aan te

kondigen. Deze vreeselijke boodschap was echter niet het laatste woord van Zefanja's prediking. Nooit heeft een profeet alleen geslagen en tot bekeering geroepen. De deure der hope in den Messias is Israël tegelijk geopend, opdat het overblijfsel der genade vertroost zou worden. Zoo heeft Zefanja ook gedaan; ontzaglijk klinkt ons nog zijn woord in de ooren: »Wee der ijselijke, en der bevlekte, der verdrukkende stad!" Daarentegen biedt zijn: »Maar Ik zal u in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk: die zullen op den naam des Heeren betrouwen," eene zoete vertroosting. Laat ons bij haar nog wat langer blijven staan. Wij spreken dan over »Gods volk" en wel:

1°. Als Gods werk. (Ik zal in het midden van u doen overblijven een volk).
2°. Als een ellendig en arm volk. (Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk).
3°. Als een volk, dat betrouwt op den naam des Heeren. (Die zullen op den naam des Heeren betrouwen).

Zelfs vindt de musch een huis, o Heer!
De zwaluw legt haar jongskens neer
In 't kunstig nest bij Uw altaren.
Bij U, mijn Koning en mijn God,
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot,
Geduchte Heer der legerscharen!
Welzalig hij, die bij U woont,
Gestaâg U prijst en eerbied toont.

Welzalig hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van U verwacht,
Die kiest de welgebaande wegen:
Steekt hen de heete middagzon
In 't moerbeidal, Gij zijt hun bron
En stort op hen een milden regen,
Een regen, die hen overdekt,
Verkwikt, en hun tot zegen strekt.

Psalm 84 : 2 en 3.

I.

Geen grooter wonder, M. H.! dan dat er een volk Gods is. Van waar is dit gekomen? Door ééne misdaad is de schuld

gekomen over alle menschen tot verdoemenis. Toen Adam uit den staat der rechtheid viel, door tegen God te rebelleeren en het Verbond der werken te overtreden, deelde de gansche menschheid in dien val. Alle menschen zijn van nature knechten van Satan, dood in zonden en misdaden, rijpende voor een eeuwig verderf. Hoe kan nu onder deze verloren menschenmassa nog een volk des Heeren zijn? De Almachtige zegt het bij den profeet: »Ik zal in het midden van u doen overblijven een volk." »Ik." Niemand behoeft te vragen wie dat is. De Heere, die, toen de Satan vriendschap sloot met den mensch, uitriep: »Ik zal vijandschap zetten tusschen u en deze vrouw, tusschen uw zaad en haar zaad. Dat zal u den kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen." Die, toen het Verbond der werken viel, het Verbond der genade oprichtte, aan welks hoofd Hij den tweeden Adam plaatste. In en door dezen Christus heeft Hij zich eene Gemeente verkoren, die Hij Zijn volk noemt. En op deze uitverkiezing rust de roeping des Heeren, die even vrij en ongehouden is als de verkiezing zelve. »Het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods, die zich zelven ontfermt diens Hij wil en verhardt dien Hij wil." Zoo schrijft de apostel des Heeren in zijn brief aan de Romeinen (9: 16, 18), en bekent daarmee, dat God in de vergadering Zijner Gemeente, in de oprichting Zijns rijks hier op aarde nooit gerekend heeft en nog niet rekent met den mensch, maar alleen met Zijn vrijmachtige liefde en ontferming. Terecht mocht een der oude kerkvaders bij dit mysterie vragen: »Wat verstand kan begrijpen, dat God zich ontfermt over den eene en niet over den andere?" En daarop bekennen: »Men kan wel zien, dat God onderscheid maakt, maar de reden van dat onderscheid blijkt ons niet. Wij zien wel Zijn werk, maar verstaan Zijn oordeel niet. Wat deel van Zijne verborgen gerechtigheid kunnen wij beschuldigen, die dankbaarheid schuldig zijn aan Zijne geopenbaarde barmhartigheid." Of anders: »Indien gij de erfzonde belijdt, zoo staan ze allen schuldig; indien de oorspronkelijke gerechtigheid wordt nagespeurd, daarin zijn ze allen zonder zonde. De menschelijke rechtvaardigheid vindt geen onderscheid, maar wel vindt de onuitsprekelijke genade Gods wat ze kiezen zal. Het inzicht is verborgen, maar niet de gift; de liefde toont het werk, de macht verzwijgt de reden."

In het voornemen der genade, in het raadsbesluit des welbehagens is het gansche volk Gods, dat Hij te allen dage in het midden der menschen zal doen overblijven, opgenomen, niet één uitgezonderd. 't Is een duur gekocht volk, waarvoor

de volle losprijs is betaald door Jezus Christus, zijn eeuwigen borg. Daarom zal het ook o v e r b l i j v e n. God, die het te voorschijn geroepen heeft en in den tijd nog roept, houdt het en niemand kan het uit Zijne hand rukken. Niet dat er niet genoeg pogingen zijn aangewend, om dat volk Gods, 's Heeren oogappel, weg te vagen. De Satan en de wereld hebben hun best hiertoe altijd gedaan en doen het nog. Daarom breken zoo vaak over 's Heeren erfdeel zulke felle vervolgingen uit en wordt het in zware benauwdheden gebracht. Maar de Heere doet altijd Zijn volk, Zijn werk, overblijven. Dit zegt Gods Woord duidelijk. Zoo spreekt het Jesaia 30 : 10: »Gij dan, vrees niet, o, mijn knecht Jacob! spreekt de Heere, ontzet u niet, Israël! want zie Ik zal u uit verre landen verlossen en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jacob zal wederkomen en stil en gerust zijn en er zal niemand zijn, die hem verschrikke" [1]). Niet minder klaar getuigt de geschiedenis der eeuwen. In de dagen van Izebel was het volk des Heeren zelfs voor een Elia onzichtbaar. Toch sprak de Heere in die dagen tot vertroosting Zijns knechts: »Ik heb er zeven duizend, die de knie voor Baäl niet gebogen hebben." Denkt ook, M. H.! aan den tijd, toen Mohammed en de Mohammedanen optraden en alles te vuur en te zwaard verwoestten. Daar was ook toen een overgebleven volk Gods. De dagen der Reformatie waren donkere dagen; vervolging, schavot, brandstapel woedden tegen de Gemeente des Heeren, maar hebben niet vermocht. Dit alles troost ons, M. H.! dat, nu eene nieuwe vervolging tegen het volk des Heeren begonnen is, de Heere Zijn volk niet zal vergeten. Als Zijn werk zal Hij het in het midden der vijanden doen overblijven. Aan Zijn kerke geeft de Almachtige in dagen van vervolging en marteling, »twee vleugelen eens grooten arends, opdat zij zou vliegen in de woestijn, in hare plaats, alwaar zij gevoed wordt eenen tijd, en tijden, en eenen halven tijd buiten het gezicht der slang" (Openb. 12 : 14). En te allen tijde houdt de Heere zich de zijnen over, die »het beest en zijn beeld niet aangebeden hebben en die het merkteeken niet ontvangen hebben aan hun voorhoofd en hun rechterhand."

Vraagt ge nu, M. H.! waarom de Heere Zijn volk telkens in den smeltkroes des lijdens en der vervolging werpt en het soms zoo lang daarin laat, dat het ons voorkomt, of het weggesmolten is, dan is het antwoord hierop gemakkelijk te vinden. In tijden van rust wagen zich zelfs de vijanden van het kruis vaak onder het volk Gods en zitten bij hen om met

[1]) Vergelijk nog Jer. 31 : 35—37, enz.

hen te hooren naar een zelfde Evangelie, te eten en te drinken van een zelfde Avondmaal. Sommigen dezer herkent ge terstond aan hun taal of aan hun leven. Zij huichelen, door zich te bewegen tusschen de tenten der vromen, maar vallen telkens uit hun rol. Het masker, dat zij dragen, is doorzichtig. Anderen daarentegen uit de vijanden des Heeren weten zich beter eene gedaante der godzaligheid te geven. Spreekt ge met hen, zij hebben studie gemaakt van de tale Kanaäns, let ge op hun leven en wandel, daarin zijn zij voorbeeldig. Zijn de eerstgenoemden kinderen in de huichelarij, dezen zijn mannen en vrouwen in het veinzen. Hun aantal groeit aan, naarmate de ruste langer duurt. Gods volk laat zich dan dikwerf door hen beheerschen. Nauwelijks zien dit de hypocrieten, of zij voeren een losser leven in Christus' kerk binnen. De zonden nemen toe en de teêrheid des gewetens in Gods kinderen neemt af. De waarschuwingen des Heeren baten niet. Harder oordeelen volgen. Eindelijk zendt de Koning het vuur der vervolging, des smaads op zijnen dorschvloer. Het volk des Heeren wordt ontroerd, het beeft, maar buigt zich tegelijk voor het aangezicht zijns Gods, met schuldbelijdenis en boete. Maar de schare der geveinsden deinst terug en bergt zich lijf en leven, geld en goed. Zoo vallen dan de slagen alleen op die kleine kudde, welke door haren Hoogepriester gekocht is met Zijn heerlijk zoenbloed. Zeker zal zij omkomen! Maar neen, de Heere zal Zijn volk doen overblijven. De zijnen bidden met Habakuk (3 vers 2) onder vele tranen en geween: »Heere! als ik Uwe rede gehoord heb, heb ik gevreesd; uw werk, o, Heere! behoud dat in het leven in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens." En Hij hoort hen. Heeft Zijne genade hen eens als een vuurbrand uit het vuur gerukt, toen Hij hen uit de duisternis overbracht in Zijn wonderbaar licht, Hij blijft hen als een vuurbrand uit het vuur van elke vervolging rukken. Het is toch Zijn woord: »Vreest niet, gij klein kuddeken! want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven." Welke genade, Gemeente des Heeren! Wel mogen we onder dit alles uitroepen: »Zoo niet de Heere der heirscharen ons nog een weinig overblijfsel had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden."

II.

Hebben wij gezien, dat God zich een volk zal doen overblijven, nu kan de vraag niet achterwege blijven, wat volk dat is. Het antwoord des profeten is: »een arm en ellendig

volk." In de eerste plaats hebben wij deze woorden geestelijk te verstaan. Oppervlakkig geoordeeld zou men meenen, dat zulk „een arm en ellendig volk" wel spoedig door den Heere God gevonden wordt. Het tegendeel is waar. Ieder mensch is van nature rijk en niet arm, gelukkig en niet ellendig. Met andere woorden: geen zondaar heeft of gevoelt uit zichzelven behoefte aan God, aan den Heere Jezus als Borg en Middelaar voor zijn ziel en Koning voor zijn hart. Hij verlangt naar en geniet van de wereld en hare geneugten, verheft zich op zijn eigen deugden, bepleistert zichzelven met looze kalk. Geen enkele zonde kan hij missen, hij moet ze alle hebben, om er zich diep onder te verbergen. En storen soms buitengewone gebeurtenissen of ervaringen hem in zijn zoet genot, straks is hij dat al vergeten in den slaap, waarin Satan hem wiegt. Alleen God de Heere kan hem uit deze rustige rust der zonde en des verderfs wakker maken, als Hij hem verschrikt met de verschikkingen der hel en neerdrukt onder de ontzettende zwaarte Zijner wet. Ziet, dan richt de Heere God Zijne heilige rechtbank op in de conscientie des zondaars en brengt beschuldiging op beschuldiging tegen den verontruste in, uit wiens hart nu een stemme opgaat, die belijdt: »Heere, Gij zijt rechtvaardig in Uw richten, ik heb den dood verdiend." Ellendig wordt dan het volk, dat in dezen diepen weg van schuldbelijdenis en boete wordt geleid. Der wanhoop wordt het nabij gebracht; maar als het daarin dreigt te verzinken, perst de Heilige Geest een bede om redding uit de benauwde ziel, die voor niets angstiger is, dan met het rijk des Satans ten verderve te gaan. Dat de vorst der duisternis niets meer vreest, dan een ellendig volk, dat voor hem beeft, kunt ge wel begrijpen. Daarom nadert hij den zondaar, die weent over zijne zonden, om te zeggen: Kom, schrei niet langer, ziele! Gij hebt het tot nu toe wel slecht gemaakt, maar volg des Heeren wet, en gij zult leven en rijk zijn! Zoo wordt de werkheiligheid in het harte geboren, daar komt een jagen naar de wet en hare vervulling, totdat de ziele zich doodloopt en, neergevallen voor Gods aangezicht, al zijne deugden voor zonden aanziet en op al zijne werken den dood schrijft. Gansch ellendig is nu de zondaar geworden. Zal hij in die ellende omkomen? Hoort, wat Hij, die zich een ellendig en arm volk doet overblijven, zegt: »De Heere is nabij de gebrokenen van harte en Hij behoudt de verslagenen van geest" (Ps. 34 : 19). En wederom: »Want Mijne hand heeft al deze dingen gemaakt en al deze dingen zijn geweest, spreekt de Heere; maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft" (Jes. 66 : 2). De eeuwige Liefde,

die Zijn volk het eerst heeft liefgehad, leidt hen op den weg der verlossing, en leert ze gelooven in Hem. Wat een voorrecht! Toch blijft des Heeren volk ook in dezen nieuwen weg een arm en ellendig volk, dat door vele verdrukkingen en onder vele klachten over eigen zonde en schuld ingaat in het Koninkrijk des Heeren.

Meent echter niet, M. H.! dat Gods volk zich altijd rustig gevoelt in zijne armoede en ellende. Daar zijn tijden, dat het tegen dezen toestand rebelleert, vooral wanneer het let op der dwazen voorspoed. De hoogmoed prikkelt dan en de zonde smart niet meer. Gij, onder ons, die kinderen Gods zijt, weet van deze dingen, evengoed als van de geesteloosheid, die daarvan het gevolg is. Wanneer ge dus dien geest des verzets tegen den Heere en Zijn weg met Zijn volk voelt opkomen, gaat dan in de eenzaamheid en bedenkt vooreerst, dat ge vanwege uwe zonde de grootste ellende waardig zijt. Wanneer de Heere tot u zegt: »Scheurt uw hart en niet uwe kleederen" (Joel 2 : 13), spreekt Hij niet van een voorbijgaand smartgevoel over uwe zonden en schuld tegen den Heilige, maar van die droefheid, welke uwe ziele in duizend stukken breekt. Vergeet evenmin, dat alleen de lankmoedigheid des Heeren u gespaard heeft, toen ge tegen Hem streedt en Zijne goddelijke majesteit met voeten traadt. Ziet ook op die oneindige liefde des Heeren jegens u, welke Hem Zijnen eigen eeniggeboren Zoon heeft doen in den dood overgeven, opdat Hij u niet alleen uwe zonden zou wegnemen, maar ook door den nauwen band van zijn kindschap aan zich verbinden. Hetzelfde wat den psalmist deed uitroepen: »Want Uwe goedertierenheid is groot over mij, o Heere! en Gij hebt mijne ziel uit het onderste des grafs uitgerukt" (Ps. 86 : 13). En hebt gij door dit alles wederom uwe ziele herinnerd, dat ge niet dan armoede en ellende waardig zijt, ge behoeft daar niet te blijven staan De Heere Jezus heeft toch tot Zijne Gemeente gezegd: »Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het koninkrijk der hemelen" (Matth. 5 : 3). En dit beteekent, dat, hoe armer wij ons gevoelen, we ook meer hebben aan den Heere, totdat wij mogen bekennen: zie, geen grooter geluk, dan dat wij niets zijn en de Heere alles. Gods beloften zijn ook gemaakt voor een arm en ellendig volk Daaruit is het zeer gemakkelijk te verklaren, dat de kinderen dezer wereld ze wegwerpen als onverstaanbaar of onbegeerlijk De gansche Gemeente des Heeren roemt echter: Zij zijn voor mij, die beloften, want zij passen geheel op mijnen toestand.

Naar het Woord des Heiligen Geestes is de Kerke Christi de lelie onder de doornen (Hoogl. 2 : 2) en de mirten in de

diepte (Zach. 1 : 8). Hoe ellendig en arm zij echter moge zijn, de Heere zal haar zich doen overblijven. Wel is het vaak, in den loop des levens, of de rijken en verrijkten naar den geest, die zich op vele werken der barmhartigheid en des geloofs verheffen, eerder overblijven zullen, wanneer de vernielende waterstroomen van Satan en wereld aankomen; omdat zij van geld en goed zulke hooge dammen hiertegen kunnen opwerpen. Maar reeds de natuur leert anders. Wanneer groote veroveraars, zooals een Nebucadnezar, vreeselijke verwoestingen over een land of een volk aanrichten, denken de armen: »Ach, waren wij slechts rijk, dan ontkwamen wij!" Maar zie, de ondervinding leert het tegenovergestelde: de rijken vallen, maar de armen blijven over. Wanneer nu aardsche vorsten alzoo doen, hoeveel te meer zal de Heere Zijn arm en ellendig volk doen overblijven, om in hen zijnen Naam eene gedachtenis op te richten.

»Ik zal Mij een arm en ellendig volk doen overblijven." Niet alleen in geestelijken zin is Gods volk arm en ellendig, maar ook in stoffelijken. Dit wil zeggen, dat God gemeenlijk Zijne Kerk zich vergadert, uit hen, die arm en ellendig naar den vleesche zijn. Wel weten wij, dat er altijd ook Nicodemussen en Jozefs van Arimathea in Christus' Gemeente zijn, en wij mogen ons daarover verheugen, maar die weinigen doen niets af van het beeld door den Heiligen Geest van Gods volk gegeven, dat zij »niet vele wijzen naar het vleesch, niet vele machtigen, niet vele edelen zijn" (1 Cor. 1 : 26—29). Redenen voor dit feit te geven is niet moeielijk. Rijken en machtigen naar den vleesche zijn meestal hoogmoedig. (De ouden zeiden terecht: Goed maakt moed). Stoffelijke voorspoed verhardt hunne harten en verblindt hunne oogen. Zij hebben vele werkzaamheden en dragen valsche vooroordeelen tegen het Evangelie Gods. Boven alles is het, volgens het getuigenis van onzen Heere Jezus Christus, 's Vaders welbehagen geweest, dat de dingen Gods den wijzen en verstandigen verborgen zijn en den kinderkens geopenbaard [1]) (Matth. 11 : 25 en 26).

---

[1]) Deze verklaring van Matth. 11 : 25 en 26 vindt men bij alle rechtzinnige Schriftuitleggers van naam uit de eerste twee eeuwen na de Hervorming. In het begin der 18de werd zij echter niet meer geduld. Een treffend bewijs hiervoor zij het volgende. Den 6den Sept. 1725 bood de bekende Lambert Myseras zijn werkje: „Avondmaalsondervindinge der Vromen" ter revisie aan de Classis Walcheren aan. Bij die gelegenheid werd door een der predikanten de opmerking gemaakt, dat dezelfde auteur, in zijn reeds uitgegeven: „Der vromen ondervinding op den weg naar den Hemel", eene aanstootelijke periode had opgenomen, n. l. pag. 91, einde, luidende als volgt: „Van waar komt dat vandaan, dat dat werk (van Gods Geest n. l.) meer

III.

Hoe zwak en berooid, ellendig en jammerlijk Gods volk mag zijn, één ding hebben zij, dat de wereld niet heeft, ook niet kan verkrijgen, omdat het is eene gave der Goddelijke gunst en een vrucht van het Verbond der genade, namelijk dat zij »op den naam des Heeren zullen betrouwen." Zullen betrouwen. Niet zonder reden wordt hier door den Heiligen Geest het woord z u l l e n gebruikt. Menigeen zou k u n n e n of m o g e n verwachten. Dit zou echter aanleiding geven tot de gedachte, dat betrouwen een eigen voortbrengsel van 's menschen harte was. Om dat af te snijden schreef de profeet z u l l e n. Betrouwen is niet eene edele deugd, die in hare waardigheid andere deugden overtreft, het is ook niet een werk, het sluit veeleer alle werk uit. Ook is het niet eene voorwaarde, waaraan de Heere het overblijven Zijns volks verbindt. Eindelijk is het geen steungrond voor ons bidden en vragen. Juist het tegendeel, betrouwen is een genadegave des Heeren, een werk hetwelk de Heilige Geest in Gods volk volbrengt. Eerst doet de Heere een arm en ellendig volk overblijven, dan geeft Hij het betrouwen op Zijnen naam. Wat wil nu betrouwen zeggen? Het beteekent hier eigenlijk zich op een veilige plaats begeven. Daarom wil dit deel van onzen tekst te kennen geven: Wanneer Gods volk van alles beroofd is, is Gods Naam en Wezen hun veiligste toevlucht. Vaak ontneemt de Heere den zijnen elke uiterlijke bescherming. En dat doet Hij soms hardelijk, opdat zij alleen op Hem zullen bouwen. »Hij zal de hooge vesten uwer muren buigen, vernederen, ja Hij zal ze ter aarde tot het stof doen reiken," roept de profeet Gods volk toe, doch om dan te vervolgen: »Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Judea: »Wij hebben eene sterke stad, God stelt heil tot muren en voorschansen." God houdt Zijne uitverkorenen onder bedwang, opdat zij alleen uit en

---

en doorgaans bloeiender en hartelijker, in meerdere mate gevonden wordt bij eenvoudige vroomen, als wel bij veel geleerde, gestudeerde luyden, al zijn het vroomen? Antwoord: 1) Van Gods vrijmagt, volgende het zeggen van Christus, Matth. 11 : 25; 2) dat vele eenvoudige vroomen dikmaals teerder naarbij den Heere leven, als vele gestudeerde vroomen doen. Dat leert de ondervinding. Ik heb opgemerkt, dat elk nauw moet letten op wat geval of gestalte elke ziel is, als hij deze of gene plaatsen krijgt, om van zoo een Schriftuurplaats een gezegend gebruik te maken." Den schrijver werd verzocht in een volgenden druk deze woorden te verzachten of uit te lichten, wat hij beloofde.

door en tot Hem leven. Wel zal menige oppervlakkige ziel vragen: Hoe kan dat samengaan: ellendig zijn en betrouwen? Laat ik u tegenover deze bedenking wijzen op het voorbeeld van David, den vervolgde van Saul, die, toen hij in angste en vreeze was, eerst uitriep: »Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zoo was er niemand, die mij kende, er was geen ontvlieden voor mij, niemand zorgde voor mijne ziel," doch er dadelijk op volgen liet: »Tot U riep ik, o, Heere! ik zeide: Gij zijt mijne Toevlucht, mijn Deel in het land der levenden" (Ps. 142). En een ander geloovige zong van zichzelven en al Gods kinderen, dat ieder het hooren kon: »Als zij door het dal der moerbeziën doorgaan, stellen zij Hem tot een fontein; ook zal de regen hen gansch rijkelijk overdekken." De goddeloozen mogen uitspatten, Gods naam ontheiligen, Gods eer met voeten treden, zonder dat de Heere zich haast daar tusschen te treden, maar nauwelijks verheft het volk des Heeren zich boven zijne armoede en rebelleert tegen zijnen Koning, of zij worden neergedrukt, maar altijd opdat zij in den naam des Heeren hun betrouwen zullen stellen. Niet de medereizigers van Jona, die de afgoden aanriepen, werden in de diepte der zee geworpen, maar Jona zelf. Op den berg des betrouwens, in den Naam des Heeren is echter eene veilige rots. Immers, die op den Heere vertrouwen zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid" (Ps. 125 : 1).

Het betrouwen van Gods volk wordt in onzen tekst in betrekking gebracht tot den Naam des Heeren. De Naam is de aanduiding van het wezen, dat ons hier wordt voorgesteld als de Heere of Jehovah. Reeds in de dagen van Seth zijn de geloovigen begonnen den Almachtige als Jehovah aan te roepen. Niet zonder oorzake. God zelf heeft dezen naam verklaard: »Ik zal zijn, die Ik zijn zal", de Onveranderlijke en Getrouwe, op Wien het genadeverbond rust, dat Hij met Zijn gansche volk heeft. Als Jehovah schenkt de Heere Zijne barmhartigheden en goedertierenheid elken dag weer den zijnen. Ja omdat Hij Jehovah is, vergeet Hij ook het schaap niet, dat in de woestijn aan het dwalen is.

»Die op den Heere betrouwen," hoe velen passen dat woord op zichzelven toe. Welken grond hebben zij hiervoor? Welke kenteekenen kunnen zij opgeven, dat zij op den Heere vertrouwen? Misschien zeer vele. Maar het groote, »armoede en ellende", ontbreekt. Zij loochenen het. Zoolang het bij woorden blijft, zijn zij onwederlegbaar, want zij gebruiken de stoutste taal, om hun betrouwen op den Heere uit te drukken. Doch de dag nadert, waarop dat betrouwen zal blijken.

Laten we nemen wat zij vaak het minst noemen, de berooving hunner goederen. Ziet, toen den rijken Job medegedeeld werd, dat hemelvuur en vijandelijke invallen hem tot eenen armen man hadden gemaakt, viel hij ter aarde en bad: »De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de naam des Heeren zij geloofd." Zóo verzekert menigeen, wiens »betrouwen" in den mond bestorven ligt, ook te zullen spreken, als het moet. De uitkomst leert vaak anders. Onze zondige natuur komt tegen armoede en ellende op. Dit geeft ook aan ziek- en sterfbedden die ontevredenheid, welke tot opstand tegen den Heilige, Wiens doen altijd majesteit is, aanzet.

Wanneer nu het uitzicht op stoffelijke armoê en ellende reeds menigeen zijn vertrouwen ontneemt, hoeveel te meer zal dit wezen bij de geestelijke. Te midden hunner zonden en wellusten te zeggen, dat men op God betrouwt, schijnt velen een eenvoudige zaak. Behoort echter bij het betrouwen op den Heere een »arm en ellendig volk," neen, dan willen zij er niet van weten. Wat zouden de menschen toch zeggen, wanneer die vernamen, dat zij zich zoo schuldig, zoo onmachtig beleden, zij, wie velen tot nu toe voor zoo vroom en goed gehouden hebben.

Zijn er onder u, M. H.! velen van degenen, die zich zoo bedriegen? Ik bid u, luistert even: De Heere zegt, dat Hij alleen zal doen overblijven een arm en ellendig volk, hetwelk dan ook op den Naam des Heeren zal betrouwen. De wereld, hoe godsdienstig ook, kan dit niet vatten. Goliath maakte, zelfs op Saul, een veel dieperen indruk dan David. Toen de eerste, vol zelfvertrouwen optrad, en de slagordenen des Heeren hoonde, beefde gansch Israël, maar David werd, toen hij tegen den Filistijn wilde uittrekken, van bijna elkeen belachen. Hij had ook geen zwaard, geen spies, geen helm; de hem aangebodene wapenrusting paste hem niet. Als een herdersknaap trok hij, betrouwende op den naam zijns Heeren, op, en zie Goliath viel. Met de Goliaths heeft men nog altijd veel op, de Davids echter staan achter. Maar de Heere toont dat deze Zijn volk zijn, door den Heiligen Geest met Hem verbonden door den band des betrouwens. Denkt echter niet, M. H.! dat Gods volk te allen tijde betrouwt.

Soms krijgen de vijanden van het volk Gods, Satan, wereld en vleesch, de overhand over hen en vermenigvuldigen zich de angstige gedachten en zorgen in hunne zielen. Bezwaard van geest als zij dan zijn, de kinderen Gods, vragen zij zichzelven af, of zij zich niet bedrogen hebben, toen zij

begonnen te meenen, dat zij van het volk des Heeren waren door de genade Gods, dus in Jehovah hun vaste toevlucht bezaten. Zie, zeggen zij, ik droeg eens een bruiloftskleed, zoo rein, zoo heilig, omdat het van mijnen Borg en Middelaar was. Maar ach, daar zijn vreeselijke scheuren in gehaald. Zoomin nu iemand met een gescheurd kleed ten feestgetij kan gaan, zoomin kan ik nu ook denken aan het bruiloftsmaal van Hem, dien ik eens met den zanger van het Hooglied mijn Liefste noemen mocht. En zeker, M. H.! zoo de Satan bij machte is om het kleed van Christus' borggerechtigheid te scheuren, staat het kwaad met het volk Gods, want onafwijsbaar is het woord: Zonder bruiloftskleed ook geen bruiloftsmaal. Maar kan hij het, kan een onzer zielevijanden het? Immers neen. Vraagt ge, of ik ontken, dat de Satan wel eens een ziele, die scheen te leven, heeft vermoord, dan antwoord ik: Ongetwijfeld heeft deze moordenaar van den beginne meer dan eens een kaars uitgeblazen, maar daarom kan hij de zon nog niet uitblusschen. Gij verstaat dit beeld; een kunstlicht, door menschenhand ontstoken, kan onze vijand wegnemen, maar de zonne der gerechtigheid, onder wier vleugelen genezing te vinden is, onmogelijk. Aardsche waterwellen verkwikken hen, die eene ingebeelde godsvrucht hebben, en die kunnen verstopt worden; de regenwolken des hemels daarentegen zijn niet te keeren. Wat de Heere aangevangen heeft, voltooit Hij. Dringen de verzoekingen onzer zielevijanden diep in het leven van Gods kinderen, worden deze dan bevreesd gemaakt, dreigen zij zelfs te bezwijken, geheel afvallen kunnen zij niet. Daar zorgt de trouwe Immanuel voor. Wilt ge een bewijs? De profeet Jesaia biedt er ons een aan in hoofdstuk 49 : 13—16.: »Juicht, gij hemelen! en verheug u, gij aarde! en gij bergen! maakt gedreun met gejuich, want de Heere heeft Zijn volk getroost, en Hij zal zich over Zijne ellendigen ontfermen," spreekt de Heere. Doch Sion zegt: »De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten." En wat doet nu de Almachtige? Stoot Hij Zijn kind af? o, Neen, maar Hij zegt: »Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten! Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds voor Mij."

Legt uw anker vast in den Heere, mijn Broeder, mijne Zuster, de Heere is uw toevlucht, uw burg, uw schild en loon zeer groot; de Heere is goed, Hij is ter sterkte in den dag der benauwdheid, en Hij kent hen, die op Hem betrouwen (Nah. 1: 7). Dat is: God de Heere mint Zijn

arm en elendig volk, draagt er zorg voor, zoodat de allerzwaksten werkelijk zijn de allersterksten, de allerarmsten de allerrijksten, de allerellendigsten de allergelukzaligsten. Gods volk is een arm en ellendig volk, dat echter zingen mag door 's Heeren genade: »o, Heere, God der heirscharen, gelukkig is de mensch, die op U vertrouwt" (Ps. 84)! Amen.

Zie op mij in gunst van boven;
Wees mij toch genadig, Heer!
Eenzaam ben ik en verschoven,
Ja d'ellende drukt mij neer.
'k Roep U aan in angst en smart;
Duizend zorgen, duizend dooden
Kwellen mijn angstvallig hart;
Voer mij uit mijn angst en nooden.

Psalm 25: 8.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXI.

DE HEER DES HUIZES EN ZIJNE HUISGENOOTEN.

OP 26 SEPTEMBER 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

P. VAN SON,

AFGEZET PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM. J. A. WORMSER.

1886.

Weer van mij af de smaadheid, die ik vrees,
Uw rechten, Heer! zijn goed en rein van vlekken,
Waarom ik die gestaâg als heilig prees.
Zie al mijn lust tot Uw bevel zich strekken,
Och, dat er kracht en leven in mij reez'!
Wil die door Uw gerechtigheid verwekken!

Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven!
Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd;
Dit leert mijn ziel U achter aan te kleven;
Al 'tgeen Uw mond aan mij had toegezegd
Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.

Psalm 119 : 20 en 25.

De discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijnen heer. Het zij den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer. Indien zij den heer des huizes Beëlzebul geheeten hebben, hoeveel te meer zijne huisgenooten.

Matth. 10 : 24 en 25.

Het is een zeer bekend hoofdstuk waarin onze tekst voorkomt, en de Heere niet slechts de namen Zijner getuigen noemt, maar ook den weg van bloed en tranen teekent, dien de trouwe dienstknechten eens zouden te wandelen hebben. Het was de liefde des Heilands, die Hem deze dingen deed aanzeggen, opdat, als zij hun deel zouden worden, zij zich niet zouden verwonderen.

Ja, ook om hen voor overdreven illusiën te bewaren, wijst hun Koning op den heftigen tegenstand, dien zij van de wereld, die in den Booze ligt, te verduren zouden hebben.

Zij moesten zich dus niet verwonderen van allen gehaat te zullen worden. Zouden zij een beter lot mogen wachten dan de Heere zelf had gehad? Maar de discipel was toch niet boven den Meester, noch de dienstknecht boven zijnen Heer!

Had de wereld zich niet ontzien, den Heer des huizes Beëlzebul te schelden, hoeveel te meer zou zij dat durven bestaan tegenover des Heeren ondergeschikten, Zijn volk en erfenis. Er zijn in onzen tekst twee zaken, waarop wij, naar de behoeften van onze dagen, u opmerkzaam willen maken.

E e r s t, op hetgeen de Heere hier van zichzelf getuigt, en van de betrekking waarin de zijnen tot Hem staan; d a n, op hetgeen Hij zegt dat Hij zelf ervaren had aan vijandschap der wereld, en de zijnen, in gelijkvormigheid aan Hem, ervaren zouden.

I.

De Heere noemt zichzelf den Meester, al de zijnen discipelen; zichzelf den Heere, de zijnen dienstknechten; zichzelf den Heer des huizes, de zijnen Zijne huisgenooten. Dit laatste vooral trekke onze aandacht en opmerkzaamheid. Het herinnert ons de voorstelling, die wij ook in de apostolische brieven vinden, de voorstelling der gemeente als een huis, een wel samengevoegd geheel, dat hoewel uit vele deelen en leden bestaande, nochtans een geheel uitmaakt. De heilige apostel Petrus spreekt van »levende steenen, gebouwd tot een geestelijk huis;" dan weer »dat het oordeel van het huis Gods beginnen moet." Paulus wijst zijnen Timotheus aan »hoe men in het huis Gods moet verkeeren," terwijl dezelfde apostel de geloovige Efeziërs herinnert hoe deze »niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenooten Gods" waren geworden. Aan de Galatiërs beval hij »wel te doen aan allen, maar meest aan de huisgenooten des geloofs." Een en ander leert ons, dat volgens den Heere en de Apostelen alle geloovigen een groot geheel uitmaken, een huisgezin, verbonden in »eenheid des Geestes." Eén Heere, één geloof, één doop; en dat die allen uitmaken een gezin, de leden van welk gezin tot elkander in betrekking staan als de leden van een zelfde gezin of huis, inzonderheid als bloedverwanten of nabestaanden. Dat wij toch bij dat »huisgenooten" vooral aan verwanten te denken hebben, blijkt uit vers 35 en 36, waar het luidt: »Zij zullen des menschen vijanden worden die zijne huisgenooten zijn," nadat vooraf was gegaan: »Ik ben gekomen om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijnen vader en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder." Er is alzoo een band tusschen alle geloovigen, die altegader een geheel, een gezin, een groot huisgezin uitmaken. Zoo spreekt ook onze Gereformeerde belijdenis van »degenen

die de Heere reeds in Zijne Kerke, d. i. in Zijn huisgezin, heeft opgenomen"; Lydia werd gedoopt »en haar huis"; de stokbewaarder verheugde zich »dat hij met al zijn huis aan God geloovig was geworden." Met het oog op dien band der eenheid van leden werd dan ook van de gezamenlijke kinderen Israëls als van »het huis Israëls" gesproken, en een opziener die zijn eigen huis niet weet te regeeren, mocht eigenlijk dat gewichtig ambt niet bekleeden; want die het kleine niet vermag, vermag veel minder het grootere te doen. Als de Duitsche keizer, die toch ook tot het Duitsche volk behoort, zijne onderdanen, vooral zijne onderdanen in het leger aanspreekt, noemt hij hen zeer eigenaardig »zijn kinderen," en Johannns sprak eens: »Ik heb geene meerdere blijdschap dan hierin, dat ik hoor dat mijne kinderen in de waarheid wandelen." Het is zoo nuttig, M. H., dat de geloovigen gedurig hooren wat zij allen te zamen, en ieder in het bijzonder, tegenover elkander zijn, opdat de eenheid des Geestes, door den band des vredes worde bevorderd, maar ook om sterk te doen gevoelen wat in Gods huisgezin onder de huisgenooten des geloofs betaamt, zoowel in 't algemeen als meer bijzonder tegenover Hem, die van zulk een huis, zulk een gezin de Heere en het Hoofd is. Van het huis Gods, d. i. de gemeente, noemt Jezus zich in onzen tekst den Heere, »den Heer des huizes," het hoofd, in zeer populairen vorm zouden wij zeggen, »den baas." Wel schaamt Hij zich niet zich onder de huisgenooten te rangschikken, maar toch stelt Hij zich ook weer boven hen, door zich »den Heer des huizes" te noemen. Wat nu een heer des huizes is, wat hem als zoodanig toekomt, wat hem is opgedragen met betrekking tot zijne huisgenooten, en omgekeerd wat den huisgenooten tegenover het hoofd des gezins betaamt, behoeft nauwelijks herinnerd te worden. De heilige apostel Paulus heeft het zoo duidelijk en treffend aangewezen in zijnen brief aan de Efeziërs, kapittel 5 vers 22 tot 32: »Gij vrouwen! weest aan uwe eigene mannen onderdanig, gelijk aan den Heere; want de man is het hoofd der vrouw, gelijk ook Christus het Hoofd der gemeente is; en Hij is de behouder des lichaams. Daarom gelijk de gemeente aan Christus onderdanig is, alzoo ook de vrouwen aan hare eigene mannen in alles. Gij mannen! hebt uwe eigene vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft, en zichzelven voor haar heeft overgegeven: opdat Hij haar heiligen zou, haar gereinigd hebbende met het bad des waters door het Woord; opdat Hij haar zichzelven heerlijk zou voorstellen, eene gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, of iets

dergelijks, maar dat zij zou heilig zijn en onberispelijk. Alzoo zijn de mannen schuldig hunne eigene vrouwen lief te hebben, gelijk hunne eigene lichamen. Die zijne eigene vrouw liefheeft, die heeft zichzelvén lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, maar hij voedt het, en onderhoudt het, gelijkerwijs ook de Heere de gemeente. Want wij zijn leden Zijns lichaams, van Zijn vleesch en van Zijne beenen. Daarom zal een mensch zijnen vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen; en zij twee zullen tot één vleesch wezen. Deze verborgenheid is groot; doch ik zeg dit, ziende op Christus en op de gemeente. — Onderdanigheid van de vrouw aan den man, dat is van de gemeente aan Christus, maar ook de man gehouden zijne wettige vrouw lief te hebben als zijn eigen lichaam. Maar stelt u nu eens voor, M.H, dat tusschen man en vrouw zich een derde plaatste en deze van de vrouw dezelfde onderdanigheid en gehoorzaamheid eischte, als de vrouw haren wettigen man schuldig is, — zegt mij, wat moet de vrouw dan doen? Ik denk dat gij allen zeggen zult, naar Gods Woord: haren wettigen man onderdanig zijn en gehoorzamen, gelijk in het huisgezin de huisgenooten onder den heer des huizes staan, dezen hebben te eerbiedigen en naar hem moeten hooren. Welnu, M.H., dan kent gij de gedragslijn, die al de huisgenooten des geloofs, al de eeuwen door, te volgen hebben tegenover Hem, die door den Vader tot »Hoofd des lichaams" gesteld is en zich den Heer des huizes genoemd heeft. Maar oordeelt dan nu zelven, of het onrecht zal kunnen heeten bij God, zoo wij in Zijne Kerk den door Hem gezalfden Koning en Heere wenschen te geven wat Hem toekomt; en als wij voor het dilemma geplaatst worden, om óf Zijn bevelen te gehoorzamen met terzijdestelling van menschelijke verordeningen, zoo deze met die des Heeren in strijd blijken, óf den mensch te eerbiedigen ten koste van 's Heeren Woord, wij zonder aarzelen het schepsel laten varen om den Heere getrouw te zijn? Als in het Koninkrijk der Nederlanden onze koning ons iets gebiedt, zijn wij als trouwe onderdanen gehouden, zijn gebod te houden; en als een staatsdienaar tot ons zegt: »Ja, dat heeft de koning bevolen, maar ik zeg u, doe 't tegendeel", dan zal niemand het revolutionair achten, zoo wij den staatsdienaar laten varen met een »le roi l'a dit," de koning heeft 't gezegd. — Nu zeggen velen wel in onze dagen, dat tusschen 't Woord van den Koning der Kerk en de verordeningen van de Synodale besturen geen strijd is en men zeer wel zoo den Heere Jezus Christus, als de verordeningen der besturen tegelijk eerbiedigen kan; maar dat er wel degelijk strijd is en strijd kan blijken, hebben wij in den

laatsten tijd overvloedig ondervonden. De »Attestenquaestie" ligt ons nog versch in 't geheugen.

Reeds veel te lang was geduld dat tot het heilig Avondmaal toegelaten werden leden der gemeente, die de fundamenteele waarheden des Christendoms en der Gereformeerde kerk loochenen. Tegen Paschen zou dat heilig Avondmaal weer gehouden worden, en aan de wijkouderlingen werd verzocht te willen assisteeren bij het afnemen van de belijdenis ook door die predikanten, wier richting genoegzaam bekend is en de Moderne wordt geheeten. Hadden de ouderlingen het recht behouden om, na het hooren der belijdenis, die leden te weren, wier bekentenis geheel in strijd zou zijn gebleken met de waarheid van Gods Woord en de belijdenis onzer kerk, dan zouden de ouderlingen hoogstwaarschijnlijk het straks genoemde verzoek hebben ingewilligd en, als het moest, na de belijdenis hun veto hebben doen hooren. Maar ieder kan weten dat, volgens de Synodale reglementen, bij het doen van belijdenis slechts zij mogen teruggezonden worden, wier kennis onvoldoende is bevonden. Volgens de Synodale reglementen moet dus een ouderling ook die leerlingen tot het heilig Avondmaal toelaten, die, om iets te noemen, loochenen dat de Heere »gestorven is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking." Is dat nu niet in strijd met Gods Woord en de belijdenis onzer kerk? Geen wonder dus, dat de wijkouderlingen van de Moderne leeraren, weigerden bij de »aanneming" van laatstgenoemden tegenwoordig te zijn. Zij mochten geen gemeenschap hebben aan de zonde van anderen. Toch stonden de Moderne leeraren er op, dat hunne leerlingen belijdenis zouden doen, en namens hen, werden aan den Kerkeraad attesten gevraagd, opdat zij met hunne discipelen in eene andere gemeente gedaan zouden krijgen, wat hun hier niet gelukt was. De Kerkeraad verklaarde zich bereid die gevraagde attesten af te geven, zoo deze den leerlingen dienen moesten om elders belijdenis van hun g e l o o f af te leggen. Dat dit echter niet het geval was is gebleken.

Op de vraag des Kerkeraads, of zij geloofden dat Jezus »gestorven is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking," is geen bevestigend antwoord ingekomen, en de Kerkeraad is aangeklaagd eerst bij het Classicaal bestuur van Amsterdam, daarna bij het Provinciaal kerkbestuur van Noord-Holland. Dit laatste heeft den Kerkeraad gesommeerd om binnen een bepaalden termijn de door hem geweigerde attesten af te geven, zoo er althans tegen het zedelijk gedrag der leerlingen geen bezwaren bestonden. Nu zou de Kerkeraad zonder eenigen twijfel ook het Provinciaal kerkbe-

stuur zijn »non possumus" hebben doen hooren, maar..... het is hem onmogelijk gemaakt door het Classicaal bestuur van Amsterdam, dat, voordat de Kerkeraad zich kon uitspreken, vijf en zeventig leden des Kerkeraads schorste, omdat zij in eene wettige Kerkeraadsvergadering hunne goedkeuring hadden geschonken aan gewijzigde beheersreglementen. In dezelfde vergadering, waarin het Classicaal bestuur zijn schorsingsbul teekende, werden ook de meergenoemde attesten uitgereikt, en het einde van deze treurige zaak is geweest dat de leerlingen elders, zooals het heet, zijn »aangenomen", en dus toegelaten tot de viering van des Heeren heilig Avondmaal.

Na de korte herinnering van 'tgeen gebeurd en den meesten uwer bekend is, vraag ik u, is 't niet weêr opnieuw gebleken, dat wat Synodale reglementen van ons vorderen, niet in overeenstemming is met hetgeen Gods Woord en de belijdenis der Kerk van ons eischt? Zal men niet telkens in conflict komen, als men, niet langer willende laveeren, den Heer des huizes getrouw wil blijven, doende wat Hij in Zijn Woord van ons eischt? Nu moet men daartegen niet aanvoeren, wat nog dezer dagen is beweerd: »De Synodale besturen zijn de van God over ons gestelde macht, en deze zijn wij gehoorzaamheid verschuldigd," want dan antwoorden wij dat er op dat »van God over ons gestelde macht" nog al wat valt af te dingen; en al was het zoo, dan toch altijd 't Woord van den Heer des huizes 't eerst zal moeten gehoord en gehoorzaamd worden, zoo het blijkt dat een over ons gestelde macht ons iets gebiedt te doen, door den Heere bepaald verboden. De Romeinsche keizers waren ook over de Apostelen en bloedgetuigen van de eerste eeuwen na Christus, gesteld, en toch hebben Apostelen en martelaren den Romeinschen keizer gehoorzaamheid geweigerd, als deze van de Christenen eene eere vorderde, die alleen den God des Verbonds, den Driemaal Heilige toekomt. Niemand kan twee heeren, wier belangen onderling met elkander in strijd zijn, naar behooren dienen. Dat hebben wij dezer dagen ervaren, en dat zullen zij nog menigmaal ervaren, die zich blijven krommen onder het Synodale juk en vergeten dat Jezus eens tot Zijne jongeren gezegd heeft: »Gij hebt gehoord wat van de ouden gezegd is, maar Ik zeg u." M.H.! In het huisgezin en in den Staat, maar allermeest in Gods Kerk, d.i. Zijn huisgezin, hebben wij het Hoofd te geven wat des Hoofds is, en meer dan ooit moeten wij elkander met het oog op het éénig Hoofd des lichaams het woord van den vijf-en-veertigsten Psalm herinneren: »Dewijl Hij uw Heere is, zoo buig u voor Hem neder."

Eert geen uitlandsch God,
Wacht u voor uw zielen;
Wilt naar Mijn gebod,
Mijnen naam ten hoon,
Voor geen valsche goôn,
Voor geen vreemde, knielen.

Ik, Ik ben de Heer,
'k Ben uw God, die heilig
IJvre voor Mijn eer;
Die u door Mijn hand
Uit Egypteland
Leidde vrij en veilig.

Psalm 81 : 10 en 11.

II.

Noemt de Heere zich Heer des huizes en al de leden Zijner duurgekochte gemeente Zijne huisgenooten, Hij herinnert ons ook wat Hij ervaren had aan verguizing en smaad en wat al de zijnen om Zijnentwil te lijden zouden hebben. »Zoo heer, zoo knecht." Eerst de Meester, dan de discipelen, eerst de Heer des huizen, dan Zijne huisgenooten. »Den Heer des huizes," zegt Jezus, »hebben zij Beëlzebul genoemd." Wanneer en bij welke gelegenheid is ons onbekend. Maar als de Heere verklaart dat 't gebeurd is, dan gelooven wij het omdat Hij het zegt. Maar wel weten wij uit de heilige geschiedenis, dat men zich niet ontzien heeft een werk door den Heiligen Geest, toe te schrijven aan den duivel, en dat men zich daarmeê heeft schuldig gemaakt aan lastering van den Heiligen Geest. Onvergeeflijke zonde, zooals gij weet. God beware ons voor eene verharding des gewetens, die tot zulk eene ontzettende misdaad leiden kan. Toch geeft het veel te denken, dat de vijanden den Heer des huizes juist Beëlzebul gescholden hebben. De Satan, Christus' tegenpartijder, wordt toch Beëlzebul geheeten, omdat hij ook heer is in zijn huis — heer over de demonen, de booze geesten, en wordt ons dus ook in deze lastering geleerd, dat er op elk gebied, ook op dat des Boozen, van meerderen en minderen sprake is en ook de demonen een hoofd boven zich kennen, dat zij moeten gehoorzamen. Met den Heer des huizes Beëlzebul te schelden, scholden de vijanden tegelijk de huisgenooten des Heeren; want was deze Beëlzebul, dan waren bijgevolg zijne huisgenooten duivelskinderen. De tegenstelling tusschen Jezus, den Heer des huizes, en Beëlzebul, den heer van de booze geesten,

kwam bij de lastering door de Farizeën scherp uit, terwijl wij er tevens aan herinnerd worden, hoe het eigenlijk alleen met dien »Overste dezer wereld" is, dat de Heer des huizes immer den strijd heeft gevoerd en zal blijven voeren, totdat dier »slang" voor altijd en voorgoed de kop vermorzeld is. Is dat zoo, dan kan 't ons niet verwonderen, dat de vijandschap der wereld, »die in den Booze ligt," zich tegen de kinderen Gods, de huisgenooten des geloofs, richt, wijl 't juist door de huisgenooten des geloofs is, dat 't verheerlijk Hoofd des lichaams Zijn werk op aarde voortzet. Tot de zijnen was het eens: »Gij zult Mijne getuigen zijn," maar ook: »Indien zij Mij gehaat hebben, zij zullen ook u haten."

De Booze gaat altijd door met zijn haat tegen Jezus te koelen in haat en vervolging tegen 's Heeren huisgenooten.

Zwijgende van hetgeen de geloovigen der Kerk des Ouden Verbonds van de Achabs en Isébels te lijden hebben gehad, zien wij al op den Pinksterdag, oogenblikkelijk nadat het verheerlijkt Hoofd de belofte des Heiligen Geestes vervuld had, Zijne jongeren gelasterd met het »zij zijn vol zoeten wijns." Kort daarna worden Petrus en Johannes vervolgd, omdat zij in den Naam van Jezus een kreupele hadden genezen. Als ik de geschiedenis van den bekeerden Saulus van Tarsen lees, dan durf ik haast niet meer te spreken van de kleine verdrukkingen die wij te verdragen hebben. Vijfmaal negen en dertig slagen ontvangen van de Joden, driemaal met roeden gegeeseld, eens gesteenigd, maar gij kent de breede lijst van alles wat hij om des Heeren wil heeft moeten lijden. Van de meeste Apostelen weten wij niet met zekerheid welken dood zij gestorven zijn, maar het is wel waarschijnlijk dat verreweg de meesten hun leven niet te dierbaar geacht hebben voor den Naam van den Heere Jezus Christus, en hun werkzaam leven met den marteldood hebben geëindigd. »Hoe kostelijk is in de oogen des Heeren de dood Zijner gunstgenooten!" Maar het spreekt vanzelf dat noch zij noch de Polycarpussen en Ignatiussen, noch de Perpetua's en Blandina's, na den apostolischen tijd zulke wreede vervolgingen zouden gekend hebben, indien ook zij de valsche overtuiging waren toegedaan geweest, dat men de over zich gestelde machten in alles moet gehoorzamen, ook dan wanneer overheden en machten dingen van ons eischen, die een trouw onderdaan van Koning Jezus niet doen mag.

Dubbelhartige menschen, menschen met twee aangezichten, die altijd allen alles willen wezen, loopen nooit gevaar om 's Heeren wil vervolgd te worden; maar eindigen dan ook ten leste met, allen alles hebbende willen zijn, niemand iets te wezen. Dat

er ook in die eerste dagen van en na den apostolischen tijd, menschen geweest zijn die werden afgeschrikt, zoodra een waarachtige overtuiging en trouwe belijdenis op eenige zelfverloochening te staan kwam, is bekend. De Heere heeft hen in de gelijkenis geteekend, zeggende: »Zij nemen het Woord terstond met vreugde aan, maar als er vervolging komt om des Woords wil, worden zij terstond geërgerd." Dat zulke versaagde lieden in de Kerke Gods weinig in eere waren, laat zich denken. Zij maakten zulk een schril contrast met die moedige confessoren, die toonden wat over te hebben voor hun beginsel en voor de zaak des Heeren. Zoowel door hun woord, door de vervolgers afgeperst, als door hun moedig gedrag onder de zwaarste verdrukkingen, hebben zij menigeen gesterkt, die in hen zag hoe de Verhoogde Heiland Zijne kracht in de zwakheid der zijnen volbrengt. Werden zij geroepen hunne belijdenis met verlies des levens te boeten, dan kregen zij in stervensnood ook stervensgenade en bleek daarna dat het bloed der martelaren het zaad der Kerke was. Wat de Koning Zijner Kerk eens aan de gemeente te Philadelphia schreef, werd gedurig vervuld: »Zie, Ik geef u eenigen uit de synagoge des Satans, die zeggen, dat zij Joden zijn en zijn het niet, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij zullen komen en aanbidden voor uwe voeten en bekennen, dat Ik u liefheb. Ik weet uwe werken, zie Ik heb eene geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die sluiten; want gij hebt kleine kracht, en gij hebt Mijn Woord bewaard, en gij hebt Mijnen Naam niet verloochend." Paulus heeft eens gezegd, dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods, en wie der kinderen Gods ervaart het niet, als hij door genade, een Christen uit één stuk mag zijn, geen riet van den wind heen en weer bewogen. Getrouwheid aan den Heere en Zijn Woord, getrouwheid met de daad betoond, wordt schier altijd met vervolging, verdrukking en verguizing gestraft. En wat zal ik nog meer spreken, ook van die kleine moeielijkheden, die kleingeestige plagerijen, die niet zeldzame achteruitzettingen en wat dies meer zij, waarmede de wereld gewoon is Gods gaarne getrouwe kuechten hun standvastigheid betaald te zetten. o, Ik behoef niet van anderen te spreken, die in vroeger jaren geleefd en gestreden hebben. Zij zijn er ook nog overvloedig in onzen tijd, die bij ervaring het woord des Heeren hebben leeren verstaan: »Die zijne ziel zal willen verliezen om Mijnen Naam, zal dezelve vinden." De duivel gaat altijd door de hem getrouwen in het harnas te jagen tegen de Godsgetrouwen. Waarom? Omdat gelijk »de Paus het eenmaal schrikkelijk gemunt had op 's Heeren Woord en Kerk," zoo ook de

Satan het immerdoor gemunt heeft op allen die het Luther nazeggen: »Het Woord Gods zult gij laten staan," en het Luther van harte nazingen:

„Geen aardsche macht begeeren wij,
Die gaat alras verloren;
Ons staat de rechte man ter zij,
Dien God heeft uitverkoren."

»Allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden."

Zullen wij er ons dan over verwonderen, of er ons over beklagen, wenschen dat het anders mocht zijn? De Heere zelf antwoordt u: »Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, het zij hem genoeg als hij wordt gelijk zijn heer." Een discipel mag niets hooger begeeren, dan 'tgeen zijn Meester heeft gekend. Hij moet met deze bestelling Gods vrede hebben. En hoeveel is er, M. H., dat ons moet doen zeggen: »Wij kunnen er vrede meê hebben." Als vijandschap en smaad waarlijk om Christus' wil is, wordt het den geloovigen maar te meer zeker en vast, dat zij niet meer van de wereld zijn, want anders zou de wereld in hen het hare liefhebben. Nu haat zij ons, omdat wij van de wereld niet zijn. Van de wereld gehaat, worden Gods kinderen meer van de wereld zelve afgekeerd, om hun steun en hulp alleen te zoeken bij Hem, die als een goed Heer des huizes, Zijne huisgenooten onderhoudt, beschermt, bewaakt en aan hen steeds meer vervult: »Ik ben arm en ellendig, maar de Heere denkt aan mij." In den druk om Christus' wil, worden zij gehard en beproefd, en met anderen om Jezus' wil in de diepte gebracht, worden zij met hunne medevervolgden nauwer verbonden als één in den Heere, één in hetzelfde lijden. Ten tijde der vervolgingen van Jood en heiden, was er meer gemeenschap en band tusschen de kinderen van hetzelfde huis, dan later toen onder Constantijn den Groote de kerkdeuren zoo erg wijd waren opengezet. En ook in onze dagen, M. H., wordt het ervaren en uitgesproken, dat het gemeenschappelijk lijden meer gemeenschap der liefde en des Geestes kweekt. o, Als ook gij dan, M.H., iets in uw leven vervuld ziet van het »in de wereld zult gij verdrukking hebben," beklaagt er u niet over. Verwondert u er niet over als overkwam u iets vreemds. Gij weet om wien het is en wie het u aandoet. Beware de Heere u, dat gij er u ooit op beroemen zoudt, maar beware Hij u tevens voor ontrouw, als de hitte der verdrukking toeneemt. Ons vleesch is tegen alle lijden, en vrees voor hetgeen groot in deze wereld genaamd wordt, doet zoo licht on-

trouw worden en bezwijken. Wordt het u soms zoo bang, dat gij haast met Elia zoudt willen uitroepen: »Neem nu, Heere, mijne ziele," o, bedenkt dan wat heerlijke profetie en waarborg 's Heeren Woord u ook geeft voor de toekomst. Blijft het voor al de huisgenooten des Heeren, op aarde, wat verdrukking betreft: Zoo Heer, zóó knecht; welnu wat de verheerlijking betreft, is het ook waar: De discipel als de Meester, de huisgenooten als de Heer des huizes. Christus ging door lijden en na lijden tot Zijne heerlijkheid in: allen die van Christus zijn zullen Hem ook in die heerlijkheid volgen.

»Respice finem." Let op het einde. Dit einde komt niet dan na de zware tijden, die de Kerke Gods nog door te maken heeft. Maar als het eens gekomen zal zijn, zullen allen, die hier met tranen zaaiden, maaien met gejuich. Dan zal de heerlijkheid der vromen op het luisterrijkst te voorschijn komen en de verkwikking voor het aangezicht des Heeren te lieflijker zijn, naarmate men meer en langer in den smeltkroes der verdrukking verkeerd heeft. Vreeselijk zal het dan zijn voor al 's Heeren en onze vijanden, die zich vergrepen hebben aan de huisgenooten Gods, en Gods oogappel hebben aangeraakt; maar heerlijk voor allen, die daar voor eeuwig worden vereenigd met Hem, die door den Vader over het huis Gods gesteld is, en met allen die reeds uit de groote verdrukkingen kwamen en hunne kleederen wit gemaakt hebben in het bloed des Lams. Die nu huisgenooten Gods en medeburgers der heiligen onder u zijn, mogen met lijdzaamheid dat einde verwachten, en God Almachtig, die in geen nood Zijn volk verlegen laat, drukke hun, als de last haast te zwaar wordt, het woord op de ziele, door Jezus ook in dit hoofdstuk gesproken: »Gij zult van allen gehaat worden om Mijnen Naam; maar die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden." Amen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij leven;
Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
Uw rechterhand
Zal redding geven.
De Heer is zoo getrouw als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volenden!
Verlaat niet wat Uw hand begon,
o, Levensbron!
Wil bijstand zenden.

Psalm 138 : 4.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXII.

DE OVERWINNING VERZEKERD.

OP 14 NOVEMBER 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

K. W. VETHAKE,

PREDIKANT TE ARNHEM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1886.

VOORAF WAS GEZONGEN:

Psalm 33 : 8 en 9.

GELEZEN:

Jozua III en V : 13—VI : 27.

Ik kan met U door sterke benden dringen,
Met mijnen God zelfs over muren springen.
Des Heeren weg is gansch volmaakt en recht;
Doorlouterd, rein en trouw al wat Hij zegt.
Hij is een schild en schutsheer voor den vromen;
Voor die tot Hem de toevlucht heeft genomen.
Wie is een God als Hij in tegenheên?
Wie is een rots dan onze God alleen?

Psalm 18 : 9.

Zeker verwondert 't niemand onder ons, M. H.! dat er van deze aarde n u e e n s luide juichtonen opgaan, d a n w e ê r droeve klachten ten hemel rijzen. Immers, we weten 't allen wel, dat er tot deze zoo verschillende uitingen van het menschelijk hart overvloedige o o r z a k e n hierbeneden bestaan; en ook wij zelve, we hebben gewis méérmalen een kreet van vreugde doen hooren, maar ook een zucht van teleurstelling, van vrees of van smart. Maar weet ge wat in zeker opzicht w e l bevreemdend en zonderling is, mijne Gel.? D i t, dat zoo menigeen blij is en j u b e l t, die veeleer ernstig behoorde te k l a g e n, en dat daarentegen menigeen k l a g e n d zich nederbuigt, die veeleer dankbaar behoorde te r o e m e n. Ge begrijpt, dat ik bij dit zeggen niet zoozeer op u i t e r l ij k e omstandigheden het oog heb, als wel op i n n e r l ij k e en g e e s t e l ij k e toestanden; want ik denk mij eens allereerst den o n b e k e e r d e n zondaar, die nog geestelijk dood is door de misdaden en zonden waarin hij van nature wandelt (Efeze 2 : 1); — ach! wie heeft welbeschouwd m e e r reden tot zuchten en klagen dan hij? Of, is hij dan niet een kind des t o o r n s voor den Heere, — een voorwerp van het ontzettend o n g e n o e g e n en het rechtvaardig v l o e k v o n n i s Gods? Is hij niet te ieder oogenblik in gevaar, om uit dit land der levenden a f g e s n e d e n, en dan v o o r e e u w i g naar dat vreeselijk oord verwezen te worden, waar weening zijn zal en knersing der tanden? Inderdaad, zóó i s het, naar den Woorde Gods, M. H.! En desniettemin kunnen we dien diep rampzaligen wereldling vaak

jubelen hooren en zich uitbundig verblijden zien, als ontbrak er letterlijk niets aan zijn geluk, en als ware zijn toestand in volkomen harmonie met zijne behoeften en nooden. — En beschouwen we nu eens daartegenover een wedergeboren kind van God, die alreede door Geestesleiding een geloovig discipel van den Heere Jezus mocht worden, o! hoe menigwerf kunnen we van dezen Christen diepgevoelde klachten vernemen, niet alleen over anderer zonden of over het droevig verval van Gods Kerk hierbeneden, doch mede over eigen toestand, weg en lot. Nochtans heeft in den grond der zaak niemand méér roemens- en juichensstof, dan juist zulk een gunstgenoot des Heeren op aarde, aan wiens harte de Heilige Geest het zalig heilgeheim kwam onthullen: »Gij moogt u voortaan een verkoren kind des Vaders, en een besprengde met het zoenbloed uws Heilands achten." — Vanwaar mag het dan toch wel komen, Gel.! dat hij zoo dikwijls nog klaagt over zijn toestand, waar hij liever ootmoedig behoorde te roemen in de ontferming, de trouw, de vrije gunst van zijn Heer? Om nu maar eens één voorbeeld te noemen: vanwaar, dat hij onder zijn onmisbaren strijd des geloofs zoo menigmaal somber en zuchtend verkeert, in plaats van met een David blijmoedig te zingen: »Met mijnen God loop ik door een bende; met Hem spring ik over een muur"? Vanwaar die gedruktheid en somberheid? Och! inzonderheid komt zulks hiervan, M. H.! dat hij te veel op zijne machtige vijanden, te weinig op zijn almachtigen Bondgenoot ziet; want dit staat vast, dat de zekerheid der overwinning in het hart des Christens niet leven kan, wanneer hij veelmeer let op de velen die tegen hem zijn, dan op den Eéne, die vóór hem is. Doch daarom dan ook heeft hij gedurig weer noodig, om tot zijn beschaming en bemoediging op dien Eéne gewezen te worden, in Wiens kracht en gemeenschap de goede strijd des geloofs niet alleen gehoorzaam kan worden gestreden, maar ook in het blijde vooruitzicht van een volkomene zegepraal. Welnu, M. H.! staat mij toe, dat ik juist daarover te dezer ure wat nader tot u spreken ga; en nemen we daartoe tot onzen tekst:

Jozua 6 : 16.

„En het geschiedde ten zevenden male, als de priesters met de bazuinen bliezen, dat Jozua tot het volk sprak: „Juicht! want de Heere heeft ulieden de stad gegeven."

Het oude Bijbelboek, waaruit deze onze tekst is genomen, mag wel in bizonderen zin »een boek van de oorlogen des Heeren"

worden genoemd. Immers, het vermeldt ons in hoofdzaak: hoe het uit Egypte uitgeleide Israël zich, als volk, in het land zijner vaderen vestigen mocht, — die erve als het ware voet voor voet veroverende, in de kracht van Jehovah en door het geloof in Zijn onverbreekbare bondstrouw. Of m. a. w.: een volk wordt hier ons geschilderd, dat *eenerzijds* als een wraakzwaard des Heeren moest dienst doen tot uitroeiing der diepgezonken oud-Kanaänietische volksstammen, en dat *anderzijds* gedurig opnieuw tot den lofpsalm moest worden gestemd: »Gezegend zij de Heere, mijn rotssteen, die mijne handen onderwijst ten strijde, mijne vingeren ten oorloge" (Psalm 144 : 1).

Ziet, met dat zelfde moedgevend geloof, waardoor hunne vaderen, veertig jaar geleden, de *Roode Zee* waren doorgegaan, hadden ook zij, onder Jozua's leiding, de bedding van de *Jordaan* betreden; — en *wederom* had Jehovah hun God Zijne almacht voor hunne oogen verheerlijkt. Immers, nauwelijks waren de voeten der priesters, dragende de arke des verbonds, ingedoopt in het uiterste des waters, of eensklaps *stonden* de wateren, die van boven afkwamen, en rezen op *énen* hoop (Jozua 3 : 15 en 16), — als ware de bruisende stroom opeens tot een ijsklomp gestold! »En gansch Israël ging nu over op het droge, totdat al het volk geëindigd had door de Jordaan te trekken" (vs. 17).

Daar staan ze dan, de kinderen Jakobs, in het land huns *eigendoms*, ja! maar tevens op *vijandelijken* bodem; gereed en verlangend om *rust* te gaan nemen na veertigjarige omzwerving, doch genoodzaakt om *vooraf* met de scherpte des zwaards tot hunne erfenis den weg zich te banen. Reeds aanschouwen ze daar, in hunne dichte nabijheid, de muren en poorten van het schier oninneembare Jericho; en ze weten door hunne verspieders, dat er krachtige reuzen in wonen, echte Enakskinderen, die zich niet zoo gemakkelijk uit hunne vestingen zullen uitdrijven laten.

Derhalve wacht aan Israël een uiterst *bezwaarvolle* strijd. Maar: hun God is een krijgsheld (Exodus 15 : 3); »Heere der heirscharen" is zijn Naam! En is het niet de *bondsbelofte* van dien Almachtige, dat Hij zelf in hun midden is, en dat Hij ganschelijk voor hun aangezicht uitdrijven zal al de volkeren dezes lands? Zeker! dat *heeft* Jehovah beloofd (Jozua 3 : 10); edoch, voordat de Heere zich ook in *deze* zaak een waarmaker van Zijn Woord zal betoonen, eischt Hij nog *eerst* van Zijn volk, dat ze hun *geloof* aan Zijne belofte openbaren zullen, door Jericho *als reeds overwonnen* te beschouwen. Want in plaats

van kleinmoedig te vragen, of het hun wel gelukken zal deze schijnbaar onverwinlijke sterkte meester te worden, heeft Israël de houding reeds aan te nemen, als ware het pleit al beslist en de stad in hun macht.

Mijne Gel.! ik vertrouw van u allen, dat ge onze schoone tekstgeschiedenis sinds lange reeds kent. Daarom behoef ik haar niet uitvoerig u te verhalen, en kan ik volstaan met de herinnering, dat er op Gods bevel zes dagen achtereen een plechtige omtocht om Jericho's stad werd gehouden, — een omtocht, die meer het karakter van een feestelijke wandeling dan van een ernstigen strijdmarsch moest toonen. Op den zevenden dag evenwel wordt deze ommegang tot zeven malen herhaald; en ook nu wordt aanvankelijk, in plaats van wapengekletter, geen ander geluid dan het bazuingeklank der priesters gehoord. Maar opeens.... bij den zevenden omtocht... daar zwijgt de bazuin voor een oogenblik; en in stede daarvan wordt thans de krachtig-gebiedende stem van Jozua vernomen: «Juicht! want de Heere heeft ulieden de stad gegeven." Weer verheft zich het geschal der bazuinen, doch ditmaal gehoorzaam vermengd met de juichkreten van het volk; »en het geschiedde" — zoo lezen we in het 20ste vers van ons hoofdstuk — »en het geschiedde onder dit gejuich des volks, dat Jericho's muur onder zich viel," — en dat alzoo zonder slag of stoot de sterke vesting door Israëls legerbenden in bezit werd genomen.

Tot dusver ons verheven tekstverhaal, M. H.! — eene gebeurtenis, waarvan ons de heilige Apostel in Hebreën 11 heeft aangeteekend: »Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen, toen zij tot zeven dagen toe omringd waren geweest." Doch wanneer we dan nu vragen: wat er uit deze gedenkwaardige historie nog immer voor ons te leeren valt? — wat dunkt u zelve: zou het ons op die vraag aan stof tot antwoord ontbreken kunnen? Neen, waarlijk niet! Onze tekst geeft ons integendeel aanleiding tot zoo vele en zoo onderscheidene opmerkingen, dat ik er zelfs niet aan denken kan, om ze alle in eene enkele ure u voor te stellen. Houden we ons dus voor heden tevreden met de beschouwing van deze drie waarheden:

Israëls roeping tegenover Jericho bevat vooreerst een treffende profetie; — vermeldt ons ten anderen een bizonder voorrecht; — en brengt eindelijk ook een beschamende herinnering met zich.

Moge het den Heiligen Geest onder de ontvouwing van dit drietal gedachten behagen, om ons ook in stilte daarbinnen

te onderwijzen aangaande de onmisbaarheid en den zegen van den goeden strijd des geloofs; zoo zij het!

I.

»En het geschiedde ten zevenden male, als de priesters met de bazuinen bliezen, dat Jozua tot het volk sprak: »Juicht! want de Heere heeft ulieden de stad gegeven." Dit merkwaardig bericht uit de grijze oudheid, M. H.! is daarom voor ons van zulk een blijvende leerzaamheid, omdat het in de eerste plaats, naar ik zeide, een treffende profetie bevat.

Ziet, al zeer dikwijls is terecht de opmerking gemaakt, dat het oude Godsvolk Israël een type of schaduwachtig voorbeeld getoond heeft van de geloovige gemeente des Heeren op aarde. Of m. a w. Abrahams nakroost, verdrukt in Egypte, uitgeleid naar de woestijn, zwervend geheiligd door vele beproevingen, en vervolgens strijdend in den geloove om Kanaäns bezit, — dat volk geeft ons een zeer duidelijk levensbeeld te zien van hetgeen ook de strijdende Kerke Christi te ervaren, te doen en te verwachten heeft. — Welnu, deze welbekende opmerking komt ons óók bij de geschiedenis van onzen tekst te pas, M. Gel.! Immers, de verhouding van oud-Israël tot de inwoners van Jericho en tot de andere afgodische Kanaänieten was geheel dezelfde, als waarin nog heden ten dage de geloovige onderdanen van Koning Jezus tot al hunne geestelijke wederpartijders staan. Laat mij tot meerdere toelichting nog een enkel oogenblik op Israël tegenover Jericho u wijzen. Wat was zeer bepaald de roeping van dit bondsvolk des Heeren? Niet alleen om het beloofde land in erfelijke bezitting te nemen, maar om ook den gruwel der afgoderij ganschelijk weg te doen van dien bezoedelden grond. Zóó, als Kanaän daar vóór hen lag, mocht het door hen niet aanvaard worden. Eerst moest het worden gezuiverd; en daartoe moest noodzakelijk een heete strijd worden aangebonden, — een strijd op leven en dood, — tegen Amorieten en Kanaänieten, wier ongerechtigheid thans volkomen was geworden (Genesis 15 : 16). Welaan! Jericho ligt het eerst aan de beurt; maar nu, opdat Zijn uitverkoren gunstvolk moge leeren om zoowel blijmoedig als gehoorzaam te strijden, daarom behaagt het Jehovah om zélf voor Zijn Israël de eerste en sterkste stad te vermeesteren, en alzoo zonder hun toedoen den verderen weg hun te banen. Slechts worden zij geroepen en opgewekt, om, niet ziende maar geloovende, zich van de ge-

wenschte overwinning verzekerd te houden, en dit hun geloof ook te toonen, als Jozua's bevelwoord weerklinkt: »Juicht! want de Heere heeft de stad ulieden gegeven."

Mijne Gel.! zou het nu voor ons zoo moeielijk zijn, om dit verhaal in zijne geestelijke beteekenis te verstaan voor de Kerke des Heilands op aarde, en voor elk harer levende leden in het bizonder? Is ook deze geschiedenis niet als eene klare profetie te beschouwen van latere wonderdaden en wekstemmen Gods op het terrein des geestelijken levens? Of, weet ge het niet met mij, dat sinds ruim achttien eeuwen het Israël des Ouden Verbonds heeft plaats gemaakt voor het Israël Gods der Nieuwe Bedeeling, — een bondsvolk, waarin naar 's Heeren eeuwigen vrederaad zoowel Heidenen als Joden zijn opgenomen? Inderdaad, dat is óók een volk, verlost uit slaafsche banden, — uit het diensthuis van dien Satan nl., die eertijds hen gebonden hield onder zijn rampzaligen wil, maar die zijn prooi moest overgeven aan een Sterkere dan hij! Ja, ook het Nieuw-Testamentische Israël is een volk, verlost van den Heere, »niet door vergankelijke dingen, zilver of goud," en evenmin door een anderen Gods-knecht Mozes, maar »door het dierbaar bloed van Jezus Christus", Gods eigen Zoon, die zich voor eeuwig den eerenaam heeft verworven van »Eénigen Middelaar Gods en der menschen." En nu, dit aanvankelijk verloste en Godgeheiligde volk heeft mede de hooge roeping ontvangen: »Strijd om in te gaan in het land uwer toegezegde erfenis; — kamp manmoedig tegen al uwe wederpartijders, die u o zoo gaarne! den ingang in het beloofde Kanaän der rust verhinderen zouden, en die het u in menig opzicht nog bang genoeg kunnen maken; — bind dus den strijd aan, o geestelijk Israël Gods! tegen Satan, vleesch en wereld, zonde en dood, — vijanden, die voor u niet minder te duchten zijn dan de afgodische volksstammen Kanaäns voor o u d-Israël weleer!"

Evenwel, zal die noodwendige heilige oorlog met goeden uitslag worden gevoerd, dan is het onmisbaar dat ook het Israël des Nieuwen Verbonds in den geloove leere strijden; d. w. z. vertrouwende op Gods verbonds-beloften, en in de zekerheid der toegezegde zegepraal. En om hen nu tot dat vertrouwen op te leiden, M. H.! daartoe laat de Heere hun gedurig de verzekering brengen, dat Hij met hen is, en dat ze alzoo niet in eigen kracht hebben te kampen, maar onder aanvoering en in de mogendheid van Hem, die zich aan Jozua als »de Vorst van het heir des Heeren" openbaarde, en die gisteren en heden en eeuwiglijk dezelfde

blijft (Hebreën 13 : 8). Inderdaad! daarin ligt de k r a c h t van 's Heilands gemeente, dat haar Hoofd en Koning een a n d e r e Jozua, doch tegelijk een M e e r d e r e dan de o u d e Jozua is. En indien zij d a t nu maar waarlijk met haar harte g e l o o v e n mag, en dit heerlijk heilgeloof door den Heiligen Geest in haar ook w e r k z a a m mag wezen, hoe zou zij dan in haren strijd niet sterk en goedsmoeds zich betoonen! Ja, m e e r nog! Immers, óók tot hen die van Christus Jezus mogen zijn, komt de uitdrukkelijke oproeping: »Juicht! want de Heere h e e f t de stad ulieden gegeven." Noemt nu die stad zooals ge wilt, M. H.! geeft haar beurtelings den naam van a l uwe geestelijke tegenpartijders, dat is om het even: Jezus Christus waarborgt vooruit aan al Zijn volk een volkomen zegepraal over haar! Het Jericho uit onzen tekst kan voor den Christen nu eens S a t a n wezen, dan weer d e w e r e l d, h e t e i g e n v l e e s c h of d e d o o d; nog eens: dat is om het even; want de zaak des Heeren is reeds in beginsel een g e w o n n e n zaak voor het volk, en daaraan kan geen enkele vijand ooit iets meer veranderen. Het moge dan w a a r zijn, mijn Christen! dat Satan u nog menigmaal aangrimt en verschrikt, en dat hij u vaak een onverwinlijk Jericho toeschijnt, nochtans moogt ge in den geloove uw overwinningslied tegen hem opheffen, want hij heeft 't v e r l o r e n tegen Jezus uw Legerhoofd; »die Heer is aan de spits getreden dergenen die ons hulpe biên"; en dus: »Beef, Satan! Hij, die ons geleidt, zal ú de vaan doen strijken!" *) — En wat voorts d e w e r e l d betreft, hetzij ge met haar b u i t e n u of d a a r b i n n e n te doen hebt, wat zijt ge toch nog dikwijls kleinmoedig bevreesd, o, volk! om u met haar in den strijd te begeven? Kent ge dan H e m niet, die ook ú tot een juichtoon des geloofs wil bewegen door zijn troostvolle woord: »In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar heb goeden moed; Ik h e b de wereld overwonnen!" Of, ziet ge wellicht met stille vreeze op tegen de komst van uwen l a a t s t e n vijand, en dus tegen den l a a t s t e n strijd die hierbeneden u wacht? o, Ik versta u, mijn broeder of zuster! Maar toch, ik mag uwe vreeze niet billijken. Want is het u dan onbekend, dat óók de poorten van d a t Jericho, hetwelk wij »het doodenrijk" noemen, gevallen zijn voor de almacht van den grooten Doodvertreder? Welnu, zoo mag dan het geloof van Gods kinderen ook den l a a t s t e n tegenpartijder blijmoedig tegengaan, en hem afwachten met het lied der victorie: »Ik zal door 's vijands zwaard n i e t sterven, maar l e v e n door mijns Heilands kracht!"

*) Woorden uit Luthers lied: „Een vaste burg is onze God."

Zietdaar, M. H.! u althans iets vermeld van de heerlijke zielsstemming, waarin de verlosten des Heeren als goede krijgsknechten van Jezus Christus ten strijde mogen trekken tegen de onderscheidene vijanden hunner ziel. Zij hebben de belofte dat ze hun kamp zekerlijk winnen zullen; en daarom mogen ze, als Israël tegenover Jericho, reeds tevoren een juichkreet des geloofs en een zegetoon der hoop laten hooren. En al is het nu, helaas! maar al te waar, dat ze menigmaal tot zulk een overwinningslied niet gestemd zich gevoelen, desniettemin blijft de goddelijke wekstem daartoe, voor hen steeds onverminderd dezelfde, en betaamt het hun, al is het met diepe beschaamdheid des aangezichts, om in vereeniging met allen, die even dierbaar geloof mochten verkrijgen, den ouden lofpsalm te blijven herhalen:

Gods rechterhand is hoog verheven,
Des Heeren sterke rechterhand
Doet door haar daân de wereld beven,
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven, en des Heeren daân,
Waardoor wij zooveel heils verwerven,
Elk, tot Zijn eer, doen gadeslaan.

Psalm 118 : 8.

II.

We hebben dan in de eerste plaats gezien, M. H.! dat onze tekst een treffende profetie bevat voor het Nieuw-Testamentische Israël; — de profetie nl., dat hun strijd des geloofs tegen al hunne geestelijke vijanden in beginsel reeds een gewonnen zaak is te achten, — een kamp, dien ze dus blijmoedig mogen tegengaan. Maar daaruit volgt dan ook, — en zietdaar wat ik u ten tweede zou voorstellen, — dat deze zelfde tekst ons een bizonder voorrecht vermeldt. Want: over wie heb ik tot dusver gesproken? Gewaagde ik van een juichtoon misschien, dien elk en een ieder op zijn lippen mag nemen? en bedoelde dus mijne prediking van dit uur, om u allen tot juichen te bewegen, onverschillig wie ge wezen moogt voor den Heere?.... o, Geenszins, M. H.! En ge zoudt toonen, al zeer oppervlakkig naar mijne rede geluisterd te hebben, indien ge meendet, dat ik het woord van onzen tekst zonder onderscheid op een iegelijk onzer had toegepast. Of, sprak ik dan niet herhaaldelijk van het geestelijk Israël Gods? en heb ik óók niet reeds ter loops enkele kenmerken opge-

noemd, waaraan dit Israël naar het Woord des Heeren te kennen is? Zeide ik niet o. a., dat de ware gemeente van Jezus Christus hierin met oud-Israël overeenkomt, dat beiden uit een diensthuis verlost zijn: Israël uit Egyptes slavernij, de gemeente Christi uit de banden des Satans. Welnu, zoo spreekt het dan wel vanzelf, dat de geestelijke overbrenging van onzen tekst slechts voor diegenen uwer bestemd was, die zich door genade bewust mochten worden, dat zij bij aanvang tot »het uitgeleide volk des Heeren" mogen behooren.

Ziet, daar wordt sinds meer dan zestig eeuwen een ontzettende kampstrijd in de geestelijke wereld gevoerd, een oorlog tusschen God en den Satan, waarin ook ons geslachte is ingewikkeld geworden. En al is het nu zekerlijk waar, M.H.! dat wij oorspronkelijk in ons bondshoofd Adam aan de zijde Gods waren geplaatst, en dus tot strijdgenooten tegen den vorst der duisternis verordend waren, ach! wie onzer weet het niet, hoe het dien Booze maar al te spoedig gelukte, om onzen stamvader op zijne hand en aan zijne zijde te krijgen. Van God afgevallen, is ons geslacht den Satan als bondgenoot toegevallen; en daarin zou voor niemand van Adams nakomelingschap ooit eenige verandering zijn gekomen, indien niet de Heere in Zijne vrije ontferming van stonde aan de daad bij Zijn woord had gevoegd, en alzoo Zijn eeuwig voornemen gehandhaafd had: »Ik, Ik zal tusschen Satan en mensch weer vijandschap zetten." Immers, door de wondere werking des Heiligen Geestes werd reeds van de vroegste tijden af de menschheid gedeeld in twee hoofdsoorten; want al waren er steeds talloos velen, die onbekeerd de partij des Satans bleven houden, en die in het bedenken huns vleesches, 'twelk vijandschap is tegen God (Rom. 8 : 7), moedwillig bleven volharden, nochtans was er nevens hen immer een andere menschengroep, die door de vrij verkiezende genade Gods van Satans zijde was losgescheurd, en hersteld was in de door Adams val verbroken gemeenschap des Heeren. En zoo is dus de feitelijke toestand onder ons geslacht déze, Gel.! dat er hierbeneden strijders zijn voor en tegen den Heere, — voor en tegen den Booze, — voor en tegen de wereld, — terwijl ieder menschenkind noodzakelijk tot één van deze beide groepen behoort. Wat men ook moge zeggen of zelfmisleidend zich inbeelden moge: er is geen derde partij in Gods oog. Men is vóór of is tegen; men is bekeerd of onbekeerd; geestelijk levend of geestelijk dood; godvreezend of godloos; een kind en bondeling Gods of een bondgenoot en vriend van den Satan!

En wanneer we dan nu met deze hoogernstige waarheid tot ons tekstvers terugkeeren, dan ligt de toepassing voor de hand, naar mij dunkt. De heerlijke roeping om blijmoedig en met de zekerheid der overwinning ten strijde te trekken, — die roeping kan slechts het bizonder voorrecht van Gods wedergeboren kinderen zijn, die door almachtige genadewerking tot vijanden van den Booze werden omgeschapen, en die alzoo gevoegd mochten worden bij dat krijgsleger des Heeren Heeren, hetwelk hier op aarde gezet is tot een voortdurenden kamp tegen al de machten der duisternis.

Meent dus niet, gij kinderen dezer wereld in ons midden! dat ook voor ú ons tekstwoord reeds gelden zou: »Juicht! want de Heere heeft uwe wederpartij u overgegeven." Och! erkent het maar eerlijk: de goede strijd des geloofs is u nog geheel onbekend; en uwe tegenpartijders, waartegen ge kampt, ze zijn niet Satan en wereld, niet uw eigen zondige begeerlijkheden en lusten, maar in het wezen der zaak is er in uwe onbekeerde ziel nog een strijd tegen God, een worstelen tegen waarheid en conscientie, al is 't dat gij zelve daarvan nog niets voelt of bemerkt. En dat er bij dien rampzaligen strijd veelmeer een ernstige waarschuwing, dan een opwekking om te juichen past, nu! dat zal uw eigen geweten u toch ook nog wel zeggen. Och! of het mij onder Geestesleiding gelukken mocht u zóo te vermanen, dat ge op uw gevaarvollen weg nog intijds tot inkeer en omkeer mocht worden gebracht! Want zeker, mijn onbekeerde medemensch! uw toestand voor de eeuwigheid is uiterst gevaarlijk! Of, dunkt het u een lichte zaak, om eenmaal ten oordeel te moeten verschijnen voor dien Heilige en Rechtvaardige, die ons allen eens vergelden zal naar onze verhouding tot Hem, en die tot al Zijne vijanden dit vreeselijk woord dan zal spreken: »Gaat weg van Mij, in het eeuwige vuur, dat den duivel en diens engelen bereid is." o, Mij aangaande, ik sidder als ik u dat aanzeg, M. H.! En hoe zou het ú dan eens zijn, indien ge het aanhooren moest, als tot uzelven gericht! Daarom; neen! ik zeg tot u niet: »Juicht!" want die opwekking uit onzen tekst is slechts, naar we zagen, voor Gods verloste volk bestemd. Maar liever herhaal ik tot ú het Apostolische woord: »Gedraagt u als ellendigen; treurt en weent; uw lachen worde veranderd in treuren, en uwe blijdschap in bedroefdheid" (Jacobus 4 : 9). Immers, dan eerst, o zondaar! wanneer het u zwaar op de ziele begint te wegen, dat ook gij van nature bevonden wordt tegen God te strijden, omdat ge in uwen natuurstaat »der waarheid ongehoorzaam,

doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijt" (Rom. 2 : 8), — ik zeg: eerst d a n, als ge daarover ontrust, beangst en innerlijk bedroefd moogt worden door den Heiligen Geest, d a n is er goede hope voor u, dat ge in e i g e n oog als een v ij a n d Gods leert nederknielen, om straks als een begenadigd v r i e n d en b o n d g e n o o t Gods uit het stof des ootmoeds weer op te staan.

III.

Vermeldt dus onze tekst een bizonder voorrecht van Gods herboren en geloovige kinderen, M. H.! toch is het noodig dat ik aan het gesprokene nog een d e r d e gedachte verbind. Immers, Israëls roeping tegenover Jericho brengt eindelijk ook e e n b e s c h a m e n d e h e r i n n e r i n g met zich. Een beschamende herinnering v o o r ú, Christenvolk! — voor u, die j a! wel aan uwen s t r ij d gedenkt, en daarin ook wel geestelijk w e r k z a a m moogt wezen, maar daaronder zoo menigmaal m o e d e l o o s, g e d r u k t en n e e r s l a c h t i g verkeert. Welnu, dat is n i e t naar den geopenbaarden wil van uwen Bondsgod en Koning, mijne Gel.! Hij wil u niet z u c h t e n d e ten strijde zien gaan, alsof Hij u met dien kamp iets k w a a d s had beschikt, maar integendeel roept Hij u op, om uwe geestelijke vijanden b l ij m o e d i g onder de oogen te zien, in de zekerheid dat er in Zijne gemeenschap van geen nederlaag voor u sprake k a n wezen. Of, zou het Israël des N i e u w e n Verbonds op dit punt m i n d e r bevoorrecht dan het o u d e Israël tegenover Jericho zijn? .... Ge weet het wel beter, mijn Christen! Kent ge b. v. den jubeltoon niet, die uit Rom. 8 ons tegenklinkt: »Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Maar in dit alles zijn wij m e e r dan overwinnaars door Hem die ons lief gehad heeft!"

Hoort ge het wel? M e e r dan overwinnaars! .... Dat zou men ú evenwel niet aanzien, mijn bekommerde Broeder! gij die u soms zoo bitter b e k l a a g t over uwen strijd. En men zou het van ú óók niet zeggen, mijn neergebogene Zuster! gij, die telkens weer z u c h t omdat de weg u te zwaar dunkt. Doch weet ge wel vanwaar het komt, dat de blijdschap des Heeren uwe sterkte niet is (Nehemia 8 : 11b)? Eenvoudig, omdat ge d e z e waarheid vergeet, die mede als tusschen de regels van onzen tekst staat te lezen: »Dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons g e l o o f." Ach! waar het geloof kwijnt in de ziele, daar blijft ook de ware b l ij d s c h a p van verre. Israël kon slechts d a n juichen ten overstaan van Jericho,

als het vertrouwend de toezegging Gods omhelsde: »De Heere heeft de stad u gegeven." Maar indien deze belofte door hen gewantrouwd of ongeloovig betwijfeld ware, dan zou hun voorzeker de juichkreet der victorie in de keel zijn gestokt. Welnu, zoo is het nog heden ten dage, Gel.! Die waarlijk gelooft, kent ook blijdschap onder zijn strijd, omdat diens oog meer op de almacht en trouw zijns Heeren, dan op eigen armoê en zwakheid gevestigd mag staan. Of, zoudt ge mij misschien willen tegenwerpen, dat de tijden voor Gods volk en Kerk soms zoo donker en zwaar kunnen zijn, dat het hart der geloovigen veelmeer tot droevig klagen dan tot blijmoedig lofgezang is gestemd?.... o, Gewis! in zekeren zin stem ik u dat dadelijk toe, mijn broeder! Ik erken het met u, dat een blik op den toestand der Kerke onzer dagen ons maar al te zeer aanleiding geeft tot de oude klacht: »Hoe is het goud zoo verdonkerd? het fijne goud zoo onkenbaar geworden?" (Klaagl. 4 : 1). Waar zou ik beginnen, en waar zou ik eindigen, indien ik u al de wondeplekken eens aanwijzen wilde, die zich juist in onzen tijd aan het lichaam der Kerk openbaren? Is het niet reeds zóó ver gekomen, dat er onder de belijders van den Christus naar de Schrift mannen worden gevonden, die willig de hand aan erkende »tempelverwoesters" reiken, om broeders, die met daden wilden toonen dat ze »medelijden kennen met Sions gruis" (Psalm 102 : 15), naar de kerkelijke slachtbank te brengen?! En toch, — ik zeg het tot u en mijzelven in den naam des Heeren, — toch mag zelfs het allerergste ons niet blind maken voor de getrouwe bondsbelofte Gods aan Zijne Kerk: »De beekjes der rivier zullen de Godsstad verblijden, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten; God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen" (Psalm 46 : 5 en 6). Ziet, als we daaraan maar vat mogen hebben en vast mogen houden met een kinderlijk eenvoudig geloof, dan kan het niet anders, of de verstoorde vreugde des geloofs keert in onze harten terug, en komt ons daarbinnen weer zoo zalig vertroosten. En dan wachten we niet met ons lofgezang, totdat alle tegenpartijders zijn ontwapend en het beloofde land voorgoed in rustig bezit is genomen, neen! volk des Heeren! in onzen tekst hebt ge eene andere voorstelling van de heilige roeping uws levens. Immers, vóór er nog één duim gronds op den vijand veroverd was, riep Jozua aan al zijne medestrijders toe: »Juicht! en laat uw zegelied hooren!" Waarom?..... Eenvoudig, omdat ze niet moesten zien op hetgeen voor oogen was, maar alleen moesten letten op het Woord

van hunnen Heer. Want het echte geloof aanmerkt niet de zienlijke dingen, maar rekent uitsluitend met Gods almacht en trouw!

Och, of we dan immer onzer roeping indachtig waren, Christenvolk! om in dat geloof te leven en te strijden. Neen voorwaar! het is niet goed met u, indien onze tegenwoordige tekst u niet een diep beschamende herinnering bracht. Dat zou een bewijs wezen, dat ge onder de prediking van deze ure hetzij als een ongevoelige, hetzij als een verblinde, hadt nedergezeten. Want wáár is zelfs de verstgevorderde in geloof en genade, die niet gedurig onder zijn levensstrijd te smeeken heeft: »Ik geloof, Heere! Kom mijn ongeloof te hulp!" Belijden we het dan, — moge het zijn met innige verootmoediging voor den Heere, — dat wij zelve de oorzaak zijn van onze menigvuldige zuchten en klachten, en dat het slechts onze schuld is, zoo de blijmoedigheid des geloofs ons zoo vaak nog ontbreekt. Immers, dit is gewis: zoo dikwijls we de nadrukkelijke vermaning vergeten (Hebreën 12 : 1 en 2): »Laat ons met lijdzaamheid loopen de loopbaan die ons voorgesteld is, ziende op Jezus, den Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs," — ach! dan bezwijken we voor de minste aanvallen ten dage des strijds, en dan wordt het ons onder de geringste aanvechtingen al banger en banger om 't harte. In het geloovig zien op Jezus ligt al onze kracht, al onze moed, al onze vrede en blijdschap; want dan weten we 't, en ervaren het ook, dat met ons is die sterke Held, de Leeuw uit Juda's stam, die als Overwinnaar is wedergekeerd uit den allervreeselijksten strijd, om nu al Zijne gekochten in hunne worstelingen medelijdend ter hulpe te komen (Hebreën 2 : 18). Met Hem kunnen we den strijd niet verliezen; want tot onzen Immanuel heeft Jehovah gezegd: »Heersch in het midden uwer vijanden."

Zoeken we dan de genade, mijne Brs. en Zust.! dat we ons door den Heiligen Geest steeds dichter aan Hem aansluiten mogen, opdat we daardoor steeds geduldiger in onze verdrukkingen, steeds moediger en blijmoediger in onzen strijd mogen worden. Toonen we aan de wereld geen drogvig gelaat, als zaten we nog met oud-Israël bij de tichelovens van Egypte ter neder; en laat ons elkander gedurig herinneren, dat, hetgeen de Heere tot dusver aan onze ziele gedaan heeft, zich toch kwalijk met louter klagen vereenigen laat.

»O, Jeruzalem! roem den Heere; o, Sion! loof uwen God!" Psalmzingt Hem zoolang ge nog zijt (Psalm 104 : 33); —

en als dan ook tot ons de laatste vijand komt, moge dan die koning der verschrikking voor alle onbekeerden van hart, door u en mij met den lofzang des geloofs en der hope begroet worden: »Dood! wáár is uw prikkel nu? graf! wáár is uw zegepraal? Gode zij dank, die ook óns de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus!" Amen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij leven;
Is 't dat mijns vijands gramschap brandt,
Uw rechterhand
Zal redding geven.
De Heer is zoo getrouw als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volenden!
Verlaat niet wat Uw hand begon:
o, Levensbron!
Wil bijstand zenden.

Psalm 138 : 4.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXIII.

GEEST EN ZIEL EN LICHAAM.

OP 17 OCTOBER 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

»Kennis is maeht", zoo luidt een algemeen bekende, een onweerlegbare spreuk. Jaagt men in de wereld met dat woord op de lippen zoo vaak op verkeerde paden voort, drijft men daarmede het kind reeds van het spel tot de schoolbank, zweept men met dezelfde gedachte den bleeken jongeling op overdreven wijze voort, het misbruik weerlegt de waarheid niet. Ook de Heilige Schrift dringt op kennis aan, maar gevoegd aan de deugd, en deze op hare beurt vrucht van het geloof. Waarom moet des kunstenaars hand zich van zoo veel terughouden, en moet hij zijne onmacht belijden om het te formeeren? Immers omdat het zijn begrip te boven gaat, omdat het hem ontbreekt aan de kennis. Hij kan den draad niet vinden, welke hem naar den oorsprong leidt, de deelen niet van elkander onderscheiden, waaruit het is saamgesteld. Ontbrak het hem maar niet aan de kennis, aan de volkomenheid der kennis in dezen, hij zou de proef wel ondernemen, gedreven door de zucht om straks te kunnen roemen: »Dat heeft mijn hand gemaakt."

Volledige kennis niet van een deel maar van elk der deelen en hunne verhouding tot elkander is eisch. Om een kundig geneesheer te zijn, is het niet genoeg, dat de verschillende ziekten al is het met kunstnamen kunnen worden opgeteld, en men u als de geheele apotheek met alle vreemde opschriften als voor oogen stellen kan, niet genoeg dat hij de kracht dier geneesmiddelen, de uitwerking en wijze van gebruik u aanwijzen kan. Zult gij u of de uwen aan hem toevertrouwen, dan stelt gij terecht den eisch, dat hij de gave der onderscheiding van de ziekten en gebreken heeft, de plaats waar zij zetelen, hun oorsprong en verloop weet. Gij moet kunnen vertrouwen, dat hij met vrucht het menschelijk lichaam heeft bestudeerd en niet alleen weet hoe uw gebeente is saamgesteld, welke de ligging is van spieren en zenuwen, maar ook hoe het inwendige des menschen is, welke de werkingen zijn

van hart en longen, welke inwendige gebreken door hetgeen naar buiten treedt worden aangewezen, hoe en met welke middelen hij op dat inwendige invloed uitoefenen kan. Onze Heiland noemde Zichzelven een Medicijnmeester, en zondaren met den naam van »die ziek zijn." o, De zonde is meer dan eene ziekte, meer dan eene verstoring van den inwendigen mensch, de zonde is onze natuurlijke toestand geworden, de zonde is de slavernij, is de dood. Toch doen wij belijdenis met Davids woord: »Mijn ziel nu gansch melaatsch." En de uitverkorene des Heeren, die genade ontvangen heeft om met een Chrysostomus te zeggen: »Ik heb geleerd voor niets te vreezen dan voor de zonde alleen", die door dankbaarheid gedreven een godzalig leven wenscht te leiden en dagelijks in heiligheid des levens toe te nemen, begeert naar die geestelijke kennis, welke macht is. Het is hem niet genoeg ziekte en geneesmiddel te kennen, niet genoeg, hoe wonderbaar veel het ook reeds zij, de zonde in hare vreeselijkheid, en het bloed van Christus in zijne onfeilbaarheid te kennen, hij doorzoekt ook zichzelven, om op te merken hoe de zonde aanvalt en voortwoekert, en om te weten waar genade aangrijpt, langs welken weg de Held op het woord der waarheid Zijn zegetocht houdt, opdat hij daar zijne kleederen uitspreide en den palmtak verheffe, en het Hosanna, »Heere help toch," hooren doe.

Er is niet slechts eene anatomie der stof, er is ook eene ontleedkunde van 's menschen onstoffelijk wezen. Niemand kan zonder schade daarin vreemdeling zijn. 't Is waar, gelijk duizenden daarheen loopen zonder ooit te hebben nagedacht over het kunstig samenstel van voet en been, noch immer hoorden van de beweging der spieren, zoo is er ook een geestelijk voortgaan en bewegen als door geestelijk instinct bij het kind van God. Maar toch bij iedere stoornis in onze lichamelijke beweging worden wij gedrongen naar het samenstel te vragen, en bij zooveel struikeling en zwakheid, bij zoovele beproevingen en smarten, als er op den kruisweg zijn, bij zooveel dat de Petrussen, die het leven voor Christus willen zetten, tot bitter weenende Simons maakt, worden wij wel gedrongen om te onderzoeken naar ons zijn, ons inwendig bestaan.

Zonder twijfel is het woord van den vromen Bernhard waar: »Multi multa sciunt, et se ipsos nesciunt" (velen weten vele dingen, maar zichzelven kennen zij niet). Eigenliefde vreest den blik in het binnenste te slaan, en de verstrooiingen der wereld dringen de gedachten daaraan gedurig terug. En toch het nauwkeurig onderzoeken van zichzelven, en van al zijne verkeerdheden is terecht de beste philosophie genoemd.

Ik werp mij niet als uw leermeester op. Zullen wij de zonde leeren kennen, dan moet Ezechiëls God aan ons hart doen, wat Hij in Israëls tempel deed, en deuren ontsluiten en muren doorbreken en schuilhoeken ontblooten en vragen: »Ziet gij die gruwelen, menschenkind!" Zullen wij de wonderen der genade verstaan, dan moet diezelfde God van Ezechiël ons voeren naar het dal der doodsbeenderen, om daar de kracht te proeven, te ondervinden van profetie over de dorheid, en van profetie tot den Geest. Toch wenschte ik wel met u na te denken over ons »ik", maar geleid door dien Openbaarder, die elken sluier wegnemen kan, en alle schellen van de oogen kan doen afvallen. Dat dubbele werk der openbaring doe Hij heden aan ons!

. 1 Thess. 5 : 23.

Geest en ziel en lichaam.

Thessalonika, gesticht door Cassander op de puinhoopen van Therma en geheeten naar de dochter van Philippus van Macedonië, ware den meesten onzer een onbekende stad, indien niet de Heilige Schrift haar zoo dikwerf noemde. Het zeventiende hoofdstuk der Handelingen meldt u hoe de prediking van Paulus verstoord werd door Joden, die uit de marktboeven opmaakten om Jasons huis te bestormen. Toch geschiedden daar die grootere wonderen, welke de Heere betuigde, dat zij zouden doen, die in Hem geloofden, wonderen, grooter dan in de lijst, aan den Dooper gegeven, zijn opgenoemd, en van welke Dante zingt: »Dat zonder wonderen tot Christus' leer de wereld zich bekeert, dit wonder reeds getuigt meer voor de waarheid dan zoo er honderd wonderen waren."

»Sommigen, zoo lezen wij, (van de Joden) geloofden, en van de godsdienstige Grieken eene groote menigte, en van de voornaamste vrouwen niet weinige." Maar wie kent ook niet de getuigenis omtrent die gemeente gegeven: »Deze (van Berea) waren edeler dan die van Thessalonika, als die het woord ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzoo waren." En daarom is het wellicht, dat de Apostel geen brief ons heeft nagelaten aan de edeler gemeente, maar zich gedrongen gevoelde een tweetal te richten aan die te Thessalonika. En daarom zonder twijfel de lange rij van vaderlijke vermaningen, welke onzen tekst voorafgaat, met echt Apostolische wijsheid ingeleid. De Apostel toch bereidt tot het aannemen dier lessen de harten voor, door het goede te erkennen, dat de Heere in

hen had gewerkt, en er op te wijzen hoe zij tot God bekeerd waren van de afgoden, om den levenden en waarachtigen God te dienen. Hij noemt hen zijne hoop en kroon des roems, zijne heerlijkheid en blijdschap. Nacht en dag was hij voor hen biddende, en nu mag hij dan ook, als een vader zijne kinderen, hen vermanen en vertroosten, en het is alsof wij den Apostel der heidenen in het midden van die groote schare zien, waarvan een Aristarchus en Secundus ons met name bekend zijn, alsof wij hem daar zien met de handen uitgestrekt om te zegenen, terwijl het bekommerd en bevreesd harte de woorden op de lippen legt: »De God des vredes zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte g e e s t en z i e l en l i c h a a m worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus."

Geest en ziel en lichaam. Zij het geene dorre beschouwing, waarvoor wij ter overdenking dezer woorden uwe aandacht vragen, maar leide ons woord ook ons tot de heiliging Gods van ons geheele wezen en bestaan!

I.

De oude Grieken beweerden, dat hun god Apollo geroepen had: »Ken uzelven," en zij gevoelden de groote beteekenis van dat woord. Gemakkelijker was het echter dien raad te geven, dan leermeester in die kennis te zijn, daar men toch gevoelde, dat Apollo niet bedoeld had onze leden en gedaante te onderzoeken, maar het inwendige des geestes (Cic. Tusc. I: 52), die wereld in het klein. Zonder twijfel waren de meest verlichte onder de heidenen in die zelfkennis veel verder gevorderd dan menigeen, die zich den Christennaam toeëigent; zij hadden het dieplood veel verder doen zinken in de diepte van 's menschen val, in den »ruischenden kuil en het modderig slijk" der zonde, dan het modernisme zijnen bedrogenen leert. Aandoenlijk zijn de klachten, welke gij hoort uiten over onze ellende. Is het niet alsof wij een Paulus hooren in woorden als deze: »Ik zie het betere en prijs het en jaag toch het slechtere na" (Ovid. met. VII: 19)?

Denkt ge niet aan eene werking des Heiligen Geestes, als een Plato (in zijn Phaedo), van de heerschappij des lichaams sprekende, die niet weg te nemen acht, »zoo de godheid zelf niet verlost," of het leven van den goede op aarde als eene onmogelijkheid voorstelt met deze woorden (de Rep. II: 5): »De rechtvaardige zal gegeeseld, gepijnigd, gebonden, blind gemaakt en, na allerlei ander kwaad verduurd te hebben, gekruisigd worden, en daardoor leeren, dat men liever recht-

vaardig moet schijnen dan zijn"; of als een Seneca (ep. 52) van den weg der verlossing aldus spreekt: »Niemand bezit in zichzelven kracht om zich te redden, een ander moet de hand uitsteken om hem uit te leiden?"

Maar toch ook hier vinden wij het woord van den Apostel bewaarheid, dat wel het geweten medegetuigt, en de gedachten beschuldigen (Rom. 2: 15), maar hun onverstandig hart verduisterd is geworden, en zij het schepsel geëerd en gediend hebben boven den Schepper (Rom. 1: 21, 25).

Ook omtrent de kennis van den mensch is het woord van Calvijn waar: »Er blijft over, dat God zelf uit Zijnen hemel spreekt" (Instit. I: 5, 13).

Drie malen (Ps. 8: 5; 144: 3; Job 7: 17) laat het O. Testament ons de vraag hooren, en het Nieuwe wijst ons daarop (Hebr. 2: 6), de vraag, welke ons op de lippen zweeft: »Wat is de mensch?" Jesaia antwoordt ons (40: 6 v.): »Alle vleesch is als gras, en al zijne goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des Heeren daarin blaast, voorwaar het volk is gras." Vraagt het aan David, en hij zal u antwoorden: (Ps. 62: 10) »De gemeene lieden zijn ijdelheid, de groote lieden zijn leugen; in de weegschaal opgewogen, zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid." Vraagt het aan een Paulus, en hij zal het ontzaglijk antwoord doen hooren: (Rom. 3: 19) »De geheele wereld voor God verdoemelijk," en uit het diepst zijner ziele zal de verzuchting oprijzen: (Rom. 7: 24) »Ik, ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods."

En evenals op den vloek van Ebal (Deut. 27: 15 v.v. Joz. 3: 33 v.v.) roept het volk van God uit de diepte op die getuigenissen zijn hartverscheurend: »Amen!"

Waar die hellevaart der zelfkennis heeft plaats had, en onverflauwd die indruk blijft, daar is het in de oogen des Heeren genoeg om den verlorene den ring aan den vinger te doen, maar evenals de genezende kranke, tot de blijdschap der redding gekomen, gedurig die ziekte bepeinst, en nu, tot bezinning gebracht, beter kan nagaan wat tevoren de vreeze des doods verhinderde, zoo vraagt aan de hand van Christus Zijn discipel weder, en wederom: »Wat is de mensch"? en dit temeer, daar de zonde meer dan eene ziekte is, welke wijkt, integendeel dagelijks de schuld wordt grooter gemaakt. Wij wenschen iets ten minste te weten van het samenstel van ons wezen; er zijn zoo vele vragen, die oprijzen.

Nu noemt ons de Apostel »geest, ziel en lichaam," en toch op zoo vele plaatsen der Heilige Schrift wordt slechts van een tweetal gesproken. De Heere wekt Zijne discipelen op (Matth.

10: 28) niet te vreezen voor degenen, die het lichaam dooden, en de ziel niet kunnen dooden, maar veel meer hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel, terwijl Paulus (1 Kor. 7: 34) spreekt van het zich bekommeren met de dingen des Heeren om heilig te zijn, beide aan lichaam en aan geest; op de eerste plaatsen lichaam en ziel, op de tweede plaats lichaam en geest.

Wat dan aan te nemen? Raadplegen wij onze Hervormers, dan stelt een Luther ons den tabernakel voor met zijne drie deelen. »Het Heilige der heiligen, waarin God woont, is zonder licht, zoo moet de geest des menschen niet zien maar gelooven; in het Heilige staat de kandelaar met zeven armen en lampen, dat is een beeld der ziel met hare onderscheiding, hare wetenschap en kennis; het Voorhof staat open voor het licht der zon, dat is het lichaam, dat voor ieder zichtbaar is." Vragen wij daarentegen onzen Hervormer Calvijn, hij leert ons (Inst. I: 15, 2), dat de mensch bestaat uit lichaam en ziel, en dat deze laatste ook somtijds geest is genoemd. Bij de verklaring van dezen onzen tekst wil hij gedacht hebben aan verstand (intellectus) en wil (voluntas), en maakt hij dus een onderscheid tusschen ziel en geest. Gij verlangt niet, dat ik u die lange rijen van godgeleerden voorstel, bij wie hetzelfde verschil wordt gezien, maar vraagt mij eer, waartoe dit op deze plaats? Gel.! om te zamen te onderschrijven wat de groote Apostel, die zelf, door den Heiligen Geest gedreven, een tal onzer heilige boeken schreef, heeft getuigd (1 Kor. 13: 9, 12): »Wij kennen ten deele, en wij profeteeren ten deele." »Wij zien nu door een spiegel in eene duistere rede." Als wij zelfs bij het licht der openbaring omtrent ons eigen wezen (en wat zouden wij beter kunnen beschouwen, kunnen bestudeeren dan dit) nog in zoo menig opzicht rondtasten; als wij bij het vernemen van dat drietal »geest en ziel en lichaam" nog voor zoo vele vragen staan; als vooral het verband dezer drie voor ons grootendeels in het duister ligt, hoe zullen wij dan ons vermeten alle geheimen te willen oplossen, als wij het drietal hoogheilige namen lezen »Vader, Woord en Heilige Geest," of wij gewezen worden op het mysterie der godzaligheid, dat groot is »God geopenbaard in het vleesch" (1 Tim. 3: 16). Als wij voor de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen staan en, in plaats van ons verstand gevangen te geven in de gehoorzaamheid des woords, evenals de vrienden van Job redeneeren, zoude de Heere dan geen recht hebben, om ook ons uit het onweder toe te voegen (Job 38: 2 v.): »Wie is hij, die den raad verduistert met woorden zonder wetenschap? Gord nu, als een man uwe lenden, zoo zal Ik u vragen en onderricht Mij."

Waarlijk ons, die ons zelven niet kunnen uitvinden, betaamt het wel onze onkunde te belijden, en dankbaar voor het licht der openbaring kinderlijk te gelooven met een: »Den Almachtige dien kunnen wij niet uitvinden" (Job 37 : 23). Op de Zofarsvraag (Job 11 : 7 v.): »Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen, wat kunt gij doen? dieper dan de hel, wat kunt gij weten?" — zal ware wijsheid antwoorden: (Job 8 : 9) »Wij zijn van gisteren en weten niets" (39 : 37). Zie ik ben te gering, wat zou ik antwoorden? ik leg mijne hand op mijnen mond."

Wij keeren tot onzen tekst terug, en vraagt gij naar onze meening over deze nog duistere zaak, dan antwoorden wij Luthers beeld te gezocht en Calvijns onderscheiding hier te zwak te achten. Dan onderscheiden wij liefst in den mensch het stoffelijke en onstoffelijke. Het eerste onderscheidt de Schrift weder duidelijk in lichaam (sooma) en vleesch (sarks); terwijl nu het eene dan het andere voor het geheel voorkomt, en het onstoffelijke in ziel en in geest, waarbij datzelfde plaats heeft. Doch dat onstoffelijke, dat spiritueele, richt zich óf naar de aardsche (de epigeia) als ziel, óf naar de hoogere (de epoerania) als geest.

Wij zijn met deze onze meening van den Gereformeerden bodem niet afgegaan, daar immers Calvijn zelf (Inst. I : 15; 2) schrijft: »Hoewel die namen dikwijls worden verbonden, verschillen ze in beteekenis." Wij worden dan ook wel gedwongen zulk een verschil te erkennen, waar de Heilige Schrift zoo duidelijk spreekt, en menschen ons noemt (Jud. 19) »natuurlijke (een woord afgeleid van ziel, dus »zielmenschen") geest [1]) niet hebbende," en het in onzen tekst den Apostel waarlijk niet om eene opeenstapeling van woorden van gelijke beteekenis te doen kan geweest zijn. Laat ons trachten het onderscheid tusschen de drie hier opgenoemde nader te verklaren. Er zijn drie werelden, een wereld der stof, een wereld der gedachten, een wereld der geesten, of m. a. w. een wereld beneden, een wereld om, en een wereld boven den mensch. Met ons lichaam staan wij in betrekking tot de natuur beneden ons, met onze ziel tot de wereld rondom ons, met den geest tot de wereld boven ons. Onze ziel richt zich door

---

[1]) Het woord „geest" (pneuma) staat hier evenals in 1 Petr. 1 : 22, 1 Kor. 2 : 4 enz. zonder lidwoord. Als van den Heiligen Geest Gods wordt gesproken zonder nadere bepaling, wordt dat nooit gemist. In onzen tekst kan niet aan den Heiligen Geest worden gedacht, aangezien van dezen niet kan worden gezegd: „De God des vredes heilige u.'

middel van het lichaam tot het stoffelijke, door middel van den geest tot het hoogere en goddelijke. Ziet het kind in de wieg; dat leven van het pasgeborene schijnt wel slechts een leven des vleesches, want al het hoogere is slechts in beginsel aanwezig en sluimert; dat is het leven des vleesches; maar keert terug na enkele weken en gij ziet het kindeke, waarover de gelukkige moeder zich buigt, en gij aanschouwt den lach der liefde en gij hoort het kraaien van genot; het zijn de eerste openbaringen van het zieleleven. Komt weder na jaren en een gevoel van iets hoogers heeft het de knietjes doen buigen; in kinderlijk geloof spreekt het kindeke tot zijn God. Dat is het ontwaken van den geest, zeker, wij hopen het, door de bewerking van den Geest Gods, maar toch daarvan onderscheiden, waarom de Apostel zegt: (Rom. 8 : 16) »Gods Geest getuigt met onzen geest," en elders: (1 Kor. 2 : 11) »Wie van de menschen weet hetgeen des menschen is, dan de geest des menschen, die in hem is? Alzoo weet ook niemand hetgeen Gods is, dan de Geest Gods."

Geest, ziel en lichaam. Een dezer drie heeft in den mensch de heerschappij, niet alsof ooit de beide andere geheel vernietigd zouden zijn, zij worden niet opgeheven, maar overheerscht, tot dienstbaarheid gebracht, door dat eene, dat zich ontwikkelt en dikwerf zoo verre de andere op den achtergrond dringt, dat dit het alleen machtige schijnt. Daarnaar nu worden in de Schrift drieërlei soorten van menschen genoemd. Waar het vleesch het leidende, het heerschende principe is, staat de mensch ook in hoofdzaak met de zichtbare wereld in betrekking. De lagere begeerlijkheden heerschen in hem. De buik is de god, onreinheid en onmatigheid worden nagejaagd of andere zonden, door den Apostel genoemd, als hij zegt: (1 Kor. 3 : 3) »Gij zijt nog v l e e s c h e l ij k: want dewijl onder u nijd is, en twist en tweedracht, zijt gij niet vleeschelijk en wandelt gij niet naar den mensch?" Zoo noemt zich de Apostel zelf, als hij zichzelven buiten het genadewerk Gods beschouwt (Rom. 7 : 14): »Ik ben v l e e s c h e l ij k verkocht onder de zonde."

Er is in de tweede plaats een wereld der gedachten, en met haar staat in verband de mensch, in wien het zieleleven praedomineert. Eigen nadenken, menschelijk verstand staat bovenaan. Hij kan met zijne ziel het vleesch beheerschen, en in braafheid, in alle maatschappelijke deugden leven, lief en beminnenswaardig zijn. Die psychische of ziel-mensch wordt herhaaldelijk in de Schrift genoemd, gij vindt hem daar, waar gij in uwe staten-vertaling het woord n a t u u r l ij k e mensch

leest. Die natuurlijke mensch mag een man van algemeene ontwikkeling, van buitengewone geleerdheid, een hoogst godsdienstig man zijn (1 Kor. 2 : 14), toch »begrijpt hij niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, want ze zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden." Zij zijn het, van wie de Schrift zegt (Jud. 19), dat zij »zichzelven afscheiden van de gemeente Gods, natuurlijke menschen, (den) geest niet hebbende." Daar is eene wijsheid, welke tot nijd en twistgierigheid leidt en een liegen tegen de waarheid (Jac. 3 : 14, 20), eene wijsheid, welke niet die is, welke van boven afkomt, maar die is »aardsch, natuurlijk, duivelsch."

En eindelijk er zijn er, die vleesch en ziel tot dienstbaarheid gebracht zien aan den geest, niet door de eigen kracht des geestes, want deze tast uit zichzelven blindelings rond zonder iets te vinden, is in duisternis, in slavernij en dood, maar door de kracht Gods, door de genadige toedeeling van den Heiligen Geest Gods, die met hun geest getuigt dat zij kinderen Gods zijn (Rom. 8 : 16). Deze is de geestelijke mensch (1 Kor. 2 : 15), die alle dingen onderscheidt, maar van geen mensch onderscheiden wordt, en tot wien de vermaning (Gal. 6 : 1) wordt gericht: »Gij die geestelijk zijt, brengt hem, die door eenige misdaad overvallen is, terecht met den geest der zachtmoedigheid, ziende op uzelven."

Gel.! wij hebben onszelven te beproeven wie wij zijn, Maar vergeten wij het niet, dat alleen voor dewereld de onderscheiding waarde heeft van vleeschelijk en natuurlijk, maar niet voor God. Hoe verstandig ook en beschaafd, buiten het koninkrijk der hemelen staat, en buiten de poorte des hemels blijft al wat geen hooger leven leerde kennen. Voor dat koninkrijk scheidt zich de menschheid slechts in tweeën. De rotssteen Christus in de menschenstroomen neergevallen, verdeelt slechts in rechts en links, en verdeelt onverbiddelijk.

En hoe zal het in in den grooten dag des oordeels zijn? Ziet het op Golgotha: Het Lam Gods in het midden, aan rechter- en linkerzijde beide een moordenaar, even schuldig, maar aan den eenen de Geest verleend, welke van zonde overtuigde, en — het paradijs wordt hem geopend. Zoo staat de Christus eens als Lam van God in het midden der ontelbare schare; aan Zijne linkerhand, die hun goed in dit leven hadden, de verstandigen naar de wereld, de braven in het oog der menschen, met allen, die leefden naar het vleesch, en — ze worden buiten geworpen; aan Zijne rechterhand, wier geest de diepten Gods na de diepten van 't eigen hart doorzocht, de Jood, in wien de geest het »Abba," de Griek en de Romein in

wien Hij het »Pater" en wij, in wie Hij het »Vader" riep, en over deze het woord: »Gaat in in het koninkrijk Mijns Vaders." ó — Vóór het te laat is — onderzoekt uzelven, beproeft u, of gij in het geloof zijt. Gel.! waarnaar leeft gij, naar uw vleesch of naar uwe ziel, dat is uw menschelijk gevoel en verstand? Het gaat ter helle heen. Alleen zoo Gods Geest met uwen geest getuigt, dan zijn wij verbonden aan en bestemd voor de wereld der geesten, het paradijs onzes Gods.

II.

Geest en ziel en lichaam. Zoo noemt de Apostel een drietal of, wilt gij liever een tweetal, maar het eerste met twee namen naar de onderscheidene zijden, waarheen het onzichtbare in ons zich richt, zoo zijn er ook slechts twee rijken, twee wegen, tweeërlei eeuwig huis.

Of het is onder den invloed des Satans dat het vleesch met de ziel, als heerschende of als ondergeschikte, den menschelijken geest dooft en doodt, óf het is de Heilige Geest Gods, welke den menschelijken geest herschept, om de ziel te doordringen en het vleesch te kruisigen met zijne begeerlijkheden,

a. Willen wij weten hoe de zonde binnendringt en werkt, dan is Edens hof de plaats, welke ons onderrichting geven kan. (Gen. 3 : 1 v.v.). De menschen-moordenaar is daar binnengetreden als de listige slang en heeft zich het zwakste vat uitgekozen om dat te vullen met venijn.

Een ons onbekend, een zoogenaamd onschuldig gesprek ter inleiding is voorafgegaan, als door eene vraag op de boomen des hofs de aandacht wordt gevestigd en in 't bijzonder op den boom der kennis des goeds en des kwaads. Dat eten, zegt Satan, is geen schade voor het l i c h a a m; aan de z i e l wordt opening der oogen beloofd, en aan den g e e s t gelijkheid aan God. De drievoudige verleiding heeft drievoudige uitwerking, eerst voor het l i c h a a m, want de vrouw ziet, dat die boom goed is tot spijze, en een lust voor de oogen; voor de z i e l, want het is een boom begeerlijk om verstandig te maken, en de sprake des g e e s t e s, welke zoo even nog werd gehoord, is gedoofd, de sprake: »God heeft gezegd." Zij verlaat God en Zijn gebod; »zij nam van die vrucht en at." Zietdaar de eerste ontwikkeling van die giftige woekerplant, de eerste schrede van den mensch op 't verderfelijk pad. Ons zwakste, ons meest aan de wereld verbonden deel is het vleesch, en daarop zijn Satans eerste pijlen steeds gericht. Daar vertoont zich aan 's menschen oog het goud en goed der wereld, en

de begeerte naar 't bezit is opgewekt. 's Werelds eere lokt, en verlangen rijst om eveneens een Babels-toren te bouwen, de vreeselijke hoogmoed is opgestaan. De genietingen tooien zich in haar feestgewaad en hare zangen vinden weerklank bij ons laagste ik. Of — in het vleesch zelf verheffen zich door verborgen invloeden de begeerlijkheden van allerlei aard of gewaarwordingen van toorn en nijd, afkeeringen van het schoone en goede en goddelijke, en de vijand heeft zijn ontzaglijke bresse geschoten, waardoor hij voortdringen zal tot ons verderf. Een zwakke dam biedt tegenstand; de ziel spreekt tegen de zonde met nietige tegenwerpingen; het geweten getuigt, het verstand redeneert, kwade gevolgen worden overwogen. Dat het min edel, niet fatsoenlijk naar de wereld is, houdt een oogenblik terug; dat menschen het zullen zien en verhalen en afkeuren, stelt zich een wijle in den weg. Dat lastig beletsel moet worden uit den weg geruimd, en de mensch zoekt vele vonden. Het verstand wordt bewerkt en het geweten gerust gesteld, en straks is het voorzichtig verdrag met de hel gesloten. Het zal wel verborgen blijven, of het kwaad is toch zoo groot niet, er zijn wel grootere zondaars, de geheele wereld leeft zoo, en de profeten zeggen immers »vrede, vrede en geen gevaar?"

De ziel des menschen is van den zondigen lust doortrokken, vleesch en ziel zijn tot een en hetzelfde besloten, en, rijzen er zoo nu en dan bedenkingen, spoedig wordt die stemme gesmoord, en Pilatus wascht zijn handen in onschuldig bloed. Toch is de strijd nog niet ten einde, want er is een wereld boven den mensch en er is ook iets in hem, dat van die wereld spreekt, de gedachte aan God rijst op, aan Zijne heiligheid, aan het jongste gericht, aan hemel en hel. Maar als vleesch en ziel zich verbonden stellen tegen den geest, den niet door God bekrachtigden, niet geheiligden geest, wat beteekent dan zijn tegenstand? Van twee zijden bestormd is Zijn verzet niets; weg met die gedachten, de dood is zoo verre nog; en immers er is ook sterfbeds-bekeering; te jong voor die dweperij, en deze en die prediker, door de kerk op de kansels gebracht, leert, daar is geen hel, en die oude Bijbel is vol fabelen en legenden; het verstand heeft in onze verlichte eeuw de heerschappij, hoe durft de geest nog tegenwerpingen maken, en dan: Hij is immers zoo goed, die lieve Heer, hoe zou Hij een mensch kunnen laten verloren gaan om — zoo'n kleinigheid, en dan — och, wij zijn overigens toch zoo slecht niet. Of onder de vlag van rechtzinnigheid is het voorgehouden, dat het des menschen werk is de volbrachte verlossing aan te nemen, dat er geen vindenstijd is, maar de Heere altijd

gewillig is als het ons maar belieft. Gemakkelijk genoeg is dan de weg der zonde met die vrijkaart. Ter elfde ure nog gelooven is immers genoeg. De laatste tegenstand is weg en de mensch stort zich in zijn afgrond.

Zoo is eerst de ziel of de verstandelijke zijde van ons wezen in den dienst des vleesches genomen, en, doortrokken van de zonde, spitst zij zich slechts tot ongerechtigheid. Hij is de Adam geworden, door een Eva verleid, die mede heeft gegeten van den boom, en op zijne beurt anderen ten verderve wordt, en de geest des menschen, het godsdienstig bewustzijn, bewijst de waarheid van het woord in onze geloofsbelijdenis (Art. 14), dat »zijn er kleine overblijfselen van het beeld Gods om den mensch alle onschuld te benemen, al het licht, dat in ons is, in duisternis is veranderd." In de bouwvallen van het schoone gebouw huizen de draken en giftige slangen; de geest verandert óf bijgeloovig de heerlijkheid des onverderfelijken Gods in de gelijkenis zelfs van viervoetig en kruipend gedierte (Rom. 1: 23), óf roept in ongeloof: »Er is geen God" (Ps. 74: 1), óf beweert: »De Heere ziet ons niet; de Heere heeft het land verlaten" (Ezech. 8: 12), óf denkt liefst aan alle deze dingen niet, en zoekt elke opkomende gedachte te smoren, zoodat straks bij voortgang in 't vernietigen van elke hoogere stem de getuigenis der Schrift wordt bevestigd: »Het geweten met een brandijzer toegeschroeid" (1 Tim. 4: 2), maar ook het: »natuurlijke mensch (den) geest niet hebbende."

Zoo vreet de zonde gelijk de kanker steeds voort, van het lagere tot het hoogere opklimmende, alles verwoestende op haren tocht, gelijk ook bij de ziekten des lichaams, nu op afzichtelijke dan op schijnbaar liefelijke wijze, nu eens als in ijlende koortsen, dan eens in langzame verzwakking, hier onder de verachtelijke vormen van het gemeen der straten, daar onder de bedekking van wetenschap en verlichting en beschaving, maar nooit anders dan ten doode. Daarom raadt de Schrift ernstig aan (1 Petr. 2 : 11) »zich te onthouden van de vleeschelijke begeerlijkheden, welke strijd voeren tegen de ziel" (2 Kor. 7 : 1), »zich te reinigen van alle besmetting des vleesches" (Rom. 13 : 4), »het vleesch niet te verzorgen tot begeerlijkheden", en ook wij, Gel! roepen u toe in den naam onzes Gods (1 Petr. 5 : 8): »Zijt nuchteren en waakt, want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden." »Indien gij naar het vleesch leeft, zult gij sterven" (Rom. 8 : 13).

b. Den geheel omgekeerden weg volgt de Heere, wanneer het Hem behaagt, ter wille van den Zoon Zijner liefde een zondaar te redden van den dood. Ziet het in de orde, waarin

het drietal woorden van onzen tekst voorkomt, in welken de Heilige Geest spreekt van het heiligend werk van den God des vredes. Eerst de geest, daarna de ziel, eindelijk het lichaam. De eerste gedachte, ontwaakt bij den verloren zoon, is: dat hij een vader heeft, dat er een vaderhuis is, en het zoo goed in die woning is (Luk. 15 : 17). Als de Heere Jezus Zijnen mond heeft geopend ter openbaring van de grondwet Zijns rijks, dan zegt Hij niet: »Zalig de armen van lichaam" of: »Zalig de armen van ziel", maar bovenaan in de zaligsprekingen staat geschreven: »Zalig zijn de armen van geest" (Matth. 5 : 3). Ziet dit is de aanvang van den Heiligen Geest in den mensch, hem arm, behoeftig (want deze is de beteekenis van dit woord) te maken naar den geest. Dat, wat in den mensch van eene hoogere wereld getuigt, moet eerst worden ontkleed, ontdaan van al zijn valsche inbeeldingen, zijn eigen gerechtigheid, zijn verdienstelijkheid; zijn eigenwillige godsdienst moet worden herboren, herschapen. o, Dan als die God des vredes aan den kerkhofsvrede een einde maakt, als Hij den sterkere zijn wapenrusting komt ontrooven, het vuur heeft geworpen, dan is de gezegende onrust geboren en het: »God, zondaar, eeuwigheid," klinkt en blijft klinken. De stem der ziel verheft er zich tegen en strijdt met allerlei bedenkingen en geruststellingen, maar het baat niet, want God heeft eenmaal den inwendigen mensch aangegrepen, en Hij laat Zich niet verwinnen. »Zonde, gerechtigheid, oordeel" (Joh. 16 : 8, v.v.), zoo blijft het klinken, en het verdooft elke stem van vleesch en bloed, en het betraande oog ziet de eertijds zoo schoone wereld niet anders dan in rouwkleed gehuld. Maar van die armen van geest is het koninkrijk der hemelen; en door boete en geween, door klachten en tranen wordt die geest des menschen geheiligd, door de genadekrachten Gods gesterkt, door de vertroostingen Gods verblijd, en de geest heeft kracht tot strijden, tot overwinnen, en het drietal klaagwoorden verwisselt in den lofzang: »Vader, hemel, kind van God." Dat nieuwe deel, door God in den mensch gelegd, dat, wat de wedergeboorte heeft te weeg gebracht bij Gods uitverkorenen, die door Gods Heiligen Geest herschapene geest, gaat door naar beneden tot de ziel des menschen om al wat zondig is uit te bannen en haar »te reinigen in de gehoorzaamheid der waarheid" (1 Petr. 1 : 22). Tegenwerpingen worden weerlegd, een nieuw licht gaat op; bedekselen worden weggenomen; ervaring leert de dwaalwegen der zoogenaamde wetenschap. De Paulussen, die met de wet in de hand meenden vele wederpartijdige dingen te moeten doen, leeren inzien, dat zij verzenen tegen prikkelen sloegen,

en worden kinderen in de schole des Woords, discipelen, die de wijsheid der wereld dwaasheid hebben leeren achten, en als niets-wetenden zitten aan de voeten van den Heere. Onder de machtige werking van Gods Heiligen Geest zijn ziel en geest één geworden, en nu richt zich ook die geheiligde zielekracht tegen vleesch en bloed om het te kruisigen, om de zinnelijke bewegingen en begeerten ten onder te houden. Het lichaam des menschen is dan niet meer een voertuig der zinnelijkheid, een werktuig der lusten, maar een tempel van den Heiligen Geest Gods, en die tempel is heilig (1 Kor. 3 : 16 v. 6 : 19 v.). Die heiliging gaat door, en daalt altijd weder uit God af en dringt door naar beneden.

Gel.! De drie maten meels moeten doorzuurd worden door het zuurdeeg, dat is het koninkrijk der hemelen (Matth. 13 vers 33 v.v.) Het Woord Gods, dat levend is en krachtig en scherpsnijdender dan eenig tweesnijdend zwaard, moet doorgaan tot de verdeeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs (Hebr. 4 : 12). Het is niet genoeg, dat gij zeggen kunt: (1 Kor. 1 : 45 v.v) »De eerste mensch Adam is mij geworden tot een levende z i e l," indien gij niet daarbij voegen kunt: »De laatste Adam tot een levendmakenden g e e s t." »Die eerste mensch is uit de aarde aardsch, de tweede mensch is de Heere uit den hemel."

Heiliging moet plaats hebben van uw zondig wezen, niet maar eene verbetering, maar heiliging, niet maar hier en daar, van een deel van uw wezen, maar van uwen geheelen mensch. Die moet plaats hebben, want het onreine vindt geene plaats in het hoogste heiligdom. Dit heiligen is niet uw werk; »De God des vredes zelf heilige u," zegt de Apostel. God zelf kan het, God wil het. Hij heeft Zijnen Zoon gegeven om Zijn volk zalig te maken van hunne zonden. De Christus heeft het volbracht voor de Zijnen, maar Hij draagt ook gouden kroon en scepter in hemel en op aarde, om gaven uit te deelen aan wederhoorigen, ze te bekleeden met den mantel der gerechtigheid. Christus (Efez. 5 : 25 v. v.) heeft de gemeente liefgehad en Zichzelven voor haar overgegeven, opdat Hij haar heiligen zou, haar gereinigd hebbende met het bad des waters door het woord, opdat hij haar Zichzelven heerlijk zou voorstellen, eene gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, maar dat zij zou heilig zijn en onberispelijk."

De God des vredes heilige u. Zonder heiliging geen vrede, of het moet de valsche vrede der wereld zijn, de vrede des doods. Weg dan met de zonde en gij zult vrede hebben met alles, wat u omringt, met alles wat God over u beschikt.

Chrysostomus' stelling was: „Er is maar één ongeluk, en dat is de zonde," en omdat hij geleerd had voor niets te vreezen dan voor de zonde alleen, kon hij ook na veel en velerlei lijden op zijn sterfbed zeggen: »God zij voor alles geloofd."

»Ons sterfbed." Boven eene gelagkamer in 1636 te Cheshire gebouwd, staat te lezen, wat wel waarschuwend boven die groote gelagkamer, de wereld, mocht staan: »Fleres si scires unum tua tempora mensem, rides cum non scis, si sit forsitan una dies," d. i.: „Gij zoudt weenen, indien gij wist dat uw tijd slechts eene maand ware, gij lacht, nu gij niet weet, of die wellicht slechts één dag is."

Gel.! wij worden in deze dagen geduriglijk aangemaand om schuld te belijden, de zonden te betreuren met vasten en geween, de zonden onzer kerk in 't bijzonder, waaraan wij zelven deel hebben en geen klein deel, de onheilige banden, die wij zoo lang hebben gedragen, de flauwheid en lauwheid, waarmede wij hebben toegezien, dat Christus' eere was aangetast, als het Hoofd der gemeente, dat het gebod was verzaakt »gij zijt allen broeders." Er is reden voor zak en assche, en ik wenschte het dat mijn hoofd water ware om te beweenen de zonden mijns volks en de mijne. Maar ik vreeze dat voorbijgezien wordt hoe niet alleen het belijden maar ook het laten eisch is, niet alleen de bok op den verzoendag moest worden geslacht, maar ook de zondebok in de woestijn moest gejaagd. »Dit is het vasten (Jes. 58 : 6), dat de Heere verkiest, dat gij losmaakt de knoopen der goddeloosheid, dat gij ontdoet de banden des juks en alle juk verscheurt. Dan zal uw licht voortbreken als de dageraad en uwe genezing zal snellijk uitspruiten."

En daarom, M. H.! ook over u, over onze broederen in den lande, over alle belijders die in den druk verkeeren het woord: »De God des vredes zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus. Hij, die u roept, is getrouw, die het ook doen zal. Broeders, bidt voor ons". Amen.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXIV.

DE SCHARE VOOR DEN TROON.

OP 14 OCTOBER 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

J. POST,

PREDIKANT TE CHARLOIS.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

Genâ, o God! genâ, hoor mijn gebed,
Verschoon mij toch naar Uw barmhartigheden;
Delg uit mijn schuld, vergeef mijn overtreden;
Uw goedheid wordt noch paal noch perk gezet.
Ai! wasch mij wel van ongerechtigheid:
Mijn schuld is zwaar, ik heb Uw wet geschonden;
Zie mijn berouw; hoor, hoe een boet'ling pleit,
En reinig mij van al mijn vuile zonden.

Ontzondig mij met hyzop, en mijn ziel,
Nu gansch melaatsch, zal rein zijn en genezen:
Wasch mij geheel, zoo zal ik witter wezen
Dan sneenw, die versch op 't aardrijk nederviel.
Ai! geef mij weêr gewenschte zielevreugd;
Laat uit Uw mond mij stof tot blijdschap hooren;
Zoo wordt opnieuw 't verbrijzeld hart verheugd,
En in mijn geest de ware rust herboren.

Psalm 51 : 1 en 4.

„En een uit de ouderlingen antwoordde, zeggende tot mij: Deze, die bekleed zijn met de lange witte kleederen, wie zijn zij, en vanwaar zijn zij gekomen?

En ik sprak tot hem: Heere! gij weet het. En hij zeide tot mij: Deze zijn het, die uit de groote verdrukking komen; en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen, en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams.

Daarom zijn zij voor den troon van God, en dienen Hem dag en nacht in zijnen tempel; en die op den troon zit, zal hen overschaduwen."

Openbaring 7 : 13—15.

Een heerlijk gezicht M.H., hetwelk aan den apostel Johannes op Patmos' strand te zien werd gegeven. Hij ziet de tri-

umfeerende gemeente voor den troon Gods. Verkwikkend schouwspel na al de oordeelen en het lijden en strijden van de gemeente des Heeren op aarde, dat hij in de vorige gezichten had moeten aanschouwen! Hij had ten laatste gezien hoe de uitverkorenen Gods ten dage van den Antichrist werden verzegeld aan hunne voorhoofden; een groot getal, nochtans t e l b a a r. Daar scheurt voor zijn zielsoog het hemelgordijn; hij ziet i n den hemel en daar aanschouwt hij een schare, die niemand tellen kan.

Na deze — zoo schrijft hij — zag ik, en ziet, een groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen; uit Israël en de Heidenwereld, — de schare der gezaligden — staande voor den troon en voor het Lam. Zij waren bekleed met lange witte kleederen, als het teeken van hunne heerlijkheid; en palmtakken waren in hunne handen, als een teeken van blijde overwinning. En zij riepen met groote stem, zeggende: »De zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam." Zij brengen Gode en het Lam alleen de eere voor hun behoud En al de engelen die rondom den troon stonden en de vier en twintig ouderlingen — twaalf als de vertegenwoordigers van Gods uitverkorenen uit Israël en twaalf als de vertegenwoordigers van hen, die uit de overige volken uit den dood tot het leven zijn gebracht — en de vier dieren — de vertegenwoordigers van heel de schepping — ze stemmen allen in met den jubelzang der verloste gemeente en bevestigen hem en geven Gode alleen de eere met hun A m e n; en zetten het hemelhalleluja voort en breiden het uit, zeggende: »De lof, en de heerlijkheid, en de wijsheid, en de dankzegging, en de eer, en de kracht, en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid. Amen."

Heerlijk gezicht! Toen Bunyan in zijn droom een blik in den hemel sloeg en hij de schare der verheerlijkten zag, riep hij uit: »En ik, dat ziende, wenschte mijzelven onder hen." En zóó gaat het gewis met velen onzer in dit oogenblik. Maar wie zal daar eens staan? Wien zal dat genadedeel gegeven worden? M.H., er wordt een en ander van die schare gezegd vóórdat zij den hemel is binnengegaan. Daar is niemand onder die schare van wien het niet wordt gezegd en wie daar eens zal staan, van dien moet dus hetzelfde hebben gegolden. Komt, hooren we wat van die schare wordt getuigd en moge de Heere naar den rijkdom Zijner genade ons een oog geven om te zien en een oor om te hooren en een hart om op te merken wat tot onzen eeuwigen vrede dienen kan. Daartoe zende Hij het licht Zijner ontdekkende genade neder in onze ziel. Amen.

Wat wordt van hen gezegd die Johannes aanschouwde? Dit wordt van hen gezegd:

I. zij zijn allen uit groote verdrukking gekomen;
II. zij hebben allen hunne kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams;
III. zij zijn nu voor den troon, de dingen der aarde te boven.

Ik werd benauwd van alle zijden,
En riep den Heer ootmoedig aan;
De Heer verhoorde mij in 't lijden,
En deed mij in de ruimte gaan.
De Heer is bij mij, 'k zal niet vreezen;
De Heer zal mij getrouw behoên.
Daar God mijn schild en hulp wil wezen,
Wat zal een nietig mensch mij doen?

De Heer is mij tot hulp en sterkte;
Hij is mijn lied, mijn psalmgezang;
Hij was het, die mijn heil bewerkte,
Dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort der vromen tent weêrgalmen
Van hulp en heil, ons aangebracht;
Daar zingt men blij, met dankbre psalmen:
Gods rechterhand doet groote kracht!

Psalm 118 : 3 en 7.

I.

Het eerste wat van die schare voor den troon wordt gezegd is: dat zij uit groote verdrukking gekomen is. Geen wonder, zij komt uit de strijdende Kerk op aarde! Als Johannes die heerlijke schare zag, sprak één van de ouderlingen tot hem, zeggende: »Deze, die bekleed zijn met de lange witte kleederen, wie zijn zij, en vanwaar zijn zij gekomen?" En Johannes antwoordt: »Heere! gij weet het; gij kunt het mij beter zeggen dan mijne gedachte het mij zegt." Nu, dat was ook zoo. In den hemel weet men met onbedrieglijke zekerheid vanwaar een ziel komt. Van uit den hemel wordt nauwkeurig acht geslagen op iederen strijder op aarde. Die in den hemel mag komen zal ondervinden hoe bekend men daar was met geheel zijn in- en uitwendig leven op aarde. Ja, in den hemel

weet men zeer goed wie en hoedanigen deze zijn, die bekleed zijn met lange witte kleederen en die palmtakken hebben in hunne handen, en vanwaar ze zijn gekomen. Het antwoord van den ouderling is dan ook dadelijk: Deze zijn het, die uit de groote verdrukking komen.

Daarmede wordt niet bedoeld de verdrukking, het lijden, waaraan op deze aarde, om der zonde wille, allen, zoowel bekeerden als onbekeerden, onderworpen zijn; maar bijzonder en in de eerste plaats wordt bedoeld de groote verdrukking, het smartelijk lijden, de benauwdheid, de vervolging om des geloofs wille, die de gemeente des Heeren op aarde heeft te verduren én die haar toppunt zal bereiken in het laatste der dagen — dagen, die naar de kenteekenen in Gods Woord voorspeld, niet verre meer zijn — als de Antichrist ten volle openbaar zal worden. Maar zijn er in de geschiedenis van Gods Kerk op aarde tijden van grooten druk en wederom tijden van betrekkelijke uitwendige rust, niet één gaat den hemel binnen van wien het niet heeten zal: Deze is uit groote verdrukkingen gekomen. Welke? Vele en velerlei.

a. De eerste verdrukking, waarin allen hebben verkeerd, die in den hemel zijn en zullen komen is zeker deze, waarvan belijdenis wordt gedaan in het Psalmlied:

„Ik lag gekneld in banden van den dood;
Daar d' angst der hel mij allen troost deed missen;
Ik was benauwd, omringd door droefenissen."

Het wee vanwege onze zonde en geheel onzen zondigen, jammerlijken toestand als deze door ontdekkende genade aan ons bekend wordt en onze oogen geopend worden en wij gaan zien wat dát is met een alwetenden, rechtvaardigen en heiligen God te doen te hebben. Als de heiligheid Gods, die voor de zonde een verterend vuur is, en onze onheiligheid aan onze ziel wordt ontdekt, zoodat het wordt: Wee mij, ik verga; ik moet voor eeuwig wegvlieden.

Dan is het benauwdheid en droefenis, verdrukking en vreeze totdat de Heilige Geest het oog opent voor ontfermende genade en de ziel, in zonde en schuld verloren, naar Golgotha gedreven daar als antwoord op den kreet: »Och, Heer! och wierd mijn ziel door U gered!" het woord mag hooren en aannemen: »De zonden zijn u vergeven om Mijns Naams wille en uwe ongerechtigheid is uitgedelgd als een nevel." Nu is het met David geworden: »Gij zijt mij een verberging; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vroolijke

gezangen van bevrijding;" en met het eerste: Abba Vader! zijn deze tranen gedroogd en is deze eerste verdrukking voorbij.

Maar dan vangt een nieuwe verdrukking aan; een nieuwe smart, die levenslang duurt en waaronder de ziel soms zoo diep bedroefd kan worden; de smart over het blijvend, inwonend bederf, dat, ach! telkens weêr tot ontrouw, tot afdwaling, tot zonden voert, waardoor het aangenomen kind zijn God en Zaligmaker bedroeft en Hem, die toch dierbaar aan de ziel is geworden, niet geeft de eere Zijns Naams! Van die drukkende smart hooren wij Paulus spreken als hij zegt: »Ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch; maar ik zie een andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangenneemt onder de wet der zonde, die in mijne leden is," en hem klaaglijk doet uitroepen: »Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

En nu, M. H., weet uwe ziel reeds iets van deze dubbele verdrukking? Indien niet, ach! dan zijt ge nog middenin den doodstaat, waarin deze pijn niet wordt gevoeld. Maar zalig als uwe ziel daarvan veel mag weten; want wie door genade met zichzelven en den Heere Jezus is bekend gemaakt en een pelgrim naar de Godstad is geworden, die gaat met dat kruis op de schouders. Daar ging niet één den hemel in, die niet uit deze groote verdrukking gekomen is.

b. Daar is een tweede verdrukking, waarin elk kind van God wordt gebracht. Gods Woord zegt hem die verdrukking aan. »Indien gij van de wereld waart — sprak de Heere Jezus — zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld." En wederom: »In de wereld zult gij verdrukking hebben;" en zooveel andere uitspraken meer, die alle op vervolging, versmading, bittere smart wijzen.

En slaan wij het boek der geschiedenis van Gods gemeente op aarde op, dan is iedere bladzijde een bevestiging van deze uitspraken.

Denk aan die lange rij van Gods kinderen, van welke de Bijbel u verhaalt; zijn ze niet verdrukt geworden?

Denk aan de aandoenlijke woorden in den brief aan de Hebreërs, waarin dit van hen wordt gezegd: »Zij hebben bespotting en geeselen geproefd, en ook banden en gevangenis; zij zijn gesteenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht; zij hebben ge-

wandeld in schaapsvellen en in geitevellen, verlaten, verdrukt kwalijk gehandeld zijnde."

Denk aan de eerste Christentijden; aan den tijd der martelaren en bloedgetuigen.

Denk aan den tijd der Kerkhervorming, aan de berooving der goederen, die zich onze vaderen hebben laten getroosten om des geloofs wille, en aan het bloed der martelaren, waarmede onze Vaderlandsche grond is doorweekt.

Denk aan later tijd, aan het Israël der Alpen, vogelvrij verklaard door de wereld, duizend dooden gestorven.

Denk aan het tijdperk van vóór vijftig jaren.

Denk aan onzen tijd, — hoe zoudt gij er niet aan denken, — waarin het in eigen boezem, in onze Kerk, ach mede door onze schuld, zooverre is gekomen dat openlijke verloochening van den Zone Gods als den Heer der heerlijkheid, van Zijn zoenbloed, van den eenigen weg ter zaligheid naar de Schrift, moet worden geduld; maar uit hunne Ambtsbediening worden gestooten, of iederen dag gevaar loopen uit de Bediening te worden gezet, wie Gode en Zijn Woord meer willen gehoorzamen, dan kerkelijke Reglementen, waar deze tegen dat Woord ingaan.

Denk eindelijk aan de tijden, die naar de Profetie aanstaande zijn, de dagen van wee en bloed en tranen; van algemeene, gruwzame vervolging van Gods volk; lees daarvan in dit boek der Openbaring en zie er uwe kinderkens op aan, want — de tijd is nabij.

En al bleeft ge en al blijft ge tot het einde uws levens van verdrukking in dezen vorm bevrijd, als ge Gods kind zijt, dan kunt en zult ge van verdrukking niet vrij blijven; want ge leeft immers in de wereld, en de wereld is en blijft vijandschap tegen God en Zijn Woord.

o, Zoolang gij den Heere slechts in het verborgene blijft dienen, en voorts alles vermijdt wat de wereld en den naamchristen aanstoot kan geven, zal men u gaarne met rust laten. Maar hebt gij dit van den Heere leeren begeeren, Hem in alles te mogen gehoorzamen; naar Zijnen wil alleen te vragen; wat Hij eischt in Zijn Woord op alles toe te passen; ten alle tijde en overal op te mogen komen voor de eere Zijns Naams; dán kan en zal de verdrukking niet uitblijven. Dan zult ge het moeten ondervinden dat de wereld u overal tegenstaat en terugzet als een onverdraagzaam mensch; u smaadt als een duisterling, een dweper, een dwaas, één van die welbekende sekte, die overal tegengesproken wordt; u buitensluit als onhandelbaar; het banvonnis over u uitspreekt als over één, die veel te ver gaat! Men kan u niet

gebruiken en bij menige gelegenheid zal het u zijn alsof, wat Balak tot Bileam zeide, tot u werd gesproken: »Pak u weg naar uwe plaats! Ik had gezegd, dat ik u hoog vereeren zou; maar zie, de Heere heeft die eere van u geweerd!" Bespotting en verdachtmaking; tijdelijke schade en bedekte of openlijke vijandschap, ach! soms van de leden van eigen huisgezin, dát is het wat gij te ondervinden en te verwachten hebt. En zóó gaat voor geen enkel kind Gods het woord des Heeren voorbij: »In de wereld zult gij verdrukking hebben."

Weet gij daarvan niets? Hebt gij nooit iets van deze verdrukking ondervonden? Ach, M. H.! dan hebt gij daarin het bewijs dat het woord des Heeren nog niet van toepassing op u is: »Omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld"; dat gij geen pelgrim zijt naar Kanaän; want de weg uit het Egypte der verlossing naar Kanaän loopt niet langs een effen pad; maar door de woestijn, over brandende hoogten, door donkere dalen, middendoor vijanden heen. Maar zalig als ge ook deze pijn bij ervaring kent; als de Heere u eenigszins getrouw heeft gemaakt en ge daarom iets weet van dat »vervolgd worden om der gerechtigheid wille," waarvan Hij gesproken heeft; van dat »gesmaad worden om Zijnentwille;" want alzoo zijn in meerdere of mindere mate verdrukt, gesmaad en kwalijk gehandeld geworden, allen die de Heere uit de wereld heeft uitverkoren en tot de Zijnen heeft gemaakt. Die ingingen tot de rust, die daar overblijft voor Gods volk, ze zijn ook uit deze verdrukking gekomen.

c. Daar is nog een derde verdrukking, die over alle kinderen Gods komt; de verdrukking waarvan Petrus spreekt als hij van Loth zegt: »Deze rechtvaardige man, wonende in Sodom, heeft dag aan dag zijne ziel gekweld door het zien en hooren van Sodoms ongerechtige werken." Als de genade Gods aan onze ziel heeft gewerkt en ons hart eenigszins Amen heeft mogen leeren zeggen op het woord des Apostels: »Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft;" als de Heere Jezus Christus ons eenigszins dierbaar is geworden, dan eerst wordt er recht smart gevoeld over eigen zonde en de zonde om ons heen; dan eerst pijn gevoeld over de Godverzaking, de verwerping van den Heiland, de lastering van het heilige, de uitgietingen des ongeloofs en der vijandschap tegen God en Zijn Woord in de wereld. Wat het rechtgeaard kind zou ondervinden als het dagelijks zijn vader en moeder zou moeten hooren smaden, dát ondervindt

Gods kind. Niet alle kinderen Gods worden in den smeltkroes van hetzelfde lijden geworpen; maar d i t lijden is aan allen gemeen; en deze smart gaat te dieper naarmate de ziel Hem den Lievenswaardige, den Heilige, den Heerlijke te inniger mag kennen en met teederder medelijden is vervuld.

Nog eens, M. H, weet gij niets van deze smart? Voelt ge volstrekt geen pijn als het heilige wordt aangerand; den Heer der heerlijkheid naar de kroon wordt gestoken; als van dage tot dage de revolutiekreet tegen den Heere en Zijn Gezalfde: »Laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen," luider opgaat en de wateren der ongerechtigheid zichtbaar wassen? Ach, dan hebt gij daarin het bewijs dat uwe ziel nog niets van God heeft gezien en nog niets gesmaakt heeft van den Heere Jezus. Maar zalig als ge ook deze smart eenigszins kent. Het mag u een teeken zijn dat iets van de liefde Gods, van de liefde van den Heere Jezus in uwe ziel werd uitgestort; dat ge niet vreemd zijt aan het volk, hetwelk door genade mag belijden: »De smaadheden dergenen die U smaden, zijn op mij gevallen." Die daar zijn voor den troon met de palmtakken in de handen, ze hebben allen ook dit gekend; ze zijn ook uit deze verdrukking gekomen.

II.

Zoo gaat dan niemand ten hemel in, die niet in meerdere of mindere mate uit deze drievoudige verdrukking gekomen is. Maar het is niet d o o r; het is niet t e n g e v o l g e v a n deze verdrukkingen dat ze zijn binnengegaan; d a a r o m zijn ze niet voor den troon. Neen, niet hun bloed voor Jezus gestort, maar Jezus' bloed voor hen vergoten; niet hunne offers voor Jezus gebracht, maar Jezus' zoenoffer voor hen gebracht; niet hun lijden, om Jezus' wille geleden, maar het schuldeldgend lijden van hun Borg en Middelaar voor hen geleden is de eenige oorzaak dat zij zijn voor den troon. Gode en het Lam alleen de eere en de dank voor hun behoud. Dát wordt, gelijk op iedere bladzijde der Schrift, zóó ook in onze tekstwoorden nog eens uitdrukkelijk gezegd. Hoort wat de ouderling tot Johannes in de tweede plaats getuigt van a l l e n, en van een i e d e r voor den troon: »Zij hebben hunne lange kleederen gewasschen, en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams; d a a r o m zijn zij voor den troon van God."

Merkt het op, M. H.! dát is de eenige arbeid van welken gesproken wordt; van allen anderen arbeid op aarde verricht,

spreekt de ouderling niet. Wat hebben die duizenden en duizenden mannen en vrouwen, die Johannes zag voor den troon, al niet op aarde gedaan! Wat hebben ze niet geijverd en gestreden en geleden, tot ze het moede hoofd tot sterven nederlegden! Maar als die kinderen Gods den hemel binnenkwamen, en men vroeg: »Wat hebben deze op aarde gedaan?" is het éénig antwoord: »Zij hebben hunne lange kleederen gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams." Alle andere werk, welk ook, komt niet in aanmerking bij dit ééne onmisbare voor tijd en eeuwigheid. Deze arbeid beslist of het met een zondaar in de stervensure naar boven of naar beneden zal gaan. Gij herinnert u het aandoenlijk woord: »Twee zullen op den akker zijn; de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden. Twee vrouwen zullen malen in den molen; de eene zal aangenomen en de andere zal verlaten worden." Wat maakt het onderscheid? Dit: in den hemel gaat alléén binnen, van wie het heeten mag: »Zij hebben hunne kleederen gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams."

Welke kleederen zijn dat? Dat is uw geheele zijn en wezen; uw denken, gevoelen en begeeren; kortom uw oude mensch; waarmede uwe ziel als met kleederen bekleed is; ach, vuile kleederen, onrein als de kleederen van een melaatsche, bezoedeld aan alle zijden, van boven tot beneden.

Wie zijt gij, M. H., en hoe staat gij voor God in het licht van Zijne alwetendheid en heiligheid? Niet waar — al zijn we nog niet aan onszelven ontdekt — dit zegt onze conscientie ons toch: onrein, melaatsch, afzichtelijk, volkomen verwerpelijk in het oog van Hem, die te rein van oogen is om het kwade te kunnen aanschouwen. En kunt ge nu die onreine kleederen uwer ziel nemen en ze wasschen, zoodat ze voor het oog van den Heilige kunnen bestaan? Hoort hierover des Heeren eigen woord, hetwelk allen vergeefschen arbeid der eigengerechtigheid volkomen afsnijdt: »Al wiescht ge u met salpeter en naamt u veel zeeps, zoo is toch uwe ongerechtigheid voor Mijn aangezicht geteekend."

En nu met zulke vuile kleederen stonden zij, die voor den troon zijn, ook eens op aarde voor Gods heilig aangezicht; ach, gelijk Jozua in het oordeel. Maar door ontdekkend licht werden hunne oogen geopend voor hunnen jammerlijken, verwerpelijken toestand; geopend ook voor hun volkomen onvermogen om die vuile kleederen af te leggen, of ze te wasschen. En toen kwam die benauwdheid, die druk waarvan we zooeven spraken; maar toen ook de blijmare tot hunne ziel: o, Gij arme, hulpelooze, reddelooze zondaar, er is nog uit-

komst; want er is een bloed, dat reinigt van alle zonden; dat zonden, rood als scharlaken, wit maakt als sneeuw; het bloed des Lams. En de Heilige Geest maakte ze bedroefd en begeerig naar dat bloed en dreef ze aan om met hunne vuile kleederen naar Golgotha te gaan en gaf hun vrijmoedigheid daar te gaan pleiten op het Woord der belofte en, het oog op het kruis, biddend te begeeren: o, Heere Jezus! Uw Woord zegt, »dat Uw bloed reinigt van alle zonden;" och, bespreng mij, armen zondaar, met uw bloed; wasch mij in Uw bloed. Om Uws Naams wille ontferm U mijner en wasch mij van mijne ongerechtigheid en reinig mij van mijne zonde; en geef mij dan door de kracht van Uw bloed en Uwen Geest van dage tot dage gereinigd en wit gewasschen te worden! En toen hebben zij mogen leeren verstaan dat het woord in hunnen Bijbel: »Zij hebben hunne kleederen gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams" niets anders beteekent den dit: zij hebben hunne kleederen mogen brengen tot het Lam Gods, en dat Lam zelf nam die kleederen en wiesch ze naar Zijn Woord: »de zonden zijn u vergeven om Mijns Naams wille en uwe ongerechtigheid is uitgedelgd als een nevel. Ik heb u verlost."

Ziedaar wat op aarde geschied is met allen die voor den troon zijn. Daar is niet één voor den troon, met wien dat niet is geschied. o, M. H., is dat reeds met ú geschied? Zijt gij reeds gewasschen in Jezus' bloed?

Of behoort ge nog tot hen, die meenen dat zulks niet onmisbaar is? Die blind voor zichzelven, steunen op wat ze noemen: hunne plichtsbetrachting, goede werken, godsdienstigheid; en blind voor Gods rechvaardigheid en heiligheid, hopen op Gods barmhartigheid, die het gebrekkige wel zal verschoonen, en het onvolkomene zal vergeven. Gods Woord komt hen op elke bladzijde tegen en zegt het hun aan dat hunne hoop op een zandgrond is gebouwd.

Daar is maar één Naam onder den hemel gegeven, door welken een zondaar kan zalig worden: Jezus Christus en die gekruist; en indien gij niet in dien Eéne door het geloof wordt ingelijfd, dan moet ge in uwe zonden sterven en verloren gaan.

Daar is maar één kleed, waarmede gij bekleed voor Gods aangezicht kunt bestaan: het kleed wit gewasschen in Jezus' bloed, het kleed van Zijne Borggerechtigheid.

Ach, indien gij niet met dát kleed bekleed wordt! Indien ge eens bekleed met uw eigen kleed, het kleed uwer ongerechtigheid, voor den Rechterstoel zoudt moeten verschijnen! Indien eens in u werd vervuld wat iemand droomde. Hij

droomde dat hij op weg was naar het paleis van den koning, voor wien hij verschijnen moest. Maar toen hij reeds nabij was gekomen ziet hij tot zijne verschrikking dat zijn kleed gescheurd en vol vlekken is. Hij zoekt die vlekken uit te wisschen; maar alles vergeefs. Integendeel het aantal scheuren en vlekken neemt toe, zijn kleed wordt vol gaten en is enkel onreinheid. Maar op korten afstand ziet hij een nieuw kleed, volkomen geschikt om daarmede voor den koning te verschijnen. Hij steekt er de handen naar uit; maar het wijkt terug. En met onweerstaanbre macht wordt hij voortgedreven naar het paleis en hij kan het kleed niet grijpen; en — ontwaakt met het angstzweet op het gelaat.

o, Zondaar, moge die droom niet eenmaal ontzettende werkelijkheid worden voor u! Och, dat nog in dezen uwen dag uwe oogen mochten worden geopend en gij zien moogt wat alléén tot uw behoud en vrede dienen kan! Och, dat ge nog een ure leerdet kennen, waarin ge met de schare der gekochten en verlosten weten moogt dat vrije genade zich in u heeft verheerlijkt en ge een gewasschene zijt in Jezus' bloed!

Is dat geschied? Was daar in uwe ziel een stamelend, dankend A m e n, toen ik sprak van hetgeen met die schare voor den troon op aarde was geschied? Mocht gij er toe komen om het onreine kleed van uwe ziel, van uw i n- en u i t w e n d i g leven, te brengen tot het bloed des Lams, en brengt gij het nu dagelijks tot den Heere Jezus, opdat Hij, die het gewasschen heeft, het wit make? Is dit uwe dagelijksche smartelijke bezigheid, omdat ge, helaas! elken dag weêr zoo schuldig en bezoedeld voor Gods aangezicht verschijnen moet? Heft uwe hoofden omhoog, kinderen Gods! uit deze verdrukking. Niet eeuwig zal die smartelijke kamp tusschen vleesch en geest duren; dat struikelend gaan op den weg van de rechtvaardigmaking tot de heiligmaking. Eens slaat de ure der verlossing voor Gods kind! Eens verlost van dit lichaam der zonde en des doods! Eens zal de Heere die ziel, welke Hij in eeuwige ontferming gegrepen heeft en gewasschen in Zijn bloed, geheel rein in het kleed Zijner gerechtigheid en heiligheid, in het w i t t e k l e e d, Gode en Zijnen Vader voorstellen. En dan, hoe zal het u dan wel zijn!

III.

Hoort wat Gods Woord daarvan zegt. Wat dat Woord

getuigt van hen, die uit deze kampplaats naar de triumfeerende gemeente worden overgebracht.

Ze zijn — zegt dat Woord — voor den troon van God. Daar, waar de heerlijkheid Gods en des Lams door alle hemelen stroomt; waar de Stad is, welke geen licht van zon of maan behoeft, omdat de heerlijkheid Gods haar vervult, is nu hunne woonplaats voor eeuwig. — En zij dienen Hem dag en nacht in Zijnen tempel. De eeuwige Sabbat is voor hen aangebroken; en in dien eeuwigen Sabbat een eeuwig leven van volkomen liefhebben en aanbidden en verheerlijken van God. — En die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Op aarde zagen ze maar een stipje van Zijne heerlijkheid; — ach, het was een zien door een spiegel in een duistere rede; — nu aanschouwen ze haar met ongedekten aangezichte; en in die heerlijkheid, de heerlijkheid van Zijne genadeleiding met hen op aarde; de heerlijkheid Zijner genadeleiding met Zijne Kerk.

Alle raadselen zijn nu opgelost; alle bange »waaroms" beantwoord en alle aardsche duisternis is enkel licht geworden. o, Wat zal het zijn zóó door God overschaduwd, nooit meer te hongeren of te dorsten; geen zonnebrand of hitte, geen der plagen meer te voelen, waarvan deze wereld zoo vol is; geen tegenstand of vijandschap ooit meer te ondervinden; door het Lam te worden geweid op de altoos groene weiden van het door Hem verworven heil; alle tranen voor eeuwig te zien afgewischt, omdat alle tranen en smarten zijn verklaard en het Woord zóó heerlijk is vervuld: »Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien;" te weten dat men nooit één traan meer schreien zal.

Welk een uitzicht! Welk een heil! Hoe groot is het goed, het duizend- en tienduizendmaal en telkens weêr verbeurde goed, dat Gij, o Ontfermer! voor Uwe kinderen hebt weggelegd! Wij verstaan het hoe Petrus, denkende aan die heerlijkheid, de ballingen op aarde, verstrooid in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bithynië, kon toeroepen: Neemt te midden van al uw lijden de harpen van de wilgen en zingt den Heere uw danklied; looft, looft den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die naar Zijne groote barmhartigheid u heeft wedergeboren tot een levende hope op een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u!

Blikt ook gij op, kinderen Gods! onder uwe verdrukkingen tot die triumfeerende gemeente en die erfenis en zingt den Heere uw danklied! Maar ach, juist die zalige hope is zoo dikwijls beneveld bij Gods kind en de vraag komt telkens

weêr op: »Wie ben ik, dat ik eenmaal onder die schare zou staan; en op die heerlijkheid zou mogen hopen!" En dan buigt de ziel zich neer en is zoo onrustig. — Wie wij zijn? Wij zijn niets; in ons niets dan ellende en doemschuld voor den Heere en zóó zal het wel blijven tot den jongsten snik. En daarom als wij op onszelven of in onszelven zien, dan moet het wel uit zijn met alle hope; dan daalt de doodschaduw neêr en wordt alles donker. Maar de grond van uwe hoop ligt immers niet in uzelven of in iets, dat in ú zou zijn. Die grond ligt buiten u. Die grond ligt in het bloed des Lams; in de borggerechtigheid van den Heere Jezus; in het vrije welbehagen en de eeuwige verbondstrouw van Jehova; in de vastheid der belofte van Hem, die de Ja en Amen is, verzegeld aan al degenen die de Vader Hem gegeven heeft, en wien Hij het gegeven heeft den Zoon door het geloof te omhelzen: »Ik geef Mijnen schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijne hand rukken."

Zoo dan dit maar van dage tot dage van den Heere begeerd, dat Hij het ons geve, wat de hope der zaligheid betreft, af te zien van onszelven, af te zien van alles, om alléén te zien op Zijn kruis, Zijn bloed, Zijne gerechtigheid; en onder alle aanvechtingen en vrees voor wat nog met ons geschieden kan ons maar te mogen vastklemmen aan de belofte van den eeuwig Getrouwe, dat niet alléén de erfenis in de hemelen wordt bewaard voor de erfgenamen; maar — troostvolle waarheid — ook de erfgenamen op aarde, die zichzelven geen oogenblik kunnen bewaren en aan zichzelven overgelaten gewisselijk zouden vallen en uitvallen en verloren gaan, in de kracht Gods worden bewaard voor de erfenis.

»Vermeerder mij het geloof, o, Heere! Bind mij maar vaster aan U en maak mij maar losser van het stof!" het moge ons morgen- en avondgebed worden; en met David van dage tot dage: Ontzondig mij met hysop en wasch mij; vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest en open mijne lippen opdat mijn mond Uw lof nog verkondige, de eere Uws Naams!

Nog een weinig tijds, kinderen Gods, dan is alle aardsche, in- en uitwendige strijd volstreden. Moge Gods genade het ons gunnen heen te gaan met het volle, zalig bewustzijn: Voor eeuwig geborgen in mijn Borg en Verlosser; ik ga niet sterven, maar leven, eeuwig leven om eeuwig te zingen van Gods goedertierenheid met de schare der gekochten en verlosten. En als de onzen onze koude hand hebben losgelaten, mogen ze dan op goeden grond met weemoedige blijdschap

kunnen fluisteren: Verlost, voor eeuwig verlost van alle verdrukking; door genadearmen gedragen naar de triumfeerende gemeente voor den troon. Amen.

Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
  Daar zijn hun wensch verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht dat van Zijn aanzicht straalt,
  Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde psalmen aan:
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan:
  Laat al wat leeft Hem eeren!
Bereidt den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt:
  Zijn naam is Heer der heeren!

Psalm 68 : 2.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXV.

DOOR LIJDEN TOT HEERLIJKHEID.

OP 21 NOVEMBER 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

H. VAN GRIETHUIJSEN Antz.,

PREDIKANT TE BURGWERD C. a.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

Druk van P. Groenendijk.

En daar waren sommige Grieken uit degenen die opgekomen waren, opdat zij op het feest zouden aanbidden;

Deze dan gingen tot Fillippus, die van Beth-saïda in Galilea was, en baden hem, zeggende: Heer! wij wilden Jezus wel zien.

Filippus kwam en zeide het Andreas; en Andreas en Filippus wederom zeiden het Jezus.

Maar Jezus antwoordde hun, zeggende: De ure is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden.

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zoo blijft hetzelve alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

Die zijn leven liefheeft, zal hetzelve verliezen, en die zijn leven haat in deze wereld, zal hetzelve bewaren tot het eeuwige leven.

Zoo iemand Mij dient, die volge Mij; en waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn. En zoo iemand Mij dient, de Vader zal hem eeren.

Johannes 12 : 20—26.

Onze tekstwoorden verplaatsen ons in het laatste gedeelte van 's Heeren vernederd leven op aarde.

De zalving ten doode heeft plaats gehad, de intocht in Jeruzalem evenzeer; nu bevindt zich de Zone Gods en des menschen in den heiligen tempel.

Dien tempel vindt Hij als tot een huis van koophandel ingericht. In heiligen ijver voor Zijns Vaders eere drijft Hij al wat onrein is en onheilig uit. Zijne vijanden mogen knarsetanden van woede, de moordplannen mogen daardoor tot meerdere rijpheid komen, de Heer weet het, dat Zijn Vader Zijn

eer aan geen ander geeft, maar ook, dat Zijn dood de losprijs zal zijn van Zijn duurgekochte gemeente.

Hij weet het dat de Hosanna's straks zullen plaats maken voor de kreten van: »Weg met dezen!" en »Kruist hem!" maar Hij weet het ook, dat als Hij aan het kruis van de aarde zal verhoogd zijn, Hij ze allen tot zich zal trekken.

Want o, dat de vijand, hoe langer hoe meer, met afkeer en haat tegen Hem vervuld wordt, hoe blijkt het uit het woord der Farizeën: »Ziet gij wel, dat gij gansch niet vordert? Ziet, de geheele wereld gaat hem na," — woorden, waaruit tevens hevige onrust omtrent het gelukken van hunne plannen spreekt.

Maar neen, verblinde Farizeër, de geheele wereld zal Hem nog niet n a l o o p e n. Als Hij zijn ziel tot een schuldoffer zal gesteld hebben, zal Hij z a a d z i e n, naar het profetisch woord, dat zeer vast is.

D a t zal de Heer ook uitspreken in die eigen stonde, naar aanleiding van een vraag, die Hem wordt overgebracht door Zijne discipelen, de vraag van sommige Grieken: Wij wilden Jezus wel zien.

Overdenken wij dan hedenavond wat de Heer door die woorden tot ons heeft te zeggen.

Hoofddenkbeeld is: Door lijden tot heerlijkheid.

Wij worden bepaald bij:

I. eene vraag, die tot ernstige onderzoeking roept;
II. een antwoord, dat tot dringende overweging noopt;
III. eene verzekering, die tot heilige waarschuwing dringt.

Gods Geest zij met uwen en mijnen geest, Amen!

I.

Het feest, het groote feest van Pascha, was nabij.

Van heinde en ver waren de feestgangers naar Jeruzalem opgegaan, om, in de stad der vaderen, den God der vaderen te dienen.

Onder die feestgangers bevonden zich ook Grieken, van oorsprong heidenen uit Europa, maar die in den Joodschen godsdienst waren opgenomen, voor wie wel niet de groote voorhof in Jeruzalems tempel openstond, maar die toch in den zoogenoemden voorhof der heidenen den God van Israël mochten dienen.

Ook z ij hadden gehoord van Jezus, wellicht iets vernomen van

de opwekking van Lazarus, of van de reiniging des tempels, van het verdrijven der wisselaren uit het Heiligdom des Heeren.

Afkomstig uit het land, waarin Athene lag, van wier bewoners getuigd wordt, dat zij gaarne iets nieuws zagen of hoorden, verloochenen zij ook hier in Palestina dezen trek van hun volkskarakter niet, maar geven daarvan bewijs door de vraag tot Filippus: Heer, wij wilden Jezus wel zien.

Filippus weet niet, of hij aan het verlangen, in die vraag uitgedrukt, zal voldoen, maar wendt zich tot Andreas, treedt met dezen in overleg en de uitslag is, dat Andreas het verzoek aan den Heer overbrengt.

Staat de Heer het toe? Wil Hij voldoen aan dien wensch? In het woord, dat Hij terstond uitspreekt, vindt gij tevens het antwoord op die vraag, met welk woord Hij tevens de ordening des geloofs blootlegt, uitgedrukt in een ander woord der Heilige Schrift, in een woord van den Apostel der hoop: »Dien gij niet gezien en nochtans liefhebt, in denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende maar geloovende, u verheugt met eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde.

Neen, het wordt hun niet toegestaan, Jezus te zien zóó als zij dit willen, zóó als zij dit begeeren.

Waarom niet? Maar immers, M. H., wat ligt er in die vraag opgesloten, en tevens in dit gaan tot Filippus en niet terstond tot den Heer? Waarachtige belangstelling, onuitsprekelijke behoefte, of meer een uitwendig verlangen, voortspruitende uit nieuwsgierigheid? Het laatste!

Ja, de vraag getuigt, hoe weinig ernst het hun was om waarlijk Christus te hebben tot hun deel.

Want toch, was het waarachtige belangstelling geweest, waarachtige behoefte hunner zielen, om, bij het zien, te getuigen met een Petrus: »Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. Tot wien zullen wij heengaan?" zij zouden zich tot Hem zelf hebben gewend en niet tot een Filippus het woord hebben gericht: Wij wilden Jezus wel zien.

Een ziele toch, die meer wil dan enkel zien, doet anders. Eene zondares heeft nauwelijks gehoord, dat de Heer in des Farizeërs huis is, of zij gaat terstond, onderwindt zich om achter Hem te gaan staan, stort zich aan Zijne voeten en wascht de tranen, die op Zijne gezegende voeten vallen, met hare ontsnoerde haren af.

Haar hart gaat uit naar Immanuël, en, hoe verachtelijk men haar ook aanzie, zij heeft alleen oog voor de heerlijkheid van haar Christus.

Zóó was het echter niet met deze Grieken.

Wel zal er iets in hun hart zijn geweest, dat tot Jezus drong; zij waren niet gelijk aan een Herodes, die uit zondige ijdelheid den Heer wilde zien, maar het ontbrak hun aan de innerlijke, door Gods Geest gewerkte overtuiging, dat in dezen Jezus alles was, wat zij noodig hadden om zalig te worden.

En vraagt gij dan nog naar de oorzaak, waarom zij zich eerst tot Filippus wenden, om door dezen in aanraking met den Heer te komen. Die oorzaak is niet ver te zoeken; die oorzaak is menschenvrees. Die oorzaak is in den diepsten grond der zaak gebrek aan bewustzijn van zonde.

Want, niet waar, zij hebben het wel gehoord, dat de Christus bij Farizeër en Schriftgeleerde gehaat is; zij hebben het wellicht wel vernomen, dat de plannen gereed liggen om Hem te dooden.

Indien nu ook eens aan hen de voorhoven des Heeren werden ontzegd, indien ook zij eens de vriendschap der Joden moesten derven, indien ook zij eens uit de Synagoge werden geworpen, indien.... ! maar genoeg, door menschenvrees verwonnen, willen zij nu den weg der zondige voorzichtigheid bewandelen.

Wij lezen dan ook niet, dat zij er verder op aandringen, om met den Heer in aanraking te komen, en evenmin dat zij in den Heer leeren gelooven, nadat zij Zijne woorden hebben gehoord.

Maar roept die vraag niet tot ernstig onderzoek voor een iegelijk onzer? Meent gij, dat die vraag zich niet op tallooze wijze herhaalt of in practijk wordt gebracht, die vraag: Wij wilden Jezus wel zien? Wordt die vraag niet herhaald en in beoefening gebracht door tallooze zondaren, die zich tevreden stellen met een uitwendig verlangen naar den Heer, of die in een uitwendige belijdenis van den Heer vrede meenen te vinden?

Hoe velen zijn er niet, die nog wel willen behooren tot hen, die de Waarheid belijden, maar o, het moet geen schimp van de zijde der wereld kosten, het moet hun niet hun goeden naam bij de wereld kosten, zij moeten er niets om behoeven te lijden.

Men moet met de wereld kunnen meedoen, het gezelschap der wereld kunnen genieten, de vriendschap der wereld kunnen blijven ontvangen.

Zie, in het verborgen, of als men onder vrienden nederzit, nog instemming betuigen met de Waarheid, die uit God is, met den weg van vrije genade, welke zoo duidelijk wordt geteekend in Gods Woord, in Zijn weg met de Kerk, men

wil het wel; maar oprecht voor die Waarheid uitkomen trots de wereld, trots vrienden, trots eer en aanzien, oprecht belijden: »Ik wil niet alleen Jezus zien, maar ook in Hem bezitten, wat ik noodig heb in leven en in sterven," ach! men is er zoo bevreesd voor, men komt er niet toe.

Maar, breken met de zonden, met eene ten verderf gaande wereld, met zondige gewoonten en zondige gezelschappen, ach! men mocht eens een dweper worden genaamd, en er iets van ervaren, dat de sekte van Jezus overal wordt tegengesproken, dat zij is aller menschen afschraapsel.

Stemt gij dit toe? Zijn er onder ons, die nog zoo in deze schuld moeten belijden? Dan moet gij het immers ook bekennen, dat er ook bij u geen andere oorzaak is, dan bij de Grieken, waarvan hier in Gods Woord sprake is. Ontbrak het hun aan een klaar en helder inzicht in de grootte hunner zonden, en in de volstrekte onmisbaarheid van den Heer, hoe ook u, die hier uw beeld vindt geteekend!

Want o, getuig zelf. Bij al uw belijden van de Waarheid, werdt gij arm zondaar voor God, hebt gij den last uwer zonden gevoeld, gelijk hij gevoeld moet worden? Immers neen!

Ja, wel is er overtuiging, dat gij behouden moet worden, wel werd er gebeden om vergeving van zonde, maar, in het gezelschap der wereld, in de woelingen van uw maatschappelijk leven, stierf dit gebed weer weg en verflauwde de overtuiging, voor den schaterlach van een valschen vriend, trokt gij u terug, of deedt mede, en het bleek, dat gij meer den worm des stofs vreesdet, dan den toorn van een almachtig God, meer den lach der spotters, dan het Woord Gods: Vreeselijk is het te vallen in de handen van een levend God.

En o, onder dit alles, kromp uwe ziele vaak ineen, bij de gedachte, dat de dag des oordeels nadert, dat gij immer onbereid bleeft om uw God te ontmoeten.

Ach, met een: »We wilden Jezus wel zien," wij willen ons wel scharen onder de belijders, stelt menigeen zich tevreden en sust menigeen zijn geweten.

Op dit uiterlijke meêgaan bouwt menigeen het huis zijner hoop.

Maar, arme dwaas, het zal u in den dag aller dagen ledig en onvruchtbaar laten.

Alleen dan, indien gij door den Geest wordt geleid, alleen dan als het werkelijk zielsbehoefte is, om discipel en discipelin van Immanuël te zijn, dan zal uw ziele tot ruste komen.

Want zekerlijk, dan zult gij uitgedreven worden om niet alleen te z i e n, maar te h e b b e n, en niets minder zal u bevredigen, dan in Hem gevonden te worden.

o, Gelijk de schuchtere duive, vluchtende voor de hand des roovers, of bevreesd voor de onweersbui, niet eerder gerust is, dan wanneer zij zich veilig weet in de klove der steenrots, evenmin zal de ziele van een verontrust zondaar zich veilig gevoelen, dan wanneer zij zich door den Heere en Zaligmaker geborgen weet, onder de plooien van Zijn Hoogepriesterlijk kleed, verborgen in de klove Zijner steenrots, voor de onweersschichten van Gods toorn en den stormwind Zijner gramschap.

En, waarlijk ontrust, door Gods Geest ontrust gemaakt, dan wordt het: »Wij wilden Jezus wel zien," veranderd, door Gods genade, in de bede der ziele: »Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd, en Zijn rechterhand omhelze mij;" in de weeklacht des harten: »Kom, Heere Jezus, ja, kom haastelijk;" in den uitroep des verlangens: »Hoe lang, o Heer, hoe lange?" Kom tot mijne ziele en red, o, mijn Goël! o, mijn Schutsheer! Immanuël, God met ons!

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, Heer! in 't licht van 't Godlijk aanschijn voort.
Zij zullen in Uw naam zich al den dag verblijden:
Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen in 't lijden;
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedoogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhoogen.

Psalm 89 : 7.

II.

»Wij wilden Jezus wel zien," met dit woord kwamen de Grieken tot Filippus. Filippus deelt het mede aan Andreas, en deze het aan den Heer.

En nu, nogmaals, zal de Heer zich vertoonen aan hunne nieuwsgierige blikken? Wij lezen het niet. Wel lezen wij, dat Hij terstond dit woord spreekt:

De ure is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden.

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zoo blijft hetzelve alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

Die zijn leven liefheeft, zal hetzelve verliezen, en die zijn leven haat in deze wereld, zal hetzelve bewaren tot het eeuwige leven.

Blijkt uit dit antwoord des Heeren niet, dat het den Grieken aan waarachtige belangstelling ontbrak?

Want ziet, wat hen aantrok was het geroep van Zijne groote daden en wonderen, waren de Hosanna's Hem toegezongen.

En immers, de Christus, omgeven met den stralenkrans der wonderen, moest hen niet in de eerste plaats aantrekken, maar de Christus aan het kruis; niet de Christus der Hosanna's, maar de Christus der krete: »Weg met dezen, kruist hem!"

De heerlijkheid van Immanuël lag voor Zijn gemeente niet in den lof der wereld, maar in de liefde, geopenbaard aan het kruis.

Daarom, het beeld van het tarwegraan, een beeld, zoo heerlijk en veelbeteekenend als op geen ander gebied kan worden gekozen.

Een beroemd kruidkundige zegt dan ook: »dat het in het oog der spotters een belachelijke dwaling is, dat het tarwegraan eerst zou moeten sterven, voordat het een nieuwe plant is, en toch is dit volkomen waar. De zichtbare deelen van het koren gaan teniet, de schil vergaat, het merg wordt door de nieuwe plant als voedsel genuttigd, alleen de kiem, die onzichtbaar in het koren verborgen ligt, blijft leven en ontwikkelt zich tot een nieuw en meer volkomen bestaan."

Welnu, het wetende, dat Hij eerst Zijne ziele tot een schuldoffer moet stellen zal Hij zaad zien, het wetende, dat, door Zijn verzoenend lijden en sterven, de volle losprijs voor Zijn gemeente zal worden betaald, vergelijkt zich de Heer hier bij het tarwegraan, dat door te sterven een geregelden oogst bereidt.

Hij drukt er mede uit, dat Hij alleen door te sterven, het doel Zijner komst kan bereiken, door schijnbaar onder te gaan, de overwinning verkrijgen over Zijne vijanden, ja dit, dat de ure der grootste vernedering tevens was de ure der hoogste verheerlijking.

En terstond daarop dat andere: »Die zijn leven liefheeft, zal hetzelve verliezen," en: »Die zijn leven haat in deze wereld zal hetzelve bewaren tot het eeuwige leven."

o, Wil de Heer zeggen, gij, die uit menschenvrees schroomt om tot Mij te gaan, die, om den Farizeër, nalaat bij Mij te zoeken, wat ge alleen bij Mij kunt vinden, weet dit: zij die Mij zoeken, moeten alles schade en drek achten.

Hebt ge uw leven, hebt ge uw eer, uw goeden naam bij de wereld, bij uwe vrienden, liever dan Mij, eenmaal zult

gij toch uw leven zeker verliezen, als de dag des doods, als de dag des oordeels komt. Maar, waar gij dit alles leert op zij zetten, waar gij dit alles gering acht, om Mij en Mijn zaak, gij zult het leven behouden, gij zult het eeuwige leven hebben en genieten.

En is dit geen antwoord dat tot ernstige overweging noopt?

Ach, door de schrikkelijke bedorvenheid van ons hart, is er bij ons, van nature, geen lust en geen keuze, om in den gekruisigden Christus al het heil onzer zielen te zien.

Dat kruis, dat verachtelijk kruis, het is zoo aanstootelijk voor het eigenlievend en eigengerechtig hart!

Met Jezus eer te genieten, te deelen in de Hosanna's die Hem worden toegezongen, d i t wil men nog wel; maar, met dezen Christus het dal der vernedering in, Zijn kruis te leggen op de tochten der zinnen, in eigen oog arm zondaar zijn en arm zondaar voor God worden, al zijne eigene deugden en vermeende volmaaktheden neêr te leggen bij het kruis van Golgotha, om alleen een plaats te vinden onder het sneeuwwitte kleed Zijner gerechtigheid, — wie wil dit van nature?

Waarom niet? Omdat wij dan moeten erkennen dat dit kruis van Golgotha noodig was, omdat wij niet meer waardig zijn kinderen Gods genaamd te worden, omdat de toorn Gods op ons rust, en wij zóó diep zijn gevallen, dat het volkomen waar is: »Er is niets geheels aan ons," dat het een uitgemaakte zaak is, dat wij naakt voor God staan, blind en onrein.

En, éér het daartoe komt moet er iets anders bij ons zijn dan uiterlijke belangstelling.

Dan moet, door de genade des Heiligen Geestes, een inzicht zijn gegeven, in de diepe onreinheid van het hart, maar óók een hartelijke begeerte, om van die diepe onreinheid, van die schrikkelijke verdorvenheid, verlost te worden.

Dan moet er worden gewerkt, een prijsgeven van wat wij zelf meenen te kunnen doen, om ons als vaten te laten kneden, door de handen van een Drieëenig God.

Maar dit niet alleen!

Wij zeiden zooeven, dat er nog bij velen is, een uitwendig meêgaan; maar.... moet gebroken worden met wereld en zonde, met zondige wegen en zondige begeerten van het eigen hart; moet de vriendschap der wereld worden prijs gegeven, d a n zegt menigeen: Neen, niet zóó ver!

Wel Jezus zien maar niet met Hem meêgaan in de diepte der vernedering, der zelfverloochening; w e l desnoods nog knielen bij het kruis, maar n i e t bij dit kruis het breken met de zonde geleerd en betreurd; w e l desnoods nog klagen:

Ik ben onrein; maar niet gevraagd, gesmeekt, gewenscht: Reinig mij van de verborgen zonden!

En toch, die zijn leven liefheeft zal hetzelve verliezen.

Is uw leven nog een leven in de zonde, gij zult het verliezen in den eeuwigen dood. Bestaat uw leven in een uitwendig meêgaan, gij zult het verliezen, of in een oppervlakkig klagen, gij zult het verliezen.

Ach, Satan verandert zich zoo dikwijls in een engel des lichts.

Hoe treurig is dan uw toestand; want tijdelijke goederen te verliezen is smartelijk, vleesch en bloed nog smartelijker; maar M. H.! het leven te verliezen, en dat voor eeuwig, hoe schrikkelijk rampzalig zal dit zijn!

En toch, indien uw leven uitgaat naar alles, wat u van God aftrekt, wat u van Hem terughoudt; indien, wat hier op aarde is, u dierbaarder is dan Christus, het zal uw deel zijn.

Christus Jezus alleen is het leven der ziele. »Die Hem vindt vindt het leven en trekt een welgevallen van den Heere."

Straks komt de oordeelsdag! Wie zal dan zijne ziele als een buit wegdragen? Wie? Die zijn leven heeft leeren verliezen. Die om Christus en Zijn kruis, alles schade en drek heeft leeren achten, door de genade Gods. Die, om Zijnentwil, wat van Hem aftrok, heeft leeren prijsgeven. Die den smaad der wereld, den hoon van menschen, de vijandschap van de vijanden van het kruis, om Zijnentwil heeft geduld. Wie? Die in eigen oogen dood is geworden in zonden en misdaden, om, als een bedelarme en behoeftige alles uit Christus Jezus te ontvangen, Zijne gerechtigheid, Zijne heiligheid, Zijne verlossing. Die op alle eigen werken den dood heeft leeren schrijven, om alleen uit de volheid Zijner genade, uit de almacht Zijner kracht, genade en kracht tot alle goed werk te leeren ontvangen, door den levendmakenden Geest, die tot alles in staat stelt, en aandoet met kracht uit den Hooge.

En is dit uwe geestelijke levenservaring? Kunt gij bij ondervinding hierop ja en amen zeggen? Is uw belijdenis niet een belijden met den mond? Is het niet meer een weifelen tusschen Christus en Belial? Is het bij u gekomen tot een breken met de zonden, tot een zoeken van al uw heil in Immanuël? Gaat uw zielsbegeerte naar dit heil uit? o, M. H.! waar Christus Jezus dan gisteren en heden dezelfde is tot in alle eeuwigheid, daar zegt Hij het ook nu: Vertrouwt op Mij en op Mij alleen!

Die op Hem, Jehovah-Jezus vertrouwen, zullen niet beschaamd worden.

Ja, al noemt een Hem vijandige wereld u met de min-lief-

lijkste namen, al noemt zij u dwaas, al bespot zij u, wat schaadt het? Wat schaadt het den waarlijk rijke, als een bedelaar hem arm noemt? Wat hindert het een koningskind, als een slaaf hem lastert? En zou u dan de spot der wereld, de vijandschap van menschen eenig werkelijk kwaad kunnen doen? Het zal u veeleer tot nut zijn.

Want zekerlijk, die spottaal der wereld, die vijandschap wordt dikwijls toegelaten, opdat de breuke des te grooter zou worden, en gij hoe langer hoe dichter zoudt leeren schuilen bij uwen God, bij uwen Immanuël u verbergen in den rotssteen van Zijn heil.

III.

Maar dan ook, ten derde, bevatten deze Schriftwoorden een verzekering, die tot heilige waarschuwing dringt. Hoort toch: »Zoo iemand Mij dient, die volge Mij, en waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn. En zoo iemand Mij dient, de Vader zal hem eeren."

Want immers, dit volgen, hoe staat het tegen het zien van de Grieken.

De wereld roept: eerst zien, eer ik het wil gelooven, maar als gij het ziet, dan weet gij het.

En o, omdat de wereld nu in Christus niets anders ziet dan den gekruisigde, dan den gevloekte, daarom keert zij zich grimmig en spottend af.

Geheel tegenovergesteld is de ordening des geloofs.

Wilt gij een dienaar van Mij zijn, wil de Heer zeggen, volg Mij dan ook: eerst in de diepte der vernedering en dan op de hoogte der verheerlijking. Eerst in de diepte der zelfontlediging en dan op hoogte der verlossing. Want waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn.

Kan het anders? Werd in het Oosten de heer gevolgd door zijn dienstknecht, hoe kan het dan anders, of de dienstknecht, zijn heer op den voet volgende, moest ook zijn, waar zijn heer was.

Zoo ook op geestelijk gebied. Voor het waarachtig kind van God is er geen andere weg, dan door de diepte der zelfverloochening tot de heerlijkheid der verlossing.

Eerst moet bij u alles worden afgebroken, eerst moet gij aan u zelf gestorven zijn, aan wat gij in eigen oogen meent te zijn, zal de genade der verlossing zich in u verheerlijken.

Want toch, zult gij een bidder worden, dat moet de Heilige Geest in u de bede wekken: »Heere, leer Gij mij bidden!"

Zult gij een worstelaar worden, dan moet gij door God, den Heere, en als een geestlijke Jakob, in de eenzaamheid worden geleid. Zult gij een begenadigde worden, dan moet gij eerst recht geestelijk arm worden, ja, om het zoo eens uit te drukken, bij Golgotha's kruis kwijt worden, opdat gij in Christus alles zoudt hebben.

Maar dit niet alleen! Volgen, zegt de Heer. Waar? In de binnenkamer onder vrienden? Ook daar. Maar ook op den weg van het publieke leven.

Dit gaat niet zonder strijd! Maar, de weg van Immanuël een weg op rozen! Werd Hij gespaard en verheerlijkt? In geenen deele! Op de markt van het publieke leven had men voor den Heer hoon, spot en vervolging over.

Zal de volgeling anders kunnen verwachten?

Welnu, waar Hij dat alles verdroeg en leed, om straks Zijne gemeente te koopen tot den prijs van zijn bloed, zegt het mij, mag Hij nu met minder eisch komen tot degenen, die zich de zijnen noemen, dan ook, om Zijnentwil haat en vijandschap te verduren?

En, is het dan niet een verzekering, die tot waarschuwing dringt voor degenen, die in het verborgen Hem nog wel willen belijden, maar ach, zoo vaak Hem voor de wereld verloochenen? Is het niet tot ernstige waarschuwing voor een iegelijk onzer, om gedurig, om aanhoudend Hem aan te loopen als een waterstroom, dat Hij leert volgen, waar Hij roept?

En als Hij dan nog doet hooren: »Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienstknecht zijn," en hiermede wijst op de ure der hoogste verheerlijking. Als Hij verzekert: »Zoo iemand Mij dient, de Vader zal hem eeren," zegt het mij, handelen wij dan wel als wijzen, wanneer wij ons door menschenvrees of lust des harten, of gehechtheid aan zondige gewoonte laten verleiden, laten verhinderen, niet Jezus te zien, maar bij Zijn kruis in Hem gevonden te worden, Zijn dienstknecht, Zijn dienstmaagd te zijn?

Kan de wereld wel meer doen, dan God de Heere toelaat? Kan de wereld ontrooven wat God, de Heere, door Zijn Geest, geeft en bewerkt? Immers neen! Veel kan Satan en wereld doen, maar o, het leven van Gods kinderen vermogen zij nooit te vernietigen.

Wel blijft Satan de aanklager der broederen, maar zijn aanklacht verstomt voor het woord van Immanuël: »Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die

Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt"

Wel gaat hij om als een brullende leeuw, om, ware het mogelijk, zelfs de uitverkorenen te verleiden, maar immer blijft het waar: »Ik heb voor u gebeden, opdat uw geloof niet ophoude."

Zekerlijk, vanwege 's vijands woeden, vanwege het drijven der wereld, kan het Gods kinderen bange zijn, zóó bange, dat zij met een Heman uitroepen: »Want mijne ziele is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf;" of, met den dichter van Ps. 22: »Vele varren hebben mij omsingeld, sterke stieren van Basan hebben mij omringd"; maar toch te midden van dit alles wil de Heere zich niet onbetuigd aan hen laten, maar ook doen genieten, wat dezelfde dichter, als heerlijke zielservaring, mededeelt: »Want Hij heeft niet veracht noch verfoeid de verdrukking des verdrukten, noch zijn aangezicht voor hem verborgen; maar Hij heeft gehoord als die tot hem riep!" Ja, gewis, te midden van dit alles, mogen zij zich vastklemmen aan dit woord: »De Vader zal hen eeren."

De Vader zal hen eeren! o, Heerlijke belofte! o, Zalige verzekering! Belofte en verzekering, die hier op aarde, den pelgrim, op reis naar het hemelsche Kanaän, zoo heerlijk kan bemoedigen, die den amechtigen strijder zoo goddelijk kan versterken, wanneer op de reize zooveel steenen des aanstoots zijn, wanneer in den strijd de krachten dreigen te bezwijken.

Gij weet het, in de dagen vanouds vroeg eens een machtig vorst: »Wat zal men dien man doen, in wien de koning een welbehagen heeft?" De prachtigste eerbewijzen werden voor hem uitgedacht en hem geschonken. Hoe lang? Een enkelen dag.

Maar o, wat zal dien man, die vrouw gegeven worden, in wien de Koning der koningen een welbehagen heeft?

Hoort, wat de Koning zelf in Zijn Woord zegt: »'t Geen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en niet is opgeklommen in 's menschen hart, dit heeft God bereid dien, die Hem liefhebben."

Welk een verschil! Daar wandelt gij heen, dienaar der wereld! Gij viert hare feesten mede, gij wordt door haar geëerd. Zij heeft de liefelijkste namen voor u over. In haar eer is uw vermaking, in haar vriendschap is uw lust.

Hoelang duurt het? Als gij zeer oud wordt, tachtig jaren.

Op uw grafsteen beitelt zij niet zelden uw naam en verdienste, en prijst u hemelhoog. Maar..., d a n is het uit. D a n is het rijk der wereld te uwen opzichte uit! G ij hebt haar gediend voor uw eer, voor uw genoegen op aarde heeft z ij gezorgd. Bij den grenspaal der eeuwigheid neemt zij voor eeuwig afscheid van u. Ja, voor eeuwig!

Dan hebt gij te doen met dien God, dien gij hier om de eer der wereld verworpen hebt.

Hoe zal het dan zijn? o, Gij, die hier dezen Christus en Zijn Woord en Zijn dienst hebt verloochend, gij zult door den Vader worden verloochend!

Uw roem en eer, op a a r d e, zal d a a r blijken eene eeuwige schande te zijn geweest.

»Vriend der wereld," stond gelijk met »vijand van God," en..... vijand van God! de eeuwigheid zal den rampzalige doen inzien, wat d i t beteekent.

En daartegenover! Daar wandelt het kind van God, dat in den dienst des Heeren zijn vermaak heeft leeren vinden.

De wereld had niet veel anders voor hem over dan smaad en beschimping. Maar o, dit alles diende om zich te dieper te buigen voor zijn Heer, om dieper weg te schuilen bij het kruis.

Klagen moest hij veel; maar, dit klagen was hem soms nog zoo zoet, omdat het hem bracht en hield in de gemeenschap met zijnen Heer.

Meer en meer leerde hij openlijk uit te komen voor zijn Heer en Zijn zaak. Meer en meer leerde hij breken met de zonde en d e l e d e n, d i e o p a a r d e z ij n, t e d o o d e n.

Wel bleef er stof tot klagen en zuchten, echter altijd over zichzelf; maar, als de Heer op bijzondere wijze zich aan hem openbaarde in Zijn algenoegzaamheid en genade, en de Geest Gods dit alles op zijn ziel toepaste, dan mocht zijn mond den Heere loven.

Ook voor hem komt de ure van heengaan. Op het sterfbed wordt hij nog wel bestreden. Satan houdt zoo lang aan, als hij kan. Zonde en wereld blijven tarten. God lof! Immanuël stierf voor hem en het leven werd door Zijn dood zijn deel. God lof! De beloften Gods zijn onwrikbaar vast: »Ik zal u niet begeven, noch zal u verlaten."

Nog weinige oogenblikken van strijd en lijden; nog een weinig benauwdheid, en..... de ziel ontvlucht haar kerker, gelijk de vogel de kooi. De grenspaal van de eeuwigheid is bereikt. Het is tevens voor hem gedaan met den spot en de vijandschap der wereld.

Wat ziet nu zijn onbeneveld oog? Ja, den Heilige en

Rechtvaardige, maar Wiens rechterstoel is omstraald met den zachten luister van barmhartigheid en genade.

o, Heerlijk, o, zalig oogenblik! Dan wordt het ten volle ervaren en eeuwig genoten: »Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn. En zoo iemand Mij dient, de Vader zal hem eeren."

Zalig, driewerf zalig, wie, onder ons, dit eenmaal mogen genieten, als vrucht van de reddende genade des Vaders, van de opzoekende genade des Zoons en de toeëigenende genade des Heiligen Geestes. Amen!

Gods verborgen omgang vinden
Zielen, daar zijn vrees in woont;
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
Naar zijn vreêverbond, getoond.
D' oogen houdt mijn stil gemoed
Opwaarts, om op God te letten;
Hij, die trouw is, zal mijn voet
Voeren uit der boozen netten.

Psalm 25 : 7.

UIT DE DIEPTE.

BIJBELLEZINGEN

DOOR

DE AFGEZETTE LEERAREN

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

TE AMSTERDAM IN „DE LOKALEN" GEHOUDEN.

XXVI.

DIE GOD VAN BETHEL.

OP 21 NOVEMBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

H. H. VEDER,

PREDIKANT TE SCHIEDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1886.

GEZONGEN: Ps. 103 : 2.
GELEZEN: Gen. 28. Ps. 46, 91.
GEZONGEN: Ps. 20 : 1, 5.
„ 74 : 12, 15, 20.
„ 146 : 3.
„ 77 : 7.

Dat op uw klacht de hemel scheure!
Dat zich de Heer ontdekk'!
De God van vader Jakob beure
U in een hoog vertrek!
Hij doe, in gunstrijk welbehagen,
Uit Zions tempelzalen,
Om u te helpen en te schragen,
Zijn zegen nederdalen!

Behoud, o, Heer! wil bijstand zenden,
Verlos, bewaar, verschoon:
Die Koning hoor', als w' in ellenden
Aanbidden voor Zijn troon.

Psalm 20 : 1 en 5.

„Ik ben die God van Bethel, alwaar gij het opgerichte teeken gezalfd hebt; nu, maak u op, vertrek uit dit land, en keer weder in het land uwer maagschap."

Gen. 31 : 13.

De tekstwoorden verplaatsen ons bij een gewichtig keerpunt in het zoo merkwaardige leven van vader Jakob. Ja, wel mogen wij het leven van dezen aartsvader merkwaardig noemen; als rijk aan velerlei afwisseling, reeds de aandacht van den historie- en menschenkenner waardig. Maar inzonderheid, wanneer wij het oog hebben op Gods bijzondere leiding met Jakob, o, hoe blinkt hier dan de vrije genade en de onkreukbare trouw uit van dien God, die dit vat heeft uitverkoren, om daarin Zijn naam te graveeren, te spijt van alle eigenwijsheid en eigengerechtigheid, en tot troost van al Gods volk, dat nu met den 146^{en} Psalm zingt: »Wel-

gelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft." Werpe de Heilige Geest ons dan maar neder in het besef van onze nietigheid en volstrekte onwaardigheid, opdat bij aanvang of bij vernieuwing de behoefte aan dien God bij ons recht levendig zij!

»Ik ben die God van Bethel" — om te verstaan, wat die naam voor Jakob beteekende, is het ons noodig met onze gedachten een twintigtal jaren terug te gaan. Izaks zegen, door list gekocht en door bedrog geroofd, was dan op het hoofd van zijn jongsten zoon nedergedaald. Doch nauwelijks heeft de oudere broeder zulks vernomen, of zijn toorn ontsteekt. In woedende drift staat hij Jakob naar het leven; en, zal deze het zwaard van Ezau ontgaan, hem rest niet anders dan den raad zijner moeder te volgen en naar Paddan-Aram, naar zijn oom Laban, te vluchten. Nog eenmaal drukt Rebekka haren zoon aan het liefhebbend hart; en bij vernieuwing met den vaderlijken zegen verrijkt, trekt Jakob heen.

Gejaagd en benauwd spoedt hij zich voort door het veld. Alleen, zonder knechten, zonder kudde; het éénige, wat hij het zijne kan noemen, is de staf, dien zijne hand angstig gevat houdt.

Alleen, zonder rustplaats, en het hart met vragen van kommer en vreeze vervuld.

Alleen met zijn schuldgevoel, waar de hemel hem als koper schijnt, en hij van den Heere stem noch teeken ontvangt.

En waar nu de avond gedaald is, en het nachtelijk duister over het onafzienbare veld zijne vleugelen spreidt, ach, daar zal slechts het hemelgewelf hem tot een dak en een harde steenhoop hem tot hoofdkussen strekken.

Ziet, zoo gaat het nu den uitverkoren knecht des Heeren, den erfgenaam der belofte, uit wiens lendenen Gods bijzondere volk voortkomen zal, in wiens zaad alle volken der aarde zouden gezegend worden; hem, wiens leven eene zoo belangrijke bladzijde beslaat in de geschiedenis van Gods genadeverbond.

En zooals het dezen Jakob ging, zoo gaat het nog vaak den uitverkorenen Gods. Heeft Hij arme zondaren gezegend met den zegen van Zijn Woord en Zijne genade, Hij leidt hen daarna niet zelden in de diepte en in de duisternis.

Hij houdt zich soms, als ware Hij van hen geweken, en geeft aan angst en vreeze hen over. Zoodat zij bekommerd vragen: Zal ik wel ooit de zaligheid daarboven be-

erven; zal ik wel ooit in het hemelsche Kanaän komen? en twijfelmoedig zuchten: Zou er aan mij wel ooit genade verheerlijkt zijn; bedrieg ik mij zelven niet; kan dan zulk eene duisternis, zonder dat de Heere één enkel troostwoordje spreekt, over de ziele zich uitspreiden, die door Hem uit genade werd levend gemaakt?

o, Dat is dan 's Heeren weg om de begenadigden te doen verstaan, dat zij zelven geen sprankje licht kunnen doen dalen, en geen korrelken genadebrood kunnen doen groeien, en geen enkele star der hope te voorschijn kunnen roepen, maar dat Hij de Voleinder is zoowel als de Beginner. Maar als de van schuld verslagene ziel dan ook alle troostbron gestopt ziet en naar God om lafenis smacht, ja, dan komt Hij het dorre en dorstige drenken. Als de vluchtende Jakob in het besef zijner groote schuld en diepe onwaardigheid meenen zou, dat de Heere hem had verstooten, dan komt Hij tot Zijn uitverkoren knecht om hem op te beuren.

Ziet, terwijl Jakob, in zijn mantel gewikkeld, op den ruwen steenklomp in den slaap verzonken terneêrligt, opent zich voor het oog van zijn geest een even wonderlijk als troostvol tafereel.

Uit den nachtelijken hemel stroomt het licht van Gods troonzaal omlaag, en in dat licht ziet hij een onmetelijke ladder geplaatst, wier opperste in den hemel reikt en die op de aarde rust, waarop engelen langzaam dalen en opklimmen.

Als om hem te verzekeren, dat de Heere Zijne hemelboden zendt om Zijne uitverkorenen te dienen; om hunne tranen, gebeden en zuchten over te brengen voor het aangezicht Gods.

Ja, wat meer is, aan het opperste van de ladder ziet hij den Heere zelven, den Engel des Verbonds, den Zoon, en verneemt uit Diens mond de troostvolle toespraak: »Ik ben de Heere, de God van uwen vader Abraham en de God van Izak: dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik geven aan u en aan uw zaad. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken in menigte, westwaarts en oostwaarts, en noordwaarts en zuidwaarts; en in u en in uw zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden. En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waarheen gij trekken zult; en Ik zal u wederbrengen in dit land: want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb" (Gen. 28 : 13—15).

o Ziet, zoo reikt de Almachtige zelf den pelgrim den staf, die hem voor bezwijken bewaren zal; zoo bindt de Getrouwe Zijne beloften op de ziel van den schuldige. Hier is die

Liefde, die den bedroefde en beangstigde troost, gelijk eene moeder haar kind; neen, gelijk eene Rebekka haren Jakob nimmer kon troosten.

Zoo wordt de eenzame plek voor Jakob een heilige tempel. Hij noemde den naam dier plaats, zoo lezen wij, Bethel, d. i. huis Gods. En bemoedigd door de verrassende genade des Heeren, vervolgt hij zijne reize naar Haran, nadat hij zich aan zijn God toegewijd heeft met de, hoewel nog vleeschelijke gezindheid verradende, belofte: »Wanneer God met mij geweest zal zijn, en mij behoed zal hebben op dezen weg, dien ik reize, en mij gegeven zal hebben brood om te eten en kleederen om aan te trekken; en ik ten huize mijns vaders in vrede zal zijn wedergekeerd; zoo zal de Heere mij tot een God zijn. En deze steen, dien ik tot een opgericht teeken gezet heb, zal een huis Gods wezen, en van alles, wat Gij mij geven zult, zal ik U voorzeker de tienden geven" (Hoofdstuk 28 : 20—22).

Gij evenwel, Gij blijft dezelfde, o Heer!
Gij zijt vanouds mijn toeverlaat, mijn Koning,
Die uitkomst gaaft, en, uit Uw hemelwoning,
Voor ieders oog, Uw haatren gingt te keer.

Hoe menigmaal hebt G' ons uw gunst betoogd.
't Zij G' een fontein deedt uit een rots ontspringen;
Of op een hoop de waatren samendringen,
Wanneer de stroom door U werd uitgedroogd.

Dat elk verdrukte Uw bijstand eens erlang';
Laat, laat Uw volk niet schaamrood wederkeeren;
Maar wil van hen ellende en nooddruft weren,
Opdat z' Uw naam verheffen in gezang.

Ps. 74 : 12, 15 en 20.

Twintig jaren zijn voorbijgegaan sinds dat merkwaardige droomgezicht, waarmede de Heere Zijn Jakob verkwikte. En die twintig jaren zijn voor Jakob een tijd van zware beproeving geweest. De hitte des daags en de koude des nachts had hij gedragen; en al kan hij ook veel het zijne noemen, door Gods gunst hem beschikt, hoeveel heeft hij niet door telkens herhaald bedrog van zijn inhaligen oom te verduren gehad!

Maar nú, na dien langen tijd van dienstbaarheid in den vreemde..... neen, God vergeet Zijne belofte niet. Hij kent en komt op Zijn tijd. In ons teksthoofdstuk wordt ons verhaald, hoe Jakob aan zijne vrouwen mededeelt, dat God hem in den droom is verschenen en tot hem gesproken heeft: »Ik ben die God van Bethel, alwaar gij Mij eene gelofte beloofd hebt; nu, maak u op, vertrek uit dit land, en keer weder in het land uwer maagschap." Zijne vrouwen vindt hij aanstonds bereid tot de vlucht. Bovendien is de gelegenheid gunstig: Laban toch is juist afwezig om het feest van het scheren zijner schapen te vieren.

Ziet, daar trekt dan Izaks jongste zoon, op Gods bevel, vergezeld door zijne vrouwen en te midden van zijne kinderen en talrijke kudden, uit Paddan-Aram naar Kanaän henen. — En nu, zegt mij Gel., kon de Heere troostvoller tot Jakob spreken, dan waar Hij »DIE GOD VAN BETHEL" zich noemde?

Wat treffende herinnering, waarmede Hij Zijn Jakob bemoedigt! Want wat wil het anders zeggen dan dit: Jakob, Ik ben de getrouwe Verbonds-God. Gij weet immers nog wel, wat er met u voor twintig jaren gebeurd is, en wat Ik u gezegd en beloofd heb, toen gij uws vaders huis waart ontvlucht. Gij weet het immers nog wel, hoe Ik, toen gij het moede hoofd op een steenhoop hadt nedergelegd, den hemel boven u heb geopend, en u die onmetelijke ladder te zien heb gegeven, waarop Mijne engelen, sport voor sport, daalden en klommen; en hoe Ik bovenaan stond, en u troostte met de verzekering, dat Ik de God van uwen vader Abraham en de God van Izak was, en het land, waarop gij laagt, aan u en uwen zade zou geven. o, Ja, dat wist Jakob nog zeer goed; hoe had hij zulk eene heerlijke belofte kunnen vergeten! Hij had er menigmaal aan teruggedacht in die jaren van dienstbaarheid, er aan teruggedacht onder leed en strijd, als hij zich in dien smeltkroes bevond, waarin de Heere, om hem te louteren, hem had nedergeworpen. Hij had zich de woorden des Heeren onder den druk en in de moeite dikwijls herinnerd, en tot zichzelven gezegd: De Heere heeft mij toch beloofd, dat ik nog eenmaal in het land mijns vaders zou weêrkeeren; en zou Hij dan geen Waarmaker zijn van hetgeen Hij zelf toegezegd heeft?

Zoo zien wij, Gel., dat de Heere Zijne beminden, niettegenstaande de heerlijkste beloften en grootsche bestemming, waartoe Hij ze opvoeren wil, soms lang, zeer lang in de duisternis en bekommernis laat.

Maar..... Hij is een God van onbezweken trouw. Twintig jaren laat de Heere Zijn Jakob in de dienstbaarheid, doch nú komt Hij dan ook (ja, de Ontfermer maakt Zijne verkorenen los van het werkverbond, om hen op vrije genade alleen te doen leven), nú komt Hij dan ook tot Jakob, om hem te zeggen: Ik ben die God van Bethel! o, Mijn gekende, Ik ben nog immer dezelfde. Zoudt gij meenen, dat Ik Mijne beloften vergat? Ik gedenk Mijns Verbonds gestadig. Bij Mij is geene verandering of schaduw van omkeering. Op Mijn tijd vervul Ik al Mijne toezeggingen.

De verdrukking en beproeving waren voor u noodig, maar nú kom Ik u roepen, nú zal Ik u brengen in het land der belofte. Jakob, mijn geliefde Jakob, Ik ben voor u nog in geen enkel opzicht veranderd. Te Bethel hebt gij het gezien, over wat macht Ik beschik ten dienste der mijnen, en straks zullen Mijne engelen u weder ontmoeten, om uwe voor- en achterhoede te zijn (Hoofdst. 32 : 1, 2). Mijne genade buigt zich nog even diep tot u neder, als toen Ik in den eersten nacht uwer vlucht u met Mijne toezegging troostte. Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten, zoo waarlijk Ik u bij de hand heb gevat, toen Ik uit de tenten uws vaders naar Labans huis u geleidde.

Neen, M. H., het is voor Gods kinderen niet genoeg, dat in den Bijbel, dat in Gods Woord de dierbaarste beloften voor hen zijn nedergeschreven. De Heere moet die ook toepassen aan en binden op de ziele, welke vanwege haar schuldgevoel ze zich zonder die daad des Heeren niet toeeigenen durft en niet toeëigenen kan.

o, Die vriendelijke lichtstralen van Gods openbaring aan het hart! Als God de arme, tobbende ziele herinnert, wie Hij voor haar is geweest!

Maar dan spreekt het ook vanzelf, dat, zal zulk een heerlijke naam, als waarmeê God aan Jakob zich openbaarde, ons tot een zaligen troost zijn, ook Jakobs ervaring ons niet vreemd wezen moet.

Dan zullen ook wij het moeten weten, dat de Heere ons van de aardschgezinde Ezaus heeft afgezonderd.

Dan zullen ook wij, vermoeid onder het zondepak en drukkend schuldgevoel, op het vlakke des velds moeten zijn nedergevallen.

Dan zullen ook wij van een nacht der zonde moeten kunnen spreken, waarin de ervaring van den psalmist de onze was:

„'k Wou vluchten, maar kon nergens heen,
Zoodat mijn dood voorhanden scheen;

En alle hoop mij gansch ontviel,
Daar niemand zorgde voor mijn ziel!"

Dan zullen ook wij moeten kunnen gewagen van een tijd, waarin het ons was, als boog de Heere zich in ontferming tot ons neder om naar onze smeekstem te hooren.

En is dat waarlijk onze ervaring, o, dan hebben wij het zoo noodig, dat wij bepaald worden bij wat wij van onzen God hebben ontvangen en genoten. Want anders roept het neêrgebogen hart zoo spoedig en zoo dikwijls met Asaf in ongeloof uit: »Zal dan de Heere in eeuwigheid verstooten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijne barmhartigheden door toorn toegesloten?"

Maar ziet, dan breekt het licht weder door, en dan vloeit de troostbron weder, als God den geslingerde door Zijn lieven Geest te binnen brengt wie Hij geweest is voor en en wat Hij gedaan heeft aan hem.

De God van Bethel — o, volk, schep met vreugde het levende water uit deze fonteine des heils!

»Ik de Heere," zoo spreekt die God, »word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd. Ik ben de Rotssteen, wiens werk volkomen is. Ik ben de trouwe Leidsman door dit Mesech naar het hemelsche Kanaän. Mijne beloften van bewaring, barmhartigheid en genade zijn nog even geldig en krachtig als vroeger. Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes wijkt niet noch wankelt." Als de Heere tot de ziele zegt: »Ik ben die God van Bethel," dan spreekt Hij haar toe: aangevochtene, twijfelmoedige, Ik wil niet, dat gij van Mij zult denken, als ware Ik een mensch; dat gij mijne deugden zult afmeten naar uwe kortzichtigheid en de arglistigheid van uw hart; en dan legt Hij aan allen twijfel het zwijgen op.

Wordt het hart u soms niet vol, en staat gij voor den Heere niet verlegen, kind van God, als Hij u bepaalt, al is het slechts bij de t ij d e l ij k e zegeningen, die gij uit Zijne hand mocht ontvangen? Richt ook gij dan uw gedenksteen niet op? en och, als wij dan maar olie mogen hebben om er op uit te gieten!

Al moest gij zelfs als Jakob alsem en tranenbrood smaken, al werdt gij rijk aan teleurstelling en moeite, al zoudt gij uzelven nauwelijks herkennen, wanneer gij, wat gij door het leed en de beproeving geworden zijt, vergelijkt met wat ge eens zijt geweest, o, zeg begenadigde, heeft de Heere u dan aan uzelven overgelaten? Trok Hij Zijne liefdehand dan van u af? Is Hij dan niet de God van Bethel?....

Let eens op Jakob.

Hoeveel is er in die twintig jaren tusschen de aankomst te Bethel en den uittocht uit Haran voor hem al veranderd!

Hoeveel hebben hem die jaren niet gebracht en ontnomen!

De onbezorgdheid van voorheen was door zorg en moeite vervangen. De vrije van weleer was een slovende dienstknecht geworden. Had hij zich in zijn oom een tweeden vader voorgesteld, in het zweet zijns aanschijns moet hij zijn brood bij Laban verdienen, en zijn loon ziet hij zich door den baatzuchtige tien keer veranderd.

Maar..... slaat nu de bladzijde eens om!

Heeft de Heere te Luz in het droomgezicht als zijn Bondsgod zich aan hem geopenbaard, en heeft hij die plaats Bethel genaamd, uitroepende: »De Heere is aan deze plaats", nog geen woord, al zijn zoovele jaren na deze openbaring verloopen, is ter aarde gevallen van de rijke belofte, die hem de Heere daar gaf: »Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal waar gij henen zult trekken." Meer dan hij gevraagd had, meer dan »brood om te eten en kleêren om aan te trekken" had zijn God hem geschonken: met geliefde vrouwen en kinderen en tallooze kudden trekt hij naar Kanaän heen. En heeft hij velerlei bedrog van Laban te dragen gehad, God (zoo spreekt hijzelf tot Rachel en Lea) heeft dan toch zijn schoonvader verhinderd hem kwaad te doen; en straks hoort gij hem, roemende in Gods trouw en milddadigheid, uitroepen: »Met mijn staf ben ik over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden."

En, gegrepene door genade, is dan niet eene soortgelijke ervaring als van Jakob de uwe?

Heeft de Heere u niet verrassend boven bidden en denken gezegend? Heeft Jakobs God niet tot heden voor u gezorgd, en velerlei gevaar in Zijne goedheid van u gewend?

Moet het niet uwe belijdenis zijn, dat gij, ook wat het tijdelijke leven betreft, voor Zijne rekening ligt?

Ja, onbekeerden, zijt ook gij geene toonbeelden van de goedertierenheid en lankmoedigheid Gods, hoewel gij die veracht?

Is die God van heden niet dezelfde God als vóór jaren, met zoovele verbeurde zegeningen u zegenende, en die u nog niet naar uwe zonden vergolden heeft?

Bracht Hij u niet dezen dag wederom onder het gehoor van Zijn Woord, opdat gij »het goede zoeken en leven" zoudt?

En heeft dan een kind van God, dat oogen ontvangt om in de leidingen van zijn leven de hand zijns Heeren te zien,

niet overvloedige stof tot roem en tot dank? Hier verrassende gebedsverhooringen, en daar genaderijke uitreddingen, en ginds liefdevolle vergoedingen; o, wat zal ik meer opnoemen! Broeder en zuster van Jakob, maakt zelf het lijstje maar op!

Gewis, de Heere zendt Zijnen lievelingen ook vaak pijnlijke beproevingen en bezoekingen; maar.... is het niet om der zonde wil, gelijk Hij Jakobs zonde met de harde dienstbaarheid in Paddan-Aram bezocht?

Ziet, Jakob was door den Heere verkoren; hij, niet Ezau, was erfgenaam van den zegen en de beloften. En dat wist Jakob; en 't was ook Jakob om dien kostelijken zegen te doen.

Maar wat doet Jakob nu? Door list en door bedrog van zijn ouden blinden vader tracht hij dien zegen te beërven. En daarvoor nu kastijdt de Heere Zijn knecht, en Hij zendt hem met een bekommerd hart en ledig uit het ouderlijk huis naar den vreemde, ofschoon Hij hem te Bethel verkwikt.

En als nu Jakobs geestelijke broeders en zusters hun eigen weg kiezen, en zelven nog wat willen uitrichten, en alzoo hun God voorbij- en vooruitloopen, ja, dan komt de Heere wel eens tusschenbeide om het hun vlak omgekeerd te doen gaan dan zij zich voorgesteld hadden.

Maar, o, ziet het te Bethel, Hij slaat de zijnen ook dan nog in ontferming gade. Hij zegt hun hunne zonde aan, maar Hij laat niet varen het werk Zijner handen. Ja, als Hij Zijne kinderen kastijdt, zoodat zij weder onder Zijn recht komen, dan is dat juist de weg tot de rust en den vrede.

Ja, volk van God, gedenk eens aan den g e e s t e l i j k e n zegen, dien uw God, de God van Bethel, u schonk!

Dieper heeft u die trouwe Ontfermer in het stuk des gebeds ingeleid, en u in Zijn Woord een helderder inzicht geschonken, niet waar? Heeft de Koning u wel niet eens in Zijne binnenkamer gebracht, en u de zaligheid Zijner gemeenschap doen smaken? En hoe menigmaal heeft Hij u door en met Zijn dierbaar Woord gezegend; en och, den geringsten zegen hebben wij immers door onze zonden verbeurd!

En als de verloste des Heeren zich zoo doodig bevindt en aan zijn genadestaat twijfelt, omdat de ziel die goddelijke verkwikkingen en doorvloeiingen van Gods barmhartigheid en gunste van voorheen niet meer ervaart; en dan soms Satan haar beschuldigt, dat zij eene snelle kemelinne gelijk is, die hare wegen verdraait, gelijk aan waterlooze wolken en tweemaal verstorven boomen, en dat zij de zonde bedreven heeft tegen den Heiligen Geest, o, dan spreekt de groote

Erbarmer: »Ik ben de God van Bethel." En met zulk een troostvollen naam leidt Hij den zijne terug naar het uur der minne, toen Hij zich als zijn God openbaarde, en hem op den Rotssteen zette, en hem de opgerichte ladder te aanschouwen gaf, het voor hem opgerichte kruis van Golgotha, waaraan het handschrift, dat tegen hem was, vastgehecht, en zijne schuld voor eeuwig geboet is, en dat hem in Gods zaligen hemel zal brengen.

Ja, Gods kinderen hebben hunne Bethels, en zij kennen ook de tijden en oogenblikken, wanneer de Heere hunne zielen verkwikt door de herinnering aan wat zij daar hebben genoten. o, Hij geeft in de nederige woningen van Zijne arme kinderen soms zooveel genade, zich zoo in zijne toelachingen en ondersteuningen te genieten, dat zij, als ze verhuizen moeten, van zulk een Bethel haast niet los kunnen komen.

o, Niet waar, volk van God, op zulke plekjes moogt ge, al is 't misschien gelijk Jakob na een twintigtal jaren, terugzien, waarvan gij toen ervaren mocht: »De Heere is aan deze plaats;" zulke plekjes, waar u eene poorte des hemels ontsloten was. En dan weet ge u nu, als Jakob te Paddan-Aram, een vreemdeling in dit tranendal te zijn, maar, dank zij Gods genade, niet zonder Leidsman en uitzicht. De God van Bethel is uw God. Hij zal de Laatste zijn, gelijk Hij de Eerste was. Heeft Hij u Zijne beloften gegeven, Hij is geen menschenkind, dat Hem iets berouwen zou. En al zijn wij ontrouw, Hij blijft getrouw, Hij kan zichzelven niet verloochenen.

Zalig hij, die in dit leven
Jakobs God ter hulpe heeft;
Hij, die, door den nood gedreven,
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop in 't hachlijkst lot
Vestigt op den Heer, zijn God!

Psalm 146 : 3.

God de Heere weet niet alleen wat de zijnen behoeven, maar Hij geeft het ook, en wel, wanneer zij het noodig hebben. Hij komt de zijnen tijdig helpen, troosten en sterken.

Ziet, in al die twintig jaren zijner dienstbaarheid was aan Jakob geene openbaring des Heeren te beurt gevallen, ofschoon de Heere toch met hem was en hem vormde tot wat Hij van hem maken wilde; en dat zij u tot troost, zoekende, bekommerde ziel, waar gij klaagt, dat gij de zalige liefde Gods niet bevindelijk kent. Maar thans was de

ure voor Jakob gekomen, dat zich een geheel nieuw tijdperk in zijn moeielijk leven ontsloot. »Keer weder," zoo sprak de Heere eindelijk tot hem, »tot het land uwer vaderen, en tot uwe maagschap, en Ik zal met u zijn."

En nu, o, gewis, Jakob was verheugd, nu zijn God hem vergunt naar het land zijns vaders zich op te maken; maar was 't voor hem nu zoo gemakkelijk om naar Kanaän henen te trekken? Wij spreken niet eenmaal van de vele zorgen, aan het vertrek met al zijn have en vee en al de zijnen verbonden, maar..... die booze Ezau daarginds, zou deze als zijn vijand met het zwaard hem niet wachten? En Laban, als hij straks tot zijne tenten wedergekeerd, ontdekken zou, dat Jakob met al het zijne gevlucht was, zou hij hem dan in woede niet najagen?

o, Als Jakob daaraan denkt, dan is hij bevreesd en bekommerd.

Maar hoort nu, hoe de Heere, die de behoeften kent van Zijn Jakob, hem te goeder uur komt herinneren, wat Hij hem voor twintig jaren beloofde.

»Ik ben die God van Bethel" — is 't niet, als verzekert hem God: Jakob, Ik sta er voor in, dat uwe vlucht zal gelukken. Ik heb u beloofd u in het land uws vaders te brengen, en van Mijne belofte valt geen tittel of jota ter aarde!

En zoo komt de Heere nog tot Zijne kinderen om hen te ondersteunen en te bemoedigen, juist als zij het meest zulks noodig hebben. Hij is een even tijdige als machtige Helper.

Als Hij hen plaatst voor een moeielijken weg, dan verzekert Hij: »Vrees niet; Ik heb u immers bij uwen naam geroepen. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomen; wanneer gij door het vuur zult gaan, gij zult niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken."

En als Hij hen roept tot een zware taak, dan spreekt Hij als een barmhartig God: »Ik weet 't wel dat gij klein van moed en zwak zijt van krachten; maar Mijne kracht wordt juist in zwakheid volbracht!"

En als de zijnen klagen over hunne ontrouw en diepe verdorvenheid, dan spreekt Hij als een trouwe Ontfermer: »Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid."

Toen de discipelen van Jezus een ganschen nacht met den storm gekampt hadden, zoodat zij hun scheepje niet voort konden krijgen, kwam hun Meester eerst in de vierde nachtwake tot hen.

Ja, Hij weet wel hoelang Hij de zijnen kan laten tobben.

Op Zijn tijd komt Hij met Zijne hulpe toeschieten.
Al toeft Hij lang, Hij laat de zijnen niet omkomen.

o, Geestelijke maagschap van Jakob, dat wij 't elkander toch tot onzen troost herinneren, dat de Heere Zijn gekochte volk als op arendsvleugelen draagt; dat Hij niet één der zijnen zal laten verloren gaan. Dat Zijne Jakobs, al hebben zij menigen donkeren dag te doorleven en menigen donkeren blik te verduren, voor Zijne rekening liggen. En dat Hij hen door alle moeite en alle beproeving, dat Hij hen door alles doorhelpen en doordragen zal. Waarom zegt gij dan, o, Jakob, en spreekt, o, Israël, mijn weg is voor den Heere verborgen, en mijn recht gaat voor mijnen God voorbij? Leeft de God van Bethel niet meer? Is Hij niet de eeuwiggetrouwe Verbondsgod?

o, M. G., hoe zalig is het dan, te gelooven in dien God, dien wij heden u prediken mochten! Want, als wij weten, wat en wien wij in dien God van Bethel hebben, och, wie en wat zou dan tegen ons zijn? Menschen, zij kunnen niets meer doen dan voor zooverre de Heere het toelaat. De woedende Laban moge den vluchtenden Jakob achterna zetten, doch de Syriër kan geen haar van Gods uitverkoren knecht krenken.

Als de Heere zegt: »Ik ben die God van Bethel," dan maakt Hij Zijn gekende vrij van Laban. Geen uurtje langer blijft Jakob in Labans huis dan God in Zijn raad heeft bepaald. En als Hij een zondaar uit de banden der zonde verlossen wil, dan kan de duivel met al zijne woede en macht daar niets tegen doen.

Als de Heere Zijne Kerk wil vrijmaken, dan kunnen alle kerkelijke besturen dat niet tegenhouden.

Izaks jongste zoon had gemeend in zijn oom een tweeden liefhebbenden vader terug te krijgen; maar het viel hem bitter tegen. En zoo doen Gods knechten in onzen tijd ook de treurige ervaring op van bittere tegenkanting juist van hen, aan wie zij door geestelijke familiebanden meenden verbonden te zijn. Maar, nog eenmaal, de Heere laat Laban niet toe Zijn beschermeling kwaad te doen; en tot Ezau spreekt Hij: Steek uw zwaard in de schede, en dan moet Ezau voor Jakob zich buigen.

Alle schepselen zijn alzoo in Gods hand, dat zij zich tegen Zijn wil noch roeren noch bewegen kunnen.

Geen instrument, dat tegen Zijne Kerke gericht wordt, zal immer gelukken.

En in dat geloove mag zij, en een ieder harer levende leden, tegenover al de macht van wereld en Satan, al is zij

zich eigener ontrouw bewust, het hoofd omhoog heffen met het woord: »Gij zoudt geene macht tegen mij hebben, indien 't u niet van boven gegeven ware!"

o Volk, zegen de beproevingen en verdrukkingen, waardoor gij voor den hemel moet rijpen. 't Is Israëls God, die krachten geeft. En ziet in de beproeving omhoog, naar het hemelsche Kanaän, dat al Gods kinderen wacht; naar het land der ruste, die daar overblijft voor al het volk van God.

Vergeet Gods weldadigheden niet.

Vergeet evenmin wat gij den Heere beloofd hebt. »Ik ben die God van Bethel," wil dat dan ook niet zeggen: »Jakob, vergeet de belofte niet, die gij te Bethel Mij hebt beloofd?" Jakob heeft te Bethel later een dankaltaar opgericht, nadat hij te Sichem de afgoden onder den eik had begraven. o, M. Vr.! dat wij ook daarin aan Jakob gelijken mogen, en alzoo telkens bij vernieuwing den Heere ons toewijden!

Of.... hebt gij dien God nog niet tot uw deel? Zijt gij nog van de harde dienstbaarheid der zonde niet vrijgemaakt? Zoudt gij meenen, dat gij verlost waart, wanneer gij niet weet, dat de Heere tot u gekomen is om daarvan u vrij te te maken? Meent gij soms uzelven te kunnen verlossen? Waardoor dan toch? Door uwe dengdzaamheid, uwe rechtzinnigheid, uw bijbellezen, uw omgang met de kinderen Gods? Ach, niets, niets kan u baten, niets, niets kan u helpen dan Gods vrije genade alleen. Wij spraken tot u over Gods leiding, niet met de van Hem afkeerige Labans, maar met de Jakobs, die, al is 't met veel gebrek, in oprechtheid Hem vreezen. En, o, als ge dien God nog niet toebehoort, gij kunt met Hem nog wel d o o r de wereld komen. Maar hoe zult gij 't stellen zonder Hem, als gij straks u i t deze wereld moet scheiden? En hoe zal 't u dan zijn, als gij, wie weet hoe spoedig, voor dien heiligen en rechtvaardigen God zonder Jezus, zonder Borg zult staan? De God van Bethel is die God, die getrouw is in Zijne beloften; maar Hij is even getrouw in Zijne bedreigingen, en..... vreeselijk zal 't den onbekeerden zijn te vallen in de handen van dien levenden God!

o, Dat uwe oogen opengingen voor uw gemis! Dat gij aan de roepstem gehoorzamen mocht: »Wend u naar Mij toe, en word behouden!" Dat gij door genade er toe kwaamt om als een arm zondaar den Heere hart en hand te geven!

Zalig deel van al de vrijgekochten des Heeren, dat hen doet zingen: »Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde!"

En die dat hier in oprechtheid belijden mogen, zij reizen

naar dat hemelsche Bethel, waar het lied der volkomen verlossing tot in eeuwigheid door Gods volk gezongen wordt. Amen.

'k Zal gedenken, hoe voor dezen
Ons de Heer heeft gunst bewezen;
'k Zal de wondren gadeslaan,
Die Gij hebt vanouds gedaan;
'k Zal nauwkeurig op Uw werken
En derzelver uitkomst merken;
En, in plaats van bittre klacht,
Daarvan spreken dag en nacht.

Ps. 77 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXVII.

„De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan."

OP 19 DECEMBER 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Een lied Hammaälôth. Als de Heere de gevangenen Zions wederbracht, waren wij gelijk degenen die droomen.

Toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich: toen zeide men onder de heidenen: De Heere heeft groote dingen aan dezen gedaan.

De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan; [dies] zijn wij verblijd.

o, Heere, wend onze gevangenis, gelijk waterstroomen in het zuiden.

Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien.

Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en weenende: [maar] voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven.

Psalm 126.

Een psalm als dezen in den bundel van Israëls gewijde liederen te vinden, bevreemdt ons niet, niet waar, M. H.?

Nauwelijks was de weeklacht weggestorven: Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij; ook weenden wij, als wij gedachten aan Zion. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn. Als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd, zeggende: zingt ons een van de liederen Zions; wij zeiden: hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land?

Het licht van het profetische woord had hun wel is waar niet ontbroken. Jeremia had den duur voorspeld van de ballingschap in het land der Chaldeën en Jesaia had den naam geprofeteerd van hem, die naar Gods bestel het volk zou laten terugkeeren uit de vreemdelingschap. Sommigen hadden bij die belofte geleefd en, gelijk Daniël, daarop gepleit. Maar toch was het hun vreemd en wonderlijk te moede, toen het edict van Cyrus werd uitgevaardigd, waarbij aan Israëls zonen vergund werd weêr te keeren naar het land hunner vaderen; toen daarbij zelfs ten behoeve der armen de

bepaling was gemaakt, dat de lieden hunner plaats bevorderlijk zouden zijn met zilver en met goud en met have en met beesten; benevens eene vrijwillige gave, voor het huis Gods, die te Jeruzalem woont.

Zoo werden de banden geslaakt; terug konden zij naar dat Jeruzalem, waarvan zij hadden gezegd in hun weeklagen: Indien ik u vergete, o Jeruzalem! zoo vergete mijne rechterhand zichzelve! Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik aan u niet gedenke, zoo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap! Zou dan niet te verstaan zijn, dat zij 't uitspraken: als de Heere de gevangenen Zions wederbracht, waren wij gelijk degenen die droomen; toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich?

Zulk eene gebeurtenis maakte indruk in het ronde, overal waar daarvan het bericht werd gehoord. Verwondering vervulde aller gemoed: toen zeide men onder de heidenen: de Heere heeft groote dingen aan dezen gedaan. Zou dan Israël zelf achter mogen blijven om zijn God en Verlosser te verheerlijken? Eer moest krachtiger, voller nog dan bij al die anderen de jubel vernomen worden: de Heere heeft groote dingen aan ons gedaan; dies zijn wij verblijd!

Zoo was het sluimerend geloof geprikkeld tot nieuwe openbaring van leven en veerkracht. Dra ging men dan ook op weg met een hart, van blijdschap vervuld. En toch was dat gevoel niet geheel onvermengd. Bij het monsteren van de rijen van hen die den tocht zouden aanvaarden, waren er helaas! maar al te velen, die ontbraken. Er waren er die Babel niet wilden verlaten. Allerlei banden bonden hen aan het land der vreemdelingschap en trokken zelfs krachtiger dan het uitzicht om hunne voeten staande te hebben in de poorten van de heilige stad of in te gaan in het huis des Heeren.

o, Heere, wend onze gevangenis, zoo klom daarom hun gebed naar omhoog voor hun broederen en zusters. Ja, niet alleen voor hen maar ook voor zichzelven hadden zij aan de blijvende werking van des Heeren verlossende genade behoefte. Tegen de dorheid van eigen ziele meê, doen zij een beroep op de almacht Gods, opdat Hij dit heil den Zijnen aanbrenge, gelijk waterstroomen in het zuiden.

Toch lieten zij zich niet terughouden van het opvolgen van Cyrus' roepstem. Het blijde uitzicht der hope gaf moed om te breken met wat achter lag en rondom, en de moeite

te aanvaarden, verbonden aan de reis en aan den arbeid die na de reize hen wachtte. Zij vereenigden zich, trokken straks de grenzen over, de woestijn door, gedragen door de spreuk: die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Dat hadden zij ervaren en op hernieuwing dier ervaring rekenden zij, als zij elkander het toeriepen: die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en weenende; voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven.

En dat geloof is niet beschaamd. Hun weg was vaak met moeielijkheden bezaaid. Maar toch is de dag gekomen, waarop de weenende zaaiers tot blijde maaiers zijn gemaakt.

't Verwondert u gewisselijk niet, gemeente des Heeren, dat wij in deze ure dezen psalm opsloegen als het woord van onzen tekst. Een blik naar wat vlak achter ons ligt en op wat nu gebeurt, is voldoende verklaring.

Ten gevolge van de gewelddadigheden der synodale machthebbers is gedurende 1886 de kerkeraad niet saam geweest. De aangevallen ambtsdragers en hun ongerept gebleven medestanders hebben van hun zij er niet om gevraagd en zijn ook niet bijeengekomen. In stilte moest afgewacht wat de synodale hierarchie in haar hoogste vertegenwoordiging zoude beslissen tegenover de kerk van Amsterdam, al kon men zelfs tevoren berekenen wat de uitslag zou zijn.

Toch zat men daarom niet stil en van zijn kant heeft de kerkeraad gedaan wat hij kon om voor tijdgenoot en nageslacht duidelijk te doen uitkomen, wat in dit gansche conflict hun hoofdzaak was. Men had het uit de geschiedenis geleerd. Op allerlei manier waren vroeger en later geloof en ongeloof reeds in botsing gekomen. Doch steeds was men er in geslaagd dat eenigermate te bemantelen. Heele tegenstanders en halve medestanders hadden dan de uitvluchten gereed, dat het geen beginsel gold, of dat het punt in kwestie niet van voldoend gewicht was om tot eene beslissing te kunnen aanleiding geven.

Daarom zond de kerkeraad in het licht zijn Laatste woord tot de conscientie van de leden der synode. De steller daarvan heeft op uitnemende wijs zich van zijn taak gekweten. Wat wij zouden kunnen noemen het toevallige in dien strijd, de wijzigingen in het Beheersreglement, met name art. 41, en al wat slechts als bij- en nevenzaak kan worden gerekend, gaf de kerkeraad prijs, mits hij slechts van dit ééne zeker mocht zijn, dat geen ander kerkverband zou

gelden dan dat bindend was naar de autoriteit van Gods Heilige Schrifture.

Daarmeê stak men weer af naar de diepte. Niet over een enkele bestuursdaad van synode of kerkeraad zou het nu staan; maar de beide beginselen, die den kerkeraad aan den éénen kant en de synode aan den anderen stierden, zouden onomwonden tegenover elkander gesteld. Dies zou dan ook de te nemen beslissing eene zijn die dieper ingreep dan eenig vonnis der synode ooit had gedaan.

Ontsnappen was nu niet meer mogelijk. Haars ondanks, want de synode schonk nooit gaarne klaren wijn, is zij gedwongen geworden zich uit te spreken. Zij deed dat in de bul, waarmeê zij het vonnis der afzetting bevestigde; en meer nog in den zendbrief, dat gruwelijk stuk dat zij aan hare »geliefde medechristenen" gericht heeft om hare daad tegen Christenen goed te spreken. Leervrijheid zonder eenigen band aan welke belijdenis ook, is onomwonden als recht voor een ieder erkend. De Christus is als koning over de kerk afgezworen en het volk als leidende macht ten troon verheven. Niet wat God zegt in Zijn Bijbel, maar wat gist in de wereld der geesten, is maatstaf voor wat van de kansels mag weerklinken. Bedrieglijk is het dan ook, zoo men met den naam van kerk nog steeds wil bestempelen, wat feitelijk eene vereeniging tot bevordering van zelfstandig godsdienstig leven is geworden.

Na dit vonnis met zulk een toelichtend schrijven moest de kerkeraad bijeengeroepen; en toen de voorzitter dat weigerde, namen een vijftal broeders kloekelijk het initiatief en riepen alle leden op om saam te overleggen. Dat was hun recht, zelfs hun plicht. Hun ambt, zoo belijden zij in onderscheiding van de synode, komt hun toe, ja in een weg door menschelijke bepalingen geregeld, maar anders rechtstreeks van den Christus. Zij bedienen dat, niet in een genootschap door menschen gemaakt, maar in eene kerk door Gods Zone geplant. Mitsdien komt bij elk vonnis op aarde tegen hen geveld de vraag naar voren: of dit vonnis ook door den koning der kerk zou zijn geldig gekeurd.

't Is u bekend hoe zij hebben beslist. Eenparig en op gronden door hen openbaar gemaakt, hebben zij uitgesproken, dat dit vonnis er een is, dat indruischt tegen den wil des konings en dat het mitsdien zonde voor God zoude zijn, zoo zij daaraan ook maar ééne ure zich onderwierpen. Wie een herder wil zijn en geen huurling, slaat niet op de vlucht maar blijft op zijn post, ook al werpt men eene afzettingsbul hem voor de voeten.

In die vergadering was reeds aanstonds een gevoel van

verademing. Geen angstige blik behoefde geworpen naar den zetel van den voorzitter, of er een zou zitten, wiens bidden men eer als lasteren zou moeten verafschuwen; of wiens heerschzucht men zou moeten vreezen. De angst behoefde niet te beknellen, of niet straks het openlijk optreden der ketterij aanleiding zou kunnen zijn tot pijnlijken strijd.

De eerste daad van den weêr optredenden raad was nu om de kerkorde, die het kwaad gedekt had en vermeerderd, weg te doen en de kerkorde van 1619 weêr aan te nemen, die tot in 1816 had gegolden. De aloude naam van Nederduitsche Gereformeerde kerk werd weêr aangenomen, zij het dan ook dat zij in doleerende gestalte haren weg moest gaan. Tot het bedienen van Woord en Sacramenten werd weêr besloten.

Zoo zijn wij dan op heden weêr samen als vanouds. De draad wordt weêr opgevat van ons kerkelijk leven. Geen wonder, niet waar? dat in deze gewichtige ure een tekst als de u voorgelezene werd opgeslagen. Immers eenzelfde l o f en b e d e en v e r t r o o s t i n g is ook bij onze omstandigheden behoefte.

I.

Israëls woord past wel metterdaad op onze lippen. Niet in uitwendigen zin natuurlijk, maar geestelijk opgevat. De bewoordingen in den aanhef wijzen zelf ons dat spoor. Israëls droefheid in het land der vreemdelingschap was niet vooral veroorzaakt door het verre zijn van huis en hof, eens van de vaderen geërfd. Maar g e v a n g e n e n Z i o n s noemen zij zich. En in die bijvoeging ligt eene heele belijdenis.

Zion toch is de heilige berg binnen Jeruzalems muren. Daar stond de tempel met de altaren en de aanspraakplaats van den Heere der heirscharen, Israëls God. Daar was de plek, waar Zijn aangezicht moest gezocht om verzoening voor de gemaakte schuld, om hulpe te vragen in den nood, om het offer der dankzegging neêr te leggen aan Zijn voeten.

En van dât Zion nu waren zij verre. Zij hadden die muren zien neêrvallen in puin, eer zij wegtrokken naar het vreemde land, en de vaderen hadden dat jammerlijk tafereel hunnen kinderen verhaald. En het godvreezend gemoed, dat gedacht aan wat bij de inwijding van dien tempel was gesproken, verstond het maar al te goed. Stil en toch welsprekend ging daar eene sprake uit van die weggebrokkelde muren; en dat zijn op Babels erve was hun eene herinnering aan hunne zonde en eene prediking, dat de Heere een jaloersch God is, wrake doende over alle overtreding Zijner ordinantie.

Een blik terug, M. H., op de zeventig jaren die sinds 1816 verliepen, en gevangenen Zions, is dat niet een naam passend voor het volk des Heeren in de oude kerken dezer landen? Hoe diep is niet de geestelijke ellende, waarvan deze jaren getuigen? De oppervlakkige klaagt over ellende vanwege het gebeurde sedert den aanvang dezes jaars. Maar de ware, geestelijke ellende ligt juist achter dien tijd. Want stil was het toen eenigermate in het kerkelijk leven, althans in vergelijking van thans, maar onderwijl kabbelde de stroom voort en voort, die zachtkensaan alle grondslagen wegwoelde van het huis des Heeren.

Waar is het dieplood om dezen afgrond te peilen? Ach, M. H., beelden wij ons niet in dat wij zelfs maar eenigermate geweten hebben den omvang van het bederf. Wel is nu door den loop van ons geding het gruwelijke wezen van dit zich noemend kerkgenootschap blootgelegd tot in zijn wortel, maar hoeverre de nawerking van dat kwaad voortsloop in de huizen en harten, dat weten wij nog niet.

Eerst later zal kunnen blijken hoezeer de sleutel der kennis zoek is geraakt en men vervreemd is van het Woord onzes Gods. Op den langen weg zullen wij eerst bemerken hoeverre is doorgedrongen de ontheiliging van de heilige Sacramenten. Nog zijn bij lange na niet aller oogen geopend om te zien, hoezeer de Christus werd aangerand in de heiligheid van Zijn Wezen en in de heerlijkheid van Zijne bediening. De toekomst zal den weg nu ingeslagen rechtvaardigen. Nu de synodale organisatie haar beginsel onomwonden uitsprak, staat ook een volledige toepassing der gevolgen in later tijden te wachten. En dan zal blijken wat onoverkomelijke slagboom voor duurzame en geheele verandering ten goede in die opgedrongen kerkelijke organisatie van 1816 is belichaamd.

Die synodale organisatie is een oordeel, dat de Heere over Zijn kerke bracht, ten gevolge van hare zonde en afdoling. De waardij der geestelijke schatten aan haar ter bewaring en ter uitdeeling toebetrouwd, was reeds sinds lang niet meer zoo levendig in erkentenis gehouden. Des te dieper voelde zij echter de schade haar berokkend door het beknibbelen of wegnemen van hare goederen en fondsen, in den aanvang dezer eeuw. En toen de eerste onzer koningen in de dagen na de bevrijding van het fransche juk met goud en zilver in de ééne hand toetrad, ofschoon hij in de andere het juk eener synodale hierarchie haar aanlei, toen was er helaas! zoo diep eene inzinking van geestelijke kracht, dat men bijna zonder tegenspreken den ontzettenden

ruil aanging. Tot schaamte der bedienaren des Woords moet beleden, dat zij die allereerst als trouwe wachters op Zions muren hadden moeten waken en roepen uit der kele, zich al te gemakkelijk den mond lieten stoppen door de bete hun toegereikt. Hoe zwaar hebben de kerken, hoe zwaar ook de ambtsdragers daarvoor moeten boeten, in het derven van den zegen, dien de Heere aan getrouwheid aan Zijn bevelen verbindt.

Doch, M. H.! daar zag de Heere in gunst op ons neder en wij mogen elkander de blijde tijding doen hooren: het juk is van den schouder genomen van 's Heeren kerke van Amsterdam. 't Gaat ons in dezen als Israël: wij zijn als degenen die droomen. Zoo wonderlijk klinkt ons dat in de ooren. Zelfs zij, die in de vergadering waarin dit besluit werd genomen, daaraan hebben medegewerkt, beseffen nog niet ten volle, wat is geschied. Hoezeer zij met hun denken zich rekenschap trachten te geven van de vrijheid, waarin onze kerk nu gesteld is, nog te versch is de overgang om het te doorzien. Doch dit eene verstonden en verstaan zij gewisselijk: er is reden dat de mond gevuld zal zijn met lachen en de tong met gejuich.

Zulk een gevoel is immers naar Gods Woord, dat overal Gods kinderen vermaant, tot rechtmatige blijdschap.

Zong niet Israël zijn lied, toen het aan de overzij van de Roode Zee, de wonderbare verlossing gade mocht slaan, door den Heere hun geschonken? Hoeveel psalmen lezen wij in onzen Bijbel niet tot verheffing van de glorierijke daden Gods in dagen van uitredding? En ook in den aanvang der nieuwe bedeeling roert zoo menigwerf de Heilige Geest inwendig het hart en den mond van sprekers en schrijvers om den lof des Heeren te bezingen.

Zelfs van der heidenen lippen werd het woord vernomen: de Heere heeft groote dingen aan dezen gedaan! Met bevreemding zagen de volken den loop der gebeurtenissen aan en verheerlijkten God. Niet allen natuurlijk. Wel die bij Babel woonden en langs den weg, dien Israël doortrok, maar niet in Kanaän zelf. Daar wachtten Sanballat en Tobia straks hen op om met vijandschap hen te bejegenen. Dat was niet anders te wachten. Bij dezen had de bewondering tot gehoorzaamheid moeten voortschrijden en aan zulke gehoorzaamheid had hun hart geen lust. Met Israël buigen voor Israëls God, en Israël de plaats laten innemen, nu door hen bezet, daar wilden zij niet aan. Maar die verder verwijderd waren en voor die beslissing niet stonden, zagen alleen de groote gebeurtenis en verwonderden zich over wat hun oor hoorde.

Zulke betuiging valt ook voor de toekomst te wachten. Zijn eenmaal de stofwolken wat gedaald die de strijders van weerskanten omgeven, o, dan zal gewisselijk ook dat gezien. 't Zal gaan als met de martelaarskerk, nu geprezen door wie, ware hij hun tijdgenoot geweest, ze zou hebben beschuldigd van revolutie. 't Zal gaan als met onze broederen vóór vijftig jaren, toen vervolgd door wie nu hen prijzen en van hen juist zich bedienen om ons te beter te slaan. Reeds zijn voorteekenen daarvan aanwezig.

Lazen wij niet reeds menig woord dat van verwondering getuigde? Men meende immers dat men afgedaan had met den tijd, waarin geestelijke belangen diep konden roeren: dat heette goed voor de zestiende eeuw. Doch het tegendeel blijkt nu maar al te duidelijk. Overal bijna op de erve van ons vaderland, waar de Heere Zijn kerke eens stichtte en daarna zuiverde, verneemt men van roering en beweging, zoodat zelfs ongeloovigen reeds het betuigden verbaasd te zijn, over het feit dat geloofszaken nog zulk eene macht bleken te oefenen.

En zouden de bevrijden zelven dan niet uitroepen: de Heere heeft groote dingen aan ons gedaan? Gewisselijk, niet ons, noch u, noch uwen ambstdragers komt de eere toe van deze dingen. Hoe dikwijls is er beraadslaagd over een doen kenteren van dezen droeven vloed van verkeerdheid; en wat heeft het gebaat? Niet dat uw opzieners zich deswege zouden hebben te schamen, over de beschuldiging, zoo vaak tegen hen gericht, dat zij eigenwillig het juk door den Heere op de schouderen gelegd trachtten te verbreken! Zoo ware het geweest met Israël, indien het vóórdat Kores zijn edict uitvaardigde, had willen terugkeeren. Zoo was het echter niet met ons, waar het juk juist bestond in het steeds dulden van en meêdoen aan overtreding of verzuim van de geboden Gods. Rechtstreeksche noch zijdelingsche ongehoorzaamheid aan het Woord kan ooit een eisch des Heeren zijn, M. H. Dat late niemand zich wijs maken. Zelfs in Babel lieten Daniël en zijn vrienden hun ziele in dien strik niet vangen. Tot een iegelijk komt steeds de eisch der bekeering, in het laten en vlieden van alle zonden, en lust en doen van alle goede werken. Hoe meer Gods Woord vat krijgt op de conscientie van Gods kind, hoe krachtiger ook die eisch wordt gebonden op de ziel.

Zou het dan in het kerkelijke leven anders kunnen zijn? En toch elke poging brak als bij de hand af. Ik behoef het droef verhaal daarvan niet te hernieuwen. En zoo ware het ook nu weer gegaan, had men uwen kerkeraad in de zaak der attesten laten begaan. Het was slechts een enkele stip op

de lange lijn van verkeerdheden. Had men stil zich gehouden, niet de minste vrucht ware nog te oogsten geweest van dat besluit van den kerkeraad om althans tot rechtstreeks verkrachten van het Woord de hand niet meer te leenen.

Ach, M. H., het bederf onzer kerken is zoo groot. Zoo in alles letterlijk sloop het in en geen rad in dat gansch groote, logge raderwerk van het kerkelijk leven onder de regeling van 1816, dat niet geheel verkeerd werkte en alles tegenhield. De overtuiging werd al meer gerechtvaardigd, dat niet verandering maar afwerping dezer organisatie het doel moest zijn, waarop men aanstuurde. En tot dien stap, hoezeer men ook logenachtig beweren moge dat een plan om daartoe over te gaan juist tot den wilden aanval in Januari noopte, tot dien stap miste uw kerkeraad toen nog den moed.

Doch nu heeft de Heere de dingen juist omgekeerd. Onder Zijn heilig bestier werd in het hart onzer wederpartijders een voornemen gevormd en ras met stoutheid tot uitvoering gebracht. Dat klimmen der wateren des geloofs in de bedding van het kerkelijk leven joeg vreeze aan. Vandaar hun raadslag: die Gereformeerden zullen bukken voor de hoogheid der synode en voor ons menschelijk reglement, óf anders werpen wij ze ter deure uit met alle middelen die onze aangematigde macht ons in handen geeft. Daarom schreef de synode in November 1885, dat de teerling geworpen stond te worden en dat zij zich handhaven zou tegenover den eisch van Gods Woord. Dat opzet dreef zij nu door. En dat boos opzet, listiglijk beraamd tot verderf van Gods zake en Gods volk, in de machtige hand Gods werd er van bewaarheid: alle instrument dat tegen u bereid is, zal niet gelukken!

Voegt ons dan niet de betuiging: d i e s z i j n w i j v e r b l i j d? Zoo houdt de Heere nog bemoeienis met onze kerk. En dat is meer dan dat een enkele door Zijn Geest wordt herboren. De kerk, dat zijn de geloovigen en hun zaad. In den toestand der kerk ligt voor vele eeuwen soms de beslissing over wat zal voortleven in de geslachten. Gelijk door het reformeeren der kerk in de dagen der martelaren voor ons een Evangelie bewaard is, dat elders werd verdonkerd, zoo ligt ook in deze dingen niet alleen iets voor het heden, maar ook voor eene toekomst, wie weet hoe lang.

II.

Maar — wij merkten het reeds op — de lofzegging voert tot eene bede. H e e r e, w e n d o n z e g e v a n g e n i s, zoo komt het over hun lippen, uit hun hart. En zoo roept Israël in meer dan éénen zin tot zijnen God.

Niet al de gevangenen, die door de veroveraars van Jeruzalem naar Babel gevoerd waren, keerden weer terug. Eer verwondert ons het cijfer dat wij opgenoemd zien. Sommigen waren bevreesd om van de aangeboden verlossing gebruik te maken. Anderen waren te traag en te vadsig om zich de moeite van de reis naar het land der vaderen te getroosten, met al de verdrietelijkheden aan zulk een tocht verbonden. Nog anderen hadden hun vlijt en arbeidzaamheid in Babel gezegend gezien: er stonden huizen op hun naam en gelden; en dan dat alles vaarwel te zeggen; zoo niet geheel dan toch gedeeltelijk, met de wetenschap van te komen in een land en stad, waar alle geriefelijkheden ontbraken en eerst nog de troffel moest gehanteerd: dat was hun te veel.

Al had de Heere hen van zulke beweegredenen los gemaakt, toch zagen de wegtrekkenden niet uit de hoogte op zulke broederen neêr, noch meenden zij zich vrij te kunnen rekenen van de zonde door dezen bedreven. Die gingen en die bleven waren één: niet slechts als gesproten uit het ééne ouderpaar Abraham en Sara; maar één was ook hun leven als volk en dies rustte eene gemeenschappelijke verantwoordelijkheid op hunnen schouder. Al maakten zij voor de toekomst van gemeenschap aan die zonde zich los, de banden van het verleden bleven nog nawerken. En dat drukte. Wie kon zijn handen in onschuld wasschen bij de vraag, of zij gedaan hadden wat zij konden om die broederen een ander spoor te doen betreden? Of zij met hen het woord der profetie hadden gelezen en bepeinsd, dat sprak van verlossing, opdat zij niet te zeer aan het vreemde land zich zouden hechten? Of zij genoegzaam met teedere ontferming ze gebeden hadden van toch om Babel Zion niet te verwerpen? Ach, als een stroom kwam de gemeenschappelijke schuld op hun zielen aanrollen; en al gaan zij, naar 's Heeren roepstem luisterend, van hun broederen af, banden blijven nog trekken en omhoog stijgt de bede als gold het henzelven: H e e r e, w e n d o n z e g e v a n g e n i s!

Zou zulk een gevoel ons vreemd zijn, M. H.? Wij hebben ons niet afgescheiden van de kerk alhier, M. H. Uw raad was door den Heere over de geheele kerk gesteld om haar te regeeren; van het vervullen dier taak mocht hij niet aflaten. In dat bewustzijn treedt de kerkeraad dan ook op. Er is geen breuk in de lijn der historie. 't Geldt de kerk onzes Heeren Jezus Christus, die hier voor eeuwen is geplant; de kerk waarvan geldt het opschrift op het hek van het choor der Oude kerk — tot eene aanklacht tegen wie daar nu den kansel betreden, is het te lezen:

't Misbruik in Godes kerk, allengskens ingebracht,
Is hier weêr afgedaan, 't jaar zeventig en acht.

In diezelfde kerk is nieuwe reformatie noodig geworden en daarom heeft de kerkeraad voor haar het juk der hierarchie afgeworpen. Door velen wordt die tijding niet met blijdschap ontvangen. Eer is wrevel, verzet, zoo niet de gezindheid van Sanballat en Tobia, in de ziele. Namen noemen wij niet, maar zij staan ons voor den geest, van wie men in deze gewichtige dagen eene andere beslissing had gehoopt; ja, niet zonder grond, lettende op hun belijdenis, had verwacht. Maar ach! het juk is hun dierbaarder dan de vrijheid. Liever krommen zij den hals onder eene anti-christelijke macht dan onder het woord van den eenigen Koning. In hun weegschalen wegen de geestelijke goederen, die de Heere Zijnen kinderen schonk, naar het schijnt, niet op tegen de stoffelijke bezittingen, door de tusschenkomst der overheid, dusverre aan het loopen in het Haagsch gareel van 1816 verbonden.

Om dezulken achterblijven mogen wij niet, M. H.! Doch terwijl wij voorwaarts trekken op den weg, door Heere ons gewezen, voeden wij, zal het goed zijn, toch iets anders dan hoogheid des harten daarbinnen. In den afval van dezen, in het traag zijn van anderen, zien wij de gevolgen van een onkunde en ongevoeligheid, die meê voor onze rekening liggen. Hoe vaak bleef het woord achterwege, dat voorlichtend had kunnen werken! Hoe weinig werd eigen zonde in den weg des kerkelijken levens gevoeld en dus niet ontdekkend op anderen ingewerkt! De gehoorzaamheid aan des Heeren Woord was menigwerf zoo gering, dat er eer was een handelen naar wat nuttig scheen. Het juk werd wel weggenomen maar de banden werken nog na in zoovelen, van wie wij niet los ons weten. Hoe verlangen wij met hen te staan, hand aan hand en schouder aan schouder, opkomende voor de eere onzes Konings! En dat gemeenschapsgevoel brengt de beê op de lippen: H e e r e, w e n d o n z e g e v a n g e n i s!

Doch er is meer. Nu een kerkverband is gebroken, dat de kerken eer geestelijk scheidde dan vereenigde, worden oog en hart getrokken naar alle kerken daarbuiten, in elke stad en op ieder dorp, die met de onze eens geplant en ook gezuiverd, in dezelfde ellende vielen en nog voor het overgroote getal daarin zijn. Hunnen nood kennen wij uit eigen ervaring. Wij hebben ondervonden al de goddeloosheid, waartoe de hierarchie tegenover de kerke des Heeren en hare ambtdragers den moed heeft; en zoo zien wij die kerken aan één van beiden blootgesteld: óf dat zij zich in smadelijke ongehoor-

zaamheid aan den wil des Heeren blijven krommen onder het juk, óf dat bij het minste opwaken van trouw aan den Heere het boven haar opgehangen zwaard neêrdaalt om ze te verstoren.

Zoo verruimt zich onze gezichtseinder. Over hoeveel landen breidden niet de gereformeerde kerken zich uit. Zij zijn internationaal in een heiligen, geestelijken zin. Eene afschaduwing vertoonen zij daarin van die groote schare daarboven, die, als zij eens in haar volheid openbaar zal worden, zal blijken saamgegaard te zijn uit alle taal en volk en natie en geslacht. Doch hoe droef is vaak wat wij nu daarvan hooren! Hoe is overal de banier óf verkleurd óf ontreinigd! Wie dit bedenkt, dat Gods eere daarmeê is gemoeid; wie verstaat wat kracht ter hernieuwing juist liggen zou in dat weêr aanvaarden van de beginselen, die eens zoo heerlijk hun kracht hebben getoond, diens ziele buigt zich neêr onder zooveel schuld en zoo diepe ellende; diens bede stijgt om zulke hernieuwing naar omhoog en een wolkje zelfs als eens mans hand, doet hem hopend vragen: Heere, keert Gij nog weêr? Met zulk een gevoel begroeten wij daarom het aangekondigd kerkelijk congres in den aanvang van 1887 alhier te houden! Moge de Heere zelf de beraadslagingen zegenen! Zij deze vergadering de profetie van eene wezenlijk nationale synode naar gereformeerden trant! Ja, mocht de dag nog eens aanbreken, waarop de blijde boodschap werd vernomen, dat alom de wijnstok weêr uitbot en de nieuwe bloesem hoop geeft op hernieuwing van vrucht. o, H e e r e, w e n d o n z e g e v a n g e n i s, zoo bidt, zoo worstelt dan ook het hart.

Nog is er meer, M. H.! Uit Babel uitgeleid te worden was voor Israël niet genoeg. In 't vreemde land was men van het leven naar den eisch Gods in menig opzicht vervreemd. Als straks de priesters optreden met de wet des Heeren om daarnaar alle ding te reformeeren, hebben zij eene ver van lichte taak te vervullen. Tobia woont in eene kamer in de schaduw van Gods huis; vreemde vrouwen zijn met Israël in den echt verbonden; van der kinderen lippen weerklinkt een half asdodische taal; en zooveel meer nog dat gij in de historiebeschrijving dier dagen vinden kunt.

Zullen wij vergeten, dat het met ons niet anders staat? Het juk der synodale hierarchie is van de schouders geworpen; maar nog is slechts eene eerste schrede gezet op den weg van reformatie der kerk. Die hierarchie was een slagboom die elke poging tot zulke reformatie tegenhield en een dwang om het bederf te helpen vermeerderen. Voor het gevaar der zelfvoldaanheid moet gewaakt en daarom aanstonds

herinnerd aan de belijders van 's Heeren naam: bedriegt uzelven niet om daarmede u tevreden te stellen. De laatste dwaling ware erger dan de eerste. Zal het eene reformatie zijn naar 's Heeren wil, dan moet voortaan Gods Woord geheel en Gods Woord alleen richtsnoer zijn van aller doen en laten. En niet alleen in de kerk. Door zal 't moeten dringen in elken kring, in ieder huis; daar een ieder grijpen in het hart om van daar zijn werking te doen in het leven met al zijn schakeeringen. Gods Woord is niet alleen een regel des levens voor kerken en kerkelijke vergaderingen. Reformatie is maar niet eene uitwendige daad. Van Zion gaat de wet uit en in de kerk allereerst moest dus alles gericht naar den eisch des Heeren. Maar van Zion gaat die wet dan ook verder en voort, naar een ieder die in de schaduw van Zion toeft, opdat zij zijn duister verstand moge verlichten; opdat naar haar de tochten des harten worden geregeld; opdat daarin het richtsnoer gegeven worde voor een wil, door 's Heeren Geest overgebogen tot de vreeze van Zijn Naam.

Hoeveel daaraan ontbreekt, onderzoeke een ieder bij zichzelven, M. H.! Hoezeer zijn wij aan de tucht ontwend in een verband, waarin van tucht alleen sprake was, niet om de heiligheden des Koninkrijks tegen aanraking van onreine handen te beveiligen, maar om eigen hoogheid en eigen machtsaanmatiging te handhaven. Naarmate de Heere ons verder zal leiden, naar die mate zal ook meer en meer al de ellende openbaar worden, die in dien verwarden, ontredderden toestand insloop en voortkankerde, zonder dat men het merkte of doorzag. Een helder inzicht, een vaste hand, een meêlijdend, zelf zich verootmoedigend hart zal er noodig zijn bij een iegelijk van ons. En telkens zal wel onze beê moeten klimmen naar den berg des Heeren: o, H e e r e, w e n d o n z e g e v a n g e n i s!

G e l ij k w a t e r s t r o o m e n i n h e t z u i d e n, zoo voegt de psalmzinger daaraan toe. Gij verstaat het eigenaardige dier uitdrukking? Het zuiden van het land Kanaän is de woestijn, in Israëls geschiedenis zoo bekend door den tijd van hun omzwerven na den uittocht uit Egypte. Dat op dien dorren, steenachtigen bodem water zeldzaam was, kunnen wij nagaan uit de vreugde van het volk, als het aan eene oase waterstroomen vond; uit het wonder van het doen ontspringen van water uit de rots, waardoor de Heere in de behoefte aan lessching van den dorst voorzag.

In tweeërlei zin kan die vergelijking verstaan. Waterstroomen in de woestijn is de aanduiding van de geestelijke verkwikking, die vrucht is van de verhooring des gebeds;

of van de almacht des Heeren Heeren, die de dingen die niet zijn, roept alsof ze waren en wat niet gehoopt kon worden, schenkt? Wij doen tusschen die beide geen keus. Het eene sluit het andere niet uit. Beide zijn ons heerlijke toezegging en steun voor het geloof.

Wend onze gevangenis, gelijk waterstroomen in het zuiden. Hoe zou niet het hart zich verblijden, dat nu gebogen gaat onder tweedracht bij de belijders van des Heeren Naam, indien de dag spoedig daagde dat één banier allen vereende; dat althans, al trok men onderscheiden voort, niet een deel zich leende om met de vijanden het volk des Heeren te vervolgen! Wat vreugde zou er niet zijn in de ziele als men het werk des Heeren weêr voorspoediglijk voort zag gaan in het uitbrengen in Zijn kinderen van de geestelijke sieradiën, door Hem in Zijne schatkamer voor hen bereid!

De Heere alléén kan dat alles schenken. Tot wat werk Hij u ook bezige, gij zijt slechts instrument. o, Poche de zaag dan niet tegen de hand die haar trekt. Doch laat dan ook niet het onmogelijke van dien arbeid u doen versagen. Gij zijt er van overtuigd: steenen vermurwen is buiten uw kracht; met het steenen hart daarbinnen hebt gij zooveel ervaring reeds opgedaan. Maar Hij is Degene die beloofd heeft Israëls woestijn te maken als Eden en zijne wildernis als de hof des Heeren, schitterend van de ontplooiing Zijner heerlijkheid.

M. H., de gedachte aan zoo rijk een zegen dringe tot het slaken dier bede! De wetenschap dier almacht strekke daartoe dat met een wezelijk Amen het gebed worde besloten! Op dien weg zal Gods heilgoed worden gevonden en een nieuwe dageraad aanbreken na een tijd van bange donkerheid.

III.

Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Zoo gaat het zingende Israël voort in zijn lied. En al wat het rondom zich waarneemt, is bevestiging van deze waarheid. Het geheugen bewaarde de herinnering aan de plekken, waar met bekreten oogen de knie gebogen was voor den Heere. Aan die tranen gedenken zij in dit lied. Gewone tranen waren het dus niet. Tranen als deze schreien alleen de kinderen Zions. Wij herinnerden het reeds, dat zij in rouwe waren wegens hun verre zijn van de altaren en den tempel en den Heere hunnen God.

Gezegende droefheid en zalig we ze kent Dat is het eigenaardige, waardoor de droefheid naar de wereld en de droef-

heid naar God onderscheiden zijn. Aan die droefheid dacht de Heere Christus, toen Hij zalig sprak die treuren, omdat zij zouden worden vertroost. Wie in rouwe neerzit omdat de rechte gemeenschap met zijn God hem ontbreekt, bij dien is die rouw een bewijs, dat de smaak der gemeenschap door zijn ziele is gekend.

Met tranen zaaien en met gejuich maaien. Zouden niet velen onder ons, ook nu, dat beter verstaan misschien dan te voren? De Heere liet er steeds nog overblijven, zelfs in de donkerste dagen die Zijne kerken doorleefden, die een oog en een hart hadden om die ellende te zien en met smarte te dragen. Met hoeveel tranen is ook hier niet in de jaren die achter ons liggen, gezaaid. Zoovelen zijn er van wie wij het weten. Maar ook in hoevele kamerkens is door anderen, onbekenden, geworsteld met den Heere en gepleit op de trouwe Zijner genade, om van Hem te verkrijgen de verlossing en zuivering van Zijn huis. Sommigen zijn met de hope op verhooring in het harte ontslapen zonder dat hun oog het zag. Anderen gunt de Heere het om er getuigen van te zijn, eer zij heengaan van deze aarde. Broeders en Zusters, gij verstaat het, niet waar? in deze ure, wat het zegt: met gejuich te maaien. Menige mond sprak het uit. In menig oog kan in dezen stond ik het lezen. En uit menig hart rees en rijst de danktoon voor deze weldaad tot den troon aller genade.

Gewis is dat goed en geoorloofd. Na zoo langen druk mag wel met lange teugen ingedronken de vreugde door des Heeren hand bereid. Doch het is noodig toch aanstonds daar een woord aan toe te voegen, dat den ernst der omstandigheden ons weer op de ziele bindt. Zijt nuchter en waakt, zoo vermaant ons het Woord. De gereformeerde kerken hebben steeds dat met nauwgezetheid betracht en aan alle overspanning gespeend zich betoond. Tot zelfs in heur huwelijksformulier komt dat uit; waar het in den aanhef zoo aangrijpend ernstig klinkt: overmits den gehuwden gemeenlijk velerhande tegenspoed en kruis vanwege de zonde is toekomende. En dat spoor is door Gods Woord immers duidelijk geteekend?

Zie slechts het eind van dezen psalm. Israël trekt naar het beloofde en hergeven land terug. Het heeft geweend en nu lacht het. Doch zij dit lachen naar de maat des Woords. En opdat het alzoo zij, sta dit voor oogen: die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en weenende. Wat de achterblijvers vertelden van veel moeite en zorg en velerlei bezwaar, meent niet dat het van allen grond ontbloot is. Inbeelding kan toch niet over de

verdrietelijkheden u henen helpen en zou maar te zwakker u maken, wanneer gij metterdaad die tegenkanting ontmoet.

Het is u nimmer verheeld, M. H., hoedanig de weg is, waarop deze strijd tusschen de kerk en de synodale organisatie u brengt. Als een effen pad teekenden wij nooit het u voor. De scherpheid der distelen die den voet wonden, maten wij eer breed u uit, dan dat wij ze verborgen. Niet anders doen wij nu, nu het metterdaad tot een toestand als de voorgestelde kwam. Amsterdams kerk heet dan nu Nederduitsch Gereformeerd, maar achter dien naam staat het woordeke d o l e e r e n d als aanduiding van haren eigenaardigen toestand.

Gij weet wat dit beduidt. Immers heeft de kerke des Heeren rechten verkregen en bezittingen verworven, die dienen moesten tot beter vervulling van hare geestelijke taak. Doch wij weten allen wat geschied is. Het gebruik van dit alles is niet in onze handen maar in die van hen die de kerk onderdrukken. Met het oog op de verkeerde beschouwingen, nu bijna overal gehuldigd, meenen wij dat de omstandigheden niet gunstig zijn om ons in ons recht te zien gehandhaafd. Daarom zijn wij dan doleerende. Geen aanspraak laten wij los op iets wat op den naam van onze kerk staat geboekt. Maar wij onthouden ons van voor die rechten op te komen, in afwachting van tijden, waarin minder vijandschap en minder valsche voorstellingen de geesten zullen benevelen.

Zoo hebben wij dan noch goederen noch fondsen, evenmin voor onze geestelijke bediening als voor de bediening der barmhartigheid aan onze armen en hun kinderen, in den vorm van voedsel en dekking voor het lichaam en opvoeding en onderwijs voor den geest. Geen andere kas is er voor den kerkeraad om op te rekenen dan de beurs van een iegelijk onzer en datgene wat de mededeelzaamheid der liefde daarvan afzonderen zal voor den Heere. Gelijk op het gebied der school reeds sinds zoo langen tijd geschied is, zoowel voor de lagere als voor de hooge, zoo zal het gaan ook nu: uit eigen middelen zal alle ding moeten bekostigd.

Wij achten dat geen kleine zaak. Te rekenen valt niet alleen met hen in onze kerk, die den gang van zaken erkennen als van den Heere geschied, om met de vervulling van hún behoeften tevreden te zijn; maar ook over de anderen is de kerkeraad van Godswege gesteld en ook aan hen moet gedacht; met het Woord moeten zij bearbeid, opdat zij zich afwenden van de dwaling huns wegs; niet gerust mag totdat die arbeid der reformatie allen hebbe omvat, opdat het blijke

of de Christus hun ten val of ter opstanding is gezet, en opdat de gedachten uit veler harten geopenbaard worden.

Te rekenen valt daarbij ook met de ongunst der tijden. De Heere bezoekt de volken met Zijnen toorn. Hij schenkt overvloed van spijze, maar de arbeid ontbreekt die de middelen moet verschaffen om spijze te koopen. Daarbij komt nog de druk van rondom. Bijna alom zien wij handen, opgeheven tegen de belijders des Heeren. 't Ware dwaasheid om luchthartig voor dit alles het oog te sluiten. De struisvogel houdt zich geen vijand van het lijf, al bergt hij den kop in het zand om zijn vervolger niet te zien.

Doch juist dit woord is op zulke omstandigheden berekend. Hebt gij 't eigenaardige er van gevat? Die het zaad draagt, dat hij zaaien zal, gaat al gaande en weenende. Dat is niet de gewone zaaier, M. H.! Gewis niet roekeloos maar met zorge gaat hij te werk, wetende het gewicht van zijn taak. Maar toch geen traan ziet gij in zijn oog. Als de zaaier weent, 't is wanneer het tijden zijn van gebrek en van honger; wanneer het zaaikoren niet gemakkelijk van den oogst kan afgenomen, maar de inzameling zoo karig was dat de landman voor de vraag komt te staan óf eten óf zaaien. Dan is zijn zaad dat hij strooit, voor hem en de zijnen, niet alleen het brood van de toekomst, maar dat van het heden. Niet veel verbeeldingskracht is er noodig om te verstaan, dat dan metterdaad het zaad al weenende gestrooid wordt.

Zoo ook kan het zijn bij menigeen onder ons. De man van kleine middelen is onder ons ruim vertegenwoordigd. Moeielijker wordt voor hem de kamp, naarmate de kring waarvoor hij zijn bijdrage heeft af te wegen, zich uitbreidt. Doch tot uwe vertroosting en bemoediging voegt de Heilige Geest er de herinnering aan toe: voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven. Na het zaaien komt het oogsten. De handvol koren op het land kan onder Gods zegen een akker geven, ruischend als de Libanon. Komt die ure, dan zijn ras de tranen gedroogd en van blij gejuich weerklinkt de schuur, waar de schoven worden ingedragen.

Op zulk een oogsttijd zij ook ons oog gericht, M. H., bij de moeite en zorgen, die ons wachten. Heerlijk zijn de beloften door den Heere gegeven in Zijn Woord. Hij wil zelfs beproefd worden of niet de gehoorzaamheid aan Zijn Woord beloond zal worden met heerlijke uitkomsten. De Christus heeft het toegezegd: voorwaar ik zeg ulieden, dat er niemand is, die verlaten heeft huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen, om het Koninkrijk Gods, die niet zal veel-

voudig wederontvangen in dezen tijd, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven. De geschiedenis van ons volk en onze kerken heeft het geleerd: terwijl elders, onder volken die deinsden, het licht is genomen van den kandelaar en de vale schaduw van Rome zich uitbreidt, is onder ons volk het licht op den kandelaar gebleven, en geslacht na geslacht heeft zich in Zijn schijnsel verblijd. Ja zelfs de strijd nu gevoerd, is eene gezegende nawerking in de lijn des verbonds van wat eens in de dagen der martelaren onder ons volk is geschied.

M. H., met die eerste gedachte keeren wij nog even tot onszelven in. Van zaaien en oogsten spraken wij. Zaaiers zijn wij hier allen. Doch vergeet niet uzelven af te vragen: wat zaai ik? Er is een zaaien in het vleesch. Zoo zaait niet alleen de grove wereldling, die den lust der grove zonden volgt; niet alleen de man en vrouw die openlijk de leugen aankleeft en de waarheid verwerpt. Maar zelfs hier, onder ons, zullen er misschien meer zijn dan wij vermoeden, die eigenlijk nog zaaien in het vleesch. Waarop bouwt gij voor den dag der eeuwigheid? Is 't nog uw lijst van deugden en goede werken? Bedenk het gevaar om zelfs uit uw uitwendig u scharen onder de banier der waarheid een grond van eigene gerechtigheid te maken. Hoe en op wat manier ook geschied, dat alles is uit het vleesch, waarvan het einde zal zijn in het eeuwig verderf. o, Dat het werd bedacht en dat gij hoordet naar het Woord, dat maant om te bedenken wat tot uwen eeuwigen vrede dient.

Zalig wie verstaat wat 't is te zaaien in den Geest. Die is gestorven met Christus, maar ook met Hem opgewekt. Die heeft geleerd af te laten van alle pogen om zijne gerechtigheid op te richten uit de werken der wet. Dan heeft de Heere het oog geopend voor eigen doemwaardigheid en onvermogen ten goede, zonder wedergeboorte uit water en Geest. Maar die heeft dat ook leeren kennen, juist doordien de Heere door Zijn Geest hem verlichtte en ontdekte en deed kennen de heilgeheimen des Koninkrijks. In dien werkt de Geest ook de vernieuwing des levens en den zegen der zaligheid, zoodat hij zijne gerechtigheid alleen vindt in wat de Heere in Christus hem schenkt en toerekent.

Doch dan komt er ook ijver voor Zijn Naam. Dan klinkt het woord in de ooren: wie spaarzamelijk zaait, zal spaarzamelijk maaien; maar die in zegeningen zaait, zal in zegeningen maaien. Geve de Heere zijnen kerken, hier en alom in deze landen, dát te verstaan! Gorde Hij zelf ons aan met kracht en moed op den weg, waarop Hij ons leidt. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXVIII.

VAN VREEMDE HEERSCHAPPIJ VERLOST.

OP 19 DECEMBER 1886 IN DE „VEREENIGING" UITGESPROKEN

DOOR

D. J. KARSSEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Gezongen: Psalm 118 : 12; 68 : 7; 66 : 5 en 6; 124 : 1 en 4; 105 : 24.

Heeft het hoogste kerkbestuur, na een langen, droevigen strijd, ons, bedienaars des Woords, ouderlingen en diakenen, uit de kerkgemeenschap uitgesloten en van onze bedieningen ontzet; het was voor ons, M.H., de ernstige vraag: Moeten wij deze ontzetting uit ons ambt als een daad Gods erkennen, zoodat wij ons van nu af aan van alle ambtelijke werkzaamheden in de Kerke Christi hebben te onthouden? Of moeten wij, als ons ambt, hoewel door menschen, niet van menschen, maar van onzen God ontvangen hebbende, ondanks die wederrechtelijke en onrechtvaardige ontzetting, niet alleen in onze bediening voortgaan, maar haar zelfs met te grooter naarstigheid en getrouwheid vervullen? Hierop zij ons antwoord: Indien wij ons hoogheerlijk ambt alleen aan menschelijk gezag ontleenden, dan zouden wij dit, nu het ons door dat gezag ontnomen is, niet langer in de Kerke Christi mogen bekleeden. Maar dan zouden wij het krachtens Goddelijk recht nooit bekleed hebben en bekleeden ook zij het niet, die meenen door een menschelijke wilsdaad tot hun ambt geroepen en daarin bevestigd te zijn. 't Is waar, wij hebben bij de aanvaarding van ons ambt beloofd menschelijke voorschriften te zullen opvolgen; maar wij hebben ook aan den Heere onzen God, den Koning der Kerke, bij de aanvaarding onzer bediening in deze gemeente, geloften van gehoorzaamheid, als met heilige eedzwering gedaan. En waar nu die geloften Gode en menschen gedaan, met elkander in strijd blijken, daar hebben wij, geplaatst voor een keuze, met diepe verootmoediging voor onzen God, over zoo roekelooze gelofte aan menschen gedaan, die gelofte plechtig te verbreken en de onverbrekelijke gelofte aan onzen God gedaan, te houden. Groot is de zonde onzer ontrouw aan God en zijne gemeente, dat wij door menschenvrees en ongeloof, tegen beter weten in, menschelijke bepalingen en wetten boven het Woord Gods hebben gesteld en gehoorzaamd. Maar mogen wij, nu wij door de genade Gods daarin onze zware schuld voor den

Heere hebben leeren kennen, nog langer in die zonde blijven volharden? Maken wij daardoor niet onze schuld en vloekwaardigheid grooter (Jac. 4 : 17)? En hebben wij ons, met de gansche kerk, niet diep voor onzen God te verootmoedigen, met smart der ziele belijdende: „Wij hebben gezondigd, wij hebben onrecht gedaan en goddelooslijk gehandeld, en gerebelleerd, met af te wijken van uwe geboden en van uwe rechten" (Dan. 9 : 5).

Ziet, Gel.! hoewel gansch niet bewezen is, dat wij eenig kerkelijk reglement hebben overtreden, dat door de kerkelijke rechters zelven naar eigen goeddunken verbroken wordt — wij willen niet ontveinzen, maar van harte bekennen, dat wij liever alle menschelijke inzettingen en reglementen verwerpen, dan ook maar op eenigerlei wijze tegen den Woorde Gods en de roeping, door Koning Jezus ons opgelegd, handelen. Tot alle bedienaren des Woords, die de kerkelijke voorschriften gehoorzamen en handhaven boven het gebod Gods, zij de ernstige vraag gericht: Hoe durft gij de behandeling van vraag 94 van onzen Heidelbergschen Catechismus op u te nemen, waar de Christen belijdt, dat „ik eer van alle schepselen afga en die varen late dan dat ik in 't allerminst tegen zijn wil zou doen". Is de Heere alleen de Rechter, Wetgever en Koning zijner Kerk, dan hebben de ambtsdragers in die Kerk ook alleen het gezag en het recht van Jehovah te eerbiedigen, en waar zij dit verwerpen en verkrachten, daar verliezen zij niet alleen naar Goddelijk recht hun ambt, maar worden, tenzij zij zich bekeeren, straks van het eeuwig licht des dageraads beroofd (Jes. 8 : 20).!

En hebben nu de kerkelijke machthebbers, die zelven door hun ontrouw aan den Koning der Kerke, hun ambt verbeurd hebben, ons, die alleen door de genade onzes Gods, getrouw mogen zijn, wegens die getrouwheid, van onze bediening ontzet en van ons lidmaatschap der kerk vervallen verklaard, wij mogen zulk een kerkelijk vonnis niet erkennen en deswege ons ambt, van God ontvangen, neerleggen, maar moeten daarentegen belijden, juist daardoor door onzen God te vaster in ons ambt gezet te zijn en geroepen, dat hoogheerlijk ambt, in 's Heeren Naam en kracht, met te heiliger ernst, met te vuriger ijver, met te grooter getrouwheid, met te hooger blijdschap tot Gods eer en Sions heil te bekleeden.

En ook gij, Gemeente, die u buigt voor het gezag van Gods Woord en ons ons als uwe voorgangers beroepen hebt, in welke roeping wij een daad van Godzelven hebben erkend,

verklaart immers ons niet van onze bediening beroofd, al hebben kerkelijke machthebbers ons uitgeworpen? Moeten wij niet in uwe stem, een stemme Gods vernemen, die ons allen, zoowel leeraars, als ouderlingen en diakenen, toeroept: „Blijft in die roeping, waarin gij niet van menschen, maar van Godzelf geroepen zijt?" — „Maar", zal iemand zeggen, „gij zijt toch dienaren van de „volkskerk," wier hoogste bestuur u uitgebannen heeft?" Hierop zij wederkeerig gevraagd: Wat is een „volkskerk?" Is het dat samenraapsel van menschen van alle mogelijke gezindheden, die slechts door een band van Synodale reglementen worden bijeengehouden? Is dat de vrije kerk van onze vaderen, die in de eeuwige waarheid Gods is gegrond en door het bloed der martelaren bevestigd?

Is zij niet veeleer een Protestantsch-Roomsche kerk, die reeds lang het geloof der vaderen heeft verlaten, en door een kerkelijke hierarchie wordt beheerscht, erger dan de kerk van Rome? Neen, die „volkskerk" is niet de historisch-gereformeerde kerk, waarvoor onze vaderen goed en bloed hebben opgeofferd, is niet de vrije kerk van Amsterdam, voor wier vrijheid en wier bloei ook uwe vaderen hebben gestreden, bij de invoering dier Synodale hierarchie, waaraan zij zich nooit hebben willen onderwerpen. Juist die oude, historische, vrije, gereformeerde kerk, waarvan wij allen lid zijn en lid hopen te blijven, mag nu weer tot roem van Gods genade van het misbruik, gelijk eenmaal in den jare 1578 van het misbruik der Roomsche hierarchie, zijn verlost. Van die kerk wenschen wij dienaar te blijven; haar wenschen wij alleen naar den Woorde Gods, in gehoorzaamheid aan haren Koning, volgens de ordeningen door onze vaderen vastgesteld, te besturen. En zijn wij, ellendigen in onszelven, daartoe ten eenenmale onbekwaam, onze hulp zij in den Naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft! Met Luther zeggen wij, Gel.: hier staan wij, wij kunnen niet anders, God helpe ons, Amen! En waar wij zeker gelooven, dat God-zelf ons uitgeleid, ons ruimte gemaakt, ons hier gebracht heeft, daar mogen wij ook vast vertrouwen, dat Hij ons verder leiden en bekwamen zal. Straks hebt gij in uw psalmgezang dezen dag als een dag der verlossing der kerke begroet en gebeden:

„Och, dat men op deez' eerstelingen
Een rijken oogst van voorspoed zag!"

Verhoore de Heere in zijne genade die bede, als een zegel der verlossing, door Hem gewrocht! Ja, trouwe Verbondsgod! wil Gij, waar wij weder als uwe kerk aan deze plaats, te

zamen ons vergaderen in deze ure Zelf in ons midden zijn en door een verbeurden zegen op het woord der prediking toonen, dat waar menschen ons hebben uitgeworpen, Gij ons niet verlaten hebt!

Wij wenschen in deze onze eerste kerkelijke samenkomst een woord te overdenken uit het lied der strijdende Kerk, te vinden in de profetieën van Jesaia, hoofdst. 26 vers 12 13:

> Heere, Gij zult ons vrede bestellen; want Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht.
>
> Heere onze God, andere heeren behalve Gij, hebben over ons geheerscht; doch door U alleen gedenken wij uws Naams.

Onze tekstwoorden zijn ontleend aan het verlossingslied, dat volgens vers 1, in het land van Juda zou gezongen worden. Vraagt gij, welke de dag is in vers 1 bepaald, of voor welke verlossing de kerk dat danklied zou aanheffen? Hierop moeten wij antwoorden, dat ja, wel zeker ook de verlossing van Israël uit de zeventigjarige Babilonische ballingschap bedoeld is; maar, gelijk de Heilige Geest, die hier door den mond van Jesaia spreekt, als over verre tijden heenziende, meest overal in zijn Woord, de eerstkomende daden Gods verbindt en vereenzelvigt met de volgende daden, en in de tijdelijke verlossingsdaden Gods voor zijn Kerk gewrocht, afbeelding, profetie en waarborg geeft van de geestelijke en eeuwige daden der verlossing, welke alle samen als door één wilsdaad Gods geschied, tot voltooiing strekken van zijn eeuwig, onveranderlijk, alomvattend raadsbesluit, zoo moeten wij ook dit lied als een lofzang beschouwen, aangeheven niet alleen door de Kerk des Ouden Verbonds, wegens hare tijdelijke verlossing uit Babel, maar door de gansche Kerke Gods, zoowel voor elke tijdelijke, als inzonderheid voor de geestelijke en eeuwige verlossing, door Christns aan haar geschied. Onderzoeken wij eens aan de hand van onzen tekst, volgens vers 13*a* w a a r v a n de Kerk is verlost; volgens vers 12*b* d o o r w i e n zij is verlost; volgens vers 12*a* welke d e v r u c h t; volgens vers 13*b* welk het d o e l dier verlossing is.

„Heere, onze God! zoo roept de Kerk van Israël uit, (andere) heeren, behalve Gij, hebben over ons geheerscht." Het woord a n d e r e, dat niet in den grondtekst staat, is tot verduidelijking van den zin er bij gevoegd, maar kon ook weggelaten of door „vreemde" vervangen zijn. De bedoeling is, dat Israël, wiens Koning alleen Jehovah is, gedurig onder de heerschappij van andere, vreemde vorsten gekomen is,

die hen verhinderden, hun eenigen wettigen Koning naar zijn Woord en inzettingen te dienen. Had Jehovah Abraham en in hem zijn geslacht verkoren en geroepen, om als zijn volk, Hem alleen naar zijn Woord te dienen, Abrahams geslacht was van nature een afkeerig en hardnekkig volk, dat, waar het als een heilig volk van de afgodische volken afgescheiden en den Heere toegewijd was, zich immer van zijnen God afkeerde en met de heidenen zich vermengde, aan wier afgodische, goddelooze en zedelooze misbruiken zij zich schuldig maakten (vgl. Ps. 81 : 9—14). Tot straf voor dien afval van, die ongehoorzaamheid aan, die weerspannigheid tegen hunnen God, beroofde de Heere zijn volk telkens van de vrijheid en de gelegenheid, om Hem te dienen, zond hen eindelijk in ballingschap en bracht hen onder vreemde heerschappij, waaronder zij in ellende zuchtten. Maar „roepende tot den Heere in de benauwdheid, die ze hadden (vgl. vs. 16), voerde Hij hen uit hunne angsten; Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduwe des doods en verbrak hunne banden" (Ps. 107 : 13, 14). Vgl. ook Exod. 2 : 24, 25; Ps. 106 : 39—46.

En zoo mocht Israël bij de verlossing uit de zeventigjarige ballingschap, met blijdschap der ziele betuigen: „Heere, onze God! andere heeren, behalve Gij hebben over ons geheerscht, doch nu, van hunne heerschappij verlost, mogen wij U alleen weder dienen naar uw Woord en de inzettingen, ons gegeven." Maar niet alleen na die verlossing, neen, na elke verlossing van vreemde heerschappij, mag en moet de Kerk, zoowel des Ouden als des Nieuwen Verbonds, dat danklied der verlossing aanheffen.

Die Kerk, als niet van deze wereld, mag zich ook niet met die wereld vermengen, mag niet de gedaante dezer wereld vertoonen. „Mijn Koninkrijk, zegt de Heere Jezus, is niet van deze wereld." Het heeft een anderen oorsprong, die ligt in het eeuwig verbond des drieëenigen Gods; heeft een ander en wel een heilig karakter, omdat het gescheiden van, niet behoorende tot deze van God afvallige wereld, den Heere alleen is toegewijd; het heeft een andere, en wel een verhevene bestemming, om hier bij aanvang en eens volkomen den drieëenigen God alleen naar zijn Woord te dienen en te verheerlijken (vgl. 1 Petr. 2 : 9). Vergeet nu de Kerk haar oorsprong en bestemming en verliest zij haar karakter, dan brengt de Heere in zijn toorn die Kerk onder vreemde heerschappij en dompelt haar in diepe ellende. In dien ellendigen toestand verkeert ook de kerk in dezen tijd, en ondervindt ter oorzake van hare ongehoorzaamheid aan, hare

verwerping van, haar tegenstand tegen het Woord haars Konings, op krachtige wijze de overheersching en verdrukking van die vreemde heeren, die door haar eigen schuldig toedoen, haar onder hunne despotische heerschappij gebracht en gedwongen hebben, hunne voorschriften en bevelen op te volgen, op straffe van verbanning uit het gebied waar, van verlies der goederen waarover zij naar willekeur heerschen. Zeventig jaren heeft de kerk die vreemde overheersching verdragen, en mag nu met de Israëlieten ook na hunne verlossing uit de ballingschap, vrijmoedig verklaren: „Heere, onze God, andere heeren behalve Gij, h e b b e n over ons geheerscht; maar wij zijn door uwe hand genadig van hunne heerschappij verlost."

Is de Heere, gelijk we reeds zeiden, alleen Rechter, Wetgever, Koning van zijne Kerk (Jes. 33 : 22), dan moeten zij, die zich het gezag over die Kerk aanmatigen, v r e e m d e heeren genoemd worden.

V r e e m d e heeren zijn zij, die over Gods erfdeel heerschen, niet alleen doordien de meesten „vervreemd zijn van het leven Gods, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der belofte," en daarom eigenlijk in de Kerke Christi niet thuis behooren; maar ook daardoor, dat zij zich stellen in de plaats van en tegenover den eenigen, waren, wettigen Koning zijner Kerk, om niet naar zijn Woord, maar naar voorschriften en geboden, die aan dat Woord en aan het wezen, het karakter, de bestemming der Kerk gansch vreemd zijn, het Koninkrijk van Christus te regeeren. Om het Woord Gods, de rijkswet van Jezus' koninkrijk, bekommert men zich niet, beloften van gehoorzaamheid aan dat Woord erkent men niet, slechts hunne bevelen zijn wetten, waaraan men zich onvoorwaardelijk heeft te onderwerpen. Zelf vreemdelingen, vijanden zijnde, laat men bij voorkeur vreemdelingen, vijanden Gods, binnen en over Sion heerschen, die vrijuit hunne goddelooze wanbegrippen verkondigen, de meest dierbare en ter zaligheid onmisbare waarheden vervalschen en verloochenen, de kostbaarste schatten van Sion verwerpen en vertreden, terwijl men ja, de ware burgers van Sion, de belijders en verkondigers der waarheid, duldt, zoolang zij slechts met het zwaard des Woords hunne prediking weerstaan; maar wee hun, wanneer dit zwaard zich stelt tegen hunne vreemde heerschappij!

En wij, wij hebben dit alles maar aangezien, toegelaten, geduld, wij hebben niet alleen die vreemde heeren, binnen Gods erfdeel laten komen en heerschen, maar hebben ons met verbreking van 's Heeren juk onder hun juk blijven krommen.

Zwaar, onzettend is onze schuld Gel.! die onze verwerping en vervloeking ten volle waardig maakt. Waarom toch hebben wij dat vreemde juk zoo lang gedragen, terwijl wij toch zoo goed wisten, dat het een vreemd juk was, in strijd met dat, door God ons opgelegd? Enkel en alleen uit slaafsche vreeze, vrees voor strijd, vrees voor verlies van aardsch goed, van geld, van eer, van positie. Wij misten die kracht des geloofs, waardoor de bergen vlak en de zeeën droog worden. Wij steunden en leunden op eigen rietstaf en vertrouwden niet op den Heere onzen God; wij hadden de zoete rust, den valschen vrede lief; wij leefden en sliepen onder eigen wijnstok en vijgeboom en bekommerden ons niet om Gods erfdeel, dat vertreden en verwoest werd; wij zochten allen het het onze, niet hetgeen van Christus Jezus is. En nu de Heere ons, tot roem van zijne genade! uit onzen verderfelijken slaap opgewekt en ons onze groote schuld ontdekt heeft; nu Hij ons weer den lust, den moed, de kracht heeft geschonken, om aan die goddelooze heerschappij weerstand te bieden en het offer der gehoorzaamheid aan onzen wettigen Koning te brengen, wat ook tot het brengen van dat offer wordt geëischt, nu werpen ons die vreemde heeren, als waren zij wettige heerschers en wij vreemde indringers, uit de kerk uit. Hoewel wij dit voorzeker waard zijn, wegens onze langdurige ontrouw aan den Koning der Kerk, is het niet een schrikkelijke en afschuwelijke zaak te noemen, dat de getrouwen om hunne getrouwheid, waartoe zij verwaardigd werden, worden uitgeworpen en de ontrouwen vrij in de kerk mogen blijven? Vóór vijftig jaren zijn ook de getrouwe leden der kerk, wegens hun weerstandbieding aan de door den Staat op de kerk gelegde macht uitgeworpen, doch toen geschiedde zulks niet door de kerk zelve, maar door den Staat, die zijn troetelkind, het Hervormd kerkgenootschap, daardoor zocht te beschermen en te behouden. Maar nu geschiedt die uitwerping van de trouwe zonen der kerk, door het hoogste bestuur in die kerk zelve, wat door onzen hoogwaardigen Staatsman, boezemvriend en geestverwant van wijlen Mr. Groen van Prinsterer, Jhr. Mr. Elout van Soeterwoude, als een onweerstaanbare drijfveer is geacht, om met die Synodale organisatie te breken en het juk dier anti-Christelijke macht af te schudden. En is het genootschap, welks hoogste bestuur zulk een gruwelijk stuk durfde begaan, hierdoor vanzelf niet geoordeeld en als een „Babel" gebrandmerkt, waaruit wij ijlings moeten uittrekken?

Heeft de Heere gedurig tot ons gesproken: „Gaat uit van Babel, mijn volk! opdat gij aan hare zonden geen gemeen-

schap hebt en gij van hare plagen niet ontvangt" (Openb. 18:4); wij hebben immer aan die krachtige roepstem des Heeren weerstand geboden, totdat het Gode in zijne ondoorgrondelijke wijsheid en aanbiddelijke goedheid behaagd heeft, ons zelf uit te drijven en ons op eigen erve, binnen Sion, terug te leiden, waar wij onzen Koning weêr mogen dienen naar zijn Woord. En daarom mag ook nu wel in 's Heeren Naam de roepstem krachtig in uwe ooren klinken: »Gaat uit van Babel"..... »want de Heere heeft zijn knecht Jacob verlost" (Jes. 48:20).

»Ja, de Heere alleen heeft zijn volk weêr verlost!" Dit wenschen wij elkander krachtig te herinneren, naar aanleiding van het woord van onzen tekst, waarin de kerk verklaart: »Gij hebt ons ook alle onze zaken uitgericht". Neen, niet door onze wijsheid, onze kracht, onzen moed is die verlossing te dezen dage geschied, het is de Heere alleen die deze dingen gedaan heeft. En dat ganschelijk niet om onze waardigheid, onze getrouwheid, onze standvastigheid; o, neen, want wij erkennen met diepe schaamte en met innige smart voor onzen God, dat wij onwaardige, ellendige, trouwelooze, zwakke schepselen zijn, die allen mede schuld hebben in het diep bederf onzer kerk, mede oorzaak hebben gegeven, dat deze scheuring moest ontstaan, en volstrekt niet uit onszelven dien weg zouden betreden en bewandeld hebben, zoo God de Heere ons zelf niet op dezen weg gebracht en staande gehouden had. Neen, niet ons, maar Gode alleen de eere voor deze verlossing! Rijk voorwaar is de stof tot dank en blijdschap aan onzen God, wiens toorn wij hebben verwekt, wiens straf wij hebben verdiend, dat Hij uit gunstrijk welbehagen, in den weg zijner aanbiddelijke Voorzienigheid, ons alhier heeft gebracht. o, Als wij dien weg hadden moeten bepalen, wij zouden stap voor stap verkeerd zijn gegaan. En veel is door ons berekend, beproefd, verwacht, wat de Heere in zijn wijs bestel heeft te niet gemaakt. Maar gelijk Hij ons kennelijk zelf op dezen weg gebracht heeft, zoo heeft Hij ons ook daarop met eigen hand voortgeleid en gebracht op die plaats, waar Hij ons wilde stellen. Ja wat meer is, Hij heeft zelfs onze tegenstanders gebruikt, om zijn raad met ons te volvoeren. Gelijk Hij de broeders van Jozef, die het kwade tegen Jozef bedachten en hem als slaaf naar Egypte verkochten, gebruikte, om langs den weg van slavernij, Jozef tot verlosser van zijn volk te maken (Gen. 50:20); gelijk Judas in den weg van Gods ondoorgrondelijke Voorzienigheid, door zijn verraad mede moest werken tot verlossing der kerk (Luc. 22:22); gelijk de Joden

niet anders vermochten dan wat Gods hand en raad te voren bepaald had, dat tot verlossing zijns volks geschieden zou (Hand. 2:23, 4:27, 28); gelijk de vervolging der eerste Christenen niet anders kon uitwerken, dan wat de Heere wilde, n.l. de uitbreiding zijner Kerk tot aan de einden der aarde, en gelijk iedere latere vervolging der martelaren slechts tot uitbreiding en bevestiging der Kerk kon strekken; eveneens, Gel! heeft God de Heere in zijn aanbiddelijk bestel, ook nu door de tegenstanders, ondanks henzelven, verlossing aan zijn Sion bereid. Zelven hebben zij de banden verbroken, de ketenen stukgereten, waarmede wij zoovele jaren omkneld waren en zijn alzoo de instrumenten in Gods hand geweest, om ons vrij te maken. o, Wij willen ganschelijk niet onze leidslieden miskennen, door God den Heere zoo kennelijk aangewezen en gebruikt, zoo krachtig bekwaam gemaakt en gesterkt, om die verlossing te bewerken; wij hebben in hen weer andere Zerubbabels, andere Luthers, andere Calvijns te beschouwen, om zijn kerk uit de ballingschap en van onder de macht der hierarchie uit te voeren; maar wij willen in hen alleen de gaven en krachten Gods bewonderen en Hem alleen de eere geven, die ons deze mannen in dezen tijd geschonken heeft. God zelf, Hij alleen, Hij geheel heeft onze zaken, neen, z ij n e zaken uitgericht. Hij zelf heeft den strik gebroken en wij zijn ontkomen. „Soli Deo Gloria!" „Gode alleen de eer!" Dit zij de taal onzes harten in deze ure! Door U, o, trouwe Verbondsgod en Koning! door U alleen gedenken wij uws Naams! In uwen Naam zij onze hulpe, zij ons begin, mocht het ook zijn onze voortgang en ons einde, den Naam van onzen gezegenden Koning tot glorie!

En welke verwachting mogen wij nu koesteren, nu wij door den Heere zelven van vreemde heeren verlost en onder zijne eigene heerschappij gebracht zijn? Hoort, wat Israël verwachtte! „Heere, Gij zult ons vrede bestellen," zoo roept het verloste volk uit. En waarop grondde zich die verwachting? Hoort verder: „Want Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht." Alzoo in Gods eigen verlossingsdaad is de grond dier verwachting gegeven. Immers nu God zelf zijn volk van de vijanden gescheiden en binnen Sion gebracht heeft, om zijn woning aldaar weer te stellen, is daar vrede en heil te verwachten. En die verwachting mag ook thans op denzelfden grond de onze zijn. Hebben wij zoo lang gedwongen met de vijanden des Heeren samengewoond en in voortdurenden strijd met elkander moeten verkeeren, nu de Heere ons in zijne genade van hen verlost en weder tot elkander gebracht heeft, om

binnen eigen erve, in éenheid des geestes, naar den Woorde Gods, te leven, te spreken, te handelen, nu is daar hoop op vrede tusschen de schapen van één kudde, tusschen de leden van hetzelfde huisgezin. Door gedwongen samenleving met hen, van wie wij door de verkiezende liefde Gods zijn gescheiden, tot wie wij, wegens die door den Heere zelven gewrochte scheiding, niet meer behooren en met wie wij derhalve niet kunnen, niet mogen, niet willen samengaan, wordt de band des vredes verbroken en mag ook niet worden geheeld. Men heeft den vrede tusschen de ware en valsche leden der Kerk, de belijders en de bestrijders der waarheid, op alle mogelijke wijze zoeken te kweeken en te bevorderen, maar men is geëindigd met vrede te sluiten met de vijanden en in bondgenootschap met dezen, strijd te voeren tegen de ware leden der Kerk, die men mede heeft helpen verdrijven uit de erve, door God hun gegeven. Neen, geen vrede is mogelijk tusschen hen, die staande op een gansch anderen grond, uit geheel tegenstrijdige beginselen, met gansch verschillende middelen, tot lijnrecht tegenovergestelde bedoelingen, werkzaam zijn. Een koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest, en een stad of een huis, tegen zichzelf verdeeld, zal niet bestaan (Matth. 12 : 25). Hoe kan, hoe mag daar vrede zijn in één kerk, waar des morgens het Woord Gods zuiver, naar de meening des Geestes verkondigd wordt en des avonds van denzelfden kansel zoo driest mogelijk wordt verloochend en bestreden, zonder dat één afdoend middel daartegen kan worden aangewend; waar des morgens het heilig Sacrament des Avondmaals op schandelijke wijze, ongestraft is miskend en misbruikt, en 's avonds voor zulk een misbruik des Avondmaals, meestal voor een geheel ander gehoor, door getrouwe bedienaars van Woord en Sacrament moet worden gedankt? Zegt mij, M. H.! is zulk een gedwongen vrede niet valsch, niet goddeloos, niet gevloekt? Mag die worden gezocht, bevorderd, bestendigd? Neen, geen vrede met hen, die in vijandschap en opstand tegen den Heere, onzen God, leven; met hen, die de dierbare waarheden, de kostbare schatten, der Kerke toevertrouwd, loochenen en vertreden; met hen, die den vrede van Jeruzalem haten en binnen de erve des Heeren verstoring en verwoesting aanrichten; met hen, die den vrede door het bloed des kruises verachten en onzen eenigen Vredevorst, den waren Koning Sions, lasteren en verwerpen; met hen, die als vreemdelingen én vijanden wederrechtelijk binnen Sion heerschen en de ware zonen des huizes, de ware burgers Sions, de ware kinderen Gods bestrijden, verwerpen, vervolgen. Ware,

duurzame vrede kan alleen daar worden gevonden, waar de God des vredes zelf zijne kinderen saam vereent, waar Koning Jezus, als Vredevorst door zijn Woord en Geest binnen Sion heerscht, waar de Heilige Geest de harten door de waarheid saam verbindt en het volk des Heeren onder de banier der waarheid als één leger optrekt achter den Koning der Kerk, in strijd tegen Satan en al zijne machten.

En hoewel voorzeker de uitwendige belijdenis der waarheid de band is, die degenen, welke haar als uitdrukking huns geloofs erkennen, saam vereent, m. a. w. de geloofsband de band des vredes is, die allen samensnoert, toch moet, zal daar ware duurzame vrede in de kerk heerschen, de Heilige Geest in de harten het leven verwekt, het geloof geplant, de waarheid geopenbaard, de verzoening gewrocht en de gemeenschap met God bevestigd hebben; moet de ziel vrede met God gevonden hebben in het bloed des kruises, en moet Immanuel, onze Vredevorst, zelf zijn zetel in het hart hebben gesticht. Geen waarachtige vrede, dan die door Jezus zelf aan het harte der zijnen geschonken is en uit de verzekering des geloofs, met God drieëenig verzoend te zijn, voortspruit (Rom. 5 : 1). En waar deze vrede in het hart woont, daar wordt ook de vrede tusschen de geloovigen onderling als vanzelf verwekt. o, Neen, wij hebben hier geen volmaakten vrede te wachten; zoolang Sion in het midden dezer wereld is gevestigd, waar Satan troont en de zonde heerscht, blijft het een strijdende kerk, die niet alleen tegen de machten buiten, maar ook binnen haar te kampen heeft. Hier zal altijd twist, verdeeldheid, beroering en krijg binnen Sion gevonden worden. Toch mag dit de kerk niet tot lauwheid, slapheid, traagheid verleiden, maar moet haar integendeel ten prikkel zijn om „te benaarstigen, te behouden de eenigheid des Geestes, door den band des vredes" en reikhalzend die zalige toekomst te verbeiden, wanneer zij als triumfeerende kerk den volmaakten vrede hierboven in de gemeenschap met haren Bruidegom en Koning genieten zal. Mocht die vrede, voorzooverre hij hier bestaanbaar is, door de geloovigen, na van de vreemde heerschappij verlost en van onheilige banden ontslagen te zijn, van nu voortaan weder in de kerke Christi, ook aan deze plaats, krachtig bevorderd worden en de band des vredes ons samenbinden als één lichaam, dat tot verheerlijking van ons gezegend Hoofd hierboven strekt! Jaagt den vrede na, Gel.! met allen en de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal; toeziende dat niet iemand verachtere van de genade Gods, dat niet eenige wortel der bitterheid, opwaarts spruitende, be-

roerte make en velen door dezelve ontreinigd worden (Hebr. 12 : 14, 15). Zijt eensgezind onder elkander, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelven. Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen des anderen is (Filip. 2 : 2—4), naar het voorbeeld en de vermaning des Heeren, die zegt: Ik heb u een voorbeeld gelaten, opdat hetgeen Ik u gedaan heb, gijlieden ook doet (Joh. 13 : 15 vgl. vs. 14). o, Nu de Heere in zijn groote ontferming ons als zijn kerk weder door den band der waarheid vereenigd heeft, is het zoo noodig die éenheid door den band des vredes te versterken en te strijden tegen alles, wat die eenheid verstoort en vernietigt. Het moet van ons kunnen gezegd worden: „Ziet hoe lief zij elkander hebben!" het moet door de eenheid der leden van hetzelfde huisgezin duidelijk worden, dat de Heere in ons midden woont. Satan rust niet, vóór hij den vrede verstoord, de eenheid verbroken heeft. Waakt, strijdt, bidt tegen zijne listige, gevaarlijke omleidingen en smeekt, dat toch de Heere met zijn Geest krachtig in ons werke, om Satans werk te vernietigen en onze harten met zijn vrede te vervullen. Hoe dikwijls ook hier de ware vrede verstoord, de eenheid der Kerk verbroken worde, eens zal het heerlijk vrederijk komen, waarin alle uitverkorenen als leden van één lichaam, vereend met ons verheerlijkt Hoofd, in zaligen, onverstoorbaren vrede zullen samenwonen. De God des vredes zal den Satan haast onder uwe voeten verpletteren (Rom. 16 : 20).

En wat is, zoo vragen wij ten slotte aan onzen tekst, het d o e l der verlossing van de vreemde heerschappij? Niet anders dan de v e r h e e r l i j k i n g v a n G o d s N a a m, welk doel in deze woorden wordt uitgedrukt: „Door U alleen gedenken wij uws Naams." Door g e d e n k e n wordt niet anders bedoeld dan erkennen, verheffen, verheerlijken van dien Naam des Heeren, die zichzelf door zijne wonderdaden aan zijne Kerk verheerlijken wil. Niet alleen door de verkiezing zijns volks, maar ook door elke verlossingsdaad aan dat volk bewezen, beoogt de Heere de verheerlijking van zijn grooten Naam. „Dit volk," zoo verklaart Hij, „heb Ik Mij geformeerd; zij zullen mijnen lof vertellen" (Jes. 43 : 21). „Dat wij," zoo hooren wij Zacharias, door den Heiligen Geest gedreven, verklaren, „verlost zijnde uit de hand der vijanden, Hem dienen zouden zonder vreeze, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens" (Luc. 1 : 74 en 75). Daartoe alleen heeft Christus zijn volk ver-

lost, opdat het als een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig en verkregen volk zou zijn, dat de deugden verkondigen zou van Hem, die het uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht (1 Petr. 2 : 9). En ook iedere tijdelijke verlossingsdaad heeft geen ander doel dan zijn Naam, die ontheiligd was, weder te verheffen en te verheerlijken. Wat Hij tot Israël sprak, geldt evenzeer de Kerke, ook in dagen als deze: »Ik doe het niet om uwentwil, maar om mijns grooten Naams wil, dien gij ontheiligd hebt onder de heidenen, waarheen gij gekomen zijt" (Ezech. 36 : 22). Hebben wij zoo lang dien Naam onzes Gods ontheiligd en doen ontheiligen, door de bondsweldaden, in den driemaal heiligen Naam des drieëenigen Gods, aan de Kerk door het Sacrament verzegeld, te verwerpen, te versmaden en te lasteren en ons daaraan mede schuldig te maken; door menschen en hunne geboden boven den Heere en zijn Woord te stellen; door in plaats van den almachtigen God het vleesch tot onzen arm te stellen en ons geld, ons goed, onze positie als afgoden te eeren in plaats van onvoorwaardelijk te buigen voor en te gehoorzamen aan den Heere, onzen God; welk een wonder van barmhartigheid, dat onze trouwe God ons, ondanks die gruwelijke ontheiling van zijnen Naam, die ons de verwerping en vervloeking waardig maakt, weder stellen wil tot verheerlijking van zijn Naam en vervulling van zijn dienst in die Kerke, die Hij tot glorie zijns Naams gesticht heeft. En zal nu de verlossing, door onzen God aan zijn Kerk, ook te Amsterdam, bereid, iets te beteekenen hebben, dan moet al wat door de schuld der kerk, onder hare besturen, verdorven is, weder hersteld en moet de kerk een gansche reformatie en reorganisatie ondergaan; dan moet het ambt naar den Woorde Gods weder zuiver bediend, moet de tucht naar den Woorde Gods weder getrouwelijk geoefend, en moeten zoowel opzieners als leden te zamen zich onvoorwaardelijk aan den Koning der Kerk en zijn Woord gehoorzaam zijn. Tot hiertoe mochten de herders der kudde wel den herderstaf in handen houden, maar hem opheffen en gebruiken naar den wille Gods was op straffe van ontneming verboden; tot hiertoe mocht het zwaard des Geestes, d. i. Gods Woord, wel aan de zijde gegespt, maar het moest in de scheede verroesten; want wee dengene, die het op het hoofd van den vijand Gods deed nederdalen!

Herders zonder staf, krijgslieden zonder zwaard, waren wij in den eigenlijken zin des woords. En nu wij door de getrouwmakende genade onzes Gods, maar even dien staf mochten opheffen, dat zwaard ontblooten, nu keert zich de

staf en het zwaard niet van den Koning der Kerk, maar van de Synodale hierarchie tegen ons en worden wij er mede uitgedreven, ja kerkelijk afgemaakt. Maar nu wij weder dien staf en dat zwaard getrouwelijk willen gebruiken als niet door menschen, maar door den Oversten Herder en Koning zijner Kerk in handen gegeven, nu gevoelen wij al het gewicht van de taak, door den Heere ons opgelegd. o, Voorzeker! daar ons aantal klein is en onze krachten en middelen weinige zijn, moeten wij wel den schijn van trouweloosheid op ons laden, want hoe zouden wij nietige schepselen, zoo gering in aantal die groote kerk van Amsterdam kunnen bedienen, die immer voor onze verzorging blijft, al belet ons ook de Synodale macht ons de roeping door God ons binnen haar gegeven, te vervullen? Maar is in ons geen kracht tegen die groote menigte, 't is Israëls God die krachten geeft, wiens kracht in zwakheid wordt volbracht. Door U alleen, zegt de Kerk, gedenken wij uws Naams. En die Naam is een sterke Rots, die niet beschaamt degenen, die op Hem bouwen. Aan u, geliefde Gemeente! dragen wij ons op met onze zwakheden en gebreken. Bid, zoo gij door genade bidden moogt hebben geleerd, voor ons, uwe dienaren, dat wij getrouwelijk ons ambt bedienen mogen, overeenkomstig de roeping door den Heere ons opgelegd. Hij reformeere zelf uwe harten en uw huis door den Heiligen Geest, opdat gij ware leden der gereformeerde kerk moogt worden en blijken daarvan moogt geven. Hijzelf doe door zijn Woord en Geest, wat ons ten eenemale onmogelijk is. Ernstig komt tot u allen de vraag: Zijt gij reeds persoonlijk verlost van vreemde heerschappij, door Satan over uwe ziele gebracht? Zijt gij reeds levende leden der Kerke Christi geworden en met die levende leden tot één lichaam onder één Hoofd, tot één volk, onder één Koning vereend? Hebt gij reeds dien waren, blijvenden vrede gevonden in dat dierbaar bloed Christi, zoodat gij daardoor in vrede met elkander als leden van hetzelfde huisgezin verbonden zijt? o, Onderzoekt uzelven wel nauw, Geliefden! want deze reformatie der kerk zal u niet baten, ja tegen u getuigen, zoo gij persoonlijk nog uw onbekeerlijk, onwedergeboren hart bezit, en in uwen natuurlijken doodstaat voortleeft. Is daar reeds behoefte aan, begeerte naar verlossing in uwe ziel van die vreemde heerschappij, die zoo zwaar op u drukt? o, Indien ze u waarlijk vreemd is, waarlijk uwe ziele drukt en pijnigt, en gij ze met smarte draagt en vurig begeert van haar verlost te worden, laat uw gebed en uwe smeeking tot den Heere dag en nacht opklimmen, die onder dien last u niet voor eeuwig zal doen bezwijken, waar Hij

zelf dien last ten doode gedragen heeft, om zijn schreiend volk er van te verlossen. En voorts, Geliefden! die weten moogt, door den zaligen vrede der ziel, de verlossing in Christus deelachtig te zijn, gedenkt des Heeren Naam voor de genade u bewezen, maar bidt, waakt en strijdt in den gebede, dat ook de kerken in haar geheel van die vreemde heerschappij worden verlost, bij die verlossing bewaard blijven en haren Koning naar zijn Woord mogen dienen en verheerlijken; bidt ook voor hen, die daar nog in de strikken des Satans verward, onder de vreemde heerschappij gebogen zijn, ook voor hen, die wij nog altijd willen erkennen als kinderen Gods, maar onder die kerkelijke machten, door die Synodale banden besloten zijn, opdat ook „zij ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen liggen tot zijnen wil", en opdat zij, die als geloovigen de leden van één lichaam zijn, met ons tot één kerk vergaderd worden, om den drieëenigen God in eenheid des Geestes, naar zijn Woord te dienen. Zoo moge de kerke Christi hier en elders weder verlost en onder haren wettigen Koning gebracht worden en, na hier in strijd, verdrukking en lijden, in vele zwakheden, zonden en gebreken, Hem als haren Koning te hebben gediend, eens hierboven als de triumfeerende kerk geopenbaard worden, waarbinnen alle uitverkorenen, voor immer bevrijd van de vreemde heeren, die over haar hebben geheerscht, in vlekkelooze reinheid, in gadelooze heerlijkheid, in onverbrekelijke éénheid, in storelooze zaligheid, in eeuwigdurenden vrede, den Naam des Heeren, hun trouwen Verbondsgod en Koning, tot in eeuwigheid zullen gedenken en verheerlijken. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXIX.

ALTIJD BEREID TOT VERANTWOORDING.

OP 24 OCTOBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Wij lezen, Geliefden, in het vierde hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen deze woorden: »En de apostelen gaven met groote kracht getuigenis van de opstanding van den Heere Jezus; en er was groote genade over hen allen." En van die opstanding zeide de apostel Petrus later: »Het is door die opstanding, dat wij wedergeboren zijn, tot een levende hope." Met groote kracht dus en onder groote genade getuigden de apostelen van de opstanding van Jezus, door welke ze die levende hope hadden.

Dat vrijmoedig getuigen geschiedde in een tijd, toen hun met scherpe dreiging door den Joodschen raad was aangezegd, dat ze niet meer zouden spreken noch leeren in den naam van Jezus.

Waar lag toch het g e h e i m van die vrijmoedigheid, in z u l k een tijd? Geliefden! dat vinden wij eenige verzen vroeger beschreven. Daar lezen wij, dat, na de loslating van Petrus en Johannes, de jongeren, alles vernomen hebbende, eendrachtelijk hunne stem ophieven tot God, en zeiden: »Heere, Gij zijt die machtige God, die alle dingen geschapen hebt. Gij hebt ook door den mond van David, uwen knecht, voorzegd, in den tweeden psalm, wat n u geschiedt. Uw hand en uw raad heeft dit te voren bepaald. Nu dan, Heere, zie op hunne dreigingen; geef uwen dienstknechten vrijmoedigheid, en laten er teekenen en wonderen geschieden door den naam van uw heilig kind Jezus. Toen werd de plaats, waarin zij vergaderd waren, bewogen; en zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest en spraken het Woord Gods met vrijmoedigheid."

Opmerkelijk dus. Z ij erkenden in hunne harten en in hunne gebeden den Heere God voor Dengene, die Hij is. Dat werd hun uit genade gegeven: den Naam des Heeren te heiligen. Al hunne sterkte zochten ze in Hem. Ze legden

alles in de handen van dien almachtigen, alwijzen en genadigen God. Dat was het geheim van de vrijmoedigheid, die hun in die anders donkere tijden te beurt viel.

Den Heere door het geloof te mogen erkennen voor Dengene, die Hij is — dat maakt belijders.

Dit verband, Geliefden, legt ook de apostel Petrus in het woord, dat wij tot tekst voor deze avondure kozen, en dat wij vinden in zijnen eersten brief, hoofdstuk 3 vers 15.

> Maar heiligt God, den Heere, in uwe harten; en zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeischt van de hoop, die in u is, met zachtmoedigheid en vreeze.
>
> 1 Petr. 3 : 15.

Om voor misvatting van onze tekstwoorden gevrijwaard te zijn, dienen wij het oog te slaan op het verband, waarin zij voorkomen. Petrus heeft dezen brief geschreven aan de geloovigen, die door de gewesten van Klein-Azië als vreemdelingen verstrooid waren. Er blijkt uit den brief, dat hun geloof zeer beproefd werd in de vervolging. Maar de apostel roept hun toe: Hoopt volkomenlijk op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus. Hij bepaalt hen bij den heerlijken prijs, waarvoor zij gekocht zijn, vermaant hen tot een heiligen wandel; beveelt hun alle menschelijke ordening onderdanig te zijn, om des Heeren wil; en geen kwaad voor kwaad te vergelden. Het was een tijd, waarin zij voor de rechterstoelen getrokken werden, om rekenschap te geven van de hope, die in hen was; maar de apostel zegt in het 13e vers: Wie is het, die u kwaad doen zal, wat hebt gij te duchten, indien gij navolgers zijt van het goede? Maar, laat hij er op volgen, is het, dat gij gesmaad wordt om den naam van Christus; is het, dat gij lijdt om der gerechtigheid wil, zoo zijt gij zalig; vreest dan niet uit vreeze voor uwe verdrukkers, en wordt niet ontroerd. Maar heiligt God den Heere, in uwe harten, en zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeischt van de hope, die in u is, met zachtmoedigheid en vreeze.

Het ligt geheel in onzen tekst, dat wij, om in enkele woorden het onderwerp samen te vatten, hebben te handelen over »de rekenschap der hope", waarop de apostel aandringt. Zal er echter in waarheid rekenschap der hope gegeven worden, dan moet er in de ziel eene zaak voorafgaan, waarover wij naar onzen tekst, eerst hebben te handelen, nl. God, den Heere, in onze harten te heiligen.

Wat wil dat zeggen: Maar heiligt God, den Heere, in uwe harten? God te heiligen wil zeggen: Hem van harte en geloovig te erkennen voor Dengene, die Hij is, in alle opzichten, in al zijne volmaakte eigenschappen; Hem dus niets ongerijmds toe te schrijven, maar Hem z o o te vreezen, als Hij zich aan zijn volk geopenbaard heeft, in zijn Woord. Z u l k e gedachten van Hem te hebben als overeenkomstig zijn geopenbaarde Wezen is, en daarmede heilbegeerig en geloovig werkzaam te zijn.

Doet men eenige deugd van God afbreuk, dan o n t heiligt men zijn Wezen. Neemt men echter den Heere God aan, gelijk Hij is; vreest men Hem zóó, verkeert men zóó voor Hem, dan heiligt men Hem.

Zoo heeft bijv. Mozes den Heere niet geheiligd aan de wateren van Meriba. Want hij sprak het volk hard toe, en sloeg tweemaal op de steenrots, daar toch de Heere hem en Aäron geboden had: »S p r e e k t gijlieden tot de steenrots voor hunne oogen, zoo zal zij hun water geven." Mozes en Aäron maakten daar het aangezicht des Heeren niet bekend aan het volk, gelijk het in waarheid w a s. Zij vreesden God daar niet, gelijk Hij gevreesd wilde worden. Zij hebben daar God niet aangenomen, zooals Hij zich geopenbaard had. Dat was geen geloof. Zij h e i l i g d e n Hem n i e t voor de oogen der kinderen Israëls. Zij vergrepen zich tegen God, staat er in Deuteronomium.

Uw naam worde geheiligd. Dat is (zegt onze Catechismus): geef ons, eerstelijk, dat wij U recht kennen, en U in al uwe werken, in welke uwe almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnen, heiligen, roemen en prijzen. Daarna ook, dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, alzoo schikken en richten, dat uw naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.

Petrus zegt: »Maar heiligt God den Heere, in uwe harten." En hij heeft deze woorden, gelijk ook de voorafgaande, ontleend aan Jesaia 8. Daar wil de Heere zijn volk opwekken om op zijne heilsbeloften geloovig te vertrouwen. De Heere zegt daar: o, Mijn volk, daar zijn velen, die zeer beducht zijn voor bondgenootschappen der volken tegen Israël. Dan roepen zij maar: o, het is al weêr een verbintenis, maar zij hooren niet naar mijne heilsbeloften. Gijlieden, mijn volk, zult niet zeggen: een verbintenis! vreest gijlieden hunne vreeze niet, en verschrikt niet. Den Heere der heirscharen, d i e n zult gijlieden heiligen, en H ij zij uwe vreeze en Hij zij uwe verschrikking. Dan zal Hij ulieden tot een heiligdom zijn.

Daar wekt de Heere hen dus op, om Hem geloovig te erkennen, voor wie Hij is: in 't bijzonder wat betreft zijne macht, die sterker is dan alle verbintenissen hunner vijanden; en wat betreft zijne waarheid en trouwe, waardoor Hij gewisselijk de genade over zijn volk zal brengen, die Hij belooft.

En zoo is het ook hier bij Petrus. Hij neemt die woorden van Jesaia over en zegt met toepassing op de bijzondere omstandigheden, waarin zijne lezers zich bevonden: Mijne broeders, als gij lijdt om der gerechtigheid wil, zoo zijt gij zalig: vreest dan niet uit vreeze van degenen die u dat aandoen, en wordt niet ontroerd. Maar heiligt God den Heere in uwe harten. Als gij de goede belijdenis en de rekenschap der hope, waar die van u gevraagd wordt, terughoudt — dan heiligt gij den Heere niet; dan doet gij, alsof Hij niet de machtige ware om u bij te staan, alsof Hij feilen kon in het volbrengen van zijne beloften aan degenen, die zijnen Naam belijden. Daarom, o, heiligt God den Heere in uwe harten, houdt Hem door het geloof voor Dengene, die Hij is, gelijk Hij zich geopenbaard heeft; zóó almachtig, zóó genadig voor zijn volk, zóó waarachtig, zóó getrouw, — en zijt in dien weg altijd bereid tot verantwoording, enz.

Gij gevoelt wel, — zouden die Christenen, door de heidenen ter verantwoording geroepen, met vrijmoedigheid rekenschap geven van hunne hope — hoe onmisbaar noodig was het daarvoor, dat zij God, den Heere, in hunne harten, in het binnenste hunner ziel, in 't verborgene voor Hem, mochten heiligen. Dat zij Hem kennen mochten en in hunne ziel houden mochten voor dien God, die Hij is. In dien weg alleen kon een vrijmoedig belijden van dien God en zijnen Christus plaats hebben.

En dat gold nu van tijden van groote vervolging. Maar afgezien daarvan blijft het altijd waar, dat wij, om rekenschap te kunnen geven van onze hope, dit zoo noodig hebben, dat wij mogen leeren God, den Heere, te heiligen, in onze harten; Hem, door de kennisse en het vertrouwen des geloofs te houden voor Dengene, die Hij is. Ja, er kan zelfs geen waarachtige hope zijn, laat staan een rekenschap geven daarvan, wanneer de ziel niet door Gods Geest en genade bij aanvang geleerd heeft, God, den Heere, te heiligen, in haar harte; d. w. z. wanneer niet bij aanvang de zaligmakende kennis van den drieëenigen God in de ziel gedrukt is.

o, Wat zijn wij van nature ontheiligers van God. In de praktijk van het leven ontkenners van zijne deugden en eigenschappen. Dat wordt den geloovigen tot schuld. Altijd van

nature dat afbreuk doen aan Gods geopenbaarde Wezen, daar binnen in de ziel en dan ook in de praktijk van het leven.

Het is een genadegeschenk, dat ieder onbekeerd mensch heden wel op zijn knieën van God den Heere mocht afsmeeken: Hem te kennen bij aanvang. Want in den staat der rechtheid kende de mensch God. Maar door de zonde heeft hij met de andere, ook dezen trek van het beeld Gods verloren; hij is geestelijk blind geworden. Al leeft hij onder 't licht van het Woord en van het Evangelie, toch geestelijk blind.

Daarom mocht ieder onbekeerd mensch wel zuchten tot dien God, dat Hij door herscheppende en hartveranderende genade de kennis van zijn Naam en Wezen in de ziel moge drukken. Want, gelijk wij zeiden, die hope, waarvan onze tekst spreekt, kan er niet zijn, tenzij door genadelicht de drieëenige God gekend worde, zooals Hij zich tot zaligheid van zondaren heeft geopenbaard.

En o, wanneer de Heere God, de Drieëenige, zichzelven door zijn Woord en Geest aan een zondaar geeft te kennen, wanneer de zondaar Hem door het geloof mag leeren erkennen, voor die Hij is, — wanneer hij zoo bij aanvang leert, God, den Heere, te heiligen, in zijn harte, — dan begint eigenlijk de behoefte zich te openbaren: o, Heerlijke, drieëenige God, leer mij U te kennen, in uwen Naam te gelooven, U te heiligen in mijn hart. Dan komt er een oog voor de majesteitschennis, die er op dit gebied ligt. Dan zoekt de ziel hierin haar leven, dat die God door haar gekend moge worden, geloofd, geheiligd.

Geliefden! dit blijft der geloovigen les voor het gansche leven: Heiligt God, den Heere, in uwe harten; in deze genadeschool onderwezen te mogen worden: dat onverstand en ongeloof mogen gebroken worden; dat zij den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest steeds beter mogen leeren kennen in den aanbiddelijken weg der verlossing, en ze dien God in dien weg door het geloof mogen omhelzen.

Alleen in dien weg, God, den Heere, in onze harten te heiligen, kunnen wij de zuivere en onbedrieglijke hope deelachtig zijn. En alleen in dien weg kunnen wij leeren, van die hope rekenschap te geven, waar het vereischt wordt.

Al de heiligen, die ingegaan zijn in de eeuwige vreugde door het bloed des Lams, hebben er hier beneden iets van geleerd, God, den Heere, te heiligen in hunne harten. Al hun klagen vanwege hunne zonden, hun belijdenisse van schuld, hun verlangen naar God, hun honger naar gerechtigheid en dorst naar genade, hun loven en prijzen van God, hun blijd-

schap in Hem, hun gehoorzaamheid, die ze dien God betoonden — het was alles overeenkomstig hetgeen die God hun omtrent zichzelven geleerd had, — het was alles omdat zij geloofden, dat Hij zulk een God was, en ze alzoo God, den Heere, heiligden in hunne harten.

Zóó een Ebed-Melech, hoewel hij een Moorman was. Hij sprak bij den koning een goed woord voor Jeremia, en haalde hem op uit den kuil. Die Moorman heiligde God, den Heere, in zijn hart; vertrouwde op Hem. Daarom, zegt de Heere, zult gij uwe ziel tot een buit hebben.

Zóó Daniël, die, ondanks 't verbod des konings en de lagen zijner vijanden, niet afliet 't aangezicht zijns Gods te zoeken. Wat heeft hij in dien weg een heerlijke rekenschap afgelegd van zijne hope.

En de jongeren in Handelingen 4. mochten te zamen Isrels God heiligen en erkennen voor den Heere der heirscharen, den Almachtige, Alwetende, Waarachtige en Getrouwe, in hunne harten en gebeden: en de plaats, waar ze waren, werd bewogen en ze werden met kracht aangedaan om rekenschap te geven van hunne hope.

Over die rekenschap nu nog nader. Doch zingen wij vooraf met elkander van Ps. 68: 16.

Het woord hope doet ons denken aan een begeerde zaak, die nog niet aanwezig is. Zoo is het ook met de Christelijke hope. Dit is ook haar aard en karakter. De apostel zegt: »Wij zelven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelven, zeg ik, zuchten in onszelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, nl. de verlossing onzes lichaams. Want wij zijn in hope zalig geworden. De hoop nu die gezien wordt, is geen hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zoo verwachten wij het met lijdzaamheid."

Deze dingen willen niet zeggen, gelijk sommige menschen er van maken, dat men niet verzekerd kan zijn van zijn zaligheid. Sommige menschen maken van die hoop een losse verwachting zonder grond; een wensch, zonder meer. Maar de Christelijke hope is onbedrieglijk, maakt niet beschaamd, waarom ook de apostel zegt: »Wij zijn in hope zalig geworden."

De hope sluit ook niet uit, dat de ziel hier reeds bij aanvang de vruchten ontvangt van dien boom, onder welks schaduw zij eenmaal zal zitten. Hier levend gemaakt, hier de gemeenschap met God bij aanvang genietende door Christus, de eerstelingen des Geestes, zegt de apostel.

Ja, zonder dat zou de Christelijke hope er niet zijn. Al-

leen een ziel, die tot God bekeerd is, alleen de levendgemaakte uit den dood der misdaden en der zonden kan deze hope hebben. Evenwel is het gehoopte goed niet tegenwoordig, maar het ligt in de toekomst. En wij hebben het den apostel hooren beschrijven als de aanneming tot kinderen, n. l. de verlossing onzes lichaams. Degenen, die hier kinderen Gods geworden zijn, zullen eenmaal in het bezit van hun erfdeel gesteld worden, dat Christus voor hen verworven heeft. De apostel zegt: Geliefden! nu zijn wij kinderen Gods. Immers, zoo velen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven, kinderen Gods te worden, n. l. die in zijnen Naam gelooven. Het onderpand des Geestes wordt uitgezonden in hunne harten, door welken zij roepen: »Abba, Vader." Voorwerp der hope is hun echter de verlossing huns lichaams, de verlossing van het lichaam der zonde, het eeuwige, ongestoorde en volmaakte bezit van de door Christus hun verworvene erfenis: den drieëenigen God, in een eeuwigen Sabbat, zonder gebrek te kennen, te lieven en te dienen. Beschrijvingen schieten hier te kort. Ook over de toekomende verheerlijking des lichaams en zijne hereeniging met de gezaligde ziel strekt zich die hope uit. En verder over de overwinning en eeuwige gebondenheid van alle Christus' vijanden, en de heerlijke komst en voltooiing van zijn Koninkrijk, en de eeuwige zaligheid van al zijn volk. De hope is er, in al de zijnen. Het is echter altijd weêr nieuwe genade des Heeren, wanneer Hij de voorwerpen dier hope voor het oog der ziele plaatst. Dat is dus de aard, het karakter der hope, dat ze zich uitstrekt naar het toekomende, en dat toekomende is de heerlijkheid, die aan hen zal geopenbaard worden.

Wat grond hebben de geloovigen voor die hope? De eenige grond voor die hope is de Heere Jezus Christus. Buiten Hem geen grond voor die hope, maar eeuwige nacht. Bijzonder zijne opstanding uit de dooden en de daarmede verknochte verheerlijking is de grond voor die hope, want dat is zijne overwinning, die Hij behaald heeft voor al zijn volk, over zonde, dood en hel. Dat is een openlijk in bezit nemen geweest van dat eeuwige heerlijke Koninkrijk, waarin Hij als het hoofd thans gezeten is: de onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor al zijn volk. Christus alleen de grond dier hope. Dat drukt de apostel Petrus zoo uit, wanneer hij de geloovigen aanspreekt als degenen, die door Hem gelooft in God, welke Hem opgewekt heeft uit de dooden, en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hoop op God zijn zou.

Die hope zelve is echter niet iets, dat buiten den geloovige ligt. De apostel spreekt van de hope, die in u is. Zij gaat gepaard met het geloove in den Heere Jezus. Want door het geloof wordt de ziel den Heere Jezus ingelijfd, en daarmede wordt ook geboren de hope, die zich in Hem grondt. Evenzeer als het geloof is dus ook de hope een vrucht van de werking des Heiligen Geestes. Waarom God ook genoemd wordt de God der hope. Gelijk in die plaats, waar de apostel Paulus ook zoo heerlijk het verband tusschen geloof en hope aanwijst, waar hij zegt: »De God nu der hope vervulle ulieden met alle blijdschap en vrede in het gelooven, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hope, door de kracht des Heiligen Geestes."

Die hope is dus voor vermeerdering en versterking vatbaar. Zij kan in den geloovige zwak zijn en kwijnen. Deze plante heeft zoo gedurig de zorg van den hemelschen Landman noodig.

Wat beteekent het nu, dat hun rekenschap afgeëischt wordt van de hope, die in hen is? Het beteekent dit: dat hun gevraagd wordt, wat zij hopen; waarop hun hope gericht is; wat die hope omvat. En verder, welken grond die hope toch heeft. En wie hun toch die hope gegeven heeft. Het ligt, Geliefden, in den aard van het geestelijke leven, dat de heilbegeerige met deze vragen bekend is. Eigenlijk doet hij ze zichzelven, dag bij dag. De psalmist zegt: »En nu, wat verwacht ik, o Heere! mijne hope, die is op U." Het is een doorgaande behoefte in den heilbegeerige, dat hij nagaan moge: wat hij toch verwachtende is, en zoekende; waarop zijne hope toch is, en welken grond hij heeft, om te hopen, en hoe hij daartoe gebracht is.

Maar gij gevoelt, dat onze tekst niet deze rekenschap bedoelt, die de ziel als het ware zich zelve afvordert, maar dat hier gesproken wordt met het oog op de heidenen en de ongeloovigen, voor wier rechterstoelen de Christenen moesten verschijnen, of die, al zaten ze niet als rechters over hen, toch begeerden te weten, hoe het met die hope der Christenen gelegen was. De apostel zegt: Staat dan een iegelijk, die u rekenschap afeischt van de hope, die in u is, te woord. En gelijk het toen was, Geliefden, zoo kan het nog zijn. Toch mag dit woord niet gebruikt worden om dengenen een vrijbrief te geven voor hunne ondervragingen, die slechts stoffe willen hebben, om er mede te spotten of er hunne vijandschap aan te betoonen. Evenmin moet men in deze zaak voedsel geven aan sommiger vleeschelijke nieuwsgierigheid, in een geestelijken mantel gehuld. En zeer beducht heeft men te zijn voor ondervragers, die los weg zoo maar iedereen gaan toetsen,

en zelven in den regel niet zeer teeder en nauwgezet voor God wandelen, en wien 't maar te doen is óf om het schepsel op een voetstuk te plaatsen óf om het neder te werpen. Alleen diegene kan de ware vrijmoedigheid hebben, den naaste rekenschap te vragen van de hope, die in hem is, wien het te doen is om het waarachtig heil van zulk eene ziel en om de verheerlijking van God, en niet om eigen eere of om van het schepsel wat te maken.

Calvijn heeft van dit onderwerp gezegd: De Heere God geeft aan zijne geloovigen en heilbegeerigen den Geest der onderscheiding, om te beoordeelen, wanneer en in hoeverre en bij wie zij hebben te spreken, en rekenschap af te leggen.

Men duide het echter niet ten kwade, wanneer iemand, gedreven door belangstelling in het geestelijk en eeuwig heil der zielen en om de eere Gods, vraagt naar de hope der zielen en haren grond. Voor menigeen is zulk een vraag ten zegen geweest. En in het bijzonder mag het bescheiden vragen naar uwe hope en haren grond niet ten kwade geduid worden aan degenen, die door God in ambtelijke bediening geplaatst zijn, als opzieners der gemeente. Dit is een zaak, waartoe zij geroepen zijn, als die rekenschap zullen geven, hoe zij gewaakt hebben voor uwe zielen. Maar, gelijk gezegd is, in onzen tekst ziet deze zaak wel niet op alle heidenen en ongeloovigen (want wat spotters en kwaadwilligen betreft zegt de Heere Jezus Christus: Geeft het heilige den honden niet, noch werpt uwe paarlen voor de zwijnen, opdat ze niet te eeniger tijd ze met hunne voeten vertreden en zich omkeerende u verscheuren), maar, naar de omstandigheden, waarin de verstrooide Christenen verkeerden, ziet hij op de overheden, die hen ter verantwoording riepen of ook op anderen, wien 't om onderrichting in dezen te doen was. En dan zegt de apostel: Staat een iegelijk te woord. Ja, zijt altijd bereid tot verantwoording.

Die verantwoording mag nimmer ten doel hebben, om bijv. door medededeeling van ondervindingen u zelven voor te stellen als een belangrijk persoon of als iets groots.

Laat het maar eenvoudig zijn, hoe gij u zelven hebt leeren kennen als een schuldig en ellendig zondaar, en in hoeverre gij nu een hope moogt hebben, die in den Heere Jezus gegrond is, en hoe die God door zijne genade u dat geleerd heeft.

Wij moeten hierbij vooral in 't oog houden, wat in deze zaak bedoeld moet worden. Het nut toch, dat hierin kan gelegen zijn, kunnen wij in drie opzichten aangeven.

Vooreerst kan het zijn, dat onder Gods zegen, degene, die u rekenschap vraagt van uwe hope, kennis ontvangt van den

weg der zaligheid en begeerig wordt, o o k in dien weg te mogen verkeeren. Dat kan vooral 't geval zijn, wanneer het u gegeven wordt, hem, niet uw eigen persoon, maar den Heere Jezus beminnelijk te maken, als den weg, de waarheid en het leven.

En verder kan de Heere zulk eene verantwoording gebruiken, om dengene, die haar doet, dieper in te leiden in den g r o n d zijner hope en die hope in hem aan te wakkeren.

En eindelijk zal het w a r e rekenschap geven van de hope, die in ons is, strekken tot grootmaking van dien God, die in het bloed zijns lieven Zoons én die hope der heerlijkheid é n de heerlijkheid zelve bereidde voor doemwaardige zondaren en hen tot die hope wederbaarde door zijnen Heiligen Geest.

Zijt a l t ij d daartoe bereid, zegt de apostel. Ja, al ware het, dat ge uw hope z ó ó mat bevondt, dat ge haast zoudt betwijfelen, of de hope wel in u was, dan zult ge toch nog kunnen getuigen, naar het onbedrieglijke Woord, h o e het met die hope gelegen is, en w e l k e hope alleen niet beschaamd maakt: en het zal wellicht uw eigen hope kunnen aanwakkeren, en degene, die u hoort, zal merken, dat gij ook al een arm en ellendig zondaar zijt, die de hope ook niet eens uit u zelven kunt putten en ook behoefte hebt aan genade en aan licht; en dit zal hem wellicht moed geven, om die hope o o k te zoeken, al is hij haar n o g zoo onwaardig.

Moge het maar door Gods genade altijd in d e z e n weg geschieden: Heiligt God, den Heere, in uwe harten. Dan zal het altijd goed gaan.

En ook geschieden, gelijk de apostel vermaant, met z a c h t m o e d i g h e i d en v r e e z e.

Met z a c h t m o e d i g h e i d. Want moogt g ij een straal van de goede hope hebben, wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt, — en de a n d e r kan die hope niet eens begeeren, laat staan daarin deelen, tenzij hij dezelfde genade ontvange. Daarom vermaant de apostel om met zachtmoedigheid te onderwijzen degenen, die tegenstaan, of hun God te eeniger tijd bekeering gave tot erkentenis der waarheid; en zij wederom ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijnen wil.

Met zachtmoedigheid en v r e e z e. Dat wil zeggen: eerbiedige, kinderlijke vreeze Gods, om a l z o o over zijne heilgeheimen te spreken en daarvan te getuigen, opdat ge niet van u zelven iets moogt maken, wat God weet, dat ge niet zijt, en ook niet zijne genade moogt verkleinen; maar door openbaring der waarheid u zelven aangenaam moogt maken aan de conscientiën der menschen.

Ziedaar dan de vermaning, die de Heilige Geest door den apostel aan de gemeente geeft. Mocht het nog een middel zijn, om uit den doodslaap te doen opwaken, die er niet aan denken, dat ze een hope moeten hebben voor de eeuwigheid, zullen ze niet eeuwig verloren gaan, en die zich van tijd tot tijd vleien met een bedrieglijke hope, die niet in den levenden Christus is gegrond en in zijne kruisverdienste, en welke ze niet als een schuldig en ellendig zondaar hebben ontvangen door de toeleiding des Heiligen Geestes.

»De verwachting des huichelaars zal vergaan, en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnekoppen. Hij zal op zijn huis lenen, maar het zal niet bestaan; hij zal zich daaraan vasthouden, maar het zal niet staande blijven."

Maar wie geen andere hope kent, die waarlijk dien naam mag dragen, dan die door hartveranderende en bekeerende genade des Heiligen Geestes in Christus hare wortelen heeft; die deze hope deelachtig begeert te zijn, die leere, door genade, God, den Heere, te heiligen in zijn hart; Hem, bij aanvang en voortgang te kennen met geheiligd verstand en te erkennen door het geloof en te omhelzen voor Dengene, die Hij is, in al zijne deugden en eigenschappen, in den weg der verlossing geopenbaard. o, Dan zal het anker der hope in een goeden grond komen te liggen.

Niemand denke, dat hij te arm is aan geestelijke goederen, om deze hope te kunnen hebben, want ook hier geldt het: »Koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk." Zoekt dan in die onbedrieglijke hope gefundeerd te worden; zij is tegen de sabelhouwen des duivels een helm op het hoofd, die hope der zaligheid. En waar het tot eer van God, tot openbaring der waarheid, tot nuttigheid voor den naaste strekken kan en waar gij er toe geroepen mocht worden, zijt daar altijd bereid, tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeischt van de hope, die in u is, met zachtmoedigheid en vreeze. En dat ge daarbij ondervinden moogt in uw leven, dat er een advocaat en voorspraak in de hemelen is, die door zijnen Geest aan uw harte getuigt, dat uw hope niet ijdel is. Ja, dat ge dat getuigenis ook mocht hebben in die ure, wanneer de verwachting der goddeloozen en huichelaren vergaat, maar de nederigen de eerekroon zullen ontvangen. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXX.

De tegenstand tegen Christus, in het licht van Simeons profetie.

OP 26 DECEMBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

Dr. F. L. RUTGERS.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Vreest 's HEEREN macht, en dient zijn majesteit;
Juicht bevend op 't gezicht van zijn vermogen,
En kust den Zoon, van ouds u toegezeid,
Eer u zijn toorn verdelg' voor aller oogen;
U op uw weg tot stof doe wederkeeren,
Wanneer zijn wraak, getergd door uw gedrag,
U, onverhoeds, zou door haar gloed verteren,
Tot staving van zijn lang gehoond gezag.

Welzalig zij, die, naar zijn reine leer,
In Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen;
Die Sions Vorst erkennen voor hun Heer
Welzalig zij, die vast op Hem betrouwen!

Psalm 2 : 6 en 7.

Op den Kerstdag is ons weêr herinnerd, dat het kindeke, welks geboorte wij vieren, door Maria in de kribbe werd nedergelegd, »omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg." — »Geen plaats voor Hem!" dat was de ontvangst, die aan Jezus bij zijne komst in de wereld ten deel viel. — Is het wonder, M. H.! dat juist op dit Kerstfeest die herinnering ons bijzonder treft? — O! zeer zeker, jaar op jaar is er stof om ook daarop te letten; want wat in dien eersten Kerstnacht geschied is, heeft zich sedert gedurig herhaald. Als er sprake is van den Heiland die in 's menschen hart als het ware

telkens op nieuw moet geboren worden, dan is altijd dat hart van nature gelijk aan Bethlehems herberg; waar het huis te vol was om Hem nog te ontvangen; waar misschien voor anderen nog wel ruimte was, maar dan slechts eene woning die met vreemden zou moeten gedeeld worden; en waar ook geen ruimte werd opengemaakt, omdat niet erkend werd wie Hij was en waarvoor Hij kwam. Vol van andere dingen; ongezind om datgene weg te doen waarmeê Jezus nu eenmaal niet kan samenwonen; en verstoken van de rechte erkenning zijner heerlijkheid en onmisbaarheid; dat is de gesteldheid die ons van nature eigen is, en die dan het hart voor den Heere gesloten houdt. En daarom is, ook in dit opzicht, het Kerstverhaal de oude, maar altijd weêr nieuwe geschiedenis; zoodat de herinnering aan die eerste ontvangst dan ook nooit ontijdig kan zijn. — Maar toch, in dit jaar dringt zich die herinnering wel bijzonder aan ons op. Ziet, we waren er lang aan gewoon geraakt, dat er, hier en elders, hoè langer hoe minder met den Heere gerekend werd; dat in telkens ruimeren kring huis en hart voor den Heiland gesloten werd; dat in Staat en maatschappij op bijna ieder gebied de leuze gevolgd werd: hier is voor Jezus geen plaats! Ook zelfs in de kerk, die zich naar Hem noemt, nog wel met den titel van gezuiverde kerk; ook zelfs in die kerk was het ons al lang niet vreemd meer, ook al had het nooit mogen toegelaten of geduld zijn, dat Hij bij de prediking, bij het onderwijs, bij de kerkregeering, door velen werd terzijde gesteld. Maar het jaar dat voorbijging heeft nu aan dat alles nog toegevoegd, dat men die verwerping als een regel, die voor al onze kerken bindend zou zijn, heeft willen doordrijven; dat men haar heeft willen stempelen tot het levensbeginsel der Hervormde kerk, zoodat ieder die zich daartegen inzette, zoo hij niet vrijwillig uittrad, met geweld zou moeten worden uitgeworpen. Het zou nog vergund zijn, in Hem te gelooven en van Hem te spreken; maar daarnevens zou het recht om Hem te verwerpen ook moeten erkend worden; en voorts zou dat geloof en die prediking zich tot woorden te bepalen hebben, zonder dat ook mocht beproefd worden om er kerkelijk naar te leven. Metterdaad dus geen plaats voor Hem in zijn eigen kerk! In die kerk, die reeds eenmaal gereformeerd is, juist om Hem te laten op de plaats die Hem toekomt, met verwerping van de hierarchie, die zich in zijne plaats had gesteld! In die kerk, wier roeping het juist is om met woord en daad van Hem te getuigen, en Hem daardoor plaats te maken in de menschenwereld! O! het is ont-

zettend, en ook diep verootmoedigend, dat het zóóver moest komen. Maar dit althans heeft de Heere er door uitgewerkt, dat dan nu toch de oogen beginnen open te gaan; en dat op de leuze der machthebbers die Hem willen verdringen: »plaats voor ons en voor onze hoogheid, voor ons gezag en voor onze reglementen!" door de kerk des Heeren, hier en elders, geantwoord is, en nog wel meer geantwoord zal worden: »Neen! dat nooit! Weg met eene organisatie, die zoo duidelijk blijkt met het recht des Heeren niet bestaanbaar te zijn, en dan weêr gebogen voor Hem alleen! Hij is onze Rechter, Hij is onze Wetgever, Hij is onze Koning; en al zijn we dan ook klein van aantal en kracht tegenover tegenstanders die talrijk en machtig zijn, Hij zal ons toch behouden!" — Moge dat bij toeneming onze leuze zijn; en moge ook de herinnering van den Kerstdag er toe hebben medegewerkt om Hem plaats te doen vinden; om Hem plaats te maken bij al de zijnen, in hun hart en hun huis, maar dan ook juist daarom in de kerk.

Laat mij in dit uur een der Kerstherinneringen aan dit doel trachten dienstbaar te maken; en wel door u te bepalen bij den strijd dien we nu te strijden hebben, naar hetgeen reeds kort na Jezus' geboorte daarvan is gezegd en geprofeteerd. Ge vindt die profetie: Luk. 2 : 34 en 35.

> En Simeon zegende henlieden, en zeide tot Maria, zijne moeder: Zie, deze wordt gezet tot een val en opstanding veler in Israël, en tot een teeken, dat wedersproken zal worden, (En ook een zwaard zal door uwe eigene ziel gaan) opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden.

Bij dit tekstwoord, M. H.! komt ons als vanzelf in de gedachte, wat met recht gezegd is van dit gansche hoofdstuk, dat het rijk is aan scherpe tegenstellingen: het verhaal neemt hier telkens eene wending die treft en verrast. Eene geboorte die wondervol is; maar in diep behoeftigen toestand! Een armoedige stal en een kribbe; maar dan weêr een engel die komt! Hij verschijnt met de heerlijkste boodschap; maar zij komt slechts tot een kring van eenvoudige herders! Buiten dien kring is er op de gansche aarde nog niets van bekend; maar de hemel weêrgalmt reeds van engelenlofzang! En zoo gaat het voort in dit gansche hoofdstuk, ook daar waar we Simeon zien. Eerst eene heilige vreugd en verrukking, die

zich uitboezemt in een lofzang, met de grootste beloften des heils. Dan de keerzijde van dat alles: diepe, droevige ernst; een weemoedige klaagtoon; en eene donkere, onheilspellende profetie.

Toch is er in dat alles niet de minste strijd; ja ook zelfs de tegenstelling is niet anders dan schijnbaar. Het een en het ander hoort onlosmakelijk samen; het een kan zelfs niet begrepen worden zonder het ander; en het is juist die nauwe verbinding, die de prediking van den Kerstdag zoo heerlijk maakt. Neen! we gaan niet buiten den gedachtenkring van het Kerstfeest, als we op de profetie van Simeon onze aandacht vestigen; ook die profetie hoort nog tot het woord dat ons van dat kindeke is verkondigd, even goed als de engelenboodschap; en het is juist eigenaardig, om, na al de heerlijkheid die ons deze dagen herinnerd is, tot besluit van het Kerstfeest en bij wijze van overgang tot den werkelijken toestand onzer dagen, nu nog eens opzettelijk na te gaan, wat er over de verwerping van dat kindeke reeds door Simeon is voorzegd.

»En Simeon," zoo lezen we, »zegende henlieden"; 't geen natuurlijk hier niet te verstaan is van een ambtelijken zegen, waartoe Simeon niet bevoegd was en die voorts aan dat kindeke ook door menschen wel niet kon gegeven worden; maar waarbij we te denken hebben aan het uitspreken van een heilwensch, gelijk dat vooral bij afscheid nemen gebruikelijk was. Toch was het hier nog geen afscheid. Voordat hij heenging, had hij met betrekking tot dat kindeke nog een ander woord dan het reeds gesprokene. Niet, dat hij uit zichzelven het rechte inzicht had in hetgeen aan dat kindeke zou geschieden. Ook al kon dat van te voren wel berekend en geweten worden, toch is dat bij geen der discipelen het geval geweest. Dáár alleen was dat inzicht, waar de Heere er het oog voor geopend had. En zoo heeft dan ook zeker Simeon hier gesproken, doordat »hem eene Goddelijke openbaring gedaan was": niet uit zichzelven, maar in vollen zin »door den Heiligen Geest."

»Zie," zoo getuigde hij van dat kindeke, in eene uitspraak die hij bepaaldelijk tot Maria richtte, »zie, deze wordt gezet tot een val en opstanding veler in Israël." Ook hier, gelijk in zijn lofzang past hij op dat kindeke toe, wat reeds in den ouden tijd over den Messias voorzegd was. »Ziet," zoo had reeds door den mond van Jesaia de Heere gesproken, »ziet, Ik leg eenen grondsteen in Sion, een beproefden steen, een kostelijken hoeksteen, die wel vast gegrondvest is." »Dan zal

Hij ulieden," nl. die »den Heere heiligt en vreest," »tot een heiligdom zijn; maar tot een steen des aanstoots en tot een rotssteen der struikeling den twee huizen van Israël." Zoo zou het dan gaan, was hier Simeons bedoeling, als dat kindeke voor zijn volk zou zijn opgetreden. Hij zou sommigen wel tot heil zijn, tot eene opstanding uit den dood waarin zij verzonken lagen, en dan verder tot een vasten, onwrikbaren steun. Maar Hij zou ook anderen tot verderf zijn, daar zij om der wille van zijne prediking, van zijne werkzaamheid, van zijn gansche optreden, zich aan Hem zouden ergeren; evenals een wandelaar, die zijn voet aan een steen stoot, daardoor struikelt en valt. Zonder twijfel waren dezulken ook toch reeds in zichzelven verloren; maar hunne aanraking met den Christus zou dat aan den dag brengen, en dan voorts hunne schuld en hun oordeel nog verzwaren. — Daartoe, zegt Simeon, wordt Hij gezet, d. i. daartoe is Hij van God verordineerd; en dat moet dus ook komen.

Of die ergernis en die tegenstand dan Gods werk is, en dus niet aan den mensch, maar aan God zou te wijten zijn? Dat zij verre! M. H! Al die tegenstand, voor zoover hij zonde is, kan niet uit God zijn, maar moet den mensch worden toegerekend. Voor zoover hij dient om Gods raad te volvoeren, staat hij zeker ook onder Gods bestuur; maar die schikking Gods maakt de schuld des menschen toch volstrekt niet minder. Ook door Simeon is daarop gewezen, toen hij er nog bijvoegde: »tot een teeken, dat wedersproken zal worden." Tot een teeken werd dat kindeke gezet, d. w. z. Hij zou duidelijk kunnen erkend worden; maar ook zelfs die klare openbaring zou door velen wedersproken worden: men zou Hem geloof weigeren, Hem verwerpen, Hem tegenstaan.

En zóo hoog zou die tegenstand klimmen, gaf nu Simeon nog te kennen, dat »ook een zwaard door Maria's ziel zou gaan". Uit den aard der zaak kon dat slechts bedoeld zijn van de zieldoorborende smart, die het zien van dien tegenstand aan Maria zou aandoen, en die wel haar toppunt bereikte toen zij later staan moest bij Golgotha's kruis. Maar juist daarom was dat woord dan bestemd, om Maria reeds nu daarop voor te bereiden. En het dient dan voorts, ook voor ons, om de felheid van dien tegenstand ons voor oogen te stellen; om die met een enkelen trek niet slechts af te schilderen, maar ook als het ware te doen voelen.

Toch kon dat zwaard aan Maria niet bespaard worden, en in 't algemeen moest die tegenstand komen; want dat kindeke werd er toe gezet, zoo lezen we ten slotte, »opdat de gedachten

uit vele harten geopenbaard worden". Tegenover Hem, zoo is de bedoeling, tegenover Hem zou niemand onverschillig kunnen zijn; en juist de tegenstand, dien Hij vinden zou, zou wel ieder noodzaken om te zijnen aanzien partij te kiezen. Inderdaad is het altijd bij ieder: óf vóór óf tegen Hem. Maar wat soms nog in het hart kan bedekt blijven, dat moet uitkomen als de tegenstand zich verheft. Als Hij wordt gekruisigd, hetzij dan persoonlijk of wel in hetgeen zijne gemeente te lijden heeft, dan is het gedaan met allen schijn van onzijdigheid, en gedaan ook met allen schijn van godzaligheid; bij dat kruis wordt dan openbaar, welke de gedachten des harten zijn; door dat kruis wordt Hij dan bij ieder óf ter opstanding óf ten val.

Dat was Simeons profetie. En wat dunkt u, M.H.! zou het nog wel noodig zijn, u opzettelijk te gaan aanwijzen hoe zij in vervulling is gekomen? Hoe dat kindeke bij zijn volk tot eene opstanding geweest is, voor die vromen die de vertroostinge Israëls verwachtten, voor die tollenaars en zondaars, die tot Hem de toevlucht namen, voor die kranken die een dubbelen geneesmeester in Hem vonden, voor die heilbegeerigen aan wier diepste behoefte door Hem werd voldaan. Maar ook, hoe Hij door dat volk in het algemeen, onder leiding zijner oversten en machthebbers, is weêrsproken en tegengestaan; hoe Hij door den Joodschen Raad, d. i. door het hoogste kerkbestuur, is vervolgd, is beschuldigd, als een oproermaker is veroordeeld en uitgeworpen; en hoe voor Pilatus het geroep algemeen werd: Wij willen niet dat Hij Koning over ons zij! Weg met Hem! Aan het kruis! — Maar gij weet immers zelven ook wel iets van hetgeen ons in de vier Evangeliën is te boek gesteld; en juist die verhalen zijn een doorloopend bewijs voor hetgeen Johannes in zijne inleiding neêrschreef: »Het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft hetzelve niet begrepen; Hij was in de wereld, en de wereld heeft Hem niet gekend; Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen".

Dat was in het algemeen de ontvangst, die Hij onder Israël vond, en waardoor Hij dat volk tot een val is geworden. Maar al werd door Simeon, gelijk in den aard der zaak lag, met name Israël aangewezen, de bedoeling was toch niet, dat zijn woord slechts tot Israël zou bepaald zijn. Ook daarna zou het nog zoo gaan, overal waar de Heiland zou komen; en het is ook inderdaad zoo gegaan, onder alle volken en in

elken tijd. Altijd en immer was »het woord des kruises dengenen, die geroepen waren, de kracht Gods en de wijsheid Gods", maar ook voorts voor velen niet anders dan »eene ergernis of eene dwaasheid". Altijd en immer was het Evangelie sommigen »eene reuke des levens ten leven", maar ook anderen »eene reuke des doods ten doode". Altijd en immer werd de kerke Christi, waar zij aan dien naam ook maar eenigszins beantwoordde, voor »eene sekte" uitgemaakt, en dan »overal tegengesproken". En bijzonder is dat telkens weêr uitgekomen, wanneer Christus bij vernieuwing voor zijne kerk tot eene opstanding was, en wanneer Hij daardoor bij vernieuwing als een steen was op ieders weg, als een teeken waaraan niemand onverschillig kon voorbijgaan. Dan vooral werd het woord van Simeon weêr ten volle bewaarheid. Dan vooral is dat kindeke weêr gezet tot eene opstanding, maar ook tot een val.

Ja! dat woord is vervuld, al de eeuwen door, in de kerkgeschiedenis. En het wordt ook nu nog vervuld, onder ons en aan ons. Met een enkel woord heb ik dat daar straks, als ter inleiding van het tekstwoord, reeds herinnerd. En het zal wel overbodig zijn, die herinnering nu te herhalen, of ze nader in bijzonderheden uit te werken. Ik heb reeds genoeg gezegd, om het woord van Simeon in het licht der uitkomst te plaatsen. Laat mij liever de zaak nu eens omkeeren, en u dus bepalen bij den tegenstand tegen Christus in het licht van Simeons profetie. Ziet, bij het licht van dit woord wordt veel donkerheid opgeklaard; en met name drie dingen worden ons dan duidelijk:

we behoeven over dien tegenstand ons niet te verwonderen, want hij is onvermijdelijk en natuurlijk;

we behoeven voor dien tegenstand niet te vreezen, want hij is in Gods hand en slechts voor een tijd;

en we behoeven over dien tegenstand ook niet enkel te klagen, want hij werkt zelfs mede ten goede.

Dat vrij, als groene telgen,
De booze welig groei':
Gij zult, in zijnen bloei,
Voor eeuwig hem verdelgen.

Niets stelt U immer palen,
Gij zijt de hoogst' in macht:
Gij zijt de Heer! Uw kracht
Zal eeuwig zegepralen.

Wie U durft wederstreven,
Wie onrecht durft begaan,
Zult Gij, o God! wêêrstaan,
Verstrooien en doen sneven.
Gij zult mijn eer vergrooten,
Mij sterken in mijn stand:
Ik ben door uwe hand
Met olie overgoten.

't Rechtvaardig volk zal bloeien
Gelijk op Libanon,
Bij 't koestren van de zon,
De palm en ceder groeien.
Zij, die in 't huis des Heeren,
In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeêren.

Psalm 92 : 4, 5, 7.

Het is eene waarheid, M. H.! die gedurig in de Schrift wordt geleerd, en die ook geheel met het wezen Gods overeenstemt, dat »de Heere geen lust heeft in den dood des goddeloozen, maar daarin lust heeft, dat de goddelooze zich bekeere van zijn weg en leve"; en dat »Hij zijnen Zoon in de wereld heeft gezonden, niet opdat Hij de wereld veroordeelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden." Oppervlakkig beschouwd, is het dan wel tegenstrijdig, dat Hij velen zijn zal ten val; dat het woord des levens ook eene reuke des doods is ten doode; dat er afwijzing is van den Christus, verwerping van Hem, vervolging van Hem, hetzij dan persoonlijk of wel in de zijnen. En toch, *we behoeven ons daarover niet te verwonderen*: die tegenstand is wel waarlijk eene zaak, die volstrekt niet kon uitblijven: hij moet inderdaad *onvermijdelijk* worden genoemd. Ziet, er is al aanstonds van geprofeteerd, en hij

moest dus ook komen. Juist niet om de profetie in vervulling te brengen; want eene zaak gebeurt niet, enkel omdat zij geprofeteerd is; eerder wordt zij geprofeteerd, omdat zij gebeuren zal. Maar profetie en vervulling, zij geschieden beide, omdat het alzoo in Gods raad is bepaald. En nu dat zoo is, nu kon ook de vervulling niet uitblijven, en is zeker alles behalve tegenstrijdig. Weet ge, wat nu tegenstrijdig zijn zou? Dit, dat de vervulling achterwege bleef. Daarmede zouden we inderdaad verlegen zijn, heel wat meer dan met die treurige werkelijkheid. Deze moest wel zóó komen. Immers, »God heeft Hem gezet tot eene opstanding" ja! maar ook »tot een val"; »God heeft Hem gezet tot een teeken dat wedersproken zal worden."

Alleenlijk, en ook hierop hebben we goed te letten, er staat niet, dat de mensch gedwongen wordt om zich aan den Christus te stooten en dan te vallen. Dat zou wel in vollen zin met het wezen Gods in strijd zijn, en zelfs lasterlijk voor zijne vlekkelooze heiligheid. Alle tegenstand, voor zoover die zonde is, heeft zijn wortel en grond in den mensch. Hij valt, onder het bestuur van Gods Voorzienigheid, maar geheel door eigene schuld. En al blijft in de verbinding van die twee waarheden altijd eene diepte over, die het menschelijk verstand niet kan peilen, we hebben toch wel toe te zien, dat we Gode niets ongerijmds toeschrijven, en geen dekmantel zoeken voor de schuld der zonde. Daarom werd door Simeon ook gesproken van een »wederspreken van het teeken" dat in Christus is opgericht, en van »eene openbaring der gedachten uit ieders hart." Daar, wil hij zeggen, daar in dat hart, ligt de grond van dien tegenstand. En wanneer we daaraan denken, wordt die tegenstand dan niet eigenlijk zeer natuurlijk? Ziet, wanneer Christus met den mensch in aanraking komt, dan zijn de gedachten des harten bij een iegelijk van nature Hem tegen. Dat hoogmoedige hart kan zich niet vernederen om alleen in genade te roemen. Dat werkheilige hart kan niet afzien van alle eigen verdienste. Dat eigenlievende hart kan maar niet erkennen, dat er geen verbetering noodig is, maar wedergeboorte. Dat bedorven hart kan er niet toe komen, om aller zonden vijand te willen zijn. Dat zelfzuchtige hart komt in opstand en verzet tegen 's Heeren eisch van onverdeelde toewijding. Het Evangelie is nu eenmaal »niet naar den mensch". En juist daarom, wel verre van ons te verwonderen over tegenstand en verwerping, laten we het eerder als een wonder beschouwen, dat zij niet bij allen aanwezig is, en dat er toch ook nog zijn wien de Christus

tot opstanding is. Laat ons dat een wonder zijn, waarvan we alleenlijk begrijpen, dat de almacht Gods het moet uitwerken. Laat door die erkentenis dan de trots van het zondig hart worden neêrgeslagen, zoodat in dien staat des doods het woord der opstanding kan verstaan worden, en er plaats komt om den Heer te ontvangen. En laat, waar dat wonder gewerkt is, niet ons, ook niet voor een klein gedeelte, maar Gode alleen de eere worden toegebracht.

Door het reeds gezegde is nu ook verklaard, waardoor die tegenstand zooveel kracht heeft. Hij is sterk, ja! dat zien we genoeg. En ook Simeon doelt daarop, als hij spreekt van een zwaard dat de ziel van Maria doorboren zou. Maar toch, M. H.! we behoeven er niet voor te vreezen. Dezelfde Simeon wijst ons ook naar boven, op Hem die den Christus daartoe gezet heeft; en hij leert ons daarmede, dat ook zelfs die tegenstand is en blijft in Gods hand. Ja! »de heidenen mogen zich opstellen en woeden tegen den Heere en tegen zijn Gezalfde; de volken met hun machthebbers mogen samen beraadslagen, zeggende: Laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen; die in den hemel woont zal lachen; de Heere zal ze bespotten." Hoe ook »Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en de volken Israëls, tegen Gods heilig kind Jezus vergaderd zijn," zij doen toch niet anders, en zij kunnen ook niet anders doen, dan »wat Gods hand en Gods raad te voren bepaald had, dat geschieden zou." De profetische voorstelling is zoo treffend juist, dat de Heere zijnen vijanden »een haak in den neus en een toom in den mond" heeft gelegd, zoodat Hij ze leidt naar zijn wil, en ieder oogenblik zeggen kan: Tot hiertoe en niet verder. Waarom zouden de geloovigen dan vervaard zijn voor de macht der tegenstanders? Zeker, dat zou kunnen, ja moeten, als zij enkel zien konden op zichzelven. Maar voorwaar, dat behoeft niet, en dat mag zelfs niet, nu ze ook naar boven kunnen zien. »Hij die met ons is, is meer dan die tegen ons zijn." Wat we ook verliezen om zijns Naams wil, »de Heere heeft meer dan dat om aan ons te geven." En tot troost en sterkte zijner kerk heeft Hij zelf haar verzekerd, Hij de Almachtige en Getrouwe,— niet dat men haar niet zou bestrijden en vervolgen en benauwen; juist integendeel, Hij heeft haar gezegd: »In de wereld zult gij verdrukking hebben;" — maar wel is dit zijne belofte: »De poorten der hel zullen mijne gemeente niet overweldigen."

Alles wat zich tegen Hem wil verheffen, is dan ook juist daarom slechts voor een tijd. Ook dit ligt in Simeons woord, waar hij zegt dat de Christus gezet is »ten val." Ja! het Koninkrijk van Christus is die steen uit den droom van den koning Nebucadnezar, die, zonder handen afgehouwen, op zijn beeld kwam aanrollen, en toen al het ijzer en leem en koper en zilver en goud vermaalde, en toen zelf tot een hoogen berg werd die de geheele aarde vervulde. Hoe hoog ook de tegenstand klimt, hoe velen er ook mede instemmen, hoe het ook schijnen kan dat des Heeren Koninkrijk achteruitgaat en onderligt, toch is dat het eenige dat zal blijven, en alles wat daartegen was zal worden te niete gedaan. Dat kan zonder twijfel lang duren, naar menschenoordeel en menschenongeduld wel eens veel te lang. Maar de Heere vertraagt de belofte niet, al is Hij lankmoediger dan de menschen; en wat zijn ook jaren en eeuwen, bij de eeuwigheid vergeleken! Het gaat op den duur met allen triomf over Christus' kerk, gelijk met de overwinning die op Golgotha tegenover Hemzelven behaald werd: zij is enkel schijnbaar en maar voor een tijd. De Heere regeert, en Hij zal ten slotte als de Overwinnaar zich toonen. En dit zal dan het einde zijn van die allen die zich tegen Hem zetten, dat het gaat naar Simeons profetie: het loopt alles uit op hun eigen ondergang, op een val, die zoo duurzaam is als de opstanding die er tegenover staat, op een onherstelbaar verderf.

Zonder twijfel, in die laatste voorstelling is niet alleen bemoediging en troost, maar zij heeft ook iets dat kan neêrdrukken en bedroeven. Het is eene ontzettende gedachte, dat daar eeuwige ellende op dien tegenstand is bedreigd. En wanneer we zien op de menschen die zich daaraan schuldig maken, dan moet die gedachte ons wel telkens smartelijk aandoen: zij kan ons dan soms als een zwaard door de ziel gaan. Nu, dat mag ook wel; want juist in die droefheid ligt eene krachtige aansporing tot getuigenis: een geloovige, die dien prikkel recht voelt, kan niet traag zijn in den arbeid voor het Koninkrijk Gods. Als we er maar niet door geprikkeld worden, om de uitkomst anders te wenschen, en om als het ware barmhartiger te willen zijn dan Godzelf. En ook voorts, M. H.! laten we in dien tegenstand maar niet enkel stof zien tot klagen. Hij is waarlijk niet enkel bedroevend, maar hij werkt zelfs mede ten goede.

Of wordt de Heere er niet door verheerlijkt, wanneer blijkt dat te zijnen aanzien geen mensch onverschillig kan blijven? Dat kan waarlijk toch niet gelden van een mensch, of ook van een engel, of van eenig schepsel! Allen, met wie Hij in aanraking komt, wel te noodzaken om Hem óf te haten óf lief te hebben; niemand onzijdig te laten, ook al zou de mensch zelf dat vaak willen; allen wel te dwingen om zich vóór of tegen Hem te verklaren; en dat van geslachte tot geslachte, al de eeuwen door; dat is bij uitnemendheid eene eigenschap Gods, maar die dan juist daarom ook bij Jezus gevonden wordt. Ons geloof in Hem als den Zone Gods, den Vader gelijk, wordt dus door het zien van dien tegenstand niet verzwakt, maar veeleer versterkt en bevestigd. En wel verre dat we door dien tegenstand aan Hem zouden geërgerd worden, zien we ook daarin een bewijs zijner Goddelijke Majesteit; zijne vijanden zelven werken er toe mede, om die heerlijkheid te doen uitblinken; »gewis, der menschen gramschap zal, wanneer ze op 't hevigst is aan 't blaken, zijn grooten lof nog grooter maken."

Maar ook buitendien is er nog eene vrucht, waar het woord van Simeon aan herinnert. Hij zegt ook, dat juist door het toenemen van dien tegenstand, »de gedachten uit vele harten geopenbaard worden." Er komt dan een einde, wil hij zeggen, aan alle halfheid en lauwheid; er komt dan een einde aan alle geveinsdheid en zelfbedrog. Ieder voelt dan, dat er moet gekozen worden, en dat kan dan menigeen tot beslistheid brengen. En al vallen anderen dan ook af, het verlies van hen, die slechts schijnbaar meêdoen, is voor Christus' kerk altijd winst. Als de tegenstand klimt, en als Christus' kerk dan al meer benauwd wordt, dan is dat niet eene openbaring van zijn toorn tot straffe; Hij oordeelt dan zeer zeker al wat Hem tegenstaat, ook bij zijn belijders, maar »in den toorn gedenkt Hij des ontfermens," en Hij is dan juist met ontfermende macht in zijn kerke werkzaam, tot beproeving, tot zuivering, tot verootmoediging en tot opwekking. Hij gebruikt dan de tegenstanders, om de zijnen aan zich zelven te ontdekken, als het zijn moet, ook door den laster en den smaad waaraan zij dan blootstaan; om ze over hunne ontrouw te kastijden, en om ze voortaan beter trouw te doen toonen. Hij gebruikt dan den tegenstand, om ze van de aarde en het aardsche los te maken en ze des te nauwer aan zichzelven te verbinden. Hij openbaart dan de gedachten van der menschen harten, maar ook de gedachten van zijn eigen Middelaarshart. En wel nooit is de kerk meer gezegend,

meer getroost en verblijd, dan wanneer zij om des Heeren wil in verdrukking kwam, en het kruis Hem moest nadragen.

Ja! juist dan is de Christus bij vernieuwing den zijnen tot opstanding. Want ook dat is en blijft Hij al de eeuwen door. Wel is het hoofddoel van Simeons profetie, om den tegenstand, die daar komen zou, aan te kondigen. Daarvan spreekt bijna haar geheele inhoud. Maar zij spreekt toch ook, zij het slechts met één woord, van de opstanding, waartoe Christus ook van God gezet is. Dit is nu maar de vraag voor een iegelijk onzer, of Hij ook voor ons inderdaad tot eene opstanding geworden is, zoodat we nu leven door Hem en steunen op Hem. Ter opstanding of ten val! dat is de tweeerlei keuze: naar de Schrift is er nooit een derde: als de Christus niet in u geboren wordt, dan is juist zijne komst u tot dubbel verderf. Ziet, ge kunt dan op den Kerstdag wel met de gemeente opgaan, en met hen hooren en bidden en zingen. Maar al zoudt gij dan zelfs meenen, daardoor opgewekt en gesticht te zijn, inderdaad is die vrucht dan maar schijnbaar: juist integendeel wordt dan door die viering uwe schuld en uw oordeel nog verzwaard. Dat kindeke, dat u is verkondigd, is u ten val; tenzij dan, dat het door Gods genade u ter opstanding is geworden. O! mocht dan gelden van ons, dat we aan dien steen ons niet stooten! Mocht dan gelden van ons, dat we ook op Hem zijn gebouwd! »Tot welken komende," is daarom de vermaning van Petrus, eene vermaning die zich als van zelve aansluit aan Simeons profetie, »tot Hem komende, als tot eenen levenden steen, van de menschen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar, zoo wordt gij ook zelven," o! gemeente van Christus, »als levende steenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus. Amen!

Geen ding geschiedt er ooit gewisser,
Dan 't hoog bevel van 's HEEREN mond:
Zijn godlijk' almacht spreekt, en 't is er,
Zijn wil gebiedt, en 't wordt terstond.
Schoon de heid'nen samen
List op list beramen,

God verbreekt hun raad:
Schoon de Mogendheden
Snood' ontwerpen smeden,
Hij belacht haar haat.

Maar d' altoos wijze raad des HEEREN
Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
Niets kan zijn hoog besluit ooit keeren;
't Blijft van geslachte tot geslacht.
Zalig moet men noemen
Die hun Maker roemen
Als hun HEER en God,
't Volk, door Hem te voren
Gunstig uitverkoren
Tot zijn erv' en lot.

Psalm 33 : 5 en 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXI—XXXII.

NEEMT MIJN JUK OP U.

DE VIER TOESPRAKEN

bij de opening der zittingen van het Gereformeerd Kerkelijk Congres,

op 11, 12, 13 en 14 JANUARI 1887 GEHOUDEN

DOOR

Dr. A. KUYPER, P. VAN SON, C. A. RENIER en Dr. F. L. RUTGERS.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

EEN ZIEL, DIE ZICH NEDERBUIGT.

INLEIDING VAN HET CONGRES

OP DINSDAG, 11 JANUARI 1887, VOORM. 11 UUR,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God!

Mijne ziel dorst naar God, naar den levenden God: wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?

Mijne tranen zijn mij tot spijs dag en nacht; omdat zij den ganschen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?

Ik gedenk daaraan, en stort mijne ziel uit in mij, omdat ik placht heen te gaan onder de schare, [en] met hen te treden naar Gods huis, met eene stem van vreugdegezang en lof, [onder] de feesthoudende menigte.

Wat buigt gij u neder, o mijne ziel! en zijt onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen zijns aangezichts.

o, Mijn God! mijne ziel buigt zich neder in mij, daarom gedenk ik Uwer uit het land der Jordaan, en Hermon, uit het klein gebergte.

De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruisch uwer watergoten; al uwe baren en uwe golven zijn over mij heengegaan.

[Maar] de Heere zal des daags zijne goedertierenheid gebieden, en des nachts zal zijn lied bij mij zijn; het gebed tot den God mijns levens.

Ik zal zeggen tot God: Mijne steenrots! waarom vergeet Gij mij? waarom ga ik in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?

Met eenen doodsteek in mijne beenderen hoonen mij mijne wederpartijders, als zij den ganschen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?

Wat buigt gij u neder, o mijne ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts, en mijn God.

Geliefde Broeders in den Heere!

Niet met een klank van gejubel, maar met den diepen toon van een ziel, die zich nederbuigt en onrustig in zich zelve is, roep ik u het: „Weest gezegend aan deze plaats"! met de groetenisse der heiligen toe.

Ik kán, ik mág niet zeggen: „Laat de cimbel en de luit

weerklinken nu de strik gesprongen is en wij ontkwamen", want wat zijn negen kerken, die vrij wierden, bij de duizend die nog in banden zuchten; ...indien maar zuchten. Ik mág niet zeggen: »Roemt", alsof het zwaard reeds kon afgelegd, want ziet, nauwlijks is het gegord aan de heupe. Hoe zou ik met u een vreugdelied van Sion zingen, nu nog slechts even het eerste ritselen in de bladeren van het woud vernomen is. Och, dat mijn hoofd water ware, dat ik beweenen kon de breuke van de dochter mijns volks, zooals Jeruzalem in puin ligt en haar heerlijk huis uit haar bouwvallen rookt.

o, Gewisselijk, er is een wonder als van den Heere geschied. Een nagel gaf Hij ons weer aan de heilige plaatse. Een wolkje, als een manshand is er aan den harden, koperen hemel gezien. En wel verre, dat dit de moeite des dankens niet waard zou zijn, geloof ik niet dat nog één van ons, ook maar ter helfte peilt, hoe diep de barmhartigheden des Heeren HEEREN gingen, waaruit dit aanvankelijk heil ons ontsproot.

Maar ik ben bang voor de opwinding der oppervlakkigheid. Bang voor de werking van het vleesch in 's Heeren volk. Vreeze bevangt mij, dat juist te hooge jubel toonen zou, hoe bijna niets we nog van deze verlossing, die de Heere teweegbracht, verstaan.

De vijand onzer ziele, die de wederpartijder van onzen Koning is, zou het zoo willen, dat we ons in deze saâmvergadering van 's Heeren volk nu eens in het uitwendige verliepen. Zijn prikkel laat niet af. »Nu hebt gij het — zoo fluistert hij ons in de ziele, — het loon voor uw trouwe. Uw heil gaat uit en om uw geloofsmoed en uw liefde voor den Heere zult gij nu gebouwd worden, en al wat Synodaal is, versmelt." En als die prikkel er bij ons inging, dan wierd het hart hoog. Wij de vromen, wij de getrouwen, wij de voortreffelijke lieden! Haast het onnatuurlijk vinden, dat God zijn zoo getrouwe knechten nog zóó lang heeft verzaakt. En dan wierden 't hier altegader heuvelen en hoogten en bergen van eigengerechtigheid, en geen druppel genade zou er op die toppen blijven, want van al wat hoog is loopt de stroom der wateren onverbiddelijk aldoor af.

Zoo zou het een Gereformeerd Congres heeten en de Arminaan zou hier het hoogste woord hebben. Wij zouden op den voorgrond treden, en er zou o, zoo weinig bespeurd worden van de zalige tegenwoordigheid onzes Gods. Leeg en verarmd van ziel zoudt ge huiswaarts keeren en van een bouwen uwer kerken kwam niets.

Neen, we zijn nog niet in ons Kanaän, mannen broeders; nóg toeven we in de vlakte der Jordaan, en roepen van uit het klein gebergte naar den hooge. Zoo het oor u is opengedaan, dan hoort ge nog het ruischen van de watergoten des Almachtigen, en als uw ziel ook slechts even in de diepte van onze worsteling indook, dan gaan al Gods baren en golven nog over u heen.

En daarom, ik wil wel lof en wel dank uit het hart, en een oog dat met onuitsprekelijke teederheid den Heere voor zijn liefde in het vertroostend aangezicht staart, zoo het bij u maar is een zich nederbuigen van uw ziel, en tot die neergebogen ziel een wezenlijk roepen uit den Hooge, dat ook gij in moogt gaan tot Gods altaren.

Broeders, laat ons onszelven toch rekenschap geven van wat dit ernstig samenzijn beteekent. „Gereformeerd" noemt zich al wat herwaarts opkwam, maar ik bidde u, geeft u toch rekenschap van wat er in dien kostelijken naam ligt.

Versmaadt ge daarbij beeldspraak niet, denkt u dan 's Heeren heiligheden, of wilt ge al de deugden en werkingen van het Eeuwige Wezen, als tot één geheel ineengezet en opgetrokken tot één schoon gebouwd paleis met veel verborgen schatkameren. En niet waar, dan zijn er bij zulk een paleis voorbijgangers, die niet dan het schoon van de gevels en transen aanschouwen, en het licht door de vensters zien schitteren, en de torens van verre tellen, en die toch ook zoo reeds genieten in den aanblik van dit schoon. Dan zijn er anderen die op schildwacht staan, en reeds iets dichter naderen en aan het paleis verbonden zijn, maar toch ook niet er ingaan. Dan zijn er portiers en lakeien en trawanten, die er wel ingaan, maar slechts de gangen en portalen betreden. Dan zijn er kamerheeren, die nog verder doordringen en al het sieraad der vertrekken aanschouwen; maar dan zijn er eindelijk ook boven deze nog vertrouwelingen en metgezellen des vorsten, die hij nog dieper inleidt tot in zijn verborgen schatkameren en aan wie hij al zijn heerlijkheid toont. En zoo nu gaat het toe, ook met de waarheid des Heeren Heeren. Er zijn Christenen, die het schoon gebouw er van nooit anders dan van buiten bezien, en toch ook zoo reeds genieten in de pracht der evenredigheden. Er zijn er die er bij dagen en bij nachten voor op schildwacht loopen, maar er nooit zijn ingegaan. Er zijn er die er rusteloos de paden en gangen van doorkruisen. Er zijn er die er de binnenkameren van kennen. Maar er zijn er eindelijk ook aan wie de Heere een blik heeft gegund in zijn verborgen trezoren; en wel bezien zijn alleen die laatsten gereformeerd.

Als ik niet meer strijd of de Christelijke religie wel de ware zij, maar dien strijd in de vlakke ligging van mijn ziel achter mij heb; als ik niet meer het geloof najaag om het deugdenooft van zijn takken te plukken; als ik niet meer, enkel om mijn ziel voor eeuwig te redden, de wereld verzaak; als ik af ben van de onrust onzer methodisten; ja, als ik zelfs niet meer in den Middelaar duurzaam met mijn ziel blijf hangen; maar door hem doorzink tot op den bodem van het Eeuwige Wezen, om nu G o d s werk aan te zien, en alle ding alleen om den Heere HEERE te willen, dan eerst is de uitzuivering, de reformeering van mijn zielsbedoelen voleind.

En nu zeg ik niet, dat hier ieder Gereformeerde reeds toe kwam; maar wel dat zóó en niet anders de religie voor elk Gereformeerde te staan komt. Een rantsoen voor onze zielen, o, gansch gewisselijk, maar dat rantsoen doorgedacht en doorgepeild, door Immanuël heen, tot in de diepten van het Eeuwige Wezen. Onze ziele rustende, maar met het moê geworsteld hart neergevleid op het Welbehagen Gods.

Want ziet, de onbeschrijflijk hooge eere, om daartoe als kerk in haar belijden te komen, dát is het wat de Heere aan ons Gereformeerden, bijzonderlijk in ons vaderland, schonk. Alle kerken doen in religie, maar de druiventrossen die wij hebben uit te stallen zijn van den edelsten wijnstok. In henzelven bezien zijn de Gereformeerden niets beter, vaak slechter dan Lutherschen of Dooperschen of Hernhutters zijn, maar dit hebben ze, dat hun een kostelijker pand, een waarlijk gouden kleinood is toevertrouwd. Met alle anderen genieten ze van een zelfden Boom des levens, maar hunner is het heilig privilegie, dat ze den wortel van dien Boom des levens tot in God mogen zien.

Een hoogepriester in Israël was van nature niets beter dan de Gibeoniet, die hout hakte buiten den Voorhof; dan de Leviet, die in den Voorhof offerde; of de Aäroniet, die den wierook in het Heilige ontstak; maar dit had de hoogepriester, dat hij nog doordrong, als die anderen staan bleven, tot hij met Jehova zelven in het Heilige der heiligen sprak. En in dien zin nu zijn de Gereformeerde kerken van h o o g e p r i e s t e r l i j k e rangorde; want zij en zij alleen zijn verwaardigd, om alle stuk der belijdenis tot onder den glans der cherubijnen te dragen en alle ding dat ons heil raakt, tot in 's Heeren raad en daad te doorzien.

Ik acht daarom andere kerken niets minder; veeleer erken ik dat ze ons vaak beschamen; maar dit zeg ik, dat, wat edele natuur en fijnheid van religie betreft, geen kerkelijke vergadering nog ooit boven Dordrecht is uitgegaan. Dieper

dan daar is nog nimmer de wortel der zaak tot in 's Heeren eigen wil en werk blootgelegd. En al kan de wijze van er in te zien nog opgeklaard, en de blik in die onfeilbare diepten nog verscherpt, toch kan de wortel der zaak nooit dieper opgevat, want onder 's Heeren Wezen is er niets.

Om het kort te zeggen: een juwelier, die smakeloos zijn juweelen zet, kan zich zeer wel beschaamd gevoelen door een smaakvol overbuur, al doet die overbuur slechts in glaswerk, maar wat hij uitstalt blijven niettemin juweelen.

En zeg ik dit nu om u te vleien, te kittelen, te streelen? Gij, omdat ge Gereformeerden zijt in de hoogte, en die anderen drie verdiepingen onder u? Broeders, ik bedoelde juist u daarmeê neer te werpen; want als er roovers op den weg zijn, is er niemand benauwder aan toe, dan de man die de juweelen draagt.

Dat een Gibeoniet nog met droge oogen de schending van 's Heeren huis aanzag, dat kon; maar hoe, als de hoogepriester er niet om weende? En waar is dan uw trouw, waar uw voelen voor uw God, waar uw gekrenkt zijn, omdat uw God gekrenkt wierd? Ziet, tast ge dan niet, dat juist de lijfgarde dubbel en driedubbel schuldig staat, als ze voor haar Koning niet strijdt tot in den dood?

Wat spreekt men toch van onze trouw, alsof bij de algemeene schuld wij vrij uitgingen? Als de wolf op de schapen aankomt, dat de huurling wegloopt, en de herder klimt in een boom, om het ondier met een stok van verre te dreigen, maar dat de schapen toch vermoord worden, zal die herder dan den huurling mogen schelden, of is die herder niet nog schuldiger dan hij? Als er brand in het huis uitbreekt, en de vlam slaat op de trap, en de kinderen liggen boven, en de dienstmaagd vliegt de straat op, en de moeder roept beneden aan de trap wel, maar durft er niet op, dat toch haar lieve kinderen verbranden, is zij dan de trouwe, die haar dienstmaagd berispen mag? En zullen wij Gereformeerden de Arminianen dan naroepen, omdat zij vonden hebben gezocht en wij met den stok in de hand, veilig uit den boom loerend, den wolf zoo trouw gedreigd, als moeder naar de kinderen onzer kerk zoo trouw aan de trap geroepen hebben?

o, Broeders, wij, Gereformeerden, hebben zooveel meerder schuld. Wij hebben het geweten. Ons was het op de ziel gebonden. Aan ons had de Vorst „zoo groot in kracht" zijn hemelsche trezoren getoond. Haast weigeren mijn lippen het om de zwaarte van onze verantwoordelijkheid uit te spreken, maar ons had de Heere HEERE de eere van

zijn „God zijn als God" op de hand gelegd; — en nu, hoe hebben we ons gekweten?

Zelfs het lijk van zijn vader mocht de hoogepriesterlijke hand niet uitdragen, en hoe hebben wij niet om allerlei magen en vrienden de zake des Heeren verzaakt! „Gaat heen, verkoopt al wat gij hebt, en komt dan en volgt mij", heet het tot de metgezellen bij de heilige schatkameren, en hoe hebben wij den Heere laten wachten tot onze zaak met den Mammon vereffend was! Och, we hebben geklaagd, ja, en soms geroepen, maar wie leed pijn omdat Gods naam gelasterd werd? Wie heeft de innerlijke ontroeringen om de smadingen des Heiligen in zijn ingewand voelen trillen? Wie is er voor gaan staan, om de pijlen, die tegen 's Heeren naam van de pees vlogen, op te vangen in zijn eigen borst?

o, Schande, schande over ons; over ons meer nog dan over anderen; dat wij op de koets van ons huis konden rusten, terwijl de binten van des Heeren huis krakend, het een na het ander, neervielen. Zonde opgetast tot boven onze hoofden, zooals we de ontheiliging der heiligheden hebben aangezien. Van het huis Gods begint het oordeel, ook nu in onze ontruste conscientiën. En nog, wat een aarzelen heel het land door! Wat een treuzelen, wat een tienmaal en nog eens zich bedenken, of men het voor zijn God wel over zal hebben! Hoe weinig een vuur dat brandt in de beenderen! Wie onzer heeft het brullen van den leeuw als Amos gehoord, en is opgevlogen omdat hij niet anders kon?

En denkt nu niet, dat ik dit zeg, omdat wij het juk er nu af hebben, en velen van u nog niet. Want, o, mannenbroeders, die nu helden heeten, ze hebben zoo gekropen in bangheden. En nu van achteren, is er maar één getuigenis in de ziel, hoe we zoo laf en zoo trouweloos konden zijn, om ons nog zóó door onzen God te laten slepen.

En die schuld zit zoo diep. Diep tot in den wortel van ieders persoon. Gods eere er bij en voorts onszelven bedoelen. Opvliegen als men ons even op de teenen trapt, en hoogstens even zuur opzien, als onze God gehoond wordt. Allerlei ijdelheid. Allerlei vleesch dat opwerkt. In ons zondige roering, en zondige beroering in onze huizen. Verzondigd zelfs al onze kerkelijke strijd. Ja, zoo de Heere een afsnijding had gemaakt, en plotseling zijn kandelaar in dit land had uitgebluscht, zou het iets anders geweest zijn dan rechtvaardig!

Naar de diepte, naar de diepte daarom, ik en gij, wij allen saam, naar de diepte met onze zielen toe. Het gaat mis;

alles is verloren, zoo er geen inzinking door meer nederigheid komt en in die nederigheid der verbrijzelde ziel genade.

o, Broeders, het staat zoo hachelijk!

Bijna geen land meer, of de kroonjuweelen des Heeren zijn er weggestolen. Duitschland heeft er bijna geen meer. Zwitserland is beroofd. Zelfs Schotlands diadeem gaat verdonkeren. Nergens liet de Heere ze nog zoo schitteren als bij ons. Maar juist dát maakt onze verantwoordelijkheid dan ook zoo hoogernstig.

Tegen al onze schuld in, enkel, enkel door welbehagen is er nu een ritseling in de doodsbeenderen. Aan de vier hoeken begint iets als een adem des Geestes vernomen te worden. o, Er kan nu een opstanding komen. Er kan een zake voor en door den Heere in Nederland worden gedaan. Maar ook, gaat thans de ure des reddens verloren, wie profeteert dan dat er ooit weer een opleven komt?

En daarom wee, wee der stad, zoo thans de wachters sluimeren in hun wachttoren. Wee onzer, mannen-broeders, zoo de Heere ons thans slapende vindt.

Om die oorzake las ik u van het hert, dat schreeuwt naar de waterstroomen, of zoo ook onze ziel mocht schreien naar God.

Schreien naar God, met den dorst, zooals een afgejaagd hert dorst, naar de koele wateren der goddelijke verzoening of zooveel ontrouw en zooveel schuld mocht worden afgewasschen.

Schreien naar God, of Hij ons toch toe mocht komen aan de ziel met zijne heilige tegenwoordigheid, om ons te bewaren van de schrikkelijke zonde dat we nu weer zijn zaak verloochenen zouden.

Ja, schreien naar God, in het gevoel: „Heere, ik zink, ik kom om, ik kan niet getrouw zijn," of zijn suizen als van een zachten wind door onze ziel mocht gaan, en Hij ons zoo op de wateren, met den afgrond er onder, wonderbaar mocht doen wandelen.

Want, broeders, een kind van God onder u, dat terugziende op zoo smadelijk en zoo verwijtend verleden; en voelende hoe flauw de klop van zijn eigen hart slaat; en ziende hoe alles waggelt; en wetende dat er het juweel van Gods waarheid aan hangt, niet zijn ziel zou voelen neergebogen, en niet onrustig in zich zou zijn, zulk een versta ik niet, en in diens zielebesef kom ik niet in.

Maar neen, zoo staat dan ook geen uwer er aan toe. Herwaarts opkomende moge de reis en deze woeling u een oogenblik hebben verstrooid; ziende op de verrassende tee-

kenen, die u laatstelijk nog in Rotterdam getoond zijn, moogt ge even een gevoel van verademing, alsof alles nu wel liep, hebben gekend; maar, nu ge hier rustig neerzit, en we uit Gods Woord lazen, en ge de zaak overziet en indenkt, nu wordt het stil in uw ziel, nu beeft ge bij de taak die volvoerd moet worden, en nu komt er als een roepen uit de diepte ook bij u op: o, God, sta toch niet van verre! o, Heere, verlaat ons niet!

En mag dát zoo zijn, en mocht het wezen, dat zóó een iegelijk van u deze vier dagen eens zeer bijzonder zijn God zocht; en eens zeer nauw de gangen zijner ziel naspeurde; en eens zeer vurig in den gebede was; en de liefde voor den Eeuwige opwaakte, o, hoe zou het hier dan heilig in ons midden zijn.

Dan zou het vleesch hier n i e t s te zeggen hebben; de een zou den ander uitnemender achten; benijding en getwist zou verre blijven; en vrede zou over deze tente zijn!

Een vonkje zouden we dan aansteken, en met den adem onzer liefde zouden we het aanblazen, en uit dat vonkje zou een gloed worden, en bij dien gloed zou heel onze kerk zich koesteren kunnen.

Het zou dan hier geen loopen en draven en jagen zijn, maar de Heere zelf zou ons in elkaar schikken en onze zaken schikken voor ons.

En daarom durf ik u vragen, en, ik weet, ge wilt het zelven niet anders, laat ons met een neerbukken voor onzen God ook hier beginnen.

Niet, omdat het bidden er zoo bij hoort.

Maar omdat we buiten den levenden God niet kunnen. Omdat hier niets dan dood en vleesch werkt zoolang Hij de wolken niet scheurt en tot ons nederdaalt. Omdat uw Congres met veel, veel tot God te roepen meer in enkele uren vorderen zal dan anders in dagen.

Bidt, broeders, omdat, zoo het van Boven niet weer uit de wolken neerdruppelt, deze akker gansch dor blijft en ge er geen groen sprietje voor uw Kerken van wieden zult.

Schikke dan een iegelijk van u zijn ziele, om zijn God te ontmoeten, en laat het een roepen uit de diepte zijn.

„Uit de diepte roep ik tot U, o Heere!

„Heere, hoor naar mijne stem; laat uwe ooren opmerkende zijn op de stem mijner smeekingen.

„Zoo Gij, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?

„Maar bij U is vergeving, opdat gij gevreesd wordt.

„Ik verwacht den Heere; mijne ziel verwacht en ik hoop op zijn woord.

„Mijne ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen.

„Israël hope op den Heere: want bij den Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing.

„Hij zal Israël verlossen van al zijne ongerechtigheden".

Broeders! Laat ons in den gebede gaan!

DAT GEVOELEN ZIJ IN U.

INLEIDING VAN DE TWEEDE ZITTING

OP WOENSDAG, 12 JANUARI 1887, VOORM. 10 UUR,

DOOR

P. VAN SON.

Geliefde Broeders in onzen Heere Jezus Christus!

Met innige dankbaarheid zijt ge gisteren zeker van hier teruggekeerd, onder den machtigen indruk van het welsprekende woord door onderscheidene broeders u toegesproken.

Bij het hooren er van, dacht gij zeker met mij aan de uitspraak der Heilige Schrift: »gouden appelen in zilveren schalen."

Gelukkig dat er ook een ander woord te lezen staat, namelijk dit: »Er is verscheidenheid van gaven;" waren we daarvan niet overtuigd, dan zou ik de laatste zijn om het te wagen, hedenmorgen voor u op te treden, om een kort woord tot u te richten, ter opening van deze samenkomst, ter voorbereiding voor ons gebed.

Maar wij vertrouwen dat gij geen vergelijkingen zult maken; dat gij niet zult vergeten dat o n s voor psalmgezang, lezen van Gods Woord, toespraak en gebed, slechts een half uur gegund is, en dat onze taak voor dezen korten oogenblik nog eene andere is dan die van de broeders, die zich gisteren, op zoo uitnemende wijs van de hun opgelegde gekweten hebben.

Toch wenschen wij ons aan te sluiten aan hetgeen door ons van hunne lippen gehoord is.

Het laatste wat wij vernamen is geweest, het juk der Synodale hierarchie moet afgeworpen, en dat ter wille van onzen eenigen Koning Jezus Christus, dien we lang genoeg vertoornd hebben met meer macht en autoriteit toe te schrijven aan ordinantiën van menschen, dan aan Hem, door den Vader tot Hoofd des lichaams gezet.

Trouwens, met deze samenkomst van ons Congres bij te wonen, hebt gij zelven niet alleen verklaard, dat het plichtmatig is niet langer gemeenschap te hebben aan de zonden van anderen; maar u ook verbonden om, hoe eerder hoe beter, den knoop der ongerechtigheid los te maken, wilt gij althans niet opnieuw schuldig worden aan overtreding, naar 't woord des apostels: „Die dan weet goed te doen en 't niet doet, dien is 't zonde." Dit hebt gij toch allen wel gevoeld, en het is u ook duidelijk op 't hart gebonden, dat, na de bijwoning van dit Kerkelijk Gereformeerd Congres, de h i e r uitgesproken belijdenis metterdaad moet worden waar gemaakt. Komt 't daartoe bij u, in de kracht en mogendheid des Heeren HEEREN, dan kunt gij er wel zeker van zijn dat ook gij in u vervuld zult zien: Si vis pacem para bellum," indien gij den vrede wilt, bereid u ten krijg; maar dat ook gij dan evenzeer zult ervaren dat „een heilige oorlog boven een valschen vrede te verkiezen is."

Maar waarop uwe getrouwheid aan den Heere der gemeente u ook te staan zal komen, wat de gevolgen van uwe geloofsdaad voor u ook wezen mogen, dit is zeker dat de Koning zijner Kerk het wel aan het volk zijns eigendoms verdiend heeft dat wij ons, in zijne Kerke, ontdoen van al wat ons in den weg staat om Hem naar zijn Woord te dienen en daarmede een zeer klein offer der dankbaarheid brengen voor 't groote offer dat Hij voor ons zich getroost heeft en ten gevolge van z ij n e gehoorzaamheid brengen moest.

De heilige apostel Paulus herinnert er ons aan in zijn brief aan de Filippensen, het tweede hoofdstuk, van vers 6 tot 11:

> Die in de gestaltenis Gods zijnde, geenen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn;
>
> Maar heeft zichzelven vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den menschen gelijk geworden;
>
> En in gedaante gevonden als een mensch, heeft hij zich zelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises.

Daarom heeft hem ook God uitermate verhoogd, en heeft hem eenen naam gegeven, welke boven allen naam is;

Opdat in den naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn,

En alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods, des Vaders.

I.

De eeniggeboren Zoon was alzoo, voor de grondlegging der wereld, in de gestaltenis Gods, in de glorie en heerlijkheid eigen aan het eenig en drieëenig goddelijk Wezen „Vader, Zoon en Heilige Geest."

Dat Gode evengelijk zijn was niet als door roof verkregen, maar kwam Hem wettiglijk toe.

Den Heere der heerlijkheid verging 't niet als later den eersten Adam, die naar de verboden vrucht greep, om als God te zijn. Als het ongeschapen Woord ontving ook Hij, evenals de Vader en de Heilige Geest, de aanbidding der engelen, na hunne schepping, en was Hij van eeuwigheid het voorwerp van des Vaders welbehagen en liefde.

„God uit God, licht uit licht."

Maar Hij heeft zichzelven vernietigd, d. i. Hij heeft zich ontdaan, ontledigd, niet van zijn God-zijn, maar van de gestaltenis Gods, en dat vrijwillig, met goedvinden zijns Vaders, om zijn volk te kunnen verlossen.

In de plaats van de gestaltenis Gods, neemt Hij in verbeurde trouw, de gestaltenis eens dienstknechts aan, en wordt den menschen gelijk, om, waarlijk vleesch en bloed aangenomen hebbende uit de maagd Maria, als mensch te kunnen doen wat naar Gods gerechtigheid gedaan moest worden, om de zonden des volks te verzoenen. Zoo kwam Hij dan niet om gediend te worden, maar om te dienen en „zijne ziele te geven tot een losprijs voor velen."

Eenmaal de dienstknechtsgestalte vrijwillig aangenomen hebbende, wil Hij den Vader in alles gehoorzaam zijn, zelfs als zijne gehoorzaamheid Hem op den dood te staan komt.

En tot den dood is het gekomen Br., ja den dood des kruises, den vloekdood, want daar staat geschreven: „Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt."

De Heere geplaatst voor dit dilemma: óf zich zelf genadig zijn, en zijn volk in 't verderf te laten, óf gehoorzaam te blijven en daarmede zijn volk te verlossen, heeft

't laatste verkozen, trots de aanvechting des Satans, ja ook in weerwil van 't „wees u genadig" van den slechten raadgever, den blooden Simon Bar-Jona. Christus, de Borg des beteren verbonds, heeft zich vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises, en bij dit kruis, door den Vader gewild en door den Zoon uit gehoorzaamheid en liefde gedragen, zeggen wij met den apostel: „In welken wil wij geheiligd zijn door de offerande des lichaams van Jezus Christus, eenmaal geschied".

Zoo ziet ge, Br., hoe 't bij uwen Jezus was, 't eene offer na het andere, tot zelfs dat van zijn leven, om u te behouden en zijn erfdeel te verlossen.

Wat dunkt u Br.! mag na zulk een offervaardigheid van onzen eenigen Hoogepriester ons om zijnentwil eenig offer te groot zijn? En moeten wij niet zwijgen van hetgeen wij ons om Hem getroosten waar Hij ons alzóó heeft liefgehad? „Dat deed Hij voor u, wat doet gij voor Hem?" o, Neemt dit woord met u mede en ziet of 't u mogelijk zal zijn langer ontrouw te blijven, waar we in naam van uwen gekruisten Immanuel, het eenig Hoofd zijner Kerk, u vermanen: „Maak u los van de banden van uwen hals, gij gevangene dochter van Zion."

II.

En ziet nu ook, M. B., hoe God de Vader zijn goddelijke goedkeuring bewezen heeft aan deze gehoorzaamheid des Zoons, tot in den dood.

Daarom heeft God Hem uitermate verhoogd, door Hem op te wekken uit de dooden, op te nemen in den hemel en te plaatsen aan zijn rechterhand.

In het aangenomen vleesch en bloed der broederen, en om zijne gehoorzaamheid tot den dood, heeft God het vleeschgeworden Woord een naam gegeven boven alle namen. Die zichzelven vernederde, alzoo door God verhoogd.

Met welk doel? Opdat alle redelijk schepsel in 't gansch heelal in dien naam van Jezus de knie zou buigen; en alle tong zou belijden dat Jezus Christus, de in 't vleesch verschenen Zoon van God, de Messias, de Heere zij.

Dit wil de Vader alzoo, dat Jezus Christus als Heere beleden worde. Hij alleen; „geen vreemde heeren" nevens Hem, en dat wij op elk gebied, allermeest op dat der Kerke, dien Heere geven wat des Heeren is, zijn Woord laten gelden, naar zijnen wil vragen, dezen volbrengen en liever alle

creaturen, ook het Staatscreatuur, dat is de Synodale organisatie, varen laten dan ongeboorzaam te zijn aan onzen wettigen, door God over ons en zijne Kerke gestelden Souverein. God de Vader wil dat.

Daartoe heeft de Vader zijn heilig Kind Jezus alzoo met eer en heerlijkheid gekroond, en het verheerlijkt Hoofd der gemeente heeft aanspraak en recht op deze onvoorwaardelijke geboorzaamheid, zoowel om zijn Hoogepriesterlijke offerande, als om zijn Koninklijke waardigheid.

III.

Br., ik eindig, maar niet dan na eerst u gewezen te hebben, als ter toepassing, op vers 5 aan onze treffelijke pericoop voorafgaande.

„Dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was." Welk gevoelen? Maar dat behoeven wij nu niet meer na 't gesprokene te vragen.

Het is 't gevoelen, door Christus, uwen Hoogepriester en Koning, geopenbaard in al die heerlijke daden zijner zelfverloochening, opoffering, gehoorzaamheid (vers 6—8) herinnerd.

o, Als maar i e t s van dat gevoelen in u gewerkt moge zijn of worden, dan zult gij dat g e v o e l e n óók o p e n b a r e n in 't wegdoen en loslaten van alles wat uwen Heere, uwen Hoogepriester en Koning, in de kerk, in uw huis en in uwen wandel mishaagt.

Ja ook i n d e K e r k, d. i. zijn huisgezin, zijn lichaam.

Van nature, ik weet 't, is er een ander gevoelen in ons, een gevoelen eens vertolkt door Petrus' woord: „Wees u zelven genadig."

Maar als de genade des Heiligen Geestes ons deel wordt, en wij door diezelfde genade weer met Jezus' Koningschap en zijne eischen gaan rekenen, o dan krijgen we kracht, om Christus' wil ons alles te getroosten, ook uitwerping, berooving, laster, verguizing en smaad.

Broeders, mijn woord zonder meer zal u niet tot gehoorzaamheid aan den door God over u gestelden Heer en Koning kunnen brengen. Maar die 't wel kan is de Heere zelf, die reeds zoo menigen band heeft losgemaakt, en ook u gewillig en bereid kan maken.

o, Hij doe het! in 't belang zijner zoo duurgekochte gemeente, in 't belang ook van uwe eigene zielerust.

En komt het er eenmaal bij u allen toe, dat wij de „vreemde heeren" hebben laten varen, om den eenigen Heer en Meester naar zijn Woord te dienen, dan krijge de vrijwerkende God alleen de eere daarvan, want alles moet ten slotte uitloopen op en strekken tot heerlijkheid des Vaders door Jezus Christus in de kracht des Heiligen Geestes. Amen.

INDIEN GIJ WILT, GIJ KUNT.

INLEIDING VAN DE DERDE ZITTING

OP DONDERDAG, 13 JANUARI 1887, VOORM. 10 UUR,

DOOR

C. A. RENIER.

Toen hij nu van den berg afgeklommen was, zijn hem vele scharen gevolgd.

En ziet, een melaatsche kwam, en aanbad hem, zeggende: Heere! indien gij wilt, gij kunt mij reinigen.

En Jezus, de hand uitstrekkende, heeft hem aangeraakt, zeggende: Ik wil, word gereinigd! En terstond werd [hij van] zijne melaatschheid gereinigd.

En Jezus zeide tot hem: Zie, dat gij [dit] niemand zegt; maar ga heen, toon u zelven den priester, en offer de gave, die Mozes geboden heeft, hun tot eene getuigenis.

Als nu Jezus te Kapernaüm ingegaan was, kwam tot hem een hoofdman over honderd, biddende hem,

En zeggende: Heere! mijn knecht ligt te huis geraakt, en lijdt zware pijnen.

En Jezus zeide tot hem: ik zal komen en hem genezen.

En de hoofdman over honderd, antwoordende, zeide: Heere! ik ben niet waardig, dat gij onder mijn dak zoudt inkomen, maar spreek alleenlijk een woord, en mijn knecht zal genezen worden.

Want ik ben ook een mensch onder de macht [van anderen], hebbende onder mij krijgsknechten; en ik zeg tot dezen: Ga! en hij gaat; en tot den anderen: Kom! en hij komt; en tot mijnen dienstknecht: Doe dat! en hij doet het.

Jezus nu, [dit] hoorende, heeft zich verwonderd, en zeide tot degenen, die [hem] volgden: Voorwaar zeg ik u, ik heb zelfs in Israël zoo groot een geloof niet gevonden.

Doch ik zeg u, dat velen zullen komen van Oosten en Westen, en zullen met Abraham, en Izak, en Jakob, aanzitten in het Koninkrijk der hemelen;

En de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen wor-

den in de buitenste duisternis; aldaar zal weening zijn. en knersing der tanden.

En Jezus zeide tot den hoofdman over honderd: Ga heen, en u geschiede, gelijk gij geloofd hebt. En zijn knecht is gezond geworden te dierzelver ure.

En Jezus gekomen zijnde in het huis van Petrus, zag zijner vrouws moeder [te bed] liggen, hebbende de koorts.

En hij raakte hare hand aan, en de koorts verliet haar; en zij stond op, en diende henlieden.

En als het laat geworden was, hebben zij velen, van den duivel bezeten, tot hem gebracht, en hij wierp de [booze] geesten uit met den woorde, en hij genas allen, die kwalijk gesteld waren.

Opdat vervuld zou worden, dat gesproken was door Jesaia, den profeet, zeggende: Hij heeft onze krankheden [op zich] genomen, en [onze] ziekten gedragen.

En Jezus, vele scharen ziende rondom zich, beval aan de andere zijde over te varen.

En er kwam een zeker Schriftgeleerde tot hem, en zeide tot hem: Meester! ik zal u volgen, waar gij ook heengaat.

En Jezus zeide tot hem: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen heeft niet, waar hij het hoofd nederlegge.

En een ander uit zijne discipelen zeide tot hem: Heere! laat mij toe, dat ik eerst heenga, en mijnen vader begrave.

Doch Jezus zeide tot hem: Volg mij, en laat de dooden hunne dooden begraven.

En als hij in het schip gegaan was, zijn hem zijne discipelen gevolgd.

En ziet, er ontstond eene groote onstuimigheid in de zee, alzoo dat het schip van de golven bedekt werd: doch hij sliep.

En zijne discipelen, bij [hem] komende, hebben hem opgewekt, zeggende: Heere, behoed ons, wij vergaan!

En hij zeide tot hen: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingeloovigen? Toen stond hij op, en bestrafte de winden en de zee; en er werd groote stilte.

En de menschen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig een is deze, dat ook de winden en de zee hem gehoorzaam zijn!

En als hij over aan de andere zijde was gekomen in het land der Gergesénen, zijn hem twee, van den duivel bezeten, ontmoet, komende uit de graven, die zeer wreed waren, alzoo dat niemand door dien weg kon voorbijgaan.

> En ziet, zij riepen, zeggende: Jezus, gij Zone Gods! wat hebben wij met u [te doen?] Zijt gij hier gekomen, om ons te pijnigen vóór den tijd?
>
> En verre van hen was eene kudde veler zwijnen, weidende.
>
> En de duivelen baden hem, zeggende: Indien gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen.
>
> En hij zeide tot hen: Gaat heen. En zij uitgaande voeren heen in de kudde zwijnen; en ziet, de geheele kudde zwijnen stortte van de steilte af in de zee, en zij stierven in het water.
>
> En die ze weidden, zijn gevlucht; en als zij in de stad gekomen waren, boodschapten zij al [deze] dingen, en wat den bezetene [geschied was].
>
> En ziet, de geheele stad ging uit, Jezus te gemoet; en als zij hem zagen, baden zij, dat hij uit hunne landpalen wilde vertrekken.
>
> Matth. VIII.

Bijaldien een vorst zijne onderdanen tot den strijd roept ter verdediging van erve en vrijheid, dan is het geenszins onverschillig, M. H., onder wiens aanvoering zij zullen optrekken. Als toch een bekwaam en dapper legeroverste hen aanvoert; als zijn beleid hen van de eene overwinning tot de andere leidt, zoodat hij straks den naam van „de Onoverwinnelijke" mag verwerven, — ziet, dan wordt een ieder door hem aangevuurd, en zelfs hij, die eerst met vrees en angst ten strijde optrok, wordt weldra een onversaagd held, die moedig iederen aanval afwacht en tegengaat, omdat hij niet meer strijdt „als op het onzekere," maar in het geloof dat de overwinning niet zal ontgaan.

Eén, die meerder is dan de machtigste monarch op aarde, de Overste van de koningen der aarde, de verhoogde Heiland, roept ook ons, die zijne onderdanen zijn, tot een noodigen maar moeielijken strijd. Hij roept ons om zijne Kerk, welke Hij onder ons geplant heeft, en waarover Hij alleen als Koning heerschen mag, vrij te maken van de geweldhebbers, die wederrechtelijk zijnen koninklijken stoel hebben ingenomen, en zijn heilig domein van alle kracht en heerlijkheid berooven. Het goed recht om dezen strijd mede te strijden is ons in onze eerste bijeenkomst op uitnemende en onweerlegbare wijze aangetoond; en wij allen hebben daarmeê onze instemming betuigd. Met mij erkent gij alzoo, dat de afwerping van het juk der Synodale Hiërarchie voor alle kerken plichtmatig is, omdat deze opgedrongene macht het Koningschap van onzen Heere Jezus Christus aanrandt en verloochent.

Wat wij echter als plichtmatig hebben erkend, moet straks

in een daad worden omgezet. De gehoorzaamheid aan onzen Koning eischt, dat dit juk worde afgeworpen, en het is deze welgegronde overtuiging, welke ons hier heeft saamgebracht om onder biddend opzien naar boven gemeenschappelijk te beraadslagen, hoe wij daartoe hebben te handelen. Tot den strijd tegen de Synodale Hiërarchie gorden wij ons hier aan, en waar wij thans bij vernieuwing zijn saamgekomen om onze verdere plannen vast te stellen, daar is het ons eene behoefte om, kennende ons onvermogen, vooraf onze harten te versterken door het onderwijs van Gods Woord en het ootmoedig smeekgebed.

Zal ik u daarbij voorgaan, ik weet zulks niet beter te doen dan door uw oog te richten op Hem, die in den strijd voor de eere van zijnen Naam ons wil voorgaan en aanvoeren. Wie waarlijk gereformeerd is, hij zoekt niet onder de menschen naar een aanvoeder, wetende dat vervloekt is een iegelijk, die op vleesch zijn betrouwen stelt. Hooger zoekt hij zijne hulp, in Hem, die verhoogd is aan 's Vaders rechterhand, en voor wiens eere alleen hij wil opkomen en den strijd aanbinden. En dat doet hij niet tevergeefs. Neen. Hij die ten strijde roept, Hij wil ook in dien strijd voorgaan, en belooft den zijnen eene gewisse en heerlijke overwinning, als zij in den geloove achter Hem optrekken.

Neen! nimmer is eenig leger aangevoerd, gelijk de kinderen Gods. Hun aanvoerder, de Overste Leidsman des geloofs, beschikt over krachten, waartegen niets of niemand kan bestaan. Hij is de „Machthebbende" in den vollen zin des woords. Hij is bekleed met alle macht, en daarom iedere strijd, welke op zijn bevel en in zijn Naam wordt gestreden, leidt tot eene zekere overwinning.

Ziet daarom, M. H.! op den Koning, die ten strijde roept en steunt, en wiens beeld ons op zoo bemoedigende wijze in dat achtste hoofdstuk van Mattheus' evangelie, hetwelk ik u heb voorgelezen, wordt geteekend. Hierin toch hebben wij meer dan eene dorre bijeenvoeging van een aantal gelijksoortige gebeurtenissen. De vele wonderen, welke ons hier worden verhaald, dienen alle om de onbeperkte macht van den Koning der Kerk te bewijzen, en alzoo om het woord te bevestigen, waarmeê het vorige hoofdstuk wordt besloten, en hetwelk van Hem getuigt dat Hij leerde als „m a c h t h e b b e n d e."

Dat Hij niet slechts eene z e d e l i j k e macht bezit, welke Hij oefent door zijn woord en voorbeeld, maar eene zoodanige, welke a l m a c h t is; en dat Hij met deze macht zijn volk of Kerk vergadert en onderhoudt, regeert en beschermt,

dit is het wat ons hier op aanschouwelijke wijze wordt voorgesteld. Daarom, M. H., ziet tot uwe aanmoediging in den strijd, welke ons wacht, op den Koning, die ons wil voorgaan, wiens macht en grootheid in deze wonderen zoo heerlijk uitkomt.

Aanschouwt Hem, zooals Hij den melaatsche reinigt, en vele andere kranken van hunne krankheden geneest, en erkent Hem als den machtigen en gewilligen Uithelper, die de zijnen redt uit elken nood, en hen verlost uit al hunne benauwdheden. Verneemt hoe Hij de bede van een heidensch hoofdman hoort, en diens geloof roemt, en leert daaruit dat Oosten en Westen, ja dat de einden der aarde op Hem wachten en voor Hem bukken moeten. Ziet Hem daarna in het huis van Petrus, wiens schoonmoeder Hij van de koorts opricht, zoodat zij aanstonds in staat is om te dienen, en bemerkt daaruit dat Hij ook in ons huisgezin wil erkend worden om aldaar vrede en vreugde te brengen. Hoort verder, hoe Hij de winden gebiedt, dat zij zwijgen, en de golven beveelt, dat zij stille worden, en eerbiedigt Hem, als die heerscht ook over het rijk der natuur. En eindelijk merkt op, hoe Hij in het land der Gergesénen een tweetal ellendigen redt, die van den duivel bezeten waren; en tevens hoe Hij den uitgeworpen duivelen vergunt om in eene kudde zwijnen te varen, en aanbidt Hem, aan wiens macht ook de duivelen der hel en de dieren des velds onderworpen zijn.

Ja waarlijk, M. H., Hij, die ons ten strijde roept en daarbij wil aanvoeren, Hij bezit eene macht, die perken kent noch palen. Hij is een Koning, voor wien niets te wonderlijk is, en wiens heerschappij over allen en over alles gaat. Maar merkt ook op, hoe Hij deze macht oefent. Doorloopt daartoe nogmaals het verhaal van zijne groote daden, en wat ge leest in vers 16, dat Hij de booze geesten uitwierp „met den woorde", gij zult het in ieder wonder bevestigd vinden. Alleen „met den woorde" doet Hij al deze dingen. Hij spreekt slechts, en ziet, wat Hij aldus gebiedt, het is er. Het woord, dat uit zijnen mond uitgaat, is met macht; het keert nooit ledig weder; het doet en werkt altijd, wat Hem behaagt; het is voorspoedig in alles, waartoe Hij het zendt. o, Welk een machtig Koning is Hij! Als Hij aan de spitse treedt, dan hebben wij niets te duchten, en de overwinning kan niet twijfelachtig zijn.

Welaan dan, M. H., indien zulk een Koning ons ten strijde roept, wie zou nog vreezen om met en achter Hem op te trekken, en alzoo den strijd aan te binden tegen al wat Hem de alleenheerschappij over zijne Kerk betwist. Neen!

in ons is geen kracht noch wijsheid om dezen strijd met eenige hoop op een goeden uitslag te strijden. Als wij daarbij onze wijsheid volgen, en op onze berekeningen steunen, dan hebben wij niets anders te verwachten dan eene gewisse en volkomen nederlaag. Maar als Hij ons voorgaat, en Hij gespt ons het tweesnijdend zwaard zijns Woords aan de heup, dan hebben wij niet te vreezen, want Hij zal voor ons strijden, en ons de overwinning bezorgen over allen, die niet willen, dat Hij Koning zij.

Laat al wat op deze aarde naam en macht en grootheid heeft, zich opmaken ter hulpe van de kerkelijke geweldhebbers; laat ze woeden en woelen, zelfs dreiging en moord blazen; geen nood, want Hij, die met ons is, is meer dan allen, die tegen ons zijn. Onneembaar waren de muren van Jericho, en toch zijn zij gevallen, maar niet door Israëls kracht en toedoen. Machteloos wandelde Abrahams zaad rondom die muren, zonder eenig ander wapen, dan het woord der belofte van den Vorst van het heir der heirscharen. Maar als op den zevenden dag aan het einde van den zevenden rondgang het bazuingeklank werd gehoord, en het gejuich des volks weerklonk als het Amen des geloofs op het woord van den Koning, ziet, toen is het onmogelijke gebeurd. De muren zijn ineengestort; door het geloof zijn zij gevallen; want dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.

In dat geloove nu, hetwelk al, wat vleeschelijk is, verzaakt en wegwerpt; hetwelk het Woord van den Koning gehoorzaamt, en alleen op zijne macht zich verlaat. In dat geloof moeten wij staan en strijden. In dat geloof moeten wij breken met de hiërarchie, welke onze kerken verdrukt, en ons belet om naar het Woord van onzen Koning te leven.

Wel is waar, deze roeping is geenszins gemakkelijk. Het volgen, het gehoorzamen van onzen Koning brengt altijd in moeite en strijd. Het geschiedt nooit zonder tranen en offers. Leest slechts, wat de Heiland zegt tot het tweetal, dat naar vers 19—21 Hem volgen wil, en weet het, dat hetgeen hun wordt voorgehouden, ons niet zal ontgaan. Op stille rust hebben wij dan niet te rekenen. Pijnlijke offers zullen wij ons moeten getroosten. Zelfs wat ons het dierbaarste is op aarde, zal wellicht ons ontvallen. Maar ziet, als de gedachte daaraan, en de ervaring daarvan ons belemmeren zouden om te doen, wat wij als plichtmatig erkennen, dat wij dan het oog des geloofs op onzen Koning slaan, die bekleed is met alle macht in hemel en op aarde. Dat wij Hem ons kleingeloof belijden, en Hem smeeken om zijne genade, die

iederen storm weet te stillen, en tot elke taak de kracht verleent om haar naar eisch van zijn Woord te vervullen. Of wel hangt ons hart nog aan het goed en goud van onze kerken, o laat zulks toch niemand verleiden om daarom het juk der Synode te verkiezen boven de gehoorzaamheid aan den Koning. Wilt niet zijn of doen, gelijk die bewoners uit het land der Gergesenen, die het bezit van hunne zwijnen dierbaarder achtten dan de heilrijke tegenwoordigheid des Heeren. Kan het niet anders, welnu dan moeten wij ook de rooving van deze goederen met blijdschap kunnen dragen, wetende dat wij een Koning hebben, die voor alles instaat en het aan niets zal laten ontbreken.

Ook wij hebben ons dit alhier moeten getroosten. Wij zijn met list en geweld uit al onze kerkgebouwen verjaagd. Wij ontvangen geen enkelen penning meer uit de kerkelijke fondsen. Wij zijn „naakt aan den dijk gezet." Maar toch wij klagen niet, want onze Koning heeft het tot hiertoe bij uitnemendheid goed met ons gemaakt, en nimmer hebben wij zooveel genoten als in onze zoogenaamde lokalen. En daarom, gedachtig aan zijne goedheid en macht, roep ik u allen vrijmoediglijk toe: Waagt het toch op en met uwen Koning. Het gansche huis Israëls bedenke en wete, dat God Hem tot een Heere en Christus heeft gemaakt. Bukt dan voor zijn hoog gezag! Stelt u onder zijne hoede, en laat zijn Woord de menschelijke bepalingen en reglementen vervangen, welke onze kerken hebben beheerscht en verwoest.

o, Dat een ieder hooren mocht! Dat de dag spoedig aanbreke, waarop alle kerken het juk der Synodale hiërarchie hebben afgeworpen! Dat zij weer kerken mogen zijn, die den hoogsten Koning erkennen, die leven naar zijn Woord, en als zoodanig de openbaring van het lichaam van Christus zijn. Dan zal zijn naam in de prediking des Woords en in de bediening der Sacramenten weer worden groot gemaakt. Maar dan ook zal de bandeloosheid ophouden, welke nu alomme heerscht; en de Christelijke tucht zal geoefend worden, welke den duivel uitdrijft, hetzij dat hij in ongoddelijke leer, of wel in ergerlijk leven zijne werking openbaart. Ja ook, dan zal naar het voorbeeld van ons gezegend Hoofd de ware barmhartigheid herleven, welke meer doet en hooger roeping heeft, dan een aalmoes aan behoeftigen uit te reiken. Ook tot lijdenden en kranken zal zij haren werkkring uitstrekken, opdat deze niet langer eene zorg zijn van Staat of stad, maar, gelijk behoort, van Christus' Kerk, die geroepen is om de dienende liefde op elk gebied te oefenen.

Daartoe brenge ons de Heere in zijne ontfermende liefde!

Hij bewege en bewerke een iegelijk onzer om daartoe te arbeiden en daarvoor te strijden! Hij schenke en vermenigvuldige ons het geloove om Hem te volgen en gehoorzamen. Hij zegene ook, wat wij in zijnen Naam en naar zijn Woord hier beraden en besluiten tot vrijmaking van zijne Kerk, opdat Hij alleen erkend en gehoorzaamd worde als de hoogste rechtsprekende, besturende en wetgevende macht. Dat geve Hij ons uit genade om zijns Naams wille, en daartoe verhoore Hij de bede, welke wij in ootmoed en geloof tot Hem opzenden. Die verhooring heeft Hij ons toegezegd, en daarom, dat wij onzen mond voor Hem opendoen, opdat Hij ons vervulle met de gaven en de krachten, welke wij behoeven.

WACHT UZELVEN!

INLEIDING VAN DE VIERDE ZITTING

OP VRIJDAG, 14 JANUARI 1887, VOORM. 10 UUR,

DOOR

Dr. F. L. RUTGERS.

M. H.! Het is de laatste zitting van ons Gereformeerd Kerkelijk Congres, die zoo even geopend is. Als zij straks zal gesloten zijn, gaan we uit elkander, om weldra weêr verspreid te zijn in de honderden steden en dorpen, waaruit we herwaarts zijn opgekomen. Maar al is ons samenzijn dan voorbij, de zaak die ons samenbracht laten we hier niet achter. Zij gaat meê met een iegelijk onzer, om dan nu in kleiner kring te worden ter harte genomen. Immers is juist dit de bedoeling van het gansche Congres, dat het hier behandelde onderwerp nu in al onze kerken zou worden aan de orde gesteld. Als broeders van Gereformeerde belijdenis waren we hier bijeen; en dus niet alleenlijk, of ook in de eerste plaats, voor eigen geestelijke genieting; maar wel degelijk tot verheerlijking van den Naam des Heeren. Dat die Naam ook op kerkelijk erf weêr de eere ontvange die Hem toekomt, dat was en is en blijft onze eerste bede. En juist daarom was ons doel, om elkander te wijzen op hetgeen Gods Woord te dien aanzien aan een iegelijk onzer als zijne roeping voorstelt. Als het goed is, gaat de indruk van het hier gehoorde dan ook straks met ons meê. We zijn dan te dieper verootmoedigd over onze kerkelijke ontrouw; maar ook des te meer opgewekt om nu voortaan met die zonde te breken. De zoo noodige Reformatie onzer kerken,

ook door afwerping van het juk der Synodale hiërarchie, is ons dan een zaak van heiligen ernst. En we gorden ons dan aan, in de mogendheid des Heeren, voor de roeping die we te dien aanzien te vervullen hebben, met verhoogde veerkracht, met verhelderd inzicht, en met een eenparigen zin.

Uit den aard der zaak gaan we dan ook strijd, en misschien wel zwaren strijd, te gemoet. Ook in dit opzicht zijn Gods gedachten en wegen geheel anders dan de wegen en gedachten, die er bij den mensch van nature opkomen. Voor des Heeren discipelen blijft het altijd gelden, dan althans wanneer zij in der waarheid Hem trouw willen zijn: „In de wereld zult gij verdrukking hebben." En er komt dan veel en velerlei, dat de vijand der ziele gebruikt, om ons van des Heeren wegen weêr af te leiden.

Laat mij, daaraan gedachtig, bij deze laatste samenkomst u een Schriftwoord medegeven, dat de Heere zelf oorspronkelijk bestemd heeft voor de onderscheiden verzoekingen, waarin we zullen gebracht worden, en dat dan voor ieder van die verzoekingen eene bepaalde waarschuwing geeft. Ik bepaal u daartoe bij hetgeen we lezen:

Luk. XII : 1—12.

Daarentusschen als vele duizenden der schare bijeenvergaderd waren, zoodat zij elkander vertraden, begon Hij te zeggen tot zijne discipelen: Vooreerst, wacht uzelven voor den zuurdeesem der Farizeën, welke is geveinsdheid.

En er is niets bedekt, dat niet zal ontdekt worden, en verborgen, dat niet zal geweten worden.

Daarom, al wat gij in de duisternis gezegd hebt, zal in het licht gehoord worden; en wat gij in het oor gesproken hebt, in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden.

En ik zeg u, mijne vrienden: vreest u niet voor degenen, die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen.

Maar ik zal u toonen, wien gij vreezen zult; vreest Dien, die, nadat Hij gedood heeft, [ook] macht heeft in de hel te werpen; ja ik zeg u, vreest Dien!

Worden niet vijf muschjes verkocht voor twee penningskens? en niet één van die is voor God vergeten.

Ja ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet; gij gaat vele muschjes te boven.

En ik zeg u: een iegelijk, die mij belijden zal voor de menschen, dien zal ook de Zoon des menschen belijden voor de engelen Gods.

Maar wie mij verloochenen zal voor de menschen, die zal verloochend worden voor de engelen Gods.

En een iegelijk, die [eenig] woord spreken zal tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; maar wie tegen den Heiligen Geest gelasterd zal hebben, dien zal het niet vergeven worden.

En wanneer zij ú heenbrengen zullen in de synagogen, en [tot] de overheden en de machten, zoo zijt niet bezorgd, hoe of wat gij tot verantwoording zeggen, of wat gij spreken zult:

Want de Heilige Geest zal u in dezelve ure leeren, hetgeen [gij] spreken moet.

Het is tot zijn eigen discipelen, dat de Heere hier spreekt; niet tot de schare, of tot de Farizeën, of tot wie dan ook, maar tot zijn discipelen. En Hij doet dat, bepaaldelijk met het oog op de onderscheiden gevaren, waaraan zij in het midden der wereld zouden blootstaan. Als de trouwe Herder der zielen geeft Hij hun van te voren eene reeks van waarschuwingen. Dat doet Hij dan nu ook aan ons. Moge het zijn met die uitwerking, dat we zijne woorden hooren, verstaan en ter harte nemen.

„Vooreerst, wacht uzelven voor den zuurdeesem der Farizeën, welke is g e v e i n s d h e i d". Ge zult toch wel niet meenen, M. H.! dat die waarschuwing nu voor ons overbodig is? Wie dat dacht, zou den Heere zelven tegenspreken, en zou eigenlijk toonen dat dat woord juist voor hem te meer noodig is. o! Zeer zeker, ik wil gaarne aannemen, dat gij hier niet als een hypocriet onder de broederen geweest zijt, en dat ge waarlijk gemeend hebt wat ge deze dagen op allerlei wijze hebt uitgesproken. Maar zou daaruit nu reeds volgen, dat ge ook in het midden der tegenstanders even kloek en krachtig getuigen zult; dat ook in het licht van u zal gehoord worden, wat hier in het verborgen gesproken is; dat ook van de daken door u zal gepredikt worden, wat hier in de binnenkameren is gezegd? Och! er waren er zoovelen, in de dagen der groote Hervorming, die in den vertrouwden kring van Gereformeerde broederen o! zoo beslist voor den dag kwamen, maar dan daarna in eene Roomsche omgeving er weêr niets van lieten merken; die, zooals men dat toen wel uitdrukte, alleen 's nachts Gereformeerd waren en dan overdag weêr goed Roomsch; juist zooals Nicodemus, gelijk zij tot verontschuldiging hunner halfheid dan nog durfden zeggen. Ja! valschelijk zoogenaamde Nicodemussen, riep Calvijn hun toen toe; hadt ge maar een weinigje van dien Nicodemus, die, met veel minder kennis

dan u gegeven is, toch reeds in het Sanhedrin voor den Heere durfde opkomen, en Hem daarna openlijk beleed, juist bij en na zijn kruis! — Ziet, M. H.! daar is velerlei geveinsdheid; en ons hart is arglistig. Laat toch niemand meenen, dat hij 's Heeren waarschuwing niet zou noodig hebben. En laten we allen bedenken, dat toch eens de dag der openbaring komt. Ge hebt zeker niet te vreezen, dat door menschen al het hier verhandelde, ook met bijvoeging van uw naam, zal geopenbaard worden. Maar het zal toch eens gedaan worden door den Heere zelven. God verhoede, dat het dan voor iemand onzer tot beschaming zou zijn; dat de bijwoning dezer samenkomsten dan nog tegen hem getuigen zou!

Luistert daarom ook naar de tweede waarschuwing, die ons van de menschenvrees af wil brengen. Denkt toch niet, dat ge daarvan zóó vrij zijt, dat die vreeze u wel nooit in verzoeking zal brengen. Dat heeft één van die discipelen uit den tekst later ook eens gedacht; en — ge kent de geschiedenis van Simon Jonazoon! Luistert liever naar den Heere, die u voorstelt, wat de menschen u al zoo doen kunnen. Zij kunnen, zonder twijfel, u bespotten en smaden en lasteren; zij kunnen u benadeelen in uw handel of bedrijf; zij kunnen u berooven van gebouwen en goederen en inkomsten; zij kunnen zelfs zóóver gaan, dat zij Jezus' discipelen gaan vervolgen en mishandelen; ja, om het ergste te noemen, gelijk Jezus zelf ook deed, zij kunnen u dooden. Maar, zegt de Heere, dan is ook hunne macht ten einde; »daarna kunnen zij niets meer doen." o! Indien er in 't geheel geen »daarna" was, dan, ja dan zou het te begrijpen zijn, als we voor die macht der menschen uit den weg gingen! Maar nu? Hoort nog eenmaal naar den Heere: »Vreest Hem, die, nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, ik zeg u, vreest Dien!" Is dat wapen, dat Hij zijnen discipelen tegen menschenvrees in de hand geeft, niet volkomen afdoende en beslissend? o! Het is zoo begrijpelijk, dat wie God niet vreest, telkens ziet op de menschen. Maar ook aan den anderen kant, wie in waarheid God vreest, die wordt daardoor juist van de vreeze der menschen volkomen verlost. Juist wie voor de majesteit Gods zich zeer diep ter neêrbuigt, die kan tegenover menschen fier het hoofd omhoog heffen. Juist wie beeft voor het Woord des Heeren, die beeft niet tegenover menschen, ook al zou hun tegenstand nog veel feller zijn dan door iemand onzer kan worden verwacht.

En wanneer het hun dan toch gelukt, ons veel kwaad te doen? Och, M. H.! dat gaat nooit een stroobreed verder, dan

de Heere het laat gaan; en weest dan maar niet bezorgd, dat het u waarlijk schaden zal. Denkt dan aan dat treffende woord, dat de Heere, juist tegenover zulke bezorgdheid, met betrekking tot de zorg van onzen God ons heeft gezegd. »Worden niet vijf muschjes voor twee penningskens verkocht? en niet één van die is voor God vergeten. Ja, ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet, gij gaat vele muschjes te boven." »Weest dus niet bezorgd", ook niet op kerkelijk gebied, »wat gij eten of drinken zult, of waarmede gij u kleeden zult". Daarnaar in de eerste plaats te vragen, dat is, zegt de Heere elders, »het zoeken der heidenen." Maar tot zijn discipelen is zijn woord: »Uw hemelsche Vader weet, dat gij alle deze dingen behoeft. Zoekt dan eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden."

Laat dus, o discipelen van den Heere! geen ijdele zorg u van uwe heilige roeping aftrekken. Ge zoudt daardoor metterdaad uwen Heer verloochenen. Juist daartegen geeft Hij zelf hier nog eene bijzondere waarschuwing. o! Hij wist wel, en Hij weet wel, dat we daartoe zoo gedurig in verzoeking zijn; ook, en niet het minst, juist op het erf zijner Kerk. Wat al verloochening van zijn Naam door de leden en organen van zijn eigen lichaam, en dan juist als zoodanig door hen bedreven, die ons voor den geest komen als we denken aan onze kerken; en dan door ons allen bedreven, niet sedert gisteren, maar zooveel jaren lang! Ik behoef ze thans u niet voor te rekenen. Dat is dezer dagen nog gedurig gedaan. En dat zegt ons telkens luider en sterker onze eigen conscientie. Laten we, daardoor diep verootmoedigd, dan te meer voor de toekomst op die waarschuwing letten. Laat het ons in waarheid zwaar op het hart wegen, wat Hij zelf daarvan zegt: »Wie mij belijden zal voor de menschen," ook als Koning mijner Kerk, »dien zal ook de Zoon des menschen belijden voor de engelen Gods. Maar wie mij verloochenen zal voor de menschen," mij verloochenen ook als Koning mijner Kerk, »die zal verloochend worden voor de engelen Gods."

Hoe meer zulke woorden inderdaad tot onze conscientie zijn doorgedrongen, des te grooter is ook onze verantwoordelijkheid. En daar is eene mate van overtuiging en verlichting, waarbij de mensch er niet tegen in kan gaan, zonder onherroepelijk aan het eeuwig verderf ter prooi te zijn. Het is eene ontzettende waarschuwing, wel de meest ontzettende die er in de gansche Schrift te vinden is, die daar spreekt van het oordeel over de zonde tegen den Heili-

gen Geest. o! Zeer zeker, wie Gods kind is, kan wel nooit vervallen tot die ééne zonde. Maar ook aan den anderen kant, zij is ook niet mogelijk, waar de stem des Geestes nog nimmer als zoodanig is gehoord. Het zijn niet de heidenen of de ongeloovige Joden, die de Heere er hier tegen waarschuwt, maar het zijn juist zij, die zich als discipelen aan Hem hadden aangesloten. En zoo komt die waarschuwing dan ook thans, niet tot ongeloovigen of tot weinig kundigen, maar juist tot hen die van zijne genade het meest en het best en het zuiverst gehoord hebben. Wat zou het zijn M. Br.! leden van die kerk, die naar Gods Woord gereformeerd is en waaraan Hij zelf een zoo heerlijk pand heeft toebetrouwd, indien ook van iemand onzer moest gelden: „ten hemel toe verhoogd", maar ondanks alle werking des Geestes toch onbekeerlijk! „Wee u!" zegt dan Hij die eenmaal de Rechter zijn zal, „gij zult ter helle toe nedergestooten worden". „Heden dan, zoo gij zijne stem hoort, verhard u niet maar laat u leiden".

Diezelfde Heilige Geest, die zoo schrikkelijk toornt over moedwillige verwerping en lastering, is voor allen die zich laten leiden, dan een heerlijke Trooster en Gids. Ziet, ook dit is nog een gevaar, waaraan Jezus' discipelen blootstaan, dat zij vreezen, te zwak en te onbekwaam te zijn om den strijd voor den Heere te aanvaarden, en dan kleinmoedig den strijd ontwijken. Nu, het is zonder twijfel waar, dat de Heere naar zijn welbehagen zijne goederen uitdeelt, en dan sommigen aan bekwaamheid en gaven niet meer geeft dan één talent. Maar zoomin als de meer bevoorrechte zich daarom ook maar eenigszins mag verheffen (want wat hebt ge, dat ge niet ontvangen hebt?), evenmin mag de minder bevoorrechte daarom ook maar eenigszins zich terugtrekken. Inderdaad is de zegen lang niet altijd aan bekwaamheid verbonden, en is vaak genoeg door den Heere getoond, dat Hij juist met de kleinen groote dingen kan doen. En voorts is dit maar de zaak waar het boven alles op aankomt, hetzij dan bij „verantwoording in de synagogen en voor de overheden", of wel bij getuigenis op andere wijze, dat de Heilige Geest achter dat getuigenis met zijne drijvende kracht aan het werk is. „Hij leert dan" ook de meest eenvoudigen „wat zij spreken moeten", en ook wat zij doen moeten. Weest dan nooit bezorgd, o! gij stillen in den lande, die uzelven onbekwaam acht voor den strijd des Heeren. Onbekwaam uit uzelven, ja! dat zijt ge inderdaad, en dat zijn wij allen. Maar onze bekwaamheid is uit God; en Hij geeft die, waar Hij roept tot zijn strijd, op allerlei wijze en door allerlei

middelen. Heeft Hij niet ook deze samenkomsten daaraan dienstbaar willen maken? En heeft Hij niet gezorgd, dat gij thuis, en overal, zijn Woord altijd hebt, dat Woord dat „een lamp voor onzen voet en een licht op ons pad" is? En heeft Hij ook niet zijne belofte u gegeven, Hij die trouw is en niet liegen kan? „Zoo dan iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begeere, die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt, en zij zal hem gegeven worden. Maar dat hij ze begeere in geloof, niet twijfelende".

Welaan, laten we dan ook nu, met de hand op die belofte, tot gebed ons vereenigen. En de Heere geve ons, om dat waarlijk te doen in geloof.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXIII.

EEN ERNSTIG RECHTSGEDING.

OP 12 SEPTEMBER 1886 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

A. VAN SCHELVEN,

REIZEND PREDIKANT DER CONFESSIONEELE VEREENIGING.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Gelezen: 1 Cor. 10 : 1—14.
Tekst: Micha 6 : 1—8.
Gezongen: Ps. 95 : 1—4.
„ 130 : 2 en 3.
„ 81 : 15—18.
„ 2 : 6, 7.

Aan het vriendelijk verzoek tot uitgave dezer bijbellezing heb ik gemeend gehoor te moeten geven. Weken na het uitspreken hiervan heb ik getracht het gesprokene neêr te schrijven, 'tgeen na improvisatie, na zoo vele weken en bij den toestand mijner oogen mij veel arbeid en geduld en moeite kostte, maar toch, met het oog op den toestand der Amsterdamsche gemeente en de belangstelling in deze beweging, met vreugde en onder biddend opzien is volbracht. Zegene de Heere deze zwakke woorden! A. v. S.

Hoort nu, wat de Heere zegt: Maak u op, twist met de bergen, en laat de heuvelen uwe stem hooren.

Hoort, gij bergen! den twist des Heeren, mitsgaders gij sterke fondamenten der aarde! want de Heere heeft eenen twist met zijn volk, en Hij zal zich met Israël in recht begeven.

o, Mijn volk! wat heb Ik u gedaan? en waarmede heb Ik u vermoeid? betuig tegen Mij.

Immers heb Ik u uit Egypteland opgevoerd, en u uit het diensthuis verlost; en Ik heb voor uw aangezicht henen gezonden Mozes, Aäron en Mirjam.

Mijn volk! gedenk toch wat Balak, de koning van Moab, beraadslaagde, en wat hem Bileam, de zoon van Beor, antwoordde; en wat geschied is van Sittim af tot Gilgal toe, opdat gij de gerechtigheden des Heeren kennet.

Waarmede zal ik den Heere tegenkomen, en mij bukken voor den hoogen God? Zal ik Hem tegenkomen met brandofferen? met eenjarige kalveren?

Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? aan tien duizenden van oliebeken? Zal ik mijnen eerstgeborene geven voor mijne overtreding? de vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel?

Hij heeft u bekend gemaakt, o mensch! wat goed is: en wat eischt de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uwen God?

Micha 6 : 1—8.

Neen, M. H! het is niet naar de meening des Heiligen Geestes, gelijk vele tegenwoordige godgeleerden het doen voorkomen, als zou de hoogste waarde van de Schriften des Ouden Testaments hierin bestaan, dat zij voor de wetenschap een bron zijn van oud-Joodsche letterkunde en ons schoone bescheiden geven van den godsdienst, de gevoelens en de gebruiken van een oud, belangrijk volk.

De Heilige Geest geeft er ons wel een ander bescheid van. »De Schrift is voortijds niet voortgebracht door den wil

des menschen, maar de heilige mannen Gods, door den Heiligen Geest gedreven, hebben ze gesproken en geschreven."

Petrus; en Paulus in het u voorgelezen hoofdstuk (1 Cor. 10); zeggen ons, wat Gods werk met Israël is en 's Heeren oordeelen over dit volk zijn: »dat alles is hun overkomen tot voorbeeld en is geschreven tot waarschuwing voor ons;" en dientengevolge ontvangen we de vermaning: »Gij hebt het profetisch woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in eene duistere plaats, totdat de dag aanlicht en de morgensterre opgaat in uwe harten."

En de Heilige Schrift getuigt er van: »Onderzoekt (die) Schriften, die zijn het, die van Mij getuigen."

Naar dien regel dan ook tot voorbeeld en tot waarschuwing behelzen onze tekstverzen EEN ERNSTIG RECHTSGEDING van Jehova met zijn volk Israël door de bemiddeling van zijn profeet Micha ingesteld (Micha 6: 1—8).

Hoort dan de aanleiding tot, de pleitrede in en de uitkomst van dit geding.

I.

De zonden van de inwoners van Sodom en Gomorra waren zwaar. Ze hadden niet ernstig onderzocht, de grenzen van Gods lankmoedigheid overschreden en hun oordeel werd Abraham medegedeeld. Toch zou God het, ten bewijze van zijne barmhartigheid, hebben ingehouden, zoo daar vijf rechtvaardigen waren gevonden.

Voorwaar dat is treffend.

En toch, hier is eene openbaring van God, nog veel treffender.

Jehova, Israëls God, had Israël verkoren, zich aan Israël geopenbaard, als aan geen ander volk ooit.

Hij had dit gedaan met een heilig doel, om namelijk Israël te zetten als een gouden kandelaar in het midden der volken, die Hij had laten wandelen naar het goeddunken van hun eigen hart, en die verzonken waren in allerlei gruwelen.

Om Israël daartoe in staat te stellen, gaf de Heere zijne beloften, zijne wetten en zijne inzettingen aan het volk, opdat het Hem vreezen en in zijne wegen wandelen zou.

Daarenboven gaf de Heere hun priesters om hen te onderwijzen; profeten om hen te waarschuwen, die al den dag niet zouden zwijgen, maar uit der kele zouden roepen: »Dit is de weg, wandelt in denzelven!"

En heeft dat volk voldaan aan dat doel; en vruchten voortgebracht, eenigszins aan dien arbeid Gods beantwoordende?

Hoort er onzen profeet van getuigen: Juda, Israël, en Samaria, ze hebben zich door leugenprofeten laten afleiden van den rechten weg hun voorgeteekend; — in afgodendienst zijn ze verzonken, aan gierigheid hebben zij zich overgegeven en door bedrog en onrecht en onderdrukking zich jegens elkander schuldig gemaakt.

Alzoo hebben zij Gods Woord versmaad, zijn Verbond verbroken, den afval volkomen gemaakt; ontzettend genoeg om door God niet langer te worden geduld.

De profeet Micha wordt geroepen om, in den Naam des Heeren, met Israël te rechten.

»Hoort", zoo spreekt hij, »wat de Heere zegt, Hij heeft een twist met zijn volk, Hij zal zich met Israël in recht begeven."

En nu zou men verwachten, dat Israël gedreigd zou worden met hagel en vuur, met vloek en toorn van den lang getergden God.

Niet alzoo! Dezelfde God, die een wreker is zeer grimmig, die Israëls vijanden zijnen toorn behoudt, treedt hier af van zijnen troon.

Hij plaatst zich voor 't zondige en schuldige volk, Hij zal zich door dat volk laten onderzoeken en in staat van beschuldiging laten stellen, of er ook maar iets zou te vinden zijn, dat dienen kon tot bewijs, dat Hij oorzaak zou hebben gegeven tot dezen ontzettenden afval. De Heere HEERE wil dat het eens voorgoed openbaar zal worden, en hemel en aarde uitspraak zullen doen, aan wiens zijde het recht, en aan welke zijde de schuld is.

Inderdaad, dat is ernstig en plechtig, en wel een bewijs dat God een God der gerechtigheid is, en in waarheid traag tot toorn.

Daarom hier dan ook die oproeping door Micha, als Gods pleitbezorger: »Laat bergen en heuvelen uwe stemme hooren!" Hij roept ze op: Laat ze spreken en niet zwijgen, ook zelfs de zee en de afgronden."

Wat hebben ze gehoord en gezien van hetgeen Israël den Heere heeft aangedaan, opdat er niet lichtvaardiglijk, maar met kennis van zaken, gerechtigheid moge gedaan worden.

Dat ze dan optreden!

De eerste getuige is de Schelfzee. Aan hare oevers is het volk gelegerd, dat God door Mozes en Aäron met een sterke hand, na machtige wonderen en teekenen, uit het diensthuis heeft uitgeleid.

Zij heeft het hoefgedreun der paarden gehoord, en het glinsteren der zwaarden gezien van het leger der Egyptenaren, als God Farao's hart had verhard toen hij Israël na-

jaagde om het weder te brengen in dienstbaarheid of het in hare wateren te verdrinken.

Verder heeft ze waargenomen den angst, die het hart des volks benauwde, en gehoord hoe het er Mozes een verwijt van maakte, als zou hij het volk hierheen gebracht hebben om het ten verderve te voeren.

Van Mozes alléén heeft zij opgemerkt dat hij uit den nood riep tot zijnen God. Maar de Heere zeide tot Mozes: »Wat roept gij tot Mij; zeg dat het volk voorttrekke."

»Toen hief Mozes zijn staf op boven mij, en de Heere ontbond eenen Oostenwind, die mijne wateren in tweeën sneed, zoodat ik gedeeld en mijne afgronden ontbloot werden.

Zoo werd aan Israël een pad gebaand en de Israëlieten gingen met hunne kinderen en met hun vee door mijnen schoot.

En Farao en zijne knechten zagen het aan.

En in plaats van te vreezen voor den Heere, die dit gedaan had, zett'en ze Israël na, en waagden zich op hetzelfde pad.

En toen ze ingegaan waren, trok Mozes zijn staf en de Heere zijn wind terug, en de wateren sloten de diepten en dekten als met een lijkkleed het leger der Egyptenaren, zoodat niet één van hen levend bleef.

En ik wierp in mijne ontroering de doode lichamen der Egyptenaren aan den oever, en Israël zag hoe alle instrumenten, tegen hen bereid, door God machteloos waren gemaakt, terwijl Mirjam en Israëls maagdenreien den Heere loofden, die paarden en wagenen in de zee had verdorven."

Ook b e r g e n en r o t s e n moeten worden opgeroepen, om in deze twistzaak te getuigen.

H o r e b in de eerste plaats.

In zijne nabijheid is Israël gelegerd.

Wat heeft hij te zeggen van hetgeen God voor Israël geweest is, en hoe Israël zich heeft gedragen jegens den Heere?

H o r e b spreekt: »Door brandende zonnehitte en gebrek aan water was Israël in grooten nood.

Zij, hunne kinderen en hun vee smachtten van dorst.

Ik heb geen neiging waargenomen, dat het volk zich wendde tot den Heere, die het uit zoo grooten nood en dood had gered.

Integendeel, het volk murmureerde tegen den Heere en tegen Mozes zijn knecht.

Mozes riep tot den Heere en klaagde, zeggende: »Wat zal ik met dit volk doen? Er scheelt niet veel aan dat ze mij steenigen!"

En op 's Heeren bevel stond Mozes aan mijnen voet.

En hij hield den staf in de hand waarmede hij den stroom geslagen had.

In den naam des Heeren hief hij dien op. Nu had Israël kunnen vreezen dat 's Heeren machtige hand mij van mijnen wortel zou hebben losgerukt, om mij te werpen op het murmureerende volk, om het te verpletteren; maar ziet! nauwelijks had de staf van Mozes mijne wanden aangeraakt, of ik werd opengescheurd en uit mijn binnenste vloeide een fontein van levend water, waaruit Israël dronk, en zijne kinderen en hun vee."

Ook het gebergte van Moab, zal in deze zaak worden gehoord.

Op zijn toppen heeft hij de voeten gevoeld van Balak, zijn koning.

Deze en zijn volk dragen Israël van oude dagen af een kwaad hart toe.

Reeds meermalen is hij gekomen, om van zijne hoogten Israël te zien.

En als hij die legerorde aanschouwt, en ziet het teeken van Gods tegenwoordigheid in het midden des legers, wordt zijn haat gemengd met vreeze, dat dit volk wellicht komen zal om zijne landpalen te verderven en zijn land in bezit te nemen.

Die haat en die vreeze beide doen hem omzien naar een middel om het gevaar van zich af te wenden.

Hij wendt zich door een gezantschap tot Bileam, den zoon van Beor, opdat hij komen zou om dit volk te vloeken.

Tegen 's Heeren wensch in, omdat hij het loon der ongerechtigheid liefheeft, volgt hij, en van Moabs bergtoppen beschouwde hij het leger des uitverkoren volks, terwijl Balak met hem beraadslaagde over Israëls verderf.

En nu, daar openen zich de lippen van den gehuurden profeet.

En waarom vernemen de bergen geen enkel vloekwoord?

Voorwaar niet omdat Balak en Bileam zich gebogen hebben voor Israëls God, maar omdat Deze Bileams tong breidelde en den vloek omzette in een zegen.

Zoo komt dan het getuigenis van de bergen Moabs hierop neêr, dat wie zijn tong in het gerichte zou opheffen tegen zijn volk, God dien verdoemen zal.

En waar zouden wij eindigen, zoo wij wilden stilstaan bij alles wat er geschied is, van Sittim af tot Gilgal toe!

Want of wij vertoefden bij Mara en Elim, of aan den voet van den Sinaï, we zouden slechts één getuigenis vernemen: »God heeft wel zijn volk beproefd met vele beproevingen, tot oefening van hun geloof en opdat zij ook zelven zouden weten wat er in hunne harten huisde, maar onder al die beproevingen is gebleken, dat Israël een wederspannig en hardnekkig volk is, maar de Heere een God van lankmoedigheid en

barmhartigheid, die het verbond en de weldadigheid bewaart, en Israël nimmer deed naar zijne zonden.

En daar Israël die treurige geschiedenis heeft voortgezet en in de dagen van Micha tot het uiterste gebracht had, zal God met het volk in het gerichte treden; bewust als Hij zich is, dat niemand Hem de weemoedige vraag zal kuunen beantwoorden tot zijne beschaming: »Wat heb Ik u misdaan — waarmede heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij, o, mijn volk!"

II.

En nu zou men verwachten, Gel., dat Israël zich als een éénig man voor zulke verpletterende getuigen zou hebben gebogen met schuldbelijdenis.

Ach! Israëls geschiedenis is de openbaring van het natuurlijk menschenhart, dat het noch door beschuldiging van Gods heiligen mond, noch door bedreigingen van vloek en toorn, noch beloften van leven en vrede te bewegen is om Hem te vreezen, of in zijne wegen te wandelen.

En uit de pleitredenen, die dan volgen, blijkt dat 't Farizeïsme ook al niet dagteekent uit de dagen van Jezus Christus' omwandeling, maar eene eigenaardige plant is van het hoogmoedige menschenhart.

Het was er, en het werd luide uitgesproken, ook in de dagen van Micha, en is ook niet uitgeroeid door het onzettend »Wee u, wee u!" dat er de Heere over uitsprak.

»Waarmede zal ik den Heere tegenkomen?" zoo spreekt als een éénig man het geheele huis van Israël en Juda en Samaria. Is het iets anders?

Ze brengen brandofferen en eenjarige kalveren. En is dit niet genoeg, — heeft de Heere er een welgevallen in, dat ze tot tienduizenden worden vermenigvuldigd?

Ze hebben ze immers niet geweigerd te brengen in 's Heeren huis?

En zijn de tienden van olie niet genoeg, welnu, dan zullen ze die als beken doen vloeien, tienduizend maal boven hetgeen hun is opgelegd!

En nog dieper haalt de profeet de overlegging van hunne door de opgetreden getuigen tot wrevel geprikkelde harten te voorschijn, als hij hen zeggen doet: »Of zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijne overtreding, of de vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel?"

Is het niet dwaas? Immers had de Heere niet om zich zelven de offers van rammen en kalveren ingezet!

Had Hij niet duidelijk gezegd: »Indien Ik hongerde, Ik zou het u niet behoeven te zeggen."

De beesten op duizend bergen zijn mijns!

En indien gij een offer brengen wildet, mijner waardig, hoe zoudt gij het aanleggen?

Immers de Libanon zou te gering zijn om tot altaar te dienen, — al zijn vee ongenoegzaam ten offer, en al zijn cederen ongenoegzaam om te branden!

Had Hij ze niet ingezet om Israël te leeren van zijnen Raad, en om het volk te troosten, als zij door diepgaand zondegevoel zouden zijn neergebogen?

Om hen te doen zien dat het den Heere ernst was, als Hij door zijn Wet eischte, dat de ziel die zondigt sterven zal, en dat het niet maar een Oostersche beeldspraak is, als er gesproken wordt van »een vuur dat niet uitgebluscht wordt," moest het onschuldige dier, dat den schuldigen zondaar vertegenwoordigde, den dood sterven, en zijn vleesch met vuur worden verbrand.

Maar ook, daar het bloed van stieren en bokken de zonde nimmermeer kan wegnemen, verkondigden die offers, dat God de Heere een offer had voorzien, dat Hij in de volheid des tijds geven zou, en dat eene eeuwige gerechtigheid zou aanbrengen voor een iegelijk die gelooft. Had Israël dit begrepen, het had voorzeker deze dwaze en van hoogmoed overvloeiende pleitrede achtergehouden.

En ware nu dit geslacht van formalisten in Juda en Israël, die leefden te dien tijde, met hen uitgestorven, dan zou den Heere Jezus een zeer zware strijd zijn gespaard geworden; en onder ons zou niet door velen zoo dwaze waan worden gekoesterd, dat waarnemen van godsdienstigen plicht, vergezeld van wat burgerlijke deugd, voldoende is om aanspraak te maken op het rijk der hemelen.

Maar, helaas! in alle tijden is het tal derzulken legio; en de ernstigste waarschuwing voor hen meestal tevergeefs!

Ze ergeren zich als gepredikt wordt van Gods recht en het eeuwig oordeel, waarvoor geen zondaar zal bestaan, en meenen dat Gods recht en zijne heilige Wet niet verder reiken dan de artikelen van ons burgerlijk strafwetboek.

En wat zal nu de rechtvaardige Rechter oordeelen? Hij laat het woord aan zijn pleitbezorger, Micha, die vol van de vreeze en in de kennisse des Heeren, als het ware de schouders ophaalt over die dwaze verontschuldigingen.

't Is of hij zegt: »Wat vraagt ge naar den bekenden weg? Heeft de Heere niet bekend gemaakt aan u, en door u aan alle volk en iederen mensch verkondigd, in zijn heilige Wet

wat goed is en wat Hij van u eischt? — Recht te doen! In de eerste plaats des Heeren recht te erkennen, als Hij liefde en gehoorzaamheid eischt; en waar deze niet is bewezen, Hem gerechtigheid toe te kennen, als Hij oordeel over u brengt; en voor dat oordeel in ootmoed het hoofd te buigen.

En verder: den Heere te gelooven, als Hij spreekt van voldoening aan zijn Recht, — van vergeving en van verzoening langs den weg en door het door Hem zelven verordende middel, in de offers voor hunne oogen geteekend.

En indien nu deze dingen alzoo zijn, wie der getuigen Gods moet dan niet klagen: Wie heeft onze prediking geloofd? En zeker zou aller antwoord moeten zijn: Niemand, Heere! tenzij zijn arm krachtig werke, en Hij door den Heiligen Geest den zondaar van zonden overtuige en zijn zalving ontsluite voor den raad zijner genade in Christus Jezus, dien Hij tot verzoening en tot verlossing gegeven heeft.

En waar dat wordt geloofd, daar verandert alles. Dat geloof vernieuwt den mensch inwendig en schept een hart dat lust en liefde heeft, ook bij alles wat er van het oude nog overbleef, om niet slechts naar sommige, maar naar alle geboden Gods te leven.

Dan komt dat ootmoedig wandelen voor God en met God, als een uitvloeisel van innige en rechte kennis van onzen waren toestand door de zonde, en van de groote barmhartigheid, waarmede de Heere over ons heeft gedacht, in den Zoon zijner liefde.

Dan komt de openbaring van dat vernieuwde leven, in toewijding van alles wat men is en van alles wat men heeft aan den Heere die het gaf; en wordt afgelegd die barre zelfzucht en gierigheid, en treedt daarvoor in de plaats die weldadigheid, in welker beoefening het leven is van het wedergeboren hart.

Dat is den Heere aangenamer dan duizenden van rammen en tienduizenden van oliebeken, waaraan Hij geene behoefte heeft, en die den naaste geen nut doen. Dat is het wat Hij eischt, en door de vernieuwing des gemoeds zelf in ons werkt door den Heiligen Geest, die den uitverkorenen gegeven wordt.

Dat is het wat de Heere door Mozes en de profeten verkonden deed, en waarin Hij zijn welgevallen heeft.

Dat heeft Israël niet verstaan, en ook van de lippen van Micha niet beluisterd. Immers, de pleitbezorger van Jehova stelt het Israël voor oogen, dat in ieders goddeloozen huis, schatten der goddeloosheid gevonden werden; dat onrecht en onderdrukking alom werden waargenomen, zoodat er niemand was, die deed wat goed en recht was voor Gods aangezicht. En nog tegenover dat alles hoogmoedige zelfverheffing en

verbazing dat de Heere geen vrede had met hunne uitwendige godsdienstigheid.

III.

Neen, dat is te veel. Daartegen moet Gods ongenoegen worden gepredikt; moet zijn gramschap ontsteken, zoo daar geen bekeering gezien werd.

Zoo dreigt de Heere door den profeet. Krenken zou Hij ze, dat is: berooven van hunne eere en van de voorrechten die zij tot hiertoe genoten hadden, en ze in groote benauwdheid brengen.

Alzoo toch zegt 's Heeren zaakgelastigde: Sion zal als een akker worden geploegd, Israël onder alle volken verstrooid, en Samaria tot een steenhoop worden.

En alzoo is het dan ook geschied!

God heeft zijn volk, het volk des verbonds, niet gespaard.

De takken van den boom zijn afgehouwen. Maar de wortel — het verbond Gods met Abraham, die ook de belofte had, dat de heidenen, ja alle geslachten der aarde zouden gezegend worden — de wortel is gebleven.

En in dien wortel worden de uitverkorenen — de kerke uit de volken, ingeplant en de geestelijke zegeningen van het verbond deelachtig.

Niet echter, alsof God zijn volk voor altijd verstooten, of zijn verbond met Abraham gebroken had!.....

Gods roepingen en verkiezingen zijn onberouwelijk.

In het laatste der dagen zal God zich over Israël ontfermen, het verzamelen en over hen uitgieten den Geest der genade en der bekeering.

Immers het verbond met Abraham is een verbond der genade, en daarom kan Israëls ontrouw Gods trouwe niet te niet doen. En de Getrouwe heeft zijne belofte aan Abraham gestand gedaan.

De heidenen zijn het erfdeel geworden van Christus, de einden der aarde zijne bezitting. Reeds is eene schare uit alle geslachten en talen en natiën rondom den troon des Lams verzameld, en de Heere doet nog gedurig toe aan de gemeente die zalig worden. Deze gemeente heeft echter toe te zien. Niet zoo onvoorwaardelijk is de betrekking waarin zij staan tot den Heere, als die van Israël. »Goedertierenheid over u," zegt de apostel Paulus in zijn brief aan de kerk te Rome, »zoo gij in de goedertierenheid blijft, anders zult ook gij afgehouwen worden, zonder hoop om als kerk weer te worden opgericht." Deze waarheid is ernstig en wordt door de geschiedenis bezegeld.

Waar zijn de kerken van Klein-Azië?

Ze waren door Gods barmhartigheid geformeerd — door dwaling en toeleg van zonde en ongerechtigheid gedeformeerd; ze hebben zich, op de ernstige vermaning en bedreiging van den verheerlijkten Heere, niet gereformeerd, en..... waar zijn ze nu?

En niet alleen deze, ook de Oostersche en Westersche (de Grieksche en Roomsche) kerken zijn daarvan een bewijs.

Wat is er van die eertijds zoo bloeiende kerken geworden? Zijn ze niet verzonken in Joodsch formalisme en heidensche afgoderij en door dwalingen onkenbaar geworden?

Wel heeft de Heere God naar den rijkdom van zijne barmhartigheid in de zestiende eeuw weer met zijn Woord en zijn Geest die kerken bezocht, en groote wonderen der genade gewrocht; maar als kerken hebben zij zich tegen de Reformatie ingezet, en had God het haar toegelaten, ze zouden haar in bloed hebben gesmoord.

Maar God heeft het verhoed.

Hij gaf niet alleen een stortvloed van licht en van leven en van kennis van zijn Woord, maar ook bouwde Hij de levende steenen tot een geestelijk huis.

Wij hebben, Gode lof! nog de gedenteekenen, die er getuigen van zijn.

Nederland bovenal! Waar is, naast Israël, een volk alzoo met geestelijke zegeningen gezegend!

Wat volk had mannen aan de spitse der strijders voor waarheid, recht en vrijheid als het volk dezer lage landen? Laat ons hunne namen noemen, en ze aan onze kinderen vertellen, gelijk de profeet de namen noemt van Mozes, Aäron en Mirjam.

Ze mogen niet vergeten worden de Oranjes, Marnix van Sint-Aldegonde, De Rijke, Van der Werf, Petrus Datheen, Franciscus Junius, Gijsbertus Voetius en zoovele anderen.

Wat regelen van recht, wat vaste grondslagen van vrijheid, wat belijdenissen der waarheid, wat ordeningen in Gods kerken zijn we niet, naast God, aan hen verschuldigd!

Laat ons inkeeren tot ons zelven, een blik slaan op de kerk onzer vaderen en den toestand van ons vaderland, en onmiskenbaar is 't: er bestaat een verootmoedigende overeenstemming tusschen Israëls toestand in de dagen van Micha en onzen toestand. Ook wij en ons volk, door leugenprofeten misleid, geheele gemeenten en gewesten, waar vroeger de waarheid gekend werd, in onwetendheid verzonken aan ongeloof en spotternij met het heilige en allerlei gruwel en zonde overgegeven, zonder spoor van wat vroeger was, over te laten.

Wel mag de Heere God door zijn getrouwen zeggen: Ge-

tuig tegen Mij, o, gij volk van Nederland! wat heb Ik u gedaan? Waarmede heb Ik u vermoeid?

Zoo de Heere zich ook met ons in recht begeven wilde en getuigen tegen ons wilde oproepen, ook wij zouden ons met niets dan enkel drogredenen kunnen verontschuldigen!

En dat zou ons, zoomin als Israël, geraden zijn, want die zijne zonden belijdt, en nalaat, zal barmhartigheid verkrijgen; maar die ze bedekt, zal niet voorspoedig zijn.

o, Zoo wij het eindoordeel van den Heere niet over ons uitgestort wenschen te zien, laat dan toe dat Hij nu over u oordeele naar zijn Woord.

Laat dat oordeel over u gaan, erken er de gerechtigheid van, en zoek ontkoming terwijl die nog te vinden is.

Onbekeerde mensch! Denk na wat God u gedaan heeft, van het oogenblik van uwe geboorte af aan!

Hij liet u geboren worden in zijne kerke, hoe diep ook gezonken, die u in zijnen naam het teeken en zegel toediende van zijne liefde en genade in Christus; die u beteekenen en verzegelen liet dat zijn bloed van alle zonden reinigt, ook u en de uwen, zoo gij slechts tot Hem kwaamt; en in den naam des Heiligen Geestes, die u verzekerde in den heiligen Doop, dat Hij u wilde leeren en leiden, en u hetgeen God in Christus gaf, wilde toeëigenen en zeker maken. Heeft Hij u niet geroepen door zijn Woord, om u op te maken en dit heil te zoeken? Hebt gij niet dikwijls de noodzakelijkheid en de betamelijkheid gevoeld, onder vele omstandigheden van het leven, aan die roepstem gehoor te geven; — en al die arbeid Gods...., heeft dat alles het doel bereikt, dat er zich de Heere God mede had voorgesteld?

Helaas! Gij hebt u van God afgewend en zijt voortgegaan op uw eigen paden, al weet gij het, dat aan het einde daarvan het eeuwig verderf gelegen is.

Hoort dan des Heilands Woords: »Indien God het volk, dat Hij had uitverkoren, niet heeft gespaard, ziet toe, dat Hij ook u aan uwe lichtzinnigheid en onbekeerlijkheid niet overgeve!"

Maar ook met ons, B. en Z., wil de Heere zich zoo nu en dan vooral in ernstige tijden in recht begeven.

Omdat Hij ons in Christus had uitverkoren voor de grondlegging der wereld, heeft Hij ons uit de duisternis getrokken tot de kennisse der zaligheid en ons beschenen met het licht dat nooit langs den weg der menschelijke wijsheid voor ons zou zijn ontstoken. Hij deed dat tot eere en heerlijkheid van den rijkdom zijner genade, en opdat wij zijne deugden zouden verkondigen, en wij als lichten zouden schijnen, in het midden van de duisternis der zonden.

Laat ons niet zeggen: Wij lezen zijn Woord; roepen des morgens tot Hem, en des avonds buigen wij ons voor Hem; wij houden zijnen dag en voegen ons onder de reine bediening des Evangelies; wij geven aalmoezen aan onze verarmden, en onttrekken ons niet aan de dingen, die op den opbouw van zijn Rijk betrekking hebben.....

Wij zouden dit niet naar wijsheid spreken.

Laat ons liever erkennen, dat de Heere van ons en door ons niet de schuldige eere heeft ontvangen; dat wij niet gediend hebben, een ieder voor zichzelven, en allen te zamen, tot een dam, waarop de stortvloed der zonde breken zou; dat onze huizen niet zijn geweest kleine gemeenten Gods, waarin zijne ordinantiën tot volle ontplooiing gekomen zijn; dat wij onze kinderen niet hebben opgevoed als kinderen des verbonds, zooals wij dat beloofden voor des Heeren aangezicht, als wij, tot sterking van ons geloof, hun het sacrament des heiligen Doops deden toedienen!

Hebben wij, ingeënt in den wortel Israëls, de vruchten des Heiligen Geestes voortgebracht, die er getuigenis van droegen, dat Jezus Christus niet een dorre wortel is, waarop de zijnen versterven? o, Laat ons geene pleitreden voortbrengen om ons te verontschuldigen, maar liever bukken en buigen onder het recht van God, opdat Hij nieuwe geestelijke gaven ons schenke in vernieuwde bekeering.

En dan ten slotte: onze gemeenschappelijke zonde als kerke van den Zone Gods, den nooit volprezen Middelaar.

Wij hadden zoo heilige en heerlijke schatten der genade ontvangen, ons door den Heere toevertrouwd, die wij ongeschonden aan onze kinderen en nakomelingen zouden overleveren als de kostelijkste nalatenschap.

Hij gaf ons in de dagen der Reformatie, door de handen der Reformatoren, uit de kerkers en uit de vlammen der brandstapels, zijn heilig en dierbaar Woord terug.

En onaandoenlijk hebben wij aangehoord dat in naam van zoogenaamde geloovige wetenschap, het snoeimes der critiek daaraan werd gelegd, en het eene na het andere daarvan werd weggesneden.

Hij gaf ons eene belijdenis van de waarheid, aan onze vaderen afgeperst, als zij werden gescholden voor Godverlaters en ketters, die wij te beschouwen hebben als de volrijpe vrucht van een zestienhonderd jaren ijverig en biddend onderzoek der Heilige Schrift.

En wij hebben geduld, dat bestrijders der waarheden daarin vervat, toegelaten werden tot de heilige bediening des Woords; en dat het ongeloof aan de verborgenheden van onzen godsdienst

als voorwaarde werd gesteld, om als leden onzer kerken te worden erkend en aan het heilig Avondmaal te worden toegelaten, dat alzoo alle dijken en dammen werden doorgebroken, die om onze erven waren gelegd geworden.

Hij gaf ons eene liturgie om de bediening van de heilige plechtigheden van Doop en Avondmaal, de inzegening van het Christelijk huwelijk, enz. niet aan de willekeur van de ijdelheid des harten over te laten, maar dat alles geschieden zou naar de heilige regelen van zijn Woord.

En hoe het hiermeê ging? Uit vele slechts een klein staaltje.

Eenmaal werd ik geroepen in een groote gemeente der Hervormde Kerk, den heiligen Doop te bedienen. Toen ik het formulier opsloeg, vond ik zooveel woorden en volzinnen, ja, gedeelten er van met groote en kleine stukken overplakt, omtrent één derde van het geheel, dat ik moeite had het weggeplakte uit mijn geheugen aan te vullen!

En bleef het hierbij, soms gaat de willekeur nog veel verder.

Opdat er tusschen de kerken dezer landen gemeenschap zou bestaan, en samenwerking zou zijn tot beantwoording aan haer doel, had men eene geschrevene kerkenorde, waarin deze gemeenschap, naar den Woorde Gods geordend wezen zou. En in de plaats van dit alles is nu gesteld een stelsel van kerkelijke reglementen, die in de praktijk worden gebezigd om die oude ordeningen te bestrijden en te niet te doen.

Te verootmoedigen hebben wij ons over den afval en de zonden onzer kerken. Zij, die geroepen was waarheid, recht en vrijheid in elken levenskring als een zuurdeeg te doen doordringen, handhaaft in hare zoogenaamde hoogere besturen de leugen boven de waarheid; verkracht het recht door de heiligste regelen er van met voeten te treden om de rechtvaardigen te veroordeelen, en de vrijheid, ons door onzen verhoogden Koning gewaarborgd in spreken en handelen, naar zijne koninklijke ordinantiën, aan banden te leggen en de gehoorzame dienaren buiten zijne kerken te zetten.

o, Hoe trouweloos zijn wij van onzen God afgegaan!

Wat wij u bidden M. B.! Laat ons ons niet verontschuldigen, als Israël en Juda.

Wat is grooter zonde in een welgeordenden staat: hoererij, dronkenschap, meineed, en andere stoornissen in het huiselijke en maatschappelijk leven, of: invoering van besluiten en wetten in strijd met bezworen rechten en stelselmatige onderwerping van het Staatsgezag en van den troon des Konings?

Dit laatste geschiedt in de Kerke Christi. De grondwet, zijn Woord, op zijde geschoven voor menschelijke bepalingen; zijn koninklijke autoriteit door zoogenaamde hoogere besturen,

die wetten geven, rechtspraak oefenen en met wereldlijke machtsoefening dwingen willen tot onderwerping aan hunne verordeningen.

o! Dat ons geheele Christenvolk, en ieder in het bijzonder, zich over zulke majesteitsschennis verootmoedige voor den Heere!

Welken grond hebben wij, B. en Z.! om, zoo er geen onderzoeking komt van onze wegen, en geen wederkeering tot den Heere, in gehoorzaamheid aan zijn Woord; wat grond hebben wij om te hopen dat God met zijn Woord en genade en Geest onder ons zal verblijven; en onze nakomelingschap het genot zal hebben van de reine bediening des Evangelies, zoo deze eisch wordt afgewezen en ons volk en onze kerken voortgaan op dezen weg van ongehoorzaamheid?

Wij mogen grond zoeken in onze eigene denkbeelden en goede bedoelingen: in 's Heeren Woord vinden wij het dreigend oordeel: afgehouwen te worden.

Dat Nederland, dat het volk dat waarheid, recht en vrijheid op prijs stelt, Gods oordeel over zich gaan liet, en de vraag zich liet aan het harte leggen: »Wat heb Ik u gedaan? Heb Ik u groot gemaakt door mijn Woord? Waarom dan, na eeuwen daardoor gezegend te zijn geworden, dat Woord verworpen als grondbeginsel van waarheid, recht en vrijheid?"

Dat gij er niet meer mede raadpleegt in uwe raadsvergaderingen, in de regeering van uwe gewesten, in uwe wetgeving, — het uit uwe openbare scholen verbannen hebt!

Keert terug! Laat zijn Woord gelden in hart en huis en leven, — bij de opvoeding, het onderwijs uwer kinderen en de vorming uwer jongelingen.

Dan is er weer hope voor Neêrlands volk, — voor de kerken onzer vaderen, — voor een iegelijk in het bijzonder.

Hoe groot is 's Heeren goedertierenheid, hoe traag is Hij tot toorn; doch na langdurige terging, onverdroten waarschuwing en volhardende onbekeerlijkheid; hoe vreeselijk is Hij dan in de openbaring zijner gerechtigheid!

Dat is aan Israël gebleken, ons ten voorbeeld, en beschreven, ons tot waarschuwing, opdat geen nieuw voorbeeld zou gegeven worden in 's Heeren oordeel over Neêrlands volk en kerken!

Dat verhoede God! Amen!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXIV.

„Niet in het vleesch, maar in den Geest te zijn."

OP 16 JANUARI 1887 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

C. A. RENIER,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Doch gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest.

Rom. 8 : 9a.

»Wie niet voor mij is die is tegen mij." Dit bekende woord van onzen Heiland, M. H., scheidt de menschen in twee soorten, n. l. in de zoodanigen, die voor, en de zoodanigen, die tegen Hem zijn. Mitsdien verwerpt het alle neutraliteit en halfheid. Den gulden middelweg, het gedeeltelijk staan aan de eene en aan de andere zijde, het gelijktijdig dienen van Hem en de wereld verklaart het voor eene besliste onmogelijkheid. Van tweeën één, wij zijn voor, of wij zijn tegen Jezus; wij behooren onder zijne vrienden, of wij worden gerekend onder zijne vijanden; een derde is er niet.

Ernstige waarheid! Want vergeten wij niet, dat van onze verhouding tegenover Hem veel, ja zeer veel afhangt; zij beslist over ons eeuwig wee of wel. Hij toch is de eenige Naam, die onder den hemel tot zaligheid is gegeven; zoodat welgetroost kunnen leven en zalig kunnen sterven alleen diegenen die Hem toebehooren; maar daarentegen, zoo iemand Hem niet liefheeft, die zij eene vervloeking. Voor of tegen Jezus is alzoo de keuze tusschen leven en dood, tusschen zaligheid en verdoemenis. Hoe noodzakelijk is het dan om alle onverschilligheid en onbeslistheid ter zijde te stellen, en ernstig te overwegen wat noodig is om tot dien eenigen Zaligmaker in de rechte verhouding te staan.

En dat te meer, omdat de Schrift ook gewaagt van menschen, die wel eene »gedaante" van godzaligheid bezitten, maar die »de kracht" derzelve verloochend hebben; die zullen »zoeken" in te gaan, en niet »kunnen." Welk een ont-

zettend zelfbedrog! Of wat is ontzettend, indien dit het niet is! Op den hemel te hopen, en straks te ontwaken in de hel! Wien moet deze gedachte niet verschrikken? En daarom, hoe noodzakelijk voor een ieder, die niet bedrogen wil uitkomen, dat hij een onbedrieglijk kenteeken hebbe, waaruit hij kan opmaken, of en hoe hij waarlijk den Heere toebehoort.

Dit kenteeken noemt ons Paulus in het woord, dat ik u ter overdenking in deze ure heb voorgelezen. »Niet in het vleesch te zijn, maar in den Geest;" of met andere woorden: de inwoning van Gods Geest in ons, dit is het gewisse kenmerk dergenen, die het eigendom des Heeren zijn. Deze waarheid nu nader te verklaren, om daaruit de reformatie des harten te leeren kennen, welke met de reformatie onzer kerk gepaard moet gaan, ziethier, M. H., wat ik thans wil doen. Verleent mij dan uwe belangstellende aandacht, als ik u de twee hoofdgedachten zal ontwikkelen, welke duidelijk in ons tekstwoord zijn vervat, en welke ik noem:

1°. eene treurige onderstelling, en

2°. eene genadige onderscheiding.

Ontbreke het ons hierbij niet aan de werking des Heiligen Geestes! Ons aller oog zij daarom op Hem, die als het Hoofd den Geest uitgiet in zijne leden! Heere Jezus, zalf ons dan met uwen Geest, en geef ons alzoo te spreken en te hooren, dat zij zoo!

I.

Ik sprak, M. H., van »eene treurige onderstelling," en dat ik recht heb om daarvan te spreken; dat zij aan onzen tekst ten grondslag ligt, ziethier, wat ik u in het eerste deel mijner rede wil aantoonen. Vergunt mij dan om deze onderstelling eerst aan te wijzen, daarna te verklaren, en eindelijk te beoordeelen, opdat ons daaruit blijke de noodzakelijkheid van de inwoning des Heiligen Geestes tot reformatie of vernieuwing van ons diep bedorven hart.

a. Van welke onderstelling de apostel in onzen tekst uitgaat, is alleszins duidelijk, zoodat niet vele woorden noodig zijn om haar aan te wijzen. Merkt slechts op wat en hoe hij schrijft. Hij gewaagt hier van den staat dergenen, die in Christus zijn, en die als zoodanig niet alleen van verdoemenis zijn verlost, maar ook vrijgemaakt van de wet of de macht der zonde en des doods.

Wie en wat zij thans zijn, zegt hij eerst ontkennender,

en daarna stellender wijze. Niet zijn zij in het vleesch, maar in den Geest, en zulks alleenlijk omdat de Geest Gods in hen woont.

Dezen heilrijken staat nu drukt hij in den vorm eener tegenstelling uit, zooals volgt uit de beteekenis van het tegenstellend voegwoord »doch," waarmeê ons tekstwoord aanvangt en dat het zelve doet terugslaan op personen, die juist het omgekeerde zijn van wat hier beweerd wordt. Op personen alzoo, die, wat hun staat en toestand betreft, lijnrecht tegenover de Christenen staan, of wel die niet in den Geest zijn, maar in het vleesch, en zulks om geen andere oorzaak dan omdat de Geest Gods in hen niet woont. En als wij daarbij nog opmerken, wat de apostel in het vijfde vers van het voorafgaande hoofdstuk schrijft: hoe hij aldaar van zich en van alle geloovigen getuigt, dat ook zij eenmaal »in het vleesch" waren, dan volgt hieruit, dat hij met de uitdrukking in onzen tekst ons herinnert aan hetgeen een iegelijk mensch van nature is.

Een iegelijk mensch begint zijn leven in den vleesche, en blijft daarin, totdat de Geest des levens in hem woning maakt, en hem in Christus tot een ander mensch reformeert of wederbaart, die als zoodanig niet in het vleesch is, maar in den Geest.

b. Deze waarheid nu, M. H., is de onderstelling, waarvan Paulus in ons tekstwoord uitgaat. Doch wat bedoelt hij daarmeê? Welken toestand heeft hij daarbij op het oog? Laat ons, om dit te verstaan, de genoemde onderstelling eenigszins nader verklaren. Om dit nu zoo duidelijk mogelijk te doen, zal het noodig zijn, dat wij eerst het enkele woord »vleesch" verklaren en daarna de gansche uitdrukking »in het vleesch zijn."

Weet dan, M. H., dat het enkele woord »vleesch" door den apostel in verschillenden zin gebezigd wordt. Nu eens in eigenlijken zin, ter aanduiding van die weekelijke zelfstandigheid, waaruit het lichaam van mensch en dier bestaat. Dan weer in meer of minder overdrachtelijken zin, hetzij b. v. om den ganschen mensch aan te duiden, zooals hij uit ziel en lichaam bestaat; hetzij ter aanwijzing alleen van het lichaam in tegenstelling met onzen geest.

Meest echter heeft dit woord eene ongunstige beteekenis, als dienende om uit te drukken den diep zondigen toestand, de inwonende verdorvenheid, welke uit kracht van Adams val aan een ieder mensch eigen is, of den toestand, waarin hij ontvangen en geboren wordt. En deze ongunstige beteekenis moeten wij ook op onzen tekst toepassen. Gelijk uit het

gansche redebeleid blijkt, verstaat de apostel ook hier onder »vleesch" hetzelfde, wat hij in vers 3 noemt »het zondige vleesch," en waaraan hij in vers 7 een »bedenken" toekent, dat, »vijandschap tegen God" is; dat zich »der wet Gods niet onderwerpt," ja ook »niet kan."

En nog sterker spreekt hij daarvan in het vorige hoofdstuk. Van het vleesch toch getuigt hij aldaar in vers 18, dat in hetzelve »geen goed woont," en, naar vers 26, dat het uitsluitend »de wet der zonde" dient. Mitsdien is het onweersprekelijk, dat wij bij dit woord niet te denken hebben aan onze »zinnelijke" maar veel sterker aan onze »gansch zondige" natuur, waarin wij outvangen en geboren zijn. En verder, dat wij deze zondige natuur niet moeten opvatten, als slechts »van het goede beroofd," maar als geheel en al vervuld met datgene, wat zich tegen den Heere God verzet, zoodat al haar bedenken en begeeren enkel vijandschap is tegen Hem, die ons gemaakt heeft.

Uit deze beteekenis van het enkele woord »vleesch" volgt duidelijk, hoe wij de gansche uitdrukking »in het vleesch zijn" moeten verstaan. Neen, zij beteekent geenszins hetzelfde als wat elders heet, inwonen in het lichaam, of lichamelijk op aarde verkeeren. Maar evenmin geeft zij slechts te kennen, dat wij het zondige vleesch nog omdragen, dat wij daarmeê hebben te kampen of te worstelen, want beide dingen zijn ook op de geloovigen toepasselijk. Ook de verst gevorderde Christen, zoolang hij nog op aarde is, leeft in het vleesch of in het lichaam, en heeft tegen het zondige vleesch dagelijks te strijden; en toch getuigt Paulus van hen, dat zij niet in het vleesch zijn. Ja zij waren het »eertijds," doch thans niet meer. En toen zij nog in dien toestand waren, toen, — gelijk wij in vers 5 van het vorige hoofdstuk lezen, — toen »wrochten de bewegingen der zonden in hunne leden om den dood vruchten te dragen." Daarom »in het vleesch zijn" zegt niets minder, dan dat geheel onze persoon en gansch ons leven onder de macht en de heerschappij van dat vleesch of de zonde staat; dat al ons denken, willen en doen geheel en uitsluitend daardoor beheerscht en geregeerd wordt; dat geenerlei goed in ons is of uit ons komen kan, maar enkel zonde en vijandschap. Of, om het in de taal des apostels uit te drukken, het zegt dat wij zijn »verkocht onder de zonde." Of wilt gij het nog duidelijker, en wel in woorden, welke rechtstreeks door den mond des Heeren zijn gesproken, het zegt dat het gedichtsel van ons aller hart ten allen dage alleenlijk boos is.

c. Onze algeheele verdorvenheid door de zonde, ziethier dus, M. H., de waarheid, welke Paulus in onzen tekst onderstelt. En hoe nu moeten wij over deze waarheid oordeelen? Ik noemde haar eene treurige onderstelling, en volgt de gegrondheid van dit oordeel niet uit hetgene ik reeds gezegd heb? Of kunt gij iets treurigers bedenken dan dat de mensch, die naar Gods beeld geschapen is, zoo ontzettend diep gevallen is, dat hij thans enkel vleesch is, en als zoodanig onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad?

Zijnen Schepper recht te kennen; in de innigste gemeenschap met Hem te verkeeren; Hem te leven, te lieven en te loven; ja het was eenmaal zijne uitnemende heerlijkheid, zijne onuitsprekelijke zaligheid Maar nu? Helaas! hij derft deze heerlijkheid; hij mist deze zaligheid; hij heeft het beeld Gods in het slijk der zonde vertrapt; hij is enkel vleesch; hij is eene voortgedreven zee, welke enkel slijk en modder opwerpt. Voorwaar, dat hij uit zoo hooge heerlijkheid uitgevallen; dat hij van zoo rijke zaligheid beroofd; dat hij in zoo ontzettende diepte van ellende neergezonken; dat hij vleesch geworden is, waarin geenerlei goed woont, wie zou dat niet treurig noemen?

En in dezen toestand verkeert al, wat mensch heet. Ook de geloovigen, gelijk wij reeds opmerkten, waren eenmaal in het vleesch; en mitsdien moeten wij, naar het onderwijs van den apostel, ons alle menschen voorstellen als liggende onder de macht van het zondige vleesch. Niet alleen de openbare goddelooze, maar ook de zedelijk onbesprokene; een iegelijk mensch, zoolang hij niet in Christus is, is enkel vleesch of zonde. Al komt niet altijd naar buiten, wat in ons woont en werkt, nochtans is het een onloochenbaar feit dat, naar Gods onbedrieglijk Woord, een iegelijk mensch van nature alleen door zijn zondig vleesch zich leiden laat. Hoe groot, hoe wijs, hoe eerbaar iemand in de wereld zij, een ieder, van elken rang en van elken leeftijd, zelfs het kind in de wieg niet uitgezonderd, een iegelijk mensch is gansch verdorven; het gedichtsel zijns harten is enkel boosheid.

Ja enkel boosheid, want niet slechts tot een gedeelte van den mensch, maar tot al, wat hij is en doet, strekt zich deze verdorvenheid uit. Uit het zijn in het vleesch volgt een denken, willen en handelen naar het vleesch. Gelijk de apostel in vers 7 getuigt, kent hij ook aan de verdorven natuur des menschen een bedenken toe, maar dat enkel »vijandschap tegen God" is, omdat het »zich der wet Gods niet onderwerpt," ja zulks ook »niet kan." Mitsdien al ons begeeren, al ons doen, alles in en aan en van den mensch

is gansch verdorven. Ook dat zoogenaamde »b e t e r e d e e l," waarop zoo vaak gewezen wordt; ook onze beste gedaante is vleesch, waarin het oog van een heilig God geenerlei goed aanschouwt.

Vleesch zijn wij van nature, en wat wij doen om dat vleesch te versieren; geen kleed van beschaving en geen gewaad van zedelijkheid vermag daaraan eenige waarde voor God te geven. Het is met den mensch, gelijk met alle andere dingen: de vrucht of het gevolg is naar zijn zaad of beginsel. Men leest geen druiven van doornen, noch vijgen van distelen; en zoo ook komt uit het vleesch niets dan vleesch of zonde voort. Ook de geringste zucht tot waarachtig goed is niet uit ons, maar werk van den Heiligen Geest. En daarom, gelijk de apostel mede getuigt, wij, die in het vleesch zijn, kunnen Gode niet behagen.

Neen, wij k u n n e n het niet Voor Hem, die te rein van oogen is om het kwade te zien, zijn wij verwerpelijk. Omdat en zoolang wij in het vleesch zijn, zijn wij voor Hem walgelijk en verdoemelijk. Dan is zijn aangezicht niet in gunst, maar in toorn tegen ons gekeerd. Dan neemt Hij ons niet aan, en telt ons niet onder zijne kinderen, en duldt ons niet in zijne gemeenschap, maar veroordeelt en verwerpt ons.

Al, wat mensch, en dus vleesch is, h e e f t en d o e t en v e r m a g niets, waardoor hij Gode kan behagen. Dat, M.H., is de treurige onderstelling, waaraan de apostel ons herinnert. En daarom, niemand vleie zich m e t, of steune o p eigen deugd en gerechtigheid, want zij is ongenoegzaam om voor God te bestaan. Alle vleesch, hoe schoon het schijne en hoe deugdzaam het zich voordoe, is voor Hem verwerpelijk; het bezit en vermag niets om Hem te behagen. Alleen wie in Christus is, en als zoodanig den Geest des levens deelachtig is, die vrij maakt van de wet der zonde en des doods; hij alleen is Gode aangenaam. Voor degenen, die in Christus zijn, is er geene verdoemenis, maar volle vrijspraak van zonde en schuld, en daarmeê de aanneming tot kinderen en de erve des hemels.

Daarom, M.H., onszelven moeten wij verdoemelijk achten; nieuwe menschen moeten wij worden. Maar dit doen en worden wij nooit uit onszelven; dit doen en worden wij alleen door de krachtige werking des Heiligen Geestes. Een iegelijk onzer neme dit ter harte! Hij hoore uit onzen tekst de verdorvenheid en de verdoemelijkheid en de machteloosheid van alle vleesch. Hij steke zijnen mond in het stof; hij billijke den Heere God in zijn recht om te verwerpen. Maar ook hij pleite op zijne genade in Christus; misschien is er verwachting. Hij houde aan in het gebed; hij late niet los, totdat

hij den Heiligen Geest ontvangen heeft, die het hart vernieuwt en herschept! Hij smeeke om die onmisbare gave, opdat het werk der reformatie in zijn hart begonnen worde, zonder welke niemand het Koninkrijk der hemelen kan ingaan. Hij vrage en bidde om die genade, wetende en geloovende, dat er een God is, die beloofd heeft en het zal Hem niet berouwen, dat Hij het geroep van ellendigen hoort. Roept dan tot dien Hoorder der gebeden; roept totdat Hij u heeft gehoord en verhoord, opdat het ook van u, ja van ons allen kunne en moge getuigd worden, wat wij lezen in onzen tekst: »Gij lieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest."

II.

In waarheid, M.H., zij, die in het vleesch zijn — en dit zijn wij allen van nature — zij kunnen Gode niet behagen. Mitsdien te behooren onder degenen, die niet in het vleesch zijn, maar in den Geest, is een hoogst begeerlijk voorrecht. Dit voorrecht nu is het deel dergenen, die in Christus gelooven, en als ik zulks eene genadige onderscheiding noemde, dan zult gij mij ook deze bewering toegeven, als gij met mij nagaat, wat het zegt, wien het geldt, en waaruit het blijkt. Vergunt mij u dit een en ander in het tweede deel mijner rede aan te toonen, opdat wij alzoo het ware kenmerk van een Christen, en daarmeê de reformatie des harten eenigszins nader leeren kennen.

a. Niet in het vleesch te zijn, maar in den Geest. Wat Paulus daarmeê bedoelt, of wat het zegt, M.H., kan niet twijfelachtig zijn. De beteekenis daarvan volgt als vanzelf uit hetgeen wij reeds gezegd hebben. Moeten wij toch de uitdrukking »in het vleesch zijn" van den diep zondigen toestand verstaan, waarin wij allen zijn ontvangen en geboren. Wordt daarmeê te kennen gegeven, dat wij allen van nature in de macht, onder de heerschappij van het vleesch of de inwonende zonde verkeeren, en dus ons daardoor laten leiden in al ons denken, willen en doen. Dan spreekt het vanzelf, dat »niet in het vleesch zijn" juist het tegenovergestelde moet beteekenen, en mitsdien op een zoodanigen toestand wijst, waarin dit zondige vleesch niet meer over ons heerscht, maar zijnen overheerschenden invloed heeft verloren, om plaats te maken voor eene andere heerschappij, n. l. des Geestes, tengevolge waarvan de Christenen gezegd worden »in den Geest te zijn." Wat wij in ons

tekstwoord lezen, wil dus niet anders zeggen, dan dat de Christen niet door het zondig vleesch, maar door den Geest in al zijn denken, willen en doen wordt bestuurd en beheerscht.

De vraag echter doet zich hierbij voor, wat de apostel onder dien Geest verstaat, dien hij hier stelt tegenover het vleesch? Verstaat hij daaronder »het betere deel" van den mensch, zijn zedelijk bewustzijn, zijn hoogeren aanleg; zoodat het ontworstelen aan, en het strijden tegen de macht des vleesches moet toegeschreven worden aan het goed gebruik van dien zoogenaamden hoogeren aanleg, welke als eene sluimerende kracht hem ingeschapen of aangeboren zou zijn en in werking treedt, zoodra hij met het goede in aanraking komt? Het is en het wordt door velen beweerd, maar dit kan de bedoeling van den apostel niet zijn.

Immers van den mensch zegt hij, dat hij vleesch is, waarin geenerlei goed woont. Hij getuigt van hem, dat, zoolang hij in het vleesch is, niets dan de bewegingen der zonden in hem werken. Ja hij beweert zelfs, dat al zijn bedenken vijandschap is, zoodat hij niets bezit of vermag om Gode te kunnen behagen. En daarom, het strijden tegen, en het ontworstelen aan de macht van het zondige vleesch, het kan niet uit den mensch zelven voortkomen, maar moet het gevolg of de vrucht zijn van eene andere, eene hoogere macht, welke buiten, of liever boven hem staat, en die, in hem werkende, het vleesch ten onder brengt en belet te heerschen, en hem alzoo vrij maakt van de wet of de macht der zonde en des doods.

Bedoeld moet daarom zijn de Heilige Geest; die Geest, welke niet slechts eene zedelijke kracht is, vloeiende, gelijk vele andere krachten, uit de volheid Gods. Neen, die Geest, waarvan Paulus spreekt in onzen tekst, is een bepaald persoon; een persoon, welke bestaat; die ergens wonen en werken kan; die, volgens vers 11, de macht bezit om sterfelijke lichamen levend te maken; die, gelijk wij uit vers 26 vernemen, voor ons bidt; en die, naar vers 27, ook een eigen meening heeft, welke Gode bekend is. Mitsdien moet hier gedacht worden aan den Heiligen Geest, die, naar de belijdenis der gansche Christelijke kerk, één is met den Vader en den Zoon, en dus zelf God, te prijzen in eeuwigheid.

Hij nu, God de Heilige Geest, Hij woont en werkt met zijne gaven en krachten in den Christen. Hij leidt en bestuurt; Hij bewerkt en regeert hem, en dientengevolge is de Christen niet in, en wandelt hij niet naar het vleesch. Neen, hij is »in den Geest"; staat onder zijne heerschappij, en wordt in en tot alles door Hem geleid, zoodat

zijn bedenken, zijn willen en doen uit en van dien Geest is, en zijn uitwendige levensopenbaring naar dien Geest.

b. Ziet, M. H., dit bedoelt de apostel met hetgene hij in onzen tekst getuigt. Hij heeft het oog op de verlossing van de rampzalige heerschappij des zondigen vleesches, welke heerschappij bij zijne lezers heeft plaats gemaakt voor eene andere, en wel des Geestes, die tot kinderen Gods wederbaart, en alzoo leidt tot, en toebereidt voor de eeuwige erve des hemels.

Maar van welke personen nu kan en mag dit getuigd worden? Wien geldt het, wat daarmeê beweerd wordt? Ook op deze vraag kan het antwoord niet twijfelachtig zijn. Bedenkt slechts, M. H., wie en hoedanig de personen zijn, aan wie Paulus schrijft: »Doch gij lieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest." Natuurlijk bedoelt hij in de eerste plaats hen, voor wie dit schrijven bestemd was, maar vervolgens ook allen, die hen gelijken. Van zijne lezers nu heeft hij ons in het eerste hoofdstuk van dezen brief eenig nader bericht gegeven. Dáár worden zij genoemd »geliefden Gods," en nog nader worden zij aangeduid als de zoodanigen, wier »geloof verkondigd wordt in de geheele wereld." Mitsdien waren zij uit kracht van Gods verkiezende genade of naar zijn eeuwig voornemen uit deze booze wereld getrokken en afgezonderd door en tot het geloof in Jezus Christus, en leefden zij nu voortaan uit en door dat geloof. En als de apostel nu tot hen zegt, dat zij niet in het vleesch zijn, maar in den Geest, dan volgt hieruit, dat zulks alleen en altijd geldt van hen, die Christus door een oprecht geloof zijn ingelijfd. Niemand kan of zal dit ontkennen. Dit is zoo duidelijk, en blijkt ook zoo onweersprekelijk uit het gansche redebeleid, dat alle verder betoog onnoodig is.

Niet in het vleesch te zijn, maar in den Geest. Ja waarlijk, M. H., zulks is het kenmerk van den waren Christen, maar waarom? Waarom kan en moet van hem gelden, dat in hem niet het vleesch regeert, maar de Geest, de Heilige Geest, die in hem woont? Wie de oorzaak hiervan weten wil, en alzoo ook wil verstaan, welk eene genadige onderscheiding hierin ligt, hij lette dan op de nauwe vereeniging tusschen Christus, en die in Hem gelooven. Eene vereeniging zoo nauw en waarachtig, dat de geloovigen vergeleken worden bij de leden van een lichaam, die met het hoofd verbonden zijn; en bij de ranken van een wijnstok, welke daaraan niet kunstmatig zijn vastgehecht, maar daarmeê zijn saamgegroeid en ééne plant uitmaken.

Deze vereeniging heeft Paulus op het oog, niet alleen als

bij in vers één van de geloovigen zegt, dat zij »in Christus zijn," maar ook als hij in ons tekstvers van hen getuigt, dat zij »Christus toekomen." Of liever, dat zij »van Christus zijn." En, wat wij hierbij niet mogen vergeten, deze vereeniging is wederkeerig.

Christus heeft zich met de zijnen vereenigd, niet alleen voorwerpelijk door zijne menschwording, hebbende hun vleesch en bloed aangenomen, en zijnde alzoo hun Borg en Middelaar geworden, die hunne schuld betaald, en hun de gerechtigheid verworven heeft, waardoor zij Gode behagen. Maar ook onderwerpelijk heeft Hij zulks gedaan; d. w. z.: in den tijd des welbehagens, toen en terwijl zij dood waren in de misdaden en de zonden, en dus geheel zonder hun toedoen, uit louter genade, heeft Hij hen gezocht en getrokken; is Hij tot hen gekomen en met hen één geworden, en zulks door den Heiligen Geest, welke de band is, die Christus met zijne uitverkorenen vereenigt, werkende Hij in hen het geloove, waardoor zij Hem worden ingelijfd. De zondaar, aldus levend gemaakt zijnde, wordt nu bewrocht om ook van zijne zijde zich met Christus te vereenigen, hetwelk door het geloove geschiedt, zijnde dit de band van vereeniging aan de zijde der uitverkorenen.

Door dat geloof, hetwelk de Heilige Geest in hen werkt en werken doet, leert de zondaar zichzelven in zijn verloren toestand kennen; hij mishaagt en verootmoedigt en veroordeelt zich deswege. Christus en zijne verzoening wordt hem onmisbaar; hij begint daarop te pleiten; hij leert steeds vuriger daarnaar te verlangen; de overtuiging en begeerte neemt toe, dat hij dien Christus en zijne weldaden hebben moet, en straks ook — alles door de werking des Heiligen Geestes, — oefent hij de vrijmoedigheid om Hem aan te nemen, en nu is het huwelijk des geloofs voltrokken; nu is het: »de Heere is mijn, en ik ben zijns."

Ziet, M. H., zoo is en ontstaat er eene nauwe vereeniging tusschen Christus en die in Hem gelooven. Eene vereeniging, welke haren verborgen aanvang neemt in het uur der minne, als Christus den zondaar zoekt en trekt, dien Hij uit de hand des Vaders ontvangen en met zijn bloed tot zijn eigendom gekocht heeft; maar welke straks ook door den zondaar wordt beantwoord, in kracht en omvang toeneemt, en voortduurt in alle eeuwigheid. En uit deze vereeniging nu vloeit het voort, wat wij in onzen tekst lezen. Omdat de geloovige als een lid van het lichaam met Christus, het Hoofd, verbonden is, daarom deelt hij ook in alles, wat van Christus is. Van Hem, het Hoofd, daalt het leven en de levenskracht;

daalt de Heilige Geest met al zijne gaven en werkingen in het lichaam en in ieder lid van dit lichaam. Het kan dus niet anders, of hij, die met Christus door het geloof is vereenigd, hij moet dien levensstroom in zich ontdekken. Hij kan niet tot dat Hoofd behooren, en de leiding en besturing van dat Hoofd missen. En omdat die leiding en besturing geschiedt door den Heiligen Geest in den weg des geloofs, daarom is het een onloochenbaar kenmerk van den Christen, dat hij in den Geest is, en door den Geest geregeerd wordt.

Vergeet zulks niet, M. H.! Omdat en zoolang wij in het vleesch zijn, kunnen wij Gode niet behagen. Dan zijn wij voor Hem walgelijk en verwerpelijk. Alleen wie in Christus gevonden wordt, en als zoodanig door den Geest des levens is vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods; hij alleen is Gode aangenaam.

Tot dit voorrecht echter komen wij nooit uit ons zelven; neen, gelijk Paulus elders leert, het is »uit God", dat wij »in Christus Jezus zijn." Het is eene gave, uit kracht van het verbond der genade, dat de Heilige Geest ons met Christus door het geloof vereenigt. Het is eene genadige onderscheiding, dat wij in Christus verlost worden van de rampzalige heerschappij des vleesches, om voortaan door den Geest te leven en te wandelen. Op de knieën dan, mijn arme medezondaar! Op de knieën, om van Gods genade af te smeeken, dat Hij ook ons hart reformeere, en in Christus onder de tucht des Geestes brenge! o, Hoor en volg deze vermaning! In den naam van Jezus Christus gevraagd en gebeden, en zulks zonder ophouden, dat Hij zich uwer ontferme; dat Hij gedachtig wil zijn, dat wij onmachtig vleesch zijn; dat Hij u zalve met den Heiligen Geest, opdat het ook van u moge gelden: »Gij lieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest."

c. En wilt gij nu nog vernemen, M. H., waaraan wij het weten kunnen, dat deze bede is verhoord; ofte wel waaruit het blijkt, dat wij tot die bevoorrechten behooren, die in en van Christus zijn, en als zoodanig door den Geest geleid worden, dan wil ik ook op deze vraag een antwoord geven; vooral met het oog op hen, die deswege in twijfel en kommer verkeeren. Zoodra de Heilige Geest een zondaar Christus heeft ingelijfd om hem van de heerschappij des zondigen vleesches te verlossen, dan wordt zijne werking hierin kenbaar, dat Hij ontdekt en overtuigt; dat Hij troost en bemoedigt; dat Hij vernieuwt en heiligt.

Ja waarlijk, M.H., dit is het werk des Heiligen Geestes, dat Hij den zondaar ontdekt. Hij geeft hem verlichte oogen

des verstands om de boosheid, de verdoemelijkheid en de machteloosheid van ons vleesch te zien. En bij die ontdekking voegt Hij overtuiging; Hij buigt en overreedt onzen wil tot erkennen en belijden van dien red- en radeloos verloren toestand, waarin wij door ons zondig vleesch verkeeren. Mitsdien Hij maakt ons zondaars in eigen schatting, die niet alleen onze zonde inzien, maar ook betreuren en verfoeien, zoodat wij ons deswege verootmoedigen en veroordeelen. En die kennis is niet als van een Farao en Judas, die slechts op enkele zonden zagen, en treurden over hare dadelijke gevolgen. Neen, als de Heilige Geest ontdekt en overtuigt, dan treuren wij over de zonde, omdat zij verfoeielijk is in onze oogen, en beweenen wij de ontzettende verwoesting, welke zij in ons heeft gemaakt, en waardoor wij walgelijk zijn in de oogen Gods.

Wie is er onder u, M.H., die aldus treurt en verslagen is? Wie is er, die getuigen kan, dat de zonde hem een verschrikkelijke last is geworden? Wie is er onder u, die treurt en weent, die zucht en klaagt, die erkent en belijdt, dat hij walgelijk is en verwerpelijk voor een heilig God? De zoodanige is niet meer in het vleesch, maar in den Geest. Hoe verschrikt en beangst die ziel ook zij; hoe klagelijk zij weent en hoe angstig zij treurt, o, zij weene en treure niet als degenen, die zonder hope zijn. Er is hoop: er is troost; maar niet in uzelven; maar alleen in Christus, die voor arme zondaren heeft geleden en is gestorven; en u door zijnen Geest reeds tot zich getrokken, en met zich vereenigd, en aan uzelven bekend gemaakt heeft, opdat gij weten en erkennen zoudt, dat in Hem uwe verlossing is, en dat Hij alleen redt.

En het is ook met deze blijde boodschap, dat de Heilige Geest de verslagene zondaarsharten troost en bemoedigt. Wat een Farao en een Judas niet vermochten, dat vermag een David en allen, die met hem zaligmakend zijn ontdekt. Roepen mogen zij uit de diepte hunner ellende. Klagen kunnen zij tot den Heere God: »Tegen U, U alleen heb ik gezondigd." En ja, al worden zij in dat roepen en bidden en worstelen soms fel bestreden; al weerklinken de stemmen in hun binnenste, dat zij te groote zondaars zijn, dan dat zij op genade zouden mogen hopen; al keeren zij van den genadetroon vaak als ongetroosten weder; al schijnt de hemel niet te luisteren naar hunne klachten; al moeten zij menigmaal uitroepen, dat het buiten hope is. Fel bestredene ziel, zeg mij, kunt gij zwijgen? Is het u niet, alsof eene onweerstaanbare macht u weêr telkens op de knieën brengt? Ja waarlijk, eerder zouden de steenen spreken, dan dat gij zoudt zwijgen, wien het gegeven is uzelven te kennen.

En waarom kunt gij niet zwijgen? Omdat gij niet meer in het booze, ongeloovige vleesch zijt, maar in den Geest, die u leidt en regeert, en, ook als gij het niet of ternauwernood opmerkt, u troost en bemoedigt met de beloften, welke van redding en verlossing in Christus spreken. Hij leidt u tot zijn Woord, en ja, nu zoekt en grijpt het ongeloovige vleesch daaruit, wat ontmoedigt en ternederslaat; maar de Heilige Geest brengt dat vleesch tot zwijgen, en ontsluit oog en hart voor wat in Christus is. Het vleesch echter zegt, dat dit voor u niet zijn kan, maar de Geest spreekt omgekeerd, en doet u met meerdere of mindere kracht de zoetigheid van Christus' heil aan het gehemelte smaken. Hij laat niet los, maar werkt door. Hij teekent u Christus' in zijne algenoegzaamheid en dierbaarheid, en blijft dat doen, totdat alle tegenstand van het vleesch overwonnen is, en het geloove spreekt: De Heere is mijn, en ik ben zijn. Bekommerde ziel, zijt dan goedsmoeds, want gij zijt in goede handen! De Heilige Geest leidt en regeert, troost en bemoedigt u. Hij zal u niet loslaten, maar ook u het licht doen dagen; ook u doen zien en gelooven, dat al, wat gij behoeft, in Christus is; en dat op Hem te hopen en in Hem te rusten de weg is, de eenige weg, waarop blijvende troost en zalige vrede wordt gesmaakt.

En eindelijk — en dit mogen wij allerminst vergeten — de Heilige Geest vernieuwt en heiligt. Vooral hierop toch doelt de apostel in onzen tekst. De heiligmaking is eene vrucht van den Heiligen Geest. Werkt Hij het leven in het zondaarshart; brengt Hij in gemeenschap met Christus, Hij is het ook, die vrijmaakt van de wet der zonde en des doods; zoodat wij niet meer leven en wandelen naar het vleesch, maar naar den Geest. Hij doodt de werkingen van het vleesch. Hij doet ons op het pad van Gods geboden wandelen. Hij leert ons onze leden stellen »niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid", maar »Gode tot wapenen der gerechtigheid". Kortom, Hij maakt ons tot nieuwe menschen, met nieuwe lusten en begeerten, zoodat wij de zonde en de wereld haten, en vreugde en blijdschap zoeken en genieten in wat Godes, in wat geestelijk en hemelsch is.

Die reformatie echter kost strijd, vaak bange strijd; want niemand meene, dat de Christen hier op aarde ganschelijk van het vleesch verlost wordt, zoodat hij daarmeê niets meer te maken heeft. Het hoofdstuk, dat aan onzen tekst voorafgaat, leert ons gansch andere dingen. Daaruit vernemen wij de bange klachten en ontzettende worstelingen, welke dat vleesch nog voortdurend veroorzaken. Neen, de Christen is

en wordt op aarde geen heilige, die het vleesch kwijt is, en die inwonende zonde niet meer gevoelt; hij is en blijft een strijder, een worstelaar, die de ontzettende nawerking van het vleesch nog dagelijks ervaart. De Heilige Geest, die in hem woont, verlost hem niet van het bezit en de werking, maar van de opperheerschappij des vleesches; en dat ook niet in dien zin, alsof dat vleesch steeds minder zondig zou worden. In geenen deele; het is en blijft vleesch, waarin geenerlei goed woont, maar enkel vijandschap.

Het heeft in den Christen zijne heerschappij verloren, maar tracht altijd haar te herwinnen; zoodat ook de allerheiligste, als hij den Geest kon verliezen — edoch zulks is onmogelijk — tot dezelfde uitgietingen van voorheen verviel. Daarom ook, als de Geest bedroefd en tegengestaan wordt, en dientengevolge zijne werking inhoudt, dan valt ook de Christen in de treurigste zonden, gelijk de voorbeelden der Bijbelheiligen ons leeren. Maar zij blijven daarin niet liggen, en hebben daarin geen vrede, omdat de Geest nog altoos in hen blijft, en niet toelaat, dat het vleesch over hen heerscht. Straks herneemt Hij zijne krachtige werking; de ziel luistert weêr naar zijne stem; zij ontwaakt uit hare zonden; zij belijdt onder tranen en geween, wat zij misdreven heeft; zij neemt toevlucht tot het bloed der verzoening, en dankt aldaar haren trouwen God, die weer van blijden vrede tot haar spreekt.

Zoo is het leven van den Christen een worstelen en strijden tegen het vleesch, maar dat niet zonder struikelen en vallen geschiedt. De leiding des Heiligen Geestes is aldus, dat er steeds stoffe blijft tot de bange klacht: Ik ellendig mensch, het goede te doen vind ik niet; opdat onze roem nooit zijn zou in ons zelven, maar in Christus, en wij steeds beter leeren met den apostel te juichen: Ik danke God door Jezus Christus, onzen Heere, want Hij, en Hij alleen is het, die mij verlost van het lichaam der zonde en des doods.

Christenen, vergeet dat niet! Gij zijt geroepen tot heiligmaking, want gij zijt niet in het vleesch, maar in den Geest. Doodt dan de werkingen des vleesches door den Geest, die in u woont! Verheerlijkt uwen God en uwen Heiland in eenen heiligen wandel! En als ge ervaart, dat het vleesch tegen den Geest begeert, zoekt dan uwe kracht tot strijden en tegenstaan alleen in den Geest, die nooit gedoogen zal, dat het vleesch zijne heerschappij weer in u bekomen zal! Bluscht den Heiligen Geest niet uit! Bedroeft Hem niet! Laat u

door Hem leiden, opdat de reformatie van uw hart en leven van dage tot dage moge voortgaan. En hoort het tot uwe bemoediging, dat zijne leiding steeds hierop neerkomt: u te leeren, dat »uwe volkomene zaligheid staat in de eenige offerande van Christus, welke voor u aan het kruis is geschied." Leert deze troostrijke waarheid steeds beter, steeds dieper verstaan! Straks legt gij het vleesch, het lichaam der zonde af; dan gaat gij den hemel in, en dáár zal geen vleesch of zonde u meer kwellen; dáár zult gij volkomen gereformeerd zijn, want dáár zult gij wandelen in de witte kleederen des heils. Verheugt en verblijdt u in die heerlijke toekomst. Amen!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXV.

DE SLAVERNIJ GEËINDIGD.

OP 13 JANUARI 1887 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

(laatste Bidstond na het Gereformeerd Congres)

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Ps. 119 : 25.

»Al 'tgeen Uw mond aan mij had toegezegd, gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven." Ik herhaal dat woord, zoo even door uw aller mond uitgesproken, en ik weet het, het »Amen" uws harten, B. en Z.! klimt daarbij als een danktoon naar boven, Ja waarlijk! de Heilige Schrift draagt het kenmerk van haren oorsprong in zich; hare woorden hebben niet één bewijs, maar honderden bewijzen ons te bieden voor hare goddelijkheid. Wat mij, en zeker ook u in dat boek als zoo wonderbaar trof, is ook dit, dat dit ééne Woord, het woord is voor alle volken en tijden, voor iederen leeftijd en stand, ook voor elke omstandigheid des levens, of gelijk de kerkvader zegt, een beekje, waarin het lam zich kan baden, maar ook een stroom, waarin de olifant zwemmen kan. Als ik mijn schuld te belijden heb, dan legt een David mij het: »genâ, o God!" op de lippen, en de diepte van zijn klaagtoon veroordeelt de koudheid en hardheid mijns harten; als het kruis mij zwaar valt, de klaagpsalm slaat dieper toon aan dan mijne ziele, en als ik goedsmoeds psalmzingen wil, hoeveel hooger rijst het Hallelujah der Schrift, dan de toon mijner ziele. Veel en velerlei ging over uw en mijn hoofd in dit leven; van allerlei aard omringde ons in dat jarental, waarin lankmoedigheid en genade ons droeg, maar niets kwam over of om ons, waarin Gods Woord ons verlegen, ons zonder raad, zonder leering liet staan. Als wij dat boek openden, dan zaten wij zoo dikwerf verbaasd daar ter neder, en vraagden: heeft de Heere het dan voor zoo vele eeuwen reeds voorzien, wat mijn lot zou zijn en wat ik behoeven zou? Wordt er dan niets door mij doorleefd, wat niet reeds voor mij doorleefd is, en is er dan niets, niets vergeten, van wat Zijne kinderen gevoelen, lijden, ondervinden, waarvoor de Heere niet reeds de vaderlijke roede of den troost der ontferming, als de Eeuwige en Alwetende en Alwijze ons gaf? Dat boek, het kent alle mijne zwakheden en gebreken en zonden, het verstaat alle beroeringen en overtuigingen en uitgangen, alle werk des Geestes in het hart der kerke; het vult de diepte, die ik in zwakheid graaf, het werpt de bergen ter neer, welke ik in overmoed opstapel, het grijpt mijne hand, als ik in donkerheid vertwijfelen zou, en dekt mijn oog als 's Heeren licht voorbij gaat, waarvan op aarde slechts de uiterste deelen, alleen het avondrood kan worden aanschouwd. En als

daarom »de peinzende Christen" het tien- en nog eens tien malen uitroept: »dierbare bijbel," dan hef ook ik nu in vreugde dat boek boven mijn hoofd en roep het hem na: »dierbare bijbel!"

Toch was mij dat nimmer zoo kennelijk, als in deze dagen der kerkelijke beweging. Als ik mijn bijbel opsloeg, dan was het alsof alles daarop doelde. Als Hilkia's zoon zijne zangen zacht ruischen liet over het puin van Jeruzalems stad en tempel, dan was het mij niet als een klaaglied uit vroegere eeuwen, maar als de klacht van onze eigene lippen. Als de psalmist den Heere oproept met het woord: »het is tijd voor den Heere, dat Hij werke, want zij hebben Uwe wet verbroken," dan is het mij geen bede uit oude tijden, maar wat uit het overkropte hart van o n s volk tot den Heere oprijst. Als de vijand jaagt en drijft, gelijk eene hinde door den jager gedreven wordt door de bergen, dan is het of de man naar Gods harte moest ondervinden dat er nog wel eene spelonke was, opdat wij zouden bemoedigd worden, en als de vijand lastert en vloekt, dan is mij Simeï's vloek, dien God in een zegen verkeeren zou, profetie. De zeventig jaren van Babels ballingschap, en de Farao's-geest, die het Israël Gods van de begeerlijke vleeschpotten, maar tevens van den harden tichelovenuitdreef, en toch weer het volk wilde houden, maar om te dienen, vinden wij terug en doen ons zeggen: »er is niets nieuws onder de zon." Maar bovenal weidt oog en hart in die beloften des Getrouwen, in die vertroostingen des Almachtigen, als Hij spreekt van het gewaad des lofs in plaats van een benauwden geest, als Hij roept van het einde der treurdagen, dan is ons antwoord de vreugdepsalm: »want God zal aan Zijn Zion hulp bewijzen, en Juda's steen herbouwen uit het stof."

Doch niet alleen hierbij vindt onze ziele een welbehagen, neen, het is niet genoeg, dat de beloften Gods ons verblijden, indien die blijdschap niet den geloofsmoed verheft; het is niet genoeg, het hoofd te buigen en de harpe te hangen aan de wilgen in den tijd van kruis en druk, indien onze ziele niet om uitkomst met God worstelt. Wij hebben niet alleen te luisteren in gewilligheid des harten naar dat, waarbij wij in onze binnenkameren in stilte kunnen nederzitten, maar ook als de stemme Gods klinkt: »Waak op, waak op, Mijn volk, want de dag der verlossing is gekomen. Ga uit, Mijn volk! opdat gij aan hunne zonden geen gemeenschap hebt. Verlaat, rechtvaardige Lots! het Siddimdal, dat Ik ga verderven; en waarin gij al te lang uwe rechtvaardige ziele hebt gekweld."

Die stemme is gehoord. Onze samenkomsten zijn het ant-

woord op dien eisch. Gode zij dank! de hervormingsgeest »ik kan niet anders, God helpe mij!" is ontwaakt, en weer is met nieuwe kracht uit den Apostoltijd het »Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen" herleefd.

Wat heb i k dan nog tot u te spreken, waar de Almachtige Zijn woord tot uwe ziele komen deed? Ik zou verlegen staan, indien ik niet wist, dat de Vader altijd wat te zeggen heeft tot Zijne kinderen, de Heere Zebaoth tot Zijn gewillig volk, maar ook dat volk heeft wat te zeggen aan zijnen Koning, de begenadigden aan hun Ontfermer. Geve de Heere, wat wij tot u hebben te spreken, geve de Heilige Geest ons, wat wij tot onzen God hebben te zeggen. Ps. 126 : 1 en 2.

Jesaja 51 : 22 en 23.

> Alzoo zegt uw Heere, de H e e r e en uw God, die Zijns volks zaak twisten zal: „Zie, Ik neem den beker der zwijmeling van uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid, gij zult dien voortaan niet meer drinken. Maar Ik zal hem dien, die u bedroefd hebben, in de hand zetten, die tot uwe ziel zeiden: Buig u neder, dat wij over u gaan; en gij legdet uwen rug neder als aarde, en als eene straat dengenen, die daarover gaan."

Een onkundig arbeider, nu reeds de ruste ingegaan, was toen de valsche vrede der zonde in hem geweken was, begeerig naar het woord der Heilige Schrift. Hij kocht het Woord, maar ach! het was niet voor hem; hij kon niet lezen. Voor den Moorman, die lezen kon, had de Heere een Filippus, om het verborgene te openbaren, voor dezen broeder ook een gewillige, om het Godswoord te lezen. Daar heft deze uit den opgeslagen bijbel aan: »Het Woord des Heeren geschiedde tot mij, zeggende." Reeds kon hij niet voortgaan, want zijn hoorder is uitgebarsten in tranen. Wat kon er de reden van zijn? Dat wordt al snikkende verklaard. »Welk een wonder! G o d gaat spreken tot een mensch!" Gel.! Wat wonder! God van den hemel gaat spreken door Jesaja's mond tot u en mij een woord des heils, een woord der belofte, een woord van vertroosting. Vraagt gij in bewondering en aanbidding, wat op Damaskus' weg een verbrijzelde, en teraarde geworpene vroeg: »Wie zijt gij Heere?" dan antwoordt uw Schepper, o Jakob, de Formeerder van dat Israël, dat in het zwakke scheepje, te midden van stormen en golven verkeert: Vrees niet! Ik ben het. Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt Mijne. Ik ben het, »uw Heere, de H e e r e

en uw God." Hij, die tot ons spreekt, is de God, van wien Jake's zoon de vraag deed hooren: »hoe is Zijn naam en hoe is de naam Zijns zoons, zoo gij dien weet?" Maar omdat voor ons in de kennisse Gods het leven is, zoekt de Schrift ons den Onbeschrijfelijke te beschrijven, den Onnoembare te noemen. Omdat het in één naam niet te zeggen is, zoekt zij tal van namen, om na de optelling van die allen ons te getuigen, dat wij nog geen zandkorrel hebben gewogen van die bergen van Majesteit, dat wij nog maar ternauwernood den glans hebben opgevangen van één vonkje dier heerlijkheid, welke de stad Gods verlicht. De Heilige Geest koos hier een drietal namen. Dat een driemaal »heilig" in den serafszang van Jesaja, in den hemelingen-zang van Johannes ons toeklinkt, verheft het geloovige volk tot aanbidding van zijn driemaal heerlijken, zijn drieëenigen God. In onzen strijd stelt zich voor ons: Adonaï, Heere, de Bezitter en rechtmatige Eigenaar; Jahveh, Jehovah, de Bondsgod, die Zijn volk heeft verkoren; Elohim, God, de Almachtige, die aarde en hemel schiep. In die drievoudige heerlijkheid spreekt Hij tot u, en niet als een vreemde. o, Volk van God! Uw Adonaï is Hij, want al zegt de Heere tot u bij het verlaten van zoovelen: »zult gijlieden ook niet weggaan?" al biedt Hij u een jaar der vrijlatingen aan, gij hebt geen antwoord dan dat gij de zijden van uw hoofd tot aan de deurposten van Zijnen tempel brengt, en zegt: »Gij hebt mij de ooren doorboord." Jehovah, niet alleen uw Heere, maar de God van Zijn Israël, die met Abraham door de stukken is heengegaan en aan gansch het Abrahamskroost Zijne trouw heeft bewezen, de Jehovah van Egyptes verlossing. Maar toch, is Hij aller God, uw God toch weer in 't bijzonder, mijne ziele! uw Elohim, de Almachtige, die de zeeën klieft, die het water uit den rotssteen geeft, die Zijn volk ook in woestijnen veilig leidt en Kanaän erven doet.

Gevoelt gij, Gel.! wat die namen ons zeggen? De Heere zelf wil het ons verklaren, wat vertroosting daarin opgesloten ligt, als Hij verder zich aan ons openbaart met het »die Zijns volks zaak twisten zal". Door halfgeloovigen werd na de uitwerping en afzetting onzer broederen de in klank liefelijke maar in werkelijkheid hatelijke wensch uitgesproken: »waren het maar allen bekeerden!" en een broeder heeft geantwoord: »al waren onder die vele kerkelijk afgemaakten maar tien, maar vijf kinderen Gods, dan heeft men in die tien, in die vijf den oogappel Gods aangeraakt, in die tien of die vijf leden van Christus' kerk, het lichaam van Christus en daarom ons allen, die van Christus zijn, en bovenal Christus zelven, het Hoofd Zijner gemeente." De Christus van

den Olijfberg is opgevaren en g e z e t e n aan de rechterhand Gods. G e z e t e n zegt de Schrift; maar toen Stefanus, de eerste van de rij, waarvan gij, mijne afgezette broeders! wel niet de laatsten zijn zult, de kerkelijke machten met berstende harten en knersende tanden tegenover zich had, toen zagen zijne oogen »Jezus s t a a n d e ter rechterhand Gods" (Hand. 7 : 55). Hij was opgestaan om de zaak Zijns volks te twisten, opgestaan om het onrecht te wreken, Zijn oogappel aangedaan; opgestaan — en het vuur der wrake is in Zijne hand; en de stemme des donders wordt gehoord, en wien zal die kracht des Heeren vellen? Hij kiest zich dien jongeling, die de kleederen bewaarde, die juicht in dien marteldood, die dreiging en moord blaast tegen de discipelen des Heeren. Een oogenblik nog maar en daar schittert op Damaskus' weg het licht en daar wordt de stemme gehoord van den Heere der wonderen. Paulus ligt in 't stof. Stefanus' bloed is gewroken. Maar neen! niet geheel. Wederom brult Sinaï's donder en schiet de toornstraal neer. Het profeten moordend Jeruzalem gaat in vlammen op, en Gods volk hoort het in stille aanbidding aan in zijn Pella, waarheen het in armoede, met achterlating van tempel en schatten vluchtte, gehoorzaam aan het Godswoord: »wanneer gij zult zien den gruwel der verwoesting, dat alsdan die in Judéa zijn vlieden op de bergen." Och, of in onze dagen de zake Zijns volks als op Damaskus' weg mocht worden getwist!

En wat heeft nu die Wreker Zijns volks Zijnen uitverkorenen te zeggen? Ziet onzen tekst in. Hij stelt onze zonden in het licht Zijns aanschijns. Hij wijst ons op de roede en op dien, die ze besteld heeft. Hij meldt ons, dat de ure der verlossing is geslagen. Hij kondigt het oordeel der verdrukkers aan.

Neen! het was niet ten onrechte, dat wij in deze dagen zoo gedurig op onze schuld werden gewezen. 't Was eene Godsstem, welke ons riep tot boete, tot vasten en geween, en wij hebben in het »wij en onze vaderen hebben gezondigd" niet eene schuld van twee geslachten, maar van meer dan twee eeuwen beleden.

Men heeft ons van de zijde onzer tegenstanders voorgeworpen, dat ook vóór 1816 de kerk niet was, wat zij wezen moest, zelfs de overbodige moeite zich getroost, een boekdeel van klachten uit vroegere dagen vol te schrijven. Alsof ooit iemand onzer zoo onzinnig geweest was, om te beweren, dat Israëls zonde begonnen was op den dag der wegvoering naar Babel, in plaats van te erkennen, dat die straf om jarenlange zonde was gekomen.

Wie van ons weet het niet, dat reeds een Lodenstein niet

slechts zijne »Uitspanningen" schreef, maar ook zijne »Beschouwingen van Zion." Nauwelijks hebben wij de voorrede opgeslagen, of tegenover hetgeen de kerk had kunnen en moeten zijn, vinden wij het woord:

„Op heiligheit was toegeleid,
En d' uitkomst was onheiligheit."

Getuigt hij van »Souvereine Heerschappye, Byzondere genade, Alleenwerkzaamheit, Eindelijke getrouwheit," door een Voetius geleerd, hij moet aldra overgaan tot de klacht, dat »de tegenstand der vleeschelijken machtig groot was, de discipelen van zulke voorgangers weinig, en sommige ontrouw of geesteloos, voegelijk met andere vredelievende tegen Matth. 10 : 34 onwillig tot lijden, wereldsch wijs of vleeschelijk voorzichtig, ongeloovig en wanvertrouwende op haren machtigen Koning Jezus, zorgvuldig en vreesachtig, ende de wereld, die zig gaarn aan 't ligte houd, hoorde weinig na dat getuigenis."

Zoo gaat Lodenstein voort, en hoe weinig zijn getuigen tegen de goddeloosheid en indringende onrechtzinnigheid heeft vermocht, verneemt het van een Parrhesius, als hij juist een eeuw voor dat de geesel der Synode kwam, schreef:

»Het is thans de tijd, dat men het treurlied, Ps. 74, moet opheffen, en onder andere gepaste klagten aldaar, zeggen: de propheten ontbreken. 't Is of de leeraars, ik meen, de dienaars des nieuwen Testaments in den geest, met arendsvleugelen zijn weggevlogen, en of Zions Koning Zijne gezanten t' huis roept, en van deze volken Zijne vrede en goedertierenheid wegneemt, zoo dierbaar is het woord Gods in onze dagen. Ik beken, dat er nog vele een hairen mantel aandoen, maar 't is om te liegen en te profeteeren om een stuk broods, regte huurlingen, die vreemdelingen zijn in de dingen van het Koningrijk Gods, d' eerste beginselen in Jezus' school niet verstaan, ja, uit onwetentheit, stoutelijk, als vele meesters, de kragt der waarheid tegenspreken en lasteren; regte navolgers van de waanwijze schriftgeleerden en Phariseërs, die den Messias, daar zij van predikten en schreven, als Hij er was, vervolgden. Zoo deze, hebbende wat hooren zeggen van een nieuw hart, 't geloof in Christus, liefde tot God, enz., zeggen dat, als haar geleerd lesje, zoo op voor den volke, maar komt Jezus ergens woonen door het geloof, en krijgt die in iemands herte een gestalte door de wedergeboorte, aanstonds, als natuurlijke menschen, den Geest niet hebbende, en niet begrijpende de dingen, die des Geestes zijn, houden 't voor dwaasheit, zoo niet voor Satanswerk, en vervolgen degenen, die naar den geest geboren zijn." — En als hij verder spreekt over

rechte voorgangers in des Heeren huis, dan klaagt hij weder: »Hoe heeft een geest van vreesagtigheid haar aangegrepen; in plaats van als helden in 't slijk der straten te treden, ziet men overal de handen traag en slap in 't werk, uit vrees voor een leeuw daar buiten; evenals de moedelooze en ongelovige Israëlieten is men verschrikt voor kinderen Enaks, voor hoogten en sterkten, en vat in en door het gelove niets hachelijks bij de hand. En ziet daardoor 's Heeren heerlijkheid op den dorpel aan 't vertrekken, en Zijn arm niet geopenbaard onder de prediking daar sterft al wat maar sterven wil."

Zoo was de klacht van voor honderd vijftig jaren, en wat dunkt u, Gel.! heeft die anderhalve eeuw verbetering aangebracht? Integendeel, die inwendige dorheid en geesteloosheid is naar buiten getreden, die inwendige kanker heeft zich geopenbaard in het verdorren van de bladerkroon, in het vaneenscheuren van de gansche schors. Gelijk de heerlijkheid der Godheid in den Christus op den berg der verheerlijking naar buiten trad en in het lichtkleed zich openbaarde, zoo treedt ook de dood in de verrotting des lichaams aan het licht. Waar leven wijkt, wijkt ook elke levensvorm, en waar levenstucht ontbreekt, wreekt zich dat gemis in het wijken van elke leertucht, en in het verdwijnen van alle geestelijk werk. Waar Simson de Nazireërs-belofte schond, en met de heidinne in gemeenschap trad, daar moest naar Gods oordeel ook het laatste uitwendige teeken vallen, en dezelfde booze vrouwe nam de haarlokken weg om hem over te leveren aan den vijand.

Zal ik u al die plekken toonen, waarheen de kanker van Hymeneus en Filetus heeft voortgevreten? Maar het is te vaak geschied, en er is geen einde aan de ketterije, op hare beurt weder oorzaak van dieper geestelijk verval en verwoesting der kerken, want zonde kweekt zonde, en zonde is straf voor zonde, gelijk genade voor genade wordt gegeven. Hoe zou ik ze alle kunnen optellen? Geen deugd kan worden genoemd, welke strijdt met eene andere deugd, geene godzaligheid kan tegenover eene andere godzaligheid worden gesteld, geene waarheid tegenover waarheid, en daarom kon alle deugd in den eenen Heilige vereenigd wonen, en daarom zijn allen, die bij geloof en godzaligheid kennis voegen en deugd, leden van één lichaam, broeders van één huisgezin. Maar is er geene ondeugd, welke niet haar tegendeel heeft; tegenover elke ondeugd, staat eene andere ondeugd, tegenover elke leugen wederom eene andere leugen, welke haar bestrijdt, en daarom is het in het rijk van valsche wetenschap en ongeloof en godverzaken duizenderlei, strijden en elkander verteren. Er is maar één Israël. Maar wie telt

de volken met de duizenden afgoden? En die allen staan tegenover Israël als de leugen tegenover de waarheid. Egypte verdrukt, Amalek valt aan in de woestijn, de Edomiet weigert den doorgang en Kanaän is vol van allerlei volken, die Israël naar 't leven staan. Ach! met die volken heeft zich al te lang Gods volk vermengd tot onmogelijke gemeenschap. Ook in dezen is het, dat de kinderen Gods de dochters der menschen aanzagen, dat zij schoon waren; hier werd Kanaän tot eigen verderf geduld, daar voor Tobias eene woning in den tempel ingeruimd, daar spraken de kinderen half Asdodisch. Ach! hoe dikwijls — en hoe langer hoe meer — werd de beker der zwijmeling aan de lippen gezet, en bedwelming gezocht om de pijn te stillen en het geweten tot rust te brengen. Maar God is rechtvaardig; met den beker der zwijmeling verbindt de Heere God den droesem van den beker Zijner grimmigheid.

Ik wijze u niet op de roede Gods in oude dagen, op de vijanden, die Israël benauwden, op de Sauls door Israël zelf geëischt en aan Israël ter straffe gegeven, waarbij aan den uitverkorene Gods geen plekje meer overblijft, maar hij gejaagd klagen moet: »Och, dat iemand mij vleugelen als eener duive gave! ik zou henenvliegen, waar ik blijven mocht." Een knellend juk werd op de kerke in Nederland gelegd, en de drang en dwang werd al zwaarder en drukkender, en de dochter van Zion is overgebleven als een hutje in den wijngaard, als een nachthutje in den komkommerhof, als eene belegerde stad. De wateren des ongeloofs vormden zich eene sleuf door de dijken heen, om op de vruchtbare dalen Gods te storten, en de wachters, in plaats van in de bresse te staan, desnoods zich zelven daarin te werpen, ze hebben de scheuren wijder gegraven, en ach! boom en huis werden omvergeworpen en hoe vele vermoorde zielen voeren ter helle heen! Slechts een enkele hoogte hier en daar bleef nog maar ter wijkplaats voor de gemeente des Heeren over. »Gij zijt tot vrijheid geroepen", zoo klonk het evangelie, »de waarheid zal u vrijheid maken", was des Heeren belofte, maar Synodale overheersching verlamde den voet, ketende de hand, verstomde de tong. o, Beker der zwijmeling! wij waren als het Israël, dat den Romein zag wonen op den heiligen berg, en wij riepen: »wij zijn Abrahams zaad, wij hebben nooit iemand gediend." »Staat dan in de vrijheid, waarmede Christus u heeft vrijgemaakt", wij predikten zelven dat woord in de tempelen. o, Beker der zwijmeling! en wij bonden ons zelven met Synodaal fluweel, opgesierd met goud, straks in slavenboeien ontaard. Ja waarlijk, het woord is bewaarheid,

tot onze ziele zeiden zij: »Buig u neder, dat wij over u gaan", en wij hebben het geduld. God zegt terecht tot ons: »Gij legdet uwen rug neder als aarde, en als eene straat dengenen, die daarover gaan". Het is ons lichaam niet, dat vertreden is, het is onze nek niet, welke moest worden gekromd, maar op onze zielen werd de voet gezet, op ons hart werd getreden, op onze zielen, aan welke Christus dierbaar was geworden, op ons hart, dat zich den Heiland had gegeven, doordat Hij werd verguisd, werd verloochend, werd onteerd; Hij, onze Liefste, onze Bruidegom, onze Koning, onze Zaligmaker. Wij hebben, bedwelmd door dien beker der zwijmeling, helaas! ons gebogen en onzen rug nedergelegd als aarde, maar God liet ons het juk voelen, Hij opende onze oogen en wij zagen, dat het niet het zachte juk van Christus was, maar slavenboei, en te zwaar werd die verguizing, te hard dat vertreden. Een kleine tegenstand slechts, een kreet slechts van smart en van ontzetting, en daar barstte alle woede los, en dat losbarsten van 's vijands woede was het eerste sein tot afwerping van dat juk; het gevoel van vrijheid herleefde. Of neen! de Heere God nam den beker van de hand, en wendde Zijne toornigheid, en de moed herleefde onder Gods volk.

Wij weten wat in deze onze hoofdstad, wat elders is geschied, hoe na dat alles door list en verraad, ook de hoofdkerk dezer stad werd ingenomen, waar de lijksteen van een held uit Israël ligt, van hem, die zoozeer met Jesaja's profetie dweepte, zelf een profeet van onze dagen. Maar het gebeente van den Jesajaschen Da Costa moge met die kerk ons ontnomen zijn, het woord van Da Costa's Jesaja ontneemt men niet aan de kerke Gods, dat woord, dat van troost spreekt, dat heil profeteert, en allerminst Jesaja's God, die de gevangenen in vrijheid zendt, die de Redder is Zijns volks.

Ps. 56 : 2 en 5.

Zonde is vaak de geesel, waarmede de rechtvaardige God zonde straft. Zoo is de straf over Gods kerke dikwerf geesel en zonde beide. Zoo de straf alleen geesel is, hebben wij ons te buigen onder die roede des Heeren. Zoo zij zonde tevens is, leggen wij den rug slechts neder, zoolang wij dronken zijn door den beker der zwijmeling, maar, wordt die geesel als zonde erkend, worden wij nuchteren van verstand, en zien wij op de roede het woord ongerechtigheid geschreven, dan zien wij ook dat voor ongerechtigheid onze nek zich niet buigen mag, en dan ligt daarin het teeken van het naderen

van den God der verlossing. Dat teeken is gegeven. Het is duidelijk geworden dat zonde ons boeide, dat ongerechtigheid ons tyranniseerde. In den tijd der Hervorming waren het wel een Luther en Calvijn, die de gezegende werktuigen waren in hooger hand om te getuigen, maar het waren niet Luther en Calvijn slechts, die arbeidden, het was de Geest des Heeren onzes Gods, die in zoo vele landen en plaatsen als terzelfder tijd de oogen opende voor het dwangjuk van Rome, en pauselijke tyrannie deed erkennen als in strijd met het woord: »één is uw Meester, namelijk Christus". Zoo ook heden in dezen Hervormingstijd, nu Nederland vooraan mag gaan, God geve het! gevolgd door de kerken in andere deelen der wereld. Wij danken God, dat Hij ons mannen gaf, wier woord weerklank in onze harten vond; maar toch God heeft ook heden in Noord en Zuid van ons gezegend land een stemme laten doorgaan, om Israël zijne zonde en Jakob zijne ongerechtigheid te doen inzien. Nu hebben wij gezien, dat wij niet ons bogen onder eene van God gestelde macht, maar dat wij hebben geheuld met eene macht, welke zich stelde tegenover God, en in den tempel Gods gezeten was, alsof zij God was. Nu is het ons duidelijk geworden dat wij gehoorzaamden aan degenen, die tot onze ziele zeiden: »Buig u neder", terwijl niemand anders dan de groote Meester het recht had, om onze ziele tot buigen te roepen. Wij hebben voor Haman geknield, en Mordechaï, die alleen voor zijn Jehovah knielde, staat als getuige tegenover ons. Wij hebben het zwijnenvleesch gegeten, wij leeraren der gemeente, en de oude Eleazar heft dreigend den vinger tegen ons op. Wij hebben voor het goud der traktementen, en om gezeten te zijn en te staan op de eereplaatsen in de kathedralen onze vrijheid prijs gegeven, en onzen rug nedergelegd als aarde. Men heeft onzen Heiland aangetast, Zijne kerke verwoest, en zielen vermoord, en wat waren wij? Honden bassen, als men hun meester aanrandt; men randde onzen goddelijken Meester aan, en wij waren het bassen verleerd; maar Gode zij dank! er is eene stemme Gods gehoord: »Mijn volk! ga in uwe binnenkameren en weent en huilt en vast en klaagt vanwege uwe zonden." De Heere legde ons hoofd tusschen onze knieën; Hij boog de stramme leden; Hij verbrak het hart; Hij bewoog tot tranen, en er is gezucht: »Kom, Heere, ter verlossing. Haast U, want wij vergaan."

Die bede klom op tot de ooren van den Heere Zebaoth, en Jesaja was de heraut, die het antwoord ons bracht. »Alzoo zegt uw Heere, de Heere en uw God, die Zijns volks zaak twisten zal: Zie, Ik neem den beker der zwijmeling van

uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid, gij zult dien voortaan niet meer drinken." Op den heraut volgde de Koning en reeds worden de eerste tonen van het bevrijdingslied gehoord. Wij hebben die mogen aanheffen onder bijzondere zegeningen Gods. Het behoefde niet als eertijds, dat in het riet buiten uwe hoofdstad een verborgen plekje werd gezocht, om samen te knielen voor het Hoofd der gemeente. Het was nog niet noodig, dat de Amsterdammeren naar Haarlem zich spoedden, om des nachts over de muren te klimmen en de grachten te doorwaden, ten einde in het naburige Overveen een hagepreek te hooren. Het was nog niet noodig, om de wachtposten uit te zetten tegenover de drijvers. Wij konden nog met duizenden samenkomen in onze van God zoo gezegende lokalen, en als de stemme tot verzameling was uitgegaan, dan hebben ze zich vergaderd uit alle oorden des lands en wij hebben tot onzen God gezegd: »in Uwe kracht zijn de boeien verbroken. Wat wij ook verliezen mogen, geen heulen meer met Gode vijandige macht! Wij zijn uwe. o God! Wat wilt gij, dat wij doen zullen?"

God lof! nu ademen wij weer vrij; de strik is gebroken; de honderden reglementen zijn, evenals aan Wittenbergs poort de bulle, voor ons in rook opgegaan. »Wij hebben geen Koning dan den keizer," schreeuwde Christus verwerpende macht: »wij hebben geen hierarchie, maar onze Koning is van Israëls God gegeven," juicht de Christus eerende gemeente. Dat heeft God gedaan! En opdat wij het zouden weten, dat het Zijn werk was, heeft Hij al onze plannen verijdeld en tegen onze berekeningen in gehandeld. Wij dachten: het is nog niet de tijd, maar God zeide: »nu zal Ik de banden breken." Wij meenden onze Vrije Universiteit moest eerst een tal van hare kweekelingen hebben gevormd, »Uwe gedachten," zeide de Heere, »zijn niet Mijne gedachten," en nu moge het ons donker zijn, en wij vragen: »van waar de middelen?" en zeggen: »de arbeiders zijn weinige," »vanwaar zullen wij brooden koopen voor die allen," toch is het licht, juist omdat God het heeft gedaan. Die het brood vermenigvuldigde voor de uitdeelers, kan ook de uitdeelers vermenigvuldigen voor het brood. Die daar gezegd heeft: »Ik neem den beker der zwijmeling van uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid, gij zult dien voortaan niet meer drinken," zou die geen beker der vreugde geven? Zijne grimmigheid gaat niet voorbij, zonder dat Hij goedertierenheid in de plaats geeft en Zijne trouwe laat blinken. Die den tyran verjaagt, laat niet zonder Koning; die de boeien verbreekt, geeft den ring aan den vinger. Hij verlaat niet, wat Zijn hand begon. Hij zal Jeruzalem

herbouwen uit het stof en wonen in het midden van Zijn volk.

Het afgodische Babel met zijn beelden als in het dal van Dura werd tot een geesel gebruikt tegen het volk van God, en als het doel was bereikt, keerde zich de Heere tot verbreking van dien geesel zelf. »De last van Babel" staat vooraan bij Jesaja (13 : 1) in de rij van het wee over de volken. »Wee, wee de groote stad Babylon!" zoo klonk het al den tijd door tot aan het einde, dat in gezichten aan den Ziener des Nieuwen Verbonds werd getoond. Gods hand is tegen de verdrukkers van Zijn volk. Den beker der zwijmeling en des toorns zet Hij in de hand dien, die de Zijnen hebben verdrukt, en in overmoed tot die zielen zeggen: »Buig u neder, dat wij over u gaan." Zegt het zelven: wat moet er worden van de Synodale verdrukkers, als het Gereformeerde volk de banden heeft verbroken? Daar, waar ongeloof tegenover sterker ongeloof, ondeugd tegenover erger ondeugd, leugen tegenover grovere leugen staat, ontstaat straks de inwendige verdeeldheid, en het ergere en machtigere drukt het mindere en zwakkere dood. Is dan dat koninkrijk tegen zichzelven verdeeld en werpt Satan Satan uit? Niet, mijne hoorders! ter genezing, maar de eene duivel wordt verdreven uit het huis, opdat zeven anderen het zouden kunnen binnen treden. Als de woede haar voorwerp mist, keert zij zich tegen zichzelve. Als een Saul de spies niet meer tegen een David slingeren kan, dan valt hij in zijn eigen zwaard, en als de dronkaard in zijne bedwelming geen tegenstander meer vindt, keert hij zich tegen zijn eigen huis, en slaat verniclende eigen ruiten stuk. Of laat het mij zonder beeldspraak u zeggen: als de Gereformeerden uitgedreven zijn, zal de strijd ontbranden tusschen Irenischen en Modernen; de laatsten drukken de eersten dood en van uit hun triumfwagen zien zij op ledige kerken neer; of wel nog erger — Socialisme neemt het zwaard op tegen zijn eigen moeder en trapt haar, het Modernisme, onder den voet.

En nu de toepassing! Die mag aan geen woord als dit ontbreken. Ik behoef die niet te maken. Uw Heere, de Heere, uw God zelf geeft ze u, waar op ons tekstvers aanstonds volgt: »Waak op, waak op, trek uwe sterkte aan, o Zion! trek uwe sierlijke kleederen aan, o Jeruzalem! gij heilige stad! want in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine meer komen. Maak u los van de banden van uwen hals, gij gevangene dochter van Zion. Er is eene stem uwer wachters; zij verheffen de stem, zij juichen te zamen; want zij zullen oog aan oog zien, als de Heere Zion wederbrengen zal. Maakt een geschal, juicht te zamen, gij woeste plaatsen van Jeru-

zalem! want de Heere heeft Zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost. De Heere heeft Zijnen heiligen arm ontbloot voor de oogen aller heidenen, en al de kinderen der aarde zullen zien het heil onzes Gods. Vertrekt, vertrekt, gaat uit van daar, raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van hen, reinigt u, gij, die de vaten des Heeren draagt!"

Maar hoe, mijne Gel.! een juichtoon der verlossing saamgevlochten met een roepstem tot vertrek? Maar dacht gij dan, dat ik in 's Heeren naam dien beker der zwijmeling en der grimmigheid wilde zetten in de hand van allen, die nog heden niet met ons zijn, van allen die nog schroomvallig terugtreden, van allen, die nog tegenover ons zich stellen? De Heere beware onze tong, dat zij geen oordeel uitspreke. Niet op éénen dag, of in één jaar zijn alle ballingen uit Babel gegaan; de eersten, die de hand hebben gelegd aan de oprichting van Jeruzalems altaar, zij hebben gezongen: »Hij heeft door wonderen ons bevrijd; dies juichen wij en zijn verblijd," maar aan dezen danktoon aanstonds de bede toegevoegd: »breng, Heere, al Uw gevangenen weder." En zij zijn weder gekomen; de liederen Hammaäloth klonken weder en weder, en zoo werd Jeruzalem weer eene stad Gods, waar Hij woonde in 't midden van Zijn volk. Niet op den Pinksterdag is het gansche overblijfsel naar de verkiezing der genade overgezet; niet opeens is door allen te zamen in de dagen der Hervorming het pauselijk juk afgeschud, en niet in 1886 is uit de bedwelming in Nederland alles ontwaakt, wat bij de kerke Gods behoort. BB.! de Heere roept. Waakt op. Waakt op, om te getuigen! Waakt op tot gebed! De zielen, die Christus toebehooren, moeten bevrijd worden van de ketenen; de zielen, die in duisternis gezeten zijn, moeten geleid in de zonnestralen van Hem, die de waarheid is. Het Woord Gods, dat zwaard des Geestes, moet worden gehanteerd. Waarlijk, de tijd van geestelijk ontwaken is geen tijd van gemak en rust, maar van inspanning en arbeid in de kracht onzes Gods. Och, dat elk der Christus-getuigen tot honderd werd, en de kleinste tot duizend (Jes. 60 : 22) om van het Noorden tot het Zuiden het Godswoord te herhalen: »Waak op, waak op, o Zion!" Dat het getal der bidders vele werd, die daar worstelen om genade, dat God de Heere het zwakke mocht sterken, het wankelende opbeuren, het twijfelmoedige bekrachtigen, den vreezende voor brood geloof mocht instorten, de gehechten aan de oude paden mocht losmaken. Vermenigvuldig uwe gebeden, o volk van God! want nu is het de tijd, dat de Heere werke. »Breng, Heere! al Uwe gevangenen weder. Neem den beker der zwijmeling weg!"

Uw Heere, de Heere, uw God heeft ons nog meer te zeggen. De toepassing is nog niet volledig. Niet alleen tot afzondering, tot uittreding roepen wij u op met het: »komt, gaat met ons en doet als wij." Daar moet bijgevoegd: »in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine meer komen." Het niet bewaren van den hof gaf de slang opening in Eden. Niet in de veelheid maar in de Gideonsbende ligt de kracht, en wat zou het baten ons af te zonderen, als onbesnedenen van harte straks in onze afzondering weer verwoestend binnendrongen? Niet het reinigen is de grootste moeite, maar het rein bewaren van de afgoden.

»Geen onbesnedene", maar is het wel alleen de eere Gods, welke wij bedoelen? Niet alles is Israël, wat Israël heet, en niet allen, die het Synodaal verband verbreken, verbreken daardoor de gemeenschap met de zonde. Er bleef in Babel nog een tijd, wat in Palaestina behoorde, maar ook binnen Jeruzalem sloeg de tente op, wat beter te huis bij Babels afgoden was. Beproeft uzelven nauw, of gij wel in 't geloof zijt, opdat niet in den grooten dag uwe vraag: »Heere, Heere! hebben wij niet in Uwen naam geprofeteerd en in Uwen naam duivelen uitgeworpen, en in Uwen naam vele krachten gedaan?" ten antwoord ontvange: »Ik heb u nooit gekend."

Hij, de Heere, Hij eischt een waken van u, een toezien op uzelven het eerst en het meest, en roept: »reinigt u, gij, die de vaten des Heeren draagt." BB.! zijn wij rein om het woord, dat de Heere tot ons als Zijne discipelen gesproken heeft, wij wandelen door het stof der aarde en onze voeten worden dagelijks bezoedeld door hare onreinheid. De Meester gaf ons het voorbeeld en heeft ons het gebod nagelaten, dat wij elkander de voeten zullen wasschen. Och! dat geen wortel der bitterheid opspruite. Waar liefde woont, gebiedt de Heere den zegen; daar woont Hij zelf. Laat het ons bedenken, liefde voor elkander, minder dan voor onszelven, is heidensch, liefde gevoelen voor onzen naaste als voor onszelven is Joodsch, maar het nieuwe gebod, dat de Heere Jezus den Zijnen gaf, is, dat wij elkander zouden liefhebben, gelijk Hij ons liefgehad heeft. En Hij heeft ons liefgehad tot den dood des kruises. Dat heeft een Johannes begrepen, die schreef: »hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij Zijn leven voor ons gesteld heeft; en wij zijn schuldig voor de broeders het leven te stellen."

»In u zal voortaan geen onbesnedene, geen onreine meer komen", zegt de Heere, en Hij voegt er aan toe: »Mijn volk zal Mijnen naam in dien dag kennen". Zijn het eischen, Gel.! of beloften? Gode zij dank, niet alleen eischen, maar ook beloften (Ezech. 2 : 1 en 2). En op die beloften pleiten wij.

Herhaalde malen zag ik in deze dagen de lijkkoets langs uwe straten rijden en daarachter dragers met hun kenbaar gewaad. De gewoonte uwer hoofdstad ken ik niet, maar in mijne omgeving is die, dat niet de dragers hunne rouwmantels van huis medebrengen, ze worden in het sterfhuis gevonden, evenals in de dagen des Heeren het bruiloftskleed in de feestelijke woning (Math. 22 : 11 vv.). Zoo brengt ook de arme zondaar den mantel der gerechtigheid, noch die in de ruimte gezet is, het gewaad des lofs naar Golgotha of naar dat graf, dat in den dag der opstanding alleen geen doode zal hebben weer te geven. De schorten van het offerlam genomen (Gen. 3 : 21) en het bruiloftskleed der kerke Gods worden juist daar gevonden. Met het: »sta op en wandel", ja ook aan het: »Lazarus kom uit" was eene kracht der redding en des levens verbonden, die het blijven liggen onmogelijk maakte. Op dat genadeverbond is ons hooger beroep, waar voor de rechtbank der goede werken ons pleit verloren is. De Simeons-psalm: »nu laat Uw dienstknecht henengaan in vrede," zal ook ons lied zijn, mag ons te beurt vallen, wat een Jesaja (6 : 1) zag, »de zoomen des Heeren, vervullende Zijnen tempel", opdat de ellendige, die door niemand kan worden genezen (Luk. 8 : 43 v.), dien zoom aanraken mag, opdat de begenadigde zielen, in wier harte de Mozes'-begeerte leeft: »Toon mij nu Uwe heerlijkheid" (Exod. 33 : 18), de slippen van het gewaad der Goddelijke majesteit mogen aanschouwen, den Naam des Heeren uitroepen en Zijne deugden verkondigen (Exod. 84 : 5 vv.). o, Laat ons dan roepen met een Daniël (9 : 15) : »o Heere onze God! die Uw volk uitgevoerd hebt met een sterke hand, en hebt U eenen naam gemaakt, gelijk Hij is te dezen dage; wij hebben gezondigd, wij zijn goddeloos geweest. o Heere! naar al Uwe gerechtigheden laat toch Uw toorn en Uwe grimmigheid afgekeerd worden van Uwe stad Jeruzalem, Uwen heiligen berg; want om onzer zonden wil, en om onzer vaderen ongerechtigheden zijn Jeruzalem en Uw volk tot versmaadheid bij allen, die rondom zijn. En nu, o onze God! hoor naar het gebed Uws knechts en naar zijne smeekingen, en doe Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom, dat verwoest is; om des Heeren wil. Neig Uw oor, mijn God! en hoor, doe Uwe oogen op, en zie onze verwoestingen en de stad, die naar Uwen naam genoemd is: want wij werpen onze smeekingen voor Uw aangezicht niet neder op onze gerechtigheden, maar op Uwe barmhartigheden, die groot zijn. o Heere, hoor! o, Heere, vergeef! o, Heere, merk op en doe het, vertrek niet! Om Uws zelfs wil, o mijn God! Want Uwe stad en Uw volk is naar Uwen naam genoemd." Amen! Ps. 57 : 2.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXVI.

WORDT VAN HET KWADE NIET OVERWONNEN.

OP 30 JANUARI 1887 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

H. W. VAN LOON,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Zou God zijn genâ vergeten?
Nooit meer van ontferming weten?
Heeft Hij zijn barmhartigheên
Door zijn gramschap afgesneên?
'k Zei daarna: „dit krenkt mij 't leven;
Maar God zal verandring geven;
D' Allerhoogste maakt het goed
Na het zure geeft Hij 't zoet."

Psalm 77 : 11.

Heeft niet de mensch een strijd op aarde? Dit woord van den lijdenden Job, dat na hem door duizenden is herhaald, heeft nog niemand met ernst weersproken. Wat men zich ook getroost om dit leven te behouden als het bedreigd wordt, en zoo mogelijk te verlengen als het ten einde spoedt, een ieder erkent dat het veel moeite en verdriet oplevert.

Toch geldt deze klacht inzonderheid van Gods kinderen, die dagelijks ondervinden dat de tijdelijke gevolgen der zonde voor hen niet zijn weggenomen en dat zij in een wereld zijn waar de belijdenis van den naam onzes Heeren Jezus Christus op verdrukking komt te staan. o Het is niet te zeggen hoe traag en onwillig hun vleesch tot dien strijd is en hoe gaarne zij dat lijden zouden willen ontgaan. Wat de Heiland omtrent zijne eerste discipelen getuigde, is ook voor hen van kracht: de geest is wel gewillig maar het vleesch is zwak (Matth 26:41). Indien dan de Heere zijn volk niet op een buitengewone wijze tot dien strijd bekwaamde door hunne vrees en ongeloovigheid weg te nemen, zoo zouden zij

gewisselijk bezwijken. Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hen de Heere (Ps. 34 : 20). Ja nu zijne genade genoeg is en zijne kracht in zwakheid volbracht wordt, klinkt zijne stem, die het al den zijnen zonder onderscheid toeroept:

Romeinen 12 : 21:

Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goede.

De heilige apostel heeft de leer des geloofs ontwikkeld. Nadat hij de barmhartigheid Gods over Israël en de volken in het licht heeft gesteld, is hij met een loflied geëindigd. — In ons hoofdstuk gaat Paulus over tot de practijk der godzaligheid. Ook de Gemeente des levenden Gods moet door haren wandel den lof vertellen van Hem, die bezocht en verlossing teweeg gebracht heeft zijnen volke, want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid, amen! —

Hij spreekt met gezag maar tevens in den geest der broederlijke liefde, de geloovigen vermanende om der genade vrucht te dragen. Hij doet het niet in den vorm van een bevel maar van eene bede: »Ik bidde u dan, broeders! door de ontfermingen Gods."

Eerst herinnert hij aan de heilige roeping om zich Gode op te offeren en der wereld niet gelijkvormig te worden; daarna aan de dure verplichting om in de verschillende bedieningen, waarin God stelt en met de onderscheidene gaven welke God geeft niet zichzelven te behagen maar de stichting van het geheele lichaam te bevorderen; en eindelijk, in de laatste verzen aan den rijken inhoud van de tweede tafel der wet; zoodat bij de apostolische verklaring de eerbiedige uitroep van den psalmist ons voor den geest komt: »In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien maar uw gebod is zeer wijd" (Ps. 119 : 96).

Naar aanleiding van den u voorgelezen tekst ga ik tot u spreken over het kwade, dat ons kan overwinnen en over het goede, dat ons doet zegevieren.

Vooraf eene opmerking.

Terecht wordt er onderscheid gemaakt tusschen zinnelijk en zedelijk kwaad.

Het eerste is wel een noodzakelijk gevolg van het laatste maar mag daarmede niet op één lijn gesteld worden.

In het zinnelijk kwaad, waarbij wij aan smart en pijn denken, zooals die in het lichaam of in de ziel worden geleden, moeten wij berusten, al mogen wij verlangen er van verlost te worden; met het zedelijk kwaad, dat door de Heilige Schrift zonde genaamd wordt, mogen wij geen vrede hebben omdat het geschiedt tegen Gods wil en ons schuldig maakt voor Hem.

Op het zinnelijk kwaad kunnen wij later met dankbaarheid terugzien, wanneer wij er door geoefend zijn en er een vreedzame vrucht der gerechtigheid door gewerkt is.

Voor het zedelijk kwaad kan nooit iemand danken. Zelfs zal de rechtvaardige den wensch niet kunnen onderdrukken dat het nooit bedreven ware, al heeft het onder Gods bestuur ten goede medegewerkt.

Met beide soorten van kwaad worden wij op aarde in een strijd gewikkeld, waarin wij overwonnen kunnen worden maar waarin wij overwinnaars moeten zijn, indien anders God verheerlijkt wordt in ons.

Bij twee bijzonderheden van iedere soort zullen wij uwe aandacht bepalen.

De rechtvaardige kan overwonnen worden op het gebied van het zinnelijk kwaad:

1. door het leed dat hem de menschen aandoen,
2. door den tegenspoed welke hem in de wereld wedervaart.

De rechtvaardige kan overwonnen worden op het gebied van het zedelijk kwaad:

1. door het slechte voorbeeld rondom hem,
2. door de booze begeerlijkheid in hem.

De Heere heilige deze overdenking aan onze harten.

I.

Het behoeft geen betoog M. H. dat de heilige apostel in dit verband van het kwade sprekende, uitsluitend denkt aan het leed, dat ons de menschen aandoen. Al meenen wij den

zin der apostolische uitspraak te mogen uitbreiden, toch zullen wij daarom allereerst bij dat kwaad stilstaan.

De gemeente des Heeren, te Rome verzameld, ondervond veel tegenstand van de zijde eener vijandige overheid, en was dikwijls het voorwerp van den haat en de dweepzucht der Joodsche en heidensche bevolking. Wat later regel werd, zal ook toen niet zeldzaam zijn geweest. Van de geloovigen werd allerlei kwaad gedacht en verspreid. Aan de geloovigen werd allerlei leed toegeschreven en verweten. Zij waren tot niets te goed en tot alles in staat.

Verre van zich daardoor tot wraak en wedervergelding te laten vervoeren, moesten de heiligen hunne vijanden zegenen en niet vloeken. Wreekt uzelven niet, beminden! maar geeft den toorn plaats: want er is geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere. Indien dan uw vijand hongert, zoo spijzigt hem; indien hem dorst, zoo geeft hem te drinken, want dat doende zult gij kolen vuurs op zijn hoofd hoopen. Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goede (Rom. 12: 19—21).

Doch niet alleen voor de gemeente als zij onder het kruis is, geldt deze vermaning, te allen tijde moet zij worden gehoord en gevolgd. Ook al zijn de omstandigheden anders, het woord blijft van kracht: In de wereld zult gij verdrukking hebben (Joh. 16: 33). Het zal wel overbodig zijn dat thans in bijzonderheden aan te wijzen. De geschiedenis van het afgeloopen jaar was zoo leerzaam. Een besluit in oprechtheid genomen, een daad met de beste bedoeling verricht, immers in het belang der kerk en tot eer van den naam onzes Gods, wekten in het hart van velen een vijandschap, die niet verborgen bleef. De nijd was werkzaam eer wij het wisten en uit zijne geheime schuilhoeken schoot de laster zijne vergiftige pijlen. De wereld kan het niet verdragen dat Gods volk, aan zijne roeping gedachtig, voor Koning Jezus opkomt en zal steeds in naam van de eenheid en de orde hen veroordeelen, die tegen haar onheilig streven ingaan. Het kan niet anders, zoolang er kinderen der duisternis zijn, zullen er werken der duisternis gewrocht worden. Ja, de verdrukking der wereld houdt gelijken tred met de trouw der belijders.

En hoe wil nu de Heere dat zijn volk daartegenover handelen zal?

De spreukendichter zegt het zoo eenvoudig: Verblijd u niet als uw vijand valt en als hij terneder

struikelt laat uw hart zich niet verheugen. Ontsteek u niet over de boosdoeners; zijt niet nijdig over de goddeloozen (Spreuk 24: 17, 19), en Paulus zou er bijvoegen: die anders handelt is van het kwade overwonnen. Wanneer bij ons verbittering na ongelijk ontwaakt en zondige drift ons overmeestert, dan heeft de vijand ons meer schade aangebracht dan wij zelf wellicht vermoeden, dan zijn wij inderdaad door het kwade overwonnen. Veel meer betaamt het ons om naar het heilig en heiligend exempel van Jezus Christus, die als Hij gescholden werd niet wederschold en als Hij leed niet dreigde, op eene waardige zelfverdediging bedacht te zijn en onze vijanden te ontwapenen door vergeving en zelfverloochening. — Schijnbaar de minsten zijn wij dan werkelijk de meesten, en onze vervolgers zullen ons niet kunnen ontzeggen, wat Saul eenmaal omtrent David moest erkennen: Gij zijt rechtvaardiger dan ik.

Gods Woord eischt van ons geen onmannelijke lafhartigheid en bedoelt niet het gevoel van recht bij ons te dooven.

Integendeel, het stelt zelf het recht Gods onophoudelijk op den voorgrond en roept ons tot den strijd, maar veroordeelt een lagen dorst naar wraak en een onheilig verlangen om kwaad voor kwaad te vergelden.

Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goede. Wel mocht David overleggen dat het beter is in de handen des Heeren te vallen dan in die der menschen, maar als het Gode behaagt kwade dagen over ons te beschikken, wat al wee des harten is dan vaak ons deel. Als de Heere den staf des broods breekt, den schat der gezondheid neemt, den engel des doods zendt, hoe bang zijn wij dan te moede. Ziet M. H., de gevallen, die ik u daar noemde, zijn geen zeldzaamheden maar werkelijkheden, waarvan de wereld vol is. Vaak wordt het eenig ooilam geëischt, een scherpe doorn in het vleesch gevoeld, de koning der verschrikking gezonden om onze dierbaren te treffen. En de menschen worden gekend uit de wijze waarop zij zich onder deze beproevingen gedragen.

Vernedert u onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhooge, te zijner tijd, zoo luidt de vermaning van een anderen apostel (1 Petr. 5 : 6) tot de broeders, die door rampen en verliezen getroffen werden. Reeds zou het hun zonde zijn, wanneer zij zich ongeduldig

en klagend verzett'en in den weg, dien God met hen houdt; wanneer zij zich wegens de leidingen der goddelijke voorzienigheid met hen, verongelijkt achten. Immers het voegt den nietigen mensch niet om te twisten met zijn Maker en allerminst betaamt het den belijder van Christus om in vertwijfeling en moedeloosheid te zuchten: »Mijn weg is voor den Heere verborgen," en te vragen: »Waarom hebt Gij dus gedaan?"

Neen, wie door genade Abba Vader leerde stamelen, voegt het om geduldig in het lijden, eerbiedig de hand op den mond te leggen en te zwijgen. Hem voegt het om in ootmoed des harten te erkennen dat de Heere hem niet doet naar zijne zonden en niet vergeldt naar zijne ongerechtigheid Hem voegt het om achter zijn Heiland het kruis te dragen en als een die weet dat de beproeving des geloofs lijdzaamheid werkt en dat de lijdzaamheid een volmaakt werk moet hebben, opdat hij, zelf volmaakt en geheel oprecht, in geen ding gebrekkig zij. Zulk een lijdzaamheid heeft de groote apostel gekend, die tot ons spreekt in den tekst en uit de gevangenis naar Filippi schreef: Ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben. En ik weet vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden. Ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft (Fillip. 2 : 11—14.)

Als dat gevoelen in ons is en de ziel, verre van bitterheid en opstand, zich in tegenspoed buigt onder Gods wil, dan blijft de hoop levend en de moed wakker in het vooruitzicht van blijder dagen. Dan is het kwade door het goede overwonnen en de psalmtoon leeft in het hart:

Maar die nu hulploos kermen,
Verdrukt en vol gebrek,
Brengt God, door vrij ontfermen,
Haast in een hoog vertrek.
De vruchtbaarheid verheugt
Hun huis van ganscher harte;
D' oprechten zien 't met vreugd,
Maar d' ondeugd zwijgt met smarte.

Psalm 107 : 21.

II.

Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goede.

Wij gaan thans met onze beschouwing over tot een ander gebied, tot dat van het zedelijk kwaad.

Toen ik u, M. H. bij den aanvang onzer overdenking van het slechte voorbeeld sprak, waardoor Gods volk wel niet mag maar toch kan overwonnen worden, dacht ik daarbij niet aan de zonde, welke onder allerlei vormen heerscht en vleit in de wereld, die in het booze ligt, maar uitsluitend aan de struikelingen welke dagelijks onder de geloovigen plaats vinden. 't Is toch niet anders, het heilig en verkregen volk, dat de deugden verkondigen moet Desgenen, die het uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht, blijft hier steeds een arm en ellendig volk. En dat niet alleen omdat het in deze wereld verdrukking heeft en nog bloot staat aan het zinnelijk kwaad, maar vooral ook omdat het in den strijd met de zonde zoo vaak onder ligt. Ook dan als wij door de kracht des Heiligen Geestes den strijd met satan, zonde en wereld aanbinden, worden zij nog zoo licht door het kwade verrast. De Heilige Schrift spreekt van ergernissen. Het gevaar bestaat dat de eene broeder den anderen tot zonde brengt.

Wij allen, vooral de kleinen en zwakken onder ons, hebben de neiging om te zien op hen die wij als meerderen in de genade aanmerken en erkennen. Hun gedrag nemen wij zoo gaarne als maatstaf en richtsnoer voor eigen doen en laten. In zoover zulks geschiedt met voorzichtigheid, zonder geringschatting van den eisch des Woords en gedachtig aan 's Heeren vermaning: Ik heb u een voorbeeld gegeven, is daar niet veel tegen te zeggen. Maar ach, zoo licht vergeten wij dat de verst gevorderde onder ons een zondaar is en blijft, en naar het zinrijk onderwijs van onzen Catechismus, slechts een klein beginsel van de gehoorzaamheid heeft, welke God eischt. Wij meenen vaak dit of dat kwaad te kunnen doen, of tenminste te mogen vergoêlijken, omdat een broeder, dien wij uitnemender achten dan onszelven, daarvan niet vrij is. o, Ik weet zeer goed dat niemand dit weten wil, veel minder zulk eene verontschuldiging uitspreekt; maar ik vraag u, die eenigszins uzelven kent, of gij ze wel niet eens hebt gebruikt om uw verlicht geweten te stillen. Tal van zonden zouden wij kunnen opnoemen die daardoor zijn bedreven; zonden van

hoogmoed, zonden van gierigheid, zonden van wereldliefde, zonden van ontrouw.

Als Petrus te Antiochië veinst en in het aangezicht moet wederstaan worden, veinzen anderen met hem en wordt zelfs een Barnabas mede afgetrokken. Als een leeraar die zoo stichtelijk prediken en zoo heerlijk bidden kan, door menschenvrees of eigenzinnigheid zich laat verleiden om tegen het Woord Gods te handelen, dan zijn er velen aanstonds gereed om met zijn gedrag hun eigen ongeloof en ontrouw te dekken. Wij hebben er ontmoet, wier staat wij niet willen beoordeelen maar die niet onduidelijk lieten blijken dat zij op de klip van gemeenschap aan anderer zonden waren gestrand. Ziet daar was reden tot de klacht: zij werden van het kwade overwonnen.

En toch zijn wij geroepen om door het goede te overwinnen; geroepen ook tegenover het kwade voorbeeld van hen, die met ons dezelfde genade deelachtig zijn. De Schrift zegt: »Broeders, indien ook een mensch overvallen ware door eenige misdaad, gij die geestelijk zijt, brengt den zoodanige terecht met den geest der zachtmoedigheid, ziende op uzelven, opdat ook gij niet verzocht wordt" (Gal 5 : 1).

Dubbel is alzoo de taak die in dit geval op onze schouders rust: den naaste te vermanen en te bestraffen en ons zelven rein te bewaren. Gemakkelijk is dit niet, wie zou het durven beweren? Maar de Heere laat zich niet onbetuigd aan een iegelijk die de lasten eens anderen draagt en alzoo de wet van Christus vervult. Zijne genade zal ons bekwamen, ook als wij steeds meer aan eigen en anderer bederf ontdekt worden en het woord verstaan: »Zoo iemand meent iets te zijn daar hij niets is, die bedriegt zichzelven in zijn gemoed" (Gal. 6 : 3).

Geliefden, 't is Gods strijd, die wij strijden. Terwijl we anderen terecht brengen, zullen wij zelven opgebouwd worden; terwijl wij anderen tot berouw vermanen, zullen wij zelven de droefheid naar God zoo in hare bitterheid als in hare zoetheid smaken. Ja, zoo zal het kwade door het goede overwonnen worden in ons en rondom ons, door de kracht van Hem die boven ons is.

Wordt van het kwaad niet overwonnen. De grootste vijand is binnen ons. Dat erkent de natuurlijke mensch niet. Hoe zou hij het kunnen doen? Die erkenning

staat voor den zondaar met een doodvonnis volkomen gelijk. En een mensch die aan zichzelven niet ontdekt werd, die wil zijn eigen ik, zichzelven, den vijand daarbinnen niet aan, want hij heeft hem lief en wil hem tot geen prijs missen. Maar wie door genade tot zichzelven mocht komen, die leert verstaan dat zijn eigen ik hem het meest in den weg staat, die geeft het gewonnen dat hij een kwaad met zich omdraagt, dat overwonnen moet worden.

Ach, niet alleen zoekt de booze in ons hart het kwade zaad te strooien, een ongeloovige en lichtzinnige wereld ons te verleiden, ook uit ons eigen hart wellen bedenkingen op, die kunnen vervoeren tot dingen, waarvan we later met schaamte belijden: »Toen het aldus met mij gesteld was, was ik onvernuftig en wist niets; ik was een groot beest bij U" (Ps. 73 : 22). Weest dan op uwe hoede en strijdt. Omdat zoo velen dit verzuimen, worden zij gedurig door het kwade overwonnen.

Wij belijden dat alhoewel de macht Gods, waardoor Hij de ware geloovigen in de genade bevestigt en bewaart, meerder is dan dat zij van het vleesch zouden kunnen overwonnen worden, zoo worden nochtans de bekeerden niet altijd alzoo van God geleid en bewogen, dat zij in sommige bijzondere daden door hunne eigen schuld van de leiding der genade niet zouden kunnnen afwijken en van de begeerlijkheden des vleesches verleid worden en die volgen. Daarom moeten zij gestadiglijk waken en bidden, dat zij niet in verzoeking geleid worden, het welk zoo zij niet doen, zoo kunnen zij niet alleen van het vleesch, de wereld en den satan tot zware en ook gruwele zonden weggerukt worden, maar worden ook inderdaad, door Gods rechtvaardige toelating, tot dezelve somwijlen weggerukt; gelijk de droevige rollen van David, Petrus en andere heiligen, die ons in de Schriftuur beschreven zijn, bewijzen (Leerregels 5. 4).

Ontzettend gevaar waarin ik leef! zoo laat een »peinzende Christen" zich hooren. Elke verzoeking, schoon die beginne met kleinigheden, bedoelt het uiterste, en elke toegevendheid aan de beginselen begunstigt dien toeleg. De verzoeking is een van die dingen die nimmer zeggen: Het is genoeg. De zonde slaat voort op een Jehu's draf en rust niet voor zij

haren vollen eisch verkregen heeft. De minste toegevendheid aan de verzoeking is eene bedroeving van den Heiligen Geest; gebeurt dat dikwijls, dan wordt het eene uitblussching; en als het wijken voor een beleedigden Geest zich voegt bij de doorbreking eener ingelaten verzoeking, dan klimt mijn gevaar in afgrijselijke hoogte. — Beef dan, mijne ziele! en waak! — De Filistijnen over u! —

Arglistig is het hart meer dan eenig ding, wie zal het kennen? Het is zoo noodig gedurig den blik naar binnen te slaan, het gevaar dat ons van die zijde dreigt onder de oogen te zien, en met de geestelijke wapenen die God ons schenkt te bestrijden. Zijn Woord dringt er gedurig op aan. Er staat geschreven: »Waakt, staat in het geloove. Houdt u mannelijk. Zijt sterk" (1 Cor. 16 : 13), en wederom: »Zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren" (1 Cor. 15 : 38). Ook ons wordt hetzelfde toegeroepen, wat op last van den Heere tot Israël en Jozua gezegd werd: »Weest sterk en hebt goeden moed. Vreest niet en verschrikt niet" (Deut. 31 : 6). Dat wij bij de groote zwarigheden, die er te bestrijden zijn, vrees en opzien gevoelen is onvermijdelijk. De dapperste krijgers, die op het slagveld wonderen deden, gingen vaak met kloppende harten derwaarts. Gods volk is niet zonder vrees, maar zoekt haar te beteugelen. Het ziet op zijne heilige roeping, op de kroon der overwinning, bovenal op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, en sterkt zich met David in den Heere zijnen God (1 Sam. 30 : 6).

Als de vermaning des apostels om overwinnaars te zijn, steeds ernstiger wordt opgevat; als wij door den Heiligen Geest steeds meer tot den strijd tegen het kwade worden geoefend; als ons de overtuiging terdege doordringt dat de groote eigenaardige kracht der geloovigen, te midden van alle tegenwerkende kracht ligt opgesloten in het woord van Paulus: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig (2 Cor. 12 : 10); als er bij toeneming een jagen naar de heiligmaking mag zijn in de vreeze Gods, dan zal alles medewerken om het te doen komen waar het toe komen moet: de overwinning van het kwade door het goede.

Reeds bleek het ons, M. H., wie het zijn tot wie de eisch van den tekst wordt gebracht. 't Is duidelijk dat er sommigen

zijn tot wie hij op dit oogenblik in het geheel nog niet gericht kan worden. Immers — op de geloovigen heeft de heilige apostel het oog, en wat van zijne lezers te Rome kan worden vertrouwd, kan in onzen tijd niet anders dan met groote beperking gelden voor hen die zijne brieven ter hand nemen. Toen was de Kerk onzes Heeren Jezus Christus pas in de wereld opgetreden, thans is de wereld van alle zijden in die Kerk binnengedrongen. Toen kon van de Christenen gezegd worden: »Uwe gehoorzaamheid is tot kennis van allen gekomen. Ik verblijde mij dan uwenthalve (Rom. 16 : 19), thans moet het met verhoogden nadruk heeten: »Velen wandelen anders, van dewelke ik u dikmaals gezegd heb en nu ook weenende zeg, dat zij vijanden des kruises van Christus zijn" (Filip. 3 : 18).

Wordt van het kwade niet overwonnen, tot wie anders zouden wij het kunnen zeggen dan tot hen, die door genade verlost van de straf en van de macht der zonde, belaagd worden door onze doodvijanden, den duivel, de wereld en ons eigen vleesch, die niet ophouden ons aan te vechten. Neen, u die nog niet aller zonden vijand zijt, geldt deze vermaning nog niet. Van wien iemand overwonnen is, dien is hij ook tot een dienstknecht gemaakt (2 Petr. 2: 19); voorwaar, voorwaar zeg ik u, een iegelijk die de zonde doet, is een dienstknecht der zonde (Joh. 8 : 34).

Weet gij niet, dat wien gij u zelven stelt tot dienstknechten ter gehoorzaamheid, gij dienstknechten zijt desgenen, dien gij gehoorzaamt en dat gij het nog steeds der zonde zijt tot den dood. Ach, hoe velen dragen boeien, die zij niet kennen of voelen en wanen zich vrij. Wie telt de tallooze zondebanden, die de zondaar niet kan verbreken, omdat hij niet wil, daar hij ze liefheeft, ofschoon hij het zichzelven ontveinst. o, Jammerlijk zelfbedrog! zoo algemeen onder de kinderen der menschen, omdat de zonde een kunstigen blinddoek heeft geweven, waardoor gij hare ware gedaante niet ziet. Zij wil geen kwaad heeten, het zijn slechts verkeerde gewoonten, voorbijgaande zwakheden, de vruchten van opvoeding en temperament. Zij heeft allerlei verzachtende namen uitgedacht, onder welke zij u ter zelfder ure verzekert dat het geen bepaalde zonde is; dat is de list waardoor zij u in hare strikken houdt, die weldra blijken ketens te zijn. Zijt gewaarschuwd en weet dat er ook onder hen, die voor grove en ergerlijke zonden zich wachten, velen geheel door het kwade zijn overwonnen.

Verkiest toch het zachte juk van den Heere Jezus boven den harden dienst der zonde en komt tot de gelederen van hen die strijden om in te gaan. De Heere belooft al zijn goed alleen aan den overwinnaar; maar voor hen die in de macht der zonde blijven en van geen strijd hooren willen, zijn er in Gods Woord geen beloften; integendeel voor hen zijn er slechts schrikkelijke bedreigingen die zeker zullen worden vervuld.

Wat u betreft, bekommerden en verlegenen in ons midden, die eenig werk met u zelven gekregen hebt, en als zoovele anderen niet meer zorgeloos voortleeft, heden is het u dan weer herinnerd wat er op den weg naar den hemel wordt ondervonden. Van buiten druk van binnen strijd. Gij hebt er zelven, zoo verre gij nu reeds staat, al iets van ervaren, want het kan niet anders, zoodra een zondaar naar God begint te vragen, is de booze wereld met haar spot en haar laster gereed en merkt hij dat er eene macht in zijne leden is, welke strijdt tegen de wet zijns gemoeds en hem gevangen neemt onder de wet der zonde die in zijne leden is (Rom. 7 : 23). Maar laat u dit alles toch niet afschrikken, om met ernst uwe zaligheid te blijven zoeken. God of de zonde moet uw vijand zijn; het is onmogelijk om tusschen beide te deelen. 't Is waar, in dit leven wordt het volk des Heeren vaak kwalijk gehandeld en spreekt men van genietingen der zonde, maar na dit leven zal het eerst blijken wat God bereid heeft voor degenen die Hem liefhebben en hoe schrikkelijk de bezoldiging der zonde moet heeten. Rust dan niet voordat gij Christus tot uw deel hebt en uwe harten geheel van de zonde losgemaakt zijn. Laten u de menschen haten en de vijanden uwer zielen u belagen, het zal u in der eeuwigheid niet berouwen, dat gij den goeden strijd hebt aangebonden. Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld, en dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof. Wie is het die de wereld overwint, dan die gelooft dat Jezus is de Zoon van God (1 Joh. 5 : 4 en 5).

En gij kinderen van God, die weet dat gij eertijds overwonnen waart maar thans verlost zijt, wilt toch naar de genade die u geschonken is, steeds gedenken aan de vermaning, waaraan wij u heden mochten herinneren. Toont het door geen strijd te ontwijken en over geen leed te klagen, dat met de overwinning van het kwade door het goede in verband staat. Achte ook niemand zich verheven boven de

waarschuwing, door den Heiligen Geest voor geen der geloovigen overbodig geacht: Ziet toe, broeders! dat niet te eeniger tijd in iemand van u zij een boos en ongeloovig hart om af te wijken van den levenden God; maar vermaant elkander alle dagen, zoolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verleid worde door verleiding der zonde; want wij zijn Christus deelachtig geworden, immers zoo wij het beginsel dezes vasten gronds tot den einde toe vast behouden (Hebr. 3 : 12—14).

Zoolang als het heden genaamd wordt, zoolang als de tijd der genade duurt, zoolang duurt ook de tijd der verzoeking en des gevaars. Zoolang moet er gewaakt en gebeden, zoolang moet gestreden en geleden worden. Gelukkig staat gij niet alleen. Onze medelijdende Hoogepriester is de deelnemende en werkzame getuige van al uwe verzoekingen. Hij draagt zorg voor zijne geloovigen die in deze wereld vol vrees en zwakheid zijn. Hij wekt hen door zijn Woord en ondersteunt hen door zijnen Geest en laat het hun aan zijne vertroostingen niet ontbreken. Hij, die tot de gemeente van Smyrna zeide: »Ik weet uwe werken en verdrukking en armoede; vrees geen der dingen die gij lijden zult" (Openb. 2 : 9 en 10), blijft de eerste en de laatste. Hij weet ook wat u overkomt en hoe gij u daar onder gedraagt. Hij weet hoe gij voor u zelven tot lijden geen lust hebt en tot het strijden niet bekwaam zijt. Uw zaak is de zijne en bij uwe overwinning is zijn eer gemoeid. En zoudt gij het dan met zulk een machtigen en getrouwen Helper niet durven wagen tegen het kwade? Zoudt gij de beloften gering achten: Die overwint, Ik zal hem geven met mij te zitten in mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb en ben gezeten met mijnen Vader in zijnen troon" (Openb. 3 : 21)?

Immers neen, Gel.! maar versterkt en getroost, tenzij dan dat de prediking des Woords u heden niet nuttig was, spreekt gij in uw hart en schrijft gij met uw hand: »Als ik wandel in het midden der benauwdheid maakt Gij mij levend; uwe hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden en uwe rechterhand behoudt mij; de Heere zal het voor mij voleinden; uwe goedertierenheid, Heere! is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken uwer handen! (Ps. 138 : 7, 8). Amen.

Maar de Heer zal uitkomst geven,
Hij, die 's daags zijn gunst gebiedt:
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.
'k Zal zijn lof, zelfs in den nacht,
Zingen, daar ik Hem verwacht,
En mijn hart, wat mij moog treffen,
Tot den God mijns levens heffen.

Psalm 42 : 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXVII.

Hij gedenkt in der eeuwigheid aan zijn verbond.

OP 12 JANUARI 1887 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

tijdens het Gereformeerd Kerkelijk Congres, in de ure des gebeds,

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Zend Heer! uw licht en waarheid neder,
En breng mij, door dien glans geleid,
Tot uw gewijde tente weder;
Dan klimt mijn bange ziel gereeder
Ten berge van uw heiligheid,
Daar mij uw gunst verbeidt.

Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik, juichend, stem en snaren
Tot roem van zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig' ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.

Psalm 43 : 3, 4.

Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen! Toen ik, geliefden, nog in het hart van Friesland verkeerde, was ik er moeielijk toe te brengen, naar grootere vergaderingen te trekken, vooral wanneer zij gehouden werden in het hart des lands. Ook in dit opzicht kan een sleur en gewoonte, een gemakzucht bij ons heerschen, die niet goed is. Immers, ik heb het ondervonden, en gewisselijk velen uwer met mij, dat de samenkomsten der broederen in ruimeren kring o o k een middel zijn, door onzen God ons gegeven, tot verlevendiging van onze ziel. Hoe menig broeder, in wiens hart door Gods genade d i e begeerte leeft, die dit Congres in het leven riep, is een één-

ling in zijne omgeving; of, zoo hij al gelijkgezinden om zich heeft, is hij toch geroepen, in den middellijken weg, tot bezieling en voorlichting van degenen, die bij hem behooren. Maar o, hoe licht wordt dan op den duur onze veerkracht verlamd; hoe gemakkelijk zinkt, vanwege gebrek aan waakzaamheid, vanwege onze vleeschelijkheid, onze geestkracht in.

En daarom is het zoo goed en zoo liefelijk, zoo versterkend en bezielend, wanneer men in een samenkomst van broederen mag verplaatst worden, wier bedoelen door Gods genade de eere van Koning Jezus is. Dan gevoelt men zich te huis. Helaas! men gevoelt zich niet te huis in onze kerkelijke vergaderingen onder onze Synodale organisatie. Helaas! maar al te veel zijn daar de tonen uit Gods Woord tot een wanklank geworden, en schijnt de vermelding van wetsartikelen de harmonie te zijn, die daar alleen de ooren kan streelen en de zinnen bezig houden. Aan dien toestand hebben wij o o k schuld. Het mag daarom niet door ons gezegd worden tot veroordeeling van anderen, maar met droefheid in onze ziel over onze afwijkingen. Maar het is mijne ziel goed in deze dagen hier te Amsterdam; en het w a s mij hier menigmaal goed en hartsterkend en zielverlevendigend, wanneer ik de afgezette broeders in hunne bijbellezingen mocht behulpzaam zijn. In het conflict, dat hier doorworsteld is, is mijne ziel veel nauwer en inniger aan hen verknocht geworden, dan zij zich vroeger nog aan hen verbonden gevoelde. Want ik mag zeggen: door Gods genade zou het mij onmogelijk zijn, mij vreemd te houden van hunne zaak, omdat het hier geldt de eere en waardigheid van Koning Jezus en het gezag van zijn dierbaar Woord.

En nu is de grondslag van dit Congres de belijdenis, dat het onze roeping en verplichting is als kerken van Christus, af te werpen het juk der Synodale hierarchie; uit te drijven in de mogendheid des Heeren uit de Kerke van Christus het Roomsche inkruipsel, dat deze kerken den toegang verspert tot den weg, waarin zij in gehoorzaamheid aan haren Heer en Koning zullen kunnen wandelen. En op die belijdenis zegt mijne ziel amen. Neen, wij kunnen niet meer den dageraad verwachten uit pogingen, om enkele artikelen te verbeteren, en de besturen met goede, wijze en vrome mannen te bezetten. Toen voor eenige jaren jaren het wachtwoord gegeven werd: niet stemmen voor de besturen, haalden we toen niet bijna allen de schouders op? Was het ons niet, alsof daarmede onze eenige reddingsplank ingetrokken werd? En wat heeft de

ondervinding geleerd? Kunnen wij het goed vinden, als wij lezen, dat de Jezuïeten-zendelingen zich schikken naar de afgoderijen der heidensche volken, om maar doopelingen te maken? Maar kan er dan vrucht van verwacht worden, wanneer wij, om de zaken te verbeteren, op den stoel van het papisme ons zetten in de Kerk van Christus, en ons laten invoegen in een raderwerk, dat zich de hoogste wetgevende, besturende en rechtsprekende macht in de Kerk noemt? Blijkt het niet maar al te zeer, dat wij daarbij de beginselen, die wij naar Gods Woord wenschen voor te staan, zelve den doodsteek geven; dat zelfs het zieleleven daarbij verkwijnen en verdorren moet; en dat het net, waarin wij ons te kwader ure lieten vangen, ons in gezelschap brengt met de vervolgers der broederen en ons scheidt van degenen, die het Koningschap van Jezus in zijne Kerk wenschen te eeren?

o, Wat heeft Groen van Prinsterer het duidelijk gezegd in het jaar 1837, vijftig jaar geleden, zoo ras na de oplegging der Synodale organisatie, in zijne brochure »De maatregelen tegen de afgescheidenen aan het staatsrecht getoetst," dat door die van staatswege, ook der classis van Amsterdam, ondanks haar protest, opgelegde organisatie — »het kerkgenootschap, wat geloofseenheid betreft, facto metterdaad opgelost is geworden; dat het, ten aanzien van inwendig beheer, de beginsels der gereformeerde kerk geheel ter zijde heeft gelegd; dat het genootschap zich (»dunkt mij," zegt Groen) facto heeft afgescheiden van de gereformeerde kerk." Wat kon Groen dan ook wijzen op de »Caesaropapistische organisatie" als het Carthago dilenda: als de strik om de Kerk van Christus, die gebroken moet worden, zal ze weer de vrijheid genieten, waarmede Christus haar heeft vrij gemaakt, opdat ze niet in losbandigheid verkeere, maar in de gehoorzaamheid aan het woord haars Konings.

Wij zijn in onze ziel overtuigd, dat daar de revolutie heerscht; dat daar de banden van God en zijnen Gezalfde worden verbroken en hunne touwen weggescheurd, waar men opkomt voor de Synodale organisatie, al ziet men het zelf zoo niet in, al handelt men te goeder trouw; en dat daarentegen de eerbiediging van onzen Souverein opstand vordert tegen den indringer, die mede door onze schuld, Zijn gestoelte heeft ingenomen.

En nu behaagt het God in onzen tijd de oogen der kerken van Christus daarvoor te openen, meer en meer. En daartoe gebruikt Hij ook de vervolgings- en uitwerpingswoede der

besturen. En sommige kerken, ook die aan deze plaats, mogen zich reeds verblijden in de vrijheid, waarin de Heere haar gesteld heeft.

En nu geve God ons te zamen eenvoudigheid des harten, waarheid in het binnenste en kloekheid des geestes, niet alleen om die kerken in waarheid en metterdaad te erkennen als de Nederduitsche Gereformeerde kerken maar ook om zelve, onder gebed en schuldbelijdenis te staan naar die vrijheid, die door de eere van Koning Jezus gevorderd wordt, en niet te rusten vóór ook in onze kerken de Dagon der Synodale organisatie gevallen is, opdat de Heere heerschappij voere door zijn Woord en Geest.

En tot dat einde is het zoo goed, dat onze zielen, onder de af te bidden bedauwing des Geestes, mogen gevoed en gesterkt en verlevendigd worden in de altijd groene weiden van Gods Woord. Daarom zij het mij vergund, vóór wij ons met schuldbelijdenisse vereenigen in het gebed, u voor te gaan bij de overdenking van een psalm, die ook in zijnen aanhef spreekt van iemand, die geen ruste kende vóór de Heere God de hem toekomende plaats onder zijn volk had ingenomen; namelijk den 132sten:

Een lied Hammaälôth.

o, Heere! gedenk aan David, aan al zijn lijden;

Dat hij den Heere gezworen heeft, den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft, zeggende:

Zoo ik in de tent mijns huizes inga, zoo ik op de koets van mijn bed klimme!

Zoo ik mijnen oogen slaap geve, mijnen oogleden sluimering!

Totdat ik voor den Heere eene plaats gevonden zal hebben: woningen voor den Machtige Jakobs!

Ziet, wij hebben van haar gehoord in Efratha; wij hebben haar gevonden in de velden van Jaär.

Wij zullen in zijne woningen ingaan, wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank zijner voeten.

Sta op, Heere! tot uwe rust, gij en de ark uwer sterkte!

Dat uwe priesters bekleed worden met gerechtigheid, en dat uwe gunstgenooten juichen.

Weer het aangezicht uws gezalfden niet af, om Davids uws knechts wil.

De Heere heeft David de waarheid gezworen, waarvan Hij

niet wijken zal, zeggende: Van de vrucht uws buiks zal Ik op uwen troon zetten.

Indien uwe zonen mijn verbond zullen houden, en mijne getuigenissen, die Ik hun leeren zal, zoo zullen ook hunne zonen tot in eeuwigheid op uwen troon zitten.

Want de Heere heeft Zion verkoren, Hij heeft het begeerd tot zijne woonplaats, zeggende:

Dit is mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd.

Ik zal haren kost rijkelijk zegenen, hare nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen.

En hare priesters zal Ik met heil bekleeden, en hare gunstgenooten zullen zeer juichen.

Daar zal Ik David eenen hoorn doen uitspruiten; Ik heb voor mijnen Gezalfde eene lamp toegericht.

Ik zal zijne vijanden met schaamte bekleeden; maar op hem zal zijne kroon bloeien.

Psalm 132.

Behoud ons, Heer der legermachten:
Zoo zullen w' ons voor afval wachten;
Zoo knielen w' altoos voor U neêr.
Getrouwe Herder, breng ons weêr:
Verlos ons, toon ons 't lieflijk licht
Van uw vertroostend aangezicht.

Psalm 80 : 11.

Sommigen, Geliefden, houden dezen 132sten psalm voor een psalm van David, gedicht toen hij de arke des Heeren uit het huis van Obed-Edom opgebracht naar de tent, die hij op Zion voor haar gespanuen had. Het komt ons echter met anderen voor, op grond van sommige verzen in dezen psalm, dat wij ons eerder een van Davids opvolgers als dichter hebben voor te stellen, niet onwaarschijnlijk Salomo, bij gelegenheid, dat hij de arke Gods in den nieuw gebouwden tempel overbracht. Het gebed, dat hij bij de inwijding des tempels uitsprak, volgens de Chronieken, heeft met dezen psalm sommige verzen woordelijk gemeen.

Deze psalm is een der vijftien liederen Hammaälôth, liederen van den opgang, en wij denken het liefst, dat ze daarom

zoo genoemd worden, omdat de kinderen Israëls gewoon waren, ze te zingen, als ze uit alle landpalen opgingen naar de hooge feesten te Jeruzalem.

Nu zijn, naar 't ons voorkomt, reeds de eerste vijf verzen van dezen psalm bijzonder leerrijk voor de Kerk van Christus in onze dagen. Daarin wordt gebeden, dat de Heere n u g e d e n k e n moge de zielswerkzaamheden van David, zijnen knecht. Ze luiden aldus: »o, Heere! gedenk aan David, aan al zijn lijden. Dat Hij den Heere gezworen heeft, den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft, zeggende: Zoo ik in de tent mijns huizes inga, zoo ik op de koets van mijn bed klimme! Zoo ik mijnen oogen slaap geve, mijnen oogleden sluimering; totdat ik voor den Heere een plaats gevonden zal hebben, woningen voor den Machtige Jakobs!"

Nu kan een mensch wel veel begeeren, ook op het gebied van het Koninkrijk Gods, dat niet vervuld wordt, omdat het geen grond heeft in Gods beloften en bevelen. Maar deze zielsbegeerte van David had een goeden grond in Gods Woord. Immers de Heere had in Deuteronomium gesproken: Naar de p l a a t s, die de Heere uw God, uit a l uwe stammen verkiezen zal, om zijnen n a a m aldaar te zetten, naar zijne w o n i n g zult gijlieden vragen, en d a a r heen zult gij komen.

Nu was in Sauls tijd de arke Gods twintig jaren lang vergeten te Kirjath-Jeárim, maar nu David ruste van zijne vijanden van God ontvangen had en hij in zijn huis te Jeruzalem mocht wonen, nu gevoelde hij zulk een drang in zijne ziel, om die arke, de woonplaats des Heeren onder zijn volk, te brengen op de plaats harer bestemming, op Zion. De Heere had dat vroeger v e r k l a a r d, als zijn w i l, dat hij op een b e s t e n d i g e plaats zoo zegenend onder zijn volk wilde wonen; en nu werd David daar bijzonder werkzaam mede; hij gevoelde in deze zaak, als de Gezalfde des Heeren over Israël, een bepaalde roeping: dat hij de arke zou mogen opbrengen naar die plaats, waarvan hij zingt in den 68sten psalm: »Waarom springt gij op, gij bultige bergen? D e z e n berg heeft God begeerd tot zijne woning; ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid."

Nu kon hij die zaak niet kwijt worden; het was nu de t i j d, waarin die genadige belofte des Heeren van zijne bestendige woning onder zijn volk zou vervuld worden, en David had geen rust, vóór zijne oogen dit zagen. Hij zwoer den Heere; hij deed den Machtige Jakobs gelofte; hij ging met die zaak op zijn hart, liggen op de koets van zijn bed, en

stond er mede op; als hij over den dorpel van zijn huis ging, dan ging die zaak met hem mede: een plaats te vinden voor den Heere, woningen voor den Machtige Jakobs!

Nu zegt de psalmist hier: »o, Heere, gedenk daaraan; gedenk aan David, aan al zijn lijden." Denkt hier niet zoozeer aan het lijden, dat hij onderging van al zijne vijanden, waarvan hij zoo ruimschoots zijn deel gehad heeft, maar aan het lijden, dat de uitgestelde hope in dezen hem berokkende. Hij meende al uit Kirjath-Jeárim de arke naar Zion te zullen opbrengen. Daar kwam het geval met Uza tusschen beide. Eerst later kwam David tot het inzicht, dat de Levieten de arke moesten dragen. Nu, de uitgestelde hope krenkt het hart; maar de begeerte, die komt, is een boom des levens.

o, Heere! zegt de psalmist hier nu, g e d e n k daaraan: aan David, aan al zijn lijden; wat een zielswerkzaamheden en bekommernis hij gehad heeft; wat een begeerte, en welke geloften er in zijne ziel waren; en dat alles op grond van u w woord; dat alles opdat uwe waarheid, genade en trouwe uitblinken zou tot zaligheid van uw volk! Merkt w e l op dit l a a t s t e: de heenwijzing naar David en zijn lijden, naar zijne zielsworstelingen, is in den grond een heenwijzing naar G o d z e l v e n, tot wien de psalmist bidt; naar zijne waarheid en verbondstrouwe.

Wij zien hieruit, Geliefden! dat de Heere gedenken wil het zuchten, het strijden en lijden van zijne kinderen, als het hun te doen was om de vervulling van zijn Woord, de verheerlijking van zijn Naam. En als het dien grooten Koning zijner Kerke eens behaagt eene reformatie te verwekken, dan zijn er licht onder het voorgeslacht geweest, die er om gezucht en geleden, die er voor God om gestreden en geworsteld hebben, die het zoo gaarne zouden aanschouwd hebben, omdat zij zoo begeerden, dat des Heeren Woord in vervulling mocht gaan en zijn Naam geëerd worden. De Heere gedenkt dat wel. Waarom? Niet alsof het schepsel door zijne of zijner gebeden waardigheid of de kracht van zijn lijden of worstelen zulks zou verdienen, maar omdat er a c h t e r die zielswerkzaamheden een werk des H e e r e n lag; omdat de kracht en de genade des Heiligen Geestes daaronder was; omdat die zielswerkzaamheden steunden op Gods getuigenissen, op zijn geopenbaarden Naam. Het gedenken aan hen en hun lijden is dus in den grond een gedenken, dat de Heere doet, aan de waarheid van zijn Woord en de eeuwige goedertierenheden, die Hij in Christus zijne Kerke heeft toegezworen.

En zouden ze er nu niet in onze kerken geweest zijn, die

reikhalsden en zuchtten tot God om de verlossing zijner kerken uit de doodende omarming van een ongoddelijk kerkverband? De Heere gedenkt de worstelingen van zijn volk.

Maar o, wat wijst dit woord ook ons een weg, die ons van nature zoo vreemd is en dien genade ons leeren moet. Och, hoe zullen wij verlossing der kerken begeeren, als het juk ons nog niet een juk wierd? En het moet ons niet alleen een juk worden, dat menschen op ons legden, maar dat wij zelve mede smeedden. En dan moet het verder ons ook tot zonde worden, dat wij nog steeds dat juk vaster klinken om de Kerk van Christus. o, Moge het maar meer bij ons en bij de kerken in ons vaderland een l ij d e n worden in deze banden, en een verootmoediging; o, in dien weg opent de Heere het gezicht op den genadigen en machtigen Koning der Kerk, en geeft Hij de kracht om met woord en daad te betuigen aan de heerschers over de Kerk: G ij zijt onze koning niet, maar J e z u s is het; opdat de Kerke vrij worde tot dat einde dat ze in diepe en zalige onderworpenheid aan den Koning, die haar kocht, moge verkeeren.

Toen Gods volk nu zoo bad in dezen psalm, was reeds vervuld wat David zoo begeerd had: de arke h a d hare plaats gevonden. Maar nog zegt de Kerke: o, Heere! gedenk aan David, aan al zijn lijden: opdat de Heere nu zegen moge geven en zijn volk regeeren moge, wonende in hun midden, tot hunne zaligheid. Er is gebed noodig voor de vrijmaking der kerken; maar ook gebed voor de vrijgemaakten, dat de Heere hen zegene uit Zion.

Nu was er b l ij d s c h a p bij Gods volk, omdat de arke nu hare vaste bestemming had; dat is uitgedrukt in het zesde en zevende vers: »Ziet, wij hebben van haar gehoord in Efratha; wij hebben haar gevonden in de velden van Jaär. Wij zullen in zijn woningen ingaan, wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank zijner voeten."

Wij houden ons liefst aan deze eenvoudige verklaring der woorden: »Ziet, wij hebben het blijde gerucht gehoord, dat de arke des Heeren was in Efratha — in dien omtrek toch lag Kirjath-Jeárim en Obed-Edoms huis; gevonden hebben wij h a a r in de velden van Jaär, dat is Kirjath-Jeárim." Toen het harte des volks eenmaal door den Heere verwakkerd was om de heilrijke zaak te begeeren, die Hij met zijn volk voor had — toen was het hun zulk een blij gerucht, te hooren waar de arke zich bevond, toen verheugden ze zich, dat de Heere hen die arke had laten vinden in de velden van Jaär. Ze hadden er lang niet naar gevraagd. Geen behoefte

er aan gevoeld. De arke vergeten, twintig jaar lang, in Sauls tijd. Was het niet een wonder, dat zij er nog was? Niet een wonder, dat de Heere zijne genadige tegenwoordigheid uit hun midden niet had weggenomen? Niet een wonder, dat Hij nu nog wederom betoonde, onder zijn volk te willen wonen? De oude voorrechten hadden ze niet op prijs gesteld, het gemis daarvan niet gevoeld. Daar kwam nu de Heere op verrassende wijze hen wederom bezoeken.

Maar o, nu was er ook zulk een begeerte in de ziel, om Hem de eere te geven, en zich diep voor Hem te buigen. Wij zullen in zijne woningen ingaan; wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank zijner voeten.

Wanneer de Heere met weldaden tot zijn volk inkeert, wanneer Hij hen oude goedertierenheden doet wedervinden, dan is dit juist het einde, dat de Heere daarmede beoogt, dat zijn volk, begeerig naar het heil des Heeren, in zijne woningen moge ingaan, en zich nederbuigen moge voor de voetbank zijner voeten; voor dien hoogen God, die in zijne majesteit en heerlijkheid door hemel en aarde niet kan bevat worden, en die zich toch in Christus, zijnen Zoon, tot een strafschuldig en ellendig zondaar in genade nederbuigt.

En nu was het den profeet in onzen psalm een behoefte, om te bidden, dat de Heere nu op Zion zijne genadige tegenwoordigheid mocht betoonen. Wij vinden die bede van het 8ste tot het 10de vers: »Sta op, Heere! tot uwe ruste, Gij en de ark uwer sterkte! Dat uwe priesters bekleed worden met gerechtigheid, en dat uwe gunstgenooten juichen. Weer het aangezicht uws Gezalfden niet af, om Davids uws knechts wil."

Nemen wij aan, dat Salomo hier spreekt, de gezalfde des Heeren, dan bidt hij hier, dat de Heere moge opstaan; Hij, en de arke, waarop Hij zijne sterkheid zijn volk bewijst; moge opstaan uit de tent, die David op Zion had gespannen, om zich neder te laten in de woning, die Salomo haar had bereid. Dat was de ruste onder zijn volk, die de Heere verkoren had. En nu zien wij wel geen arke des verbonds meer, maar de Heere woont in het midden zijner Kerke en geeft zichzelven aan zijn volk te kennen in zijne volmaaktheden tot hunne zaligheid, door de Bediening des Woords en der Sacramenten en in zijn Koninklijk bestier over zijne Kerk. En zijn tempel, zijne woning, is de Kerk, waarvan Christus is het Hoofd. o, Dat ze zich openbaren moge als het lichaam van Christus; als de tempel, waarin de Heere woont. Dat des Heeren priesters bekleed mogen worden met

het rechte priesterlijk gewaad, met gerechtigheid, om in de vreeze Gods er naar te vragen, wat Hij wil, dat ze zullen uitdeelen; en hoe Hij wil, dat ze zullen verkeeren in het huis Gods — en dat in dien weg ook de gunstgenooten des Heeren zich mogen verblijden over zijne daden.

Weer — zegt deze Koning hier, die een Voorbidder is voor zijn volk — weer in dezen het aangezicht uws gezalfden niet af, om Davids, uws knechts, wil. o, Het volk des Heeren heeft alles zoo verbeurd; wij hebben de weldaden Gods ons zoo gansch onwaardig gemaakt, door onze afwijking — en het ontbreekt te allen tijde in de leden der Kerk van Christus zoozeer aan redenen, die God zouden kunnen bewegen tot weldoen, dat er geen ander uitgangspunt en steunsel voor de verzuchtingen en smeekingen gevonden wordt, dan alleen, datgene, wat God van zich zelven geopenbaard heeft: het eeuwige verbond, dat Hij, bevestigd in het bloed en de verdienste van zijnen Christus, met zijn volk heeft. De grond van verwachting voor Gods volk in hunne gebeden, is: Heere, zóó zijt Gij toch, zulk een God, zóó als het U beliefd heeft U zelven te openbaren. Dat beteekent het: om Davids uws knechts wil; om het verbond, dat Gij, o Heere, met hem gemaakt hebt.

En dat vertrouwend terugzien op het verbond, dat de Heere David bezworen heeft, drukt de psalmist nog nader in het 11de en 12de vers uit, als hij zegt: »De Heere heeft David de waarheid gezworen, waarvan Hij niet wijken zal, zeggende: Van de vrucht uws buiks zal Ik op uwen troon zetten. Indien uwe zonen mijn verbond zullen houden, en mijne getuigenissen, die Ik hun leeren zal, zoo zullen ook hunne zonen tot in eeuwigheid op uwen troon zitten."

Opmerkelijk in deze belofte en leerzaam voor de Kerk van alle tijden, Geliefden! is aan de ééne zijde de onwrikbaarheid der belofte, aan de Kerk bezworen, dat die oude troon van David niet zal ledig gelaten worden. Die belofte vloeit enkel uit genade en wordt aan de Kerk vervuld, niet naar hare verdienste, namelijk dat zij het zaad van David, naar het vleesch, den Heere Jezus Christus tot haren eeuwigen Koning heeft. Maar aan de andere zijde ook worde gelet op de wrange vruchten, die in uitzicht gesteld worden, wanneer hare zonen Gods verbond niet houden, en zijne getuigenissen, die Hij hun leeren wil. Israël heeft het ondervonden in de scheuring na Salomo's dood met al de ellende, die gevolgd is, en in de Babylonische ballingschap.

Niet ons, o Heer! niet ons, uw naam alleen
Zij, om uw trouw en goedertierenheên,
Alle eer en roem gegeven!
Waarom, o Heer! zou 't heidendom, met spot,
Dan zeggen: Waar, waar is toch nu hun God,
Bij hen zoo hoog verheven?

Maar, Israël! vertrouw gij op den Heer!
Hij is hun hulp, hun sterkte en al hun eer,
Hun schild, dat nooit zal wijken.
Vertrouw op God, gij, Arons nageslacht!
Hij is hun schild, hun hulp, die hun zijn macht
Zoo menigwerf deed blijken.

Psalm 115 : 1 en 5.

En ondervinden de kerken van ons vaderland, ondervinden wij het ook niet, dat het niet houden van des Heeren verbond, en het niet letten op de getuigenissen die Hij zijner Kerke en haar zaad leeren wil, een verdonkering van het Koningschap van den Heere Jezus in zijne Kerk hier op aarde medebrengt, waarover degenen die God vreezen, wanneer zij er een oog voor krijgen, zich niet anders dan bedroeven kunnen.

En geve de Heere nu, dat wij met iets van die droefheid hier verkeeren mogen in de gemeenschappelijke broederlijke beraadslaging over den toestand en nood onzer kerken. Dat het zij, gelijk er in een anderen psalm geschreven staat: »Ik hef mijn oogen op, tot U, die in de hemelen zit. Zie, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw; alzoo zijn onze oogen op den Heere, onzen God, totdat Hij ons genadig zij."

Hij geve een iegelijk der broeders, ook door middel van de zoo noodige overlegging en raadgeving, licht, hoe wij in onze bijzondere omstandigheden te handelen en te wandelen hebben, overeenkomstig onze dure roeping; naar eisch van het Woord Gods en de waardigheid en heerlijkheid van den Koning der Kerk. Hij buige ook ons hart door zijne kracht en genade over, om gewillig en blijmoedig dien weg in te gaan, waarvan wij zien, bij zijn licht, dat hij de rechte is. Dan zullen wij, bij het gevoel van eigen zwakheid, ook sterkte vinden in Hem, en in zijne eeuwig onwankelbare toe-

zeggingen, waarmede de dichter onzen psalm besluit: die toezeggingen over zijne Kerke en haar zaad, die door geen felheid der vijanden kunnen te niet gedaan worden. Want de Heere heeft Zion verkoren; dat is de oorzaak van haar bestaan en voortbestaan; van haar wederopleven, na diepe inzinking; Zion verkoren; en dat niet om hare waardigheid, maar omdat Hij haar begeerd heeft. Hij heeft het begeerd tot zijne woonplaats, zeggende: »Dit is mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd." Haar goud en haar zilver, haar voedsel en deksel ligt ook in zijne hand; en Hij zal het dat Zion zeker aan niets doen ontbreken; want Hij heeft gezegd: »Ik zal haren kost rijkelijk zegenen; hare nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen." Leert dus de Kerk van Christus in zijne wegen te wandelen en haar Leeraar, Hoogepriester en Koning te erkennen en te aanbidden en te gehoorzamen als haar Hoofd — zij behoeft daarbij niet te vreezen, dat het haar aan lichamelijke nooddruft zal ontbreken. En evenmin behoeft iemand te vreezen, dat zijne ziel daarbij verdorren zal. Neen; in het nalaten van Gods geboden ligt een oorzaak van verdorring en verkwijning, die men zich wel voor een tijd kan ontveinzen, maar niettemin kankerend om zich grijpt. Maar die Koning heeft beloofd, dat Hij zijnen priesteren en gunstgenooten, die naar zijnen wil begeeren te wandelen, het niet zal laten ontbreken aan de invloeden van zijnen Heiligen Geest. Want Hij heeft gezegd: »Hare priesters zal Ik met heil bekleeden, en hare gunstgenooten zullen zeer juichen."

Wij kunnen hieruit zien, M. H., dat de Heere rijkelijker geeft, dan zijne gunstgenooten vragen. Wanneer zijn volk bidt: Dat uwe gunstgenooten juichen mogen — dan antwoordt de Heere: Ze zullen zeer juichen. En wanneer het hun een behoefte is te vragen: Och, Heere, uwe priesters, bekleed ze met het ware, priesterlijk kleed der gerechtigheid, dat ze uwe eer bedoelen mogen, en uwe paden mogen verkiezen: dan antwoordt de Heere: Met heil, met heil zal Ik ze bekleeden. Zoo antwoordt de Heere op het waarachtige gebed van zijn volk. Wij zeggen: op het ware gebed. Want het ware gebed spruit uit verootmoediging en schuldgevoel. Zoo is het ook met het gebed in den nood en de gebondenheid der Kerk; en die stroom der verzuchtingen en smeekingen, die van Gods genadetroon door de harten der geloovigen vloeit, keert ook weder tot zijnen troon, in de bedding, die gegraven is door het lijden en sterven, door de hellevaart van den Zone Gods, om wiens wil en verdienste alleen

de Heere de worstelingen van zijne knechten, gelijk eenmaal David en zijn lijden, gedenken wil. En die begeerte des gebeds, die zich uitstrekt naar de verheerlijking van Gods Naam en de eere van Zions Koning, wordt in de wandelingen der bidders openbaar. o, Moge dat ook blijken in ons kerkelijk leven. En moge er zoo door Gods genade van deze samenkomsten ook een kracht uitgaan tot dat handelen, waartoe de Heere zijn volk roept: opdat in den Naam des Heeren Heeren men zich nog moge opmaken, om de kluisters te verbreken, die de Kerk van Christus, zoolang zij ze draagt, verplichten, haren Koning te onteeren en zijn kroon mede te vertreden. Ook bij o n s toch moet iets aanwezig zijn, zullen wij recht staan voor onzen God, van d i e zaak, die David bezielde: zoo ik mijnen oogen slaap geve, mijnen oogleden sluimering, totdat ik . . . . .

En in dien weg zal het nog blijken, wat de vrij geworden kerken reeds bijzonder mogen ondervinden, dat de Heere D a v i d een h o o r n heeft doen uitspruiten, een machtigen Koning op zijnen troon; een hoorn, die in de kerk op aarde wel vaak schijnt weg te slinken, maar altijd weder met verborgen en onuitroeibare kracht opwaarts spruit; dat Hij zijnen Gezalfde een lamp heeft toegericht, die haar schijnsel wel intrekt, wanneer Gods volk in een weg van bedroeving des Geestes omdoolt, maar uit vrije goedheid telkens wederom haar licht doet uitstralen, als de wereld haar reeds uitgedoofd waande.

Met schaamte, met schaamte zullen in dien weg bekleed worden degenen, die Gods geboden verachten en zijne genade klein achten. Om het kleed der gerechtigheid vragen degenen die Gods Naam ootmoedig vreezen; met heil zal hen de Heere sieren. Maar schaamte zal het kleed der vijanden zijn, en de afvalligen zullen wonen in het dorre. Dat kan niet uitblijven. Zoo zal het bewaarheid worden. Omdat er een Koning is, wien wel kroon en troon kan ontzegd worden zelfs op zijne erve, maar op wiens hoofd de Middelaars- en Koningskroon toch eeuwig zal bloeien. Amen.

Gij, koninkrijken, zingt Gods lof,
Heft psalmen op naar 't hemelhof,
Vanouds zijn troon en woning;
Daar Hij, bekleed met eer en macht,
Zijn sterke stem verheft met kracht,
En heerscht als Zions Koning.

Geeft sterkte aan onzen God en Heer;
Hij heeft in Israël zijn eer
  En hoogheid willen toonen;
Erkent dien God; Hij is geducht;
Hij doet zijn sterkte boven lucht
  En boven wolken wonen.

Hoe groot, hoe vreeslijk zijt Ge alom,
Uit uw verheven heiligdom,
  Aanbidd'lijk Opperwezen!
't Is Isrels God, die krachten geeft,
Van wien het volk zijn sterkte heeft.
  Looft God, elk moet Hem vreezen.

Psalm 68 : 16 en 17.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXVIII.

DANIËLS OPEN VENSTEREN.

OP 12 DECEMBER 1886 IN DE „VEREENIGING" UITGESPROKEN

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Vooraf gezongen Ps. 74 : 2, 20.
Gelezen Joh. 14 : 15.
Gezongen Ps. 92 : 6.
Gezongen Ps. 25 : 3, 7.

Zoo is het dan geschied, en zijn de mannen ontzet, de trouwe manneu, die de liefde hebben van heel uw hart. Zoo is het geschied, dat zij, die voor menschelijke instellingen niet wilden bukken, maar alleen naar de zuiverheid des Woords begeerden te leven, zijn afgezet.

Waarom is het alzoo geschied? Opdat 's Heeren Woord in vervulling gaan zou: »Ze zullen u uit de synagoge werpen, ja de ure komt, dat een iegelijk die u zal dooden, zal meenen Gode een dienst te doen."

In wat nu plaats greep, wordt 's Heeren Woord zoo kennelijk bevestigd: »Ze zullen u smaden en vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken om mijnentwil." Ja smaad en vervolging, dat is immers het deel van Jezus' gemeente, smaad en vervolging het deel van een ieder, die in 's Heeren keurbende is ingelijfd. Zijn ze dan ontzet en van hun ambt vervallen verklaard, de trouwe knechten, — toch zijn er ambten, ambten niet van menschen ontvangen, ambten waaruit dus ook geen mensch ter wereld u onzetten kan.

Of heeft niet de Koning der kerk zijnen jongeren geboden: »Gijlieden zult mijne getuigen zijn." Getuigen van den Heere, blijft immer de dure roeping van des Heeren volk. Getuigen ook onder het kruis der vervolging.

Zoo moet het dan ieder verstaan, dat op het smalle pad ten hemel verdrukking zijn deel is. Heeft niet de Heere met groote klaarheid aan de zijnen verkondigd: »In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, ik heb de wereld overwonnen." Dat nu wordt in onze dagen openbaar met name in dezen bangen tijd. Het wordt weer zoo verstaan dat der geloovigen pad niet altijd met rozen is bezaaid. Satan gaat weer uit met zijne wan om te ziften. o, De tijden zijn zoo bang en zoo ernstig. Doch des Heeren volk heeft een

trouwen Hoogepriester, Een die bij den Vader hun Voorspreker is. Dies houden ze stand, overweldigd worden ze niet. Laat het dan stormen, stormen in de voorhoven des Heeren. De Sions-kinderen worden van den Heere geschraagd en behoed. Wat zij in zulke tijden aan hunnen God hebben, willen we thans overwegen.

Tekst: Daniël 6 : 11 (in 't midden).

Hij nu had in zijne opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan.

Des Heeren Woord wijst ons hier op Daniël, op den man, van wiens wondervolle lotgevallen wij 't gedurig moeten uitroepen: Hier is Gods vinger!

't Is van algemeene bekendheid, dat Daniël leefde in de ballingschap, dat hij leefde in Babel.

Nu was Babel in de oudheid eene groote, schier onmetelijke stad. Twee millioen menschen toch woonden binnen hare poorten. Hier was het, dat Nebukadnezar regeerde, Nebukadnezar, die het eerste wereldrijk wilde stichten, die 't zich als zijn schoonsten wensch gedroomd had, dat heel de wereld hem onderworpen zijn zou.

Nebukadnezar en Daniël, o welk een tegenstelling! Deze de gevangen jongeling, hij de machtige gebieder. — Daniël vertegenwoordigt het rijk des Heeren, Nebukadnezar het rijk der wereld. Daniël blaast de bazuin van het goddelijk gericht, hij is de prediker in de woestijn, een hoofd langer dan al het volk. Nebukadnezar bouwt den afgodstempel, waarin alle inwoners der aarde zullen komen aanbidden. Zoo had de wereldmonarch 't zich gedroomd. Doch zijne dagen zijn reeds voorbij, ook de dagen van Beltsazar. Ons teksthoofdstuk gewaagt van een koning der Meden en Perzen, Darius, die het rijk ontvangen hebbende, Daniël begon te eeren. Hij stelde hem in een ambt dat hoog was en vol van aanzien. Over zijn wijd rijksgebied stelde hij drie vorsten aan, van welke Daniël de eerste was.

Zoo was hij in dat vreemde land dan geklommen op de hoogste sport van de maatschappelijke ladder. Zoo stond hij te gebieden, te gebieden onder den vorst. En dat werd door menigeen met leede oogen aangezien, dat kon men niet dulden, dat moest veranderd, 't kostte wat het wilde. Zoo wisten de vorsten en stadhouders hem lagen te leggen, maar zoo werd het kennelijk openbaar, wat Daniël aan zijnen God had. 't Wordt ons zoo roerend schoon geschilderd in die open vensteren tegen Jeruzalem aan. Die open vensteren naar die heilige stad, dat was het ware. Dat was het klare

bewijs van zijn leven, van zijn geestelijken staat. Het klare bewijs, dat hij gemeenschap oefende met den Heere zijnen God. Zalig, zalig de zielen, die zoo verwaardigd worden open vensteren te hebben tegen Jeruzalem aan.

Over die open vensteren van Daniël willen wij spreken, waarbij wij achtereenvolgens letten

1. op de plaats, waar hij ze heeft;
2. op den aanstoot, dien hij er door verwekt;
3. op de kracht, die hem doet verwinnen.

Gunne de Heere ook in deze ure aan zijne kinderen open vensteren tegen Jeruzalem aan, opdat zij getroost worden en gesterkt!

I.

Open vensteren had Daniël dus, open vensteren tegen Jeruzalem aan. Dit wil dan zeggen, hij was in Jeruzalem n i e t, neen veeleer was hij ver, ontzettend ver van Jeruzalem verwijderd. Hij was in de ballingschap. En gelijk nu de balling een innig heimwee koestert, om naar zijn vaderland te keeren van waar hij is verdreven, zoo is het ook met alle Gods kinderen. Zij zijn verdreven, verdreven uit het Paradijs. Dat Paradijs is hun gesloten. Want een engel met het vlammend zwaard houdt daarvoor de wacht. Ze kunnen er niet komen, tenzij ze eerst de Jordaan des doods zijn doorgegaan. Daarom hier te droomen van een paradijs-toestand, zulk een toestand hier mogelijk te achten, is reeds ongehoorzaamheid aan des Heeren gebod, het is zonde. Zij, die dan ook van den Heere worden gegrepen in de ziel, zij tot wie des Heeren machtwoord uitgaat: »Tot hiertoe en niet verder," zij worden ballingen, eenzame zwervers, die hier rondtrekken, die 't zoozeer gevoelen: wij zijn nog op reis, wij zijn nog niet thuis, nog niet in de haven onzer begeerte.

o, Gij eenzamen, gij die hier van schier elk zijt vergeten, gij die 't zoo weet, weet bij eigen ervaring, dat gij in de woestijn zijt, hebt gij ook het venster open naar den kant van Jeruzalem? Zie, dat wordt bij zoo velen gemist. o, Men vindt er in onze dagen nog wel, die gaarne spreken over dien pelgrimstocht, men treft er nog wel aan, die zoo 't geheel met den psalmist eens zijn:

„'k Zal gedenken, hoe voordezen
Ons de Heer heeft gunst bewezen,"

doch waar zijn ze, die open vensteren hebben naar Jeruzalem? Waar vindt gij ze, die alles veil hebben, goed en bloed en leven, voor de eere van Koning Jezus? Waar zijn ze, die met innig zielsverlangen vervuld, met den apostel kunnen betuigen: »Niets zal ons scheiden van de liefde Christi?"

Dat toch moet er zijn. Het venster moet toch open zijn, naar den kant van Jeruzalem. Maar naar dezen kant is het zoo menigmaal en bij velen zoo voortdurend gesloten. Wel hebben velen de vensteren open voor andere dingen. Als daar de noodiging komt tot het genot, tot het bedwelmende zingenot, of de noodiging om geld te winnen, of de noodiging om nu eens weer van een Sabbatdag een dag van pleizier te maken. Daarvoor hebben velen open vensteren.

Doch als de Heere komt in zijn Woord, als de Heere aanklopt aan de deur des harten, als zijne stemme uitgaat: »Heden is het de dag der genade, de welaangename tijd," —o, dan zijn bij schier de meesten de vensteren gesloten. En ze blijven gesloten tegen Jeruzalem aan.

Toch waren ze bij Daniël open. En wat dat zeggen wil, weten wel alle kinderen Gods. Moeten zij dan gedurig in de schuld, moeten ze menigwerf bekennen dat de vensteren gesloten zijn, zoo, dat ze geheel in 't donker zitten, toch weten ze wat het is, ja hoe zielsbegeerlijk, om met Daniël open vensteren te hebben.

Nu vergete niemand, dat het Babylon was, alwaar Daniël zich bevond. In Babel waren de kinderen Israëls toen ter tijd. Ze waren daar om hunne zonden, om hunne gruwelijke afgoderij. Ze waren daar onder de roede, onder het oordeel Gods. Juist dat vertoeven in Babel had zulk eene bijzondere beteekenis.

Stelt het u toch eens voor, gij die aan uw geboorteland zijt gehecht, gij wier vaderen steeds in 'tzelfde land woonden, dat gij nu door den vijand wordt verdreven naar een ander land, om er als balling te verkeeren. Gij verstaat het wel eenigszins, dat zulks is een oorzaak van jammer.

En toch, niet dat was het smartvolle, niet dat het eigenlijke wee, dat over Israël in Babel was uitgegoten. Neen, in Babel zijn ze verre van Jeruzalem verwijderd, ze zijn daar verstoken van den tempel. En overmits nu in dien tempel, in heilige symboliek, het wonen van den Heere te midden van zijn volk werd afgebeeld, met name door de wolkkolom in het Heilige der heiligen, zoo wil het vertoeven in Babel voor de levende zielen niet anders zeggen dan dit: Gij zijt van den Heere verlaten, verlaten van Hem, naar wien uwe ziele dorst.

Maken nu daarover de kinderen der wereld zich niet bezorgd, voor Gods kinderen is het verlaten zijn van den Heere eene oorzaak van jammer en van smart. Als ze van den Heere om den wil hunner zonden zijn verlaten, dan wordt hunne ziele ter nedergebogen, ze zijn dan geheel troosteloos. Ze gevoelen zich dan zoo eenzaam, zoo nameloos verlaten, ze zitten dan neder als de roerdomp der woestijnen.

o, Gij die 't weet, gij die vroeger wel eens andere tijden gehad hebt, tijden dat gij alles voor den Heere kondt opofferen, tijden dat uw harte van liefde brandde, van liefde voor den Heiland, o, hoe is alles veranderd, hoe is het fijne goud zoo verdonkerd, hoe hebt gij de eerste liefde verlaten! En al deze droefenis en kommer overkomt u alleen om den wil uwer zonden.

Zoo gevoelden zich dan de levende zielen in Babel waarlijk treurig en verlaten. Doch zij hadden er geen vrede meê, ze konden 't niet hebben. Jeruzalem bleef hun geliefd, bleef hun dierbaar, dierbaar bovenal.

Ja hun klacht brak uit in dat aandoenlijke woord: »Indien ik u vergete, o Jeruzalem! zoo vergete mijne rechterhand zich zelve! Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik aan u niet gedenke, zoo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!"

Bij de levende zielen werd er dus gevonden een klagen over haar eigen staat, een klagen over de jammerlijke breuke der kerk, een uitzien naar den God des heils.

En als we dan lezen van Daniël, dat hij tot zoo groot aanzien was geklommen, dat hij door Darius zelfs tot den eersten der vorsten gemaakt was, o, dan is het zoo onbeschrijflijk heerlijk voor Gods volk, om te weten dat hij in dat trotsche paleis open vensteren had tegen Jeruzalem aan.

Ook hij kon Jeruzalem niet vergeten. Hij lag vastgesnoerd aan den Heere zijnen God, aan den God zijner vaderen. Daar was een sterke band, die hem trok. Met Asaf kon hij zeggen: »Het is mij goed, nabij God te zijn."

Gesloten vensteren naar de zijde van Jeruzalem waren hem een aanstoot, een ergenis. Voor Daniël zijn ze open, open voor den vorst in Babylon. Ze zijn een sprake van wat er omging in zijne ziel.

Dit nu is juist het teeken van leven, van leven door den Heere gewrocht, dat naar den kant van Jeruzalem de vensteren open zijn.

Want ziet, als ge zoo in Babylon kunt neerzitten; als ge u daar zoo thuis kunt gevoelen; als ge dat bedrijvige leven in Babylon gadeslaande, nu ook daarin een welgevallen vindt;

als ge u derwijs daarin kunt verdiepen, dat ge Jeruzalem vergeet, — o, dan is dat maar al te droef een teeken, dat het met u niet goed is gesteld. Een teeken óf van jammerlijke inzinking, van wederkeeren naar de vleeschpotten van Egypte, óf 't klare bewijs, dat ge nog steeds een echte zoon of dochter Babels zijt, die straks den eeuwigen dood zult binnen gaan. Zijt ge in Babel tehuis, dan zult ge als Babylon verwoest worden, dan zult ge wegzinken als straks de fiolen van Gods toorn over u worden uitgegoten. Maar is het u smarte, dat ge in Babylon neerzit? Klaagt ge met Gods kerke, dat ge in boeien zit en banden? Wordt ge door het juk terneergedrukt? Zijt ge gansch ongetroost? Voelt ge de vlijmende wonden der ongerechtigheid? Moet ge klagen, klagen over uwen staat, klagen, omdat gij in Babel uwen Koning niet kunt dienen naar den eisch zijner heilige wet? Klagen, wijl ge in de kluisters zit geklonken? o, Dan kunt ge geen lied der vreugde aanheffen, geen jubellied zingen, neen maar wel een klaagzang, eene klacht met de kerke Gods van wat haar in Babylon gebeurde.

Wij zaten neer, wij weenden langs de zoomen
Van Babylons wijd uitgebreide stroomen;
Elk stortte daar zijn bittre jammerklacht,
Als hij met smart aan 't heilig Sion dacht!
Elk, wars van vreugd en vroolijke gezangen,
Liet daar zijn harp aan sombre wilgen hangen.

Jeruzalem! dat, zoo ik u vergete,
Mijn rechterhand niet van zich zelve wete!
Dat mijne tong aan mijn gehemelt kleev',
Indien ik u niet steeds mijn achting geev';
Zoo ramp of leed mijn hart van Sion scheure,
En ik Gods Stad mijn hoogste vreugd niet keure!

Psalm 137 : 1 en 3.

II.

Dat Daniël nu open vensteren had tegen Jeruzalem aan, kon niet verborgen blijven. Wel meenen de menschen, dat somtijds, wel koesteren zij soms 't voornemen, om niemand te laten bespeuren wie ze zijn. Doch wat baten al die voornemens? Der ijdelheid zijn ze gelijk. Zoo werden de open vensteren van Daniël in Babylon openbaar. Men zag het wel, hoe hij lag gebonden aan den dienst van Israëls God. Men

aanschouwde 't wel, hoe hij steeds ongeneigd bleef, het geloof der vaderen te verzaken.

Nu hij toch vorst was, vorst over een groot gedeelte van het rijk, nu moest hij toch ook medeglijden op dien stroom, waarop elkeen afdreef. Maar Daniël overkwam zulks niet. Daniël roeide stroom-opwaarts, overmits hij open vensteren had naar de zijde van Jeruzalem. En als zijne wijsheid in 't besturen dan uitblinkt; als hij het recht des Heeren handhavend, kennelijk daarop de goedkeuring zijns Gods erlangt; wanneer ze hem beloeren van allen kant, maar geen spoor van vergrijp in hem kunnen ontdekken; dan weten die vijanden nog slechts één punt, waarop ze Daniël kunnen vinden. En dat is, wanneer ze iets tegen hem vinden in de wet zijns Gods. Van die wet toch gaat Daniël niet af. Dat weten zijne vijanden maar al te goed. Naar die wet te leven is Daniëls innig begeeren.

Dus zoeken ze hem aan te tasten, zoeken ze een koninklijk bevel uit te vaardigen dat er in dertig dagen alleen tot den koning, zelfs niet tot een enkelen god zal worden gebeden, op straffe van werping in den kuil der leeuwen.

Hier nu treedt de vijandschap der wereld op, en de haat, dien zij gezworen heeft aan den Heere en zijnen Gezalfde.

»Wij willen niet, dat deze over ons koning zij," dat blijft nog steeds de oude alarmkreet van alle kinderen der wereld.

Wel willen zij tot op zekere hoogte den Heere d u l d e n. Maar zijne koninklijke heerschappij hulde doen, voor Hem in 't stof nederknielen, Hem alleen erkennen als Souverein, Hem alleen glorie bieden en hulde, neen, dat willen zij niet, dat blijven zij volhardend weigeren. Zoo spreken zij het gruwelijke woord: »God kan alleen God zijn als wij het Hem maken." En dat nu is in den diepsten grond hetgeen op den bodem ligt van het harte van de kinderen der wereld.

Zoo willen zij Daniël dan aantasten in de wet zijns Gods.

En nog geschiedt het niet anders. o, Wanneer gij voor den Heere wilt bukken, wanneer gij alleen wilt buigen voor zijn Woord, dan wekt gij den haat en de vijandschap op van alle kinderen der wereld. Ze kunnen u dan niet langer dulden. Ze juichen in uwen val.

Maar wee u, wee u, wanneer alle menschen wel van u spreken. o, Dan zijt ge wel des keizers vriend, maar de vriend des Heeren niet. En daarom zalig, zalig de zielen, die alzoo gesmaad worden om den Zoon des menschen. Zij verstaan het wel dat dit alleen om zijnentwille geschiedt.

Toen het koninklijke bevel was uitgevaardigd, lette Daniël daarop niet. Hij kende eenen anderen vorst, eenen bij wiens gratie Darius regeerde. Een voor wien te bukken en te

buigen bovenal noodig is. En toen hij verstond, dat dit geschrift door Darius is geteekend, aarzelt hij niet; neen, aanstonds gaat hij naar zijn huis om zijne knieën te buigen en voor 't open venster zijn geprangd gemoed uit te storten voor den levenden God.

o, Hoe zal hij daar geworsteld en gebeden hebben en zijne schuld en zonde voor den Heere hebben bekend! Maar schoon dan ook gansch melaatsch en verwerpelijk en verdoemelijk in zich zelf, toch kan hij niet aflaten van die wet des Heeren aan te kleven.

Zoo kunnen er tijden, zware tijden aanbreken voor de kinderen Gods, tijden van druk, tijden van beproeving en verzoeking. Dan vliegt het kaf uit het koorn, dan wordt het in waarheid openbaar, wie den Heere diende met het hart, wie alleen met de lippen. Is het niet alzoo in onze dagen? Of daagden ze niet op in grooten getale, de mannen, die schenen pal te staan voor de gereformeerde belijdenis? Kwamen ze niet als een machtig groot heir te voorschijn, toen men al wie deze banier volgde eere bood en hulde? o, Toen er winste te behalen was, schenen ze alomme de gereformeerde banier hoog te houden.

Maar nu de tijden keerden, nu in steê van eere of voordeel smaad en verguizing wacht, al wie alleen naar den eisch des Woords wil leven, nu werd het wel openbaar, dat velen terugkeerden, die eens zoo vol geestdrift waren.

o, Als dan de stormen loeien, als de vijand dan aanrukt, als hij van verre reeds zijn zegelied doet weerklinken, als hij Gods kinderen dan geheel dreigt te vernietigen, o, dan wordt het voor die arme aangevochtene Sions-kinderen openbaar, wat zij in zulke tijden aan den Heere hebben; zij weten dit alleen, omdat zij het venster open hebben naar den kant van Jeruzalem.

III.

Ook Daniël mocht dat ervaren.

Zijne vijanden hebben met hoopen hem belaagd. Zij vinden hem biddende en smeekende voor zijnen God.

Het bevel des konings is overtreden.

Daniël is des doods schuldig.

En al is de koning ook zeer bedroefd, al tracht hij ook den ganschen dag hem te redden, de wet heeft gesproken. De heilige wet der Perzen en Meden, die niet verbroken mag worden. Dus moet het wreede vonnis ten uitvoer gebracht.

Hoe juichen de vijanden, als zij nu hun lust aan den

trouwen knecht des Heeren mogen koelen! Nu is het uit met hem. Nu zal hij niet langer hun een aanstoot zijn. Straks zullen de leeuwen hem verslinden. Daar sleuren ze hem heen en werpen hem in den kuil.

En de koning, ach, zijn harte bloedt; zijn rust is geweken, kwelling en zorg vervult hem, geen vreugdespel kan hem bekoren, geen slaap hem ruste schenken.

Nauwelijks spelt het rijzend morgenlicht de komst van den nieuwen dag, of de koning ijlt naar den kuil.

Met bevend harte roept hij: »o, Daniël, gij knecht des levenden Gods! heeft ook uw God, dien gij gedurig eert, u van de leeuwen kunnen verlossen?" — En ziet, daar klinkt hem het liefelijk geklank uit den kuil in de ooren: »o, Koning, leef in eeuwigheid! Mijn God heeft zijnen engel gezonden en Hij heeft den muil der leeuwen toegesloten."

Zoo was Daniël dan gered. Waardoor?

Gods Woord geeft ons het antwoord. In den brief aan de Hebreën staat het toch duidelijk, dat hij door 't geloof overwon; dat daardoor de muilen der leeuwen zijn toegestopt.

Dat heet metterdaad gelooven. Dat heet vasthouden aan den Heere. Dat heet steunen op de hulpe Gods. Nauwelijks is Daniël uit den kuil verlost, of zijne vijanden worden er in geworpen, welke nog den grond niet aanraakten of de leeuwen heerschten over hen, zoodat zij hen gansch vermorzelden. Zoo werd het rechtvaardig oordeel Gods aan hen voltrokken.

Maar Daniël had het ondervonden, dat Israëls God krachten geeft, dat alleen van Hem de sterkte is.

Welnu, Geliefden, wat is de keuze van uw hart?

Wat is uwe sterkte?

Zoo velen zijn er onder de menschenkinderen, die zoo sterk zijn en zoo machtig, zoo veelbeteekenend in eigen oog. Ze zeggen: Ik zal dit en ik zal dat. Maar als 't er op aankomt, dan vluchten ze weg.

Doch Gods kinderen, die met Daniël de vensteren open hebben naar Jeruzalem, zij hebben geene sterkte in zich, geene kracht bezitten ze; ze zijn zwak en weerloos, ze vermogen niets, alles, alles ontzinkt hun. Waar zouden zij zich bergen, waar vluchten als de nood komt?

Toch weten zij den weg, dien ouden wel verzekerden weg. Want overmits ze zijn onder de bewerking des Heiligen Geestes, worden ze gedreven om te bidden. Zoo bidden ze en smeeken ze met Daniël hunnen God.

Nu in onze dagen de Heere zijne kinderen weer gaat wakker maken, nu leeren ze 't zoo verstaan dat ze in alles den Heere noodig hebben. Maar ook nu wordt er weer gebeden, niet

uit sleur of gewoonte, neen, gebeden door de drijfkracht des Geestes. Als de Geest in de raderen is, dan verstaan Gods kinderen 't zoo goed, dat ze van nature niets vermogen; dan is het om God te doen, om den levenden God; dan wordt het een roepen uit de diepte, een stormloopen tot den troon der genade, dan wordt het zoo letterlijk verstaan: »Zonder Mij kunt gij niets doen."

o, Gij zielen, die wordt voortgejaagd door Satan, gij die in allerlei strijd en aanvechting verkeert, gij die van oogenblik tot oogenblik die fluisterende woorden van Satan verneemt, om den Heere vaarwel te zeggen, om de wereld te kiezen met al hare begeerlijkheden, — o, zijn uwe vensteren nog wel open, open naar Jeruzalem?

Als dat door genade wezen mag, als er zoo nog een vluchten is tot dien eenigen, tot dien barmhartigen Hoogepriester, dan wordt gij niet teleurgesteld. Laat dan vrij de nacht donker wezen, laten de stormen woeden, de Heere, die u Jeruzalem deed liefhebben, die in u dat vuur der liefde heeft uitgestort, Hij zal het aanblazen, aanblazen door den Heiligen Geest, opdat de vensteren open worden.

Gij bedrukten, gij klagenden, gij die onder de nooden gebukt gaat, gij die zoo met uwe zonden te doen hebt, gij die zoo gaarne heiliglijk voor den Heere zoudt willen leven, en tot uw diepe schaamte steeds meer gruwelen in uw eigen harte ontdekt, uw Heiland komt tot u om u te verootmoedigen en te verkwikken.

Maar hoe menige ziel klaagt, hoe menigeen zegt: Ach, bij mij zijn de vensteren steeds gesloten, mochten ze ook bij mij open zijn, open als bij Daniël.

Die smart, welke gij daarover draagt, de ellende, die gij daaronder gevoelt, de weeklachten die gij daarover moet slaken, ze zijn altemaal bewijzen dat het u om den Heere te doen is, bewijzen dat er toch een innig verlangen is naar den levenden God.

En dat nu alleen is het echte kenmerk dat de vensteren open zijn tegen Jeruzalem aan. o, Gij zielen, die zegt: Ach, hoe zal ik nog ooit van mijne schuld en zonde verlost worden? Hoe zal ik nog ooit voor den Heere kunnen bestaan? Gij die klaagt dat gij 't nooit zoo kunt maken als het behoort, gij moet het dan ook weten, weten als Daniël, dat alleen de Heere de Machtige is om u te verlossen. Niet gij kunt u redden. Zoolang gij dat nog kunt, zijt gij zeker een kind der helle; maar als ge dat niet kunt, als ge dat toch zoo gaarne zoudt begeeren, als alles toegemuurd is, dan eerst verstaat gij de dierbaarheid van Christus' zoenbloed. Dan hebt gij een Zaligmaker, een volkomen Zaligmaker noodig.

Maar nu zijt gij in vreeze voor den kuil der leeuwen, gij vreest verslonden te worden

Ziet het aan Daniël. Als hij daarin werd geworpen, was zijn dood voor ieder gewis. en toch was dit de weg der redding. Laat dan de nood hoog worden, ja hooger klimmen. Laat de vijand op u aanstormen. Laat hem vrij over u het lied der overwinning uitgalmen. Laat hij u werpen in den kuil der leeuwen, daar en daar alleen wordt gij gered, gered met Daniël, die open vensteren had tegen Jeruzalem aan.

Welnu, Gel.! waar bevindt gij u heden? Waarhenen zijn uwe vensteren open? Want wij allen hebben vensteren, die open zijn naar den eenen of anderen kant; vensteren open naar Jeruzalem of open naar den kant van Babel.

Waarheen is uw oog gericht? Wat zoekt gij, wat drijft u, wat vervult u bovenal? Zijt gij hier nog steeds geen vreemdeling geworden, is het u hier nog zoo goed? Droomt ge nog van vrede, vrede? Heeft de zonde nog de liefde van uw hart? Dan zijt gij met al uwe beminnelijke hoedanigheden, ja met al uwe vroomheid, een kind der verdoemenis.

o, Hoort gij 't niet, dat de Heere al zoo langen tijd aanklopt aan de deur van uw hart? Hoort gij 't niet, dat naderen zijner voetstappen? Hoort gij 't niet, dat Gods stemme heden tot u, niet tot anderen is gericht? Maar gij, gij merkt het niet. Gij ligt zoo gerust in Satans armen. Gij houdt hem voor een engel des lichts, die u den weg ten leven wijst. Schriklijk zal uw ontwaken wezen. Want de dagen gaan voorbij, de uren snellen voort. Reeds wordt het bevel des Heeren vernomen aangaande uwen levensboom: »Houw hem uit, waartoe beslaat hij ook nutteloos de aarde."

o, Medezondaren! hoort des Heeren Woord, hoort het heden, hoort het, eer de dag van Gods wrake komt. Amen.

God zorgt, als 't leed genaakt,
Dat hij niet gansch ternederstort;
Dat hem geen been gebroken wordt;
't Is God, die hem bewaakt.
De snoode boosheid baart
Den goddeloozen vloek en dood,
Daar hij, die d' onschuld stout verstoot,
Zelf schuldig wordt verklaard.

Psalm 34 : 10.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XXXIX.

„HEB IK HET U NIET BEVOLEN?"

OP 6 FEBRUARI 1887 IN „HET VERKOOPLOKAAL" TE ROTTERDAM UITGESPROKEN

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Tekst: Heb Ik het u niet bevolen? wees sterk en heb goeden moed. Jozua 1 : 9*a*.

Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
Denk aan uw volk, door U vanouds verkregen;
Denk aan uw erf, het voorwerp van uw zegen,
Aan Zions berg, daar G' eertijds hebt gewoond.

Herdenk, mijn God! herdenk die wonderdaân.
Een dwaas geslacht heeft uwen naam gelasterd;
De vijand, van uw vreez' en dienst verbasterd,
Heeft uwen roem met smaad en schimp belaân.

Dat elk verdrukt' uw bijstand eens erlang';
Laat, laat uw volk niet schaamrood wederkeeren,
Maar wil van hen ellende en nooddruft weren,
Opdat z' uw naam verheffen in gezang.
Ps. 74 : 2, 17 en 20.

Mozes, de man Gods, is aan den mond des Heeren ontslapen. En nu komt tot Jozua de last, dat hij met het volk optrekke, verder van Egypte, naar de Jordaan, daarover, naar Jeruzalem; door woestijn en zand, over bergen en stroomen, midden door de vijanden henen. En gelijk de Heere met Mozes was, dien Hij elken morgen met zijne goedertierenheid verzadigd en elken dag verblijd heeft, en zijne liefelijkheid over hem beschikt heeft in het sterven; zoo ook geschiedde tot Jozua het woord: »Ik zal met u zijn, Ik zal u niet begeven, en zal u niet verlaten" (Joz. 1 : 5). En tot drie malen toe spreekt de Heere tot hem: »Weest sterk en heb goeden moed" (vs. 7: »heb zeer goeden moed"). En om alles te objectiveeren in zijn heiligen wil en welbehagen, in de vastigheid van zijn Woord en trouw, laat de Heere de derde maal

zijne belofte in uitgebreiden omvang uitgaan: »Heb Ik het u niet bevolen? wees sterk en heb goeden moed, en verschrik niet, en ontzet u niet; want de Heere, uw God, is met u alom, waar gij henengaat." En Jozua maakt zich op, en sterkt zich in den Heere zijnen God; hij neemt den staf op in den naam des Heeren, en gaat den weg, dien de Heere hem wijst. En als het einde komt, mag hij voor God en al het volk betuigen, dat de Heere alle goede woorden over hen heeft doen komen, en dat er van deze niet een eenig woord gevallen is (Joz. 23 : 14).

Welnu, Gel.! »al wat te voren geschreven is, dat is tot onze leering te voren geschreven; opdat wij, door lijdzaamheid en vertroosting der schriften, hoop hebben zouden" (Rom. 15 : 4). En terwijl in deze dagen van vrijmaking en uitleiding het volk des Heeren uit Egypte verlost, en in de woestijn uitgegaan is; nu het ook gaat door woestijn en zand, over bergen en stroomen, midden door de vijanden, naar Sion henen, mag het eigen woord des Heeren tot Jozua ook onze leering en vertroosting zijn: »Heb Ik het u niet bevolen? wees sterk en heb goeden moed!"

Het heeft lang geduurd, eer het zoover kwam, dat wij het juk der dienstbaarheid mochten afwerpen. En nu wij er zijn, Gel.! mogen wij wel allereerst, en gedurig weer, ons loopen met de menigte, onze ontrouw, onzen uitgebluschten ijver beweenen. Het heeft lang geduurd, eer dat de strijd weer aangebonden en doorgetrokken werd. En nu het zoo is, moeten wij voor ons zelven maar gedurig ons hart lucht geven in de tollenaarsbede: »o God! wees mij zondaar genadig." Het heeft lang geduurd, eer dat wij den moed en het beleid hadden om den strik af te werpen. En nu wij het ontkomen zijn, door 's Heeren ontferming, ga onze ziel gedurig tot Hem uit, gelijk eene duif die tot de vensteren vliegt, met smeekingen en tranen.

Maar dan ook, niet terug; niet vertraagd noch versaagd; niet moedeloos in den strijd, noch verslagen in den druk. Want wij hebben eene zaaksgerechtigheid voor God; Hij zendt van de hoogte, Hij neemt mij, Hij trekt mij op uit groote wateren; Hij verlost mij van mijnen sterken vijand en van mijne haters, omdat zij machtiger waren dan ik. Zij hebben mij bejegend ten dage mijns ongevals, maar de Heere is mij tot een steunsel. Hij zal mij uitvoeren in de ruimte (Ps 18 : 17—20).

Zoo valle dan ook onze tekstbelofte ons toe als een drie-

voudig snoer: dat Zijn Woord ons gebiedt in dien weg onze schreden te richten; dat zijne beloften met ons mede gaan; en de hemelsche Jozua ons wil voorgaan. Zijn aangezicht ga gedurig met ons om ons gerust te stellen!

't Behoeftig volk in hunne nooden,
In hun ellende en pijn,
Gansch hulpeloos tot Hem gevloden,
Zal Hij ten redder zijn.

Psalm 72 : 6*b*.

I.

Zijn woord, zeiden we, gebiedt ons, dat zijne gemeente in dien Jozua's-weg wandele. Zijn Woord in zijne heilige bedoeling, in zijn absoluut gezag, in zijnen duren eisch.

In eene enkele gedachte kunnen wij de heilige bedoeling van 's Heeren Woord samenvatten, en wel, gelijk de Heilige Schrift zelve ons dit leert. »Wat mededeel," zegt de apostel, »heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? en wat samenstemming heeft Christus met Belial? of wat deel heeft de geloovige met de ongeloovigen? of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden" (2 Cor. 6 : 14—16)?

Overal komt de Heere in zijn Woord tusschen, om scheiding te maken tusschen rein en onrein, waarheid en leugen, licht en duisternis, door alle tijden en phasen zijner Godsopenbaring, in al zijne werken en wonderen. Totdat die scheiding op het kruis voleindigd is. En nu door alle eeuwen zijner Kerke, van alle vermenging met stof en wereld en zonde, met menschenheer en hoogheid, de critiek van zijn Woord doortrekt: »het is eene gruwelijke vermenging" (Lev. 18 : 23).

Het zij verre, dat wij, nietige menschenkinderen, dit woord zouden durven toepassen, om een oordeel uit te spreken over ieders hart, en staat en stand der genade. Want voor ons oog is de grootste hypocriet soms nog in den trek van vroomheid; en omgekeerd, de grootste der zondaren kan nog een lieveling des Heeren bevonden worden. Maar in de Kerk, bij de wacht voor het heiligdom, en het bewaken van 's Heeren huis, snijdt zijn Woord alle overlegging en uitvlucht af. »De tempel Gods heeft geene samenvoeging met de afgoden." Wij mogen het niet meer aanzien noch toelaten, dat ze den tempel zijner heiligheid verontreinigen, en Jeruzalem tot steenhoopen

gesteld hebben; dat ze ter aarde toe de woning zijns Naams ontheiligd hebben (Ps. 74 : 7). Och! als wij op ons zelven zien, dan past ons de klachte: »Gedenk ons der vorige misdaden niet; haast U, laat uwe barmhartigheden ons vóórkomen, want wij zijn zeer dun geworden" (Ps. 79 : 8). Maar dan ook, Gel.! om de eer zijns Naams, en de heilige bedoeling van zijn Woord, alle juk der gemeenschap met de onheilige dingen in de Kerk afgeschud, van den hals af, den schouder af, van het hart af!

Ook in het bijzonder gaat deze heilige bedoeling van het Woord des Heeren door in het eeren en hoog houden van het absoluut gezag van zijn Woord tegen allerlei halfheid, vondsten van menschelijke wijsheid, hoovaardige philosophieën, leugen en vleitaal; opdat wij ons in diepen ootmoed schikken tot gehoorzaamheid aan dat Woord, in leven en in sterven, in lijden en strijden, al gaat het ook lijnrecht tegen ons willen en weten in.

Ach! er is al wat geboeleerd met eigen wijsheid, en afgedaan of bijgevoegd naar den maatstaf van het menschelijk weten, om het Woord Gods pasklaar te maken voor willekeur van eigen uitlegging en toepassing. En dat mag niet! Er is in den dienst des Woords al wat gehalveerd, vermengd, begraven onder bloemkens van welsprekendheid en de zucht om wat nieuws te zeggen. En dat mag niet! Hoe is het Woord des Heeren Heeren op allerlei wijze gehavend, gehoond, zelfs met den Heere aan 't kruis gehecht..... ach! het had ons koud gelaten. En zij, die hun zetel in hoogheid van kerkbestuur gevestigd, en hunne gewaande macht in willekeur en tirannie geoefend hebben, zij hebben dien smaad, dien hoon gereglementeerd. En nu het er toe kwam, dat voor ons de opperhoogheid van dat Woord weder haar recht en hare eere hebben zou, hebben ze ons afgewezen of afgezet; en zij trachten ons machteloos en moedeloos te maken. Neen, dat kan niet, en dat zal niet. Want als de Heere werkt, wie zal het keeren? En als zijn Woord onder ons weer zijnen loop wil hebben, wie zal het afwenden? En als in zijne Kerk de souvereiniteit van het Woord weer begint uit te stralen, wie zal met den domper zijner waanwijsheid, of met den adem zijner willekeur dit zonlicht uitblusschen?

»Heb Ik het u niet bevolen?" Een menschenkind meent in zijne dwaasheid, dat het genoeg is bij een menschenwoord te leven, en gaat er meê sterven, en wordt er meê begraven. Maar in de gemeente des Heeren trekt en teekent zijn Woord het spoor des levens, zelfs midden door de woestijn. En 'tzij

als licht voor het volk, 'tzij als duisternis tegenover de vijanden, handhaaft dat Woord zijn »jus regale" (koninklijk recht), want het is het Koningswoord, het woord van onzen Immanuël, wien de kroon op het hoofd bloeit.

Daarom ook stelt het Woord des Heeren, waar menschen met hun woord of wijsheid, met hun recht en reglementen willen tusschenkomen, den duren eisch: »Laat af en weet dat Ik God ben" (Ps. 46 : 11). Geen gezag noch gezeg geldt voor Gods Kerke, dan wat naar den eisch zijner getuigenissen is. En al hadden wij ook voor een tijd onder Farao gediend, en gedwee den nek onder het juk der dienstbaarheid gebogen; o! als de eisch van het heilig recht des Heeren tot de ziel komt, dan moet het juk er af. En, zoowel tegenover de Synodale hierarchie, als tegenover die der Roomsche Kerk, gaat niets af van het heilig beding: »Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen" (Hand. 5 : 29).

En al scheldt men ons, en wil ons door een oorlog dwingen; of al vleit men ons, en tracht nog een strik der bekoring over ons uit te werpen; juist als die dure eisch des Heeren ons duur en dierbaar wordt, gaat het hart vrij uit, gevoelt zich vrij, dankt den Heere voor smaadheid en woestijn, ziet alle menschenwerk als stoppelen wegbranden voor zijn aangezicht. »Want Gij verlost het bedrukte volk, maar de hooge oogen vernedert Gij; want Gij doet mijne lamp lichten, de Heere, mijn God, doet mijne duisternis opklaren" (Ps. 18 : 28 en 26).

o, Menschenkind! kom mij toch niet meer aandragen en aandringen met uw wetboek, waar boven geschreven staat: »Ik ben het, die u in Egypteland wil houden!" »Heb Ik het u niet bevolen?" spreekt de Heere, die ons uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heeft. En daarom:

Al zie ik zelfs een leger mij omringen,
Nog vrees ik niet: 'k verlaat mij op den Heer;
Al wil men mij door eenen oorlog dwingen,
'k Leg mij gerust, hierop vertrouwend, neêr.

Ps. 27 : 2*a*.

II.

Terwijl dus zijn Woord ons gebiedt, dat wij in dezen weg onze schreden richten, gaan zijne beloften met ons mede, en omringen ons. En welke die beloften zijn? Immers in de toepassing van onzen tekst: »Wees sterk". Hij

waarborgt ons, indien wij ook zwak zijn, dat zijne kracht in onze zwakheid volbracht wordt.

Indien een koning ons met zijne beloften wilde steunen, en 't zou ons tot sterkte zijn; hoeveel te meer als de Heere ons schraagt met zijne toezeggingen. Als de dagen en tijden ons zijne trouw reeds zoo overvloedig bevestigen, hoeveel te meer nog de raad der eeuwen en der eeuwigheid. Wanneer eene vrouw haren zuigeling niet vergeet..... o, »ofschoon deze vergate, zoo zal ik u toch niet vergeten spreekt de Heere" (Jes. 49 : 15). »En gij zult weten dat Ik de Heere ben, dat zij niet beschaamd zullen worden, die Mij verwachten" (Jes. 49 : 23).

Wat heerlijker en veiliger waarborg dan door zijn Woord? Ja, dat is eigenlijk de eenige heerlijkheid en veiligheid des vertrouwens. Overal, waar ge dat Woord beluistert, van den droeven dag af aan, waarop 's menschen woord en hoogheid zich in tegenspraak gesteld heeft, totdat zijn woord triumfantelijk uitgaat, als alles vervuld zal zijn, en »er niet een jota noch een tittel zal voorbijgaan, totdat het alles zal geschied zijn, gelijk Hij gezegd heeft" (Matth. 5 : 18); overal komen zijne beloften over verachten en ellendigen, die zich schikken tot zijn Woord. Als het avond is, in strijd, in gevangenis, in lijden en tranen, gaat het hart van Gods kinderen te gast, dat zij zijne beloften hebben. Bij kruis en kroon, 'tzij op den uittocht van Paschen, 'tzij bij den ingang in Sion, in de woestijn en het Jordaansche land beide, in psalm en profetie, voor heden en voor eeuwig, is het een zalig hebben en hopen, dat zijne beloftenissen medegaan. Zelfs de klaag-profeet mag nog midden in zijn klagen zeggen: »Hij heeft zijn Woord vervuld" (Klaagl. 2 : 17). En, midden tusschen de vervulde beloften daar boven, straalt en glanst het; »zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods" (Openb. 19 : 13). »Ik ben er op gedoopt en sterf er op", schrijft een uit de rij der martelaren, middenin den tijd der tribulatiën, »dat Gods beloftenissen ja en Amen zijn in mijnen Heere en Koning, Wien de kroon op het hoofd bloeit."

En dat is genoeg; dat alleen. Immers, wat zou zelfs een Jozua overkomen zijn, indien niet het Woord des Heeren zijne sterkte geweest was? En wat zou er dan van ons moeten worden, indien wij niet met den gordel zijner sterkte gesterkt werden? Want nimmer heeft Jozua zijne eigen zwakheid en onwaardigheid zoo levendig beseft, als ten dage toen hij op

het bevel des Heeren zich opmaakte. En juist als het er op aankomt, en de eere Gods in al haar majesteit en glorie ontzaglijk over ons wordt, moeten wij met een Jesaia belijden: »Wee mij, want ik verga, wijl ik een man van onreine lippen ben" (Jesaia 6 vs. 5); of met een Petrus uitroepen: »Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch" (Luk. 5 : 8).

Onze zonde en zwakheid gevoelen wij het levendigst, als wij met den Heere te doen krijgen, en zijn gebod oorzaak in ons genomen heeft. Wij waanden ons in onze eigen beste oogenblikken als eikeboomen, en zie, wij zijn slechts rieten staven; wij dachten als bergen zoo pal te kunnen staan, en zie, wij schudden als eene losse muur; wij meenden, dat wij de stormen en baren wel zouden kunnen trotseeren, en zie, bij den minsten ritsel slaat ons de schrik om het hart; wij wilden hoog gaan en roemen op onze trouw en getrouwheid, en zie, eer wij het weten is de engel des satans machtig over ons, dat hij ons met vuisten sla. Het is de beste vertrouwer, die zich zelven het minst vertrouwt. Ach! ook in onze dagen zien wij hoe de sterksten »voor schakel zinken." En indien wij door Gods genade mede in den strijd gewikkeld zijn, kan het niet anders, of wij ontgaan ons zelven, en gaan met al ons roemen en sterk zijn den dood in. Een vriendelijk oog zou ons nog doen omkeeren op den weg, en eene booze stem ons nog doen terugwijken op ons pad; hinder op hinder dreigt ons den weg te versperren, en allerlei vleeschelijke overlegging mocht ons allicht met lamheid slaan. Geen schepsel kan ons zoo tegenvallen, als wij 't ons zelven moeten doen. En indien met recht tegen iemand een »testimonium paupertatis" (dat wij niets hebben en zijn) mag ingebracht worden, dan voorzeker tegen ons eigen hart. »De versmaadheid heeft mijn hart gebroken, en ik ben zeer zwak" (Ps. 69 : 21). En wel mogen wij er bijvoegen: »Laat ze door mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o, Heere, Heere der heirscharen! laat ze door mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls!" (Ps. 69 : 7).

Gel.! indien het op ons moest aankomen, op ons beleid, op onze trouw en sterkte, ach! dan was het eene verloren zaak. Dan moesten wij maar in Egypte blijven, of aan de rivieren van Babel nederzitten, en weeklagen, en de harp aan de wilgen hangen. Dan waren wij »een volk, dat door raadslagen verloren gaat" (Deuter. 32 : 28). En konden we gerust met den profeet klagen: »Onze verwachting is verloren" (Ezech. 37 : 11*b*).

Maar neen, »het zwakke Gods is sterker dan de menschen" (1 Cor. 1 : 25); »zijne kracht wordt in zwakheid volbracht" (2 Cor. 12 : 9). Gelijk in bange tijden, als 't ons bang en te zwaar dreigt te worden, en het door verzuchtingen heen van de lippen moet: Ik kan niet meer! En zie, de Heere komt er tusschen, en schept uit lijden zelfs hartsterkte. Of als iemand door zware krankheid is aangegrepen, zoodat wij moeten zeggen: Het is buiten hope! En zie, de Heere is machtig om zelfs de doodschaduw in morgenstond te verkeeren. Zoo ook heeft Hij het zwakke der wereld uitverkoren, opdat »de zwakke zegge: Ik ben een held" (Joël 3 : 10). Zijn ijver doet Hij ontvonken in het uitgebluschte vermogen van ons hart. Zijn Woord werpt Hij als een vuur in onzen sintel. Zijn scepter richt de gebogenen op, en de arm zijner sterkte ondersteunt de verbrokenen van hart. Zijn gordel en borstwapen, en schoeisel, en schild, en helm, en zwaard, hetwelk is Gods Woord, is hunne sterkte. Hij maakt den voetstap ruim, opdat de enkelen niet wankelen (Ps. 18 : 7). Blinde oogen verlicht Hij, en vermoeiden voedt Hij met verlangen.

»Wees sterk" d. i. word gesterkt. Hij werkt het met zijnen sterken arm; Hij voert zijn volk uit met eene sterke hand. Nogmaals, Gel! indien wij die beloften niet hadden, zoo konden wij gerust ons klaaglijk nederzetten bij de puinhoopen; en de ketenen der dienstbaarheid maar weer opnemen en kussen. Dan konden wij al ons stukwerk, stuk voor stuk, zien wegbreken, en het laatste steunsel onzer hoop zien wegzinken. Maar neen, onder de hooge hand des Heeren is het zalig en zeker zingen:

Nooddruftigen zal Hij verschoonen;
Aan armen, uit genâ,
Zijn hulpe ter verlossing toonen;
Hij slaat hun zielen gâ.
Als hen geweld en list bestrijden,
Al gaat het nog zoo hoog:
Hun bloed, hun tranen en hun lijden,
Zijn dierbaar in zijn oog.

Ps. 72 : 7.

III.

»Heb Ik het u niet bevolen? wees sterk en heb goeden moed." Op den weg, dien 's Heeren Woord ons aanwijst, en waar zijne beloften ons omringen, trekt de hemelsche Jozua mede, die ons den weg bereid heeft, die

nabij is in het lijden, die tot eene heerlijke uitkomst zal voeren.

Toen Jozua op het Woord des Heeren zich opmaakte, zag hij niets voor zich dan ongebaande wegen, diepe wateren, sterke vestingen en steile bergen. En toch schept zijne ziel moed; want de Heere heeft het hem bevolen, zijn staf is zijne sterkte, en 't: »Heb goeden moed!" klinkt hem toe als een salve! alsof hij zijne voeten reeds in de poorten der heilige stad gezet had.

Maar ons aangaande, Gel.! indien wij ook door Gods genade van Egypte uitgeleid en weggeleid zijn, en den drijver mochten ontkomen, en den dwingeland de gehoorzaamheid opgezegd hebben; als wij, voor den Heere en de eer zijns Naams, door woestijn en zand heen moeten, midden door de vijanden henen; ziet, dan hebben wij dit wonder voor boven Jozua, dat de Heere zelf den weg bereid en gebaand heeft; en de hemelsche Jozua de voetstappen heeft geplant, die wij slechts hebben te volgen. Al waren wij ook in het net gebracht, al ware er een enge band om onze lendenen gelegd, al waren wij in het vuur en in het water gekomen, »Gij hebt ons uitgevoerd in eene overvloeiende verversching" (Ps. 66 : 11 en 12). In de tranen en het bloed des Heeren is ons het pad geteekend, om »in te gaan op een verschen en levenden weg" (Hebr. 10 : 19 en 20). Zijn Woord is het machtwoord, en »Hij is machtig, doende zijn Woord" (Joel 2 : 11), zoodat zelfs voor zijn fluisteren de schrik der duisternis moet wijken. Voor Cajafas en Pilatus en Herodes heeft Hij het pleit beslecht, en de goede belijdenis betuigd (1 Tim. 6 vs. 13). Uit het kruis bloeit de kroon der overwinning. Geen raad noch daad van menschen houdt Hem tegen op den weg. Geen nood noch dood kan zijne zaaksgerechtigheid deren. En Hij heeft Jozua's goeden moed voor zijne kinderen verhoogd tot een: »Ik heb de wereld overwonnen" (Joh. 16 : 33).

En dit niet alleen: Hij is nabij ook in het lijden en gaat mede in den strijd. Toen de soldaten van Caesar moedeloos dreigden te worden, als zij zagen op hunne zwakheid en hun klein getal tegenover de vijanden, antwoordde hij: »Maar op hoevelen telt ge mij dan?" Voorzeker, vermetel gezegd van een menschenkind. Maar van onzen Immanuël geldt het zeker, dat Hij is »dux nobis et auspex" (onze overste Leidsman en Voleinder des geloofs), dat »nil desperandum Christo duce" (waar Hij geleide geeft, de hoop medegaat).

Onze strijd is de zijne, en Hij heeft dien overwonnen;

zelfs »de dood is verslonden tot overwinning" (1 Cor. 15 : 54), en »die het geweld des doods had, is te niet gedaan" (Hebr. 2 : 14). Ons lijden is het zijne, en Hij is slechts bezig de overblijfselen zijner verdrukkingen voor zijn lichaam te vervullen (Coloss. 1 : 24). In de woestijn bereidt Hij zijn Elim, en in de bittere wateren van Mara werpt Hij het hout des kruises, dat zij zoet worden. Op iederen wachtpost is zijn parool: Heb goeden moed! In de eenzaamheid omringt Hij zijn volk met de gezangen der bevrijding. In zielsworstelingen leidt Hij, door onuitsprekelijke verzuchtingen henen, tot een ootmoedig Amen! op zijne trouw en bijstand. Als het tranen kost en zooveel liefs, is zijne nabijheid genoeg, om, gelijk iemand zeide, weer eens rechtaf psalmen te leeren zingen. De bangste oogenblikken zijn de beste, als Hij er bij is. De beproeving is als de loutering van het goud, wijl Hij aan den smeltkroes zit. En als wij dan zoo buiten de legerplaats uitgaan, en zijne smaadheid dragen; geen nood! als 't maar een uitgaan is tot Hem; want de kroon bloeit Hem op het hoofd, Hem die gezegd heeft: Heb goeden moed! Immers Hij »die u roept is getrouw, die het ook doen zal" (1 Thessal. 5 : 24). En al het volk zegt daar Amen! op. Ja, het zal waar en zeker zijn, want de Heere heeft het gesproken! En al werd het dan ook op tranen en tormenten gezet, geen nood:

> Want schoon ik ook van vader en van moeder
> Verlaten werd (ben), de Heere is goed en groot.

En Hij zal tot eene heerlijke uitkomst voeren. »Per crucem ad lucem," door kruis tot licht; door lijden tot verblijden; door woestijn en diepe wateren tot de poorten des heils. De Kerk hier in de woestijn is de bruid daarboven. Doleeren, om zijns Naams wil, wordt lof en dank en glorie voor zijnen troon. De Heere zal alle tribulatiën en smarten in zijnen Naam tot eene heerlijke uitkomst leiden. Ja, met de verzoeking zal Hij de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen (1 Cor. 10 : 13): nu reeds als eerstelingen, en eenmaal volkomen. Het eerste Pinksteren is in de woestijn gekomen (laat dan ook de gemeente maar gedurig met den lijdensdoop des Heiligen Geestes gedoopt worden!) het eeuwige Pinksteren zal gevierd worden in het land, waar de wijnstok bloeit. Wat zal dat wonderlijk zijn, als de hemelsche Jozua, niet in het sterven, maar bij het opwaken in het nieuwe leven, voor den Heere en zijn verlosten zal betuigen, dat van alle goede woorden, die de Heere gesproken heeft, niet een eenig woord gevallen is. En al het volk zal zeggen: Amen! de Heere is

heerlijk in den tempel zijns lofs! o, Dat dan ook onze lof met den wierook der heiligen opgedragen worde. En te dien dage ook van ons geschreven sta: »Ik dank U, Heere! dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij. Ziet, God is mijn Heil, ik zal vertrouwen en niet vreezen; want de Heere Heere is mijne sterkte en mijn psalm, en Hij is mij tot heil geworden. En gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils, en zult te dienzelven dage zeggen: Dankt den Heere, roept zijnen Naam aan, maakt zijne daden bekend onder de volken, vermeldt, dat zijn Naam verhoogd is. Psalmzingt den Heere, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan; zulks zij bekend op den ganschen aardbodem. Juich en zing vroolijk, gij inwoneres van Sion! want de Heilige Israëls is groot in het midden van U" (Jes. 12 : 1—6).

Moge deze prediking in 's Heeren hand aan ons aller hart geheiligd worden, tot leering en vermaning, tot bestraffing (zoo het noodig is) en tot vertroosting. Maar indien ook de overdenking van dit woord al van ons voorbijging, och! dat er deze zegen van blijve (en daar komt het trouwens toch ook op aan), dat het woord van den tekst zelf voor ons zijn recht en beteekenis hebbe, tot eer en heerlijkheid van den Naam des Heeren. Als zijn Naam maar verheerlijkt mag worden, dat is genoeg! De Heere zelf voege er door zijne genade voor een iegelijk onzer aan toe: Ook voor u!

Amen!

„Zoo moet' de Koning eeuwig leven!"
Bidt elk met diep ontzag:
Men zal Hem 't goud van Scheba geven;
Hem zeegnen dag bij dag.
Is op het land een handvol koren,
Gekoesterd door de zon,
'k Zal op 't gebergt' geruisch doen hooren,
Gelijk de Libanon.

Zijn Naam moet' eeuwig' eer ontvangen!
Men loov' Hem vroeg en spâ!
De wereld hoor', en volg' mijn zangen
Met Amen, Amen, na!

Ps. 72 : 8, 11.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XL.

Het Kruis, de eere des Zoons en des Vaders.

OP 27 MAART 1887 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

K. W. VETHAKE,

PREDIKANT TE ARNHEM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Heer! open Gij mijn lippen door uw kracht,
Zoo zal mijn mond uw lof gestaâg vermelden.
Geen offer kan voor mijne zonden gelden;
Behaagd' U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien gij lust in brandend' off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen rooken.

Psalm 51 : 8.

„Dit heeft Jezus gesproken, en Hij hief zijne oogen op naar den hemel, en zeide: Vader! de ure is gekomen; verheerlijk uwen Zoon, opdat ook uw Zoon U verheerlijke."

Johannes 17 : 1.

De Kerk des Heeren, M. H.! heeft in haar Hoofd en Heiland Jezus Christus »eenen grooten Hoogepriester, die door de hemelen doorgegaan is" (Hebr. 4 : 14), om voor zich een eeuwig koninkrijk te ontvangen. Van dezen Priester-Koning nu, naar de ordening van Melchizedek, waren de Oud-Testamentische hoogepriesters, zooals gij weet, slechts schaduwachtige v o o r b e e l d e n; doch dáárom dan ook zagen de geloovigen van den ouden dag, die in den geestelijken zin dezer schaduwen recht ingewijd waren, met sterk verlangen naar den Hoogepriester der b e l o f t e uit, wetende dat in en door H e m zou worden v e r v u l d, wat door de ceremoniën der w e t slechts profetisch afgebeeld werd.

Op ééne dier ceremoniën zij het mij vergund u ditmaal even te wijzen, Gel.! Ziet, uitdrukkelijk had Jehovah verordend, wat op den jaarlijkschen grooten Verzoendag het volzinnige

werk van den dienstdoenden hoogepriester zou zijn. Daartoe behoorde o. a. dit: »vóórdat hij met het bloed des offerdiers in het Heilige der heiligen zal treden, zal hij een wierookvat vol vurige kolen van het altaar nemen en zijne handen vol reukwerk van welriekende specerijen; en hij zal het binnen den voorhang dragen; en hij zal dat reukwerk op het vuur leggen, voor het aangezicht des Heeren" (Leviticus 16 vs. 12 en 13). Derhalve: aan het groote zoenoffer voor de zonden des volks moest een liefelijke reukofferande vooráfgaan, »opdat de nevel des reukwerks het verzoendeksel, hetwelk is op de getuigenis, bedekken zou." Welnu, ook van deze heilige bestelling des Heeren moet beleden, M. H.! dat zij eene hoogere beduidenis had, en dat zij mede henenwees naar het verordend Middelaarswerk van den beloofden Messias. Immers, vóórdat Hij, die voor zijne Kerk de eenig-ware Hoogepriester is, zichzelven Gode onbestraffelijk heeft opgeofferd aan het altaar zijns kruises, als algenoegzaam schuldoffer voor al de zijnen, heeft Hij nog eerst voor het aangezicht des Vaders het liefelijk reukwerk der gebeden gebracht. En al ving Hij daarbij aan met van zichzelven tot den Vader te spreken, nochtans ging Hij er al zeer spoedig toe over, om ook de belangen zijner kleine gemeente voor den troon der genade te brengen, — ja! aan het einde van dit zijn gebed strekte Hij zelfs tot nog veel wijderen kring zijne dierbare voorbidding uit, door n.l. voor allen te smeeken, die ooit in latere dagen in Hem als hun Redder gelooven zouden. Geen wonder, dat de Kerk reeds vroegtijdig aan dit geheel éénig zielsgebed des Middelaars den naam van »het Hoogepriesterlijk gebed" heeft gegeven; maar geen wonder ook, dat de levende gemeente op het bezit van dit Johannes 17 steeds den hoogsten prijs heeft gesteld, omdat ook hier zoo verrassend onthuld wordt, met welk een teedere trouw de onveranderlijke Heiland aan zijne strijdende Kerk steeds biddende gedenken blijft.

Over de plaats wáár de Heere Jezus dit hoogheilig gebed heeft geofferd, zijn de uitleggers het niet ééns, M. H.! Sommigen meenen, dat het op den weg tusschen de Paaschzaal en Gethsémané werd gebeden; en dit gevoelen schijnt eenige aanbeveling te vinden in het laatste vers van Johannes 14, waar we den Heere tot zijne jongeren hooren zeggen: »Staat op; laat ons van hier gaan!" Evenwel, het begin van het 15e hoofdstuk spreekt nog van een »opstaan en henengaan" niet. En de aanvang van het 18e kapittel kan moeielijk anders verklaard worden dan aldus: dat Jezus zoowel al zijne z. g. afscheidsredenen als zijn daarop gevolgd

gebed tot den Vader nog b i n n e n de Paaschzaal heeft gesproken. Uitdrukkelijk toch lezen we daar: »Jezus, dit gezegd hebbende, ging uit met zijne discipelen over de beek Kedron." En dus houde ik het dáárvoor, Gel! dat we met a n d e r e uitleggers hebben aan te nemen: de Heiland heeft dit zijn priesterlijk gebed nog i n de Paaschzaal ontboezemd. Trouwens, terecht is gevraagd: »Wáár was daarbuiten een enkele plek, rustig genoeg, om er zulk een uitvoerige smeeking, gansch ongestoord, den Vader voor te stellen en op te dragen?"

Wij verplaatsen ons dan in den geest naar die onvergetelijke opperzaal, M. H.! waar de Heiland voor het laatst het Joodsche Pascha had gegeten, in vereeniging met zijn uitverkoren discipelkring. Eéne plaats aan den disch is thans ledig. Immers, Judas de verrader is reeds ontdekt en verwijderd, zoodat de Heere zich n u slechts door t r o u w e vriendenharten omringd mag zien. Maar deze Elven wil Hij dan ook verwaardigen, om, zooals nimmer tevoren, de stille oog- en oorgetuigen te wezen van een allervertrouwlijkste uitstorting zijner hoorbaar biddende ziel. Nauwelijks toch is het laatste woord der afscheidsredenen van 's Heilands lippen gevloeid, of zie! daar heft Hij met kinderlijk vertrouwen zijn oogen op naar den hemel, — en Hij begint een gebed, zoo eenvoudig in woorden, en toch zoo grondeloos diep van inhoud, dat zelfs de verstgevorderden in de genade en de diepstingeleiden onder Gods kinderen zich machteloos gevoelen om het naar eisch te verstaan.

Laat het u niet bevreemden, mijne Gel.! dat Jezus daarbij »zijne oogen ten hemel hief," want inderdaad! die houding teekent ons zoo ondubbelzinnig zijne volle v r ij m o e d i g h e i d tot het gebed. Of, weet ge het niet zoo goed als ik: Hij was in de verste verte geen schuldgevoelende tollenaar, die de oogen naar den hemel niet opheffen d u r f d e, en die daarom het hoofd op de borst rusten liet; o neen! ook als waarachtig m e n s c h kende en gevoelde onze heilige Jezus de geheel-b ij z o n d e r e betrekking, waarin Hij als de Zondelooze tot den hoogen Hemelheer stond; Hij wist dat de Vader a l t ij d Hem hoorde, omdat Hij a l t ij d deed wat dien Vader welbehaaglijk was; en dáárom dus kon Hij i m m e r bidden met een v o l l e vrijmoedigheid, zooals nooit een schuldig z o n d a a r, hoe hoog begenadigd, ook kan bezitten. 't Is waar: straks in Gethsémané zou Hij bidden met het aangezicht t e r a a r d e; dáár zou Hij in het stof liggen neêrgebukt als »een worm en geen man," want dáár zou Hij als Middelaar ten prooi worden aan »banden des doods en angsten der hel;" dáár zou Hij zich, als de tot zonde gemaakte Borg van zijn volk, ter neder buigen onder den drukkenden last des heiligen t o o r n s van

God. Maar hier, in de Paaschzaal, was het nog zóó ver niet, M. H.! want nog eens: eerst moest het wierookvat vol reukwerks worden aangestoken, vóórdat de Hoogepriester met het bloed des zoenoffers kwam voor Gods oog. Welnu, die eerste heilige handeling zien we in ons tekstvers beginnen; — en deze taak kon Priester Jezus nog met opgerichten hoofde vervullen. Immers, al wijdt Hij zich hier biddende toe tot de volkomen offerande van zichzelven, omdat de ure daartoe thans, naar Hij weet, gekomen is, — nochtans is Hem mede bekend, dat zijne feitelijke slachting als Offerlam eerst aanvangen zal, wanneer Hij over de beek Kedron den donkeren Olijvenhof zal zijn binnengetreden. En zoo staat Hij dus nog met het hoofd omhoog in de Paaschzaal, als dienstdoend Hoogepriester, — vóór Hij straks in Gethsemané ter aarde zal liggen als het toebereide Lam, dat alreede ter slachting gebonden is.

Doch laat ons nu meer bijzonder eens opmerken, mijne Gel.! in welke zielsstemming onze Middelaar zijn ontzettend lijden en sterven is tegengegaan. o, Wat dunkt u: toont niet reeds het eerste woord zijns gebeds welk een heilige kalmte, welk een verhevene zielsrust Hem te dier ure doorstroomde? »Vader!" zoo zegt Hij, in het volle gevoel van zijn geheel-éénig Zoonschap en in de zalige zekerheid van 's Vaders teederste liefde: »Vader! de ure is gekomen!" — Nietwaar? welk een aandoenlijk en tevens veelzeggend begin! Of, wat beteekenden die woorden anders dan dit: »Vader! zoo is dan de tijd mijns doodslijdens dáár; de ure, waarin de machten der duisternis op de vreeselijkste wijs zullen woeden, om het eeuwig ontwerp der verlossing van zondaren zoo mogelijk nog te vernietigen, door Mij ongehoorzaam aan uwen wil en raad te willen maken; — de ure, waarin het groote werk, zooveel eeuwen verwacht, volheerlijk en voor eeuwig zal worden ten uitvoer gebracht, — die beslissende ure, ze is dan nu aangebroken, o Vader!" — Evenwel, het was natuurlijk niet, om dit aan den Vader te herinneren, dat de biddende Zoon zijne stemme thans had opgeheven, — neen! maar het was, om voor die gekomene ure eene bijzondere gave des Vaders te begeeren: »Verheerlijk uwen Zoon, opdat ook uw Zoon U verheerlijke!" Zegt, verstaat ge die bede, M. H.? Ziet! de Heiland smeekte daarmede niet, althans niet allereerst, om die hemelsche heerlijkheid, die Hij bij den Vader had eer nog de wereld was; — Hij dacht daarbij niet, althans niet allereerst, aan zijn toekomenden luister in het goddelijk Vaderhuis; — o, neen! Immers, uit zijn woord: »De ure is

gekomen" blijkt zonneklaar, dat Hij ditmaal meer bepaald zijn lijden, zijn kruis, zijn dood op het oog had. En als Hij nu in dat verband om »eere en heerlijkheid" bidt, dan bedoelt Hij ongetwijfeld: eere en heerlijkheid door middel van het kruis. Zóó hebben het ook onze Statenvertalers verstaan, mijne Gel.! en vandaar dat ze, aan den kant van onzen tekst, dit woord des Heeren aldus verklaarden: »Vader! de ure is gekomen, die Gij tot mijn lijden bestemd hebt; toon dan aan uwen Zoon in zijn diepste vernedering dat Hij waarlijk uw Zoon is, opdat Hij wederkeerig uwe eer, uwe gerechtigheid en barmhartigheid, in zijn lijden en dood openbare." Inderdaad! dat is de beteekenis van onzen volzinnigen tekst. De Heiland vroeg en verwachtte van den Vader, niet slechts zijne toekomstige heerlijkheid door en na zijne opstanding, maar óók eene nu reeds aanvangende eere, opdat langs dien weg ook des Vaders eere gehandhaafd en bevorderd mocht worden. Of, met één woord: Hij beschouwde hier het kruis, dat Hem wachtte, als een middel tot verheerlijking, zoowel van Hemzelven als van den Vader!

o! Is het niet, M. H.! dat is wel een zeer diepzinnige gedachte, overwaardig dat wij er eens opzettelijk bij stilstaan. Welnu, dat we zulks te dezer ure doen; en dus in de eerste plaats overwegen:

in welken zin 's Heilands kruis — 's Heilands eere mag heeten;

en dan ten anderen:

hoe datzelfde kruis óók des Vaders eere heeft geopenbaard en verhoogd.

Met een meer toepasselijk woord hopen we daarna deze tweevoudige overdenking te eindigen. Make de Heilige Geest ons tot aandachtige, heilbegeerige, biddende hoorders, die door genade verstaan wat ze hooren. Zoo zij het!

I.

Zoo ving dan de Middelaar des genadeverbonds zijn gebed in de Paaschzaal met de bede aan: »Vader! de ure is gekomen; verheerlijk uwen Zoon!" En zeker! op het eerste hooren heeft deze smeeking iets vreemds en raadselachtigs, M. H.! Immers, Hij sprak en bad aldus niet in de ure zijner hemelvaart, maar weinige oogenblikken vóórdat Hij naar zijn bang Gethsémané uitging, vanwaar Hij al zeer spoedig naar den kruisheuvel Golgotha zou worden gevoerd. »Hoe?" —

zoo vragen we als onwillekeurig, »hoe? verwachtte de Heere Jezus dan heerlijkheid, waar integendeel de grootste schande Hem beidde? Beschouwde Hij het dan als een eere: gevangen, bespot, gevonnist, gegeeseld, en eindelijk zelfs gekruisigd te worden? Hinderde het Hem dan volstrektelijk niet, dat Hem binnen enkele uren de allerdiepste vernedering zou worden bereid, — en dat Hij reeds den volgenden dag als »een van God en menschen gevloekte" openlijk aan een schandpaal zou worden ten toon gesteld!"

Wat zullen we daarop antwoorden, mijne Gel.! .....Ziet! daar is in onze menschelijke taal een woord, dat aan velen van ons geslacht een gevoel van afkeer door de leden jaagt; ik bedoel het woord: schande. Schande is, voor de meeste diepgevallenen zelfs, iets beslist onverdraaglijks; vandaar hunne aanhoudende pogingen, om hun kwaad te bedekken of hun schuld te verbloemen. Allen hebben wij een aangeboren tegenzin tegen smaad en vernedering, onteering en schande; en de spreuk van Israëls wijzen koning: »Een goede naam is beter dan goede olie" vindt gelukkig nog zóóveel toestemming bij duizenden en tienduizenden, dat de vrees voor schande van veel kwaad vaak terughoudt, en ook soms een prikkel blijkt te zijn tot menig natuurlijk goed. Laat ons evenwel niet voorbijzien, M. H.! dat de meeningen dikwerf zeer verschillen ten aanzien der vraag: wat als »schandelijk" gebrandmerkt moet worden. Naar waarheid toch is al menigmaal opgemerkt, dat alles wat in de wereld, door onbekeerde zondedienaars, »schande" wordt genoemd of geacht, daarom nog niet altijd schandelijk is. Integendeel! in de oogen van den Heere onzen God is vaak eere, wat de mensch als een schande beschouwt; Hij immers gebruikt bij zijn oordeel een anderen maatstaf, dan wij bij onze beoordeelingen bezigen; — en zie! dat is het nu, M. H.! wat onze Heere Jezus Christus steeds, en óók bij het woord van onzen tekst, heeft bedacht. Want zeker! Hij wist het wel, waar Hij den troon zijner hemelsche heerlijkheid verliet om voor een wijle onder ons geslacht te komen wonen, dat Hem op zijnen weg van de kribbe tot het kruis ontelbare smaadheden wachtten. Of, had niet zijn Geest de oude profeten gedreven, om van Hem als verschenen Messias te klagen: »Maar Ik ben een worm en geen man, een smaad van menschen en veracht van het volk" (Psalm 22 : 7); — en wederom: »Ik geef mijnen rug dengenen die Mij slaan, en mijne wangen aan degenen die Mij het haar uittrekken; mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel" (Jesaja 50 : 6); — en nogmaals: »Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen; en

een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem" (Jesaja 53 : 3). En toch, M. H.! hoewel deze Man van smarten letterlijk álles wist wat over Hem komen zou, en Hij, »nog op den troon van 't groot heelal gezeten, reeds vóóruit zag de lange jammerketen, die 't schandlijk kruis aan zijne kribbe zou paren," nochtans, o niet waar? we kennen sinds lang de waarheid van het apostolische woord: »Jezus Christus heeft het kruis verdragen en de schande veracht" (Hebreën 12 vs. 2). Ja, wat meer is: Hij heeft zich niet alleen de ontzettendste schande g e t r o o s t zonder er één oogenblik voor terug te deinzen, maar Hij heeft ook in het kruis zijne e e r e gezien en gesteld!..... Vraagt ge nog: waarom? Ik antwoord: om t w e e redenen, M. H.! vooreerst: om het oordeel zijns Vaders, en ten anderen: ter wille van de eeuwige verlossing zijns volks.

a. Ziet, zoo dikwijls de Heere Jezus in de dagen zijns vleesches aan zijn bestemden kruispaal dacht, aan dat vloekhout der alles te bovengaande schande, zoo dikwijls dacht Hij óók aan den bepaalden raad en wil Desgenen, die Hem als Hoogepriester verordend en aangesteld had (Hebreën 5 : 5). Derhalve: al de schande, die Hem te wachten stond, was in zijne schatting slechts s c h ij n b a a r, omdat het een schande was a l l e e n in de oogen van oppervlakkige en onkundige menschen, maar n i e t naar het oordeel des alwetenden Vaders. Ook hier toch liepen de oordeelvellingen van God en de wereld zeer verre uitéén, zelfs lijnrecht tegen elkander in! Want wat den V a d e r betreft, — neen! Hij zag voor den Zoon zijner eeuwige liefde geen »schande" in diens dood aan een kruis, maar »glorie en eere" veelmeer. Immers, s c h a n d e zou het voor dien Zoon zijn geweest, indien Hij zich n i e t zoo diep had vernederd, indien Hij zijn leven had zoeken te b e h o u d e n door b. v. in tijds uit Jeruzalem naar Galilea te vluchten; o! in d a t geval had Hij den wil des Vaders n i e t gedaan; dan had Hij n i e t gehoorzaamd tot den dood; en dan ware Hij, — hetgeen natuurlijk eeuwig o n m o g e l ij k was, M. H.! — een schuldig overtreder geworden. Maar n u: neen! Hij heeft niets a n d e r s gewild en volbracht dan wat Hem de Vader van eeuwigheid had opgedragen. Al had Hij ook met aandrang in Gethémané's hof: »Mijn Vader! indien het mogelijk is, laat d e z e n drinkbeker, — dezen bangen strijd met den vorst der duisternis, — van Mij voorbijgaan," toch klonk het ook t o e n in volmaakte eenswillendheid van zijne lippen: »Doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt!" En daarom: zijne vernedering is zijne heerlijkheid; zijn k r u i s is zijne e e r e, omdat Hij juist aan dat schandhout den Vader het meest behaagde en het onbepaaldst gehoorzaamde, en dies

vast mocht staan in de zalige zekerheid: »de Vader heeft Mij l i e f, overmits Ik als de goede Herder mijn leven voor de schapen ga stellen" (Johannes 10 : 17).

b. Met dat laatste noemde ik u tevens de t w e e d e reden, M. H! waarom de Heere Jezus het kruis als zijne e e r e heeft aangemerkt. Of wat dunkt u zelve: zou Hij bij onze tekstbede ook niet gedacht hebben aan het heil en de verlossing zijns v o l k s? aan de eeuwige redding van duizendmaal duizenden schuldige en verlorene zondaren? Inderdaad! daarin stelt Jezus Christus zijne e e r e, en dat is juist zijne M i d d e l a a r s-heerlijkheid, om welke Hij hier den Vader in kinderlijke afhankelijkheid smeekte: inzonderheid d o o r h e t k r u i s is Hij de alvermogende en algenoegzame Schuldverzoener van zijn verkoren volk geworden. Hij heeft dat kruis g e w i l d; o, zeker! in de eerste en v o o r n a a m s t e plaats, gelijk we nader hopen op te merken, om de eere en de glorie zijns V a d e r s, — maar toch óók en in de t w e e d e plaats, dewijl aan dat vloekhout van Golgotha zijne e i g e n e eere als B o r g en M i d d e l a a r zijner Hem gegeven K e r k e hing. Met één woord: Hij heeft het kruis gewild en begeerd, omdat Hij de eeuwige vrijkooping van doemwaardige z o n d a r e n wilde, en omdat Hij met volle zekerheid wist, dat hunne redding uit de kaken der hel niet m o g e l i j k was, dan door het hoogaltaar zijner slachting alleen. Maar zóó zag Hij dan ook, achter al het vreeselijke dat zoowel Gethsémané als Golgotha Hem te lijden zou geven, een zielverrukkend, Hem op het hoogst v e r h e e r l i j k e n d schouwtooneel, namelijk: een onafzienbare schare van Gode gekochten door het zoenbloed zijns kruises, Hem aanbiddende als hun eenigen en volkomenen Zaligmaker, en deelende in de eeuwige dierbare vruchten van zijne zelfs-offerande. Voorwaar! ter wille van d i e vreugde Hem voorgesteld, en voor d i e Middelaarseere Hem toegezegd, heeft Hij het kruis verdragen en de schande veracht; en in het vooruitzicht van de k r o o n, die Hij naar 's Vaders raad welhaast voor eeuwig zou dragen: de kroon over een verlost en vrijgekocht volk; o! in d a t vooruitzicht bad Hij in de Paaschzaal met den roerendsten nadruk: »Vader! de bestemde ure is gekomen; zet Mij dan n u, door het kruis, de Mij beloofde glorieкroon op het hoofd als eenigen Middelaar Gods en der menschen!"

Komt, Gel.! zingen we dien Heiland tot eere!

Mijn God! Gij hebt uw wond'ren groot gemaakt:
Wie is 't, die 't onbepaald getal
Van uw gedachten melden zal?
Wat geest zoo vlug, wat tong zoo wel bespraakt?

Geen slachtvee, geen altaren,
Vol spijs ten offer, waren
Het voorwerp van uw lust;
Gij hebt mij, naar uw woord,
Mijn ooren doorgeboord
En 't lichaam toegerust.

Brandofferen, noch offer voor de schuld,
Voldeden aan uw eisch, noch eer:
Toen zeid' ik: Zie, ik kom, o, Heer!
De rol des boeks is met mijn naam vervuld.
Mijn ziel, U opgedragen,
Wil U alleen behagen;
Mijn liefd' en ijver brandt:
Ik draag uw heil'ge wet,
Die Gij den sterv'ling zet,
In 't binnenst' ingewand.

Psalm 40 : 3 en 4.

II.

Wij hebben dan in de eerste plaats overdacht, M. H.! in welken zin 's Heilands kruis — 's Heilands eere mag heeten. Maar laat ons nu ten anderen nog opmerken: hoe datzelfde kruis óók des Vaders eere heeft geopenbaard en verhoogd. Immers, even zeker als het eerste gedeelte van onze tekstbede verhoord is: »Vader! verheerlijk uwen Zoon!" even gewis is ook die tweede begeerte van den biddenden Hoogepriester vervuld: »Opdat ook uw Zoon U verheerlijke!"

Ja waarlijk, mijne Gel.! de Vader heeft den Zoon verheerlijkt, door Hem n.l. als gekruisigden Schulddrager de eerkroon als Middelaar en Borg Zijns volks te verleenen; doch wederkeerig heeft ook de Zoon den Vader verheerlijkt, door Hem n.l. de eere terug te geven, die Hem hierbeneden door de zonde zoo misdadig ontnomen was.

Helaas! nu moet ik een zeer donkere bladzijde gaan opslaan uit de geschiedenis van ons aller leven, M. H.! Want ziet! eeuwenlang was Gods majesteit op deze aarde droevig verduisterd, en Gods eere allerjammerlijkst door de ongerechtigheden der menschen aangetast en geschonden. Adams diepgevallen geslacht stond van nature in vijandschap tegen Hem over, en van zijne heilige wet keerde letterlijk alle vleesch zich met besliste moedwilligheid af. Evenwel, dat kon de Heere God, om zijne eere, niet lijdelijk alzoo

d u l d e n; en daarom had Hij, de Alwetende, voor wien Adams zondeval natuurlijk geen teleurstelling was, reeds van eeuwigheid bij zichzelven een raad des vredes en der verlossing zich voorgenomen, waardoor in den tijd zijne e e r e zou worden hersteld, zijn r e c h t zou worden gehandhaafd, en zijne vrije g e n a d e zou worden onthuld en verheerlijkt. Tot u i t v o e r d e r nu van dien raad had Hij zijn eigenen Eeniggeboren Zoon gesteld; en zoo gaf Hij Dezen dan over aan een doemschuldige wereld, opdat door diens verschijning in menschelijk vleesch een volle o p e n b a r i n g op aarde zou komen, zoowel van zijne goddelijke gerechtigheid als van zijne hoogste heilige liefde. Vraagt ge nog: wat deze menschgeworden Zoon daartoe d o e n moest? Maar kent ge dan de zoo duidelijke prediking van ons Evangelie niet, Gel.! dat de Heere God, tot betooning van zijne rechtvaardigheid, zijnen Christus tot z o n d e gemaakt heeft? Immers, daar is in onzen God geen liefde zonder gerechtigheid, geen genade zonder recht; en dáárom nu heeft Hij, bij wien de zonde gevloekt is, in de onnaspeurlijkheid zijner eeuwige erbarming, de schuld van doemelingen en vervloekten op den Zoon zijns welbehagens gelegd. Voor ú, o volk te voren gekend! heeft Hij uit vrije gunst een weg van o n t k o m i n g geopend, maar een weg, waarin tegelijk aan zijne strafeischende gerechtigheid volkomen genoeg zou worden gedaan. Want niet h i e r d o o r zijt ge van uw schuld en vloek en doem bevrijd, dat God de Heere den eisch zijner wet voor u heeft laten vallen, of vergeten zou hebben ten uwen opzichte r e c h t v a a r d i g te zijn (ik spreek voor een oogenblik naar den mensch, broeders!) — maar z i e h i e r de oorzaak onzer eeuwige verlossing: »Dien, die geen zonde gekend heeft, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem" (2 Cor. 5 : 21). Of, weet ge het niet met mij, dat de trouwe Verbondsontfermer ons, zijn volk, in den van ouds beloofden Messias een Redder heeft geschonken, die zich om o n z e overtredingen moest laten verwonden, — die zich om o n z e ongerechtigheden moest laten verbrijzelen, — die den last en den vloek van o n z e zonden moest torsen, — en die alzoo, met één woord, de door ons verdiende s t r a f heeft moeten dragen, om ons den v r e d e aan te brengen? Weet ge het niet, dat onze hemelhooge zondeschuld voldoening of betaling vorderde; en dat onze Middelaar deze voldoening aan het r e c h t Gods op geen andere wijze ons deelachtig kon maken, en dus op geen andere wijze ons in de verlorene gerechtigheid h e r s t e l l e n kon, dan door zich met o n z e schuld te belasten, o n z e ongerechtigheden op zich te laten aanloopen, en

alzoo zijne ziel voor ons tot een Godewelbehaaglijk schuldoffer te stellen?

Niet waar? dat is u sinds lange bekend; en reeds liepen uwe gedachten mijne woorden vooruit. Welnu, zoo verstaat ge dan ook, M. H.! die tweede volzinnige tekstbede: »Vader! verheerlijk uwen Zoon, opdat ook uw Zoon U verheerlijken moge!" De tot zijn kruis gewillige Heiland begeert hier van zijnen Vader de eer en de gunst, dat Hij, in zijn nabijzijnd lijden en sterven, beide de gerechtigheid en de genade des Vaders heerlijk mag aan 't licht brengen, — door niet alleen ten volle aan de eischen van Gods recht te voldoen, maar door ook zonneklaar aan de wereld te toonen: wat goddelijke liefde is, en wat goddelijke genade vermag!

Nu, we zeiden het reeds, M. H.! — die roerende smeeking des Zoons heeft van den Vader de volkomenste verhooring ontvangen. Immers, juist door het ontzaglijk vloekhout des kruises, en door de volmaakte zoenofferande dáár opgebracht, is ook God de Vader op 't hoogst verheerlijkt geworden; — verheerlijkt als onze Souvereine Wetgever en Rechter, maar tevens als die God des aanziens en des ontfermens, wiens wezen heilige liefde is. Op Golgotha heeft er letterlijk niets aan zijne verheerlijking ontbroken: alles is volbracht, wat er bij Hem te doen was, om de zonden des volks te verzoenen, maar om tegelijk aan zijne onkreukbare rechtvaardigheid volledige voldoening te geven. En hoewel we gewis in beginsel toestemmen moeten, Gel. dat Gods volmaaktheden of deugden feitelijk niet te scheiden zijn, omdat zijne almacht en wijsheid, zijne gerechtigheid en genade zóó één zijn in zijn Wezen, dat de ééne eigenschap zich niet zonder de andere kan openbaren, — zoo mogen we nochtans zonder aarzelen het bekende woord van een Christen-dichter herhalen: »Rechtvaardigheid hield aan om straf; genade dong om vrijgeleide; hier trad Gods wijsheid tusschen beide, die z' allebei voldoening gaf. o, Wonderbare gunstbetooning! o, licht, dat zich van 't kruis verspreidt! hier schittert Gods gerechtigheid; hier straalt genadige verschooning!"

En nu, M. H.! nog een meer toepasselijk woord ten besluite.

Ziet, we hebben dan in deze ure, als uit den mond van den Heiland onzer belijdenis, de fundamenteele waarheid weer mogen hooren, dat het kruis van Golgotha wel waarlijk een eere mag heeten, zoowel voor den Zoon als voor den Vader.

Wat wonder, dat zich, met het oog op die waarheid, de stem van den Heiligen Geest, sprekende door de pen van den grooten Heidenapostel, aldus eens liet hooren: »Het zij verre van mij, dat ik zoude roemen anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus" (Gal. 6 : 14). Welnu, kunt gij dat óók reeds getuigen, mijne Gel.! dat ge roemt in een kruis, — en dat ge dus door genade uwe eere moogt stellen in de belijdenis van uwen gekruisigden Immanuel? Dat is met andere woorden de vraag: is er met u daarbinnen reeds iets gebeurd, zóó dat ge »tot uzelven kwaamt," ontdekt werdt aan uw schuld en toestand, en voorts te doen kreegt met een heilig en rechtvaardig God, die een verterend vuur is voor alle werkers der ongerechtigheid? Hebt ge reeds geleerd, voor dien God in de schuld te vallen? als gansch verlorenen in uzelven om »genade en geen recht" te smeeken? — en werdt gij alreede door den Heiligen Geest even gewillig gemaakt om u door den eenigen Middelaar te laten verlossen en reinigen, als Hij bereidwillig was om naar 's Vaders raad den weg des kruises op te gaan? Met één woord: werd Jezus, en Jezus alléén, reeds uw Redder? zijn kruis uwe vrijplaats? zijn dood het leven uwer ziel?.....

o, Indien niet, mijn hoorder! indien gij u tot dusver hebt tevreden gesteld met een uitwendige godsdienstigheid, en ge dus nog geen ander leven dan het natuurlijke, d. i. dat van den gevallen Adam, kent, — zoodat ge 't derhalve óók nog niet beseft en betreurt, dat ge als een onreine doemeling, als een schuldig overtreder en bondsbreker, daar staat voor het oog der heiligste Majesteit, — ach! dan heb ik heden geen woord van vertroosting voor u! Integendeel, dan moet ik in den naam mijns Zenders u aanzeggen, dat gij nog in de verste verte geen aandeel hebt aan die onschatbare kruisverdiensten des Middelaars, waarop te dezer ure uwe aandacht mocht worden gericht, — en dat gij, in uwen tegenwoordigen toestand voor God, van de eeuwigheid niet anders hebt te wachten dan het zieldoorsnijdende vonnis: »Ga weg van Mij, gij vervloekte! gij opstandeling tegen God en zijnen Gezalfde! gij hebt geen Borg voor uw schuldige ziel; zoo dan: uw oordeel is verdiend en voor eeuwig!" Evenwel, dat schrikkelijk woord geldt u in het heden der genade nog niet. En dus vermaan ik u ernstig en dringend, Gel.! o! ziet toch toe, dat ge niet langer in hardnekkige verblinding voor uwe arme ziele de poorten moogt sluiten van het Koninkrijk der hemelen! Wilt toch eindelijk eens bedenken, waarom het kruis van Golgotha opgericht werd; waarom

de hooge God zijn heilig Kind Jezus aan zulke namelooze smarten en aan zulk een smadelijken dood heeft overgegeven; en zegt dan vrij tot uzelven: »Ook voor mij is er geen redding van den mij reeds bedreigenden eeuwigen dood, tenzij dan in en door dien gekruisigden Christus alleen." Want zeker! zóó is het, M. H.! Met al uw z.g. braafheid en plichtsbetrachting, met al uw deugdzaamheid en valsche gerustheid blijft gij reddeloos verlorenen, zoo ge er niet toe komt, om u »door den nood gedreven" den Heere Jezus in de armen te werpen en uitsluitend van Hem uwe verzoening met God en uwe herstelling in de gunst des Eeuwigen te begeeren. Och! zoekt dan toch allereerst de genade des Heiligen Geestes, dat ge »armen van geeste" moogt worden; — dat ge moogt afdalen van de denkbeeldige hoogte, waarop uw aangeboren hoogmoed zoo gaarne u plaatst, in het diepe dal der zelfveroordeeling en des schuldgevoels, waarin de oogen u opengaan voor uw waarachtigen toestand, en waarbij ge het leert verstaan, dat ook ú zulk een Borg en Middelaar onmisbaar is, als het kruis-Evangelie u predikt. Immers, dan eerst, wanneer ge dat recht helder moogt inzien bij ontdekkend Geesteslicht, kan er ook bij ú van een »honger en dorst naar gerechtigheid" sprake wezen, die u dan verder den vrede door het bloed des kruises ootmoedig doet zoeken en — vinden!

Of, zijt ge wellicht reeds aan uzelven ontdekt, mijne Gel.? Zijt ge alreede van de onmisbaarheid des gekruisigden Heilands levend en krachtig overtuigd geworden daarbinnen? maar toch nog niet zóó, dat ge met toevluchtnemend geloof aan zijne doorboorde voeten zijt nedergeknield?..... Och! mijn broeder of zuster! vanwáar toch dat »van verre staan?" dat bange wantrouwen, dat uwe verslagene ziele zoo ongetroost en neerslachtig doet blijven? Wilt ge misschien heimelijk (want o! ons booze hart is zoo trotsch en arglistig!), — wilt ge misschien heimelijk den Heiland de eere niet gunnen, om welke Hij in zijn laatsten lijdensnacht den Vader gebeden heeft, de eere dat Hij uw volkomen Redder zij, zonder dat er iets van het uwe behoeft bij te komen? Is zijn kruis, zijn werk, zijn bloed u wellicht nog niet tot alles genoeg?..... Of meent ge soms dat ge Hem eert, door op zijn roepstem: »kom tot Mij, gij belaste en vermoeide!" niet te naderen? Zijt ge dan wel waarlijk verlangend naar zijn heil? en indien wèl, moogt gij dan zijne bereidwillige liefde zóó maar, zonder eenige reden, metterdaad verdenken?..... Welaan! gij bekommerden onder ons! waagt het eens eindelijk op zijn Woord en op zijne trouw; en bidt

dat uw zondig wantrouwen, en uw moedelooze bedenkingen ook, mogen verzoend en van u genomen worden, opdat gij mede r o e m e n leert in het kruis van uwen Goël alleen!

En gij, bevestigde Christenen in ons midden! die u ditmaal weer hebt hooren voorstellen, hoe uw Jezus ook om úwentwil den smaad des kruises heeft veracht, och! veracht gij nu ook om zijnentwil de schande, die er in de schatting der wereld altijd verbonden is aan een vrijmoedige belijdenis van zijnen dierbaren Naam. Weest geen oogendienaars en menschenbehagers, maar staat naar de e e r e, om getrouwe en kloeke getuigen van zijn Persoon en Kruis te mogen zijn. Hij heeft zich voor ú verloochend, opdat gij nimmer H e m en zijne zaak verloochenen zoudt. Zoekt dan bij Hem de kracht, om in die roeping steeds getrouwer te worden bevonden; want wat d e e r t het u, mijn broeder en zuster! of de wereld u al voor een korten tijd smaadt en veracht, — zie! als ge maar een eere van Christus, een parel aan zijn Middelaarskroon, en een eeuwiglevende door zijn kruisdood moogt blijken, ... o! d a t is voor een Adamskind zoo zeer verre h e t beste! Amen!

Welzalig zij, die, naar zijn reine leer,
In Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen;
Die Sions Vorst, erkennen voor hun Heer!
Welzalig zij, die vast op Hem betrouwen!

Psalm 2 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLI.

JEZUS VOOR ANNAS.

OP 6 MAART 1887 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

H. W. VAN LOON,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

„De bende dan en de overste over duizend en de dienaars der Joden namen Jezus gezamenlijk, en bonden Hem.

En leidden Hem henen, eerst tot Annas: want hij was de vrouws vader van Kajafas, welke deszelven jaars hoogepriester was.

Kajafas nu was degene, die den Joden geraden had, dat het nut was, dat een mensch voor het volk stierve."

Johannes 18 : 12—14.

De lijdensgeschiedenis van onzen Heere Jezus Christus is zoo rijk van inhoud en biedt ons zooveel stof ter behandeling aan, dat wij licht het een en ander voorbijzien, dat alleszins onze aandacht verdient.

Evenals een reiziger telkens iets nieuws ontdekt in het hem bekende landschap en de herhaalde beschouwing van dezelfde teekening ons altijd weêr andere lijnen en schaduwen doet opmerken, zoo worden wij bij ieder nauwkeurig en ernstig onderzoek van deze aandoenlijke historie, door bijzonderheden getroffen, die ons te voren minder belangrijk voorkwamen.

Tot deze reken ik ook het korte verhaal van onzen tekst, door den evangelist Johannes als in het voorbijgaan medegedeeld. Onwillekeurig brengt het ons de profetie voor den geest: »Ziet deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël en tot een teeken, dat wedersproken zal worden" (Luk. 2 : 34).

Christus ten val — ook voor dien ouden priester, die ondanks de krachtigste bewijzen van zijne hemelsche afkomst en de duidelijkste proeven van zijne goddelijke zending, waar-

aan Mozes en de profeten getuigenis gaven, den Heere der heerlijkheid als een verleider der schare, als een godslasteraar wegzendt, om hem gerechtelijk te laten vermoorden. Straks toch wordt het woord des dichters vervuld: »Honden hebben Mij omsingeld, eene vergadering van boosdoeners heeft Mij omgeven" (Ps. 22 : 17). Was de Messias voor velen uit het volk een rots, waaraan de ter aarde liggenden opstonden, voor anderen was en bleef Hij een steen der ergernis. En wel mochten de Farizeën vragen: »Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd?" (Joh. 9 : 48).

Over de ontmoeting van Annas en Jezus gaan wij dan tot u spreken. Een ieder onzer zal daarbij wenken ontvangen, waardig om met zelfbeproeving te worden overdacht. Uwe belangstellende aandacht stel ik deze ontmoeting voor:

I. als door Annas gewenscht;

II. als aan Annas gegund;

III. als voor Annas ongezegend.

Eer wij tot de beschouwing hiervan overgaan, willen wij zingen:

De steen, dien door de tempelbouwers
Verachtlijk was een plaats ontzegd,
Is, tot verbazing der beschouwers,
Van God ten hoofd des hoeks gelegd.
Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heeren hand alleen geschied,
Het is een wonder in onze oogen,
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.

Psalm 118 : 11.

I.

Het plan, reeds zoo dikwijls beraamd en in duigen gevallen, was nu eindelijk, boven verwachting, gelukt.

De Nazarener is gevangengenomen. Zijn afvallige discipel, die aan het hoofd der gewapende bende was gesteld, had

evenmin als zij iets behoeven te doen, want Jezus had zich zonder verzet overgegeven en laten binden.

Nu maar aanstonds naar het huis van den hoogepriester, waar het Sanhedrin, met ongeduldig verlangen, den terugkeer van zijn trouwe dienaren verbeidt. Zoo dachten de knechten, maar van hooger hand was een ander bevel gegeven.

Aan den ingang der stad, sommigen meenen even buiten de poort, woonde Annas, de hoogepriester des vorigen jaars. Hij mocht de eerste deelgenoot van hun helsche blijdschap wezen. Zijne betrekking tot het hoofd van den Joodschen raad gaf hem aanspraak op deze onderscheiding. Daarbij kende men de gezindheid van den grijzen priester tegenover den Nazarener, wist men hoe hij, schoon ambteloos, gedeeld had in de plannen tot diens val gemaakt en hield men zich overtuigd dat de overste over duizend en zijn dienaren met Jezus als hunnen gevangene hem zeer welkom zouden zijn.

Inderdaad zij hadden zich niet vergist.

Niettegenstaande het late en ongelegen uur, waarop anders niemand, laat staan een ruwe bende, tot het paleis toegang verkreeg, werden thans de poorten ontsloten, om de zeldzame bezoekers binnen te laten. De nachtelijke stilte maakte weldra plaats voor een buitengewone drukte en alles liep naar het binnenplein, om te vernemen wat er geschied was. En als de dienaren verhalen hoe gemakkelijk het in den hof gegaan is, komt weldra het bevel om den gevangene binnen te brengen, daar het den kerkvorst behaagde hem te zien.

Jezus voor Annas.

Welk een gezicht! De grijsaard kan er zich niet aan verzadigen. Zoo was dan eindelijk die mensch onschadelijk gemaakt, die zichzelven Gods Zoon genoemd had, die de Farizeën niet ontzien en de Sadduceën niet verschoond had, die noch tot zwijgen gebracht noch gewonnen was door een der sekten in Israël, die de leeraars der Joden beschaamd had en van wien zelfs de tegenstanders getuigden: »Nooit heeft een mensch gesproken zooals deze mensch" (Joh. 7 : 46). Ja de man, die den invloed en den aanhang van priesters en schriftgeleerden vernietigde, stond thans gebonden voor hem om straks de wraak te ondervinden van zoo velen, die Hem haten en vreezen.

Toch., het verwondere ons niet dat de oude Annas deze ontmoeting begeerlijk achtte en dat hij voor haar wel eenige uren van zijn nachtrust wilde opofferen.

Jezus voor Annas.

Welk een lijden voor den Heer! Verlaten van al zijne vrienden, staat Hij gebonden tegenover een zijner grootste

vijanden. Hij, de barmhartige Hoogepriester tegenover den ongevoelige, die Israëls hoogepriesterlijken zetel had ontwijd. Hij, de volmaakt rechtvaardige tegenover den zondaar, die de gerechtigheid oefenen en de onschuld beschermen moest, maar juicht als het onrecht gezegviert.

Neen, de onheilige haat, die uit Annas' woorden sprak ontging den Heiland niet, evenmin als de boosaardige vreugde, welke in des priesters oog stond te lezen, nu Hij eindelijk gevangen was, op wiens ondergang Israëls grooten zoo lang bedacht waren geweest.

Hier reeds vereenigt zich alles om den Heere diep en smartelijk te wonden. Daarbuiten een ruwe bende, die luide hare vreugde te kennen geeft over het welslagen der nachtelijke onderneming, daarbinnen een grijsaard die zich verlustigt in de vernedering van zijn slachtoffer. En toch verdraagt Jezus dit alles zachtmoedig, opdat zijn volk niet zou vreezen voor het machtsvertoon der hel en eenmaal niet zou verstommen voor Gods rechtvaardig gericht.

Hij weet het, de boosheid der menschen moet onder het hoog en heilig Godsbestuur den weg banen tot de eindelijke overwinning van het rijk des boozen en tot de volle heerlijkheid van den Christus en zijne Kerk. Daarom aarzelt Hij niet uit den lijdensbeker te drinken, die hem in Gethsémané op de hand was gezet. Ja het blijkt, en straks zal het nog meer blijken dat Hij daar met zijn gansche hart had gebeden: »Niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt" (Matth. 26 : 39).

Ziet, dat is juist de schuld van Annas, indien maar van Annas alleen, dat hij naar den wil Gods niet vraagt, anders zou hij erkennen dat deze Jezus van God gezonden is. Maar nu heeft de aardschgezindheid zijne oogen dermate verblind, dat hij van de omsluierde heerlijkheid zijns gevangenen niets bespeurt en na een lang leven, aan het onderzoek van wet en profetie gewijd, nog niet verstaat dat de aan de vaderen beloofde Messias thans voor hem staat.

Annas! daar komt een dag wanneer gij dezen Jezus, dien gij thans begeert te zien, liever niet zult ontmoeten. Slechts een korte tijd en Hij komt in de heerlijkheid zijns Vaders om te richten levenden en dooden, ook om uw Rechter te zijn. Dan zal uw oog Hem zien, maar gij zult zijn blik niet kunnen verdragen. Want zal de vrijspraak der genade heerlijk zijn voor de schapen, die Jezus' stem hebben gekend en gevolgd, schrikkelijk zal het vonnis der veroordeeling klinken in de ooren van die herders, die zichzelven geweid en de kudden verstrooid hebben.

Het geslacht van Annas is nog niet uitgestorven, maar leeft voort in zoo velen als in het ambt gezet, dat misbruiken tot hun eigen en anderer verderf.

Onder zoo menig priesterlijk kleed klopt een vijandig hart. Immers het ambt brengt geen genade aan. En velen, die na volbrachten diensttijd, onder de menschen een eervolle rust genieten, zal de Heere geen rust laten. Hij zal het bloed zijner schapen van hunne hand eischen en vreeselijk zal hun oordeel wezen. Maar vrede zal zijn over het Israël Gods, dat de stem des Konings hoort en volgt, zonder zich te laten verleiden door blinde leidslieden, die het volk verre houden van den Vorst des levens.

II.

Wat Annas begeerde, werd hem gegund.

Het eerste van al de oversten der Joden, zelfs vóór de leden van het Sanhedrin, mocht hij den gevangen Nazarener aanschouwen.

Wat er te zijnen huize is geschied, wordt ons niet mede gedeeld. Zonder ons aan allerlei gissingen te wagen, merken wij slechts op, dat het den Heiligen Geest niet zonder reden, goed gedacht heeft ons te spreken van het lijden des Heeren, voor Annas geleden.

Als afgetreden hoogepriester onbevoegd om een onderzoek in te stellen naar de schuld van Jezus, wat bovendien niet noodig was, daar Kajafas wel naar zijn wensch zou handelen, vergenoegde Annas zich zeker met het doen van enkele vragen en opmerkingen, die den Heere konden grieven. Wij kunnen ons toch niet vereenigen met sommige uitleggers, die meenen dat het eerste verhoor niet bij Kajafas maar bij Annas heeft plaats gehad, omdat vers 24 letterlijk vertaald, luiden moet: Annas dan heeft Hem gebonden gezonden tot Kajafas, den hoogepriester. Tegen dit gevoelen pleit niet alleen het verhaal der drie eerste evangelisten, die Kajafas' woning als de plaats des gerichts en der verloochening aanwijzen, maar ook de bijzonderheid dat bij Johannes de hoogepriester, die optreedt in de geschiedenis des Heeren, altijd Kajafas is, die ook door Jezus als zoodanig wordt erkend, zooals blijkt uit de antwoorden hem gegeven.

Maar genoeg, keeren wij terug tot Annas, die zijn verlangen bevredigd zag. Doet hij u niet denken aan den man, wiens profetie wij reeds aanhaalden? Ligt de vergelijking niet voor de hand tusschen hem en den ouden Simeon, die ook zijn wensch vervuld kreeg en den dood niet zag, eer hij den Christus des Heeren gezien had?

Simeon en Annas.

Welk een innerlijk verschil bij uitwendige overeenkomst! Deze verbeidt den Messias als een geloovige Israëliet, gene verwacht Hem als een ongeloovige Jood; deze aanbidt Hem als het gewenschte oogenblik is gekomen, gene heeft niets dan een sarrenden blik voor Hem over; deze gaat heen in vrede, als hij de zaligheid gezien heeft, gene vindt in zijn jongste ure geen troost bij de gedachte aan zijne ontmoeting met Jezus.

Annas, ga nu rustig slapen, gij hebt het uwe gedaan. Kajafas, uw waardige schoonzoon, die als een andere Bileam Gods woorden sprak, toen hij de zijne meende te spreken, en die weet dat het nut is dat deze mensch voor het volk sterft, zal de zaak van den Nazarener wel tot een goed einde brengen.

Gel.! Zal Annas na die vreemde stoornis, in dien nacht nog rust hebben genoten? Zal dat kalme gelaat, waarop zooveel lijden te lezen stond, en dat hij pas had aanschouwd, hem niet als voor de oogen zijn gebleven, zijn rust verstorende?

Wij weten het niet.

Ach, 't is wel mogelijk, dat Annas zich rustig neêrleggen en van den slaap genieten kon na zijne ontmoeting met Jezus. De mensch, die niet verstaan wil, wordt eindelijk geheel onaandoenlijk en vervalt tot een staat van valsche rust, welke door niets wordt gestoord. Arme grijsaard, die rust wordt u door niemand onzer benijd!

Een oud man als Annas, maakt in hooge mate onze deernis gaande.

o, Zeker, de jongeling, die vol idealen voor de wereld, niet denkt en niet vraagt om het hoogste goed, is zeer te beklagen; de jongedochter, die leeft voor zoo vele dingen als zij schoon en lief vindt, maar geen oog heeft voor Gods deugden, wekt ons medelijden; maar een grijsaard, die Christus verwerpt en daarmede zich den eenigen troost ontzegt, kan het ons zoo bang doen worden in het hart. Als de levensdraad bijna afgesponnen en er niets in het verschiet is dan een donker graf, als het hoofd naar de aarde gebogen, ons een teeken is dat alles van be-

neden en niets van boven verwacht wordt, dan staat het menschelijker wijze gesproken, voor de eeuwigheid zoo slecht mogelijk met een mensch. En toch, hoe velen zijn er, wien de ouderdom kwade dagen oplevert, omdat zij evenals Annas den Christus voorbij zenden en volhouden bij — ja toenemen in hunne vijandschap tegen de waarheid Gods.

o, Gij ongelukkigen, die in uw Farizeeschen waan, van uzelven genoeg te zijn, den Man van smarten den rug toekeert, hoe ontzettend zal uw ontwaken zijn. Och, of gij heden, nu het beeld van den grijzen Annas u wordt voorgehouden, met vroeger ongekende klaarheid mocht inzien: zoo deze Jezus de mijne niet wordt, het ware mij beter niet geboren te zijn. Het is zoo juist gezegd: »Beter niet geboren dan nimmer wedergeboren, beter niet, dan altijd voor uzelven, zonder Verlosser geleefd, beter hier de vijandschap ten offer gebracht dan daar aan eindelooze wanhoop ter prooi."

Uwe onverschilligheid moet plaats maken voor een waar berouw, dat de zonde verfoeit, uw natuurlijke hoogmoed moet wijken voor een oprecht geloof dat zich laat vinden in den eenigen weg der zaligheid, door God voor zondaren verordend, en uw eigenwillige godsdienst moet vlieden voor die warme dankbaarheid, welke zich niet tevreden stelt met den lijdenden Heer een traan van deernis te wijden, maar die er naar staat om Hem in alles welbehaaglijk te zijn.

Versmaadt dan niet langer den Heere, die tot dit alles roept en bekwaamt, maar luistert naar zijne noodiging: »Wendt u naar Mij toe, wordt behouden alle einden der aarde! want Ik ben God en niemand meer" (Jesaia 45 : 22).

Wat aan Annas werd gegund, wordt ons niet onthouden. Ja, in hooger zin wordt ons de Heiland getoond.

Hij zelf treedt ons tegemoet in zijn Woord, dat van zijn lijden en sterven getuigt, en in de geschiedenis van zijn Kerk, die Hij met zijn macht tegen alle vijanden beschut en bewaart. Door beide wordt zijn beeld gedurig gebracht voor onzen geest en weten wij wie Hij is, die gisteren en heden dezelfde is en in der eeuwigheid.

En toch, Gel., hoe groot dit voorrecht zij, Gods volk kent nog iets anders. Met Christus door den Heiligen Geest vereenigd, kwam er een innige betrekking tot stand tusschen hen en den Heere en werden zij al de weldaden deelachtig, door Hem verworven.

Zalige ontmoeting en verborgen vereeniging der ziele met Jezus. Zij zijn Gods werk. Hij heeft het zelf gezegd »Niemand

kan tot mij komen, tenzij de Vader die Mij gezonden heeft hem trekke (Joh. 6 : 44).

Dankt er daarom uw God voor en toont dezen zegen te waardeeren door veel uit kracht van die vereeniging werkzaam te zijn.

Gij hebt met een levenden Heiland te doen, die er een welbehagen in heeft de zijnen op te zoeken en aan hunne zielen de vruchten van zijn dood toe te passen.

't Is trouw al wat Hij ooit beval;
Het staat op recht en waarheid pal,
Als op onwrikbre steunpilaren:
Hij is het, die verlossing zond
Aan al zijn volk; Hij zal 't verbond
Met hen in eeuwigheid bewaren.

Zijn naam is heilig en geducht;
De vijand beeft op zijn gerucht:
Maar 's Heeren vrees zal altoos wezen
't Begin der wijsheid; wien Gods hand
Die doet betrachten, heeft verstand:
Zijn naam blijft eeuwiglijk geprezen.

Psalm 111 : 5 en 6.

III.

De ontmoeting van Jezus was voor Annas ongezegend. Evenals van velen zijner tijdgenooten moet van hem worden gezegd, dat hij zich verhard heeft. Immers — de heilige apostel Johannes getuigt dat de Joden, hoevele teekenen Jezus ook voor hen gedaan had, toch niet in Hem geloofden, omdat hunne oogen verblind en hunne harten verhard waren.

Van verharding kan slechts daar sprake zijn, waar God zijn wil bekend gemaakt en zijn kracht geopenbaard heeft. Daarom kan Farao, hoewel hij een heiden was, in de Heilige Schrift steeds worden voorgesteld als degene, in wien de zonde der verharding op de ontzettendste wijze werkte. Door den mond van Mozes vernam hij den eisch des Heeren en

door de almachtige hand Gods werd zijn land geplaagd en nochtans liet hij zich niet gezeggen.

Eigenlijk wordt deze zonde alleen bedreven door hen, die met den Zoon Gods in aanraking komen. De tyran van Egypte hield Israël in banden en in dat volk de hope der vaderen. De Heere zegt daarom bij Hosea: »Ik heb mijnen Zoon uit Egypte geroepen." En op dienzelfden grond wordt de profetie van Jesaia: »Hoorende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet" (Jesaia 6 : 9), naar luid van 's Heeren eigen verklaring, in de dagen vervuld, toen Hij tot het volk sprak door gelijkenissen (Matth. 10 : 14). Niet minder duidelijk komt dit uit in het woord: »Indien Ik niet gekomen ware, en tot hen gesproken had, zij hadden geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hunne zonde. Die Mij haat, die haat ook mijnen Vader. Indien Ik de werken onder hen niet hadde gedaan, die niemand anders gedaan heeft, zij hadden geen zonden; maar nu hebben zij ze gezien en beiden Mij en mijnen Vader gehaat" (Joh. 15 : 22—24).

Het oor en het oog werden wel getroffen, maar verstaan en bemerken konden zij niet.

Toch zijn zij geenszins onschuldig te achten. Het oordeel der verharding komt niet dan na voorafgaande en herhaalde vermaning. Te Efeze werden sommige Joden verhard, kwaad sprekende van den weg des Heeren voor de menigte, nadat Paulus drie maanden lang vrijmoediglijk met hen gehandeld had, hun aanradende de zaken van het Koninkrijk Gods" (Hand. 19 : 8, 9)

Uit eerbied voor Gods Woord hebben wij het »zoo verhardt Hij dan dien Hij wil" te aanvaarden, maar ook evenzeer te erkennen dat de verharding altijd als een gevolg der zonde iemand overkomt.

Annas heeft zich verhard.

Hij was een Israëliet en wist hoe de bijbel zijns volks vol is van Hem die komen zou. Hij was eenmaal hoogepriester en bekend met de Messiasverwachting door profeten en zangers gewekt. Hij woonde in Jeruzalem en hoorde dus meermalen van den rabbi uit Nazareth, die alom naar het hart van vele vromen sprak en met de Schrift in de hand, zijne goddelijke zending bewees, terwijl teekenen en wonderen bovendien medegetuigden. Hij vernam van zijn zoon en opvolger dat geen gegronde beschuldigingen tegen Jezus waren in te brengen en er valsche getuigenissen moesten worden aangenomen, om met eenigen schijn van recht, zich te

kunnen ontdoen van hem, dien het volk hield voor een profeet.

Eindelijk wordt de gevangene voor hem gebracht.

Annas ziet dat onschuldig gelaat, die rustige houding en dat kalme geduld, maar hij blijft ongevoelig en zendt den Heiland gebonden naar Kajafas.

Hij heeft gehoord maar niet verstaan, gezien en geenszins bemerkt.

Annas heeft zijn hart verhard. Ja wij vreezen dat het bij hem van kwaad tot erger is gekomen en zijn vijandschap geklommen is tot die zonde, tegen welke de Heere de Farizeën had gewaarschuwd, toen zij zagen hoe Hij door de kracht Gods de duivelen uitwierp en toch lasterden: »Hij drijft den duivel niet anders uit dan door Beëlzebul, den overste der duivelen (Matth. 12 : 24). Als Annas toch had behoord tot die groote schare der priesteren, welke in de dagen van Stefanus den geloove gehoorzaam werden, van welke Lukas in zijn tweede boek spreekt (Hand. 6 : 7), mij dunkt zijn naam zou zijn genoemd tot eer van Hem, wiens wil zoo vrij is in de verkiezing, en wiens genade zoo onwederstaanbaar is in de bekeering.

Wat de zonde tegen den Heiligen Geest betreft, op welke wij doelden, zij veronderstelt een lang en hardnekkig voortgezet weerstreven tegen den Heere God, eene verharding des harten zoo diep mogelijk doorgedrongen.

Deze zonde, om met Calvijn te spreken, is niet een op zichzelf staand vallen in de eene of andere zonde of de overtreding van een bijzonder gebod — de zonde zou, ware dat zoo ook nauwkeurig zijn opgegeven; — maar zij is het toppunt van het volhardend verzet tegen de werkzaamheid des Heeren, de ontzettende vrucht van de verbittering des harten tegen den Heiligen Geest; zij is de zonde aller zonden; waar zij is, daar is men den duivel gelijk geworden. De schriftgeleerden van Jezus' dagen, die den vinger Gods en de geestelijke werken des Heeren ziende, Hem toch lasterden, waren daarheen op weg. Zij hadden de duisternis liever dan het licht. Zij verzett'en zich altijd tegen den Heiligen Geest (Hand. 7 : 51). Zoo kwam het bij velen hunner van een spreken tegen den Zoon des menschen tot een spreken tegen den Heiligen Geest, wat niemand zal vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende.

De zonde tegen den Heiligen Geest is slechts dan mogelijk als de Heere krachtig werkt en de stroom des Geestes met zulk een macht door de gemeente bruischt, dat zij, die zulks

miskennen door een duivelsch niet-willen worden gedreven en daarom niet te verontschuldigen zijn. Zij, die bij zichzelven overleggen of zij ook die zonde zouden bedreven hebben en daarom eeuwig verloren zijn, maar toch verbrijzeld van hart hunne ellenden gevoelen, zij hebben haar zeker niet begaan. Integendeel, zij zijn geen vijanden Gods, want zij zouden immers zoo gaarne bij God in genade aangenomen zijn, zij hebben het geloof niet van zich gestooten, maar strekken zich daarnaar uit als naar het meest begeerlijke, dat zij zich denken kunnen. Van den Satan komt zulk eene aanvechting; — o, dat zij niet naar dien leugenaar luisteren!

En waartoe hebben wij nu dit alles met elkander overwogen?

Opdat wij naar huis gaande bij ons zelven zouden overleggen, zoover als het bij Annas kwam, komt het bij mij nooit?

Toch., dat zou al een zeer verkeerde toepassing van het gehoorde zijn. Een ieder bedenke veeleer dat in zijn boezem geen ander hart klopt dan dat, hetwelk Annas met zich omdroeg.

Een der ouden heeft eens gezegd: »Ik ben een mensch en daarom acht ik mij niets menschelijks vreemd"; een diepzinnig woord dat ook in dit verband moet gelden. Hier beteekent het: ik ben een mensch, want Adam is mijn stam- en bondshoofd, en wat menschen ooit kwaads, zondigs ja duivelsch hebben gedacht, gezegd en gedaan is mij niet vreemd.

Niemand onderwinde zich de zonden en overtredingen van anderen te oordeelen zonder een gelijk vonnis uit te spreken over de zonden van zijn eigen hart. Zelfs de verharding van Annas mag niet veroordeeld worden zonder dat wij even streng zijn ten aanzien van de ongelukkige neiging tot verharding, die in ons binnenste leeft.

De Heilige Schrift toch maakt onderscheid tusschen verharding en verharding.

Er is eene verharding, die komt over degenen, die God laat in hunnen val en verderf, daar zij zich in geworpen hebben en die eeuwig duurt, maar er is ook eene verharding, die als gevolg van aangehouden zonden of volgehouden ongeloof hen treft, die door God, in zijne barmhartigheid, uit de verderfenisse getrokken zijn en slechts tijdelijk is.

Aan eene eeuwige verharding denken wij als wij van Farao en Judas spreken; aan eene tijdelijke verharding daarentegen moet

gedacht worden als wij Jesaja, met het geloovig Israël, hooren klagen: Heere, waarom doet Gij ons van uwe wegen dwalen en waarom verstokt Gij ons hart (Jesaja 63 : 17), of Paulus der gemeente hooren toeroepen: »Vermaant elkander te allen dage, zoolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde" (Hebreën 3 : 13).

De Heere laat zich niet beleedigen.

Als wij ondanks de duidelijke uitspraken van zijn onfeilbaar Woord en de kennelijkste bewijzen van zijn heilig ongenoegen, voortgaan met dingen te doen, die niet betamen, als wij, om maar iets te noemen, dat voor de hand ligt in dezen tijd, nu de wereldgelijkvormigheid en wereldschgezindheid zoo machtig zijn over het volk des Heeren, als wij in de Kerk van Christus toestanden vergoelijken of bestendigen, die Hij veroordeelt, dan bezoekt Hij ons door ons van zijne wegen verder te doen afdwalen; als wij ons zelven veroorloven deze of die genieting der zonde te hebben, waarvan wij erkennen dat we er aanstonds van moeten aflaten, dan kan het niet anders of wij worden verhard.

De verharding komt alzoo niet op eenmaal. Wij beginnen met hetgeen door ons als goed erkend wordt ter zijde te stellen en eindigen met het stoutweg in het aangezicht te slaan.

Met zoodanige grove zonden vertoornen wij God zeer, vervallen in schuld des doods, bedroeven den Heiligen Geest, verbreken voor een tijd de oefeninge des geloofs, verwonden zwaarlijk ons geweten en verliezen somtijds voor een tijd het gevoel der genade, totdat ons, wanneer wij door ernstige boetvaardigheid op den weg wederkeeren, het vaderlijk aanschijn Godes opnieuw verschijnt (Leerregels 5 : 4).

Zoo weten wij dan nu in welk een ontzettenden toestand ons ook de tijdelijke verharding brengt; en als wij dat weten, Gel, dan mogen wij niet van hier gaan dan met een oprecht voornemen des harten om dat kwaad, zoodra wij het in ons ontdekken, door Gods genade te overwinnen. Wat meer is, steeds past ons de ootmoedige bede van den psalmist: »Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg" (Ps. 139 : 23. 24).

En die bede wordt zeker verhoord, want Jezus werd gebonden opdat Hij ons ontbinden zou.

Wij zagen Hem in banden voor Annas gebracht en Hij verbreekt ze niet ofschoon Hij, als de meerdere dan Simson, ze van zijne armen als een draad had kunnen verscheuren. Hij stond daar in de plaats van zijn volk, dragende hunne zonden en daarom liet Hij toe dat Hem overkomt, wat ons overkwam en nog overkomen moest, als Hij geen rantsoen had gevonden. Maar thans zijn onze boeien gebroken en het zal den Satan niet gelukken ons blijvend te binden.

Een getrouw prediker, die stichtelijke beschouwingen over de lijdensgeschiedenis des Heeren heeft nagelaten, zegt zoo treffend: »In welke strikken wij ook nog kunnen geraken, aanhoudend kunnen wij er toch niet meer in verblijven. Het mogen strikken der duistere machten óf der zonde, óf der wereld óf zelfs wel van den dood zijn, zij kunnen de leden van onzen inwendigen mensch hard knellen, maar vasthouden kunnen zij ons niet meer; dat is onmogelijk!

Was Petrus op jammerlijke wijze in des Satans strik geraakt, om der wille van den gebondenen Jezus kon God hem daarin niet laten blijven. Kwam het met David zoover dat hij geheel en al een speelbal der zonde werd, het oogenblik bleef niet achter, waarin hij kon juichen: »De Heere heeft mij uit een ruischenden kuil, uit modderig slijk opgehaald en heeft mij mijne voeten op een rotssteen gesteld" (Ps. 40 : 3).

Sloegen boven het hoofd van Job al de aanvechtingen, als zoovele watergolven te zamen; aan het slot zijner geschiedenis lezen wij de woorden: »En de Heere wendde de gevangenis van Job." (W. F. Krummacher).

Hiermede zouden we kunnen eindigen, Geliefden.

Wij hebben een gedeelte van de lijdensgeschiedenis onzes Heeren beschouwd, dat van sterke tegenstellingen gewaagt.

Wij zagen den heiligen Jezus voor den onheiligen Annas, den verharden zondaar in het gestoelte der eere en den Zoon Gods gebonden voor hem.

Wij zagen onzen eenigen Hoogepriester zwijgend tegenover zijne haters, opdat wij niet zouden behoeven te verstommen voor God in den dag des oordeels; ten toon gesteld voor zijne vijanden, opdat Hij ons zijn Vader eenmaal zou voorstellen zonder vlek of rimpel, maar heilig en onberispelijk.

Wij zagen de boosheid tijdelijk zegevieren, maar tevens ons het uitzicht ontsloten op een tijd, wanneer aan al het woelen en woeden van den zielevijand een einde zal zijn gemaakt; een oordeel van verharding gekomen over hen die

den Christus verwerpen maar een eeuwigheid van vreugde voor allen die verlost zijn door Hem.

Nu dan, laat ons den Heiligen Geest niet bedroeven, die Christus in ons wil verheerlijken. Laat ons roemen in zijn kruis en genieten van zijn gunst, opdat het telkens meer de taal van ons hart mag heeten: »Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave" (2 Cor. 9 : 15). Amen.

Eerlang gedenkt hieraan het wereldrond;
Haast wendt het zich tot God met hart en mond;
En, waar men ooit de wildste volken vond,
Zal God ontvangen
Aanbidding, eer en dankbre lofgezangen;
Want Hij regeert, en zal zijn almacht toonen;
Hij heerscht, zoo ver de blindste heidnen wonen,
Tot Hem bekeerd.

Psalm 22 : 14.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLII.

VERLOSSING EN VERZADIGING.

OP 15 NOVEMBER 1886 IN „DE VREDE" UITGESPROKEN

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Loof, loof den Heer, mijn ziel! met alle krachten;
Verhef zijn naam, zoo groot, zoo heilig t' achten.
Och, of nu al wat in mij is Hem preez'!
Loof, loof, mijn ziel, den Hoorder der gebeden;
Vergeet nooit één van zijn weldadigheden!
Vergeet ze niet; 't is God, die z' u bewees!

Loof Hem, die u al wat gij hebt misdreven,
Hoeveel het zij, genadig wil vergeven;
Uw krankheên kent en liefderijk geneest;
Die van 't verderf uw leven wil verschoonen,
Met goedheid en barmhartigheên u kronen;
Die in den nood uw redder is geweest.

Psalm 103 : 1 en 2.

»Als gij dan zult gegeten hebben en verzadigd zijn, zult gij den Heere, uwen God, loven over dat goede land, dat Hij u geven zal. Wacht u, dat gij den Heere, uwen God, niet vergeet." Zoo sprak Mozes, toen hij met Israël op de grenzen van Kanaän lag, in eene zijner laatste redevoeringen. Zijne oogen sloeg hij in die oogenblikken achterwaarts op den afgelegden weg van Egypte door de woestijn van Arabië naar de velden van Moab. Vele en groot waren de weldaden des Heeren in dien tijd geweest. Op wonderdadige wijze had Hij het harde juk der Egyptische dienstbaarheid verbroken. In streken, waar men ternauwernood voor eenige weinigen voedsel vinden kon, had Hij zijn volk, uit honderdduizenden bestaande, met manna gevoed, met water uit de steenrots gedrenkt. Boven dit alles waren Gods geestelijke daden voor

zijn volk gegaan. Denkt slechts aan de heilige wet van Sinaï, aan de heerlijke beloften aangaande den Messias, aan de ontferming, waarmede de Heere Israël zeventigmaal zevenmaal vergeven had. En nu wachtte het volk Gods nieuwe gunsten van het goede land, dat daar voor hen lag. o, Israël, zoo moest Mozes, met het oog daarop, vermanen, wacht u, dat gij den Heere, uwen God, niet vergeet. Overvloed maakt vergeetachtig, vooral de overvloed, die van Jehovah komt. Menschen toch herinneren aan hetgeen zij geven, soms met verwijten, maar Jehovah geeft mildelijk en verwijt niet. »Ziet, dat was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom," heeft de Heere gesproken door den mond van den profeet Ezechiël (16 : 49), »hoogmoed, zatheid van brood en stille gerustheid had zij en hare dochteren." Koning Agur wenschte (Spr. 30 : 9) geen rijkdom en overvloed, »opdat ik," zeide hij, »zat zijnde, U niet verloochene en zegge: wie is de Heere." Vermanend zong Mozes, kort voor zijn afscheid van deze aarde, Israël toe: »Als nu Jeschurun vet werd, zoo sloeg hij achteruit; (gij zijt vet, gij zijt dat, ja met vet overdekt geworden!) en hij liet God varen, die hem gemaakt heeft, en versmaadde den Rotssteen zijns heils." Overvloedige reden dus, om met dubbelen ernst te herinneren: »Wacht u, dat gij den Heere, uwen God, niet vergeet."

Deze waarschuwing geldt echter niet alleen het Israël der oudheid, maar ook het geestelijk Israël van het Nieuwe Verbond. Zoowel met het oog op de stoffelijke weldaden, die het ontvangt, als op de geestelijke, die het om en door Christus Jezus geniet. Dit beoogt ook de Psalmist, wiens woord wij thans gaan overdenken en te vinden is in:

Psalm 103 : 4 en 5.

> Die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden;
> Die uwen mond verzadigt met het goede, uwe jeugd vernieuwt als eens arends.

De Psalm, waaruit onze tekst genomen is, heeft recht op den naam van Psalm der dankzegging. Voor onze vaderen was hij dat bij uitnemendheid. Daarom hebben zij hem ook in het formulier des Avondmaals opgenomen, hem der gemeente op de lippen leggende na de viering des Avondmaals. David dichtte dezen Psalm, toen de Heilige Geest over hem vaardig was. Wanneer dit was, kunnen wij niet beslissen,

aangezien we geen enkele aanwijzing daaromtrent in het lied vinden. Doch hoe dit ook zij, des konings hart was vol van hetgeen zijn hart genoten had uit de handen zijns Heeren. Daarom riep hij uit: »Loof den Heere, mijne ziel! en al wat binnen in mij is zijnen heiligen naam. Loof den Heere, mijne ziel! en vergeet geene van zijne weldaden." Dan vermeldt hij die weldaden. Eerst in het algemeen: »Die al uwe ongerechtigheid vergeeft, die al uwe krankheden geneest." Vervolgens in het bijzonder. In onzen tekst begint hij ze op te sommen. Ten einde ze geregeld te kunnen bespreken, letten we:

1°. op de verlossing, waarvan vers 4 getuigt,
2°. op de verzadiging, waarvan vers 5 gewaagt.

Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weêrspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aardsch gedruisch
Doet nad'ren, en uw heilstem hooren,
Ja wonen in uw huis.

Daar zal ons 't goede van uw woning
Verzaden, reis op reis,
En 't heilig deel, o, groote Koning!
Van uw geducht paleis.
Gij! Gij zult vreeselijke dingen
Ons, in gerechtigheid,
Doen hooren, en ons blij doen zingen
Van 't heil, voor ons bereid.

Psalm 65 : 2 en 3.

I.

»Die uw leven verlost van het verderf; die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden." Van God wordt hier gesproken. Hij is machtig om ziel en lichaam te verderven, doch niet minder om ze te behouden. Van deze waarheid gaat de Heilige Geest uit bij het opsommen van de weldadigheden, die Hij te vermelden heeft. Deze betreffen het leven van Gods kind. Maar welk leven, het natuurlijke of het geeste-

lijke? Daar zijn uitleggers, die oordeelen, dat hier zoowel op het eene als op het andere leven gedoeld wordt. Om dit te staven, wijzen zij op het Hebreeuwsch, waarin gesproken wordt niet van uw leven, maar van uwe levens. Desniettemin geloof ik, dat de Heilige Geest hier toch het meest het oog heeft op het geestelijke leven, het leven der ziel dus. Van eene weldaad, die der verlossing namelijk, is hier sprake. Rijk is het licht, dat er op valt, daarom wordt zij ook van twee zijden beschouwd en wel:

a. als verlossing van het kwade,

b. als eene bekroning met het goede.

De verlossing, waarvan hier gesproken wordt, is niet alleen die van een koning, die door macht redt, wanneer hij een benauwde wreekt op zijnen verderver, maar ook van een Goël, die lost. Beide deze denkbeelden heeft de Heilige Geest in onzen tekst op den Heere toegepast.

De zondaar ligt van nature in het verderf, waaruit dan de Almachtige zijn kind redt. Veelbeteekenend is het woord, hier door verderf vertaald. Wij moeten daar een oogenblik bij stilstaan, om te beter te begrijpen, hoe wij het moeten verklaren. Vooreerst is het een groeve, gegraven als een lage waarin de vijanden moeten vallen. Dan is het ook een put, en wel een, die met modderig slijk is gevuld. Voorts beteekent het ook graf. Bij verderf moet dus gedacht worden aan eene geheele verwoesting en eenen ganschen ondergang, waaruit niemand redden kan, En welk verderf is zoo ontzettend, dat er dit alles van gezegd kan worden, buiten de zonde? Immers geen. In het Paradijs legde Satan zijne lage tegen ons, en groef hij den put, waarin hij ons wilde laten vallen. Honigzoet waren de woorden, waarmeê hij tot ons sprak. o, Neen, het was hem volstrekt niet te doen, om den mensch van het pas met God gemaakte verbond, dat der werken vaak genoemd, af te trekken. Slechts moest hij hem waarschuwen, dat een der partijen niet te goeder trouw was. Want God de Heere wilde den mensch niet geven, wat Hij scheen te geven, het ware leven namelijk.

De lage was goed gelegd. Wie zou onder zooveel schoone bloemen zulk een diepen put verwacht hebben, waaruit de mensch zich niet meer redden kon. Als vriend kwam de vorst der duisternis, als vijand ging hij van zijn slachtoffer af, wel wetende dat hij hem nu met vaste banden aan zijnen troon geketend had. Doch niet alleen een groeve was het, waarin de mensch viel. Hij kwam neer in modderig slijk en had dus

geen ander vooruitzicht dan te sterven. Dat de bezoldiging der zonde de dood, de geestelijke, eeuwige en natuurlijke dood is, verkondigt den mensch het slijk, waarin hij van dag tot dag dieper wegzinkt, zonder ook maar eenige kans te hebben om zich tegen te houden. Banden des doods hebben hem omgeven en de aarde is hem een graf, waarin hij weerloos blijft liggen, indien de stem van den Vorst des levens hem niet wekt. Men mag betoogen, dat de mensch nog niet onherroepelijk verloren is, dat er ten minste een aanknoopingspunt voor de koorde der liefde in hem is, waaraan hij uit het verderf getrokken kan worden, maar de Heilige Schrift zegt, dat dit een leugen is. Dat dus in hem geen goed woont, maar alleen de boosheid. Dat hij niet anders dan de zonde en haar dienst kan willen. Dat daarom slechts de ontferming Gods, geboren uit zijn eeuwig raadsbesluit, hem verlossen kan uit het verderf.

Om echter te kunnen verlossen, moet Hij die Sterkere wezen, van welken de Heere Jezus zelf gezegd heeft, dat Hij, in het huis van den sterke ingaande, dezen zijne vaten ontrooven kan. Welke vaten Hij kiest? Daar is geene keuze, allen zijn het vaten der oneere, die daar staan. Alleen zijn barmhartigheid geeft Hem in, wie Hij nemen zal. Maar dat gebeurt niet eerst, wanneer Hij voor het vat zelf staat. o, Neen, maar voor de grondlegging der wereld heeft Hij de vaten der oneere, die Hij tot heerlijke vaten maken zou, in zijn gedenkboek opgeteekend. Doch in den tijd wordt dit raadsbesluit toegepast op de enkele ziel, zooals het in Christus reeds toegepast is op de geheele kerk. Of wilt ge anders? welnu, wat voorwerpelijk reeds volbracht is, moet nog onderwerpelijk bevestigd worden aan ieder kind Gods. Daar is niet één geredde ziel, die niet van die groote verlossingskracht haars Konings weet te spreken. Laat ik een voorbeeld nemen uit vele, om u te toonen, wat ik bedoel. Letten we op Saulus van Tarsen. Zoo een, dan zat hij met sterke banden aan Satans troon vast. Geheel genegen tot het farizeïsme, van haat en woede tegen de gemeente Gods blakende, scheen het onmogelijk, dat hij nog verlost kon worden. En het werd elken dag erger met hem. Doch toen het zijn tijd was, trok de Almachtige hem met sterke handen uit de macht van Satan en sneed de banden door, waarin hij gekneld lag. God schenkt deze verlossing echter niet dan na lossing. Wat is lossing? De geschiedenis van Ruth, waarin van een losser gesproken wordt, zal het ons duidelijk maken. Ofschoon Ruths echtgenoot niet van goederen ontbloot was en rijke verwanten had, was zijn weduwe toch arm, doodarm. Tegenspoed

had zijnen vader reeds verplicht zijn have en bezittingen te verkoopen en hij had ze niet kunnen terugkoopen. Toen hij vroeg stierf, liet hij zijne vrouw berooid achter. Maar zij schaamde zich harer armoede niet. Als andere armen ging zij naar het veld, om achter de maaiers na te lezen wat dezen hadden laten vallen. De Heere zag haar in haren nederigen staat aan en zond haar een losser, eenen man namelijk, die al gaf van het zijne, wat noodig was, om het hare los te koopen. Bij deze loskooping kwam ook Ruth nog uit den ellendigen toestand, waarin zij verkeerde door hare schulden, en werd zij de bruid, straks de vrouw van haren losser. Daar hebt gij het beeld, dat ge toepassen kunt op den Heere en zijne gemeente. Immers ook deze lag in schulden, niets kon zij er van betalen. Zoo was zij dan arm, ellendiger dan de ongelukkigste bedelaar. Maar de Heere heeft haar in haren lagen staat gezien. De Almachtige heeft zijnen Zoon, zijnen eigen Zoon overgegeven om haar te lossen, door betaling van hare schuld. De Christus heeft niet goud en zilver, maar zijn zijn eigen bloed gegeven, om te voldoen aan het heilig recht Gods.

Daarmeê heeft Hij zich echter niet tevreden gesteld. »Als Ik nu bij u voorbij ging," zoo beschrijft Jehovah zelf zijne handelingen met zijn Kerk, »zag Ik u, en ziet uw tijd was de tijd der minne; zoo breidde Ik mijnen vleugel over u uit en dekte uwe naaktheid; ja Ik zwoer u, en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere Heere, en gij zijt de mijne." Tot zijne bruid, tot zijne vrouw nam Hij zijne geloste gemeente aan. Koninginne werd zij. En wat de Heere nu gedaan heeft voor al de zijnen, heeft Hij ook voor ieder hunner in het bijzonder gedaan.

Daarom is nog altijd de ervaring van Gods kinderen, dat zij vrijgekocht en gelost zijn door het werk, op Golgotha volbracht. Dit weten zij echter niet van zichzelven, dit matigen zij zich nog veel minder aan, maar dit wordt hun door den Heiligen Geest geboodschapt en door dezen ook toegeëigend, wanneer Hij het geloof werkt in de ziele. Hieraan gaat vooraf die ontzaglijke worsteling, waarin het hart gebracht wordt, als hem zijn schuldbrief van tien duizend talenten wordt voorgelegd en hij niet heeft om te betalen. »Verloren, rechtvaardig verloren!" klinkt dan de angstkreet. »Genade!" smeekt dan de zinkende ziele. De nood stijgt op het hoogste. Daar komt dan de boodschapper en verkondigt: Uwe zonden zijn vergeven, uwe schuld is betaald. God heeft geen pretentie meer op u, want Jezus Christus heeft volkomen voldaan en noodt u tegelijk aan zijn bruiloftsmaal. o, Wat heerlijke genade geniet de ziele

in die ure! Beschaamd over zichzelve, roemt zij in de goedertierenheid en barmhartigheden haars Lossers.

Wel zullen de drie vijanden van Gods kinderen, Satan, wereld en eigen vleesch, dezen niet met ruste laten in die gelukkige gestalte, welke de eerste liefde haar geeft. Onvermoeid blijven zij knagen aan den lossingsbrief. En werkelijk zijn er tijden, waarin zij gehoor krijgen en Gods kind meêvoeren. Maar uit het levensboek des Lams kunnen zij toch zijnen naam niet uitwisschen Hij wekt weer zijn slapende kinderen, Hij doet een weinig tijds zijn toorn over hen ontbranden, Hij brengt ze met tranen terug naar zijn genadetroon en daar vertroost Hij ze en richt Hij ze weer op. Dit nu zegt de Psalmist ook en wel met deze woorden: »die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden." Goedertierenheid beteekent hier, Gods weldadigheid, uit vrije genade geboren. De Heere ziet dus de zijnen in hunne diepe armoede aan. Zij hebben niet om te eten en te drinken, zij moeten sterven. Maar dat laat Jehovah niet toe. Hij kroont hen met zijne weldaden en maakt hen daardoor rijk. Naast goedertierenheid noemt de Heilige Geest hier barmhartigheid of eigenlijk barmhartigheden, omdat zij vele zijn. Dit woord heeft hier den zin van ontferming. Want de Heere ziet de zijnen aan als ellendigen, ongelukkigen, over wie Hij zich erbarmt. Van deze barmhartigheden en goedertierenheid maakt Jehovah den zijnen een kroon.

Koningen dragen kronen, zegt de Heilige Schrift. »o, Heere! de koning is verblijd over uwe sterkte, want Gij komt hem voor met zegeningen van het goede; op zijn hoofd zet Gij een kroon van fijn goud," zingt David (Ps. 21 : 4). Gods kinderen hebben ook zulke kronen ontvangen van Hem, »die [hen] gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en zijnen Vader." Doch niet alleen de koningskroon ook de bruidskrans zet de Heere de zijnen op. Die kroon, waarvan de koninklijke zanger van het lied der liederen (Hoogl. 3 : 11) zingt: »Gaat uit en aanschouwt, gij dochteren van Zion! den koning Salomo met de kroon, waarmede hem zijne moeder kroonde op den dag zijner bruiloft en den dag der vreugde zijns harten." En wilt ge nu weten wat ge aan die kroon opmerkt, welnu hier ziet gij den troost der eeuwige verkiezing, de genadige aanneming tot kinderen Gods, het wonder der wedergeboorte, de zaligheid der rechtvaardigmaking, de heerlijkheid der heiligmaking. Deze kroon wordt straks gevolgd door de onverwelkelijke kroon des hemels, welke de overste Herder in zijne verschijning den zijnen geven zal.

Is er beter, Geliefden, dan verlost en gelost te zijn uit het

verderf en door den Heere met zijne goedertierenheid en barmhartigheden omringd te worden?

II.

Doch we zijn nog niet aan het einde van 's Heeren gunste. 't Is Hem niet genoeg zijn kind te sieren, Hij voedt hem ook en dat niet met weinig maar met veel, zoodat Hij hem verzadigt, dat is vol maakt. Wel is de geheele verzadiging eerst in den hemel, waar geen zonde meer is, waar geen Satan meer loert, waar geen wereld meer lonkt. Doch ook hier op aarde kent Gods volk oogenblikken, waarop het juichen mag: o, Wat is mijn hart vol van het goede des Heeren!

't Is de mond, die verzadigd wordt, zegt de Psalmist.

De mond is het middel, waardoor het lichaam de spijze, welke tot onderhouding des levens dienen moet, aanneemt. Hij is hier, zegt een oud uitlegger der Schrift, »het zinnebeeld van de begeerte onzer ziele, de zucht waardoor de ziele hongert en dorst naar Gods gemeenschap." Welnu, door deze begeerte onzer ziele verzadigt de Heere zijn kind, daarin leggende het goede, dat zijne hand bereid heeft. »Doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen" (Ps. 81 : 11*b*), vermaant de Heilige Geest Gods volk op eene andere plaats.

En wat is nu het goed, waarmeê de verzadiging moet plaats hebben? Daar wordt in de Heilige Schrift dikwijls gesproken van het goede, dat de Heere belooft en geeft. Dikwijls betreft het de aardsche zegeningen, die den geloovigen geschonken worden. Maar niet minder vaak doelt het op geestelijke goederen, al worden zij soms onder aardsche beelden ons voorgelegd. Zoo lezen wij bij den profeet Jeremia (31 : 12): »De Heere heeft Jakob vrijgekocht en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen, die sterker was dan hij. Dus zullen zij komen, en op de hoogte van Zion juichen en toevloeien tot des Heeren goed, tot het koren en tot den most en tot de olie en tot de jonge schapen en runderen; en hunne ziel zal zijn als een gewaterde hof, en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn." En in het boek der Psalmen (65 : 5): »Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in uwe voorhoven; wij zullen verzadigd worden met het goede van uw huis, met het heilige van uw paleis." Onder dit geestelijk goed kunnen en mogen wij niet anders verstaan dan de heilgoederen, door den Messias verworven en den zijnen geschonken. Heeft Hij niet zelf door den profeet Jesaja reeds zijn volk onder den ouden dag toegeroepen: »o, Alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt,

komt, koopt en eet, ja komt, koopt, zonder geld en zonder prijs, wijn en melk" (Jes. 55 : 1)? En heeft niet zijn stem in de dagen des Nieuwen Verbonds geklonken: »Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven" (Matth. 11 : 28)? En wederom: »Zoo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot eene fontein, springende tot in het eeuwige leven" (Joh. 4 : 14)? En wederom: »Die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage. Want mijn vleesch is waarlijk spijs en mijn bloed is waarlijk drank" (Joh. 6 : 54, 55)? Met andere woorden, het goede van den Messias is: de voldoening aan het recht Gods, de vergeving der zonden, de verzoening met God, de levensgemeenschap met den Heere. Welk kind Gods mag dat goede smaken en zal niet belijden: »Heere, Gij verzadigt mij en dat uit genade, rijk en vrij."

Helaas, dat die verzadiging niet blijvend is, zoolang we hier op aarde zijn! Dit wil niet zeggen, dat de Heere haar uit willekeur van ons wegneemt. o, Neen, wat Hij eenmaal gegeven heeft, neemt Hij niet terug, al moet Hij het soms voor een tijd verbergen, omdat zijn kind zich heeft laten verleiden door zijne vijanden, en zich van zijnen Heere heeft afgewend om vrij te kunnen zondigen.

De Heere is getrouw. Hij zoekt zijn dolend schaap weer op en geeft het weer het goede van zijn huis. Deze gedachte drukt de Psalmist uit onder een nieuw beeld: »die uwe jeugd vernieuwt als eens arends," namelijk jeugd. Het is niet gemakkelijk te weten, wat wij moeten denken bij eens arends jeugd. Wij zullen u niet vermoeien met de verschillende verklaringen, ons hiervan gegeven. Ons dunkt de eenvoudigste uitlegging deze: De arend heeft zijn tijd, dat hij kaal wordt, dan ziet hij er oud, ziekelijk en treurig uit. Doch straks krijgt hij weer nieuwe veeren. Het oude, ziekelijke uitzicht verdwijnt en een nieuwe jeugd komt er voor in de plaats. Die kaalheid van den arend is voor hem zoo ellendig, dat het door den profeet Micha gebruikt wordt tot een beeld van Israëls droevigen staat in den tijd zijns ondergangs (Vgl. Micha 1 : 16: Maak u kaal en scheer u om uwe troetelkinderen; verwijd uwe kaalheid, als de arend, omdat zij gevankelijk van u zijn weggevoerd). Niet minder slecht staat het met het kind Gods, dat het eens ontvangen leven mist. Die zonde, die zonde! waar berooft ze hem al niet van en wat geeft ze hem daarvoor in de plaats!

Den Heere kan hij niet meer zien, van zijne nabijheid geniet hij niet meer, hij is dood en kan er zich zoo gemakkelijk in schikken. Gods hand ligt dag en nacht zwaar op hem, daarom wordt zijn sap veranderd in zomerdroogten. Hij is verouderd. Doch als de Heere komt om hem te herstellen, wordt hij weer vernieuwd als de arend. Op zijne nieuwe vleugelen vliegt hij dan naar boven, om te mogen bedenken de dingen, die daar zijn, waar Christus is Wanneer een kind Gods zijne zonden belijdt, de Heere is getrouw, dat Hij ze vergeeft en hem verheugt. Als de lente aanbreekt, ziet de natuur hare winterbocien geslaakt en zij bloeit in jonge en jeugdige kracht weer op. Zoo oud en knoestig kan de boom niet zijn, of, wanneer werkelijk de levenssappen in hem zijn, zoo zal hij opnieuw uitbotten en jong, frisch groen voortbrengen. Zietdaar, M. H., wat we ook van Gods kinderen op grond van Gods Woord mogen zeggen. Jongen en ouden, heeft de Heere u als levende boomen in zijn hof geplant, Hij zal na elken bangen en barren wintertijd u doen groenen voor zijn aangezicht. Hoort wat de Heilige Geest hiervan op eene andere plaats zegt: »Die in het huis des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen, dat de Heere recht is. Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht (Ps. 92 : 14—16).

Hier komen ons, na al het gehoorde, vele vragen voor den geest, niet waar, M. H.! Vragen echter, die we eerst voor het aangezicht des Heeren hebben te brengen, om ze daar te beantwoorden, eer wij ze aan de menschen kunnen bekend maken. Ben ik een kind Gods? Is mij barmhartigheid geschied? Ben ik als een brandhout uit het vuur gered door de macht des Heeren en gekocht door zijn reinigend zoenbloed? Neen, ge hebt op deze vragen niet te antwoorden voor eenen anderen, maar voor uzelven. Zoo ge nog in uwe zonden dood zijt, zijt gij ook verre van den Heere. En, zoo stervende, zult ge in de buitenste duisternis gedragen worden, waar weening en knersing der tanden zal zijn tot in eeuwigheid. Vreeselijk, eeuwig buiten God, in het onuitblusschelijk vuur! Bedenkt dit, M. H.! en God de Heere make u beangst onder het wicht uwer zonden en schenke u de eenige ontkoming aan het verderf, welke is in Christus Jezus, den Heere.

Van die onruste en die ontkoming weet gij, mijn broeder, mijn zuster, te spreken. Gij verstaat den Psalm:

Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar de angst der hel mij allen troost deed missen.
Ik was benauwd, omringd door droefenissen,
Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:

„Och, Heer! och, wierd mijn ziel door U gered!"
Toen hoorde God. Hij is mijn liefde waardig;
De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.

Maar sinds de ure uwer verlossing en lossing, ach, hoe dikwijls hebt ge over uzelven te klagen gehad! Telkens weer verlokt door uwe zielsvijanden. Telkens weer uwen Goël vertoornende. Voelt ge u niet beschaamd? Zeker, niet waar? En nog meer, omdat de Heere u, ondanks uwe ontrouw, zijne trouw betoond heeft. Hij heeft u vernieuwd, u het goede schenkende. Hij doet het nog, want 't is zijn woord: »Ik ben in mijnen hof gekomen, o, mijne zuster, o, bruid! ik heb mijne mirre geplukt met mijne specerij, ik heb mijne honigraten met mijnen honig gegeten; ik heb mijnen wijn mitsgaders mijne melk gedronken Eet, vrienden! drinkt en wordt dronken, o liefste!" (Hoogl. 5 : 1). Amen.

Opent uwen mond,
Eischt van Mij vrijmoedig,
Op mijn trouwverbond,
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zoo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.

Psalm 81 : 12.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLIII.

De hierarchie en de overheid tegenover den Heere.

OP 20 MAART 1887 IN DE „VEREENIGING" UITGESPROKEN

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Als Hem dan de overpriesters en de dienaars zagen, riepen zij, zeggende: Kruis Hem, kruis Hem! Pilatus zeide tot hen: Neemt gijlieden Hem en kruist Hem; want ik vind in Hem geene schuld.

De Joden antwoordden hem: Wij hebben eene wet, en naar onze wet moet Hij sterven, want Hij heeft zichzelven Gods Zoon gemaakt.

Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd hij meer bevreesd;

En ging wederom in het rechthuis, en zeide tot Jezus: Van waar zijt Gij? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.

Pilatus dan zeide tot Hem: Spreekt Gij tot mij niet? weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?

Jezus antwoordde: Gij zoudt geene macht hebben tegen Mij, indien het u niet van boven gegeven ware; daarom, die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft grooter zonde.

Van toen af zocht Pilatus Hem los te laten; maar de Joden riepen, zeggende: Indien gij dezen loslaat, zoo zijt gij des keizers vriend niet; een iegelijk, die zich zelven koning maakt, wederspreekt den keizer.

Als Pilatus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit, en zat neder op den rechterstoel, in de plaats, genaamd Lithostrótos, en in het Hebreeuwsch Gábbatha.

En het was de voorbereiding van het pascha, en omtrent de zesde ure; en hij zeide tot de Joden: Ziet, uw Koning! Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruis Hem! Pilatus zeide tot hen: Zal ik uwen Koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geenen koning, dan den keizer. Toen gaf hij Hem dan hun over, opdat Hij gekruist zou worden.

Johannes 19 : 6—16a.

Eene reeks van gebeurtenissen vinden wij in dit stuk der lijdensgeschiedenis niet. Alleen woorden staan ons hier opgeteekend, die gewisseld zijn tusschen den Heere en Pilatus. Geve de Heere ons het noodige licht, opdat onze tekst ons zij eene rijke bron van onderrichting, vermaning en vertroosting.

Wat zien wij allereerst? Pilatus, die aan de schare den Christus heeft voorgesteld in zijn ellendige gestalte, gebonden, geslagen, met bloed en speeksel bedekt, en door zijn woord: »Zie, de mensch!" het volk tracht terug te brengen van zijn bloeddorstigen haat. Doch geen ander antwoord klinkt hem in de ooren, dan een oorverdoovend: »Kruis Hem! Kruis Hem! door duizenden aangeheven. De hierarchie zat er achter. Immers waren de overpriesters de leiders en drijvers, trouwelijk bijgestaan door hun dienaars, die de spreuk in beoefening brengen: Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt. En ook hier blijkt wat telkens in de historie is gezien geworden, dat niets op aarde onverzoenlijker is dan eene hierarchie. Als

zelfs een heiden voor eene gruweldaad terugdeinst, laat zij dien heiden geen rust, eer hij haren wil volvoert.

Nog eenmaal treedt Pilatus op om te pleiten voor Jezus. »Neemt gij lieden Hem en kruist Hem," zoo roept hij hun toe; »want ik vind geene schuld in Hem." Wat droef tafereel, M. H. Een rechter pleitende als ware hij een advocaat, en dus feitelijk afstand doende van zijn ambt om voor den opgezweepten hartstocht uit den weg te gaan. En toch heeft hij in zijn zelfwegwerping nog grooter smaadheid aan die hooghartige priesterschaar bereid. Reeds eenmaal was hun 't woord van de lippen geperst: »'t Is ons niet geoorloofd iemand te dooden." Dienzelfden prikkel steekt Pilatus hun ook nu weer in de ziele en al hebben zij het in hun antwoord ditmaal niet erkend, toch hebben zij het gevoeld.

Op hun beurt zullen zij echter Pilatus het lastig maken. Instinctmatig gevoelen zij dat hij wijkt, en nu zullen zij pogen met een machtwoord hem achteruit te dringen. Dies roepen zij 't uit: »Wij hebben eene wet en naar onze wet moet Hij sterven; want Hij heeft zichzelven Gods Zoon gemaakt." En daarin openbaren zij het karakter, dat de woorden der hierarchie vaak vertoonen: dat zij schijnbaar gedekt worden door Gods Woord, maar metterdaad tegen dat Woord in strijd zijn.

Zoo was het toen; er was metterdaad eene van God gegeven wet, dat de godslasteraar moest worden gestraft met den dood. Zoo was het in de dagen der reformatie; als dan Rome optrad tegen onze vaderen, hoe schoon, hoe roerend kon het dan niet voor de oogen teekenen wat God de Heere door Zijn Woord geopenbaard had van die ééne, heilige, algemeene, Christelijke Kerk! En niet anders zien en hooren wij het nu; als de hierarchie optreedt, dan weet zij zoo den nadruk te leggen op de noodzakelijkheid van orde en regel, op het belang dat alle dingen eerlijk geschieden mogen. Maar voor het recht van het beroep op Gods Woord is voor haar aanschijn geen plaats. Om bewijsvoering pleegt de hierarchie zich minder te bekommeren. Het betoog, dat Christus ten onrechte Gods Zoon zich noemde, is noch tegenover den Heere noch tegenover Pilatus geleverd. Het bewijs, dat Rome recht had om, wat van de Kerk gezegd is in Gods Woord, zoo maar toe te passen op zichzelven, is nooit bijgebracht. Dat haar reglementenboekje metterdaad strekt om orde te handhaven en niet integendeel om wanorde te bestendigen, heeft de Synodale hierarchie nog nooit met argumenten aangetoond.

Doch wat zou eene hierarchie zich ook om argumenten en bewijsgronden bekommeren! Zij is er immers hierarchie voor

om daarboven verheven te zijn. En wie haar recht betwist, dien laat zij slechts te luider en scheller haar eenige redeneering hooren: »Wij hebben eene wet en naar onze wet moet hij sterven!" Dies verwondere zich niemand over de kerkelijke rechtsgedingen onzer dagen, die van rechtsgeding niet meer hebben dan den naam. Ook de Joodsche Raad beging tegenover den Heere, en eischte van Pilatus niet anders dan een moord in gerechtelijke vormen.

»Want Hij heeft zichzelven Gods Zoon gemaakt," zoo luidt de aanklacht, tegen den Christus ingebracht. Ach, M. H., dat schaamte het aangezicht van elk mensch bedekte! Of is niet droef en schrikkelijk de blindheid van den zondigen mensch! Ziet, de zonde waaraan hij zelf schuldig staat, neemt hij en werpt hij den Heere voor de voeten! In het paradijs toch is het opzet begonnen, op aanstoken des satans, zichzelven Gode gelijk te willen maken, en met datzelfde streven vaart het schepsel nog steeds voort. En wat men aandurfde tegenover den Messias, men deed en doet het ook tegenover zijn lichaam. Een Achab, die het volk beroerde en aftrok van Israëls God, den levenden God, om het te doen buigen voor de Baäls der heidenen, werpt eenen Elia, als hij pal staat voor den Heere der heirscharen, de beschuldiging voor de voeten: »Zijt gij die beroerder Israëls!" Mannen, die de gemeente van Christus beroeren, pogen het lichaam van Christus te verscheuren, trouwe ambtsdragers verjagen en heele kerken afsnijden, hebben den euvelen moed om hen, die hen naar Gods Woord tegenstaan, met den naam van kerkverscheurders te bestempelen.

o, Dat gruwelijke, om Gods Woord te misbruiken tot bedekking en vergoëlijking der zonde en tot verminking van de waarheid. 't Is een van de listigste trekken des satans, om daardoor de grondslagen zijner heerschappij te beveiligen en oppervlakkige zielen te misleiden. Geve toch de Heere ons en velen met ons maar een oog, verlicht door den Heiligen Geest, om op dat gevaar bedacht te zijn en het te onderkennen, zoodra het ons bedreigt!

Der overpriesteren misdadig woord dreigt echter hun eigen toeleg te verijdelen. »Deze mensch heeft zichzelven Gods Zoon genoemd," zoo hoort Pilatus van hun lippen en daardoor wordt hij meer bevreesd. Een eigenaardig licht valt door deze beschuldiging op wat zijn vrouw hem had laten boodschappen en op wat hij met eigen ooren van des aangeklaagden lippen vernam.

Het verwondert u misschien dat te lezen? Diezelfde Pilatus heeft toch, zoo kort geleden, met de voorname minachting van den ongeloovige uitgeroepen: Wat is waarheid! Met den stroom van twijfelzucht, die toen de geheele beschaafde wereld overdekte, was ook hij medegevoerd. En dan bij dienzelfden man te hooren, dat hij bevreesd wordt, als van iemand hem gezegd wordt, dat hij zichzelven Gods Zoon heeft gemaakt.

M. H., ongeloof en bijgeloof zijn nader verwant dan menigeen denkt. Buiten het licht van Gods Geest en Woord vervalt de mensch beurtelings van het eene in het andere. Dat verschijnsel herhaalt zich telkens in de historie. Pilatus is voor dat beweren reeds aanstonds het bewijs. Maar ook in later tijd heeft hetzelfde verschijnsel zich hernieuwd Zoo vertelt de geschiedschrijver der vorige eeuw ons aangaande Frankrijk. Voltaire had met zijn oppervlakkige spotternij het ongeloof wortel doen schieten in duizenden harten. Alle religie werd veracht en tegengestaan en van staatswege de godsdienst der rede ingesteld. En toch hadden te zelfder tijd kaartlegsters en waarzeggers het drukker dan in vele jaren, niet alleen om onkundige en onbeschaafde, maar om voorname en aanzienlijke menschen ten dienste te zijn. Ook de historie van dezen tijd brengt bewijzen bij. Nadat het ongeloof zijn afbrekende taak heeft volvoerd in menige ziel, zien wij dat vooral in de kringen, waarin het zijne werking ten volle oefende, de duivelskunstenarijen van tafeldans en geestkloppen en spiritisme worden gehuldigd.

Het welbekende woord is zoo juist, dat Godloochening meer is een wensch dan een dadelijk geloof. Dat ingeprente besef van eene geestelijke, onzienlijke wereld, waarmeê de zienlijke in rechtstreeksche betrekking staat, plantte de Heere diep in het hart. En als nu in brooddronken dartelheid het eenig licht, dat dienaangaande voorlichten kan, n.l. Gods Woord, is weggeworpen en veracht, dan geeft de Heere ze over, dat zij de leugen gaan gelooven en allerlei dwaasheid aankleven.

Dat verschijnsel wacht ons al meer en meer. Twijfelzucht en ongeloof zijn in de mode. Aan allen kant, zelfs uit den mond van baardelooze knapen klinkt het in al zijn naaktheid u tegen. Één man vooral, pas door den Heere opgeroepen om voor Zijn rechterstoel te verschijnen, is de leidsman op dezen weg van het jonge Holland. Zelfs in de gezinnen van belijders van den naam des Heeren drong de invloed van zijn werking door. Er zijn hier misschien meer vaders en moeders dan ik vermoeden kan, die in stilte weenen daarover, dat een Multatuli zijn gif heeft ingedropen in de harten van hun zonen en dochteren. Hoe ontroerend is die ijskoude onverschilligheid

voor Gods Woord! dat aantasten van het heilige, eeuwige Wezen door kinderen des stofs! En hoe bang is de aanklacht die daarbij vaak moet opkomen in het hart, dat te weinig, bijna niet, zoo al niet door de ouders persoonlijk, dan toch door Christus' Kerke in haar geheel is gewaakt en geworsteld, opdat toch haar eens gedoopt zaad niet in dien kolk zou verzinken.

Doch ziet, als ook dat eens zijn loop zal hebben voleind; als die verzengende wind de harten zal hebben gemaakt tot eene barre woestenij, dan zal het bijgeloof den ruigen kop opsteken en van den eersten den besten bedrieger worden al die sterke geesten de gemakkelijke prooi.

Vanwaar zijt Gij? zoo vraagt Pilatus den Heere. Doch geen antwoord klinkt hem van die heilige lippen tegen. Verwondert u dat soms, M. H.? Van de zijde van Hem, die nooit zijn mond gesloten hield voor vragen tot Hem gericht? die zelfs in den nacht Nicodemus te woord stond om met het licht van zijn woord diens verstand te bestralen?

M. H., Jezus Christus hadde ongetwijfeld gesproken, indien in Pilatus voor Hem had gestaan een mensch, die van zijne zonde en ellende overtuigd, zich tot Hem wendde om raad en redding. Een waarlijk heilbegeerige liet Hij nooit van zich gaan zonder om zijn nooden zich te bekommeren. Maar zulk een was Pilatus niet. Wat dezen dreef, was alleen een gevoel van nieuwsgierigheid, wie die persoon dan wel mocht zijn; een gevoel van bijgeloovigen angst voor den aangeklaagde, daar voor zijn oogen.

Dat er geene verandering had plaats gegrepen in het gemoed van den landvoogd, blijkt het niet, wanneer wij verder lezen? Want als hij dien Christus dan weer beziet met zijne banden en wonden, daar in zijne schijnbare machteloosheid, dan verheft zich dat zondige hart daarbinnen en plotseling aanschouwt gij weer den zondaar in zijne ongebroken kracht hoog zich verheffend en den Heere dit woord toeduwend: »Spreekt Gij tot mij niet? Weet Gij niet dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?"

Wie peilt hier de aanbiddelijke grootheid des Heeren in zijn zwijgen? Of had Hij niet kunnen spreken? Had Hij niet kunnen getuigen van zijn macht en goddelijke majesteit? Had Hij niet de bewijzen Pilatus voor oogen kunnen leggen in tal van wonderen? in het wonder om een Pilatus aanstonds met krachteloosheid te slaan en aan zijn voeten te vellen? Doch van dit alles niets. Tegenover Pilatus was het niet noodig; want zulke bewijzen had Hij gedurende zijn omwandeling op aarde met kwistige hand om zich heen gespreid. En in deze

ure moest een vrijspraak of veroordeeling niet afhangen van een geheimzinnig gevoel van schrik en vreeze, maar van het huldigen van het recht naar den eisch van Gods wil.

Zoo werd ook in dat zwijgen de gewilligheid des Middelaars openbaar, om alles te lijden wat geleden worden moest om zondaren te behouden. Hij wilde niet aan de volvoering van zijne taak zich onttrekken. Hij wilde daarom zwijgen om alle tegenspreken der zondaren tegen de uitspraken van Gods heilige wet te verzoenen. Hij wilde zwijgen, opdat Hij daardoor het recht zou verwerven om, nadat Hij verheerlijkt zoude zijn, als Hoogepriester, voor de zijnen eeuwig te spreken.

»Weet gij niet dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?" Indien ooit en ergens, dan heeft in die ure de onwedergeboren mensch zich in al zijn dwaasheid ten toon gesteld. Pilatus wil nu eens op zijn hoogst zijn macht ten toon spreiden en eigenlijk kan een overheidspersoon zich nooit dieper vernederen dan hier Pilatus heeft gedaan. Naar het uiterlijke is hij een rechter en zit hij op een rechterstoel en toch vangt gij in andere woorden niet anders van zijn lippen op, dan het dreigement van den struikroover op den publieken weg: wat let mij dat ik u worge of kele!

Ja, M. H., zoo wordt het, wanneer de overheid geen band meer erkent tusschen den Heere en zich. Immers is de Heere alleen de Souvereine Heerscher en Beschikker van alle ding. Alleen Zijn wil is wet. En buiten Zijn bestel is metterdaad de eene mensch niet van den ander onderscheiden of boven den ander verheven. Alle onderscheid tusschen mensch en mensch ligt aan wat God de Heere den eenen mensch gaf en den anderen onthield. En zoo zijn door Zijne hand geordineerd de verhoudingen, die er zijn van mensch tot mensch. Hij bepaalde wie gebieden zal en wie gehoorzamen. Hij beschikte het in welken kring dat recht en die plicht zullen gelden. Hij maakte die eindelooze reeks van kringen, waarin van zulke wederzijdsche verhouding sprake is. En zoo is dan ook de eenige grond, waarom er eene overheid is en onderdanen, waarom er rechters zijn en menschen aan hun rechtspraak onderworpen, daarin gelegen, dat het recht om te gebieden, om vrij te spreken of te straffen als een ambt op de schouders van sommigen is gelegd. Dies moet dan ook naar de meening des Heiligen Geestes de rechterlijke uitspraak geëerbiedigd, niet om des zwaards maar om des gewetens wille. Het zwaard, dat is de stoffelijke macht, is alleen daartoe der overheid in handen gegeven, opdat, wanneer dat gehoorzamen om den wille

der conscientie ontbreekt, het verzet door haar overmacht worde gebroken.

Hoe nu anders dan met diepe smart en kommer het roekeloos spel aan te zien, in deze eeuw door alle overheid bijna, met name ook in ons vaderland, op dit punt met zulken gewichtigen grondslag der samenleving gespeeld! In deze eeuw, zeg ik; want ja, ik stemme toe, 't is eene oude zonde, het oude kwaad der menschen, om allen band aan God den Heere in elk opzicht, ook in dit, los te maken. Maar toch was er dusverre steeds nog een beslag gelegd op de ruwste en barste uitingen van zulk een geest der boosheid. Uitbarstingen waren er. Maar hoe vaak in de praktijk ook overtreden, de leer was toch in het volksbesef nog steeds ingeprent gebleven, dat alle regeeren alleen is bij de gratie des levenden Gods. Zoo is het ook steeds nog geweest bij ons. Als getuigenis daarvan staat nog altijd die formule aan het hoofd der wetten, door onzen aardschen koning uitgevaardigd aan zijn volk.

Meer dan eene bloote formule moet het echter zijn. Daarom bestelt de Heere het alzoo dat vroeger of later het uitkomen moet, of, wat eerst met bewustzijn werd aanvaard, nog steeds metterdaad wordt erkend. In zulk eene ure moet beslist of het gebruiken dier woorden ernst is of spel. Aan zulk een oogenblik kwam het onlangs ook toe in de vergadering van de vertegenwoordigers van het volk van Nederland. Welke beslissing, helaas! werd genomen, kan u niet onbekend zijn. Een voorstel om openlijk in onze Nederlandsche grondwet de belijdenis op te nemen, dat als bron van 's konings macht erkend wordt de gratie Gods, werd met meerderheid van stemmen verworpen!

Wij vreezen, dat het gewicht dezer gebeurtenis nog steeds te weinig wordt gevoeld. Ach, er wordt door onze volksvertegenwoordigers over zooveel gestemd, waarop de groote menigte niet let, dat ook dit zoo licht in dien stroom dreigt onder te gaan. Daartegen moet gewaakt en gewaarschuwd op alle manier. Daarom moet ook nu, ook hier het uitgeroepen, dat een ieder het hooren moge, dat feitelijk door de vertegenwoordigers des volks het souverein gezag van God over ons volk is ontkend. Waar de keus stond tusschen het bouwen op den wille Gods of op den wil des menschen, is door het verwerpen van het eerste, feitelijk gekozen voor het laatste.

En als gij dit laatste nu indenkt en doordenkt, M. H., wat is dan anders geschied dan feitelijk de samenleving te bouwen op het recht van den sterkste? Alle gezag zal gaan steunen alleen op het hebben van vuist en geweer, dewijl geen wetgever boven allen staande de grenzen van recht en wet meer bepaalt.

't Is de gedachte van Pilatus, die ook om geen vaststaand recht zich bekommert en tegenover een Christus, die zwijgt als hij wenscht Hem te hooren spreken, geen ander recht kent dan zijn macht om te kruisigen en zijn macht om los te laten. Hoezeer men zich dan ook beroeme op vooruitgang, op ontwikkeling, op beschaving, in den grond is die stemming niet anders dan een begin van terugkeer tot de meest ruwe barbaarschheid. Het bewijs leverde de geschiedenis trouwens reeds, meer dan éénmaal zelfs in de leste honderd jaren in dat Frankrijk, waar men het eerst en consequentst dat loslaten van den Goddelijken oorsprong van het gezag heeft beleden en doorgevoerd.

Of wij dat breed mogen uitmeten en den overtreders die zonde nahouden? Gewis, M. H. en zonder eenigen twijfel; mits maar dit ééne vast sta en onverbiddelijk worde vastgehouden, dat een ieder van ons de wortelen van deze zonde nazoeke en opspore in eigen hart en leven. Die vermaning dunke niemand vreemd. Wij zijn hier niet een kring van aanzienlijken en geen menschen van hoogen stand en rang in het maatschappelijk leven. En toch die vraag of de bron en oorsprong van alle gezag door ons ontkend wordt of beleden, moet en wordt ook beantwoord door een ieder van ons, zij het dan ook vaak onbewust.

Hebt gij dat nog niet ingezien en verstaan? Maar hebben wij dan niet, een iegelijk in onze eigen omgeving, waarin wij leven, beurtelings te gebieden en te gehoorzamen? En hoe hebben wij dat dan steeds gedaan?

Waren wij er ons wel recht van bewust, dat ons een gezag is toevertrouwd, dat wij hebben uit te oefenen over anderen? Hebben wij ons van die taak gekweten of heeft gemakzucht ons er toe gedreven om liever de teugels maar slap te laten hangen? Hebben wij niet alzoo het kwaad der losbandigheid van alle gezag in de hand gewerkt? En stelt nu omgekeerd, dat wij wèl van ons gezag ons bewust waren en het ook hebben gehandhaafd, M. H., hoe hebben wij dat dan gedaan? Was dat dan om des Heeren wil? Waren wij bij dat wreken van het gehoond gezag dienaren van Hem, uit gehoorzaamheid aan Zijn ordonnantie het woord der bestraffing of de roede der tucht hanteerend? Of was onze ijver eer eene vrucht van het uitbreken van onzen toorn over het aanranden van onze eigen aangevallen en aangetaste hoogheid?

En kwam het op gehoorzamen aan, uit wat bron vloeide dan die gehoorzaamheid voort? Waarom doet gij, kinderen, wat vader en moeder, onderwijzer en onderwijzeres van u vergen en naar Gods Woord ook vergen moeten? Is het niet vaak uit vrees voor straf? omdat gij gevoelt toch niet op te kunnen

tegen hun meerder geweld? Indien gij, volwassenen, u onderwerpt aan de overheid die de Heere over u stelde, is het niet soms uit allerlei bijoorzaken in steê van om der conscientie wille? En als wij de leeringen der boosheid in deze dagen vloeken, voelt ge dan niet hoe ook daarbinnen dat socialistische en anarchistische gevoelen zoo vaak den ruigen kop opsteekt?

Ach, M. H., hoe blind zijn wij toch! Hoe wordt onze blindheid vooral in deze dingen openbaar! De klacht over slavernij hoort gij aan allen kant weêrklinken. En toch wordt met vaste regelmaat steeds de schijnvrijheid boven de ware gekozen! Immers staat het vast: te erkennen en te belijden dat alle gezag vloeit uit God en rust in Zijnen albeheerschenden wil, roept tot eene gehoorzaamheid, die alle bandeloosheid bant; maar datzelfde beginsel biedt tegelijk en evenzeer het krachtigst steunpunt voor verweer tegen elken tyran, die zijne hand naar het kostelijk goed der vrijheid uit durft steken. De geschiedenis levert ons daarvan het bewijs. Haar getuigenis doen hooren, kunnen wij om des tijds wille niet. Alleen herinneren wij dat de Heere het alzoo beschikt heeft, dat èn het Calvinisme èn de revolutie gelegenheid gehad hebben om hun vruchten voor het leven der volken te toonen; maar dat nog steeds de kenner der historie getuigen moet, dat Frankrijk van vrijheid zingt zonder haar te bezitten, terwijl èn Engeland èn Schotland èn Amerika, om van ons eigen land nog te zwijgen, de vrucht der vrijheid metterdaad hebben genoten.

Des Heeren Woord is rijk aan beteekenis voor hen, die geroepen zijn de volken te bestieren en te regeeren. 't Is metterdaad een stuk staatsrecht, dat door Hem hier is geleerd: »Gij zoudt geene macht tegen Mij hebben, indien het u niet van boven gegeven ware." Dat woord ziet toch niet op het algemeen regiment van Gods voorzienig bestel, waardoor alle dingen geleid worden en bestierd. Het heeft wel degelijk en uitsluitend betrekking op de bron, waaruit de regeermacht, de overheidsmacht vloeit. Alle macht, die Pilatus bezat, was in den middellijken weg hem toebetrouwd door Rome's keizer; kon tegen verzet worden gehandhaafd door de hem toebetrouwde legioenen van zijn vorst; maar had toch haren zedelijken en geestelijken grond alleen daarin, dat de Heere hem haar had gegeven.

Nu kan ook eerst ons duidelijk worden het woord, dat de Christus daaraan toevoegt: »Daarom, die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft meerder zonde." Indien Christus den dood had gevonden in een oproer en door ruw geweld; indien die Hem het leven benamen, Hem

hadden besprongen als wilde roovers, het ware eene gruwelijke misdaad, een openbaring van goddeloosheid geweest; toch waren daardoor de grondpilaren van wet en regel nog niet weggenomen; want juist ware het dan de taak der overheid geweest om die grondpilaren te handhaven door haar zwaard te gebruiken en die misdaad te wreken.

Maar hier heeft het omgekeerde plaats. De grondpilaren worden schijnbaar geëerd en in stand gehouden. Met inachtneming van de vormen van 't recht wordt 't kwaad hier bedreven, om den onschuldige te voeren in den dood. Dies is grooter zonde het kwaad en de gruwel, door de hierarchie hier bedreven. Indien de overpriesters hun ambt vervulden naar Gods eisch en tegen de hierarchische neigingen in, zouden zij de overheid moeten waarschuwen om alle misbruik van haar macht te mijden. Doch vlak omgekeerd zijn zij het juist, die de overheid verleiden, dringen, dwingen willen om hare macht wederrechtelijk te stellen in dienst van hunne wraak.

Grooter zonde noemt dat de Heere! o, Welk licht werpt dit woord dan niet op het werk van Rome's inquisitie, die zorgvuldig zich onthield van zelve bloed te vergieten, maar de overheid opeischte om haar geweld te leenen tot uitvoering van vonnissen door Gods Woord geoordeeld! In welk licht komt voor ons oog te staan het werk der hierarchie van 1816, die nu reeds in de zeventig jaren van haar bestaan tot tweemalen toe voortschreed tot denzelfden gruwel. Zij was het, die in 1834 en volgende jaren de overheid opriep tot een wederrechtelijk leenen harer macht om Gods volk te vervolgen, als het van de wolven vlood om onder de leiding des goeden Herders zich te stellen! En zij is het, die in deze dagen weêr opnieuw op zoo menige plaats, nu eens door een burgemeesterlijke of ministerieele beschikking, dan eens door politie en huzaren te vergen tot volvoering van haar wenschen, de overheid noopt om te treden buiten de grenzen van het recht, om het synodale doel: onderdrukking van de Kerk van Christus, te bereiken.

Die alzoo doen, hebben g r o o t e r z o n d e. Och, of dat woord nog eens ging wegen op de ziele van zoo menigeen, die in dienst der hierarchie op dit heilloos spoor zijn voeten zet! Och, of zij aflieten, vooral de belijders onder hen, die zoo schrikkelijk de ordonnantiën Gods aanranden en schuld hebben aan het steeds dieper wegzinken van overheid en volk!

»Van toen af zocht Pilatus Hem los te laten," zoo verhaalt de Evangelist ons verder. Reeds was meermalen die wensch bij den Romein opgekomen. Nu echter sterker dan ooit. Zal het gebeuren? Ach, reeds dat woord z o e k e n

duidt aan, dat het rechte ontbreekt. Pilatus laat af te gaan in den rechten weg. En toch slaagt hij niet; want hij heeft gerekend buiten den haat der Joden. Ook zij zoeken, en wel naar het beste middel om dien buigzamen maar toch nog steeds weêrstrevenden man voorgoed te doen vallen.

En slim zijn zij. Zij hebben zoo lang Pilatus nagegaan, dat zij eindelijk den afgod hebben gevonden aan wien de landvoogd rookt, en nu met dien afgod voor hem treden. »Indien gij dezen loslaat, zoo zijt gij des keizers vriend niet; een iegelijk, die zichzelven koning maakt, wederspreekt den keizer." De keizer is Pilatus' God. Dat is de teere, wondbaarste plek. De voldoening kunnen zij nu smaken, dat zij den hefboom gevonden hebben om Pilatus te bewegen en hem tot een willoos werktuig te maken in hun hand.

Zulk eene slimheid leent de satan gaarne aan hen, die hij als zijn instrumenten gebruikt. Daardoor zijn zij in staat om het middel te ontdekken, dat den ander vast zal leggen aan des boozen wil. Van nature bergt elk hart zulk een afgod en zelfs de wedergeborene heeft in zijn ziele nog steeds op dat gevaar bedacht te zijn. De geschiedenis van toen, van later en van nu leert ons dat meer dan overvloedig. Wie onaandoenlijk bleek voor de ééne verlokking, bezweek, zoodra een ander lokaas hem voor werd gehangen. Wie voor de dreiging niet zwichtte, bezweek voor de vleierei en voor aanbieding van veiligheid en rust. Wie in dagen van gebrek pal stond, viel, toen de overvloed in zijn huis werd ingedragen. Wie stand hield als de fiolen van smaad werden uitgegoten over zijn hoofd, zonk ineen, zoodra men hem eere bewees. Wie eigenlijk gaarne teruggaat, maar uit een zeker eergevoel zijn woord liever niet openlijk herroept, vindt zulk een zijweg ter ontkoming wel aangenaam. Maar ook wie wezenlijk verleid moet worden, evenals Pilatus, is al evenmin veilig.

M. H., waar blijft dan nu het recht tot al die zelfverheffing, die zoo vaak, misschien wel niet op onze lippen, maar dan toch in ons hart wordt gevonden? Waar blijft nu dat prat zijn op eigen deugd en macht en kracht? Ach, broeders en zusters, dat wij het toch leerden verstaan, hoe dwaas wij zijn, als wij bouwen op iets in onszelven! Alleen toch de bescherming, de voorbede van Christus den Heere is de grond van zekerheid, dat het geloof niet ophouden zal!

Toch kost het Pilatus moeite. Nog eens poogt hij te ontkomen aan den hem gespannen strik. Hij doet een bekken zich brengen met water om zijn handen te wasschen; doch

hij wascht zich daarmede de schuld niet van de ziele. Hij laat den Christus nog eens door zijn krijgsknechten brengen voor het oog van de schare, in al zijn ellende en versmading. Immers — zoo lezen wij: »Als Pilatus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit, en zat neder op den rechterstoel, in de plaats, genaamd Lithostrótos, en in het Hebreeuwsch Gabbatha. En het was de voorbereiding van het pascha en omtrent de zesde ure; en hij zeide tot de Joden: Zie, uw Koning!"

Onder de rij der profeten voor Israël staat dan als de leste ook Pilatus. Immers — ook hij heeft aan de Joden den raad Gods en nog wel in zijne vervulling gepredikt. Hoe moest dat woord den Joden in de ooren hebben geklonken! Uw Koning! Als een echo klonk het in de ooren uit een lang verleden tijd; een tijd waaraan zij nooit anders dan met heimwee konden gedenken, wijl het de tijd was van hun glorie, van hun zelfstandig volksbestaan althans. Uw Koning! en dat woord verstaan in het licht van de Heilige Schrift, wat verschiet opende het niet voor hun blik. Aan een koning hingen zij; naar een koning zagen zij verlangend uit; een beloofden koning verwachtten zij en daar rondom groepeerden zich allerlei gedachten van voorspoed en zegen. De heerlijkste bladzijden van hun geschiedenis zouden nog beschreven worden en de koning uit Davids huis zou de voorspelde stoffe voor die geschiedbeschrijving leveren.

En nu staat Hij daar! Evenals een Bileam weleer wordt nu een Pilatus gebruikt om het hun te zeggen. Helaas, zij hebben hem niet erkend. Wij kennen dat sombere stuk historie, dat ons verder wordt beschreven: »Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruis Hem! Pilatus zeide tot hen: Zal ik uwen Koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geenen koning dan den keizer!"

M. H., hebt gij verstaan wat toen gebeurd is? 't Is maar een woord, dat de overpriesters daar namens en met toestemming van het volk hebben gesproken. Er is op dien dag uitwendig zichtbaar niets veranderd. Gods zonne bleef schijnen over boozen en goeden. Een iegelijk bleef voortgaan in den gewonen arbeid des levens. Schijnbaar bleef dus alles hetzelfde. En toch in diezelfde ure pleegde Israël een moord aan zichzelven door het uitroepen van dat woord: »Wij hebben geenen koning dan den keizer." Peildet gij wat daarin ligt? Israël loochent daarmeê te zijn het volk van God in onderscheiding, in afzondering van de andere volken

op aarde. Israël snijdt allen band af aan de toezegging, die eens gegeven was, dat uit zijn midden zou voortkomen de Messias! Het graaft zichzelven den grond van onder de voeten weg. Om te zien en te verstaan wat Israël toen gedaan heeft, hebt gij slechts te merken op de gevolgen, die tot op den huidigen dag daarvan te aanschouwen zijn. Zonder koning leeft het voort en zwerft het rond. Eens heeft het gepoogd zijn woord, toen voor Pilatus gesproken, terug te nemen. Helaas, niet in den weg van verootmoediging en bekeering tot den Heere. Maar in den weg van geweld en opstand. De baniere van verzet tegen den keizer hebben zij hoog opgeheven, doch toen is aan hen vervuld hun eigen keus: »Wij hebben geen koning dan den keizer," want hun keizer heeft ze met zijn legerbenden aangevallen en geheel verplet.

Men zegt zoo lichtelijk: 't Is maar een woord! o, M. H., de kracht, de waardij, de beteekenis van een woord, merkt ze toch op in dezen levenden spiegel. In de belijdenis ligt het zwaartepunt der verhouding tegenover den Heere en den van Hem gezonden Christus! Uit uwen mond zult gij geoordeeld worden, dat geldt als allereerste regel, al zal dan ook nog de oprechtheid der belijdenis getoetst worden aan het daarmeê overeenkomen van wandel en handel. In de belijdenis ligt het zwaartepunt; daarop concentreert zich alles; want daarin openbaart zich het geloof, waardoor de geheele menschheid in twee wordt gescheiden en in een geloovig en ongeloovig deel uiteengaat.

Zoo is het voor de volken. Vandaar dan ook de ontzaglijke beteekenis eener stemming in de Tweede Kamer onzer Staten-Generaal als waarop wij daareven wezen. Indien het volk zijn vertegenwoordigers niet verloochent door hun zijn vertrouwen te ontzeggen, o, dan zal zeker, misschien eerst na vele jaren, misschien reeds na korten tijd, het ontzettende gevolg dáárvan worden gezien, dat God als de bron van alle souverein gezag is verloochend.

Zoo is het ook voor de kerken van Jezus Christus. Vreemden hadden eeuwen geleden zich de macht in die kerken aangematigd, die alleen toekomt aan den van God gezalfden Koning. In de dagen der Reformatie werd aan de kerken de keuze voorgesteld tusschen den Christus en hem, die ten onrechte zich zijn plaatsvervanger en stedehouder noemt. En toen is het droeve feit bestaan, dat in België, in Frankrijk, in Spanje, in Italië, en elders de groote meerderheid der kerken, als Israël weleer, het hebben beleden door woord en daad: boven alles gaat ons het blijven onder den paus. De gevolgen bleven en blijven dan ook niet uit. En de geeste-

lijke toestand der opgenoemde volken is daar om aan te toonen, hoe de Heere zulk een belijdenis wreekt met Zijn oordeelen.

Niet anders is het nu. Andermaal hief eene hierarchie de vaan des oproers tegen Jezus Christus omhoog en zoekt over de kerken de plaats des Heeren in te nemen. Lang kon over dit feit getwist, geaarzeld, geweifeld onder de groote menigte. Sinds enkele maanden gaat dat niet meer, daar het monster alle bedekking afwierp en in zijn ware gedaante zich vertoonde. En nu is ook voor al de eens gereformeerde kerken in ons vaderland de keus gesteld, waaraan zij niet kunnen ontkomen: òf Jezus Christus òf de Synode van 1816 te erkennen als met opperhoogheid over alle kerken en personen bekleed. Hoe smartelijk is dan niet het droef verschijnsel, dat helaas! onder de kerken nog zoo vele in smadelijke inzinking van kracht daar neêr blijven liggen onder het Godonteerende juk! Hoe droef vooral zulke reeksen van ambtdragers — en welke dan soms nog, helaas! — te zien, die kalm het kunnen aanschouwen, ja er zelfs nog aan meêwerken, dat de gemeente van Christus worde vertreden, bemoeilijkt en dat de Christus in zijn eigen huis worde gehoond. Eens zullen de gevolgen van zoo droeve ontrouw zich toonen. Banger nog dan de gevolgen van het blijven onder de pauselijke hierarchie zullen blijken te zijn die van het blijven onder het juk der hierarchie van 1816.

Niet anders is het voor een iegelijk van ons, M. H. Ook ons eigen hart kent van nature geen ander woord dan dit: wij kennen Christus niet als koning! wij hebben allen een ander die als keizer over ons regeert! Het zachte juk van Christus verwerpen wij om onder het harde van den vorst der duisternis ons te buigen. Welk eene genade, wanneer het oog daarvoor geopend mag zijn! Hoe terecht roept God de Heere in Zijn Woord het elken zondaar toe: Bekeer u toch van uwen boozen en gevaarlijken weg; kus den Zoon en erken dat Hij door Mij is gezalfd om te heerschen over allen, ook over u! Leer voor dien Christus in het stof u te buigen en voor Hem u diep op de knieën te verootmoedigen! Dat de diepte van ellende, waarin Hij neêrdaalde toen Hij alzoo stemmeloos stond voor het aangezicht zijner rechters en lasteraars, u een spiegel zij om te zien wat gij van de hand uwes Gods hebt verdiend! Alleen in dien weg is behoudenis en redding! Alleen wie alzoo als een doodschuldige kwam te liggen aan zijn voeten, zal daar dan ook vinden den vrede met God en de reiniging zijner conscientie.

Als uw oog geopend is, laat dan geen drogredenen des

satans u weêrhouden van te bouwen op het Woord van Gods liefde en trouw. Om u van dien Christus af te houden, kiest hij dan weêr andere middelen en wegen. Te zwart zijt gij, zoo leert hij u gelooven; in te modderigen kuil zonkt gij neêr om door dien Christus te kunnen worden aangezien; te hoog klom het verzet en te vaak hebt gij Hem in het aangezicht geslagen en als uwen koning verjaagd. Ach, wat ik u bidde: ga toch ook hierbij niet te rade met uw eigen dolend verstand en met de indrukken van uw eigen hart. Uwe gedachten en Gods gedachten zijn twee. En Gods gedachten, Zijn gedachten ook over u, alleen door Zijn heilig Woord kunt gij ze kennen. Wat bij menschen onmogelijk is, is mogelijk bij Hem, is van die gedachten steeds de grondtoon, die den als van een onweder voortgedrevene tegenklinkt. Dat onmogelijke, mogelijk en werkelijk geworden, juist door dien bangen weg van lijden en smaad van den Christus, dat is de leering, die uit de lijdensgeschiedenis telkens weêr moet worden verstaan. Daarom is het naar den raad des Vaders alzoo geloopen, dat het in de geschiedenis geschreven staat: »Toen gaf hij Hem aan hen over, opdat Hij gekruist zou worden." o, Hoort dan, gij die verlangt naar Hem, gelijk het gejaagde hert naar de waterstroomen, zijn voetstap in de beloften zijns monds; laat verkwikkend u tegenwaaien door den wind des Heiligen Geestes de geur van verfrissching, die uit zijne belofte tegenkomt.

Zij er maar ootmoed en vernedering des harten! Zij het eens bij aanvang en gedurig weêr de bede, dat de Heere ons leere in de laagte onze tente te spannen, wetende dat Hij den nederige genade schenkt. o, Indien wij maar gedurig recht bepaald worden bij de kennisse van ons zelven, 't zou niet zoo vaak alleen maar een zeggen zijn, dat op de bank der beschuldigden onze plaats is, maar wij zouden gedurig de laagste plaats er op kiezen, als ons toekomende. Buiten Gods genade, wat onderscheidt ons dan toch van een Pilatus? Wat hebben wij dan voor boven al die Joden, die daar den Christus hebben verworpen? Gewisselijk elke zucht, die van ons uitgaat naar den Heere en naar Zijnen Middelaar, 't is in ons de vrucht van Zijne opzoekende en bewakende liefde! Worde de begeerte naar meer kennis, krachtiger ervaring daarvan, slechts meer en meer gekend! Er is nog rijke overvloed in de fontein van Gods barmhartigheden! Dan wordt ook de kreet van verwerping van dien eeuwigen Koning vervangen door een anderen. Onder hoeveel zwakheid en gebrek dan ook, wordt het dan toch de belijdenis tegenover geestelijke en wereldlijke bestrijders: De Heere is onze Koning, Hij alleen! Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLIV.

DE STEM MIJNS LIEFSTEN.

OP 20 MAART 1887 IN „FRASCATI" UITGESPROKEN

DOOR

A. VAN SCHELVEN,

REIZEND PREDIKANT DER CONFESSIONEELE VEREENIGING.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Mijn hart, vervuld met heilbespiegelingen,
Zal 't schoonste lied van eenen Koning zingen;
Terwijl de Geest mijn gladde tonge drijft,
Is ze als de pen van een, die vaardig schrijft.
Beminlijk Vorst! uw schoonheid, hoog te loven,
Gaat al het schoon der menschen ver te boven;
Genâ is op uw lippen uitgestort;
Des Ge eeuwiglijk van God gezegend wordt.

Gord, gord, o, Held! uw zwaard aan uwe zijde,
Uw blinkend zwaard, zoo scherp gewet ten strijde;
Vertoon uw glans, vertoon uw majesteit:
Rijd zegerijk in uwe heerlijkheid
Op 't zuivre woord der waarheid; rijd voorspoedig,
En heersch alom rechtvaardig en zachtmoedig.
Uw rechterhand zal 't godlijk rijk behoên,
En in den krijg geduchte daden doen.
Psalm 45 : 1 en 2.

Dat is de stem mijns Liefsten. Ziet hem, hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen.
Hooglied 2 : 8.

Van Dan tot Berseba werd geheel Israël, ieder jaar, met zilveren bazuinen opgeroepen, om den Heere feesten te vieren te Jeruzalem. De groote daden, die de Heere gedaan had tot Israëls verlossing mochten nimmer worden vergeten, en de wetten en inzettingen, die ze ontvangen hadden moesten aan hunne kinderen worden ingescherpt.

De Kerk des Nieuwen Testaments heeft nog grooter verlossing vermelden dan die van den ouden dag, en opdat zij die niet

zou vergeten, wordt zij telken jare opgeroepen, om in den geest op te gaan naar Jeruzalem en haren lijdenden Heiland te volgen, Hem te beluisteren en te zien tot welk een duren prijs Hij haar heeft gekocht en verlost; om haar geloof in Hem te versterken, haar hope op Hem te verlevendigen en de liefde tot Hem te verwakkeren.

Wij hebben voorgenomen u heden een tafereel van dat lijden zelf voor de oogen te teekenen, maar tot inleiding van die lijdensgeschiedenis u een gemoedsuiting aan het harte te leggen van de Kerk des Ouden Testaments, als zij, bij het licht des Heiligen Geestes, haren Messias mocht beluisteren en in den geest Hem mocht gadeslaan.

Het zal onder ons wel geen verdediging behoeven, dat wij Christus prediken, ook naar aanleiding van het Lied der liederen van Salomo. Voor ons behoort het op de lijst der heilige boeken, ons door Israël met nauwgezette trouw bewaard en overgeleverd en door Jezus Christus en zijne apostelen voor ons bezegeld. Wij laten ons van het Schriftgeloof niet afbrengen door de bewering, dat noch Jezus noch zijne apostelen ooit een woord uit dit boek zoude hebben aangehaald in woord of schrift. Immers, indien wij aandachtig luisteren naar Johannes den Dooper, als hij zegt: »Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend des bruidegoms, die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap, om de stem des bruidegoms. Zoo is dan deze mijne blijdschap vervuld geworden," -- dan vernemen wij ontegensprekelijk een duidelijken weerklank op de woorden van onzen tekst.

Bovendien zijn wij al te zeer gewoon in de schriften des Ouden en des Nieuwen Testaments onder het beeld van bruidegom en bruid de innige betrekking geteekend te zien van de wederkeerige liefde van Christus en zijne gemeente, dan dat wij, al ware dit hooge lied oorspronkelijk een Oostersch bruiloftslied, ook daarin die innige verbintenis niet zouden kunnen opmerken, ja zelfs durven vaststellen dat die liefde te schetsen het hoofddoel des Heiligen Geestes is in den inhoud van dit volzinnige lied.

Wij spreken dus heden tot u, naar aanleiding van onzen tekst, over

De Kerke des Ouden Testaments, en haren komenden Heiland,

en trachten u aan het harte te leggen hoe zij Hem hoort, en ziet, Hem gelooft en liefheeft.

I.

»De getuigenis van Jezus is de geest der profetie," zegt een engel Gods tot den apostel dien Jezus liefhad. Doof en blind moet zijn, die niet hoort en ziet dat 's Heeren Geest van Jezus Christus spreekt in de schrift des Ouden Testaments.

Is niet Gen. 3 : 15: »Ik zal vijandschap zetten tusschen u en deze vrouw, tusschen uw zaad en haar zaad, datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen," het wortelwoord der openbaring van Jezus Christus? Beweren wij te stout, als wij zeggen dat alles wat later door dichters en profeten van Hem is getuigd, ontplooiing is van het rijke antwoord in deze eerste beloften van den komenden Heiland neêrgelegd?

Van Hem spreekt de dichter van den 22sten Psalm, terwijl de profeet Jesaja, in het 53ste hoofdstuk van zijne profetie, ons de teekening van het beeld van den lijdenden Heiland voltooit.

En wat deden hoogepriester, priesters en Levieten, in het slachten en offeren der dieren, in Jeruzalems tempel, anders, dan aanschouwelijke voorstellingen geven van het lijden dat op Christus komen zou, en de wijze waarop Hij de verzoening der zonde teweeg brengen zou.

Er is nog meer. De profeten hebben ook den Christus zelven sprekende ingevoerd. Is Hij niet de verpersoonlijkte Wijsheid, die van zichzelven getuigt in het 8ste hoofdstuk van het boek der Spreuken, van vers 23 tot 31, dat Hij vóór alle dingen was, en de vreugde en het welbehagen zijns Gods.

Teekent Hij niet door de pen van Jesaja (hoofdst. 61) zijn eigen beeld, als dat van den Gezalfde des Heeren, die de blijde boodschap brengt van het goede, en het jaar uitroept van het welbehagen Gods? Zegt Hij zelf niet in de synagoge te Kapernaüm, waar Hij deze woorden las voor de ooren des volks: »Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld."

Verzekert ons niet de Heilige Geest in Hebreën 10, dat Hij het is, die van zichzelven spreekt in de rolle des boeks: »Slachtoffers en offeranden hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt mij het lichaam toebereid. Toen zeide ik: Zie, Ik kom om uwen wil te doen, o, God!" En hebben zijne discipelen niet op zijne lippen gelegd wat er geschreven is in den 69sten Psalm: »De ijver van uw huis heeft mij verteerd?" En wie is er, die in de klacht van Jezus aan het kruis: »Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten!" niet den klager herkent, in

den 22sten Psalm? En met den aard van het geestelijk leven komt het geheel overeen, als de ziele die zichzelve kent, benevens het heilgoed, dat in Jesaja 55 wordt aangeboden, zonder prijs en zonder geld, uitroept, dat het naar alle zijden weerklinkt: »Dat is de stem mijns Liefsten!"

De Messias kwam, en heeft over zichzelven gesproken. Hij getuigt dat Hij van den Vader uitgegaan en in de wereld gezonden is; dat Hij spreekt wat Hij bij den Vader gehoord en geleerd heeft. En opdat niemand in het onzekere zijn zou van het doel waartoe Hij kwam, sprak Hij: »Ik ben gekomen om de werken des duivels te verbreken — om mijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen, — om u plaats te bereiden in het huis mijns Vaders." »Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en die tot Mij komt, dien zal ik geenszins uitwerpen!" — Wat wonder, dat allen, die de vertroostingen Israëls verwachtt'en, uitriepen: Dat is de stem mijns Liefsten!

En, Zijn naam zij er voor geprezen, zoo mogen wij nog van Hem getuigen, zoo spreekt Hij nog, in zijn Woord, en door de prediking van zijn Evangelie. En gelijk Hij van zichzelven getuigt, zoo is Hij; en opdat niemamd met Hem zou bedrogen zijn, spreekt Hij tot de zijnen: »In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen, en ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld!"

Zalig die hoort, en gelooft, en getuigt: »Dat is de stem mijns Liefsten!"

II.

Is de Bruid ontwaakt door hetgeen zij gehoord heeft, de Bruidegom geeft zich aan haar te zien. En dat in zulk eene gestalte, dat daardoor haar geest, in gloed ontstoken, uitbreekt in verbazing: »Ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen!"

Bergen en heuvelen zijn hier ongetwijfeld een beeld van de bezwaren, die de Messias zou ontmoeten op zijn weg; hindernissen, gelijk bergen en heuvelen dat zijn voor den reiziger, op den weg dien hij te gaan heeft.

Groot waren de bezwaren, waarmede Jozef te worstelen had. Ontzettend was de zelfverloochening, waartoe Mozes geroepen werd om behouder, om redder te zijn van zijn geslacht; maar toch slechts een flauwe teekening was het van de bergen van bezwaren, die er lagen op den weg van Hem, die ondernemen zou om zondaren zalig te maken. En geen wonder ware het geweest,

indien Hij die dat werk aanvaardde, met kennis dier bezwaren, met Jona, er voor ware teruggedeinsd, of althans, dat werk zuchtende en met bekommerd hart hadde aangevangen, en met wankelenden tred dien tocht had aanvaard. En wat ziet de bruid in steê daarvan? Zij ziet Hem springende en huppelende op die bergen en heuvelen, tot getuigenis van de bereidwilligheid, waarmeê de Heiland het werk aanvaart, Hem opgelegd van den Vader?

Geen mensch, geen engel zelfs kon dit werk worden opgedragen en toevertrouwd. De Zone Gods zelf was hiertoe van eeuwigheid af gezalfd geworden.

Tot diepe vernedering werd Hij geroepen. In de gestaltenis Gods zijnde, was het geen eerrooverij Gode gelijk te zijn, en moest Hij zich van die heerlijkheid ontledigen, en de gestalte aannemen van een dienstknecht, den menschen gelijk worden.

Wij zouden de heerlijkheid van den Zone Gods moeten kunnen bevatten om de zelfverloochening te waardeeren, hierin ten toon gespreid, dat Hij, de Zone Gods, komt wonen in ons vleesch, dat, om der zonden wil, aan alle zwakheden onderworpen is.

Daar boven niets dan orde, reinheid, liefde, alles Gode onderworpen en eere gevende; en hier beneden opstand tegen God, ommekeer van recht en gerechtigheid, onwaarheid, haat, nijd en allerlei gruwelen! Voorwaar, vrijwillig het eerste voor het laatste te verwisselen, dat kon alleen de liefde doen, de liefde tot zijne vijanden, die de Heere Christus hierin betoond heeft.

Verder: om zondaren zalig te maken, moeten hun zonden worden geboet, en hun schulden worden voldaan. En dit was geen kleinigheid! De alwetende God had de harde woorden gehoord, die de zondaren tegen Hem gesproken hadden; Hij had al de gruwelen gezien, in het licht en in de duisternis tegen Hem gegruweld. Hij kent de opgehoopte massa van schuld, — het heilig recht van zijn God, — het ontzettende van zijne verbolgenheid, als Hij zich opmaakt om daarover bezoeking te doen; en toch, hoewel Hij maat en peil daarvan kent, en weet dat dit heilig recht, deze gerechte toorn, zijn loop moet hebben en wat Hem dat kosten zal, toch ziet de Bruid Hem, springende en huppelende op die bergen van bezwaren, om dit werk ter hand te nemen.

Machtige vijanden moesten worden overwonnen en buiten geworpen. Immers duivel en dood heerschten onbeteugeld over degenen, die Hij verlossen zou. Noch de oprechtheid van Abraham, noch de sterkte van Simson,

noch de vroomheid van David, noch de wijsheid van Salomo hadden zonde, duivel of dood van hunne macht of heerschappij kunnen berooven. En toch, zoolang die heerschen, kan geen ziele tot de vrijheid der heerlijkheid van Gods kinderen worden geleid.

o, Het stond Hem voor den geest, die tegenspraak der zondaren, die tegenstand tegen waarheid, recht en vrijheid; die angsten in Gethsemané; dat onrecht dat door de rechters Hem zou worden aangedaan; die moedwil, die wreedheid, die spot en smaad, die Hem verbeidde; en toch, Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen, om dat alles te dulden en te dragen tot het volbracht was.

Neen, het is den Heiland niet overvallen, dat vonnis, die woede, dat ophangen aan het kruis, dat nederdalen in de donkere diepte des doods! Hij had er op gerekend. In de koperen slang zag Hij zijn beeld, in den doodstrijd van ieder offer zijn eigen worsteling met een gruwzamen dood, terwijl de ontzettendste diepte, waarin Jona de profeet neêrzonk, voor Hem een teekening was van zijn eigen weg.

En toch, desalniettemin ziet Hem de Bruid, gewilliglijk en blijde komen om den wille zijns Gods te doen.

Engelen verbazen zich, — de Bruid is opgetogen en roept tot wie zij wil: »Ziet Hem, hoe Hij komt, springende op de bergen!"

En onder ons nog zoo vele ooren die niet hooren, zoo vele oogen voor alles geopend, maar in Hem geen gedaante of heerlijkheid ziende, om Hem te begeeren boven de wereld en hare begeerlijkheid.

Gezegend zij de groote Koning,
Die tot ons komt in 's Heeren naam;
Wij zeegnen U uit 's Heeren woning,
Wij zegenen U al te zaâm.
De Heer is God, door wien we aanschouwen
Het vroolijk licht, na bang gevaar;
Bindt de offerdieren dan met touwen
Tot aan de hoornen van 't altaar.

Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
Verhoogen uwe majesteit!
Mijn God, niets gaat uw roem te boven;
U prijz' ik tot in eeuwigheid!
Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
Want goed is de Oppermajesteit!
Zijn goedheid gaat het al te boven:
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid!

Psalm 118 : 13 en 14.

III.

Hoe anders de bruid! Zij hoort, en is verbaasd; zij ziet, en wordt bewogen en in verrukking gebracht, terwijl zij in den geloove zich toeëigent Hem, dien zij hoort en ziet, zeggende: Dat is mijn Liefste.

Zij ziet in Hem haar Borg, op wien zij al haar zonde en schuld mag overdragen, gelijk Israëls hoogepriester die voor al het volk overdroeg op het zondoffer, en dat God, al hare ongerechtigheden op Hem doende aanloopen, in haar geen zonde meer zien zou.

Haar Verlosser ziet ze komen, springende op de bergen, om al de vijanden, die haar hadden overweldigd, den voet op den nek te zetten en haar vrij te maken, hier van de heerschappij der zonde, straks van de zonde zelve, en eens van alle geweld des duivels en des doods.

En boven dit alles, opdat hare ziele van vreugde zou opspringen, ze ziet in Hem den Zone Gods, den Heere der heerlijkheid, haren Bruidegom. Haar, de veronachtzaamde, aan wie niets voor Hem te beminnen was, heeft Hij zich aangetrokken, heeft Hij liefgehad met vurige liefde, en voor den duren prijs van zijn bloed zich ten eigendom gekocht.

Zeker, het is groot, het is wonderlijk, en toch, de openbaring van deze zijne liefde is zoo werkelijk, zoo waarachtig, dat zij zeggen durfde, terwijl zij van hare afzichtelijkheid overtuigd is: »Mijn Liefste is mijns, en ik ben zijns," en: »Al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk."

Dat is het geloof, dat in liefde werkzaam is, en het voorwerp der liefde zich toeëigent. Wat bate geeft een Christus, dien wij ons niet hebben toegeëigend, die buiten ons is en ons harte koud laat voor Hem en voor zijne liefde?

Zeker, het is goed, de rechte kennis te hebben van Jezus Christus, van zijn persoon, van zijn werk, van wat Hij was, wat Hij wierd, wat Hij is en zijn zal; maar die rechte kennis hebben zelfs de duivelen, doch worden evenwel door Hem niet behouden.

Alleen het geloof is de band, die ons aan Hem verbindt, dat levenssappen, vrede en vreugde uit Hem trekt. En dat geloof is ten slotte het eenige, dat onderscheid maakt tusschen menschen en menschen, die even diep gevallen zijn, even zondig, even schuldig, even arm, even ellendig en onvermogend.

o, Laat u dan, door de prediking van dezen heerlijken Heer, bewegen tot het geloof! En gevoelt gij dat geloof nog zwak en klein, o, bid dan: »Heere, ik geloof; kom mijne ongeloovigheid te hulpe," tot ook gij innerlijk gedrongen zult wor-

den, als gij de stem des Heeren hoort, en Hij in de prediking van zijn Woord u voor de oogen geteekend wordt: »Dat is de stem van mijn Liefste!"

IV.

Let er ten slotte ernstig op, Geliefden! dat de Bruid niet slechts gewaagt van eenige beweging der liefde, die zij, vroeger of later, meer of minder, in haar harte heeft ervaren; maar dat zij, in het vaste vertrouwen van zijne onveranderlijke liefde tot haar, van hare liefde tot Hem een ondubbelzinnig getuigenis aflegt, als zij Hem haar Liefste noemt.

Heerlijke belijdenis! Ach! en voor de Bruid van Christus, voor den geloovige, is in zijnen tegenwoordigen toestand zooveel dat hem aantrekt, zooveel waar zijn hart naar uitgaat, nevens, vaak boven dien Heer en boven de dingen van zijn rijk, dat hij zichzelven moet aanklagen bij zijn God, en met David belijden: »Mijne ziele kleeft aan het stof!" en bidden: »Heere, maak mij levend, naar uw Woord!"

Maar goed is het haar als zij met Azaf getuigen kan: »Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij niets op de aarde, Gij zijt mijn deel in eeuwigheid."

Streven wij, Broeders en Zusters! naar zulk een rechte kennis van Jezus Christus, zulk een geestelijk oog op zijn persoon, weg en werk, dat ook wij daardoor innerlijk gevoerd worden en geperst door innerlijken drang tot de belijdenis: »Jezus, de Bruidegom mijner ziele, Hij is mijn Liefste.

Liever dan de wereld, die voorbijgaat; liever dan ons zelven, daar walg en afkeer van ons zelven mede een kenmerk zijner discipelen is, liever dan vader of moeder, dan vrouw of kinderen.

Zeker, die eisch is zwaar voor vleesch en bloed, maar vleesch en bloed beërven dan ook niet het Koninkrijk Gods. Voor den geestelijken mensch is dit anders. Hij heeft liefde tot vrouw en kinderen, tot man of vrouw; hij waardeert iedere gave, die de Heere God hem in deze wereld te smaken geeft; maar als het er op aankomt, eene keuze te doen tusschen den Heere Jezus en die allen en dat alles, dan behoeft hij zich geen twee minuten te bedenken, om antwoord te geven: »Hij is mijn Liefste!"

Ja, schoon, beminnelijk is onze Heiland, en voor het oog des geloofs het allerschoonst in de gestalte waarin Hij ons in deze dagen voor de oogen zal geteekend worden. Israëls hoogepriester was heerlijk, als hij daar stond met de gouden voorhoofdplaat, met den sierlijken borstlap, en met wat heer-

lijkheid meer hij naar 's Heeren ordinantiën versierd was. Maar heerlijker was hij voor den geestelijken Israëliet, als hij al zijne heerlijkheid had afgelegd, en op den grooten Verzoendag, in den linnen lijfrok, met het bloed der verzoening achter het voorhangsel ging, om de zonde des volks te verzoenen. Zoo ook de Heere Jezus. Schoon was Hij in de heerlijkheid bij den Vader vóór de grondlegging der wereld; maar schooner in de gestalte eens dienstknechts, in de dagen zijns vleesches; en allerschoonst en beminnelijk als Hij daar vóór ons staat, versmaad, ontwijd door speeksel, ontsierd door bloed en tranen en met doornen gekroond, — als Hij daar ontkleed, doornageld, opgehangen is aan het hout!

Immers, dat vonnis der gerechtigheid moest worden voltrokken aan Hem, als den Borg des Verbonds, die al de voorwaarden vervullen zou door den heiligen en rechtvaardigen God gesteld, om zondaren zalig te maken, of wel, zoo Hij ze niet voldeed, aan ons, die dat vonnis hadden uitgelokt.

Maar Hij is gekomen; Hij heeft het groote werk aangevangen, het voortgezet, tot Hij, stervende, getuigen kon: H e t i s v o l b r a c h t!

Onbekeerde zondaars! ziet dan in den lijdenden Heiland hoe ontzettend Gods oordeel is over de zonde. Want indien God zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, als Hij zich voor de zonde van zijn volk aansprakelijk stelde, meent gij dat Hij u zal ontzien? Indien dit geschied is aan den groenen vruchtdragenden boom, wat zal aan u, den dorren, onvruchtbaren, geschieden? Vreeselijk zal het zijn, te vallen in de handen des levenden Gods! Zoekt dus dien Heere, dien gij zoo noodig hebt om verlost te worden van den toekomenden toorn, eer de dag der genade voor u zal zijn ondergegaan!

Wankelmoedige geloovigen! volgt uwen lijdenden Heiland! Beweent en beklaagt niet Hem, gelijk de dochters van Jeruzalem, maar beklaagt, veroordeelt u zelven, dat gij tegenover zulk een gewilligen Heiland, die springende en huppelende kwam over alle bergen van bezwaar, om u te verlossen, zoo vol zijt van wantrouwen —, dat Gij zoo schoorvoetende tot Hem komt, met zoo wankelenden tred Hem volgt, zoo vreesachtig zijn naam belijdt, zoo zuchtende zijn kruis draagt, zoo halfslachtig u zelven Hem wijdende zijt.

De Heere is meer waardig dan gij Hem geven kunt, en dan nog zoo u en het uwe terughoudende van Hem die alles wat Hij was voor u heeft gegeven, en nog in gunst aan u gedenkt, nog zijn oog op u gevestigd houdt, u ten goede, en met dierbare beloften zich aan u heeft verbonden.

Opene de Heilige Geest uw oor om Hem te hooren, uw oog om Hem te zien, opdat gij in geloof en liefde moogt uitroepen: »Dat is de stem mijns Liefsten. Ziet Hem, hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen!"

Broeders en zusters! Het zal u dan weêr aan het harte gelegd worden door uwe getrouwe voorgangeren, hoe duur gij door uw Heiland zijt gekocht. Prikkele het gezicht van zijne bereidwilligheid u, om u zelven met lichaam en ziel Hem te wijden, als zijn eigendom. Houdt niets voor Hem terug, gelijk Hij dat niet gedaan heeft. Buigt voor Hem, ieder voor u zelven, en samen als kerke van Christus. Hij is naijverig op uwe liefde en trouw, want Hij heeft u tot zijne getuigen geroepen. Draagt de overblijfsels van zijn lijden als onderpanden van uw deelgenootschap, ook aan zijne heerlijkheid. In zijne heerlijkheid zult gij Hem eerlang zien als Hij wederkomt. Dan zal Hij nog eenmaal tot u spreken: »Komt, gij gezegenden mijns Vaders! beërft het Koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld. Dat geve u God! Amen.

Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bittre smart
Of bangen nood, mijn vleesch en hart.
Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed!

Psalm 73 : 13.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLV.

OP GOLGOTHA.

OP 18 APRIL 1886 IN „DEN WERKENDEN STAND" UITGESPROKEN

DOOR

H. VAN GRIETHUIJSEN Antz.,

PREDIKANT TE BURGWERD C. A.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Gij hemel, aard en zee, vermeldt Gods lof!
Laat al wat leeft zijn trouw en goedheid prijzen!
Want God zal aan zijn Sion hulp bewijzen;
En Juda's steen herbouwen uit het stof.
Daar zal zijn volk weêr wonen naar zijn raad;
God eeuwig hun zijn volle gunst betoonen;
Daar zullen zij, Gods knechten met hun zaad,
Zij, die zijn naam beminnen, erflijk wonen.

Psalm 69 : 14.

En één van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelven en ons.

Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt?

En wij toch rechtvaardiglijk; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.

En hij zeide tot Jezus: Heere! gedenk mijner, als Gij in uw koninkrijk zult gekomen zijn.

En Jezus zeide tot hem: Voorwaar zeg Ik u: heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.

Lukas 23 : 39 tot 43.

»Omdat Hij zijne ziele uitgestort heeft in den dood en met de overtreders is geteld geweest," zoo was door den Godsman en Evangelist onder de profeten gesproken van den lijdenden knecht des Heeren, van Immanuël.

Welnu, M.H., het tafereel uit de lijdensgeschiedenis, u zooeven voorgelezen, als onderwerp voor deze Bijbellezing, beves-

tigt, dat ook van dit Godswoord, geen jota of tittel is gevallen. Integendeel, Christus, hangende tusschen twee kwaaddoeners, vervult zoo letterlijk mogelijk, ook in deze, het woord der profeten.

Reeds heeft Hij vervuld: »en voor de overtreders gebeden heeft."

Het »Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen," heeft van zijne gezegende lippen geklonken.

Ja, hoe ook alles, wat in die dagen de macht in handen had, op kerkelijk en staatkundig, ja, ook op wetenschappelijk gebied, zich tegen Hem verzette, en het van alle zijden, hoonend en spottend Hem tegenklonk: »Verlos Uzelven;" hoewel zij alles aan Hem hebben gedaan wat zij wilden, Hij heeft het kruis verdragen en de schande veracht, en aan dit kruis getoond wie Hij was, als Borg en Middelaar, als Koning en Hoogepriester, dat Hij was degene, die onder den ouden dag door den mond van den Psalmist heeft gezegd: »De ijver van uw huis heeft mij verslonden!"

Daar hangt Hij dan aan het kruis, het hoofd bedekt met bloed en wonden!

»Verlos Uzelven!" klinkt het van alle zijden; »Hij heeft op God vertrouwd, dat Hij Hem nu verlosse," zoo heet het. Maar, »als een schaap dat stemmeloos is voor dengene, die het scheert, alzoo doet Hij zijn mond niet open."

Hij zwijgt, wetende, dat het nu de laatste ure is en de macht der duisternis. Hij zwijgt, totdat Hij tot spreken zal worden gedrongen, als een zondaar, als een brandhout uit het vuur gerukt, van Hem genade zal smeeken, en zich met zijne schreiende zielenooden en behoeften tot Hem zal wenden; totdat Hij aan een zondaar de vrucht zal doen genieten van het Borgbetalend lijden, dat Hij nu volbrengt.

Laten wij dit nader beschouwen, als wij vertoevende in den geest op den kruisheuvel, en onze tekstwoorden als op den voet volgende, tot u gaan spreken over:

DE DRIE KRUISELINGEN OP GOLGOTHA.

In den eersten zien wij een voorbeeld van ontzettende verharding.

In den tweeden een toonbeeld van levendmakende genade.

In den derden h e t toonbeeld van onpeilbare liefde.

Of wilt ge, wij zien: hoe het kruis van Golgotha verhardt, bekeert, en volkomen verlossing schenkt.

Gods Geest zij met uwen en mijnen geest. Amen!

I.

»Anderen heeft Hij verlost," zoo klinkt het van alle kanten op spottenden toon, rondom het kruis van Golgotha.

Maar wie is het, die daar zijn stem vereenigt met het koor der spotters? Het is één der kwaaddoeners. Hoort! »Indien Gij," zoo klinkt het van zijne lippen, »de Christus zijt, verlos Uzelven en ons!" Ja, één van de kwaaddoeners.

De Evangelist Mattheus noemt hem en zijn medekruisling moordenaars, terwijl dezelfde Evangelist nog mededeelt, dat beiden den Heer hebben gelasterd.

In het voorbijgaan gezegd, wij hebben o. i. ons dit zoo voor te stellen, dat, dewijl de Evangelist Mattheus uitvoerig het bespotten en lasteren beschrijft en wil beschrijven, hij ook van de moordenaars schrijft, om de soort aan te duiden, dewijl toch, zooals hier blijkt, slechts één dit gedaan heeft.

Er zijn er, die van gevoelen zijn, dat eerst beiden hebben gelasterd, en dat daarna één berouw heeft gekregen. O. i. ten onrechte, dewijl toch Lukas, op de lastering van den éénen, terstond de bestraffing van den anderen doet volgen.

De andere Evangelisten hebben het in het midden gelaten, wie het geweest is, terwijl het voor den Evangelist Lukas was weggelegd, om der Kerke deze merkwaardige geschiedenis nader mede te deelen.

Eén van de kwaaddoeners of moordenaars. Men heeft wel eens gevraagd, waarom deze twee met den Christus zijn gekruisigd, dewijl de Heer toch geen kwaaddoener was in den gewonen zin van het woord, ook niet volgens het Sanhedrin, ook niet volgens Pilatus, en het bovendien volstrekt niet de gewoonte was, om twee op één dag te veroordeelen, tenzij zij dezelfde zonde hadden gepleegd.

Maar, welke was de beschuldiging tegen den Heer ingebracht? »Indien Hij geen oproermaker ware, wij zouden Hem u niet hebben overgeleverd." Van welk soort menschen wemelde toen het Joodsche land? Van dezulken, die zich verzett'en tegen de Romeinsche heerschappij. Welnu, meer dan hoogstwaarschijnlijk zijn deze kwaaddoeners zulke oproermakers geweest, die, als een Barabbas, in oproer waren gevangengenomen en nu wegens gekwetste majesteit ter kruisdood waren verwezen. (Een gewoon moordenaar werd meestal met andere straffen gestraft). Daarom dat onze Heer en Heiland met deze twee werd gekruisigd, die ook volgens de beschuldiging zich aan oproer hadden schuldig gemaakt.

En nu, het is er dan zulk een, die de lasterlijke taal doet hooren: »Indien G ij de Christus zijt (de nadruk valt op g ij en niet alleen op Christus), verlos Uzelven en ons."

Ziet, hij is een dergenen, die zich geschaard hebben onder de vanen van een ijveraar voor de regeering van Jehovah, van eenen die zich uitgaf voor den Messias.

Maar, — hij werd gevangen genomen. Al zijn ijver had hem niets gebaat. Zijn partij was verslagen, hij zelf gevangengenomen, en wacht nu aan een smadelijk en smartelijk kruis het einde van zijn leven.

Ach, omdat hij met vleeschelijke wapenen had gestreden, een man des bloeds was geweest; omdat het bij hem een ijver zonder verstand was geweest, en zijn hoofd een valsche Christus, daarom moest zulk een strijd zulk een einde hebben.

N u hoort hij de omstanders ook dien middelsten kruiseling Messias, Christus, noemen.

Een Christus aan het kruis! Een Christus getooid met de doornenkroon, met een lijdend gelaat! Ach, waar h ij zich machteloos gevoelt, om iets meer te kunnen doen, geklonken als hij is aan het kruis; nu de herinnering aan een vruchteloos, aan een bloedig leven, het geweten nog pijnigt, het leven zoo ellendig mogelijk maakt, en de toekomst zoo donker; nu moet, nu zal, nu kan hij niet anders, dan zijn bitteren haat uitspreken en zeggen, waarin wellicht nog een zweem van hoop op verlossing, op tijdelijk gebied, verborgen ligt: »Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelven en ons!"

M. H., het is een feit, er is tweeërlei verbrijzeling; er is eene verbrijzeling tot zaligheid, maar er is ook eene verbrijzeling tot verdoemenis.

Als laatste schalm van een zondige levensketen is dan ook deze spot te beschouwen.

Waar hij weigert om den Christus te erkennen als den waarachtigen Koning Israëls, — dit Evangelie stond toch aan het hoofd van het middelste kruis te lezen in de meest bekende talen der wereld, — daar is hij nu het toonbeeld van ontzettende verharding.

Neen, geen overtuiging van misdaad, geen lichamelijke foltering, geen voelbare zekerheid van den naderenden dood, geen mogelijke gedachte aan een ontzettende eeuwigheid, was in staat, iets op zijn hart teweeg te brengen.

Integendeel, gefolterd door het hopelooze van zijn toestand, bespot hij den Heer als een valschen Messias, als een bedrieger des volks, daagt Hem uit om n u dan ook te toonen, dat Hij de Christus is, die hem en zijne medekruiseling kan verlossen en hen op vrije voeten stellen.

Ontzettend! Nog slechts weinige oogenblikken, en zijn laatste ure is daar, en nu niet anders dan de laatste ure van het heden der genade verdartelen, nu niet anders dan lasteren en zijn zondig leven besluiten met zulk een verschrikkelijk einde.

Verwondert u dat, M. H.? Ach, doet het niet, want bij hem kwam tot openbaring, wat op den bodem van ieder menschenhart verborgen ligt. Hij spreekt uit, wat duizenden en tienduizenden denken en in practijk brengen. Ook hij was een nakomeling van den gevallen eersten stamvader, ook hij was opgevoed in de leer der Wet, der Profeten en Psalmen, maar eigen inzichten had hij opgevolgd. Gods Woord was voor hem niet het licht op het pad gebleven, noch de lamp voor den voet, en waar hij meende zoo goed te zorgen voor Israëls staat en Israëls volk, daar was hij geëindigd met zijne voeten te zetten op de paden des doods.

Verwondert u niet! In onmiddellijke aanraking, om het zoo eens uit te drukken, met het kruis van Golgotha gebracht, moest dit kruis voor hem worden tot een val, waar het niet voor hem werd tot eene opstanding.

Had de grijze Simeon voorspeld, dat de Christus een teeken zou zijn, tot een val of tot eene opstanding, hoe blijkt dit niet alleen gedurende zijne omwandeling, maar ook aan het kruis!

Neen, verwondert u niet! Want o, wanneer wij in onzen natuurlijken toestand blijven, wanneer de levend makende werking des Geestes niet voorafgaat, dan zal het kruis en de prediking van het kruis ons niet verteederen.

Zóó, zóó diep is de mensch gezonken, zóó dood in de zonde en in de misdaden, dat ook de aandoenlijkste schildering en prediking van het kruis van Christus niet alleen onze harten koud laat, maar ons integendeel in vuur en vlam zet tegen zulk een weg van zaligheid.

Ach, ons hart heeft van nature geen lust, om door de dwaasheid van het kruis zalig te worden.

Bracht het nog voordeel aan, eer, aanzien of verlossing, zooals de ééne kwaaddoener het wenschte, het ging nog; maar waar het komt met niets te worden in eigen oog, met een afbreken van alles, wat tot ons »ik" behoort, om alleen in den gekruisigden Christus gevonden te worden; waar het komt met »alle dingen schade en drek te achten, om de uitnemendheid van de kennis van Christus", — daar verwekt het vijandschap, haat, bitteren afkeer zelfs, of daar zegt men: »Voor ditmaal ga heen!"

Ontzettende toestand, M. H., maar een toestand, die u en

mij tot verootmoediging roept en tot onderzoek van onszelven. Want nochtans, al komt het niet tot de doorbrekende daad der zonde, de zaden er van liggen van nature op den bodem van ieder menschelijk hart.

Wij hebben allen gezondigd, er is geen onderscheid, en derven de heerlijkheid Gods.

Gode zij dank echter, voor Zijne onuitsprekelijke genade, dat ditzelfde tafereel ons niet alleen een ontzettende verharding predikt, maar ook de levend makende genade des Heiligen Geestes!

Wil toch niet stug, gelijk een paard, weêrstreven,
Of als een muil, door domheid voortgedreven;
Gebit en toom, door 's menschenhand bestierd,
Beteuglen 't woest en redeloos gediert.
Laat zulk een dwang voor u niet noodig wezen.
Wie God verlaat, heeft smart op smart te vreezen;
Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen,
Ziet zich omringd met zijn weldadigheên.

Rechtvaardig volk! verhef uw blijde klanken,
Verheugd in God, naar waarde nooit te danken.
Zingt vroolijk; roemt Zijn deugden t' aller tijd,
Gij, die oprecht van hart en wandel zijt.

Psalm 32 : 5 en 6.

II.

Of lezen wij niet: »Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet!?"

De grondtekst laat ook, voor bestraffen, de vertaling van verbieden toe. Ach, wil deze zeggen, behoort gij, gij kruiseling, God ook te lasteren, gelijk die andere spotters, daar gij in hetzelfde oordeel zijt, daar gij, m. a. w. dezelfde straf lijdt.

Toont deze moordenaar daardoor reeds niet, dat hij een geheel ander mensch is geworden dan de spotter; dat de levend makende genade des Heiligen Geestes aan zijne ziele werkzaam is?

Want toch óók hij had, evenals de andere, zijn leven in de zonde doorgebracht. Oók voor hem had de Christus aan het kruis, op zichzelven, geen gedaante of heerlijkheid.

En ziet, in het bestraffen van den moordenaar, beschuldigt

hij toch de overpriesters van zijn volk, van God niet te vreezen, als zij dezen Christus bespotten. In het verbieden en bestraffen van zijn medekruiseling toont hij, dat er in zijne ziele een diep ontzag is gewekt voor den heiligen en rechtvaardigen God.

Groeit dit op eigen akker? Is er bij den natuurlijken mensch een bukken voor God, een vreezen van God?

De goddelooze zegt in zijn hart: er is geen God; en zoo er vreeze is, dan is het die, welke gepaard gaat met een afkeer van Zijne heiligheid, welke ontaardt in driesten opstand en bitteren haat.

Maar, waar God, de Heere, zich door Zijnen Geest aan het harte verheerlijkt, daar werkt Hij in het harte eene heilige vreeze en een diepen eerbied, opdat de zonde in het licht van Zijne heiligheid als zonde worde gezien, beschreid, verfoeid, betreurd en beleden.

Ja, als God, de Heere, eene ziele komt overtuigen van zonde, dan ontdekt Hij zich altijd in zijne vlekkelooze heiligheid, waardoor Hij verre is van alle onrecht, opdat de zondaar de rechtvaardigheid Gods leere billijken niet alleen, maar ook erkennen en er van getuigen.

En doet dit deze kruiseling niet, als hij zegt: »Vreest ook gij God niet," en er bijvoegt: »Wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben?"

Is deze belijdenis niet een bewijs, dat het niet eene z. g. sterfbedbekeering is, maar waarlijk eene bekeering des harten? Is deze niet een bewijs, dat hij God, als den Rechtvaardige en den Heilige, door den Heiligen Geest heeft leeren kennen?

Bij hem vindt ge dan ook niet een verbloemen van schuld. Hij zoekt geen vijgebladen, om de naaktheid zijner ziele te bedekken. Hij erkent, dat hij gezondigd heeft. De ontzettendste straf ondergaat hij, en toch klinkt het van zijne lippen: »Wij toch rechtvaardiglijk, wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben."

Gij weet het, door den mond van zijn profeet zegt de Heere God: »Alleen kent uwe ongerechtigheden, dat gij tegen den Heere, uwen God, hebt overtreden", welnu, wat spreekt uit deze woorden anders dan een kennen van zijne ongerechtigheden? Wat anders, dan eene diepe verfoeiing van zichzelven?

En nogmaals, had hij dit uit zichzelven? Was dit vrucht van eigen akker? In geenen deele! Dan had hij zich onschuldig ter dood veroordeeld genoemd.

Neen, het was de vrijmachtige, uitverkiezende, reddende liefde Gods, die zich over dezen armen moordenaar reeds van

eeuwigheid had ontfermd en die hem nu, als ter elfde ure, bracht aan de voeten van Immanuel.

»Wij toch rechtvaardiglijk!" o, Later zou de Apostel des geloofs schrijven: »De droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid," hier M. H.! hebt gij van zulk eene droefheid een heerlijk bewijs.

Maar bij een belijden van zonde en schuld zal het niet blijven.

Waar God, de Heere, begint te werken, zet Hij dit werk ook voort. Waar Hij de ziele in de verbrijzeling werpt, daar heft Hij haar ook weder op. Waar Hij een oog geeft in de diepte der zonde, daar wil Hij ook het oog vestigen op de heerlijkheid van Immanuel.

De Heere laat niet varen de werken Zijner handen. Waar Hij inzicht geeft in eigen onwaardigheid, daar geeft Hij ook inzicht in het volbrachte en volkomen werk van den Christus Gods.

Hoort! »Maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan," zoo spreekt de moordenaar, zoo belijdt hij.

Ziet, was de Christus voor hem gebleven een, die om oproer was gekruisigd, hij had ook mede gespot, maar, hij heeft Hem hooren bidden: »Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!"

Hij heeft zijne liefde tot Zijnen discipel, tot Zijne moeder aanschouwd, en o, de Heilige Geest werkt zoo krachtdadig op zijne ziele, dat hij leert gelooven, dat deze waarlijk is de Christus, van wien de profeten hebben gesproken, waarlijk de Koning Israëls, zooals op het kruis staat te lezen.

In weinige oogenblikken wordt hem een oog gegeven om al de deugden en volmaaktheden van Immanuel te kennen.

En nu de gevolgen? Dat hij zich aan dezen Christus leert toevertrouwen.

Is Hij de Christus, dan is Hij ook een Koning. Van de aarde heeft hij niets te verwachten. Wat hij misdreef, kan hij niet weder goed maken, maar, op hope tegen hope, zal hij zich aan Hem overgeven, en de bede wordt gewekt en komt van zijne lippen: »Heere! gedenk mijner, als Gij in uw Koninkrijk zult gekomen zijn."

Wonderlijk zijn de wegen Gods! Heere, zoo spreekt hij, en erkent den gekruisigden Christus daarmede als Jehovah-Jezus, als den Koning van het Godsrijk, als dengene, die zich wendt tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is. Wel een bewijs, dat het geloof een hem ingeplant geloof was. Wellicht heeft hij ook vroeger van Hem gehoord, maar wat toen niet was opgemerkt, het wordt hem nu indachtig gemaakt,

en o, waar hij zich diep schuldig heeft leeren kennen, waar hij, als het ware, geen woorden weet te vinden, daar zucht hij: »Gedenk mijner!"

Met het minste is hij tevreden, hij stelt geen voorwaarden, als zijne ziele maar gered mag worden. De mate der heerlijkheid wil hij niet bepalen. Hij vraagt niet om aan Zijn rechterhand te zitten. Het is hem genoeg, als hij slechts bij Hem mag zijn, als het eeuwige leven hier namaals is aangevangen.

Maar let dan ook op dit: »Als gij in Uw Koninkrijk gekomen zijt."

Van nature immers is de mensch onwijs, maar als genade in de ziele werkzaam is, als genade onderwijst, als genade heerscht, dan wordt het openbaar, dat aan Zijne gunstgenooten God zijne heilgeheimen bekend maakt.

Want neen, niet een aardsch Koninkrijk wordt hier bedoeld, maar een geestelijk, maar een eeuwig, waarvan de Apostelen nog niet dat begrip hadden, als deze boetvaardige moordenaar.

Droomden de discipelen nog altijd van een aardsch Koninkrijk, deze weet het, als straks zijne beenderen worden gebroken, heeft hij niets meer van de aarde te wachten, maar hij weet het tevens, dat zijn verlangen uitgaat naar de eeuwige, vaste en onbeweeglijke dingen.

o, Diepte van Goddelijke genade, die zich hier op Golgotha heerlijk maakt! o, Vrijmachtig welbehagen Gods, dat zich aan dezen kwaaddoener verheerlijkt!

Want, zal die bede onverhoord blijven? Neen! »Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke." Zoo had de Heer gesproken, maar ook er bij gevoegd: »Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Hij zal dit woord ook aan het kruis bevestigen.

III.

»Heer, gedenk mijner, als Gij in uw Koninkrijk zult gekomen zijn!" Zoo heeft de bede des geloofs geklonken.

Wat zegt de Heer, wat antwoordt Hij? »Voorwaar, zeg ik u, heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn."

Een enkele opmerking over de uitdrukking »in het Paradijs."

Onder drieërlei beeld stelde de geloovige Israëliet zich de zaligheid des hemels voor.

Het eerste beeld is: in den schoot van Abraham; het tweede:

onder den troon der heerlijkheid; het derde: in den hof van Eden, door de Zeventigen vertaald door »Paradijs."

Welnu, wat de Heere hier belooft, is dus de zaligheid van de eeuwige heerlijkheid. En in dit »Voorwaar, zeg Ik u, heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn," klinkt u daarom tegen een gewillig aannemen van de belijdenis van schuld en zonde.

Gij weet het, onder de oude Bedeeling werd het woord verkondigd: »Een verbroken en een verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten." Hoe toont de Heere, hoe toont Jehovah-Jezus het aan het kruis.

Neen, de Heere komt hem niet tegen met verwijtingen, wijst hem niet nogmaals op zijne zonde, bepaalt hem niet bij wat hij verwaarloosde en wat hij misdeed.

Dit heeft de Heilige Geest reeds gedaan.

Kenner der harten en proever der nieren als Hij is, weet Hij, dat dit het gekrookte riet zou verbreken. Hij weet het, dat deze moordenaar zich als den ellendigsten der zondaren kent, dat alle verwachting bij zichzelven is afgesneden, dat hij op alle eigen werk den dood heeft leeren schrijven.

Ja, als Kenner der harten, weet Hij dat bij dezen boetvaardige een levend geloof aanwezig, een levend geloof gewrocht is, dat zijn komen een geloovig komen is.

En zal Hij hem dan verachten? Zal Hij dan kunnen zwijgen? Zal Hij dan ook nu niet het beeld des Vaders vertoonen, die nooit tot het zaad van Jacob gezegd heeft: »Zoek Mij tevergeefs?"

Neen, Hij zal hem in de ervaring doen deelen van al Gods kinderen, deze ervaring: Ik zeide: ik zal belijdenis doen van mijne overtredingen voor den Heere, toen vergaaft Gij de ongerechtigheid mijner zonde.

En o, opdat Zijn woord, reeds bij den eersten aanhef, als balsem zou zijn in de schrijnende wonden zijner ziele, begint de Heere met dat plechtige: »Amen," met dat verzekerende »Voorwaar", opdat bij den boetvaardige alle vrees zou wijken, en zijn geloof in de vergevende genade zijns Zaligmakers zou bevestigd worden.

Ja, o diepte van genade, waar de moordenaar slechts een »Gedenk mijner" durft stamelen, daar beantwoordt de Heere hem met een »Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn."

De kerkvader Chrysosthomus zegt dan ook zoo schoon: »Satan heeft Adam uit het Paradijs verbannen, Christus den misdadiger daarin teruggevoerd. Maar welk een verschil! Gene dreef den mensch uit, toen slechts eene enkele ongehoorzaamheid was bedreven, Christus voert den misdadiger terug, ofschoon bezwaard met tal van overtredingen."

Zekerlijk, het gebed, de verzuchting wordt verhoord. Waar bij dezen man geloovig vertrouwen was gewekt op den gekruisigden Christus, daar wordt op het ootmoedig gebed de verhooring geschonken en hem den ingang in het Paradijs beloofd.

Wonderlijk zijn de wegen Gods, onnaspeurlijk Zijne oordeelen. Een groot zondaar gaat hier den discipel voor. o, Hoort het, gij allen, die in twijfelmoedigheid verkeert, die over uwe zonde treurt en weent, maar geen vrijmoedigheid hebt, om u de heilsweldaden van Christus toe te eigenen, niet omdat er iets aan die heilsweldaden ontbreekt, maar omdat gij zoo de grootheid uwer zonde gevoelt.

Ja, hoort het, want o, waar gij tot Hem zucht, daar is Hij bereid u koninklijk te verhooren. Waar gij in uzelven gansch en al ontbloot zijt, daar wil Hij u met Zijne goederen koninklijk vervullen.

Ja, koninklijk. Want immers, M. H.! dezen moordenaar werd geen tijd meer gegeven om vruchten der dankbaarheid te toonen, na zijne bekeering, hier op aarde, maar ziet, waar Christus Jezus hem genadig is, daar is Hij hem volkomen genadig, daar schenkt Hij hem niet alleen de rechtvaardigmaking, maar ook de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal.

Onder het sneeuwwitte kleed Zijner gerechtigheid schenkt Hij den armen man, maar, nu rijk in Hem, eene heerlijke plaats.

Gelooft gij dan ook niet, dat die laatste oogenblikken aan het kruis oogenblikken zijn geweest van Godverheerlijkende stemming?

Zeker, ook zijn geloof zal nog wel beproefd worden, als hij zijn Christus hoort uitroepen: »Mijn God, Mijn God, waarom hebt gij Mij verlaten?" Welk geloof is niet een beproefd geloof? Maar als het weder licht zal worden op Golgotha, zal het ook licht worden in de ziele des geloovigen moordenaars, als hij het veelbeteekenend woord zal hooren: »Het is volbracht!"

Gelooft gij niet, dat er in zijne ziele iets, ja veel is geweest van de stemming des dichters, welke zich uitspreekt in het woord: »Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder, gij zijt verlost, God heeft u welgedaan?"

De wonden mogen schrijnen, het lijden zwaar zijn, de dood is geen koning der verschrikking meer. Geloovende in het woord van zijn Christus, aanschouwt het geloofsoog reeds de heerlijkheid van het Paradijs, en is hij ook nu een heerlijk bewijs er van: »dat het niet is desgenen die loopt, noch desgenen die werkt, maar des ontfermenden Gods."

TOEPASSING.

M. H., wat heeft dit lijdenstafereel ons zeer veel te zeggen! Niet waar, het kruis van Golgotha staat nog altijd geestelijk opgericht, gelijk het toen opgericht stond op Golgotha.

Maar wat het daar deed, doet het nog, verdeelen in twee deelen, verbrijzelen tot verdoemenis of verbrijzelen tot zaligheid; voor den één is het kruis tot een val, voor den ander tot een opstanding.

Deze lijn loopt door, onverbiddelijk door en, het is ergens zoo waar opgemerkt, aan gene zijde van het graf wordt zij de breede, de diepe, de onoverkomelijke klove.

Roept dit lijdenstafereel u niet toe met ontzettenden ernst, dat gij enkel en alleen uit genade kunt zalig worden; dat God een God is, die uit genade zaligt; dat de gerechtigheid, die God eischt, niet eene is welke doet, maar die, welke gelooft. »Dengene die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddelooze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid."

En o, onze natuur wil nog zoo gaarne iets doen. Van nature willen wij het geweten bevredigen en de wet voldoen, opdat God en het geweten ons met rust late.

Maar dat is niet de wil Gods tot zaligheid, want o, terwijl de wet toorn werkt, dáár wordt het ons tevens zoo duidelijk gepredikt: »Hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, heeft God gedaan."

Hier wordt het ons dan ook weder geleerd, dat er geen andere weg is tot zaligheid, dan door het geloof in den gekruisigden Christus; maar tevens dat, zal de gekruisigde Christus ons dierbaar zijn, er bij ons in de eerste plaats gewekt moet zijn een inzicht in de diepte der ellende, een erkennen van Gods rechtvaardig oordeel over de zonde.

Erkent gij dit, M. H., en twijfelt gij dan nog of er voor u verlossing mogelijk is?

Als Immanuel machtig was om een moordenaar te verlossen, te redden en zalig te maken, is hij dan niet machtig om het u te doen? Die moordenaar en gij, beiden lagen en liggen onder den vloek van Adams zonde.

Of zegt gij, — maar ik moet mij eerst nog dieper schuldig kennen!

Ach, waarom blijft gij zien op de klaarheid en niet op de waarheid uwer overtuiging van zonde? Weet dit, gelijk de mate des geloofs onderscheiden is, zoo is ook de mate der overtuiging niet gelijk.

Maar dit is zeker, waar de oprechte bekommernis in uw hart wordt gevonden, daar is dit een werk des Heeren, en zou God de Heere dan Zijn werk ten halve doen? Waarom wroet gij dan langer in eigen ingewanden, waarom verkiest gij dan langer te rooken aan eigen garen en te wierooken aan eigen netten?

Hoe groot ook uwe zonde moge zijn, levend gemaakte ziele, de borggerechtigheid van Jezus Christus is nog altijd oneindig grooter. »Te dien dage zal er een fontein geopend zijn over het huis van David en de inwoners van Jeruzalem."

En voorts, o gij, die met dezen boetvaardigen zondaar beleden hebt: »Wij toch ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben," die God, den Heere, hebt leeren erkennen in Zijne heiligheid en rechtvaardigheid, maar ook Hem hebt leeren aangrijpen in Zijne barmhartigheid en genade; voor wie het kruis der verzoening werd het anker der hoop, blijft het »Gedenk mijner!" stamelen en roepen.

De wereld spot nog immer: »Indien gij de Christus zijt," maar laat het uwe dagelijksche behoefte zijn, om toe te gaan tot het altaar der verzoening, tot de fonteine des bloeds van Jezus Christus.

Ziet, God zag naar u om, toen gij vertreden laagt in uw bloed. Toen sprak Hij tot uw ziel: »Leef!" en het leven werd gewekt en het licht brak door.

Beschouwt dan veel, door het geloof, hoe al de deugden Gods verheerlijkt zijn in den weg van vrije genade, dien Hij met u hield, opdat het uwe eeuwige verwondering zij, dat die God, door de overgifte van zijn Zoon, rechtvaardig is en blijven kan, rechtvaardigende dengene, die gelooft.

Zeker, uw geloof wordt beproefd, moet beproefd worden. De weg des geloofs is de weg des beproefden geloofs, maar te midden van de beproevingen hebt gij de belofte, dat gij in de handpalmen Gods gegraveerd zijt, dat uwe namen dus steeds voor Hem zijn, en al moogt gij dan gehoond, gesmaad worden, om den naam van Christus wille, uw naam is geschreven in het boek des levens, en alle vijanden samen kunnen uw naam uit dat boek niet uitdoen.

Niet waar, de naam van den moordenaar stond bij Pilatus op de lijst der veroordeelden, maar achter het voorhangsel daar-boven staat zijn naam in het boek des levens.

Hier op aarde staat zijn naam op een zwarten keursteen, hierboven zal Hij straks zijn naam op een witten geschreven zien.

Waarom vreeest gij dan, gij gemeente des Heeren? Uw Immanuel, nu niet meer de lijdende, maar de verheerlijkte, roept u van den hemel toe: De prijs is gegeven, tot den

laatsten penning toe. De volkomene borggerechtigheid is aangebracht!

Zalig, driewerf zalig dan, die hier op aarde het »Gedenk mijner" heeft leeren stamelen, en die in zijn harte mag gelooven dat ook tot hem het »Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn" is gesproken en zal gesproken worden!

Dat leven zal tot in eeuwigheid, onuitsprekelijk zalig zijn. Amen!

Want God, de Heer, zoo goed, zoo mild,
Is te allen tijd een zon en schild;
Hij zal genade en eere geven;
Hij zal hun 't goede niet in nood
Onthouden, zelfs niet in den dood,
Die in oprechtheid voor Hem leven.
Welzalig, Heer! die op U bouwt,
En zich geheel aan U vertrouwt.

Psalm 84 : 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLVI.

Van het karakter en het goddelijk recht der doleerende kerken.

LEZING GEHOUDEN 14 JANUARI 1887, TER GELEGENHEID VAN HET GEREFORMEERD KERKELIJK CONGRES,

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Een gevoel als dat van Simeon, toen hij, met het kindeke Jezus in de armen, zijnen God in den tempel loofde, vervult in deze dagen allicht het hart van Gods kinderen; er is blijdschap over het aanschouwen van Gods groote daden.

Lange jaren is er gezucht over de breuke der dochter Sions en menigeen herinnert zich onder de afgestorven medestrijders de namen van hen, die gesmeekt hebben of de Heere hun de reformatie zijner kerken nog eens mocht laten beleven.

Zij zijn heengegaan zonder het gezien te hebben; maar ons die achter hen aangekomen zijn, gunt de Heere het voorrecht om er getuigen van te zijn, dat althans de eerste droppelen van den regen zijner goedgunstigheid nederdalen, om, naar wij hopen, te worden gevolgd door al rijker betooning van genade.

Gewis vergeten wij niet zooveel dat in de diepte ons brengt. Als de Heere zijn volk begiftigt met de genade der bekeering, komt eerst het rechte kloppen op de heupe; zoo wordt ook eerst recht onze kerkelijke ellende en schuld gekend en doorschouwd, als de Heere door zijn Geest de prikkelen en nagelen slaat in onze conscientie, waardoor wij opschrikken uit onze dommeling. Maar evenmin wenschen wij te vergeten, dat juist dan ook door de wolken de lichtstraal meest doorbreekt, die tot het harte weêr spreekt van vergeving en hernieuwing der gemeenschap.

Tegelijk dringen echter ook allerlei vragen zich naar voren. Uit ons eigen denken komen zij voort; door anderen worden zij ons voorgelegd, of soms ook voor de voeten geworpen, als zoovele bezwaren, waarover men ons gaarne wil zien struikelen.

Gelukkig zoo wij dan maar hiervan de vaste overtuiging heb-

ben mogen, dat onze kerken zijn gedeformeerd op eene wijze, die tot smaad is voor onzen Koning en tot schade voor de kerken zelve, dan vallen vele vragen weg; alle vragen n.l. die voortspruiten uit klein-, zoo maar niet uit ongeloof; ja dan blijft eigenlijk slechts ééne vraag over, en wel deze: Wat is de weg die door des Heeren vinger in de uitspraken van zijn Woord voor zulke omstandigheden is geteekend?

Zal hier van die deformatie veel moeten gezegd?

Zien wij daarvan niet alom de bijna tastbare bewijzen? Zien wij haar niet in de leden en in de ambtsdragers? In de belijdenis der waarheid en in de bediening van de middelen der genade? In de oefening der tucht en in de beoefening der liefde en der barmhartigheid jegens Jezus' ellendige leden? Ligt daar vooral niet voor onzen geest dat loodzware juk der hiërarchie, eens den kerken op de schouderen geworpen, in een tijd toen zij geestelijk waren ontzonken aan de waarheid, en sinds dien tijd het groote middel, waardoor de ellende is bestendigd en vermeerderd?

Dat voor die laatste deformatie de oogen in grooter kring zijn opengegaan, daarvoor is het Congres dat ons hier saambrengt het deugdelijkst bewijs. De verklaring die wij allen, telkens weer opnieuw, onderteekenen, is daarvoor waarborg. Over die deformatie behoeft vooral hier en nu niet veel meer gezegd, na de acte van aanklacht eergisteren voorgelezen en sinds in druk voor ons verkrijgbaar gesteld [1]). Scherp maar niet te scherp is het karakter der synodale hiërarchie ontleed geworden en daardoor de overtuiging al meer en meer versterkt, dat reformatie noodig is; nu noodig is; noodig is ondernomen te worden met alle kracht.

Doch wat verstaan wij onder reformatie? Gelijk zoo menige leuze is ook deze door lippen geuit, die nu van achter blijken daarmeê geheel wat anders te hebben bedoeld. Het woord te prediken, de dwalingen te ontdekken, de zonde aan te zeggen, te bestraffen een iegelijk en dat met aanhoudendheid en kracht, daartoe gordden zij, naar zij zeiden, zich aan; doch daarbij bleef het dan ook, en wat verder gebeuren moest, verwachten zij dan van een bovennatuurlijk, buiten alle instrument om, ingrijpen van des Heeren hand in den gewonen gang der dingen.

Reeds Voetius heeft herinnerd, dat zulk een arbeid door het

---

[1]) Het juk der tweede hiërarchie. Drie referaten door Dr. F. L. Rutgers, Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman en Dr. A Kuyper.

Woord ook reformatie kan worden genoemd, doch dan slechts in een zeer oneigenlijken zin, Ziet, als een huis zal gebouwd, dan hoort ook tot den bouw het uithouwen uit de groeven van den arduinsteen, die straks den gevel zal vormen; doch in eigenlijken zin is aan dat bouwen nog niet eens begonnen, al liggen reeds al de gehouwen steenen gereed op een rij.

De eigenlijke reformatie is iets anders en omvat meer. Tusschen hen die wij daareven aanduidden en ons, ligt hetzelfde verschil als tusschen Erasmus en Luther. Erasmus beroemde er zich op, dat Luther niets in al zijn boeken gezegd had, dat ook hij niet alzoo had uitgesproken. Maar toch wordt Luther en niet Erasmus, met aller instemming, genoemd als de man door den Heere als Hervormer gebezigd. Luthers woord werd vertolkt in eene daad, zoodat hij de hand sloeg aan den ploeg. De eigenlijke reformatie bestaat in het wegnemen van het misbruik, dat allengs of snel is ingebracht in Godes Kerk.

Van dat bewustzijn doordringe ons de Heere, gelijk Hij dusver reeds hier en daar dat deed. Hier en daar; want een blik rondom is nog niet zoo bemoedigend, als wij dat wel zouden wenschen. Hoeveel verzuim in dat opzicht komt nu niet aan het licht! Hoe menige dienaar des Woords, die nu misschien wel zou wenschen voort te kunnen gaan, bemerkt nu tot zijne smart, hoezeer hij boeten moet voor zijn nalatigheid om het volk hierop te wijzen, zoodat de akker zijner Kerk als het ware braak ligt; nog niet één voor zelfs met de ploegschaar is getrokken. Wél is onder de verschillende secties van dit Congres, de sectie van propaganda noodig om dezelfde overtuiging, waar zij niet is, te wekken; waar zij ontstond, te sterken. Laat ons er bij mogen voegen, dat ook veel ammunitie noodig zal zijn, d. w. z. stoffelijke middelen om den krijg met kracht te kunnen voeren.

Toch zijn wij reeds een eind gevorderd. De kenners der geschiedenis hebben ons den blik doen richten naar wat in vervlogen eeuwen in dergelijke omstandigheden der kerken door des Heeren volk is gedaan. Een verschijnsel uit de dagen van den strijd tusschen Remonstrant en Contra-Remonstrant, dat wel bekend was in een kleiner kring, maar den meesten meer vreemd, is weer voor oogen geteekend. In de doleerende kerk den weg te zien dien wij nu weer op moeten, is eene gedachte geworden, waarmede wij allen meer of minder zijn gefamiliariseerd. Van zulke doleerende kerken bestaan er reeds enkele onder ons. Van zulke eene doleerende kerk, van die van Rotterdam n.l. — ik bedoel die van de 17e eeuw, niet die van de 19e — is het beeld u op gister gemaald en

de historie verteld [1]). Toch meenen wij dat het geen overtollige arbeid is, veeleer in de huidige omstandigheden een dringend noodige, dat zooveel mogelijk licht aangebracht worde om van die doleerende kerk én het karakter én het goddelijk recht uiteen te zetten. Eene bescheidene bijdrage daartoe te leveren, is het doel van mijn spreken.

Doleeren is pijn lijden; c l a e g e n d e g e m e i n t e werd ook vroeger wel de doleerende kerke genoemd, om aan te duiden dat zij reden had om als leeddragende op te treden. Doch de vraag is welk het eigenaardig lijden van pijn is, dat tot zulk c l a e g e n haar noopt. Ware het over het kwaad der zonde of over den smaad die haar om Christus' wille overkomt, dan mocht ze wel nooit anders dan doleerende optreden; dan mocht niet één oogenblik zelfs de begeerte gekoesterd om van zulk doleeren te worden ontheven. Aanstonds voelt ook een ieder, dat zulk doleeren hier niet wordt bedoeld.

De woordafleiding brengt ons dan ook niet verder. De geschiedenis moet ons in dezen licht verschaffen en zeggen wat men onder eene doleerende kerk verstond en verstaan moet. En dan wordt dit ons geleerd, dat de kerk doleerend genoemd wordt, wanneer de vrijheid van beweging door haar gemist wordt tengevolge van de tusschenkomst der burgerlijke overheid.

Vrijheid van beweging, dat is niet vrijheid van conscientie; de vrijheid om Gode te leven naar de inspraak der conscientie, gebonden aan de uitspraak van Gods Woord. Deze vrijheid kan wel worden betwist, maar nooit worden ontroofd. Betwist is zij door Joden en heidenen aan de eerste Christenbelijders; betwist is zij aan de Waldenzen door de pauselijke hiërarchie; betwist is zij aan onze vaderen door de inquisitie, uit Spanje in deze landen in den dienst van den Roomschen paus overgebracht; betwist is zij zelfs in deze eeuw nog aan belijders van den Naam des Heeren. Maar ontnemen kon men haar niet; zelfs niet door de wilde dieren in het Rome der keizers; zelfs niet door het verbranden van mannen en het levend begraven van vrouwen. Zoo stout en fier verhief zij zich tegen alle onderdrukking in, dat zelfs het roffelen van den trom te baat moest genomen om het geluid der stem te smoren. Ja, nooit meer dan toen kwam de onmacht der machthebbers uit, daar men er wel in slaagde het lichaam te verbranden, doch de ziel juist bracht bij Hem, dien zij met haren mond tot in den dood toe had beleden.

---

[1]) In de lezing door Dr. W. Geesink van Rotterdam, eveneens ter gelegenheid van het Congres gehouden.

Bij vrijheid van beweging denken wij echter aan de kerk, gelijk zij in zichtbare gestalte, georganiseerd als instituut, optreedt onder menschen en eene uitwendig zichtbare plaats inneemt op aarde. Zoo doet zij met al wat tot haar als inrichting behoort: voor het uitwendige van de bediening van Woord en Sacrament; voor de gebouwen en goederen die zij daartoe verwierf en bezit; of ook die ten behoeve van den arbeid der liefde haar geschonken zijn.

Die vrijheid van beweging kan belemmerd of ontnomen, wanneer de overheid van hare macht misbruik makende, aan de kerk hare bescherming onttrekt; of wel hare gebouwen haar ontneemt; of wel hare fondsen haar onthoudt; i. e. w. door alle middel waardoor haar de vrije werking met wat haar toekomt, wordt bemoeijkt of afgesneden. Wanneer nu eene overheid daartoe overgaat, rechtstreeks of zijdelings, dan wordt de gewone stand der kerk verstoord; dan wordt zij gehinderd in hare bewegingen en doleerende treedt zij dan op. De eerste schrede is dat dan vaak op een weg, die verder nog voert. Schrijdt de overheid er toch toe voort om die vrijheid van beweging geheel te willen ontzeggen en zet zij aan dat verbod kracht bij door den sterken arm, dan wordt de eerst doleerende kerk alsnu kruiskerk, gebukt onder eene min of meer zware vervolging.

Niemand dunke dat vreemd, dat om gemis van stoffelijk goed, de kerk in zulke gestalte optreedt, alsof dat stoffelijk goed haar zoo dierbaar en onmisbaar zou zijn. Het is meermalen gebleken, dat zij dat wel kan missen. Menigwerf is dat gemis juist gezegend geweest en een weg, waarin onder 's Heeren bestel rijke genade haar deel is geweest. En omgekeerd is juist dat stoffelijk goed vaak oorzaak geweest van jammerlijke geestelijke schade. Doch dat is eene zaak, waarmede de burgerlijke overheid niets heeft te maken. Die overweging was ook nooit de drijfveer van haar handelen. Juist het tegenovergestelde was haar doel. Doch al erkent Gods volk dat de druk door 's Heeren genâ ten zegen is, toch blijft onverkort niet alleen het recht maar ook de plicht om den eisch te doen hooren, dat het recht zal gehandhaafd, ook jegens haar en te haren bate.

Zulk een toestand van doleeren ontstaat dus nooit door de willekeur der kerk en naar haar believen; maar komt alleen dan, wanneer de kerk, wenschende getrouw te zijn aan haren Koning en gehoorzaam aan zijn bevel, op haren weg eene overheid ontmoet, die haar juist deswege den voet dwars zet.

Zoo was het in den tijd, toen de volgers van Arius den sterken arm der overheid te hunnen dienste hadden en de belijders

onderdrukten. Zoo ook toen onder Oldenbarneveldt de Remonstranten zich beschermd zagen door de wereldlijke macht en als publieke kerk gehandhaafd, terwijl de Contra-Remonstranten door haar werden verdreven van hun kansels en gescheiden zelfs van hun kerken. Zoo wordt het nu weer opnieuw in deze dagen en zien wij voor ons oog de namen van Kootwijk en Voorthuizen, Reitsum en Leiderdorp, Kollum en Anjum en Gerkesklooster, Rotterdam en Amsterdam, zooveel dorpen en steden waar de Kerke Christi in doleerende gestalte staat.

Immers worden zij door de overheid gedrukt, al schijnt dat juist een kerkelijk zich noemend bestuur haar geweld aandoet. Ja, het zijn classicale en provinciale en synodale besturen alleen, die handelend optreden dusver. Doch een ieder verstaat dat er van eene zijdelingsche zoowel als van eene rechtstreeksche inwerking sprake kan zijn. Die eerste nu, eene zijdelingsche n.l. geldt het hier. Al die besturen toch hebben hun ontstaan en voortbestaan alleen te danken aan den wil der overheid. Het is ons herinnerd, eer het besluit genomen werd om tot den Koning te gaan met de vrage dat onze zaken, voor zoover zij in dit tijdelijk leven vallen en op geld en goed en naam en positie betrekking hebben, alleen zouden worden berecht door zijn rechtbanken en niet door de willekeur onzer bestuurders. Daarom heeft Groen van Prinsterer steeds zoo aangedrongen op wegneming van het staatscreatuur van 1816, vooral na 1852, toen het van nog erger aard en natuur is geworden. Want hoe ook schijnbaar de werking der overheid op de kerken zij weggenomen, metterdaad rust zij nog loodzwaar op haar. Zoo zelfs dat er geen kerk is, die niet de volle vrijheid van beweging mist; of althans geen kerk die niet, zoodra zij het gareel van 1816 van zich werpt om weêr onder het zachte juk van haren Eeuwigen Koning zich te scharen, daarom dan ook aanstonds en onmiddellijk in doleerende gestalte zich moet vertoonen. Immers houdt de overheid nog steeds haar creatuur de hand boven het hoofd en, evenals vóór vijftig jaren, wordt ook nu op menige plaats politie en militie der hiërarchie ten dienste gesteld.

Zoo staat dan nu wat eene doleerende kerk is, ons recht voor den geest. Het is niet een eigenaardige soort van kerk nevens de plaatselijke, ontstaan door een bijzondere samenvoeging van personen, zooals b. v. de huiskerk, eene legerkerk of iets dergelijks. Maar het is de Kerk van Christus, gelijk zij bestaat van stad tot stad en van dorp tot dorp, in dien eigenaardigen toestand, waarin zij te klagen heeft over zulk een druk der overheid, waardoor haar het gebruik ontnomen

wordt der hulpmiddelen, voor haren arbeid zoo noodig. De kerk kan dus den eenen dag nog doleerende zijn en den volgenden niet meer; evenzeer als een mensch den eenen dag krank ter neêr ligt en den volgenden weer gezond en krachtig zich aan den arbeid zet.

Onderscheiden zijn de wegen, waarop zulk een conflict tusschen het recht der kerk en de macht der overheid ontstaan kan. De kerk kan onder leiding van den kerkeraad, dus op de meest normale wijze, de gemeenschap breken met wat strijdig is met den eisch van het Woord van God. Of ook kan zij het doen onder leiding van enkele ambtsdragers in haar midden, die de Heere nog liet overblijven nevens eene overigens ontrouwe meerderheid. Dan treden die ambstdragers op, afgezonderd van de anderen; doen de in geestelijken zin ledige plaatsen aanvullen, en nemen naar uitwijzen van Gods Woord de reformatie en regeering hunner kerk ter hand. Soms kan ook alle ambtsdrager ontbreken, die nog vasthoudt aan 's Heeren ordonnantie. Dan is wel diep het leven weg en ingezonken. Dan rest geen andere weg dan dat bijeen kome al wie nog voor Gods Woord buigt, om onder leiding van den kerkeraad eener genabuurde kerk de ambten te bezetten, door ambtsdragers te benoemen en alzoo ook weêr de forme van kerk naar buiten te openbaren en als kerk te leven.

Eén van die wegen moet het altoos op. Welke weg in gegeven omstandigheden de weg is, moet naar den toestand op elke bepaalde plaats beoordeeld. Toch worde daarbij tegen een slechts uitwendig en daarom oppervlakkig en ongeestelijk oordeelen gewaakt. Teerheid van hart en een geheiligd onderscheidingsvermogen zijn noodig, opdat voortvarende beslistheid met bedachtzaam overleg hand aan hand mogen gaan.

Doch iets anders werpt men ons tegen. Het recht om dus te handelen wordt ons betwist; betwist van menigen kant en op verschillenden grond; betwist niet alleen met redenen aan nut en profijtelijkheid ontleend; maar betwist in beginsel, als verboden door het Woord van God.

Van welken kant die aanval komt, doet er minder toe. God gebruikt wel een dier om Bileam te leeren. Zou Hij dan niet een vijand kunnen bezigen om ons te onderrichten? Wij hebben dus onder het oog te zien wat tegen ons wordt ingebracht, gelijk onze vaderen dat gedaan hebben met bijna eindeloos geduld tegenover alle bezwaar, van Rome's wege hun voor de voeten geworpen.

Allereerst hooren wij hen, die ons gunnen willen wat wij niet mogen, maar ons betwisten wat wij moeten doen. Persoonlijk

de kerk verlaten, dat staat u vrij, zoo roepen zij; maar als gemeente uittreden uit het verband, dat kan niet; die afzonderlijke kerken bestaan sinds 1816 niet meer zoo zelfstandig als vroeger; deelen zijn het geworden van de ééne groote Nederlandsche Hervormde Kerk.

En daaraan sluit eene andere groep zich aan. Het verband aan de organisatie losmaken, dat mag niet, zoo zeggen zij. Gij moogt immers van de kerk niet scheiden. Die Nederlandsche kerk hoort nu eenmaal bijeen. Wie hare gemeenschap verlaat, wordt schismatiek. Alle verandering en verbetering moet door alle kerken gezamenlijk, niet door enkele afzonderlijk worden ondernomen.

Daarnaast staan echter weer anderen met deze opinie, dat n.l. zulk een uittreden der kerk uit een hiërarchisch verband, wel kan en mag, wanneer de vergadering der ambtsdragers voorgaat, maar veroordeeld is, indien dat voorgaan ontbreekt.

Aan alle drie ligt als gemeenschappelijke fout ten grondslag, dat men geen recht inzicht heeft in wat de kerk is naar den Woorde Gods. Gewis, wanneer de kerk is gekomen tot de volle ontplooiing van haar leven, dan staat zij daar met alle ambten en bedieningen in haar midden, die door den Heere voor den welstand van haar leven zijn verordineerd en gegeven. Doch de kerk valt niet weg, wanneer de ambtsdragers wegvallen óf door den dood óf door vertrek óf door de misdaad van geestelijke ontrouw in de vervulling van hun taak. Het lichaam bestaat, al zijn al de organen die tot zijn wezen behooren, uit zijn ongevormden klomp nog niet te voorschijn getreden. De kring der geloovigen bestaat, eer uit zijn midden de dragers der ambten zijn verkoren.

Dieper ligt zelfs nog het wezen van de kerk van Christus. Tot vóór de grondlegging der wereld moeten wij terug om haren aanvang te vinden. In het besluit Gods ligt die gemeente reeds in bestek uitgeteekend, met al hare leden bij name genoemd. Zij is naar onzen Catechismus: eene gemeente ten eeuwigen leven u i t v e r k o r e n. Uit dien raad treedt zij dan achtereenvolgens te voorschijn, doordien de Vader ze schept in het rijk der natuur, de personen die in het Verbond der genade zullen worden vereenigd. Naar dien raad worden zij gekocht en geheiligd, doordien de Zoon de toegezegde rantsoenbetaling aanbrengt. Volgens dien raad wordt dat lichaam dan op aarde openbaar, doordien de Heilige Geest, uitgaande van den Vader en van den Zoon, alsnu aan die personen de verworven verlossing dadelijk toepast.

Eene zelfstandige openbaring van dat lichaam is voorts elke plaatselijke kerk, door den Geest en het Woord vergaderd. Eene vergadering is die kerk alzoo in den dubbelen zin van dat woord: een samenzijn zoolang zij hier beneden toeven, die op éénzelfde plek éénzelfde geloof deelachtig zijn geworden; maar ook een voortdurend toebrengen van wat toegebracht moet; gepaard met een gestadig afleveren aan de bruiloftszaal daarboven, van wat hier lang genoeg naar Gods raad heeft geleefd. Eéne heilige algemeene Christelijke Kerk; maar die eenheid op aarde stuk van geloof, gescheiden als het lichaam ligt door tal van deelen, totdat eens daarboven alles saamgegaard zal wezen en de volle eenheid van het lichaam zichtbaar te aanschouwen.

Dat is in korte trekken wat onze kerken op grond der Heilige Schriftuur steeds hebben beleden van het stuk der kerk van Christus. Met dezen toetssteen in de hand valt lichtelijk te verstaan, op hoedanige wijze alle boven vermelde meeningen aan het wezen der kerk geweld aandoen of zijpaden zijn, die op verkeerde wegen weer terugvoeren.

Afzonderlijke kerken bestaan sinds 1816 niet meer. Zij gingen op in afdeelingen van het groote genootschap.

Maar men vergeet daarbij dat eene kerk niet ontstaat uit de willekeur van menschen, maar uit de daad Gods. Hij verkiest en wederbaart, roept en brengt saam, die Hij tevoren gekend heeft. Schepping zijner hand zijn alle plaatselijke kerken, evengoed als de boomen des wouds, de kinderen der menschen op aarde. Evenmin als een decreet hun natuur kan veranderen, evenmin kan een besluit van 1816, al is 't dan ook in 1852 herhaald, het wezen wegnemen eener plaatselijke kerk.

Wél kan eene kerk tot een puur menschelijk genootschap ontaarden; evenals de mensch kan verdierlijken; maar ontaarding is iets anders dan omzetting bij decreet. Een decreet is uitwendig; eene ontaarding inwendig. Niet door zulk een koninklijk besluit ons voor te leggen, is eenvoudig zulk eene quaestie beslist. Maar voor elke plaatselijke kerk afzonderlijk moet de vraag gedaan en beantwoord, of metterdaad het tot zulk een verbastering van het wezen kwam. En als het dan zoo komt te staan, gelijk nu b. v. te Amsterdam, dat eene vergadering, die optreedt doende wat des kerkeraads is, metterdaad den band aan Christus afsnijdt om dien aan een synodale hiërarchie te meer vast te houden, dan is in zulk een raad geen kerkeraad meer te herkennen; dan zette die vergadering zich om in een bestuur der Amsterdamsche afdeeling van het Haagsch genootschap van 1816.

Zoolang dat echter niet bleek, toch te willen beweren, dat in 1816 alle oude Gereformeerde kerken haar karakter van kerk verloren, is eenvoudig zich laten meêslepen door het spraakgebruik en de gewoonten der revolutionaire idée, in Frankrijks omwenteling belichaamd. Niet meer aanvaarden wat de Heere schiep en het geschapene niet erkennen als een gewrocht van zijne hand; maar meenen dat wij naar onze menschelijke gedachten alle ding kunnen veranderen en vervormen, ja als kleine scheppers op eigen hand, door ons woord het wezen der dingen kunnen wijzigen, dat is immers het hoogmoedige beginsel, dat toen zich weêr openlijk baan brak en sinds de geesten beheerscht.

Van de Nederlandsche Hervormde kerk moogt gij niet scheiden; zoo heette het in de tweede plaats. Wie hare gemeenschap verlaat wordt schismatiek; reformatie moet eene zoodanige zijn, die het geheele lichaam omvat.

Ook hier wederom dat te veel eer bewijzen aan de revolutionaire idée, alsof in 1816 alle kerken tot ééne Nederlandsche kerk waren vervormd. Wij willen de nauwere banden niet voorbij zien tusschen de kerken Christi, op het erf van ons land bestaande, en samenhangende met het vele dat zij samen hebben doorworsteld, in heur gemeenschappelijk zijn onder dezelfde tyrannie van aardsche geweldhebbers. Het kostelijke martelaarsbloed is nog steeds een band van vereeniging. Maar overigens hoe beperkt en ongeestelijk is zulk eene opvatting.

Hoe beperkt; want als van eenheid der kerken gesproken wordt, blijve onze ziel toch niet hangen tusschen Dollard en Schelde, tusschen Noordzee en Duitschlands grens. De ééne kerk Gods breidt verder zich uit en haar eindpaal is niet bereikt voor gij alle land en volk in de gedachte doorliept; voor gij de strijdende kerk beneden schakeldet aan de overwinnende daarboven; voor gij bij de geslachten die gingen en nog zijn, ook meêteldet die andere, waaruit de verkoornen nog in de toekomst moeten verzameld.

Hoe ongeestelijk; want al blijft de bloedsmenging en het nationale zijn beteekenis houden; al weefde de Heere dat nog zoo innig saâm; in het ééne lichaam is het één Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot ééne hope uwer beroeping; één Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die daar is boven allen, en door allen, en in u allen. Bovenal hebben onze Gereformeerde kerken zich steeds beijverd, dat in het oog te houden. Op heur nationale Synode worden uitheemsche godgeleerden genoodigd. Dat zij van andere Gereformeerde kerken alleen door de verschillende spraak en taal,

en niet door iets anders onderscheiden zijn, beijveren zij zich op den voorgrond te plaatsen. Als dan ook een naamlijst van predikanten in druk verschijnt, vindt gij tot in het begin dezer eeuw niet alleen hen, die in deze landen het Woord bedienen genoemd; maar die lijst omvat allen in Oost-Friesland en Bentheim, in Boheme en Hongarije, en elders, ja tot in andere werelddeelen toe, die dezelfde belijdenis met onze kerken in het wezen der dingen hielden.

Schismatiek zou eene kerk heeten, die ophield de gemeenschap met andere kerken een wijle, misschien met gevaar van voor goed, te laten werken, zoo zegt men. Doch niet de breuke maakt schismatiek maar de oorzaak, leerden onze vaderen, en zij hadden gelijk. Schismatiek is hij, die bij overeenstemming in de belijdenis, zooveel gewicht legt op personen of op uiterlijke plechtigheden, dat hij daarom opzettelijk zich afzondert en zijn eigen weg gaat.

Hoe kan dan zulke beschuldiging ingebracht tegen hen, die om de eenigheid des geloofs te behouden de eenigheid der reglementen vaarwel zeggen! Immers daarbij werkt geen andere drijfveer dan die, waardoor eens de kerken hier en op zoovele plaatsen den paus en het pausdom hebben verlaten om bij Christus te kunnen blijven, en dat gedaan hebben zonder te wachten dat allen hun voorbeeld zouden volgen. Juda's stam wachtte ook niet om David weêr in te halen na Absaloms afval, totdat de andere stammen meêgingen.

Zulke separatie is niet uit hoogheid des harten, maar juist uit liefde. Zoo kan het althans zijn, wanneer metterdaad door Gods genade de drang tot terugkeer naar de leer en practijk der ware kerk in eene gemeente wordt gewrocht. 't Is dan een daad, gelijk bij de tucht tegenover de leden van de eigen kerk, om daardoor haar te onttrekken aan de hand van den Antichrist.

En eindelijk anderen, die ons zeggen dat zulk een betreden van den weg der doleerende kerk wel mag, wanneer de kerkeraad voorop gaat; maar dat dit uitblijven moet in het geval, dat deze daartoe niet wil overgaan, hetzij uit geheele loslating van de waarheid, hetzij uit aandoenlijkheid voor de eere van Koning Jezus in zijn kerke. Wanneer geloovigen bij elkander komen, onder aanroeping van 's Heeren naam en onder bijstand van den kerkeraad eener genabuurde kerk, dragers van het ambt benoemen, is dat eene ongeoorloofde zaak.

Voor wie doordenkt, zal het niet moeielijk vallen de nawerking van den zuurdeesem der hiërarchie daarin te ontdekken. Alle hiërarchie toch rust op dit beginsel, dat er twee onderschei-

den bestanddeelen zijn in Jezus' kerk: een deel waaraan het wezen der kerk hangt, de clerus, de geestelijke stand; en een ander deel dat nu met dien clerus meêleeft, aan dien clerus gebonden is en als leekenschare achter hem aan heeft te komen. Zoo is de Roomsche hiërarchie met haar paus en geestelijkheid van allerlei rang en allerlei stand. Zoo is de synodale hiërarchie, waar de kerk bestaat uit en hangt aan de verschillende besturen, die in geregelde volgorde boven elkander staan. En zoo zou het feitelijk volgens deze theorie ook worden in de verhouding tusschen de geloovigen en den plaatselijken kerkeraad.

o, Gewis, een kerkeraad moet eerst vermaand en gebeden; alle middel moet aangewend dat onder Godes zegen zou mogen dienen om beter inzicht, meerder trouw te wekken. Maar ook daarbij is eindelijk een grens en het oogenblik kan komen, dat met Gods Woord in de hand het oordeel moet gesproken, dat een ambtszetel feitelijk onbezet is, al zit daarop deze of gene persoon. Ambtsdrager te zijn hangt niet alleen aan den uiterlijken vorm van wettelijke benoeming en aan de successie in rechte lijn van andere ambtsdragers. Wanneer de geestelijke grond, niet alleen naar een vermoeden van dezen of genen, maar naar de klaarblijkelijkheid der feiten, weg is, doordien men de ordonnantie van Christus veracht, dan is het oogenblik gekomen, dat het ambt der geloovigen werken moet.

De personeele successie in hen, die aan het hoofd der kerk staan, is niet noodig; de successie van het lichaam is voldoende. Zoo leerden onze vaderen terecht tegenover Rome, dat in die uiterlijke opvolging al zijn kracht zoekt. Het wezen der kerk ligt niet in de ambtsdragers, wijl de kerk rust in het eeuwig besluit der verkiezing Gods en in den eenigen eigenlijken ambtsdrager Jezus Christus. Zelfs is het eerste ambt dat in de kerk uit dien Christus voortvloeit, juist het ambt der geloovigen. Allen zijn een koninklijk priesterdom. In zijn kerk heeft de Heere niet eens aan zijn apostelen de macht gegeven om opzieners te benoemen. Zij zelfs waren slechts als 't ware de consulenten, onder wier leiding de gemeenten krachtens het ambt der geloovigen de dragers van ambten hebben verkoren. En al zou dus in gewone tijden het ambt der geloovigen geacht kunnen worden te slapen, — wat echter niet alzoo is, — dan werkt het toch weêr onmiddellijk, zoodra door de daaruit voortkomende ambtsdragers de ambtsplicht wordt verzuimd.

De stuurman maakt aan geen machtsoverschrijding zich schuldig, die den kapitein opsluit, wanneer waanzin hem aangrijpt of boos opzet hem het schip doet brengen in verkeerden koers. Het regiment wordt niet wegens opstand gestraft, dat zijne officieren niet volgde, die overliepen naar den vijand;

eer wordt het voor zijn trouw aan zijn koning beloond. En niet anders is het hier. Men breekt niet met de kerk, als men breekt met ontrouwe ambtsdragers, want die zijn niet de kerk evenmin als de paus dat is en was, niettegenstaande zijn roemen op eene onafgebroken reeks van voorgangers. Of een boom leeft, wordt niet uitgemaakt door de takken, maar door den wortel. Een plaatselijke wijnstok, op den wortel Christus stoelende, houdt niet op wijnstok te zijn, al stierven enkele ranken weg, die vroeger wel heerlijke vrucht hadden gedragen. Indien eene kerk, onder ontrouwe en beslist verkeerde ambtsdragers zucht, verlaat zij niet den wortel, maar keert integendeel daarnaar terug, wanneer zij de vertegenwoordiging der kerk weêr instelt naar den eisch van Gods Woord.

Vergeten mag niet, dat in de kerk van Christus geen andere maatstaf van beoordeeling voor al of niet rechtmatigheid gelden kan dan zijn eigen woord en regel. De belijdenis der waarheid in woord en wandel is het eenige richtsnoer. Elk ander leidt ons af op allerlei bijpaden, die ten slotte de kerk in de armen voeren van de vijanden des Heeren.

Deze dingen zijn niet nieuw; zouden het althans niet wezen, zoo het Gereformeerde leven niet meer dan honderd jaren feitelijk en zeventig jaren gewelddadig ware onderbroken. Waren de oude boeken onzer Gereformeerde godgeleerden niet zoo zeldzaam geworden in de handen der voorgangers en zelfs in de gehoorzalen der wetenschap, bekend zouden wij althans kunnen zijn met den reusachtigen kamp tusschen onze vaderen en Romes hiërarchie gevoerd. Toen toch brandstapel en allerlei gruwel niet hielpen, deed Rome de vraag: Wat nu? en zoo kwamen allerlei betoogen los en menige welversneden pen heeft in den dienst der hiërarchie alles bepleit, wat bepleit kon worden. Maar onze vaderen hebben ze gestaan en met name Voetius heeft voet voor voet aan Rome het terrein betwist en met Gods Woord het zegerijk verslagen.

Toch is dit slechts de meening van een particulier persoon; en elk mensch is als mensch aan dwaling onderhevig. Meer waarde valt te hechten aan eene samenstemming van meer dan één; aan eene vergadering van mannen, van wie wij mogen gelooven, dat zij niets anders begeerden dan naar Gods Woord te spreken en te handelen; van wie wij weten dat zij de leiding des Heiligen Geestes ruimschoots mochten ondervinden. Wij hebben eene kerkelijke vergadering; eene vergadering bestaande uit afgevaardigden van Nederlandsche kerken niet alleen, maar van mannen gekomen uit tal van

andere landen, vertegenwoordigende tal van buitenlandsche kerken, heeft zich uitgesproken over deze zaak. Gij verstaat dat ik doele op de Dordtsche Synode van 1618 en '19.

Ook daar kwamen deze vragen aan de orde. De Remonstranten waren voor die Synode gedaagd. De bevoegdheid van die vergadering, althans van vele leden, ontkenden zij, op grond dat daar dezulken zaten, die zich met hun kerken hadden losgescheurd van de gemeenschap met de andere kerken, of wel de doleerende kerken hadden geholpen en dus in hare scheuring haar hadden gestijfd. Dezulken waren partij en konden dus geen rechters zijn, zoodat zulk eene vergadering geen rechte Synode was, wijl zij scheurmakend was. Zoo beweerden zij.

De Synode van Delft van 1618 had reeds die bezwaren weêrlegd in een stuk gericht aan de Staten van Holland en West-Friesland. De band der belijdenis wordt daarin door haar op den voorgrond geplaatst; van uitwendige successie of continuiteit geheel en al gezwegen. De Remonstranten hadden hun medebroeders tot zulke separatie als het ware genoodzaakt. Zij hadden verworpen alle kerkelijk oordeel over hun leer. Zij hadden getracht naar zulke onderlinge verdraagzaamheid, waardoor zij hun nieuwe opinieën over de vijf artikelen en onderscheiden andere punten meer, zochten door te drijven in Gods kerk. Zij hadden hen, die noch die verdraagzaamheid noch die nieuwe leer konden gedoogen, uit hun diensten helpen stooten; de gemeenten van trouwe dienaren en herders beroofd; en die daarover zich ontevreden betoonden, kwalijk laten behandelen. Zij hadden daardoor veroorzaakt, dat de gemeenten die hare herders voor getrouwe leeraars hielden, zich van zoodanige kwade en verkeerde arbeiders afscheidden.

Daarom waren die gemeenten, zoo voeren zij voort, echter niet de oorzaak der scheuring. Schismatici zijn niet, die zich afzonderen van hen, die zij verstaan afgeweken te zijn van de waarheid; maar die zich zóó afscheiden dat zij zich niet aan 't oordeel der gezamenlijke kerken onderwerpen [1]).

Wat konden zij, die naar de getuigenis van hun conscientie en naar hun roeping ijverden om de tegensprekers der waarheid

---

[1]) Dit doelt op de jaren lang tegen de Contra-Remonstranten volgehouden weigering om eene nationale Synode als zuivere vertegenwoordiging der Nederlandsche Gereformeerde kerken bijeen te roepen, ten einde de geschillen te beslissen. De lezer houde bij de vergelijking van het toen en thans wél in het oog, dat eene nationale Synode geheel iets anders is dan de carricatuur eener Synode, die nu jaarlijks bijeenkomt in den Haag. In zooverre is er gelijkheid, dat juist door deze zoogenaamde Synode het bijeenkomen eener werkelijke nationale Synode der Gereformeerde kerken onmogelijk is geweest.

te weêrstaan, anders doen, dan bijeenkomen in bijzondere vergaderingen, om te overleggen wat best gedaan ware tot handhaving van de waarheid en verhindering van verdere afbreuk in de leer en wering van alle schandalen?

Zoo sprak men te Delft. Dit stuk is te Dordt ingebracht als het gevoelen der inheemsche godgeleerden. Doch ook de uitheemsche spraken daarover zich uit en stemden met de onzen in.

Die van Groot-Brittanje achtten de beschuldiging noch waar noch waarschijnlijk; zij beroepen zich op de feiten; zij constateeren dat de Remonstranten zelven, afwijkende van de leer, in 't gemeen aangenomen, het beginsel en de oorzaak zijn geweest van deze scheiding; want voor de waarheid wordt gehouden hetgeen van den aanvang in eenige kerk geleerd en aangenomen is geweest; voor dwaling wordt geacht hetgeen naderhand ingevoerd wordt; totdat, gehouden zijnde een wettelijk onderzoek en oordeel, het tegenovergestelde besloten wordt. Voorts werd de eisch dat de Remonstranten zich aan de uitspraak der Synode onderwerpen zouden, gegrond op deze overweging: dat de zaak die in de Synode verhandeld wordt, de zaak Gods is en der geheele kerk; en dat dies de leden bij heilige eede verplicht worden om, ter zijde stellende alle partijschap en ongeregelden hartstocht, niet als van hunne zaak maar als van de zaak Gods uit Gods Woord te zullen oordeelen.

Die van den Paltz schreven: Niet die is te bestraffen, die zich afzondert; maar die anderen dwingt zich af te zonderen; gelijk onze voorouders niet zijn te misprijzen, die van de Roomsche kerk zich afgezonderd hebben; maar de paus die door zijn tyrannie en schrikkelijke afgoderij de onzen gedwongen heeft van hem af te wijken. De nieuwigheidsdrijvers hebben scheuring gemaakt van de leer en scheuring van de kerkelijke orde, die naar Gods Woord in de Gereformeerde kerken gelden moest De eisch om aan deze synode zich te onderwerpen, ofschoon men zelf voor geen pauselijke concilies boog, werd hiermeê gerechtvaardigd: dat men dáár plaats geeft aan besluiten van menschen, te weten van den paus, en te Dordt aan de besluiten Gods; — dat men dáár komt met vooroordeelen en er weêr evenzoo van heengaat, terwijl zij achtten dat te Dordt niemand was, die niet bereid ware, gaarne aan te nemen, hetgeen de Remonstranten met Gods Woord kunnen bevestigen; — dat dáár zijn openbare vijanden en te Dordt broeders en metgezellen van dezelfde gemeente; — dat dáár allen gebonden zijn en te Dordt allen vrij, zooveel aangaat de belijdenis en verdediging des geloofs.

Eveneens spraken de Hessische broeders. In de overeenstem-

ming met de leer lag ook hun het zwaartepunt. Daarom toch kon de Synode niet scheurmakend genoemd worden, zelfs niet wat aangaat de Nederlandsche broeders, omdat die nog belijdenis deden door Gods genade, zoowel als de Nederlandsche kerken, van dezelfde leer, die, naar Gods Woord in de aangenomene formulieren der Nederlandsche Belijdenis en van den Catechismus vervat is, en die gedurende vele jaren in deze provincie geleerd is geweest. Daarentegen waren de Remonstranten degenen, die bijzondere en van de aangenomene leer verschillende opiniën hebben verbreid.

Zoo spraken ook die van Embden. Zij stemden toe dat die waarlijk eigenlijk scheurmakend zijn, geen rechters mogen wezen. Maar hielden tovens vast, dat de doleerenden geen scheurmakers waren. Degenen toch, die noodzakelijk om de eere Gods, om de rust der conscientiën en om fundamenteele dwalingen, zich van de kerk der verkeerden afzonderen, gelijk onze vaderen van het pausdom, gelijk anderen van andere nieuwigheidsdrijvers en leeraars van vreemde leeringen, zich losgegemaakt hebben, mogen niet als scheurmakers worden bestempeld. Dit is slechts in schijn een schisma, wijl het te doen is juist om bij het lichaam te blijven. Zij verklaarden dat integendeel de Remonstranten onschuldige broeders gelasterd hadden, toen zij dezen uitmaakten voor scheurmakers, drijvers van nieuwigheden, verstoorders der gemeene rust, en die godzalige, geleerde en aan hunne kerken aangename mannen verdreven.

Zoo spraken en oordeelden ook de broeders van Genève en van Bremen, eenpariglijk instemmende met al wat de anderen hadden gezegd. Er is op dit punt geen zweem van verschil van gevoelen. Toetssteen, waaraan gekeurd wordt, is de belijdenis. Van het vasthouden aan haar of niet hangt het af, of metterdaad van al of niet scheurmaken mag gesproken.

't Is ons als doorleefden wij opnieuw dezelfde tijden. Een vijand, machtig en sterk, is bezig om den hof des Heeren te verderven, doch hij doet dat omhangen met een geestelijk gewaad; soms nog met een stuk van de banier der Belijdenis in de hand; om te beter de kudde te misleiden. Ja, hij voegt zelfs nog deze list daaraan toe, om het verwijt van geestelijke ontrouw en verkeerdheid te slingeren naar het hoofd van iederen voorganger en elken geloovige, die voor de kudde tracht te waken en haar wil beschermen, die liever zich afzondering en doleeren getroost, dan langer den wolf in schaapskleeren ongestoord zijn gang te laten gaan.

Hoevelen zijn helaas voor dat schrikbeeld vroeger en later reeds bezweken! Ach, menschelijke overwegingen, berekeningen

van tijdelijken aard, een eigen, willekeurig gekozen doel, of wel de meening dat het goede doel alleen kan bereikt in voor ons oog doorzichtige wegen, en zooveel meer dat zou kunnen worden genoemd, zijn de klippen, waarop gestrand zijn mannen, van wie men anders en beter had mogen verwachten.

Deze opinie der Dordtsche Synode geeft ons echter moed tegenover onze wederpartijders in onze dagen. Wél schrijven wij haar, evenmin als zij zichzelve, onfeilbaarheid toe, — dat doen alleen hiërarchische vergaderingen! — maar toch legt dit woord gewicht in de schaal en kunnen wij ons troosten van ongegronde verwijten ons voor de voeten geworpen.

Zoo kwamen wij dan ook met vrijmoedigheid op dit Congres en onderteekenden wij van ganscher harte de voorgelegde formule. Van onze plaatselijke kerken willen wij niet scheiden. Om reformatie van de kerk, waarvan een ieder van ons lid is, is het ons te doen. Juist omdat het tot zulke reformatie niet kan komen, zoolang de hiërarchie van 1816 met haar kunstig ineengezet raderwerk der kerk en den kerkeraad alle vrijheid van beweging rooft, en verhindert naar de eisch van Gods Woord te handelen.

Zoo gaan wij dan zonder aarzelen voort met een iegelijk aan te manen om zijn ambt te bedienen en krachtens dat ambt te handelen. Bedienaren des Woords, regeerders van deze of gene kerk, maar ook enkele geloovigen, op uwe schouders rust een ambt. Geloovigen, ook op de uwe. Ziet gij de verantwoordelijkheid in, die daardoor op u rust? Verstaat gij wat een ambt is? Ziet, er zijn dingen, die wij doen uit eigen aandrift, uit begeerte, uit liefhebberij, uit ijver, i. e. w. als iets, dat wij zoo nevens de eigenlijke taak en roeping in ons leven er bij waarnemen.

Maar iets anders is het bekleed te zijn met een ambt. Dan valt alle willekeurigheid op dat punt weg. Dan ligt aan uw doen en laten een opdracht ten grondslag, door een machthebbende u geschonken. Dan is voor de oefening van dat ambt eene gedragslijn aangewezen, waarvan af te wijken u niet geoorloofd is. In het dagelijksche leven teekent dat verschil zich klaar en duidelijk. Als men u inroept om recht te spreken in een geschil over mijn en dijn, dan wijst gij dien eisch van u, daar gij niet gesteld zijt om als rechter te richten. Indien echter aan het gerechtshof men den klager onverhoord zou willen heenzenden, dan maakt men daar aan plichtsverzuim zich schuldig. Wie daar zit, diens ambt verplicht hem om daaraan zich niet te onttrekken.

Verstonden wij dat reeds? Bekennen wij slechts: de mees-

ten niet; anders ware niet zoo schromelijke ellende ingebroken! Waren dit niet de gedachten van vele geloovigen als zij de ellende aanschouwden der kerk: Wat gaat het mij aan? Dat is het werk der opzieners. Ja, was dat gevoelen niet zoo diep geworteld, dat sommigen als opzieners uit den kerkeraad traden, wijl zij gevoelden in dien raad verantwoordelijk te zijn, maar meenden: daar buiten niet? Zoo maakte men zelf weêr eene splitsing in de gemeentê van mondigen en niet-mondigen! Zoo stelde men een stand van leeken tegenover de geestelijkheid, den clerus!

Hebbe dat uit in alle kerk, in elke stad, op ieder dorp! Een ambtsdrager zijt gij, evenzeer als de predikant, de ouderling, de diaken. Dat ambt der geloovigen is nog wel 't leste anker, waarvoor, bij menschen en naar den mensch gesproken, de kerk van Christus ligt. Gij zijt ook van dat ambt eens rekenschap verschuldigd. Gorde de Heere u aan, dat ook nu dat gevoeld en verstaan worde! Ik heb gezegd.

Ofschoon dit stuk eene lezing is en geen predicatie, zal de opneming er van in de serie Uit de diepte, naar wij hopen, niet worden afgekeurd. 't Onderwerp ligt immers binnen het kader van gedachten, dat juist in deze leerredenen eigenaardig op den voorgrond treedt. Doe dit woord door 's Heeren goedheid ook nu nog eenig nut!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLVII.

REIZEN EN RUSTEN.

OP 3 OCTOBER 1886 IN „ODÉON" UITGESPROKEN

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; in denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar geloovende, u verheugt met eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde;

Verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen.

Van welke zaligheid ondervraagd en onderzocht hebben de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade, aan u geschied:

Onderzoekende, op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde en te voren getuigde het lijden, dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende.

Denwelken geopenbaard is, dat zij niet zich zelven, maar ons bedienden deze dingen, die u nu aangediend zijn bij degenen, die u het evangelie verkondigd hebben door den Heiligen Geest, die van den hemel gezonden is; in welke dingen de engelen begeerig zijn in te zien.

Daarom opschortende de lenden uws verstands, en nuchteren zijnde, hoopt volkomenlijk op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus.

1 Petrus 1 : 8—13.

Al 't aardrijk smeek' U, neêrgebogen;
Het heff' de schoonste psalmen aan;
Gezangen, die uw' naam verhoogen,
De glorie van uw wonderdaân.

Komt, allen, ziet Gods wijze wegen;
Wat is zijn werking hoog geducht,
Het zij Hij 't menschdom met zijn' zegen
Bezoekt, of met zijn strenge tucht!

Looft, looft den Heer der legerscharen,
O volken! heft een' lofzang aan!
Hij wil ons in het leven sparen,
Ons hoeden op de steilste paân,
Voor wanklen onzen voet bevrijden.
Gij hebt ons voor een' tijd bedroefd,
En ons gelouterd door het lijden,
Gelijk het zilver wordt beproefd.

Psalm 66 : 2, 4.

Des Christens »zijn en zegen" is hier niet anders dan een dagelijksch sterven; »een vreemdeling worden" meer en meer; gelokt in de woestijn, geleid in de voetstappen van den kruis-koning, gewonnen door genade, gelouterd in de beproeving. Maar dan ook gevoed door de hope, gelaafd uit de bron der sterkte, en zalig overtuigd, dat zijne erfenis voor hem bewaard is in de hemelen.

Daarmeê troost Petrus de vreemdelingen, die in de verstrooiing zijn, en trekt er eene vreugde meê over hun aangezicht, terwijl hij hun in droefenis en beproeving de bron der sterkte toont, en met blijmoedig vertrouwen hen wijst op den dag der heerlijkheid, die aanstaande is in de openbaring van Jezus Christus (1 Petr. 1 : 3—7).

Immers, die dag zal zeker komen. Zoo waarachtig als de Heere zelf is, en Zijn Woord is. Dien gij niet gezien hebt, en nogtans liefhebt. Welnu, zoo zeker zal ook die dag komen. Gelijk zij, die in het licht wandelen, zeker weten dat de dag komt. Gelijk de bruid, omdat haar bruidegom haar liefheeft, zeker hoopt, dat de dag der bruiloft zal komen. Gij hebt Hem wel niet gezien, maar gelooft in Hem (Hem niet ziende, maar geloovende). Welnu, zoo zeker zal ook die dag komen. Petrus zelf heeft Hem wel gezien, en is getuige geweest van zijn lijden en zijne heer-

lijkheid, van zijn kruis en zijn kroon..... en toch heeft de Heere ook voor hem de hoop der toekomst gezet op de vraag: »Hebt gij Mij l i e f?" Thomas heeft den Heere wel gezien, al was het ook door de bangste twijfelingen heen..... en toch heeft de Heere hem voor de toekomst getroost: »Zalig, die niet zullen gezien hebben en (nogtans) zullen geloofd hebben" (Joh. 20 : 29). Paulus heeft zijnen Heere gezien, gelijk Hij troont in macht, en in heerlijkheid zal komen..... en toch, door al zijn zuchten heen, kan hij het alleen tot goeden moed brengen in de gedurige herinnering, dat wij wandelen door geloof en niet door aanschouwen (2 Cor. 5 : 7).

Ja zeker, die dag der heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus, zal zeker komen. Zoo zeker, als gij Hem liefhebt en in Hem gelooft. Of laten wij het zeggen, gelijk Petrus het gezegd wil hebben. Niet van uwe liefde hangt dit af, omdat gij Hem liefhebt; maar van zijne liefde, omdat Hij u liefheeft, en ziet, en zegent en versterkt. Niet om uw geloove is die dag aanstaande; maar om zijn aanschouwen, zijne trouw, zijn licht; en wijl Hij gezegd heeft: »waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn" (Joh. 12 : 26). En daarom mag een Christen een rechte Hilarius (een kind der blijdschap) zijn — »als droevig zijnde, doch altijd blijde" (2 Cor. 6 : 10) — e n z i c h v e r h e u g e n m e t e e n e o n u i t s p r e k e l i j k e e n h e e r l i j k e v r e u g d e, of, gelijk het naar den grondtekst luidt, met het uitzicht op eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, eene vreugde die in zijne heerlijkheid geopenbaard, en met zijne heerlijkheid bekleed zal zijn; of, zooals een oud exegeet aanteekent, in sneeuw-wit gewaad, waarop geen vlek en zelfs geen traan meer zijn zal, overdekt met het licht van den troon des Heeren.

o, Welk eene onuitsprekelijke, heerlijke vreugde zal dat zijn, die hier reeds in uitzicht het hart zoo zalig vervullen kan. Daar, waar groote en wonderzalige dingen zijn zonder tal. Waar alle goed overvloedig is, en alle kwaad weg zal zijn. Waar zijn zal alles wat gij begeert, en niet zijn zal alles wat gij niet begeert. Waar het leven is van het leven, lieflijk en zalig, om altijd door maar overvloediger te genieten. Waar geen vijand meer is, en geene aanvechting meer is; maar zalige zekerheid, en zekere rust, en rustig aanschouwen, en aanschouwelijke blijdschap, en blijde eeuwigheid, en eeuwige zaligheid, en het volzalig driemaal heilig wezen: »heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was en Die is en Die komen zal" (Openb. 4 : 8). — Vreugde boven alle vreugde, mogen wij wel zeggen, naar de belijdenis

der oude martelaren, die alle vreugde overtreft, buiten welke geene vreugde is. Onuitsprekelijke, heerlijke vreugde, als de Heere, die de hoop der heiligen en de kroon der zaligen is, van aangezicht tot aangezicht gezien zal worden, en verzadiging zal schenken in zijnen vrede, die alle verstand te boven gaat. Oneindige vreugde, zaligheid zonder kommer, overvloed zonder moeite, licht zonder duisternis, leven zonder sterven; en alles klaar en waar en wonderzalig! Of liever, het best is wel, dat wij het zeggen, gelijk de Schrift het zegt, dat er eene stem komt uit den troon, zeggende: »Laat ons blijde zijn, en vreugde bedrijven, en Hem de heerlijkheid geven; want de bruiloft des Lams is gekomen, en zijne vrouw heeft zichzelve bereid; en haar is gegeven, dat zij bekleed worde met wit rein en blinkend fijn lijnwaad.... Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams" (Openb. 19 : 7—9.)

Dat zal het einde zijn, eindeloos. En dat is dan ook het einde uws geloofs en de zaligheid der ziele. Verlost te zijn, en vrij en blij. En in die verlossing het eigendom te zijn des Heeren; en in die vrijheid het eigendom te zijn des Heeren; en in die blijheid het eigendom te zijn des Heeren. Als het geloof zal verwisseld zijn in aanschouwen; en in die aanschouwing de zaligheid zal zijn; en in die zaligheid alles den Heere in zijne glorie zal loven. Dan zal Maria's »Magnificat", en Simeons »Salve", en aller vromen »In excelsis" in den hoogsten en heerlijksten toon vervuld worden. En zij, die uit het vreemde land komen, mogen met blijmoedig vertrouwen zingen:

> Dan wordt mijn naam met lofgejuich geprezen,
> Dan zullen daar de blijde zangers staan,
> De speellieden op de harp en cymbel slaan,
> En binnen U al mijn fonteinen wezen.
>
> Psalm 87 : 5.

Evenals de wandelaar, die op den weg zich richt naar het licht, dat voor zijn oog verrijst; maar ook, als hij zijn aangezicht omwendt, eer hij het licht zelf nog ziet, heur schemering reeds speurt op den top der bergen, zoo wijst Petrus het geloofsoog op het licht, dat voorwaarts en opwaarts uitgebreid is; maar toont vervolgens aan, hoe reeds achterwaarts, in vorige tijden, dat licht van troost en hoop, als uit de verte en toch zoo van nabij, gezien wordt.

Immers van de zaligheid, die aanstaande is, hebben onder-vraagd en onderzocht de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade aan u geschied. Als iemand, die in het uitzicht leeft van heerlijke dingen, nog eens in het dagboek zijner moeder leest, hoe hare liefde die ook verwacht en gebeden heeft, zoo roemt Petrus in de heerlijkheid, die aanstaande is; maar laat intusschen nog eens hooren, hoe de moedertaal der Heilige Schrift reeds tevoren deze blijde verwachting beschreven heeft. En in die vergelijking is het, of wij nog inniger vatten, wat de apostel bedoelt, als hij zegt, dat de erfenis der vreugde, die aanstaande is, reeds tevoren is beschreven. »Magnum argumentum veritatis prophetarum praedictio et studium" zegt Calvijn: de verwachting, die komen zal, en die in 't komen reeds verzegeld is in het getuigenis der profeten, heeft ook op de baan, die achter ligt, haar spoor en licht en waarheid reeds geteekend.

Het zijn heerlijke woorden, die Petrus schrijft, om ons dat spoor te doen kennen, gelijk de profeten dat gespeurd en geteekend hebben. Zij hebben ondervraagd; of, in de volle beteekenis van het woord, zij hebben licht ontvangen om van alle zijden de zaligheid te bezien, en tot de kennis en erkentenis daarvan te komen. Zij hebben onderzocht; of, gelijk het er staat, als mijngravers, die goud en zilver opdelven, alzoo dien schat der vreugde reeds tevoren mogen ontsluiten. En dan staat er, (zonder het bepalend lidwoord in onze vertaling, dat meer de taak en de taal van ieder der profeten in het bijzonder aanwijst): profeten als in het gemeenschappelijk één zijn van allen, in al den omvang en al de beteekenis van hun roem en roeping, om het goud der vertroosting en het zilver der blanke vreugde maar na te graven.

En ja, dat hebben de profeten gedaan; of laten we zeggen, dat is de profetie: dat ze ondervraagd en onderzocht heeft van den zaligen dienst des Heeren, van zijne openbaring en zijne komst in heerlijkheid. »Abraham heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijnen dag zien zou; en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest" (Joh. 8 : 56.) Jacob wacht op de zaligheid des Heeren, omdat Silo komt. Mozes ziet op Nebo tweeërlei land der belofte, het ééne waar hij niet komt, het andere waar hij met al Gods lieve volk eeuwig zal wonen. De Psalmen zegenen de komst van den grooten Koning; de luit waakt op, en de harp en eer ontwaken, om den dageraad van zijne komst vooruit te streven. Jesaja ziet Kerstmis reeds komen, en het kruis en de kroon: »een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op

zijn schouder; en men noemt zijnen naam: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst" (Jesaja 9 : 5.) Daniël's profetie verblijdt zich in de komst van des menschen Zoon, Wien heerschappij en eer en het koninkrijk gegeven werd, Wiens heerschappij eene eeuwige heerschappij is, en Wiens koninkrijk niet verdorven zal worden (Daniël 7 : 13, 14.) Van Zacharias den oude tot Zacharias den jongere klinkt, midden door het donker henen, het avondlied, dat het licht zal worden (Zach. 14 : 7), en waakt het morgenlied op:

Voor elk, die in het duister dwaalt
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schaâuw des doods bestraalt,
Op 't vrede-pad zijn voeten richt.

Totdat het licht, zoo groot zoo schoon, gedaald van 's hemels troon, volk bij volk in d' oogen straalt. En Simeon's lofzang de lof van 's Heeren kerke wordt: »mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken" (Luk. 2 : 30 en 31).

En niet alleen zijne komst; maar ook het waarom? van zijn komen, (van de genade aan u geschied) hebben de profeten ondervraagd en onderzocht. Niet alleen de kroon der vreugde, die Hij bereidt, is hun voorgesteld; maar ook het kruis der smarten, dat Hij gedragen heeft, is hun te voren betuigd. Zijn lijden en heerlijkheid beide hebben zij gezien: »onderzoekende op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde en te voren getuigde het lijden, dat op Christus komen zoude en de heerlijkheid daarna volgende." Wanneer zal dat zijn? en hoe zal dat komen? zoo luidt hun vragen, zoeken en vinden. Gelijk het ons in het dagelijksch leven, bij vurige wenschen, en brandend verlangen, gaat, dat wij zoo telkens zeggen of zuchten: wanneer zal het zijn? hoe zal het komen? Ach! wij hebben daarbij dikwijls onze eigen wenschen, en onze eigen gedachten. En Gods gedachten zijn niet onze gedachten. En daarom komt wellicht ons verlangen nooit! Maar de profeten werden, in hun wenschen en verwachten, geleid door den Geest van Christus, die in alle waarheid leidt, en nuchter

maakt in 't wenschen, en verzegelt dat het verlangen zeker zal vervuld worden. De apostel spreekt hier van den Heiligen Geest, als den Geest van Christus, naar dezelfde beteekenis als Openb. 19 : 10: »De getuigenis van Jezus is de geest der profetie", wiens beloften in Christus vervuld zijn. Of ook wel om te beteekenen, dat om Christus wil de profeten door den Heiligen Geest gezalfd zijn. Of ook, omdat de Heilige Geest en Christus één zijn. Doch hoe het zij, dit wil de apostel zeggen, en daar komt het op aan: als de profeten zoo vragen en verlangen: wanneer dat zijn zal? en hoe het zal komen? dan hebben zij niet naar eigen uitlegging, noch naar den wil eens menschen, of des vleesches, maar door den Heiligen Geest geleerd en geleid, daarnaar gevraagd, verlangd en onderzocht. En al wat zij vragen en verwachten, en al het fijne goud dat zij opdelven mogen, 't is alles een schat der vertroosting en der vreugde: »verheug u zeer, gij dochter Sions! juich, gij dochter Jeruzalems! ziet, uw Koning zal u komen" (Zach. 9 : 9.) En hoe zal dat zijn? hoe zal Hij komen? arm, en in smarten en smaadheid en kruis, door duisternis en dood, door sterven tot overwinning, door het kruis tot de kroon; opdat Hij in tranen vreugde zaaie, en door zijn lijden (dat, gelijk in het oorspronkelijk staat, als eene zee op Christus komen zou) den weg zou banen tot de heerlijkheid, daarna volgende. Of, gelijk in het taaleigen van het Grieksch staat uitgedrukt: tot de heerlijkheden, die eigenlijk alle te zamen ééne heerlijkheid uitmaken; zijne heerlijkheid van opstanding, hemelvaart, glorie, wederkomst, en het eeuwig koninkrijk. Heerlijkheid in al haren omvang en zegen, voor tijd en eeuwigheid, voor huis en hart, voor alle omstandigheden des levens, voor hemel en aarde beide; hier nog in geloove, maar eenmaal in zalig aanschouwen. Zoo is het den profeten reeds getoond onder het Oude Verbond. En de profeet des Nieuwen Verbonds heeft hunne profetie in den hemel vervuld gezien, toen hij de heerlijkheid des Heeren in de groote stad zag, en eene schare, die niemand tellen kan, staande voor den troon en voor het Lam, en juichende met groote stem: de zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam (Openb. 6 : 9—10, enz.)

En, om Gods kinderen nog overvloediger te troosten en te sterken door den dienst der profeten, voegt de apostel er nog aan toe, dat hun geopenbaard (getoond, bekend gemaakt, bewezen, verzegeld) is, dat zij niet zich zelven, maar ons bedienden deze dingen. Hetwelk, over-

gezet zijnde, beteekent, dat, als bijv. David den 22sten psalm, den lijdens-psalm zingt, dit is om ons te dienen;

Om 't nakroost, dat den Heer wordt toebereid.
Te melden 't heil van zijn gerechtigheid
En groote daden.

Of, als hij in den 16en, den psalm van Paschen aanheft, dan is het, opdat

Het heilig volk, dat op deze aarde leeft,
Dat heerlijk volk, mijn lust, ontvangt al 't voordeel.

Of, als hij in den 68sten psalm de hemelvaart des Heeren met zegezangen kroont, is het dewijl

„Het wederhoorig kroost
Altijd bij U zou wonen."

Of in den 110en psalm, waar de triumf des Heeren uitgloort,

Uw volk zal op uw heirdag tot het strijden,
Gewillig zijn, in heilig krijgs-sieraad.

Ja, de gansche psalter is, om 's Heeren volk te dienen in het uitzicht van de heerlijkheid des Heeren. En als Daniël beschrijft, hoe zijne ziel bezwijkt van verlangen naar de heerlijkheid des Heeren, 't is om Gods kinderen te dienen. En als Jesaja den vetten maaltijd des Heeren opdraagt (Jes. 25 : 6), 't is om Gods kinderen te dienen. En als Zacharias gezonden wordt, om den naam des Heeren uit te roepen, dan is het, gelijk hij zegt, naar de heerlijkheid die over zijn volk zijn zal (Zachar. 2 : 8).

O, voorzeker, de profeten, die ons deze dingen bedienden, hebben er voor hun eigen hart en hope ook den heerlijken troost van ervaren; en zij, die de tafel van den overvloed des Heeren dienden, hebben er zelve ook van mogen genieten; en daarom heeft zich hun »kwijnend hart" verblijd; en heeft in druk »'t vooruitzicht van het levenspad" hen verheugd. Maar toch, al wat Mozes en de profeten, de aarts-

vaders en de psalmen, zeggen en zingen van de dingen die aanstaande zijn, van verlossing en vrede en vreugde, van den man der smarte, Wien de kroon op het hoofd bloeit, en van »alle treurigen Sions, wien sieraad voor asch, vreugde-olie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor eenen benauwden geest gegeven wordt" (Jesaja 61 : 3); 't is alles, opdat Gods lieve kinderen maar te meer vertroost en versterkt worden, dat het alzoo geschieden zou; en als het geschied zou zijn, zij verzekerd mochten zijn in het geloof, en verzegeld tot een zalig aanschouwen. En, als er reeds zooveel morgenrood achter hen op den weg rijst, zij te blijder mogen uitzien naar het licht, dat van boven is en naar boven leidt, en zich verheugen in de heerlijkheid, die aanstaande is, als apostelen en profeten vreugde zullen bedrijven, en de gansche schare der verlosten zal wonen in het licht.

Hij zal zijn volk niet eindeloos kastijden;
Noch eeuwiglijk zijn gramschap ons doen lijden;
Hij is het, die ons zijne vriendschap biedt.
Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
Hoe zwaar, hoe lang wij ook zijn wetten schonden;
Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.

Psalm 103 : 5.

En alsof de apostel nog maar meer ruimte van getuigen wil maken; en bij het voorwaarts en achterwaarts bezet zijn, ook nog de gezangen der bevrijding en der vreugde van rondom wil doen hooren, gaat hij, als in één teneur, voort, en zegt, dat deze (zelfde) dingen »nu aangediend zijn bij degenen, die u het Evangelie verkondigd hebben." En die al weer hetzelfde getuigen. En dat niet van zichzelve, want dan mochten zij in hunne aspiratiën nog eens een schaduw nagejaagd hebben, of illusiën voor werkelijkheid hebben aangezien. Neen, maar geleerd en geleid door den Heiligen Geest, die van den hemel gezonden is; en die het uit de volheid der hemelsche waarheid en klaarheid genomen heeft; en die de heilige menschen Gods gedreven heeft, om goede boodschap te brengen van het goede. Immers (om maar een enkelen uit

velen te noemen) Petrus zelf, die door den liefdeblik des Heeren getroffen en getrokken is, om zijne schapen te weiden en overvloed te geven; die getuige is van de opstanding des Heeren; die de volle Pinkstergave des Heiligen Geestes ontvangen heeft; Petrus zelf wil niet anders weten, en kan niets anders boodschappen dan de zaligheid, die in Christus geopenbaard is, en zijne heerlijkheid, die aanstaande is. Op het eerste Pinksteren predikt hij den tekst: »dat een iegelijk, die den naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden" (Hand. 2 : 21.) Als hij voor den raad den lof zijner prediking en den lust zijner ziel bepleit, dan vat hij zijne gansche apologie samen in dit heerlijk besluit: »de zaligheid is in geenen anderen; want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden." (Hand. 4 : 12). En in het huis van Cornelius verkondigt hij, naar Gods bestel, »vrede door Jezus Christus, die een Heere is van allen" (Hand. 10 : 36). En in zijne brieven is Christus Jezus, in lijden en heerlijkheid, het één en al. En dan: »gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, alzoo verblijdt u; opdat gij ook in de openbaring zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen; indien gij gesmaad wordt om den naam van Christus, zoo zijt gij zalig; want de Geest der heerlijkheid en de Geest van God rust op u" (1 Petr. 4 : 13 en 14a).

En zoo is 't bij Paulus, en bij Jakobus, en bij Johannes, en bij alle vaderen, en getuigen, en evangelisten, en martelaren, die, in strijd en zegepraal, den grooten Naam des Heeren belijden; die, in tranen bezaaid, eene heerlijke vreugde bekenden in het uitzicht van de heerlijkheid des Heeren; die op den Heere hoopten, en niet beschaamd zijn uitgekomen; die het volle evangelie predikten (en nog, die het prediken) met de zalige verzekerdheid, dat zij eene heilige hemelsche werkelijkheid verkondigen; aan wie in heerlijkheid vervuld is het woord, dat geschreven staat: »Een komt uit het gevangenhuis om koning te zijn" (Prediker 4 : 14); en wier amen! des vertrouwens is overgezet in een hallelujah! des aanschouwens.

En nu wil de apostel er nog meer van zeggen. Hij maakt er engelen-lof en vreugde van; in welke dingen, zegt hij, de engelen begeerig zijn in te zien. Evenals die bij het licht des daags uitgaat, om te zien hoe alle dingen door dat licht verlicht zijn; of als iemand die zich bukt naar

een bloemenveld, om het bloeisel in alle pracht en samenstel van kleuren te beschouwen; of evenals die zich neêrbuigt, om een parel uit het slijk op te nemen, zoo staat het daar, dat de engelen begeerig zich neêrbuigen, om naar Gods kinderen uit te zien, bij het licht van 's Heeren vriendelijk aanschijn, hen te zegenen als de lust hunner oogen, en op te nemen uit dit droeve donkere land als parelen aan de kroon des Heeren.

o, Ja! door de gansche bedeeling der tijden is het alzoo. Ten tijde der schaduwen is er bij de engelen een aanzien en uitzien naar den dag der eere en der verlossing. En als die dag komt, gaat een engel met het Kerst-evangelie uit, om groote blijdschap te verkondigen; en eene menigte des hemelschen heirlegers paart met het: gloria in excelsis! den lofzang van het: »in menschen een welbehagen" (Lukas 2 : 10 en 14.) Op den ganschen weg van de zoekende en zegenende liefde des Heeren zien wij engelen opklimmen en nederdalen, omdat zij verbaasd en verblijd zijn, dat de Heere 't zoo diep gaat ophalen, en zoo hoog wil terecht brengen. En als de dag der overwinning begint te lichten, vieren zij in witte kleederen den triomf der genade. En in de hemelen is het een juichen, bukken, nederzien, uitzien naar eene ziel die behouden wordt. En op de reis naar het Vaderhuis, als het licht van boven het oog van den moeden wandelaar verkwikt, en de troost des hemels het hart vervult, gaat de engel des aangezichts mede, om u te bewaren in al uwe wegen, en u op de handen te dragen, opdat gij uwen voet aan geen steen stoot (Ps. 91 : 11 en 12). En de laatste dienst, dien de engelen dienen, zal zijn, dat zij zeggen: »aanbid God!" (Openb. 22 : 9). En dan zal de tijd zijn, dat alle engelen en legermachten en verlosten te samen zullen juichen voor den troon. Wat zal 't dan heerlijk zijn om te zingen: en gij mijn ziel, loof gij Hem bovenal!

Want dat toch is het einde, dat het hart zich zelf bewust worde van de vreugde, die aanstaande is. Hier reeds door het testimonium Spiritus sancti, bij het licht des Heiligen Geestes. Tot tweemalen toe spreekt de apostel in het woord onzer overdenking van den Heiligen Geest. En de derde maal is als eene vanzelfsheid, voor wie dit woord met zegen ontvangen. Namelijk, dat hun oog verlicht worde door het licht des Geestes, en het hart ontsloten, en het uitzicht des verlangens verbonden met den troon der genade; dat door het onderpand des Heiligen Geestes de zekerheid aangaande de toekomende vreugde in de ziel indale, en het hart verzegeld worde op de eeuwige trouw des Heeren: »de Heere kent degenen, die de zijnen zijn" (2 Tim.

2 : 19). »En dat is genoeg; opdat zijn naam verheerlijkt worde, en alle blijdschap der verheuging voor zijn aangezicht bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus, dien gij niet gezien hebt en nochtans liefhebt; in wien gij nu hoewel Hem niet ziende, maar geloovende, u verheugt met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, verkrijgende het einde uws geloofs, de zaligheid der zielen". (1 Petr. 1 : 7—9).

Zóó gaat dus des Christens reize; voorwaarts en opwaarts is de weg naar huis; achter hem het licht der profetie; van rondom het Evangelie; van boven de engelen; van binnen het getuigenis des Heiligen Geestes. Daarom dan ook: weest altijd reisvaardig, zegt de apostel, opschortende de lenden uws verstands en nuchteren zijnde. Gelijk Israël, toen het reisvaardig stond, de lendenen had opgeschort en den staf in de hand hield (Exodus 12 : 11). Alzoo zij, »die wedergeboren zijn tot eene levende hoop" (1 Petr. 1 : 3). En dan alzoo, dat zij met lijdzaamheid loopen, de loopbaan die hun voorgesteld is. Niet wijs zijnde boven vermogen. En dan nog — gelijk een oud godgeleerde zegt — ook dit is de kern van uitlegging van het woord des apostels, dat een Christen zijn verstand niet bij de voeten, of in 't stof, laat dwalen, maar in de optrekkende genade des Heeren wandele bij het licht van zijn vriendelijk aanschijn.

Die zoo reisvaardig en waardig is, die rijst op den hemel en heerlijk; »hem worden vleugelen des verlangens aangedaan" — gelijk Guido de Brès zegt; — en met opgetrokken gedachten gaat zijn hart uit naar de poorten des lichts, naar het land van rust en vreê... »en reist naar de kroon!"

Toch worde dit verlangen geen overprikkeld, hartstochtelijk verlangen; want hartstocht schiet het doel voorbij. »In stilheid en vertrouwen zou uwe sterkte zijn." (Jesaja 30 : 15). En het kruis brengt ook dien zegen meê, dat het doet verstaan hoe wachten, wachten dikwerf de boodschap is. Daarom ook in reizen en rusten, bij dag en nacht, is het parool: nuchteren zijnde; dat is, naar den grondtekst, eenvoudig zijnde, niet haastende, overleggend en óverleggend; dat is, in verlangen rustig te wachten; »in 't blij vooruitzicht dat mij streelt," niet opgewonden te zijn, maar kinderlijk en volgzaam; in heimwee niet dweepachtig te worden; maar, ook in zorgen en zuchten, goeden, vroeden moed te hebben:

In Uwe hand zijn mijne tijden;
'k Verlaat mij in mijn leed
Op U alleen, die weet,
De maat en 't einde van mijn lijden.

Hun geeft Hij moed en krachten,
Die hopend op Hem wachten.

Zoo ook de apostel — en met dezen troost der vermaning besluiten wij onze overdenking — »opschortende de lendenen uws verstands en nuchteren zijnde hoopt volkomen" (d. i. met die hope, die het voorgestelde doel in het oog heeft, en in het hart houdt) op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus." Hopen op genade, is hopen alleen op grond van genade en in uitzicht op genade. Want genade is en blijft het één en het al. En wie op genade hoopt, uit genade verwacht, van genade leeft, dien zal voorzeker genade voor genade, en vreugde bij vreugde, en verlossing op verlossing, en zaligheid volkomen en overvloedig geschonken worden. Van u zelven niets, en alles van den Heere; genade te ontvangen rijk en vrij; op genade in te gaan en den zaligen jubel der verlosten te vieren; dat is de volle zekerheid der hoop (Hebr. 6 : 11), die weggelegd is in de hemelen (Coloss. 1 : 5), die roemt in de heerlijkheid Gods (Rom. 5 : 2), en die niet beschaamt, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven (Rom. 5 : 7).

Alle andere hoop is ijdel; de schoonste verwachtingen der menschenkinderen zijn bedriegelijk; de teederste overleggingen gaan weg, als spinrag dat met de hand wordt weggeveegd. Die zonder Gods genade reist, en zonder Christus gerust is, die heeft geene hope, en is een vreemdeling van de verbonden der beloften (Efez. 2 : 12). o, Wie door zijn bedrogen hart nog zoo ter zijde afgeleid is, zegge: is er niet eene leugen in mijne rechterhand? (Jes. 44 : 20) of hij nog wijs mocht worden, en wederkeeren tot den Heere, opdat zijne liefde en zijn licht hem leere op genade te reizen en te rusten!

Want toch, wie zoo gewonnen is door genade, en gelouterd wordt door de liefde, die reist getroost zijn weg, gevoed door de hope, gelaafd uit de bron der sterkte; en zalig verzekerd

dat er eene rust overblijft voor het volk Gods (Hebr. 4 : 9). De Heere sterke ook ons met vrede en verlangen; dit zij onze rust. Nu reeds, dat Hij den moeden rust geeft (Jes. 28 : 12). En onze verkwikking op de reis, dat hij de sterkte vermenigvuldigt dien, die geene kracht heeft (Jes. 4 : 29). Opdat wij zoo, in ons reizen en rusten, volkomen hopen op de genade, die ons toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus. Amen.

Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
  Daar zij hunn' wensch verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van zijn aanzicht straalt,
  Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde psalmen aan!
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
  Laat al wat leeft Hem eeren!
Bereidt den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
  Zijn naam is Heer der heeren!

Psalm 68 : 2.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLVIII.

De strijd van Israel tegen Benjamin in betrekking tot den strijd dezer dagen.

OP 12 JANUARI 1887 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL,

PREDIKANT TE REITZUM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Toen togen alle kinderen Israels en al het volk op, en kwamen ten huize Gods, en weenden, en bleven aldaar voor het aangezicht des Heeren, en vastten dien dag tot op den avond; en zij offerden brandofferen en dankofferen voor het aangezicht des Heeren.

En de kinderen Israels vraagden den Heere, want aldaar was de arke des verbonds van God in die dagen.

En Pinehas, de zoon van Eleazar, den zoon van Aäron, stond voor zijn aangezicht in die dagen, zeggende: Zal ik nog meer uittrekken ten strijde tegen de kinderen van Benjamin, mijnen broeder, of zal ik ophouden? En de Heere zeide: Trekt op, want morgen zal Ik hem in uwe hand geven.

Toen sloeg de Heere Benjamin voor Israels aangezicht, dat de kinderen Israels op dien dag van Benjamin vernielden vijf en twintig duizend en honderd mannen; die allen trokken het zwaard uit.

Richteren 20 : 26—28 en 35.

Het is mij eene verblijdende taak tot u te mogen spreken. Zou het mij zulks niet zijn, waar wij ons mogen opmaken in de kracht des Heeren, om te strijden voor de eere zijns naams en voor het Koningschap van Jezus Christus in zijne duur gekochte gemeente! Hoe gering onze arbeid in deze ook moge zijn, toch is het een hartverheffende zaak, werkzaam te mogen zijn in dat werk, waartoe de psalmist opwekte, waar hij sprak: »Geeft den Heere de eere zijns Naams."

Toch ook stemt dit samenzijn tot stillen weemoed en droefenis. Ons samenzijn moest niet noodig zijn. Ware alles toegegaan in de Kerk van Christus, zooals het moest, dan ware ons samenzijn, gelijk dit thans geschiedt, eene onmogelijkheid. Wanneer wij bedenken, dat onzer aller zonde en verzuim oorzaak is van den ellendigen toestand der kerk, dan past ons voorzeker diepe verootmoediging voor het aangezicht van Hem, tegen wien wij gezondigd hebben.

En tevens stemt ons dit samenzijn tot diepen ernst. Waar wij aan het begin van een nieuwen weg staan, daar is het zoo mogelijk, dat wij den weg verkeerd inslaan, of dat aanstonds insluipen zonden en dwalingen, die eenmaal ingeslo-

pen zijnde, van onberekenbare gevolgen kunnen zijn voor de toekomst. Zoo licht kunnen wij op een wettigen weg verkeeren, waarin de Heere met ons is, terwijl wij toch iets hebben dat Gode mishaagt, zoodat wij soms zelfs een herhaalde nederlaag lijden, maar die ons dienen moet ter genezing, om daarna te ervaren, dat de Heere met ons was en is en dat Hij ons een heerlijke overwinning wil schenken, maar niet, dan nadat eerst de ban uit ons midden is weggenomen.

Deze waarheid vinden wij zoo treffend aangegeven in eene geschiedenis, die plaats had in de dagen der Richteren en waarvan u enkele woorden zijn voorgelezen. Die geschiedenis behelst den strijd van Israel tegen de Benjaminieten en geeft ons eene aanwijzing van datgene, waarop wij in deze dagen in het bijzonder de aandacht hebben te vestigen.

Daartoe willen wij zien:

1°. Hoe die strijd van Israel tegen Benjamin veroorzaakt werd door een smartelijke, beschamende gebeurtenis.
2°. Hoe die strijd echter in de gegeven omstandigheden een oorzaak was van blijdschap en dank aan den Heere.
3°. Hoe die strijd een strijd Gods was en naar zijnen wil.
4°. Hoe die strijd, hoe nuttig ook, om bepaalde redenen, aanvankelijk niet voorspoedig afliep.
5°. Hoe die strijd eindelijk, na wegneming van den ban, zich oploste in eene heerlijke overwinning.

I. Laat ons dan zien, hoe die strijd van Israel tegen Benjamin veroorzaakt werd door een smartelijke, beschamende gebeurtenis.

Wat was er geschied?

Er was een Levitisch man, die aan de zijden van het gebergte van Efraïm als vreemdeling verkeerde, die zich een vrouw nam, een bijwijf, van Bethlehem-Juda. Deze vrouw echter hoereerde bij hem zijnde en toog van hem weg naar haars vaders huis, te Bethlehem-Juda, waar zij vier maanden bleef. Toen maakte die man zich op en toog haar na, om naar haar hart te spreken, om haar weder te halen. Daar gekomen, bleef hij enkele dagen bij zijn schoonvader. Daarna trok die man met zijn bijwijf weg, naar Gibea-Benjamin, waar hij vernachtte ten huize van een man, die ook van Efraïm gekomen, aldaar verkeerde als vreemdeling. Daar had plaats dat schandelijke misdrijf, waarover wij thans niet verder zullen spreken, waarop volgde dat die man zijn vrouw, die gestorven was, deelde in twaalf stukken, welke hij zond in alle landpalen van Israel.

Daarop togen alle kinderen Israels uit, en de vergadering

verzamelde zich als een eenig man tot den Heere te Mizpa. Uit alle hoeken kwamen zij te zamen vierhonderd duizend man te voet, die het zwaard uittrokken. Voorts werd er een onderzoek ingesteld naar de oorzaak van dat ongehoorde feit, dat aan alle stammen der kinderen Israels deelen gezonden waren van die in stukken gedeelde vrouw. De eisch nu der stammen Israels was, dat de kinderen Benjamins de mannen der kinderen Belials, die te Gibea waren, zouden geven, om hen te dooden, ten einde alzoo het kwaad uit Israel weg te doen. Doch de kinderen van Benjamin wilden niet hooren naar de stem hunner broeders, maar verzamelden zich om uit te trekken ten strijde tegen de kinderen Israels.

Zien wij hier de oorzaak van den strijd. Wij mogen vragen: Was die oorzaak niet treurig? Was dat euvel niet geschied, dan had deze geheele strijd niet plaats gehad.

Maar ook beschamend voor Israel zelf was deze strijd. Of behoorde Benjamin niet mede tot de kinderen Israels? Waren zij niet broeders met hen; was de zonde hier gepleegd niet eene zonde van hun eigen volk? Was de zonde, dit misdrijf, niet een gevolg van de verbastering van het volk van Israel? Had het zoover kunnen komen, indien men getrouw gestreden had voor de eere Gods en nauwkeurig had toegezien op de ongerechtigheid des volks, om die uit het midden des volks te verbannen? Was de ongehinderde voortkankering van zoo groote gruwelen, als in Gibea Benjamins plaats hadden, niet eene getuigenis tegen het volk van Israel zelf, dat geen acht gaf op de ongerechtigheid die in hun midden plaats had? Was dus eigenlijk het geheele volk niet met Benjamin strafwaardig? En, waar die Levitische man zoo verontwaardigd was over den gruwel die had plaats gehad, was die man zelf vrij te pleiten, waar hij zijn bijwijf, dat hoereerde, was nageloopen, om naar haar hart te spreken en haar weder met zich te nemen? Was hij niet medeschuldig waar hij zijn bijwijf had overgeven in de handen dier goddelooze mannen te Gibea Benjamins? Waren zij dus, wel beschouwd, niet allen schuldig met elkander, en hadden zij niet allen te zamen recht en reden zich diep te verootmoedigen voor het aangezicht des Heeren vanwege hunne gemeenschappelijke schuld?

Ook deze strijd dien wij strijden is het gevolg van eene smartelijke en beschamende gebeurtenis, die sinds jaren in de Hervormde kerk heeft plaats gehad.

De kerk van Christus, of juister gezegd, zij die tot de kerk van Christus behooren en op het gebied der kerk zijn ontwaakt uit den slaap, maar zich nog bevinden in de banden van het Hervormd kerkgenootschap, zijn gewikkeld in een

zwaren strijd. Maar wij mogen het niet vergeten. Die strijd is het gevolg van de hoererij op geestelijk gebied, die in de Hervormde kerk tal van jaren is bedreven. Was men van den beginne af gehoorzaam geweest aan Christus, het eenig gezaghebbend Hoofd zijner kerk, wij waren nooit in dezen strijd betrokken. Maar ter wille van een tal van oorzaken heeft men een ander hoofd erkend en gehoorzaamd. Men heeft wel vrijheid gehad, om den Christus te prediken naar den eisch des Woords, hoewel anderen evenzeer vrijheid hadden, om den Christus te lasteren en te smaden, maar men had geen vrijheid te handelen naar het Woord des Heeren. In elke kerkelijke vergadering moesten de reglementen op tafel; en moest er gekozen worden tusschen Christus en de reglementen, dan moest Christus worden gebonden of verbannen en moesten de reglementen vrijgelaten om te heerschen in de kerk van Christus. Om Christusverwerping is nog nooit, zoover ons bekend is, onder deze Synodale organisatie, aan iemand het predikambt ontzegd; maar waar ter wille van de waarheid, ook zelfs maar eene kleine afwijking van de reglementen plaats had, daar ontging men de straf niet van haar, die zich een gezag aanmatigde dat Christus alleen toekwam.

Hebben de kerkeraden niet gedurig den weg des Woords verlaten en de reglementen gehoorzaamd in plaats van het Woord des Heeren? Had men, indien men gehoorzaam geweest ware aan Christus, het Hoofd zijner duurgekochte gemeente, ooit valsche leeraars den kansel mogen laten beklimmen? Had men niet al die leugenaars moeten verwijderen uit de Gemeente van Christus? Had men ongeloovigen en openbare werelddienaars mogen toelaten tot den disch des Heeren? Had men ooit zijn handen mogen laten binden, waar Gods Woord duidelijk sprak, wat op den weg onzer roeping lag? En waar de conscientie sprak en niet door de kracht der gewoonte in slaap was gewiegd, heeft men daar niet zich schuldig gemaakt aan allerlei dubbelzinnige handelingen, die getuigden zoowel van een diep gevoelde behoefte, om naar des Heeren Woord te handelen, als tevens van zwakheid van geloof en onbeslistheid om te weten wat men doen moest? Werd daar, door den drang der verlegenheid, niet gedurig een middelweg gezocht, teneinde zijne conscientie te vrijwaren voor te zware lasten en tevens schotvrij te blijven voor de aanvallen der Synodale heerschappij, een middelweg, die niet anders eindigde dan in de openbare tentoonstelling van eigene zwakheid en tevens van de onhoudbaarheid eener kerk, die, evenals een huis zonder fondament ineenstort en tot een aanfluiting wordt van allen, die niet door zelfbehagen beneveld, den toestand der

kerk aanschouwen, gelijk die in waarheid bestaat? Was onze toestand, waar wij het goede wilden, niet gelijk aan dien van Pilatus, die zich aan allerlei dubbelzinnige handelingen schuldig maakte, omdat hij twee dingen tegelijk wilde doen, dingen, die geheel onvereenigbaar waren, om Jezus los te laten en toch een vriend van het volk te blijven? Was het niet eene onzinnige handeling, te protesteeren tegen het optreden van een Modern leeraar en toch hem toe te laten tot den kansel, zoodat eigenlijk dat protest was een protest tegen zichzelven, daar men deed wat men o zoo goed wist, zondig te wezen en strijdig tegen het Woord des Heeren? En waarom deed men dat? Was het niet omdat men, bijna tegen geen prijs zijn plaats wilde verlaten en per slot van rekening liever den Christus dan zijn positie in de kerk overgaf; al is het dan ook zeer mogelijk, dat men zulks deed niet om redenen van zelfbehoud, maar om de Hervormde kerk nog te kunnen blijven dienen; terwijl men vergat, dat de kerk van Christus nooit gebouwd kan worden door eenige zonde, maar dat elke afwijking van de waarheid te eeniger tijd haar verwoestende uitwerking zeker zal doen gelden.

Ziet, Geliefden! Waar nu de strijd is losgebarsten, daar is zulks het gevolg van den zondigen, goddeloozen toestand, waarin wij jarenlang geleefd hebben. Waren wij altijd getrouw geweest, hadden wij altijd gewaakt voor de eere Gods, hadden wij niet geduld de veronachtzaming van Gods Woord in de kerk van Christus, dan ware deze strijd niet ontstaan. Ja nog meer. Hadden wij niet, bij aanvankelijk moedig optreden, herhaaldelijk het hoofd in den schoot gelegd, en ons smadelijk onderworpen aan een ongoddelijk bestuur, dan zou het nooit zoover zijn gekomen. Maar helaas! Wij hebben allen gezondigd en gedaan, wat kwaad was in de oogen des Heeren. Wij hebben allen een mede-aandeel aan den zoo smartvollen toestand der kerk. En daarover past diepe verootmoediging voor het aangezicht des Heeren. Ons past het niet, al de schuld op een ander te werpen en zelf vrij uit te gaan. Wij hebben allen medegedaan in dien zondigen weg, waarover wij ons in waarheid d i e p, zeer diep hebben te schamen. Waar wij anders met lust en met blijdschap mochten arbeiden in den wijngaard des Heeren, daar blijft ons de smet aankleven, dat wij allen hebben medegedaan aan de verlating van 's Heeren wegen. Uit het diepst onzer ziel weerklinke de boetbede van David: »Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad was in uwe oogen." En zij ook hier alleen het bloed en de gerechtigheid onzes Heeren Jezus Christus de bron onzer vertroosting en de grond onzer hoop, bij het bewustzijn van zooveel zonde, als ons op kerkelijk gebied heeft aangekleefd.

II. Laat ons thans zien, hoe die strijd echter in de gegeven omstandigheden oorzaak was van blijdschap en van dank aan den Heere.

Mocht er reden zijn van droefenis, toch was er ook reden van blijdschap. Of was het niet eene oorzaak van innige blijdschap, dat er in die dagen van diep verval en ongevoeligheid voor de nakoming van Gods heilige wetten, weder een toon trilde in het hart, die getuigde van herleving der waarheid en van liefde tot en ijver voor de eere van des Heeren heiligen en heerlijken Naam; dat er weder een ontwaking plaats had op zedelijk en geestelijk gebied, zoodat men den gruwel, die gepleegd was, niet met onverschillige oogen kon aanzien.

Het is wel wonder en smartelijk tevens, dat er soms verschrikkelijke dingen moeten gebeuren, om de slapenden wakker te maken, waaruit dan ook tevens blijkt, dat zij die schenen geheel dood te zijn voor de geestelijke dingen, nog niet dood zijn, maar wel slapende; maar uit welken toestand het den Heere behaagt hen, soms door verschrikkelijke dingen, wakker te maken, opdat zij niet den eeuwigen doodslaap der zonde slapen, waaruit geen ontwaking meer mogelijk zijn zou.

Die opwaking voor de eere en den Naam van Jehovah was een zeer gezegend teeken van Gods genadige bemoeiing met het volk, het begin van een nieuw leven, de profetie van een betere toekomst. En al mocht de toestand des volks nog zeer treurig zijn, er was toch reden van blijdschap, evenals die er is, waar een doodkranke, die lang bewusteloos gelegen heeft, weder de oogen opslaat, een verstandig woord spreekt en voor het eerst behoefte openbaart aan het gebruik van eenige spijs. Al is zulk een kranke nog zeer krank, toch is er vreugde bij de huisgenooten over de eerste gunstige wending, die men bij dien kranke in zijn toestand bespeuren kan.

Dat is ook het geval op het gebied van ons kerkelijk leven.

Waar wij jaren lang in zeker opzicht in een toestand des slaaps hebben verkeerd en bijna gewend waren aan een toestand van onwaarachtigheid en afwijking van den Woorde Gods, waar op kerkelijk gebied ons geweten veel nood had verlamd te worden, ten gevolge van het doen van o, zoo veel, dat niet overeenkwam met de waarheid naar Gods Woord, daar was de Heere zoo goed het licht te doen opgaan in de duisternis en ons den jammerlijken toestand, waarin wij neêrgezonken waren, klaar onder de oogen te doen zien.

En wat moest daartoe het middel zijn? Het was een besluit van den kerkeraad van Amsterdam, om een zeer geringen, maar toch eenigen eisch te stellen aan die personen, die wenschten aangenomen te worden, om tot het Avondmaal

te worden toegelaten, en die daartoe, omdat zij bij den kerkeraad niet terecht konden komen vanwege hunne opvatting van de waarheid, elders wenschten te worden aangenomen. En ziet, deze zoo hoogst eenvoudige zaak is het aanvangspunt geweest van een voornaam gedeelte van den strijd. Wie had kunnen denken, dat een besluit, in alle eenvoudigheid genomen, tot zulke dingen zou hebben aanleiding gegeven? Zou het genomen zijn, indien men alles geweten had? Mogelijk wel. Maar wie kan zulks zeggen? Zeker niemand der menschenkinderen. De Heere alleen weet, wie wij zijn en wie wij zouden geweest zijn bij het nemen van beslissingen, indien wij alles van tevoren geweten hadden. Maar zeker is het dat wij het als een reden van dankzegging aan den Heere hebben te beschouwen, dat Hij die gedachte in het hart gaf, om getrouw te handelen naar den eisch der waarheid, en evenzeer, al is het dat wij zulks met een gemengd gevoel en met een bloedend hart moeten getuigen, dat de Heere de Classicale, Provinciale en Synodale kerkbesturen gebruikt heeft, om ons uit dat Babel van verwarring te rukken en uit te drijven, en ons, waar wij draalden en niet konden besluiten om te handelen, gedrongen en ons gedwongen heeft te verlaten een toestand, die zoozeer veroordeeld was door het Woord. En weder mogen wij den Heere dankzeggen, dat de gruwelijkheid en goddeloosheid van de Synodale organisatie is aan het licht gekomen; dat het duidelijk geworden is, dat de Synodale organisatie wel vrijheid gaf aan zelfs den grootsten Godloochenaar in de Hervormde kerk opgenomen te worden en daarin zijn plaats te behouden, maar dat daar alleen geen plaats is voor den getrouwen belijder van Christus, die niet alleen wenscht te spreken, maar ook te handelen naar den Woorde Gods.

Zulk een gruwel van ongerechtigheid, maar die de onvermijdelijke toepassing was van de Synodale organisatie in een kerk, waarin geene belijdenis meer mocht gelden, moest de slapenden wakker maken, ja zelfs sommigen van de hardstslapenden op kerkelijk gebied uit hun diepen slaap doen ontwaken. Al was de toestand nu niet anders, dan in vroeger dagen (evenmin als dat een leeuw minder boos is van natuur, wanneer hij slaapt, dan wanneer hij opwaakt en verscheurt), nu echter kwam het ware karakter der Synodale organisatie en hare geheele onbestaanbaarheid met Gods Woord ten duidelijkste uit. Meende menigeen nog een onschuldig iets in dat Bestuur te zien, nu was het over; nu had het zijn tanden en zijn waren aard laten zien. En ziet, de Heere heeft in den weg zijner voorzienigheid dat middel gebruikt, om zijn

volk uit te leiden, uit te drijven uit dien jammerlijken toestand, waarin wij zoo diep verzonken lagen.

Maar dat geschiedde niet voordat de Heere zelf aan velen zijner dienstknechten een afkeer van de leugen, een liefde tot de waarheid, een beven voor den Woorde Gods, een stil gebed tot den Heere, een zich overgeven aan Hem in het hart had gegeven. Zoodat, waar er reeds vele werkzaamheden in het diepst der ziele hadden plaats gehad, waar er menig gebed was opgezonden en menige strijd was gestreden, de Heere nu de tyrannie en de overheersching van de Synode en haar besturen gebruikte, om de Gereformeerden wakker te schudden en hen met ernst te doen wederkeeren tot den Heere, om hunne zonden voor Hem te belijden en weder te wandelen in de paden des rechts en der waarheid.

Zoo hebben wij dan te midden van o, zooveel smartelijks, dat bij elken strijd gepaard gaat en dat vooral thans gevoeld wordt, waar zoovelen, van wie wij betere dingen hoopten, zich mede tegen hunne broederen gesteld hebben, toch reden ons te verblijden, dat er eene gunstige wending gekomen is in den toestand op kerkelijk gebied, dat er aan het samengaan met de vijanden, aan het heulen en het gedwongen liegen een einde is gekomen, en dat zich behoefte geopenbaard heeft aan gehoorzaming aan de waarheid en aan een geheele overgave aan den Heere.

Maar vergeten wij het nooit: had de Heere zelf ons niet zoover gebracht, dan stonden wij er nog niet. Hij heeft eerst de kracht der overtuiging en daarna den geesel der omstandigheden gebruikt, om ons te brengen, waar wij heen moesten en om ons daartoe een eersten stap te doen zetten op den weg der gehoorzaamheid, zoodat wij alleszins reden hebben te zeggen: »Niet ons, o, Heere, niet ons, maar uwen Naam geef eer, om uwer goedertierenheid en waarheid wil."

III. Laat ons thans zien, hoe de strijd van Israel tegen Benjamin een strijd was Godes en naar zijn wil.

Hoe vreemd het schijnen mocht, dat een strijd, waarbij zoovele menschenlevens werden opgeofferd, kon zijn naar Gods wil, toch is het zoo. Het gold de eer Gods en de handhaving van zijn hoogheilig gezag. Waar de wil Gods op zoo schandelijke wijze overtreden was, en waar die overtreding zoo schaamteloos bedreven, een bewijs was van den diep gezonken toestand des volks, waardoor het mogelijk was dat zulk een gruwel plaats had, zonder eenige vrees voor straf, daar was het noodig, dat het volk, het geheele volk Israels een diepen indruk kreeg van de majesteit des Heeren en dat die zonde een gruwel was in de oogen des Heeren,

opdat het volk dan weder vragen zou naar de woorden der wet en zou leeren beven voor het aangezicht des Heeren. En op deze wijze werd de waarheid en de gerechtigheid Gods, die zoo diep gezonken lag bij het volk, weder als uit den grond gedolven en er boven opgehaald, tot heil van Israel, dat wel een gansche menigte volks moest verliezen, hetgeen wel zeer smartelijk was, maar dat overigens veel winnen zou op het gebied van de waarheid Gods, in de aanvankelijke herleving van het godsdienstig leven in Israel.

En vraagt men: Hoe weten wij het, dat die strijd een strijd Gods was en naar zijn wil? o, Dan is het antwoord hierop eenvoudig. Dat bleek duidelijk uit het bevel om op te trekken, uit de belofte, dat de Heere de Benjaminieten in hunne hand geven zou en uit de uitkomst, dat Israel op Benjamin, en dat wel na het bevel en de toezegging des Heeren, zulk een glansrijke overwinning behaalde. Al moge niet altijd uit een gunstigen afloop kunnen opgemaakt worden, dat een weg Gode welbehagelijk is, dat was in deze wat anders met Israel, aan hetwelk de Heere eerst een bevel en een belofte gedaan had, zoodat duidelijk bleek, dat die strijd niet was tegen Gods wil en dat de Heere in gunst op Israel nederzag.

Ook van den strijd dien wij strijden, mogen wij zeggen, dat hij een strijd Godes is en naar zijnen wil.

Daarmede zeggen wij niet, dat alles een even heilig karakter draagt; dat al wat geschiedt, is naar de reinheid des heiligdoms; dat alle wapenen, waarmede gestreden wordt, uit het tuighuis des Heeren zijn; dat de wijze, waarop de strijd gestreden wordt, altijd is naar Gods Woord! o, Neen, van het gebrekkige en zondige, dat ons in alles aankleeft, daarvan zijn wij ons bewust. En vast mogen wij gelooven, en zullen wij gaarne belijden, dat, al hebben wij nog zooveel mogen doen op het gebied van den strijd, al zouden wij nog zoozeer hebben mogen ijveren, ja zelfs vervuld zijn van een heiligen geestdrift, wij toch over alles moeten inroepen het verzoenend bloed des kruises, dat alleen reinigen kan van al onze zonden.

Toch mogen wij getuigen, dat onze strijd een strijd Godes is. Hoeveel verdeeldheid die strijd ook teweegbrengt, hoevele smartelijke toestanden ook hieruit geboren worden, hoeveel innig diepgaand lijden ook hierdoor veroorzaakt wordt, ja hoevele kloven er ook geslagen worden tusschen broeders en broeders, hoeveel leed ons zulks ook doet, vooral waar wij zoo gaarne vereenigd willen houden al wat Jezus Christus als den eenigen Middelaar erkent; toch moeten wij getuigen wij mogen niet anders, wij moeten strijden den strijd des Heeren. Wisten wij niet, dat de Heere zelf getuigd heeft:

»eens mans huisgenooten zullen zijne vijanden zijn," wij zouden haast vragen: »Heere, hoe kan dat zijn, dat de strijd, dien wij strijden, zooveel verdeeldheid teweegbrengt?" Niet, dat wij ons achter het Woord des Heeren willen dekken, om elke tegenkanting, die wij ondervinden, als een gevolg te beschouwen van onzen heiligen strijd; o, neen, zeker is het, dat wij menige aanmerking kunnen vernemen, waarvan wij zeggen moeten, »ten volle" verdiend. Maar even zeker is het, dat hoeveel smartelijks deze strijd ook veroorzaakt, hij evenwel onvermijdelijk is en dat hij is naar Gods wil. Of, heeft de Heere niet schrikkelijk getuigd tegen de leugen! Hoort eens uit Jesaja 59 : 4: »Er is niemand, die voor de gerechtigheid roept, en niemand, die voor de waarheid in het gerichte zich begeeft. Zij vertrouwen op ijdelheid, en spreken leugen; met moeite zijn zij zwanger en zij baren ongerechtigheid." En in vers 15: »Ja, de waarheid ontbreekt en wie van het booze wijkt, stelt zich tot een roof; en de Heere zag het, en het was kwaad in zijne oogen, dat er geen recht was." En zegt de Schrift niet in Openb. 21 : 27, dat in het Nieuw Jeruzelem niet zal komen al wat verontreinigt, gruwelijkheid doet en leugen spreekt! Zou het dan niet gansch recht zijn in de oogen des Heeren, dat er een einde komt aan zulk een lengenachtigen toestand, waarin wij jarenlang geleefd hebben, zoodat wij òf moesten liegen en doen liegen, òf ophouden langer aan dien toestand, waarin wij verkeerden, deel te nemen.

Moest voorts Christus niet als eenig Hoofd zijner duurgekochte gemeente erkend worden? Mochten wij het, als opzieners der kerk, welke wij dienden, dulden, dat inplaats van naar de grondwet van Christus te handelen, altijd de reglementen eener opgedrongen en onwettige macht moest geraadpleegd, om die te gehoorzamen, al waren zij ook in lijnrechten strijd tegen de ordinantiën van Koning Jezus? Mochten wij op die wijze voortgaan en alzoo de majesteit en het wettig gezag des Heeren met voeten laten vertreden? Hadden wij het niet reeds veel te lang gedaan, en hadden wij niet veel meer reden ons te schamen over onze jarenlang bestaande lauwheid en traagheid, dan dat wij leed konden dragen van ons optreden voor de rechten van Hem, die alleen en uitsluitend als Koning der kerk gehuldigd moet worden!

Mochten wij langer gemeenschap hebben met de ongeloovigen, en was het niet meer dan tijd, om dat ongoddelijke juk te verbreken en geene onschriftmatige en goddelooze vermengeling en gemeenschap met de verloochenaars van den Christus te dulden. Was dien strijd tegen Gods wil?

En eindelijk, was het niet hoogst noodig, dat de kerken weder geheel geregeld werden naar het onfeilbaar Woord van God, opdat er onder voorgang des Heeren en door zijn kracht, een reformatie mocht tot stand komen, op elk gebied onzer gereformeerde kerken, eene reformatie, die, de Heere geve het, moge doorwerken, tot zegen der gemeente en tot verheerlijking van 's Heeren Naam. Wij vragen: is deze strijd niet een strijd Gods en naar zijne wil, al moesten wij ook volmondig in alle deele bekennen, bij al wat wij in deze ook mogen verrichten: o, God, wees ons zondaars, ook in deze genadig!

IV. Ja veel zondigs kleeft onder al onzen arbeid ons aan. Dat was ook het geval bij Israel in zijn strijd tegen Benjamin. En daaruit laat zich ook afleiden, wat wij thans willen bezien, hoe de strijd, hoe wettig ook, om bepaalde redenen aanvankelijk niet voorspoedig afliep. Het zal voorzeker menigeen verwonderen, dat in deze zoo wettig gevoerden strijd Israel eenmaal en andermaal werd geslagen. Uit dien aanvankelijken afloop zouden wij bijna tot het besluit komen, dat de Heere tegen was in den strijd, zoodat zij dien dus maar zoo spoedig mogelijk moesten opgeven. Wat toch lezen wij: »En de kinderen Israels maakten zich op en togen opwaarts ten huize Gods en vraagden God en zeiden: wie zal onder ons vooreerst optrekken ten strijde tegen de kinderen van Benjamin? En de Heere zeide: Juda vooreerst.

Dus mochten de kinderen Israels wel vermoeden dat de strijd goed zou afloopen, daar de Heere immers antwoord had gegeven, dat Juda vooraan zou gaan. Toch rekenden zij mis en lezen wij tot zeker veler verwondering: »Toen togen de kinderen van Benjamin uit van Gibea en zij vernielden ter aarde op dien dag van Israel twee en twintig duizend man. Daarna versterkte zich het volk, en de mannen van Israel, en zij beschikten den strijd wederom ter plaatse, waar zij dien des vorigen daags beschikt hadden. En de kinderen Israels togen op, en weenden voor het aangezicht des Heeren tot op den avond, en vraagden den Heere zeggende: Zal ik weder genaken ten strijde tegen de kinderen van Benjamin, mijnen broeder? En de Heere zeide: Trekt tegen hem op. Zoo naderden de kinderen Israels tot de kinderen van Benjamin, des anderen daags. En die van Benjamin trokken uit hen tegemoet, uit Gibea, op den tweeden dag en velden van de kinderen Israels nog achttien duizend man neder ter aarde, die allen trokken het zwaard uit.

Wij zouden vragen: Hoe is dit mogelijk? Den Heere vragen, antwoord krijgen, eenmaal en andermaal? Is die zaak dan wel uit God? En zoo ja, hoe kan zoo iets geschieden? En

toch, deze geschiedenis, de geleden nederlaag verwondere ons niet te zeer. Voorzeker was de strijd van Israel een strijd des Heeren. Dat het volk zich opmaakte tot den strijd was naar Gods wil. Maar wat niet recht was, was dat zij niet eerst den Heere gevraagd hadden: z u l l e n wij optrekken? Deze vraag had vooraf moeten gaan aan de vraag: wie zal e e r s t optrekken? Iets kan naar 's Heeren wil zijn, maar toch hebben wij in alles te vragen, of het Gode behaagt wat wij doen. Daarbij kwam zeker nog een andere reden. Dat zij ijverden voor de eere Gods, was niet te misprijzen. Maar o, hoe schuldig stonden zij niet zelf voor God! Zij behoorden toch tot datzelfde volk, al was het een andere stam, waardoor dat kwaad bedreven was. Dat kwaad kleefde dus het geheele volk aan. Of was er nauwkeurig toezicht gehouden allereerst van priester en Leviet en vervolgens van den een op den ander? Had het kwaad zulke afmetingen kunnen bekomen, zou de openbaring van zulk een misdrijf, zoo schaamteloos bedreven, mogelijk geweest zijn, indien bijtijds het kwaad waar het begon voort te woekeren, ware bestraft en gestraft, indien op genoegzame wijze de zoo heilzame tuchtoefening naar het Woord des Heeren ware in stand gebleven? Moesten zij in den gruwel te Gibea gepleegd niet een bewijs zien van den diep gezonken toestand des volks, ja mede van henzelven en tevens een vrucht van eigene lauwheid en traagheid in het ijveren voor den Naam des Heeren? Ja, nu waren zij opgewekt om te strijden, maar was het geen schande, dat er zulk een kolossale misdaad gebeurd moest zijn, om hen wakker te schudden uit hun diepen zondeslaap? En hadden zij recht, om die mannen zoo hard te vallen over hun begane zonde, waar zij zelf mede zoo zeer schuldig waren aan het kunnen zien en dulden van een toestand, die zoo gruwelijk was in de oogen des Heeren? En waar zij opkwamen voor de eere Gods en streden tegen Benjamin, wat alleszins recht was, hadden zij het niet behooren te doen met een diep gevoel van eigen schuldigheid en eenigszins zelfs van medeplichtigheid aan hetgeen te Gibea was geschied?

En waar de Heere nu aan Israel tot tweemaal toe een nederlaag had bereid, behoefde die niet te strekken om hen met den strijd te doen ophouden, evenmin om hen te ontmoedigen, maar om hen tevens te ontdekken aan zichzelven en te heiligen van gemoed, opdat zij gansch verlegen en vernederd van hart de toevlucht tot den Heere zouden nemen en zich verootmoedigen zouden voor het aangezicht huns Gods.

En zou het niet mogelijk zijn, dat ook dergelijke nederlagen ons wachtten? Zouden wij in den strijd, welken wij

strijden, altijd even voorspoedig zijn? Zou de Heere ons maar altijd kunnen laten voortgaan, waar misschien in ons midden was een ban, een zonde die noodig uit ons midden moest uitgebannen worden, op gevaar af, dat het inblijven der zonde ons in veel grooter ellende zou brengen, dan eene tijdelijke nederlaag? Nederlagen, in onderworpenheid aan, in verootmoediging voor en in wederkeering tot den Heere geleden, kunnen tot rijken zegen zijn; maar overwinningen zonder verbrijzeling en heiliging des gemoeds, leiden tot verhoovaardiging en opgeblazenheid des harten. Zou het niet mogelijk zijn, dat wij in den strijd menige teleurstelling moesten ervaren, omdat Hij ons een beteren zegen wilde schenken, dan alleen dien van uitwendigen vooruitgang? Zou, waar de eene hand met het werk der reformatie bezig was, niet best mogelijk de andere hand de zonde weder met vlag en wimpel kunnen binnen halen? Zou het zelfs niet mogelijk zijn, dat de vorst der duisternis, die altijd woelt en zoekt te verderven, die ook in de kerk van Christus eene eerste plaats wenscht te bekleeden en die het werk der reformatie met leede oogen aanziet en daarom gaarne ook daarin wat te zeggen wil hebben, om haar zooveel mogelijk te doen mislukken, onder de vlag van reformatie allerlei sluikwaar deed binnenloodsen, om misschien straks te laat te zien, dat wij in sommige dingen jammerlijk door hem bedrogen waren? En moet het niet de plicht en de roeping zijn van allen, die dezen heiligen strijd strijden, om, waar er zooveel valsche munt in omloop is, nauwkeurig toe te zien op alles, wat voor goede munt ons betaald wordt, of waar er zooveel vijanden rondwaren, nauwkeurig toe te zien, dat niets van den vijand binnenkome, al kon het ons schijnbaar nog zooveel voordeel aanbrengen, bedenkende, dat al wat wij van den vijand binnenloodsen, ons duur te staan komt, zoodat een eerlijk met den Heere geledene nederlaag verreweg beter kan zijn, dan een ook maar eenigszins oneerlijke overwinning? Al wat van den vijand is, moet buiten de landpalen der kerk verwijderd worden.

Ook bij ons kan evenals bij Israel zooveel zijn, dat niet is naar den wille Gods.

Wij kunnen strijden met kracht, terwijl wij vergeten ons te verootmoedigen voor den Heere over zoo vele tevoren bedrevene en nog aanklevende zonden, die ons beschaamd en verlegen mogen doen uitroepen: »o, God, wees ons zondaren genadig!" De verloren zoon kwam maar niet tot den vader, zeggende: »Zie, hier ben ik, ik dacht, ik zou maar tot u wederkeeren;" dan had de vader hem zeker niet met zooveel liefde

als zijn zoon weder aangenomen. Maar hij kon hartelijk belijden: »Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u, ik ben niet waardig uw zoon genaamd te worden." En op deze belijdenis kon de vader zijn zoon in gunst aannemen. De zoon gevoelde zijn misdrijf. Daarom kon de vader hem dat zoo gemakkelijk vergeven.

Wij kunnen strijden en jammerlijk klagen over die goddelooze Besturen. Dat is niet recht. Waar wij over te klagen hebben, is, dat wij die Besturen hebben gehoorzaamd, in plaats van den Heere. Dat is onze schuld en daarover hebben wij ons diep te verootmoedigen.

Wij kunnen strijden en in dien strijd bitter zijn tegenover hen, die vervolgd hebben. En toch, zij zijn de blinde uitvoerders geweest van den raad des Heeren. Zij hebben als middel in des Heeren hand mocten dienen, om ons te drijven uit het Babel van verwarring, waarin wij zoo vele jaren verkeerden. Laat ons dankbaar zijn aan den Heere en Hem bidden, dat Hij onzen tegenstanders genadig de oogen opene, opdat zij hun misdaad tegen de kerk van Christus, ja tegen Hemzelven gepleegd, bekennen en mogen wederkeeren tot den Heere.

Wij kunnen strijden, maar dwaselijk roemen, alsof wij heel wat gedaan hadden en een groot bewijs gegeven hadden van gehoorzaamheid en getrouwheid; terwijl het de Heere alleen is, die ons uitgedreven heeft en Hem alleen de eer toekomt, dat Hij ons dwalenden en twijfelmoedigen gejaagd heeft uit dien zondigen toestand, waarin wij nog zitten zouden, indien de Heere er ons niet genadig uit had verlost.

Wij kunnen strijden, en in onze haastigheid en onkunde laag nederzien op sommigen, die niet aanstonds met ons medegaan, terwijl wel eens bij velen zou kunnen gelden het woord van Christus: Vele eersten zullen de laatsten en vele laatsten de eersten zijn. Sommigen gaan dadelijk mede, zonder de kosten goed overrekend te hebben en hebben allen nood, tenzij de Heere ze behoede, in tijd van gevaar weder af te vallen; terwijl sommigen dralen, maar misschien een hevigen strijd daarbinnen strijden en zeer mogelijk straks als wisse en krachtige strijders in de eerste gelederen staan. Ja zeer mogelijk zou het zijn, dat menige wat schuchtere discipel, gedragen op de vleugelen des gebeds, onder hartelijke toespraak en voorgang, een warm voorstander werd, terwijl nu vaak zooveel kwaads geschiedt, omdat wij iemand zoo spoedig voor een vijand houden, die toch waarlijk een broeder is, maar misschien tot nu toe wat bedekt, om redenen, die bij den Heere alleen bekend zijn.

Wij kunnen voorts strijden, maar helaas, gedreven door geen

zuiver beginsel. Wij kunnen strijden uit reactie tegen personen, uit hartstocht, gekrenkte eer en trots, uit een zoeken om ook wat te zijn, of om ons verdienstelijk te maken, of omdat wij geen vrede hebben in ons gemoed en in den strijd een middel zoeken ter bevrediging van onze conscientie, die echter nooit waren vrede vindt, dan alleen in het bloed en de gerechtigheid van Christus.

Wij kunnen strijden en ijveren, terwijl wij het jarenlang verzuimden te doen, en het daarom zeer de vraag zal zijn, of wij nu opeens met zulk een ijver vervuld zullen zijn, waar wij het tevoren niet waren. Hoe beslist noodig de breking is met de ongoddelijke macht der Synode, omdat die niets anders is, dan afgoderij, toch moeten wij niet alles verwachten van den eersten stap, op dezen weg gezet. Hoewel het onze dure roeping is verder te gaan, daarom is het volstrekt niet zeker, dat allen de wederkeering tot de gehoorzaamheid aan Christus, zullen toepassen op elk gebied des kerkelijken levens. De Heere geve het uit genade. Maar volstrekt is het niet zoo zeker, dat allerwegen, waar men de goddelooze banden verbreekt en Christus weder als Hoofd erkent, men nu ook zal voortvaren op den weg der gehoorzaamheid en Christus in elk opzicht zal gehuldigd worden in het midden der gemeente.

Wij kunnen strijden, en het beschouwen alsof wij voor het eerst weder eens dachten aan gehoorzaming van het Woord des Heeren, en alsof er niet door anderen voor ons aan gedacht was geworden. Daarin kan een groote zonde gelegen zijn, een vergeten van de daden des Heeren, een voorbijzien van wat onze geliefde Afgescheidene broeders gedaan hebben en van wat zij geleden hebben om de zaak des Heeren. Het zou een verschrikkelijke zonde zijn, indien wij vergaten de daden des Heeren en wij niet met die broeders rekenden; indien wij miskenden hun arbeid, hun strijd, hun lijden; indien wij hen niet als broeders erkenden, indien wij hen beschouwden, alsof zij er niet waren; indien wij niet hartelijk begeerden, met elkander vereenigd te leven. Zij zijn ook behoorende tot het lichaam van Christus en zij behooren bij ons. Wij kunnen hen en zij ons niet missen. Wij zijn één geheel. En de bede des Heeren: »Dat zij allen één zijn," wordt ook nagelispeld door al wat met Christus verbonden in zijn gemeenschap leeft en Hem en zijn volk van harte liefheeft.

Wij kunnen strijden en ons opmaken en ons organiseeren; maar vergeten die groote schare, die achterblijft en aan wier afwijking en jammerstaat wij allen mede ons deel gehad hebben. Zullen wij ons maar tevreden stellen met een wederkeeren van enkelen alleen tot de paden des rechts, maar om te vergeten

die gansche menigte, die in onkunde en ellende is verzonken? Of zou het niet de dure roeping zijn van de aanvankelijk geredden, om zich over hunne deelgenooten in de ellende te ontfermen, om die in doodsnood verkeerenden, zoo mogelijk te redden uit dien jammerstaat, waarin zij mede door onze schuld verzonken zijn, gelijk het altijd de roeping blijft van elken geredden zondaar, om andere medezondaars, zoo mogelijk te redden uit den poel des eeuwigen verderfs?

Eindelijk, wij kunnen strijden, terwijl wij helaas onzen eigen wil of wijsheid voorop stellen, niet vragende alleen naar des Heeren wil. o, Hoezeer hebben wij in afhankelijkheid van den Heere te wandelen, alleen ons latende leiden door het Woord des Heeren en door den Heiligen Geest, die ons in alles leiden moet en van Wien, al is het dan ook door menschelijke werktuigen, het groote werk der reformatie moet uitgaan. Eigenwilligheid, eigengerechtigheid en eigen kracht kunnen zooveel bederven in het werk van de reformatie der kerken onzes Heeren Jezu Christi.

Zou om deze en zoo vele redenen meer, het niet best mogelijk zijn, dat de Heere ons teleurstellingen en nederlagen bereidde, niet om ons tegen te werken, maar opdat alle ban en al wat scheiding maakt tusschen den Heere en ons uit het midden zou worden weggenomen? En zou het daarom niet noodig zijn, dat bij het overgaan van de grenzen van het land der zonde naar het terrein, waarop wij wenschen te wezen, al onze bagage eens goed werd nagezien en wij ons door den Heere eens goed lieten onderzoeken, of er ook eenige smokkelwaar bij ons gevonden werd, of eenige valsche munt, of eenig wapen, gesmeed in de smederij des Satans, opdat wij wenschende te reformeeren, zelf gereformeerd worden van harte, om te kunnen weten, welke de goede, welbehaaglijke en volmaakte wille Gods zij, en opdat onze strijd voorspoedig moge zijn en moge leiden tot een heerlijke overwinning.

V. Dat was het geval bij Israel. De strijd, door Israel gestreden, loste zich op in een heerlijke overwinning.

Dit geschiedde dan ook, waar het volk zich bereiden zou, om ten derden male te strijden tegen de kinderen Benjamins. Toen, zoo lezen wij, togen alle kinderen Israels en al het volk op, en kwamen ten huize Gods, en weenden, en bleven voor het aangezicht des Heeren, en vastten dien dag tot op den avond; en zij offerden brandofferen en dankofferen voor het aangezicht des Heeren. En de kinderen Israels vraagden den Heere, want aldaar was de arke des Verbonds van God in die dagen. En Pinehas, de zoon van Eleazar, den zoon van

Aäron, stond voor zijn aangezicht in die dagen, zeggende: Zal ik nog meer uittrekken ten strijde tegen de kinderen van Benjamin, mijnen broeder, of zal ik ophouden? En de Heere zeide: Trek op, want morgen zal Ik hem in uwe hand geven.

Zoo hadden de geleden nederlagen dan gunstig gewerkt op het hart des volks. Zij hadden zich geheel leeren onderwerpen aan den wil des Heeren; ook hadden zij bewezen dat zij zich schuldig gevoelden voor het aangezicht des Heeren, waar zij toch hunne offeranden brachten en vastten; zij hadden getoond, zich geheel afhankelijk te gevoelen van den Heere en niets zonder Hem te vermogen, zoodat het niet genoeg was, voor de eere Gods te strijden, maar dat het ook noodig was, in dien strijd, Gods duizendmaal verbeurde genadige hulp te ondervinden, teneinde staande te kunnen blijven in den strijd en de overwinning te kunnen behalen; zij hadden ook duidelijk bewezen, zich geheel over te willen geven aan den Heere. Die vraag: »Of z u l l e n wij ophouden?" zoo welmeenend gedaan, was den Heere welbehaaglijk, zoodat zij dan ook nu niet alleen het bevel ontvingen om nogmaals op te trekken, maar tevens de belofte er bij, dat de Heere ze morgen in hunne hand zou geven. Aan die belofte hadden zij behoefte en op grond dier belofte konden zij dus met allen moed en vertrouwen den vijand tegengaan, verzekerd zijnde, dat de Heere hem zekerlijk in hunne hand zou geven.

En in die verwachting werden zij niet teleurgesteld. Nu was de Heere met hen in den strijd en behaalden zij een glansrijke overwinning op Benjamin, zoodat het nu duidelijk werd, dat de Heere wel met hen was, maar hen tot tweemaal een nederlaag had laten lijden, tot hunne wederkeering tot den Heere, en dat, nu zij tot den Heere weder gekeerd waren, de Heere hun genegen was, om hun een volkomen overwinning te bereiden, tot openbaring van zijne majesteit en van het misnoegen, waarmede de Heere nederzag op den gruwel in Gibea-Benjamins bedreven.

Zoo zal of kan het ook met ons menigmaal gaan. Waar de Heere ook moge zijn met hen, die in zijne wegen wenschen te wandelen, daar is de Heere lang niet met a l l e handelingen der zijnen. Hij, die tot Petrus zeide: Zalig zijt gij, Simon Bar-Jona, zeide straks ook weder: Ga achter mij, Satanas, want gij verzint niet de dingen die Gods, maar die der menschen zijn. Wenschen wij een heerlijke overwinning te aanschouwen, dat kan wel geschieden, maar het is in den weg van uitzuivering van het kwade, van wegneming van den ban, van verootmoediging voor God, van belijdenis van schuld, van pleiten alleen op het bloed en de gerechtigheid

van Christus, van betrouwen op Hem, van wederkeering tot Hem, van gemeenschap met Hem. En dan nog in den weg van zelfverloochening en gedurige kruisdraging, van vernedering en verdrukking. Neen, evenmin als Christus een aardsch koninkrijk had, evenmin als de kring der discipelen zoo aanzienlijk was naar de wereld, evenmin als Christus zonder lijden in heerlijkheid inging, evenmin als Gods volk door alle eeuwen zonder verdrukking is gewassen in getal en sterkte, evenmin hebben wij te verwachten aardsche heerlijkheid. Maar dat is ook niets. Als de gemeente des Heeren slechts mag groeien in innerlijke kracht en vertoonen mag het beeld haars dierbaren Verlossers; als wij maar onder alle lijden gelouterd worden en vrij mogen zijn van de besmettingen dezer wereld, dan is het wel. Dat is de ware overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.

En al moesten wij ook op den brandstapel ons aardsche leven eindigen, wat nood, als wij door Gods genade hebben mogen overwinnen door het geloof. Moge ons lichaam verbrand worden, de kroon, die de Heere den zijnen op hunne hoofden drukt, is meer waard dan een koningskroon; want zij is onverwelkelijk en onverderfelijk; en waar ook ons stof rust in de aarde, of de asch van ons lichaam met het stof der aarde is vereenzelvigd, geniet onze ziel het heilrijkst lot, in de eeuwige vreugde en heerlijkheid die al Gods volk is weggelegd in de hemelen.

Zij ons oog dan niet op eene vleeschelijke overwinning, op aardsche grootheid, op aanzienlijke getallen van uitwendige belijders, op den steun van aanzienlijken naar de wereld. Christus' kerk blijft altijd als een hutje in den wijngaard, als een nachthutje in den komkommerhof, als eene belegerde stad. Onaanzienlijk naar de wereld en verdrukt in de wereld, moet zij groeien in innerlijke kracht, in eenheid met haar eenig Hoofd Jezus Christus, in gemeenschap met haren dierbaren Hoogepriester, die haar verlost heeft van den vloek en bekleed met zijne gerechtigheid, om haar als een gemeente zonder vlek of rimpel zichzelven en den Vader voor te stellen.

Geliefden, staan wij dan niet naar aardsche maar naar hemelsche heerlijkheid; naar een gedurig overwinnen van alle machten der hel door de alles overwinnende kracht onzes Heeren Jezus Christus. En overwinnen wij niet en lijden wij evenals Israel zware nederlagen, onderzoeken wij, welke de oorzaken zijn mogen, en dat wel bij het licht des Woords en des Heiligen Geestes; belijden wij steeds onze zonden voor het aangezicht des Heeren, verzoening vindende in het bloed des kruises; keeren wij steeds weder, door vergevende liefde

verzoend, tot Hem, die het eenig rustpunt der ziel en het voorwerp der verlustiging moet zijn, en Wien te gewinnen, geheel te gewinnen, het groote doel is van het werk der verlossing en van al den arbeid des Heeren aan zijn volk ten koste gelegd.

Mogen wij dus overwinnen, dan mogen wij juichen, al moesten wij ons behelpen in spelonken en holen en was ook het kuddeken zeer klein en verachtelijk naar de wereld. Van dat kuddeken zal kracht uitgaan, gelijk gebleken is waar de Heere Jezus met slechts weinige discipelen, en die nog wel veracht waren naar de wereld, zijn koninkrijk gevestigd en uitgebreid heeft. Waar dat koninkrijk als een zuurdeesem het hart geheel doorzuurt, zal het ook als het mostaardzaad zich uitbreiden naar alle oorden der wereld. Ja zelfs, al moesten ook onze lichamen vallen, om der waarheid wil, dan kan en zal nochtans het door die bloedgetuigen gesproken woord en de aan die bloedgetuigen betoonde genade en geloofskracht en trouw tot in den dood strekken tot bevestiging van Gods volk en tot uitbreiding van zijn koninkrijk. En waar de wereld spreekt van het sterven der geloovigen als van eene nederlaag, zegt de Heere: »Zij hebben overwonnen door het bloed des Lams." Evenals de dood van Christus voor het oog der wereld een bewijs was van zijne volslagen nederlaag, maar juist die dood in de oogen des Vaders was de heerlijkste zegepraal van Christus, die immers juist door het kruis over al de zondige en duivelsche machten heeft getriomfeerd.

Geloofd zij de Heere, de overwinning is behaald en verzekerd in Christus. Mogen wij hier nog menigmaal vallen, gelukkig als onze val leidt tot heerlijker overwinning, dan ooit te voren in Christus, tot een levendiger besef van eigen zonde en zwakheid, en van onze gerechtigheid, hulp, kracht en overwinning in Christus alleen, en tot meerdere dankbaarheid aan Hem in Wien wij meer dan overwinnaars zijn.

Eenmaal echter houdt dat vallen geheel op, waar wij zullen ingaan in de eeuwige rust en deel zullen hebben aan de heerlijke overwinning, die Hij behaald heeft over alle machten der hel. Daar zal geen zonde meer aankleven, geen wereld meer verlokken, geen Satan meer benauwen. Daar zullen wij de wapenen kunnen nederleggen, omdat de zonde is te niet gedaan. En zullen wij vredig en zalig kunnen rusten onder de heerschappij van onzen gezegenden Verlosser en Koning, die de zonde voor eeuwig heeft te niet gedaan door zijn zelfs offerande. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

XLIX.

OPWASSEN.

OP 28 NOVEMBER 1886 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

»Er was een zeker rijk mensch, die een rentmeester had", zoo begint Hij, die de waarheid is, eene welbekende gelijkenis. Vreemd klinkt het voorzeker als wij aan het einde lezen: »De heer prees den onrechtvaardigen rentmeester", en dat van eenen, die na de goederen van zijn heer te hebben doorgebracht listig de pachtbrieven vervalschte, of daardoor mogelijk de »rekenschap" in schijnbare orde mocht komen en de afzetting verhinderd, of anders dankbaarheid voor zooveel afslag de huizen der pachters voor hem openen mocht. Toch verklaart het bijgevoegde »omdat hij voorzichtiglijk gedaan had" genoegzaam de bedoeling. De slimheid, niet de booze daad, niet het bedrog, wordt geprezen. Op listig verzonnen wijze bestolen kan men van den dief nog zeggen: 't Is een slimme vent, jammer dat dat overleg zich tot zooveel boosheid heeft gekeerd; ware die slimheid op het goede gericht, wat kon die mensch dan tot veel zegen zijn. Het »in hun geslacht" (eis tèn genean tèn heautoon) is de sleutel tot de gelijkenis. In dien rentmeester, in dien dief is de voorzichtigheid, de slimheid, wat onze geloofsbelijdenis het »kleine overblijfsel" noemt, »het tot duisternis geworden licht". Alle die gaven, die aanleg, die neigingen en begeerten, in den natuurlijken mensch op het kwade gericht, wijzen op eene verwaarloosde bestemming, op eene roeping. De mensch moet niet in den mensch gedood worden, maar door de wedergeboorte omgekeerd worden. De mensch moet worden bekeerd, zoodat wat in den natuurstaat zich tot het kwade richtte tot het goede wordt geleid, en wat tegen het heilige was tegen de zonde wordt gericht. De mensch bezit haat, in den zondestaat tegen God en zijn naaste, in den genadestaat tegen zonde en duivel. Hij heeft liefde, maar in het eertijds tot wereld en genot, in het heden Gods tot den

Heere en Zijne gemeenschap. Zoo wijzen liefde en haat, gelijk ze liggen in het onwedergeboren hart, en zich openbaren in het leven van den wereldling, op een verwoest paleis, maar ook onder het licht des Evangelies op een hooger eisch. Dezelfde beginselen en roerselen en bewegingen en uitingen, welke nu in des duivels dienst ten verderve voeren, moeten door des Heeren Heiligen Geest herschapen in den dienst komen van het Koninkrijk onzes Heeren Jesu.

»Die leidende idée, welke wij volgen, waarheen zij ons leidt, die ons aangeboren is, de begeerte naar genot," zooals Plato haar noemt, moet veranderd worden, in hetgeen diezelfde noemt, »de overtuiging, welke moet verkregen worden en naar het beste streeft" (Phaedr. X). Dat de jongeling, die het antwoord zoekt op hem voorgelegde vragen, onwillekeurig den blik naar boven slaat, en de in gepeins verzonkene niet zelden hetzelfde doet (desiderare, considerare) herinnert ons, dat het van boven moet komen, en wij naar boven, naar den Vader der lichten hebben op te zien.

Gelijk het is met 's menschen ken- en gevoelvermogen, zoo is het ook met hetgeen zijn begeervermogen aangaat. Het tiende van den dekaloog doet ons wel zeggen: »Het laatste niet het minste." Gevoel van onvoldaanheid doet den mensch uitzien naar hetgeen hij niet heeft, en waarvan hij verandering wacht. Is de verzorging des vleesches slechts tot begeerlijkheden, dat is, om steeds sterkere begeerlijkheden te kweeken, zoo ligt het in den aard der zaak, dat hij, zoolang hij niet omkeert op dat pad der onzinnigheden, altijd meer wil en, nooit tevreden met het bezit of het genot, voortgaat te begeeren, en, steeds meer onvoldaan, rondziet van waar het gewenschte hem toekomen kan. »Geld! geld! verzamel het op rechte wijze, en, zoo dat niet mogelijk is, dan op welke wijze gij kunt, maar geld" (Hor. Epist I. 1), zoo riep men niet alleen in Rome; en niet alleen daar mag de waterzuchtige, die door drinken den dorst niet verdrijft, den eerzuchtige ten waarschuwend voorbeeld worden gesteld (Hor. Od. II. 2). Toch zegt die bandelooze begeerlijkheid, dat zondig begeeren, oorzaak weder van zoo velerlei zonden, dat een begeeren, een zoeken in den mensch oorspronkelijk werd gelegd, hetwelk naar des Heeren welbehagen was, en dat, als God de Heilige Geest in 's menschen harte werkt, weer tot een zoeken, een verlangen wordt gemaakt, dat heilig is, en ten zegen, een dorsten, een hongeren naar het woord, naar de gerechtigheid, en die behoefte aan de eene zijde bevredigd is toch ook weer onbevredigd, 't is onverzadigd verzadigd zijn, genoeg en toch weer niet genoeg, dankende voor de onuitsprekelijke gave,

en toch weer jagende naar de beste gave, levende in de woning met het dubbele zegel, en toch verlangende naar inleiding in steeds dieper liggende binnenkameren. Vrede ligt in het hart des geloovigen, en toch weer niet tevreden vraagt Gods kind naar altijd meer. Wij wenschten die begeerte bij onszelven en u wel op te wekken, u, B. en Z.! wel te dringen steeds meer te begeeren, dat gij u baden moogt in de wateren, welke vloeien uit den troon van God en van het Lam, dat gij altijd rijker en rijker moogt worden in die schatten, welke de arme gemeente te Smyrna bezat. Ook van ons worde het als van die van Thyatire: »De laatste meer dan de eerste."

GEBED.

Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort:
Elk hunner zal, in 't zalig oord
Van Zion, haast voor God verschijnen.
Let, Heer der legerscharen! let
Op mijn ootmoedig smeekgebed!
Ai! laat mij niet van druk verkwijnen:
Leen mij een toegenegen oor,
o, Jakobs God! geef mij gehoor!

Want God, de Heer, zoo goed, zoo mild,
Is t' allen tijd een zon en schild;
Hij zal genade en eere geven;
Hij zal hun 't goede niet in nood
Onthouden, zelfs niet in den dood,
Die in oprechtheid voor Hem leven.
Welzalig, Heer! die op U bouwt,
En zich geheel aan U vertrouwt.

Psalm 84 : 4 en 6.

Maar wast op in de genade en kennis onzes Heeren en Zaligmakers Jezus Christus.

2 Petri 3 : 18a.

Simon, Jona's zoon, door de wonder-groote genade des Heeren Jezus tot visscher der menschen geroepen, en door nog grootere, door eene tweede genade uitverkoren om de petra der gemeente te zijn, heeft het wel op eene allersmartelijkste wijze ondervonden dat een jeugdig spruitje nog geen eikeboom is, welke aan de stormen der verleiding kan weer-

stand bieden. Op den berg der verheerlijking was het drietal jongeren geleid, om daar gesterkt te worden in het geloof, ten einde in Gethsemané's hof gebracht daar pal te kunnen staan. De Goddelijke Majesteit had haar hemelsch licht doen schitteren door het aardsche, het menschelijk kleed, en wet en profeten hadden in hunne vertegenwoordigers den Heere Zijn uiteinde aangezegd. Na zulk eene openbaring, wat zou dan nog te zwaar kunnen zijn? Zoo meende ook Simon; nooit zou hij aan zijn Meester geërgerd worden. En toch in Gethsemané kan hij, al is de geest gewillig, niet ééne ure met den »worm in 't stof" waken. Bij 's Hoogepriesters zaal verloochent de man, die het zwaard tegen eene bende durfde trekken, op de vraag eener dienstmaagd, den Heere. Op de via dolorosa is een andere Simon de kruisdrager voor het Lam Gods, dan hij, die zijn leven voor den Christus zetten zou.

Er was voor Simon gebeden door Hem die altijd door den Vader wordt gehoord. Dat bewezen die tranen aan de poort geweend, dat het staan, al was het van verre, op Golgotha's heuvel, dat die gang naar het graf, al was de anders zoo driftige Petrus op dien weg zoo schuchter, langzamer zelfs dan de discipel der liefde.

De goede Herder, die het verdwaalde schaap opzoekt, wint het van Satan, die het kind Gods zoekt te ziften als de tarwe. Dezelfde, die aan Galilea's meer vóór een drietal jaren de netten vulde, en na het »Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch" de hand van inbezitneming en wijding op Simon had gelegd, stond wederom aan dien zelfden oever, om nu door hetzelfde wonder ten tweedemale van de vischnetten af te roepen en tot den bedroefden maar liefdevollen discipel te zeggen: »Weid mijne schapen."

o, Dat »Ik heb voor u gebeden" heeft zeker den geredden dienstknecht des Heeren gedurig doen wegsmelten in aanbidden en dankbare bewondering, maar wie, die het »Hij redt mij keer op keer" gezongen heeft, wordt niet in zijne ziele gedrongen daaraan toe te voegen: »Wat zal ik den Heere vergelden?" Op die vraag had reeds de Meester, als haar voorziende, een antwoord gegeven, als Hij aan de belofte des bewarenden gebeds had toegevoegd: »Als gij bekeerd zult zijn, zoo versterk uwe broederen."

De broederen versterken, dat was de roeping van Petrus, als hij met het Pinkstervuur was aangedaan, en God heeft hem daarin getrouw gemaakt. Dat heeft Petrus gedaan met het woord der lippen maar ook met het woord der pen. Dit tweetal brieven is gericht aan de broederen. »Aan de uitverkorenen," zoo is het adres van den eersten; »aan dege-

nen, die even dierbaar geloof gekregen hebben," is de tweede gericht. Wat wij u zooeven van hem herrinnerden, het staat den schrijver zoo levendig voor oogen. Hij verhaalt wat hem te zien en te hooren werd gegeven, toen Hij met den Heere op den heiligen berg was, zoodat hij wel zeggen mocht: »Wij zijn geene kunstig verdichte fabelen nagevolgd" (2 Petr. 1 : 16 v.v.), maar hij kan ook van die treurige ure niet geheel zwijgen, al kan het ook niet ten volle van de lippen. Zonder twijfel dacht hij aan dien blik des Heeren, ons medegedeeld met het woord des geschiedschrijvers: »De Heere, zich omkeerende, zag Petrus aan," toen hij in zijnen eersten ternederschreef: »Het aangezicht des Heeren is tegen degenen, die kwaad doen." En dat roept hem, wien die blik tot zichzelven bracht, zijn plicht voor den geest: »Versterk uwe broederen," en dan is na zoovele vermaningen, in zijn eersten aan het einde zijn zegenbede: »De God aller genade, die ons geroepen heeft tot Zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, die volmake, bevestige, versterke en fondeere ulieden," achtervolgd door een: »Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen," en eveneens moet hij zijnen tweeden besluiten met ernstig aandringen op getrouwheid en daarna met de zegenbede: »Maar wast op in de genade en kennis van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus," op welke hij wederom volgen laat: »Hem zij de heerlijkheid, beide nu en in den dag der eeuwigheid. Amen!"

I.

Indien de apostel Paulus tot onwedergeborenen kan zeggen: »Zoo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade, wij bidden van Christus' wege, laat u met God verzoenen" (2 Kor. 5 : 20), dan mag de apostel Petrus tot degenen, die even dierbaar geloof hebben ontvangen, wel zeggen: »Van Christus gesteld om de broederen te versterken, roep ik u toe van Christus' wege, »wast op," maar, wie gevoelt het niet, die Paulus-bede en hare verhooring moet de wekstem van Petrus voorafgaan. Eerst geboren worden, dan opwassen. Alles waarvan de apostel den wasdom zou kunnen wenschen ligt dood in den mensch, en niet dood zonder beweging als een hout of een steen maar als het doode van een wezen, dat eenmaal leefde, dat in verrotting zich beweegt, dat een lijklucht verspreidt, en door zijn uitdamping en afzichtelijkheid ziekte en afkeer veroorzaakt. Wat geen schepsel doen zou deed de Heere Jezus. Hij strekte Zijne

hand uit en raakte den melaatsche aan. Wat geen schepsel doen kon deed Hij, het onweerstaanbaar woord uitspreken: »Ik wil, word gereinigd!" (Mark. 8 : 2). Zoo legt zich diezelfde hand op den afzichtelijken klomp des zondaars, dien Hij zich verkoos, en zoo wordt diezelfde stemme gehoord over dat zich ontbindend lijk, opdat als bij Lazarus, die reeds riekte, de heerlijkheid Gods zich openbare, en de Zone Gods verheerlijkt worde, de discipel geloove (Joh. 11 : 4 en 15), en er vreugde zij in het gansche huis, dat de Heere liefheeft. Bange zijn die barensweeën, langer soms, als van een Heman, den dood brakende van zijne jeugd aan, of korter, als van een Paulus, die slechts een drietal dagen in de straat genaamd »de Rechte" vast en bidt, heviger, als bij een Jakob op Pniël of zachter, als op een Timotheus-weg, maar zonder smarten wordt geen kind geboren. »Eene vrouw, wanneer zij baart," zegt de Heere (Joh. 16 : 21), »heeft droefheid, dewijl hare ure gekomen is, maar wanneer zij het kindeke gebaard heeft, zoo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mensch ter wereld gekomen is". — »Een mensch", zegt de Heere; dat kindeke is dus niet eerst bestemd om mensch te worden, het is reeds mensch. Het is in zekeren zin niet onvolkomen, maar reeds volkomen, gelijk het behoort te zijn, en ware het niet in elk lichaamsdeel als kind geboren, het ware een monster, en zoude in plaats van vreugde zorg wekken.

Niet anders is het in de geestelijke geboorte. Elk geborene in Zion is een kind Gods, is volkomen gerechtvaardigd, is geheel en al in alle rechten en zegeningen van het kindschap Gods ingetreden, is in den Verlosser heilig, zonder eenige vlek of rimpel. Daarom kan de apostel tot de gemeente, die hij nog in veel te waarschuwen en te raden heeft, zeggen: »Gij zijt in Hem volmaakt, die het Hoofd is van alle overheid en macht" (Kol. 2 : 10). Maar toch is voor datzelfde Kolosse een Epafras (4 : 12), »strijdende in de gebeden, opdat wij staan mogen volmaakt en volkomen in al den wil Gods". Dezelfde »dienstknecht van Jezus Christus" (Fil. 1 : 1), die verwacht dat Christus zal groot gemaakt worden in zijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door den dood" (1 : 20), belijdt den Filippensen: »Niet dat ik het alreede gekregen heb, of alreede volmaakt ben, maar ik jaag er naar, of ik het ook grijpen mocht", terwijl hij aanstonds er aan toevoegt: »Zoovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons dat gevoelen".

Allen, die volmaakt zijn, moeten gevoelen, dat zij niet volmaakt zijn, maar jagen moeten naar het wit tot den prijs der roeping Gods, of laat ik het met deze woorden zeggen: het

kind moet knaap, de knaap jongeling, de jongeling man, de man vader in Christus worden.

Het is de blijdschap en de roem van ouders, als zij kunnen spreken van den voorspoedigen groei en de gelukkige ontwikkeling van het kind, terwijl het zorgen baart als het tegengestelde daar is. Dan weten zij, er is een oorzaak, er is een gebrek in voedsel of lucht of behandeling, of er is een ziekelijke toestand, en de geneesheer wordt geraadpleegd. Er moet gelijkmatige ontwikkeling zijn. Blijft ook maar een enkel lid achter in den groei, er is vreeze in het moederhart; geen uitwassen, maar alleen ontwikkeling van de volkomenheid van het kind, tot de volkomenheid van rijperen leeftijd. Geen Enakskind, zoomin als een dwerg wordt begeerd. En zelfs als de knaap bovenmate in lengte toeneemt, wie is dan niet bezorgd, dat die al te sterke groei straks zich wreken zal in verzwakking, en tering dat lichaam zal sloopen, gelijk de al te sterk groeiende plant, door den wind aangeraakt, licht wordt geknakt. »Stengels van binnen hol, groeien snel; maar niet de eikeboomen der gerechtigheid" (Jes. 61: 3). Wonderboomen vergaan in éénen nacht, maar de cederboomen Gods (Ps. 80 : 11) verduren den tijd.

Past dit alles nu toe op de wedergeboorte en degenen aan wie de Nikodemus-eisch is vervuld. Als van Zion wordt gezegd (Ps. 87 : 5): »Deze en die is daar geboren", dan zien wij maar al te veel, dat de kinderkens reeds naar de vaste spijze de handen uitstrekken, dat zij in die eerste liefde reeds meenen, dat niemand dieper is ingeleid dan zij en zij reeds met den psalmist kunnen zeggen: »Ik ben verstandiger dan al mijne leeraars", maar straks vallen die luchtkasteelen ineen en klaagt men over de wonden door het neergevallen puin veroorzaakt. Langzame, gelijkmatige, maar zekere, steeds voortgaande wasdom is noodig, zal de plantinge zijn ter eere Gods. »Eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar" (Matth. 4 : 28).

Mist een kind arm of been of wat ook, het gebrekkige en wanstaltige zal ook in den man zichtbaar zijn, doch de Heere is de Vader, en als Hij Zijn werk overziet, ziet dan is het zeer goed. Plant een schoon nagemaakt spruitje in de aarde, het wast niet. Of legt een kunstig gevormd beeld van een kind, hoe volkomen het ook moge wezen, in de wiege, het blijft onveranderd, omdat aan den mensch niet gegeven is een adem des levens in te blazen, maar de Heere geeft het leven, waarin de kracht tot wasdom is. De Volmaakte doet een volmaakt werk. Menschenmaaksel gaat achteruit en te niet; de planten, welke niet door den hemelschen Vader ge-

plant zijn, worden uitgeroeid; het schepsel Gods alleen is tot wasdom bekwaam.

Vraagt gij, wat is noodig tot dien groei, dan vraag ik met Bildad (Job 8 : 4): »Verheft zich de bieze zonder slijk, groeit het rietgras zonder water?" Paulus spreekt (Efeze 2 : 21) van het opwassen van het gebouw tot eenen heiligen tempel in den Heere, maar dat gebouw moet een fondament hebben. Van zandgrond slingeren waterstroomen en stormen het af, van de steenrots Christus beproefden zij het tevergeefs. De boom moet geplant zijn in den grond en daarin zijn wortelen kunnen schieten, hij heeft voedsel noodig uit de aarde, en vochtigen bodem; de bladeren moeten lucht inademen; zonnestralen moeten verwarmen, vruchtbaarmakende regen moet worden gegeven, en wilde loten worden afgesnoeid, het zwijn worden afgeweerd dat den boom omwoelt en het spruitje vertrapt, en de kleine vossen, welke den wijngaard afweiden. De behoeften zijn zoo vele zelfs voor een plant om te kunnen groeien, en hoeveel te meer dan voor een mensch, en hoeveel meer voor den geestelijken mensch. Doch God vervult de belofte van Jes. 55 : 13 niet, om Zijn wonder te laten verdorren en wegsterven. Voor eenen doorn laat Hij een denneboom, voor eenen distel een mirteboom opgaan door Zijne herscheppende genade, maar opdat die denne- en mirteboom den Heere zij tot een naam, tot een eeuwig teeken, dat niet uitgeroeid zal worden. In een van de schoonste elegieën der oudheid zegt Oenone, wier naam in de boomschors ingeschreven was: »Naarmate de boomen groeien, groeit ook mijn naam; groeit dan, o boomen! en verheft mijn naam recht op tot mijn eere" (Ovid. Her. V. 23 v.) In 's Heeren hof is geene planting, geen takje, waarop Zijn naam niet staat geschreven (elke andere wordt afgehouwen), alles groeit daar tot Zijne eer. Om Zijns grooten naams wil zal Hij het volk niet verlaten (1 Sam. 12 : 22), dat Hij belieft te maken. In alle behoeften wordt voorzien. Jakob zal wortelen schieten. Israël zal bloeien en groeien, en zij zullen de wereld met inkomsten vervullen (Jes. 27 : 6). Ja er zijn tijden dat gerechtigheid het woord verwezenlijkt (Ezech. 19 : 13): »Nu is hij geplant in eene woestijn, in een dor en dorstig land", en de gemeente haar klaagzang zingt: »o, Heere! mijn ziel en lichaam hijgen, en dorsten naar U in een land, dat dor en mat van droogte brandt, daar niemand lafenis kan krijgen" (Ps. 63: 1). Te weelderige groei wordt aldus tegengegaan, en menige krankheid kan door onthouden, door vasten of bittere medicijn worden genezen. Doch is het doel bereikt dan verandert de Heere de weeklage in een rei (Ps. 30 : 12), en de lofpsalm ruischt binnen

gewijde wanden. »Maar ik zal als de olijfboom groeien, in 't huis des grooten Gods" (Ps. 52 : 5) en Ps. 1 wordt bewaarheid: »Hij zal zijn gelijk een boom, geplant aan de waterbeken". Is er behoefte aan licht, zoo roept de Heere Jezus, »Ik ben het licht der wereld", en de Heilige Geest geeft de olie in de lampen. Is er behoefte aan spijze, de Heiland getuigt: »Ik ben het brood des levens", en de van God ingegevene Schrift is daar, opdat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk, volmaaktelijk toegerust (2 Tim. 3 : 16 v.). De nieuwgeborene kinderen zijn zeer begeerig naar de redelijke onvervalschte melk, opdat zij door deze mogen opwassen (1 Petr. 2 : 2), en de bevestigden naar de vaste spijze (1 Kor. 3 : 2). Naar Zijne wijsheid onthoudt of geeft met mate de hemelsche Opvoeder alle deze dingen. Onverstand alleen geeft hem, die lang de spijze miste, of tevergeefs naar water zocht, al den overvloed dien hij begeert, maar het wordt ten doode. De hemelsche wijsheid, deelt toe naar Hij Zijne schepselen kent. Een Mozes durft wel de stoutste aller beden op aarde uitspreken tot God: »Toon mij nu Uwe heerlijkheid" (Exod. 33 : 18), de Heere weet dat geen mensch Hem uit dit sterfelijk vleesch zou kunnen zien en leven, en laat Zijnen dienstknecht alleen de uiterste deelen van Zijn wezen, de slippen van het kleed Zijner Majesteit aanschouwen. Dat is genoeg om het »Heere Heere God" (Exod. 34 : 6) te doen uitroepen, en, heeft dat sterfelijke onsterfelijkheid aangedaan, dan zal voor Mozes als voor een Job, en voor de geheele gemeente worden vervuld dat, »ik zal uit dit mijn vleesch God aanschouwen" (Job 19 : 26). Is er behoefte aan warmte, het vuur des Heiligen Geestes zal nederdalen; aan leering, diezelfde Geest leert alle dingen. Geen behoeftiger schepsel, geen dat aan meer ziekten bloot staat, geen dat lichter dwaalt en minder den terugweg vinden kan, dan het schaapje van den eeuwigen Herder, maar Hij zorgt meer dan eene moeder. Hij doet nederliggen in grazige weiden, Hij voert zachtjes aan zeer stille wateren (Ps. 23 : 1 v.). Zijn de geloofsbeproevingen voor een Abraham sterker na jaren van 's Heeren dienst dan toen hij nog een kindeke was in geloof, de zegeningen en de voedingskrachten zijn ook meerder. De wateren, welke afdalen van onder de dorpel van 's Heeren huis, worden met elke duizend ellen dieper; zij raken eerst tot de enkelen, dan tot de knieën, straks tot de lenden en nog duizend ellen verder is het een beek waardoor men zwemmen moet. Doch geen nood, er is een Man, de Engel Gods, die door die wateren leidt, altijd verder, die ook de krachten meet en niet alleen de wateren, en ze niet alleen meet, maar geeft en

versterkt. Hij is de Alwijze, door Wien het lichaam den wasdom bekomt »naar de werking van een iegelijk deel en zijne maat" (Efez. 4 : 16).

Laat ons niet vergeten dat het de Heere is, die den wasdom geeft. Het onkundig kind wil het plantje uitrukken om het grooter te doen worden en doet het den dood aan. Met alle onze middelen vorderen wij niet, zoo God niet zegent. Wij ontkennen den weg der middelen niet. Paulus plante en Apolles moet natmaken, doch God geeft den wasdom. En nog verder, »noch hij die plant, is iets, noch hij die natmaakt" (1 Kor. 4 : 6 v.), en als Paulus plant, dan is niet hij het, maar de genade Gods, die met hem is. Door menschelijke middelen en leermeesters mag men wassen in kennis, in deugden, in beschaafdheid, in Christus wassen wij alleen op door de genade Gods. Deze is begin en einde, de eerste en de laatste, en alleen met het oog op Hem, tot Wien ons uitzien, ons gebed alleen moet zijn, zeggen wij: »De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen als een cederboom op Libanon. Die in het huis des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen dat de Heere recht is: »Hij is mijn rotssteen en in Hem is geen onrecht" (Ps. 92 : 13 v.v.).

't Rechtvaardig volk zal bloeien,
Gelijk op Libanon,
Bij 't koesteren van de zon.
De palm en ceder groeien.
Zij, die in 't huis des Heeren,
In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeêren.

In hunne grijze dagen
Blijft hun vreugd gewis;
Zij zullen, groen en frisch,
Gewenschte vruchten dragen.
Om, met verheugde monden,
Te roemen 't recht mijns Gods,
In Hem, mijn vaste rots,
Is 't onrecht nooit gevonden.

Psalm 92 : 7 en 8.

II.

Waar leven is daar is beweging, ontwikkeling. Menschenwerk verachtert tot verdwijning; Godswerk groeit tot verheerlijking. Die eenmaal is ingeleid in den voorhof van het Godshuis, begeert het heilige in te gaan, en die in 't heilige woont in de binnenkameren te worden ingeleid. Het is in aardsche wetenschap, dat zich steeds breeder velden openen en de dorst naar kennis aangroeit; het is bij bezit van aardsche goederen, dat het verlangen naar meer steeds groeit, en bij genietingen steeds meer van grooter genot wordt gedroomd. Bij geestelijke kennis, hemelsche rijkdommen, bij heilige genietingen des te meer. Daarom zucht de wedergeborene ziele naar wasdom, en is de zegenbede zoo liefelijk: »Wast op in de genade", en de belofte zoo zaligend: »Zij zullen toenemen als mestkalveren" (Mal. 4 : 2) Altijd dieper wortelen, altijd krachtiger stam, altijd schooner bladerkroon, altijd rijker vrucht, — alzoo is de eisch, alzoo de begeerte, alzoo de belofte, en zegt het vrij, kinderen Gods! hoe uwe onreinheid vaak de kanalen der genade Gods verstopt, zoodat het water des levens niet vloeien kan, hoe gij in uwe dwaasheid op zijpaden afdwaalt, hoe gij de vergiftige planten der wereld vaak zoekt, die het leven doen kwijnen! — maar voegt er ook bij: »Zijn wij ontrouw, Hij is getrouw, Hij kan Zichzelven niet verloochenen" (2 Tim. 2 : 13). En ook dit: gelijk in 't Koninkrijk Gods dikwerf verliezen winnen is, zoo is ook minder worden in één opzicht zonder twijfel wassen.

a. En in welk opzicht? Gel.! in den Heere! Toen het uwen Redder behaagde uwe oogen te openen voor uwen diepverloren toestand, toen zaagt gij wat u vroeger licht vergeeflijke zonden voorkwamen tot heuvels rijzen en de heuvelen tot bergen worden. Waar gij vroeger hier en daar vlekken op uw kleed ontdektet, gemakkelijk in de plooien te verbergen, daar vermenigvuldigden ze zoozeer dat ze elkander raakten, en er niets, geen stipje rein overbleef, en hoemeer gij die vouwen opendet, des te meer zaagt gij daar juist het vuil opeengestapeld. o, Toen dacht gij zeker de diepte te hebben gepeild en den bodem te hebben gevonden, en het was wijsheid Gods, welke u slechts zóó verre leidde, want zonder licht der genade, zonder oog op 't kruis u dieper geleid, in plaats van Petrus-tranen ware eer Judas-moord gezien, in plaats van het verbroken hart, krankzinnigheid, in plaats van het »gena, o God!" de stomheid der wanhoop. Toch moest de diepte worden gepeild. Maar de wijze chirurg doet soms zijne gevaarlijke kunstbewerking niet opeens, maar gaat

later voort, als de krachten weêr zijn hersteld, die anders zouden weggezonken zijn. Zoo doet onze God met Zijne kinderen. Steeds opent Hij weer deuren en laat de schuilhoeken zien, en breekt Hij muren door om het verborgene te ontdekken. Aan Satans beproevingen moet soms een Job worden overgegeven, opdat het »geen wrevel is in mijn harte, en mijn gebed is zuiver" (16 : 17) worde tot een: »Ik verfoei mij, en ik heb berouw in zak en asch." Satan moet soms een Simon ziften als de tarwe, want slechts een, die een arm zondaar in zichzelven is, kan Jezus' discipel zijn, en niet hij die zweert: »Al werden ze allen aan U geërgerd, ik zal nooit aan U geërgerd worden," maar hij die betuigt: »Zijne goddelijke kracht schenkt alles wat tot het leven en de godzaligheid behoort" (2 Petr. 1 : 3), kan de Petra der gemeente zijn. Op der kruisdragers weg leeren wij onder beproevingen, wier zwaarte wij gevoelen, bij verzoekingen, wier kracht ons te groot is, bij opwellingen van begeerten, die alle onze gedachten van heiligheid omverstooten, steeds dieper gevoelen, hoe verdoemelijk wij zijn voor God. Al wordt onze bede ook genadig vervuld, dat wij »van groote zonde vrij" leven, al mogen wij voor de wereld zeggen: »Ik heb onberispelijk geleefd," dan buigen wij ons in de eenzaamheid steeds dieper neer, want wat de wereld niet weet, niet bedenkt, staat ons voor, die verkeerde drijfveeren, die zondige beweegredenen, die opkomende gedachten; ach alles, alles is besmet. Leggen wij aan de eene zijde dat schrift: »Alles doen tot Gods eere, alles in den naam des Heeren Jezus; al wat niet uit het geloof is, dat is zonde," en aan de andere zijde ons bestaan, ach! waar blijven wij dan?

Als het oog wordt gevestigd op Gods liefde in Christus, op Zijne weldaden en wij zien dan in dat vaak zoo koude, zoo liefdelooze, zoo ondankbare hart, dan moeten wij ons wel wegschamen voor Hem. En niet alleen dat wij de zonde meer opmerken, zij wordt ook werkelijk grooter. Als een kind ongehoorzaam, ondankbaar, liefdeloos is, is dat niet erger dan zoo datzelfde bij een dienstknecht wordt gevonden? o, Eene zelfde zonde, bij een kind der wereld slechts een lood zwaar, heeft bij een kind van God centenaarszwaarte, want hij bedrijft die zonde ondanks zooveel genade aan hem bewezen. De vijand heeft gelijk als hij de afwijkingen der vromen breed uitmeet en hard veroordeelt, daarentegen die der onbekeerden vergoelijkt en verzwijgt. Hoe grooter de genade is, welke God bewees, hoe vreeselijker de overtreding tegen Zijn gebod, en hoe zwaarder straffen haar verdiende loon.

b. Zinken wij bij iedere schrede op den genadeweg steeds dieper

weg voor het aangezichte van onzen God, de majesteit des Heeren rijst daarentegen gedurig hooger. Slechts enkele deugden schitteren voor de pas geschapene oogen. Zijne heiligheid en rechtvaardigheid, maar daar breken lichtstralen der liefde door; zij worden helderder. Als de storm en de aardbeving des Heeren voorbijgaan en in het suizen der zachte stilte de Heere gezien wordt, dan bedekken wij het aangezicht, en zingen de serafs alzoo daarboven het driemaal heilig, wij aanbidden met het »genade, barmhartigheid, liefde!" Schijnt soms Zijne heiligheid bij dat liefdegejuich slechts verdonkerd, die glans verheft zich weer, en alle deugden Gods schitteren te zamen met éénen glans, en zelfs op rechtvaardigheid Gods is het beroep tot zondevergeving (1 Joh. 1 : 9.) Gelijk in de geschiedenis der openbaring de »God Almachtig" heerlijker was dan Hij vroeger werd gekend, en de Jehova van Mozes grooter dan de God der aartsvaderen, en wederom de Vader der Nieuw-Testamentische gemeente weer hooger geklommen is, zoo is het ook in de Godskennis van ieder kind des Heeren. Altijd heerlijker, altijd wonderbaarder, altijd hooger staat zijn God voor hem. Hoe meer de oogen worden geopend, des te meer blinken Gods deugden, en hoe meer de Heilige Geest de diepten Gods onderzoekt, des te meer wordt het in ons: »God is groot en wij begrijpen Hem niet." Het kind denkt er niet aan, dat de wereld zich nog verder uitstrekt dan dorp of stad waar het opgroeit, maar verbaast zich steeds meer over dien grooten wereldbol, als het dien engen kring buitengetreden is. De onkundige denkt zich het einde bij dat blauw gewelf, dat zoo heel ver van hier zich niet vertoont, maar de man der wetenschap ziet in den Melkweg de miriaden sterren en peinst over die onmeetbare hoogte en diepte des heelals; 't wordt hem altijd grooter. o, Oneindig meer is dat stijgen, dat uitbreiden, dat wondervoller worden, bij het peinzen van Gods kinderen over de heerlijkheid huns hemelschen Vaders. De Schepper van hemel en aarde komt hoe langer hoe meer buiten het bereik van mijn verstand, en wij roepen met Zofar uit (Job 11 : 7): »Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen, wat kunt gij doen? dieper dan de hel, wat kunt gij weten? lager dan de aarde is hare maat, en breeder dan de zee." En toch als het den Heiligen Geest behaagt om ons in te leiden in dat hooge en verhevene, dan verblijdt zich de ziele zoozeer in dat oneindig licht, dat zij aanbiddend uitroept: »Hoe kostelijk zijn mij, o, God, uwe gedachten! hoe machtig vele zijn hare sommen! Zoude ik ze tellen? Harer is meer dan des zands,

word ik wakker, zoo ben ik nog bij U" (Ps. 139 : 17 v.).

c. Zoo wordt de afstand bij het toenemen in genade steeds grooter tusschen mij en mijnen God. Hoe meer zelfkennis, hoe dieper ik zink, hoe meer Gods-kennis, hoe hooger Hij rijst. o, Denkt ze u mij het menschenkind, dat een worm is (Job 25 : ë), en Hem, die de goddelijke majesteit is; mij, wiens adem in de neusgaten is, en den Onbegonnene en Oneindige; mij, den ellendige, den arme en Hem, wiens de aarde is en al hare volheid; mij, den voornaamste der zondaren en Hem, voor wien de serafs het driemaal heilig zingen — maar gij kunt u het menschenkind niet diep genoeg en Hem, den God des hemels en der aarde, niet hoog genoeg plaatsen; hierbeneden zijt gij te nietig om uwe schande te peilen, zoowel als om ook maar de uiterste dêelen van Gods wezen te waardeeren. Hij roept den vorsten der aarde toe (Ezech. 28 : 2): »gij zijt een mensch en geen God", en getuigt van Zichzelven (Hos. 11 : 9): »Ik ben God en geen mensch," en de roepstem, welke gedurig komt tot de gemeente des Heeren, en welke steeds meer door genade wordt begrepen is: »Gij, o Mijne schapen, schapen Mijner weide, gij zijt menschen, maar Ik ben uw God" (Ezech. 34 : 31.) Zoo komt met steeds meerder bewondering en aanbidding uit het harte van Gods kinderen de psalm (Ps. 8): »o, Heere, onze Heere! hoe heerlijk is Uw naam op de gansche aarde! Gij, die Uwe majesteit gesteld hebt boven de hemelen. Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des menschen, dat Gij hem bezoekt!"

d. De afstand steeds grooter, en toch, hoe tegenstrijdig het klinkt, de nabijheid steeds liefelijker, de gemeenschap steeds kennelijker. Opwassen in genade is steeds dichter komen bij God, steeds nader aan Zijn hart, steeds meer in Zijnen schoot, steeds vaster aan Zijne hand. Achter in den tempel, waar de arme zondaar zich op de borst slaat, worden het innigst de knieën Gods omhelsd. De onwedergeborene vreest voor God en vlucht verre van Hem; bij de eerste stralen van het licht Gods wordt het: »'k Wou vluchten, maar kon nergens heen" (Ps. 142 : 4). Straks zegt de ziele al weet zij, dat de wet verdoemt, Esther na: »Ik zal tot den koning ingaan, wanneer ik dan omkome, zoo kom ik om" (Esth. 4 : 16), en met een Job (13 : 15): »Ziet, zoo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Genade wacht, en de verlorene zoon ligt in 's Vaders armen, en daar durft en kan hij niet ten einde uitspreken, wat in zijne gedachte was. Nog ééne schrede, en de ring des zoonschaps is aan den vinger en het vreugdemaal bereid. Eerst nu en dan een schuchter naderen, dan een blijmoedig huppelen aan 's Vaders hand, een wandelen met God, een

vertrouwelijk omgaan. De Heere met ons op den weg, in de gemeente, in onze woning, in onze binnenkamer, in onze slaapkamer, op onze legerstede zelfs. Wij Zijne bruid, Hij onze bruidegom. De gemeenschap der innigste liefde, de openbaring der diepste geheimen is het deel der gemeente. Neen, Abraham is het niet alleen, van wien de Heere zeide: »Zal Ik voor hem verbergen wat Ik doe?" (Gen. 18 : 17); »De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vreezen" (Ps. 25 : 14). Wij vinden dien verborgen omgang, voelen den druk van Zijne hand, de warmte van Zijn hart, den kus Zijner lippen, Hij trekt Zijne Paulussen op in den derden hemel, om te hooren onuitsprekelijke woorden, welke het eenen mensch niet geoorloofd is te spreken (2 Kor. 12 : 4).

Dezelfde die daar zegt: »Ik ben zwart," mag daarbij voeren: »Doch liefelijk," en aan het: »Ziet mij niet aan, dat ik zwartachtig ben omdat mij de zon heeft beschenen," is gehecht: »De koning heeft mij gebracht in zijne binnenkameren, wij zullen ons verheugen en in u verblijden; wij zullen uwe uitnemende liefde vermelden meer dan den wijn" (Hoogl. 1 : 4 v.).

De grooten der aarde bewijzen vaak hunne gemeenzaamheid aan den burger, zoolang deze zelf den afstand weet in 't oog te houden en gevoel van zijne minderheid toont, maar, zoo dat begint te wijken, zoo meerdere vrijheid komt, dan toont de adel in den regel zijne meerderheid en doet gevoelen dat de burger de mindere is en alleen nederbuigende goedheid hem die eere gunt. Wat bij menschen nu in onheiligen zin is wordt door de gemeente in heiligen zin ervaren. Wat zich verheft voor God wordt nedergestooten, maar wat zich buigt wordt verhoogd. Niet in de paleizen van menschelijke deugd, maar in de armzalige hutten der verlorenen wordt het ruischen van Gods voetstappen gehoord. In Belzasars feestzalen wordt het »gewogen" neergeschreven, en vriendelijk strekt dezelfde hand zich uit in het donker vertrek van den kranke om den melaatsche te reinigen. Niet het geborene, dat zich beweegt op het purperen kussen van gerechtigheid en in de gouden wiege van braafheid, wordt in het heiligdom ingeleid, maar wat vertreden ligt in zijn bloed en om de walgelijkheid der ziele is geworpen op het vlakke des velds, komt door den Heere tot groote sierlijkheid, daarmede komt Hij in den tijd der minne in verbond, die wascht Hij en zalft Hij daarna, die versiert Hij met sieraad, en van hare schoonheid zegt de Heere Heere zelf: »Die was volmaakt door Mijne heerlijkheid, die Ik op u gelegd had" (Ezech. 16).

e. De afstand grooter en toch steeds dichterbij, dat is de paradox, welke het volk van God kan verstaan. En waar de

vraag wordt gedaan, hoe dit mogelijk is, daar is het antwoord niet moeielijk te geven. Wij zien in onzen tijd, hoe de kunst bruggen slaat over rivieren, en steeds over grootere afstanden die bracht; men twijfelt zelfs nu niet meer of het mogelijk zal zijn zulk eene te doen worden, welke Dover met Calais vereenigt. Wie zou er in vroegere dagen aan hebben kunnen denken? Pontifex, bruggenmaker, zoo noemden de oude Latijnen hun hoogepriester, want hij legde de brug voor den mensch om te komen tot de godheid.

Gel.! in 't Koninkrijk Gods wordt de afstand steeds grooter, maar ook de gemeenschap nauwer, omdat de persoon van onzen Hoogepriester, omdat het werk van Hem, die Koning en Profeet en Offerlam is, steeds rijker en ruimer en krachtiger en heerlijker wordt. Eén enkel woord geeft antwoord op de vraag straks gedaan, en dat woord is de naam, de eenige naam, waardoor wij kunnen zalig worden. In dien eenigen naam ligt ook alle volheid der zaligheid. Hij is begin en midden en einde, de eerste en de laatste. Hoe dieper ik wegzink, hoe heerlijker mij de Vader wordt, en daarbij toch de eenheid duidelijker, des te meer wordt mij de persoon van Christus in Zijn verheven werk openbaar, Hij, die mij met den Vader kon verzoenen, mijne schuld betalen, mijn tegenstrevend en vijandig hart kon verwinnen. De Heilige Schrift weet geen namen genoeg te vinden voor de grootheid van den Messias, zij kan niet genoeg ons voorstellen het wonderbare van Zijn Middelaarschap. Met tal van woorden en beelden wordt Zijne zoenverdienste, Zijn hemelsch werk geteekend. En hoe zou de ziel dat alles opeens kunnen aanschouwen, opeens bevatten? Wij komen niet uitgeleerd, wij worden niet verzadigd van zien hier op aarde, want Hij is als de zon, die opgaat in hare kracht. Hij is de leeraar, die den verborgen raad Gods ontvouwt en de wonderen van het Koninkrijk der hemelen ons ontsluiert. Tot Zijne discipelen zegt Hij nog heden: »Ik heb nog vele dingen te zeggen, maar gij kunt die nu niet dragen," en Hij belooft den Heiligen Geest, die alles zal indachtig maken, en in alle waarheid leiden zal. Hij is het Lam Gods, en al hebben wij ook op Golgotha reeds mogen staan, zoo moet soms nog worden uitgelegd dat de Christus en waarom de Christus alle deze dingen lijden moest. Al geloofde de discipel de Paaschtijding op Simons woord, de avond zal hem den Christus doen zien. Hij is het, die het werk der bekeering, der heiliging in de Zijnen volbrengt, en wascht Hij de voeten Zijner jongeren, dan betuigt Hij hun: »Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan" (Joh. 13: 7), en de Heere houdt ook in die belofte Zijn woord. Hoe hooger

nu God stijgt, zooveel te hooger Hij, voor wien ik kniel met een: »Mijn Heere en mijn God!" en hoe meer ik zinke, des te wonderbaarder wordt Hij mij, die in mijne diepte indaalde en zonde voor mij is gemaakt, des te dierbaarder worden die wonden, waarin ik kan schuilen, des te machtiger die adelaarsvleugelen, die mij uit zulk eene diepte kunnen verheffen in de hoogste hemelen.

In Christus zijn alle schatten en ik tel ze, maar na jaren van tellen roept de ziele uit: »Hoe machtig vele zijn die sommen, ik kan er niet bij." Door beproevingen moet Simon leeren, dat de Heere niet alleen roept en leert, maar ook als Hoogepriester bidden moet zal 't geloof niet ophouden, en op schouders der genade het afgedwaalde schaapje zoo gedurig moet terugvoeren. Door lijdenswegen moet een Job vaak worden gelouterd en als dan des Heeren stem zich verheft, dan getuigt zij van den wasdom in genade en dankt: »Met het gehoor des oors, heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog" (Job 42 : 5).

Laten er jaren voorbijgaan, dat de Heere wassen laat, de verstgevorderde op den weg der genade gevoelt dat hij nog een kindeke is in verstand. Het dieplood heeft nog den grond niet bereikt van de afgronden der zonde, en hoe meer wij opvaren op de vleugelen des Heiligen Geestes, hoe hooger die derde hemel zich verheft. En hoe nader de Christus komt, des te verhevener die gestalte, des te schitterender dat oog, en ik kan uitroepen: »Zulk een is mijn Liefste, en zulk een is mijn Bruidegom," maar hoe Hij dan is, neen wij kunnen het niet vertellen. 't Is met ons bij Hem als met de cherubs in 't heilige der heiligen, zij staren en blijven staren, zij zien het bloed op het deksel der verzoening en altijd nog zijn zij begeerig om in te zien. De meest begenadigde, de diepst ingeleide gevoelt het, dit oog is te zwak om te meten, dit hart te klein om te omvatten, en de verwachting rijst steeds meer naar dien tijd als het volkomen kennen daar zal zijn, en het oog zal zien, wat het nooit heeft gezien, en het oor zal hooren, wat het nooit heeft gehoord, en de gedachte zal bevatten, wat nooit in haar opkwam, en het hart zal gevoelen, wat nooit werd gekend, en de mond zal roemen de onuitsprekelijke dingen, welke nimmer van sterfelijke lippen konden worden gehoord.

Wassen in genade, maar dan eerst eene volkomene planting Gods, welke hare bestemming heeft bereikt! Overgeplant uit deze woestijn in het paradijs! Gods Welk eene genade! o, De Heere verheerlijke die steeds rijker, en steeds overvloediger aan ons allen. Amen!

Maar ik zal als de olijfboom groeien,
In 't huis des grooten Gods.
Ik zal in eer en godsvrucht bloeien;
God is mijn steun en rots.
Op Zijne gunst, mij toegezeid,
Vertrouw 'k in eeuwigheid.

Mijn God! U zal ik eeuwig loven,
Omdat Gij 't hebt gedaan;
'k Verwacht Uw trouwe hulp van boven,
Uw waarheid zal bestaan;
Uw naam is voor 't oprecht gemoed
Van al Uw gunstvolk goed.

Psalm 52 : 6 en 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

L.

HET LEVEN IN DE DOODSBEENDEREN.

OP 11 JULI 1886 IN „PLANCIUS" UITGESPROKEN

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
Denk aan uw volk, door U van ouds verkregen;
Denk aan uw erf, het voorwerp van uw' zegen,
Aan Zions berg, daar G' eertijds hebt gewoond.

Ruk spoedig aan; verdubbel uwe schreên;
Zie, hoe de stad verwoest ligt en vergeten;
Des vijands macht heeft alles neêrgesmeten.
Uw heiligdom verdorven en vertreên.

Ach! waarom trekt G' uw hand dus van ons af.
Uw rechterhand, die ons ten steun kan strekken?
Ai! wil haar eens uit uwen boezem trekken,
En maak een eind aan uw gestrenge straf!

Psalm 74 : 2, 3 en 11.

»Ach of mijn hoofd een sprinkader van tranen ware, om de breuke mijns volks te beweenen," deze zucht mocht wel uit ons hart wellen, bij de tijding dat vijf en zeventig kerkeraadsleden uwer gemeente, door de Hiërarchie zijn afgezet.

Op zichzelf beschouwd, is dit feit niet betreurenswaardig. Maar dat het op nieuw bleek dat de meeste Gereformeerde kerken in deze landen, zich zulke reglementen laten welgevallen en bukken voor zoodanige besturen, welke de getrouwe belijders uitwerpen, terwijl steeds de stoutste loochenaars hun werk verwoestend, ongemoeid konden verrichten, d i t is het, waarover wij ons aangezicht met schaamte behoorden te bedekken.

Hoe is het zoover gekomen?

Het kan niet genoeg herhaald worden: de schuld ligt voornamelijk bij de belijders des Heeren.

Toen de kerkorde van 1816 werd ingevoerd, heeft men dit laten begaan; slechts enkelen lieten daartegen een protest hooren.

Het scheen wel, alsof men in die dagen het fundamenteele stuk van Jezus' Koningschap over zijne Kerk, schier niet meer beleed. Anders ware er toen wel eene algemeene conscientiekreet vernomen, opkomende tegen het opdringen van eene organisatie, welke den Koning der Kerk naar de kroon stak.

Later kwam er verzet, een verzet dat zich krachtig openbaarde in het optreden der gescheiden broeders en van Ds. Ledeboer en zijne volgelingen. Maar het grootste deel onzer Gereformeerde kerken bleef het werkeloos aanzien, dat het erfdeel der vaderen in banden was en bleef. Hier en daar kwam men met de z. g. Hoogere besturen in conflict, doch men bleef niet pal staan voor Gods Woord en boog telkens voor eene onwettige macht. Het voegt ons niet op hen die dit deden steenen te werpen, daar mede door onze trouweloosheid het niet kwam tot een principiëel verzet tegen de Synodale Hiërarchie; maar het feit blijft er niet minder droevig om, dat de staf van een drijver over ons bleef uitgestrekt, die niet leidde in de grazige weiden van Gods Woord, maar ons bedwongen hield in een Mesech's dal.

In den laatsten tijd zijn de kerkoverheerschers buitengemeen aan het woeden gegaan.

Gode zij dank, wij werden niet geslagen zonder de pijn te gevoelen. Dit is reeds een voorrecht te noemen. Wij meenen daarin de profetie voor eene herleving van de kerke Gods te mogen zien.

Israël is ook eenmaal in slaafsche banden geweest om zijner zonden wil, toen het in ballingschap naar Babel gevoerd was.

Wanneer werd het daaruit verlost? Toen het door den Heere was getoond, waarom het zoo diep vernederd en geslagen werd.

En wanneer in de Gereformeerde kerken van deze landen schuldbesef en schuldbelijden gekomen is, wanneer wij leerden zien, dat onze ongerechtigheden oordeelen over haar hebben doen komen, dan mogen wij er uit afleiden, dat de God Israels zich weder opmaakt, om zijne Kerk te verlossen.

Als volk van God was Israel door de Babylonische ballingschap gedood, zonder hope van weder levend te worden. Maar, na zeventig jaren, ontfermde zich de Heere over Zijne Kerk en deed haar van onder het juk uittrekken. Is het niet merkwaardig dat na zeventig jaren onder het Synodale juk gekromd te hebben gelegen, er aanvankelijk de voorteekenen van gezien worden, dat de kerken van Nederland, uit hare gevangenis zullen worden verlost?

Daarom mogen we wel met verhoogde belangstelling in deze ure, de profetie beschouwen, die Ezechiël geprofeteerd heeft, omtrent Israels herstel, welke gij vindt in Ezechiël 37 : 1—14,

De hand des Heeren was op mij, en de Heere voerde mij uit in den geest, en zette mij neder in het midden eener vallei: dezelve nu was vol beenderen.

En Hij deed mij bij dezelve voorbijgaan geheel rondom; en ziet, er waren zeer vele op den grond der vallei, en ziet, zij waren zeer dor.

En Hij zeide tot mij: Menschenkind! zullen deze beenderen levend worden? En ik zeide: Heere Heere, Gij weet het!

Toen zeide Hij tot mij: Profeteer over deze beenderen, en zeg tot dezelve: Gij dorre beenderen! hoort des Heeren woord.

Alzoo zegt de Heere Heere tot deze beenderen: Ziet, Ik zal den geest in u brengen, en gij zult levend worden.

En Ik zal zenuwen op u leggen, en vleesch op u doen opkomen, en eene huid over u trekken, en den geest in u geven, en gij zult levend worden; en gij zult weten, dat Ik de Heere ben.

Toen profeteerde ik, gelijk mij bevolen was, en er werd een geluid, als ik profeteerde, en ziet, eene beroering! en de beenderen naderden, elk been tot zijn been.

En ik zag, en ziet, er werden zenuwen op dezelve, en er kwam vleesch op; en Hij trok eene huid boven over dezelve, maar er was geen geest in hen.

En Hij zeide tot mij: Profeteer tot den geest, profeteer, menschenkind! en zeg tot den geest: Zoo zegt de Heere Heere: Gij geest! kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedooden, opdat zij levend worden.

En ik profeteerde, gelijk als Hij mij bevolen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden levend en stonden op hunne voeten, een gansch zeer groot heir.

Toen zeide Hij tot mij: Menschenkind, deze beenderen die zijn het gansche huis Israëls. Ziet, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord, en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden.

Daarom profeteer en zeg tot hen: Zoo zegt de Heere Heere: Ziet, Ik zal uwe graven openen, en zal ulieden uit uwe graven doen opkomen, o, mijn volk; en Ik zal u brengen in het land Israëls.

En gij zult weten, dat Ik de Heere ben: als Ik uwe graven zal hebben geopend, en als Ik u uit uwe graven zal hebben doen opgaan, o mijn volk.

> En ik zal mijnen Geest in u geven, en gij zult leven, en ik zal u in uw land zetten: en gij zult weten, dat ik, de Heere, dit gesproken en gedaan heb, spreekt de Heere.

Ezechiël mocht door den Geest in een gezicht, de dingen aanschouwen gelijk zij waren. Wie in de dagen der Babylonische ballingschap Israël zag, zou met zijne natuurlijke oogen levenden in hen gezien hebben. De kinderen van Jakob zaten aan de rivieren van Babel en weenden, de harp was aan de wilgen gehangen, en wij lezen niet dat de ballingen zich overgaven aan afgoderij. Men zou kunnen zeggen, dat de Joden ten dage van Ezechiël zich in tamelijk geestelijken welstand mochten verheugen. Was er niet een verlangen om weder te keeren naar Jeruzalem?

Doch de hand des Heeren kwam op Ezechiël. En wat zag hij toen? Hij werd in een vallei geplaatst, en daar aanschouwde Ezechiël het tegendeel van liefelijkheid, leven en frischheid — een afschuwelijk tooneel. Als een levende stond hij te midden van een onafzienbaren doodenakker. Hij zag hoe de koning der verschrikking had gewoed, — niets dan overblijfselen van ontzielde lichamen, waarvan de wormen alle vleesch hadden afgeknaagd!

En niet alleen dat hij dit voor een oogenblik aanschouwen moest, de Heere leidde hem rondom de vallei; alles moest hij bezien. En hij ontwaarde niets dan doodsbeenderen en nog eens doodsbeenderen! Zij hadden daar al lang gelegen, want zij waren zeer dor. Al het merg was er uit, alle sappen waren er uit verdwenen.

Wij kunnen ons voorstellen dat Ezechiël ontzet is door dezen aanblik.

Op eens hoort hij eene stem, die tot hem zegt »Menschenkind, zullen deze beenderen levend worden?

Wat kan een mensch daarop antwoorden?

Volgens menschelijk inzicht is het onmogelijk, dat dorre beenderen weder zullen gaan leven. »Heere gij weet het", zoo luidt het ootmoedig antwoord van den profeet, die het verstaat, dat bij God alle dingen mogelijk zijn.

Hierop krijgt de profeet last om tot de dorre beenderen te profeteeren, dat is, het Woord Gods te verkondigen. De Heere bedient zich bij voorkeur van dezulken, die niets weten en niets kunnen. Hij moet het aan die beenderen gaan toeroepen, dat de Heere weder den Geest in hen zal brengen, zoodat zij levend worden: »Ik zal zenuwen op u leggen en vleesch op u doen opkomen en eene huid over u trekken en den geest (den adem) in u ge-

ven, en gij zult levend worden, en gij zult weten dat ik de Heere ben."

Zonder te vragen hoe het bestaan kan, dat die dorre beenderen hem zullen hooren, is de profeet eenvoudig gehoorzaam, en gaat hij spreken, wat Jehovah hem op de lippen gelegd heeft. Hij profeteert — en, o wonder! daar komt beweging op dien grooten doodenakker. Door een onzichtbaren vinger wordt het dorre aangeroerd, en ziet, er begint leven in het doodenveld te komen. De her- en derwaarts verstrooide beenderen naderen tot elkander, daar komen zenuwen, daar komt vleesch op de saamgevoegde beenderen. Reeds is er een huid over het vleesch getrokken, zoodat menschelijke gestalten worden gezien. Maar in die lichamen ontbreekt nog de Geest; daarom ontvangt de profeet den last: »Profeteer tot den Geest, profeteer, menschenkind! en zeg tot den Geest: Gij Geest! Kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedooden; opdat zij levend worden. En zie — de dood wordt tot overwinning verslonden, en de vallei waarin Ezechiël staat, is weldra met menschen gevuld, menschen die waarlijk leven, een gansch zeer groot heir.

Wat heeft dit profetisch gezicht ons te zeggen? Op deze vraag is zeer verschillend geantwoord. Sommigen hebben gemeend, dat hier de opstanding ten laatste dage, als de Heere wederkomen zal ten oordeel, in een aanschouwelijk beeld wordt voorgesteld. Doch deze opvatting past niet in het verband der profetiën, welke Ezechiël deed hooren. Hieronymus, een kerkvader uit de 4e eeuw, zeide reeds: »Wij ontkennen de opstanding niet, maar dat zij hier geleerd wordt, en meenen dat in dit gezicht de herstelling van het Joodsche volk wordt geschetst, te dien dage in Babel gevangen". In hoofdzaak moeten wij dit toestemmen, indien wij maar niet denken aan eene uitwendige herstelling van het Joodsche volk, alsof nu enkel door dit profetisch gezicht werd beloofd, dat zij die nu aan Babel's stroomen weenden en verteerd werden van verdriet, omdat zij Jeruzalem en zijn heerlijken tempel niet meer konden betreden, zouden juichen onder hun wijnstok en hun vijgenboom en weder de voorhoven des Heeren zouden binnengaan. Ook dit is bedoeld blijkens vs. 12 en 13, doch dit niet alleen.

Wij meenen, dat de beteekenis van onzen tekst deze is: als ook van God was Israël dood, zonder hoop om weder levend te worden. Dat echter eene opstanding enkel door Gods Geest komen zal, toont de Heere God aan Ezechiël, en dat hier mede ook eene aanvankelijk geestelijke herleving bedoeld is, blijkt uit vs. 14, waar staat: »Ik zal mijnen Geest in u geven en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten".

De kantteekenaars van onzen Staten-Bijbel zeggen daarom, zoo juist: »Door dit gezicht en het volgende teeken van de twee stukjes hout, heeft God willen verzekeren, de vervulling der genade-beloften, die in 't voorgaande wijdloopig gedaan zijn, zoo van de lichamelijke verlossing uit Babel, als van de geestelijke door den Messias en de vergadering der algemeene kerk uit Joden en Heidenen, welke alle begrip en vermogen der menschen te boven ging; om zijn volk te leeren, dat het Hem als den Almachtigen God zoo licht was, zulks alles te volbrengen, als dooden op te wekken en levend te maken."

Wanneer wij het vorige hoofdstuk nagaan, dan wordt er licht gespreid over onzen tekst. Daarin had Jehova, door den mond van zijn knecht Ezechiël gesproken (Ez. 36 : 22): »Zoo zegt de Heere Heere; Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israëls, maar om mijnen heiligen naam, dien gijlieden ontheiligd hebt onder de Heidenen, daarhenen gij gekomen zijt". En voorts (vs. 24 enz.): »Want Ik zal u uit de Heidenen halen, en zal u uit al de landen vergaderen, en Ik zal u in uw land brengen. Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden, van al uwe onreinigheden en van al uwe drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw harte geven, en zal een nieuwen geest geven in 't binnenste van u; en Ik zal het steenen harte uit uw vleesch wegnemen, en zal u een vleeschen hart geven. En Ik zal mijn Geest geven in 't binnenste van u; en zal maken dat gij in mijne inzettingen zult wandelen, en mijne rechten zult bewaren en doen. En gij zult wonen in het land dat Ik uwen vaderen gegeven heb; en gij zult Mij tot een volk zijn en Ik zal u tot een God zijn".

Wie kan zulke dingen hooren, levende te midden van een volk, dat in doodschheid ligt verzonken, zonder te vragen: »Hoe zullen deze dingen geschieden?" Op die vraag geeft ons teksthoofdstuk het antwoord.

Bij aanvang is zijn visioen in vervulling gegaan door de wederkeering uit de Babylonische ballingschap, toen Israël zich genezen toonde van het aanbidden der drekgoden, waarmede het zich verontreinigd had, waarom de tuchtroede zoo menigmaal was opgeheven. Doch dit was slechts het v o o r s p e l van de eigenlijke vernieuwing van het Joodsche volk. Het terugkeeren van een deel des volks uit de Babylonische ballingschap onder Zerubbabel en Ezra had wel tengevolge, dat de muren van Sion werden herbouwd en de tempel herrees; wel verwekte de Heere den teruggekeerden profeten en bevorderde Zijn huis, maar in dat nieuwe heiligdom daalde Zijne heerlijkheid niet weder. De herstelling van Israël werd vooral voortgezet toen Christus gezonden werd. Maar de

Christus werd door het Joodsche volk, als natie, verworpen, en daarom kwam over Israël opnieuw het oordeel van uit zijn land gedreven en verstrooid te worden over den aardbodem. Maar de verwerping der Joden werd de aanneming der Heidenen. Evenwel duurt het gericht nog voort over dat verharde volk. Maar eenmaal zal ook Israël voor Jezus de knieën buigen. Daarop wijst Paulus als hij zegt: »Indien hunne verwerping de verzoening der wereld is, wat zal hunne aaneming anders zijn dan het leven uit de dooden."

Onzen tekst te overdenken, dunkt ons zeer troostrijk bij den toestand waarin de Kerk des Heeren in deze landen verkeert. Wij zijn of zullen worden gebannen uit de meeste onzer kerken; wij staan beroofd te worden van onze goederen. Dit overkomt ons vanwege onze zonden; het is een rechtvaardig oordeel Gods. Maar indien de roede der kastijding mag uitwerken, dat er een schuldbelijden en een wederkeeren tot den God des verbonds door plaats heeft, dan kunnen we haar nog kussen en hebben we de verwachting dat ons ook r e c h t gedaan zal worden, wat betreft ons geld en goed. Maar niet alleen daarom is het gezicht van Ezechiël in de vallei der doodsbeenderen van gewicht. Wat hier van Israël in een beeld getuigd wordt, is over te brengen op den zondaar. In den mensch heerscht evenals in de volken de dood; het leven wordt eerst geboren door den adem des Geestes.

Kan het overdenken van deze stof niet eene voorbereiding zijn voor de viering van het Pinksterfeest?

Zij onze bede met den vromen ontslapen dichter, uit Israëls volk gesproten:

Noordewind, o, wil ontwaken,
Zuidewind! Doorwaai den hof!
Heilge Geest U zij de lof!
Ook de kwijnende gemeente
Wacht van U het leven weer!
Daal op 't overblijfsel neer.
Op 't verstrooid en dor gebeente,
Dat uw blazing slechts verbeidt,
En 't herrijst in heerlijkheid!

Da Costa.

De profeet werd in den geest gebracht in een vallei, waar alle leven was weggevloden. Doodsche stilte heerschte er en de aanblik van zooveel afgeknaagde en verdroogde beenderen

wekte slechts afgrijzen. De zon ging er op en onder, maar zij deed slechts de beenderen nog meer verdorren.

Wel mogen wij dit gezicht een beeld heeten van den ingezonken geesteloozen toestand, waarin Israël in de dagen der ballingschap verkeerde.

Wij zeggen toch niet te veel, wanneer wij leeren dat de toestand van den zondaar niet anders is?

Velen zeggen in deze dagen, dat er in den mensch toch nog iets is overgebleven, een vonkje van het Goddelijk vuur, dat slechts behoeft te worden aangeblazen, wil het helder opvlammen. Sommigen die dit zeggen, meenen nog wel rechtzinnig te zijn.

Er mag niets afgedaan worden van het Woord, dat leert dat de mensch dood is in zonden (de aangeboren neiging tot ongerechtigheid), en in misdaden (de zich in daden openbarende booze natuur).' Die in dit stuk dwaalt, doet het evenzeer in alle andere.

Zeer zeker zijn den mensch door God voortreffelijke gaven toebedeeld. In deze eeuw blijkt het vooral hoe de mensch de stof beheerscht, hoe er uitvinding op uitvinding gedaan wordt, waaruit blijkt dat de mensch van den Schepper heerlijke krachten heeft ontvangen. Wij bewonderen den menschelijken geest, die den loopbaan van zon, maan en sterren weet te berekenen. Wij belijden zelfs met de 37 geloofsartikelen, dat er »kleine overblijfselen van het beeld Gods in den mensch zijn overgebleven." Maar zeggen wij daarmede dat de mensch ook maar een sprankje van het leven Gods in zich heeft? Dat zij verre, en dit leert ook onze geloofsbelijdenis niet.

Het beeld Gods is in zooverre in den mensch gebleven, dat alle onschuld hem is ontnomen, d. i. dat hij eene conscientie heeft behouden, waardoor hij verantwoordelijk blijft voor zijne daden. Daarom is het niet overeenkomstig Gods Woord, als men den toestand van den zondaar vergelijkt met een stok en een blok. Zoo sprak eenmaal Luther niet Calvijn. Een stok of een blok kan het niet verweten worden, wanneer zij God in den weg staan; maar de mensch is en blijft schuldig, wanneer hij met zijne neiging en met zijne daden tegen God ingaat.

Vraagt men: is er eenige kracht ten goede in den mensch, n.l. niet tot het burgerlijk goede, doch voor dat goede wat voor den driewerf Heiligen God bestaan kan, dan moet het antwoord zijn: neen!

Wat meer is, de gaven en krachten die de mensch op natuurlijk gebied ontvangen heeft van zijnen God, zij worden nog tegen den Almachtige gekeerd, en besteed in den dienst van wereld, zonde en satan.

De mensch heeft wel een oog, maar het is gesloten om de heerlijkheid Gods en tegelijk zijne eigene verdorvenheid te zien; de mensch heeft wel een oor, maar hoorende is hij doof voor de liefelijke roepstem van het Evangelie; hij heeft wel een mond, doch deze verkondigt den lof des Allerhoogsten niet, maar spreekt meest ijdele zoo niet lasterlijke woorden.

De mensch is dood in zonden en misdaden, d. i. hij leeft een leven dat geheel tegen God ingaat. Hij is geestelijk dood en daaruit volgt de lichamelijke en de eeuwige dood, d. i. de verdoemenis. De zondaar leeft in de ongerechtigheid, dat is zijn lust, daarop staat de dood en is dus in kiem, in beginsel reeds de dood.

De Heere Jezus noemde de Farizeën witgepleisterde graven, niet omdat ze behoorden tot die secte, maar omdat in de Farizeën het zoo duidelijk uitkwam, dat zij trotsche, eigengerechtige zondaren waren. In een graf is leven, maar welk een afzichtelijk leven van knagend ongedierte! Zoo is het met een ieder mensch gesteld, hetzij dit met een witte kalklaag bedekt is, of dat het voor ieders oog open ligt.

En weten wij, dat krachtens zijn geboorte uit Adam een ieder mensch aldus is, dan baart het ons evenzeer als Ezechiël verwondering, die hoorde roepen: »Menschenkind, zullen deze beenderen levend worden?"

Wanneer wij denken aan die wereld van lichtzinnigheid, hardnekkigheid, ongevoeligheid, afkeerigheid, huichelarij, die er in de harten der menschen, in staat en maatschappij, in huisgezin en kerk heerscht, dan zeggen wij, vooral als wij geen vreemdeling zijn in ons eigen hart: »het is onmogelijk, het is een afgesneden zaak." Evenmin als een doode in eigen kracht zich uit den donkeren grafkuil kan opheffen, evenmin kan de zoon van Adam zich het leven hergeven.

Men zegge toch niet, dat er nog zooveel goeds in den mensch gevonden wordt. Hoe zijn zij die aldus spreken, bezig met zichzelven te misleiden. Als de overheid het zwaard draagt tot beteugeling der ongerechtigheid, wanneer de verkondiging van Gods Woord de groote menigte nog bereikt, dan worden de ruwste openbaringen der zonde eenigermate ingetoomd. Doch wanneer de schare verwildert, doordat zij het geklank des Woords niet meer kent, wanneer de arm der overheid slap en machteloos nederhangt, dan komt er bij eenige gisting oproer, en de mensch toont zich erger dan een verscheurend dier. Als de storm der hartstochten is ontbrand, dan worden de stroomen der menschelijke boosheid zoo opgezweept, dat zij door het onderliggende slijk geheel zwart worden.

Wie beschrijft naar waarheid hoedanig het bestaan des menschen is? Wie geeft te kennen welk eene wereld van ongerechtigheid daar binnen in het harte woelt?

Niemand zal bijv. wenschen, dat zijne gedachten door zijne medemenschen, zelfs niet door vrouw en kinderen geweten worden.

De samenwoning van familieleden, zelfs van kinderen Gods, zou onmogelijk zijn, indien het mogelijk ware in elkaars binnenste te lezen.

Gods Woord schetst 's menschen waren toestand op zoo menige plaats. Paulus haalt in zijn brief aan de Romeinen uit Ps. 58 de woorden aan: »Daar is niemand die verstandig is, daar is niemand die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken; te zamen zijn zij onnut geworden; daar is niemand die goed doet, niet tot één toe. Hunne keel is een geopend graf, met hunne tongen plegen zij bedrog; slangenvenijn is onder hunne lippen. Welker mond vol is van vervloeking en bitterheid, hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hunne wegen en den weg des vredes hebben zij niet gekend. Daar is geene vreeze Gods voor hunne oogen."

Wanneer wij het oog vestigen op den kerkelijken toestand, zijn dan niet schier overal doodsbeenderen te aanschouwen? Het is toch niet te ontkennen, dat de meeste kerken nog blind zijn voor het feit, dat zij eene kerkregeering eerbiedigen, waarin het gezag van den eenigen Koning wordt terzijde gesteld, om dit te laten berusten bij de Synode? En waar dit al wordt ingezien, berust men in een toestand, die even smadelijk voor de gemeente als Godonteerend is. Maar de meeste kerken bemerken daarvan niet eens iets. Hoeveel »Hervormde Gemeenten" zijn er, waar van den kansel het Evangelie van Gods vrije genade niet wordt vernomen? Hoe zijn er gansche streken, die als steenen onder stofhoopen bedolven liggen, zonder dat wij de voorteekenen zien, dat eene herleving genaakt. Hoevele gemeenten, waar men het zuivere Woord jaren lang gehad heeft, en waar men weet onder welk een onschriftuurlijke kerkorde men leeft, waar men weet welk eene gevaarlijke strik er over de Kerk des Heeren is gespannen, — zonder dat men, voor zoover men dit kan bespeuren, deze zaak voor den troon der genade brengt. Hoe is er een schuilen achter den verborgen raad des Heeren, terwijl men toch weten moest, dat de geopenbaarde wil Gods,

het eenig richtsnoer is, waarnaar men zijne wegen heeft te richten.

En als wij dan het oog laten vallen op den toestand van ons volk, moeten wij dan niet zeggen: wij zwerven steeds verder af, wij zinken steeds dieper; wat moet er van het opkomend geslacht worden?

Indien het nog maar vrijmoedig gezegd mocht worden, dat in deze droeve tijden Zion het zout der aarde blijkt. Doch de oprechte belijders des Heeren houden zich veeltijds schuil, in plaats van als wachters dienst te doen.

En toch tot de dorre beenderen moet geprofeteerd worden: hoort des Heeren Woord. Voortdurend komt daarom de roepstem Gods tot den gevallen mensch. Adam hoort, toen hij zoo rampzalig geworden was, door overtreding van het gebod: »Waar zijt gij", terwijl hij was weggescholen in het paradijs. Noach krijgt den last om voor de wereld, die at en dronk, ten huwelijk gaf en nam, als prediker der gerechtigheid op te treden, door te zeggen: »De Heere Heere is gekomen met zijne vele duizenden heiligen, om gericht te houden". Toen gansch Israël in Baäls dienst verzonken lag, trad Eliza op, om met het zwaard des Geestes te slaan.

God wil dat tot de dorre doodsbeenderen zal geprofeteerd worden. Daarom sprak Ezechiël het Woord Gods tot gevangenen in Babel. De Heere Jezus heeft gesproken: »De ure komt en is nu, dat de d o o d e n zullen hooren naar de stem van den Zoon Gods, en die haar gehoord zullen hebben, zullen leven."

Op den eersten Pinksterdag van de kerk des Nieuwen Verbonds, werd ook het Woord Gods gepredikt. Hoedanig was toen de Joodsche natie gesteld? Dieper kon een volk niet gezonken liggen, dat zich pas met het bloed van den Messias bezoedeld had en toch nog opging naar den tempel, meenende Gode te dienen.

En toch gaat Petrus aan het profeteeren en de doodsbeenderen gaan leven, want de Noorde- en de Zuidewind gaan den hof doorwaaien. Zoo geschiedt het nog altijd. Waar het Woord Gods getrouw gepredikt wordt, weerklinkt een krachtige bazuin.

Niet o v e r a l en vooral niet door a l l e n wordt dit geluid vernomen, schoon het volk zalig is, dat het geklank kent. Moet men zich hierover verwonderen? Neen, het is een wonder, als ook maar één doode hoort.

Het goede zaad valt deels op den vastgetreden weg, deels op steenachtige plaatsen of tusschen de doornen en het wordt

weggepikt, of als het opgaat, zoo kan het niet doorgroeien omdat het aan verbranding en verstikking is prijsgegeven.

Maar ook valt het in g o e d e aarde.

Wat hebben wij daaronder te verstaan?

Het is zulke grond die niet meer in drooge, harde kluiten ligt, maar zachtgemaakt is door ploeg en egge. Welnu, als de ploeg van Gods Heilge wet de harten heeft doorsneden en de egge van 's Heeren getuigenis daarover is gegaan, en de regen des Geestes daarop is gevallen, om het hart maar goed week te maken, dan is het goede aarde geworden. Als het hart zoo bearbeid is, kan het vruchten voortbrengen dertig-, zestig-, ja honderd voud.

Maar hoe zal ik het weten dat dit ook mijn deel zijn mag?

De Heere Jezus is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat v e r l o r e n is. O! als wij onzen verloren toestand eenigszins leerden beseffen, als wij onze armoede, blindheid, ellende en naaktheid hebben leeren kennen, als wij uit het diepst van ons hart al eens hebben geroepen: »O God! wees mij zondaar genadig!" dan is dit het werk van Gods Geest. Dan kunnen wij het leven niet langer in eigen hand vinden, dan wordt de bitterheid der zonde gesmaakt, dan leert men zijn machteloosheid om zichzelven te redden, kennen, maar dan is ook de Geest des Heeren over het harte gegaan, om het ijs te doen smelten en vroeg of laat zullen wij het toestemmen, dat God het is, die levend maakt. Dan gevoelt gij het, dat gij met een bijzondere roeping geroepen zijt; dan erkent gij het, dat gij een gesloten hart hadt, doch dat het door den Heere geopend is. Dan geeft gij daarvan Gode de eer, die door het woord van een leeraar, door eene vermaning van een vromen vader, wellicht door een scherpe doorn in het vleesch, misschien door een diepen val of wel door u te overstelpen met gaven zijner goedheid, u klein maakte en het leven in u plantte, en u dreef tot het geloof in den eenigen Naam, die tot zaligheid gegeven is.

Zoo gaat het ook met de Kerk des Heeren. Er zijn tijden in de geschiedenis van het Godsrijk, waarin doodschheid heerscht. Dan is de vijand meester van het terrein, dan viert Satan zijne triumfen, dan is de dochter Zions van al haar sieraad beroofd. Maar ziet, daar verwekt de Heere weder zijne profeten, die niet kunnen nalaten om te roepen: »tot de wet en het getuigenis, anders zal men geen dageraad zien." Dan toont de trouwe God des Verbonds dat Hij nog een welgevallen heeft in Jeruzalem's gruis. Dan komt er een schuldbelijden, en een verslagenheid der ziel, omdat men zoolang valsche paden heeft bewandeld, zoolang dwaallicht voor sterren aan-

zag. Of, indien men al eenigszins mocht verstaan welke schadelijke wegen men insloeg, dan zag men het liefdeloos aan, zonder dat iets daarbinnen ontstak vanwege den ijver voor het huis Gods. Wat zijn de genadegaven des Heeren, die Hij ons volk wilde schenken, als met voeten getreden! Hoe was het goud verdonkerd en hoe brak de zondedienst overal op onbeschaamde wijze uit; terwijl de belijders des Heeren de breuke maar steeds grooter zagen worden, zonder dat, over het algemeen genomen, er deernis gevoeld werd met een volk dat zoozeer toonde in de wegen des Heeren geen lust te hebben! Waar enkele broeders den strijd aanbonden, liet men hen maar al te zeer alleen staan.

Maar toch hier en daar stonden er getuigen op, die op de schande en de schuld van ons volk wezen, omdat het de oude en beproefde waarheid had verlaten. En in dezen tijd hebben weder enkele mannen zich opgemaakt om tot de dorre doodsbeenderen te gaan profeteeren: en zoo is het naar des Heeren Woord.

Wij zouden het wel anders willen. Wij zouden eerst wel een beginsel van leven willen zien, en dan het Woord Gods gaan brengen. Maar de last des Heeren is anders en de belofte is er bij gegeven, dat het Woord des Heeren nooit ledig wederkeert. Dit blijkt uit onzen tekst.

Nauwelijks heeft Ezechiël geprofeteerd, of er is een geruisch als van den lentewind op den akker met bloeiende korenhalmen gesierd; in de dorre vallei komt beroering, de beenderen naderen tot elkander, zij worden tot geraamten, die geraamten worden overkleed met vleesch, en zie, eindelijk is er een lichaam aanwezig.

Zoo gaat het ook bij de schepping van den nieuwen mensch. De kiem der wedergeboorte wordt in het harte gelegd, die zich later moet ontplooien. Hetzelfde wat wij in iedere lente aanschouwen, is te zien bij de geboorte en den wasdom der kinderen Gods. Niet op eens is het ijs van den winter gesmolten; niet aanstonds is het Mei geworden met zijn keur van bloemen en zijn frisch groen. De knoppen der boomen begonnen in de koesterende lentezon eerst te zwellen, toen brak bloesem en blad door, die eerst van de nachtvorsten veel te lijden hadden. Op geestelijk gebied zien wij eerst een halm, daarna de aire, daarna het volle koren in de aire.

Is het ook met u aldus gegaan, mijn broeder of zuster, die weet in wien gij gelooft? Is uw toenemen in alles openbaar geworden? Neen! zoo zullen sommigen moeten antwoorden, veeleer is het tegenovergestelde maar al te waar. Ik ben achteruitgegaan; eerst meende ik allerlei zonden te hebben

overwonnen en ze te boven te zijn, zoodat ik dacht voort te gaan in heiligmaking; maar de eerste liefde is zoozeer bekoeld; ik leerde een strijd kennen, dien ik te voren niet kende, en in die worsteling lag ik zoo dikwijls onder. Menigmaal had ik te klagen dat Satan, zonde en wereld zoo menigwerf de overhand hadden, terwijl ik meende van kracht tot kracht te zullen voortgaan. Ja, soms kwam ik er toe het te betwijfelen of ik wel in waarheid tot Gods kinderen behoor.

Gelukkig zijt gij, wanneer gij dit moogt ondervinden. Als het leven Gods gegeven wordt, ontvangt de ziel ook l i c h t, bij dat licht ziet men eerst recht de diepte van ellende, waarin men gevallen is, en dit houdt den begenadigde klein en arm. Het tijdgeloof kent weinig strijd; het verstaat niets van eene hartelijke droefheid over zijne ongelijkvormigheid aan Christus. Gij zijt op den goeden weg als gij daarover klaagt. In waarheid gaat gij van kracht tot kracht voort, door uit de volheid des Heeren genade voor genade te ontvangen.

Zoo gaat het ook in de leidingen Gods met zijne Kerk. De Heere zorgt er voor, dat de poorten der hel Zijne gemeente niet zullen overweldigen, al schijnt het dat de ziel van Zijn tortelduif overgeleverd is aan het wild gedierte. Daar zijn tijden in de geschiedenis van de Kerk des Heeren, waarin alles hopeloos verloren schijnt, waarin het volk des Heeren roept: »onze verwachting is afgesneden."

Profetenstemmen weerklinken steeds, vóórdat de Kerk des Heeren van gehate roovers en het land van duistere moordspelonken gezuiverd wordt. Vóórdat de Heere Jezus het aangename jaar predikte, liet de stemme des boetpredikers zich hooren. In de donkerste tijden in de middeneeuwen heeft het nooit ontbroken aan mannen, die de noodzakelijkheid van reformatie betoogden, door op de zonden der Kerk te wijzen. En hoe is er in deze eeuw geen jaar voorbij gegaan, of er is getuigd geworden tot die kerken die wij wel dorre doodsbeenderen mogen noemen, als wij ze vergelijken met den bloeienden toestand, waarin ze in de dagen na de reformatie verkeerden.

Toch is er nog iets anders noodig dan slechts het profeteeren tot de doodsbeenderen.

Op het lijkenveld waarop Ezechiël zag in 't gezicht, was door zijn verkondigen van des Heeren Woord reeds eene verandering ten goede ontstaan. Inplaats van uitgedroogde knekels, waren er lichamen gekomen. Maar die lichamen waren nog dood. »Menschenkind!" zoo hoort Ezechiël zich toeroepen, »profeteer tot den Geest, dat Hij blaze!" Hoort, daar nadert

reeds de Geest en met Hem leven, ja waarlijk! de dooden rijzen op. 't Is alsof zij de blazing van den Geest slechts hebben afgewacht.

Hoe wordt hier geleerd: »Geene herleving dan door den Geest." Gelijk in het rijk der natuur een bloemknop zich niet opent, of hemelsche regen en zonneschijn moeten daarover gaan, zoo is in het rijk der genade geen leven te verwachten of de adem des Heeren moet over de doode ziel blazen.

Vraagt men hoe kunnen deze dingen geschieden? Dan antwoorden wij met het woord des Heeren: »de wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, en gij weet niet van waar hij komt, noch waarheen hij gaat." Hadt gij het eens aan de apostelen gevraagd, vóordat de kracht van Jezus' opstanding en hemelvaart zich openbaarde in de uitstorting van den Heiligen Geest, of het mogelijk zijn zou dat op eenmaal drie duizend zielen uit dat vijandige Joodsche volk zouden bekeerd worden, dan hadden zij moeten antwoorden: neen. Maar als God nederdaalt, dan kan niets wederstand bieden en op den akker van Gods Koninkrijk, die tevoren zoo dor en kaal ternederlag, staan dan duizenden halmen te bloeien.

Het is de Geest die dit vermag. Na den arbeid der voorbereidende genade, werkt de Geest het leven in de ziel, herschept zondaren tot kinderen des lichts, doet Christus een gestalte in ons verkrijgen, en geeft te gevoelen dat men van den dood is overgegaan in het leven.

Mogen wij in dezen tijd niet de aanvang eener herleving aanschouwen? Er wordt weder gevraagd naar de leer der vaderen, ons volk krijgt een walg van het lichte brood, dat van het buitenland in Nederland was ingevoerd met den valschen stempel der rechtzinnigheid er op; broeders van hetzelfde huis gaan elkander weder zoeken, en willen schouder aan schouder gaan staan; in menige gemeente komt men los van de Synodale hierarchie, terwijl het blijkt dat hoe meer men de beweging tot vrijmaking der kerken onderdrukken wil, hoe meer zij in omvang en kracht toeneemt. Het is de Geest des Heeren die dit gewrocht heeft. Dat er iets gevoeld wordt van de schuld, die jaren lang is opgestapeld; dat er een belijden is dat onze schande ons overdekt, dat men het beseft dat wij veel, veel te lang ons gebogen hebben voor de afgoden, meenen wij te mogen gelooven. O! mochten wij het ook nog eens aanschouwen, dat er veel leven, waarlijk Christelijk leven geboren wordt; o, mocht de vroege en spade regen des Geestes gaan nederdruppelen, opdat er van de gemeente van dezen tijd kunne gezegd worden, dat er vele pilaren in gevonden worden.

De doodenakker is dan in een veld der opstanding herschapen. Wie beschrijft de verrukking van den profeet, dat hij zulk een groot gezicht aanschouwen mocht. Welk blij vooruitzicht werd daardoor geopend voor den man Gods, die de eere van zijn Koning en den nood zijns volks zoozeer op het hart had liggen. Ezechiël zag eene heerlijke herleving en dit tot onderpand van Israëls herstelling in zijn vaderland; maar hij zal er meer in hebben aanschouwd. Zouden we te veel zeggen, indien we aannemen, dat Ezechiël's visioen ook het beeld is van de algeheele herstelling des menschen door den Geest? Er staat geschreven: »Indien de Geest desgenen, dien Christus uit den doode opgewekt heeft, in u woont, dan zal Hij, die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, die in u woont."

Maar er zijn ook beloften voor de Kerk van Christus voor dit leven. Merkt wel op dat het hier aan Israël wordt toegezegd: »Ik zal u in uw land zetten." Het heerlijkste erfdeel dat Jakob's zaad ontvangen had, bestond gewis in de openbaring der heilsgeheimen, door de schaduwen der wet. Maar ook was het een land gegeven, het beloofde land. Daaruit was het door zijne zonden verdreven. Maar als de Heere nieuw leven zou schenken, wilde Hij het ook aldus leiden, dat het volk ook in zijn land werd hersteld.

Welnu, zou daarin voor ons ook niet eene vingerwijzing zijn? Laat ons strijden, opdat het pand ons toebetrouwd, ons niet worde ontnomen, de Heere zal er voor zorgen dat het goed, dat ons wettig toekomt, weder in onze handen kome. Die aldus getrouw is, dat Hij zijne gemeente leidt door diepe wegen, opdat weder naar Zijne sterkte gevraagd worde, Hij zal er ook wel voor waken, dat het ons aan niets ontbreekt.

Maar laat ons ook dit niet vergeten. Hier beneden is de Kerk van Christus: de strijdende. En waar waarlijk gestreden wordt, daar dwarrelt het stof en worden ook zij die met witte kleederen zijn bekleed, bezoedeld met het bloed van den krijg. Maar eenmaal wordt de strijdende Kerk de triumfeerende, en die Kerk welke thans juicht rondom den troon des Lams, zal weder met het lichaam vereenigd worden. Dan worden alle graven geopend en alle kinderen Gods, met den Geest des levens aldus vervuld, dat zij aan het verheerlijkt lichaam des Heeren gelijk gemaakt worden.

Mocht uit het gehoorde niet afgeleid worden: de wedergeboorte van den zondaar is uit den Geest des Heeren, daarom heb ik maar lijdelijk te wachten, tot Hij over mij blazen zal.

Deze toepassing is uit den Booze. Neen, deze waarheid is geopenbaard, opdat wij weten zouden, wat de Heere doen wil, en waarom wij dus te bidden hebben. Mochten wij, als wij de levendmakende kracht van den Geest niet aan ons hart ervaren hebben niet rusten, voordat wij weten dat Christus is opgestaan o o k tot o n z e gerechtigheid. Ieder bekeerde kan toch spreken: ik zelf ben getuige dat Jezus uit de dooden is opgestaan, want hij heeft mijne ziel uit den dood gewekt, en zoo ben ik zeker, dat Hij in den jongsten dag ook mijn lichaam weder zal doen herleven.

Waarom zijn zoo velen, die dit leven niet kennen zoo zorgeloos, schoon zij toch niets anders te wachten hebben dan den e e u w i g e n dood, het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren? Zij zijn als de verloren zoon, in overdaad hun erfdeel verkwistende, maar zij zijn nog niet tot »zich zelven gekomen". Zij kwamen er niet toe, om eens een oogenblik in te denken, tot welk een ontzettend einde, de weg dien zij bewandelen moet leiden. o! Bidt, bidt, om den invloed des Geestes, om zijn ontdekkend licht.

Er zijn er misschien onder ons, die zeggen: »Mijne zonden zijn zoo groot, dat ik voor God slechts kan beven." Erger dan dood kan uwe ziel toch niet zijn; en welke macht de Geest des Vaders en des Zoons heeft over de dooden is duidelijk gebleken uit onzen tekst. Is de Heere niet de machtige, die de sterkte vermenigvuldigt, aan die geen krachten heeft? Moest gij daarop niet vertrouwen en pleiten?

En gij die opgestaan zijt uit den doodslaap der zonde, die een nieuw schepsel geworden zijt, ziet toe, dat geen nieuwen slaap uwe oogen bevange. Welk een jammerlijk tafereel in Gethsemané: de Heere Jezus in zwaren strijd, zoodat het zweet als druppelen bloed op zijn aangezicht parelt, terwijl de drie jongeren des Heeren, rustig slapen en niet één uur konden waken.

Hoevelen, die slapen, terwijl de gemeente van Christus in n o o d is, ja vervolgd wordt. Hoe weinigen, die waarlijk gevoelen mogen: wat den belijders des Heeren aangedaan wordt, dat doet men Christus zelven aan en die het daarom ter harte gaat, dat er zooveel vervolging plaats heeft door een Kerkbestuur, dat zich in de plaats wil dringen van den Koning der Kerk. Hoe weinigen toonen waarlijk de ernst van dezen tijd te beseffen en indien al dit wordt gevonden; hoe weinigen die bij veel, dat tot bittere klacht aanleiding geeft, het blijmoedig belijden mogen, dat in duistere tijden, als de herstelling van het huis Gods een afgesneden zaak wordt van onze zijde, God de Heere slechts heeft te gebieden en zie,

een leven wordt geboren, dat zoo krachtig is, dat het alle knellende banden verbreekt.

Mochten wij het maar gevoelen, dat wij vreemdelingen op de aarde zijn, en dat wij in het land eenmaal zullen gezet worden, waar alle weening en zuchting wegvliedt, al deed men ons hier nooit anders dan smaadheid aan. De Heere geve ons in dit geloof te leven, te strijden en te sterven. Amen.

Uw heerschappij verduurt zelfs d' eeuwigheid.
Uw koninkrijk is eindloos uitgebreid.
Gij ondersteunt hem, die voor 't onheil zwicht;
Wie nederstort, wordt door U opgericht.
't Ziet al op U; 't blijft alles op U wachten;
Gij sterkt door spijs, te rechter tijd hun krachten.
G' ontsluit uw hand, ontfermend en weldadig,
Opdat uw gunst al wat er leeft, verzadig'.

Psalm 145 : 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

LI.

DE PINKSTERDOOP.

OP 29 MEI 1887 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Pinksteren, Pentekoste, vijftigste dag. De naam zelf van onzen feestdag dwingt ons een zevental weken den blik rugwaarts te slaan, opdat ook op het oogstfeest worde herdacht, hoe het tarwegraan geen vrucht draagt, tenzij het in de aarde valt en sterft. Ook nu roept ons de Heere toe: »Niets dan Jezus en die gekruist." Nevens dien nagalm van het stervenspascha hooren wij nog den psalm van het Opstandingsfeest, en het is de stem als van vele wateren, welke uit hoogere gewesten ons toeroept: »Ik leef, en Ik ben dood geweest, en ziet, Ik ben levend in alle eeuwigheid." De wonderdaad, de Godszegen van dezen dag, het bewijs van Zijn leven, doet ons herhalen wat de vergaderde discipelen een Kleopas en Lukas toeriepen, wat de eerste Christenen als morgengroete elkaar deden hooren: »De Heere is waarlijk opgestaan."

Pinksteren is niet alleen het feest van den vijftigsten: het is ook het feest van den tienden dag. Nog eens bezoeken wij den Olijfberg en hooren daar den psalm: »God vaart voor het oog, met gejuich omhoog." En als ons de vraag werd gedaan: »Van wien zong de zanger dit?" onzer aller mond zou zich openen om dien eenig dierbaren Naam te doen hooren. Geen Elia vaart ten hemel. Het is niet het ratelen van den donder en het flikkeren der bliksemstralen; het is niet een vuurgloed, die wagenen en paarden omgeeft. Onweder en vuur en storm van den Sinaï zijn voorbijgegaan. Op den Olijfberg is het suizen der zachte koelte, en daarin de heerlijkheid des Heeren, waarbij ook wij het aangezicht dekken voor Hem, voor wien de serafs het aangezicht verbergen met de vleugelen onder het lied van het driemaal »Heilig." Op den berg van deze verheerlijking is Hij grooter dan toen de majesteit Gods door 't sterfelijk kleed Zijner menschheid doordrong. Wij lezen reeds op kleed en dij de letteren van des Vaders hand: »Koning der koningen, Heere der heeren." Van beneden klinkt het ons daar toe: »Een naam boven alle namen," van boven: „Verhoogd aan de rechterhand Gods," en van Zijn eigen lippen: »Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Aan een sterfbed van een godzaligen vader, van eene godvreezende moeder staat het Godgeheiligd zaad, en wacht de ure van scheiden. Wat is natuurlijker, dan dat de vraag daar wordt gehoord: »Welke is uwe begeerte? Zeg ze ons voor uw heengaan." De laatste wensch, van de stervende lippen onzer betrekkingen opgevangen, blijft ons heilig. Er is nog een tweede vraag: »Nog een laatsten zegen over ons, die aan uwe sponde zijn neergeknield." En zulk een zegenend woord, en die hand op ons hoofd blijven onvergeten. Voor de discipelen was de laatste eisch des Heeren: »Predikt het Evangelie," en voor ons? Is het u niet, zoo dikwijls gij op dien berg ten Oosten van Jeruzalem vertoeft, of gij hoort: »Zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is zittende aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn." Wat is Gel.! ons antwoord op dien eisch? o, Zij het een knielen voor zijnen troon en van de lippen het woord van den psalmist: »Mijne ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar uw Woord" De dagen na de Hemelvaart moeten bededagen zijn. Dat gevoelde de oude kerk als zij aan den voorgaanden Zondag den naam gaf »Exaudi" d. i. »verhoor," en als dan in de kerken de bede werd opgezonden van Psalm 27: »Hoor, Heere! mijne stem, als ik roep; en wees mij genadig, en antwoord mij." o, Zoo mochten ook wij ons die week wel vastklemmen aan God; zoo mocht Gods gemeente Hem wel aanloopen als een stroom.

Niet dan alleen de vraag aan den Meester bij zijn scheiden van de aarde: »Wat wilt Gij van ons?" maar ook de bede om die reddende, die milde hand op ons hoofd, om dien Hoogepriesterlijken zegen. En als dan ook tot ons als tot Salomo het woord komt: »Begeer wat Ik u geven zal," wat zullen wij dan wenschen? »Begeer wat ik u doen zal," zeide Elia, als hij zou opgenomen worden, tot zijnen dienaar, en het stoute woord van den leerling was: »Dat toch twee deelen van uwen geest op mij zijn!" Den ganschen Elia's-geest begeeren, dat durfde Eliza niet, en toch die geest was te groot in waarde, te heerlijk om niet meer dan één deel te vragen. »Twee deelen van uwen Geest," zoo roepen wij ook den Heere na; zoo verheft zich onze stemme naar boven, en wij weten, hier behoeft niet geantwoord: »Gij hebt eene zware zake begeerd," want Hij geeft het leven aan wie Hij wil. Mijne B. en Z.! was daarom uw gebed, was dit uw Exaudi, uwe voorbereiding tot dezen dag, dan moge het Pinksterfeest van heden u meer dan een profetenmantel zijn, die tot u neerviel, een liefelijk teeken, dat uw gebed tot gedachtenis is opgeklommen. Ja een dag van zoete ervaring, dat sedert

den eersten Pinksterdag de bron niet is opgedroogd, de bezielende adem niet is opgesloten in de binnenkameren van Gods heiligdom.

Komt, Gel.! wat wij in onze binnenkameren, wat wij met onze huisgenooten baden, hier-met elkander gevraagd. Nog eens een »exaudi," zij het met lippen, door altaarvuur geheiligd, met harten door den Geest der genade en der gebeden bezield.

GEBED.

Gelijk een duif, door 't zilverwit
En 't goud, dat op haar veedren zit,
Bij 't licht der zonnestralen,
Ver boven andre vooglen pronkt,
Zult gij, door 't godlijk oog belonkt,
Weer met uw schoonheid pralen.
Wanneer Gods onweerstaanbre hand
De vorsten uit het gansche land
Verstrooid had en verdreven,
Ontving Zijn erfdeel eedler schoon,
Dan sneeuw, hoe wit zij zich vertoon',
Aan Salmon ooit kon geven.

Gods wagens, boven 't luchtig zwerk,
Zijn tien- en tienmaal duizend sterk,
Verdubbeld in getalen:
Bij hen is Zijne majesteit
Een Sinaï in heiligheid,
Omringd van bliksemstralen.
Gij voert ten hemel op, vol eer:
De kerker werd Uw buit, o, Heer!
Gij zaagt Uw strijd bekronen
Met gaven, tot der menschen troost;
Opdat zelfs 't wederhoorig kroost
Altijd bij U zou wonen.

Psalm 68 : 7 en 9.

Deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur.
Luk. 3 : 16½.

Het volk, dat in ons midden als in den vreemde woont, met al de teekenen op het gelaat, dat het van onzen stam niet is, met gewoonten, die van andere luchtstreek getuigen, altijd afgezonderd, het nageslacht van een Jakob, viert ook nog onder ons en thans op dezen zelfden dag zijn Pinksterfeest. Op den vijftigsten dag na het feest der ongehevelde brooden verplaatst zich de Israeliet bij den Sinaï, en gedenkt met beving des harten, hoe de Heere aan Israel deed wat Hij aan geen volk heeft gedaan, het inzettingen en rechten gaf boven elke menschelijke wet verheven, geboden en wetten, waardig om geschreven te wor-

den op de posten der deuren en de nagels der vingeren, wat meer zegt, op de tafelen des harten; immers zij waren kostelijker dan robijnen, en hooger in waarde dan het fijnste goud. De gemeente van Christus viert hooger feest. Zij herleest op dezen dag zoo gaarne de Joël's-profetie, waarvan de Petrus-prediking de beteekenis onbetwijfelbaar heeft gemaakt, of de belofte Gods door Jeremia's mond gegeven: »Ziet, de dagen komen, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken. Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep om hen uit Egypteland uit te voeren, welk Mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere. Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de Heere, Ik zal Mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot eenen God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn. En zij zullen niet meer een iegelijk zijnen naaste, en een iegelijk zijnen broeder leeren, zeggende: Ken den Heere! want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere; want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunne zonden niet meer gedenken. Zoo zegt de Heere, die de zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts, die de zee klieft, dat hare golven bruisen, Heere der heirscharen is Zijn naam."

't Is op Pinksteren bij het oude Israel tevens een oogstfeest geweest. Met dank- en zoenoffers en vroolijke offermaaltijden was het brengen van de eerstelingbrooden uit het meel van de pas geoogste tarwe verbonden, en die dag, Asartha, feest bij uitnemendheid, in de dagen van Jozefus genoemd, was een der drie grootste voor 's Heeren oude volk, een waardig besluit van zijn feestenrij. Wij gedenken aan een hoogeren oogst, een oogst van zielen, evenmin als Israels tarweoogst op dien dag eerst begonnen, maar ook niet als bij Israel op dien dag geëindigd.

De Christelijke kerk is niet eerst toen gesticht; zij was er van den beginne der wereld; maar gelijk een bloemknop, reeds lang om zijn schoon bewonderd, eindelijk onder de verwarmende zonnestralen openbreekt en al haar schoon ten toon spreidt, en de liefelijkste geuren verspreidt, zoo was het ook op dien eersten Pinksterdag met het Koninkrijk der hemelen. En toch weer niet als een bloem, welke straks geuren en kleuren verliest, verflenst en afvalt. Gelijk het aangezicht van den Koning van het Godsrijk is, gelijk de zon schijnt in

hare kracht (Openb. 1 : 15), zoo moeten ook, zegt Debora's lied (Richt. 5 : 31), degenen, die Hem liefhebben, zijn als wanneer de zon opgaat in hare kracht, en deze Zon weet van geen ondergaan; Hij gaat van het Oosten tot het eindeloos en eeuwig Zuiden op.

»Gij zult vroolijk zijn op uw feest"; zoo beval de Heere door Mozes' mond. Geve dit dubbel feest ons ook verdubbelde vreugde! o, Volk van God! Maar mocht het ook zijn een dag van gaven. Koningen gaven op hunne plechtige gedenkdagen gratie aan veroordeelden en gaven aan armen. Geef, Heilige Geest! op Uwen dag ook zulke zegeningen!

I.

De komst des Heeren Jezus Christus werd aangekondigd sedert de Heere als Rechter het verstoorde Eden binnentrad en, vóór het vonnis van straf, Zijne genade openbaarde. »Hij komt," zoo troostten de profeten, zoo riepen de godvreezenden elkander toe, en Hij is gekomen. Sedert de Olijfberg Hemelvaartsberg werd, klonk die stemme opnieuw, en de apostelen hebben weder geprofeteerd: »Hij komt", en de Christenscharen leven in die verwachting, en Geest en Bruid roepen: »Kom, Heere Jezus! ja kom haastig". Hij, onze Heiland, heeft onder de namen, waarmede de Heilige Schrift Hem aanduidt, den naam van »de Komende" (ho erchomenos). Werd de komst van den Zone Gods op aarde voorzegd, ook de komst van den Geest Gods; het Pinksterfeest heeft zoowel als het Kerstfeest zijne profetie. Nog meer. Vóór den grooten Kerstnacht had op Pniël de worsteling plaats met »God en mensch", en geleidde de Engel, in wien de naam Jehovah was, Zijn Israel en stond een Jesaja als een Oud-Testamentische Simeon, reeds met het kindeke in de armen te juichen van Hem, die niet alleen geboren kind maar ook gegeven Zoon was.

Zoo was ook de Heilige Geest vóór den Pinksterdag wel niet gekomen, maar toch van uit den hemel werkende en gaven toedeelende. Hij broedde bij den aanvang op de wateren, en vervulde een Bezaleël met wijsheid en wetenschap om te bedenken vernuftigen arbeid in goud en zilver en in kunstige steensnijding. Hij gaf een David zijne psalmen in, en de heilige mannen Gods door den Heiligen Geest gedreven, hebben de profetieën gesproken en geschreven. Toch was de aanbiddelijke derde Persoon der heilige Drieëenheid nog niet op aarde verschenen, wel leefde die heerlijke dag Zijner komst in de harten van het volk, verbonden met dien van den Mes-

sias. Dan zou het woord van Zacharias vervuld zijn (2 : 10 v.v.): »Juich en verblijd u, gij dochter Sions! want ziet, Ik kom en Ik zal in het midden van u wonen. En vele heidenen zullen te dien dage den Heere toegevoegd worden, en zij zullen Mij tot een volk wezen, en Ik zal in het midden van u wonen; zwijg, alle vleesch, voor het aangezicht des Heeren! want Hij is ontwaakt uit Zijne heilige woning."

Gelijk bij een Abraham, als het geloof te midden der beproevingen verzwakte, door den Heere telkens de belofte werd herhaald en bevestigd, zoo ook met de Messias-belofte die des Heiligen Geestes. Wij hoorden reeds een Joël en Jeremia. Zou een Jesaja, een koning onder de profeten, ontbreken? Hoort dan zijn woord: »Ik zal water gieten op de dorstigen en stroomen op het droge. Ik zal Mijnen Geest op uw zaad gieten, en Mijnen zegen op uwe nakomelingen." »Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren, en die zal zich noemen met den naam van Jakob, en gene zal met zijne hand schrijven: Ik ben des Heeren, en zich toenoemen met den naam van Israel." Zou een Ezechiël achterblijven? Hoort dan, hoe de Heere door hem spreekt: »Ik zal hun eenerlei hart geven, en zal eenen nieuwen geest in het binnenste van u geven en Ik zal het steenen hart uit hun vleesch wegnemen en zal hun een vleeschen hart geven." Zullen wij die rij vervolgen? Maar genoeg, als wij nog eens van Zacharias een ander woord u herinnerden: »Over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden."

Eindelijk daar treedt hij op, door den Zone Gods geheeten de meeste van degenen, die van vrouwen geboren zijn. Hij is gekomen om heraut van den Messias te zijn. Maar hoe zou hij het heil des Heeren kunnen aankondigen zonder te getuigen van dien Geest, dien hij zonder mate zag nederdalen op Hem, die door Zijn nederdalen in 't water Zichzelven teekende als het Lam, dat de zonde droeg, maar die tevens door den Vader werd aangewezen als de Middelaar, en Zaligmaker, als de Koning der gemeente, als wien het gegeven was het leven te hebben in Zichzelven, en te geven aan wie Hij wil? Bij die kennis van des Heeren goddelijke Majesteit, moest het den Dooper diep schokken als hij de overleggingen der schare omtrent zijnen persoon vernam, en men meende, dat hij de Christus zou zijn. Die ontzetting over zulk een dwaling, moest hem wel dwingen om zoo ver mogelijk die gedachte weg te werpen, die eere van zich te wijzen, evenals een Petrus, toen Cornelius, evenals de engel, toen de ziener van Patmos aan zijne voeten nederviel. »Ik doop u wel met water," zoo sprak hij, »maar Hij komt, die sterker is dan

ik, dien ik niet waardig ben den riem van Zijne schoenen te ontbinden; deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur."

De belofte van den Pinksterzegen zou nog bevestigd worden door den mond der waarheid zelven. In de ure der droefheid, toen de Meester zelf de troostwoorden sprak: »Uw harte worde niet ontroerd", vloeide ze herhaald van Zijne lippen. En gelijk alle de profetieën dier breede rijen zich vereenigden en als te zamenliepen in dien éénen vingertop van den grootsten des Ouden Verbonds, dien vingertop, welke naar Christus wees bij het woord: »Zie, het Lam Gods", zoo liepen ook alle de profetieën des Heiligen Geestes te zamen in dien Olijfsbergstop, of neen: in het woord van Hem, die van dien top opwaarts steeg: »Blijft te Jeruzalem, totdat gij zult ontvangen hebben de belofte des Vaders, die gij van Mij gehoord hebt."

Ook de verwachtingen van zoo vele eeuwen in het midden van Gods volk, verkregen haar toppunt in die tien dagen als de harten van zalig verlangen klopten. Geen wonder, dat wij lezen: »Zij waren eendrachtelijk volhardende in het bidden en smeeken."

Niet tevergeefs is gebeden. Geen woord Zijner belofte is op aarde gevallen. En als die Geest was nedergedaald, en die twaalven daar stonden, om de groote werken Gods te verkondigen, als de kleinste in vastheid des geloofs, een held, een Petra geworden was, dan hebben zij zich niet teleurgesteld gevoeld, maar zeker erkend, dat de helft hun niet was aangezegd. Was de belofte, als zij gehoord werd uit des Doopers mond, zeker nog duister en onbegrepen, nu hebben zij hun Amen laten volgen, en met ten hemel geslagen oog, als ziende nog den verheerlijkten Meester van den Olijfberg, naar boven gewezen met een: »Ja waarlijk! Deze doopt met den Heiligen Geest en met vuur."

Zoomin het komen van den Messias eindigde in Zijn nederdalen in Maria's schoot, maar Hij wederkwam in Jeruzalems verwoesting, in elke hervorming der kerke, en het nog is: »Hij komt", evenmin is met dien eersten Pinksterdag de profetie van het komen des Heiligen Geestes volledig vervuld. Gij kent de gelijkenis, waarvan de verklaring ligt in deze woorden: »Zou God den Heiligen Geest niet geven aan Zijne uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen?" Steunende op die belofte hebben de profeten des Niewen Verbonds over het dal van doodsbeenderen geroepen: »Zoo zegt de Heere Heere: Gij Geest, kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedooden, opdat zij levend worden". In blijde verwachting

heeft des Heeren Bruid gebeden: »Ontwaak, Noordenwind! en kom, gij Zuidenwind! doorwaai mijnen hof, dat zijne specerijen uitvloeien". Die beden zijn gehoord. Zij zijn er geweest; een Stefanus vol des geloofs en des Heiligen Geestes, wiens aangezicht blonk als eens engels, een Luther vol van den moed des geloofs, een Calvijn ingeleid in de diepten der waarheid, en nog ontbreken ze niet, de getuigen, de levende bewijzen, dat de Christus doopt met den Heiligen Geest en met vuur. Maar hierop komt het aan, Gel.! voor u en voor mij, of die beloften ook onze zielen in heilig verlangen hebben ontstoken en wij tot diegenen behooren, die bij dag en bij nacht hebben geroepen om dien Geest. Voor u en voor mij is het de vraag wat wij mogen of moeten doen hooren op hetgeen de Johannes-jongeren te Efeze te beantwoorden hadden: »Hebt gij den Heiligen Geest ontvangen?"

De Filistijn, de Tyriër, de Mooren,
Zijn binnen u, o Godsstad! voortgebracht;
Van Sion zal het blijde nageslacht
Haast zeggen: „deze en die is hier geboren."

God zal hen zelf bevestigen en schragen,
En op Zijn rol, daar Hij de volken schrijft,
Hen tellen, als in Isrel ingelijfd,
En doen den naam van Sions kind'ren dragen.

Dan wordt mijn naam met lofgejuich geprezen;
Dan zullen daar de blijde zangers staan,
De speellieden op de harp en cimbel slaan,
En binnen u al mijn fonteinen wezen.

Psalm 87 : 3—5.

II.

Indien wij bij het woord van onzen tekst de vraag van den Moorman aan Filippus doen: »Ik bid u, van wien zegt de profeet dat, van zichzelven of van iemand anders?" dan geeft een andere Johannes ons van dezen het antwoord: »Hij was het licht niet, maar was gezonden, opdat hij van het licht getuigen zou." Dan wijst ons de Dooper op den Christus en zegt: »Het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt." Het Lam Gods! In een voederbak der beesten, in wat doeken gewonden, ligt een Kindeke als onzer een, een Kindeke reeds door een moordend zwaard gezocht. Zoudt gij het kunnen gelooven; op de vraag: »Wat zal dit Kindeke wezen?" geeft ons tekstwoord het antwoord. Daar is een, wiens bloedverwanten zijn uitgegaan om Hem vast te houden, want zij zeggen: »Hij is buiten Zijne zinnen". Deze is het, die met den Heiligen Geest doopt en met vuur. Daar wordt in den

hof de klaagtoon gehoord: »Mijne ziel is beangst en bedroefd tot den dood toe", daar kruipt Hij in zieleangst in het stof bevochtigd met het bloedig angstzweet. En deze zal de vervuller zijn van de hoogste en rijkste beloften, welke ooit op aarde werden gehoord. Daar wordt Hij geslagen, bespuwd, bespot, met doornen gekroond en bemanteld als spotkoning En deze is het, die de eeuwige gaven toedeelen zal. Maar nog meer toont ons de Dooper als zijn: »Ziet het Lam!" ons naar Golgotha leidt. Die daar aan het slavenhout hangt, die opgehangene ten vloek, die uitgeworpene van de menschen, die verlatene van God — kan die de Heiland zijn? o, Gij weet het, Gel.! Juist dat lijden, dat sterven is de bron, waaruit die zegeningen zijn voortgekomen. Op die vernedering, die gehoorzaamheid, dien dood, dien dood des kruises wijzen wij elkander als Paulus de gemeente te Filippi, en voegen er bij: »Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem eenen naam gegeven, welke boven allen naam is". Ja daarom is Hij verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker om te geven bekeering en vergeving der zonden. 't Is de Christus, die den duren prijs Zijns bloeds betaalde om Zijne uitverkorenen te redden en te vervullen met den Geest Zijns Gods. Geen Pinksterfeest zonder Hemelvaart; geen Olijfberg zonder Golgotha.

Als gij verder van dezen, die de pers alleen heeft getreden, vraagt: »Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleederen van Bozra, die versierd is in Zijn gewaad, die voorttrekt in Zijne groote kracht?" dan geven wij zoo gaarne aan den ziener van Patmos het woord. Dan zegt ons deze: Leest op dat gewaad, waarmede Hij versierd is. Het staat er geschreven: »Koning der koningen en Heere der heeren." Dan doet Hij u luisteren naar de engelen, die het verklaren, wie Hij is, die voorttrekt in Zijne groote kracht, en gij hoort: »Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging."

Hij, die gezeten is aan de rechterhand der Majesteit in de hemelen, wiens voeten zijn als blinkend koper, wiens aangezicht licht als de zon, wiens stem is als de stem veler wateren, de Eeniggeborene des Vaders, de Koning Zijner gemeente, Hij is het, die met den Heiligen Geest doopt en met vuur. Geen Kerstfeest, waarop het niet wordt gehoord: »Alzoo lief heeft God de wereld gehad," maar ook geen Pinksterfeest, dat kan worden gevierd zonder lof en verheerlijking van den Zone Gods. Geene kennis van dien Geest, dan bij hen, die hebben leeren spreken met Elihu van dien Gezant, dien Eén

uit duizend, en als hij kunnen getuigen: »Ik heb gezondigd en het recht verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat; maar Hij heeft mijne ziel verlost, dat zij niet voere in het verderf, zoodat mijn leven het licht aanziet." En als die Heillige Geest werkzaam is in het harte, dan klinken de lofzangen voor Gods Zoon, dan wordt elke kroon neêrgelegd aan de voeten van het Lam. Als het altaar-vuur de lippen aanraakt dan worden ze geopend tot verkondiging van des Heeren Jezus lof, en de mannen vol des geloofs en des Heiligen Geestes, zij zijn het ook en zij alleen, die hunne zielen hebben overgegeven voor den naam des Heeren Jezus.

Daarom ook, zoo éénig gebed om éénige gave, dan moet dat om den Heiligen Geest geschieden in den naam des Heeren. In dien naam buigen zich de ontroerde, de hongerige zielen neer voor den eeuwigen troon. Tot den Koning der kerke ga het gebed op om den Trooster in benauwdheid en zielsgevaar, om dien Waarheidsleeraar waar 't ons duister is, om die bezieling waar wij tot spreken worden geroepen, om die kracht waar het geloof zich heeft aan te gorden tot den strijd: »Want het is Christus, die met den Heiligen Geest doopt en met vuur."

III.

Voor wie die belofte? — Laat mij u voor een oogenblik verplaatsen in het oude Rome, als een veldheer voor de poorten toeft, die eene groote overwinning heeft behaald, zoodat meer dan vijf duizend in éénen slag zijn gesneuveld. Hij wacht het besluit van Romes Senaat voor de porta triumphalis af, begeerig naar de gevraagde eer. Hij wordt den triomftocht waardig gekeurd en alles voor den grooten feestdag in gereedheid gebracht. De triomfwagen wordt met vier witte paarden bespannen. In zijn statiekleed plaatst hij zich daarop, terwijl een beeld der overwinning hem een gouden kroon boven het hoofd houdt, de wierook voor hem aangestoken wordt, maar ook een slaaf van den Staat hem gedurig toeroepen zal: »Bedenk dat gij een mensch zijt." Omstuwd van zijne kinderen en bloedverwanten stijgt hij nu de stad der zeven heuvelen binnen. Achter hem het overwinnend en jubelend leger, vóór hem de gevangen vorsten en veldheeren met de hunnen, bestemd om straks als men op het forum aangekomen is, voor een deel ten minste, in den kerker gevoerd te worden en gedood. De gouden kroon wordt door den overwinnaar aan den oppersten der goden gewijd, en aan de troepen de buit uitgedeeld, terwijl het volk, dat altijd riep om spelen en

brood, wel niet zal gebleven zijn zonder iets, dat zijn vreugde opwekken en tot het »io triumphe" stemmen kon. Een overwinnaar dus, inrijdende in de stad der zeven heuvelen, een stoet van gevangenen, eene uitdeeling van den rijken buit aan den dapperen soldatenstoet. Verplaatst u nu, Gel.! naar een land waar wij liever vertoeven, als in een feestelijken optocht naar den berg Sion de zang van den man, die machtig is in de lofzangen Israëls, weêrklinkt, wellicht na Rabba's inneming. Een deel slechts van dat feestlied wil ik u herinneren: »Gods wagenen zijn tweemaal tienduizend, de duizenden verdubbeld. De Heere is onder hen een Sinaï in heiligheid. Gij zijt opgevaren in de hoogte. Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd. Gij hebt gaven genomen onder de menschen. Ja ook de wederhoorigen om bij U te wonen, o, Heere God!"

Verplaatst u niet aanstonds weer die zang op den Olijfberg, zoo kort geleden bezocht? Daar staat de groote Overwinnaar van zonde en dood, omgeven van hen, die Hij heeft liefgehad tot den einde, gereed om met meer dan een Elia's-wagen op te stijgen naar omhoog. Hij, de mensch Jezus Christus, Hij, die heerlijkheid had bij den Vader, eer de wereld was, Hij heeft de gevangenis gevankelijk weggevoerd. Hij verrijst ten hemel tot des Vaders troon, Hij, die nooit dan 's Vaders eere zocht. En voor wie nu de gaven? Aan wie kent de groote Triumphator over dood en hel den door Hem behaalden buit toe? Laat David het u voorzingen: »Aan wederhoorigen om bij U te wonen, o, Heere God."

»Aan wederhoorigen." Die doop met den Heiligen Geest en met vuur, die is voor den tollenaar, voor een Levi, die geroepen wordt zijn tollenaarsboek te sluiten, om het heilig boek der Christenen als een Mattheus te openen; die is voor een Simon, die moet uitroepen: »Ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch"; die is voor een Paulus van Tarsen, die het zelf voor de geheele wereld belijdt: »Ik ben de voornaamste der zondaren": die is — maar Gel.! wat enkele namen genoemd? In die gansche menigte van tienmaal tienduizenden voor Gods troon wordt niet één gevonden, die niet belijden zal: aan mij, den wederhoorige, is barmhartigheid geschied.

o, Dat geeft moed en hoop en verwachting. Als een geneesheer een kwaal, eerst ongeneeslijk genoemd, heeft genezen, een ten doode opgeschrevene heeft gered, dan gaat een naam van hem uit, en de kranken vatten moed en worden gedragen naar hem. De voornaamste der zondaren werd gered, mijne medezondaren! En Hij, die de hoogste gaven toedeelde aan die

ellendigen, die verlorenen, die doemwaardigen, is het Lam van God, van wien de Dooper terecht heeft gezegd: »Deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur."

»Aan wederhoorigen," aan opstandelingen, aan rebellen, zoo beloofde de Geest Gods, die David zingen deed, Zijn eigen indalen in het harte, maar toch ook is het uitdeelen van den buit door den Romeinschen triumphator aan de krijgslieden, die zich waardig hadden gedragen (bellica laudatis dona dedisse viris) hier van toepassing op u, die de eerstelingen des Geestes hebt ontvangen en naar hoogere dingen haakt. Dat kan u elke brief getuigen, van den Koning aan de engelen der zeven gemeenten gezonden. »Die overwint," zoo hoort gij aan het einde van elken brief. Voor den overwinnaar de vrucht van den paradijsboom en de kroon des levens. Die overwint ontvangt manna en keursteen en morgenster. Die overwint wordt bekleed met de witte kleederen en des Heeren nieuwen naam. Die overwint ontvangt meer dan te zitten in een triumphatorswagen; »Ik zal hem geven met Mij te zitten," zegt de Heere, »in Mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijnen Vader in Zijnen troon."

Gel.! vergeten wij het niet: na elk dier heerlijke toezeggingen bij elk der eischen »overwinnen" staat van 's Heeren wege daarbij geschreven: »Wie ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt."

IV.

Wij spraken van de belofte, van den Gever, van de begiftigden; ons rest nog te spreken van de gift,

Geen koninkrijken, geen schatten halen bij zulk een zegen. Mozes noemde de wet kostelijker dan robijnen, en de profeet heeft ons geleerd hoeveel heerlijker het inschrijven van Gods wet op de tafelen des harten, het van den Heere geleerd zijn, is. Hoe groot moet de gave des Heiligen Geestes dan wel niet zijn? Zoo groot, dat een Simons-aanbod, om die voor geld te koopen, zoo ontzaglijk, zoo onteerend is, dat het den naam van »gansch bittere gal en samenknooping der ongerechtigheid" waardig maakt.

Wat baat het, zoo de hoogste wijsheid u wordt voorgehouden, maar de taal is u vreemd, het schoonste boek u wordt aangeboden, maar gij moet antwoorden: »Ik kan niet lezen?" Wat beteekenis heeft het schoonste schilderstuk, zoo gij blind zijt, en tafelen vol van de geurigste spijzen, waaraan men u noodt, zoo gij verlamd daarneder ligt? Het nederdalen van

den engel in Bethesda's badwater brengt geene genezing, als er niemand is, die te rechter tijd daarin werpt. Gel.! de zegeningen, door den dierbaren Heiland teweeggebracht, de zaligheden door Hem verworven, zijn wondergroot. Zijn bloed reinigt van alle zonden. Hij heeft gerechtigheid aangebracht. Hij heeft het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht. Genade en waarheid zijn door Christus geworden. Hij noodigt alle dorstigen en hongerigen en belooft verzadiging van vreugde.

Het kind der wereld heeft geen lust in deze dingen, het verwerpt als een Ezau voor »dat roode daar" die hoogste zegeningen. In de gestichten der philanthropie wordt soms een kind gebracht, zóó in onreinheid opgegroeid, dat het vuil is saamgegroeid met 't lichaam. Dan wijst het elke reiniging af, want elke poging daartoe doet pijn. Het worstelt tegen, want het wil blijven in zijn vuil. Dat is des zondaars aard. Maar wie beweegt ons om hoofd en hart aan te bieden ter reiniging, of dwingt ons tegen onzen wil, zoodat het werk volbracht wordt, waardoor later zoo gelukkig gevoel ons vervult? Het is de Heilige Geest, die van zonde en gerechtigheid en oordeel overtuigt.

o, Die wonden des Liefhebbers zijn getrouw, die wonden ons veroorzaakt, als het vuil ons uit het vleesch wordt gerukt, maar ze zijn pijnlijk. Wie zal ze verbinden en ons een balsem Gileads zijn? Het is de Heilige Geest, die Trooster, dien de verhoogde Middelaar zendt van den Vader.

Wie zal mij, den kranke, kracht geven om op te staan, en wie zal mijne naaktheid bedekken? Wie mij bekwamen tot geloof en strijd en arbeid en gebed? De vragen der behoeftige zielen vermenigvuldigen zich, en er is maar één antwoord op alle vragen: de Heilige Geest. Wij moeten geboren worden uit den Geest, gevoed worden door dien Geest, opwassen door dien Geest, en alle gaven en alle krachten en alle zegeningen, alle kennis en alle zaligheid is door den Geest. Zonder Dien was het kruis onbegrepen; zonder Dien was Christus een Koning zonder onderdanen, en ware door Hem ons niet de hemelpoort geopend.

Gel. Broeders en Zusters! Is de zegen u geschonken, te vergelijken met iets? Al bood u immers iemand al het goed van zijn huis voor dezen zegen, gij zoudt hem ten eenemale verachten? Wat tal van zalige genietingen gevoelt vaak uw harte als uw Heere eens wil indalen in u, en den verborgen omgang u doen genieten! Wat blij vooruitzicht mag u soms vervullen als het zoete heimwee naar 't Vaderhuis die heiligdommen voor u ontsluit! Wat vreugde bezielt u als ge soms

moogt heengaan, om te verhalen wat de Heere aan uwe ziele deed! En de werkmeester van dat alles is de Heilige Geest, en die den Geeet u zond is de Christus, de Zoon des levenden Gods. Wat zouden wij in onze kracht hebben teweeggebracht! Klatergoud zouden wij hebben geformeerd. Eigengemaakte muntbiljetten vinden geene betaling bij de hemelsche bank. Met zeep en salpeter wascht de moorman zich niet rein. Die zichzelven heiligen en zichzelven reinigen worden in Jes. 66 gelijk gesteld met hen, die zwijnenvleesch eten en verfoeisel; en over die allen is reeds het vonnis des Heeren geveld: »Te zamen zullen zij verteerd worden".

Maar wat de Heilige Geest werkt is geen damp, die voorbijgaat, is geene opwinding, waarop gelijke afwinding volgt. Wat de Heere geeft is olie des Heiligen Geestes. Olie drijft bovenop water, en hoe meer de wereld haar onrein vocht ingiet, des te meer vloeit de olie over en weg, maar dringt hoe langer hoe dieper in hetgeen poriën heeft. Bij dat bovenop drijven, bij het proeven en smaken is een afvallig worden, maar de olie des Heeren geeft aan een David koninklijke waardigheid en doortrekt zelfs den zoom van Aärons kleed. Daar, waar God de vatbaarheid heeft gegeven, gaat die olie des Geestes door tot in merg en been, tot in het diepste der zielen, en wie zal het teniet kunnen doen?

De profetie voegt er bij: »met vuur." »Vreeslijk wordt gij, machtig vuur, Als ge ontworsteld aan 't bestuur, Eerst zijt losgebroken." Zoo zong een dichter, en hij ging voort u een tooneel te schilderen van de verwoestingen des vuurs, dat steden verdelgt en de lucht rood verft als bloed; wij zouden er thans bijvoegen, dat schouwburgen in vlammen zet en honderden doet omkomen. Wederom zong die dichter van de weldadige macht des vuurs als het op de rechte wijze wordt geleid. Vuur zonder Heiligen Geest is ontzettend. Als dweepzucht woedt, als het zwaard uit de scheede gaat, als Jehu ijvert, dan brengt het slechts ellende en jammer teweeg. Hoe geheel anders het vuur des Geestes, dat de Heere God geeft en bestuurt!

»Ik doop u met water," zeide de wegbereider des Heeren: »maar die na mij komt, deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur." Water mag het metaal uitwendig afwasschen, maar geeft den glans niet weer en reinigt niet van de verborgene onreinheid. Het goud moet in den smeltkroes worden gelouterd. Daarom wordt in Joh. 3 de doop met water vóór dien met den Heiligen Geest genoemd, terwijl hier het vuur volgt. Alzoo eerst waterdoop en daarna Geestesdoop en eindelijk vuurdoop!

Als wij den eisch der liefde hebben gehoord, en wij zouden ons harte tot dat gevoel willen stemmen, dan zou de bruid ons toeroepen: »Ik bezweer u, dat gij de liefde niet wakker maakt, vóór het haar luste," maar het vuur des Heeren daalt neder in het binnenste, en alsdan is het woord waarheid: »Vele wateren zullen deze liefde niet uitblusschen."

Als wij zelf een vuur hebben aangeblazen, dan mag men ons toevoegen: »Ik geef hun getuigenis, dat zij een ijver tot God hebben, maar niet met verstand," maar met den Heiligen Geest vervuld, dan zullen wij volgelingen zijn van Hem, van wien geschreven staat: »De ijver Uws huizes heeft Mij verslonden." Als wij onze eigene taal willen verheffen, dan zijn onze hoogste woorden leugen, maar als het vuur van Gods altaar de lippen aanraakt, dan zullen onze woorden getuigenissen van den Christus zijn.

Wordt het vreemde vuur op het altaar gebracht, wat anders is te wachten, dan dat de Heere God met het vlammend vuur der eeuwigheid over ons zal wrake doen? Maar is die Geest in ons nedergedaald, die op den Pinksterdag zichtbaar was aan die vurige tongen, dan zullen wij eens zijn, waar de heerlijkheid Gods de stad heeft verlicht.

Toch! Is onze bede: Ach! dat ook ons die gave ware? Het is de Heere, die ze geeft. Vraagt ze Hem en vraagt ze »uit de diepte." Een Bunyan riep uit bij het lezen van Ps. 68: »Ik ben een oproerling, en wederhoorige. En laat er nu tegen inkomen wat wil, Hij heeft gezegd: voor wederhoorigen, waarom zou het dan niet voor mij zijn!" o, Een enkel vonkje van dien Geest, en de Heere zal de rookende vlaswiek niet uitblusschen, maar Zijn adem zal ze aanblazen, en door de kracht van dien Geest zal de wederhoorige straks volgen, straks strijden, straks met Hem meer dan overwinnaar zijn. Zijn er niet de rijkste beloften? Zijn wij niet opgeroepen tot gebed? En zoudt gij het u kunnen voorstellen dat een mensch zelf een request voor u schreef, en, als het hem aangeboden werd, dat dan diezelfde het afwijzen zou? Die het bidden leert, verhoort. Kom dan, Heilige Geest! Geest der gebeden! verhoogde Heiland! doop ook ons met den Geest en met vuur! Amen!

Elk, die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot,
Wordt van dat heil, die weldaân, deelgenoot;
Hij zal ze grooter maken,
En ze u, zoowel als 't kroost, dat gij bemint,
Dat, nevens u, zich aan Gods wet verbindt,
In dubb'le maat doen smaken. Psalm 115 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN AMSTERDAM

(doleerende)

EN

HUN TROUWE MEDEBROEDERS

IN DE „LOKALEN" GEHOUDEN.

LII.

DOOR GODS GENADE.

OP 19 JUNI 1887 IN „MAISON STROUCKEN" UITGESPROKEN

DOOR

C. A. RENIER,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM, J. A. WORMSER.

1887.

Psalm 33 : 5, 6.

Romeinen 9.

Psalm 51 : 1.

Psalm 89 : 7, 8.

Psalm 90 : 9

„Doch door de genade Gods ben ik, dat ik ben."

1 Cor. 15 : 10*a*.

In de uitspraak, welke ik ter overdenking in deze ure heb voorgelezen, wijst Paulus ons, M. H.! op de genade Gods als de eenige en genoegzame oorzaak van wat hij thans is en roemt. Uitsluitend daaraan schrijft hij het toe, dat hij den Heere Jezus heeft gezien, en dat hij dientengevolge zijn hoogste roem stelt in wat hem te voren een voorwerp van haat en verachting was.

Wat hij toch thans is, is hij niet altijd geweest. Hij heeft eertijds, gelijk hij in vers 8 schrijft, de gemeente Gods vervolgd. Hij was eenmaal »bovenmate woedende" tegen degenen, die den naam van Christus tot zaligheid aanriepen. Den naam en de secte des Nazareners haatte hij met een volkomen haat. Den gekruisigde en diens aanhang verachtte hij met de diepste verachting. Hij meende waarlijk, hij was tot in het diepst zijner ziel overtuigd, dat hij vele wederpartijdige dingen tegen hen moest doen; hij achtte zulks een »Gode welgevallig" werk.

Aldus was en deed hij eertijds, maar thans is hij een ander mensch. De wolf uit Benjamin is overwonnen door den leeuw uit Juda, en wat eertijds zijn hoogste roem was, heeft hij ganschelijk weggeworpen. Alles heeft hij leeren schade achten om de uitnemendheid der kennis van onzen Heere Jezus Christus.

Welk eene ommekeer! Bestemd scheen hij om de jeugdige Kerk des Heeren van de aarde te verdelgen, en ziet, hij wordt één harer hechtste steunpilaren. Te voren »moord en dreiging blazende," verkondigt hij nu »het geloof, dat hij eertijds

verwoestte." Te voren een verscheurende wolf, is hij nu de getrouwe herder der schapen, welke hij ter slachtbank wilde leiden. Te voren »de voeten geschoeid met de snelheid om bloed te vergieten, zijn zij nu »liefelijk als dergenen, die vrede verkondigen, die het goede boodschappen." Te voren de schrik, nu de roem van Christus' gemeente, de onverschrokken kruisgezant, die zonder grootspraak mag getuigen, dat hij overvloediger gearbeid heeft dan allen.

En vanwaar nu deze verandering? Hoe is zij in hem gewrocht? »Door Gods genade ben ik, dat ik ben," aldus getuigt Paulus in onzen tekst, leerende alzoo, — om met de voorvaderen te spreken, — dat de bekeering, welke ten leven is of tot zaligheid leidt, »in ons wordt teweeggebracht niet door middel van de uiterlijke predicatie alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des menschen zou staan wedergeboren of niet wedergeboren te worden, bekeerd of niet bekeerd te worden; maar het is eene gansch bovennatuurlijke, eene zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete, wonderlijke, verborgene en onuitsprekelijke werking, dewelke, naar het getuigenis der Schriftuur, (die van den Auteur van deze werking is ingegeven) in hare kracht niet minder noch geringer is dan de scheppinge of opwekkinge der dooden; alzoo dat alle diegenen, in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtig wedergeboren worden en metterdaad gelooven."

Op deze »gansch bovennatuurlijke en zeer krachtige werking Gods," in de bekeering ten leven. Of, korter uitgedrukt, op »de genade Gods," zooals Paulus in onzen tekst deze werking noemt, wil ik thans uwe aaandacht vestigen. Hoort en volgt mij dan, als ik u van deze genade Gods zal aanwijzen:

1°. de ware beteekenis:
2°. den uitnemenden rijkdom:
3°. de eenige oorzaak;
4°. de krachtige werking;
5°. het onberouwelijk karakter, en eindelijk
6°. de troostrijke erkenning.

En Hij, die gezeten is op den troon der genade, de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Hij zie daarbij in gunst op ons neder, en betoone ook ons den uitnemenden rijkdom Zijner genade en barmhartigheid, daarin dat Hij ook ons tot Zich bekeere tot eer en verheerlijking van Zijnen Naam, dat zij zoo!

I.

Om de ware beteekenis van de genade Gods te verstaan, welke Paulus roemt als de eenige oorzaak van hetgeen hij thans is, is het noodig M. H., dat wij acht nemen op de woorden, welke aan onzen tekst voorafgaan.

Daarin handelt de apostel over de opstanding van Christus, en tot staving van dit feit beroept hij zich op verschillende getuigen, aan wie de Verrezene zich levend vertoond heeft; ook op de verschijning, waarmeê hij zelf verwaardigd is.

Ja, ook hij heeft den verrezen en verhoogden Heiland gezien, en dat zien is hem een beslissend keerpunt in zijn leven geweest. Daardoor toch is hem een licht opgegaan over zijn eigen persoon, maar ook over den persoon des Heeren. Bij het licht, hetwelk hem op den weg naar Damascus omstraalde, en den glans der zon te boven ging, had hij zijne gerechtigheid zien verbleeken, welke hij zocht uit de werken der wet. Een wegwerpelijk kleed was zij hem geworden, waarmeê hij voor een heilig God niet kon bestaan. De eigengerechtige farizeër was een arme tollenaar geworden, ja de voornaamste der zondaren. Geschrokken is hij voor zijn verwerpelijk bestaan. Gebeefd heeft hij voor zijne verfoeielijke zonde. Geworsteld heeft hij met zijne onmetelijke schuld, welke loodzwaar op zijne ziel drukte.

Maar uit dien angst is hij heerlijk gered. Als Christus en Zijn kruis hem door Ananias was verkondigd: als hij hooren en gelooven mocht de belofte, welke de schuldvergeving verzekert in het zondebetalend bloed des Heeren, toen is zijne benauwdheid veranderd in blijdschap, en heeft hij vrede gevonden voor zijn ontrust hart. De naam des Nazareners is hem dierbaar geworden, want in Hem zag en erkende hij nu den Beloofde aan de Vaderen, den Christus, die gestorven is ook om zijne zonden, opgewekt ook tot zijne rechtvaardigmaking.

En met die geloovige erkenning van Jezus, als den Christus, is niet slechts zijn uitwendig gedrag gewijzigd, neen, al zijn

denken en willen, geheel zijn innerlijk bestaan is veranderd en vernieuwd. Een gansch ander mensch is hij geworden, die thans schade acht, wat tevoren hem gewin was. Al het oude is hem voorbijgegaan; alles in hem is nieuw geworden. Met Christus is hij gestorven, en tot een nieuw leven opgestaan. En dat nieuwe leven toont hij, als hij straks uitgaat t o t, en gewillig alle lijden draagt o m de verkondiging van het geloof, dat hij eertijds verwoestte.

Welk eene ommekeer alzoo in dien heftigen vervolger des Heeren! En dat waardoor? Niemand spreke van een bijzonderen aanleg, welke in den apostel zou geweest zijn. Of van eene langzaam gerijpte overtuiging tengevolge zijner aanraking met verschillende Christenen, want niets van dien aard is in hem te ontdekken. En ook hij zelf weerlegt deze meening. Hoort, wat hij in vers 8 getuigt: »en ten laatste van allen is Hij ook van mij, a l s v a n e e n o n t i j d i g g e b o r e n e gezien." Een »ontijdig geborene" noemt zich de apostel; doelende hiermeê niet op het plotselinge, het onverwachte zijner bekeering, maar op zijne diepe onwaardigheid. Hij vergelijkt zich bij »een ontijdig geborene", of liever bij eene onvoldragene vrucht, eene misdracht, zonder leven en waarde, om aldus te kennen te geven, dat, toen Christus hem verschenen is, hij daartoe geheel onvoorbereid en ongeschikt was, in zichzelven een gansch onnut voorwerp, zonder eenige levensvatbaarheid. »Want", — en aldus verklaart hij in vers 9 de bedoelde uitdrukking: — »want ik ben de minste der apostelen, die niet waardig ben een apostel genaamd te worden, daarom dat ik de gemeente Gods vervolgd heb."

Mitsdien kan hij de oorzaak van Christus' gezegende verschijning of van Zijne bekeering niet in zich zoeken Hij, die waarlijk meende, dat hij tegen den naam des Heeren vele wederpartijdige dingen »m o e s t" doen; die daarin zelfs een »Gode welgevallig" werk zag; hij bezat geene begeerte en evenmin eenige aanleg om in dien gehaten naam den Christus, ook zijn Verlosser, te erkennen. Daarom zegt hij in onzen tekst: »Doch door Gods genade ben ik, dat ik ben", en geeft hiermede Gode de eer van alles wat hij thans is.

Het leven i n, m e t en v o o r Christus, door hem niet gezocht of begeerd, heeft God almachtig hem geschonken Zijne genade heeft het in hem gewrocht. Niet omdat Paulus, maar omdat God het wilde, was hij tot een nieuw schepsel wedergeboren; en ook dat willen G o d s was geen vrucht of gevolg van z i j n willen, neen, beiden, het willen en het werken, was uitsluitend Gods welbehagen. Uit en door God was het eerste begin, maar ook de verdere voortgang zijner

bekeering. Met een Hagar moet hij uitroepen: »Gij God des aanziens! heb ik ook hier gezien naar Dien Die mij aanziet!" Met een Jeremia moet hij erkennen: »Heere! Gij zijt mij te sterk geweest, en hebt overmocht." En daarom legt hij de ervaring zijns harten neêr in het volzinnige woord: »door Gods genade ben ik, dat ik ben," noemende alzoo de geheele ommekeer, welke in hem tot stand gekomen is, met al hare gevolgen in één woord: »de genade Gods".

Wat dunkt u, M. H.? wordt ons thans niet duidelijk de ware beteekenis der genade Gods, waaraan de apostel dank wijt al wat hij is? Niet slechts eene zekere gezindheid is zij, eene onverplichte goedheid in het Wezen Gods om zondaren te geven, wat tot het leven en de godzaligheid behoort. Niet slechts de ongehoudene »aanbieding" van het heil in Christus, het aan ons overlatende om deze aanbieding naar eigen goedvinden te gehoorzamen of tegen te staan. Zij is meer; zij omvat alles, het »geven", maar ook het »aannemen" van Christus en Zijne weldaden. Zij wijst niet alleen op de »mogelijkheid" om zalig te worden, maar ook op de »voortdurende werkzaamheid" Gods, waarmeê Hij werkelijk en volkomen zalig maakt allen, die Hij daartoe verordineerd heeft.

Kortom, zij is de vrijwillige gunstbetooning, de ongehoudene openbaring, de alles overwinnende werkzaamheid des Heeren tot rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing van verlorene zondaars, die Hij tot dat heil in Christus heeft uitverkoren. Uit haar is niet alleen de verlossing, gelijk zij in Christus ligt, maar ook hare toepassing, of de toebereiding van het onwillige zondaarshart, opdat deze verlossing persoonlijk begeerd, ontvangen en genoten zou worden. Alles, van het eerste begin, niets uitgezonderd, alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort; Gods genade in Jezus Christus is daarvan de eenige en algeheele oorzaak. Het is niet desgenen, die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods.

Aldus, M. H., beschrijft een Paulus, ja de gansche Schrift het werk van Gods genade. En op dit getuigenis drukt de ervaring van ieder Christen het stempel der waarheid. Schrift en ervaring beide wijzen op een God, uit en door en tot wien de bekeering ten leven is. Schrift en ervaring beide leeren ons den Christen kennen als een werk Gods in den vollen zin des woords, als »Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken." Ja, Schrift en ervaring beide richten het hart der kinderen Gods naar boven, om voor alles, wat zij zijn en genieten, den God aller genade het lied der

dankzegging toe te zingen: »Niet ons, niet ons, o Heere! uw naam alleen zij de eer; want wat wij zijn, zijn wij alleen door uw genade; uw vrije gunst alleen wordt daarvan de eere toegebracht."

II.

Ja waarlijk, M. H., Gods genade is de eenige oorzaak van des zondaars behoudenis. Zij geeft en werkt de bekeering ten leven. Zij schenkt alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort. Maar is dit zoo, gelijk ik meen u te hebben aangetoond, dan zult gij mij toegeven, dat wij, lettende op wat zij geeft en werkt, spreken mogen ook van haren uitnemenden rijkdom.

Duidelijk volgt zulks uit hetgene Paulus aan haar toekent in het woord van onzen tekst. Dat hij zichzelven heeft leeren kennen in zijn verdoemelijk bestaan; dat hij in Christus de vergeving zijner zonden heeft mogen vinden; dat hij in Hem tot een nieuw schepsel is wedergeboren; kortom al wat hij is, kent hij aan Gods genade toe. In Christus gevonden te worden, hebbende alleen in Hem zijne gerechtigheid, is zijne grootste schat. Eene schat, waarvan het bezit hem met vrede en blijdschap vervult; welke hem doet juichen onder het zwaarste leed, en doet jubelen ook in het aangezicht van den pijnlijksten dood. En als ge hem dan vraagt, hoe hij dien schat heeft gevonden, dan wijst hij niet op eigen deugd en plichtsbetrachting. Neen, niets kent hij zichzelven toe dan zonde en schuld, welke hem verwerpelijk maakt. Van wat hij thans is, is niets uit hem, maar alles uit en door God, en daarom Hem verheerlijkt hij in het werk zijner behoudenis, getuigende: »mij, den voornaamste der zondaren, is barmhartigheid geschied; door Gods genade ben ik, dat ik ben."

En dit bedenkende, verstaan wij, M. H., dat en waarom de apostel elders spreekt van den rijkdom, van den uitnemenden rijkdom, ja van den overvloed dier genade, welke hem gemaakt heeft tot hetgene hij is. En wie onzer kan of zal dit getuigenis weerspreken? Gods genade, wie kan haren rijkdom peilen?

Iets daarvan verstaat ge, als ge bedenkt, dat zij hare werking uitstrekt tot menschen, tot zondaars, in wie Gods heilig oog niets beminnenswaardigs aanschouwt, maar die Hem walgelijk en verfoeielijk zijn.

Meer nog, als ge uw eigen leven raadplegende, de tallooze

weldaden opmerkt, waarmeê ge, niettegenstaande uwe onwaardigheid, dag aan dag als overladen wordt.

Maar allermeest, als gij u begeeft naar Golgotha's bloedigen heuveltop. Dáár ziet ge, verloren zondaar, den Eengeborene des Vaders enkel bloed en wonden! Dáár aanschouwt ge Gods eigen Zoon hangende aan een smadelijk vloekhout, een vloek geworden voor uwe zonden, om alzoo het hoogste kwaad van uw schuldig hoofd af te keeren, en de rijkste zegeningen u te verwerven. Verzoening met God, gerechtigheid, welke uwe ongerechtigheid bedekt; vrede, welke alle verstand te boven gaat; eeuwig leven en onuitsprekelijke heerlijkheid, deze en meer andere weldaden zijn op dat kruis verworven, en worden van dat kruis u toegeworpen.

Christus gestorven om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking, welk eene rijke gave van Gods rijke genade! In Hem toch hebben wij alles, wat noodig is om welgetroost te leven en zalig te sterven. Met Hem, gelijk Paulus ons in zijn eigen leven toont, met den gekruisten en verhoogden Heiland behoeft geen zonde ons te verontrusten; geen kruis ons te benauwen, geen sterven ons te verschrikken, want in Hem ontvangen wij eene genade, welke tot alle ding genoeg is. Zijn kruis is de stok en staf, welke ons een veiligen weg baant door de wateren van zonde en verdrukking; ja welke ons veilig leidt ook door het dal der schaduwen des doods.

Maar, schuldig en weerspannig zondaar, voor dat kruis wilt gij niet bukken, omdat het uw hoogmoedig hart niet streelt, maar met ontzettenden nadruk de verdoemelijkheid der zonde predikt. Uw verduisterd verstand keurt het niet noodig. Uw verdorven wil verzet zich daartegen!

Maar hoort en bewondert den uitnemenden rijkdom der genade Gods, die, wetende en gedenkende welk maaksel gij zijt, u den Heiligen Geest schenkt, om door zijne werking u tot dat kruis te trekken. Ja, zoo rijk is Hij in barmhartigheid en genade, dat Hij, de God aller genade, Zich tot u neerbuigt om u den mond des geloofs te schenken, opdat ge naar dien Christus vragen zoudt. Hij verlicht het verstand, en buigt den wil, opdat ge uwe zonden zoudt zien en erkennen, en naar verlossing zoudt dorsten.

En als in die ure van smartelijke ontdekking het zwaard van Gods gerechtigheid door uwe ziel gaat en u verbrijzelt, zoodat ge weg zinkt onder het gevoel van Gods rechtmatigen toorn, dan ontbreekt u alle vrijmoedigheid om op Hem te hopen. Maar, troostrijke gedachte! — Zijne genade neemt u bij de hand en leidt u naar dat kruis der verzoening; zij geeft u te gelooven, dat het ook voor u is opgericht en

legt de taal des geloofs u op de lippen: »in Jezus Christus hebben wij de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar den rijkdom van Gods genade."

Hoe nederbuigend goed is dan de God van alle genade, dat Hij zelf tot ons afdaalt om, als met eigen hand, ons de weldaden in Christus toe te reiken. Voorzeker, als wij op Zijne leidingen in het werk onzer bekeering en verlossing zien, dan ontdekken wij een keten uit verschillende schalmen gesmeed, maar waarvan iedere schalm het merk van Gods genade vertoont. En daarom, M. H., waar zulk een rijkdom van genade ook ons verkondigd wordt, o hoort daarnaar en let daarop! Let op die groote zaligheid, buigt in ootmoed uw hoofd, en laat de bede van uwe lippen rijzen: »o, God! wees ook mij, zondaar, genadig!"

III.

Of zoudt ge vreezen Hem die bede te laten hooren? Acht wellicht iemand zich te groot zondaar, om op Gods rijke genade te durven hopen? Maar hoort dan in de derde plaats de eenige oorzaak, waarom de Heere Zijn genade in arme zondaars verheerlijkt. Die oorzaak ligt in Hem en niet in ons. Uit Zichzelven neemt Hij de redenen, welke Hem bewegen om barmhartig te zijn, dien Hij wil. Immers, gelijk de Schrift overal leert, en ook uit onzen tekst blijkt, het is vrije genade, waaraan de zondaar zijne behoudenis dank wijt. En wat dit beteekent, ga ik u thans aantoonen

Zich vergelijkende bij »een ontijdig geborene" getuigt de apostel, gelijk wij reeds hebben opgemerkt, dat hij in zichzelven een gansch verachtelijk en onnut voorwerp was, zonder eenige waarde of verdienste, zonder aanleg of geschiktheid, ja zelfs zonder begeerte om het leven in en met Christus deelachtig te worden. En als hij nu toch dat leven heeft verkregen, dan erkent hij, dat zulks eene vrucht is van Gods genade. Genade heeft het in hem gewerkt, en alzoo eene genade, door hem niet gezocht of gewild, maar die haren oorsprong uitsluitend in Gods ontfermende liefde heeft.

Bemerkt hieruit, M. H., wat wij onder vrije genade hebben te verstaan. Niets anders dan de vrijwillige openbaring van Gods verlossende zondaarsliefde in Jezus Christus, om welke te betoonen Hij door niets buiten Zich kan verplicht of gedwongen worden.

Vrije genade is dus geene willekeurige genade, —

want hoe zou zij alsdan, gelijk de apostel elders getuigt, heerschen door rechtvaardigheid, — neen! met het bijvoegsel »vrije" wordt alleenlijk bedoeld, dat God Zijne genade tot verlossing en bekeering schenkt zonder eenige verdienste onzerzijds, om niet, alleen om Zijns zelfs wille, geheel vrijwillig. Daarom ook spreekt de Heilige Schrift van eene »verkiezing" der genade, ten bewijze dat de Heere God daarvan de oppermachtige en vrijmachtige Uitdeeler is. Hij schenkt zondaren Zijne genade, niet omdat zij eenige aanspraak daarop kunnen doen gelden; ook niet omdat en indien zij haar zoeken en begeeren, maar geheel vrijwillig, gelijk wij bij Hosea lezen: »Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben."

Omdat Hij het wil, wordt de bron zijner genade ontsloten. Zij wacht niet op, en is niet gebonden aan onze gebeden, aan onze tranen, aan onze werken, neen, zij sluit alle verdienste buiten. »Indien het door genade is, zoo is het niet uit de werken, anderszins is de genade geen genade meer. God schenkt Zijne genade vrijwillig, ongedwongen, zonder eenige beweegreden onzerzijds, alleen uit eigen vrije verkiezing. Hij heeft het eerst lief; komt ons met Zijne genade voor, en alleen door hare werking komen wij in ootmoed Hem smeeken, dat Hij Zijne liefde en genade ook aan ons tot bekeering verheerlijke.

De mogelijkheid om bekeerd te worden ligt dus niet in ons, maar alleen in Hem. En nu zegge niemand, dat alsdan alle hoop op bekeering en zaligheid wegvalt, want dat is allerminst waar. Juist als wij uit onszelven daartoe iets moesten toebrengen, al ware het slechts de enkele zucht of begeerte, dan was het buiten hope, omdat wij tot alle goed onbekwaam zijn. Of wat kunnen, wat mogen wij verwachten van een mensch, het gedichtsel van wiens harte ten allen dage alleenlijk boos is? Maar nu wij wijzen mogen op een God, die Zijne genade vrijwillig, om niet, betoont, nu kunnen en mogen wij ook tot den voornaamste der zondaren gaan om hem tot bekeering te vermanen. Voor niemand is er reden tot de meening, dat de Heere hem zou voorbijgaan, indien hij van Hem alleen verwacht en vraagt, wat tot zaligheid noodig is, want zij is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods.

En daarom, M. H.! hoe groot en snood uwe zonden zijn; hoe onwaardig en verwerpelijk uw bestaan, ziet af van uzelven, want in u zult gij nimmer iets vinden, hetwelk u vrijmoedigheid en waarde voor God geeft. Komt tot Hem, zooals gij zijt. Buigt als een gansch onwaardige voor Hem uwe knieën. Roept Zijnen naam ootmoedig, maar ook vrijmoedig aan, en

laat Hem uwe bede hooren: »o God! wees mij zondaar genadig!"

IV.

En dat te meer, M. H.! omdat bij onzen God niets onmogelijk is. Omdat Zijne genade elken tegenstand overwint. Omdat hare werking, hoe fel ook tegengestaan, alvermogend en onweerstaanbaar is. Ook van die krachtige werking der genade Gods spreekt ons tekstwoord, gelijk wij in de vierde plaats willen opmerken.

Vestigt daartoe nogmaals een blik op het heden en verleden van den apostel. Aanschouwt hem in den oogenblik, dat de steenen neervallen op het hoofd van Stefanus, den eersten Christenmartelaar. Welk een welbehagen toont hij in die steeniging! Welk een haat tegen den naam en de secte des Nazareners leest ge op zijn gelaat! Welk eene diepe verachting spreekt uit zijn vlammend oog!

Meer nog. Volgt hem op zijnen weg naar Damascus. Ziet, hoe hij in dolle woede voortholt, »blazende dreiging en moord tegen de discipelen des Heeren." Als een roofzieke tijger, die tuk is op bloed, haast hij zich om allen te grijpen, die den naam van Christus tot zaligheid aanroepen. Hieraan gedachtig, wie kan, wie durft alsdan gelooven, dat deze woedende vijand tot staan gebracht worden, en straks uitgaan zal om het geloof te verkondigen, dat hij eertijds verwoestte?

En toch deze schijnbaar onmogelijke zaak is geschied. Een lichtstraal valt uit den hooge, een woord komt van den troon der genade, en ziet, hij valt ter aarde, en ligt aan de voeten van Hem, dien hij heeft vervolgd. De heftige vervolger is aangegrepen door de machtige hand des Heeren, en omgezet in een ijverig voorstander. De wolf is een volgzaam lam geworden, ja, de trouwe herder der schapen, welke hij wilde ter slachtbank leiden. Genade heeft dit gewrocht, gelijk hijzelf in onzen tekst getuigt. Genade heeft hem overwonnen, en gemaakt tot wat hij thans is. Maar wie verstaat dan niet, hoe krachtig de werking van die genade is. Zij is alvermogend en onweerstaanbaar.

En zoovelen er na hem zijn getrokken uit de macht van on- en bijgeloof, en overgezet in het koninkrijk van den Zoon van Gods liefde. Een Augustinus, een Luther, een Calvijn, en vele anderen, die geacht worden zuilen en pilaren der Christelijke Kerk te zijn, zij allen getuigen en bewijzen, dat

de genade Gods, die hen zocht en bekeerde, door hare krachtige werking hen gemaakt heeft tot wat zij zijn geworden. Zij allen vereenigen hunne stem met die der kinderen Gods in onzen tijd, en juichen: »Gods rechterhand doet groote kracht". Van aller lippen hoort ge het woord van Hagar: »Heb ik ook hier gezien naar Dien, Die mij aanziet?"; en als met éénen mond geven zij van al, wat zij zijn, Gode de eer, zeggende met Jeremia: »Heere! Gij zijt mij te sterk geworden; Gij hebt mij overmocht."

Rijk vertroostende waarheid! Hard en verhard toch is ons aller hart. Terecht wordt het vergeleken bij een steen, welke niet te verbreken is; ja zelfs op één lijn gesteld met den diamant, niet in waarde, maar in hardheid. Daarom wil en kan het voor zijnen Maker niet buigen, en aan zijne stem niet gehoorzamen. Geen zegeningen, waarmeê wij dagelijks worden overladen. Geene beproevingen, welke ons treffen, kunnen het verbrijzelen. Hoe vaak en in welken vorm de roepstemmen tot bekeering ons bereiken, helaas! zij stuiten op de hardheid van ons steenen hart af, gelijk de golven welke tegen de rotsen slaan. Wat zou er dus van ons worden, indien wij aan onszelven werden overgelaten!

Maar ziet, daar komt Gods genade in Jezus Christus over dat hart. Zij spreekt, zij gebiedt, zij werkt, en, schuldig, weerspannig zondaar, gij bukt en buigt voor Hem, naar wien gij niet zocht. Gij roept en bidt: »Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal?" De weerspannigheid, welke u van nature eigen is, is gebroken. De vijandschap, welke in u woont, wordt afgelegd, en uit het diepst van uw verbroken hart stijgt de bede op, welke om genade en ontferming smeekt.

Met onweerstaanbare kracht werkt alzoo Gods genade. Evenwel niet in dezen zin, dat zij den uitverkoren zondaar d w i n g t, om als tegen wil en dank zijne zaligheid te zocken. Neen, en nogmaals neen, want zij is de werking der hoogste liefde. Zij d w i n g t niet, maar o v e r r e e d t en m a a k t g e w i l l i g. Of, om met onze vaderen te spreken: »H ij, d e H e e r e, d r i n g t i n t o t d e b i n n e n s t e d e e l e n d e s m e n s c h e n m e t d e k r a c h t i g e w e r k i n g d e s z e l v e n w e d e r b a r e n d e n G e e s t e s; H ij o p e n t h e t h a r t, d a t g e s l o t e n i s; H ij v e r m u r w t d a t h a r d i s; H ij b e s n ij d t d a t o n b e s n e d e n i s. I n d e n w i l s t o r t H ij n i e u w e h o e d a n i g h e d e n, e n m a a k t d a t d e z e l f d e w i l, d i e d o o d w a s, l e v e n d i g w o r d t; d i e b o o s w a s, g o e d w o r d t; d i e n i e t w i l d e, n u m e t t e r d a a d w i l; d i e w e d e r s p a n n i g w a s, g e h o o r z a a m w o r d t; H ij b e w e e g t e n s t e r k t d e n w i l

alzóó, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen."

Ziet, M. H., alzoo werkt Gods genade. Zij verbreekt het hardste hart. Zij overwint den felsten tegenstand. Zij buigt den onbuigzaamsten wil. Kortom, zij werpt iedere hoogte ter neer, welke zich verheft tegen de kennisse Gods, en leidt alle gedachten gevangen tot de gehoorzaamheid van Christus. Zij breekt den zondigen hoogmoed, en maakt ons verdoemelijke zondaars in eigen schatting. En als wij in onzen red- en radeloos verloren toestand tot God niet durven opzien, en twijfelen aan Zijne ontferming, dan is het weer diezelfde almachtige genadekracht, welke ons ongeloof wegneemt, tot Christus doet toevlucht nemen, en leert rusten en roemen in Zijne gerechtigheid.

Zij werkt dit alles door hare onweerstaanbare kracht, en daarom verkondigen wij haar u, U, onbekeerden in ons midden, al waren uwe zonden als scharlaken en karmozijn! U, zoekenden, die steeds klaagt over de hardheid van uw hart! U allen, wie gij ook zijt, hoe lang en hoe zwaar gij Gods wetten geschonden hebt. U allen verkondigen wij deze genade, welke uit steenen Zich kinderen vermag te verwekken. Let daarop, en hoort daarnaar! Nog is het een heden van genade, en daarom, nogmaals, buigt uwe knieën, en opent uwen mond, en laat de bede opgaan: »O God! wees mij zondaar genadig!" Hij wil en Hij zal deze bede hooren, want, zoo waarachtig als Hij leeft, Hij heeft geen lust in den dood, maar in de bekeering van den goddelooze.

V.

Krachtig, ja alvermogend en onweerstaanbaar is de werking van Gods genade tot behoudenis van zondaren. Maar — en laat ons ook dit opmerken! — deze werking is geen daad van één enkel oogenblik, maar welke steeds voortgaat. De overgang uit den dood in het leven of de levendmaking van den zondaar geschiedt ja in een ondeelbaar punt des tijds; maar opdat dit leven, hetwelk in de wedergeboorte ontvangen is, blijve en groeie, moet Gods genade uit Christus, als de bron des levens, ons telkens en voortdurend nieuwe krachten doen toevloeien.

Gelijk toch iedere rank moet verkwijnen en sterven, als zij van den wijnstok wordt afgesneden, zoo zou ook iedere levendgemaakte ziel tot den staat des doods vervallen, als het den

Satan of eenige andere macht kon gelukken om haar g a n s c h e l i j k los te rukken van den Heere Christus, die ons leven is.

Edoch, zulks is onmogelijk. Wel het g e n o t, maar nooit het b e z i t van den genadestaat des levens kan ontvallen. Niet het heil zelve, maar wel de v r e u g d e des heils kan door de zonde verloren worden. De Christen kan vallen, maar nimmer v e r v a l l e n, want Gods trouw bewaart en onderhoudt zijn geestelijk leven. Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid Zijne genade is onberouwelijk, en laat nimmer los, wien zij gegrepen heeft.

Hoort het van den apostel, die in onzen tekst getuigt van de genade Gods, die met hem is. Hij spreekt daarin niet van eene genade, die met hem g e w e e s t i s, of slechts v a n t i j d t o t t i j d m e t h e m w a s, maar die met hem i s, d. w. z.: die nimmer van hem wijkt of wijken zal, en dus e e n o n v e r a n d e r l i j k k a r a k t e r heeft.

Terecht spreken wij dus niet alleen van v o o r k o m e n d e, maar ook van b i j b l i j v e n d e genade. Bij God is geene verandering, zelfs geen schaduw van omkeering, en daarom zijn al Zijne genadegiften onberouwelijk. Een moeder kan nog haar kind vergeten, maar nooit vergeet de getrouwe God de zijnen, want zij zijn gegraveerd in Zijne handpalmen. In elken strijd, en in iedere benauwdheid is Hij hen nabij, en spreekt: »Mijne genade is u genoeg."

Moeilijk was de weg, die Paulus moest bewandelen; een weg van voortdurend lijden en strijden! De strijd tegen vleesch en bloed was hem niet onbekend. De omleidingen en aanvechtingen des Satans bleven hem niet gespaard. En wat het zegt door vele verdrukkingen in te gaan, wie heeft het, gelijk hij, ondervonden? Maar wat hield hem onder dit alles staande? »Door Gods genade ben ik, dat ik ben," antwoordt hij in onzen tekst, en daarom steunende op deze genade, welke hij weet dat altijd met hem is, kan en mag hij uitroepen: »I k b e n v e r z e k e r d, d a t n o c h d o o d, n o c h l e v e n, n o c h e n g e l e n, n o c h o v e r h e d e n, n o c h m a c h t e n, n o c h t e g e n w o o r d i g e, n o c h t o e k o m e n d e d i n g e n, n o c h h o o g t e, n o c h e e n i g a n d e r s c h e p s e l o n s z a l k u n n e n s c h e i d e n v a n d e l i e f d e G o d s, w e l k e i s i n C h r i s t u s J e z u s, o n z e n H e e r e."

En deze is nog, en zal altijd blijven de ervaring van alle kinderen Gods. Voorzeker, zoolang zij in het lichaam der zonde zijn, hebben zij met veel en velerlei te kampen, dat stof tot treuren en klagen geeft, en aftrekt van den Heere, die hun leven is. Nu de beslommeringen der wereld, welke

het oog benevelen en het hart van het hemelsche losmaken. Dan weer het leed der aarde, dat gansch terneer drukt, vaak tot morren en murmureeren verleidt, en soms doet twijfelen aan Gods ontfermingen. En dan de ontrouw des harten, die boosheid, welke ons altijd aanhangt; en niet het minst die bestrijdingen des Satans, welke het werk Gods in ons verduisteren. o, Als wij dat alles, en zooveel meer nog ervaren, dan vreezen wij om te komen, en moeten wij uitroepen: »Heere! behoud ons, want wij vergaan!"

En ware dit gebed maar altijd in het hart en op de lippen! Doch neen, er komen ook van die zeer donkere tijden, dat het besterft op de lippen; dat wij niet bidden kunnen, schier alle behoefte aan het gebed missen. Voorwaar, Gods kinderen behooren niet tot die sterke menschen, die meenen alles in eigen kracht te vermogen. Zij zijn en blijven arme, ellendige zondaars, tot hinken en zinken ieder oogenblik gereed, en die telkens klagen moeten: »het goede te doen, vind ik niet." Wat ware het dus, indien zij niet te doen hadden met een God, zoo getrouw als sterk om Zijn werk in hen te voleinden.

Welnu, die trouw is hun gewaarborgd. Gods genade is en blijft met hen, en laat nimmer varen, wat zij begonnen heeft. »Ik heb u liefgehad met eenige e e u w i g e liefde," zoo verzekert Hij hun, en daarom bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Zijne goedertierenheid zal van hen niet wijken, en het verbond Zijns vredes zal nimmer wankelen."

Hoort dit gij allen, die door Gods genade tot het leven in Christus zijt wedergeboren! Hij, die u deze weldaad schonk, Hij wordt niet veranderd. Bij Hem is geene verandering, zelfs geen schaduw van omkeering. Zijne genade is en blijft met u. De zaligheid heeft Hij u in Christus bereid. Hij bewaart haar voor u, maar ook u voor haar. Hebt dan goeden moed, want zoo God voor u is, wie of wat zal tegen u zijn?

Ja, ook gij moet door vele verdrukkingen ingaan, maar vreest niet. Gods genade is met u in iederen strijd. Zij blijft met u, en als gij hier Zijnen raad hebt uitgediend, ziet, dan zal diezelfde genade u leiden door het dal des doods, en u opnemen in eeuwige heerlijkheid. De Heere heeft het beloofd, en het zal Hem nooit berouwen, en daarom hoe moeilijk de weg hier beneden zij, houdt daaraan vast: »nochtans is Gods genade met mij." Gij moogt het doen, want Zijne genade is onveranderlijk.

VI.

Zalig wie hieraan vasthoudt. Want wie Gods genade in Jezus Christus als den eenigen grond zijner zaligheid erkent,

hij zal niet beschaamd uitkomen; hij bezit alles, wat noodig is om welgetroost te leven en zalig te sterven. En daarom, M. H., wil ik nog met een enkel woord deze waarheid bij u aanprijzen, en alzoo op hare troostrijke erkenning uwe aandacht vestigen.

Voorzeker — tegen de erkenning van Gods genade, zooals zij in onzen tekst wordt voorgesteld, wordt veel en velerlei ingebracht. Menigeen beweert, dat zij »zorgelooze en goddelooze menschen maakt". Doch zulks is geenszins het geval. Want al is het waar, dat ook nu gevonden worden »goddeloozen, die de genade Gods in ontuchtigheid veranderen", nochtans de zoodanigen worden geen godzaligen genoemd, maar goddeloozen, welke de genade niet omhelsd en erkend, maar veranderd en dus prijs gegeven hebben. Tegenover hen, die in de zonde willen blijven, opdat de genade te meerder worde, geldt nog altijd het woord: »Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelve leven."

Doch buitendien dit misbruik bewijst niets tegen deze waarheid. Schoon is de vrijheid, en ook wij strijden voor haar behoud in ons vrije Nederland. Of zouden wij haar verwerpen, omdat zij tot velerhande losbandigheid heeft aanleiding gegeven, of wel gebezigd is en wordt om den grootsten dwang op andersdenkenden uit te oefenen?

Niet één beginsel is er, dat niet kan misbruikt worden. Doch wat bewijst dit? Het bewijst alleen, dat onder den invloed van het zelfbedrog der zonde ook het goede ons ten verderve kan worden. Zoo is het ook met de erkenning van Gods rijke en vrije genade, welke des zondaars zaligheid geheel en al Gode toeschrijft. Ja, zij wordt door sommigen misbruikt, doch de oorzaak daarvan ligt niet in deze waarheid, maar in het zondige hart, hetwelk altijd allerhande vonden zoekt om zijne boosheid te bedekken. Paulus toont het ons in zijn leven, wat Gods genade vermag en werkt. Niet ondanks, maar door haar is hij, wat hij is, en mag hij getuigen: »Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen."

En wat getuigt onze gereformeerde Kerk, welke deze waarheid in al hare kracht en gevolgen heeft aanvaard en gehandhaafd? Hare gestrenge kerkelijke tucht, onder den invloed, niet van dit beginsel maar van het zoogenaamde liberalisme treurig verslapt, is tegen deze beschuldiging het krachtigste protest. En niet minder de opmerking, dat juist zij, beter en vroeger dan de andere Protetantsche kerken, met de wetenschappelijke behandeling der moraal zich heeft bezig gehouden. De strengste Calvinisten waren ook de strengste moralisten, en allen spraken

in woord en daad den apostel na: »wij die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij in dezelve leven?" De bekende uitspraak: »toon mij uw geloof uit uwe werken," was voor hen niet tevergeefs geschreven.

Neen, de erkenning van Gods genade kan niet samengaan met een leven in de ongerechtigheid. Zij maakt klein en ootmoedig, en vervult met afkeer tegen alles, wat Gode mishaagt. Zij wordt zonder eenige verdienste onzerzijds ontvangen, niet om in de zonde te blijven, maar om ons van haar te verlossen, en ons tot nieuwe schepselen te herscheppen, in Jezus Christus geschapen tot goede werken. Zij ontdekt ons de zonde, niet om haar aan te houden of te vergoelijken, maar opdat wij haar zouden belijden aan den voet van het kruis der verzoening, en dáár zouden leeren heilig en onberispelijk voor God te zijn in de liefde.

Doch wat beproef ik nog verder deze waarheid tegenover hare bestrijders te verdedigen. De oorzaak van tegenstand ligt niet in haar, maar in den hoogmoed van ons hart. Zoolang wij onszelven niet kennen in onzen verdoemelijken toestand voor God, heeft zij alles tegen zich. Gods genade toch breekt den staf over onzen hoogmoed en onze eigengerechtigheid, en sluit alle verdienstelijkheid buiten. Niet om onze tranen, noch om onze werken, zelfs niet om onze gebeden, alleen uit genade om niet, gezaligd te worden, is nooit streelend voor vleesch en bloed. Maar is eenmaal ons oog geopend voor de diepte onzer ellende, en hebben wij onze onmacht ten goede bij eigen ervaring leeren kennen. O dan is het niet uit te drukken, welken rijken troost de erkenning van Gods genade aan het harte biedt. Ja dan is zij het juist, die het evangelie der verzoening tot een evangelie, tot de blijde boodschap maakt voor het arme zondaarshart.

Erkent dan die genade gij allen, die nog niet geleerd hebt voor haar te buigen en door haar te leven. Door haar is niet alleen een Paulus gered en gezaligd, die naar de rechtvaardigheid, welke in de wet is, onberispelijk was; maar ook de moordenaar, welke op zijn kruis beleed, dat hij straf ontvangen had, waardig hetgeen hij gedaan had. Ook gij kunt en moet door haar gered worden. Hetzij dat uw naam onbevlekt is voor de menschen, hetzij dat gij in groote en snoode zonden geleefd hebt, wij allen zijn voor Gods aangezicht verdoemelijke zondaars, die als zoodanig voor Hem niet kunnen bestaan en niets, zelfs geene oprechte zucht, tot onze verlossing kunnen bijbrengen. Gij moet omkomen, als gij blijft die gij van nature zijt. Maar ziet hier eene blijde boodschap! Gods genade kan en wil u redden! Niets vraagt zij van u, en alles

wil zij u geven! Keert dan uw schuldig aangezicht tot Hem! Smeekt Hem om het licht des Heiligen Geestes, dat Hij u uwe arme zondaarsgestalte leere kennen, en alzoo de bede op de lippen legge: »o God! wees mij zondaar genadig!"

Troostrijk en bemoedigend is de erkenning van Gods genade voor ieder zondaarshart, ook en vooral voor u, die waarlijk bekommerd zijt over uwe zonden. In die genade toch ligt alles, wat uw hart behoeft. Wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing schenkt zij u in Christus om niet. Alles geeft, niets eischt zij, want zij is gedachtig, welk maaksel wij zijn. O treurt dan niet, als ware niets voor u te hopen, maar hebt goeden moed! Gij bekommert en verontrust u over vele dingen, en maar één ding is noodig, te leunen en te steunen op Gods genade in Jezus Christus. Gij zegt: »Mijne zonden zijn zoo groot en snood," maar de Heere antwoordt: »Mijne genade is u genoeg." Gij zegt: »Ik gevoel mijne behoeften aan Jezus niet, gelijk ik wilde," maar de Heere antwoordt: »Mijne genade is u genoeg." Gij zegt: »ik gevoel zoo weinig van de werking des Heiligen Geestes tot verbrijzeling van mijn hart," nogmaals de Heere antwoordt: »mijne genade is u genoeg." Komt tot, en hoopt op Hem; niets behoeft gij mede te brengen. Verheugt en verblijdt u in Zijne genade, welke u, zonder iets in uzelven te hebben, het hoogste heil wil schenken. Rust en roemt daarin, en gij hebt niets te vreezen!

Maar ook aan alle verachterden biedt de erkenning van Gods genade troost. Keert weder, zoo roept zij hun toe. Ja keert weder, want al is het ook, dat gij door uwe zonden de vreugde des heils hebt verloren, en nu rechtmatig in duisternis zijt gezeten, nochtans de Heere verandert niet, en neemt Zijne genade niet van u, maar spreekt en blijft spreken: »hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? U overleveren, o, Israël? hoe zou Ik u maken als Adama? U stellen als Zeboïm? Mijn hart is in Mij omgekeerd, al mijn berouw is te zamen ontstoken. Ik zal de hittigheid mijns toorns niet uitvoeren; Ik zal niet wederkeeren om u te verderven, want Ik ben God en geen mensch, de Heilige in het midden van u." Hoort deze verzekering, en keert weder, want Hij is en blijft getrouw. Met eeuwige goedertierenheden zal Hij zich uwer ontfermen.

Eindelijk ook u, die waarlijk in 's Heeren wegen wandelt, en in Hem roemt als uw Ontfermer; ook u is de erkenning van Gods genade eene bron van rijke vertroosting. Is het uwe roeping om in uw leven te toonen, dat Gods genade u niet ijdel is geweest. Wordt gij vermaand tot dankbare verheer-

lijking van Hem, die in Zijne vrijmachtige genade zooveel aan en voor u gedaan heeft, zegt, is het dan geen troost te weten, dat Zijne genade met u is? In elken strijd wil zij u steunen! Uit elke benauwdheid wil zij u redden! Tot elk goed werk wil zij u bekwamen! Vertrouwt daarop, en laat zij in en onder alles u genoeg zijn! Gij wordt door haar meer en meer geoefend in den dienst van uwen Heere, in den strijd voor uwen Koning. En als eenmaal Gods arbeid in u zal voltooid zijn, weet het, dan zult ge in heerlijkheid worden opgenomen, en dan zult ge, met het oog op de zaligheid, welke gij voor Zijn aangezicht geniet, Hem tot eeuwigen roem getuigen: »Ziet, wat Gods genade vermag! Een schuldig Adamskind in den hemel, welk een wonder van ontferming! Door Gods genade ben ik, dat ik ben; Zijn vrije gunst zij eeuwig eere toegebracht. Amen.